

oēs interfecisset: oēs hispaniā sue ditioni firmavit: Eo quoq; defuncto Richisindus eius filius regnavit
C Simba tholeianus christianissimus post hunc regnū accipiens quēdā paulinū narbonensi puincie dedit
 procuratorē: Qui dominationis ius iniadens nemāsum ciuitates pro se munuit. deinde Arrianis aquita-
 nicis in auxiliū accitis regnū vniuersū puerit: hūc viba rex captū et corio insutū suffocare fecit.

C Aiconca deniq; Simbe successor fuit: qui libidinibus turpiter deditus ex tēplo et suo malo Sacerdotes
 maculare arius est: S; dei iudicio paulopost a saracenis superuenientibus delectus ē: quo delecto Hboti
 Sundericū sibi prefecerūt regē: q; et ipse a saracenis defectus gothorū regnū defecit.

C **C**onstantinus eius nominis secundus magni constantini filius secundus cōstātinopolitanus ipe
 rator post patres cclxxix. olympiade impare cepit: et cū cōstantio et Constāte eius fratribus im-
 perauit annis. 24. men. 5. et diebus. 12. Fuit et cum eis successor dalmatinus eoz fratruelis ado-
 lescens preclare indolis: q; tertio imperij sui anno factione constantij eius patruelis militari tu-
 multu interfecit: hū itaq; fratres imperium inter se diuidentes: paulopost et ipsi iurgijs
 et bellis lacerauerūt: ac ciuilia bella suscitauerūt. Constantinus et; arrianus effectus arrianis faue-
 re cepit: quo auxilio multū inualuit: pp qd cōciliū apud laodiceā syrie urbē indictū ē: ad qd catholici et arri-
 ani cū arrio magna populi stipatus frequentia ueniētes Omusion quotidie disputarūt: catholici affirma-
 bant filiū patri Omusion esse: arriani aut secus xp̄s cū pre refellebāt: Quibus cōtentionibus constantio in-
 bēre multi catholici exiliis carceribusq; ac varijs afflictionū modis sunt affecti. Nam vt infra dicemus inf-
 ceteros atbanasū ep̄m: Eusebiū vercellēse: dionysū mediolanēse: Hylarium pictauiensē: Paulinum tre-
 uerēse; atq; alios patres crudelē in modū insequi precepit: Iuliu et papā q; arrianos et oriētales ep̄os res-
 bēdissent exilio multarūt. Interiz aut constās aduersus fracos bellū mouit: Qui post varios belli euētus il-
 los tadē pdomuit: et pacē cū eis cōposuit: Būq; apud gallos pace et quiete frueret: cōstantinus natu maior
 eidē bellū statū intulit: Sed dū apud agleiā icōsulte cū fr̄e dimicaret ab eius exercitus interfecit ē. Cōstā-
 tino aut mortuo pdictus constās postmodū varia fortuna cōtra persās vsus: cū nocte quadā in tēpsta mili-
 tū seditione plū suscipere cogere victus fuit. Et cū postea de seditionis militibus penas suscipere statuisz
 Abageti dolo nō lōge ab hispania trigesimo etatis sue anno: ipij uero sui. 13. i castro cui belene nomē erat
 infectus ē: Quibus mortuis cōstātius hereticus arrianus impio solus potius ē. Abozq; re pu. turbata:
 Uetramonius Nursie: et Neoptianus Rome impatores facti sūt. Cōtra quos cōstātius graue cōmouit
 bellū: et haud multo post uetramonio apud nasisz a Cōstātio regiū insigne detractū: et Abagetiū nursie
 princeps victus ē: his gestis cōstātius p̄festi Ballū eius patruelē ad tuēdā indeā cesarē misit: et Iulianū si-
 militer eius patruelē apd mediolanū cesarē creauit: eūq; cōtra seditiones quosdā i gallias misit: Qui et breui
 vt vir strenuus: ipsoz galloz ac germanoz motus sua vtute cōpescuit: iude et militū oīz p̄festū augustus ap-
 pellatus est: Quo audito cōstātius p̄bicus occupatus bellis omisso negotio ad ciuile bellū mor se uer-
 tit: et dū grauissima bella excitassz. 5. et xl. vite sue āno apoplexi morbo iterijt. Hic lz̄ xp̄ianos catholicos
 impiissimus h̄et: tñ pp moderationē et comitatē inf bonos p̄ncipes ab historicis et uiris doctissimis ānu-
 merat. Nā post susceptū impiū cū triūpho urbē ingressus fuisset oēs ciues mira benignitate et humanita-
 te veneratus ē: affirmans romanos ciues tanq; reges omnes se uidisse: Erat hic stature parue: sed animi
 excellissimi.

C Viri disciplinis excellentes.

C Paulus p̄mus Eremita natione egyptius i thebaida inferiore natus hoc āno. 4. idus ianuarij. cxij. vite
 sue āno i eremo diez obiit: Cuius aia: vt diuus scribit hiero. beatus antonius p̄festi iter choros apostolorū
 et p̄phetaz euolare vidit. Fuerat hic nobilibusq; parētibus ortus: et lris tā grecis q; egyptiacis apprime
 rudissimus. Qui cū. xv. etatis duceret ānū valeriani et decij p̄secutionibus p̄motus relicta domo ad mon-
 tiū deserta pfugit: vbi postea necessitatē i voluntatē vtens i qdā haud grādi p̄selica sibi a deo oblata p. 98.
 ānos incognitus i ozonibus et icuiniis solitaria vitā duxit. Cuius qdē vitā diuus hiero. vt religiosoz mē-
 tes ad virtutē et perseueratiā feruētius excitaret: cū multa de mūdi cōceptu edidisset monumēta: et obere-
 mij laudes eleganti cōscripsit s̄mone: q; cū merito inf scōs sit relatus eius natale. 4. idus ianuarij celebraf.

C Paulinus treuerēsis ep̄s vir scia et scitate sp̄picuus his t̄pibus i p̄cio existens a Cōstātio ipatore ob ca-
 tholice fidei defensionē exilio dānat: vbi ad mortē vsq; et extra christianū nomē mutando exilio fatigatus
 ad vltimū apud pbrygiā pdie cal. septēbris beate passionis coronā cū dño p̄cepit.

C Eusebius Ro. ecclesie cardinalis p̄sbr vir gde; cruditione: fide: cōuersatione: ac moribus insignis: et ipse
 hoc āno ob catholice fidei defensionē a Cōstātio ipatore captus i quodā domus sue cubiculo includit: vbi
 p. 7. mēses i ozone cōstāter p̄seuerās. 19. cal. septēbris adhuc inclusus i dño genit: Cuius corpus Eregori-
 us et Drosius p̄sbyteri colligentes i calixti cemiterio sepellierūt: eiusq; sepulchro: hunc titulū apposuerūt
 Eusebio homini dei. celebratur autez eius natale. 19. calendas septēbris.

C Paulus et cōstātinopolitanus ep̄s vir sane diuinus et multaz rez exp̄ientia eruditus per hoc t̄pus a Cō-
 stātio ipatore apud quādam ciuitatū capadocie noie cuculam: ob catholice fidei exilio relegatus arria-
 noz insidijs crudeliter strangulatur: et vi. idus iunij ad celestia regna gloriosus migravit.

C Dionysius quoq; mediolanensis ep̄s hac tempestate apud mediolanū scilio ab h̄eticis et catholicis cele-
 brato: cū atbanasio inhereret: et eidem plurimū faueret: et ipse a Constantio in capadociaz exilio relegatur
 vbi et paulopost multis iurijs et icommodis afflictus quieuit in dño: cuius quidē corporis reliquias a scō

Basilio eiusdem urbis episcopo receptas diuus Ambrosius ipsius successor in digno honore sepeliuit.

Chyllarius uero illustrissimus pictauiensis eps et eius litterarum cruditissimus his tumultibus ob catholicam fidem factione cuiusdam aralatenis epi arriani quadriennio apud phrygiam relegatus ibidem inter alias virtutes mortuum ad vitam reuocauit: Sed denique post multas arrianorum vexationes ad urbem suam reuersus anno salutis nre. cccxxi. migravit ad dominum. hic hos descriptos edidit libros.

548

De trinitate	li. 2.	incipiū: Circūspiciēt.	Exēplū blasphemie auxētie. li. i.	Beatissimus
De synodo	li. i.	incipiū: Constitūtū.	Historia a principio mundi usq; ad christum.	
Ad constantium	li. 3.	pn. Tempus loquēdi.	Hymnos et carmina primus inter catholicos edi-	
Aduersus arrianū	li. i.	pn. Dilectissimis scribis.	dit: atq; aliqua alia.	

Athanasius insuper alexandrinus eps uir scitate et scia conspicuus hisdem temporibus plurimas et graues quodammodo persecutiones ab arrianis pertulit: nam superioribus annis in Laodiceensi concilio contra arrianos constitutus cum rationibus euidentissimis atque argumentis fortissimus filium patri omuisionem esse affirmaret: quod arrius et eius sequaces refellere non poterat uniuersum pene orbem in sui persecutionem concitauit: Qui fugiens: ut diuus hieronymus testatur sex continuis annis in cisterna sicca delituit: ubi nunquam soles uidit: sed peractis annis predictis cum quadam puella cum ibi adesse iudicasset: dei nutu inde profugit. Coierat enim tunc uniuersi principes terre: gentes et regna: ac exercitus omnes ad eum insequenda: pro quod multa pressus arrianorum insidijs toto orbe profugus agebat: adeo ut ei ad latendum tutus non superesset locus: Tandem post multos agones: multisque patientie coronas tempore Valentiniani et Valeriani imperatorum anno. f. dñi. 379. Sacerdotij uero sui sexto et quadragesimo. 6. nonas maij migravit ad supos: et inter sanctos relatus eo die natale eius celebrauit. Scripsit autem hic egregius doctor ea que hic subiecta sunt

Aduersus gentes	li. 2.	De uirginitate seruanda	li. i.	De persecutione arrianorum libri
Contra ualēre et uersatiū	li. i.	De psalmodiarum titulis	li. 3.	multi: et symbolum: Quicumque
De exhortatione mona	li. i.	Historiam beati antonij	li. i.	uult saluus esse.

351

Nicolanus Aduoz licie urbis archiepiscopus uir omnium uirtutum carissime repletus hoc anno gradentis et plenus uicem migravit ad dominum: ad cuius tubam olei fonte statim prupisse ferunt: quo limbo sanabant ceci: surdisque auditus prestabat: ac debilis quoscumque sospes fiebat: pro quod innumerabiles populi ad eam cateruatiq; ferebant. Hic namque: ut celeberrima eius huius historia apud patrem urbem nobilissimis ortus parentibus: uelut luciferus est in ipso eius ortu emicuit. Qui postquam domi puerile egisset etate cunctis oblectationibus abdicatis christi iugo se subdidit: Et in cetera sue uirtutis opera hoc unum exempli gratia suppono memorandum: quod cum nimium esset locuples: essetque utroque parate orbatus: accidit ut nobilissima quidam eius quicaneus ob iopiam tres filias uirgines constituti in carum infami commercio in felice saltem ageret uita: Quod ubi sanctus uir didicit: condoluit: et miserio homini tantum commisit: quod tantum a se ne phas leuare posset. Eius etiam inter cetera miraculorum insignia illud memorabile fertur: Quod longe constitutum Constantinum magnum a quodam interitu ad misericordiam: et monitis per uisum deflexit et misericordis. Eius autem sanctissima ossa postmodum anno salutis nre. 1087. ad barrum apulie urbem translata frequentissimis miraculis multum ex omni orbe christiano attrahi populū: Quibus beneficiis factum est: ut barrum opidum multis donis et opibus auctum sit. Ipse autem festum. viii. idus Decembris celebramus.

Pp. 37.

352

Liberius papa natione romanus: patre augusto post iulium pontificem sedit annis xvi. men. vii. 555i et diebus duobus. Cuius tempore celebrato apud mediolanum a sectatoribus arriane heresis concilio ipse cum multis catholicis episcopis urbe pulsus est. Nam antea ariminensem synodum congregauerant: ubi multe disputationes callide acte fuerant negantes christum cum patre omuisionem esse. Quapropter cum ea aperte impugnasset ab arrianis triennio in exilio actus est: unde a sacerdotibus synodo congregata Felicem presbyterum uirum optimum in liberij locum successerunt: Qui pontificatu suscepto statim conuentum. xlviii. episcoporum congregauit: et duos presbyteros: uersatium et ualentem ab ecclesia sepeuauit: eo quod cum constantio et arrianis in fide sentirent. Ea propter eorum precibus motus constantius Liberium papam ab exilio reuocauit. Qui imperatoris beneficio permotus cum hereticis tenere cepit: quoniam id enim catholicis sentiret hereticos. sed ad fidem redeuntes non esse rebaptizandos: Expulso itaque Felice: et Liberio ad pontificatum reuocato uersatij: ualentisq; instigatione Constantius uehementissimam persecutionem in catholicos commouit: adeo ut etiam in ecclesijs presbyteri et clerici passim trucidarentur. Hic autem pontifex quod cum arrianis sentiret dei tamen ecclesias quoad potuit diligenter exornauit: uoluitque decreto publico uicem suam dolens ne quis episcopus de cetero propter aliquam infestationem gregem suum ullo modo deserere posse: sicut habetur in canone. vii. q. i. c. Suggestum. Serunt autem fortunatum quendam agleiensem episcopum Liberium huius fidei causa in exilium pergere: ut in discordiam laberetur sollicitasse. Denique cum Liberius hic bis sacros ordines in decembris mense celebrasset: ubi presbiteros. is. diaconos. 5. et episcopos per diuersa loca. 19. creasset uite finem fecit. Cuius corpus uia salaria in cimiterio priscille sepelitur: et tunc se des uacauit dies. vi. Inter hos autem a liberio isto sacris ordinibus initiatos diuini huiusmodi presbyterum cardinalem creatum fuisse tradunt.

Pp. 38.

Elix papa eius nominis primus patria Ro. patre anastasio liberio predicto ab hereticis pulso ab ipsis pontifex creatus sedit anno uino men. 4. diebus. 2. uir sane optimus: et multa laude dignus: quem heretici ad cooperimentum sui erroris ideo elegerunt: ut liberium rationabiliter eicis se demonstraret. Qui tamen papatu inuito: ubi constantium imperatorem ab hereticis rebapti

zatu didicit: cum hereticu & orthodoxe fidei inimicu ac secundo rebaptizatu omnibus promulgauit: pp qd indignatus costantius suasione vrsatii & ualentis a sede eu deiecit: Et cu nulla ratione ab orthodoxa fide diuelli posset: ab aduersarijs vna cum multis bene sentientibus interficitur: martyrioq; coronat: ac. 4. calē. augusti i basilica: qua ipse via aurelia edificauerat fo ab vrbe militario sepelitur.

C Donatus hereticus natione apher: a quo donatiste heretici nome sumpser: hac miserrima & infelic item pestate viguit: Qui ex numidia puincia vniuers multa ptra catholicos scripsit. & tota pene apherica atq; iudea sua pestifera persuasione decepit: Eius namq; error atq; deceptio erat: qd filium patre minore ee dicebat: & spm scuz filio minore: necno & catholicos esse rebaptizandos: sicut het in canone 2. 4. q. 3. c. Quidaz vero. cognita eius falsitate ac deceptione: non multo post e cartagine cu multo pbzo pulsus est: Quidaz et eius sectatores moentes appellati fuerut: eo qd ecclesia pmu rome in monte habere ceperut. Scripsit at multa: & qmaxime libru de spu sco arrianam doctrinam continentem.

C Eu nomius et alius hereticus hisde tpbis fuit: a quo eunomiani heretie: vir quidem callidus aio ac corpe leprosus: nec secus interius qd exterius regio morbo correptus: qui cu primu ariane pfidie seclator fuisset: alias quoq; adiecit: & disseminauit falsitate dicens: filiu pzi i omnibus esse dissimilem: & spiritum sanctum cum patre & filio nihil commune habere.

C Abacedonius quoq; Constantinopolitanus eps: a quo macedoniani heretici superioribus annis a catholicis ibide legitime presul creatus hoc tpe ab arrianis hereticis sede deiecit: eo qd filiu patri similem fateret licet spiritum sanctum non secus qd illi: Eius autem error erat: qd spiritum sanctum negabat deum esse: & multa scandala concitauit.

C Viri disciplinis excellentes.

C Zebathius homo luscus cesariensis ecclesie in palestina eps his tpbis cum eet doctor eruditus: multa in ecclesiaste scripsit comertaria. Huc aut tante auctoritatis ob eloquentiam & vsutia apud constantiu iperatores fuisse diuus hieronymus scribit: ut rome felicem presbyter arrianu liberij loco papam constituere fecerit: quem tamen (ut diximus) catholicum & virum sanctum fuisse constat. pterea autem quos diximus libros a se editos: & alios quoq; composuit tractatus.

C Serapion q ob eloquentiaz scolasticus cognominatus e: p hoc tps in confessione vere fidei clarus habitus est: q inter cetera aduersus manicheu pulcherrimu libru edidit. Itē d psalmoz titulis: ad diuersos pu tiles scripsit epistolas. Nec vnqua (vt diuus refert hieronymus) minis aut terroribus a vere fidei confessione constantius eum amouere potuit.

C Fortunatus natione apher aquileiensis ecclesie eps eruditissimus vir p bec quoq; tpa multos comertarios in euangelia breui sermone conscripsit. Verumtamen in hoc plurimu detestabilis fuit: quia vt dictus e Liberium papam in exilium pergentem primus sollicitauit & fregit: atq; ad heresim copulit.

C Lucifer preterea caratilanus eps hac tepestate i precio fuit: que ob dicedi copia atq; elegatia papa cu pcratio & hylario Ro. clericis ad constantiu legatu misit: vbi cum nollet sb atbanasij noie nicenam damna re fidem ab ipso constatio relegatus est: Quo in loco contra eundem imperatorem libru composuit: cuiq; legendum intrepide misit. Obijt deniq; valentiniano augusto imperante.

C Eusebius etiam celsinus eps elegantis & rhetorici ingenii vir per hoc ipsum tempus innumerabiles pene libros edidit: quibus precipui habentur qui aduersus iudeos: & gentes: & nouatianos inscribunt: scripsit quoq; alios decem in epistola ad galatas: necno & in euangelij coplures & breues omelias.

C Victorinus insup natione apher p hoc tps rome accuratissime rhetoricam docens ob elegatia: & ingenij magnitudine: ae legedi prestatia statuā erca in foro promeruit: qui postmodu i extrema senectute ad fidei christi ouersus libru aduersus Arrium dialetico more conscripsit: qui non nisi a doctissimis viris legi: aut intelligi potest. Item commentarios quosdam in apostolum paulum composuit.

C Tripbillus cyprilitensis episcopus vir sua etate eloquentissimus ac celeberrimus doctor: & ipse per hos dies in canticis canticorum commentarios: & alia multa composuit.

C Asterium quendam arriane factionis philosophum hisdem temporibus fuisse & floruisse dicunt: & multa in epistolas ad romanos: & in euangelia: ac in psalmis commentaria composuit: atq; alia multa sue heresi fauorabilia scripsit: que quidem ab omnibus tuc hereticis studiosissime legebantur.

C Bonatus quoq; non minus rhetor qd philosophus & grammaticus diui hieronymi preceptor Rome tu insignis plurimum fuit: qui inter cetera in Virgilium & Terentium egregie commentatus est.

C Benadius quidam forensis orator: & ipse per hoc tempus rome insignis & preclarus habitus accuratissima de mo dicedi post se reliquit monumenta.

C Binernius etiam burdegalensis rhetor cum predictis rome rhetoricam florentissime docet.

C Bacharius & Amathas ac alii multi beati antonii discipuli p bec tpa tuz sanctitate: tumq; doctrina insignes het: quoru qde vitaz atq; fine diuus hieronymus singulis libellis ad humanā instructionē explicauit.

C Arriminenis synodus hoc anno qē. 22. impii costantii ipso iubente & Thauro prefecto mediate indicitur In qua multi orietales et occidentales sacerdotes conuener: vbi cu multi callidi & acuti orietales simplicitate & ignoratia occidentaliu suis fallacijs & argumētis i sua sententia trahere niteret: ut xpm cu pce omulsion negarent diuino nutu inspirati illaz disputatione vsq; ad tps pretermiserut: ppter quod antiqua niceni concilij fides arrianoz suggestione ea in synodo damnata est: Quam tamen postea Romana synodus ex tuc

353

354

356

359

360

et in perpetuum voluit esse damnatam: vt etiam Gratianus in canone. l. c. Scā ro. ecclesia testatus est.

363

Iulianus apostata galli cesaris germanus: et predicti constantij patruelis tertius constantinopolita-
nus ipator hoc ano q̄ ē cclxxxv. olympias ap̄ mediolanū augustus creatus impanit ānis. 2. et
m̄si. viii. Hic ex cōstātio p̄is cōstātinū ad. sic natus ē: cui iō apostate cognomē fuit: ga susceptā
xpi fidē abnegās libru cloquētia et pari impietate redūdātē i xpi dogma euomit. Erat. n. liber-
alibus disciplinis tū grecis: tūq̄ latinis pomatus: multe ēt memorie et igētis faciēdie vir: in a-
micos liberalis: puicialibusq̄ iustissimus: s; glorie cupidus: q̄ qdē oia ad extremū euertit dum
xpianos callidissime p̄seg cepit. Callidior nāq̄ inter ceteros p̄secutores fuit: ga blādā p̄secutionē facerē
rauit alliciens magisq̄ impellēs ad sacrificandū: p̄pter qd̄ multi xpianoz sp̄ote corruer. Bū hec agerēt
accidit vt in persas bella ingētia p̄tractās: teste Amiano historico: sagitta in incertū missa brachio sauciare
tur: quo vulnē. 32. etatis sue āno interijt. Legit tū i vita b̄i basilij epi quēdā mercuriū militē christianū ab
ipso passū illū transfixisse: Qui statim manū ad celū extēdēs ac si contra xpm clamaret dixit: vicisti galilee
vicisti: et te nunc negabo: facia te de cetero. Sunt q̄ dicāt iulianū hūc i diaconatus ordine fuisse initiatū.
S; Ballo cesare eius germano defuncto: vt erat glorie et ābitionis cupidissimus a cōstātio augusto i galli-
as se mitti contra seditiosos quosdā procurauit: vbi et breui galloz et germanorū motus ingētū virtute com-
pescens reiecta diaconi dignitate a militibus se augustū appellari fecit: Quis quidē rebellionē tātū ai do-
lozē cōtraxit cōstātinus: vt ex hoc moreret. **¶** Martyres sub Iuliano passi.

364

¶ Iohannes et paulus christianissimi viri: et ro. p̄clarissimi ciues vnus p̄positus: et alter cōstātie virginis ma-
gni cōstātinij filie p̄micerius: hoc ano a quodā Terētiano cāpi ductore capti ap̄ ro. vrbē post innumera ver-
bera Iuliani ipsius iussu vi. cal. iulij martyrij palmā gladio cedere adepti sūt: quo qdē die festo honorant.

¶ Gordianus et Epimachus viri p̄clarissimi: et ipsi sub hoc tumultu rome i via: q̄ latina nūcupat martyrio
coronant: quoz p̄rior p̄ nominis christi cōfessione diu plūbatis cesus: postea. vi. idus maij capite truncat

¶ Bonatus arretinus eps v̄santissimus: et litteraz tā humanaz q̄ diuinaz sufficienter instructus hisdez
tpibus post martyriū p̄is ac matris cū magnas et ingētes virtutes apud eturic puiciā opatus fuisset a
Iuliano apostata captus martyrij coronā adeptus ē. Hic in ter cetera sue v̄tutis opa memoratu digna: dū
aliquū missā celebrasset: et de corpore christi: ac de sanguine ipsius populū recrearet subito paganoz calix s̄a-
ctus s̄fractus est: q̄ cū cerneret populū tristē et mestū colligēs eius fragmēta i pristinā formā suis oronibus
restituit. Quo signo cōfusi pagani deitatē xpi confessi sūt. et circiter. 188. aie baptizate sunt: hec ipsa beatus
Gregorius in libris dialogoz suoz meminit. huius ar natale. vij. idus augusti celebrat.

¶ Blasij epum virum sanctissimum hisdez tumultibus crediderim ego apud sebastem: seu samariam fuisse
passum: Qui multis patratīs miraculis in eadem vrbe a quodam p̄fide nomine Agricolao captus post
diutinā cessionem: et carceris squallorem: ac ligni s̄upensionem: ubi pectinibus ferreis carnes eius dirupte et
dilacerate fuerūt: post itez teterrimum carcerem: et laci dimerisionē: vnde desuper uadens saluus exiuit in
bente iniquissimo ipso iudice ad extremū. 3. nonas february cū duobus pueris capite truncato ad celestia
regna gloriosus migravit.

¶ Iulianā insuper virginē Romanā idem sacrilegus iulianus facultatibus plenaz tā diu plūbatis cedi fecit
donec et ipsa spiritum emitteret. et p̄pterea eius festum. 4. nonas decēbris celebramus.

¶ Theodoricus quidam antiochenus p̄sbyter et ipse apud eandē syrie vrbem a p̄sequētibus ipsijs post e-
culei penā: et multos durissimosq̄ cruciatos etiam lapidibus circa latera eius admotis inflammatus cum
etiā in p̄fessione xpi cōstāter p̄sisteret. x. cal. nouēbris occisione gladij martyriū cōsumavit.

¶ Demetria itē romana virgo sub hac p̄secutiōe rome martyrio corōata ē quā cū ad iulianū ipiissimē introdu-
xisset: et crudelissime verberata i p̄fessione xpi p̄seueraret ad vltimū xi. iulij spiritū emisit.

¶ Pygmeus eruditissimus vir: et Iuliani iperatozis p̄ceptor per hoc tps et ipse ab eodem iuliano martyriū
pertulit: Qui cum ipsum Iulianum a puero adnutrisset: et sacris litteris sufficientissime erudisset. hoc tē-
pore in retributionis loco pro fide christi nono calendās aprilis in tyberim necari fecit.

¶ Quiriacus qui et Judas hierosolimitanus episcopus hac tempestate cuz anna matre sua pro christo mar-
tyrium constantissime sumpsit. Hic ille est iudas qui belene constantini matri locum in quo christi crux fue-
rat abscondita ostendit: Qua inuenta ob eius miracula semper eius gloriā predicare et annunciare volu-
it. Quamobrem a paganis captus: et ipse cruci affixus est. et propterea crucifigerorum ordo ab ipso Qui-
riaco vt multi asserunt initium sumpsit. De quo inferius sub innocētio quarto dicemus.

Quinianus quartus constantinopolitanus imperator post Iulianum apostatam omnium consen-
su imperator factus imperauit mensibus octo. Hic christianissimus imperator natione panonius
fuit et ab ipsa adolescentia omnibus virtutibus ornatus. Quamobrem nondum adolescentiam su-
pergressus: eum exercitus imperatorum creauit: q̄ opinio erat multa eum p̄clara facturum. ipse
autem ab vniuerso exercitu augustus diceretur non prius augusti nomen profiteri voluit: q̄ omnes con-
clamarent se christianos fore. Quibus collaudatis et imperium suscepit: et exercitum e barbaroz manibus
liberauit. Vex necessitate cogente et Misibin et magnam mesopotamie partem Saporī psaz regi tradidit
q̄. s. ante eū ānis trecentis duobus de viginti: ex quo Romanū impiū cōditū fuerat nusq̄ acciderat. Tādez
cruditate stomachi: siue prumaz odore: quas nimīū adoleri iusserat. 34. etatis sue āno diē obiit.

Iouinia
nus

365

5562

5564

Valentinianus natiōe panonius quintus cōstātinopolitanus impator hoc āno qui ē tertius. 385. Valentini
olympiadis impare cepit: et vna cū fr̄e suo Valēte impavit ānis. xi. mēsi. v. hic p̄mā Scutario
rū tribunus fuit: quē apud Nicaea vrbē Ioviniano mortuo: augustū h̄ iuitū milites p̄fecerunt
p̄nceps sigdē iter bonos nūerādu: nā et Aureliano p̄similis erat nisi q̄ seueritatē eius nimia
qdā et peitātē et crudelitātē ac auaritiā inter p̄bant: q̄ et Valētē frat̄e suū i p̄tē impij assumēs
ozietē ei regēdū assignauit: postea vō. 3° impij sui āno Gratianū filiū adolefētē ad p̄ces vxo-
ris Augustū nūcupauit: q̄ statim p̄copiū virū audacē apud Cōstātinopoli res nouas molietē vna cūz Satel-
litibus suis mira celeritate opp̄ssit. Valēs autē ab Eudoxio arrianoz ep̄o rebaptizatus in heresim decli-
nauit: et catholicos vbiqz p̄seg ac in exiliū mittere cepit. Ad hoc etiā Lucius qdā hereticus istabat hosti-
lē in modū catholicos p̄sequēs: et eos q̄ i cremo h̄itabat aut trucidabat: aut in exiliū mittebat. S3 Valēs a
Themistio philosopho xp̄iano p̄lras admōitus aliq̄tulū mitius agē cepit. Valētiniannus vō dū hec i gre-
cia agerētur: vt erat rei militaris scia et v̄tute insignis. Saxones et Burgōdiones: q̄ erāt in littozibus oceāi
maris locis inuijs positi maxia v̄tute opp̄ssit. Et dū Sarmate p̄ panonias sese effudissent: ac contra eos
bellū p̄pararet subita sanguis eruptiōe: quā greci apoplexim vocāt: apud Bizionē oppidū emozif. Valēs
vō eius sup̄stes dū h̄ gothos in Thracia cū exercitu ire dispōit reuocatis moachis: quos sero: quos in exi-
liū pepulerat: p̄lio victus et captus viuus merito tanq̄ hereticus exurit. Et hec quidem clades Roma-
ni imperij ac totius Italic exitiū fuit.

5565

366

Terremotu hoc anno q̄ ē secūdu impij Valētiniāi annus p̄ vniuersū orbē factus: mare litus egreditur:
et Nicaea q̄ sepe antea conuerat funditus ē euerfa i Sicilia quoqz et in multis insularū vrbibus inuicribiles
populi opp̄ssi sunt: inde apud Cōstātinopoli tāta orta ē tēpestas: vt mire magnitudis grādo decidēs non
nullos hoies interficēt. Tēplū ēt hierosolomitānū a iudeis tēpore Juliāi apostate mira impēsa instauratū
hoc terremotu conruit: et multos iudeos opp̄ssit: postea sequēti die incēdio eo i loco dinitus imisso ēt ferra-
mēta ipsa cōsumpta sūt: Quo miraculo multi iudei tiorē cōcussi: christi fidē receperē. Valēs enī hereticus
cū xp̄iani nois iūmicus cēt: vt xp̄ianis catholicis ēt stōachū faceret: iudeos in Hierusalē introduxit: vt et tē-
plū denuo restituerēt: et licētiā et auxiliū p̄stitit: dicēs se non alibi q̄ hierosolymis sacrificare posse: Quod
certe: vt aiunt: tanta arrogantiā elati iudei multo maiore impensa q̄ antea restituere decreuerant: Id ta-
men Juliano apostate non valenti heretico ascribunt.

367

5567

Damasus vero papa natiōe hispanus p̄re Antōio post Liberū p̄tificē sedit ānis. 18. mēsi. 2. et
diebus. 10. Vir sane bonus et optimus p̄tifex: Quo p̄tificatē haud multo post Ursicinus di-
aconus a q̄buldā scismaticis seditioisqz clericis papa p̄ scisma cōstituit: et mox Basilicā q̄ Si-
cinium appellat Ursicinus cū suis inuadit: vbi et multe vtriusqz p̄tis populo p̄fūete ceciderūt
Sed paulo post diuina volūtate clericoz: populiqz cōsensu Damasus i p̄tificatū cōfirmatus ē:
Ursicino ad Neapolitanā vrbē misso: S3 et postmodū Damaso a suis subditis adulteriū cri-
men obijcit q̄ xl. ep̄ozū cōcilio cōgregato cām publice dicēs: vt innocēs ab oibus absoluit: vt hētur i canōe
2. q. 6. c. Nos si. Et eius accusatores tanq̄ falso dephēsi dānant: et ab ecclesia reiciunt. Hic ex frat̄rū p̄se-
su cōstitutionē fecit: vt q̄ deiceps aliq̄e falso accusaret: talionis penā subiret: vt. 2. q. 3. c. Calūniator. Len-
suit itē ne i iudicio qs an factā exaiationē dānaret. xi. q. iij. c. Eoz q̄. Adā dāuit ēt sub anathēatis p̄ea ne q̄
temerario ausu a sede romana cōcessa p̄sumēt vsurpare. 17. di. c. Huic sedi. His cōstitutioibus pmulgatis
et ecclesia optie pacata Damasus ocio delectatus: vitas. n. p̄tificū p̄cedētū diligētī cura conscripsit: et opu-
scula qdā heroicis versibus cōposuit. Unde qz diuino h̄ero. mā dāuit vt ecclesie officiū ordinaret: qd et fecit.
vñ v̄tute et sc̄itate viri cōmotus Damasus p̄mus Hieronymi scriptis auctoritatē dedit: cū p̄us septuaginta
inter p̄tū atqz alioz trāslatorū scripta i p̄cio solū h̄renf. Nā extūc Hieronymi biblia legi et diuulgari cepta
ē: zeius psalmi fideliter ex hebreo traducti: pp̄ qd et ip̄ius diui Hiero. suasiōe statuit: vt Gloria pa. et filio et
sp̄ū sc̄o et. i. sine cuiuslibet psalmi diceret: quos alternatis vicibus in ecclesijs voluit decātari. Voluit etiā
v̄tuo i officio Symbolū tacite p̄ ferias singulis horis canōicis dicere: et ex cōdito vniuersalis synodi simi-
liter Symbolū mains i missa decātare. Cōfessionē p̄trea in p̄ncipio cuiuslibet misse dicēdā ordinauit p̄
ut mō fit: hoc mō sc̄issimus hic p̄tifex diuī cultū auxit et tēplis et alijs plurimis donis. Deniqz cū quiquē-
es ordiatōes i Decēbris mēse celebrasset: vbi p̄sbyteros. 30. Diaconos. xi. et ep̄os p̄ diuersa loca nūero. 42
creauit nonagenarius ppe die obiit: et tertio idus Decēbris in basilica a se cōdita via ardeatina cū matre et
sorore sepelit: et eo die eius natale celebrat. et tūc cessauit ep̄atus dies. 21. Viri doctrinis excellētes.

Papa 39.

368

Euseb. gliosus v̄cellēs ep̄s natiōe sardus quē sup̄ioribus ānis ob fidei p̄fessionē p̄stātius arriannus h̄eticus
vt diximus p̄mo Sithopoli deide cappado. flegauerat h̄o āno cū ad suā ecclia honorifice fuerit suisqz ar-
rianis persequētibus calēdis Augusti martyriū ea in vrbe ab eisdem passus est: Qui cū esset vir eruditissi-
mus inter cetera in Eusebij cesariensis psalterium cōmentarios quos latinos e greco fecerat scripsit.

371

Apollinarius laodicenus ep̄s his t̄pibus floruit: et hiero. teste multimoda n̄re religiōis scripta cōposuit. iter
q̄. 30. li. aduersus Porphy. p̄scripsit q̄ iter cetera eius opa v̄l maxie p̄bāt. Obijt d̄niqz theodo. senior ip̄ate.

Titus botrenus ep̄s q̄ regnatibus Juliano et Ioviniano aduersus māiche. multa scripsit his t̄pibus cū multa
sub valētiniāo p̄posuiss̄ vitā finiuit. **V**idimus alex. doctor ab ifātia cecus factus: et eā ob rē p̄max̄ l̄raz
ignarus ita grāmaticā: geometriā: dialē. q̄ n̄ sine magno p̄cipiūt vsu: didicit: his quoqz t̄pibus clarus exiit

pelara q̄dā scriptura scripsit opuscula. vj ḡ arria. li. 2. De spū scō li. i. In Isaiā li. 19. Osee ad diuū Hiero. li. 3. In zachariam li. v. In psalmos quoq; et in Matthei: Joannisq; euangelium: necnon et in Job cōmētarios preclarissimos: atq; alia multa edidit.

372 **C** Basilius magnus ille Cæsariensis Cappadocie ciuitate tepus et monachorū multoz institutor et pater: vir certe oī sapia: oīq; v̄tute cōspiciuus: p̄ bec tpa mirabiliter effulsit: q̄ inter cetera sue v̄tutis et sanctitatis monumenta iuuenē quēdā ob amorē puelle diabolo obligatū deo reconciliauit: et obligatiōis sue cartā sibi red di impetrauit: q̄ cū egregius doctor haberet: Egregios etiā cōtra Eunomiū edidit libros. Atq; in exameron lib. 9. De spū scō li. i. Adōachorū regulā li. i. Atq; alios breues: variosq; tractatus edidit mōachorū ordinē in grecia instituit q̄bus et regulā approbatā tradidit. Obijt deniq; sc̄ssimus p̄r et ep̄us teste Amb̄p̄ bilogio Iconij ep̄o hoc āno q̄ sextus impij Valēntinai die p̄ma mēsis Ianuarij multis miraculis clarus memoriam vite sue omnibus derelinquens: qui secundum operationem spiritus sancti viuunt.

373 **C** Ambrosius Mediolanens̄ ep̄us et diuini patris nr̄i Augusti. pater: patria Ro. et cōsularis dignitatē insignitus: vir plāc sc̄ssimus et oīum doctorū sui t̄pis p̄cipuus atq; sūp̄mus: hoc āno a Valēntiano Aug. e Roma vt Liguriā emiliāq; puincias regat Mediolanū mittit: vbi et statim post Auxentij arrianorū ep̄i serā mortē seditio maria in populo exorit: ad quā ex officio rep̄mendā Ambro. in ecclesiā ingressus cū multa de p̄tū cōcordia vt vir eloquētissimus diceret: subito infantis vox insonuit dicēs: Signus ē Ambrosius hic vt sit ep̄us. Ad cuius vocis sonitū fauēs resulat populus: succlamāsq;: Nō alteri q̄ Ambrosio ep̄anū cōmitti debere: qd̄ et cōi oīum cōsensu et pace factū ē. Qui statim ex cathecumino xp̄ianus effectus etiā sacris initiatus decio impij Valēntinai āno nonus Mediolanēsiū creat ep̄us: quo in sede ḡstituto cūestigio oīs cisalpia Gallia orthodoxaz recepit fidē: cuius certe tāta fuit comitas: morū sc̄itas: ingenij acumen. diuiaz sc̄ia vt nō mō viuēs: sed et vita functus Italiā et oēm orbē in sui deuotionē: charitatē venerationēq; perdu xerit: q̄ ē p̄ter sc̄itatis gr̄am p̄ oīa Platōi philosopho et ortu et infantia atq; disciplina p̄similis extitit. Sicut enī Platoni infantulo in cunis dormiētī apes nō puā mellis vim labellis iseruere: sic et Ambrosio huic p̄simile pd̄igitiū: imo altius enēit: q̄a vt sacra eius refert histo. cū Ambrosius isatulus in cunis dormiret: subito examē apū os eius et faciē ita cōpleuit: vt quasi in alueolū intrādi et excūdi frequētaret: dicēs: Que qd̄ pd̄igia ab oibus interpretibus declarata nil aliud significat voluisse q̄ ex eius ore suauitatem dicēdi melle dulciōrē fluere debere: qd̄ qd̄ anguriū enētū verisimū demonstratū ē. Si v̄ intelligēdi subtilitatē vt disputandi vim: aut dicēdi scribēdiq; dulcedinē cōtēplemur. Scripsit hic diuus Ambro. infrascriptos irrefragabiles et emēdatissimos libros: quoz sentētie: vt diuus Hiero. ait: sunt fidei ac ecclesie: necnon vt virtutū omniū firmissime columnę: in quibus libris vt pater Augustinus inquit Romana relucet fides: q̄a inter scriptores latinos quasi quidam flos emicuit.

C Libri beati Ambrosij.

De officijs li. 3. principium. Nō arrogas
Exameron li. 7. Quando opionis assup.
De excessu fr̄is li. i. Reduximus fratres
De fide Roma. li. i. Superiori libro
De bono mortē li. i. Quoniam de anima
De virginitate li. 4. Si iuxta celestis sciētia
De viduis li. 3. Bene accidit
De lapsu virginis li. 7. Audite qui lōge estis
De mysterijs li. i. De moralibus
De sacramentis li. 6. De sacris que accepistis.
De Naboth li. 4. Naboth historia
De Helie ieiunio li. i. Dilectissimi p̄ref
De Tobia li. i. Lecto prophetico libro
De it̄p̄ra. Job. li. i. Multas nobis
De it̄p̄ra dō li. i. Multi quidez.

De apologia dani. li. duos. Apologia prophete
De Bedcon li. i. Serobal
De penitentia li. 3. Penitentia affinis
De p̄ntia it̄p̄ ep̄i. li. 4. Primo audisti
De icarnatōe dñi li. i. Debitum fratres
De fuga seculi li. i. Frequens nobis
De paradiso li. i. Paradisus
De trinitate li. 4. Regina austrī
De Isaac et aia li. i. In patre nobis
De iacob et vi. br̄a li. i. Necessarius
De cōsolatiōe ad yden. li. i. Et si incrementum
De sancto abraā lib. 3. Abraam libri
De. 42. mansio. li. i. Mansiones
Epistolas qnq;: prima incipit: Clementissimo
Imperatori: secunda video vos. Tertia. Quā

oibus. Quarta exercitus semp. Quinta: hic nobis motus terrarū. Ad Urcellēsē ecclesiā. Epistola icipit Ambrosius. Multos p̄terea edidit sermōes: Omeliasq; ac cōmētarios ḡ alia multa: q̄ ad māus n̄ras nō puenerūt. Himnos insup post Hylariū cōposuit: quos vna cū psalmis more oriētalis ecclesie decātari instituit quod p̄ oēs ecclesias fuit postmodū deriuatū. Obijt deniq; hic sc̄ssimus p̄sul. 2. nonas apl̄is que tū fuerūt i sabbato factō. Sz eius maior celebritas ab ecclesia recolit q̄n fuit ordiatus. s. 7. idus Decembris.

C Optatus milesitanus episcopus natione Ppher per hoc tempus floruit ex parte catholica aduersus Donatianos sex libros conscripsit: in quibus asserit donatianum partem in nos falso retorqueri.

C Cyrillus Hierosolimitanus episcopus eximie sanctitatis et doctrine vir huius temporibus in precio existens a Valente imperatore sepe ab ecclesia sua propellitur: sepeq; recipitur: postea ab Theodosio principe inconcussum episcopatum obtinens nonnullos adhuc extantes composuit libros.

C Epyphanus natione Cyprius Salamine vr̄bis episcopus: per hos dies insignis et inclitus doctor habitus est: Qui vt diuus testatur hiero. aduersus omnes hereses multa scripsit: que ab cruditis viris p̄pter

res a simplicioribus propter verba ignota parum lectitabantur. In extrema denique senectute constitutus varia condidit opuscula. Axiens denique ut sanctum habitus eius festum quarto idus Maii celebratur.

Gregorius et Macanensis episcopus diuini Hieronymi in diuinis eruditioribus preceptorum his diebus ob scientiam eruditionemque atque eloquentiam maximo in pretio fuisse dicunt: Cuius hec ista fuerunt opuscula: Aduersus Eumonium libri duo: De spiritu sancto li. i. Contra Iulianum apostatam li. i. Apologeticum propterea de morte cesarij: Laudes Athanasij episcopi: Laudes maximi philosophi: ac virginum laudes ex ametro versus conscripsit. Tandem Hieronymo teste sub Theodosio principe vita decessit.

Pbotinus hereticus Gallogrecus Smyrnesis olim episcopus et Marcelli Antiarani discipulus: a quo photiniam dogma nomen accepit: hisdem temporibus in Gallacia moratus. Hic primo hecibus heresim quam assererat christum purum hominem fuisse: instaurare conatus fuit. Et cum eam ob rem a Valentiniano principe pulsus fuisset: plurima volumina scripsit in quibus precipua sunt: que aduersus gentes et ad Valentinianum ipsum principem inscribuntur.

Jonimianus quoque hereticus: hac tempestate suam heresim dogmatizare cepit: cuius tamen sceta et impietas cito extincta fuit: nec ad aliquos sectatores peruenit. Hic primum monachus fuit: postea clericus factus: docebat hominem post baptismum peccare non posse: nec ei prodesse virginum: ieiunia: viduitatem et similia: et fornicatos post penitentiam equabat: ac vniuscuiusque meriti ac premij retributionis ordinisque omnes iustos esse apud deum destructum aut fuisse eius dogma a beato Hieronymo pro libro aduersus eum conscriptum: qui incipit: Pauci admodum dies.

Vigilantius et presbyter et doctor natione gallus hac tempestate floruit: et nonnulla religionis celo plena conscripsit. Sed humane laudis studio deuictus et supra vires suas de se presumens secundam Danielis visionem prauo sensu exposuit. Sanctorum quoque religas minime venerandas: vigilias non obseruandas: et alia frivola multa: que in cathalago hereticorum necessario ponuntur affirmavit. Aduersus hunc etiam diuus Hieronymus librum edidit: qui incipit: Multa in orbe monstra.

Mellania quoque diuini Hieronymi discipula inter Romanas mulieres nobilissima Marcelli quondam consulis filia hoc anno que decimus ipsi Valentiniani annus Urbano unico eius filio tunc in urbe Roma pretorum christi relicto Hierosolimam nauigat ubi tanto virtutum precipue humilitatis miraculo fuit: ut Ecce nomen accipere meruerit.

Semama seu Samca quondam Egyptiorum regina hisdem temporibus defuncto eius viro: et ipsa sue gentis veluti altera Semiramis regni gubernacula suscipiens: ob animam patriam viribus auctis: Romanis que maxime formidabilis fuit. Et hoc anno cum frequentibus preliis Romanorum opes attriuisisset: etiam Palestinarum et arabicum limitibus oppida vastauit: cuius pacem cum Valens imperator et Lucius hereticus exposularerent: non aliter eam permittere voluit quam moyses eremitam sanctissimum genti sue episcopus designarent: quod cum Lucius quamlibetissime facere conaretur: Moyses renuit dicere. Quod tunc certe christiani catholici ad metalla damnati: et per varias insulas relegati ac in carceribus trahi arguunt: Quamobrem nisi liberos omnes iniuste damnatos ire permiseris: tuas manus ad me consecrandum nunquam iniicies: quibus verbis Lucius vna cum Valente Aug. episcopus reuocauit: Atque ita consecratum hoc modo Moysen regine obtulerunt pontificem: ac per hoc pax Romano imperio reddita est.

Patres Nitric Egypti provincie.

Moyses itaque de quo dictum est moachus sanctissimus his temporibus in eremo vitam solitariam et angelicam ducens signis et virtutibus preclarissimis clarus et iclitus hitus est. Et propterea a Luchio constantinopolitano patriarcha heretico episcopus regis egyptus datus est: qui gentem ipsam magna ex parte ad fidem christi conuertit: ubi et tandem meritis gloriosus. 7. idus Februarii de quo legitur quod noluit plus discere quam vnum psalmi versiculum donec id opere compleuisset: per hec tempora cum infra scriptis precibus ob virtutem et sanctitatem magno in pretio et auctoritate habitus est hic qui dam de eodem versu percunctanti respondit: vix quadraginta illud explere potui.

Pambo egyptius moachus: de quo legitur quod noluit plus discere quam vnum psalmi versiculum donec id opere compleuisset: per hec tempora cum infra scriptis precibus ob virtutem et sanctitatem magno in pretio et auctoritate habitus est hic qui dam de eodem versu percunctanti respondit: vix quadraginta illud explere potui.

Bacharij autem duo beati Antonij discipuli: vnus scilicet egyptius: et alter alexandrinus hisdem temporibus veluti duo celli lumina refulserunt: hi namque sicut in vocabulo nominis: ita virtute ac celestium gratiarum magnificentia concordabant. Vterque namque abstinentie exercitijs et virtutibus aequaliter pollebat: hoc solo egyptius precellens quod quasi hereditatem gratiarum et virtutum beati Antonij possidebat: eorum autem vitam et excellentiam facta diuus Hieronymus conscripsit: ut habetur in vitis patrum parte prima.

Ephylarion sanctissimus abbas per hec tempora apud Cypri insulam non longe a Salamina urbe. scilicet calendas Nonas diebus obiit. Vir siquidem sanctissimus et omnibus seculis memorandus: cuius sane conuersatio et abstinentia ac preclara dona mirabilium que operatus est (ut diuus ait Hieronymus) tanta ac talia fuerunt: quantum vix quis extollere posset. Hic natione palestinus fuit ex viro Hage urbis parietibus paganus oriundus: ex quibus tanquam rosa de spinis floruit: a quibus Alexandriam eruditioris causa missus ibidem quantum tenera etas patiebatur magna ingenij et morum documenta prebuit breui audientibus celebre nomen beati Antonij. quod per omnes egypti populos ferebatur incensus visendi desiderio ad eum preterit: et ab eo religionis habitum mox suscepit: et omnibus rebus a se prostris abdicatis cum solo sacco et pallio que ei beatus Antonius dederat in vastissima quadam et terribili solitudine secessit ibidem que per multos annos aspram vitam duxit: nam quoddecim tantum caricas post solis occasum comedeat in die. Erat quippe tunc annorum quoddecim: et versus ad octogessimam vite sue annum cum incredibili abstinentia vitam suam in seruitio christi transiegit. Tandem Cypriam insulam deueniens apud Epyphanium Salamine episcopum per aliquod tempus ibidem conuersatus est: ubi et post quinquennium multis quidem miraculis clarus vite sue finem fecit. Sed Eysicus eius discipulus: inde ipsum corpus sanctum et furtim auferens in palestinam transtulit. Cuius autem be-

stoziam primo Epyphanius Salamine episcopus: et post eum diuus hiero. optime descripserunt.

C Arsenius ex Senatore Romano moachus factus hisde ferme diebus vita et miraculis clarissimus esse cepit. Hic: vt ex vita patrum habetur: cum in palacio Theodosij principis sublimis hictur: desiderio dñi amoris incensus oem seculi popam et gloria derelinques ad Eremum Scythie perrexit: vt inter scos pres secreta et geta ab oi strepitu ageret vita: ibideqz ita constitutus Arsenius: vt tota meti intetioe adhereret deo: sicut in seculari conuersatõe nimitu erat p̄ciosus: ita oibus a se abdicatis studuit p̄ oibus monachis vilior et abiectior esse. Audierat. n. aliqui vocẽ sibi dicẽtẽ: Arseni si vis saluus fieri: fuge hoies et tace. Tãdẽ cũ oĩuz tps vite sue i fuitio xpi cõsũpisset plenus spũ scõ et fide: año vite sue. 95º i 4. calẽ. augusti dormiuit in pace.

C Pastor Nitric p̄sbyter per hec tẽpora fide: gnẽ: doctria ac miraculis plurimũ valuit: d quo iter cetera habetur q̄ nunq̄ matrẽ propriã post conuersionẽz videre voluit in terris: vt in celis simul videri mereatur. Eius autem natale: cum sanctus sit habitus septimo calendã augusti celebratur.

C Daphuntius abbas p̄ id tps apud Thebaida tamq̄ agelicus vir noiatisimus fuit: et multos ad religionẽ pduxit: ac Tasim meretricẽ ipudicissimã ad xpm p̄uertit. Et cũ et̄ lraz multarũ nõ mediocriter eruditus eet post multa documẽta et̄ bti Onofrij anachorite vitã cõseripsit: Cui tãdẽ post multe abstinentie et laborũ tolerantia affuit agelus dñi dicẽs. Veni tã bñdicte dñi: et ingredẽ ea q̄ tibi debent eterna tabernacula. Ecce eni mecum adsum. pp̄bete q̄ te feci i suũ suscipiat eborũ: qbus auditis Daphuntius sequenti die multũ astãtibus presbyteris et Monachis et videntibus ab angelis in celum susceptus est.

C Agathonem itẽ abbatem hisdem tẽporibus magne auctoritatis et precij ob sanctitatẽ et doctrinã fuisse dicimus: Qui: vt scribitur per trienniu lapidem in ore detulit: vt silentij virtutem precipere mereretur.

C Euphrasia vgo scissima et gnẽ et virtutibus p̄clarissima: sub Theodo. seniore apud Alexandriã i moasterio virtute abstinentie ac miraculis multũ inclyta fuit. Hec. n. Antigonũ quẽdã patrẽ habuit: virũ siqdẽ gnẽ et societate impatoris p̄stãtissimũ: ac matrẽ noie Euphrasiã religiosãz et timẽtẽ deũ: qbus orbatã ad moasteriu se trãstulit: vbi p. x. et 8. años cũ incredibili abstinentia: obediẽtia: hũilitate: mãfuerudine: lögãnimitate: atqz labore vsqz ad trigessimũ vite sue annũ permansit: quibus itã gloriõssimẽ expletis: astãtibus abbatissã et sororibus animã deo reddidit: et sepelierunt eum cum genitrice sua Euphrasia.

C Abariã egyptiacã meretricẽ p̄mo appellatã: deinde scitatis et p̄nie ac perseuerãtie exẽplũ p̄hoc tps cũ. xl. et 7. añis mirabilẽ p̄nãz i deserto pegisset. 4º no. aplis migravit ad dñm: cuius corpus coq̄imas scissimus abbas sepeliuit. Eius autem historiam virtutibus admirandã beatũ Hiero. eleganti stilo conscripsit. Is sit qui id opus cuidã Paulo ecclesie Neapoli diacono scribant.

C Euagriũ aut moachũ Abacharij egyptij discipulũ: virũ vtiqz scissimũ: ac p̄ oia mirabilẽ et multaz lrazũ eruditũ p̄ hec tpa fuisse: et libz q̄ vitas patrum iscribit cõposuisse ferũt. Credĩt et̄ q̄ alia moachis necessaria multa ediderit: et q̄maxie aduersus octo p̄ncipalũ vitioz suggestiões. Trẽ libz cẽtũ fũnarũ q̄ d̄ Anachoreus p̄ capitula digestũ. Trẽ doctrinã cõi vite aptã p̄ cenobitis scripsit. S; et ad vginẽ quãdã li. 6. et alias sententiõlas quãsdã valde obscuras p̄mo se reliqz. Sed et̄ iter ceteras ai virtutes tãta illi cõcessã fuit grã discernẽ dorũ spiritũ et purgãdarũ cogitationũ: vt nullus alius putaret ex fratribus ad tãtã subtiliũ et spũaliũ rez sciaz p̄uẽsse. et Is hic incredibilis fuerit abstinentie: nĩ lögissimã vitã vixit mlĩ signis et virtutibus clarus.

C Vidimus et̄ qdã moachus senior his t̄pibus i thebaida fuit vir vtiqz bonus: i quo multas dñs grãas infuderat: q̄s et̄ ipã eius facies indicabat. Nã inter cetera: vt diuus refert hiero. scorpiones et bestias quãsdã comutas et angues q̄ in illis locis pro seruore solis acerrimi habebantur tanq̄ terre quosdãz vermiculos pedibus nudis conculcabat: et itã extinguebat vt nihil ab eis oio lederetur.

C Barlam quoqz eremita scũs q̄ Josaphat regis Indie filiũ cõuertit: hisdẽ t̄pibus in p̄cto fuit: et alij innumerales: vt in vita patrum habetur.

Valens

378

Valens p̄dicti Valentiniani fr̄ sextus Cõstãtinopolitanus ipator post eundẽ fratrẽ año. 2º. 288. olympiadis iperare cepit: et cũ Gratianũ et Valentinianũ fr̄is filij: impanitanis. 4. hic vt p̄missum ẽ a Lucio cõstãtinopolitano patriarcha rebaptizatus p̄seq xp̄ianos catholicos nõ destitit. legẽqz tulit: vt moachi et eremite p̄ Nitriã et Thebaidẽ cõstituti aut militarẽt: aut sustibus cederẽt. Et tũc multi moachoz i egypti eremo hac rõc p̄ tribũos et milites cesi sũt. huiusnãqz

5577

viri auaritia atqz ipudẽtia gothi i romanũ pruperũt impiũ: q̄ cupiẽtes effici xp̄iani catholicos ab ipõ peiere. Sed ipẽ sua ipudẽtia atqz demẽtia arrianos effecit: cũ qbus postmodũ dũ pari ipudẽtia pugnet quarto impij sui anno: iusto de iudicio ab eisde supatus ois eius exercitus ad internitionẽ vsqz ceditur: ipẽ aut sagitta sancius cũ turpiter fugeret: ac ob nimitũ dolorẽ equo sepe dilaberet: ad villule cuiusdã casaz deportatus ẽ: quo cũ peruẽssent gothi domũ et ipm incẽderũt: et tanq̄ hereticus sepultura merito caruit.

379

C Justina aut imperatrix Valentiniani xp̄ianissimi viri vxor et gratiã ac Valentiniani Augustoz mater: et ipã hoc año post viri interitũ Valẽtis cognati sui suãsiõẽ i arrianoz heresim declinãs ipsoz arrianorũ facta ẽ alumna: Que vt. xi. ecclesiãsticẽ historie hẽtur. l. catholicorũ viroũ statũ mox cõturbã cepit: Atqz de exilio et pulsione sacerdotẽ cõminari: nisi Arriminẽsis synodi decreta confirmare et approbare decernerent: quo quidem in bello vt diuus scribit Hierony. ecclesie murum et turrim validissimã Ambrosius precipue pulsabat. Sed ipse contra regine furorem non manu aut telo se defensabat: sed ieiunijs et continuis vigilijs sub ipso altari positus per obsecrationes et lachrymas suum ac ecclesie defensorem pre-

parabat deum: Qua autem finierit morte Justina non habeo.

C Frigidianus secundus gothorum rex: de quo sub Constantino magno mentionem fecimus: hoc anno quod est tertius 380
Valentis imperij annus: vna cum sarmatis: quadis: alanis: bunnis: vandalis: et Adarcomanis barbaris gentibus: cum sese superioribus temporibus Romano imperio tradidissent ob maximi romanoz ducis anariciam fame coacti: contra Romanos vno anno insurgunt: et inter Constantinopolim urbem et Alpes iulias per multos annos omnia vastantes: romanoz sanguinem turpiter fuderunt: que quidem res imperij exitum fuit: nam supato: interfectoq; Valente Augusto: Scythie regiones: Thracieq; ac Macedonia: Thesalonice: achaie: Epyrrhi: Balmatie: cuncteq; panonie Bratiano et fratribus augustis abstulerunt: in quibus quidem provincijs: quot et quanta a barbaris ista fuerit perpetrata mala: aius referre bozet: Quot enim matrone: quot virginis christi et ingenua corpora his bellis ludibrio fuerint dicere non ariet. Capti super christi: sacerdotes interfecti: subuerse ecclesie atq; egs stabulate: et martyrum relige ignominiose fuerunt effosse: vbiq; in luctus: vbiq; gemitus audiebat: Sed nec temporibus nostris regionibus illis minor illato sita Turcis vana immunia ab his malis hucusq; vix noster Europe angulus extitit. Et vtiq; Turci nostris vitijs aliqui fortiores non efficiantur: atq; vtiq; Romano ecclesia i robore suo persistere valeat. Nec dominus noster sine peccato nostro faciat nobis: aut sine iniquitates nostras retribuatur nobis.

G Ratianus Valentiniani senioris septimus constantinopolitanus imperator anno. 2. ducentesimo octogesimo nono olympiadis post Valere patrum suum cum Valentiniano fratre suo imperare cepit: et imperavit annis. 6. Vir quidem ab ipsa sua adolescentia militia strenuus et religione clarus: quod et ab ipsa sua adolescentia apud argentinam Germanie urbem vno plio ad. 30. alemanoꝝ milia quod fines Romanoꝝ vastabat: cum minimo suorum dano interfecit. Suscepto itaq; imperio: et Justina cuius matre defuncta pulsis omnibus hereticis: tota italia ad vera fide mox redegit: Quo pacto catholicoꝝ tepla destructa refecti ac instaurati sunt. Sed cum instatibus Vothis republice in maxio di serimine videret: Theodosium hispanum virum vtiq; clarissimum regni socium ac comitem sibi delegit quod supatis alemanis hūnis et ipsis gothis: mox orientale regnum restituit icto cum arbanarico et alarico gothorum regibus federe: ipse vero in occidentem superatis pacatisq; alemanis: necnon et repressis Scythis siue tartaris sexto imperij sui anno e vita discessit.

Augustinus futurus presbiter et Iponensis episcopus: hoc anno cum decem et octo etatis esset annoꝝ librum quod hortensius inscribit leges in manicheoꝝ heresim statim incidit: vt ipemet in tertio confessionum suarum libro contestatus est: nam tunc ea in adolescentia iam ita doctus euaserat: vt cetera superaret que afferre possent Aphrice ornamenta. 383

Sericus papa natione Romano presbiter Tyburto post Damasum pontifice sedit annis. xv. mens. xi. diebus. 25 hic Bratiano teste constituit ne clerici cum mulieribus in eadem domo (nisi cum consanguineis) cohabitare presumerent: vt hetur in canone. 81. di. c. Semias. Instituitq; vt sacri ordines initiandis per temporum intervalla ab episcopis darentur. 77. di. c. In singulis. Voluit quoq; vt quicquid aut viduam: aut secundam uxorem duxisset: ab officio ecclesiastico prorsus pelleret: vt. 26. di. c. Deutius: et c. ultimo. Item celsus presbyteros ab episcopo non consecrari debere. 24. di. c. Epis. Venitq; gnae baptisimum non nisi in sabbato sancto fieri debere: de conse. di. 4. c. Ad rone. Hic cum Adamicos quos in urbe in venerat: exilio dānasset. phibuit etiam ne cum fidelibus comaret. Celsus quoq; ne vllus de eoz secta reciperet: nisi ea conditioe vt in monasterium tanquam in carceres perpetuo dānarent. Vbiq; ieiunijs et orationibus se macerarent: et tatummodo in vltio vite sue: cum de eoz conversione constaret: viaticum salutis sumeret. Tandem vero cum concilio. 1350. epozum ad Constantinopolim celebrasset: vbi ecclesie res optime composuit: creatis et multis presbyteris: diaconibus et episcopis moris et via salaria in cimiterio pscille. 8. cale. martij sepelit: et tunc cessavit episcopus dies. 20.

Ioanes eremita natione egyptius: vir optimus: cuius tanta fuit sanctitas atq; pfectio vt mentes religiosas atq; deuotas ad virtutis culme erigeret: et ad pfectionis vestigia cocitare solus inter oēs sufficiat: hic: vt brutus refert hiero. a quodragesimo vsq; ad nonagesimum vite sue annum in quadam ardua Thebaidis rupe semp mansit: nec vnquam ex ea exiit: sed in vigilijs et continuatis orationibus: alijsq; contemplationibus seruenissime deo fuit: pro quo in tanta mentis sinceritate puenit: vt non solum eoz que erant sciaz cose qret a domino: vix et eoz que futura erant: psciam mereret. Euideter namq; ei dominus pphetie gratias contulit: ita vt non tantum civibus et puicualibus suis: si forte pueniret futura pdicet: sed et impatori Theodosio victoria de Adaximio tyrano pdixit. Deniq; cum ceterisimam ageret annum post plurima miracula et pphetias per triduum in eadem spelunca nullum ad se venire pmisit: sed positus genibus in orone. 6. cale. aplos reddidit spum. atq; ita prexit ad omnem: Cuius autem vitam virtutibus admiramdam beatus Hieronymus eleganti stilo conscripsit.

Hermanus Antisiodorensis episcopus: vir fide: virtutumq; meritis: ac miracolorum gloria plurimum insignitus: per hec tempora Raveno diem obiit.

Adaximianus quidam britanicus vir quidem rei militaris scia pclarus. 6. Bratiani imperij anno: teste Entro. i. Britania p seditionem impator factus: in gallias cum exercitu mox ptrasies vniuersam puincia cum germania p crude lissima bella sibi subiugavit. Et gratianum impatorē apud Lugdunum fugatum mox suis machinationibus interficere fecit. Valentinianum aut eius fratrem pene pubescere post fugam: postq; exilia ac recuperatum multo impium ibidem et obrucavit: quibus interfectis: Adaximianus confestim Victore filium regni seu imperij cosortem fecit Sed anno euoluto a Theodosio supatus captusq; statim regis spoliatus idumetis: quibus nudatus subsistens illi capite truncari pcepit. Victor deinde filius cum in gallijs ab Argobaste supatus esset ibidem interfectus est 388

388

Theodosius senior genere hispanus octavius constantinopolitanus imperator hoc ann oq est p
 mus. 290. olympiadis post Valerianum et Valentinianum impator factus impavit annis. ii. Prin
 ccps sigde xpianissimus: optimusq; et pstantissimus: ac Traiano a cuius consanguinitate: vt
 nonnulli affirmat originem ducens: persimilis: q breui postq tyranos oes sustulisset: auxilio do
 mini nostri Jesu xpi fretus i quo maxie fidebat: et Androgeu seu Androgatu Maximini du
 cem: ac Abrogastem Eugeniūq; galliarū tyrānos et partis germanie inuafores superauit: et
 et occidit: qd eiusde historie celebrator Claudianus poeta admiras ait: *Quoniam dilecte deo tibi militat*
et her: Et conuati uenit ad classica veti: hic lz historico careat auctore: ab Ambrosio tamen et diuo patre
Aug. lib. xxij. de ciui. dei magnis extollit laudibus: cui ad disciplinā militare addit ingenij et religiōis lau
dem: in qbus plurimū valuit: et inter ceteras vrutes humilitate coluisse video: qz cū aliqñ viri thessaloni
centes postea bononiēses nūcupati (vt ex legēda sancti Petronij hētur: iudicē suū in theatro occidissent:
et ex hoc ira plurimū pcutus fuisset: ambrosij p̄cibus eis hilarissime pepcit. Vtruz postea agēte curialium
suoꝝ malitia: eius in suū ad qnq; hoium milia occisa sunt: Quod vbi Ambro. intellexit impatori apd me
diolanū exsistēti ecclesie introitu nisi penitere: inter dixit: sicut hētur in canōe de pe. di. 2. c. Secūda: quam
qdē admonitiōe ita equo aio Augustus tulit: vt vltro Ambrosio gratias egerit atq; penituerit: et vrbem
ipam laceratā instaurauerit: vt notat in p̄hemio. ff. Nec aut tria: in glosa. f. Roma: vñ et penitētia peracta
legē tulit: vt p̄ncipū suū sup mortis aiaduēsiōe prolata: vsq; in trigēsimū diē ab executoribus semp differ
rerentur: quatinus locus misericordie: vel si reo exigeret penitētia: nō deperiret: vt p̄. xi. q. i. c. Cum apud
e. l. Si vendicari. C. de penis. De cetero autē maxima pace gubernauit imperiū: nec in nullo p̄ iracundiā
circa irā legūq; custodiā aut bonoꝝ mēoriā mandatoꝝ memor extitit. Et cūcta quecūq; optimi p̄ncipes
facere cōsueuerat: cū integritate p̄cipua semper celebravit. Sicq; postea si aliquādō ira pcutus ē: hac cō
ctatione vsus ē: vt ter alphabetū morose p̄ferret: anteq; qequā verbo p̄ferret. Ferūt hunc Joānis eremite
p̄dicti familiaritate apud Thebaides plurimū vsū fuisse: cuius etiā cōsilio et bellū tractabat et pacē: huic
autē p̄ncipi tanto placilla vxor fuit imense pietatis et religiōis mulier: ex qua Archadiū et Honoriz filios
Augustos suscepit. Veniq; hic mēorādus p̄nceps cū oia p̄fecisset que principi optimo cōueniūt apd Me
diolanū corā diuo Am. āno etatis sue qnq;gesimo d̄fūctus ē: cuius corpus eodē āno Cōstātiopo. traslatū ē.
Augustini patris nostri conuersio.

390

Augustinus pater n̄ diui Ambrosij in fide discipulus et filius doctorū oīum p̄cipuus: hoc āno etatis sue
 30. apud Mediolanū q̄salpine gallie metropolim (doctrinis et p̄dicatōibus b̄ri Ambro. ep̄i ex Adāicheo
 xpianus efficit: vir sane sciētia atq; sapia: oibus q ante eū fuerāt: vel post futuri erāt celsior: qz vt testatur
 Solusianus legi dei deest: qequid Aug. cōtigerit ignorasse: q quidē q̄ta nobis postmodū ac vn̄uerso ge
 neri hūano cōmulerit laudatissima salutis b̄nficia facile oēs intelligūt: Nā ab ip̄a puerili etate tāta discēdi
 flagrabat cupiditate vt nullū disciplie genus sibi incognitū pati voluerit vn̄q; Sui itaq; diuus pater hic
 natiōe apher: ex honestis xpianisq; parētibus in vrbe Theagathensi natus: eozū quoq; accuratissima cu
 ra et diligētia enutritus: ip̄suis etiā secularibus litteris appime eruditus: oibus v; disciplinis ibutus: q̄s
 liberales vocāt illas egdē cū ēt acris ingenij adolecēs p̄ semetiōm (nullo tradēte doctore) didicit et intel
 lexit: ita vt ad singula q̄ in mundo sunt natū diceret. His itaq; virtutibus fultus Augustinus ad huc quasi
 adolecēs: ex Carthagine matre Thonica nesciēte Romā vēit: postmodū Mediolanū vt rhetoricā doce
 ret: vocatus cōcessit: ad quē locū Thonica eius mater sanctissima statū subscuta ē: vbi et paulopost eum p̄
 cibus suis: suffragāte maxie diui Ambro. doctrina ad vere religiōis iter cōuertit: quod ip̄emet p̄fessionū
 li. his v̄bis cōtestatus ē dicēs: Vocasti et clamasti: et rupisti d̄ne surditatez meā: Conuscasti et splēdisti: ac
 fugasti cecitatez meā. Fragasti et dixisti sp̄m et anbelo tibi: Sustanti: et esurio: et sitio te. Tetigisti me et ex
 arti in pacē tuaz. Eo itaq; loci b̄rissimus Aug. cōuersus et cathecuminus factus diuo spū illustratus: iam
 tractatus de xpiana religiōe cōponere orsus ē: v; De academicis: de ordine. Deq; vita b̄rā: ac soliloq;oz
 edidit libros. A diuo deinde ambro. vna cū filio suo noie Adeodato baptizatus. Te deū laudamus hym
 num cecinit: et cū ip̄o Ambro. in finē vsq; cōpleuit: quo qdē baptizato haud multo religiōis habitū ab ip̄o
 ambro (vt idē ambro. testat) Suscipiēs ad diuū Simplicianū tūc abbatē statiz cōcessit vt de optio viuēdi
 mō estus sue mētis cū eo cōferret: vbi biēnij t̄ps p̄manēs oīonibus et iciunijs semp vacauit. Nec satiari
 qdē poterat dulcedie quadā inenarrabili cōsiderās altitudinē cōsiliij d̄ni sup salutē generis hūani. Unde
 vt Possidonius ait) vehemēter affectus i hymnis et cāticis suauē sonāt ecclesie vocibus indefinēter flebat
 qbus p̄motus statū d̄ musica liboz p̄posuit. Unde v̄o matris instinctu vt patriā repeteret multis p̄sociatus
 s̄ribus discessit et Romā vēit. Et p̄ Ethuriā trāsiens sanctos eremitas diuersis locis mōtis p̄sani vitaz
 agētes inuist et salutauit: cū qbus: referēte etiā Frācisce Petrarcha viro religioso atq; doctissimo lib. f. 2.
 d̄ vita solitaria dies aliquot in eodē habitu et vite p̄posito egit: quos sua suani oīone et scā incredibiler re
 fecit eoz vitā et viuēdi modū: sicut quodā eius h̄mōe p̄; maxie p̄bās. Unde ēt p̄fectus: cētū cellas nō p̄cul
 ab vrbe. Ro. adijt. et eadē rōe x̄po d̄ditos inisit: quos ēt a se laudatos i p̄posito salutē adipiscēde sua oīone p̄
 firmavit. Cūq; de mū Romā concessisset cū Adāicheis ibidē diu cōsistit: ac duos lib. d̄ eos scripsit: quo
 rū vnū de ecclesie catholice moribus: alterū v̄o de ip̄soꝝ manicheoz moribus intitulauit. Ibidem etiam
 consistens libros de quantitate anime: et de libero arbitrio composuit. Et Roma postea p̄fectus vna

cū matre sua & multis fratribus sociatus ad Ostia tyberina peruenit: vbi nauigatiōi se instaurantes monica ex filij conuersione & religiositate gaudio repleta: cum his verbis alloquitur. Quid (inquit) filij hic faciā: curq; hic sciz nescio? Jā cōsumpta spe huius seculi: vnū erat: propter quod in hac vita imorari diuinus cupieba: vt te xpianū tantū videre pūsq; morer: sed cumulatius hoc mihi deus meus pstitit: vt n̄ mō te xpianū catholicū: sed & cōtēpta felicitate terrena videā seruū eius: Quibus dictis factū est vt intra gūq; dies illa decūberet febribus: monoq; sue egritudis die: aia illa religiosa: & pia corpe solura sit: peractis vero ex more m̄inis exequijs: Aug. cū fratribus suis Carthaginē adnauigauit. Larcq; paternos repetēs con festim patrimonū satis amplū vēdidit: & paupibus erogauit: ibiq; haud lōge in nemore monasterio extructo cū dei seruis viuere cepit s̄m morē & regulā sub sanctis apostolis cōstitutā: ob cuius viuēdi formaz tāto in honore & p̄cio habitus ē: vt multi ac multi seculo renūciātes: sese sanctissimi viri magisterio vltro subderentur: cū qbus ēt p̄ triēniū ieiunijs & oratiōibus vacās libros edere nō distulit: ac exēplo: p̄dicatiōibusq; qbus multū valebat: indoctos rignaros docere curauit. factus deinde p̄byter nōnullos ex fratribus suis sacris ordibns initiari fecit: & tūc apostolicā regulā cōscriptā eis obseruādā cōtulit. Beniq; in Jpponēsi ecclesia: lz inuitus ep̄us p̄motus. xl. ānos superuixit: cuius cū tēpora ob sacerdotū: clericorūq; ac manicheorū petulantia ingeta ac difficillima viderent: mōasteriū aliud canōicorū intra ep̄um sibi cōstituit: & cū eis de cetero etiā s̄m regulā antea eremitis in solitudine collatā vixit: ad quē etiā tū multi ob sanctitatez: & doctrinā se trāsferētes: eius discipuli efficiebant. Vex cū multa sint eloquētissimorū sc̄ssimorūq; viroz testimōia: q̄ hunc celeberrimū patrē miris extollūt laudibus: finiēdo dicere Ausim oia in augustinū fuisse perfecta: q̄ ad viri integritatē pertinebat: cui & p̄multū hūanū genus debet q̄ disciplinas oēs tū hūanas tū diuinas in vnū q̄li redegerit corpus: ita vt q̄ saluus fieri cupit: hūc solū legēdo imitādoq; salutē cōsequatur. Tot autē libros in oi doctrinē gñe scriptauit: vt ne nūcrari qdē: nedū legi queāt. Ad. n. tātūmodo scripsit q̄ huic n̄o op̄i inferere curauimus: que in hoium māns versant: sed lōge plura q̄ deperdita sūt: in quibus certe p̄ ceteris ecclesie doctoribus videt se paruulos instruere: mediocres alere: & robustos in diuinis exercere ac pficere voluisse: necnō & ois generis & etatis fidelīū curā suscepisse videt. Egdē hūc ip̄m fontem illū e paradisi medio egressum fuisse dicere ausim: ex quo ois religiosorū mendicantiū ordo tanquā flumina prupere a qbus ois xpianus orbis irrigat: fecundatur atq; illustratur. Et propterea quidam crudītus vir id verissimum esse comprobans: ab eodem scilicet diuino fonte quattuor mendicantium religiosorum flumina potissimum emanasse: his versibus eccinit dicens.

Deus omnipotens quātū admirabilis arte es: Circuire immensum: mundūq; fluminis instar

Qua celi constant sidera terra fretum.

Quicquid his capitur paradisi fons sacer a te
Terrestris medio conditus ecce fuit

Quattuor ex isto nascuntur flumina fonte.

Euphrates: ganges: tygris & ipse gyon
Secūdis serpunt totum qui fluctibus orbem.

Quis sine tam sterilis terra creata foret

Manq; his & soli generantur cuncta profecto

Hec poterit mains ditior ore sophos

Quid nisi pro tali figuretur imagine functis

Diui augustini dogmata sacra putas

Hic magnum fontem s̄phie diffudit in oras.

Cunctas qui mendas terst & omne nephas

Edidit iste pater per multa volumina: quorūz

Iste nunc titulum cernere quisq; valet.

Quid sibi descripti fluii voluisse videntur:

Quattuor aurelij nil sibi in orbe domos

E Boniaca itaq; diui p̄ris Aug. m̄: hoc āno in ostijs tyberinis nonis Maij āno etatis sue. 56. migravit ad dñm: cuius admirādā vitā & v̄tutibus plenā Paulus noster Bergomēsis eiusdē sc̄ssime matris deuotissimus nostriq; eremitarū ordinis precipuus pater & libris diui augu. excerptam p̄leberime descripsit. Ubi oñdit q̄ pia mater ipsa fuerit: q̄ casta q̄ sobria: q̄ sapiēs: q̄ mitis q̄ benigna q̄ modesta q̄ patiens: q̄ cōstās q̄ prudēs q̄ hūilis: q̄ i orado: legēdo meditādo: cōtēplādoq; extiterit deuota: necnō & q̄tm̄ in vigilijs ieiunijs & elemosynis largiēdis assidua: ac etiā in aiabus deo recōciliandis mira ardentiq; charitate flagrauerit. Eius itaq; sanctū corpus ibidē a filio cōditū vsq; ad Martini gnti pontificis tēpora per mille & xx. annos perstitit. Serū eo p̄sulāte circa annūz domini. i. 42. tertio idus aprilis. Inde Romam cū ingenti pompa translatum: Cure fratrū nostrorū eremitarum tanq̄ veris matris heredibus cōmē datum est. Cui & Saphens regius landensis poeta sui temporis laudatissimus: & tunc Martini ipsius p̄sape Sataris ob eius singularem quam in filium Augustini: matremq; monicham gerebat deuotionē Sausēolum mira arte elaboratum multa impensa extruere fecit: Ad quod postea visitationis gratia perueniens: tale in eius laudem composuit epigramma: videlicet.

Et pia sectat: sunt sua signa ducis.

Quas memorare volo sic vel proferre: lz sit

Debilibus vari vecta talia rotis

Primus hic instituit noster dux nos eremitas.

Cuius ab imperio regula nostra data est.

Hinc ortum post hec duxerunt carmelitani.

Indicat hec eadem tradita norma sibi

Predicatorum felix hinc nascitur ordo

Canonici primo regula chyriacos.

Tandem quis dubitat Franciscum stigmata christi

Estantem primum: quin fuerit alter ego.

Hic eremita fuit sub quo tolerare magistro

Tunc sanctimonie nouerat ipse viam.

Sic mihi des maclas deus hoc in fonte lauari:

Utq; augustini vota precēsq; inuenit

Ab quo celestem precibus perducit ad aulam:

Lucida que videam iugiter ora dei. Amen.

Salve lux matrum mater sanctissima salve
 Salve augustini monicha digna parens
 O salve tanti nati dignissima mater
 O salve sexus gloria feminei:
 Que genuisti illud cunctis memorabile seclis:
 Ecclesie robur presidiumq; sacre
 Eloquij flumen tantum quo tota rigatur
 Lex sacra et vbertim lingua latina fluit
 Ingenij fulmen tantum quo tota coruscet
 Sacra fides: omnis impietasq; tremat:
 Que longe errantem longe christoq; rebelles
 Vertisti ad vere religionis iter:
 Vertisti sanctis precibus quibus anxia semper
 Pulsabas magnum flensq; gemensq; deum
 Vertisti largo lachrymarum flumine quo te
 Spargebas largo semper et timbre madens:
 Felices o que tantum lachryme gemitusq;
 Felices tantum que potuere preces.
 Que trahere ad sese summum potuere tonantē
 Ferreque qua certe mundum agebat opem:
 Ecclesiam tanto que firmavere ruentem
 Robore felices o lachryme atq; preces.
 O dulces lachryme vincat que mella phanofq;
 Que vincant dulces nectar et omne preces.
 O feruens amor: o pietas incensa parentis
 O qui flagrabat sancta per ossa calor:
 O flamma: o nulli facile enarrabilis ardor.
 Materne o feruor mentis et ignis edax
 O qui te tantus estus pia mater agebat:
 Et quo scandeabas impetus astra super
 Ardentes tanquam longe volucresq; sagitte:
 Sic ibant lachryme: vota preceseq; tue:

COrdo Eremitarū Aurelij ipsius patris Augustini hoc anno ab ipso fundatore preceptorumque ac duce Augustino apud Thagathensem et Ipponensem Aphricę vrbes initium sumpsit: Nam vt dictum ē: cū diuus pater augustinus matrem apud ostia tyberina sepulture madaisset: statim multis consociatus fratribus Aphricę ad nauigium: et patrimonio pauperibus erogato in nemore haud paul ab Ipponensi vrbe monasterium primum construxit: et ibidem cū dei seruis eremitice viuere cepit: hinc regulam a sanctis apostolis constitutam: quod quod viuendi genus (Possidonio referente) Augustinus etiam prius fecerat antequam de transmarinis partibus remicaret. Cuius ibi triennio constitisset regulam hinc apostolicam formam primum edidit: eisque ac successoribus omnibus obseruandam tradidit: Quod sanctissimam viuendi formam: multi non modo seculares: sed et eremite: alijque inuenerunt: viri se sanctissimi viri magisterio professioque obtulere: quo factum est: vt pre multitudine religiosorum multa et pene innumerabilia in aphrica sub eodem duce et eremitico titulo sint extracta monasteria: que quod primo ipsius diui augustini more (seuiente vandolica persecutio) multis in locis deleta fuere: nam tanta eorum fuit rabies: vt multe vrbes existerent: et templum: et christi nomen pene in omni aphricano orbe extinctum sit: horum itaque fratrum quodam italia repetentes: in Etruria potissimum: alijsque locis eremitanum ordinem per viribus conseruare et instaurare annuunt: sed cū postmodum Gothorum ac Longobardorum: aliorumque scismaticum perfidia inualescere dei ecclesia maximum accepisset incommodum eremitarum: similiter et monachorum ordines ferme consumpti sunt. Hoc namque modo hunc ordinem perturbatum: sepe collapsum: sepeque a multis: vt fit: instauratum et reformatum ab ipsis etiam locis instauratis aut reformatibus varia postmodum sortitus est nomina: put etiam nostra etate apud monachos sancti Benedicti et minores non in vna provincia tantum: verum etiam in vna eademque ciuitate appellare consueuimus: cuius tamen omnia a seraphico Francisco originem habent. Sic et de congregatione sancte Justine patavinę dicendum ē: que a primo loco Patavij sub titulo sancte Justine extracto: et in ordinis sancti Benedicti institutis reformato id precipuum nomen sortiri meruit: cuius quod congregatio monachi vt verissimi religionis et regule sancti Benedicti obseruantissimi esse censent: hoc quippe in nostro ordine certissimum esse videmus. Cum enim multis in locis hic eremitarum diui patris Augustini ordo labefactatus videret. In gallis primum sanctus Eulielmus qui fuit Aquitanie dux surrexit: et suum ordinem: suamque religionem verbo et exemplo plurimum inuuit: ipse. n. huius ordinis professor existens cisterciensis in gallijs exemplo per motus: cū ordinem suum tum in moribus: tum in locis vastatum adeo videret vt nulla quasi in eo regularis facies videret. Collabentes namque ordinis ecclesias col-

Ethereique alte penetrabant pectora regis:
 Cogebant illum nulla negare tibi:
 Quin maiora etiam quam que sperare vel vnquam
 Auderes vltro plura simulque dare
 O quantum tibi nos omnes debere fatemur
 Cuius ope est mundo reddita tanta salus:
 Quippe nisi e tenebris ad lumina sacra redisset.
 Couersus meritis filius ipse tuus:
 Aliloquas totum nisi distulisset in orbem
 Doctrinas tantis totque voluminibus
 Errorum nisi tot pestes strauisset iniquas
 Ingenio nisi tot dogmata praua suo
 Quid mirum si nostra fides: cultusque perisset?
 Si totus noster religionis honos:
 Nunc vero superi quando ad fastigia celi:
 Euectus nunc te purior orbis habet:
 Quando hac terrena de sece et carcere tantum
 Eruta tu loca liberio colis.
 Nunc nostris melius rogans tu consule rebus:
 Pro nostra melius funde salute preces:
 Affer opem: nunc tu mundo succurre labenti
 Succurre afflictis rebus et affer opem
 Te cuncte exorant gentes: tibi vota profundunt.
 Succurre et cunctis gentibus et affer opem:
 Omnis te sexus: omnisque te inuocat etas
 Te quicumque vocent omnibus affer opem
 Precipue matres quantum tu experta labores
 Et natis et tu matribus affer opem
 Te docti ante omnes ne tu despice doctos
 Nemo tuo nato doctior affer opem:
 Salve lux matrum mater sanctissima salve
 O salve eterna laude canenda parens. Amen.

lapsa monasteria et muros refractos ac nemorosos ubiq; ortulos aspicebat. Quorū quidē calamitate per-
motus Gulielmus ad opponēdos religiosorū suorū mores: et ad instaurāda extruēdaq; noua monasteria ita
animū adiecit: vt breui cōualefcens ordo ipse i gallijs meliorē faciē pre se tulerit. Ipse siquidē primus reli-
cto eremo apud parisiū mōasteriū ordinis extruxit et medicitatē Anastasio. 4. potifice approbāte exercē
cepit: idq; multis in vrribus agere curauit. Quāobrē religio ipsa cum non mō patrē: sed et religionis cōdi-
torē appellauit: et de cetero ad ppetuā sui memoriā ordinis fratres nō eremitas scī augustini: sed gulielmi-
tas vulgo in gallijs appellare cōstueuit. Eiusq; exēplo cōsestim i ymbria et flammīnea italicē prouincijs Joā-
nes bonus māuanus incredibili feruore eodē mō surrexit: qui magis exemplo q̄ vbo et ipse collapsū ordi-
nē instaurauit: Unde factū ē vt et multi viri sanctitate pmoti se suaq; ordini tradentes religionis hitū ab eo
susceperūt: et multa constructa sūt monasteria inter quos et seraphicū franciscū minozū fundatorē fuisse cō-
stat. Eā item ob rē et i flāmīnea et ūbria eius ordinis religiosi nō eremite scī augustini: sed Samboniti dicit
fuerūt. Sic et in etruria ac alijs plurimis in locis ita gestū est: cū alij a loco de sabali: alij de loco de beritijs
sic reformati cognominari voluerint: quorū quilibet ppriū caput differentes cōstitutiones suas: eadem ta-
men regula: sicut i predictis ordinibus gestū eē videmus: vsq; ad inocētū quartū habuere. Quo in tpe A-
lexāder quartus inocētio suffectus visione quadā pmonitus: qua qdē beatissimū patrē Augustinū capite
grādi: et exilis mēbris vidit eūq; monuit: vt ordinē suū iā per gallicanas ciuitates effusū vt et ipse incremē-
tū more pdicatoz et minozū fortiret in ciuitates reduceret: q statim euigilās ordinauit vt predicti fratres o-
missis pdictis titulis et noibus sub vno capite regerēt: et vno. s. eremitaz diuī Augustini noie censerēt: atq;
eos relictis nemozibus ciuitates incolere coegit: nec non et oīa indulta atq; priuilegia diuersis puincijs ac
locis p sūmos potīfices collata eis censuit esse coīa. Quantū deinde et locis et viris sanctitate et scientia pre-
stantissimis floruerit hic ordo in inferioribus dicemus.

Canōicorū aut ordo. s. regulariū diuī ipsius augustini hoc āno ipso pre augustio iā episcopo ordinato apd
ipponēse apbrice vrbez ab ipso pre initiū sumpsit. Itā vt smone d cōi vita clericorū ab ipso edito ad verbus
habef: Augustinus idē cum molestia eps psbyter factus: qz cū fratribus eremitis sicut antea habitare nō
poterat clericos intra episcopi domū ēt hē curauit: et cū eis pariter secūdū apostolicā formā quoad uixit d-
gere voluit. Quibus oibus placuit vnū i deo sentire: et oīa cōiter possidere. Verum quis hozū canonicorū
fuerit habitus nullo autētico scripto aut approbata cōsuetudine inuenire potuimus: cuz diuersis i locis di-
uersi habitus reperiāt canonici: quia alij albo nesciunt hītu cū hasta supiori linea: alij tunica nigra cū hasta
desuper linea et alba: vt pleriq; cathedraliū canonicorū in gallijs cōstituti: Alii vero habitu tātūmodo albo:
et clamide alba: alij cū tunica nigra et camisia linea sine scapulari: sed cū capucio seculariū more sacerdotū. alij
ēt cū laneo scapulari albo: et hasta supra lineā camisia: vt hi qui sancti saluatoris i senēti agro prius a quodā
fratre nostro eremita instituti. Alii quoq; cū linea camisia clamideq; desup nigra: s; bireto albo: vt hi q ve-
netijs sancti spūs locū inhabitāt: ab alio similiter eremitaz fratre constituti. Reperiūt et alij canonici: q late-
ranēses nūcupātur i agro lucensi loco qui dicitur frixonaria a quodā brixiano fratre ordinis sancti dominici
prius constituti: et hos predicatorū fratrum more i oibus presatus institutor eē voluit camisia linea epoz mo-
re excepta et bireto nigro: Qui et vulgari sermone Sres della camisia appellant. Alij insup canonici repe-
riūt diuersis habitibus distincti: qui oēs singularibus priuilegijs inter canonicos cōputātur. Et hozū qui-
dē a beato marco euāgelista: quidā a beato petro Aug. quidāq; in gallia atq; italia a beato Ruffo: Et alij
cōplurimi fuerūt a superioribus distincti: ab alijs et instituti: d qbus infra locis suis dicet.

Viri doctrinis excellentes.

Claudianus poeta natione Egiptius his tpius apd florētā etrurie vrbe i p̄cio existēs duos libros clar-
dianū. s. maiorē et minorē edidit: in quibus certe multe extant sentētie celebres ac notabilia puerbia: libruz
quoq; d theodosij laudibus vsibus exarātū cōfecisse ferūt.

Cprudētū etiā poetā christianū vix vtiq; seculariū litteraz scientissimū p hos dies claruisse et in p̄cio fu-
isse tradunt. Qui et nōnulla in diuinis laude dignissima composuit: quoz d numero extat liber de martyri-
bus: liber hymnoz: d origine peccatorū li. i. De cōpugnātia li. i. Sed et in exameron et in toto nono et in ve-
teri testamēto pulchre cōmētatus ē. Duos insuper d trinitate scripsit libros: Atq; aduersus Symachuz ido-
la defendentem libriū composuit: et quedā alia.

Cheraclides monachus vir sanctus et ipse per hoc tps existēs vitas patrum int cetera cōposuit.

Capollinaris laodice syrie vrbe eps p hec ipsa tempora i p̄cio existēs: cū esset in disputādo uehementissi-
mus aduersus porphiriū philosophū. 30. libros edidit. Adeo ipsū acutū fuisse tradūt vt diceret corpus nō
animā a dño i dispēsatione susceptū: q cū ratioibus vrgeret dixit eū quidē aiaz hūisse: nō tamen ex ea parte q
rōnalis est: sed ex ea solū: qua corpus viuū reddit. Ad supplemētū vero rationalis pris ipsū vbu dei fuisse
phibebar. Et hinc apollinariste heretici origine et denominationē habuere. Hic cum supiori tēpore grāma-
tice multam dedisset operam episcopus factus i sacris scripturis multa edidit opera.

Cpatianus barchinonensis eps vir sanctitate atq; eloquentia insignis his temporibus de fide bene scētēs
ptra nouatianos nōnulla edidit opuscula: eosq; qbus potuit viribus impugnat.

Cescius Gregorij naçaçeni discipulus his temporibus diem obiit. Hic ab adolescentia cū eodez apud ce-
saream enutritus ac eruditus fuit: a quo cum cruditissimus euassisset: vtr: postea bibliothecam Origenis et

406 **C** Pamphili corrupta membranis multo labore correxit: multaq; memoratu digna coposuit.
C Bricius mertulensis episcopus hoc ipso tpe postea q̄ apud eadē urbē p̄ christo multa ptulisset dāna: et ab angelo atq; beato petro apostolo cōfortatus magnā populoz multitudinē deo lucrificet: q̄bus strēne gestis. 7. idus iulij in pace sancta quiescit.

C Deluidiū heresiarchā auxētij arriani discipulū vix vtiq; callidū atq; doctissimūz tēpestate hae infaniēdo suā heresiz dogmaticasse ferūt. affirmabat. n. beatissimā vginē mariā post christū et alios de viro suo ioseph suscepisse filios: quē quidē beatus hieronymus suis scriptis ipugnare destitit. Et ideo cōtra eū librū de p̄petua ipsius vginis marie v̄ginitate coposuit: q̄ sic incipit. **A**up̄ rogatus a fratribus.

Archadius
407

Archadius theodosij magni filius nonus cōstātinopolitanus iperatoz olympiade. 293. post pa- 560
trem impiū suscipiēs iperavit cū honozio s̄re suo annis. 13. bi naq; cū mire indolis et igenij adole-
lescentes essent et christianiissimi habebāt: q̄ dū impij gubernacula suscepissent paribus auspi-
ciji illud tantū administrationibus rexere diuinis: et archadius quidē orientē. honozius vero
occidētes gubernabat. **V**ex̄ q; pater eoz Theodosius: ipsis adhuc adolescentulis tres duces
tutores reliquerat: v3 ruffinus q̄ orientē: Sotelconem qui occidētem: et Hildonem qui aphyricam regeret: mor-
tuo p̄re quilibet eoz impandi cupiditate permotus regnū quisq; invadere cōatus est suū. At Hildoni res
nonas i aphyrica molietū s̄r eius mescelger viriliter obstitit: eūq; e regno fugavit: qui ita band multo post aī
dolore mortuus est. **V**erū mescelger ea victoria elatus cū nullis omnino parceret et ipse statū a propzijs mi-
litibus occisus ē. Ruffinus v̄o dū orientale iperū invadere conaret: ab archadio licet adolescente opprimis
Stilco ē qui romanaz copiaz v̄tute Rhadagasum gorbū virū audacissimū cū innumerabilibus gothis in
fesulanis mōtibus apud etburia superavit: alaricūq; corū regem apud ravenā multis cladibus affecit cū
i galliā ab eisdem gothis superatus fuisset: et ab honozio iperatoze auxilia postularēt: indignatus iperatoz
statim duces misit qui eū interficerent.

Papa. 41.
409

A Anastasius papa natione Ro. p̄re maximo post Syricū p̄ntificē sedit annis. 3. et diebus. 10. Ho- 5608
mo siquidē optimus: q̄ pontificatu in iro rei divine curā gerēs: Bratiano teste: cōstituit ne debi-
les: vel manci: nene mēbro aliquo mutilati i clericoz numerū reciperent: vt hēt in canone. 55.
di. c. qui partē digiti. **C**etuit itē ne peregrini et maxime trāsmarini i clerū reciperent ro. nisi. v.
epoz cyrographū signatū exhiberēt. 37. di. c. Extranco: et hoc quidē fecisse d̄: ne manichei q̄ i
aphyrica existimatione magna hēbant ad fidē corū p̄dā d̄ suis cū fraudibus eodē mō mitterēt
Bandavit rursus: vt cū sacrū euāgelii i ecclesia dei legeret: aut caneret: nō sedēdo: sed stādo cū reueren-
tia ab oibus christicolis audiret de p̄se. di. i. c. apostolica auctoritas. **H**is deniq; in decēbrio mēse ordinati-
onibus celebratis: vbi presbyteros. 8. diaconos. 5. et epoz p̄ diuersa loca decē creavit: morit: et in cimiterio
ad vsuz palcatū. 5. cal. maij sepelitur. et tunc cessavit sedes dies. 21.

410

C Martinus monachus et turonēsis epus vir scitate et pietate clarissimus hoc anno: q̄ ē primus Anastasij
p̄ntificis ānus ap̄ eadē urbē. 3. idus nouēbris: etatis v̄o sue. 81. migravit ad dñs. **C**uius quidē vita tātis ex-
titit glorioza miraculis: vt triū mortuoz moze dñi nostri iesu christi meruerit esse suscitator magnificus: cu-
ius q̄dez exequijs cū diuus Ambro. doctor miraculose interfuisset. et eius scitate atq; virtutē didicisset: cō-
festi de eo talia ptulit v̄ba dicēs. **B**eatus martinus p̄phani erroris templa destruxit: vexilla pietatis erexit
mortuos suscitavit: ab obsessis corporibus demōia seua exclusit: ac varijs laborātes lāgoribus salutis r̄me-
dio subleuavit: q̄a inqt ita perfectus ē: vt christū texisset i paup̄. e: et vestē quā egenus acceperat mūdū do-
minū induisset. **O** felix largitas: quā diuinitas opat: **O** clamidis glorioza diuinitas q̄ militē texit et regē. **O**
inexistimabile bonū qd̄ vestir meruit diuinitatē. **B**igne huic dñe cōfessionis tue p̄mia cōtulisti: digne arri-
anoz s̄biacuit feritas: digne amore martyrij p̄secutoris tormēta nō timuit. **Q**uid crit p̄ oblatōe integri cor-
poris recepturus qui pro q̄titate vestis exigue vestire deū meruit et videre. **S**ic sperātibus cōtulit medici-
nā: vt alios supplicatiōibus: alios visu saluaret. **H**ec Ambrosius de beato Martino ad verbū: **L**ius itaq;
festum tertio idus nouēbris celebratur.

410

C Paula matrona romana mulier sane sanctitate admirabilis: et diui hiero. i xpo filia atq; discipula hoc an-
no quo et sanctus martinus etatis sue. 56. sexto cal. februarij ap̄d bethleē in decē ciuitatē logo coronata mar-
tyrio quiescit in pace. **C**uius quidē dignitatē: monasticāq; p̄uersationē: desertionē p̄rie: et ad hierosolimaz
p̄fectionē diuus ipse hiero. libello quodā magnis effert laudibus. **U**bi et omnem eius peregrinationē per
loca sancta: humilitatēq; cōtinētā clemētā: p̄fusa in paupes b̄nificētā: incredibilē patiētā: institutionē: or-
dinē monasterij: hospitalitatē atq; fidē: et aduersus h̄ricos cōstātā: et ad extremū eius felicē exitū: et in ex-
equijs scōz p̄cursum narrat atq; frequētā. **E**o ē in libro ipsius filia Eustochiū et heredez virtutis cōsolat.
Bicitq; eadē paulā ab agamēnone rege predicto: qui troiā deuenit traxisse originē: q̄ tradita fuit viro clarif-
simo ex nobilissima iulioz familia p̄creato: **I**n cuius quidē tumulto idē scūs hiero. tale inscripsit carmen.
Respicis angustum precisa rupe sepulchrum
Hospitium paulē celestia regna tenentis
Strates: cognatos: romā: patriāq; reliquēs
Dormiuit itaque scā et beata hec paula vt dictū ē septimo februarij: tertia sabbati post solis occasum. et se-
pulta fuit. 5. cal. earūde: vixit in sancto proposito Rome ānos quinq;: bethleē at ānos viginti.

Diuinitas sobolem bethlemico conditur antro
Hic presepe tuum chrisse atq; mystica magi
Abunera portates hominiq; deoq; dedere.

Conatus epiri eps vir sanctitate et scia precipuus per hoc tps i p̄cio existēs et draconē imēse magnitudinis i eius ore spuendo occidit: quem adeo magnum fuisse ferunt: vt octo boum iuga vix ad incendij loca cum perducere potuerunt.

Pelagius qdā monachus et heresiarcha pessimus e roma i Angliam proficiscēs: insulā illā oēs execrabili i fecit errore. Predicabat eis hoies sine grā dei saluari posse: et vniūquēq; suis meritis propaq; virtute ad iustitiā regi. Infateq; p̄tea sine originali peccato nasci dicebat: nō iō baptizari oportere: vt a peccato liberent sicut hēt in canone. 2. 4. q. 3. c. Pelagian: Cōtra quē diuus p̄ Aug. cu; ceteris presbyteris se viriliter iudēs libru de baptismo paruulorū primo: et postea aliū libru cōscripsit: ut et hēt i canone de cōse. di. 4. S; et sanctus hiero. cōtra eū Dialogū recte fidei tribus libris perscripsit: q sic incipit: Sic mihi critobole. Is at pelagius anteq̄ proderetur hereticus tres libros de trinitate fidei composuit. Et postq̄ hereticus publicatus fuit etiā am heresi sue fauentia conscripsit.

Alexius Ro. patritius p̄fessor dignissimus atq; s̄ctissimus hoc ipso āno. 8. cal. augusti rome i domo patris sui nōie Euphemiani senatoris incognitus longa exercitatus patientia migravit ad dñz. Cuius excq; is miraculis plenis interfuere archadius: et Honorius impatores. Hic p̄ dño spōsā elegatissimāz descriuit: vt etiam Gratianus in canone. 2. 7. q. 2. Para. Ecce q̄ cōiugati: testatus est. Eius autem natale eo die quo obiit celebratur.

5610

Anocētius huius nois p̄mus papa natione albanus p̄e inocērio post Anastasiū p̄tificē se- dit ānis. 15. men. 2. et diebus. 20. Hic scūs fuit: et multa ad religionē christianā primētia: Gratianō et testate: cōstituit: v; vt nullus pub. penitēs i clericū recipet: sicut hēt i canone. 50. di. c. Cāo nes. Voluit itē vt ecclesia semel p̄secrata: āplius nō p̄secraret. 68. di. c. Ecclesijs semel. Cōstituit itē vt clericus q sine ep̄i p̄fesu ordinaret: eius ordinatio fieret irrita. 71. di. c. Siquis ausus. De clarauitq; preterea q̄ ep̄i: qui p̄bēdas: vel p̄oratu: vel decanatu: aut honore vel dignitates: seu aliquod sacramētū: vt puta oleū sanctū: crisma: cōsecrationes altariū vēderēt. p̄ simoniaciis punirētur: vt p̄ ma. q. 3. c. Si quis p̄bēdas. Voluit quoq; vt p̄ma sedes alicui alteri iudicio nō subderet. 9. q. 2. c. Nemo Cōstituit itē vt singulis solēntibus festis i ecclesijs atē sacramēti receptionē pax xp̄icolis daret de cōse. di. 2. c. pax igitur. Cōstituit in sup vt sabbato ieiuniū celebraret: eo q̄ tali die xp̄s iacuisset i sepulchro: et eius discipuli ieiunasset d cōse. di. 3. c. Sabbato vō. Bānauit et Pelagiū predictū et celestinū monachos hereticos cū oī eorū execrabili doctrina: sicut p̄. 2. 4. q. 1. c. de hac matia. De iudeis quoq; et paganis: deq; monachis regulas quasdā tulit: ut hēt. 26. q. 2. c. Hūgd. Cathaphrigas at hereticos: quoz vt diximus auctores fue- re Honorius p̄isca et maximilla ab vrbe expulit. Archadiū et ipatorē excommunicauit: eo q̄ expulsioi Joā nis chrisostomi cōsensiss; cuius ciectionē Eudoxia imperatrix puocauerat q̄ cōtra mulieres predicasset quia circa ipsius Eudoxie imaginē iudebāt. huius et tpe grāde et iauditiū miraculū i vercellēsi cisalpine gal lie vrbe cōtigat de quadā muliere iungata falso accusata: q̄ eo q dicebat adultero cōfiterē tormēt supare nō potuit: et capite vix. vii. ictu trūcato diuinitus vite reddita: impiali tadē rescripto librati reddita ē. Quā obrē diuus hiero. huic p̄tifici sancto ad cōtinētie et innocentie cōiugalīs exēplū hec scribere voluit. Hic et p̄tifex dignissimus basilicā gervasij et ptasij i vrbe dedicauit: Et cū ordinationes quater i decēbrio mēse habuiss; vbi p̄sbyteros. 30. Diaconos. 12. et ep̄os p̄ diuersa loca numero. 54. creasset morit: et i cimiterio ad vrsū pa leatū. v. cal. aug. sepellitur: Et tūc sedes vacauit dies. 22.

Papa 42

4ii

Curi disciplinis excellētes.

Joānes cognomēto chrisostomus cōstātinopolitanus ep̄s hoc āno posteaq̄ christiane religioni v̄bo et ex- emplo atq; doctrina plurimū p̄fuisse. 6. cal. february i pace genuit. hic pp̄ v̄tatem et iustitiā descendendam ab Eudoxia: et Archadio eius filio multas ptulit iniurias: sed inter hec et preter sanctitatē maximā pro in- genij sui magnitudine hos infra scriptos edidit libros.

Super matheū duo volumina. Incipit: Sportuerat.

Super Joannes Omelias. lxxxviii. prologus incipit: Omnibus i christo.

De dignitate sacerdotali per modū dyalogi. li. 6. Adulti fuerunt.

De eo q̄ nemo leditur nisi a se ipso li. i. Scipio q̄ eras.

De reparatione lapsi: vt multi opinantur. Quis dabit.

De laudibus pauli omelias sex. Nihil p̄culubio.

Item super machabēis.

De militia spiritali.

De compunctione.

Sermōes quoq; sanctis. et

Eplās multas ad di v̄fos.

Cassianus itē monachus cōstātinopolitanus: seu vt belimādo placet scytha: ipsius Joānis chrisostōi ma- gnus dyaconus p̄ hec quoq; tpa floruit: et multa ac multa edidit: hūc nā q; massiliā presbyter ex cōstāti- nopoli mittens duo ibidem monasteria condidit: vbi multos vtriusq; sex us congregans monachos: hec q̄ s̄biecta sunt p̄ maiori pte cōscripsit ep̄scula. s. d. monachi hitu: De cano nicaō zione et psalmoz mō li. 4. d. origine et qualitate ac remedijs octo vicioz p̄ncipaliū. li. 8. Collationes patrū egypti cū eis qnq; hitās di- gessit. De distinctione monachi ac sine: De discretionē. De tribus ad huiēdū deo vocatiōibus. De pugna carnis aduersus spūz et cō. De natura oīz vicioz. De nece scōz. De mobilitate aīe. De octo p̄ncipatibus. De oīde: De integritate oīonis. De p̄fectis. De castitate. de p̄tectione dei. de scia spiritali. De v̄inis caris- matibus. de amicitia. d. finiēdo vel nō finiēdo. De tribus ātiq; monachoz generibus: et q̄rto nūc exorto. d. sine cenobite et eremite. De satisfactione p̄nie. d. remissione qnq; gesime. d. nocturnis illuisionibus. d. eo qd̄ a- postolus dicit. Nō. n. qd̄ volo bonū hoc facio. De mortificationē aduersus Nestorē. Et d. carnatiōe dñi li. 7

§ 2

C Simphoniu at beati hiero. auditoꝝ atq; discipulu viz apꝑrime eruditissimu his tꝑibus fuisse z flornif-
se constat. hic ad huc puer: vt diuus refert hiero. beblcꝑ laudes coposuit. Postea de subuersione idoli scra-
pis. z ad Eustochiu yginē de yginitate quosdaz libros edidit: necnō z hilarionis monaci vitā. atq; alia bti
Hieronymi magistri sui opuscula de latino in grecu trāstulit.

C Atticus cōstātinopolitanus post Joāne chrisostomu eps vir doctissimus tēpestate hac flornit: z de fides
deq; virginitate peregrium opus ad regias Archadij imperatoris filias cōscripsit: i quo quidem pꝑene-
nient Aetorianum dogma impugnat.

C Iulianus cāpanus eps vir ingenio acer: z i diuinis scripturis sufficiēter doctus: ac greca latinaq; ligna e
ruditus tēpestate istac ad patrē nostrū Aug. illius pelagianē heresis maximū ipugnatōzē li. 4. in defēsiōnē
illius erroris z heresis atq; alios octo conscripsit libros: hic anteq̃ huiusmodi impictati se aperiret inter
eccelesie doctozes clarus z insignis habebatur.

C Ruffinū a gleiciēse pꝑibus virū vtiq; clarissimū atq; eruditissimū his dē tēpōribus flornisse cōstat: eo q̃ di
uus hiero. illi nōnullas dederit epistolas: In qbus cū tāq̃ amicū dulcibus alloq̃ v̄bis atq; ad charitatē p
seueratiā exhortat: s; paulopost amicitie p̄seueratiā inter eos desinit. hic itaq; cū eruditus eēt: z si opus ali
qđ nō ediderit: tamē i trāsfērēdo de greco i latinū multū laborauit. Et q̃ maxime multā pte grecoꝝ codicū
latinis exhibuit: v; libros iosephi iudei: libros basilij epi: z Grego: ij nazāzeni: clemētis Ro. Eusebij cesariē
sis: Sixti pbi: Euaagrii sūtiā: Pāphiliij martyris aduersū mathematicos atq; Origenis aliquos trāstulit:
Sed z in symbolū nōnulla differuit: scripsitq; p̄terea bñdictionē iacob sup. xij. patriarchas triplici sēsu. s. by
storico morali z mystico. Scripsit etiā epistolas ad dei timorem hortatoꝝias z obrectatoꝝi opusculorum
suorum duobus voluminibus respondit.

Honorius

4ii

Honorius archadij predicti fr. x. cōstātinopolitanus iperatoꝝ eius fratre archadio defūcto ho ā 56io
no. 267 olympiadis ipius itez suscipēs cū theodosio fratris filio impanitānis. is. vir certe mo
ribus z religione patri theodosio consimilis: Qui principatu suscepto confestim Constantinū
quēdā tyrānū apud arelatū captū interfecit. Cōstatiū atꝑdci cōstātini tyrāni filiū Seruntius
Comes i bello apud vienā occidit: z statim eius loco Maximū quēdā cōstituit. Quo substituto
milites sui nō multo post gerutiū ipsū interfecerūt. Post quē z Iovinus nobilis gallicus cū i gal
lia qđā temeritate rē pu. inuasisset ipse z Sebastianus eius frater infecti sūt. Athaulphus atꝑvesgothoz
rex cū pacē ab Honorio postulasset: nec ipetrare potuisset hispaniā z aphricā traiciēs cas cū quodā Atta
lo impatoris noie inuadere tērauit. S; athalus ab heracliano africe p̄fecto maritimo bello supatus z cap
tus ad cōstatiū comitē Honorij cognatū arelatū victus mittit. Deinde ad Honoriu romā missus an curꝑ
suū i triūpho ludibrio fuit. Heraclianus aut hāc ob rē elatus z ipse i p̄fidia prolapsus ē. Qui adepto cōsula
tu statim cū tribus milibus z septingētis nauibus ex africa romāz venit: S; cōstātini comitis p̄dicti occurso
ita attritus ē: vt solus raptā rediret carthaginē: vbi e uestigio militari tumultu perēptus ē. Tūc quoq; p̄eci
piēte honorio z fauēte cōstātino sopitis apud aphricā rebus: expulsisq; h̄iticis ecclesijs pax reddita ē. Be
niq; Honorius pacatā rē pu. reliquēs āno. is. iperij sui romē defūctus ē nulla post se sobole relicta. Sepul
tusq; ē iuxta petri basilicā i manscolo pulcherrimo. Vnas quippe stilconis filias: v; vnam post alteram du
xerat: uxoresq; subita morte pꝑenēte ex hac luce virgines migrauerunt. Quam ob rem imperium eius Joā
nes occupare annixus est.

C Romane vrbis captiuitas.

4i2

C Alaricus. 4. gothoz rex ex nobilissima Balthoz i gothis familia natus hoc āno q̃ ē. 164. cōditionis: z
quintus regni ipsius Alarici ānis calē. q; aplis post lōgā z grauissimā obsidionē romanā vrbē rez oīz do
minā cepit z incēdit. Nā cū Alaricus hic rgnū suscepisset Redagasū quēdā in gothis potētissimū sibi ad
iungens exercitū ducētoꝝ militū coadunauit: statiq; thariatias: panoniā noricū: illiricū z primā italic p̄tē (vt
diximus) misabili strage afflixit: S; redagasus vltro progrediēs i fesulanis mōtibus nō p̄cula florētia cō
sedit: vbia Stilcone duce obsessus rez oīz pertulit inopiā: z cū se fuge cōmisisset ab exercitu romano inf
fectus ē. Quo superato z interfecto tāta (vt Paulus lōgobar doꝝ historicus refert) captioꝝ gothoz fuit
multitudo vt oīz greges p̄ singulis aureis pecudū more v̄derēt. Eā ob cladē p̄motus alaricus cū immu
merabili vesegothoz multitudie italiā intrauit: z nō lōge a rauena cōsedēs ibidē oīa rapinis z direptioibul
inuoluit. Quo audito stilco ipigerrimus dux statim cōstātinopoli cū oibus copijs mouēs terrestri itinere It
alia venit: z p̄agleiā ac patariū agrū delatus in rauenatū: vbi nūc ferraria ē: q̃ tunc vicus erat cōsedit. Cō
gressusq; in alaricū factū ipsū plurimis affecit cladibus: quē si voluisset et oīo deleꝑ potuisset. ac ita (vt aiūt)
bellū p̄traxit tribus annis. Deinde inter Honoriu z Alaricū pace cōfecta iperatoꝝ galliā: quaz suuū: alani:
Burgōdionesq; cū vādalis occuparāt Alarico possidēdā cōcessit: Quā qđē cōcessionē Stilco: q̃ in ita
lia z gallia impatoris vices gerebat cōprobasse vsus ē: Amo z maiora eidē alarico pollicitus: S; haud mul
to post dū gothi co i loco securi cōsisterēt Stilco i die pasce saulū quēdā iudeū ducē cū exercitu misit: z cuz
Saulo xp̄iani maxio essent odio de gbotis cruetissimā edidit cedē. Quo viso alaricus rapti acie struxit: z
in Saulū rūs eius copias oīs deleuit. z ita ira successus omissa gallia aduersus stilconē oēs snā viz cōuertit
S; Stilco cū ab iperatoꝝe auxiliū postulasset iperatoꝝ duces misit q̃ cū interficerēt. Vigna sue fraudis si
bi retributa mercede. Alaricus at multa indignatione cōmotus: cū p̄ānū vniuersā fuisset populatus italiā
romā tādē obsedit. Que fame tabefacta m̄res et filios comederūt: vnde et certe prius fame p̄ijt q̃ gladio.

Ac sic alaricus cal. aplis post obsidiōis ānū vrbe q̄ totū ceperat orbē nullo quasi defēsa p̄sidio p̄uo nego-
cio cōphendit: diripuit et incendit. Serūt tñ alaricū hac moderatiōe i romanos vsū vt suis mādauerit a ce-
de et a sanguine quoad fieri posset abstinere: vt q̄ ad basilicas petri et pauli cōfugientes nō lederēt. Tradūt
quoq; placidā theodosij senioris filiā captiuā abductā fuisse. Alaricus v̄o cū gothis suis tertia die vrbe e-
gressus i lucanos brutiosq; p̄fectus ē: vbi cū oia depopulatus fuisset: tādē apud cosētā ciuitatē: vt captā: et
direptā: sexto regni sui āno mori. ac sic postea roma rex oīuz dñā: eiusq; regnū declinare cepit. Ad Blon-
dus forlimentis historicus duobus et triginta libris accuratissime scribēs desiere nō distitit: e gbus et nos ve-
ritati eius inherētes multa ad vsū excerpimus. Alarico nāq; recedēte reliq; clarissima vrbis loca: q̄ cōbu-
ri a gothis nequerāt fulminibus: vt paulus refert diruta sūt: p̄pter qd̄ i tota vrbe xpi blasfemia fuit: accla-
mātes hoc ideo vrbi euenisse: quia sacra deoz neglexerant. Quam ob rem et diuus p̄ Augustinus contra
obtretratores ciuitatez dei edificauit et composuit. **C** Aulphus at et ipse balthus post alarici morte ob
ipsius affinitatē et generis nobilitatē gothoz rex oīuz p̄sensu creatus q̄nto loco regnare cepit: et tribus an-
nis regnauit vir sigdez magnanimis atq; excelsus q̄ i romanā vrbe plurimū isāmatus suscepto regio noie
confestiz cū exercitu regressus ē vt vrbe oio deleret: et nouā p̄deret: quā gorbiā appellaret: s; Placidia eius
uxor et Theodosij senioris filia iam ab Alarico captiuā abducta: vbi hoīs mentē intellexit: ita cū dulcibus
vbis delinuit: vt vrbe dimisit: et a cedibus atq; rapinis se tētauerit: vrbe quoq; suis magistratibus regēdā
dimiserit. Et nō inō hec p̄stātissima mulier maritū a tāto facinore retraxit: s; et inter ipsū et honorii impa-
tozē fratē et eius nepotē Theodosiū pacē cōposuit. Ad cū nūciatū fuisset inter gothos Aulphus hic a
suis militibus statiz interfectus est.

415

C Conciliū cartaginēse. s. ducentoz decē et octo patrū: hoc āno Innocētij pape iussu contra pelagiū indici-
tur: in quo quidē scissimus pater et doctor augustinus affuit: vir certe oīuz q̄ tūc aderāt doctissimus: qui et
fidē nostrā acutissimis disputatiōibus egregie defēsanit. **C** Viri doctrinis excellētes.

C Lucianus hierosolimitanus presb; vir sanctitate et scientia p̄cipuus tēpestate hac floruit: et corpora bea-
toz stephani p̄thomartyris et gamalielis diuina reuelatione reperiit eāq; reuelationē: et inuētionē cū cēt di-
sertissimus vir ad omnes ecclesias insigni volumine greco sermone conscripsit.

C Alexander lythos hoc est medicus cognomento sophista per hoc tempus ob ingenij magnitudinē medi-
coz p̄nceps habitus totius medicine disciplinis tribus libris explanauit et alia quedam cōposuit.

C Paulinus nolanus ep̄s p̄ientissimus quidē vir hac ghotica p̄urbatione p̄ cuiusdā vidue filio captiuo re-
dimēdo se i suū tradidit: et vt diuus p̄ aug. p̄mo d̄ ciuitate dei. cap. i. et Breg. i. 3. dialogoz. c. i. tradūt i afri-
cā perductus ē: vbi dñis suis tādē p̄uersis i patriā suā cū gloria regredi meruit. Ad hūc nāq; ep̄m scūs hi-
eronymus epistola ad sacras litteras exhortatoriā scripsit. Serūt autē hūc paulinū nōnulla breui f̄mone
cōposuisse. s. ad cesuz quēdā ep̄m d̄ morte cōsolatoriū libellū: ad Senex epistolas multas: et ad theodosiū
iuniorē panagiriū. p̄sa cōscripsit. Itē ad sororē d̄ sacramenti. i. i. et d̄ cōtēptu mūdi epistolas multas: s; et tra-
ctatus multos diuersis d̄ causis edidit. et p̄sertim d̄ penitentia et martyriū laudibus.

C Leporius aphyricanus presb; cū superioribus multa scia claruit: q̄ cū d̄ puritate vite sue nimīū presumeret
quā arbitrio tñ et conatu p̄po nō dei adiutorio se obtinuisse credebat pelagi dogmate infectus est. S; mox
p̄ p̄p̄z nr̄z aug. emendatione d̄ sua emēdatione librū cōposuit: i quo optime d̄ errore suo satisfacit: et deo gr̄as

C Fastidius qdā angloz ep̄s p̄ hec t̄pa qdā sana et deo digna edidit opuscula. **C** d̄ emēdatione agit.
et quibus d̄ vita christi vnus extat liber: et alius de viduitate seruanda.

C Simplicius monachus p̄ria mediolanēsis: et post Ambro. et ipsius vrbis ep̄s: cū ab ipsa inuēnte sua deo
deuotissime atq; scissime vixisset his etiā t̄pibus tā v̄bo q̄ vita multo i precio habitus est: p̄pter quod et di-
uus p̄ aug. post baptismū et religiōis hitū susceptū ad cū statū p̄ fidei xpiane eruditione suscipiēda cōcessit
a quo optime edoctus tādē discessit. et cū sufficienter eruditus esset ad eūdē aug. adhuc presbyter et ad ali-
os multas epistolas edidit. In qbus ip̄m exhortat: vt ingeniū suū in sacrarū litterarū expositione agitet.
Ite tā in vita q̄ i morte cū multis signis et v̄tutib; claruerit: i scōs relatus eius natale. i. 4. die aug. celebrat.

415

C Bassianus quoq; landēsis cisalpine gallie vrbis ep̄s vir oī virtute: factitate atq; doctrina cōspicuus: hoc
t̄pe heresiarches cōstātiopolitāns ep̄s hoc t̄pe post q̄ pōtificatu dōa **C** āno beatū celo reddidit s; p̄
tms fuisset aptū se ecclesie hostē oīdit: et cū ex t̄pe p̄cipuus declamator esset p̄dicauit xpm hoiez puz fuisse
nō deū. vnde et librū quasi de incarnatione scribēs. 62. duobus diuine scripture testimonijs suo p̄uano p̄sensu
cōfirmavit. Scripsit et nōnullos alios tractatus. **C** P̄destinatoroz et heresis p̄ hec t̄pa scripsit: q̄ oio
affirmabāt: nil ad vitā p̄desse q̄ hoies virtuosē vincerēt: sicut habet i canone. 2. 4. q. 3. c. Quidā. Quis autē

416

C Valba sextus imo potius septimus Gothoz rex h° āno Aulpho **C** inuētoz huius erroris fuerit nō hēt.
rege et Sigerico eius successorē interfectis: eo q̄ cū honorio imperatore d̄ militū volūtatē cōposuerāt: eis s; b;
rogatus regnauit ānis. x. vir qdē prudētissimus atq; mitissimus: q̄ cū vidēt milites pacis ipatiētes ad eoz
rabie explēdā magnā eoz p̄te nauigio et armis instructā i africā trāsmisit. Qui oēs dei iudicio in gaditano
freto naufragates pierūt. Quā clade teritus Valba pacē cū honorio p̄tinus p̄cussit: et adinuicē obsidibus
datis et Placidā p̄decessoris sui uxore reddidit: ac quoq; aduersus alios barbaros obsequium cōpromisit
Paceq; firmata honorius ut diximus ipsaz placidā suā sororē Cōstātio cesari vxorē dedit: ex qua Valen-
tinianū tertiū suscepit. P̄terea honorius ipse impator tolasana vrbez cū aliquibus alijs vrbibus valde cō

cessit: vbi & i postez gothoz regni sedes fuit: tuc ea regio vasconia dicta e. i. occidentalis gothia: & hi vesego the dicti sunt. alij vero qui orientem tenuere ostrogotbe appellantur.

Papa. 43.

419

Simus papa natione grecus pre abraa post inocetiu pontifice sedit ano vno mesib. 8. & diebus. 25. vir qde sanctus atq; optimus: q licet fuerit i multa rez pturbatione diuina tñ re nuq; pretermisit vnde et cõstitutione edita: vetuit ne oio sui i clericos recipient dicēs huiusmodi viros liberos & itegros esse oportere: vt habet i canone 54. di. c. Epz nullus. vetuit et clericis potu i publico uedere. 44. di. c. Non oportet. Celsuit itez dyaconu presete epo: vel presbytero eucaristie sacramtu ministrare nõ debere. 93. di. c. pñte p: esbo. madauit item vt i parochijs cercus sabbato sacro semp bñdiceret. Scrut huc ad carthaginense cõciliu Faustinu quenda epm et duos vrbis rome psbyteros misisse vt oñderet nil usq; publice agi debere sine romane ecclesie cõsensu. Deniq; semel tñ habita ordinatione: vbi psbros. x. dyaconos. 3. & epos per diuersa loca numero. viii. creasset moritur. & 7. calen. ianuarij iuxta corpus sancti laurentij sepellitur. Et tunc sedes vacauit dies. xi.

Pap. 44

420

Bonifacius primus papa: pzia Ro. patre iocudo psbytero: post coçimū pdictū sedit annis. 3. meū. 4. & diebus. 7. Hoc naq; pontifice creato maxima statiz in clero orta e seditio qz eulaliuf alter in cõstãtiniana basilica potifex electus Bonifacio huic obijcit. Et hoc quartu ecclesie scisma fuisse dicit. Qd vbi honorius (q tuz mediolani erat) intellexit instate placidia ambo vrbepellitur. Septimo deide mese Bonifacius reuocatus solus vrbis psul constituit. Qui postq; pontificatu pacifice adeptus e. Sotberis pape Decretuz confirmauit ne. s. Mulier vlla aut monacha pallas attractet: aut tburā in ecclesia adoleret: sicut i canone. 23. di. c. Sacratas: Neue aliquis sacerdos ante anos 30. ordinet: vt pz. 78. di. c. Si quis triginta. voluit ite ne absentes i iudicio vllō mō aut accusaret: aut dānarent. 3. q. 9. c. Becerninus. Hic inter cetera pdidit oratoriu i cimiterio scē felicitatis martyris eiusq; sepulchru argēto & marmoribus ornauit. Mā & paterā argēteā libraz. xx. eo dono dedit: & scyphū similiter argēteū li. x. & coronas tres ac duos calices minores: vnaq; tñ fecit ordinationē i q presbyteros. xiii. dyaconos 3. & epos p diuersa loca numero. 36. ordinauit: morit: & i basilica predicta scē Felicitatis via salaria viii. cal. nouēbris sepellitur. Celsauitq; tuc epatus dies ix.

Uiri doctrinis excellentes. Proba mulier elegantissima Adelphi cuiusdā procõsalis romani vxoz p hec tēpora floruit. & tā lraz q; no mine memoratu fuit dignissima. Hec naq; cũq; christianissima esset et liberalibus studiis plurimū valuit. Et inter alia eiusdē studia adeo peruigili cura virgilij carminibus familiaris fuit: vt fere oī opere a se cõfecto teste i conspectu & memoria semp habuerit. Que qdē aliqñ cū perspicaciori aiaduertētia legeret cõstitutionē incidit: ex illis oēz veteris & noui testamēti historia placido atq; expedito & sicuti pleno versu post se scribi. operā igitur pio cõceptui psās nūc huc nūc illuc p bucolicū georgicūq; atq; eneidū saltim discurredo carmen: nūc hac ex pte vsus itegros nūc ex illa metroz pticulas carpēs miro artificio i suū rededit ppositū adeo apte integros collocās & fragmēta cõnectens seruata lege pedū & carminis dignitate: vt nemo nisi expertissimus cõpages posset adnertere: & his ab orbis exordio principiū faciēs: qdqd historie i veteris atq; nouo legif testō: & vsq; ad missionē sci spūs tā cõpte cõposuit: vt huius cõpositi ignarus hō pbāz pariter & euāgelistā facile credat fuisse virgiliū. Ex qbus sumit huic egregie mulieri sacroz voluminū integrā fuisse noticiā: vocauitq; opus suū a se cõpositū Cetonā: qd qdē psepe vidi. Erat itaq; hec pba tā grecarū & latinaz eruditissima nationeq; rōana. Alij tñ volūt ea tpe Antonij pij floruisse: & laudē hāc Eudochie Theodosij vxoris ascribere voluit. Helasus cesarie palestie post Eunomiū ebs & ipse hec tpa redidit insignia: & cū accurati atq; elegātis eēt ingenii nõnulla laude digna composuit opuscula.

Papa. 45

424

Celsinus primus papa natione romanus pre pisco post bonifaciu pontifice sedit quasi annis octo: Qui diuino cultui admodū intētus: instituit psalmū: Judica me deus ate introitū misse a sacerdote celebraturo dici debere. Constituit itē vt psalmi david. v3. 150. ate sacrificiū atiphonatum ab omnibus canerentur: quod ante fieri non consueuerat. Perlecta enim epistola & euāgelio finis sacrificio imponebatur. Unde & ex hoc instituto excerpti sunt introitus & gradēalia atq; offertoria ante sacrificiū. Mandauit similiter Gratiano referente: vt oēs sacerdotes sciret ecclesiasticos canones: sicut habetur in decretis. 33. di. c. Nonnulli sacerdotuz: huius iussu & Theodosij Junioris tertia synodus ducentoz epoz apud ephesuz collecta fuit in qua impius nestorius cū heresi sua cũq; pelagianis oibus qui dogma illud oī iunabāt conatu oium cõsensu. 13. canonibus eoz stultitiā impugnantibus dānata e. Predicabāt. n. (ut dictū est) xpm ex Maria boiem tñ: vñ diffinitū est in xpo vnā esse psonā & q beata Maria virgo vocaret theoticos. i. mater dñi: ut pz. 15. di. c. i. & 24. q. 3. Hic basilicā Julii dedicanit: cui & p multa cõtulit dona. Tandē cū ter in decembrio mese ordinationes habuisset vbi & presbyteros. 32. dyaconos. 12. & epos. 42. creauit moritur: & 8. idus Aprilis via salaria in cimiterio priscille sepe litur: & sedes vacauit dies. 21.

429

Chironymus vir sanctissimus & doctor celeberrimus sancte Ro. ecclesie cardinalis presbyter natione italicus ex oppido stridonis in bistria puincia cõstituto qd quidē a gothis euersum fuerat panonie quõdam dalmaticq; cõfiniū pre Eusebio natus: hoc ano apud Betbleē iude ciuitatē pridie cal. octobris. 91. vite sue

anno migravit ad dñm: Vir sane eloquentissimus: q̄ et multarū diuersarūq; l̄raz peritiā et linguarū experie-
tiā habuit orationisq; faciendā rectos fabularū sensus multā historiarū memoriā nātū rez cognitionē mo-
raliūq; sermonū tū sacre scripture ac vere theologie p̄ceptionez: hic itaq; ut fide integer et vita purissimus
erat cum p̄imum iuuentutis annos exegisset dalmatis nationi sue propinquis quasdam litteras a latinis
grecisq; diuersas i primis adinuenit et cōposuit: Que quidem postea sclaunio sunt appellate: eo q̄ sclauo-
nibus quibusdam germanie populis dederit: Et non solum eas litteras composuit: sed et officii quo nos
vtimur ex greco in id ipsum idiomate traduxit: et etiaz contulit: quod etiam nouissimis temporibus Lu-
genius quartus pontifex maximus eisdem confirmauit. Adeo equidem eius sanctissima vita verbis expli-
cari posset: q̄ quidem cuz non sit propositi mei omittendo de eius tantummodo scriptis differemus: Qui
cum esset eloquentissimus atq; disertissimus vir ad vtilitatem hominum nō modo hec que subiecta sunt edi-
dit opuscula: sed alia multo plura: reperiri minime potuerunt. Quorū de numero isti sunt.

¶ Libri diuini hieronymi.

Expō fidei ad damasū papā. li. i. Incipit: Crediū.	de contemptu mundi li. i. Quāto amore
Expositio Niceni concilij. s. fidei li. i. Incipit: Cre-	de vita pauli primi eremite li. i. Inter multos sepe
dimmus in vnum.	de vita Balchi li. i. qui nauali
de fide Christianorum li. i. dauid gloriosus.	de origine anime ad Augu. li. i. domino sancto
de essentia trinitatis li. i. Op̄s deus pater.	de vita clerici ad oceanū li. i. Sophronius
Contra hereticos li. i. Proxie accidit.	Cōtra Ruffinū presbyterū lib. i. Ex vestris et
Cōtra pelagianos li. i. Delagius habetur.	de litterarum hebraicarum interpretatione librum
Contra Iovinianum. li. i. Pauci admodum.	vnum: Audiustertius
Contra luciferianum li. i. Proxie accidit.	de vita mōachi ad rusticum li. i. Sufficere qui
Contra vigilantū li. i. Vigilantius.	de virginitate seruāda li. i. audi filia
Cōtra origenē de re. car. li. i. Ante annos.	Ad demetriadem virginez li. i. Inter omnes
Ad pamachiū et Oceanū li. i. Si iuxta apostolū	Ad atletam li. i. apostolus paulus
Ad Augustinū patrē no-	Ad matrem et filiā i gallijs li. i. Primum scire
strum apologeticū li. i. Domino sancto.	de lapsu susane li. i. quid taceat
Ad iulianū exhortatoriū li. i. Filius meus	Ad oceanum li. i. Unius vxoris
Ad rusticum de penitētia li. i. Qui ignotus	de lapsu sabini li. i. Semel quoq;
de frugi et luxurioso li. i. Nouerit.	Ad ageruntia de monoga. li. i. In veteri via
de corruptiōe. lxx. iter p̄tū li. i. dilectissimis	Ad furia de viduitate sua. li. i. Obscras
In psalterio ad susanam li. i. Scripsi libru.	Ad Flania d̄ morte Hebridij librum vnum
d̄. xv. signis diuini iudicij li. i. Incipit fr̄ abrosius	Ad paula d̄ morte Alefille li. i. Quis dabit
de viris illustribus li. i. Ignora.	Ad pamachiū d̄ mor. pauli. li. i. Sancto
de distantia locorum librum vnum	de dormitione fabiole li. i. Plures anni
de studio scripturarū li. i. Incipit fr̄ abrosius	de vita monastica li. i. Bonus homo
de q̄stionibus hebraicis li. i. Ignora.	de honorandis p̄arentibus li. i. Parētuz
de. 3. q̄ōibus ad damasū li. i. Breuis epistola.	de virtutibus cardinalibus li. i. Tres quodam
Ad fabiola d̄ veste sacer. li. i. Etq; hodie	de hebraicis locis li. i. Eusebius qui
de vita clericorum li. i. Petis a me	In canticis canticorū li. 4. Epitbalamium
Epitaphium Nepotiani li. i. Grandes materias	Super canticis canticorū itē li. i. Beatissimo pape
de institutione clerici li. i. Si mei cōta	de tribus naturis anime li. i. Anima tres
Epitaphiū scē paule li. i. Benedico et.	de osana li. i. Multi sunt
Ad tyrasuz de dormitione li. i. In ipso tam	de ecclesiastica historia li. i. Cum apud
Ad alexandrū de re. car. li. i.	

¶ Commentarij eius.

¶ Super Isaiā li. xvij. super duodecim prophetas li. 22. super Mattheum li. 4. super psalmo domine re-
fugium li. i. super eructauit li. i. super sicut ceruus li. i. super confitemini domino quoniam bonus li. i. super
nisi dominus edificauerit libru. i.

¶ Sermones.

¶ De natiuitate domini sermo. i. de epiphania domini sermo. i. de quadragesima sermo. i. In vigilia pasce
sermo. i. in die pasce sermo. i. de assumptione beate Marie virginis sermones duos: de vinculis petri ser-
mo. i. epistole ad diuersos centum quinq;

¶ Translationes.

¶ Nouum et vetus testamentum transtulit in latinum: historie ecclesiastice eusebij cesariensis libros ex gre-
co fecit latinos. Etq; eiusdem eusebij chronicam de temporibus: Omelias origenis in canticis canticorū
traduxit et Josephum historicum transtulit: ut quodam eius prologo constat.

¶ Eusebius natione cremonensis beati hieronymi discipulus precipuus hisdez temporibus floruit: vir cer-
te magistro suo eloquentia persimilis qui inter cetera vitam omnem et transitum ipsius p̄ceptoris sui pul-
chro conscripsit sermone.

¶ Paladius scythorum episcopus homo plane vita et doctrina diuinus per hoc tempus illo a celestino mis-
sus magnam occidentis partes sua opera ad xpi fidem conuertit.

- T** Patricium etiam conetes sancti Martini sororis filium hisdem temporibus fuisse et floruisse seruit. Qui ibidem: scilicet scotia eps constitutus incredibili seruire christum euangelizauit.
- P**hilippus presbyter diui hieronymi etiam auditor per hoc idem tempus cuius eruditus esset nonnulla scripto mandauit: et quoniam maxime in iob comentarios edidit: et familiares epistolas plurimas ad paupertatis et dolorum tollerantiam exhortatorias scripsit.
- E**ncherius quoque lugdunensis episcopus hoc eodem in tempore in precio fuit: atque paulo post diebus obiit. Qui cum eruditus esset de contemptu mundi epistolam secularis philosophie plenam scripsit. Et etiam quedam opuscula beati Cassiani lato tenso sermone in unum coartauit sermonem seu volumen.
- S**incere ius quidam presbyter natione gallus homo sane in scripturis sanctis egregie doctus hoc tempore clarus existens ad euertendos hereticos validissimam disputationem nitido sermone construxit.
- E**utropium etiam presbyter beatissimi patris augustini discipulum hisdem quoque temporibus claruisse constat: qui quod romane hystorie epitomen eleganti satis stilo et oratione conscripsit. ab urbe condita incipiens usque ad tempora sua prosequens. Alia quoque multa scripsit: et presertim ad duas sorores uirgines epistolas composuit duas in modum libelli: id est de pudicitia et religionis amore.
- E**uagrius alter uir doctus per hoc tempus Simonis iudei altercationem scripsit ac etiam theophili christiani.
- T**heodotum anciranum episcopum uirum non mediocriter doctum per hos dies aduersus Nestorem hereticum librum scripsit dyalectica arte ornatum: atque alia quedam.
- H**etius patritius romanus uir fortissimus atque strenuus: quem superiori anno Honorius imperator in Constantii locum magister militum subrogauerat eo quod burgundiones bello compescuisset et francos Gallias occupantes superatos incredibili cede repullisset: atque alanos acerrimis preliis agittasset hoc anno vandalo: um ac suuorum motus pertimescens ex hispania ulteriori in citeriorem confugit. Quod ubi intellexit Honorius egre tulit: et eo statim abrogato Castinum comitem scytham genere magistrum militum ac consulem declarauit: Qui receptis Hætijs copijs ex exercitu reparato in ulteriores hispanias se conuertit: ubi et auxilio bonifacii comitis: qui apud siciliam procurabat: et beato patri Augustino amicissimus erat: res preclaras contra barbaros ipsos gessit: imperiumque romanum magnopere extulit. Cuius eo anno defunctus esset Honorius: Castino procurante et Hætio assentiente Johannes quidam imperium inuasit: et hoc Hætius fecisse dicunt propter ignominiam ab Honorio imperatore receptam: qui cum magistratu priuauerat. Nec eo contentus Hætius: sed etiam hunnos: id est ungaros ad italie inuasionem excitauit: Sic cum Rome hanc obrem captus fuisset promisit quod alanis et hunnis persuaderet: ut apud pannonias se continerent: quod effecit: eo quod in gratiam a Theodosio imperatore receptus fuisset: et gallie prefectus fuisset.

430

Theodo
sius

431

Theodosius Junior Archadij imperatoris filius undecimus constantinopolitanus imperator hoc anno: que est trecentesima olympias mortuo Honorio patre suo in imperio confirmatus cum Valentiniano placidie amite sue filio septem et viginti annis imperauit. Princeps siquidem christianissimus: atque perhumanus: qui imperium in multa rerum perturbatione accepit et possedit. Nam apud siciliam ferme uniuersam Hensericus vandalorum rege ablatam amisit: et egypti partem deperdidit. In panonia quoque et huius Attila rege duce imperium vastauere. Multas etiam in britannia calamitates: direptiones: vastationesque pertulit: Deinde ueseghoti: sicut et alani lusitaniam: Tharacensemque hispaniam et aquitaniam capientes a ligeri flumine usque ad cartaginem omnia occupauere: prouincijs quibusdam exceptis: uidelicet cantabris et asturibus: qui pro sua constantia Romanorum milites conseruauere. Que quidem mala premeditans Theodosius Valentinianum statim Cesarem fecit: quem quidem et cum Placidia matre ad regendum occidentale imperium misit: Quo namque tempore Johannes: quem diximus imperij inuasor dum apud siciliam: quam bonifacius comes imperij nomen obtinebat bello reposcit: ad sui ipsius defensionem infirmior factus est. Qua propter Theodosius et Valentinianus Cesar mira felicitate ipsum Joannem tyrannum oppressere: regnumque omne recuperare Hætio uenia data: quod huius: quos per ipsum Joannes acciuerat: eiusdem studio et consilio ad propria redire. Castinus autem auctor Johannis tyrannidis in exilium actus est: Statimque totius Italie consensu Valentinianus Augustus: et imperator appellatus est: et apud Rauenam imperij gubernacula suscepit. Theodosius autem cum predictum tempus laboriosissime imperasset ex peste defecit nullo superstitio filio derelicto.

§ 630

Papa: 46

432

Sixtus eius nominis tertius Papa natione Romanus: patre Prisco post Celestinum pontificem sedit annis .8. et diebus .9. Qui pontificatu inito a Basilio quodam presbytero de adultio reus in iudicio accusatur. Sed septem et quinquaginta episcoporum synodo congregata ita eam suam purgauit: ut ab omnibus uino consensu absolueret: et Basilius calumniator iniquus Valentiniano et placidia annuibus in exilium mittit: ut hinc in can. 2. q. 5. c. Adadastis. Vt autem Basilius hinc post exilium non multum superuixisset: sed tertio mense diem extremum clausisset: cuius quidem corpus Sixtus ipse manibus proprijs cum aromatibus sepelire uoluit. Hinc itaque statuto mandauit nullum clericum in alterius parrochia ordinari omnino debere: ut habemus in canone. 71. distin. capitu. Clericos. Edificauit au

tem hic Basilicam beate Marie virginis iuxta Macellum Lybie: que postea sancta Maria maior appellata est: Cui quidem pontifex multa dona obtulit. Tandem ut vir munificus cum omnia que habuit pauperibus erogasset: Nonnullisq; presbyteris: diaconis: usq; ac episcopis ordinatis moritur: et apud corpus beati Laurentij in Crypta sepelitur. Et tunc sedes vacavit dies. xxij.

Bonifacius comes gener Thrax: Aphriceq; procurator: et beatissimi patris nostri Augustini intimus amator: et obseruator: Vir quidem catholicus et bello strenuus: Qui cum Joannem tyrannum in Aphrica post multa varijs quidem in locis et euentu vario commissa prelia intercessisset: et ab ipso Valentiniano Imperatore prouinciam reperitam non reddidisset: hoc anno a Sisulpho egregio Valentiniani duce ex Carthagine pulsus in Mauritaniam fugit: vbi cum prouinciam contra eum obtinere non posse cerneret: Vandalorum et Alemanorum: ac Horbozum gentes ab Hispania in Aphricam cum Hensericico: quibusdam conditionibus appositis: inuitauit: Quod audiens Hensericicus conditionemq; acceptas statim traiecit: et vniuersam prouinciam ferro: flammisq; depopulatus est: et diuina: humanaq; fedans: etiam episcopos multos in exilium misit: et Arrianos introduxit. Cumq; Carthaginem et Ipponem ciuitates cepisset: nec Bonifacio isti pacta seruaret: Bonifacius ipse merore confectus vita excessit.

Hensericus autem secundus Vandalorum rex: quauis medio regni sui tempore Hispanos: gallosque: ac Romanos contriuerit: hoc anno Carthagine illa prepotente ciuitate capta quinquagesimo et trigesimo quinto: videlicet anno: postquam Romanis ceperat esse subiecta ibidem trigintasetem annis regnauit: et omnem prouinciam. Egyptumq; vsq; ad Ethiopiam: cum cedibus et rapinis multis suo subiugauit imperio. Eaque per annum potitus: etiam classem maximam in Siciliam duxit: magnamque predam abduxit: et in Aphricam transportauit. Eo autem Hensericico sine virili prole defuncto Hymericus eius gener eo crudelior successit et septem annis et quinque mensibus regnauit. Is arrianorum suasionem tercentos episcopos exilio relegauit: Quo etiam morte sublato Hunsamundus Hensericici fratris filius regnum ac cepit: vir catholicus atque deuotus: qui statim catholicos omnes ab exilio reuocauit: et duodecim annis regnauit: post quem Transimundus Hymerici predicti filius regnauit quasi annis decem et octo. Et ita cum vandamica persecutio centum annis durasset: sub Chilperico rege cessauit. In quo quidem Vandalorum regnum finem accepit: scilicet Iustiniani tempore: vt infra dicitur.

Augustinus autem maximus omnium pater: et Ipponensis episcopus virorum omnium cum scientia: atq; sanctitate precipuus: hoc anno Hensericico predicto Vandalorum rege Ipponensem ciuitatem suam obsidente cum sextum et septuagesimum vite ageret annum: et in clericatu vel episcopatu quadragesimum quinto calendas Septembris: et tertio obsidionis mense ante Bonifacium comitem amicum suum diem obiit. Id enim a domino petierat ne patriam suam a Barbaris (quod cito euenit) capi aut dirimi videret. Nonem deinde mensibus Hensericus ipse rex urbem obsedit: quam demum cum ingenti cede cepit. Eius autem sanctum corpus in Basilica diuo Stephano dedicata (eius mandato) sepelitur: comitante scilicet vniuerso clero ac Ipponensi populo: qui non aliter flebat q̄ si vnico ac optimo parente orbata fuisset: In ualescente postea ac cuncta fedante Vandalorum perfidia: recedentibusq; cunctis Christi fidelibus id sanctissimum corpus in Sardiniam insulam transfulerunt. Regnante deinde in Lombardia Luitprando Longobardorum rege anno salutis nostre. 757. cum Sardinie ducentos et quinquaginta annos honorifice tumulatum stetisset: eidem ipse Luitprandus illud ad se deferri curauit: et papie cum honore collocauit. Hic itaq; sanctissimus pater et doctor: vt Possidonius ad verbum: verbum dei vsq; ad extremam suam egritudinem impeternum alacriter et fortiter sana mente: sanoq; consilio in sancta ecclesia predicauit membris omnibus sui corporis incolumis: integro aspectu atq; auditu coram stantibus fratribus dormiuit cum patribus suis. Testamentum nullum fecit: quia vnde faceret non habuit: Huius autem excellentissimi doctoris testimonia cum adsint innumerabilia eloquentissimorum virorum illius sanctitatem: atq; doctrinam extollentium. Illud precipuum refero quod nouissime Pius papa secundus in eius laudem his versibus cecinit dicens

Barbarice gentis decus angustine perenne
 Hozida quem nobis aphrica terra tulit.
 Qui scripturarum profers archana sacrarum
 Eloquijs referans abdita cuncta tuis
 Doctior ingenuaq; omni cultissimus arte
 Et studio prestans: ingenioq; nitens
 Quem nihil obscuruz latuit: sed et omnia clarent
 Atq; humana simul dogmata et alma parent.
 Cuius et instruimur doctrinis atq; monemur
 Exemplis probitas cuius in orbe micat
 Vilia librorum per te pater alma leguntur
 Editaq; promunt quicquid vbiq; latet
 Sis fautor omnibus pius o sanctissime presul
 Atq; deo tuas offer ad alta prece

Edidit igitur gloriosus hic pater infinita propemodum librorum volumina. Sed que ad manus nostras cum solerti inquisitione deuenire hic subnectere cum eorum titulis atque principijs q̄ diligentissimi me curauimus.

Libri a patre Augustino editi.

De trinitate	li. 15. incipit Lecturus	Ad Orosium dialogice	li. 1. Licet multi
De ciuitate dei	li. 22. Gloriosaz ciuitatez	de octo dilucij q̄nibus	li. 1. Quatum mihi
Confessionum	li. 13. Magnus es dñe.	de vera innocentia	li. 1. Innocentia
De incarnatiōe xpi.	li. 1. Spes verboruz	de magistro ad filiū suū	li. 1. Per idem tempus
De vita beata	li. 1. Si ad philosophie	de musica	li. 7. Modus quidem
Soliloquioruz	li. 1. Cognoscam te.	de collatiōe. x. p̄ceptorū	li. 1. Non est sine
Manuale	li. 1. Quoniam in medio.	de catico nouo	li. 1. Omnis qui baptis.
De spiritu z anima	li. 1. Quoniam dictum ē.	de quattuor ferijs	li. 1. Celesti
De natura boni	li. 1. Liber de natura	de nonagita heresibus	li. 1. Simoniaci
De natura z gratia	li. 1. Librum quem	de sermone domini in mōte.	li. 1. d̄ sermōe
De predestinatione	li. 1. dixisse quidem	de concordia euangelij	li. 4. Qui sermone
De libero arbitrio	li. 1. Sic mihi queso	de nā z origie aie ad vicēdū	li. 4. Quod mihi
De grā z libero arbitrio	li. 1. Propter eos	de eadem ad renatum	li. 1. Sinceritatem
De correptione z gratia	li. 1. Lectis litteris	de eadem re ad petruz	li. 1. Omnino
De duabus animabus	li. 1. Spitulante deo	de eadem re ad Joānem	li. 1. deum nemo
De quātitate anime	li. 1. Quoniam video	de loco iaces. vbi deus bitat	li. 1. Vere dñe
De spiritu z anima	li. 1. Lectis opus	de ecclesiasticis dogmatibus	li. 1. Credimus
De vera religione	li. 1. Cū omnis vite	de ordine	li. 2. ordinem
De trinitate tractatus	li. 1. Catholice fidei	Regula ad Eremitas	li. 1. Hec sunt
De. 4. virtutibus cardinali.	li. 1. Desiderium	Regula alia cōmunis	li. 1. Ante omnia
De peccato origiali	li. 2. Quam de nostra	de opere monachorum	li. 1. Iustioni tue
De predestinatōe diuina	li. 1. Dum sacrarum	de die iudicij	li. 1. d̄ die
De patientia	li. 1. Virtus animi	de catheticandis rudibus	li. 1. Petisti
De penitentiā item	li. 1. Abors pe.	Questiōes. 12. noui z veteris testamenti.	
De immortalitate anime	li. 1. Si alicubi	In quinqz libris moysi z Jesu naue: z in Iudicum	
De prescientia dei	li. 1. Queris vtrum	Annotationes in Job: incipit: Opera magna	
De prescientia dei iterū	li. 1. Fateor me	Expositiones psalterij in ducentis quinqz tractati-	
De natura rerum	li. 1. Optatio diuina	bus volumina tria magna	
Enecheridion	li. 1. Fundamentuz aliud	Expositio de muliere forti: Prestabat nobis	
De videndo deum	li. 1. Ademor dei mei	Super Joannem omelias centum vigintiduas: In-	
De vita christiana	li. 1. Si ego peccator	tuentes quod	
De agone christiano	li. 1. Corone dicto	Super epistolam eiusdem omelias decē: Qd̄ erat	
de fide ad petrum	li. 3. Epistolam filij	Expositio epistole Jacobi duodecim tribus	
de fide rerū inuisibilium	li. 1. Sunt qui putāt	Expositio epistole ad Romanos: Hi qui sunt.	
de fide z operibus	li. 1. Quibusdam	Expositio epistole ad galathas: Causam pp̄ quam:	
de fide in simbolo	li. 1. Quoniam scriptuz ē	Expositio Quicunqz vult saluus: Traditur.	
de vtilitate credēdi	li. 1. Si mihi homo	Expositio symboli item	li. 1. Inter p̄ssuras
de corpore christi	li. 1. Sicut z nos	de renunciatione seculi	li. 1. Carissimi mei
de elemosyna	li. 1. Multa z	de octuagitatibus q̄nibus	li. 1. Utruz anima
de pastoribus	li. 1. Spes tua	Cōtra quinqz hereses	li. 1. debitoz sum.
de omnibus	li. 1. verba que	de moribus donatistarum	li. 1. dilectissimo fratri
de grā noui testamenti	li. 1. Quoniam mihi	de correctio. eozū ad Boni.	li. 1. Laudas gra.
de eo quod scriptum est: qui contra legem seruauit	ad hieronymum	Acta contra Fortunatum	li. 1. Ego iam
ad hieronymum	li. 1. Qui ad te	de moribus eccle. z mani.	li. 2. In alijs libris
Sup nouū z vetus testa.	li. 1.	Sub qua cautela sunt recipiendi manichei	
Sup genesim ad litterā	li. 12. Omnis diuina	Cōtra faustū manicheum	li. 23. Frustra quidem
Sup genesim itē ip̄fecte	li. 1. Si eligerent.	de heresibus q̄ sūt duodeci	li. 1. Quod petis
de mirabilibus sa. scrip.	li. 3. Sps dei	Cōtra maximū hereticū	li. 1. disputationez
de decem cordis	li. 1. dominus z deus	Contra eundem	li. 1. Augustinus
de cura hūda p̄ mortuis	li. 1. diui sanctitati tue	Contra Felicianū arrianū	li. 1. Extorsisti
de mendacio	li. 1. Magna questiō	Ad igitōes Januarij	li. 2. Ad ea que
Contra mendaciaz	li. 1. Multa mihi	Cōtra epistolam parmeniali.	4. Multa quidem
de conflictu vitiozuz	li. 1. Apostolica vox	Contra epistolas potrilianili.	3. Postis vos
de. 12. gradibus abusōis	li. 1. Post	Contra epistolā fundamēti	li. 1. Secundum deum.
de diuinatiōe dēmonum	li. 1. Quodam die	Ad probam de orādo deum	li. 1. Et petisse

De cathetico li. i. Quin proximo
De baptismo paruulor li. 4. Quauis
De unico baptismo li. 7. Respondere
De baptismo dōatistal li. i. libris
De uirginitate li. i. Librum de
De uera uirginitate li. i. Augusti. episcopus
De bono conuiali li. i. Quonia
De nuptijs et concubijs li. i. Heretici noni
De adulterinis coniugijs li. i. Prima questio
De perfectione iustitie li. i. Sanctis fratribus.
De penitentie item li. i. Quam sit
Cōtra aduersa. le. et pph. li. 2. Quare misistis
Cōtra Haudertū epm. li. 4. Moueram te
Cōtra Julianum li. 6. Contumelias
Psalmi cōtra pte dōati li. i. Omnes qui de
Cōtra eplaz dōati bēti. li. i. Abste ipso
Cōtra pte Bonati li. 2. Quonia donati
Cōtra Hylarium. li. i. Qui dicunt.
Cōtra aliquos dōati. li. i. Quare timetis
Cōtra nefcio quedā dōa. li. i. Probationes.
Admōitōes donatista. li. i. Quicunq; ea.
Heslor. cū merito dōa. li. i. Gloriosis
De diuersis sibus ad dia. li. i. Quod petis.
De 3. qōnibus p pagāos li. i. Mouet quosdam
Cōfutatō quorūda apostolor sibi falso ipositor

De assump. beate Marie li. i. Quia pfundissime
De peritrio sermo vnus Corona victo.
Quōes euangeliorum li. 2. Hoc opus
De uerbis domini li. i. Euangeliū Audi.
Ret ractationum li. 2. Haz diu.
Ad Simplicianum li. 2.
De grammatica li. i.
De heretozica li. i.
De geometria li. i.
Ad Cresconiū grāmari. li. 4. Quādo ad te.
Cōtra arrianos li. i. Eorum precedenti
Cōtra qd attulit cēturius a dōatis. dīc co q scriptit
Sermones ad eremitas: Incipiūt: Fratres mei.
Epistole ad diuersos et e contra numero. iij.
Epistole ad Hieronymum: et ad quosdam nume
ro septuaginta octo.
In annuis festis dominicis: et in p'crisq; sanctor
natalitijs: et de alijs rebus sermones qui p'ce multa
tudine numerari non possunt: locutus est.
Cōtra Felicē māicheū li. 2. Honoris
Cōtra fm māicheū li. i. Bentuolentiaz
De disciplina li. i.
De dialectica li. i.
De arismetica li. i.
De philosophia li. i.

439

C Hylarius gallus arelarenis ep̄s p̄ bec t̄ra scitate et doctria clarus et insignis fuit: q̄ adeo paupertatis ama
tor extitit: et erga inopes sui corporis labore sollicitus fuit: ut deo reficiat q̄ p̄ reficiendis paupibus et labo
res rusticanoꝝ: et clarissimus h̄ic p̄sepe exercebat: nec p̄pterea sp̄alia negligebat: Tradūt h̄ic q̄dā mo
ralia opuscula edidisse et potissimū honorari p̄decessoris sui uiri scissimi uita ad mltor̄ utilitatē p̄posuisse.

C Siluanus massiliensis h̄sbyter uir diuina h̄uanaq; disciplina edoctus his t̄pibus eas ob res sua in urbe i
p̄cio fuit: q̄ de uirginitatis dono elegāti et apto sermōe li. tres p̄posuit. Atq; de auaritia li. 4. De p̄nitq; iu
dicio libros sex. Epistolarum librum vnum. In Genesi Exameron lib. i. et omelias multas.

C Victorinū similiter massiliensem h̄betozē luculentissimū his diebus uita excessisse tradūt: q̄ et in Genesi. i.
a p̄ncipio libri vsq; ad obitū Abrae pulchre cōmentatus ē: et alios metro xp̄iano sensu edidit libros.

440

C Maximinus natione Italus Thaurinensis episcopus in diuinis quidem scripturis eruditus: et ad do
cendā ex tēpore plebē sufficientissimus hoc anno septimo calēdas Julij apud eandē urbem quieuit in pace
Qui preter sanctitatem maximā etiam in componēdis omelijs atq; sermonibus clarus et celebris exti
tit. Composuit namq; inter ceteros tractatus: De apostolorum: deq; Joannis Baptiste laudibus: Et de
Beato Eusebio Uercellensi: et sancto Cypriano duos tractatus. Sed et de baptisimi gratia librum vnum.
De auaritia et hospitalitate librum vnum. De lune defectu librum vnum. de elemosynis librum vnum. de
ieiunio librum vnum. de passione Christi librum vnum. de Iuda proditore librum vnum. de cruce domi
ni librum vnum. de sepulchro eiusdem librum vnum. de resurrectione domini librum vnum. de accusatio
ne domini ad Dilatum librum vnum. de calendis Ianuarij omeliam: de natale domini: omeli. de Theo
phina et de pascha: et de Penthecoste multas: deq; hostibus carnalibus non timendis: Et de gratia. post
cibum agenda: atq; de Minitarum penitentie librum vnum. Et sermōes plurimos multaq; omelias.

C Theodosius autem Hispanus: patria Taraconensis: diuinq; patris nostri Augustini discipulus: uir quidem
eloquens: et multarum rerum cognitor his temporibus defuncto patre Augustino Romam venit et septē
libros aduersus gentes edidit: in quibus totius pene mundi calamitates et miseras: ac bellorum inquietu
dines replicans ostendit magis Christiane obseruantie esse: q̄ contra meritum suum Romana respubli
ca adhuc duraret: et pace culture dei pacatum retineret imperium q̄ et c. Chronicam etiam ab exordio mū
di vsq; ad sua tempora scripsit. Et de Omista: id est de miseria mundi intulauit. Hic ipse est ille Theodosius:
quem diuus pater Augustinus pro adipiscenda anime ratione ad Hieronymum Hierosolymam mis
sit: Qui dum rediret: etiam quasdam beati Stephani protomartyris reliquias nuper inuentas: pri
mus attulit occidenti.

C Petronium etiam monachum et bononiensem episcopum sanctissimum quidem uirum hisdem tempo
ribus floruisse dicunt: Qui ab ipsa sua adolescentia in regulis monachorum exercitatus: cum esset erudi
tus uitas patrum eleganter conscripsit: quas quidem uelut confessionis sue normam mōachi omnes post
modum complexi sunt. Fertur et eius de episcopi ordinatione tractatus.

C Joāne quoq; Damascenū mōachū optimū atq; doctissimū: ac p̄cipue isignē theologū h̄ic etati iunilla

assignant: eo q̄ Theodosio familiarissimū fuisse tradant: hic itaq; cum theologus p̄cepit habetur: etiam quattuor sententiarum libros edidit: Quoruū principium est: Nemo deum vidit unquam: In quibus de fide deq; Christi humanitate atq; baptismo optime pertractat vbi Gregorium Nazanzenum: Gregoriumq; Nicenū: ac Didimū alexandrinū plurimū imitatus ē: Itē cur deus et hō sit i duobus libris explicuit. Incipitq; Spe et lib. quoq; medice artē edidisse fert: i qbus morboꝝ cās describit et medelas: i huius aut viri p̄coniū multa admiratiōe. digna p̄dētius doctor scribit q̄ breuitatis cā omitto.

441

C Diabolū hoc āno i Creta isula moysi p̄sonā assūpsisse tradūt et multos iudeos ea i isula d̄cepisse scrūt: dū eos ex eadē isula i terrā p̄missiōis ad similitudinē veteris testamēti historie sicco pede p̄ marē p̄ducē pollicet q̄ ex his q̄ falsū moysē secuti sūt vndis periire: quo p̄gnito reliq; iudei ea in isula xpi baptisma susceperunt. Eo eius nois p̄mus papa natiōe tuscus p̄e Quintiano post Sixtū p̄tifice scdit ānis. 21. mē 564i se vno et diebus. 13. Hic ob dignitatē et p̄cipuā doctrinā cognomento magnus et dignitate p̄mus hitus fuit: eo q̄ eloquētia nemini cesserit et multos sapia p̄celluerit. Breuitatis quippe magister et vniuersē v̄tutis ac sc̄itatis pene artifex fuerit. Et p̄pterea i calcidonēsi synodo summa patrū oīum admiratiōe et cōcordia ter sc̄us acclamatus ē. Ipse. n. L. eo: vt qdā ait fuit ecclesiastice ditatiōis titulus: theologie Homerus: rōnū fidei Aristoteles: petrus ip̄tificio trono: et

Papa. 42.

442

paulus in pulpito xp̄iano: q̄ certe ad p̄firmādā fidē et tyrānoꝝ rabie quassatā ac semī collapsam: gratiā teste multa cōstituit. Et p̄mo vt nullus seruitutis obnoxius ad clericatus officiū p̄moueret: nisi d̄ licētia sp̄ali sui ep̄i: sicut h̄i i decret. 5. 4. di. c. Nullus ep̄oꝝ seruū. Itē vt nullus metropolitanus absq; p̄matis p̄sciētia ordiaret seu p̄secraret. 65. di. c. De p̄sona. Cēsuit itē vt necessitate cogēte oī tpe q̄s baptizari possit vt de cōse. di. 4. c. H̄i q̄ necessitate. voluit itē eo i baptismo aut cōfirmatiōe vnus tm̄ acciperetur patrinus: de cōse. di. 4. H̄i p̄byter. Adā dāuit etiā alleluja et Glo. i. ex. deo i septuagesima itermitti: de cōse. di. 2. c. H̄i duo. Cōstituitq; p̄terea vt itra actionē misterij diceret. H̄ac igit oblationē vsq; placatus accipias. iteq; vt nulla mōacha velamē capiat b̄ndictū accipet: nisi approbatū fuisset eā. 40. ānis caste et itegre vixisse. 34. q. 5. c. Ille famule. Multas hic vrbis repatiōes p̄ posse fecit ac multa tēpla collapsa restituit. Sepulchris quoq; apostoloꝝ petri et pauli ex clero Ro. custodes addidit quos cubicularios appellauit. Adāsteriū in sup. p̄pe sanctū petrū d̄didit: et multos p̄uētus assignauit. post r̄eo vno et octogita p̄byteris creatis: diaconibus. 30. et ep̄is p̄ diuersa loca nūero. 86. 4. idus aplis morit: et i vaticāo apud factū petrū sepelit. H̄ic itaq; doctissimus p̄tifer decretales: epistolas plurimas: et omelias atq; sermones complurimos edidit quorum tituli sunt hi. f. De elemosyna sermones. p. Principium primi est Multis.

De ieiunio fmo. 8. principium Si fide
De epiphania fmo. 8. principium Celebrato
De passiōe dñi fmo. 4. principium: Semper
De ascēsiōe dñi fmo. 3. principium Post beatam.
De pēthecoste fmo. 4. principium: Hodiernum
De ieiunio. 7. fmo. 9. principium: Observantiaz
De apostolis fmo. 3. principium: Omnium
De sancto Laurentio fmo. 1. principium: Cū oīuz
De Achabeis fmo. 1. principium: Gratias
De transfiguratiōe dñi omelias. 2. Evangelica

De natiuitate domini fmo. x. principium: Salua
De quadragesima fmo. 8. principium Hebreorum
De resurrectione dñi fmo. 21. principium Sc̄ssimi.
De ieiunio pentheco. fmo. 3. principium Dubitādū
In festo oīum scōꝝ omeliā vnā p̄nci. p̄dicante.
Symbolū nicenū. 318. patrū principium: Credimus
Ad leonē impatorē ep̄s. 2. principium: Officiis: q̄
Ad anatholiū ep̄s epistolas. 1. principium: Handedāus
Ad Flavianū ep̄m epistolas. 8. p̄n. Dillectissimo
In anniuersario sui pontificatus sermones tres:

Cōtra Euthicē tractatus de incarnatiōe dñi: i quo redarguit eius blasphemā pessimā: Cuius textus tā tam postmodū ab ecclesia obtinuit auctoritatē vt nulli fas sit ei ēt in mimo dissentire: sicut hētur i canōe. 16 di. c. Sancta Romana ecclesia. Alia quoq; multa p̄tifer hic sanctissimus edidit que videre nō merui.

446

C Berlinū anglū vatē insignē ex regia filia mōacha et Incubo d̄mōe natū: vt nōnullis placet: his t̄pibus fuit et claruit. Huius nāq; m̄i Bemetie regis filia fuit q̄ inter quasdā mōachas sancti petri enutrita in vrbe Chacimedim virū nūq̄ cognouisse cōtestata ē. Sed aliquādo dixit: visū ei fuit quendā pulcherrīe sp̄ei virū eā fuisse āplexatā: idēq; enanescētē grandā se cognouisse: et illū tadē pepisse: et postea in viz magnū euasisse: huius aut Berlini instinctu Hortigerius Britonū rex xpi fidē i imēsū auxit: cui successit Uter pandagron eius frater q̄ magni Arturi p̄r fuit: deide idē Uter p̄phetauit eē caput dracōis: q̄ per dracōnem stella p̄nunciatus est. De cuius Berlini gestis multa fortassis q̄ satis est scribitur.

C Hunnorum regni principium.

447

C Hunni Scythice gētes efferacissime qdē fuerūt: ac in Scythia originē habuerūt: et Ripheos mōtes gothie p̄pingores p̄mū incoluerūt: H̄i nāq; gothos q̄ post Cōstanti. magnū: vt p̄missum ē multis cladibus ab ipso acceptis i eoz natali solo p̄ ānos circiter septuaginta p̄mū suo impio subiecerūt: p̄pt̄er qd̄ et Gothi bifarie se diuidētes: alij ostrogotbe cogniari voluerūt: et h̄i oriētales fuere: Occidentales v̄o Desegotbe appellati sunt. Desegotbas aut supioribus diebus hunni suis sedibus ciuicētes regnū eoz adepti sunt: Hozū igit hunnoꝝ reges p̄mi fuerūt Octar et Reas filij cuiusdā nobilissimi inter hunnos Adundgeturo noie: qbus defunctis i regno Bleda et Attila germāi successerūt. Attila aut cū supbissimus cēt: et bellorū amator Bleda aut pacificus: nec attile int̄grati assentiret: lōgiozēq; militiā dissuaderet: et alios reges: videlicet ostrogotbarū et Gepidarū nō tanq̄ subditos: sed vt veros socios habēdos esse censeret indignatus

Attila cū Budalie vrbis muro cingēdā operā daret. ipm Bledā per fraudes interfici procurauit: Quo mortuo Attila cū vnicus hunnorum rex et rector haberetur: vt etiam omnibus terrori esset Ostrogotharum et Epidarum reges socios subditorum loco hūc cepit. Inde cum vniuersas panonias occupasset etiam Macedoniā, Bysiam: Achaiā et vtrasq; Thracias ferro: flāmaq; cuz fratre pmo deuastasset: eo fratre obrūcato aias sumēs ad occupanduz occidētale impiū: copias vndiq; collegit: atq; iter statū cepit: q̄ quez Valēntianus cesar q̄ ipm occidētale impcriū regebat pugnaturus misit epistolā ad ostrogothas s̄ bis v̄ bis: prudētie vestre cōspirare aduersus tyrānū interest q̄ optat mūdi gnāle seruitiū q̄ cās plij nō refugit: sed qd̄ libuerit legitimū putat. Sola licētia supbiā sanat: Lūctorū deniq; meret̄ odiū: q̄ oīuz se gratis facit inimicum: Sed illi i hūc modū rescripserē. Vos fecistis Attilā iūmicū: Desideriū vestruz hētis. Cōuenitur itaq; apud Aluerniā i cāpis cathelaunicis Tolose subiectis: ibiq; magno aīozū ardoze plū vtrinq; committitur: cui quidē simile nulla retro narrat historia: In quo qdē plio ad cētū octoginta milia boīum vtriusq; pris cecidisse. Eutro. refert nullo inclināte acie aut cedēt e: Eo tñ in plio Theodorici regē suozuz magis p̄sura allisum q̄ hostium ferro cum Burgundie duce ocnubuisse ferunt. Unde et hūnis terga verterentibus. Et illa in panoniam feruicūm refugit: vt scilicet colligeret exercitus.

T Attila igit̄ hunnoz rex hoc āno exercitū istaurato ad p̄ozē ferme magnitudinē p̄ Germaniā in Illyricuz i Sclanoniā redijt: et statū Traguriū Sibinicū Belgradū Yaderā: Seginā polā: et alia multa oppida diripuit et incēdit: Inde Arsiā fluuiū et Tergestinū sinū trāscēdēs viā ferro sibi apernit: et i Agleiaz se recepit quā cū p̄ trieniū obsedisset: et pugnasset: tadē multis machinis cōcussam cepit: diripuit: atq; incēdit q̄ nulli boīum p̄cēs flagellū dei se noīauit: Inde ruptis claustris p̄ totā italiā se effudit: et vrbes oēs occupans: v3 patauiū: vincētiā: veronā: brixia: bergomū: mediolanū: papiā: bononiā: ac vniuersā Marchiā multas strages dedit: hinc p̄ ethurie vrbes idipm pegit malū: Florentiā vero: q̄ q̄ se spōte dedisset: vniuersam diripuit: qua direpta solo equauit: q̄ et vsq; ad Caroli magni tēpora sine habitatoze fuit. Iturus postreō Romā vt idipm faceret Leo p̄t̄ifex italie et vrbis Romāe calamitatē miseratus: Valēntiano p̄ncipe et hortante post aliquot dies eo i loco: vbi Mintius fluuius padū i fluit: vēit et ei obuiā factus p̄suasit ne vltra p̄gredret̄: q̄ statū p̄t̄ifici paruit. vñ nō solū Romanā sed et totius italie reportauit salutē. mirātibū v̄o barbaris cur sic cōtra oēm eius cōsuetudinē Attila p̄t̄ificē veneratus fuisset. Attila respōdit q̄ dū simul loq̄rētur: duos se vidisse viros supra caput suū strictos tenere gladios ac moriē minitātes nisi pontifici pareret. hi nāq; petrus et paulus apostoli fuere. Inde statū monēs panonias repetijt: et in Moriciū vbi nūc Baniaria et austria ē: resedit: ibiq; a suis militibus paulopost multis vulneribus cōfossus iterijt. Alibi tñ hēt: q̄ p̄prio sanguie suffocatus fuerit. hic multas vno tpe habuit vxores inter quas celebris erat Aldicon speciosissima mulierū cū qua dū aliquādo dormiret sanguie effuso suffocatus ē. Suit hic forma breuis: pectore lato: capite grādiore minutis oculis: rara barba: canis: aspersus: simo naso: tetro colore: ferocitatē sue signa p̄ferētes: duos habuit filios: Hernachū et Duribū cōtra quos Quadi et Eruli ac Thuringi suasi one ostrogotharū regia arma mouētes ipos superūt: q̄ terroze cōcussi in Scythiā fugerūt: nec vltra hunnoz arma in gothos audita fuerūt. His supatis Theodemus ostrogotharū et Bedericus Epidarū reges statim in libertatem se vendicauerē. Eadem autem nocte qua Attila mortuus est: Marrianus imperator apud Constantinopolim per somnium arcum Attilae fractum vidit.

T Viri disciplinis excellentes.

T Desiderius lingontēsis eps vir scitate et scia cōspicuis hoc āno. x. calē. Junij apud eādē vrbez a vādalis et hūnis martyrio cordat̄: q̄ cū plebē suā videret ab exercitū vādaloz plurimū vexari p̄ eo supplicaturus exijt: statūq; iugulari iussus ē. At ip̄e intrepide p̄ oībus suis ceruicē libētissime extēdēs gladio p̄cussus mi grauit ad xpm: cū quo et alij multi ex grege suo passi referuntur: et apud eādē vrbez conditi.

T Aduētius hispanus eps magni ardoris et sanctitatis vir p̄ hoc tps aduersus hereticos de fide catholica libzū egregiū edidit in quo maxie p̄ photinianos: māicheos: sabellianos et Arrianos disputās ostēdit filiū dei coeternale fuisse patri.

T Prosperū et Agtanicū Reginū ep̄m virū eruditissimū p̄ hoc tps floruisse cōstat eo q̄ a Leone p̄t̄ifice magno ob eloquētiā notarius apostolicus electus fuerit: et ipsius Leonis pape epistolae aduersus Euticē de vā xpi incarnatione ad diuersos datas ab isto Prospero emanatas fuisse credat̄. Scripsit itaq; hic p̄sper de vita cōtēplatina li. 3. p̄ncipiū eius sic icipit: Cōtēplatina vita. Itē summā grādē trecetarū et 30. positionū: p̄ncipiū: Scia vā ē q̄ nec sibi. Itē historiā app̄t̄i mi hoīs cōditioē iuxta dinarū scripturarū fidē vsq; ad Valēntiāi p̄ncipis obitū cōscripsit. Itē de Rome captiuitate a Hēserico rege facta. Extēt quoq; et eius opa aduersus Cassiā opuscula: et alius liber hereticis vsibus: atq; ita cū multis meritis et celebri doctrina xpi illuminasset ecclesiā atq; enthicianā et Nestoria nam in heresim scriptis plurimū resp̄ssit. vij. calē. Julij apud eādē Reginā ciuitatē genit i pace: et eodem die eius natale celebratur.

T Alepius apher eps per hoc tempus cum in dicēdo et orādo magna in opione haberet: etiā aduersus arrianos et Donatistas multa composuit.

T Paulus quoq; panonius presbyter hac tempestate in precio existens de virginitate seruanda libellos edidit multos. Atq; de contemptu mundi: Deq; vite institutione ac alios duos et quidem diuinos ad Constantiniam virginē editos obtulit: in quibus meminit voluptatem et libidinem Ioviniani heretici p̄dicato: cui: intm cōtinentie et castitati vite istitutio cōtraria fuit: vt iter luxuriosas epulas animā euomerit.

T Petrus quidam Ediffene ecclesie presbyter insignis declamator: per hec tempora egregios variarum causarum edidit tractatus et multos psalmos metro composuit.

Samuel quidam alter eiusdem Ediffene ecclesie presbyter hac tempestate in inimicos ecclesie catholice syro simone composuit: et precipue in nestorianos: euthebianos et thimotheanos omnes nestorianis deum et hominum non purum ex origine fuisse natum: Euticianis autem veram humani generis carnem fuisse a deo assumptam et non de celo exhibitam: Thymotheanis ita denique in verbum carne factum: ut manente verbo in sua natura societate: non immixtione una filii dei reddidisse personam.

Abuseus massiliensis ecclesie presbyter in divinis scripturis sufficienter edoctus per hoc tempus de sacris volumine egregie composuit: ac omelias multas declamavit atque ex sacris scripturis lectioes totius anni festiuis ac dominicis diebus aptas excerpserit et ordinauit: ac et responsoria: psalmos et capitula temporis et lectioibus congrua composuit: quod quidem sanctissimum opus postmodum illi ecclesie confirmatum fuit.

Ethymotheus quidam hereticus et heresiarches episcopus his ferme temporibus infans multos errores disseminavit: et ad Leonem imperatorem postmodum libellum valde suavorum scripsit et misit: quem quidem pravo sensu patrum testimonij in tantum roborare conatus est: ut ad decipiendum imperatorem et suam heresim constituedam Leonem pene papam et Calcidonensem synodum ac omnes occidentales episcopos illorum admiculo nestorianos consideret: Sed fauente deo ab ipso Calcidonensi consilio perpetuo exilio damnatus est.

Eutices similiter heresiarches constantinopolitanus abbas et ipse per hoc tempus suum dogmaticum errorem asserens unam esse naturam verbi dei et carnis: quam heresim cum Flaviano constantinopolitanus episcopus damnasset: Theodosio fauente Ephesina indicit synodus in qua Dioscoro alexandrino episcopo presidere Eutices ipse iam damnatus exilio relegatus est.

Terremotus maximus apud Constantinopolim per 4. menses continuos hisdem temporibus fuisse dicitur: sed infante quodam monente: ut catarerent: sanctus sanctus sanctus deus fortis et immortalis miserere nobis: statim omnia cessavit: quod quidem verbum postmodum in Calcidonensi concilio dici in ecclesijs mandatum fuit: ut haberent in canone etc.

Torsimudus. s. gothorum rex Theodorico patre in bello Attila interfecto in regnum gothorum successit: et 7. annis regnavit: quod cum id tempus regnasset mortuo Theodosio et Valentiniano: Augustus videns impij calamitatem nihilque amplius timescens citeriore Hispaniam et quasdam gallicae civitates extra burgundionum et Francorum ditionem constitutas omnes iussit et sibi subegit. Hic namque Torsimudus cum patre in bello contra Attilam militaverat: et mortui patris repisset cadaver statim regis exequijs illud apud Tolosam sepelivit: sed suo sepulto hecicio galliarum profecto iussit ut humos supatos persecerent: Sed ille renuens dixit et humos victos et velegothas victores veri: quo nullo Torsimudus in regnum rediit: quod certe fratres occupari conabantur.

Artianus. xij. Constantinopolitanae imperator Theodosio ex peste sublato imperavit cum Valentiniano iam cesare constituto annis 7. Is princeps catholicus fuit: et catholicis plurimum favit: quod ut imparet Theodosij sororem cum orientis imperio uxorem accepit. Et Attila mortuo (ut diximus) eadem nocte per fontem eius archum contractum vidit. Et itaque impij suscipere cum impij occidentale ab orientali quasi divisum esset: has provincias viz

Germaniam, Sarmatiam, Hispaniam, Aegyptum, Gasconiam, Edueniam et gallias orientales imperij assit: nec ultra deinceps reparare potuit: et iam Franci imperij porte aperiri visae sunt: Et hinc Torsimudus Tolosanus rex citerioris hispaniae civitates occupasset: Francorum tamen ditionem minime tetare voluit: Cumque in his partibus 7. annis imperasset: et iam Valentinianum imperij profortem a Trasilla hecicij promilitiae obrucatum intellexisset dolo et ipse sine liberis mortuus est.

Francorum regni iteratio principum.

Seramudus primus Francorum rex Moronei filius his temporibus in Gallia regnare cepit: et regnavit annis. Hi namque Franci primi Germani populi fuere a quodam nomine Franco Troiano nobile: ut supradictum li. 3. dictum est: notati in Francia provincia constituti: quam quidem provinciam Constantium magni Constantii filius cum omnibus populis domauerat. Hi quippe usque ad honorij et Theodadij tempora etiam in eadem patria permanserunt. Sed septimo imperij anno mutandi melioris solis gratia patrijs sedibus relictis Rhenum fluvium transierunt: et apud Treveros Aetenses: et Arcomenses Tullensesque ac Veredunenses presederunt: Sed paulopost et ultra Rhenum repulsi: iterato his temporibus et Francorum profecti in Senonensium provincia apud Parisius Clodione et Moroneo eius filio ducibus sedem posuere: quibus mortuis hic seramudus regnum suscepit et multa strenue gessit.

Synodus quarta uniuersalis. 600. et 30. episcoporum hoc ipso anno apud Calcidonensem urbem auctoritate Leonis pape: et Martiani principis indicit: quorum auctoritate decernit credendum duas in christo fuisse naturas: utque unus idem christus deus et homo crederetur: quibus ex sententia decreti statim Nestorius et Eutices nephelus hereticus manicheorum presul damnatus: ac omnes manicheorum libri publice combusti sunt.

Ursula virgo gloriosa natione anglica his temporibus apud Coloniae germaniae urbem cum. xi. virginum milibus ab humis sub Attila rege militatibus gloriofissimo martyrio coronata. xii. calendas. nouem. migravit ad supos: quorum corpora ibidem a christiis sepulta maxime in hoc sepe habita sunt. Sanctissimum autem Ursule caput Bergomum postmodum translatum in conuentu nostro diuini Augustini maxima in veneratione habetur. Celebratur autem eorum festum. xi. calendas. Nouembriis.

Maximianus patricius Romanus. hoc anno quies quartus imperij Martiani annus Valentiniano imperatore a Barsallia milite interfecto: imperium occidentale occupauit: et statim Eudoxiam ipsius Valentiniani uxorem violentis nuptijs sibi adiungit. Quapropter vandali ex Aethiopia acciti Genserico rege duce Romam hostili manu ingressi ipsum Maximianum nullo tumultu occiderunt et in Cyberim proficiunt. Quo mortuo per urbem debacantes uniuersam diripiunt atque iterato incendunt. templa quoque et sacraria uniuersa spoliant: nec Leonem potius ceteros deprecantem exaudire voluerunt. Urbem deinde spoliatam relinquentes Eudoxiam etiam et eius filias a Valentiniano susceptas secum in Aethiopicam perduxerunt: et hic fuit annus sextus Martiani imperij.

Martianus

452

453

456

562

5655

450

Venetie ciuitas nostro euo p
potentiam & excellētiā cantatissi
ma: hoc āno Ricobaldo ferrariē
ā historico teste in venetia puicia
extruit. Sūt tñ qui dicunt eam ab
Eneto: seu Veneto quodā Tro
iano p̄ncipe p̄mo cōditā. Alij āt a
q̄busdā piscatoribus initium sum
psisse ferūt. Verūtān eodē aucto
re li. x. referēte hac ip̄a tempestate
exanimata humorum terribilissi
mo hoste Italia: & cōfugientibus
vndiq; conuincinarum vrbium: vi

delict: Aquileie: Altini: Concordie: Caprularum & Laureti: necnon & Patarij: Vicentie: Verone
Bantue: Brixie: Bergomi: ac Mediolani & Papie nobilibus: & per proximam paludem consistere:
atq; latere conantibus in extrema pene Adriatici sinus omnia: vbi intra paludem campus assurgebat
plurimus: non dico pastores aut piscatores: sed nobilissimi ciues ibidem conuenere. Ibi que exicatio
quotidie de industria solo mansiones munire: quas a cōmuni puincie noie vñ ouenerāt venecias dixerūt
Aglicēses āt p̄mi gradū: vnde cōcordiēses Capulas cōdider. Altinates vō sex opidula: v3 Torcellū cū q̄n
q; alijs cōdiderūt. Pataniini deide p̄te Riui alti extruxerūt: postea mōte Silicēse methemauchū Albiolā
philsistinā & q̄dā alia posuerūt. atq; ita hec celebres & icelyta ciuitas ilico mirūm modū: & vltra q̄ credi pōt
creuit. Cuius qdē vrbis cū multe pateāt latissime & laudatissime cōmēdatiōes illa in p̄mis extat. Aliē enī:
q̄s accepisse: lectitasseq; aut a nobis ip̄is p̄ varias orbis terrarū oras aspexisse cōtigit: celebres: glorioseq;
vocāt. Hec admirāda vna ē cui tñ celestis aspirauit fauor: vt ipsa rerū nū cesserit: Cū cetera mortaliū in
genio opibus: māibusq; qd̄ hūanitus dici pōt iactis hūmī fūdāmētis cōdite sint. Hec intra fluctuosos ma
ris ipetus & medios pelagi vortices q̄si regia i alias caput extulit vrbes: p̄ tot tēpla tot regias āplissimasq;
edes: turres: naualia: portus assurgēs: vt q̄ ad vnius vrbis decorē collata sūt: multarū ornāmētis supesse
queāt. Eā nimirū gētibus oibus tutā sedē cōe domiciliū & hospitale generis hūani receptaculūq; ab imoz
tali deo istintā eē credideri: cū eo tot oportūas fluminū derivatiōes adeo cōmōde adiacēt: quaq; v̄sū re
giones tot cigētū littoꝝ quasi menia vallūq; aspicio quo ex mediterraneis locis fruges ac alia vite neces
saria deuehant: quo ita maritimi cōmeatus accipiant: vt nullos externarū classīū. nullos isestatiū p̄donū
reformidaret icursus: q̄si ad vrbis icremētū & ipatnā ciuitatē lupi auspices celū & cūcta cōcesserit. h3 q̄ppe
hec ciuitas: vt Cassiodo. inqt: p̄ panimēto mare: p̄ muro aq̄s maris: & p̄ tecto celū. Ibi. n. mare voraginē
quādā h3: cuius rei cā fluxus & refluxus semel i die cōtigit. Tāta nāq; ē huius vrbis āplitudo: tātaq; dig
nitas: vt nō solū a gleie p̄iarchatū cōsecuta sit. veruz et̄ iter ferocissimas gētes eo fastigiū puenerit: vt late
mari ac terris ipet: ac benignos oibus ac liberos sinus apiat: q̄ res efficit vt sine patria sese appellat̄ dbeat
nēo: cū i hac ip̄a sicut his q̄ p̄tibus orbatū sūt eo adoptari pacto liceat vt vni ip̄is p̄suetudie bñficiā comē
tate filios p̄stet fieri legitimos. nec nos i p̄ntia p̄clarā regēdi venetoz p̄ditionez: n̄ p̄as leges: n̄ rez gestaz
āplitudinē: n̄ ipsas oī i belloꝝ ḡne victorias. n̄ dñiq; p̄pe dinā admīstrationē dicturi sumus: qd̄ opus n̄ mō
imēsū: s3 et̄ supra hūanas vires eēt. vey illd̄ sūmari attigisse sat̄ arbitrāur q̄ cū p̄ter magnas vtutes illd̄ ip̄
mis veneti accurate tenuerūt vt eq̄sīmi eēt & h̄renē. q̄ppe q̄ nemini iurā aut bellū iulisse ceperūt. Ad da
mus & illd̄ qd̄ v̄e huius vrbis peculiar̄ decus ē q̄ vniuersū reip. corpus ab eis sp̄ ita curatū & i eōe p̄sultū vt i
aliq̄ p̄te tuēda ne rliq̄s ūq̄ d̄stras oiserit: q̄ res ado ciuiles discordias & pplares seditiōes oio a v̄tū: vt huic
vrbi p̄o hoīnz mēoria sine factōibus & itestinis p̄tēōibus tā imēsū tā diurnū gerē licuerit ip̄iū: vt āt i bell
iferēdis sp̄ tardissimū extitē veneti: sic ab armis p̄ sua aicōzūq; salute dignitate fortūis ip̄io i alias natiōes
suscipiēdis nullus eos terror: nulla iactura: nullūq; discriminē absterrē vnq̄ potuit. ē. n. eis ātīquus mos &
sanctissima ac singularis in christianos beniuolētia: qua vere alterū Italie cōlumen toti gētium cbristiani
tati merito appellari licet. Nam cum prudentia: fortitudine: magnificentia: benignitate: clementia: reli
quisq; virtutibus antecellant Veneti: id enim sibi maxime ascribunt laudi: vt hi qui eorum cure sūt cō
missi in pace securi degant. Sintq; quambeatissimū quot monstris terras & tyrannus ciuitates exōcerarūt
Quot reges & principes aliorum fraudibus & vi dictos magnis sumptibus ac detrimētis regnis inco
lumes restituerunt. Neque illud reticere fas esse credimus: quod in dominorum Venetozum maximam
redundat gloriā. Classē enim duce Manarchis militibus remigibus omni telozum genere instructaz
quotannis emittunt: que maria: insulasq; sagaci lustret indagine: vt si maritimi vsquam predones compa
reant: eos infectentur: p̄sfligent: erucient: Tutum mare mercatoribus ceterisque mortalibus reddant:
vt iure ip̄is Venetis optandum sit: Quod quidam ex nostris infrascriptis carminibus in eozum lau
dem perpulchre cecinit: dicens.

Dum mare delphinos: dum celi clara tenebunt
Sydera dum gratas tellus dabit humida fruges
Dum genus humanum sua deget secula terris
Splendor erit toto venetum celeberrimus euo.

Hec itaq; Veneta ciuitas & si nunc in gloria extet: non
tamen reru humanaz conditiois adeo expers fuit qu p
singulas qualq; etates suos ptulerit manes de quib; in
fra locis & teporibus oportunitis sigillatiz dicei: habuit
namq; hec celebris & inclyta ciuitas viros preter maritimoru belloz & mercature in disciplinis oibus cla-
rissimos q vrbē habūde illustrarūt: quos comēozare operosissimū cēt. Loq; p viribus infra comēo: abo:
in hanc autē ciuitatē bti Marci euāgeliste corpus ex Alexandria delatū maria cū veneratōe excolit: i cuius
honore extractū ē illō egregiū tēplū i celebratoze vrbis loco: vbi p̄ciosissima & pene icxtiabilia recōdita sūt.

Ragusium ciuitas Dalmatic.

457

Ragusium autem Dalmatic ciuitas ab Epi
daurenſibus: Epidauro a Gothis euerſo au-
ſpicaci loco hoc quoq; tempore & anno condi-
tur: Que pre ceteris Dalmatie vrbibus publi-
cis & priuatis operibus magnifice est extructa
Habet & ipsa naualia & portum optimum ca-
thena clauſum. Cuius ciues ceteros Dalma-
tas opibus & reliquis bonis atq; virtutibus ſu-
perant: Qui cum liberi ſint: legibus moribus-
q; inſtructi Venetozum more Senatū & ma-
giſtratus ac patricioꝝ ordinem habent a ple-
be diſtinctum. Patricij ſoli Rempublicam ip-
ſam adminiſtrant: Plebs tamen ſuis rebus ſtu-
det: & de publicis minime curioſa eſt.

Lo huius nois primus: tertiusdecimus
Conſtātinopolitanus impator: hoc anno
Barthiano defuncto eius loco ex greca na-

458

tione ſuffectus impauit ānis. xvi. q ſtati filiū ſuū eiūsdē nominis creauit auguſtū: Quo impante Romano
rum Reſpu. magnas ptulit calamitates: ſubortis quibſdā tyrānis imperiū ipm vſurpare conātibus: Hen-
ſericus naq; Vandalozū rex ex Aſphrica ſtati in Italia nauigat Romanū inuaſurus impiū: qd vbi Leo i
rellexit repēte Baſilicū patriciū cū valida claſſe i auxiliū Antheni p̄ncipis Romani mittit: Qui ambo cō
uictis copijs ad Populoniā Henſerico obuiā ſiunt: boiemq; claſſe decernere cōpellūt: Qui ab ipſis ſupa-
tus turpi fuga in Aſphricā redijt: poſt hec qdā noie Aſper patricius conſtātinopolitanus cuz duobus filijs
Leonē hunc iterficere curauit: Cui cū res nō ſuccēſſet apertū ei bellū mouit: Sed cuz Baſilicus ei re-
diſſet Aſper cū filijs captus obrūcat: Quibus geſtis oſtrogotharū rex Theodemir: Hunnis ſupatis il-
lyricū ſeu Sclanoniā vaſtaſ cepit: nec quicq; dōec panoniā & meſſiā puincias obtinuit. Leo ſniq; cū pacē
cū oſtrogo. rege feciſſ; valitudie correptus apd ſtatiopo. lēge ex ſozoz nepote ipatoꝝ dſignato vita deceſſit

Maximiano tyrāno p̄dicto a Henſerico interfecto apud Raue-
nā ab exercitu impator: Leone ſuadēte ſubrogat: & impauit annis. 3. Qui cū iniuſte nimū imperiū rege-
ret tertio āno ab eodē exercitu ad Therdonā Liſalpie gallie vrbē interficitur: & Senerianus qdam ſurro-
gatus eſt: q & ipſe cū Alanis inter Venacū lacū & Brixia victorioſiſſime cōſligēs ipſozum regē interfecit.
Seneriano deinde defuncto Anthenius qdā Barthiani impatoris gener ſuffectus ē: q vt p̄ſert: Henſeri-
cū regē cū Baſilico patricio cognato ſuo in Aſphricā reppulit: & Hernadū Harbonēſem p̄fectū in Ballia
tyrānidē exercere p̄ſumētē p duces ſuos ſupauit & cepit: atq; exilio dānauit: Tādē cū impator ex Conſtāti-
nopoli Olymbriū ducē ſuū in ſubſidiū ei miſiſſet: de poſitis impialibus inſignijs in puatā vitā ſe cōuertit:
& impiū ſenatuī populoq; Ro. cōmēdauit. Sed cū iterū ad eūdē magiſtratu Socerī opē fuiſſet aſſumptus
ab eodē etiā paulo poſt p carnifices & interfectus & laceratus ē: cum impraſſet annis. 4. Sed & ipſe eius
focer impator poſt generi crudelē cedē. 4. mēſe acerbiffimis cruciatibus oſumptus ē. Lo itē mortuo olym-
brius dux a po. Ro. ex Rauena Romā vocatus impator occidentalis imperij appellatus: impauit tātūmō
menſes. 4. & ita deceſſit: Quo mortuo Glicerius quidam Senator Rome impator conſtituitur: ſed a
Romanis etiam poſtmodum deiectus Salernitanus ep̄ſcopus mox conſtituitur. Et hec de imperatoꝝ-
bus Rome conſtitutis Leone imperante dicta ſufficiant.

Accephalozum peſſima heretiſ calcedonēſe conſiliū impugnatū per hoc tēpus exorit: q ideo accephali di-
cti eo q ſine capite. i. ſine auctoze habeantur: vt habemus in canone. i. 4. q. 3. c. Accephali. Ibi quippe duaz
ſubſtātiarū proprietatē in xp̄o negabant: vnam tantū in eiūsdem perſone naturā predicantes.

Papa. 48

46

Hararius papa natione Sardus patre Crispino poſt Leonē p̄tiſcē ſedit annis. 6. mēſibus.
3. & diebus. x. q lz in multarū rerū pturbationē fuerit rē tamē diuinā nunq̄ p̄termiſit. Vnde
& Bratiano referēte cōſtituit vt nullus ſfarū inſcius in clericū ordinaretur: vt habetur in ca-
none. lv. di. c. Penitentes. Inſtituit item ne pontifices deinceps ſucceſſozem ſibi deligerent: 5662
vt. viij. q. i. c. Pleriq; q quidē inſtitutio ad oēs eccleſiaſticos gradus ptinet: & poſtea p totum

orbē sparsa est. hic cum eruditissimus haberetur tres epistolas de fide catholica scripsit tres synodos confirmantes. scilicet nicenam: Ephesinā et chalcidonēse: Duas etiā bibliothecas in vrbe cōstruxit: et ad lunā in vrbe monasteriū cōstruxit. Multa preterea dōa et quasi infinita tēplis obtulit. Deniq; cū omne tēps in docēdo: ad monēdo: et elemosynas faciēdo struisset: multosq; presbōs dyaconos et cōpos creasset vitā sanctissime finiuit: et iuxta corpus beati Laurētij in cripta sepellit. et tūc sedes vacauit dies .x.

C Viri doctrinis excellentes. Victorinus natione aqtanicus insignis arithmeticus p hoc tēps in precio existēs ab hylario papa iuitatus rationē pascē ad cursū lune cōposuit: Eusebiū et theophilum ac p̄sperū magistrū suū ea in re superans.

C Lupus terracēsis galliaz vrbis ep̄us huius tēpsus fuit et floruit: qui cū beato hylario pōtifice xp̄ianaz religionē gētiliū et pelagianoz ope plurimū labefactā multū iuuuit. hic itaq; cū beato germano antistodorense ep̄o et ob hanc cāz in britanniā missus fuit: vbi duobus et quinquaginta annis sacerdotio venerabiliter functus est. Quo ar̄ anno obierit non satis constat. Eius v̄o festū. 4. cal. aug. celebratur.

C Theodorus presb̄ natione syrus homo nō mediocriter eruditus per hoc tempus libeū de scripture sacre consonantia noui. scilicet veteris testamēti d̄ antiquos h̄ricos edidit. et postea zenone impante diē obiit.

C Faustinus quidā in regno galliaz ep̄s hō in diuinis scripturis satis istructus hac tēpestate libz de spū scō cōposuit. Aliud quoq; egregiū opus d̄ grā dei edidit. Trē libellos plures aduersus arrianos et macedonia nos: et aduersus eos q̄ in creaturis aliqd̄ icorpozū eē dicūt. itē epistolā in libellimodū ad quēdā dyaconum grecū q̄ ad nestorianā ipictatē abierat: extat et alia eius epistola pulcherrima ad dei timorē exortatoria: Et plurima alia eius scripta: et propterea inter doctores egregius annumeratur.

5668

Simplicius papa natione tyburtinus p̄e Castino post hylariū pontificē sedit ānis .xv. mēse. i. et diebus. 7. Hic a iuuetute sua nō mō simplex: s; et rectissimus ac timēs deū fuit. Qui et gratiano referēte: multa cōstituit. et primo vt nullus inuitus in ep̄m penitus promoueret: sicut hēmus in canone. 74. di. c. Vbi ista. Trē cēsuit ne clericus vllus possessionē alicuius beneficii a laico recognoscere presumeret: vt. i6. q. 6. per totū: Et nod postea qdē a Gregorio alijsq; pōtificibus cōfirmatū fuit: hic optimus pōtifex infrascriptas in vrbe basilicas edificauit. et primo basilicaz

pp. 49.

489

sancti stephani p̄thomartyris: basilicā sci andree apostoli nō longe a tēplo scē marie maioris: Aliam quoq; basilicā sci stephāi apud scūz Laurentiū dedicauit. et etiā basilicā scē viuiane martyris ad palatium Lucinianū: vbi corpus ipsius v̄ginis repositū ē. Tandē cū Ro. ecclesiaz nō solū bonis institutis: verū et v̄ donis plurimis auxisset: plurimosq; presbōs: diaconos: et cōpos creasset decessit: et .vii. nonas martij in beati petri templo sepellitur: Et post sedes vacauit dies 26.

C Arthurum britānoz regem: et quidem caratissimū p hoc tempus regnū suscepisse ferūt: virum sane bellicosissimū atq; fortissimū. Qui et lorica pulcherrima regi qdē tanto cōdigna. S; et in capite aurea galea: in qua draco sculptus videbar: Clypeū quoq; aureū p̄ se ferre faciebar: in quo dei genitricis imago depicta videbar: vt eaz sēp aduocata suā in memoria in oi re reducere poss; lanceā p̄terea noie ron arduā latāq; et cladibus ap̄ta: quā qdē quocūq; ibat secū deferri faciebat. Calburnū et gladiū eū habuisse et potasse dicūt: cū quo quadrigētos et 60. viros vno p̄elio eū interfecisse p̄hibet. hūc etiā vix optimū et xp̄ianissimū fuisse ferūt: et ecclesie collabētū in gallia et britānia plurimū subuenisse: necnō et catholicā fidē mix in modū āpliasse: vnde et regiones multas: frāconiā videlicet et datia: guasconiā et germaniā: eū orbez suo subiecit in perio: Tandē multa et cōmisit p̄elia: vt beui ad. 30. regna sibi uēdicauerit: Quā obrē et rotūdā mēsa apud corimbā ciuitatē instituit. Tandē cū in p̄elio multas hostiū strages dedisset: et ipse vulneratus in insulā deferret: ibiq; cōstitutus: vt britonū tradūt historie inde sublatus: nunq̄ comparuit: quē et nūc usq; ad britones expectare dicuntur.

C Viri doctrinis excellentes.

C Venadius cōstātinopolitanus ep̄s: vir doctrina et lingua nitidus hoc tpe: iter ecclesiasticos doctores insignis fuit. Qui iter cetera totū danielē p̄phetā ex itegro ad v̄bū cōmētatus ē. Siliter et multas omelias cōposuit.

C Joannē quendā Antiochenū: ex grāmatico presbyterū factū: ac tēpestate fuisse: hec quendā cōtra eos: qui in vna tm̄ substātia xp̄m adorādū predicabāt scripsisse tradūt: vbi quāsdā et cyrilli ep̄i snias incaute: forte ab illo aduersus Nestorē. platas impugnat: qd̄ robur thimoreanis heresibus addebant.

5673

Eno bisauricus. i. 4. cōstātinopolitanus impator a Leone ante mortē augustus cū filio declaratus in perauit ānis. i. 7. Lco eūm: vt dictū ē: valitudine correptus primū nepotē suū ex Mariagene sorore sua filiū noie Leonē impij successorē designauerat: Qui puer cū paucis diebus impasser: hūc Jēonē patrē suū pp̄ria manu coronatū impatorē fecit. S; cū paulo post in calcidonē p̄cessisset Verina sorcrus sua basilicū ducē vix strenuū fratrē suū in cōstātinopoli ip̄eratore appellauit. Quod audiēs Jeno bisauriam se cōtulit malens cum mariagene vxore sua exulare: q̄ rē pu. pturbare: Cuius fugaz libenter basilicus suscepit: vix eū ciuitas cōstātinopolitana eius h̄ses et turpitudines ferre nō posset Jenonē in vrbe reuocauit: q̄ reuersus basilicū cognatū: et eius filiū: quez cesare fecerat: atq; verina eius soerū in cappadociā relegauit: interim vero Odoacer cū magna Lucilingoz et heruloz manu italiā ingressus hozestez militie magistrū apud papiā superatū et captū: placentiā perducens ibidez vniuerso spectate populo interfecit: ce nō aut italie calamitatē miseratus Theodoriciū gorbōzū regē iam antea apud se: suosq; predecessores in honore habitū cōtra Odoachzū cū ingentibus copijs in italiā mittit: q̄ hozestē Odoachrī patrē et ducē suū superauit: Cūq; etiā cōtra Odoachzē: seu odoachrū sepius conflixisset: illū tandē in rauena vrbe obfedit:

Jeno

474

6

z eo impulsit: vt eū etiam imperij socium acciperet: quod et fecit: verū sequēti die Theodoriciens ipsuz Odo
achres: z eius filiū ptra fidē datā iterfecit: z postea nemic dīcētē totius italie ipio positus ē. Tādē z hic ce
no cū multas condidisset leges: z bulgari ymncrsaz thraciā deuastarent: ne eis propter recessuz theodozi
ci resistere possēt: vīsa etiam maxima cōstātinopoli cōflagratione dolore animi morbū cōtraxit: ex quo pau
lo post vitam finitit.

479

Clodoneus quintus: ut fertur francoz rex ex hoc anno childerico eius patre morte sublato i regnuz suc
cessit: z regnavit ānis .30. vir vtiqz potens z armis strenuus: q Theodoriciū solū ex concubina babēs filiū
chrotildē chilperici burgondiorū regis filiā forma elegātissimaz z christianissimaz duxit vxorez: cuius sozo
rē patruus eius Gundebandus burgūdie rex exilio dānauerat: z vtrūqz eius parētē nec non z duos sfoz
ac etiā Hodesillū eius patrū gladio obrūcauerat. hec itaqz chrotildis regina facta mox vix suū Clodone
uz regez diui Remigij rementis episcopi interuentu ad catholicam fidem cōuertit clodoneo ipsi bab. susci
pienti et dicēti. Aditis deponē colla: Sicāber adora quod incēdisti: incēdeqz quod adorasti. Percepta igif
baptismi gratia cōfestis frācoz regnū immēsū auctuz ē. Et propterea Anastasius imperator cū eius famā
atqz virtutes intellexisset repēte coronā aureā gemmis ornataz cum tunica et baltheo eidē ex cōstātinop
oli in galliaz irāsmisit: a quo die z consul z imperator designatus trabea etiā consulari indui meruit. Hic
deinceps Ro. imperiū: quod duduz apud cōstātinopoliz in amplū fuerat in dies minui cepit: z frācoz re
gnuz augeri. Clodoneus itaqz parisiōz vrbē regni sui caput etiam constitues: inde ymncrsos expulit here
ticos: z catholicos introduxit.

Papa. 50.

484

Felix eius nois tertius natione Ro. pie felice presbo ex regione fasciole beati gregozij pape attains
post Simpliciiū pontificē sedit annis. viii. men. xi. et diebus. xix. vir vtiqz optimusqz inio pōtifica
tu statim ex grecia relationez accepit petrum cuticianuz: quez antea diximus ob heresim in exilium
fuisse pulsū ab Athatio cōstātinopolitano epō esse reuocatū. vnde cōcilio cōgregato Felix hic
pontifex auctoritate sedis apostolice petrū hereticū z ipsum Athatiū epm damnat. In eo item cōcilio cō
stituit: vt accusato apud iudicē semp propter respōsionē darenē i ducie: vt bētur in can. 2. q. c. De inducijs.
Cōstituit etiā vt ecclesie ab epīs cōsecraretur: vt de cōc. di. i. c. Sic nō alios hic basilicā beati Agapiti mar
ris nō longe ab ecclesia sancti laurentij edificauit. z cū bis in vrbe roma sacros ordines celebrasset: vbi pre
sbyteros octo z viginti: dyaconos quinqz. z epōs per diuersa loca numero. 30. creauit: moritur: z in ecclesia
beati pauli sepellitur. Cessauit tunc episcopatus dies sex.

5685

486

Conciliū aurelianēsi tertiu tempestate hac clodonei regis iussu indicitur. qd quidem sanctus Bellianus
congregasse dicit: quo in loco etiaz quatuor alia cocilia congregata fuisse scribit. pmū sub beato Siluestro
papa: auctore Marino epō: Secūdu auctore aureliano epō. Tertiu hoc idē mellanio epō auctore. Quar
tum auctore Albino andegauensi episcopo. Quintū honorato bituriensi episcopo auctore: quod probatur
in decretis. xv. di. c. Sexto synodus.

CRanenati reges.

488

CTheodoricus theodomiris ostrogotaz regis ex arilena cōcubina filius. xvi. impij zenonis anno italie ro
tius dominio potitus est. z regnavit annis. 25. vir diuz barbarozū mitissimus: Qui z si rauenatē vrbez re
gni sui sedē fecerit: vrbē tamē Romanā quoad potuit honorauit: Mā z Octauij sepulchrum exornauit: z
spectacula de more exhibuit: z alia edificia publica z basilicas multas extruxit: nihilqz omisit: quod ad op
timū principē pertinet. Et vt regnū suū aliquādo stabiliret Clodonei frācoz regis filiaz noie Andeslenā
vxorem duxit: z sozoz regis honorico vandaloz regi. z alterā Alarico vesegothaz. Tertiazqz Gundibato bur
gūdionū regi in matrimoniu copulauit. Indeqz paulo post Clodoneo francoz regi focero suo bellum in
tulit grāde: eo q alaricū vesegothaz reges genex suū interfecisset. z vasconiaz partē regni sui occupasset:
ac gallis ingenti prelio supatis vasconiā iterato recepit: receptaqz p almerico paruulo Alarici filio donec
adolefceret: gubernauit: his optime gestis vt erat ingentis animi z potētie vir etiam sciliam: dalmatiā: li
burniā: illyricū: narbonensem galliam: atqz burgundiam suo subiecit impio. Tridentinaz postea vrbez in
alpihus positam pulchro cūxit muro. z italia oēz ab externo hoste tutatus est. Collocatisqz herulis i extre
tremis italie partibus apud angustā pctoriā interfectoqz Odoacrealiū regem dedit: quē adhuc adolescē
tem in adoptiuuz suscepit filiū. Hic hortū z Symachus cosulares viros romanos ob suspitionē affectate
libertatis exilio primū dānauit: z postea interimere fecit. Cūqz in arrianaz postmodū heresim declinasset
Joannē papā: z nōnullos alios catholicos apud rauenaz in carceres trusit: vbi eū cum alijs multis inedia:
atqz alijs supplicis interire fecit. Sed hāc fenitiā dñs nequa q̄ pmisit inultam: Quia Joanne papa mor
tuo: z ipse post septuagesimum diez apoplexi correptus statim hereticus expirauit: cuius animam Grego
rio in suo dyalogo referente eremita quidam i lyparis in ignē vidit inersaz. huic antez Theodorico Atha
narius eius ex filia nepos in regnū successit. Athanarico aut Theodatus successus est. Quo deiccto viti
gis regnum accepit: sz eo a Bellisario capto z Iustiniano impatori p̄sentato reguz iterao in imperij ditio
nem cessit.

CBurgondionum regni finis.

CGundebandus vltimus Burgundionū rex: Chrotildis regine francoz patruus per hoc tempus inter
fectis fratribus suis: regnuz omne occupat: sed quantū regnauerit ignoratur: quippe Gundiocho eius pa
tre defuncto: quattuor eius filij heredes in regno sunt instituti. Sed hic reliquis eius fratribus interfe
ctis cum eaz cōiugibus ac filijs: duabus tantūmodo fratris filiabus: yz Scdeleua z chrotildi superstitit.

bus regnum oē solus obtinuit Qui regno in pace adepto confestim in italiā per domusule montē agrī no-
uariensis ingreditur: et magnas strages nouariensibus: Comēnsibus vercellensibus: Taurinensibus atq;
epozidiensibus dedit. Quo absente clodoneus francoꝝ rex statim chrotildē eius neptes chilperici filiā per
internūcios pertentare fecit: an se in virū suū habere vellet cui eū libentissime id facere optaret raptaz vxorē
re duxit: et paulo post duos ex ea filios suscepit. Cūq; postea clodoneus vxoris hereditatē ab ipso Bunde
bādo expostularet: nec optinere posset aduersus eū bellū mouit et ciuitates oēs inter lygirim et lequanā flu-
uiofitas suo statim acquisiuit impio. Cūq; qd reliquū supserat bello etiā sibi vēdicare tentasset interueniē-
te chrotildi pacē prestuit: paccq; cōfecta Būdebandus ad cōfirmādū regnū suū Theodorici predicti italie
regis filiā duxit vxorē: et ex ea mox filiū suscepit. Que cū noneraz se ut videret eius filiū post mortē p̄is
regnare posset prinigno sigismūdo isidias terēdit. et tādeꝝ veneno eū sustulit. Adortuo dēiq; clodoneo frā-
coꝝ rege hic filijs clodoci molestus esse cepit: qui matris chrotildis psuasionibus stimulari maxio exerci-
tu cōparato i cum mouēt: quo suso ac supato eius regnū in frācoꝝ regnū cessit.

C Aericus gensericus vandaloꝝ regis filius: hoc anno patre defuncto apud aphyricā vādalis regnare cepit
et regnavit ānis. viij. Qui patris arrianis fauens catholicos persequi nō destitit. et die vna ad quatuor mi-
lia nongentos septuagita sex christi cōfessores diuersis supplicijs eū interfecisse dicif. quoz cuz multi cēt
ecclesiāz episcopi presbri et dyaconi associatis sibi fideliz populoz turbis p catholice confessionis defen-
sione in horribilez eremuz primuz exilio trusi ad extremuz. 4. idus octobris varijs cruciatibus afflicti mar-
tyrium consumauerunt: inter quos cyprianus et felix dñi nri sacerdotes precipui et primicerij fuere. quo at
genere mortis hic Aericus obierit non satis constat.

489

C Aemerus vieniensis ep̄s hisdem tēporibus ob sanctitatē atq; doctrinā magno hētur i precio: q inter cete-
ra sue virtutis monumēta primus supplicationes: quas greci letanias uocāt: instituit: et hoc q̄ maxime p-
pter sequētes terremotus: q tum gallias acerbissime molestabāt: atq; uexabāt: ac ppter bestiarū quāsdaz
incursiones: que tūc populū suū plurimū contriuerāt: et he quidem letanie minozes dicūt ad maioꝝ differē-
tiam: quas magnus gregorius in sancti marci festo instituit.

C Remigius etiam remēses ep̄m et quidem doctissimū atq; sanctissimū p hec tpa floruisse constat: eo q clodo-
neū francoꝝ regēz cū innumerabilibus francis bapticauerit. Qui preter sanctitatē maximā cū in diuinis
scripturis preclarissimus haberet cōmentarios p̄tiles in nouo et veteri edidit testamto. Septuagita et eo
amplius annos cum in episcopatu expleisset inter cetera sue sanctitatis miracula facta puellā a morte corpis
suscitasse legitur. Obijt autem anno dñi. cccclxxvij. calendis octobris.

5689

A nastasus .xv. constantinopolitanus imperator post zenonez iperauit i oriente tantū ānis. 36.
hic clodoneo francoꝝ regi: eo q engorismā et burdegaliaz ciuitates celebres a vscgorbis: qui
arrianā heresim tenebant abstulisset p̄ctosaz vt diximus) transmisit tunicā: eūq; patriū cre-
auit. Sed postmodū p achatiū cōstātinopolitanū ep̄m corruptus factus est hereticus. Eā ob
rem cuz ab Smilda pontifice romano p legatos moneret: vt ab euticetis heresi discederet: ira-
tus confestim oratores ab vrbe ciecit: dicens nos et pontifici et alijs inbere volumus non aut iu-
beri. Et p̄pterea paulo post suis oibus astātibz p̄cipibus: vt sceleris et supbie penes daret ictu fulmis itijt

Anasta-
sius

490

G elasius eius nois primus papa natione apher patre valerio post felicē p̄tificē sedit annis. 4.
men. viij. et diebus. 17. hic vir sanctus fuit: q vt ad p̄tificatū assumptus fuit mox manicheos
i vrbe deprehensos exilio damnanit: eozq; libros quoscūq; inuenire potuit apud basilicaz scē
marie maioris publice cōbussit. Deinde diligens que dei sunt multa constituit que ad ecclesia-
sticum cultū p̄tinebāt. Et p̄mo vt nullus bigamus ad sacros ordines nisi d licētia sedis apo-
stolice promoueretur: vt habet in canone. 52. di. c. Itaq; confidit. Voluit itē vt suus clericus sa-
ctus sinituti etiā pmaneret obnoxius. 54. di. c. frequēs. Statuit itē vt nullus mēbro mutilatus: aut carēf
oculo ordinaret presbyter. 55. di. c. si euāgelica. Atq; ep̄i a suo tātū metropolitano et ipse ab eis ordinaret.
64. di. c. Quil p ambitiones. Censuit etiā vt clericoz ordinationes quater i āno de cetero fierent: et die sab-
bati tantū. 75. di. c. ordinationes. Distinxit quoq; gradus p quos voluit vt quis ad episcopatū ascēderet. s.
vt primo hostiarius fieret: deinde lector: exorcista: acolitus: subdyaconus: dyaconus: presbyter et demū epi-
scopus: vt. lxxvij. di. c. Illud nos. Cōstituit preterea vt inimici et suspecti i iudicio ab accusationibus repel-
lerent. 3. q. 5. c. Omnis q. Actuit itēz huiusmodi decreto suis: ne oio testamētū cōdere possent: vt. 13. q. i. c.
Frater et coepiscopus: Mandauit itē sacerdotibus celebraturis: ne corpus vnq; sine sanguine conficerēt
vt d cōse. di. 2. c. cōperimus: eodemq; decreto vetuit alias p̄secrationes sine missa fieri posse de conse. di. i.
c. Omnis. Hūc etiam p̄ces ordinasse ferūt: quas i prima diei hora in ecclesijs diei mandauit: Hymnosq;
Aulos ad imitationē diui Ambrosij composuit quos in singulis diei horis voluit decātari: vt hēt. 5. di.
c. Conuenit. Hic cum esset doctissimus vir quiq; libros contra Euticē et nestorizū edidit: et duos d̄ Arriū.
Orationes etiā nonnullas elegantes grauesq; habuit: epistolas quoq; preterea ad amicos et domesticos si-
dei nō minus graues q̄ doctas scripsit Gradualia insuper et Tractus alleluiaz ac p̄fationes multas cō-
posuit. Basilicas deinde plurimas in vrbe dedicanit clez quoq; amauit et auxit. necvō et paupres fouit ac
fideles omnes mira pietate ac charitate complexus ē: atq; Romanā ciuitatē a multis periculis tutatus est.
Demū cū presbyteros duos et .30. et dyaconos. 22. et ep̄os per diuersa loca numero. 67. creasset. xi. cal. octo

Papa. 51.

490

19

bris nature satisfecit. cuius corpus in basilica beati petri conditū fuit: eoq; mortuo sedes vacavit dies septē.

T Apochriphi libri.

493

T Is preterea dignissimus pontifex exultis (ut presertur) Manicheoz libris ad tollendā lenitatis et infamie notam subsanationisq; ecclesie catholice occasione: hoc etiā memorie dignū peregit opus. Quicū innume- rabilia scripturaz tā hereticoz q̄ catholicoz haberēt opuscula: granū a paleis separavit. Et que scōz pa- trū scripta erāt recipienda ab ecclesia declaravit: que quidem locis suis hoc in opere diligētī cura mādaui- mus: qui vero libri inter apochriphos forent deputādi ipse Gratiano testāte ostēdit: sicut etiā ad verbum habet i decretis. xv. di. c. Sancta romana ecclesia: vbi sic ait: Ariminēsez synodū a Cōstatio cefare constā- tini magni augusti filio congregatā mediante thaurō prefecto ex tūc et ex nūc in eternū confitētur esse dā- natā. Deinde itinerariū noie petri: quod vocat sancti clemētis libri numero .xii. apocripha. actus noie an- dree apostoli apochriphi. et actus noie Thome apostoli libri numero .x. apochz. itez actus noie petri aliis apocripha. actus noie philippi apli apochri. euāgelii noie thadei apochri. euāgelii noie barnabe. et euāge- liū noie iacobi minoris. et euāgelii noie petri apostoli. et euāgelii thome apostoli quo utūt manichei. et euā- gelii noie Bartholomei apostoli: et euāgelii noie andree apostoli. et euāgelii quod falsavit Lucianus pre- sbyter. Euangelia hec oīa apocripha exceptis euāgelij marhei: marci: luce: ioannis. Item liber de infātia saluatoris: et de maria et ostetricē apochri. liber qui appellat pastoris apochz. Libri omnes quos fecit Lu- cianus filius diaboli apocriphi: Liber qui vocatur fundamētū apochz. et liber q̄ vocatur thesaurus. et lib de filiabus ade. et liber q̄ appellatur teclē: et pauli apostoli apochriphi sunt. Liber qui vocat nepotis: et lib puerbioz qui ab hereticis conscriptus est. et sancti sixti noie prenotatus apochriphi sūt. reuelatio que voca- tur thome apostoli. et reuelatio q̄ dicit pauli apostoli: et reuelatio que dī stephani apochri. sunt. Liber q̄ vo- catur assumptio sancte marie virginis: et liber qui penitentia ade apochz. Liber qui vocatur gigātes: q̄ cuz dracone post diluuiū pugnasse ab hereticis cōscriptus dī apochz. liber qui vocatur testimoniū. Job: et lib qui dicitur penitētia origenis. et liber qui vocat pnia sancti cypriani. et liber q̄ vocatur penitētie Jānis et mā- bre. et liber qui dī sortes apostolorū omnes apochz. sunt. Liber qui dī phisiologus ab hereticis cōscriptus et beati Ambrosij noie prenotatus apochz. historia eusebij pābili et liber qui vocat canones scōz apostolo- rū apochz. Opuscula Tertuliani: Lactātij: Aphricani: Posthumani: et galli apochz. Opuscula moriani: p- scille et maximille apochz. Opuscula Fausti: et manichei: et opuscula alterius clemētis: alexādrini: Tharē- sis: cypriani: Arnobij: Fausti rigidienis galliaz apochripha. Opuscula Frumentini ceci Antonij et Cas- siani galliaz presbyteri: et opuscula Victoris pictabionēsis. Et opuscula Centone de christo virgilianis cō- paginata vñibus: et hec oīa apochripha sunt. Epistola Jesu ad abagaz regem: et itē Abagari ad iesuz apo- chripha. Scriptura que vocat cōtradictio apochz. Passio cyri et iulite: et passio sci Georgij martyris apo- chripha. Silateria oīa que non angeloz: vt nōnulli cōfingūt: s; demonū magis arte cōscripta sūt. Hec et si- milia que Symon magus: Nicholaus cberintar: Martio: Basilides: Ebion: paulus samaritanus: pho- tinus Bonofus: et qui similiter errore decepti sunt: Montanus quoq; cum suis obscenissimis ac sequaci- bus: Apollinaris: Valentinus: manicheus: Faustus aphricanus: Sabellius: arrius: macedonius: Eu- nonius: Nonatus: donatus: Eustasius. Iovinianus: pelagius: iulianus elamentis: priscillianus ad hispa- nia: Nestorius cōstātinopolitanus: Maximus: vnicus Lapecius: diofcorus: euticianus Petrus: et alius Petrus equibus vnus alexādriz: et alter maculavit antiochiāz. Zacharius cōstātinopolitanus cū psortibus suis: necnon et oēs eoz discipuli: vel scismati docuerūt: vel cōscripserūt: quoz noia minime retinent. non solum repudiant: verū etiā ab oī Romana ecclesia catholica et apostolica eliminata: atq; cuz suis aucto- ribus: auctozq; sequacibus sub anathemate indissolubili vinculo inethernū confitemur (inqt) eē dānati.

T Apochriphus itaq; dici pōt latine absconditus vel additus. Nā cōponitur ex apo propositione q̄ ē dene- chrysis secretū: quasi occultus ut prenotati libri de quibus eoz veritas occulta ē. dubia q; nō bene p; vel q; occultū h; auctozē q; eius doctoz ignoratur: vel dicit ab apo q; lōge significat et chrysis q; ē iudiciū qua- si longe a iudicio: q; nō pōt certū haberi de eo iudiciū siue de veritate siue de auctozē.

T Michaelis archangeli reuelationem Helasio isto pontificante apud apuliaz in monte gargano tertio cal- octobris factam fuisse tradūt: vbi et postea templū miris edificijs extractū fuit eoq; loci ob deuotionem tā- tam populozum frequentiaz singulis annis conuenire dicitur: ut non solum christiani sed et infideles quo- q; ad patrociniū sancti angeli implozandum frequentent.

T Epiphanius papiensis episcopus vir diuina humanaq; sapientia prudentissimus his temporibus apud Thodorizum regem propter eloquentiam et sanctitatem magno in precio habitus est. Cuius auctoritate et sanctitate italia a Barbaris vexata liberata est.

Papa 52

495

Anastasius eius noie secundus papa natione romanus patre Fortunato post gelasiū pōtificē sedit anno vno men. x. et diebus. xxiiii. Hic cū primū bonus et catholicus haberet ab Echatio seductus fuit. verū dum occulte euz renocare tētasset: clez se alienauit eoq; sensus a cōione ma- xime subtraxit: hanc ob rem vt etiam Gratianus testat diuino nutu morbo statiz correptus est et cum in laterina esset: vt nature necessitati obtemperaret intestina effudit: vt hēmus in canone. i9. di. c. Anastasius. Is itaq; secundus papa infamis fuit. Constituit tamen vt nullus clericus propter iram vel odiū in ecclesia officium suum intermitteret missa excepta. Excomunicauit et primo Ana

5694

stafium imperatorem eo q̄ achatio heretico faueret. et hec de anastasio isto dicta sufficient. Quin et in sep-
tembrio mēse semel ordinationibus celebratis. xii. presbros et ep̄s xvi. creauit. atq; ita. iij. cal. decembris in ba-

5696

Silica beati petri sepultus fuit: et post vacauit sedes dies sex.
Symachus papa natiōe sardus p̄e et ipse fortunato post anastasiū nō sine magna discordia pō-
nifex creatus sedit annis. xv. men. vi. et diebus. xxii. Cum enim hic i lateranēsi palatio ordina-
ret Laurētius qdā i ede beate v̄ginis q̄ noua dicebat ab alijs p̄ p̄tione pōnifex subrogatus ē
Resāt cū apud theodorici ageret Symachus hic in pontificatu confirmatus ē: sicut et Eza-
rianus i canone meminit. f. xvii. di. c. Cōcilia. Qui confirmatus hac clemētia in Laurētii vsul
est: vt ipsuz nicerinis episcopū dederit. Post quatuor deinde ānos itez maxima altercatio in clerū surrexit
et hoc propter crimina Symacho obiecta. Quia romani pace fastiditi Laurentiū reducerūt: et sextū disti-
dium fecerūt. Rex autē Theodoricus canonū ecclesiasticoz ignarus Petrū quōdā altinuz ep̄m et raucna
romaz misit: Qui vtroq; pontifice delecto se pontificē fecit. Et symachus centū et. 20. epoz Synodo cō-
gregata de obiectis criminibus constanti aīo se purgavit: ac petrū laurentiuzq; maloz oīum capita relegari
obtinuit. Symachus itaq; cū gloria et honore restitutus confessiz manichcos ab vrbe expulit et eoz libros
itez publice concremauit. Et postea basilicas multas aut ornauit aut a fundamētis erexit. Constituit autē
sub anathematis pena. ut nemo adhuc viuente papa de electione futuri pontificis p̄sumeret loqui sicut bē-
nms in cañ. 79. di. ca. Siquis. Mandauit quoq; clericis ne cum mulieribus nisi cū consanguineis in vna
eadēq; domo cohabitarent: ut. 81. di. c. Volumus. Constituit itē ut diebus oficiis et in martyruz natalicijs
Gloria in excelsis deo in missis semp caneretur. Fuit hic pontifex pauper et maxime epoz ac clericorum
amator quibus i ap̄rica et sardinia exulantibus pecunias et vestes pro posse ministravit. Multos quoq;
captiuos in diuersis prouincijs: multa pecunia redemit. Tandē creatis. 92. presbyteris: dyaconis. 16. et cp̄s
diuersa loca numero. ii. 7. morit: et. 14. cal. augusti. in basilica beati petri sepelitur: vacauitq; sedes dies. 7.

Papa. 5.
497

Uiri doctrinis excellentes.

Fulgentius natione apher rупensis episcopus et preclarissimus doctor his tpibus floruit qui ex ap̄rica
cū innumerabilibus catholicis in Sardinia a Torisimundo vandaloꝝ rege catholice fidei defensionē exu-
latū missus corpus scissimi patris nostri augustini: ac alias nōnullas factozū religas secū detulit: vbi et qd
reliquum vite sue fuit tēpus consumpsit: ibidēq; cōstitutus nihil preter misit: qd ad vere xpi fidez p̄tineret
scilicet predicādo: docēdo: monēdo: et libros cōponēdo. E qbus libris a se editis: hi precipui sunt v3 ad ieu-
ticianuz de remissione peccatoꝝ li. 3. ad Bonatū de fide li. 1. De mysterio mediatoris li. 2. De predestinati-
one et qbusdā alijs qōibus li. 3. Contra obiectiones Torisimūdi regis arriani li. 1. d̄ p̄tinetia coniugatoꝝ ser-
uāda li. 1. ad eādē de orone li. 1. ad eugippū d̄ charitate bēda li. 1. ad theodoꝝ senatoꝝ ē li. 1. ad Venatiū de pe-
nitētia et indulgētia li. 1. Oraciones quoq; multas habuit ad populū elegātes qdē et graues: et presertiz d̄ na-
tinitate dñi: et de beato stephano martyre.

494

Hegecippus vir fortissimus p̄ hec tpa in precio existēs et ecclesiā dei plurimū iuuit. Hic cū religiosissimus
haberet et monacoꝝ regulas accurate cōposuit: et sei seuerini abbatis vitā elegātī stilo p̄scripsit.

Venadius massiliēsis ep̄s vir greca latinaq; lingua eruditus: et ipse tempestate hac diligēs patris nostri
augustini imitator librum de dogmatibus xp̄ianis composuit: et ibidem quid cuiq; ad salutem necessariuz
esset declarauit. Item diuum hieronymū imitatus libzū de vitis illustribus edidit. Multaq; precrea ipso
referente de greco in latinum transtulit.

Symachus patricius ac senator romanus et phūs insignissimus hisdē tpibus cuz rome clarissimus habe-
retur a Theodorico rege ob suspicionē affectate libertatis apud papiaz exilio damnatur. et i carcere per ali
quod tempus trudit. Deinde ab exilio reuocatus viris supplicijs tādez interfectus est. Hūc nāq; romanā
rem publicam sua sapientia: suisq; scriptis plurimuz illustrasse dicit: eo q̄ libzū epistolaz elegantissimarū
scripserit: a quo et nos hanc celeberrimam excerpimus sententiam: Semper natura equalibus gaudet: et
tunc familiare sibi est omne quod simile est.

Boetius anicius manilius seuerinus xp̄ianissimus vir et consulari dignitate insignitus poctaq; ac phūs
celeberrimus symachiq; predicti generi hisdem quoq; tpibus Rome clarissimus fuit: Hunc iō maniliuz
vocant eo q̄ a manilio torquato origenē duxisse tradāt: qui cū vere catholicus esset: nec Arrianus et perse-
pe rogatus obtempere vellet et ipse a theodorico rege sub velamento affectate libertatis post soceꝝ suū Ti-
cini exulare iubetur et postmodū instigantibus hereticis perpetuo carceri dānatur. In qua quidē calami-
tate constitutus ad recreandū animū suū: cū in mathematicis doctissimus esset: cbiterinū e neruo p̄mus
excogitauit et excidit: qd quidē modernis tpibus musicis celebre instrumētū hētur: ibidē quoq; p̄stitutus
ad multozum vtilitatez preclarissima atq; innumerabilia quasi edidit opuscula: et que ad manus deuenere
hec ipsa sunt.

500

De consolatione phisica	li. 5. Incipit carmina q.	De diffinitionibus	li. 1. Incipit vedit.
De xp̄iana fide ad Joannem	li. 1. Christianā fidē	De disciplina scholaz	li. 1. Vestra nouit.
De trinitate ad symachū p̄dictū	li. 3. Inuestigatā dñi	De diuisionibus	li. 1. Quod magnos.
De onabus naturis xp̄i	li. 1. Anxie te quidem	De musica	li. 1. Omnem quidez.
De vnitate xp̄i	li. 1. Vnitās est que vna.	De topicis differentijs	li. 3. Vnms ratio.

20

Pleraq; etiā ex Aristotele transfuit eaq; cōmentatus est. Edidit quoq; 7 librū: ut fertur quē de ebdoma
dibus intitulavit: hymnos ēt ad. 50. cōposuisse dicit: inter quos ille p̄cellit: q̄ incipit: O pater deus ditas
hunc deniq; virū optimū 7 sanctū Theodoricus rex cū in siniaz suā oīo flecti nō posset arrianoz rabie
citatus post longū carceris squalorē impāte Justino scioze augusto anno. f. dñi nostri. 520. apud papiaz
pro catholica fide occidi iussit: cuius corpus ibidē in diui augusti. templo adhuc hētur cōditū. Et sunt qui
dicant eum i cathalogo sanctorū eā ob rez fuisse relatū 7 scūz Severinū vocitatum.

502 **L**otharius alias clotarius sextus francoz rex hoc anno clodoneo rege defuncto regnū suscipiēs regna
uit in gallia. ānis. 51. Clodoneus eis post se q̄tuoz reliq; filios. tres. s. legitimos Clodomirē v3 7 clotbariū
childebertū atq; theodorizū naturalē: qui inter se se regnū a patre occupatūz equis portionibus diuisere
Clodeniris aut natu maior statiz deficiēs duos filios infantes post se reliquit: quos cū clotildis mater et
eorūz auia vnice diligerēt in regno: siue in patris portione que fuit in burgūdia 7 alemania vsq; ad Italiaz
enutrire curarūt. Qd̄ perpēdēs clotbarius hic et childebertus frater statū infantes suscipiūt: 7 terre allifos
interficiunt: Quibus interfectis Theodebertus theodoricū p̄dicti filius p̄clarus adolescens cum ebilde
berto patruo suo in hunc Lothariū iurarūt: q̄bus ad p̄liū exeuntibus chorildis mater eos cōposuit: 7
childebertus cū Lothario isto in hispania contra gothos arrianos exercitū ducere hortata est: qui illo ac
cedentes statim cesaragustanā ciuitatē obsederūt. Theodebertus aut p̄dationibus assuetus i italiā veni
ens ligurīā nostrā oēm mox obtinuit: ibidēq; p̄da magna cōquefita in galliā redijt: mortuo deinde chil
deberto fratre minoze clodotharius iste regnū oīm obtinuit. qui vt regnū ēt confirmaret filiā chlotisimūdā
Albonio longobardozi regi potētissimo vxorē dedit: hic deniq; apud parisiū moriens cū etiā theodober
ti nepotis sui regnum obtinuisset quatuoz filios. s. Aripertum: guntauiniū: Chilpericū: 7 Sigipertū post
se reliquit q̄ postea inter se totū regnum concorditer diuiserūt.

505 **O**lympius quidam arrianus episcopus hisdem temporibus apud carthaginem fuit: qui hoc anno cum in
balneis sanctissimam trinitatem publice blasphemaret tribus igneis fulminibus ab angelo visibiliter missis
miserabiliter occidit: 7 eius cadaver penitus exustum est.

Barbas etiam alius arrianus episcopus cum quendam his verbis baptizaret dicens: Baptizat te Bar
bas in nomine patris per filium in spiritu sancto. Aqua euauit: 7 nufq; comparuit. Quo miraculo p̄mo 571
tus qui baptismū expectabat cōfestim ad veram catholicāq; fidem transijt.

Papa 54
512

Hermisda papa natione cāpanus p̄e iusto post symachū p̄tifice sedit ānis. ix. 7 diebus. is. hic
pontificatu inito Theodorico hortate statū apud vrbē prouincialē synodū cōgregauit: i qua p̄
sertim Euticianā heresiz dānauit: q̄ tū primū dānata fuerat. In ea quoq; synodo Gratiano te
ste multa cōstituit. 7 primo vt nullus solēnter penitēs d̄ cetero ad sacros ordines promoueret
sicut habet in decretis. 51. di. c. penitētes. Eodēq; d̄creto venit aliquē i c̄pm ex secularibus de
bere eligi: vt. 61. di. c. In sacerdotibus. mādauit itē ep̄is alijsq; subditis metropolitanoz suoz
d̄creta inecōssa seruare. 25. q. 2. c. Seruatis. Voluit itē xp̄ianoz nuptie nō occulte sed publice fieri d̄bere
vt. 30. q. 5. c. Nullus fidelis: Vtuit p̄terea sacerdotibus 7 alijs ne altaria i ecclesijs cōsecratis erigerēt sine
speciali ep̄i licētia d̄ conse. di. i. c. Nullus p̄sbr. hic grecos recōciliavit: elezq; cōposuit ac manicheos itez i
vrbe pululātes expulit atq; eoz libros publico icēdio cōsūpsit. Huic clotbarius frācoz rex p̄dictus plura
dona: 7 qdā preciosa obtulit similiter: 7 theodoricus rex trabeā argēteā. i. 40. libraz dono misit. Et p̄pter
ea 7 ipse vt erat munificētissimus p̄tifer cū eisdē p̄ncipibus muneribus certauit. Unde 7 āte altare basilī
ce cōstātiane coronā argēteā libraz. xx. 7 ctaros argēteos sex collocauit: atq; alijs multis donis xp̄i eccle
sias exornauit. Quibus optime gestis: multis quoq; sacerdotibus: alijsq; clericis ex more creatis. 8. idus
augusti emozitur: 7 in beati petri apostoli basilica sepelitur. Quo mortuo sedes vacauit dies sex.

Enoditū ticinēsez ep̄m: Fortunatū catinēsez ep̄m: Venantiū vrbis Ro. p̄sbyterz viros insignes 7 quidez
scitate 7 eloquētia p̄clarissimos his tp̄ibus floruisse: 7 in p̄cio fuisse cōstat: eo q̄ Hermisda hic pontifex eos
ad Anastasiū impatorē h̄eticū legatos cōstātinopoli miserit. Qui illo accedētes Joānes illius vrbis ep̄m:
7 per eū reliquos grecos ab eutiana heresi desistere iussere: sed ipse impator nec ep̄s aut clerus cōstāti
nopolitanus obedire voluerūt. Dixitq; impator potius papa obedire debere ipatori q̄ ab ipso obediri. Et
ppa d̄ de ius cōsuetudinez ipsos oratores magis affectit iniurijs: 7 ex vrbe depulit. De quibus etiam diuus
Gregorius in dialogorum libro multa discernit.

Justinus
senior

519

Justinus senior. xvi. cōstātinopolitanus impator hoc āno Anastasio iperatori subrogatus ipauit an 5714
nis. viii. Is orthodoxe fidei amator: 7 p̄tector acerrimus fuit: 7 vt diligētissimū fidei observatoz
se p̄stet h̄iticoz nomen p̄ viribus extinxit: 7 q̄maxime arrianos oēs ex cōstātinopolitana vrbe ex
pulit: atq; eoz ecclesias catholicis assignauit. Quod qdē Theodoricus rex ea labe infectus egre se
res Symachū 7 Boctiū Ro. cōsules papā relegauit: 7 Joāne p̄tifice Ro. cū multis nobilibus Romanis
ire cōstātinopoli iussit mādās eis vt Justino suaderēt Arrianos restimere alioq; ipse oī regno suo ep̄is ca
tholicis vices redderet. Justinus āt Joānes papā magno cū honore excepit: 7 ne xp̄iani catholici trucidā
rētur postulata concessit. Legatos quoq; Ro. multū honorauit: multisq; muneribus eos donauit. Quod
vbi theodoricus audiuit egre tulit: 7 ad se regressos i carcerē misit: quos oēs fame cū ipso Joanne p̄tifice
interire fecit: 7 post eos Symachū 7 boctiū cōsules vt dictū ē papie iugulari p̄cepit: Quibus iustino rela

ris ipse merore et senio cōfectus Iustiniano sororis sue filio imperatore designato vite finē fecit.

C Monachorum regulatio.

Benedictus monachus italicus monachorum omnium pater et precipuus regulator: his temporibus non longe ab agno apud civitatem in monte cassino: ubi olim cassinensis civitas fuerat: monasterium casinense toto orbe celeberrimum extruxit: ubi abbas ipse primum constitutus dispersos monachos in unum collegit: atque divino spiritu illustratus eis regulare vitam primum composuit: et eisdem observandam tradidit. Eius autem scilicet viri vitam insignem et miraculis clarā beatus Gregorius. 2. dialogorum suorum scribit. Fuit enim vir hic sanctissimus inter cetera virtutum suarum monumenta prophetico spiritu plurimum illustratus: quo multa futura et occulta cognovit: cuius fama Totila ostrogothorum rex ductus (ut Gregorius eodem libro meminit) ut ipsius tentaret scimoniam ad eum se ostendit: et se se famulum induimento mentitus alium premisit qui in regio ornatus: et apparatu regem Totilam simularet. Quae statim cognitum scius vir cum placido vultu licet sordide vestitum digito ut erat significatum ad se in monasterii vestibulum vocavit: postquam quod deiceps rex eum in summa veneratione habuit. Haec et alia propter modum infinita sciatas signa clarissimus et scilicet Benedictus ostendit. Haec tamen longobardi nostri quibus viri sancti signa plurima videntur: continuaverunt quoniam prescitis et per ipsorum monachis prescitis de iudicio celebre id monasterium diruerunt. Fuit itaque hic Benedictus ex nobili genere in provincia nuris ortus: Rome liberalibus litterarum studiis raditus fuit: Sed cum in eis multos per abrupta viciorum ire cerneret eum quem quasi ingressum mundi posuerat pedem tetraxit ne si quod de sancta eius attingeret. Ipse quoque postmodum immane precipitum totus iret. Respectis itaque litterarum studiis relicta domo rebusque paternis soli deo placere desiderans sanctae conversationis tantum habitum suscepit et deserta loca per aliquod tempus incognitus incoluit: et artissimam vitam duxit. Cuius lucerna cum dominis mundo clarificare vellet ad cassinensem locum illum perduxit: ubi extracto monasterio: tam etiam monachi longe ante illum fuerit plurimi: monachis tamen regulam: et optimum vivendi modum primum dedit. Quam ob rem et discipulos ferme innumerabiles ibidem et alibi congregavit: quorum opere (ut ita dixerim) totum orbem terrarum obtinere meruit. Ex cuius clarissimo ordine cum plurimi tum scitate tum scia atque papatus dignitatis emersere viri: Illasque regulam primum monachis nigris ostulit: de quibus etiam fit mentio in clementinis de statu monachorum. c. 11. in agro. Qui quidem ordo cum per sepe a fundatoris sui regularibus institutus declinasset omnis alijs plurimis reformationibus non modica reformatione in anno salutis nostrae. 1409. apud patavinam urbem in monasterio sancte iustine suspensus. Qui et ipsi sibi speciales institutiones constituentes Eugenius quartus pontifex eas sub titulo congregationis sancte iustine approbavit: de qua loco suo infra dicemus. Eam antequam regulam ab ipso patre et institutore editam nonnulli postmodum compleri se monachi: quorum de numero fuerunt cistercienses a diuvo Bernardo plurimum aucti: Camaldulenses: Luniacenses: Celestini: montis oliueti novus ordo: Siluestri: et qui humiliter appellatur. Hi omnes et alij plurimi: quibus diverso habitu diversisque constitutionibus inter se differant eam tamen profitentur regulam dignissimam atque approbatam. Tradunt autem ex huiusmodi scilicet patris ordines ad xxxiii. summos pontifices emeruisse. Cardinales 80. archiepiscopos et episcopos. 1464. Abbates insignes. 15070. fuere. Atque canonicati monachi (ut Joannes vigesimus secundus scribit). 5555. Quo autem anno: vel qua sua etate diuvo Benedictus obiit non satis patet: sed nec sanctus Gregorius scribit. Eius vero festum. xij. cal. aprilis celebratur.

5720

Iannes eius nominis primus papa natione tuscanus patre constantino post Hadrianum pontifex sedit annis duobus mensibus. viii. Qui suscepto pontificatu (ut Gratianus refert) mandavit hoc in foro iudiciali observandum esse ut ante lites contestata: ut antequam ultra procedatur prius possessori cum re restituatur: ut habetur in canone. 2. q. 2. c. antiquitus decretum. Sed in urbe multa cimiteria restituit et ecclesias multis muneribus exornavit: de quo Gregorius in 4. dialogorum libro refert: quod propter orthodoxam fidem a theodorico rege (ut dictum est apud raenam diu in custodia tentus fuit: ubi et pedo

Papa. 55.

521

re situque atque inedia cum alijs catholicis. postea. v. cal. iunij consumptus est: Cuius postea sanctissimum corpus ex raena in urbem delatum in basilica beati petri sepultum fuisse tradunt. et tunc sede vacavit dies. xviii.

5723

Brigida virgo sanctissima natione scythica penitentie et morum omnium speculum: ac cenobiorum multorum tam viro quam mulierum fundatrix: hoc anno post multa miraculorum insignia calendis februaryiis emissis spiritu euolavit ad superos: cuius etiam natale eo sue dormitionis die celebratur.

523

Elix eius nominis quartus papa natione samius patre castorio post Joannis pontificis felice dormitione sedit annis. 4. mensibus. 2. et diebus. 13. Is fuit paucus magni Gregorius. Qui ut vir optimus rerum divinarum curam gerens multa in urbe extruxit edificia: et maxime cosme et damiani templum quod adhuc extat. In via quoque salaria basilica sancti Saturnini incendio exusta restituit. Hic inter cetera sine

Papa. 56.

5725

sanctitatis opera iuxta doctrinam beati iacobi apostoli mandavit infirmos ante obitum ungi. Denique ex more sacris ordinibus celebratis: ubi presbyteros. l. v. diaconos. 4. et episcopos per diversa loca numero. 29. creavit moritur: et. 4. idus octobris in ecclesia beati petri sepellitur. Et tunc sede vacavit dies tres.

524

Amalasuntha Theodorici Ostrogothorum regis vidua et filia hoc anno post Joannis pontificis mortem theodorico patre defuncto cum Atalarico filio suo annorum. x. regnavit annis. 8. Mulier siquidem prudentissima et bonarum virtutum ac liberalium artium studijs ornatissima. Quae ut erat mulier catholica regno suscepto multa patris malefacta reparavit: et quam maxime Symachi et Boetii filijs patrimonium ablatum reddidit. Et Atalaricum filium suum: renitentibus Gothis disciplinis erudiri curavit. Qui quidem alaricus quantum ob hereditatem paternam Arrianus esset Bonifacium tamen et Joannem summos pontifices magnis favoribus

64

et honoribus persecutus fuit: et etiam multa laude digna peregit. Cuius annis .8. cum matre regnasset decessit adolescentulus: quo mortuo ipse eius mater Amalafuntha regina Theodatum quendam consobrinum sui regni consortem accepit. Qui sane Theodatus: ut cassiodorus ait latinis et grecis litteris admodum erat eruditus et maximam inter philosophos sui temporis operam philosophicam dabat: platonemque ut plurimum sequebatur in reliquis vero mundi agilibus in eis et inconstans erat: sed pecuniarum avidus. Qui horrente ipsa Amalafuntha regina Burgundiones qui Lyguriam et emiliam vastabant: atque alamanos qui venetiam spoliabant cum magna cede ex italia pepulit: et Romanam omnem provinciam recuperavit et pacem cum Justiniano imperatore ac franco rege obtinuit. Sed postea cum rapinis et populationibus: resistente et reclamante plurimum Amalafuntha indulgeret illi cepit et in insulam vulsini lacus relegavit: ubi tandem eam a quibusdam malignis occidi permisit: et eius filiarum uxorem ac regni sociam accepit: quae et postmodum quique annis regnavit. Fuerat igitur haec amalafuntha memorabilis femina et grecis ac latinis litteris egregie erudita et adeo ut cum quibuscumque de omni ferme disciplina disputaret: cuius quidem mortem Justinianus imperator egre tulit: et de ea vindictam sumere preposuit. Hec enim inter cetera sua edificia patri suo monumentum superbissimis edificijs extra Ravenam extruxit. Quo in loco nunc sancte Mariae monasterium edificatum habet quod monachi sancte Justine nunc incolere dicuntur.

Joannes quidam doctor ecclesie Antiochene presbyter his temporibus in precio existens multa contractos scripsit: qui in una substantia christum adorandum censebant.

Bionysius abbas et doctor egregius per idipsum tempus laudatur: eo quod romae computum suum idest per scale calculum mira ratione composuerit.

Justinianus magnus imperator et semper Augustus .i. .7. constantinopolitanus imperator Justinus predicti ex sorore nepos post eum imperavit annis .38. vir certe maxime et divini ingenij ac in genitibus doctrine. Cuius rei gratia leges romanas sparsas et incohas: ad utilitatem hominum in ordinem redegit pulcherrimum. In quibus ea que superflua et inutilia videbantur abscidit: et per Joannem tribunianum patricium ac quendam Theophilum Dorothiumque doctrina et auctoritate insignes viros: easdem omnes romanas leges in duobus pene librorum milibus: et tredecies centenis versuum milibus: plerumque inutili resonantia scriptas: intra unum .xii. librorum volumine coarctavit: quem Codicem Justinianum appellari voluit fecitque et per eosdem viros pandectas .i. Digestum: quod quidem tribus voluminibus distinguit: In quibus omnes civilem doctrinam declaravit: idem quoque legum Epitome quatuor librorum fecit: quas quidem leges novellas vocari mandavit: que Antetice contra appellantur: Sunt et qui dicant: ipsum quoque de incarnatione divini liberos edidisse elegantes. Hic itaque imperio suscepto Belisarium patricium virum in armis strenuum bellum ducem cum ingenti multitudine constituit: quo auxiliatore de persis et vandalis triumphavit. Nam Belisarius ipse ut erat prestantis animi et singularis virtutis vir: in Africa traicibus vadalos superavit: et eorum rege Helimero capto: prope deleuit. Et cum Romanam sedem veneraret legatos insignes cum muneribus misit: et iohannem pontificem suo nomine salutare fecit ac preciosa munera eidem et beato petro obtulit. Sed cum postmodum in eutibetis errore incidisset ab agapito pontifice (Joannis successore) reuocatus est. Sed et postquam de vadalis triumphasset per mundum alium sui exercitus ducem: salonas urbem munitissimam a gothis occupatam cepit: et Gothos eo in plio cum ingenti cede superavit in quo quidem prelio et mundus ipse occisus fuit. inde quoque et belisarium cum exercitu in italia misit: eamque a gothorum tyrannide quasi liberavit. Nam idem belisarius quinto anno postquam in italia venisset apud Ravenam vitigis Ostrogothorum regem cepit et eum cum omni familia et magna parte suorum partem constantinopolim duxit. Quibus ita gestis: Justinianus per eundem Belisarium mauros Africa vastates perdomuit: et de eorum spolijs duo hospitalia apud Romam erexit: et monasterium apud ortham urbem condidit: cui et fundos ex patrimonio suo plurimos addidit. unde monachi vivere possent. Ex eis etiam maurospolijs belisarius crucem auream gemis ornata: et alia munera beato petro dono misit. Denique hic Justinianus cum templum toto orbe celeberrimum in honore dei patris et sancte sophie sua impensa edificasset et collapsus imperium mirum in modum per duces suos belisarium: et Marcerem instaurasset amens et stultus factus interiit.

Theodatus secundus: imo potius tertius post theodoricum ostrogothorum rex hoc anno a thalarico rege puulo mortuo ab Amalafuntha regina eius consobrina in societate regni assumptus regnavit in italia annis .v. et regno suscepto: ut solus regnaret mox consobrinam suam necari fecit: Propter quod Justinianus mortem illius strisime mulieris egre ferens bellum illi inferre statuit: sed agapitus pontifex constantinopolim ad Justinianum missus pacem ab eodem impetravit. Hec gothi propter regine mortem ab eodem infensa seditione militari citati vitigis sibi regem creaverunt. Qui mox ut et ipse solus regnaret ipsum theodatum interfecit: quo mortuo statim regine filiam uxorem accepit: et regni sociam ravene constituit: ac sic postmodum .v. annis et ipse regnavit.

Papa .57

Bonifacius eius nomine haec papa natione romana. post Sigismundo post felicem pontificem sedit annis .2. et diebus .26. huius autem bonifacii creatio (ut quidam affirmant) pretiose in clero sforta violosorum quendam idemortui felicitatis loco elegere. Quia quidem seditione clerus diebus .28. exagitatus tandem a perturbatoe libat et boni. proficij: quod statim ad ecclesiam confirmanda instituit ut tunc misse populi a clerico esset: vetuitque quod neque civilis neque criminalis causa episcopo civilis iudicium advocari possit sic habet in canonibus .ii. q. i. c. nullus tandem vita fructus in beati petri. basilica. sepe. et post vacante sede .2. d. d. huius papa prima romana. post picto ex celio morte post bonifacium sedit annis .2. et mensibus .4. de isto pontifice pauca habentur: quod ubi pontificatus iniit Antimum episcopum hancum statim dicitur: eo quod in basilicam arrianam declinasset.

Papa .58

Huius namque Justinianus ex constantinopolim misit scyphum aureum gemis ornatum librarum sex: et duos argenteos librarum .12. ac calices duos argenteos librarum .xv. Et semel tantum ordinationibus celebratis anno .2. post

Papa .59

525

527

528

529

530

527

529

5731

fricatus sui moritur: et in templo beati petri. vi. cal. iunij sepelitur. Et tū vacavit sedes dies sex. Capitus papa natōe Ro. p̄ce Bōrdiāo post Joāne p̄dictū sedit āno vno. hic q̄ntā sanctā sy nodū vniuersalē apud Cōstantinopoli celebrare incepit: in qua impatore Justinianū arriana heresi deprauatum conuertit: vbi etiam constituit dominicis diebus professiones fieri debere: quibus optime gestis: ibidem haud multo. post mo. itur. Inde q; corpus Romam perlatum in basilica beati Petri sepelitur.

Papa. 59.
530

5732

Fluerius papa natiōe cāpanus: p̄ce hōrmisda ep̄o: post Agapitū p̄ntifex factus sedit anno vno: mēsisbus. v. et diebus. 12. hūc clerici iubente et minitante Theodato ostrogotharū rege p̄ntificē delegerūt: Quāob̄re indignatus Justinianus Belisariū patriciū cū exercitu in Italiam misit: Quo cum venisset: Vigilio diacono Romano instigante et accusante: q; Siluerius Romā Borhis prodere voluisset: a Theodora augusta: operante etiam Antonina Belisarij vxore Siluerius hic in p̄tū insulā relegatus ē: vbi et statim non sine opinione martyrij mortuus est: cuius quidem festum. xx. die Junij celebratur.

Papa. 60.
535

CAaurus Romanus mōachus b̄ssimū p̄ris B̄ndicti p̄cipuus discipulus hoc āno ab eodē B̄ndicto ex Apucio i gallias missus ibidē mōachis oibus et exēplo et doctrina rōnē b̄i ac beate viuēdi dedit atq; ibidē ēt mltā ac pluria mōasteria edificauit: q̄bus gest. post ānos. 28. f. āno salut. n̄re. 560. post mltas vtutes et miracula ubi scā n̄ sine magna scitar. opione bōa senecute. 18. cal. feb. genit i pace: cuius festū eo die celebrat.

534

Cuigetes gothbus obscuro genere iter eos natus: hoc āno viuēte adhuc Theodato rege ap̄d Romā rex creat: et q̄nq; ānis regnauit: Vir certe rei militaris scia p̄clarus: cui regno suscepto: et ipse cōfessi Theodatu regē p̄ quēdā gothū noie Octariū obrūicare fecit. Quo mortuo Rauena pp̄rauit: et oēs p̄ Italiam dispersos gothos cōgregauit: et Mathasynthā Theodorici regis ex Malasynthā filia neptē mutam vxorē duxit: q; Vegetis ignobilitatē plurimū cōtēpsisse d̄. hic itaq; cū multa certamina cōtra Belisariū ducē cōcertasset: tādē ab eodē Belisario p̄ditis oibus italie ciuitatibus: in Rauena obsessus ē: vbi et deniq; captus cū ceteris gothozum p̄ncipibus et regis thesauris ac reliqua gacā in Constantinopolim ab eodem Belisario perductus fuit. Ac sic quasi gothozum regij hic finis fuit.

Papa. 62.

5734

Vigilius papa natiōe Ro. p̄ce Joāne cōsule post Siluerū exulē et abrogatū pontifex creatus sedit p̄tū Romē: et prim alibi ānis. 17. men. 6. et diebus. 26. hūc nāq; eadē cā qua et suus p̄decessor: v3 q; Anthimū hereticū restituere noluit: ad Theodorā angustā Cōstantinopoli ductū fuisse tradūt: vbi et ex p̄cepto ipsius anguste ita crudeliter vberibus cecus fuit: vt paululū absuerit: qn et tū in eis moreret: postea cū etiā i. p̄posito cōstāter persisteret: iuncto collo ei fime tā q̄ latro p̄torā vrbē tādiu tractus fuit donec expirauit: cuius corpus postea Romā delatum ap̄d sanctū Marcellū via salaria honorifice sepelitur. Et post sedes vacauit mensibus. 3. et diebus. xv.

535

Csynodus q̄nta apud cōstantinopoli: Justinianū et Agapiti p̄ntificis iussū iā diu incobata hoc āno p̄fecta fuit. h̄ec enī cōtra hereticos: et maxie cōtra Theodorū et Antimū ep̄os hereticos atq; scismaticos h̄ita fuit q; affirmabat b̄ssimā v̄ginē Mariā solū hoiem et nō deū et hoiem pepisse. Et p̄pterea ibidē declaratum ē vt biā v̄go Maria Theotocos diceret. i. q; deū et hoiem suo partu edidisset. Cui quidem Synodo vniuersalis ecclesia auctoritatem maximā contulit: sicut et alijs quattuor dedit: vt habetur. xv. di. c. 26.

538

Ctotilla q; et Baduilla d̄z vltimus ostrogotharū rex hoc āno Cuigete p̄us a Belisario capto: et deinde Idonāpo eius patruo et successore a Borhis suis iterfecto: ac etiā Athalarico q; mēsisbus q̄nq; regnauerat: ab eisdē ēt obrūicato subrogatus regnauit ānis. 9. q; magistratu iūto: regnū italicū a gothis Belisario duce sublatū p̄ viribus recupare anixus ē. Et p̄pterea exercitū nō modico cōgregato i Neapolitanos p̄mum mouit: et cā vrbē tādē nō incruēta victoria recepit. Inde q; Belisario absente totā Italiam inuasit: diripuit: et multis cladibus afflixit. Urbē deniq; Romanā igressus illā etiā diripuit et incēdit: ac muroz p̄tē euertit. Cines quoq; varie iactatos vrbē demū pene desolatā: ac sine vllō h̄i habitatore reliqt. Pari quoq; feritate i Etbrurie vrbibus et q̄maxie Perusij desenit: vbi herculanū pulinoz ep̄z: vt Grego. li. dialo. refert de capitari fecit: ideq; i Sicilia nauigās totā isulā iuxta diui B̄ndicti vaticiniū: obtinuit. p̄dixerat. n. sanctus B̄ndictus Totillā hūc vrbē Romanā potiturū et Sicilia intraturū: ac deniq; nono regni sui āno supaturū et iterficiēdū: qd et factū ē. Totilla itaq; post q̄ Sicilia obtinuit: ibidē q̄ttuor ducibus suis relicis i Italia redijt: eo q; Marsetē eunuchū italico bello a Justinianō ipatore p̄fectū fuisse: et i italiā cū inūerabili multitudine: et maxie lōgobardoz vēisse intellexisset. Verū cū Marsetes multiā lōbardic p̄tē obtinisset: et lōgobardoz copias ap̄d b̄ixellū tūc ciuitatē collocass; q; ibidē manētes placētinis et parmēsisbus multa iferēt dāna: Totilla i eos morit: cū q̄bus diu et acre pugnasset: tādē a lōgobardis ferocissimis ibidē supatus. 9. regni sui āno cū igēti morboz multitudie Tonil a hic iterfectus ē. gothi v̄o q; cedi supfuerūt stati Thnā quēdā gothū regē sibi creauerūt: q; et ipe post multa p̄lia q̄bus p̄ narsetē sepe victo: euasat: dū i apulia tādē euz totis viribus pugnaret et multos suis māibus iterfeciss; ap̄d quēdā sinuū p̄fossus iterijt: eoq; mortuo gothi viribus et aīf d̄stituti cūtra q; possidebāt mox narseti restitue: et eāob̄re pacē pmouē. ac sic. 72. āno post q̄ Theodoricius italiā adeptus fuerat: gothis d̄let. coz nom euauit: nā q; p̄lio supfuerāt: nō gothi: s; itali vocari voluerūt: eo q; i italia nati et enriti eēt.

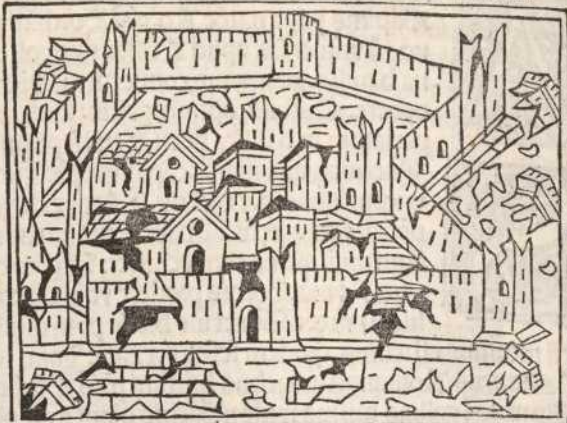
543

Cilpericus. 7. frācoz rex hoc āno Clotario p̄re d̄fucto i frācia regnat cepit et regauit ānis. 24. hūc q̄ppe crudelissimū fuisse tradūt: et iter cetera sue v̄e sanie et crudelitatis facinora vxorem pp̄riam sine cā iterfecit: q; et postmodū multis miraculis claruit.

546

500 **C** Mediolanuz Cisalpine gallie metropolim hoc ipso anno regnate Totilla rege a gothis pene subuersuz fuisse tradūt i qua quidez vastitate supra tri ginta mediolanensium milia interfecta fuere: Nam etiam supioribus diebus in tota eius diocesi adeo fame laboratū fuerat vt matres filios comederēt.

C Mediolanuma gothis subuersum.

5752

Papa. 62.

553

D Elagius papa eius nois p̄mus nati one Ro. p̄re Joāne post Vigiliū p̄o tificē sedi t̄ānis. xi. z diebus. 19. hic t̄i multis in piculis ostrogotharuz maxie fuerit nequaq̄ tam xpi eccle siam deseruit: sed ad eadē cōfirmādā multa Bra tiano referēte p̄stituit. Et p̄mo clericis in sacris cō sistoris mādauit: vt septē horas canōicas quotti die celebrarent: vt hētur in decretis. 91. di. c. Eleu therius frater. Voluit itez vt vna queqz puincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates: vt. 6. q. 3. c. Scitote. Uctuit quoqz ep̄is vt de rebus ecclesiasticis vllā alicui facere p̄sumerēt securitatē. 8. q. 5. c. Talia qdē. Statuit p̄ tera: vt heretici z scismatici nō solū ab ecclesiasticis: sed et secularium manibus punirent: quādo v3 ad sa nitatē de rōnibus nequaq̄ deduci possent. xxiiij. q. v. c. Quia nos. Voluit insup vt nullus in abbate p̄moue retur nisi q̄ canōice electus fuisset. xviiij. q. 2. c. Zbbatē i mōasterio. Voluit quoqz vt si qs accusat oīs libel lū absente reo i foro obtulisset omnino repellerēt. 3. q. 9. c. Carte q̄s. Statuit itē vt nullus patriarchaz vni uersalitatē vocabulo p̄teret nisi p̄otifex Romāus. 99. di. c. Nullus. Cōcessit et p̄sbyteris in q̄dragesima mysteria seu missas hora none celebrari posse: vt de cōse. di. i. c. Solēt. Hic autē accusatus fuit q̄ malozū vi gilij pape cā fuisset: sed ipse clero z populo congregato cruce dñi t̄āgēs atqz euāgeliū iuramēto suscepto a t̄ato se crimine purgauit. Et demū cū ex sacris ordinarōibus bis i decēbrio mēse hit̄ p̄sbyteros. 26. diaconos xi. z ep̄os p̄ diuersa loca nūero. 39. creasset e vita discessit: z i basilica petri sepultus fuit: z tunc sedes vaca uit menses. 3. z dies. 26.

C Assiodorus monachus Rauenēsis vir qdē doctissimus his t̄pibus ob clarissimā eius doctrinā magno fuit in p̄cio: q̄ cū p̄mū cōsul eēt: deide senator dīno tactus spū res mūdanas spreuit z mōastica vitaz cōple xus ē: vbi ad agitādū itellectū psalteriū p̄mo luculēter exposuit. Deide chronicā insignē d̄ p̄otificibus atqz ip̄atoribus p̄p̄lauit in q̄ p̄fert̄ de Theodato Rauenē rege p̄temporaneo suo multa cōscripsit. Edidit vte rea libz vni de aia: z de ortographia aliū libz. necnō z d̄ negocijs familiaribus ep̄istolas p̄posuit mltas.

C Hermāus autē parisiacēsis ep̄us p̄clarissimus p̄ hoc t̄ps migravit ad d̄sum: q̄ p̄te scitatis z doctrine vir fue rit: q̄busue floruerit miraculis Fortūatus ep̄us stilo digessit elegātī: eius. n. festū q̄nto calē. iunij celebrat.

C Priscianū quoqz eruditissimū grāmaticū atqz p̄hūm patria cesariēsez hō certe greca ac latina lingua doctif simū p̄ hoc ip̄m t̄ps apud cōstātiopoli floruisse ac claruisse tradūt: Qui cū grāmaticoz oīnz p̄nceps h̄cēt ea in facultate p̄tilia edidit opuscula. Nā de p̄tibus orationis ad Julianū patriciū consulem libz cōscri psit. Similiter z de constructione: deqz accentibus alios libros edidit. De naturalibus quoqz questionibus ad Cosozē psariū regē volumē egregiū scripsit. Atqz de cosmographia libellū cōposuisse fertur.

C Arator sanete Romāe ecclesie cardinalis diaconus z poeta laureatus hac tēpestate mira floruit eloquētia Qui inter cetera igenij z vtutis sue opa apostolorz actus vsu exámetro exornauit atqz alia qdā cōposuit.

C Brandanus deniqz hybernensis abbas sanctissimus per hec tempora ob eximiam sanctitatem atqz do ctrinam maximo in p̄cio habitus fuit: de quo etiam admiranda scribuntur.

554

C Marces Justinianū augusti Eunuchus z militie impator: rei qz bellice gloria p̄stās: hoc āno cōtra Totillā gothoz regē italico bello ab ip̄o Justinianō dux p̄ficiit: q̄ in Italia veniēs cū ingēti gloria gothos ip̄os oēs supauit: z italiā oēm ab tyrānide eoz liberauit. Hūc q̄ppe nonnulli antea cartulariū fuisse affirmāt quem cū Justinianus aliquādo in cubiculū accepisset: cognita hoīs virtute cōfessi cū patriciū declarauit: z p̄mi in cōsilio suo: necnō z impialiū pecuniarū receptorē ac dispēsatorē instituit. Erat nāqz inter cetera re ligione: pietateqz ac munificentia insignis: z ob hoc etiā barbarozū regibus amicitia iūctus fuit: Qui ma gnis p̄patis copijs ex cōstātiopoli egressus: terra mariqz i Italiā tādē p̄uēt: z ad Agleiā vrbē pueniēs ibi dem constitit: z vniuersuz eius exercitū cōgregauit: qd̄ audiēs Totilla statū ex Sicilia isula Papiā vēit. Et Theiā ducē suū cū p̄te copiaz Veronā misit: vt. f. Marseo trāsitu p̄hiberet. Hoc cognito Marseo. xij. lon gobardoz milia q̄ Alboynus rex ei tradiderat p̄ mediterranea ad Brixellū padi oppidū misit: z Marces ip̄se cū suis copijs ex Agleia ciuitate Rauenā se trāsulit: indeqz cū Romaz quasi trepidus peteret Totilla a Longobardis apud Brixellū supatus z interfectus ē. His auditis Marces in itinere Parniaz z Pe rnsiam vrbes munitissimas cepit: Undeqz Romā p̄fectus eā obsedit atqz obrinnit. Ea qz obrēta Theiam regē Totille suffectum nō longe a Ateeria vrbe fortiter pugnante postea op̄ssit: z Gothos oēs Italia de pulit: Atqz itaqz vt dictū ē septuagesimo secūdo āno posteaq̄ Theodoricus p̄mus eoz rex Italiā itraue rat gothoz nome cū regno iterijt. Marces deinde summis bonoribus exceptus: Italiā p̄ decēz z septem

annos in pace possedit. et Aquileia ab Attila hunnorum rege destructa aliquantulum instauravit: et multa edificia hinc inde condidit: et primo apud Venetias propter beneficia ei a nobilibus venetis collata. Sacellum sancti Theodori martyris ubi nunc est templum divi Marci celeberrimum edificavit: atque ibidem aliam ecclesiam in honorem sanctorum Adenni et Eeminiani ex Gottiborum manibus extruxit: postea Gothorum omnium bona publicare: et omnia Ravennati ecclesie condonare voluit. Adornuo vero Justiniano impatore: et Justino iunioris loco eius successore: cum Marces ipse nimium locupletatus esset: quidam Romani iniqui et perditissimi eius non virtuti: sed divitijs invidentes plurimis modis apud Sophiam Justiniani uxorem cum accusarunt: tunc de reoribus nimium credula suavitati marito ut successorem Marces mitteret. Oratorque Marces misit cum his litteris coniciendo quod ad dispendium inter ancillas pensa revocabat. At ille indignatus ut par erat: legato et Sophie respondit talem se ei osurum rem quam ipsa dum viveret perficere non posset: quod et fecit. Nam audito successoris adventu Neapolim et Roma concessit. Et evestigio ad Alboinum legatos in panoniam misit: suadens ut se cum longobardis suis in Italiam celebrem patriam transferret. Quo audito Alboynus rex exhilaratus quolibetissime oblationem suscepit. Sed dum aliquod diu moraretur Joannes pontifex: his auditis statim Marces ex Neapoli Romam convenit: et intellectis viri contumeliosis ei quicquid voluit concessit: atque cum Romanum consulem cum Basilio a Justino creari obtinuit: et ibi decem etiam annis stetit. Quo in tempore longobardos rogavit: ut in panoniam aliquod diu se continerent quod et impetravit. Verum eo defuncto longobardi Italiam: ut mox dicemus obtinere. Sed iam cum de Gothis satis dictum sit: ad longobardos nostros transendum est. At sic liber nonus explicit.

Fratri Jacobi philippi Bergomensis ordinis fratrum Eremitarum divi Augustini in omnimoda historia novissime congesta Chronicon Supplementum appellata liber decimus feliciter incipit.

Dannes tertius papa natione Romano. patre Anastasio illustri viro natus post pelagium pontifex sedit annis ferme. 13. vir quidem prudens et mitis: cuius tempore Armenii christi fide publice susceperunt: 13. multarum rerum perturbatione hic Marces Eunuchum indigna a Romanis passum Romam ex Neapoli reduxit: et consulatum ei petrauit. Postmodum ad fabricas conversus multa sanctorum cimiteria in urbe restituit: et apostolorum philippi et Jacobi ecclesiam a Sigilio pontifice inchoatam perfecit. Eius autem pontificatus anno octavo igne acies per Italiam et celo sanguine emittentes visae sunt: et in Liguria presertim mira quaedam signacula Drege. teste apparere per domos: ostia: vasa et vestimenta: quae si quis abstergere tentasset: eo magis multiplicabant. In unguibus et Tyberis fluvius ita excrevit ut sua inundatione populo Romano magnas detulerit calamitates id quod multis in urbibus contigisse videtur quae quidem prodigia cladem mox Italiae passuram praedebant quod brevi post evenit. Denique Joannes hic perturbationum ac dolorum plenus et atque grandaevo. 13. pontificatus sui anno vita decessit: et in beati Petri basilica sepultus fuit: Et tunc sedes vacavit menses decem.

Dapa. 63.
564

5762

Viri disciplinis excellentes.

Leander hispalensis episcopus vir placidus sanctus et doctus atque eloquentia principum his temporibus floruit: cuius praedicatione exemploque ac industria tota visigothorum gens per Recaredum eorum regem ab ariana impietate conversa est: Quam obrem et multa ad nostrae dogmatis confirmationem et ipsius arianae heresis constitutionem composuit: nam et eadem pestem Vandalis illo ex Africa detulerat: huic autem insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moralium suorum libros scripsit: eiusque vita cum multis signis et miraculis in finem claruerit inter sanctos relatus: eius festum tertio calendis martij celebratur.

Joannes Elimona seu cleosynarius latine alexandriae urbis episcopus per hoc tempus orientalem ecclesiam haesibus quietam: quoad fieri potuit in fide continuit: vs legendo disputando scribendo monendo orando docendo: ac signa magna nec non cleosynas plurimas: ac alia pietatis opera faciendo: cuius celebris et admiranda Lectio quaedam Neapolitanos et priores insule episcopus: ut in vitis patriam pulcherrimam scripsit quam si quis videre desiderat in parte prima eius libri. videre poterit.

Colubanus abbas vir religionis et sanctitatis insignis per haec tempora in hibernia insula claruisse traditur: ubi multis constructis monasterijs postea in Burgundiam venit: ibidemque luxuriosum monasterium constituit innumerabilem huiusmodi gentes aggregavit: et rectum vivendi modum omnibus tradidit: quibus optime ex summa gestis in Italia et transmigravit ubi et eodem modo monachorum agmina coadunavit. Sunt tamen qui dicant eum in Italiam anno salutis nostrae. 620. venisse: et apud Bobium Cisalpine Gallie urbem monasterium celeberrimum Theodolinde Longobardorum regine impensis edificasse: atque ibidem multis claris miraculis in die. 3. calendas. Novembrii quiescisse.

Leonardus subdiaconus et eremita quidem sanctissimus natione Gallus ex civitate cenomanorum oriundus per id tempus multos agones: plurimamque vincula ac carceres per christi nomine constantissime tulit: et reges Francie populosque dissidentes in officio continuit: eo quod in ipso maxima pietas ac religio atque gratia reluceret.

5763

Iustinus iunior. 18. Constantino impatore: post Iustinianum magni imperatoris annis. xi. homo quidem per omnia Iustiniano dissimilis. saevus improbus rapax: duorum hominumque propterea quod cum cupiditati et avaritiae inhiaret: a deo merito percussus in insania deuenit: quod obrem eius uxor Sophia ipsius usque ad Tyberim sit

Justinus
iunior
594

tempora gubernavit: cuius etiā imprudētia regnū italicū a cōstātinopolitano iugo p̄ lōgobardos ablatum ē. Cū autē Justinus hic Tyberiu adoptasset in filiū: cuiq; augustū appellasset: statim amens effectus dolo: e pedū vitā finiuit. Ferūt hūc urbē in histria regiōe italica cōdidisse: et ex suo noīe eā Justinopoli appellasse quā qdē i loco munitissimo pp barbaroz incurssiōes cōstituit: vt populi ab eisde agitati ibidē tuerētur.

567

Tertis horrendissima p hoc ips in vniuerso orbe fuit: q miserabili strage italicos oēs et p̄cipue lygures pstravit: Quapp̄ sicut paulus historicus narrat: hoies terrore cōcussi veluti amētes domos deseruere: et p̄ memora queq; fugere. vnde factū ē: vt idē ad verbū refert: vt nullus pastor in vineis: nullusq; in agris cultor: aut messor inueniretur. Nocturnis quippe horis et diurnis vicissim tuba perfonabat: et quasi murmur gradicentis exercitus audiebatur: sed nulla conuicantium apparebant vestigia.

Longobardorum regni principium.

Lombardia autē regio nra a varijs vicissim ab initio possessa vsq; in id tempus diuersa sortita est noīa. Et p̄mo qdē dicta fuit hesperia ab Hespero Atlantis fratre: q ab hispāia a fratre pulsus i hāc regionem: q nūc lōbardia appellat̄ v̄cit: qua occupata ip̄am hesperia a se noīauit. Postea ēt Enothria cognouata fuit siue ab optio vino qd hic nascit̄: siue vt docet Plinius. 3.º naturalis histo. ab Enothrio Sabinoꝝ regge in ea regnate. Deinde italie nomē accepit ab Italo Siculoꝝ regge: q vt ait Seruius: v̄cit ad eā p̄tē in qua regnauit Turnus: eaq; a suo noīe italiā noīauit: qd Virgi. li. p̄mo Eneidoꝝ cōfirmare videt̄. Post hec v̄o magna grecia dicta fuit. Inde quoq; ab alpihus vsq; Romā Cisalpinā galliā nōnulli dixere: ip̄amq; Cisalpinā galliā: vt iā semel dictū ē qdā in sex diuisere puincias: quarū p̄ma cenomanēsis dicta ē: in qua posuerūt Bergomū: Brixia: Cremonā et Mantuā. Secūda Senonēsis q cōtinet Veronā: Vicentiā: Patavinum: Taruissuz: Rauenā: Forliuū: Ariminū vsq; Senogalliā: ac Senas: aliasq; plurimas ciuitates: et ibi Senogallēses fuere: de qbus scribit Linius: q multa cū Romanis cōmisere certamīa. Tertia dicta ē Boioꝝ gallia a gallis bois de oriērali gallia egressis: q ex suo noīe ciuitatē cōdidere: eā Boillam nūcupātes: hec inter padū et Trebiā fluuios fuit: quarta Lygurū gallia dicta fuit: q cōtinet Thaurinū: Secutiā Sabarioꝝ mōtes: Augustā: Eporediā: ac mōtē regalē. Quarta Insubriū gallia fuit: i qua sunt Mediolanū: comū: Papiā: Laudā: Monariā: et vercelle. Sexta deniq; dicta fuit gallia genuēsī ab ip̄a Genua vrbe. Cōtinetq; Berthonā: Alexandriā urbē: Aquēsem: Astēsem: Saonēsem: Molēsem et Albiganēsem: Verū nos vt ex lōbardica Chronica collegimus Italiā oēm quā exteri lōbardia appellāt in quodecim regiones subdiuisam inuenimus: Quarū p̄ma ē Venetia: cuius capita sunt Bergomū et Vigleia: Altera Lyguria cuius caput ē mediolanū. Tertia regio ē Rhetia siue pedemōtiū puicia: et hec duplex: cuius caput ē Thaurinū. alia v̄o agrestis quā agrestes siue mōtāi incolūt. Itē Alpis cotia alia ē regio vbi Genua maritima ciuitas ē: et relique ciuitates. Est et p̄terea Thulca regio in qua Romā collocāt. Sexta Lāpanie regio vbi ē Neapolis: et Luchania in qua ponūt pistoziū: et aponina in qua ē Bobiū: et decima Emilia in q̄ designat Bononia vsq; placētiā inclusue: et Flamīnia in qua bētur: et picenū vrbs hīs Alculū et Adriam Et Sānitū in qua ē Beneuētū. ac demū Apulia in qua ponūtur Brūdusiū et alie ciuitates. His itaq; regionibus ter et q̄ter ac pluries noīa sunt imutata. Blōdus aut̄ noster Forliuensis vir certe dignissimus: et accuratissimus i sua Italia illustrata oēm Italiā p̄ter insulas in q̄tuor et decē subdiuidit et describit regiōnes: illarūq; notiora noīa etatis nostre sequēs alijs noibus explicat: et suos terminos cuiuslibet regiōi imponit: et p̄mo a Lyguria incobādo dicit ip̄am alios habuisse aliquādo terminos: vt sup̄ius mōstratum ē. Sed nūc ligurie terminū a Varo flumie vsq; ad Adachre amnē impōit. Et hic apēnino mōte ideq; i ihero mari eā claudit: et in hac qdē regiōe sunt Genua Saona: Maulū: albigena: vt v̄ntimiliū ciuitates: atq; monicū castrū. Ethruria aut̄ secūda dicit eē regiōne: eiusq; cōfines a Adachra fluuiio vsq; ad Tyberim amnem collocat q̄ inter se cētū et septuagita q̄tuor passuū milibus distare dicunt: et ab apēnino mōte vsq; ad mare iserū: v̄z eius maris ps q̄ a dictoꝝ amniū hostijs lōgitudine: et ad Sardinia vsq; latitudine ip̄az terminat. Et i hac sūt he ciuitates: v̄z: Perusia Sene pise luca pistoziū et Florentia. Tertia regiōne Apurtium fecit: in q̄ p̄cipue Troia aqlā orionā agnū: et Adōtē casinū pōit. Quartā itē cāpaniā dicit q̄ a nōnullis terra laboris vocari soler: in q̄ Neapolis regia ciuitas est. et Lume Nola atq; Capua: et alie ciuitates dirute Apuliā quoq; q̄ntā regiōne fuisse dicit: in q̄ mōtē garganū Barū et Beneuētuz atq; alia venusta cōstituit Sextā quoq; regiōne Latinā facit: et hāc cāpaniā maritimā aliquādo fuisse oñdit: cuius fines a regiōne maritima incipiēs dicit ab ostijs tyberinis vsq; ad Sitauū sinū eē: i q̄ Sinucssa ciuitas maritima fuit: et i mediterraneis pōit Aborigenes: Rutilos volscos: hernicos et alias gētes q̄ primū maris incolunt. Apenninum vsq; ad veteris Campanie terminos. In ea nempe Romanam urbem: Ostiam Caietaz Viletrū Ananiam: Thoram et alias venustas ciuitates collocat. Septimam regiōne Spoletani ducatus Umbriā appellat in qua Tiphernū Castellana ciuitatem Spoletum Fulgineū: Aucriam Aretium: et Sabinoꝝ rum regiōne pōit. Picenū siue Adarchiam anchonitanā pro octaua regiōe collocat que et aliquādo Adarchia firmana dicta fuit: in qua Firmū: asculum: Camerinū Urbinum: Engubiū: Recanata Ancona: senogallia et pisanū. Romandiolam autē siue Flamīnē pro decima regiōne instituit: in qua et Emiliam cōp̄hēdit: vbi arriminū Cesenā: Forliuū: Fauentiā Imolā: Rauenā et Bononiam designat v̄ndecimam Adarchiam Taruissinam dicit: in qua Feltrum: Taruissum: Patavinum Vicentiā et Veronaz ponit. Duodecim ā v̄o venetias p̄ vna regiōe nō inerito pōit eo q̄ n̄ solū eius opes alijs regiōibus eēt eggerade

Lyguria

Ethruria

Apurtiū

Lapania

Apulia

Latina

Umbria

Picenum

Flamīnea

Taruissina

Adarchia

Venetic
Somus in
lium
Histria

sed etiam quia multe vrbes et multa Venetiarū oppida excisa eam condidere vrbem. Eius autem regio-
nis termini habent i lōgitudine octoginta passuū milia: vs ab aqs olim gradatis ad lauretū oppidū nunc
pado primū. latitudo vero varia ē nullos hīs terminos. Duodecimā forū Julii noiat in Eglesia et ytinū
solū hēmus. Tertiādecimā deinde regionē ex Italia elicit quā Histria appellat: in qua Justinopolim Ju-
stini iunioris opus et Polā eē dicit: et Stridonē oppidū sanctissimi Hieronymi patriā: qd̄ hodie Sdrigna
appellat. Ultimā autē regionē Lōbardia nostrā facit: in q̄ innumerabiles q̄si pōit ciuitates: et in p̄mis Adu-
tinā: Regiū: Ferrariā: Mantuā: Parmā: Cremonā: Brixia: Bergomū: Comū: Nouariā: Vercellas:
Eporēdiā: Thaurinū: Secutiā: Montē regalē: et innumerabilia pene pedemōtiū et Montisferati insignia
oppida: atq; Astensem: albā aquensem: Cassalē: Alexandriā: Berthonā: Bobiū: Placentiā: Papiam seu
Ticinū: Cremā: Laudam: et Mediolanū metropolim collocat. Has igit̄ puincias siue regiones cū lon-
gobardi p̄ter Romā inuasissent: diuq; tenuissent: ac suos duces: suosq; p̄fectos vbiq; posuissent: italie no-
mine oblitterato a se Lōbardia appellauerūt: Verū apud Ticinū regni sede cōstituta postea a circūstanti-
bus vrribus ille locus lōbardie nomē accepit: qd̄ postea a Carolo magno cōfirmatū et declaratum fuit: et
hoc solū inter Vercellas: Tridētūq; ac Veronā et Bononiā: necnō et ligusticorū mōtes vsq; in p̄sens re-
seruatū ē. Hi nāq; lōgobardi oīum q̄ in Italia exterorū occupauerāt sup̄bissimi Italie nomē oīo euertere
conati sunt: et p̄pterea nō solū regionū noia: sed et leges nouas cōdentes: mores ritusq; Romanorū: ac re-
rū vocabula adeo mutarunt: vt affirmare ausim etiā latinitatē qua Romani et pleriq; alij populi vtebant̄
eisdē p̄mutasse et vulgarem locutionē italicam nūc appellatam intr̄oduxisse: Quā tamen latinitatē cele-
bre antiquā Got̄bi plurimū coruperant. Lōgobardi autē ipsi (vt Paulus lib. v. refert) a longis barbīs
sunt dicti: eo qd̄ capitis comā a ceruice vsq; ad occipitū tondebāt: et a facie vsq; ad os comā demissā et di-
scriminatā habebāt. Forūq; vestimēta larga et lōga et q̄maxie linea: qualia etiā angli: Saxones h̄c con-
sueuerāt: ornatū etiā erāt latioribus institis vario colore cōtextis: ac calcei vsq; ad poplitē scissi et corrigati.
Caligēq; a poplite p̄dētes corrigiaz laqueolis hinc inde ligate. Hi nāq; primū in insula Scādiana originē
duxerāt: ex qua p̄fecti Alionē et Thaeonē duces habuerūt: Quibus defunctis Agilmundus Alionis p̄dicti
filius rex creatus ē: et trigintatribus ānis sup̄ eis regnauit. Cuius tp̄ibus: vt Paulus scribit meretrix que-
dam vno partu septē edidit filios: quos cū in piscinā enecādos proiecisset: Agilmūdū regē eo loci transire
cōgit. Vidensq; rex puulos exhorruit facinus: et qd̄ nam hoc eēt admirās: hasta quā manu gestabat eos
voluere cepit. Anus vō ex eis cū statū iniecta māu hastā cōprehēdisset: rex sup̄ eū misericordia motus illū
magnum p̄nūcians statim e piscinā educādum abduxit. Et qa de piscinā (que eorū lingua lama dicit̄) ex-
traxerat: eū lamusiū noiauit: q cū adoleuisset strēnuus in oibus euasit adolescēs. Cū autē agilmūdus rex
a Bulgaris fuisset interfectus: Lamusius ip̄e siue Lamusio subrogatus ē et. 40. ānis regnauit: Qui re-
gno suscepto Bulgaros homicidas maximis afflixit cladibus: Quo mortuo tertio loco Lctheius eius fi-
lius ei successit: q etiā ip̄e. 40. annis regnauit. Illoq; defuncto Hildoochim filium successorem reliquit.
Quē secutus est Hodoochus et regnauit ānis. 12. Quo regnate Rugilādā prouinciā Danubio contigua
cepit: et regno suo adiecit. Eo quoq; defuncto Daphon eius filius succedēs regnauit ānis. 5. Cui succes-
sit Tantis filius eius et regnauit ānis. x. Cui Erulis p̄ligatis paulopost interfectus ē. Post hunc Ana-
chus eius nepos regnauit annis. 18. Cui successit Valtharab̄is filius et regnauit septē ānis. Post quez al-
ter Anachus eius filius regno suscepto contra Gepidas bellū mouit: et illos ac Sueuos vicit. Et hi octo
ex vna eadēq; lintibigoz familia nobilissima descēderunt. Vachone autem sine liberis mortuo Qualthe-
rius nono loco longobardorū regnum accepit: Post quē Adoynus decimus Longobardorum rex fuit:
qui primus lōgobardos in Panoniā et Rugilanda prouincia duxit: vbi duodus et quadraginta annis ha-
bitauere longobardi. Alboynus autem deniq; eius filius post patris interitū ad regēdos lōgobardos vn-
decimo loco cūctorū votis accessit: et regnauit partim in panonia: partimq; in Italia annis. 31.

T Alboynus igit̄ vndecimus lōgobardorū rex vir armis et animi virtute insignis: hoc anno postquā Hun-
dimundum Gepidarum regē occidisset: et gepidas ip̄os vsq; ad internitionem deuisset: ac Marseti bel-
lorum p̄icipi contra Totillam auxilio fuisset: ip̄m quoq; Totillam interfecisset. Cuius etiam virtute vni-
uersam Got̄borum gens ex italia pulsa fuerat rogatus ab ip̄o Marsete eunuchō relicta panonia cum om-
nibus longobardis suis tam mulieribus q̄ viris adiunctis etiam sibi viginti Saxonū milibus cum ip̄is
vxoribus ac liberis armentis quoq; per forū Julij Italiam intrauit. Et p̄mo ip̄o foro Julio occupato
Sisulphum nepotem suum ibidem primum ducem p̄fecit. Inde q; procedens totam Venetiam mox
subegit. Cūq; Taruisium puenisset: et accole deditiōē facere recusat̄: eā oīo diripere et euertere cōstitu-
it. Quo audito Felix quidā ipsius tūc episcopus vir sanctus atq; eloquēs sua prudentia viri barbariem:
atq; scuitiā delinuit: ciuesq; p̄ ditionē ei reconciliauit. Postea etiā Verona: Brixia: Bergamo ac Como
vrribus captis insubriū prouinciā ingressus est: vbi Mediolanum vi capiens diripuit. Papiam vero tri-
ennio obsessam in suam tandem redegit potestatem: Qua victoria letus Alboynus Veronam cum ingē-
ti gloria se contulit: et ludos ibidem multos constituit: ibidemq; regni sedem sibi constituens: conuiuium
grāde p̄ncipibus suis celebravit: iucūdus ex conuiuii factus Rosimūdā vxorē suā Hunimūdi Epidarū re-
gis filiā ex patera capit̄ p̄ris p̄fecta bibē cōpūlit. Nā alboynus ip̄e cū Hunimūdū Gepidarū regem inter-
fecisset ex eius capite scutellā iamātā p̄ficere fecit: quā et secū vbiq; deferri p̄cepit: ac sic de illa filiā suā bibe

569

re cōpult: Que iuria cū mulieri nimiū inbesisset: de illo vltionē suscipere statuit. Erat tū in exercitū Alboyni Helmechildus lōgobardus moribus et forma p̄stātissimus vir etiā nobilissimus et armis exercitātissimus q cū Rosimūde ancilla cōsuetudinē habere cōsueuerat: huic aliquādo Rosimūda p ancilla se supposuit: Quod cū Rosimūda fecisset q̄s eēt apparuit: et ad occidēdū regē sub spe regni ipulit. Obtrūcato itaq; rege cū regina cū regē loco mariti cōstitūere vellet: Lōgobardi re cognita recusarūt: et ambos occisores interficē statuerūt: Ad cū didicisset regina statim cum adultero et Alsiunda eius filia: ac multa pecunia Rauena ad lōginū exarcbū pfugit: vbi si ita mltō post: referēte paulo historico scipos iuicē venēo sustulē.

Exarchatus dignitas hic incipit.

570

Longinus grecus p̄mus Italic exarchus: hoc āno post captā vniuersam ferme Italiā: ac vniuersalem magistratus dignitatē suscipiēs regnavit i Rauena annis. xi. Hic q̄ppe cū supioribus diebus a Justino imperatore in Italiā missus fuisset: hoc tpe in Rauena et aliq̄bus ventic. puicie ciuitatibus a lōgobardis rescruatis q̄ nūc vsq; quelibet de p se suo magistratu gubernata fuerat: hunc nouū magistratus modū intro duxit: quē qdē Exarchatū appellauit: q tanq̄ Egyptioꝝ Bynastia summus Italic magistratus interp̄tatur. Hic itaq; ex Roma Rauena veniēs ibidē tanq̄ rex se cōtinuit: nec deinceps Romā adire voluit pp q̄ Roma post Basiliū cōsulē q cū Marsete cōsul fuerat vnq̄ cōsulē: aut Senatū habere. p̄meruit: Sed per ducē ab eodē Exarcho ex Rauena misso ipsa Romana respubli. administrata fuit. Durauit q̄ppe hic magi stratus ferme. 100. et. 2. 4. annis. Loq; defuncto Smaragdus successus fuit.

Daphon secundus in Italia longobardorum rex Alboyno rege opere regine obtruncato regnavit anno vno et mensibus septem: vir quidem genere et virtute nobilissimus: sed cruditate quadam infamis: hic namq; regno suscepto cum multos Romanorum nobiles et potentes interficeret eo timore nobilissimi viri vrbibus desertis p maritimas paludes cōfugiētes in Venetiaꝝ ciuitatē se cōtulerūt: Quorū qdē aduentu ipsa venaeta ciuitas icremētū maximū suscepit: Hic itaq; foꝝ Cornelij ciuitatē a Marsete Eunuchō dirutā et solo equatā reedificauit: et Imolā vrbē appellauit: hoc ideo fecisse dicit: vt inde Rauenates vexare posset: Hic et cū strenuus h̄ref rex latinā regionē seu puinciā suo adiecit impio: Cūq; et in suos nimiū se viret: et multos ac multos exilio dānaret a puero obsequij sui dolo suoꝝ aicōꝝ tādē ingulatus fuit: Quo mortuo lōgobardi p decē ānos sine rege fuere: sed triginta duces seu cōsiliarios sibi creauer: Qui tanq̄ cōsules Roma ni multa conquisiere: ipsi namq; cāpania vniuersa sibi subiugata: atq; picētibus et Marsis statim ducem vnum in Spoletō et alterum in Beneuentō cōstitūere.

Lotharius octauus Frācoꝝ rex Chilperici regis filius hoc āno p̄re defuncto Frācis regnā cepit et regnavit ānis. 5. 4. Hic Tendibertum et Tendricum germanos habuit qui inter se discedentes et debellātes p̄uincijs suis maximo fuere damno.

Tyberius

571

Tyberius cōstātinus. 19. cōstātiopolitāns ipator: post Justinū iuniorē ipauit ānis. 7. Hic Justinus ip̄e adoptauerat i filiū: et multo an̄ q̄ amēs efficeret augustū appellauerat: et qdē merito: cū i eo oia eēt ornāmēta q̄ optio p̄ncipi quēre videbant. Erat. n. tū oī v̄tute: tū clemētia: iustitia: pietate: religiōe: sapia: cōstātiaq; ac fortitudie insignitus. Et iter cetera xp̄ianitat̄ op̄a in paupes pietissimus ac b̄nificus fuit: adeo vt thesauros sui impij largā māū i eos exhiberet: Ob quā eām deus illi p̄ter sp̄e tātā auri argētīq; cōtulit copiā: q̄tā eius regrebāt b̄nificia: Nā et Marsetis thesauri ei ex Italia delati fuere: vna hoc illi p̄ntate volūtate: quos ad munificētiā et liberalitatē cōsatos et i simile cōuertit opus. Hic exercitū i p̄sas misit: eosq; fudit atq; fugauit: multā quoq; p̄dā cū elephātis. xx. aduersus v̄ cis triūphauit. Inde q; populū Ro. quoad fieri potuit ab hostibus defendit et q̄maxia frumētī q̄titate ex Egypto allata eū a seuisima fame liberauit: et hoc B̄ndicti p̄tificis interuētū: quē mirūmodū dilexit. Tādē extremū sibi iminere diē p̄sentēs Mauritiū gnē Cappadocē generum suū viz vt iq; strenuus ad imp̄iū ex Sophie auguste p̄silio euegit: Quo cōfirmato paulopost i pace genuit.

Dp. 64.

577

Benedictus p̄mus papa natiōe Ro. p̄re B̄ofacio post Joānē p̄tificē sedit ānis. 4. m̄. vno et diebus. 28. Vir sane optimus et tāto honore dignus: q et italie et p̄senti Rome fame laboranti vna cū Tyberio augusto subuēit. Maxima. n. frumētī q̄titate ab Egypto aduehēs vrbē ip̄az ab icidia p̄sūptā relcuauit. Vex paulopost ex sollicitudie ac doloꝝ quē i vrbis calamitatibus ac totius italie ab lōgobardoꝝ vexatōbus p̄xerat mortē obiit. In cuius tūba sic scriptū tradit. Magna tuis monumenta pater benedice relinquis.

Mauritius

578

Virtutum titulus o decus atq; doloꝝ. In eius autem morte sedes vacauit menses. 2. et dies. x. Mauritius Tyberij p̄dicti gener. 20. cōstātiopolitāns ipator: post tyberiiu focēꝝ suū: ipauit ānis. 20. q̄s gnē capadox cēt ipiū tū ob ai v̄tutē et i rebus gerēdis strenuitatē merito suscepit: q cū p̄mū i perii suscepisset Armēos et p̄sas p̄fectos suos debellauit: vex cū postea p̄ b̄rissimū Greg. sedit ones suscitasset: et lōgobardos p̄ eundē Romāosq; cōcitasset multū et iurijs ecclesiā dei p̄turbasset vno tādē op̄ate p̄silio: n̄ sp̄te tū s̄ coacte p̄nta dnetus cū greg. pacē p̄ponēs mitius agē cepit q̄ itellegerat āgelū quēdā mōachi bitu idutū strictū gladiū i māū tenētē i cōstātiopolitāo foro clamasse ipatorē breui gladio moriturū: hoc idē eius somniū cōfirmauit: quo se: vxorēq; ac liberos cedi vidit. Interiz vero militēs eius suis stipendijs fraudati p̄hocam centurionem imperatorē creant: et ipsum Mauritiūz propter auaritiaꝝ in suozum odium prolapsū vna cū vxore ac liberis omnibus obtruncant.

5777

578i

Relagius. 2. papa natōe Ro. p̄re Aigeldo post B̄ndictū p̄tifficē sedit ānis. x. mē. 2. ⁊ diebus. x. Hic cū absq̄ p̄ncipis insū p̄ter cōsuetudinē ordiatus eēt p̄ntifex timēs sibi Grego. mōachū v̄rū approbatū Cōstātiopo. ad placādū ip̄atorē misit q̄ eo accedēs oīa ex p̄ntifficis sūia ap̄d im̄p̄atorē p̄fecit: atq; ibi moraliū libros i Job p̄posuit: ⁊ Euthiciū eiusdē vrbis ep̄s ita Augusto p̄sente disputando cōuicit: vt oīa que male de resurrectiōe senserat retractare coactus fuerit. Ip̄se enī Euthicius multa de eo articulo cōtra Orthodoxā fidē exponebat. Pelagius autem hic postea q̄ Hermētis martyris cimiteriū ⁊ sancti Laurētij basilicā a fundamētis extruxisset ⁊ ipsūz gregorium rogatu populi Romāi ad vrbē reduxisset pestilentia: que cum maxie totā vexabat Italiam: consumptus est: ⁊ in vaticano sepultus. Et tunc cessauit ep̄iscopatus menses lxx ⁊ dies. 26.

Viri doctrinis excellentes.

Gregorius mōachus Romanus postmodū maximus p̄ntifex vini ingenij: magneq; auctoritatē ⁊ gratie vir his t̄pibus ob p̄bitatē ⁊ scitatē maxio in p̄ciobitus fuit: q̄ ⁊ multa tū Cōstātiopoli: tūq; Rome ⁊ ante papatū: ⁊ i ip̄o papatu p̄ xp̄iana religiōe ad multo ⁊ eruditionē edidit opa: ⁊ p̄cipue ea q̄ subiecta sunt.

Moraliz in Job li. 35. incipit: Reuerēdissimo ac scilicet. Super Ezechielem partes duas: p̄ma

Dialogorū ad Petrum li. 4. Quadam die dum: incipit: Deus prophētie: secunda

Pastoralium li. i. Pastoris cure: incipit: Quia multis curis

Item Registrum li. i. Et Omelias quadragintaduas: ⁊ quedam alia.

Honoratus Mediolanēsis ep̄iscopos: vir eloquētia ⁊ sanctitate ornatus: p̄ hoc t̄ps floruit: ⁊ nōnulla in v̄nīs scripturis cōposuit: Enī cū alboyni lōgobardorū regis ip̄tū expanceret: ecclesiā suā ad t̄ps dese ruit: ⁊ ad Venēsem vrbē confugit: Hic autem diuus Grego. in libro dialogorū multis effert p̄conijs.

Artharis fluuini tertius lōgobardorū rex hoc anno postea q̄ lōgobardi decē ānis sine rege stetit: ab eisdē creatus rex regnavit ānis septē. Hic Baphonis predicti regis filius fuit: quē lōgobardi Slaviz cognouere: q̄ licet adolescēs rex sublimatus fuerit: multis tamē editis facinoribus laudes ingētes p̄me ruit: ⁊ eas ob res oēs lōgobardorū duces dimidiā p̄cūiarū suarū p̄tē ei obtulere: hic p̄harā oppidū non ignobile i Abdue flumis ripis cōdidit: ac Brixellū ciuitatē in margie padī positāz obsedit ⁊ debellauit: ac tādē solo equauit: Sed ⁊ frācorū regē cū igēti multitudie ip̄orū atq; germāorū dūcit ac ex italia fugauit: q̄ qdē elatus victoria ad siculū fretū oīa cōgssuit. ac multas alias Italie ciuitates i suā p̄tātē rededit: idēq; ⁊ Frācilionē Romanū ducē ex Como ciuitate cumacinaq; isula q̄ i lacu lario erat expulit: ⁊ igētes inde diuitias sustulit: q̄ ditatus p̄da stati Theodelidā Baribaldi Bavarorū regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorez Quāob̄tē Chilpericus frācorū rex: q̄ huic Arthari iūnicissimus erat: i bavarū furēs eū iopināte aggreditur: ⁊ ex Bavaria expulit: q̄ relicto regno cū filia Theodelinda in Italia ad generū fugit: huic tamen Vandulphus Bergomēsiū dux ⁊ Sulpharis Taruissimus atq; alij plures Lōgobardorū duces postea ni mium aduersari ceperunt: Quibus pacatis eo anno quo Theodelindā duxit vxorem defunctus est.

579i

Gregorius magnus papa eius noīs p̄mus natōe Ro. p̄re gordiano viro Senatorio post pela lagiu p̄ntifficē sedit ānis. 13. mensi. 6. ⁊ diebus. x. doctor qdē eruditissimus: humillimusq; atq; scilicet p̄mus oīum p̄ntifficū se suū seruoꝝ dei noiauit ac scripsit. Hic: vt dictū ē p̄mo mo nachus ⁊ leuita ex n̄is p̄ntifficale munus i multa rerum p̄turbatione tādez iūitus suscepit: i quo sane ita vixit: vt vsq; ad t̄pa n̄ra neminē ex successoribus habuerit parē: ne dū sup̄iorē v̄l scita re vite vel diligētia in rebus agēdis vel doctria ⁊ scriptis. Eapp merito terrestris āgelus voca ri p̄meruit. Hic itaq; suscepta dignitate synodū apud sanctū petrū. 4. ⁊ 20. ep̄orū habuit: i q̄ gde: Eratia no restate: multa sustulit q̄ nocitura erāt: ⁊ multa edidit q̄ p̄futura fidei n̄re videbatur: ⁊ p̄serti q̄ subiecta sunt ordiauit. In ea q̄ppe synodo p̄mo. 4. cōcilia. s. Nicēnū: cōstātinopolitanū: ep̄hesinū ⁊ calcidonēse de creto publico approbauit ⁊ cōfirmavit: necnō ⁊ q̄ntū veneratus ē: vt hēmus in canōe. xv. di. c. Sicut sancti euāgelij. V̄tuit itē cō cōcilio vt nullus bigamus ordiare p̄sbyter. 33. di. c. Aharitū duaz. Statuit etiam vt ep̄s semel dūtaxat p̄secraret. 68. di. c. Sicut semel. Prohibuit isup xp̄ianis audire missam p̄sbyteri cōcubinarij. 8. di. c. Si q̄ sunt: vetuit ēt i vna eadēq; puicia duos eē metropolitanos. 101. di. c. Peruēit. Cōces sit quoq; sacerdotibus a pplō accusatū suā posse inocētā iuramēto affirmare. 2. q. 5. c. Presbyter. Adāda uit p̄terea vltimā defuncti voluntatē modis oibus obseruari d̄bere. 13. q. i. c. Volūtas vltia. V̄tuit ēt muli eribus mōachorū monasteria introire ⁊ eorū cōmatres fieri posse. 13. q. 2. c. Peruēit. Addidit deniq; quadragesimali ieiunio. 4. dies: p̄mo v3 q̄rtā q̄ntā sextā ferias ⁊ sabbatū: vt h̄i d̄ p̄se. vi. v. c. Quadagesimaz itroitūq; missē cū vno vsu alienius psalmi ordiauit. eius etiā inētū fuit vt novies kyrieleison dicret ⁊ alle luya ⁊ offertoriū: ac postcōionē caneret: idē similiter i canōe addidit: diesq; n̄ros i sua pace dispōat: mā dāuit rursum i p̄ncipio oīum horarū canōicarū Deus i adiutorū meū i rēde cū Gloria p̄ri ⁊ filio dici debet Supplicatōesq; maiores pp̄ pestē sedādā: atq; statōes p̄ maiori parte istituit: Quid plura: oēm ecclesiasti ci officij istitutionē ip̄e scilicet p̄ntifex istituit ⁊ approbauit: ip̄e quoq; adhuc mōachus i Sicilia sex mōa steria ex p̄nīs facultatibus edificauit domū isup suā Rome religiōi dedicauit ip̄e ēt Traianū impatorem ab inferno liberauit. paupes p̄terea in domū paternā vndiq; cōfluētēs excepit: ⁊ in vita ciboq; ac potu sem per misit. Sicut deniq; vir hic oī laude dignissimus: si vitā: si mores: doctrināq; atq; mores isp̄icias ⁊ tū in v̄nīs rebus ac in hūanis p̄picias: Hic quoq; anglos omnes per quosdāz probatissimos mōachos

Papa. 65.

582

585

Pap. 66.

592

ad fidē xpi conuertit: et vesegothas hereticos ad veritatis vniōnē reduxit. Confirmata deniq; hoc pacto ex oi parte ecclesia: sanctissimus hic Gregorius secūdo p̄boce impatoris anno migravit ad dominū: cuius corpus in diui petri basilica oibus collachymantibus. 4. idus Martij sepulturn fuit: atq; eo die eius natale celebratur. Eoq; mortuo sedes vacauit mensibus quinq; et diebus. 19.

Tunica incōsulitilis dñi nostri Iesu xpi a brā virgine Maria cōfecta tēpestate hac nō p̄ ocul ab Hierusa lem in Sapat oppido ab ep̄is Gregorio anthiocheno Thomaq; hierosolymitāo: ac Joāne cōstantino politano in quadā archa marmorea eo loci apposita icorrupta et imaculata inuēta fuit: Quia suscepta maxi mo in p̄cio bita fuit: q̄ ip̄am suscipiētes hierosolymā oculerūt: et in eburnea arca collocauerunt. hec ipsa ē q̄ in morte dñi: vt sacra euāgelij h̄z historia: vni militū obrigit. Quid postea d̄ ip̄a gestuz fuerit nō habeo.

Thermigildus qdaz vesegotharū et Hispaniarū regis filius p̄ id tps a patre Lemugildo rege carcere intruditur: et paulopost iniquissime interficit: eo q̄ Leandri hispalēsis ep̄i viri sanctissimi p̄dicatiōibus ab ar riana ip̄itate ad verā catholicāq; fidē cōuersus fuisset: Nā cū Leader ip̄e Thermigildū conuertisset et ip̄z catholicū declarasset: pater ira comotus Leadrū p̄ntificē multis incōmodis et iniurijs affecit: et filitū ip̄m cōstātissimū tandē interfecit. Sed et ip̄e pater paulopost in egritudine p̄lapsus Leadrū reduxit: et de iniuria atq; peccato veniā postulauit: et Ricardū h̄z filitū regē p̄stimēs catholicū et v̄x xpianū effici p̄curauit.

593

Augustinus et Hilētus optimi mōachi natiōe Romā et angloz ep̄i atq; apostoli his t̄pibus in p̄cio habiti a b̄to Grego. p̄ntifice maxio ob p̄bitatē atq; doctrinā in Britaniā cū quibusdam alijs p̄batissimis mōachis mittūtur: vbi deo auxiliāte et mōitis ac efficacissimis p̄dicatiōibus totā illā insulā ad xpi fidē tādez perduxere: ibidem demū senio confecti non sine magna sanctitatis opinione in domino quicuerē et cum sancti fuerint habiti: eorum festa septimo calendis Julij celebrantur.

Agilulphus quartus Longobardoz rex post Artbarim regē sup Longobardos regnavit annis. 21. Mō tuo nāq; Artbari rege p̄dicto: cū Longobardi de electiōe futuri regis diu discordes fuissent iādē ita cōuenērūt vt ille ex Longobardis h̄etur rex quē Theodelinda sibi in virū suū deligeret: q̄ statū hūc Agilulphuz Thaurini ducē virū ytiq; bellicosissimū: et prudētia formaq; egregiū sibi maritū et Longobardis regem declarauit: Qui regno suscepto cōfestim cū Tacano hunnoz rege pacē firmavit: ip̄o eā p̄ legatos ex Pannonia postulāte. Sequēti deinde āno Tridētinoz etiam duce intercedēte similiter cū francoz rege pacē cōposuit: postea Agilulphū insule sancti Juliani ducē et Janguilphū Veronēsū ac Bayndulphuz Bergo mēsiū duces: qbus tertio iā peccerat: supatos interemit: rebusq; pacatis bellū cōtra Romanos suscepit: et oppidis circūquaq; captis Romā p̄ ānū obsedit et multas illi clades intulit: Quo in tēpore cotus Beneuētanus dux eius auxilio fretus vna cū rege ip̄o: ruptū inducijs: cassinēse mōasteriū iuxta Benedicti propheetiam iuasit: et oibus rebus direptis illā a fundamētis penitus euertit: postmodū in pataninos duxit: et vrbem vallo tātū et fossa sine menibus munitā obsedit. Et cū a Totilla rege ip̄a ciuitas fuisset diruta: hēbat oīa edificia ex lignoz mā fabricata q̄ cernētēs Longobardi ignē mittētēs vrbē prozsus exusserūt: Idq; in mōre Silicis oppido fecerūt. His gestis Agilulphus: euz didicisset eius filiā ac Venerum noie Hodesaldū apud Parmā ciuitatē a Gallinico Romanoz p̄fecto fuisse captos et Cōstantinopoli missos: contractis vndiq; copijs Cremonā venit: et eā obsedit: ac expugnata tandē cepit: Quā capta et direpta vsq; id solū demoliri fecit. Pariq; mō Abānā expugnās eā sine muris dereliquit: Tādez et hūc beatus Gregorius papa p̄ intercessionē Theodolinde religiosissime regine cui dyalogoz libros scripserat cōuertit: Qui omīsis idolis xpi fidē cū oibus Longobardis suis cōplexus ē: et oīa ecclesiasticoz bōa ablata restituit: et ad labey diluendā ecclesias multas: pluriāq; mōasteria sua impēsa fabricauit: et apud Adoeciā insigne oppiduz in honorem beati Joānis baptiste celeberrimum templum ingēti impensa fabricauit. Eo deniq; vita functo Adoaldum puerulum filium cū Theodelinda matre et regina successorem reliquit.

Theodelindā autē reginā eius vxorē Bauaroz regis filiā generositate et sanguis claritate inclitam fuisse cōstat: que et in p̄mordio regni sui etate iuuenis: formaq; spectabilis: ac diuitijs abūdans fuerit moribus tamē et castitate: prudētia: eloquētia ac religiōe cōspicua fuit. Cuius qdem v̄tutibus commotus b̄tus Gregorius: eidē dyalogoz libros cōposuit atq; misit: cuius lectiōe ip̄a mota: Agilulphi animū ad religionē et ad pacē cū oibus Longobardis cōuertit: et mores vitāq; eozū mirabiliter cōposuit. Sicq; hec religiosissima ac christianissima femina multozū bonozū cā fuit. Hec q̄ppe p̄ter reliqua pietatis opa monasteriū celeberrimū in honorem sancti Colūbanī abbatis apud Bobiū ciuitatē supbissimis edificijs sua impensa cōdidit: et pluriōs fundos eidē assignauit. Alia quoq; mōasteria et templa et q̄maxie apud Adoeciā agrī mediolanēsī oppidū in honore sancti Joānis baptiste a fundamētis crexit: quā et predijs: alijsq; vasis aureis argēteisq; plurimis adhuc extantibus exornauit: in qua qdem basilica corpus suū sepeliri mandauit: et ex illo ac deiceps p̄ mulieris exēplū Longobardi n̄ri oēs ioānē baptistā i patronū p̄cipuz susceperūt.

Romanus patricius cōstantinopolitanus tertius Italie Exarchus hoc āno post Smaragdum a Maurio imperatore cū ingēti multitudine Rauenā missus regnavit anno vno: Qui cū applicuisset statim Patavio et Cremona ac Abantua: a Longobardis pene destructis: instauratis et munitis cū omnibus copijs Romā prexit: vbi Longobardis strage inflicta multas ciuitates atq; oppida recuperauit postea in omnem libidine p̄lapsus tāq; v̄tutis p̄stine et igenij inēoz factus cū Longobardis scire cepit: nec Romanos amplius defensare curauit: Sed eodem anno cū ignominia mortuus Gallinicum habuit successorem.

Gallinicus itaqz quartus Exarchus Romão successus p̄fuit ānis duobus: hūc virū bonū z h̄ lōgobar-
dos aiātū fuisse tradūt. Sed cū res neglectas videret Grego. p̄tificis suasu cū eis p̄ce z inducias fecit.
Cūqz postea ruptis iudicijs Parmā urbē inuasisset: z Agilulphi regis filiū cū viro noie Eodestaldo cepit
set: cōstantinopoliz mississet agilulphus ira successus Sclanos in auxiliū cuocat z cōtra Romanos impla-
cabile bellū suscipit: z oppida multa: multaqz vrbes euertit: coqz āno gallinicus hic morte deficiēs Sma-
ragdus rursus a Maurilio imperatore Italic Exarchus mittitur.

Prodigia multa: z qd̄ horrenda tēp̄state hac in grecia apparuerē q̄ sane futuras Mabusmeti calamita-
tes p̄cedere videbātur. Nam vno z eodem āno cometes per lucidus Bīcātij visus fuit: z puer quadrupes
natus: necn̄ z ap̄d isulā Belō duo maria mōstra oio hūanā sp̄z hūita visa sunt: z alia mlta bicide p̄similia
apparere.

Et Mabusmetis vita.

Mabusmetes: alias mabusmetus genere arabs pseudo p̄pheta q̄ postea tanq̄ magnus: imo falsus dei p̄-
pheta sarracenis leges dedit hoc āno i Arabia regiōe ex nobili p̄re gētili: m̄re v̄o hebreā hismaelitici gene-
ris nascit: Qui postmodū adultus factus cū eēt annoz viginti octo maximū in xp̄ianos excitauit incedēz
nā cū verus z acris ingenij eēt vir ac in xp̄ianos diu cōuersatus oīzqz sectas z leges cognosceret: no-
uā quādāz z nephādā superinduxit sup̄stitutionē: quā p̄pe modū nostra extincta est religio: ausus est etiāz in-
genti cōparato exercitu arabūz z persaz romani impij fines infestare: z alexādrīā: atqz alias egypti ciui-
tates sibi subiicere: sed eius motus p̄ heraclīū ip̄atore cito rep̄ssi fuerūt. exinde ad veroz prophetaz imita-
tionez p̄sonā in se loquētis dei assumpsit: sic p̄mittēs i libris quos cōdidit locutus est d̄ns ad mabusmetūz
p̄phētā suū dicēs: vt sic vel diuine auctoritatis pondus habere crederet: qd̄ ab eodē seductore p̄figebat. Cū
que nō tñ subacti populi: sed etiā longinqz ad eū cōfluere accēsus libidine latius dominādi sub sue religi-
onis p̄textu propagāde tāq̄ ex dei p̄cepto finitimas inuasit gētes: z astu efficiēs qd̄ armis non poterat.
vnde cū egyptū: libyā: arabīā: syriāqz torā subegisset: z vt religiosior videret subiectos populos p̄p̄ijs ri-
tibus abiectis i suā sup̄stitutionē attraxit: paganis qdem idolatriā inhibens: iudeis iuxta ritū eorūde circum-
cisionē cōcessit. Nonas deinde quasda leges de suo cōfinxit: testimonia de vtroqz testamēto adhibens q̄s
saraceni z turci vsqz hodie suas leges appellāt: vnde secūdū iudeoz ritū saracenos iussit circūcidi: z sul-
le carnis esum suis sequacibus interdixit. Et ad imitādos quoqz christianos crebras lauaciones seu ablu-
tiones mēbroz tanq̄ baptisima pro delictoz expiatione fieri instituit. Et vt seductos ita populos fortius si-
bi irretiret: statuit pro lege qd̄ nouerat hōi placere. s. q̄ homo tor vxores ac cōcubinas habere possit: z vt
facultatibus suis alere possit. Vxores ēt vsque ad quaternariū numez de p̄p̄ia cognatione sumere: z qu-
quater repudiare: rursusqz resumere permisit. Emptitias viro sue captinas quot vellet quisque h̄re cōcu-
cubinas: z eas quicunqz uēdere liceret: nisi illaz aliquā grauidā reddidisset. Sobrietatē tñ i cibo potiqz s̄a
ciuit: vini quoqz vsū p̄ter q̄ in certis quibusdā z solēnibus diebus interdixit. Unū deū oīp̄otentē oīz
creatorē colī z honorari mādauit: asserens moisen z Joānez baptistā magnos dei fuisse p̄phas: Sed chri-
stū oīum p̄phārum maximū: quippe q̄ diuina virtute nō humano semie d̄ virgine maria ortū fuisse dice-
bat. hic itaqz mabusmetus cū vt ita dixerim sex annos ita regnasset post multa adulteria: z ebrietates: alia
qz scelera āno d̄nt. 632. etatis vero sue. 34. mortē obiit. Cuius corpus apud mechā sepultū ab oibus maxi-
ma in precio nūcvsqz h̄itū est. Eoqz mortuo principatū iniit quidam noie calipha: cui successit Acali: quo
expulso regnauit Aili: p̄tra quem eo q̄ superstitiosus esset nouū caypham egyptij sibi ducem creauerunt.
Qui ordo vsqz in hodiernū diem apud saracenos seruat.

Alcoranum aut lib̄ū ipse mabusmetus auxilio Joānis anthiocheni herctici sergiqz Arriani: ac ēt cuius-
dā iudei astronomi cōposuisse d̄. In quo quidez p̄dicta oīa z alia multa p̄ lege descripsit: falsa quibusdā
veris imiscēdo asserēsqz christū ad celos elenatū: sed nō occisū. Dixitqz p̄terea iudā proditorē duz xp̄m
iudei quicerēt in spelūca i similitudinē christi mutatū z loco eius crucifixū. Per singulos quoqz ānos suos
sequaces domū dei: q̄ est in mecha: si possent adire oio iussit. Quo p̄ueniētes circuire deberēt cū similibus
vestibus induti: z lapides p̄ media foramina parietū tāq̄ diabolū lapidādo iactare. Ipsa eīz domū abraā
pro filijs suis potissimuz hismaelitīs ofonis cā cōstruxisse dicebat: in eo quoqz alcorani libro legem tulit vt
qui cum adultera deprehensus fuisset statim lapidaret. cū soluta aut octoginta verberibus plecteret. Vo-
luitqz vt fur prima z secūda vice tantū verberibus cederet. tertia vero manus. quarta deniqz pedes eidē p̄-
ciderēt. His at qui hec z alia legis sue p̄cepta seruaret: vt asseruit d̄ns p̄misit paradīsus: v̄z delictaz ortū
vbi nulla intēperies: vbi nulla incōmodi aut mali afflictio: sed oīum delictaz fruitio p̄fecta erit. Nā ibidem
optati cibi ad vota succedent: pulcherrimasqz vestes ad amictum: z virgines ad cōp̄exum angeli pulcher-
rimi illi ministrabāt: his autem qui legem ipsam contenderent gehēnaz z infernū cōminatū est.

Phoca. 21. cōstantinopolitanus impator post Mauritiū impator factus impauit ānis. 13. hic
cū centurio eēt militari tumultu augustus creatus: Mauritiū p̄dictū cū Theodosio Tybe-
rio cōstātino z aduocato filijs alijsqz cōplurimis apud calcidōnē interfecit. Veniēsqz cōstā-
tinopoli ut impator receptus magnaz de se sp̄z p̄buit Rome quoqz declaratus statiz suā
z vxoris sue leontie imagines in oratorio scī Cesarij inter alioz angustoz imagines cū sum-
mo gaudio collocauere. Sz rex exitus multoz sefellit opinionē q̄ sue future segniciei p̄sagi-
um nomē accepit. Nā sicut plinius nono nātis histozie libro ait phoca vitulus marinus noīat q̄ p̄ceteris

595

Phoca

598

5797

ai alibus grauissimo sono premir: quo sensisse videt Iuuenalis cu ait pro re magna i tertia satyra: Eripit somno druso uitalisq; marinis. Tante eiz somnoletie z pigratie iste Pboca fuit: vt per saz rex Cosdra Romanoꝝ pꝛouincias grauissimis pꝛelijs oppꝛesserit: ipsamq; sancta crucē e hierusalem abstulerit: capraq; vrbem xpianoꝝ tēpla pꝛophanauerit: z diripuerit: z zachariam virū sanctissimū eiusdē ciuitatis patriarcbā captiuū abduxerit. Quas ob res cū ēt pboca in suos maxime deseuiret: z ipiū eius negligētia indices deperiret. Senatus eius homicidia nō sustinens ad heracliu patriciū in aphricā mittit rogās vt heracliu filiūz contra pbocā impatorē mittat. Quod et statū adpletū ē. Nā heraclius ipse nauigio constātinopoli ueniēs subito pbocā deuicit: z cepit: quo capto pꝛimo eidem manus z pedes obruncant: z postea cum lapide ad collum in mare demersit.

Papa. 67

605

Sanianus papa cuius pꝛia ignorat: post Gregoriū scūs pōtifex sedit anno vno mensibus. v. z diebus. ix. hic statuit: vt hore diei cū cāpanis pulsaretur i ecclesijs distingereturq; officij grā z vt lāpades accense otinue i tēplis retinerēt. vꝛz cū gestis optimis beati greg. aliqꝛtū aduer 5804
sarcē: eo qꝛ i suo pōtificatu fames plurimū inualuisset: istaretq; pauperes: vt Bre. pietatē emularet. Nil aliud respondisse fertur: qꝛ greg. popularē famā affectatē ecclesie pꝛimoniū largitiōibus dissipasse. Tāta insup ira atq; inuidia erga greg. exarsit: vt eius libꝛos exuri tētauerit. unde z beatus greg. eidē pꝛisus apparuit: z eū ter dure redarguit. quartoq; cū se corrigere nollet ab eodē i capite percussus expirauit. Cuius qdē cadauer ueluti infamis ad pōtē miluū delatū iquadā basilica petri sepe litur. Et iō tꝛius pōtificū hitusē q culpabili morte dānatus sit. z tūc cessauit papatus men. x. z dies. xx.

Papa 68

607

Bonifacius. 3. papa natiōe Ro. post Sanianū pōtificē sedit msi. viii. z diebus. xxviii. Vir sacerdotio satis dignus q z Bratiano testate synodo hita instituit ne qꝛ sub anathematis pena in 5806
locū de mortui pōtificis: aut epi subrogaret: nisi tertia saltē post eius obitū die: vt hēmus i can. 79. di. c. Nullū. Cōstituitq; vt nitidus pannus: qd corporale dꝛ sup altari i pꝛecratiōe scꝛp a sacerdote poneret dꝛ se. di. i. Sic ēt cōstātinopolitanū pꝛiarcbā cōpescuit se se principē appellatē iūbete pboca: vt Romane ecclesie obreparet. xxii. di. c. Renouātes. ac sic tandē z eius uis uiscedē i basilica petri sepelit. z tunc uacant sedes mensem vnum z dies sex.

Papa 69

608

Bonifacius quartus papa natiōe marsus dꝛ ciuitate taleria pie Joāne medico post bonifaciū pꝛdictū pōtifex factus sedit ānis sex mensibus octo: z diebus. xij. hic tēplū scē marie rotūde: qd 5807
veteres pātbeon appellabāt a Pboca impatore ipetranit q z cietis pꝛiu gētū simulachris. 4 idus maij i honore beate marie vginis oiumq; scōꝝ martyꝛū pꝛecrauit: quo facto ēt paternaꝝ domū i monasteriū rededit: suosq; fūdos eidē i monachoꝝ usūz adscripsit: qbus et pꝛdicādi bapꝛizandiq; ac absoluedi potates tribuit: Quibus gestis inde paulo post diez extremū clausit: z i basilica beati petri sepultus fuit: z postmodū pp pestē z aquāz inundatiā cessauit epatus mē. vii. dies. xxv.

609

Cacanus hūnoꝝ siue bauaroꝝ rex hoc āno apud Bauaros hūnos regnū accipiēs multis ānis regnauit Qui mox maxio cōparato exercitu ex norico i italiā trāsgressus forūulij z uenicias puicias turpiter inuasit: ac quosdā lōgobardoꝝ pꝛfectos ita pꝛligauit vt paulū abfuerit qn forūulij puicia oio obtineret. Simul pꝛbus aut eiusdē prouicie dux cum eum pꝛelio aggredi tentasset maximo cōflictu cōmissō cacanus victor e

uasit. Et licet ea i pugna multos e suis Cacanus amiserit: prouincias tū inuadere statuit. Rex itaq; victoria parta: duceq; interfecto audiēs ducis vxorem Romildam cum filijs Rodoaldo z Brimoaldo maximis opibus in quadāz forūulij vrbe se conclusissē cupidine allectus eo cum exercitu accessit: vbi dum vrbem obsidens aliquando circum equitaret a Romilda ducissa e menibus flauis crispitibusq; capillis visus est: z eius amore capta oratores eidem misit pollicens se ei vrbē prodituram modo eam in vxorem duceret: quo audito ille promisit z vrbem accepit: qua capta ista statū ipsā incendit z euertit: vt vix vrbis vestigiū cerneret. Romilda vero vna dūtaxat nocte ad se admisit. Hancq; facto uelut impudicā mulierē militibus suis passiz prostituendā exposuit. Quia dñi illusa acutim ēt palū in medio cāpi fixit: in quo quidem z ipsāz Romildā p media crura cōfixit dicens. Talē maritū decet meretricē crudelē habere. Eius vero filie nō matris libidine sꝛ castitate zelantes ne ab hūnis cōtaminaretur: crudoꝝ pulloꝝ carnes inter māmas sub fascia sibi ap

5810

Heraclius

611

Heraclius. 22. constantinopolitanus iperator: post Pbocā iperauit annis. 27. Hic vbi iperūz adeptus ē magnū cōparauit exercitū: z Eleutheriū patricie gentis cubiculariū suū rei bellice scientissimū in Italiā concitus misit: z ipse cōtra per sas pꝛgrediēs multas puincias a se occupatas recuperauit: z in suā pꝛorsus potestātē rededit: Nā per saz ducē singulari certamie vin

cens interfecit & Cosdram eorum regem oppressit ac filium eius captū & baptizatus in regnum restituit. Persidē deinde ingressus. Turri cosdroe thesauris plena cepit & spoliavit: & ipsorū partē militibus suis dedit partēq; in reparandis tēplis que psc dirripuerāt ac vastauerant designavit: ipse vero alia donatus pre da cū septē elephāntis hierosolimā redijt: cruceq; dñi a persis captā secū deferēs eodē loco vbi antea fuerat collocavit. Ob cuius rei memoriā exaltatio scē crucis de hic celebrari cepta ē. Zachariā quoq; p̄iarcham & alios captivos in p̄tiaz suā remisit. Rediens post modū cōstātinopoliz iris & ocio delectatus ad astrologiā et se stultit: & impij res i suos duces reijciēs luxui se imersit. Adozma nāq; Eudoxia uxore & pu quo cōstā tinū pepit. Hyrtinā ex sōzore neptē incestuoso sibi m̄rimonio copulavit. & heraclidē filiū ex ea suscepit. Illa q; puo tpe post defūcta eius ex p̄mo viro filiā adulescētulā senex accepit vxorez: & vt scelus sceleri adderet: qd sepe stigit i cuticianā delapsus est heresiz. Quāobzē i extremo vite tpe: vt nōnulli tradūt: saraceni & arabes duce mahumeto arma sumētes ita eius duces superūt vt pdita antiochia & hierosolyma hoiez p̄mo se licē mox ifelicissimū reddiderit. vtz cū arabū & saracenoꝝ ipetū vidēt crucē dñi n̄i iesu xpi ex hierosolyma cōstātinopoliz appozari fecit. Tādē theodoro p̄zio cognoimto calioza ad regēdā italiā exarcho misso moz

bo interentis aque quā greci hydropisin vocant diē obiit. Et tūc maxima ipij inclinatio fuit.

5814

Densedit papa natione ro. post bonifaciū pdictū pōtificē sedit ānis. 4. hic cū esset optius pa ter clerū m̄z in modū dilexit & auxit. & tante sicut fert scitatis fuit vt quēdā lebrozū sibi obuiū suo osculo statiz liberaverit. Cōstituit āt hic Ezratiano referēte ne patrini filius puellaz ex sacro sōte a p̄ze lenatā i vxore ducere possit: vt hēmus i canone. 30. q. i. ca. Quinā nāq; tēpore multi ter remorus fuere & scabies quēdā ita ad elephātiā tēdēs: vt deformitate cognosci hoies nō possēt.

Papa. 70

615

Obijt deniq; quarto ferme pōtificatus sui āno: & i diui petri basilica. 6. idus nouēbris sepultus ē. Quo moz tuo sedes vacauit mensem vnum diebus. xvi.

Csisebutus nelegothaz rex ricardi regis filius hoc anno regnare cepit & regnavit annis. 36. Hic cū p̄mū gētilis esset xpianus factus statiz plurimas hispaniaz vrbes q̄ ad Romanos defecerāt recepit: & iudcos i suo regno cōmorātes exhortationibus atq; alijs penis ad fidē christi tādē overtit: nec multo post cuz esset strenuus vir omnes hispaniaz ciuitates Romanis abstulit. Et tum demū cōstātinopolitani imperatores in hispania imperare desierūt.

C Viri disciplinis excellentes.

Chyfidorus n̄r post leādriū hispalensis ep̄s: beatiq; gregorij pape discipulus his tpibus pp doctrinā: virtu tesq; ac crebra eius miracula maximo i precio vbiq; fuit. Qui cū eēt multaz lraz nō medioeriter eruditus multa ad fidē p̄nētia litteris cōmendauit. Quoz de numero ista sūt.

Etymologiaz	li. xx. p̄ncipiū ē: Disciplina adiscende.	Officioꝝ	li. 2. p̄n. Ea que de officijs.
De summo bono	li. 3. incipit Summum bonum.	Ad soroꝝe flozā	li. 2. p̄n. Dñe scē floze.
Allegoziarum	li. 3. incipit: Mysteria sacre.	Differētiarū	li. i. incipit Inter dñm & dñz.
De astronomia	li. i. Incipit: Dño & filio. Item d̄ viris illustribus: & vocabulis grāmatices. Historia quoq; ab adā vsq; ad hec tpa: ac ēt lōgobardoꝝ gesta: Et quorūdā scōꝝ vital: Breuē quoq; cosmographi az: & de naturis rez: ac sup p̄tathencū: atq; alia multa & pene innumerabilia. & cum scūs fuerit hitus eius		

Cioānes monachus velegothus gerūdēsis postea ep̄us apud hispanos i lusitania puicia ortus hac tēpestare xpianā religionē & pdicatioē & scripti vbiq; plurimū inuit. hic cū sape re aliqd p̄etate cepit ardore & desiderio discēdi ex hispania cōstātinopoliz petijt: vbi cū litteraz grecaꝝ & latinaꝝ doctissimus enasisset i lusitaniā puicia suā redijt: atq; ibidez arriana heresiz inualecētē sua doctria fa cillime cōfutanit. Quā ob rē hereticis odiosus factus i barchinonia relegatus fuit. demū post multas per secutiones i p̄tiaz reuersus monasteriū pdidit: & multa in eo celusus p̄scripsit: ac rōez vinēdi mōachis ddit

Ceutropius similiter hispanus ep̄s eruditissimus vir p̄ hec tpa hispanis plurimū pfuit: atq; eos doctria: & exēplo i fide stinuit: Cuius vitā virtutibus & miraculis illustrez Verus hispalensis ep̄s luculento fmo ne postea descripsit. Eius itaq; festum apud hispanos sexto idus iunij celebratur.

C Anastasius p̄sa monachus qdē scissimus p̄ hoc idez tps p̄ xpi noie a persis infidelibus cū alijs. lxx. mar tyriū pertulit. Nā cū i palestina predicaret ab eisdē captus post multa carceri viculoꝝq; ac vberū tormēta q̄ i cesarca eiusdē p̄ncie vrbe fuerat p̄pessus: ad vltimū decollatus est: cuius corpus postea Romaz dela tū ad aquas salinas in beati pauli monasterio repositū ē. Eius vō festū. xi. cal. febzuarij celebratur.

Cadoaldus agilulphi regis ex theodelida filius post p̄rez cū m̄e ipsa theodelida regnavit annis. x. Hic nāq; p̄ ad p̄sidū acgrēdū vix dū quadriēnio theodoberti frācoꝝ regis filiā desposauit: Qui regno susce pto ob matris prudentiam pacem cuz omnibus longobardis: italicisq; per decennium quietissime tenuit. Quo in tempore multa vt diximus ecclesijs donauit.

616

5817

Bonifacius. v. papa natione cāpanus p̄ze ioāne post deūdedit sedit ānis. v. & diebus. x. vir certe singulari humanitatē atq; clemētie: q̄ cū eēt doctus multa ad iustitiā p̄nētia cōstituit: v3 ne q̄s rōe delicti ad ecclesiā cōfugiēs a nemine extrahi posset. Statuit itē ne acoliti martyriū reliquias attractare presumerēt cū sit presbyteroz officii: mandauitq; vt sacrilegi vbiq; anathematizārē tur. voluit itez vt testamēta iussu p̄ncipis scā vbiq; valerēt. Et cū multa scūtate insignitus eēt cle ricos religiose et honeste vinētes vice diligebat. Tādē cū nōnulla ecmiteria extruxisset ac de dicasset defūctus i basilica diui petri collachrimātibus oibus sepultus ē. Cessauitq; ep̄atus dies. 13.

Papa. 71

618

C Eleuterius nonus exarchus natione grecus pietate genis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubiculari
us: et rei bellice sciētissimus hoc āno post ioānē et Smaragdū exarchos ab heraclio i italiā missus sedit an
nis. 5. Qui statim vt rauenā applicuit se se italie regē declarauit. Sed postea cū Romā petere vellet ob arro
gātia; a militibus suis in itinere interfectus ē: quo mortuo milites caput suū cōstātinopoliz miserūt.

Papa. 72

622

Honorius primus papa natione cāpanus p̄e petronio viro p̄sulari bonifacio p̄ticipi p̄dictus s̄
rogatus: sedit ānis. xij. men. xi. et diebus. xvii. hic scissimus fuit p̄tifer: q̄ collapsū quasi clez et 582i
doctrina et exēplo ac moribus renouauit: atq; multas i vrbe ecclesias restituit: et beati petri basilicā
cā regulis eneis e tēplo Romuli ablatis coopuit: edēq; sancte agnetis via numitana extruxit: et
sancti pancratij via aurelia et in ags salinis sancti anastasijs cuius corpus ex perfide delatū hera
clius impator eidē miserat: atq; alias multas edes edificauit: Qui cū pyrribū p̄iarchā cōstāti
nopolitanū hereticū q̄ heraclij ipatorē decepat relegasser vita dēcessit: et i petri basilica sepultus fuit. et tū ces

624

Eugobertus nonus frācoz rex hoc āno lorbario p̄e defuncto regnare cōstitit p̄ticipacis mē. vij. dies. xviii.
cepit: et regnauit ānis. 34. hūc ferūt bonis oibus fuisse insignitū. Arnulphus sigdē metibēsiū ep̄s magister
suis ipsū i officio cōtinebat. Hic cū cēt xpianissimus vir beato dinoyfio martyri tēplū celeberrimū ap̄d pa
risiū edificauit. Uex ab āgelis infestus p̄petuā cū eis suscepit inimicitia. hic intercessione heraclij ipatoris

625

Arioldus. v. lōgobardoꝝ rex post theodelide obitū deie
cto eius filio adualdo adoloscēte regnare cepit: et regnauit ānis. xij. d̄ isto nil mēorie dignū lris mādatū inuēi.

Papa. 73

635

Seuerus primus papa natione Ro. p̄e labicino post honorij p̄ticipicē sedit āno vno: vir sigdē singu
laris pietatē et religionis: paup̄z p̄cipue amator: et calamitosos benignos atq; in reliquos oēs
gratosus et munificus: et ad repandas collapsas ecclesias splēdidus: q̄ cū i his sumope v̄saret: 5834
statim obiit: et i petri basilica sepultus fuit: quo mortuo sedes vacauit menses. 4. et dies. 30.

Astus. x. italie exarchus patricius cōstātinopolitanus hoc āno eleutherio successit mult
ānis apud rauenā et Romā p̄matū tenuit: Qui postq̄ Seuerū fm cōsuetudinē cōfirmasset p̄
ticipicē: erat nūc cōsuetudo vt nullus i papā coronaret: nisi prius ab exarcho cōfirmaret: statim oēs thesauros
lateranēsis Basilice expoliavit: et partē militibus concessit: partēq; secum rauenam detulit: reliquam vero
imperatorī constantinopolim misit.

Pp. 74.

636

Dannes quartus papa natione Balmata: patre venantio scholastico viro post Seuerū pontifi
cē sedit anno vno men. 9. et diebus. 18. Hic pontificatu suscepto statim mādauit si quis res eccle
sie aliqua temeritate inuadere presumeret ad quadruplū restituere cogeret: vt hēmus i cano.
i. q. 2. c. in antiquis. Et euz esset singularis pietatis vir: ex reliquis thesauris quos Isaurus ex 5835
archbus in lateranēsi ecclesia reliquerat multa captiuorū milia per Istriā et Balmatiā a capti
uitate redemit: Quibus expletis plenus operibus bonis obdormiuit in dño: et. 4. idus Octobris in petri
basilica sepellitur: et tunc cessauit episcopatus mensem vnum et dies. 13.

Rotharis. 6. longobardoꝝ rex post Arioldū regē regnauit annis. 16. et men. 4. qui licet multis fuerit p̄
ditus vtutibus: arriana tñ labe inquinatus oēs lōgobardos in eandē precipitanter traxit ita vt nulla fuerit
eius ciuitas subiecta que duos non habuerit ep̄os: vnū. s. catholicū et alterū arrianū: Et h̄ sepius a Roma
nis pontificibus fuerit requisitus vt ab arrianis recederet nequa q̄ a proposito voluntate mutare voluit: i re
tñ militari adeo prestans fuit: vt Ethuriā oēm atq; lyguriā cū locis maritimis vsq; massiliā i suā redege
rit potestate. Tanti insuper fuit ingenij vt leges que sola memorie in vsu habebat in serē quāda; redegerit
et librum ipsuz adhuc extantē edictuz appellari mandauerit: ab illo. n. tpe et supra lōgobardi sine lege fuerāt
Erat autē (ipso in eodē codice referente) annus. 71. quo longobardi italiā intrauerāt: vt i eiusdē libri p̄logo
p̄: hūc autē cū aliquādo theodorus Exarchus bellum indixisset nec ipsecertamen recusasset: adeo apud
Scultenā Abutine vrbis annē acriter pugnatū ē: vt exarchus e suis septē millia eo in p̄elio amiserit: Tā
dem Rbotaris hic sine filijs defunctus eidem Rodoaldus successit. **C** Viri doctrinis excellētes.

Eligius Aouionēsis ep̄s his t̄pibus ob innumerabiles eius vtutes multo i p̄cio fuit: cuius admirandā
vitā etiā multiplex signoz numerus comēdat: hic euz primū aurifaber habere mundo abrenunciāns mo
nachū sese p̄fessus ē: in quo mirabiliter exerescens ēt multa monachoz cenobia edificauit. Unde factū ē:
vt eius exemplo in gallijs infiniti efficerent monachi: cuius vitā cū oēs mirifice laudaret ad eundē Aouio
nēse; episcopatū tādē inuitū assumpserunt: vbi quātū circa xpianā religionē p̄fecerit exitus acta p̄barūt.
Erat quāmaxime erga xpi paupes bñficus et bñ de xpi religione meritis assiduus. Et propterea cum e vi
ta excessisset inter sanctos relatus fuit: et eius natale primo cal. decembris celebratur.

Aurea autē virgo sanctissima ipsius Eligij pontificis discipula: per ipsuz tēpus apud parisios et disciplina
et sanctitate plurimū floruit: cuius sanctitate et prudentia p̄ motus Eligius ipsā trecentis virgibus p̄fecit.

Vincētius beluacēsis ep̄s: hisdē t̄pibus (vt qdā atūr) scitate et doctria apud Ballos multo in p̄cio fuit.

Judochus heremita sanctus huic per hoc tempus nequa q̄ virtutibus inferior fuit. Qui cum esset brito
num regis filius sp̄etis mundialibus pompis in eremum secessit: vbi cum aliquandiu sanctissime vixisset
in pago pontico tandem multis miraculis clarus in domino quieuit.

Frofeus itez hibernie regis filius p̄ id t̄ps cū duobus germanis. s. foilano et vlcano cōtēptis regni sui p̄
pis monachalē habitū suscepit: et i gallijs veniētes latinachū cenobiū fūdauit: et i magno p̄cio euasit.

5857

H

Heracionis: 25. constantinopolitanus ipator: post heraclium p̄ez ipauit cū martina nonercha ānis. 2. in locū tñ demortui herali: p̄mo suffectus fuerat constantinus eius filius: s̄. 4.º impij susce. p̄ti mense insidijs Mouerce Martine ⁊ huius heracionis germani veneno extintus fuit. Mortuo igitur eo heracion hic imperiū tenuit: Sed cum turpiter ⁊ iniquissime rēpu. admīnistrent Senatus populusq; constantinopolitanus propter eorum scelera in eos confurrexerunt ⁊ martine linguam heracioni vero nasuz p̄cedentes e regno expulerunt.

638

T

Theodoros papa natione Grecus ex hierosolyma oriūduus patre Theodoro ep̄o: post Joānē p̄o. sedit. an. 6. mē. 5. ⁊ di. 8. Qui pontificatu suscepto oīa que ad religionis xp̄iane dignitatez pertinere arbitrabatur curioso circūspexit aio maximeq; erga pauperes mira v̄sus fuit pietate. Constituit at̄ hic inter cetera Cerei pascalis benedictionē fieri in sabbato sancto: Celsitq; nemine separari debere qui nupserit post simplex votū: sicut testat̄ Gratianus in cañ. 27. di. c. si vir votū. Hic pyrribū patriarchā constantinopolitanū Sergiūq; ac cyrū hereticos rursub exilio damnavit: Eo q; pyrribus ipse heracionē Augustuz instigauerat vt cōstantinū frēm interficeret. Unde ⁊ postea a populo constantinopolitano occisus ē. Theodoros autē his ge stis ad rē diuinā p̄uersus multoz factoruz corpora exomavit: ⁊ potissimū primū ⁊ feliciani v̄nāq; basilicā apud p̄tez miluiū via flaminea edificauit: q̄bus peractis defunctus ē: ⁊ i beati petri basilica pridie idus madij sepultus: ⁊ post cessauit ep̄atus dies. 52.

Papa. 75

638

5859

C

Constantinus tertius. 24. constantinopolitanus impator: post heracionē p̄dicū patruū suū m̄perauit ānis. 27. Hic cōstantini heracionis fr̄is filius fuit vir certe pessimū hereticusq; ac reip. desolator cupidus quoq; ⁊ ad oīa facinora p̄lapsus: q̄ suscepto ipio statū paulū ep̄s h̄ticitū in locū pyrribi patriarche constantinopolitani ēt heretici (in despectū pontificis romani) suffecit Cuius qdē auxilio ⁊ cōsilio atq; perfidia cōstantinus ipse in heresiz pessimā deuenit: Un̄ ⁊ martinū papā postea exilio dānavit hic nāq; perfidus iperato: cū exarctū Theodorū i italiā p̄ longobardos m̄sist̄ ⁊ apud scultenā fluiū turpit̄ p̄ligatū intellexiss̄: desperatione motus cū magno exercitu statiz romā versus venit cūq; in apulīā p̄uenisset: luceriā vrbē cepit ⁊ direptā solo equauit. Unde cū Romā cū. xx. milibus ingressus fuisset quā post die ad direptiones se p̄uertit ⁊ inter cetera v̄niuersas statuas ex Ere ⁊ marmore ad vrbis ornāmētū positas diripuit ⁊ alia ecclesiaz ornāmēta sustulit vnde ⁊ auarissimus hō plus vrbis in septē diebus detraxit: q̄ barbari antea in ducētis ⁊. 58. annis. Unde q; in malā rē abiens dū Syracusia p̄uenisset ibidē in balneo libidinibus vacans a suis interfectus est.

Constā. 5.

640

Cesarea quedā persaz regis vxor: hoc āno ignorāte viro cū paucis fidelibus constantinopoliz venit ⁊ ibidē sacrū baptisma deuotissime suscepit. Quo audito vir eius confessi legatos ad impatorē constantinopoliz misit: q̄ vxorē ab eo repeterēt. Quibus cesarea respondit nunq̄ in suā patriā se reddituram nisi ⁊ ipse Rex maritus suus xp̄ianus efficeret: hoc cognito rex mox cū. xl. milibus persis constantinopoli ad impatorēz pacifice venit. a quo perbenigne exceptus vna cū oibus baptisimū suscepit quo suscepto multis muneribus ab impatore donatus in patriam suā cū vxore letus redijt.

Artinus eius noīs p̄mus papa p̄ia Tudertinus p̄ze fabritio post theodorū pontificē sedit anis sex mense vno ⁊ diebus. 26. Qui pontificatu inīto statiz cōstantinopoliz legatos misit q̄ paulū patriarchā adhortarent (vt heresi dimissa) fidē catholicā obseruare dignaret: At ipse non mō monitis pontificis obtepare voluit: s̄ et legatos pontificis in diuersas insulas cōstantij ius su ⁊ auctoritate relegauit. Quāobzē martinus Synodū cētū quinquaginta ep̄oz Rome cōgrega

Papa. 76

645

5844

uit. In q̄ Cyri alexadrini sergi ⁊ pyrribi cōstantinopolitanoz patriarchaz cōdēnationē cōfirmavit ⁊ paulū patriarchā quā maxime p̄uauit: pp̄ q; cōstantius impator indignatus Olympiū cubiculariū suū italie exarctū statiz creauit mandāse i ut manicheoz sectā p̄ oēs Italiā extēderit. Martinoq; pontificē aut captū ad se mitteret aut certe iugularet. Olympius itaq; Romā cū venisset inuenta synodo nullū suū errorē suadere potuit. Ob quaz rē lictorē interposuit qui martinū in ecclesia b̄tē marie maioris interficeret. qd̄ ille subita cecitate percussus pficere nequiuit. Martino aut̄ recōciliatus Olympius paulopost vita decessit: s̄ cōstantius iterato Theodorū exarctū in italiā mittēs iussit aio martini pontificē ad se vinctū perduceret. Veniens quoq; theodoros Romaz cū ad p̄ntificē salutatū esset ei confessi cathenas iniecit. ⁊ vinctū constantinopoliz misit indeq; ad cersonā ponit ciuitatē in exiliū actus fuit. In qua vrbē beatus Clemēs papa: ut diximus: longe antea exulauerat: vbi ⁊ ipse paulopost vitaz finiuit multis v̄tutū signis vsq; in hodiernū diem refulgens. Et q; ob hoc inter sanctos martyres relatus est eius festū decima die mensis nouēbris celebrat̄. Hic aut̄ pon. ea in synodo multa cōstituit ad decorem religionis xp̄iane ⁊ maxime pertinētia. Et primo precepit clericis ne oīno comā nutrirēt: ut hēmus in cañ. 24. di. c. Ad liccat. Adānavit itē ut sp̄si ⁊ sp̄se an carnalē copulā a sacerdote benedicerēt. 24. di. c. Sponsus: p̄hibuit quoq; dyacones ordinari nisi castitatē p̄fiterētur. 27. di. c. Dyaconos. Voluit insup clericū post emēdā in suā recipi debere dignitatez. 5. di. c. Sqs. v̄ruit p̄terea fidelibus xp̄ianis calēdaz obsuātias. 27. q. 4. c. nō licet. Constituit insup nil aliud p̄ter aquā ⁊ vinū et panē in altar̄ sacramēto a sacerdote offerri debere de p̄se. di. 2. c. Non oportet. P̄cepit deniq; oibus ep̄is vt sacrū chrisma singulis ānis pficerent: ⁊ p̄ oēs dyocesis sue ecclesias destinarēt. d̄ p̄se. di. 4. c. Omni tempore. Eo itaq; mortuo cum Rome ignoraretur. xiiii. menses. vacauit ep̄iscopatus.

Saraceni qui egyptū incolunt tēpestare hac discordijs oriētalis ⁊ occidētalis ecclesie freti ex alexādrīa cū

13 3

ingēti classe solūtes maximā aphrice pte occuparūt. indeq; cū ingēti tumultu rhodū isulā pueniētes vrbē ceperūt: z colossū fama celeberrimū: a quo vrbz pmaria nomē accepit demoliti sunt: ex cuius ere/ut supra diximus/90. camelos honorauerē: z in alexādriā misere. Dehinc multis in egeo mari afflictis insulis i siciliā peruenerūt: atq; ibi multa loca vastauerūt. Atq; ita saraceni isti i his tumultibus a. 150. hoīuz milia de i peratoris exercitu interemerunt: hispanos quoq; vesegbote sibi subdiderunt: infinita ppe damna ibidem

Papa. 77

651

christianis inferentes
Eugenius primus papa natione Ro. pze ruffiniano post martinū pōtificē sedit annis quasi .3. 5854
Vir certe mire pictat: religionis: māluetudis: z munificētie. Qui z gratiāo referēte statuit: vt qlibet ebs carceres hiet ad pniaz deliquētū clericoz: vt hēmus in decretis. lxxi. di. c. Sacerdos. Voluitq; vt iuxta ecclesias sacerdotū domicilia ostruerent. .12. q. i. c. Accessaria ē. Adandauit quoq; monachis ne quauis ex cā sine sui supioz licētia claustrū exirēt. .16. q. i. ca. Placuit communi. Vtut in super vt nullus iuuis monachus i monasterio teneret. .20. q. i. c. Si qui. Defūctus de m. 4. nonas iunij in petri basilica sepelitur. z tunc sedes vacauit menses vnū. z dies. 28.

952

Rhodoaldus vii. lōgobardoz rex rhotaris regis filius hoc āno patri in regno succedēs regnavit ānis. v. hic gundibergā theodelide regine filiaz duxit vxorē: q religiois matris imitatrix facta: sicut illa modocie: sic z ipsa i papiēsi vrbe ioāni baptiste replū mirificū edificauit plurio qdē auri z argēti appatu: vtz rhodoaldus rex libidibus imersus cū aliqñ i adultio lōgobarde mlieris dphēsus fuisset a viro illius occisus fuit

Papa. 78

654

Vitellianus papa ex oppido seginensi puicie volcoz pze anastasio natus post Eusebiū pōtificēz suffectus sedit ānis. i. 4. z men. 6. vir quidē optius z diuini cultus cupidus atq; assiduus. Quā ob rē: z ecclesiasticā regulā cōposuit: cātūq; ordinauit adhibita organi cōsonatia. hic theodoz monachū viz optimū doctissimūq; i āglia misit z cāthuariēsi ecclesie epm p̄fecit. Qui theodorus anglos p̄dicatione z exēplo ad xpm ouertit: z in fide q̄diu vixit optie p̄tinuit: vnde z libz egregiū cōscripsit: quo declarauit q̄ p̄nia dilui vnūquodq; peccatū possēt. de quo ēt i iure cano nico psepe fit mētio. tādē cum vitellianus hic ecclesiā i oibus bñ gubernasset sexto calē. february defūctus in beati petri basilica sepultus est. vacauit tūc sedes men. 4. dies. xv. 5853

656

Aripertus octauus lōgobardoz rex post rhodoaldū in regno succedēs regnavit ānis. 9. hic gundualdi filius ex theodelinde frater fuit. Qui inter cetera apud papiā oraculū pulcherrimū i honorē saluatoris pdidit: z varijs ornamētis insigniuit: ac fūdis plurimis dotauit. Duos hic filios teste paulo li. 3. successore reliquit: vtz patberitē z gūdibertū: quoz tpe lōgobardi cū romanis pacē seruātes iter se se bi duo multis cladi bus agitanere. Grimoldus eiz beneuētanus dux rhomoaldo filio ibidē duce relicto cū ingēti exercitu papiā venit: z patberitē puez inde fugauit: z gudipertū aliū fratrem mediolano expulit: quas res intelligēs clodonens frācoz rex odolēs adulescētū infor: nūijs cōfestiz magnū exercitū i italiā misit: vt adulescētes p̄mū i paternū regnū restitueret. Unde z in citrapadana regione cruetissima prelia cōmissa sūt. Vtz grimoldus victor: existēs gallos italia pepulit. Refert paulus historicus li. 4. c. 5. hac ratione gallos fuisse deceptos: z supatos. lōgobardi sigdē nō lōge ab astensi urbe simulata fuga rez oīuz copia: ac vini maxime optimi plena vasa relinq̄ntes detulerūt. Gallia vero castra ingressi rati verā esse hostiū fugā leti in oēs cibi potusq; uoluptatē se se effuderūt. Quare supueniētibus hostibus cū sōno z crapula grauati essēt passiz veluti pecora sine custode iacerēt: ita vt ab hostib. cesi sūt: vt vix sfuerit vnus q̄ tātā cladē clodōeo regi nūciaret.

665

Gundipertus igit Ariperti predicti filius nonus lōgobardoz rex defuncto patre regnavit in papiā ānis 2. hic vt premissus ē cū patherite germano: q̄ mediolanū p̄tinebat plurimū cōfēdit: et demū regnū amisit.

Papa. 79

668

Agapitus papa natione Ro. pze Iouiniano post vitelianū pontificē sedit ānis. 4. mē. 2. z die bus. v. Sedit hic hō sanctimonia z religione plurimū decoratus in delinq̄ntes qdē clemēs in pauperes pientissimus in hospites benignus z erga miseros z calamitosos plurimum miserī 5867
collachymātibus oibus in vaticano i basilica petri sepultus fuit z tunc cessauit ep̄atus mē. 4. z dies. xi.

Abegentius

669

Agapitus alias missellus. xxv. cōstātinop. iperatoz post ostantiū ipauit men. vi. hūc cōstātij iperatoz is militē z ratiōe armenū fuisse tradūt: q̄ ipm dn̄z suū apud siciliā i balneo fraude interemit. hic itaq; missellus mortuo cōstātio dū i sicilia sibi v̄dicat iperū nō cōciliatis militū ais a supueniētib. ex italia atq; aphrica copijs stati interfectus ē: z oēs copie ad cōstātinūz ostantij filiū inclinate sunt. 5868
Verū cū oēs milites passim dilaberēt saraceni apud egyptū hoc audiētes magna cōparata classe totā sicilie insulā z maxime syracusanā ciuitatē occupauerūt: z inde magnā predā: z p̄serti ea ornāmēta: q̄ ostantius ex vrbe roma secū detulerat i alexādriā detulerūt. Cōstātius eiz vt p̄missū ē multa vrbis rome ornamenta Syracusas eo animo adduxerat: vt inde constantinopolim traicerēt.
Cōstātinus cōstātij filius. xxvi. cōstātinop. iperatoz post p̄dictū missellūz tyrānū impauit ānis. xvij. vir vtiq; catholicus: modestusq;: ac oi bonitate integerrimus: q̄ suscepto impio heraclīū: atq; tyberīū fratres suos in ipij cōsortiūz accepit: lz sint qui dicāt eodē fratres suos ne ad impūz aspira rēt naribus mutilasse: ide mox ecclesias collapsas: q̄ sub heraclio ab h̄reticis dirute fuerāt instaurauit atq;

Constantinus

alias venno plurimas edificavit: et cū eēt armoz viz strēnus saracenos ro. impio infensissimos bello dēu-
cit: ac vectigales reddidit: et sic pace cū eisdē inita cōstātinopoliz redijt: et vt grecos ro. ecclesie vni-ret: sextā
synodū agathonis pape rogatu cōgregauit: in qua quidē pmissū fuit sacerdotibus grecis vti posse vxorib.
legitimis: latinis vō neq̄q̄. Bēiq; cū esset boni opibus plēus xvii. ipij sui āno apd cōstātinop. e vita dēcessit.

Hrimoaldus. x. lōgobardoz rex gūdipto paruulo expulso regnavit ānis. ix. vir hic fuit mediocris stature
in quo vt paulus li. 4. refert fuerūt multe tū corporis tūq; ai dotes et qdē p̄clarissime. Erat eiz corpore va-
lidus capite caluo premissa barba atq; aio et corpore i rebns agēdis p̄mptissimus: prudentia quoq; ac con-
silio nō solū i rebns externis: s; etiā domesticis multū valuit. Hāc quedā capitula perutilia rbotaris regis
edicto addit: q̄ et ipsa postea legis formā acceper̄ huius: vt p̄missimus. R homoaldus b̄uētanoz dux filius
fuit. Cui cōstātinus p̄dictus impatoruz bellū mouit. Ea pp ad patrē legatos ticinū misit: vt p̄ impatorē
sibi auxilio foret aliter de ipso actū esse. Quo audito Hrimoaldus hic statiz magno cōparato exercitu p̄
stātinū ire statuit: et lupo foroliuianoz ducē regnū et oues cōmisit. Lupus at rege digresso italie regnū sibi
vendicare disposuit. Unde et in etruria atq; emilia vltra padana; oia tumultibus innoluit. Quapropter
Hrimoaldus apud beneuētū hoc audiēs banaros duce cacano pecunijs et pollicitatōibus in Lupū cōcīta-
uit. Qui facto magno ipetu mox a lupo ipso i primo gressu bauari supati sūt. Vex sequenti die plū re-
petētes lupū supāt: et obrūcāt: totūq; foroliuū diripiūt: et incēdūt: Reuersus uero Hrimoaldus gras Ca-
cano egit q̄ sibi auxilia p̄stitisset. suasis vt copias reuocaret: deinde clā in forz p̄piliū. i. imolā duxit vlturus
iniurias: quas a rauentibus ibi acceperat dux. f. trāsiret in auxiliū filij sabbato scō ex inopinato ciuitate ag-
gressus ē: clezq; cū oī populo primū interfecit: deniq; vrbē solo equauit: inde quoq; Arnescū lupi filiū ad
patnū ducatū aspiratē apud forzliuū cū multis sclauis interfecit. Tādē et ipse nono die post slobothoniā
in brachio factā dū arcu colūbā sagittasset erupto denuo sine intermissione sanguine die obiit. Et apud pa-
piā i beati Ambrosij basilica: quam ipse sua impensa struxerat sepultus est.

670

Lotharius. xi. frācoz rex hoc anno clodoneo patre defūcto regnū accepit: et regauit ānis quatuor.

671

Donus papa natione ro. p̄re mauritio genitus post a deodatū p̄ti. sedit āno vno mē. 2. et diebus
v. Quo qdē āno maximi hymbres fuere: et multi fulminibus afflati intericre: et frumēta i agris
emacruere. Unde ob hoc p̄tificatū i maxis turbibus suscepit. fuit aut adeo scitate et doctria
valēs: vt clerū diuersis distinxit ordinibus: diuersisq; auxerit honoribus et rauentēz ecclesiā
a romana tā diu segregatā: et eā ob rē aliocephaliz appellatā sedi apostolice multa cū pace redu-
xerit. Theodoruz eiz eiusdē ecclesie p̄ses et ep̄s sc̄issimus i hāc opinionē oēs reduxit. hic p̄ter
ea quosdā monachos syros cū nestorianis sentiētes dānavit: varijsq; monasterijs eos diuisit. hic insuper
beati petri vestibulū qd̄ paradysū vocāt marmoribus ornauit: ac ēt eccliaz apostolorz via hostiensis et beate
euphēmie via apia sitā instaurauit: atq; alia multa diuino honori stulit b̄nficia: defunctus tādē i petri basi-
lica sepultus fuit. Et tunc cessauit ep̄atus menses duos.

Dapa. 80

672

Abato p̄mus papa natione sc̄uliculus p̄e ro. dono susceptus sedit ānis. 2. m̄. 6. et diebus. 15. hic mōa
chus existēs ob maximā eius scitate 4. pontifex ex monachis creatus ē p̄tifer certe rāte scita-
tis et p̄fectōis: vt lebrofū obuiū sibi factū osculādo sat̄ libauerit. Tādē ēt clemētie et māfuetudi-
ne extitit: vt neminē a se vnq̄ tristē dimisit: habuitq; vt p̄missus ē impatorē moribus et vir tuti-
bus suis cōsimilē. Qua pp monothelitz cā p̄ciliū apud cōstātinopo. habere voluit: vnde et eidē legatos cū
p̄mū p̄tificatū misit cōstātinopo. misit: quos p̄benigne suscipiēs adoratus ē: vt omisissis altercationibus ex
equo et bono vnā ecclesiā de duabus facerent. Huius tpe post lune et solis eclypsiz tāta peste apd romā labo-
ratū ē: vr̄t istū p̄tificē virū sc̄illimū quarto idus ianuarij sustulcrit: quo mortuo eā ob rē cessauit papatus
anno vno et mensibus vij.

Dapa. 81

644

Synodorum omnium epilodus.

Synodus vniuersalis. vi. cc. lxxxix. ep̄oz hoc āno apd cōstātinop. intra impatoris palatiū aucte agatōis
pape et cōstātinū iperatoz p̄ machariū antiochenū et Greg cōstātinopo. ep̄os ac eoz seq̄ces idicif. acta nāq;
est cā monothelitz hereticoz: q̄ vnā tm̄ i xpo dicebāt fuisse volūtate: ad quā agathon pon. doctos xp̄iani
nois viros: v; ioānē portuēsez ep̄m: et aluz ioānē Ro. eccle. dyaco. car. misit: aderāt quoq; et hi p̄cipui defē-
sores h̄sis Greg. p̄dictus cōstātinopo. et macharius antioche. ep̄i: vbi et post multas disputatōes p̄fatā h̄sim
cōdēnarūt. quāobzē Greg. sniaz mutauit: macharius at q̄ i p̄posito p̄tinax fuit dignitate sua p̄uatus fuit: et
eum cōp̄licibus suis Ro. relegatus ē. anathematizādo itaq; greco smone p̄es cōcilij. ix. capitula scripserūt
in q̄bus aug. ambro. hiero. cyrilli: atba. Basilij: greg. Dionysij: et hylarij snia coclusuz fuit duas nās et obf-
tiones i chris̄to fuisse: sicut p̄p gratianū. 15. di. c. Sexta synodus. Qua p̄pter ioānes portuēsis ep̄s. viii. die
pasce coraz impatorē: et greg. p̄iarcha: corāq; vniuerso cōstātinopolitano p̄ graz actōe deo exoluēda i ba-
silica sancte sophie missaz latie celebravit oibus q̄ aderāt approbatibus illū sacrificādi morē. Sex itaq; ap-
probatas synodos ex supioribus celebratas fuisse cōstat. Quas ēt epilogādo recēseri indignū hic nō puto

644

Primā itaq; vniuersalē synodū nicenā fuisse cōstat. Que. cccxvij. patrū p̄ arriū cōgregata fuit: q̄ tres gra-
dus i tritate ponebat: patrē. f. maiorē filiū minorē et sp̄z sc̄uz creaturā. hec aut cōstātinū et siluestri pape ma-
charijq; hierosolymitani atq; alexādrī alexādrini p̄iarche tp̄ibus celebrata fuit q̄ cōdēnates eā h̄sis sta-
tuerūt. xx. canones: quoz auctor maxime p̄traus Alex. fuit cuius qdē auctoritas par euangelijs est.

Secūda fuit cōstātinopolitana. 150. patrū gratiani et theodosij p̄ncipū ac damasi pape Cyrilliq; hieroso-
lymitani atq; neccarij alexā. p̄iarche tp̄ibus p̄ macedoniū cōstātinopolitanū ep̄z et eudorū q̄ negabāt sp̄z

scūs deū eē z hi oēs: cōdēnata p̄fata h̄r̄si. 4. can. statuerē. Quoz auctor maxie bt̄s nectarius p̄fati. fuit.
Tertia ep̄bescina ducetoz p̄ruz: magno theodosio p̄ncipe z p̄ti. celestino Iuuenaleq; cōstāt. ep̄o at; Cy-
 rillo hierosolymitano p̄ nestoriū cōstātino. ep̄m q̄ beata virginē mariā nō dei s; hois iū genetricez appel-
 labat vt. s. aliā carnis p̄sonā aliā faceret deitatis. hi op̄pe. xv. capitula p̄ huiusmodi blaffemias auctore deo
 codezq; scō cyrillo anathematizādo descripserūt. **Q**uarta calcidonēsis. 630. patruz leonis p̄ntificis
 z martyni p̄ncipis iuuenalis quozq; hierosolimitani: z anatholi p̄stātino. ep̄oz t̄pibus p̄ eutbicez cōstātī
 nopo. abbates asserētē xpm post humanā assūptionē nō ex duabus naturis existerē: s; solā i eo diuinā nāz
 pmanere. Et hi qdē p̄scriptā heresiz p̄dēnates. xxviii. canones statuerūt: quoz auctor maxie scūs anatho-

Quinta itē celebrata fuit p̄stātino. p̄ theodoz mopsotenu: z oēs h̄rticos: q̄ mariā v̄ginē (lius ep̄s fuit
 solū hoiez pepisse dicebāt: nō at̄ d̄m z hoiez. Qua in synodo p̄stitutū fuit: vt beata v̄go Theotocos dicerēt
 qz vere d̄m z hoiez pepit. hec at̄ Iustiniai p̄ncipis t̄pibus z Julij pape ac d̄ni ātiochēni: atq; eutbicij con-
 stātino. hita fuit: q̄ os. xliii. capitula anathematizādo scripserūt p̄ theodozi p̄dicti z socioz eius blaffemias
 Et hec de sex p̄ncipaliorib. synodis sub ep̄logo dicta sufficiāt

Suere z alie. 23. synodi vt h̄r̄ i cano. is. di. diuersis t̄pibus h̄ite: q̄ t̄i eiusmōi auctem q̄ sex p̄dcē p̄ncipale
 nō obtinuerūt: q̄s hic b̄nitatis cā omittimus.

Theodorus āgloz archiep̄s vir doctiss. optiusq; p̄ hoc t̄ps ap̄ āḡstā floruit: z in ceta (vt pau. bi. r̄fert)
 libz cgregiū edidit in quo declarauit: q̄ p̄nā vnūqdq; pctz dilui possz: s; z alia p̄ntaria ppulchra i d̄inis co-

Damianus insup papiēsis ep̄s: z māfuctus mediolanēf silr ep̄s bis t̄pib. i italia z doctri (dicibus scripsit
 na z sciate pl; valuer. quoz ep̄le at; tractatus p̄dictā sextā synodū multū inuere: i q̄bus hec potissimū ade-
 rat scripta. Hec est vera dei z hois fides: vt duo credantur in deo voluntates: duēq; operationes.

Seucrius agabunēf abbas doctissimus ad hec usq; t̄pā cū gloria puenit: q̄ i vita pariter z i morte mult
 claruit miraculis: z in ceta ferē ip̄z clodoneū frācoz regē lāgūidū a diutina sua ifirmitate p̄cibus libasse.

Stella quā greci cometē vocāt hoc codē āno per tres cōtinuos m̄ses apparuit: z pluuie maxie: freq̄ntissi-
 maq; tonitrua: q̄lta nūq̄ antea audita fuerāt. Que oia maxias z qdē p̄xias clades idicauer. vñ mox maxi-
 ma vniuersalissq; pestilētia subsecuta ē. Qua certe p̄mū papia fere tota d̄populata: z p̄ ānū derelicta ē. Scri-
 bit eiz pau. hist. li. v. hic freq̄ntibus pluujs oēs segetes cōculcatas itezq; fuisse renatas z ad maturā frugē

Theodorus xij. frācoz rex hoc āno p̄re sublatu regnare (et puenisse: z p̄stiz i vrbibus n̄ris c̄salpie gallic.
 cepit: z regnauit ānis. i 4. vir certe calidi z astutissimū ingenij: nec manu minus q̄ cōsilio p̄mptus: z p̄pca
 multas i vrbē tyrānides exercuisse ferē. hebroynū q̄ppe q̄ndā nobilissimū h̄uit necessariū: cuius p̄silio ip̄e
 rex oia agebat. z in ceta cū austrasios pp̄fos exosos h̄t p̄ eos regē cōcitauit: Qui magno exercitu cōgre-
 gato ad vsus eos duxit. S; ip̄e autor maloꝝ hebroynus a pipino austrasioꝝ regulo in effectus mox et rex su-
 patuf ē. Quo niso theodorus rex pipinū i locū hebroyni suffecit: z maiorē domus r̄gie r̄gniq; gubernatorē vo-

Varibaldus grimoaldi reḡ. fi. xi. lōgobar. rex hoc āno adhuc (luit eē. quo at̄ gnē mort̄ obijerit nō inenī.
 puer p̄re mortuo r̄gni iura suscipiēf r̄gnauit m̄. 3. Eo t̄pe parthar (quē puez grimoal. papia depulerat teste
 pau. hist. li. v. c. 3 4. dū exul ex gallia in britāniā traiceret incerta voce admonēt: vt mortuo grimoal. p̄mūz
 regimē repetat. Qua qdē voce p̄morus: s; incētus h̄r̄ autor: i italia redijt. Et. 3. m̄. post grimoal. mortē re-

Parthar. i. 2. lōgobardoꝝ rex aripi r̄ḡ. fi. r̄p̄tito r̄gno regnauit p̄. so. (gno p̄rno sine cōrētiōe potitus ē.
 lus ānis. 8. moxq; cū inuip̄to fi. ānis. x. vir sane bōus z xp̄iāe r̄ligiōis amator: cuius rei cā multas eccle. ac scē
 agathe mōasteriū edificauit: cuius et vxor rhodelida eius ex. p̄mota z ip̄a gliose v̄. marie basi. q̄ ad p̄ticas
 d̄cē muros plchra extruxit z maiōa extruxiss; nisi alachis lōgobdus tridēt. dux illū p̄turbas; q̄ clatus vi-
 cioia p̄ bava. igē. cl. ap̄d bauzanū oppi. fuderat i reges suos arma mouē p̄sūpsit. v̄ez p̄thar (hic p̄pato exē
 citu hoiez v̄: ip̄etu fugauit. z tādē v̄z tridētū illū p̄sequēf i vrbē aliq̄d̄m obsedit. z cū fuga salutē sibi q̄siuiss; z
 partharis v̄bē potitus ē. tāta t̄i huius reḡ. elemtia fuit: vt hoiez ad se fdesūt i gra; recipēt. z b̄rix. ducē ad
 iunip. fi. p̄ces crearet r̄clamāte t̄i sepius p̄e q̄ i suā hic iunip. facēt p̄ntiē q̄ hosti suo ad malignādū vires
 p̄bēt. Brixiana nāq; ciuitas magnā sēper nobilitū longobardoꝝ multitudinē h̄uit: nec in presentiaz secus
 is parthar rex optius tādē ab hac fece s̄tractus i basilica saluator quā eius p̄ i papia extruxerat sepellit.

Eo eius nois s; papa natōe Siculus p̄re paulo agathonī pont. succedēs sedit mē. x. z diebus. i 7.

Papa. 82.

vir qdē scitate scia p̄spicius cuius scripta extāt elegātissima z vltra doctrinā atq; eloq̄ntiā singula-
 ris religionis: pietatis atq; clemētie fuit p̄ti. Qui oēs v̄bis atq; exēplo ad iustitiā ad fortitudinē ad h̄ūa. 5878
 nitatē benignitatēq; hortabat. Hic op̄pe i missaz celebratōe pacis osculū post agnus dei dari iustituit p̄ces-
 sitq; necessitate v̄rgēte oī die baptizari d̄bere: sicut h̄emus i ca. de p̄se. di. 4. c. l̄xi q̄ sextā quozq; synodū p̄di-
 ctā ab agathonē celebratā approbauit atq; suscepit: z eos anathematizauit quos illa scā synodus p̄ntē cō-
 stātī. dānauerat. Iustituit p̄rea z qdē scē: ne ad archiep̄atū assūpti p̄ vsu pallij alioꝝ v̄e offōꝝ q̄c̄p̄ eccleie
 p̄soluerē obijt deniq; vir optius at; sc̄issimus. 4. cal. iunij: quo qdē die eius nat. celebrat: z collachymātī

649

bus oibus in ecclesia b̄i petri cū magna reuerētia sepellit: z tūc sedes vacauit mēses. xi. z dies. xxi.

Papa. 83.
681.

Enedictus s; papa p̄re ioāne Ro. natus post leonē z ip̄se sedit men. x. dieb. xij. Is vnus fuit q̄ me-
 rito oīnz suffragijs idemortui leonis surrogari debuit. Nā ab icēute etate exēplo militari cepit: z i diuinis
 scripturis ab ipsa pueritia opaz dedit: adeo ut i ipsis z doctrina z exercitatorē singularis tūc h̄r̄et. Ob cuius
 sc̄itātē p̄morus ip̄ator ad eū hāc sc̄ione misit ut deiceps quē clerus z exercitus Ro. d̄ligeret i papā nulla ip̄a
 tois aut exarchi expectata l̄ntia euestigio p̄firmaret: qd̄ diu obsuātū ē. Hic itaq; b̄i pe. b̄riq; Lau. i luci-
 na ac b̄i valētini marty. via flāminca: necnō z v̄ginis dei genitricis ad martyres basi. restituit: casq; aureis

5880

ac argenteis vasibus vestibus alijsq; ornatis plin exornavit. xi. vo me. oibus carus atq; acceptus e vita decel
 fit e apd scum pc. i vari. sep. fuit idibus iunij: e post fedes vac. me. 2. di. xv. **C** Ungaroz regni pncipiū.
C Ungaroz seu bulgaroz regnū p h' tps inittū hūit. hic nāq; bulgari ex scythia nouit prio ipetu tracia eu-
 rope regioe iuasert quos cū impator retardare tēptasq; in furoze vsi illū inf panoniā e mysia ingenti clade
 suparūt: Sugiētīq; pacē n̄ egs p̄ditōibus dōderūt p quā panoniā e mysiā puicias p̄secuti sūt: vbi e p octin
 gētos e. 5. ānos sedē obtinēt n̄ sine magno reipu. xp̄iāc emolumēto: e maxie p̄ turcos assidua bella gerētēf
 qbus p̄mo Trebellius rex regnauit: q iustimianū. 3. ab ipio diectū postea armis restituit. **A**lysia at puicia
 q yngarie ps ē phrygie puicia erat: e adiacet helespōro: e teste Pli. v. li. natu. histo. cōtermina h3 Eoliā i q
 ē ciuitas **A**lyssa hand lōge a troia. **C**aroloꝝ et glorioſū nom p hoc tps apd frācos iūtiū sūpsit. Erāt autē
 duo frēs austerie duces: vnus martinus: e alter pipinus p̄gnomēto vetulus siue breuis. Pipinus at cū in
 tellexissq; hebroynū regis theodoꝝ necariū atq; domus regie tū p̄mariū regē i austeriof cōcitasse e maxia
 eis dāna itulisse vna cū frē suo exercitu p̄gregato regē i bello expectauit: e certamie iter eos gesto rex p̄di
 ctos frēs fudit: e martinū p fraudē iterficē fecit: s3 e paulopost et hebroyno occiso Pipinus reitegrata pu
 gna regē cū frācis supauit: decide pace cōposita aliū i locū hebroyni p̄stitūē ipetravit e ip̄e i banſeria cū su
 is redijt: **H**ey cū itellexisset regē oibus odioſū eē q Bertarij cuiusdā ignobilis p̄filio e opa oibus in re
 bus vteret: ip̄e regnū occuparē decreuit: Et copijs plimis i vnū coact cū magno tumultu traiecit i galliaz
 Et scō iterū cū rege e Bertario cōgressu vniuersū eoz exercitū i fugā v̄it: e Bertarius fuga sibi salutē q
 fuit. **T**heodorus at sine exercitu i regnū sese recepit: paceq; obtēta pipinū victorē Regni gubernatoꝝ e
 maiorē domus regie designat: e extūc apd gallos frācoꝝ reges a solita fortitudine e belli scia degnāntēf. ij.
 q victores eē videbāt: regnū admistrare ceperūt. Quippe cū e celo datū eēt hāc regni dignitate ad auste
 rioꝝ p̄geniē duoluedā pipi. iā i frācoꝝ regnū regnar cepit: v̄ez rebus i regno p̄positis: e **A**lodoberto quo
 dā p̄sagūico suo i admistratōe p̄stituto ip̄e i austeriā f̄dijt q erat frācoꝝ orietaliū regni p̄s vbi. 17. an. rexit.

588i

San. 5. p̄p. natōe ariochē. p̄re cyriaco post **B**ndictū p̄tōf. sedit āno. i. e die. x. vir singularis religioſ
 e māfuetudis atq; doctrie q e libellū d pallij dignitate cōposuit: e p̄pterea i ecclia scī Saluatoris apd
 lateranū ab ep̄is **S**thicēse: portūēse e **V**ilerrense cōsecrari se fecit: quem quidē ritū ceteri postea obser
 uauerē. **O**bijt autem post annū. 4. nonas augusti: e apud sanctum petrum sepultus fuit.

Pp. 84.
682

5882

Snon papa p̄na origie thrax p̄re **B**ndico natus post p̄dictū iōā. p̄tōfex factus sedit mē. xi. e die. 3. vir
 sigdē bonus e tāto p̄ncipatu dignus: e eas ob res a iunullis āgelicus vocatus: eo q erat v̄neranda ca
 nicie e forme dignitate isignissimus. **C**ūq; Romāi petz hūc archiep̄m e exercitus **T**heodoꝝ p̄sbyte
 rū cardiale vari sibi peterēt: **T**heodo. exarchus **L**ononē hūc ob eius v̄tutes acclamātibus cūct p̄firma
 nit: q iūto p̄tōficatu stari i valitudine icidit: de q e mortuus ē ac sepultus apd sanctū petrū. xi. calē. octo. e
 cessauit sedes q̄si menses. 3.

Papa. 85.
683

C Viri doctrinis excellentes.
Ioānes bergomēsis ep̄s tēpestare hac paulo histo. li. vj. c. vj. testate e doctria e auctoritate floruit: vir v̄ti
 q3 e eruditiōe: fide cōuersatiōe q3 ac moribus oibus ornatus: cui pp egregias eius v̄tutes et p̄ncipes cūcti
 honoris ḡfa aslurgē cōfueuerāt. **H**ic cū **A**nnip̄tū lōgobar. regē sepenūero salutis ḡfa arguēt ea de cā aliq̄n
 eū i cōiunio offēdit: q̄ ex re regē ad idignationē cōmouit: e ei ad hospitiiū reuertēti equū ferocē e idomituz
 q imēso fremitu sup se ascēdētes terre allidē cōfueuerat: parari fecit: **C**ui cū scūs ep̄s iscedisset: ita māfue
 tū aial reddidit: vt cū suani icessu ad domū. p̄paz vsq; portauerit: qd rex itelligēs ex eo e deiceps ep̄3 tāq̄
 v̄iz oprimū maxio honore p̄secutus ē: **E**quūq; quē sue sc̄lōi dedicauerat ei et dono dedit: **A**tq; farram
 r̄nsculumq;: quē **A**lachis tyrānice ecclēsic abstulerat eidē ep̄o restituit. **L**eodegarius angu
 studinēf ep̄s e martyr doctissimus qdē ac eloq̄ntissimus: vir p hoc tps insu **T**heodoꝝ frācoꝝ regis pp
 iusticiā iterficēf e martyr xp̄i efficit. **A**rguebat. n. more iōānis baptiste regē: eo q multas tyrānides i po
 pulo e regno exercēt.

Audochus et Roth omagēf archiep̄s hisdē tpibus e doctria e scitate
 nulli secūdus fuit: cuius p̄clarissia gesta apd gal. i p̄cio hūit maxio. **B**eda āgli. p̄sbyte p̄gnom̄to ve
 nerabil vir latia gre. q3 li. n̄ mediocriter eruditus tēpestare hac p xp̄iana reli. multū laborauit eo q docēdo
 e p̄dicādo vsq; i senitū oēs p̄strixerit terras: e adō laborauit: vt p. 9. e. 20. an. docē e li. p̄pōere nūq̄ lassius
 v̄sus fuit: eapp v̄erabilis p̄gnom̄tū meruit: q cū circa ānū dñi. 734. erat. vo sue. 72. plenus bōis opibus
 diē obijerit i scōꝝ numero p̄putari meruit: cuius corpus postmodū ad genuēsū maritimā delatū i diui be
 nigni basilica cōditū nūc vsq; māct. hic at cū doctissimus eēt: hos egregios edidit cōmētarios atq; lib. v3.
Sup mar. li. 4. sup gen̄. li. i. sup tobiā li. i. d̄ qōni. li. reg. li. i. sup lu. li. i. sup samue. li. 4. sup psal. li. i. d̄ tpibus
 chroni. li. i. sup ep̄ist. cano. li. 7. sup taber. moy. li. 3. sup parabo. li. i. d̄ lūa li. i. sup ac. apo. li. i. sup salo. tēplo li.
 i. sup cātī. cā. li. 5. d̄ gestif āglo. li. i. sup apoca. li. i. sup esdrā li. 3. d̄ locis scis li. i. **O**mēlias multas atq; sermo
 nes qbus gallici sacerdores v̄rūt. hūit hic duos germāos doctissimos e noiatisimos: v3 **S**trabonem: e
Heymonē quoz alter plerasq; omēlias eleganti sermone composuit: e alter in genesim cōmētatus ē.

5883

Ergius papa natōe ariochē. p̄re **T**yberio natus **L**onoi p̄t. succedēs sedit ānis. i. 4. mē. 8. e die. i. 4. ma
 gne doctrie e scitat. vir: quā ob eā3 s3 maxia cū difficultate: q3 cū ali3 theodoꝝ ali3 paschalē archidiaco
 nū postularēt i canōis d̄fūcti locū nutu suffectus ē quē postea iustiniānus ipator: cum sue synodo nollet acq
 eserē ad se victū p sachariā. p̄thposatar iū suū cōstātiopoli traher p̄cepit: s3 milites italici id admitter e tole
 rar noluerūt: e nisi ab eodē p̄tō. p̄thospatarius tutatus fuiss3. p̄tinus trucidatus fuiss3: v̄ez cū pacē obtinu
 isset vt vir sc̄lissimus ad eccliaz istauratiōez manū apposuit: e q̄ maxie petri basilī. semidirutā restituit atq;
 multa dōa p̄ciosa obtulit: ibiq; cū basi. reficēt p̄re d̄n̄ice crucis i arcula eburnea repit: atq; bri leo. pape cor

Papa. 86.
684

pus vi lissime iacés: dño reuelate i hōestiorē locuz trāstulit: hic iter cetera cōstituit vt agnus dei ter añ fra
ctionē p̄is xpi semp i ecclesia canēt. Eiusqz vtute z scitate Saxōes oēs fidē nr̄az susceperunt. Tādēz vō
in dño gescēs. vj. idus septēbris collachrymātibz cūcti i basilica petri sepeli: z tūc cessauit ep̄ans diei. 50.
635 **C**lodonens eius nois. 2. Theodori regis filius. is. rex frācoz hoc āno frācis post p̄em puer regnat ce
pit: z pmittēte Pipino regnauit ānis. 2. Quo mortuo Childbertus Theodori fr̄ regnū accepit: z. 4. Frā
coz rex hitus ē: Ad quē Pipinus ex austeriā p̄sumptā orinuās regia possessionē Erimoaldū filiū guber
natorē regie domus stati misit cuius auctoritate rex oia admistruit. Ipse aut Pipinus interim cum Sue
uis z germanis populis plurima bella gessit.

Justinia
nus
686

Iustinia. 2. Cōstāti. p̄dicti filius. 27. cōstātiopolita. impator post p̄ez ip̄auit p̄ma vice ānis. x.
hō sane bonus prudēs qz ac elēosynaz p̄fusul largitor. q̄s ob res cōstātiopolitanuz admoduz 883
auxit ip̄iū: z multas leges cōdēs dinā honorauit religionē. Beide cū sarraceni libyaz z aphri
cā inuasissent: z oia maris exposita occupassent: eoz malis p̄motus iustinianus cū inēso exer
citu i eos stati prupit: z tm̄ terroris eoz duci aminelech icussit: vt vltro pacē exposulās aphri
cā occupatā restituerit. Scā itaqz pace hand multo post iustiniāus z i deū z in hoics multa
incōstātia vti visus ē: q̄ p̄mo sarracēos ip̄os: deide vngaros p̄ter pacis federa adorūs ē: a qbus tñ plus i
cōmodi accepit q̄ itulit. vñ z cōstātiopoli redicēs i maximū ciuū suoz odiū deuēt: q̄ p̄fecti vrbis scuitiaz
nō p̄pescuisset: q̄ qz synodū hūisset i quā p̄dictā sextā synodū quā p̄ suus fecerat ifriger conatus sit. q̄ qz
Sergiu p̄tificē Ro. iterficer voluisset. Quapp vniuersa i eū cōmota ciuitas L cōtiū patriciū nobilissimū
ac potētissimū cū vniuersa plebe i eū excitauit: Qui refracto vrbis carē multiqz eductis morti dānatis
ip̄z iustinia. ip̄io dicit: naribusqz mutilatū i exiliū ap̄d cerfonā p̄ti ciuitatē misit: z ip̄e leōtius ip̄iū inuasit.

Pap. 87.
695

Dāncel eius nois. vj. pa. p̄ze petronio greco oriūduz post sergiū p̄ti. ānis. 3. z mē. 3. sedit. Hic vt mul
ti asserūt martyrio corozatus ē: s; a qbus n̄ sat. Ostat: q z bti adree basilicā i vaticāo collapsā restituit 894
ac bti petri altare cū duabus colūnis detexerat lenaqz exo: nauit. atqz ē vt erat aio pins ex erario
ecclesie multos captiuos redemit: z in Samitū cū pace remisit. Ad ortuus tandēz martyr ad catha
cūbas via apia apud sanctū Sebastianū sepelitur: z tūc sedes vacauit mēse vno z diebus. 19.

Leontius
696

Leontius p̄tius. xxviii. cōstātiopo. ip̄ator pulso iustiniāo ip̄iū occupās ip̄auit ānis. 3. hic galinico pa
triarcha ānuēte cū oī vrbana plebe iustiniānū d̄ ecit z ip̄iū obtinuit: qd̄ itelligēs aminelech sarrace
noz admiratus mox aphricā inuasit: aduersus quē ip̄ator hic ioānē p̄ticiū misit: z eos sarracēos ex
aphrica exterminauit. S; cū n̄ speraret aduersus magnas sarracēnoz copias aphricaz diu tueri: io 895

697

annes ad ip̄atorē p̄ auxilio ip̄etrādo reuersus ē: quo recedēte iteri exercitus tyberii quēdā cōstātiopolita
nū ciuē ip̄atorē sibi creauit: q̄ mox cū exercitu cōstātiopoli nauigauit: captūqz ibi Leontiu naso sicut z ille
iustiniānū p̄uauit atqz i carcerē trusit. **C** Inuptus: al Coptus partheritis regis filius. is. lōgo
bar. rex hoc āno p̄ze ip̄o d̄fūcto solus regnauit ānis. 12. vir oī bōitate cōspiciuus eloq̄ētissimusqz atqz cum
ctis amabilis z gratosus: necnō z i bellis exercitatissimus ac audacissimus cuius gesta ap̄d pau. historici
p̄clara bēnt. Hic iter cetera ap̄d papiā vrbē vbi bellū d̄alachis gesserat mōasteriuz pulcherrimū i hōzem
bti Georgij martyris extruxit: atqz alia in vrbe refecit z edificauit. Tādē bōa grā z pace vita functus vni
uersis lōgobar. collachrymātibz: teste pau. li. v. c. 12. ap̄d sanctū saluatorē qd̄ auus suus struxerat sepeli.

Zyberius
699

Ziberius eius nois. 3. 29. cōstātiopo. ip̄ator Leōtio capto z icarcerato ip̄auit ānis. vij. hic cōstā
tinopolitanus nobilissimus erat ciuis q̄ alio noie Absinarius vocabat: q̄ suscepto p̄ncipatu p̄bi 898
lippiciū Nicephori patricij filiū suū ad obtndū ip̄iū fautorē i p̄tū exulā cōtinuo iussit. dixit
rat. n. idē philip. ip̄atorē se p̄ qetē vidisse aqlā caput suū obubrā: qd̄ ip̄ator ip̄iū p̄sagiū id existi
mās stati i eū relegauit. verū ē cū iustinia. oli ip̄atorē ap̄d Cerfonā p̄ti relegatū iterimē sta
tuisset: id audiēs iustinia. sibi canēs ad Lacanū banaz cōfugit a quo honorificentissime susce
ptus ēt eius filiā sibi vxorē dedit: q̄ ad recuperādū ip̄iū ei auxiliū p̄stitit: quo auxiliator Zyberii hūc cie
cit: z imperium rursus recepit.

Papa. 88.
704

Dāncel. vi. papa ex greco. p̄ze greco natus postaltēz ioānē p̄tificē hoc āno dilectus sedit ānis. 2. 5903
z mē. vij. z diebus. xviii. hō scitate z eloq̄ētia clarissimus: q̄ z ip̄e i basilica petri oratorū i honozē
genitricis adhuc extās extruxit: z scē euphemie basilicā restituit: cimiteria quoqz nōnulla: z p̄stim
scōzū marcellini marci z Damasi p̄tificis exornauit: alias ēt basili. picturis z scōzū historis cultiozef
reddidit. Is tādē oī grauitate p̄clarus. is. cal. decē. z i basili. quā struxerat sepultus ē z vacauit sedes mē. 3.

Justinia
nus
706

Iustinianus oli augustus itēz ope Chacani soceri sui cōstātiopoli reuersus rursus ip̄auit ānis. 6.
q̄ cū p̄mū adeptus ē ip̄erū Zyberii z Leōtiū ip̄eratores a qbus fuerat ip̄erio p̄uatus i carcerē inē
tos eduxit z vtrūqz vniūso spectāte p̄plo iterfici mādauit: galiniciū vō p̄iarchā obcecatū Ro. rele. 5905
gauit ac multos ex iūmicis suis vario mortū gnē e medio sustulit: plerosqz i carcerē trusit: quoz d̄ nūero mu
cū naribus abstergebat z idies aliq̄ sup̄plicio afficiebat. Beide i odiū p̄tifici nois vbi exulauerat mauri
ciū patriciū z helyā spatariū cerfonā cū classe misit: q̄ oēs mares pubtatē sup̄gressos ibidē iterfecit. Vex
de p̄stina vita ob calamitates p̄pessas Iustinianus mior imutare voluit nisi q̄ p̄tificē romanū veneratuf
ē. Nā cōstātino p̄tifici classē quo tutius cōstātiopoli veniret misit rogās vt dignaret ad se p̄ficici: qz iam
x multo tpe erat cupiēs sūmū aliq̄ p̄tificē videre: quo obreperāte Iustinianus Zyberii filiū cū regio
comitatu z Cyrū patriarchā cū oī clero honozis grā vsqz ad octauū lapidē ei obuiā misit. Et p̄tificē qui

dē vrbe igressus nō solū cōplexus ē: veyz et eius pedes veneratiōis grā exosculari voluit. Quāq; pōtificum Romanoꝝ decreta approbanit z cōfirmavit. Discedēs aut ab eo pōtifex hoicm adhortat vt cū oibus pacem cōseruet: z q̄ pacis sunt maxie cū philippico magni ai viro in Cheronēsi isula exulāti ingreret. Et iustinianus p̄silio pōtificis bñ merentis nō obreperās iterficiēdi philippici cā classēm in pōtū misit: z cū philippico dimicare tētaffet ab eodē cū Tyberio vnico filio iterfectus ē. Eas ob dissensiōes ap̄brica z Libya: ac Hranate regnū a Sarracenis occupate fuerūt q̄ vsq; in presēntē diem illis parent.

5905

Sixtus papa natōe Syrus Joāni. 7. in pōtificatu successit sedit trīmō dies. xx. quo tēpore magnū scisina fuit: q̄ lz añ pōtificatū z in ip̄o pōtificatu podagra adeo laboraret vt nō modo ambulare: veyz nec cibum per se sumere posset: tū ita reipu. z vr̄bis Rome curā gessit vt nil p̄termisit qd̄ bonū pastorē deceret: Sed subita morte correptus i basilica petri sepultus ē. Et tūc sedes vacavit mē. i. dies. 18.

Papa. 89

706

Venetoꝝ ducatus initiū.

706

Paulus Lucius Eraclianus p̄mus Venetoꝝ dux hoc año a p̄iarcha populoz Ene to: v3 tribunis p̄ceribusq; cūctisq; plebcis i Eraclia ciuitate creatus dux ducavit añis. 8. mē. vno z dieb. 5. A cōditiōe nāq; vr̄bis venete vsq; i p̄is t̄ps cū veneti gubernatiōis formā sub tribunis z cēturiōibus habuissent. nūc v̄o pp̄ frequētes aduersarioꝝ icursus rep̄mendos de cōi oium p̄silio hūc hoicm tāto dignuz honore d̄legit q̄ magistratu suscepto statūcū lōgo. vbiq; sedus iniit: z venetā ciuitatē p̄ viribus ap̄liare cura uit. vñ z inter cetera Eraclie fines a plāe maiore vsq; ad miorez p̄duxit: vsq; i hoc t̄ps Veneta ciuitas p̄ni momēti fuit: sed eo duce auctore extracta z ampliata vr̄be: istructisq; classibus tanq̄ nobilissimū incolc veneti huc atq; illuc. p̄ exercēdis negociatiōibus nauigare ceperūt. Et cū sup̄ioribus diebus ab emulis magnas paterētur p̄turbatiōes z discrimia: hūc duce v̄iz strenuū sibi deligētes aduersarios z piratas rep̄sit.

Constantinus papa natōe Syrus post Sixtū pōtificē sedit añis. vij. z diebus. xv. vir doctissimus z lingua latina grecaq; eruditus. Cuius t̄pe Rome triēnio fame laboratū ē in q̄ qdē penuria paupes q̄ maxie iuuit. vñ z oēs pōtificē istū e celo missuz acclamare ceperūt: hic: vt p̄missum ē: ad Iustinianū impatorē amoris grā cōstātinopoli se trāstulit. Unde Iustiniano defuncto philippicū successorē hereticū declarauit. Saxonūq; duos reges: vt Pau. li. 6.º scribit voti religiōisq; cā Romā veniētes baptizauit: q̄ etiā regno z p̄p̄is renūciātes moasteriū igressi sunt: vbi etiam paulopost deuotissime obijere. Nec etiā ipse Cōstātinus diu superuixit: Quo mortuo in basilica sancti petri sepultus fuit. Et tunc cessauit ep̄iscopatus menses duos.

Papa. 90

Luitp̄tus. i. 4. lōgobar. rex Junipti regis filius regnavit mē. 8. Hunc Juniptus rex p̄nerulū reliqt successorē cui z tutorē d̄dit Asp̄radū: quo audito Ragiptus thaurinēsiū dux: quē Erimoaldus reliqr̄at puulū cū valida māu aduersus hūc z asp̄radū tutorē v̄it: z cū ap̄d Nouariā vr̄be aduicē cōflixissent ip̄e Asp̄radus cū rhotario bergomate duce auxiliator suo supatus ē. Loq; supato lōgobarodoꝝ regnū ip̄e Ragiptus obtinuit: sed año vitā finiuit.

707

Ragiptus iḡ. 15. lōgobar. rex luitp̄to rege puulo diecto regnavit año. i. Ariptus at̄ Ragimpti regis filius. 16. lōgobar. rex post p̄ez regnavit añis. 12. vir iusticie z pietat̄ cultor: z maxie i paupes munificētissimus q̄ celo xp̄iane religiōis ductus: vt pau. li. vi. ait: Alpes Locias i q̄bus genua ē: z q̄q̄ ab ea ad alpes vsq; galliaz fines cōtēbat̄ b̄io petro d̄cauit: h̄ic iterato cū luitp̄to olī rege puulo z asp̄rado eius tutorē p̄dictis: alijsq; ducibus ap̄d papiā pugnās oēs fudit z i fugā v̄it: z Luitp̄tū regē p̄bēdit ac tādē iterfecit: p̄secutusq; ē rhotariū bergomate ducē q̄ ausul fuerat regnū cū luitp̄to z asp̄rado inader. idēq; laudū vr̄be expugnauit z bergomū obsedit: illā quoq; vicit z cepit atq; ducē ip̄z rhotariū ibidē p̄bēdit: ac Thaurini i p̄petuū relegauit vbi paucis diebus vitā finiuit: totā isup asp̄radū tutoris familiā extirxit luitp̄rado puulo filio excepto q̄ iusto dei iudicio p̄seruatus ē. Vex asp̄radus ip̄e q̄ ad Bavaz regē cōfugerat paulopost ip̄ius auxilio fretus i italiā descēdit: z collatis signis cū Ariperto isto acerrime pugnavit: ac tādē victor euasit. Aripertus at̄ dū trepide auro honoratus fugēt i ticio flu. sūmersus ē: cuius corpus i era stinū inētū ad saluatoris tēplū qd̄ ariptus paup̄s cōstruxerat cū igēti p̄opa platū sepultus est.

708

5909

Philippicus q̄ z vardāicus. 30. cōstātiopo. ipator post. iustinia. ipauit año. i. z mē. 6. vir sane ai atq; maximi cōsiliū: q̄ oīuz cōsēsu ip̄io suscepto C̄yrū p̄iarchā i p̄oro relegauit: eo q̄ bñ cuz Ro. pōtifice sentiret: i cuius loco quēdā ioānē heresiarchā abbatē suffecit: cuius qdē dogmata statū Romā misit: iussitq; vt oīuz p̄sū p̄firmarent z approbarent. Sz statū. pōtifex synodo hita si mō philippici z ioā. abbat̄ opiones ip̄obauit: sz et̄ d̄creuit vt sc̄oz imagies q̄. 6. p̄silijs ab oibus p̄banis q̄ iter fuerāt iussit i porticu b̄i petri depigēnt: ip̄z quoq; ipatorē h̄eticū d̄clarauit. voluit ne ipatoris h̄eticū nom̄ publi. script̄ recipiet: sz cū i bis ol̄trānt̄ p̄ obstiatio corde p̄sistēt ab anasta. d̄ictus ē.

Philippi
cus

710

5910

Anasta. at̄ agnomito archenuus. 31. cōstātiopo. ipator post philippicū ipauit añis. 3. q̄ p̄ncipatu iū to statū philippi. captū ocul̄ puauit: post hec ad Ro. p̄ti. lras d̄dit q̄bus catho. fidiac. 6. synodi se acerrimū d̄fēsozē futurū polliceri: id cū igētē classē alexā. misit: eius duces i iticē rebellātes i ip̄z retulē theodo. q̄ndā ipatorē creates q̄ mox ap̄d niceā d̄ anasta. cōstixit cūq; victū clicū ordiauit.

Anastasi
us

711

Hogobertus. 15. frācoꝝ rex hoc año p̄e d̄fūcto successit. Cuius regni año p̄mo Erimoaldus pipini filius: pp̄ q̄dā secretas factōes p̄sū a Rhotobogalio leudicēsi dolo pemptus ē: z p̄ eo eius filius Theodaldus auctoritate Pipini regis palacio p̄ficif: moxq; pipino rebns hūanis exēpto franci in Theobaldū p̄pini nepotē irruit: z domo effugāt: Quo fugato Ragūfredū quēdā maiore domus

712

regie conſtituit. Pipino aut̄ Carolū cognōie Martellū unicū filiū reliquerat. Defuncto deniq; Bogo-
berto Fran ci Danielē quēdā ignote plapie clericū i reges ſuū erigūt: et cū Chilpericū tertiu noiant: quem
Ragūfredus regie domus p̄poſitus i Carolū Martellū ducere cōpūlit: ac maximis incōmodis ip̄z Ca-
rolū affecit. S; paulo poſt Carolus i iurias receptas vlturus et ip̄e i Chilpericū regē atq; Ragūfredum
gubernatorē duxit: eoſq; i agro cameracēſi plio victos fugauit ingētēq; p̄dā in austeriā ſecū duxit. ibidēq;
Clotario q̄rto Carolus i regē ſubliato denno Ragūfredū p̄leg n̄ deſtitit atq; eū tandem vicit: Cui p̄nci-
patu adempto ſolā Andegauam provinciā ei poſſidendā cōceſſit. Chilperico rege demū mortuo Fran-
ci Theodoriciū q̄rtū Dagoberti tertij filiū et poſt eū Clotariū q̄ntū ad Fauſtū regū p̄mouēt: ſub quo qdē
Carolus marcellus in austeria palacio p̄ceſſe cepit.

Papa. 91.

713

Gregorius eius nois ſecūdus papa p̄re Marcello Romāo natus poſt conſtātinū p̄tifice ſedit 592
ānis. 19. mēſi. 9. et diebus. 15. Vir certe optimus atq; ſciſſimus tāteq; eruditiōis ac ſacundie
bitus vt facile cōvincēt. oēs male d̄ catholica fide ſentiētes: Qui p̄tificate iūto ſtati vrbis me-
nia ex pte collapſa reſtituit ac tēpla Petri et Laurētij extra muros iſtaurauit atq; idē in alijs
baſilicis effecit: ac cas mūeribus multis exo: nauit. Adoſteriuſ inſup via hoſtiēſi nō longe a
pauli baſilica poſitū reſtituit: necnō et bri andree mōaſteriuū qd̄ Barbare nūcupat. Eius quo-
q; opa germāi populū ad fidē ſunt cōuerſi. Indēq; Leone impatorē hereticū hita ſynodo excōicauit: eo q
ſcōrū imagies abolere nō deſinēt. Deniq; vir ſcūs poſt q̄ domū p̄nā ſancte Agathe edificafſet: i eaq; mo-
naſteriuū extruxiſſet: ac multos ſuo exēplo ad v̄tutem et ſancitatem excitafſet: tertio idus februarij ad do-
minū euolans eius corpus in baſilica beati Petri ſepelitur: et tūc ceſſauit epiſcopatus dies. 35.

714

Marcellus ſecūduſ venetoz dux hoc āno apd̄ Tracleā ſuffragijs paulucio duci ſuffectus ducavit āniſ. 7
mēſibus. 3. et diebus. 6. Hic ex clariffima Funicaliū familia originē duxit de quo nil mēoria dignū hēmus.

Virī doctrinis excellentes.

Benedictus mediolanēſis archieps tēpeſtate hac paulo hiſtorico li. vj. c. xxiiij. teſtāte: et Mediolāi et in to-
ta italia nō ſolū in hūanoz ſed et i dinarū eruditionū ſcholis iclitus et clarus fuit: ac nōnulla laude digna
poſuit: Qui cum Romē etiā cauſam p̄ papienſi eccleſia diu egiſſet perdidit: quia ibidē declaratū fuit papi-
enſem epiſcopum Romane ſedi tantū non Mediolanenſi epiſcopo obtemperare debere.

Egidius pbūs grecus mōachus p̄ hos dies ſcīa et religioſe clarus fuit: q̄ p̄ter cetera a ſe edita et in medici-
nis librū de pulſu metricē cōpoſuit: cuius p̄ncipiūz eſt: Ingenij vires modicis conatibus impar. Item
alium de venis qui incipit: Dicitur vena: quando ſit renibus vna.

Bonificiū aut̄ magūtinū ep̄m hiſdē tp̄ibus floruiſſe dicūt: q̄ mōachus exis doctiſſimus atq; eloquen-
tiſſimus p̄ magnitudie ai e Britānia ad Gregoriū hūc p̄tifice vēit: cognitaq; hois v̄tute et ſcītate ip̄z epi-
ſcopū conſtituit: et in germaniā ad confirmandos populos protinus miſit: vbi et p̄dicatione et exemplo ita
opus impoſitū egregie egit: vt a populo magūtino epiſcopus electus fuerit. poſtea etiā cū in Aſphricaz p̄-
ſectus eēt: et ibidē dei verbū indefinenter p̄dicaret: ab infidelibus Adabumetanis martyrio coronatus ē.

Petronius ſeu petronax ciuis Brixianus vir religioſe iſignis et diuitiarū potētiffimus hac erate paulo hi-
ſtorico lib. vi. referēte apd̄ Grego. p̄tifice eas ob res magno in ſcīo fuit: cuius pontificis ſuaſu multas ec-
cleſias in vrbe reſtituit: ac caſſinēſe ſciſſimi Bſidicti mōaſteriuū diu d̄relictū ſua ip̄eſa et edificijs et mōacho-
rū frequētia magnificētiffime reſtaurauit: āno v3 cēteſimo duodecimo poſt q̄ fuerat a lōgobardis deſolatū. 594

Theodoſi-
us tertius

715

Theodoſius eius nois tertius. 32. cōſtātiopolitanus impator hoc āno Anastasio ſupato ac tōſozato
imp̄iū occupās impauit āno vno. Hūc ignobilē et delectū hoiez fuiſſe tradūt. Eūippe q̄ apd̄ publi-
canos ſcripta facē p̄ſuenerat. Vex ſuſcepto impio ita catholice fidei emulatoz exiſtē cepit vt catho-
licus et xp̄ianiſſimus ab oib; diceret: et in ſignū huius ſtati imagies ſcōrū patrū a philippico p̄-
deceſſore ſuo vbiq; demolitas in p̄ſtinū ſtatuſ reſtitui mādauit: ſed anno impij ſui p̄mo a Leone. 3. deie-
ctus et ſine leſione dimiſſus clericum ſe creari fecit: et in monaſterio ingreſſus reliquūz vite ſue ſancte egit.

Leo. 3.

716

Leo tertius. 33. cōſtātiopolitanus impator poſt Theodoſiū d̄dictū ipauit cū cōſtātio filio ānis. 24.
Hic ab hereſiarcbis ſeductus cū i p̄tifice Ro. iuebi nō poſſ; teſte paulo li. vi. c. xxvi. edictū p̄poſu-
it vt oēs q̄ ſub ip̄io Ro. eēt apd̄ cōſtātiopoli ſcōz oīz imagies et ſtatuas ab tēplis abraderēt: an-
frerētq; affirmās ſe id facē ad tollēdā idolatriā: q̄ v̄o ſecus feciſſet eū ſe p̄ hoſte publico hitūz. Et 595
Grego. p̄tifer tāte ipietati nō ſolū n̄ obtēperauit: ſ; et oēs catholicos admonuit ne tiorē v̄l edicto p̄ncipis
i rātū errozē v̄llo mō dilaberent qua cohortatōe adeo italie ppli aiati ſūt vt paulū abſuerit qn ſibi aliū d̄lege-
rint impatorē: quominuſāt id fieret auctoritate ſua grego. obteſtari ānixus ē. Rauene iū tāta ſeditio orta ē
cū alij impatori: alij p̄tifici o b̄tēperādū dicerēt: vt i ip̄o tumultu paulus exarchus cū filio occideret. Adit-
titur deidē ab impatore Euthicūſ Eunuchus q̄ pollicitatōibus et donis lōgobardos a p̄tificis benivolē-
tia ſcūgeret: vex id fruſtra tētātū ē: Leo rurfus diabolico ſpū icitatus oibus mādat vt ſimulachra oia ad
deū deſerāt vel icēdāt n̄ obtēpantes punit: Germanū p̄iarchā id potiffimū ip̄obātē i exiliū mittit et i eius
locū Anastasiūz male cū ep̄o ſentiēte ſufficit: quē poſtea hita ſynodo p̄nauit: et ab officio d̄no ſemouit: niſi
ad catholicā fidē reuerteret. Ip̄m p̄terea ipatorē admonuit: vt omiſſis errozibus verū tādē dignaret am-
pliſter a Grego. huius ſucceſſoz ip̄io ſil et ſidelū cōione p̄uatus ē: et poſtrēo excōicatus et maledictus iterijt.

- C**arolus martellus Pipini senioris filius: hoc anno pre defuncto palacio regis Fracie p̄ficiat: et in eodem magistratu atq; in austeria regnavit annis. 27. Na Pipinus duos filios habuit: huc v; Carolus: et alius Quo mortuo hic solus regnu et p̄ncipatu tenuit: multis tñ cu aduersitantibus possedit: eo q; Eudonus agitanie dux et Clotarius rex quoadvixerut sibi plurimu aduersati sunt. S; his mortuis Carolus hic tota austerie regni p̄te reges: Saxoniam: Banariam: Frixiam: Alemantiamq; contriuit et regno Massilia adiecit: ac p; Grego. papa ad p̄ncipiū vocatus: cū intellexisset sarracenos ex aphyrica i hispania traiecit: oēs puiciā p̄sus depopulasse: atq; inde ab Eudone i gallia vocatos venisse magnis itineribus i hostē ecclesie cā auxilio et Luitpradi logobardorum regis fretus illo p̄ficiscitur: ibidemq; apd Turonez vrbē pugnadi occasiōe suscepta hostes p̄trivit: et i eo plio: vt Paulus historicus li. vi. c. 48. scribit: ad. 360. sarracēoz milia cecidere: et ex Fracis mille et quingēti fuerūt desiderati: sicut ipse Caroli lre ad p̄ncipicē scripte testificant: Qua gdez victoria Sarracēi Caroli b̄ificio a ceruicibus hispaniarū gallo: nq; sunt expulsi. Carolus deinde i puiciā regressus apud oēs maxio in p̄cio hitus ē. Atq; postea Gasconia inuadēs regni totius obtinuit p̄ncipatū. Et ex tūc regia Francoz p̄as ad maiore domus in oibus fuit: hoc dūtaxat excepto q; q rex dicebatur semel in anno i Martis capū curru iunctus ibidē i eminenti sedēs se populo spectādū p̄bebat: publica dona ei solēnter oblata suscipiēs: maiore domus aū se stāte: et q̄ eo anno agēda erāt populo nūciāte: Ita rege domū reuecto maior domus cetera regni negocia admistrabat: l; puilegia et carthe regis noie signaretur. hic Carolus tadē post clarissimas et ingētes res gestas deficiēs Pipinū et carolomanū reliquit filios.
- C**arsus Ippatus tertius venetoz dux: Barcello i Eraclea siue ciuitate noua susceptus ducavit ānis. 9. 721
hic Eraciamis cinis fuit Vir sigdē pessimus atq; malignus q cū insolefceret: et mlitas idies cedēs atq; tyrānides exerceret: ciuili tumultu obrūcatus ē: ac sic Veneti nostri laborū suoz initia i hoc h̄re ceperūt. Post cuius necē cessauit ducatus ānis. 6. Et illo tūc res Veneta p̄magistratus et milites agi cepta est.
- C**Asprandus logobardus Luitperti oli reges puuli tutor decimusseptimus logobardoz rex hoc anno Aripto rege supato regnā recupauit et regnavit: paulo testāte mēsis. 3. Vir per omnia egregius: cuius prudentie nulli equandi sunt superiores: hic filiū Luitpradum per omnia sibi simile ante q̄ mozeretur ap̄ probantibus cunctis regni successorem reliquit. 722
- C**Luitpradus autē Asprandi p̄dicti regis filius decimusoctauus logobardozum rex hoc anno: superstite adhuc p̄re regnū accipiēs regnavit ānis. 31. et mēsis septē: Vir certe tāto p̄ncipatu dignissimus. Si prudentia: sapiētiam: cōsiliūq; quo plurimū valebat inspicias. Erat oppe gigathco corpe atq; vasto et manu adeo p̄mptus vt nemo eo pugnator h̄retur. Iusticia vō atq; elemētia ita insignis hēbat vt difficile iudicetur q̄ in re maiore p̄mereret laudē. Christianissimus etiā adeo fuit ac religiōis amator vt nullibi tēpla sine suo suffragio edificare p̄miserit vñq; Na vt de ceteris taceaz Papiē tēpla pluria miro extruxit ornata additis multis p̄dijs. Intraq; palaciū suū oratoriū in honorē saluatoris mūdi cōstruxit: vbi et sacerdotes et clericos multos istituit q̄ die noctuq; dīna exoluerent officia. Insup ad corroborationē p̄dictoz p̄mo regni sui āno donationē qua b̄to Petro Ariptus rex Locias alpes donauerat p̄firmavit. Vex Ravenā diu ab exarchis possessaz obsidēs tadē cepit et diripuit: et q̄qd p̄clarū i ea fuerat papie detulit. Carolus antez martellus hūc cōpater et aicissimus fuit: et ei auxiliares copias i sarracenos ex Italia trāsmisit. Pipinū quoq; filiū i cisalpinā galliā (vt ei ex more capillū succidere trāsmisit): Quē Luitpradus p̄benigne suscipiens collato sacro ad pentes multis donatū mūcribus cū gaudio remisit. Sed duodecimo regni sui āno cupi ditate latius dñandi allectus captis circūquaq; oppidis Romanā vrbē obsedit: Quo tremore Gregorius p̄ntifex Carolū i auxiliū postulauit: Ad quē Carolus cōfesti oratores misit rogās ne vrbē opp̄meret: aut p̄ntifex vxaret: Quo audito libēri aio Luitpradus vrbē obsidiōe soluit: Atq; idē cācharie p̄ntificis hortatu Romanis oppida ex sabinis excerpta reddidit. Namā p̄trea et anconā ex picētibus: et q̄qd a logobardis: 20. ānis i Erburia occupatū fuerat: restituit. Vex nō ita multo post rex oi laude extollēdus c̄rate grādēns vite cursū expleuit. eiusq; corpus papie i basilica b̄i hadriāi collachymātibus vniuersē sepultū fuit.
- C**Augustini patris n̄i sc̄ssimū corpus: paulo historico lib. 6. c. 4. testāte: quod antea ducētis ferme et quinquaginta ānis ab Ippone in Sardinia fuerat trāslatū: cū. f. Vandali p̄dabnudi Aphyrica vastarent: hoc anno huius christianissimi p̄ncipis diligentia ex Sardinia Papiam defertur in celeberrimo ipsius vrbis loco seu tēplo quod celū aureū dicebatur ab ipso rege i honorē b̄i petri extracto collocatur. 726
- C**pestilentia maxima hoc anno in cōstātinopoli vrbē fuit qua supra trecēta hominū milia: vt Paulus historicus li. 6. c. 46. testatur: perier. Quis cā triēnalis sarracēozum obsidio fuit. Na vt diximus: sarraceni a Carolo martello ex hispania galliaq; expulsi rabiē oēm et indignationē ex clade trecētoz et sexagita miliu interfectoz cōceptā in cōstātinopolitanos v̄terūt: et eoz vrbē triēnio terra mariq; obsiderunt. Sed cum fame: frigore: peste et bello multa paterent icōmoda obsidionē soluētes: ac si p̄teriti: absessere q̄ ide digressi bulgaros q̄ sup Danubiū erāt bello aggrediunt: et ab his et victi ad sua cum ignominia rediere. 727
- C**Comete duo hoc anno Ianuario mēse per. xv. dies in celo visi sunt: quozum vnus solem precedebat in mane. alter vero vesperi sequebatur. 729
- C**Richardus gdā Frixonū dux hoc anno ad predicationē Volfrani Senonēsiū ep̄i cōuertitur qui cum baptissimum suscipere statuisset i lauacro intravit: et statim dubius factus: altez pedē retraxit dicens: vbi nā ex patib; meis plures sunt in iserno au in paradiso? Et audies q̄ in iserno statū iunctū retraxit pedē dicēs: Lau

Papa. 92.

732

dabiliter ē vt plures q̄ paucio: et seq̄r. Atq; ita sua fatuitate d̄lusus morte imp̄meditata enestigio raptus ē. 593i

Gregorius eius nois tertius papa Joāne p̄re Syro natus post Gregorū p̄tificē secūduz se dit anis. x. mēsi. octo et diebus. 24. Vir plāe singularis doctrine et eloquētie: et in lingua tā greca q̄ latina sufficiēter instructus: atq; orthodoxe fidei acerrimus defensor q̄ ob pietatē et humanitatēz adeo xpi paupes complectebat: vt neminē sine elemosyna a se vnq̄ diuiserit. Hic itaq; p̄tificatu iūto statim cōsiliū mille pene ep̄oz Rome celebravit: i quo qdē Leonē: vt dictū ē ip̄erio simul et fidelīū cōtione p̄uauit: eo q̄ statuas et scōrū imagies demolitus eēt: Beclarantq; i eo imaginū sanctorū venerationē esse licitā: et huiusmōi statuti violatores excoicatiois sententia inmodauit: vt hētur in canōe de cōse. di. 3. c. Perlatū. Hic oratoriū pulchrū in b̄ri Petri basilica cōstruxit in quo de reliquijs fere oīuz scōrū recōdens ibidē quottidie celebrari mādauit. In canōe quoq; misse adiunxit hec v̄ba quozū solēnitas hodie in cōspectu dīne maiestatis tue celebrat̄ dñe deus n̄r in toto orbe terrarū. hic nōnulla tēpla vetustate et incuria p̄decessoz collapsa instaurauit: necnō et multa mōasteria p̄rim restituit p̄rimq; a fundamētis crexit et mōachis replenit: q̄bus et regulā itēgre sancte q; viuēdi tradidit. De n̄ia in sup̄ vrbis collapsa multis i locis restituit. Idē fecit cētū cellis tā p̄pe desertis. Tandē de deo deq; hominibus b̄meritis. 4. calē. decēbris mori: et in diui petri basilica sepelī: et tūc cessauit sedes dies. 9.

Gregorbi et gothi oēs q̄ citeriorē hispaniā: galliāq; longe añ occupauerāt: his t̄pibus teste Pauloli. vj. auxilio carētes in Caroli martelli p̄tatez deuenerē. Nā et Luitprandus rex huic bello ip̄i Carolo multas copias transmisit. Et sic Gregorbe et gothi qui trecentis quasi añis in italia: galliāq; ac hispania imperauerant funditus deleti sunt: p̄ter paucos quos Barchinonēses liberauerant.

737

Adeodatus Eraclianus ciuis Vr̄si quōdā ducis filius quartus Venetoz dux hoc año in Aethiopia eo oīuz suffragijs: murata magisterij sede: et militū noie exploso creatus dux ducavit añis. xi. et mē. 2. vir qdē auarissimus execrabilisq; ac ciuibus ifensuf: q̄ cū et ip̄e nimīū crudelēsceret: multasq; violētias et tyrannides indies exerceret: plebe in cū a nobiliozibus excitata ad arma cōcurrūt: et refractis palacij custodijs eū deposuerunt: et eius effossis oculis extra vrbem expulserunt.

Constantinus quintus

740

Constantinus quintus Lcōis impatoris filius. 34. cōstātinopolitāus impator post patres solus 939 impanit añis. 33. q̄ p̄narū ip̄ictatū emulatoz leges et patrū sanctiōes p̄ viribus p̄leg nō destitit: et i oī vite sue t̄pe maleficijs ac magicis artibus luxurijsq; deseruuit: iūmicus quoq; xpi si dei q̄ clericos multosq; mōachos ac seculares catholicos Anastasij heretici cōstātinopolitani patriarche suasu iterfecit: ad quē Paulus Ro. p̄tifex nūcios e Roma cōstātinopoli misit q̄ ip̄z adhortaretur vt sacras imagies restitueret et ab ip̄issimis cedibus cessaret: q̄ si facere recuset cū anathēatis viculo inodarēt: ac cōstātinus p̄max sanas p̄tificis admōitiōes cōtēpsit et Sabinū Bulgarrum regē in demoliendis sacris imaginibus eius impietatē imitatum in gratiā recepit cū antea Bulgarrum bello plurimū persecutus esset: Quo autē mortis genere postea obiit ignoz.

Carolomāus autē Caroli martelli p̄dicti p̄mogētus hoc ip̄o año p̄re defuncto ap̄d Austeriā et Sueniāz magistratū sūpsit: et maior domus regie ductus ē: nā Carolus p̄ duos post se reliq; filios: hūc v̄z et pipinū iuniorē: q̄bus et regnū a se armis occupatū adhuc viuēs diuisit Carolomāo huic nato maiori austeriam: et Sueniā: pipino autē burgūdiā et Frācie p̄tē tribuēs. Hic autē vno sui p̄ncipatus año cū Romā deuotionis eā cū paucis deuēssit et çachariē p̄tificis suasu dimissa regni gloria mūdo abrenūciavit: et ab ip̄o çacharia clericus factus et cassinēsi mōasterio vitā mōasticā egit. Verū post aliq̄d t̄ps vna cū alijs mōachis et Cassinensi mōasterio ad çachariā eūdē papā veniēs ab eo p̄cibus obtinuit vt liceret eis corpus sc̄i p̄ris sui L̄n̄ dicti tā. 34. añis elapsis furti a gallis mōachis vna cū corpe sororis sue scolastice ablatū repetē: cuius precibus çacharias p̄tifex motus ad pipinū frem l̄ias exhortatorias misit: vt pateret mōachos cassinēses corpus b̄ri B̄ndicti ex Floriacēsi mōasterio exportatoz: qd̄ qdē rex et si moleste nimīū cōcessit: Qd̄ cū viderent Floriacēses mōachi se tāto p̄re p̄uari ad orōnē cū lachrymis se cōtulerūt q̄ obrē nūcij q̄ corpus d̄ferē debuerāt cecitate p̄cūntur et sine corpe ad p̄pria reuertūtur: Hūc Carolomanū cū Desiderius lōgobardozū rex ex cassinēsi mōasterio i galliā ad pipinū fratē regē tādē misiss̄ vt ei in lōgobardos bellū d̄ssua deret n̄ mō cū n̄ exaudiuīt: s̄ indignatus eū i vienēsi mōasterio p̄petuo relegauit vbi et paulo post vita d̄fecit. 5940

Papa. 93.

741

Echarias papa natōe grecus p̄re polycronio natus post Grego. p̄dictū p̄tificē sedit añis. x. mē. 2. et diebus. 15. hūc iter optios p̄tifices iure cōnuerādū puto q̄ mitissimus: suauissimus gratiosusq; ac oī v̄tute p̄ditus fuerit: ac et cleri populiq; Ro. amator: q̄ i initio sui p̄tificatus oēm italiā bellis ardētē iueniēs v̄tute sua: sc̄itateq; ac prudētia ad p̄cordiā p̄duxit: postea ad tēpla ruinaz minitātia restituēda manū apponēs multa restituit: et lateranēses edes auxit et exornauit: petri quoq; basilicā p̄fractā instaurauit: ei q; vestē isignē quā p̄niale dicimus auro et gemis distictāz cōdōauit: i q̄ depicta erat polymito ope natiuitatis dñi n̄ri iesu xpi. Tēplis quoq; ab ip̄o instaurat̄ extructisq; fūdos: vñ sacerdotes viuēt d̄ signauit. Cūq; greca latiaq; lingua eruditissimus h̄et. 4. dialo. lib. b̄ri grego. i grecū v̄tit: atq; alia qdā cōposuit. Tandē cū populū sibi creditū scē et itēgre p̄ decēniū gubernass̄z idibus Martij sanctū deo reddidit spiritum: et in beati petri templo sepelī. Et cessauit ep̄scopus dies. xij.

744

Aldeprandus Luitprandi regis nepos decimusinonus Longobardozū Rex hoc anno defuncto ano in regnuz succedens regnauit tantūmodo mensibus quinque: Cui sine liberis defuncto successit Rachis

Thaurinēsum dux & regnavit annis septē: Vir certe oī & ppetua laude dignus: ad quez zacharias ponti-
fex stati p integrādo pacis federe legatos misit: Qui cū cēt aio pius & religiōis amato: ex animi sententia
omnia accepit & comprobavit: Et post aliquod tempus diuino numine tactus regno renūciāns vitā mo-
nasticā vna cum vxore ac filijs magna cum deuotione complexus est.

C Babanus gntus Venetozū dux hoc āno Adeodato duce deiecto ab oī populo in Mathemaucō electus
ducauit āno vno & mēsi bus. 6. Vir truculentus & tāto magistratu indignissimus: ppter cuius scuitiā tu-
multu denuo excitato & ipse depositus ē: atqz eius effossis oculis extra urbē propellitur: propter quod Ec-
lecti nouam regiminis formā inuenerunt: quia cum duce alio duos tribunos annuales elegerūt qui cum
duce pari potestate confederent: que forma nunc vsqz perdurat. 746

C Dominicus Bonagarius siue Sclauus sextus venetoz dux Babāo in mathemaucū suffectus ducauit
ānis. v. Huic pp pdecessoz iprobitatē vt diximus additi sunt duo āni Tribūi q pari ptate cū eo federēt
qbus zacharias papa sub anathēatis pēa phibuit ne seruos xpi baptisinate signatos de cetero vt hactenus
Sarracenis viderē presumerēt. Sed & hic post gntū ducatus sui ānū ob eius demerita in tumultu & ocu-
los & ducatum perdidit. Sūt tamen qui dicant hoc post p̄mū ānū sui ducatus accidisse. 747

C Pipinus iunior Caroli martelli filius q ex morte p̄ris cum Carolomano eius fr̄e Burgūdie & Frācie
ps obtigerat: cū tā Caloromanus mōasteriū igressus fuisset: Domus regie vniuersalis prefectus factus
hoc āno ē regnādi cupiditate ductus legatos ad zachariā pōtifice misit rogās vt regnū Frācie auctozita-
te apostolica sibi cōfirmare dignaret. Regnabat aut tunc remississimus & ociosissimus viroz Chilpericus
rex q de regno nil p̄ter iane regni nomē p̄ferbat. pōtifer vō auditis oratoribus eius p̄cibus stati annuit:
& hoc ob b̄nificij accepti & veteris beniuolētie mēoz: q̄ iter pōtiffices & huius familie p̄ncipes iterecesserat: ac
sic pōtifficis auctozitate: vt hētur i decretis. xv. q. v. c. Alius. Frācie regnū Pipino huic adiudicatū ē & ex
tūc ex maiore domus regie Pipinus factus ē Rex: & deieps reges Frācie ab ip̄o Pipino denoiati sunt.
Chilpericus itaqz a regno deiectus: & in clericū tōsoratus vna cū vxore in monasteriū recludit: vbi vsqz
ad mortē in quiete fuit: Atqz ita Aderingozum regum familia regnare desijt in gallia: que vt p̄missum
est regnavit annis. 296. sub regibus vno & xx. quozū nomina hec sunt. 748

Seramundus	.i. añ. ii.	Lotharius item	.8. añ. 44.	Clodoneus gntus	.15. añ. 4.
Clodius	.2. añ. 18.	Bagobertus	.9. añ. 13.	Childericus tertius	.16. añ. 18.
Adroncus	.3. añ. 10.	Clodoneus	.10. añ. 27.	Clodoneus sextus	.17. añ. 4.
Childericus.	.4. añ. 16.	Lotharius alius	.11. añ. 4.	Lotharius tertius	.18. añ. 2.
Clodoneus xpianus.	.5. añ. 30.	Theodoricus	.12. añ. 12.	Chilpericus tertius	.19. añ. 5.
Lotharius	.6. añ. 2.	Childericus	.13. añ. 6.	Theodoricus tertius.	.20. añ. 25
Chilpericus	.7. añ. 23.	Theodoricus	.14. añ. 13.	Childericus	.21. añ. 9.

C Pipinus itaqz iunior: hoc āno Childerico deiecto i regē a zacharia papa cōfirmatus regnavit ānis. 27.
que ē postea Stephanus pōtifer i regē cōfirmās iunxit & ecclesia romana ducē ac bellatorē h̄ Aistulphuz
lōgobardoz regē ostimuit: Quo ostimto stati ad ip̄ius pōtifficis p̄ces & p̄cepta i italiā vēit: & lōgobardoz
exercitū supauit: atqz Aistulphū regē i papia obsedit: Ad cernēs pōtifer malis ē qbus italia idies pp hoc
lacerabat omotus: Aistulpho pacē vltro obtulit mō ablata sibi restitueret: ob quā rē Pipinus obsidionez
soluēs i galliā suū reduxit exercitū: vbi & alijs collecti copijs sarracenos ex gallia p̄itus expulit: p̄ptozqz
coz rege gothiā: Agtantiā & hispāie p̄tē vi cepit: ac saxones i amicitia recepit. Cū aquitanis aut quoad vi-
xit diuturnū ei bellum fuit. Tandē & ipse senio confectus & patricius creatus rerum gestarum gloria cōsu-
mata migravit ad dominū relicto post se Carolo magno filio glōriosissimo. 749

C Aistulphus. 21. lōgobardoz rex hoc āno post Rachim germanū suū regnū accipiēs regnavit ānis. 8. q re-
gno suscepto pp igenij magnitudinē atqz astutiā & ai ferocitatē oibus arma utētar cepit: & pōtiffici Ro. p̄ci-
pue atqz Romais nobilitozibus quoz ditionē armis sibi v̄dicar conabar: Dēz nāqz italiā breui t̄pis spacio
vexauerat: & Raunenatū exarchatus: magnāqz Flamince p̄tē vi cepat: qbus calamitatibus Stephanus pō-
tiffex laecessus pipini frācoz regis auxilia postulauit: q̄ ē d cā ad ip̄z i galliā p̄fectus ē. Pipinus at p̄cibus
pōtifficis p̄motus cū maxias vndiqz h̄xisset copias i italiā descendit: Aistulphūqz ap̄d papia eius sedē obsi-
dione cigit: oppugnatqz. Stephanus vō puicie calamitatibus p̄motus pacē Aistulpho obtulit: mō abla-
ta restituat. Quobz Aistulphus oēs pacis p̄ditioēs acceptauit: & plūma p̄misit: pp qd & Pipinus obsidionē
soluit & i patriā reuertit. Arbitratusqz pōtiffex aistulphū p̄missa suaturū Romā regressus ē: restitutionez
ablatoz expectaturus. Sed aistulphus breui post alijs octis copijs Romā rursus obsidione cigit: oēm qz
suburbanū agrū denastat: maiori detrimēto q̄ atca p. 300. &. 44. ānos post q̄ impiū decliar cepat: nāz ide-
scōz mltoz reliqas abstulit: & papia misit: & ibidē i decētī loco i basilicis plimis collocavit. At Pipinus ite-
rū i italiā reuersus aistulphū ita obsidione cixit vt coegerit ip̄z p̄stias pacis p̄ditioēs accipe: vñ & romais red-
didit exarchatū: & oia q̄ pōtiffici ex romais & etruscis cepat. Tandē post multa bella i venatiōe apoplexia i-
terijt: q lz regni sui p̄ncipio nimis audax & ferox fuissz: i fine tū moderatus fuit. Erat. n. multe litature vir
& p̄pterea lōgobardoz edicta i leges rettulit: Et cū multa scōz corpa e Roma papia detulisset ad coz ho-
nozē mltā sacella & vginū mōasteria erexit i qbus ēt multas filias suas do p̄secuit. fut q dicūt ip̄z ap̄d bixiā
mōasteriū i honore sancte Julie vni filiaz extruxisse: ciqz ifinita vōa i auro & argēto atqz fundis obtulisse. 754

Eucherius lugdunensis eps hoc tpe multis miraculis clarus fuit: Qui cu ex nobilissimo senatoro viro ortus fuisset ad religiosam vitam habitumq; conuersus diu intra spelunce cuiusda septa i oronibus: z ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud prefatam urbem reuelante angelo in pontificali cathedra solentiter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

Theodorus item ticinensis eps vir scissimus z multa litteratura insignitus hac tepestate clarus fuit: Qui z nonnulla memoratu digna scripto mandauit. De quibus i canone fit metio. z presertim. 30. q. 3. c. Pitaniu.

Pap. 94.

752

Stephanus secundus papa pre constantino Ro. natus post zacharia pontifex creatus sedit annis v. z mense vno: singularis religionis z prudentie vir: cleriq; amator: ac ecclesiarum restitutor: atq; clarissimus in oi scientia doctor: predicatorq; acerrimus: necno z pupillorum ac viduarum defensor qui: vt premissus est: Aistulphu longobardoz regem romanos agros inuadente primo vbis z muneribus: licet frustra a tanto scelere auertere conatus fuit: vnde laesit personaliter i galliam ad Pipinum pro auxilio implorando pficisci coactus est. Cui Pipinus Carolu filiu adolescentem q magnus postea dictus est obuia ad centesimu lapide misit. Et ipse Pipinus rex ad tertiu lapide equo descendens frenu papalis eq reges ad palaciu vsq; ita pduxit: Et pontifex cōfestim Pipinu in reges cōsecrauit atq; imperiu e grecis ad Siacos trāstulit: vt hetur extra de elec. c. Venerabile: qua qdē ordinationē Leo tertius postea in integrū executiōi mādauit. Hic itaq; foris pace obteta synodu magna habuit. In q ones suas: pastoresq; recessit: z errates in via reducere cepit: vbi z qd deceat epim: qd pbyteru: qd deniq; oēs sacris initiatis docuit. Tandē cū basilicas quas Aistulphus rex cōmūnerat restituisset: z de oibus benemeritis cēt. 6. calen. Maij obiit: z in Petri basilica sepultus fuit. cessauitq; tūc epatus dies. 5.

595

753

Auritus Chabius. 7. venetoz dux hoc anno dnico Adonagario duce abrogato: in Athemaneo bonoz oium suffragijs dux creatus ducavit annis. 16. q; 3. nil tyranicu se tulerit tū in vrbe maximu scandalu z exēplū malū intulit q filiu suu ducatus cōsorē assumpserit: Hec multo post aliud maius adiecit: quia ita violentas manus in Gradensem patriarcham iniicit: vt breui ex flagellis sibi illatis obierit. Hic autem suscepto principatu iterum venetam rem ad heracianos transfulit.

Exarchatus regni finis.

753

Rauena hoc ano z magna Flaminee regionis pars ab Aistulpho longobardoz rege capta exarchatus nomē cessat cepit: qd cētū z sexagintaquat tuoz annis in Italia durauerat: vsq; a pmo exarcho: cuius magistratus incepit anno dnī. 389. vsq; ad hoc tepus sub decē exarchis: quoz noia sunt hec: Patricius primus: gallinicus secundus: Tertius bysantius: quartus Theodorus cognomento Calio pa: Martinus olympus quintus q eo ano cū in Siciliam deuisisset interijt: Theodorus pdictus itez q fuit. 6. Joānes palatina: vtputat: Cremonensis 7. Theophilatus. 8. Et paulus. 9. sed mox interemptus: Quo mortuo Eutbicius. x. loco successit ē: sub quo Italia diuisa varie qdē z acriter pugnata est: Ipa nanq; exarchatus appellatiōe continetur

oē quicquid a placentinis agrisq; papiensis finibus padi inter apenini paludes: stagnaq; venetozum ad Adriaticuz pertinet: z Arriminum: in quo qdem exarchatu erant infrastrate ciuitates: videlicet ipsa Rauena Cesarea Forliuuium Forū pompiliū Forū Corneliū nunc Imola dictum Bononia Mutina Regiu Parma z Placentia. Hec omnia Pipinus rex supato Aistulpho Ro. pontifici donauit.

Papa. 95.

757

Pius primus papa natoc Ro. pre Constantino natus: Stephao patruo surrogatus sedit annis x. z mensibus. x. Homo sane mitissimus ac clementissimus: q Christi edoctus exēplo nulli vnq; malū p malo: sed ecōtrario: bōa p malis reddidit: pupillorū quoq; ac viduarū maxie curā suscipiens etiam elemosynis frequentissimis sustentabat. Hic inter cetera Petronille sancte corpus cū sepulchro marmoreo bis litteris notato: Petronille filie dilectissime ex via Apia in vaticanū deferri fecit. Et postea cū multas in vrbe basilicas vetustate collapsas restituisset: morte obiit: z in vaticano solēni pompa sepultus fuit: Quo mortuo cessauit papatus vno anno z mēse vno.

5956

Turcorum regni principium.

758

Turci Scythice gētes: vt diuus scribit Hiero. hij fuerūt quos Alexander macedo. inter hypboreos mores ferreis clausit repagulis: Qui tepestate hac: vt Orbis tradit historicus caucaseas portas egressi cum avaribus viris ferocissimis bello multis ex vtraq; parte interfectis. conflixerūt: Et exinde pontū: Cappadociāq; transgressi: ad reliquas finitimas gētes paulatim se infuderūt: vbi baud multo post latronum more furtiuis qbusdā excursiombus vires sibi vendicātes occupatis moribus z opportunis claustris vnde per occasiōes facile irruptiōes fieri possent: vsq; adeo emerere: z animis sublatis sunt: vt palam itaq; patriq; Marte aduersum finitimos de agri possessiōe certare psumerent. Et procedente tepore non solū pon

nū z cappadociā: sed z gallatiā: bithiniā: lycbaoniā: pisydiā: vtrāq; phrygiā: pāphlīā: ciliā: carīā: z oēs
asiam: que minor vocatur vltra citroq; tbauz ad oras vsq; Jonie z litora greci maris occuparent. Nec v-
nū quidē vt modo principē: sed alios atq; alios duces sequebant. Et primo qdēz vt diximus i asiatia scy-
thia vltra hyperboreos mōtes z tharacūthas insulas ī aquilonis vbera sedes prias habuere. Postea dis-
fusi vniuersā asiā z greciā oēs occupauere: uiri vtriq; truculenti: z in cūctis stupris ac lupanaribus ignomi-
niosi fornicaria comedētes q̄ ceteri abominātur. Jūmētoz lupoz ac vultoz carnes: z qd̄ magis horēdū
est oīuz ēt aboztiua comedūt. De qbus ēt locis suis infra dicemus: cū de orthomanoz īgibus tractabimus

C Desiderius. 22. z vltimus longobardoz rex Aistulpho rege defūcto regnavit ānis. 18. Hic primo ethurric
rex fuit: q cū Aistulphi obitū audisset: statz regnū inuasurus longobardoz copias vndiq; p̄traxit. z vt id
obtineret ī Rachesium: q monachi bituz sūperat multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quā obzē eos ī
suaz sententiā traxit: et ita regnuz in pace cōsecutus ē: eo quippe tūc longobardoz virtus ob delicias lāguesce-
re ceperat. At desiderius oīuz aduersarioz metu libatus a spōsionibus pōtifici z romanis factis aiuz reuo-
nit: multasq; iniurias illis inferre cepit: vnde pōtifex ad Carolū magnū reclamans rogat: vt desiderium
admoneat ab inferēdis iniurijs pōtifici cauere. Quod licet Carolus diligēter effecerit: p̄tinere tñ hoiez ī
officio armis nō potuit. Quinimo cōtractis vndiq; copijs in raenates ditioni Ro. obtēperates monit:
z faentiā comachūq; vi cepit. Quod pontifex hadrianus audiens primo Desideriū nūcijs adoztatur: vt
suis finibus se p̄tineret: nec ecclesie dicitōez occuparet: q pontificē nō audiēs: ēt vrbīnū z senegaliāz aliasq;
plurimas vrbes occupavit: qbus malis motus pōtifex ad Carolū d̄ iniuria itez reclamare cōpellitur. Ca-
rolus uero Desideriū p̄ legatos admonet: vt res iniuste ablatas pōtifici restituat: alias se breui cū exercitu
affutuz: vt qd̄ sponte et cū pace nollet id vi facere cogeret. parāt igitur vtriq; exercitus: s; Carolus mira
celeritate vsus p̄missa copiaz parte: q̄ in transitu alpiū ionis montē occuparet. Ipse aut̄ cū reliquo exer-
citu p̄ mōtes ciniū in italiā descēdit. Ibidēq; fuso ac fugato Desiderio: q ei obuiā se fecerat: oīa lōge lateq;
populat̄ z capit: p̄ quibus Desiderius rebus despatus d̄ tanto accepto icōmodo papiā se recepit z inclusit
vxore ac libis veronā missis: q̄ band multo post in partes frācoz venit. Itaz bertha Carolomani vxor: s;
mortuo marito ad Desideriū confugerat: verone deditōne fecit. Aldegisius at̄ Desiderij filius inde ad cō-
stātinopolitanū impatorē pfugit. Carolus vero e roma papiā rediēs sexto mēse postq̄ obsideri ciuitas ce-
pta fuerat: ipsa potitus est: vbi z ipsuz Desideriū regē vna cū vxore z libis cepit et spoliavit: ac regno spoli-
atū lugdunū relegauit: z ī papiā mediolanoq; vrbibus frācos p̄fecit: q longobardos et eozū regiōes vsq;
ad alpes tēdētes fouerent: z in pace retinerēt. Atq; ita āno salutis nre. 774. z. 5. pōtificatus hadriani pa-
pe regnate apud cōstātinopoli cōstātinō p̄dicto longobardoz finē accepit: qd̄ p̄ annos. 204. sub duobus z
20. regibus dignoscitur fuisse p̄oectuz. Quoz nomina hec sunt.

759

Alboynus	1 añ 4	Arioaldus	6 añ 12	Harmaldus	12 añ 3	Asprandus	18 añ 5
Bappon	2 añ 2	Rhoraris	7 añ 16	Partbaris	13 añ 17	Luitphradus	19 añ 31
Sine rege	añ 10	Rhodoaldus	8 añ 5	Junipertus	14 añ 2	Lachis	20 añ 6
Rutharim	3 añ 7	Aripertus	9 añ 9	Raympertus	15 añ 8	Aistulphus	21 añ 8
Agilulphus	4 añ 25	Eundipertus	10 añ 1	Raympertus	16 añ 1	Desiderius	22 añ 18
Adoaldus	5 añ 10	Grimoaldus	11 añ 9	Aripertus	17 añ 11		

C Carolus pipini regis filius cui postea ex rebus strēnue gestis magno cognomen fuit: hoc āno p̄re defun-
cto regnū accipiēs regnavit in totū ānis. 46. Reliquit aut̄ pipinus rex duos post se filios. Carolū hunc z
Carolomanū: qui abo patris regnū inter se equis portionibus partiuer. S; Carolomano biēnio post de-
functo carolus hic totius regni gubernacula rexit. Verū Bertha eius cognata Carolomani vxor caroli vxo-
ri inuidēs pp̄ amplitudinē mari adozarij cuiusdā necessarij sui cōsilio vsa nulla vi cōpulsā cū filijs suis ad de-
sideriū regem in italiā cōfugit qui z eam perbenigne suscepit: eo q̄ se tutiorē futurū hac ratōne a Galloz
impetu existimabat: z q̄ francos p̄positis carolomani filijs facilius arma in carolum sumpturos: si quid
in se mouere arbitraretur.

768

C Joānes chalbuis Mauritiij ducis filius. 8. venetoz dux: hoc āno ieraclea oīuz suffragijs cōfirmatus dux
ducauit solus post patrē ānis. 19. Hic ab ineūte etate in nauali militia ita enutritus z doctus fuit: ut dignus
esset: quē p̄ ceteris anteponeret. Vir certe ingenij mitis qui oēs vno ordine dilexit z neminē vnq̄ odio ha-

5967

C bunit: honozis patrie procurator ac defensor habitus.
C onstantinus eius nois s; papa natione Ro. paulo pontifici succedēs sedit āno vno z mē. vno
hic p̄ Cōstātinū imperatoris desiderijq; regis fauorē fauēte ēt Thobone fratre Hapesino duce
sanctibus quoq; quibusdā malinolis largitionibus z pollicitatiōibus corruptis ex layco simpli-
ci in pōtificē assumptus fuit. Quāobzē in multe ecclesia discordie excitare sunt: p̄ quas philip-
pus quidā ab alijs eligit pontifex: qui z breui deiectus est. Constantinus aut̄ hic pertinaciter egit ac ponti-
ficalia administravit. Sed postremo in tribus foris vbi sancti hadriani est ecclesia a clero populoq; Ro-
mano concilio congregato St ephanus Siculus in pontificem est electus. Qui vocatis ex Francia mul-
tis episcopis concilium in laterano habuit: in quo quidem Constantinum damnauerunt: z in Monaste-
rium tanq̄ in perpetuo carcere incluserunt vbi paulopost eam oculis excecauerunt. Et sunt qui hunc in-
ter pontifices non numerent.

Papa. 96

768

3

Papa. 97

769

Stephanus itaq; eius nois. 3. papa oliuo patre siculo natus delecto cōstātino predicto pōtifer creatus sedit annis. 3. men. 5. et diebus. 28. Vir vtiq; eruditus: et in rebus agendis maxime ecclesiasticis strenuus: q; vbi pōtificatū iniit statim e gallia presertim et italia synodo cōgregata pōstātiniū predictuz: qui papatū inuaserat: et cūcta q; ordinauerat abrogauit. Quibus optime ex sententia gestis: institutum i ea fuit ne quis de cetero nisi p gradus ecclesiasticos ascēdisset pōtificatū obire psumeret sub anathematis pena: sicut hētur in decretis. 19. di. c. Spordebant pmulgatūq; ē in ea synodo vt quecūq; idē cōstātinus in re sacra egisset pter baptismā et chryzma irrita haberēt. S; et alia multa ea i synodo cōstituta fuerūt: vt hēnt i canone: Quibus peractis sequēti die itū ē processionaliter ad scūz petruz cū maxima deuotione: v; nudis pedibus: et a pōtifice et ab alijs oibus q; aderāt Tādē hic verus petri successor et christi iesu imitator oibus cōsumatis q; ad vey et optimū antistitez attiebat. 5. cal. ianuarij genuit in pace: sepultusq; in beati petri basilica cessauit episcopatus dies. ix.

Papa. 98.

772

Adrianus primus papa natiōe Ro. patre theodoro summe nobilitatū viro post Stephanū pōtificē sedit ānis. 23. m. x. et diebus. is. Hic ex magnitudine ai consilio: doctrinaq; atq; vite scitate cū quo uis optimo pōtifice cōparari pōt: Cuius amicitia querēs Desiderius rex frustratus ē dicēte eo nō posse in eo cōfidere q; tonēs fidē fregit: quibus risis indignatus desiderius multa ac plurima ecclesie intulit damna. Unde cū pontifex ad caroluz magnū reclamasset: desiderius tādē e regno eiectus est: et pace de longobardis parta septimā synodū. 300. et 50. epoz habuit: in q; primū feltiana heresis de imaginibus tollendis abrogata ē: vt testat Gratianus de pse. di. 3. c. Septima. Mandauit q; laicis: vt nullo mō de pontificis Ro. electione se intrmittere presumāt: vt i canone. 63. di. c. Nullus laycoz. Vtuit ē infames ad sacerdotiū promoueri. 6. q. i. c. oēs. Mandauit itē ne clerici ex forz suū in iudicio traherēt. ii. q. i. c. Clericus. et cū a bellis demū securus fuisset ad exornada; vrbē: sacrasq; edes aiūz adiecit. Et primo corpus beati pauli apostoli laminis argēteis inclusit: et altare beati petri pallio aureo exornauit: ac nōnullas basilicas vctustate collapsas restituit. Multos quoq; aque ductus: turres et vrbes: murof magna impensa instaurauit: qbus qdiligentissime expletis moritur: et in petri templo. 6. cal. ianuarij sepelitur. et tunc cessauit papatus dies. 3.

Leo .4.

775

Leo quartus: quintus et trigēsimus cōstātino impator post patrē cōstātiniū imperauit ānis. 5. cuius tpe vix imperiū etiā noie vigebat. Naz illud in oriēte barbari cōtinue occupabāt. et Romani tū a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq; mortuo patre: q; de bulgaris triumphauerat in syriaz expeditionē duxit. Sed lenibus factis excursionibus vbi hostes i se uētuos didicit domū trepidus redijt et ocio deditus se innumeris imerfit flagitijs. Amabat aut lapides preciosos: et ppa coronā preciosis ornata lapidibus ex scē sophie sacratio sustulit: et capiti suo imposuit: q; pp gemaz frigiditate paulopost ad interitū illū perduxit. Huic byrena vxor fuit: q; post eius mortē (vt mox dicemus) cū filio suo iperū rexit.

Bhyrenes at predicti iperatozis vxor fuit nobilissima atheniēs mulier: et insignis decoris pspicua: pp quā pulchritudinē cōstātinus pdcūs iperatoz e pzia cōstantinopoli vocauit: et filio suo leoni vxorē dedit: ex quo filiū peperit noie cōstātiniū. Sed mortuo Leone marito suo: ipsa cū cōstātino admodū adolescētulo p de cēniū iperū egregie rexit. S; eo grādiusculo facto eā octo annis a societate remouit. Tādē byrenes impij quida vt erat igentis ai mulier femineo quodā astu iuuenē viribus suis fidētē cepit: et ab impio deposita in carcerē trussit. Et in folio imperiali ipsa cōscendens pre ceteris mortalibus cū ingenti gloria. 5. annis sola i perauit. Post illud at tempus byrenes amicoz Constantinū opere e culmine deposita fuit. et constantinus a viculis absolutus: i throno absumptus est. Et h; byrenes impij fortunā dposuisset: egregiū m. fruauit aiūz et referatis thesauris suis clam pncipiū impij sibi fecit accomodos quos cū āplis muneribus i suā deduxisset sūiaz egit: vt qui illā dposuerat cōstātiniū filiū dnuo caperēt: et lūinibus puarēt: ac sic dēuo aiosa mlter sublatū sibi olim reasumpsit imperiū. Quāobzē Constantinus filius morbo corzeptus statz interijt. Tādē et ipsa cū quinq; iterū ānis impasset a Hycephoro rebellāte in palatio eleutherij obfessa ē: cui cū oēs thesauros aperuiss; Hycephorus illā cepit: et in exilium lescos illā relegauit in qua iam senex vitā clarā terminauit. Alij m de fine illius aliter sentiunt.

Cōstāt. 6.

778

Constātinus eius nois. 6. leonis predicti ex byrene vxoris filius. 36. Constātino politanus ipa to hoc āno pre rebus humanis subtracto impauit vna cū byrene matre pdicta ānis. x. Que q; dē prudētissima et religiosa mulier statim impio adepto piliū secūdū in nicēna vrbe trecētoz et. 30. epoz cōgregauit. In quo institutū fuit: ut qui sacras imagines delēdas de cetero dicerēt perpetuo anathemate necerent. Sancitūq; fuit spiritū sanctū a patre filioq; pcedere. S; nō tulit diu cōstātinus hic sanctū matris ipiuz: q; patris flagitia subsecutus quozūdā flagitiosoz suasu nō multopost id decretū abrogauit. Cū igit Constantinus iste cū matre byrene. x. annis ipasset orta discordia matri impij administrationē violenter abstulit: et a societate sua remouit solusq; annis. v. impauit: et maria; quādā duxit vxorē. Cui cū postmodū ancillā noie Theodorā arderet: ut ea licētius potiret: ipaz vxorē in monasteriū detrudēs adulterā iperiali corona decorauit: s; et aliud huic addidit flagitiū: q; multos nobiliū suoz sine eā excecavit asserēs eos cū byrene matre q; cū iurasse. Quibus flagitijs irritati ciues byrenē re uocarūt. Que reuersa cōstātiniū cepit et effosis oculis i carcerē misit: vbi et merito tanq; parricida et sacrilegus vitā finiuit. Mater at sola (ut dictū ē). 5. ānis iperauit. Que audita Caroli magni fama e cōstātino poli

legatos in italia misit: ut cu eo fedus inirent. Imperiuq; cu suis terminis diuideret In qua qde diuisione
byrene ea italie pars obuenerit: q ad dexterā Neapolis incipit et ad sinistraz Ansfredonia: que cu infero et
supo mariclaudit ac etiā sicilia. Reliqua vo ps Carolo ex federe obtigit.

C Sanguis xpi mantuanus.
C Judeus quidā his tpiibus apud syriā existēs quadā die in uilipediū xpianoz ira succensus: xpi imaginē
lancea suffodit: et ex ea statiz sanguis vbertiz effluxit: quo pdigio tremore correptus ne sanguis idē deperi-
ret: vas vulneri apposuit: de quo cum nōnullos languentes liniuisset: et sanitatis beneficiū ptinus recep-
sent: Eā obrē indei in illa regione multi cōpuncti ad fidē xpi sunt cōuersi. Quē quidē sanguinē diuino cōsi-
lio postea manue allatū: ibidē vsq; in presens pp crebra eius miracula maximo in precio et gloria habitus
est: Carolus at ipator: postea auditis miraculis ad leonē papā scripsit petēs ab eo de hac re certificari. Leo
igitur pontifex receptis caroli litteris (cum Romanos molestos haberet) sumpta occasione statim An-
tuam venit: uisitq; eius frequētissimis miraculis: ipsuz vtz xristi sanguinem esse dixit et approbavit: q et
nonnulli alij pontifices postea effecere.

C Aureā quoq; laminā hīdē tpiibus apō cōstātinopoliz in sepulchro cuiusdā innētū fuisse tradunt: in qua
scriptū erat: xps nascet ex uirginemaria: et credo in eum sub Cōstātino et byrene: o sol itez me videbis.

C Obelerius ancierus Mathamaucēsis tribunus. 9. venetoz dux hoc āno in mathemaucō oīuz suffragijs
creatus dux ducavit annis. 2. Vir tanto indignus magistratu: qui cū pncipatū adeptus fuisset: miro odio
in ciues suos exardescere cepit: seditiones nāq; ac tyrānides plurimas in vrbē excitauit vñ et merito ipse a
ciuibus odio habitus pnia ppellit et taruisiū fugit: postmodū vo ab exulibus ueneti rursus reuocatus denno
dux sublimatus ē: Quo cōfirmato statiz Beatus frēm ducatus pforte accepit: sed cū purbationes itez ma-
gis ac magis in dies suscitaret a populo magistratu priuatus in patibulo vitā exalare fecerūt.

788

C Beatus aut ipsius Obelerij ducis germanus. x. venetoz dux post srez pdictū ducavit annis. 3. et diebus
4. Cuius instigatione cū pipinus caroli filius venetis bellū indixisset eosq; apō taruisiū supasset veneti euz
codē filio et eius patre Carolo p federa conuerūt. Quibus federibus actū ē: ut Btūs ipse ad mathema-
cū iexiliū mitteret. Quāobzē indignati veneti Eracleā destruxerūt: et tūc multi eracleā nobiles i vrbē cōflu-
xerūt: qz aduētū venetiaz ciuitas p̄rimū aucta fuit. Quo et āno Aglicēses deserta Bgleia i venetiaz cini-
tatē pplariē emigrarūt: adeo ut tūc sa vrbis cōditō fuisse dicat. q postea vrbis optimū regēdi modū tradiderūt

790

C Angelus baduarius. xi. venetiaz dux hoc āno defuncto beato i riuoalto oīuz suffragijs creatus dux du-
cauit ānis. 18. qui magistratu inito cōfessi palatiū i insula riuoalti nūc extās edificare cepit: quo cōpleto post
tertiū ānū cū eēt eracleanus parthiciacus eracleā destructā denno reedificauit: et nouā ciuitatē ip̄az appel-
lauit. q et nūc usq; ep̄anus rōc nomen retinet. Hic duos filios suos ducatus p̄sortes assūpsit: et monasteriū
sc̄ igacharie edificauit: atq; ibidē sc̄i ipsius reliquias collocauit. Sed et templum beato Hylario sua impen-
sa cōstruxit. In quo se sepelliri voluit.

792

Leo eius nois. 3. papa aculpho p̄ce Romano natus post hadrianū p̄tificē sedit ānis. xx. m. 5. et di. 9

Papa. ioh.

Vir qdē doctissimus: q ab ineūte etate ita disciplina ecclesiastica eruditus fuit: ut dignus eēt q cete-
ris preponeret. Erat preterea castus integer pudicus facūdus: et doctoꝝ viroz ac paupuz amatoꝝ

496

5995 atq; orphanoz pupilloꝝq; p̄curator ac defensor: Qui dū atq; cleri p̄fessionē a beato Greg. institutā pa-
geret excitato tumultu paschalis p̄micerij et cāpuli p̄sbyteri machinationibus interceptus ē apud sc̄i Sil-
uestri edē: et multis verberibus cesus ac lingua oculisq; p̄uatus i carcerē cōiectus ē. Verum oipotēs deus
moꝝ illi visū loquelaq; restituit. Unde et postea albini cubicularij sui auxilio liberatus: et ad petri basilicā
perductus ibidē diu latuit donec vinigisius spoletanoꝝ dux cū cohorte accersitus ad spoletanā vrbē perdu-
ceret. Quo audito eius et Albini domus direpte sunt. Leo at cōfestim ad carolū d̄ iniuria cōquesturus in
galliaz perrexit. Carolus autē auditis seditioꝝ in p̄tificē iniurijs ipsuz cū honesto comitatu romā remi-
sit. Cui ad p̄tē miluiū clerus euz ingenti gaudio cū oī populo obuiauit. et nō multo post carolus ipse p cō-
ponēdis rebus subsecutus est: vbi ex oī gallia et italia epos comenit: et in petri basilica synodū hūit: a qbus
astāte populo et clero d̄ vita et moribus leonis pape s̄nias rogauit. Leo at hic offēsus id iudiciū q̄maxie ex-
postulabat. Sz cū omnes affirmarent sedē apostolicā caput oīuz a nemine iudicari debere. Ipse corā caro-
lo et vniuerso cetū sumpto in manibus euāgelio: ut hēt in canone. 2. q. 5. c. Auditiū. iuramēto affirmabat se
oīuz rez que sibi obieciēbāt ifontē esse. P̄tifer itaq; infamia liber Carolo aliquā relaturus grāz: cū uidēt
impatoris cōstātinopolitanos egre id nomen tueri idibus decēbris āno salutis n̄re. 800. i. basi. bti pe. post
sacra solēnia po. ro. p̄cibus rogatus carolū Ro. ipatorē declaraturū dyademate d̄corauit acclamāte ter pplo
Carolo Augusto a deo coronato magno et pacifico impatoꝝi vita et victoria: inuixitq; cū p̄tifer vna cū pi-
pino filio quē regē italie declarauit Et sic carolus oblitteratū iā pene in italia Ro. Impiū reasumpsit: Al-
sumptaq; impij dignitate carolus nouas leges cōscripsit: quas p oēm Romanū orbē obseruari voluit: et pon-
tificis decreta publico edicto itidē mādauit obseruari: sz et oīum ipatoꝝ leges solcite obseruari monuit: ut
habemus in cas. x. di. c. De ep̄istolis: voluit ite oīuz doctoꝝ scriptis decreta pontificū preponi: ut di. 20. c.
De libellis: venit quoz ne qua ecclesia sine parochia sine ep̄i puisione regeret. x. q. 1. c. Regēda. Manda-
uit p̄terea xpianos nō pluribus: sz vno tm̄ patrino in baptismo vti deberēt: v3 de cōse. di. 4. c. Nō plures.
Tādē hospitali permagnifico apud sanctū petrū extructo ac alijs multis tum spiritualibus: tūq; tēporali-
bus ecclesie exhibitis beneficijs monit et i bti petri basilica idibus iunij sepellit. Et tūc cessauit sedes dies. 3.

32

Cairi disciplinis excellentes.

C Paulus longobardus historicus et Aquileientis patriarchatus dyaconus ac desiderio regi suo familiaris-
simus atq; carissimus p hoc tempus et doctrina et eloquentia plurimum claruit: que cum carolus magnus cum desi-
derio rege suo captiuum duxisset in Gallia postea ob ingenij sui magnitudinem cum summo habuit in precio: ubi
cum multo tempore mansisset postmodum diuina inspirare clementia Cassinese monasterium ingressus oem vite sue tem-
poris maxima cum sanctitate consumauit: hic cum esset eloquentissimus vir Aldeperge Desiderij filie et archiepis eius ma-
tris rogatu eutropij historij duos libros addidit: rogatuq; caroli vitas et lectiones cuilibet sanctorum festiuita-
ti convenientes collegit: hymnos et elegatissimos edidit: inter quos: Ut queant laxis resonare fibris: hym-
nus elegantior habetur: Multas quoq; epistolas humanitatis et succi plenas ad Carolum dedit.

C Inuardum quoq; monachum natione gallum virum in omni doctrina eruditissimum tempestate hac flo-
ruisse constat: eo quod Eusebij cesariensis more: caroli magni iussu oes actus et sanctorum legedas breues elegatiss-
simo stilo in unum collegit: et in uno volumine redegit: quod martylogium appellauit.

C Alquinus natione similiter gallus caroli magni: ut aiunt: preceptor vir greca latinaq; lingua egregie doc-
tus: necnon et theologorum philosophorumq; sui temporis princeps his temporibus eas ob res apud carolum magni maximo in pre-
cio habitus est: qui et bonifacij maguntini episcopi precibus orationes missales atq; alia ecclesiastica officia gorborum per
turbatione deperdita optime refecit. Atq; eius rogatu Carolus gymnasium in roma parisiis transfudit: quod
etiam ab athenis eo loci translatum fuisse constat. Hic cum eruditus theologus haberet hos infrascriptos ad
religionem christianam pertinentes edidit libros videlicet.

De trinitate	li. 3. incipit: Glorioso domino carolo.	Sententiarum	li. i.
De trinitate iterum quodam multis: Desideratissimo filio.		Super ecclesiasticum	li. i.
Speculorum paruulorum	li. In scriptura	Ad discipulos dialogorum	li. i.
De ratione anime	li. i. Charissime in christi charitate	Super genesim	li. i.
De ecclesiasticis dogma.	li. i. Credimus unum deum.	Super cantica canticorum: et super iohannem	
et super epistolas pauli	li. 3. De proprietatibus nouorum deo conuenientium tractatum: incipit: Domino dauid.		

C Rolandus palatinus comes caroli ex sorore nepos mire magnitudinis et incomparabilis virtutis et fortitudinis
vir: cuius quidem gesta et nostris temporibus cantatissima habentur. hoc anno cum pyreneos hispanie montes: sic. n.
a crebris ignium fulminibus illi montes cognominant una cum carolo et ceteris ducibus transiret in guascontum
insidias incidit. Et prelio inter eos inito post multa et ingentem editam hostium cede Rolandus ipse una cum an-
selmo Egibardoq; summi caroli duces: se acriter tutatus fuisse cecidit. Eo tamen in prelio vascones ipsi a ca-
rolo superati meritas perfidie sue dederunt penas. Sunt tamen qui dicant Rolandum hunc sibi non vulnere piculasse
post cuius meritum paulo post in rontuallo multi christianorum contra infideles decertantes ceciderunt. In-
ter quos serunt. xv. reges nostros decessisse.

796

Nicepho-
rus

Nicephorus patricius. 37. constantinopolitanus imperator post hyrenis angustas impauit annis. ix.
hic egre ferens hyrenis impiam iam senem dolo cepit: et in lesbum insulam relegauit. Id enim cum
esset cupidus et auarissimus egit: cuius rei causa etiam multos ciues suos lesit. Qui imperio su-
cepto hoc bonum tantum agere sciuit: quod fedus ante per hyrenem cum Carolo initum per
legatos renouauit. Contra hunc Aron saracenorum admiratus cum trecentis milibus in asi-
am venit. Et nicephorus ut pacem consequeretur trecenta aureorum milia in annos singulos promisit: cu-
ius filius quem imperij consortem fecerat cum eius federa postea rupisset: multa incommoda ab eisdem
recepit.

797

798

C Taxillo bavarie dux et desiderij regis gener hoc anno uxoris stimulis concitatus: que die noctuq; cum
quiescere non permittebat: ut socer e regno deiecerit: et in seruitutem detentum in libertatem armis red-
ceret hunnis: id est ungaris sollicitatis contra carolus bellum suscepit. Quod audiens Carolus prius sua
celeritate id confecit quod inchoatum a Taxillo fuisse. Quo confecto Carolus duci pacem petenti non ne-
ganit acceptis tamen Theone filio suo atq; alijs lectissimis iuuenibus obsidibus.

799

C Aldegisus desiderij filius: qui ante expugnationem papie ut dictum est e citrapadanis in greciam confu-
gerat: hoc anno Hecorum multorum auxilio fretus cum magna manu ad reperendum paternum regnum in
italiam venit: qui multos confictus a francis auspicio prefectorum superatus et captus ac multis et multis
supplicij affectus tandem vitam miseram in tormentis finiuit. Quo mortuo suatum est carolo ut omnes
longobardos italia expelleret. Sed ipse et pontifex Leo prudentia vsi cum id tutum nequaquam videretur: quod
multis italie populis sanguine et affinitate coniuncti essent: longobardi: ideo statuit longobardorum nome-
n ibi tantum remanere ubi eius gentis reges sedem habuere: quod et nunc vsq; a conuicinis prouincijs ser-
uatum est. Et sic iam vsq; ad hunc articulum perductum decimum librum claudendum iudicauimus: et quod
sequitur in libro sequenti videndum est.

C Fratris Jacobiphilippi Bergomensis ordinis fratrum Eremitarum diui Augustini in omnimoda be-
storiam nouissime congesta Chronicarum Supplementum appellata liber. xi. feliciter incipit.

6000

Carolus igitur cognomento magnus p suis egregijs meritis singulari q3 erga oiu3 xpiano3 libertate fide: hoc anno .f.v. potificatus Leonis papa sumi ipij dignitate (q3 qingentis ferme anis a costantino magno fuerat amissa z ia nimia vetustate oblitterata egregia sua virtute occidit restituit: z augustus appellatus impator3 nome dignitateq3 suscepit: z no solu: vt premis suis est: assentire: sed et applaudere po. Ro. atq3 ita impavit anis. 14. Cuius excellentissima vita z egregia ac fortissima eius bella sic introducimus. **M**ortuo naq3 patre ipsius pipino z carolomano fratre ipse totius regni gubernacula suscepit. Et intelliges himoldu olim aquitanie regē viz sane potētissimū aquitaniam ferme totā ad defectionez perduxisse: quā pater eius pipinus armis sibi subiecerat cōparato magno exercitu ingenti celeritate ipsi himoldo regi obuiā pgrediv: atq3 eius conatus primo aduētū repressit: nec multo post etiā euz' superavit: z regnū obtinuit: his confectis rebus hadrianus papa cū a desiderio

Carolus
801

oppriueret audita caroli fama ipsuz p legatos monet vt ecclesie Ro. auxilio adesse dignaret: aliter de ea actū esset: Quibus verbis pmotus Carolus in italiā maturādū sibi existimavit: z alpibus superatis in thaurinēse agrū postea vrcellēse vbi desiderius castra posuerat descendit. Et vtriq3 pugna cōmissa: longobardi magna suo3 parte amissa fugā arripuerūt. Desiderius vō fufus papiā cū paucis trepidul se recepit. Sz et nō multo post: cū carolus p Bernardū patruellē suū sex mēsisul vrbē obsedit: tādē deditione facta desideriu cepit: ipsuzq3 cū uxore ac filijs secū in galliā duxit: vt et hētur i canone. 23. q. 8. c. **M**ortatu z precibus hadriani. Statimq3 oēs italie vrbes q ad desideriu defecerāt recuperatas potifici restituit. **O**b cuius rei gloriā Carolus pntibus epis multis ob potifice laudatus ē: z pconijs aplissimisq3 puilegijs ac titulis insignitus in galliā perrexit carolomani fratris vxore ac libos secū ducēs: quos qdē sep pcpuo hūit i honof. Reuersus quoq3 ex italia carolus nulla interposita mora i saxones idolatras: q ob eius in italiā discessū rebellauerāt: bellū mouet: cosq3 cū quibus ad .30. ānos bella gesserat vicit z xpi fidē suscipere coegit. **V**ex saxonico durate bello multas interiz suscepit expeditiones: quas ita integre administravit: vt p vniuersū orbe3 eius fama diuulgaret q3 diceret q3 ipsum nō sine diuina ope bella gerere. Erat at carolo huic in bellis gerendis iste primuz ppositus si nis: vt xpiane fidei legē qtu in se eet extolleret: z eius oēs aduersarios deprimeret. **C**onuersus vō in hispanis a fide nostra alienos pāpalunā z augustaz nobilissimas ciuitates vi cepit: captasq3 militibus suis diripiēdas cōcessit nullo pacto eis pacē daturus nisi xpi fidē reciperēt. i galliā tū q3 rediēs rebus bñ ex snia gestis dū pyrenicos trāsijt i guafconū hoiz insidias incidit: quo in plio lz acriter se tutatus fuerit anselmū z egibardū atq3 Rolādū suū ex sorore nepotē sumos ibello duces amisit guafcones: dūde a carolo supati defectionis ac perfidie sue meritas dedere penas. **B**ritones quoq3 qui eius mādata neglexerāt paulo post supavit. **B**riuentanis pterea: q potifici Ro. bellū inferre statuerāt bis auditis tm terroze incussit: vt iureiurādo adepti pollicerēt se in postez ppetuo sub ecclesie ditione pmanuros. **D**um at hec i italiā gerūtur **T**axillo bauarie dux desiderij (vt diximus) gener stimulis vxoris concitatus hūnis sibi p simibus sollicitatis bellū i Carolū mouet: quod quide3 carolus celeritate sua prius pene cōfecit q ab ipso inchoatū fuerit: huic et pacez nō negauit obsidibus ante receptis: cū p idē tps qdā **A**ldoziti **C**alataboz aliazq3 barbaroz gētū varijs excursionibus: incendijs: cedibusq3 vexarentur opz a carolo p societatis iure petiere: quos qdē vnico nūcio sua aucte in officio pstinuit: qbus gestis cū in magna gloria magniq3 opibus frāco3 regnū pduxisset: carolus statuit ad vsus vngaros q hostibus suis auxilia sōmini strauerāt bellū suscipe: hos cū multis viciss3 plijs tādē. 8. āno post q bellū inceperāt penitus supavit. **A**ccostat vllū vnq3 bellū a Carolo gestū in quo maior hostiū fuerit cedēs edita maiorq3 illo illata clades: in co nēpe ut oēs auctores queniūt igētē vngaroz multitudinē: z pene nobilissimū quēq3 eo bello assūptū. **A**ximā quoq3 viz auri atq3 argēti multāq3 pciosa suppellectilē q hūni varijs ex gētibus direpta in suū pgeserāt regnū frāci in galliā trāstulerunt. **A**cc multo post rebellatibus vndiq3 multis rursus pipinū filitū in vngaros misit: quos grauibus plijs supatos ad deditionē p pulit. **A**dolphosus at eo tpe austerie z gallacie rex acceptis a carolo auxiliariibus copijs supatisq3 saracenis vlixbonā ciuitatē vi cepit: q vō i pfidio barchinone erat audita adelphosi victoria carolo se p fessi dedūt. **S**upāt z bauari q foroiuliāol vexabāt ab hērico caroli pfecto. Sz z cū Ro. aduersus leonē poti. iurassēt z vrbe cū pepulisset carolus poti. audito p fessi cū exercitu i italiā venit: z ibidē oi tumultu sedato potifice cū igēti gloriā sedē restituit: a quo p suis bumeritis augustus z ipator apellatus **B**iademate ipiali donatus ē: accepta vō ipij prāte i galliā pficifēs incredibili honore exceptus ē. **F**erūt hec bella. 46. ānis qbus regnavit i credibili felicitate tm magnitudie qdā ai tū et igenij atz oslij carolū nō solū gessisse: sz et cōfecisse. **Q**uibus regnū satis aplū a pze acceptū lōge mains posteris suis reliqt. **U**ñ eā sibi samā p vniuersū mūdū cōpanerat ut vndiq3 ad eū legatocē cōuenirēt amicitia q3 publice ac puati pterēt. **N**ōnulli at auctores tradūt z pserti dñs iacobus d varagine theologus genuē. **A**rchieps i sua chronica rez memoratu dignā carolū in lōgobardo3 bello apud genuā cōuentū habuisse. **A**bidēq3 ad pces costantini impatoris costantinopolitani classicos exercitus d aphros z saracenos cōparasse qbus fretus auxilijs i barbaros hierosolymā occupātes exercitū duxisse pfligatisq3 ex ide barbaris atz ex vi puincia pulsos xpianos in hierosolymā restituit: z firmis munitā p fidijs relinques **B**icātiū ad costā.

tinu impatorē pfectus magno et incredibili honore susceptus ē: ibiq; cū oblatos thesauros repudiasset mul-
tis sanctorū reliquijs donatus ē ac paulo post i galliā rediēs corone dñi nri iesu xpi ptez: premq; diuice cru-
cis et clauū vnū: sudariūq; necnō et beatissime vginis marie camisiā secū dūtulit: et ad basilicā aq;grani trās-
misit. Carolus at ob bñficiū a genuēstibus susceptū cū coz ciuitas paz huāne a lōgobardis fuisset gubna-
ta: et i protectionē suscepit: et multis pūilegijs exornauit: ac deiceps cū sūma iustitia et humanitate gubnauit
Quibus et ducē p administrāda repu. p̄mū p̄fecit: ccessit et uenētis extūc. pp̄ijs vti legibus. Florētā de-
inde ethurie vrbē desertā instaurauit et ciues suos in ea cū summa charitate collegit: ac alia pene innume-
rabilia bñficia italie vrbibus p̄tulit. Ceterz enarratis caroli huius clarissimis gestis restat: vt eius bituz na-
turāq; ac mores p̄scribamus. Fuit in p̄mis carolus hic statura p̄cera lato pectore: latis humeris: magnis
oculis: naso paulo eminetiore: forma deniq; totius corporis adeo pulchritudine eximia vt decorē simul cū q̄
dā regia maiestate p̄iūctū p̄ se ferre videret: hēbat i voce splendorē: i incessu grauitatē: totoq; corporis mo-
tu sūmā dignitatē: p̄missāz gerebat barbā: valitudine erat p̄spera: p̄ q̄ uenatōibus frācorū more plurimū
studebat. Fuit preterea amicorū studiosissimus: p̄ferte in parētes: amore in filios: atq; in oēs alios huma-
nitate superabat. Berta cōstātinopolitani iperatozis filia ei mater fuit: quā semp sūmo i bonoz et reuerētia
hūit. Sorozēq; vnicā hūit: quā certe incredibili amore semp dilexit. Dēz deniq; familiā suā tāta cōplete
bat charitate: vt quocūq; accederet secū hēre vellet. Fuit et in remunerādo largus: i puniendo mitis et cle-
mēs: i indicādo equus: in gubnādo moderatus: erga hospites p̄grinos: ac oēs col q pauptate nimia labo-
rabāt sūma liberalitate p̄fusus. Cenobia vt alquinus p̄ceptor suus ait ad numez litteraz alphabeti fūda-
uit: extruxitq; accopiose p̄dij alijsq; bonis dotauit. adeo et cū pociū ciceret studio delectabat litteraz.
Erat n. nō mō latinis: s; et grecis lris sufficiēt̄ istructus. Filios quoq; suos doctissimis hoibus erudiēda
tradidit: et filias ne octo torpēt̄ lanificio assuescere fecit: pontē opus egregiū qngētōz passuū latitudinis
apō maguitiā extruxit. Regias isup edes varijs in locis p̄ tpa edificauit. et inf cetera in ciuitate aquisgran i
vbi regni sui sedes erat tēplū maximis sumptibus btē marie dicatū cōdidit. rebus at suis ita cōpositis dūz
aq;grani esset valitudinis cā p̄pter aquas calidas que ibi scaturiūt febre ac latez dolore correptus morit̄ ā
no. f. etatis sue 72. cal. february. salut. nō nre āno. 815. Eius nō corpus cū igēti pōpa in tēplo btē vgis ma-
rie: qd ipse extruxerat sepellit: hoc. f. epigrāmate notato: Magni caroli xpianissimi romanozq; iperato-
r̄ corpus hoc sepulchro cōditū iacet. Fuit at carolus ipse si eius res tū domi tū foris gestans inspicias tāte
amplitudinis et integritatis vir vt postea neminē parē: ne dū supiorē gallia habuerit.

C Pipinus aut̄ ipsius caroli filius natu maior et ipse eodē āno: quo et p̄ Augustus a leone papa solēni decre-
to italie. Rex declaratus regnauit ānis. 13. vir qdē clarissimus nec p̄i vlla in vrute dissimilis. Et iō p̄ d̄ eius
p̄stātia p̄filius aū susceptā impij dignitatē cū i vngaros misit quos cito grauibz p̄ijs supatos ad deditio-
nē cōpulit. Eozq; bello egregie p̄fecto p̄ ipsū i bñuetanos misit: q grimoaldo duce finitimoz pōntificis agros
turpē vexabāt: eos nāq; ita p̄domuit vt egre se menibus tuerent̄ vez cū p̄ aliquot mēses frustra eos oppu-
gnasset Theate se cōmit̄ et oppidū vi cepit diripuitq; ac icēdit: ide in orthonā et luceriā mouēs tādē terrore
p̄culsas i deditōez accepit et ibidē grimoaldū ducē p̄bēdit quo capto nō ita multo post ai dolere perijt. hūc
et p̄ carolus i venetos sibi ifideles falso accusatos misit: et cractiā atq; eqliū iuasit: pp̄ qd multe familie nobi-
lium venetias migrarunt: quibus gestis etiam multis alijs p̄relijs egregie confectis mediolanūa veniens
ibidem vitam: cum multa gloria in pace finiuit.

810

C Justinianus particiachus. 12. venetoz dux hoc āno p̄i āgelo i Riuoalto suffragijs oīz succectus ducavit
ānis. 2. et m. 6. vir certe tāto magistratu bñmeritus cuius virtutibus atq; idustria res veneta plurimū creuit
vñ et rogatu Michachis cōstātinopolitani ipatozis classē nō modicā p̄ mauros siciliā isulā occupātes misit
quos nō haud p̄hibere potuerūt quominus magnā ipsius insule partē vastarēt̄ cuius et t̄pibus corpus diui
marci euāgeliste a qbusdā mercatoribus ex alexadria venetias delatū ē vbi et postmodū i magna veneratōe
bitū in celebriori vrbis loco i eius honore celebrimū tēplū ipse fundauit: qd fr̄ eius ioānes successor postea
p̄fecit. In quo qdē multa dona ipsi germani duces p̄mū et postea posterī recondidere. Et extūc senatus ve-
netus marci ipsius imaginē tanq; vrbis patroni in vexillis suis d̄ferri statuit. Hic inter cetera beati bylarij
ep̄i tēplū multis exornauit donarijs et collocatis ibidē sacerdotibus multis q diuina quotidie celebrarēt̄. p̄
netus multos qbus viuerēt assignauit: et ibidē corpus suū tādē sepcliri mandauit.

811

C Ademarus qdā natiōe Gallus Caroli magni et pipini eius filij italie regis necessarius frācorū comes bis
t̄pibus ab ipsis Augusto p̄re et rege filio eius genuēstū dux p̄ficiē: vir qdē igentis ai et belloz tū terrestriū tū
naualiū scientissimus. Hā (vt dictū ē) cū Venua ciuitas a Rbotario lōgobardoze rege Ro. fuisset ablata et
inane satis ab ipso rege et ceteris longobardis diu fuisset gubernata hac tēpestare in Caroli ipsius manus
deueniēs cū summa iustitia atq; humanitate tā ipse q̄ reliq; imperatores galli p̄ cētū ānos gubnauerūt: at
q; illi oēs ligurie ciuitates vna cum corsica insula subdiderūt: et Ademar hūc illi ducē p̄fecerūt. Qui ade-
marus magistratu suscepto: vt erat ingentis ai vir: cū intellexisset mauros et corsicā occupasse coadunato
exercitu suo veloci cursu eo cōcessit: et impetu facto. xiiij. coz naues cepit et demersit: et innumerabilibus ce-
lis insulam ab eisdem liberauit. Sed eo ab ipsis mauris. tandem interfecto corsica nibilo minus a successorī
bus genuēstibus conseruata est.

812

Michael. 38. cōstātinopolitanus impator hoc āno post Scauratiū sorozū suū imperiū assumēs impa

uit ānis. 2. Nicephorus ipator eius pdecessor filio a bulgar i superiori mesia supatus stati occubuit: z Scaura
tius eius filius in eodē plio ēt vulneratus cū cōstātinopoli reuersus fuisset in locū p̄ris in ipio successit z tri-
bus tm̄ mēibus iperavit. Eo q̄ michael iste eū desposuerit: z illi ēt successit: vir sane pius z scāz traditio-
nū emulatoz. Qui imperio suscepto cōfestim in gallias ad Ludovicū imperatozē oratores trāsmisit: q̄ euz
confulerent qd̄ de imaginibus sciendū cēserēt: Quos benignissime suscipiens illos ad pōtīfices romanū re-
misit dicens: hec ipsa pōtīfici interesse decernere. Hic at̄ cum aliq̄d̄iu aduersus bulgaros p̄elians superi-
or existens postremo apud ādrinopoli uictus fugatusqz copias atqz aiuz amisiit. Cōstātinopoliqz reuer-
sus imperio se abdicauit: z monasteriū intrans vsqz ad moztēz religiosissime ibidez vixit.

T Joannes partieiachus. i. veneroz dux hoc āno post iustinianū fratrē in riuoalto ab oibus dux cōstitutus
ducanit ānis. 23. z diebus. 19. hic fratri iustiniano prudētia z religione perfimilis fuit. z diui marci tēpluz a
fre fūdātū z excellentissime perfecit. hic ex senatuscōsulto exercitū in methemauco s̄ Obelerū methemau
cēsez nonū ducē ibidē exulatū duxit: z eo tādē superato ac interfecto methemaucēse ipsā ciuitatē destruxit
Quā obzem Joānes ipse a Ludouico ipatoze in frāciā vocatos accessit: cuius absētia senatus uentus ca
stellano ep̄o z duobus ciuibus riuiali curā admīstrationis rei pu. quoadusqz regredere tradidit. Veni-
que cū bona grā ex frācia reuersus cū nimīū luxurie ocioqz vacaret: z rei pu. curā postpōeret civili tumultu
e ducatu deijcit. At ille in se reuersus delictū recognouit z monasticū hitū suscepit: ingressusqz mōaste-
riū reliquum vite sue tempus in orationibus lectionibusqz ac ieiunijs cōtrinit.

T Bernardus aut̄ caroli magni nepos hoc anno post pipinū a carolo magno italie rex declaraf: z regnauit
ānis. 9. Hūc aut̄ cū carolus cōstituerat regē mādauit ut i oibus ludouico eius filio z ipij successori optēpa-
ret. Sz carolo moztuo eius mādati obseq̄ noluit. Imo qbusdā ep̄is italicis z seditiosis ciuibus istigātibz
ab impio oīno defecit z ciuitates qualdā ac populos i sua v̄ba iurare coegit. Quā ob cāz ludouicū ipatoze
in se ad iracūdiā cōcitauit: z propterea quoldā copiaz suaz duces cū valida manu ex gallia itāliā s̄ Ber-
nardū misit. Quoz ipetus cū ipse bernardus retardare conaret̄ ab ipsis in alpibus superatus ē: z ibidē se
ditionis auctozes capti stati necāt. Ipse aut̄ bernardus quāuis supplex veniā p̄cāret Aquisgrani pductus
capitali supplicio punit. ep̄isopi quoqz tāti mali auctozes z rei. Synodali decreto in monasterijs diuisis
tanq̄ ad carceres perpetuos relegati fuerunt.

Ludouicus eius nois p̄mus cognomēto pius fuz post carolū galloz impatoz hoc an no patre carolo
defuncto imperiū suscipiēs impauit cū Lothario filio ānis. 25. Qui impio suscepto s̄ vascones q̄ ab
impio defecerāt bellū indixit: cū quibus p̄ multos ānos grauissima bella cōmisit: z tādē i suā p̄tatem
eos redēgit. Deinde britones seu anglos res nouas molietes armis i officio cōtinuit. Et postea saracenis
cesareā angustā incolentibus pacē cōcessit. his optime z feliciter gestis apud agsgranū cōuētū habuit: vbi
z Lothariū natu maiorē assentiētibus cūctis impij sociuz sibi delegit. Et pipinū fm̄ aquitanie: ac Ludoui-
cum tertiū filiū banarie reges appellauit. Post s̄ Bernardū predictū italie regē ab impio deficiētē bellum
monēs eū supauit z interfecit: vt predictū est: quo tumultu sedato i saxones itez ab imperio deficiētē bellum
pias mittit: eozqz tyrānū veromarchum regnū affectatē: z secū aggredi ausuz supat z interfecit. bulgaros
preterea panonios inuadētes p̄mo quidē reppulit. Exz cum Haydo aquitanic p̄fectus rebellasset ade-
remani saracenoꝝ regis auxilijs fretus tātū bellū omittēre necesse fuit. hāc obzem bulgarū p̄ panonios in
dalmatiā infesto agninc penetrarūt: s̄ anteq̄ Ludouicus ipse in Haydonē mouisset magnā hispanie p̄tē
deficientibus populis iā occupauerat dimissa circūqz classe q̄ maritimas vexaret ciuitates solus at̄ Ber-
nardus barchinonensis comes terra mariqz uexatus i impatoꝝ fide p̄mansit. Lotharius vō italia pacata
in galliā rediens cū Ludouicus p̄ carolū: cui ealuo postea cognomen fuit: natu minimū s̄ribus ceteris in
oibus preferet inuidia stimulatuz ipsum Ludouicū patrez impio deposuit: z captū in custodia reclufit. ve-
rū eodem āno inter eos cōuentionē facta ipse Ludouicus liberatus in imperio restituitur. Erat autē Lu-
uicus natura clemens atqz mitissimus: q̄ cū regni z ecclēsie iura semper tutatus fuisset. 25. impij sui anno
moritur: z i beati Arnulphi basilica sepellitur.

Tephanus eius nois. 4. papa Julio p̄re Ro. natus. hoc āno Leoni pōtīfici successus sedit an-
nis. 3. z mē. 7. vir qdē nobilissimus z nobilissimis parētibus ortus ac multe doctrine z integri-
tatis pōtīfex: q̄ suscepto pōtīficatu post. 3. mē. ad ludouicūz in gallias p̄fectus ap̄o Zurchianos
ipm̄ iunxit ac coronauit. atqz inibi cāpulanis (q̄ tūc inualece bāt) sedat/ cōpositisqz italic rebuz
romā redijt: secū crucē magne extimatōis deferēs quā qdē ludouicus p̄dictus ipatoz sua ipēsa

Rō pe. dicauerat: moztis deiqz hic scissimus p̄. i bti pe. basi. sepellit. z tūc cessa. ep̄atus dies. xi.
Bscalis eius nois p̄mus papa bonosi cuiusdā Ro. ciuis filius: hoc āno stephano p̄dicto pōtī-
fices atqz doctrinā monasterio beati stephani abbatē p̄fecerat: inito igiū pōtīficatu cōfesti clericif
qbuscūqz anathematis pena mādauit ne ecclēastica bñficia a quouis seculari obrinere p̄sume-
rēt ut h̄ i ca. i6. q. 1. c. si qs clericus: deide lothariū italie regē a ludouico p̄re cōstitutū i basi. bea-
ti petri inuixit: augustumqz ēt appellauit. Postea multa scōꝝ corpora minus religiose iacētia in vrbe cū ma-
gna ueneratione introduxit: honestiusqz recondidit. Et tēplū beate praxedi a fūdamentis extruxit multa
quoqz scōꝝ corpora inibi et cōgregationē grecoꝝ collocauit. Serūt etiā beate cecilie ecclēsiā ab eo cōditam

ti petri inuixit: augustumqz ēt appellauit. Postea multa scōꝝ corpora minus religiose iacētia in vrbe cū ma-
gna ueneratione introduxit: honestiusqz recondidit. Et tēplū beate praxedi a fūdamentis extruxit multa
quoqz scōꝝ corpora inibi et cōgregationē grecoꝝ collocauit. Serūt etiā beate cecilie ecclēsiā ab eo cōditam

6014

6016

6019

815

Ludou-
cus.

815

Dapa. 102

817

Dapa. 103.

820

fuisse: vbi tanq̄ in honestiori loco ipsius virginis ac Valeriani Tyburtijq; corpora locarentur. Multas etiam basilicas vetustate quassatas restituit: ac multos captiuos per solutis creditoribus liberauit. Tandem cum nullum religionis pretermisisset exemplum. vii. pontificatus sui anno moritur: et in beati petri basilica sepellitur.

821

Michael iunior quadragesimus constantinopolitanus imperator: post leonē a se interfectus impauit ānis. ix. Nā michael senior cū ab impio se abdicasset leoni pardi patricij filio impiū dimisit. Qui suscepto imperio statim Huminuz bulgaroz regē andrinopoli potuit: et in constantinopoli arma vertentē circa v2 bis menia interfecit: ppter quod orientale iperiu per aliqd̄ tps pacatus fuit: cuq; et ipse octo ānis impas set ab isto michaelē domesticoz suoz comite interfectus ē: et ita impiuz huic michaeli per arma permissuz est. Qui p̄cipatu accepto cōfestiz venetis ibiuit ne mercimonia occidētis i asiam perferrent: eozq; compulit classē in auxilium siculorum contra saracenos mittere.

Pap. io 4

827

Eugenius eius nōis h̄s papa natione Ro. p̄e boemūdo natus hoc āno pascali predicto successus sedit ānis. 4. Cuius tpe octauū scisma fuisse serūt: v3 inter hūc eugeniu et quedā noie zinzinū ppter patrū discordias. Sz eugenius hic ppter eius religionē: scitate doctrinā: humanitate: atq; eloquētiāz oīuz consensu tadē obtinuit. Qui in ito pōtificatu: cuz Roma fama ingenti laboraret frumētū adeo abūdāter i urbē introduxit: vt nullibi vilius q̄ ibidē ānona venderet. paup̄ez v̄o pupilloz ac viduaz cās ita tutatus ē vt ab oibus paup̄erū p̄ appellaret. Tādēz cuz optius hic pontifex in artibus his p̄seueraret ab emulis: vt qdā aiunt: oculis excecatur: et martyrio coronatur: eiusq; corpus in basilica petri cum omni deuotione sepellitur.

Papa. io 5

830

Valentinus papa p̄ia Ro. leontio patre natus eugenio pōtifici successus sedit diebus. 40. Qui apud pascalez et eugeniu predictos pontifices scissimos a tencris annis enutritus doctrinaz: et rōez bene viuēdi vsq; ad maturā etatē didicit adeo quippe virtuosus et sanctus euasit: vt cuz tm̄ dyaconus haberet sumuz pontificatus gradū meruerit. Creatus itaq; oīuz cōsensu pōtifex nō secus q̄ in prinata vita se habuit. s. in pietate: clementia et liberalitate: ita vt nulli maiorū in pontificatu secundus sit habitus. Verum existentibus fortasse hominuz peccatis: qui tunc aderant quadagesimo pōtificatus sui die mortē obiit: et in beati petri basilica sepellitur.

Papa. io 6

831

Gregorius. 4. papa Cuius Ro. p̄e Joāne natus valētino pōtifici successus sedit ānis. 16. vir nobilitate insignitus scitate clarus doctrina et eloquētia p̄cipuus ac diligētia sollicitudieq; rebus in oibus admirandē dignus. Qui pōtificatu suscepto mox corpus beatissimi Gregorij trāstulit et vbi nūc iacet magnis cū ornāntis collocauit: corpora ēt sebastiani et Tyburtij ad basilicā petri trāsserri curauit. Insup et rogatu Ludouici ipato: is oīuz scōz cōmemoratōez i cal. nouēbris instituit obseruādā quā qdē celebratē galli et germani primo obfuarē ceperūt: post multa autem bona opera deniq; hic sanctissimus Gregorius obiit pontificatus sui anno. 16. et in basilica beati petri sepellitur. Et tunc sedes vacauit dies. xv.

6030

832

Grandinem autem mire magnitudinis hoc anno in galliam decidisse tradunt que pecora multa et nōnullos homines interemit visa est: tunc in ipsis grandinibus quoddam grandinis granum durissimum longitudo pedum duodecim.

Civitas vetus.

833

Centum cellensis Etburie oppidum quod nunc Civitas vetus appellatur hoc anno ab Aphis Saracenisq; in eiusdem portum ex Aphischa delatis occupata et bonis omnibus expoliata exurit. Superioribus enim temporibus Regnante Bernardo Caroli magni nepote in Italia Saraceni iterum destruxerunt eam: sed Gregorius tertius (vt supra dictum est) eandem civitatem seu oppidum pene desertum restituerat. Fuit ipse locus p̄ tēpora hadriani Imperatoris civitas non ignobilis in qua idem Hadrianus centum edificauit cellas centum videlicet iudicibus ibidem ab ipso institutis pro audiendis causis eo presente deputatas. Quo quidem in loco (ut supradiximus) diuus pater Augustinus Eremitas sanctos inuist et ibidem nonnullos edidit libros: ut ipse Rhetractionum suarum libro commemorat et sunt qui dicant eundē libros de trinitate dci ibidē inchoasse: hi itaq; Saraceni inde Romā cum exercitu venientes urbem oppugnauerunt et suburbanis incensis etiam beatorum Petri et Pauli Basilicas exusserunt: sed mox a Ludouico Lombardie marchione auxilio ēt Logobardoz sarraceni ipse ex italia pulsi sunt: Qui ex italia recedentes Tharetū et Siciliā oēm inuaserūt: quā magna ex pte occupata panormū urbē vastauerūt. Bonifacius at

Lo: sic dux cū auxilijs pmo genuēsū suoz ac quorūdā tuscoꝝ classe in aphyca delatus iter vticā & Carthaginē q̄ter cū eisdē cōgressus tātā boiū illoꝝ stragē edidit: vt coacti fuerit Mauri suos ex Sicilia reuocare: q̄ patrie laboranti opē ferrent: Hac itaq; ratiōe italia & Sicilia hostibus liberate sunt.

C Bartholomei apostoli translatio.

C Sicardus qdā Bñuetānoꝝ p̄fectus huic bello p̄ns extint q̄ veritus ne scissimi Bartholomei apli corp̄s in barbaroz māus deueniret ex Lypari insula illud cū magna veneratōe Beneuetū transferri fecit.

C Viri disciplinis excellentes.

C Rabanus mōachus natiōe germāus magūtinus archiep̄s theologus qdē p̄clarissimus ac insignis poeta p̄ hoc ip̄s i. p̄sa & carmic duobus dicēdi modis plurimū valuit: & multo i p̄cio fuit: q̄ ex igenij sui magnitudine multos cōmētatus ē edidit li. quoz tituli sūt isti: put iuēire potui: Et p̄molsup gen. li. 4. icipit: In p̄ncipio. sup Exodū li. 4. Exodus exatus. Itē sup epistolā ad ephesios lib. 3. Sup leuiticū li. i. Sequētis libri. De institutiōe clericoz li. i. Sup Deuteronomiū li. i. Hec sūt verba. Sup mattheū li. 8. Expectationē itaq; Super librum paralipomenon: & super machabeozum librum cōmētatus ē: hūitq; f̄mōs ad populum plures & elegantes.

C Strabus itē mōachus gallus eminetissimus theologus & cōmētator diligentissimus Rabani p̄dicti auditor: p̄ hec quoq; tpa ip̄o p̄ceptoz suo isertio: nō fuit: q̄ & ip̄e Vincētio gallo i suo historiali speculo testante hec q̄ subiecta sūt ppulchre cōmētatus ē: v3 sup libꝝ nūeri li. i. Sup regū libꝝo li. 4. Sup iudith li. 1. Super bester li. i. Sup libꝝ sapiētie li. 3. Sup ecclesiasticū li. 10. Sup byeremiā li. i. Sup Adachabe. li. 3. Super actus apostolorū li. i. De officio ecclesie li. i. Ad Ludovicū imperatorem & multa alia.

C Theodulphus aurelianēsis ep̄s vir gnē sciaq; ac disciplina p̄cipuus bis ēt t̄pibus in p̄cio ex̄is ap̄d Ludovicū impatorē falso accusat̄ & carceri mācipat̄: vbi & nōnulla insignia edidit monumēta: & p̄cipue vsus illos q̄ i ramis palmarū añ fores ecclesiarū decātant: cōposuit: v3 Gloria laus & honor tibi sit rex xp̄e redemptor: q̄bus & alijs multis editis cōtigit impatorē in festo palmarū illac iter facē: dūq; ep̄s illos decātarī faceret impator: demolitus est: & optimū atq; insontem ep̄iscopum absoluit: & ad suū ep̄iscopatum cum gloria remisit.

C Deusdedit mōachus Adōtiscassinī abbas religiosissimus: vir bis dē t̄pibus ob scitātē atq; doctrinā multo in p̄cio fuit: & multa cōposuit: ob qd̄ Sicardus Bñuentanorum Tyrannus illū cepit: & ob denegatā sibi pecuniam in carcerem coniecit: quo quidem in loco non sine sanctitatis & martyrij opinione tandem vitam finivit.

C Theophilus p̄mus & 40. Cōstātinopolitāus imperator: hoc anno Adichacle iuniorē mortuo succedēs imperantianis quindecim. Hic est ille: quem Adichacle p̄dictus Imperator cū classe maxima apud sarracenos miserat: S3 visa multitudine illos aggredi timuit: donec a Petro Venetozum duce sexagesimo Triremium classē obtinuerit: Cui cōiunctus in illos statim duxit: At sarraceni perterriti Tarentina obdione soluta ventis vela dedere: Sed casu magis q̄ virtute Sabbas eozū dux cum Christianis cōligēs victor euasit: & omnes venetozum Triemes cū militibus suis aut cepit aut demersit. Theophilus antez cum paucis Cōstātinopolim fugit. Elatiq; hac victoria sarraceni omnia lōge lateq; popularūt. Cūq; Anthonam ciuitatem etiam diripuissent: & domū redirent permittēte deo in medio mari fluctibus obruti sunt. Theophilus autem hic post multos conflictus deficiens Adichaclem filium successorē dimisit.

C Petrus Bradentis Pola oriundus quartusdecimus Venetus Joanni duci hoc anno successus: ducavit annis vigintinovem: Qui magistratu suscepto confestim Joannē filium ducatus consortē sibi cōstituit: & in deuotiōis signum ecclesiam diui pauli apostoli in vrbe edificauit. Unde & Theophilo impatorē p̄dicto rogatus ex senatuscōsulto sexaginta naues seu triemes eidē in subsidii cōtra sarracenos misit: que oēs tandem a sarracenis superate aut capte aut demerse fuerunt. Eo etiā regnātē post p̄dictam cladē quasdā etiam naues mercimonijs p̄ciosissimis honestas e Syria venientes idem sarraceni in Tergestinū sinum interceperūt: & omnes mortales in illis repositos ad vnū vsq; trucidarunt. Verum cum dolo sus iniquusq; vir haberetur: & eius omnis intentio ad rapiendum: comprimēdumq; duceretur: & omnia per nephas coacervare & congregare anniteretur: seditione tandem in eum mota apud sanctum Zachariam finitis vesperis obruncatus fuit: & in eodem loco sepultus. Sunt tamen qui dicant id filio noie Joannes duci non sibi contigisse.

Ortharius Ludovici p̄dicti imperatoris filius tertius Balloꝝum imperator: post patrem imperavit cum Ludouico filio quem imperij consortem fecerat annis quindecim. Huic Lothario Pipinus & Ludouicus: ac Carolus cognomento Caluus fuerunt fratres. Sed Ludouico patre defuncto pro Aquitanie regno: quod eozum frater Pipinus iam defunctus tenuerat omnes decertare ceperunt. Ludouicus enim & Carolus contra Lotharium hunc eorum fratrem pro huiusmodi regno acriter decertarunt. In quo quidem p̄lio multi vtrinq; cecidere. Lotharius tamen postremo victus ex agro Frontanici Aquisgranū cōfugit. Unde ēt deturbatus instātibz hostibus vicnā cū iunge ac liberis se contulit: Quo audito fratres illū cū exercitu insecuti sūt p̄pter qd̄ Lotharius illū comitatū totū astit: & adeo eius exercitus eo i p̄lio dilaceratus fuit vt vix solus e. trecentis eq̄tibus a tā grādi strage plabi potuerit: Sed Sergius p̄ntifex Ro. his auditis totius regni iteri

836

838

Lothari-
us

841

tū miseratus ad eos placādos ex italia legatos strēnuos misit: q vna cū regnū p̄ceribus pacis federa iter eos hoc pacto cōposuerūt: v3 vt ps illa occidētalīs regnū q̄ a britānico oceano vsq3 ad Adosaz flumē pertinet Carolo caluo obtēperaret: Ludouico vō germāia vsq3 ad Rheni fluētā z q̄qd trans rhenū genitor possedisset cōtineret. Lotharius autē cū imp̄ij titulo Romā cū italia obtineret eā p̄tē gallie q̄ oli narbonēsis: nūc Romāna puīcia appellat: addētes et eā p̄tē q̄ iter scaldū z Rhodanū fluvios Lotharigie nomē ipsum accepit ab ip̄o Lothario. Rebus igit̄ ita cōpositis. Lotharius hic Ludouicū filiū suū ip̄erij sociū ascīuit. Et cū senex effectus fuisset: z ipse inter filios regnū suū diuisit: Ludouicū imperatorē relinquens hīs ita gestis ipse monachorum habitum suscepit: z non ita multo post vitam cum morte mutauit.

Pap. 104

846

Sergius eius nois secundus papa natōe Ro. p̄tē Sergio natus post Grego. p̄tificē sedē beati hoc āno accipiēs sedit ānis. 2. z mē. 3. Hic cū p̄us osporci vocaret ob deformitatē nois mutaf 6045
vocalū coactus ē z se Sergiū appellari fecit: z ide mutatorū noīum cōsuetudo sumpta est
Serūt hūc ex illustri familia natū a suis maioribus nō degenerasse q̄ppe q̄ nutritus fuerat a
scīs p̄tificibus Leōe. 3. Stephāo. 4. z Eugenio fo: quoz doctrīa z moribus plurimū claru
it: Hic itaq3 p̄tificatu suscepto i ornādīs tēplis aīum adiecit: z inter cetera basilicā Siluestri
z Abartini venustate collapsas restituit: i easq3 multa scōrū corpa collocauit: z iuxta basilicā sci Siluestri
mōasteriū a fundamētis i honorē apostolorū petri z pauli cōstruxit: vbi iugiter res agēnt dīne. Re autem
publica bñ z optie ab ip̄o gubernata patric p̄ appellari meruit: ac sic moriens in beati petri basilica sepe
litur: z post sedes vacauit menses duos z dies quindēcim.

847

Michael eius nois. 3. Theophili p̄dicti impatoris filius f̄s z. 40. cōstātiopolitāns ipator: hoc āno p̄tē defuncto vna cū Theodora m̄re impauit ānis. xi. et postea solus ānis. 13. q̄ impio iūto mox legatos ad Nicholaū p̄tificē maximū z q̄maxie ad visēda apostolorū limia trāsmisit: q̄bus z patcnā aureā cū calice filiter aureo magni p̄deris cū gemis magne extiarōis ornatos dono misit: z duos legatos p̄tifer p̄benigne suscipiēs etiam cum muneribus magnis domū remisit: Hic Basilū quēdam virum strēnuum tandem imperij consortem fecit: a quo demum vt solus imperaret interfectus fuit.

Pap. 108.

848

Leo. 4. papa p̄fessioe mōachus p̄tē Rodulpho romāo natus hoc āno Sergio p̄tifici successus sedit ānis. 8. mē. 3. z die. 6. Vir certe religioe: inocētia pietate: hūanitate: oīq3 bōitate: atq3 doctrīna p̄clarus: cuius gesta p̄clara si cūcta p̄scriberētur volumis modū excedē viderent. Sui nāq3 tante scitatis vt oīonibus suis basilicū serpetē: cuius venēato ābelitu perierāt multi: e fomace sanete Lucine depulerit: crucisq3 signo maximū illud icēdiū extinxit: q̄d diu p̄ domos saxonū z lōgobarzorum vagatū fuerat: z diu petri basilice appropinq̄bat: Ob cuius rei mēoria mādauit assūptiōis octauas: q̄ iter cedēte hoc miraculū ipetrauerat p̄petuo celebrādas: Hic igit̄ vr̄bis menia z portas vetustate collapsas restituit z turre. xv. a fundamētis erexit. 4. coronatoz corpa sua diligētia inēit: q̄bus sub altari collocat corpa tēplū iustaurauit: ac multa alia scōrū corpa ibidē addidit: Hūq3 hīs scīssimis vacaret opibus: sarracēi cū magna classe h̄ neapolitāos Romāosq3 venere h̄ quos p̄tifer ip̄e q̄pta potuit māu eis stati auxilio fuit Verū vt sanctū decebat p̄tificē: p̄mo aī dīm oīonē fundēs dixit: Deus cuius dextera beatū petrū ābulantē i fluctibus ne mergēt erexit zc. oīoneq3 fusa signum crucis h̄ hostes faciēs pugnādi copīa suis dedit q̄ post lōgū certamē hostes virili aīo superūt atq3 cū igēti cede fugarūt. Unde cū gāndio Ro. reuersus statim vaticanū mensib cixit: z a se deiceps vaticāi locus leonina ciuitas appellata ē: Cōsueuerāt. n. hostes ātea leni cursioe basilicā petri i vaticāo spoliare: z p̄pterea id p̄tifer effecit: atq3 ita vr̄bez i p̄. 5. ānis absoluit: postea fozes petri a sarracēis direptas ex ip̄oz sarracēnoz manubijs restituit. Eādē bōis omnibus repletis ad celestia regna gloriofus migravit: Cuius corpus. 16. calen. augu. collachrymātibus cunctis i bñ pe. basi. sepelit: atq3 iter scōs relatus eo die eius natalitia celebrat. Et tūc cessauit ep̄atus die. 15.

6047

850

Aldulphus qdā āgloz rex vir qdē xp̄ianissimus z Ro. ecclesie deuotissimus hoc āno i āglia regnū accipiēs regnauit ānis. 7. vir qdē optimus atq3 sapiētissimus q̄ iter cetera mēozatu digna ob singularē religionem vniuersam insulam Romāe ecclesie tributarīam fecit: Voluit nāq3 vt singula domus quotannis singulos argenteos ip̄i ecclesie persolueret.

Ludouicus f̄s

856

Ludouicus eius nois. 2. 4. galloz ipator p̄tē Lothario hoc āno defuncto ipauit solus ānis. 21. nāq3 Lotharius: vt diximus iā natu gr̄adennis sūpto mōachi bitū hūc ipatorē designauit: z cū exercitu i italiā ad p̄cipiēdā coronā vēire suauit: q̄ nimia elatus felicitate quocūq3 iter faciebat oīa cedibus z rapinis inolebat: Verū cū Rome appropinq̄sser: ei Romāi ciues honoris gr̄a oēs obuiauerūt: q̄pobz oēm ferocitatē deposuit: z mitior oibus i rebus eē cepit q̄ ei p̄ter sniaz vr̄be igredi licuisset. Reducti itaq3 crucibus z clero ad bñ petri gradus p̄tificē Sergiū offēdit: z mutuis oculis mutuaq3 data z accepta salutatioe in octaua p̄rbeoītes tēplū bñ petri sunt igressi: vbi p̄tifer ip̄m augustū declarās ip̄ij coroa cuz coronauit: atq3 q̄qd hōcsti postulasset quotiēs ab vr̄be discederet: facile cōcessit. Cesar itaq3 z angustus declaratus z coronatus stati Roma egrediēs peccato agmie papā cōcessit: vbi deiceps oēm vitā suā Romā eundo z redeūdo contriuit. Seditiones tū z conspiratiōes z ipse a Carolo filio sustinuit. Quamobcām multos in Cisalpina gallia p̄ncipes propter suspicionem interfecit.

6055

857

Edimūndus āgloz rex hoc āno post Aldulphū p̄ez āglis regnar cepit z regnauit ānis. 14. vir qdē z ip̄e vt p̄ religioe z scitate p̄cipuus: q̄ cū eēt acerrimus xp̄iāe religiois d̄fēsor multa bella h̄ danos ifideles gessit.

puicia cōuersa ē: qbus stati pōti ex ipse epōs atq; p̄byteros destituit: Qui pulso inde pbotino heretico neophitos oēs i fide cōfirmarēt. Nā pbotinus ipse in erroze bulgaros oēs detiebat: horū nāq; ex tante fuit pfectiōis z scitatis: vt maiore filio i regno collocato ipse monachi bitū suscepit. verū cū idē filius coru ptus idolis imolaret: p̄ celo fidei succēsus dignitatē reassumpfit: z i filiū cōcitus illū regno deiecit: atq; eius effossis oculis i carcerē cōiecit. Juniozq; filio in regno collocato rursus monachi bitū resumpfit: eo tū mortuo bulgari nō ita multo post cōstātinopolitāoz sacerdotū donis z pollicitatiōibus corrupti pulsis sacerdotibus latinis grecos acceperunt: que quidem seditiones i: alozum incendia inter grecos z latinos suscitauerunt multa.

865 **C**ursus particiacus. xv. venetoz dux hoc āno petro duce merito obrūcato a venetis cūcti eidē suffectus ducavit ānis. i. 4. z mēsi. 7. Hic itaq; magfatu suscepto post tertiu ānū Joānē filiū suū ducatus p̄ortem accepit: q vt erat vir igētis aī z patrie amator maxias res nō minus italie q̄ venetis solis gloriosas gessit eo q sarracenos q anconā ciuitatē spoliauerāt z icēderāt: atq; oēm italie orā q̄ ab Ancona ipā ad Idrun tū vsq; iterecedit: afflixerāt: ab italia oio pepulit: atq; ita sua vtute Italia oīs paccatissima reddita ē: Eo at clarissimo facinore bñ gesto Bassilius grecoz impator ad gratificationē rei bñ geste Ursū hūc ducē p̄tho sporariū declarauit suū: q̄obzē z ipse dux accepti mūcris gra cāpanaf. 12. magni pōderis ipsi impatorzi cōstantinopolim dono misit: Eue quidē campane p̄ime fuerunt: quas greci habuerunt.

871 **C**Basilius Michaelis ipatoris p̄dicti filius. 43. cōstātinopolita. ipator hoc āno p̄re defūcto ipiuz suscipiēs ipauit ānis. i. 4. Huius qdē rogatu hadriāns pōti. Ro. cōcessit vt synodus apd cōstātinopolim pro Bulgaris nuper ad fidem christi cōuersis celebraretur: vbi post longam contensionem in ea adiudicatum ē Bulgaros Romane sedi subiectos esse debere.

Papa. iij.

Hadrianus eius nois. 2. papa Thalato p̄re Romāo gētus hoc āno Nicolao pōtifici suffectus sedit ānis. 5. z mē. 9. Vir qdē optimus liberalisq; ac in paupes q̄maxie munificus: cuius rei cā ēt nolēs pōtifex creatus ē: Quo audito Ludouicus ipator confesti legatos Romā misit z 6072 huiusmōi electionē approbās Romāos plurimū laudauit: Qui pōtificatu suscepto oia q̄ ad honozē dei p̄inebāt cir cūspiciēs v̄bis z exēplo atq; auctoritate tū sua: tū maioz v̄nūquenq; ad bñ brēq; viuēdū cohortatus ē. Tādē at cū sese oibus xp̄i ecclesie hostibus quoad fieri poterat obieciisset: cum mortuo Ludouico impatore Carolū filium inuncturus cēt moritur: z in basilica petri sepelitur: z tūc cessauit papatus dies duodecim.

873

Papa. iij.

Iohannes viij. papa natōe Ro. p̄re Hūdo natus hoc āno hadriāo pōtifici surrogatus sedit an nis. 10. Hic cū i iūio sui pōtificatus Ca: olū secūdū q̄ tūc Romā p̄ corona venerat inūgē dēre uisset a Romāis capit: z in vincula cōijcit: Sed qbusdā aicis suis adiūuātibus: fuga p̄lapsus ad ludouicū balbū regē in frācia se cōtulit: z ibidez p̄ ānū māsit: inūctoq; ibi ludouico rege a 6078 Carolo. 3. Romā vocatus redijt: cūdeq; ēt inūctū ipij dyademate ornauit. In gallias autez apd Trecaz vrbē cōsiliū celebrās multa ad fidē p̄inētia Bratiano referēte cōstituit: z iter ce tera statuit: Si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret p̄petuo irregularis hīcē: z ad sacros ordies nul latenus admitteret: nec decreto missaz celebrare p̄sumēt: vt hētur i canōe di. 50. c. Adiroz. Statuit item: Si qs sacm̄ dō nō sacro aut nō sacro dō sacro abstulisset sacrilegij pena mulctaret. xvij. q. iiii. c. Si qs: Et euz eruditissimus pōtifex haberet: cum adhuc diaconus existeret magni Gregozij vitam quattuor libris exarauit. Tandem vita functus in beati petri basilica sepelitur.

879

Carolus secundus.

Carolus eius nois. 2. cognomēto caluus ludouici p̄dicti fr̄. 5. galloz ipator anno isto q̄ ē primus Joānis p̄dicti pape ipare cepit: z ipauit ānis. vi. Hūc. n. Carolū cū Joānes i p̄ncipio sui pōtifica tus angustū appellasset indignati filij Ludouici cū multo exercitu i italia d̄ ipm Carolū descēderūt vt eūdē patruū suū ipio sil z vita p̄narēt: Quibus auditis Carolus mox Veronā cū exercitu p̄pe rās Tridētinos saltus nepotibus ocludē decreuit: Sed apd Admā lāgoze correptus ex venēata potōe quā Sedechias hebreus medicus suus dederat: mortuus ē: Quo defūcto Joānes pōtifex totis viribus eius filiū ludouicū frācie regē studuit ipatorē sustier. Romāi at p̄ceret oibus conatibus obstiterē ne id ef ficeret: cupiētes Carolū. 3. germāie regē ipatorē cē. In ea itaq; seditōe cū nō deessent q̄ ludouico faterēt pōtifex a Romāis capitur: z in vincula cōinicit. Hic aut Carolus cū esset vir xp̄ianissimus ac deuotissi mus multa mōasteria atq; ecclesias celeberrimas hincinde cōdidit: z rē diuinā admodum auxit.

Csarracēi iterato hoc āno isula creta potiti p̄festi cū igēti classe i italia venēt vniuersa q̄q; circa orā mari timā vastauerūt: s; z p̄ mediterrāea discurrētēs ēt mōasteriū mōtiscassini. p̄sus diripuerūt: qd̄ audies Joā nes pōti. p̄ posse exercitū z gregauit adiūuātibus potissimū venet (atq; alijs p̄ncipibus xp̄iāis magnā d̄ illis edidit cedē: z ex italia ac Sicilia illos p̄ maiozi p̄te expulit. Viri disciplinis excellētes.

880

CJoānes scotus igenij p̄spicacis atq; diuini vir ac i diuinis scripturis eruditissimus his tpibus apd Carolū p̄ dictū multo i p̄clo fuit: nā ex scocia puicia i frāciā ad ip̄z carolū ipatorē veniēs ipius ipatoris iussu atq; roga tu hierarchiā dionys. e greco latinā fecit: deide d̄ nē diuifiōe libz p̄posuit atq; li. i. d̄ eucharistia p̄scripsit: q̄ tū postea i vercellēsi synodo sub L. cōe. 9. celebrata dānatus fuit. demū sicut Vicētius li. 2. 4. historiaz suarū refert a discipulis quos docebat stilis cōfossus mortē crudelissimā pertulit: z martyr christi habitus est.

CAnastafius etiā ecclesie Ro. bibliothecarius: z ipse his tpibus vtraq; lingua plurimū eruditus multo in

pe cio habitus ē: q̄ inter cetera sue virtutis opa septimā vniuersalē synodū et vnā Dionysij hierarchiā: ac multas scō.ū vitas Caroli impatoris p̄dicti grā in latinū elegāter et docte trāstulit: atq; alia q̄dā composuit. I

C Adimenus agloꝝ rex hoc āno post edumūdū p̄dictū regnā cepit: et regnauit ānis. 22. q̄ dū galliā crebris excursiōibus vastā et pturbā n̄ dīstet a scō maureliāo dinitus tādē iterfectus ē: Quo sine ple mortuo āgli d̄ regno iter se p̄tēdē cepit: q̄obzē ab excursiōibus cessauerūt: et mltōꝝ malōꝝ galli imīcs et liberi fuerūt.

881

C Arolus eius noīs. 3. cognomēto Broslus. 6. Balloꝝ impator post Caluū impauit annis. 22. Hic gallie ac germāie rex p̄mū exīis a Joāne p̄tifice vt ī vrbe Roma liberius viuē liceret imperij corona donatus augustus appellatus ē. voluerat. n. vt diximus Joānes p̄tifer Ludouicū Balbū sup̄ioris Caroli filiū frācoꝝ regē impatorē declarare: sed Romā pturbati ip̄m p̄tifice in viculis cōiecerē: Quibus malis p̄motus p̄tifer: post q̄ Ludouicus duobus ānis impasset: et iā assumpto veneno obiisset: Carolū hūc inuixit: et solus impauit ānis. x. Qui i-

Carolus

882

perij oyademate insignitus cōfesti i Normanos q̄ Frāciā et Lothoringiā infestabāt: bellū duxit atq; cof taz acriter p̄domuit vt Rodifredus coꝝ rex pacē supplex peteret: et ab hoc xpi fidē cū oī populo suscipet que ip̄ator i grām suscipēs de baptismatis fonte leuauit. Serūt hūc Carolū post multa bella cū Norma nis et panonibus strēnue gesta ita aīo et corpe debilitatū fuisse vt ab optimatibus suis impio deiceret: quo dciecto L adobertus qdā lōgobardus aīo erectus in italiā surrexit: et apud Raenā regnū occupauit: pro pter quod tam in gallia q̄ Hermāia atq; italia multiplicata sunt mala.

C Ludouicus autem et Carolus Ludouici Balbi filij hoc anno francis regnare ceperunt: et regnauit an nis. 5. De quibus nil memorie dignum habemus.

884

C Joānes particiacus Ursi ducis filius hoc āno post p̄is iteritū. xv. venetoꝝ dux cōfirmatus ducavit an nis. vi. vir disciplinis oibus vt aiūt app̄me eruditus n̄ ludis: nō iocis aut voluptatibus aliq̄bus intētus: sed doctrinā et iuste vinēdi formā ex p̄is sui imitaciōe sumēs: cuius tāta fuit igenij dexteritas: tantaq; elo quētia vt facile qcqd veller: et qd̄ nollet dissuaderet: Nihil tñ nisi sanū et qd̄ iusticiā sapet i senatu p̄ponens populūq; sui cōmoda mirūmodū curās: q̄pe enī solus Comaclū ciuitatē de Raenatibus cepit: et popu lo suo addidit: q̄obzē iā impij fines apire cepit. Diuites nāq; quoad vixit i officio cōtinuit: et paupes p̄ vi ribus panit et fuit: ac ciuitatē multis edificijs auxit: et suā ip̄sa ecclesiā scōrū Cornelij et Cyfani in Aethamaucensi littoꝝe pulchrā edificauit: Verum cū omnia tanq̄ Auma Pompilius Romanus bene ordinaffet sexto magistratus sui anno ducatu cessit et vitā p̄natā deuotissime duxit.

884

C Leo et Alexander Basilij impatoris greci filij. 4. et. 40. cōstātinopolitanus imperator hoc āno p̄e defuncto imperium suscipientes imperarunt in oriente annis. 17.

886

Artinus papa natiōe gallus p̄e palūbo: hoc āno Joāni. 8. suffectus sedit āno. i. et mē. v. vir odes sup̄bus atq; ambitiosus: Qui cum malis artibus p̄tificatum obtinisset breuiter: et merito qdem in eo permansit in eo. Et ideo nil memoria dignum gessit.

Dapa. iij.

889

C Adrianus. 3. papa p̄ia Ro. Bñdco p̄e natus Martio p̄dco p̄tifici succedēs sedit āno vno et mē. 3. Hic vir magnanimus fuit: et iō i iūitio p̄tificatus sui statuit ne impatores de cetero in p̄tifice creādo aliquo mō se itromittēt: neue eius auctoritas expeteret: sed decreuit libera cē cleri suffragia: vt Gratianus refert in decretis. 62. di. p̄ totū. vnde p̄pter eius ai magnitudi nē clerus: populūq; Ro. magnā de eo cōcepit spem. Verū exigētibus fortassis hoīz meritis q̄ tūc aderāt: repētino tēpore sublatus ē: et ingemescētibus cunctis i bti Petri basilica sepelit.

Pap. ii. 4.

890

Normandorum regni principium.

C Normania q̄ ē galloꝝ regni ps a Normāis nuprime ad fidē christi ouersus illā icolētibus nomē assum psit: Hī nāq; vna cū Danis p̄ galliā igne ferroq; debacchātes a Carolo p̄dco impatore mlti plijs attriti coacti sunt xpi fidē et victoris legē accipe. Suerat. n. Carolo ip̄i post q̄ eos supauerat i aīo oīo gētē hanc i gētā delere. Sed cū videret id nō sine suoz magna clade fieri posse p̄tē illā gallie illis ad icolēdū cessit: q̄ vltra sequanā flumē ē: et q̄ hodie Normādia ab ip̄a gēte vocat: hac tñ lege cōcessa vt singulis ānis vecti gal Frācie regibus aliq̄d afferrēt: ne vi sed Caroli ipsius impatoris benignitate loca illa obtinuisse viderent: Hoꝝū igitur p̄mus dux post Rbotifredū regē Robertus fuit: qui genuit Huielmū. Huielmus aut Ricardum. Ricardus vō aliū noie Ricardū secundū: et Robertum Huiscardi q̄ Apuliam: Calabriam: et Siciliam (vt infra dicemus) deuicit: ac venetos et Alexium grecoꝝum imperatorem superauit.

Dapa. iij.

892

C Stephanus huius noīs. v. papa p̄ia Ro. p̄e hadriano post hadrianū p̄dictū p̄tifice sedit an nis. vi. et die. 9. Hic quoaduixit i multa pturbatiōe normanoꝝ hunnoꝝq; ac italoꝝ semp fit sed multoꝝ viroꝝ illustriū: et q̄maxie scitate v3 Luitp̄adi papiēsis ecclesie diaconi Euldrī di Banari et Berardi pictaniēsis epi mirifice recreatus fuit: eo q̄ eoz vita et mores multum xp̄ianā fidē adiunxit: et multa mōasteria maximis sumptibus in vtraq; gallia construxerint: Obijt dñiq; hic p̄tifer scūs. vi. p̄tificatus sui āno sepultusq; cū p̄ibus suis i basi. bti petri.

892

C Petrus Candianus nonus venetoꝝ dux āno p̄mo huius Stephani p̄tificis Joāni duci suffectus ducavit āno vno et mē. sex. Atq; qdē rei militaris p̄stantissimus: et multa plia cōtra illyricos strēnue gessit. ve rū cū selanof seu illyricos ap̄d muranū vno plio supass. alio plio reitēgato ab ill supatus: et tādē iterfectus fuit: atq; ibidē in gradēsi ecclesia sepultus: Eo mortuo Joānes particiacus rursus i3 inuitus magistratū

6081

6088

6089

6091

sumpsit: q extinctis Illyricorū iſorū perturbatōibus cū ducasset men. 6. iterum pncipatui ceſſit.

893 **P**etrus cognomēto tribunus. iſ. venetorū dux poſt Landianū p̄dictū factus dux ducavit ānis. 23. & die. ſeptē: vir & ipe aio atq; armis iſignis q vngaros ex Scythia pauloāte in panoniā dclatos vniuerſam puin-
ciam venetā ferro flāmaq; vaſtātes & ſedātes nauali plio aliquādo vicit: & in turpiſſimā fugā v̄tit: Nam
ciuitatē nouā: hoc ē Eraclia Lugiāq; ac aggeris caput iā oio populati fuerāt: & a Taruiſio vſq; Adedio
lanū cedibus oīa ſedauerāt: ſed eius v̄tute ac b̄nificio vniuerſa puincia mūdāta ē. Laobzē hic dux inter ce-
tera ſua monumēta ptē vr̄bis venetiārū a Riūo alto caſtelli ad ſanctā Mariā in iubanico muro cinxit: &
canale maius catbēa ferrea clauſit: poſtrēo pace v̄biq; p̄ta moriēs ap̄d mōaſteriū ſci zacharie ſepelitur.

Michaelis archabēli apparitionē: vt eius legēda māiſeſtat: huius Stephāi p̄tiſicis āno. 4. in Pulia
iuxta Sipōtū vr̄bē in mōte gargano factā fuiſſe cōſtat: quo qdē i toto poſtea ob huiusmōi mēozā oppidū
vna cū tēplo edificijs: alioq; apparatu clariffimo dditum fuit: ad quod nunc vſq; totius chriſtiani orbis
populi maximo concurſu frequentare dicitur.

Papa. iij.

894

Formoſus papa hoc āno poſt Stephanū p̄tiſicē electus ſedit ānis. 5. & mēſi. 6. hic cū portuſis
eēt ep̄s Joānis. 8. p̄tiſicis ſeuitiaz veritus ep̄atū deſeruit: & i galliā fugit: ſed cū reuocatus redire
nollet anathēate notatus eccleſiaſtica ē dignitate p̄ua: hoc iō: vt fert̄ ei accidiffe q; eius cōiuratio
6093
nis oſcius & auctor fuerit: qua ioānel iſe p̄tiſex i vicula p̄iectus fuerat: h̄ac igiſ p̄tuelia permotus
Formoſus ab vr̄be diſceſſit: & iureiurando affirmavit ſe nūq; Romā vel ad ep̄atū āplius rediturū. Sed
Martinus Joānis ſueceſſor iſm poſtea iuramēto ſolutū in patriā & in ſuā reſtituit dignitatē: vñ & ad p̄-
tificarū nō ita multo poſt largitiōe potius q; virtute q; uſq; contradicētibus aſſumit: h̄uc nihil aliud me-
morie dignū egiffe conſtat: niſi q; beati petri baſilicam leui pictura exornauit.

Viri diſciplinis excellentes.

Remigius altiſido: eſis ep̄s dīnarū ſcripturarū inſigniſſimus cōmētator: p̄ hec qdē tēpora clarus exi-
ſtens multa ad cōe cōmodū cōmētatus ē: & potiffimū in Martthēū euangeliftam ac pauli ep̄iſtolas.

Breno abbas Hinginiaci Cenobij patria Burgūdus ex quadaz comitum clariffima familia natus: bis
temporibus ob ſcītātē & clariffimam doctrinā mirifice laudatur.

Huilielmus aut cognomēto pius Agtanie dux & Aluernie comes hiſdē etiam tēporibus: & fide cōuerſati-
ne: moribus: religioeq; atq; doctrina in h̄cio maxio fuit: Qui cū virili ple careret cluniacēſe monaſteriu
Burgūdie in paterno fundo magnificētiffimis inchoauit opibus: & Brenonē p̄dictum virū doctiffimū
eidē loco abbate p̄fecit maximis p̄uentibus ei deſignatis vnde monachi poſſent viuere.

Arnul-
phus

894

Arnulphus. vii. galloz impator hoc āno poſt Carolū. 3. auguſtus declaratus impauit āniſ. 12.
hic gpe Caroli p̄dicti nepos & germāie rex fuit que Formoſus p̄tiſex a p̄ſequentibus iniu-
riatus in italiā i ſui tutelā euocauit: & p̄mo qdē ingreſſus Bergamo ciuitate noſtra capta Arn-
broſiū eius comitē ſuſpēdio necauit: ideq; Romā petēs Formoſū p̄tiſicē i p̄ſtinā dignitatē
6093
reſtituit a quo deide coronatus in Frāciā redijt: hic p̄mo qdē ſumptis armis ſtrēnue Ado-
guntinos debellauit. Vnde in Normanos q cū Danis: alias dacis p. xl. ānos galliā inſenſiſſi-
me vaſtauerāt ad huc rebellātes: monēs tādē maximis cladibus p̄domuit: Verū poſtea nimio ſucceſſu
elatus ita ſe voluptatibus imerſit: vt nō multū a ſuo cognomēto diſtaret: vnde & in oibus: & p̄ſertim eccle-
ſiaſticis contumax & rebellis eē cepit: Quāobrem iuſto dei iudicio longa infirmitate correptus nullo me-
dicozum ſuffragio vnq; defendi potuit: qn pediculari morbo cōſumeretur.

Pap. ii. 1.

899

Bonifacius. 6. papa natōe tuſcis hoc āno Formoſo p̄tiſicī ſucceedens ſedit die. xv. cuius res geſte
pp̄t̄is breuitatē nulle h̄ntur: legitē tñ & recte creatus fuit p̄tiſex: moriēs vō i b̄i pe. baſi. ſepellit.

Papa. iij.

900

Stephanus eius nois. 6. papa p̄tia Ro. Anagninus ep̄s a Formoſo papa dudū creatus poſt
Bonifacii p̄tiſicē ſedit āno. i. & mē. 3. q creatus p̄tiſex tāto odio Formoſi nomē p̄ſecutus ē
vt ſtati eius decreta oio abrogauerit: & nō mō actibus ei deſeuit: verū etiā multa cū rabie cō-
ſilio h̄ito Formoſi iſius corpus e tumulo extrahi fecerit: tractūq; p̄tiſicalibus cxui veſtimē
6099
tis: ac ſeculari indui h̄itū: & poſtea abſciſſis duobus dextere eius digitis in Tyberim. p̄ici: de-
ide reſtquū corpus in laycoz ſepultura ſepeliri mādauit. magnū nāq; & iauditū fuit hoc ſcā-
dalū. Tādē vō p̄tia ductus (vt qdā aiūt) relicto p̄tiſicatu mōaſteriū i greſſus maximā p̄niam egit.

Papa. iij.

901

Manus papa Stephāo ſurrogatus & iſe ſedit mē. 3. & die. 21. q ſi ābitōe aut largitōibus (vt mul-
ti ſui t̄pis) p̄tiſicū munus obtinuit: ſed v̄ more petri eū obtinuit ſeu adeptus ē. Verū tñ & iſe ſcā-
dala ſcādalis addidit: q; p̄tiſicatu iūto Stephāi p̄tiſicis acta decretaq; ip̄robauit atq; deſtruxit:
6100
hoz nēpe pontificū intentio atq; virtus tota in alterius nois ac dignitatis extinctione erat.

Pap. iij.

903

Leododus. 2. papa natōe Ro. poſt Romanū ſedit die. xx. De iſto ē pp̄t̄is breuitatē nulla habetur
mēozia niſi q; creatus p̄tiſex & iſe i v̄ijs ſeditioſoz p̄tiſicū ābulauit: q nulla v̄tute p̄ditus: poſt po-
ſito dei t̄ioze atq; honore Formoſi acta reſtituit: cuiſq; ſectatozes multo in p̄ccio habuit.

Cōſtātinus lcois ipatoris filius. 5. & 40. ſtātropolitā. ipator poſt p̄t̄z ipauit vna cū Alexandro patre
ſuo ānis. 2. moxq; ſolus ānis. 39. hic nāq; ignauia & p̄tiſicū ſcādāl̄ fretus ſymbarbicū p̄hoſpatariū ſuū i
italiā magno cū exercitu trāſmiſit q; h̄iūctū ciuitatē ātea a lōgobar. p. 30. ānos poſſeſſū. 3. mē. poſtea q; obſi-
dericepat in poteſtatē ſuaz redegit: Verū tertio anno poſt Huido longobardus vir magnanimus grecis

pulsis urbem recuperans denuo ad longobardos suos redire fecit.

Elphredus angloꝝ rex hoc ipso año post Adimenu regē regnare cepit et regnavit annis. 40. vir tū inge-
nio: tūq; scitate ac rebus bene gestis plurimū insignis: quē ferūt hoc mō suū p̄trivisse t̄ps: octo v3 diei ho-
ras i orādo meditādo legēdo ac scribēdo exolvebat: alias. 8. i regni negocijs: reliqua vō i sui corpis cura.

Carolus cognomēto simplex Ludovici Balbi filius hoc año post patrē regnū accipiens regnavit ānis 904
26. De quo nil memoratu dignum habemus.

Sarracēi q ap̄rica incolebāt p hoc ipm t̄ps Sicilia et apulīa igressi occupato gargani monte magnam
inde hominū et pecorum vim abduxere: Quo audito Itali omnes tumultuaria manu cōparata magnam
ex hostibus edidere cedem et predam omnem recuperarunt.

Ungari q et hūni gens scythica q̄ supioribus diebus e finibus magno nūero egressa fuerat vt ad constan- 905
guincos vngaros panonias incolētes p̄nēret: cū eosdē p̄p̄ijs expulissent sedibus: et ibidē diu dñata fuis-
set tēpestate ac hostili manu Italiā et germaniā ac galliā ita inuadūt vt ferro ac flamma oīa quoquo pro-
ficiscerētur: absumēt: nulli erat aut sexui p̄centes: hi aliquādo carnibus hūanis vesci soliti fuerāt.

Sannes. 9. papa natōe Ro. post Theodoꝝ p̄tificē sedit ānis. 2. Qui ēt ip̄e suscepto pontificatu 904
Formosi p̄tificis cām in integrū restituit: d̄dicēte tñ magna populi Ro. p̄te: Quāob̄re magna i co-
orta ē seditio q̄ t̄iore p̄teritus Raucnā p̄fugit: atq; ibi septuagintaquattuor ep̄oꝝ cōsilio h̄ito et Ste-
phani res gestas improbat: et Formosi acta restituit asserēs e Stephano male iudicatū fuisse: h̄ic
āt d̄ter scādala nil aliud mēoria dignū gessit nisi q̄ seditiōes p̄pe extinctas reuocavit et suscitavit.

Benedictus. 4. papa natōe Ro. post Joānē p̄tifer s̄ssectus sedit ānis. 3. Vir certe clemētia 905
et hūanitate p̄clarus q̄ maxia tū laude tū maxie i tātis corruptis p̄tificū moribus vitā cōstā-
ter et sine ifamie nota p̄duxit: verūtāmē nec q̄dpiā ab ip̄o factitatū comprū hēmus q̄ magno
pere laudari possit. acciderat enim illi etati q̄ omnis virtus taz in capite q̄ in membris ex bo- 906
minum ignavia consumpta fuerat.

Eo papa: cuius patria ignorat: post B̄ndictū p̄tificē sedit tñmō die. 40. quo qdē die ab eius 906
p̄sthyero x̄posoro familiari dñandi cupiditate allecto cū maxia seditōe capis: et i vlcera cōitit: q̄
vidēs se honore spoliatū: et maxie a familiari cui multa p̄tulerat b̄sificia: dolore ai paulopost obiit.

Christoforus at Lcōe deiecto papatū inuadēs sedit mē. 7. q̄ et ip̄e sicut p̄tificatū malis artibus 907
adeptus ē: ita et male aīsit: et mēsurā quā leōi dño suo mēsus fuerat et ip̄e recepit: q̄ se p̄tio m̄se
p̄tificatu deiectus mōastica vitā obit cogit. Sergius at eius successor postmodū cognita ho-
minis iniquitate illū e mōasterio traxit et i custodia publica in vinculis coniecit: nec multo post
ad maiorē sui penā i arctiori custodia eū reuinxit vbi et tandem miserabiliter defecit.

Sergius eius nois. 3. papa natōe Ro. p̄e B̄ndicto post Christofoz p̄dictū sedit ānis septem 907
et mē. 3. et die. 15. h̄ic itaq; diaconus ex̄is Formosi factionē ne p̄tificatū cōsequer̄ plurimū p̄-
secutus fuit: capp a Formoso ipso reprobatus ē: Sed ip̄e suscepto p̄tificatu i galliā fugit: ibi-
q; Lotharij regis grām et benivolētiā obtinēs eius auxilio i italiā red̄it: et Christofoz mona-
chum papatus inuasorē capiēs et in vinculis reuicit: Formosi quoq; acta iterū improbauit: atq; i
p̄tione sue iurie eius cadauer e sepulchro tractū: ac si viuēt capitali affecit supplicio: Corpus

vo i Tyberī trūcū pisci iussit tāq̄ sepultura indignū. Des̄ p̄terea p̄ Formosū ordiatos dño aditti et ordiari
mādanit: Ser̄it tamē ip̄m corpus post Sergij morē a piscatoribus inētū et i basilicā delatū dñq; sum̄s ce-
lebrare: scōꝝ imagines ibidē posite cūctis cernētibus eundē co:pus adorasse: Ob̄ quā rē credit̄ For-
sum talia iuria idignū fuisse. Sergius itaq; lateranēsem basilicā nuprime vetustate collapsam restituit.

Ludovicus eius nois. 3. Arnulphi ip̄is filius hoc año a frācis et germāis p̄ri ipator surrogatus im- 908
pauit ānis. 6. 13 ad ip̄i coronā p̄nēit mūne potuerit p̄suso ex̄ire ip̄io. Volebāt. n. rōani et vniuersi Ita-
lie populi q̄ ad germāos trāsserret ip̄iū: Et p̄pterea Ro. p̄tifices trāsalp̄ios ipatores vsq; ad otbonē

pmū diceps ip̄i corda isignit noluerit. fuerit. n. hec t̄pa p̄tificū ābitōe et seua (vt ita dixerit) eoz tyrāide iseli- 908
cissima. P̄tifices nāq; postposito dei t̄iore atq; dño cultu iūmicitias nō minus ac si eēt tyrāni crudeles in-
ter sese exercebāt. Impatores vō ignauie dediti ab idustria et ipatorij nois dignitate d̄fecerāt. Ludovicus
igif cū Berēgario Forouiliāo duce q̄ a lōgobardoꝝ regibus originē ducēs regnū p̄nū repetebat: a mis-
d̄cernēt eū p̄mo qdē supat: moxq; renouato plio ap̄d Aeronā ciuitatē Ludovicus h̄ic cū igētī suoꝝ clade
capit et ocul̄ p̄uar: ac sic ip̄iū qd̄ ānis. 100. et. x. Caroli mag. p̄gēies possederat: demū ad lōgobar. trāsser̄.

Berēga. at eius nois. 1. Forouiliāoꝝ dux: ex lōgobar. regū stirpe p̄gēitus: et i bellic̄ artibus p̄ndētissī- 909
mus hoc año ap̄d Aero. ludovico p̄dcō supato p̄mus i italia ip̄iū sibi v̄dicauit atq; ita ipauit ānis. 4.

Berēga. at eius nois. 1. Forouiliāoꝝ dux: ex lōgobar. regū stirpe p̄gēitus: et i bellic̄ artibus p̄ndētissī- 909
mus hoc año ap̄d Aero. ludovico p̄dcō supato p̄mus i italia ip̄iū sibi v̄dicauit atq; ita ipauit ānis. 4.
Nō tñ itali n̄si i deligēdo ipatore p̄cordes fuere: q̄ alij ēt lōgobardi guidonē spoletanū ducē italie regē de-
clarauē: q̄ quē h̄ic Berēga. bellū itulit maximū: supauitq; ac d̄mū iterfecit. Itidē fecisse d̄r̄ Ambrosio alio
bergom̄si comiti: q̄bus sublat̄ et iterfect̄ berēga. i vnū copijs suis d̄et̄ cū Ro. ēt bellū gessit: qd̄ qdē lādōis
pape p̄ndētia cito sedatū fuit: plimas ēt d̄certatōes cū lāberto guidōis spoletāi ducis filio hūit: a quo vt n̄
nulli affirmāt postq̄ ab vngaris cū. i. 4. armatoꝝ milli. ap̄d Forouiliū fugatus fuerat: ap̄d Aero. supatus ē
grauissima q̄ppe bella iter italos germāosq; ac frācos p̄ ip̄i possessiōe fuer̄ q̄ nō sine multo p̄uiciatū icō-
modo et m̄toꝝ iteritu extingui potuer̄: Serūt hūc Berēgariū a Lādone p̄tifice Romāo fuisse icoronatū.

615

616

614

611

913 **C**onradus autem alamanus mortuo Ludonico impavit in galliam annis. 7. Sed nec ipse inter impato-
res connumeratur: cum non ad imperij coronam pervenerit: nec in Italia imperaverit: cui moriendo coram
regni sui principibus Henricum Ottonis saxonie ducis filium designavit regni.

Pap. 126.

Anastasius. 3. papa natōe Ro. hoc āno Sergio pōtifici surrogatus sedit ānis. 2. et mē. duobus
hic quippe cū esset vir bonus modeste et integre in pōtificatu vixit: a quo haud q̄q̄ habetur
quō merito respēdi queat. Et certe hac ire plurimū laudādus ē q̄ p̄ter sui tēporis pontificū
morem neminem eorum qui ante se in pōtificatu fuerunt vlla maledictiōe profecutus ē. Ea q̄
in innocentia moriens in beati Petri basilica sepelitur.

915

915

Carlus eius nois secundus genere particiacus decimus nonus venetoz dux hoc āno post
petrū tribunū ducē legitimis oīum suffragijs creatus ducavit ānis. 19. In quo qdē magistratu vitā ueger
rimā duxit: et q̄tū in se fuit rei publice sue temp̄ cōsuluit. Et iter cetera ab impatore Corado privilegium
signādī pecunias obtinuit. Erat nāq; vir catholicus et religiōis amator: q̄ cū oīa bene recteq; ex snia ordi
nasset officio a se abdicato mōasticam vitam apud sanctū Felicem complexus est: vbi postremo vita fun-
ctus multis claruit miraculis.

916

Odo cluniacensū sub regula vini p̄is B̄ndicti hoc āno in Burgūdia in Abasticensi pago ab Odone
abbate viro vtiq; sanctissimo initiū sumpsit. Jā enī eiusdē ordinis monachi a p̄mis eozū patris B̄ndicti
plurimū declinaverāt: Quamobrē p̄motus Odo ipse abbas feruorem semimortuoz denuo excitavit: et
et multa ad mōachozum instructionem scripsit: vbi et paulo post in domino sanctissime quieuit.

Pap. 124.

917.

Ando papa natōe Ro. post Anastasiū pōtificē sedit mēsi. 6. Cuius vita admodū fuit obscura idō
nil de eo mēoria dignū hēmus. moriēs autē in beati petri basilica sepelitur.

Erengarius huius nois secundus post Berēgariū p̄mū accepto impio in italia impavit ānis. 4. hic
itaq; cū cisalpinā galliā tantūmodo tueret: iter vngaris dedit vt in Etruriā irent: mō sine vllō suo
rū maleficio trāsiret: At vngari postea fedus nō seruātes multis in locis descuerūt: et multis incē
sis enersiq; vrbibus quas ip̄i occupauerāt ingentē inde p̄dam asportarūt. Contra aut̄ hunc Berengariū
Rodolphus Burgūdiōz rex hostili māū i Italiā descendit: et suozū fraude cū deniq; regno p̄uauit: et spo-
liauit: In cuius quidē loco postea. 3. annis regnavit: Ipse aut̄ Berengarius ad vngaros confugiens post
tertium annū Salardo duce in Italiā veniens: et Bixiam et Bergomū atq; Papiam vi captas spolia-
uit: ac eas igne et ferro magna ex parte vastauit.

Papa. 128.

Dannes eius nois papa Sergij pape filius post Ladonē pōtificē sedit ānis. 15. mēsibus duobus
et diebus. 3. hic p̄mo cū violēter ep̄atū Raucenatū occupasset populi tumultu pulsus Romā venit:
et papatū intuitu patris obtinuit: quē cū adeptus fuisset cōfestim cōtra sarracenos Italiā multis i
locis occupātes vna cū Albrico Etrurric marchione in auxiliū vocato cōflicxit et supatos ab italia
depulit: Quo facto ip̄e pōtifex in triūphi modū Romā redijt. Sed cū ex huiusmodi triumpho vi
etoria sibi soli v̄dicaret Albrici odium in se plurimū cōcitauit: Qua ex re magna quoq; inter ip̄m pōtificē
et Marchionē orta ē dissensio: ita vt pōtifex marchionē e Roma expelleret: Indignatus etiā Marchio
Ortbā oppidū concessit: ibiq; cōstitutus vngaros in Italiā inuitavit: Qui p̄uincia ingressi plus fere ca-
lamitatis italie itulere q̄ antea sarraceni. Et h̄ Albricus ipse cū vngaris pepigisset vt tuscos intactos per-
mitteret: mīme tamē fedus seruarūt: imo magis cū ip̄is seuire p̄eros ac virgines feminas abducentes
et natu grādiores interficiētes: Hac igit̄ prede dulcedine illecti vngari frequēter postea italiā repetebant.
Nec ab eoz excursionibus lōbardia nostra immunis fuit: quibus cōplurime vrbes in solitudine sunt reda-
cte: Eo sigdē tumultu menia vrbis nostre Bergomi et edes pene omnes sunt cuerse. Mantua etiam: ser-
me tota fuit destructa: vnde et ad perpetuā cladis memoriā etiam locus vbi hactenus civitas erat vngaria
nūcupatur. Hac itaq; iuria permoti Romani cū ferocē hostē supare nō possent albericū marchionē ap̄
Ortbā oppidū capiūt et de eo suppliciiū suscipiūt: Joānē vō a militibus Buidōis captū i vicula cōiectum
enecarunt: In cuius locum alter Joānes surrogatur. Verū quia petri sedē vi occupasse dicitur: e sede sta-
tim defectus inter pontifices connumerari non meruit.

921

Henricus p̄mus Ottonis saxonū regis filius: hoc anno in germaniā imperij assumēs impavit annis
18. Sed nec ip̄e inter impatores cōputatur: eo q̄ in italia non impauerit: nec p̄ pontificē coronatus fuerit
Fuit hic in coercedis vngaris atq; Boemis vir gloriofissimus: cuius vxor Matildis illustrissima ma-
trona mire suauitatis et gr̄e ac mansuetudinis mulier: oīumq; aliarū v̄tutū splendore illustrata fuit: de q̄
nōnulli celeberrimi scriptozes mira scripserunt: q̄ sua v̄tute Saxonū familiā plurimum exaltauit.

Hugo

Hugo Arelatensis comes post Berengarium imperavit in Italia annis decem. Hunc Itali
contra Rodolphū Burgundū qui Berengarium imperio priuauerat in Italiā vocauere
Cui absq; contētiōe Rodolphus cedēs in Burgūdiam se transfulit: Qui imperio susce-
pto mox qui ip̄m in regnū vocauerant suspectos habens multos illozū in exiliū misit: qui
ad Arnoldum Bavarozum ducem accedentes tandem illum in Italiā duxerunt. Cui au-
tem Veronā pervenisset cines statim intra vrbis menia benignissime recipientes italie regē
appellauerunt: Verū Hugo hic in eum mouens in prelio cōmissio hominem superavit et Veronā recepit
Eadē Hugo cū parasset iniurias Stephani pōtificis mulctati vlcisci in ip̄o apparatu moritur.

921

614

616

910

6129 **Lo. 6. papa natione Ro. hoc anno post iohānem pontificē legitimus suffragijs pōtifex creatus sedit men. vi. z diebus. is. vir vtiq; bonus: qui nil tyrānicū in vita pre se tulit: imo renocare ad cōcordiam ciues temeritate ac stultitia priorū pōtificū adhuc tumultuātes cōponereq; res italas: pacā externū hostem: propulsare barbaros ab italie ceruicibus conatus est. Sed dum in his laudabilibus operibus verfaretur. vi. pōtificatus sui mense moritur: z in beati petri basilica sepellitur.**

Rodulphus autem burgundie dux qui superioribus diebus hugoni arclarenfi comiti i italia cesserat hoc anno francorū rex factus regnavit annis duobus.

6130 **S**tephanus eius nois. vii. papa natione Romanus post leonē sedit annis. 2. mense vno. z diebus xij. Cuius quidem vita mansuetudinis ac religionis plena fuit. A thoriens autez in beati petri basilica sepellitur.

Spirencus qdā boemie dux vir iustitia z religōe illustris hoc tpe herici germanoz regis suafu primus christi fidem deuotissime recepit: quo facto mox vna cum fide opibus: z copijs auctus etiam rex est appellatus.

Ogibertus lothoringie puincie pnceps vir scitate z ceteris virtutibus insignis hisdē tēporibus ob virtutibus et claris miraculis sanctis ascribitur: qui inter cetera sue virtutis opera dum viueret gamaltense cenobium in francia proprijs expensis magnificentissimis operibus extruxerat.

Vincelāus at pdicti Spirenci boemie regis filius a patris bonitate neq; degenerās his quoq; tēpibus a franco Boleslao propter regni cupiditate seditiosissime interimī: cuius vita postmodū cōpōbata z miraculis post mortē editis inter sanctos referrī meruit: cuius necē cū intellexisset Ottho germanoz rex eā multā nequaq; pati voluit. Eidē. n. paricide fratri bellū indixit: z multis ac multis eū cladibus afflixit: quo tandē superato prouinciam in suam potestatem redegit.

Sanguinis fons: hoc āno: vincētio gallo z philiberto historicis dignissimis testātibz: i genua vrbe maritima in loco vbi dicit fontanella p diē integrā largissime effluxit: qui z future calamitatis vrbis ciuibz demōstrauit: eo qz codē āno saraceni ex apfrica soluētes i italiā venere: z ethuriā primo oēs populātes ēt genuā vsq; peruenērūt: z eā graui obsidione pressz tāde ceperūt: quā cū hostili modo diripiūssēt trucidatis oibus qui arma induere poterāt impubes ac mulieres oēs nauibus iposuerūt: z ingēti ditati preda domū regredi ceperūt: ac genuenses mercatores: vt iacobus eoz theologus in sua chronica scribit hoc audiētes cōturbati tumultuarie classez condunarūt: z illos cū ingēti fremitu insecuti sūt: z de hostibus strage edita predam omnem cum liberis z vxoribus recuperanere.

Ludouicus caroli simplicis filius hoc anno post Rodulphum frācis regnare cepit: z regnavit ānis. 16.

6132 **O**tharius eius nois secūdus hugonis predicti filius hoc anno pre defuncto impiū suscipiēs impauit i italia ānis duobus. hic Ro. amicus existēs h orthonē herici filii bellū durissimū suscepit: qz cū ottho Romā ingredi anniteret hic eidem aduersari cepit: p quo maxime cedēs hinc inde cōmissē sunt: huius vxor: Adalinda mulier clarissima fuit: que eo mortuo orthoni nupsit.

Dannes. xi. papa natione Ro. hoc āno stephano pōtifici subrogatus sedit annis. 4. men. x. z diebus. is. z post cessauit sedes dies. 12. De isto nil memoria dignū hētur.

6133 **P**etrus candianus z ipse hoc anno suffragijs diuz. 20. venetoz dux creatus ducauit annis 4. hic propter italie imperj debilitatē occasionē nactus primus venetoz potētiā in lyburnis z dalmatis auxit. Deinde genua a saracenis nuper spoliata in mari suos exaltauit: z super oēs italios potētiōtes demōstrauit: ppter qd Albertū berēgarij. 3. filiū: qui tū raucne pferat qui auxilio comaclē suū z iustnopolitanoz mercatores venetos infestabat deuicit: z comaclū vrbe expugnauit: z tāde captū diripuit z succēdit: inde i iustnopolitanos mouens eoz vrbe similiter spoliauit z exussit: Quibus malis per moti iustnopolitani: vt pacem sibi compararent eidem petro duci z successoribus suis centum amphoras vini singulis annis exoluere promiserunt.

6134 **B**erengarius huius nois. 3. pmi Berēgarij ex filia nepos hoc āno in italiā veniēs mortuo lothario ipatoze impio potit: z cū Alberto filio impauit ānis. xi. vir certe dignissimus ac acri aio z industria celebris. Qui cū apud vngaros exul a pzia militaret audiens Henricū bauarie ducem vngaros supasse: z vniuersā citrapadanā orā occupasset: cū magno exercitu in italiā descēdit z henricū ex italia depulit: quo effugato ipse vniuersa; italiā obtinuit: z iperatozis nomē sibi indidit: z albertū filiū italie regē nūcupauit. Cūq; italios nimiū honoribus z vectigalibus pmere cepissz. Alūda lotharij vxor mulier sigdē celebris z famosa eidē p viribus resistere cepit: pp qd indignatus berēgariū eā cōprehēdere fecit: z in garda veronēsis agri oppido carceri mācipauit sola ancilla eidē p seruitio pcessa: z hoc quā maxime ne papiā dotalē vrbe repetere aut alienare possz: qd vidētes italie pces. s. hois supbiā atq; iniustitiā: qz oia h ius fasq; sibi vēdicaret vna cū agapito pōti. Ro. Otthonē germanie regē in italiā vocāt. Qui forūiulij cū. 40. armatoz milibus igressus berēgariū z albertū filiū regno italie deturbauit. Alūda vō lotharij relictā e carcere eductā vxorē duxit: indeq; discedēs hac moderatione vsus ē: ut rebz inē pontificē z ipsū berēgariū ppositis eidē berēgario z alberto veniā pstitit: ac lōbardia oēs Ro. mādiolāq; Aquilea z verona exceptis: gubernandas pcesserit. Cūq; ottho cū Alūda i germaniā pcessisset berēgariū hāud multo post ira succēsus h Otthonē quēdā canussē oppidi dūz eo qz alundā liberassz: bel

Papa 129
930
Papa. 130.
931
932
Lotharius
933
Papa. 131.
935

Λ

lū indixit: atq; ipsum eo in oppido viū obsedit. Būq; tribus ānis: z eo amplius cū dura obsidione oppres-
siss; Attho tedio affectus otboni ipsius tyrānidē significauit. Quā obrē ottho permotus statī cōtra berenga-
riū in italiā descendit: quē z post longas cōcertationes ac plurimas eedes: tādē victū in potestate. accepit: z
statim altēz constātinopoliz: altēz uero in austeriā exilio relegauit: vbi et demū ambo uitā finierunt.

Papa. 133.

Lo. vii. papa natione Ro. hoc anno ioanni pontifici succedēs sedit annis. 3. men. vi. z diebus. x. Qui
assūpto pontificatu: cū esset remissus vir. nil memoria dignū post se reliquit. Adornus vero in beati pe-
tri basilicas sepellitur

938

Petrus vñi parnciaci ducis veneti filius hoc eodem anno vigesimus primus venetiāz dux creatus duca
uit annis. 3. de quo nil memoria dignum habere potuimus.

941

Petrus at candianus huiusce gētis bus petri cadiani quōdā ducis filius post predictū petrū ducē. legiti-
mis suffragijs secundus z vigesimus venetiāz dux creatus ducauit ānis. 17.

Dap. 134.

Eodem autem anno sol per aliquot dies veluti sanguinē emanās apparuit: z statim apō venetias q̄ ma-
xim e ac etiā alibi repētine plurimoz hoīz mortes subsequere sunt.

942

Stephanus. viii. papa natione germanus post leonē pōtificē predictuz sedit ānis. 3. mē. 4. z die-
bus. xv. hic cū pontificatū suscepisset: ita Romanoꝝ seditōibus vexatus ē: vt nil memoria di-
gnū ab eo geri potuerit: qn tā turpiter ab eis mutilatus: tāq; ignominiose trūcatus fuit: vt quo-
ad vixit in publicuz pdire nō fuerit ausus. Eodē autem mortuo cessauit ep̄atus dies. x.

944

Constantinus predicti cōstātini filius. 46. constātinopolitanus impator post patrē impanit
ānis. xii. Contra hūc nobiliores plebē cōstātinopolitanā tumultuarie cōcitarūt. Quo dēiq; ab eis deꝝ capro
eidem caput z barbā abaserūt: z sic delusus in insulā quādam relegauerunt. Verū non ita multo post Ro-
manus eius filius seditiosos ciues captēs eos ea turpitudine affecti: qua z ipsi patrē affecere.

Papa. 135.

Arrinus. 3. papa patria Ro. post stephanū pōtificē sedit ānis. 3. men. vi. z diebus. 14. Vir qdem mā-
sue. iustus atq; placabilis: qui omīssis belloꝝ cōtentionibus totum se religioni dedit: tēpla restaurās: 6144
pauperesq; mira pietate souēs. Et tādēz mortēs in beati petri ecclesia sepellitur.

945

Sapytus eius nois hō papa natione Ro. post martinuz pontificē sedit annis. ix. men. vii. z die-
bus. x. hō sane magnanimis: qui otbonē germanie regē cōtra berēgariū imperatorē (vt dictum
est) in italiā vocauit: cuius ope inter hūc pōtificē z ipsū berēgariū lites cōposite sunt. Fuerat
hic vir valde innocēs: z rei pu. xpiane amator sc̄ipuus: q cū mortē obijisset i' bti pe. basi. sepelīf. 6148

Papa. 136.

Viri disciplinis excellentes.

949

Racherius monachus z veronēsū ep̄us vir doctissimus tēpestate hac multa cōposuit: q x
ab Agone impatore superioribus diebus apud papīā vrbē exilio dānatus fuerat: eo q nīmū aperteq; i eius
mores detestabiles inueheretur.

Abayolus similiter monachus z cluniacēsū abbas vir vtiq; sc̄us his dē t̄pibus i cluniaco monasterio post
quedā scripta magnum sui apud posteros uita z miraculis reliquit exemplum.

Bruno coloniēsis ep̄s Otthonis p̄mi germanus tēpestate hac ob vite sc̄itātē maxio in sc̄io hitus ē: q p̄c̄
doctrinā maximā z sc̄itātē: monasteriū celeberrimū apud coloniā sub titulo beati pantbalemonis martyris
fundauit ac maximis impēsis tandē perfecit. Deide coloniēsi ep̄iscopio ducatus dignitatē obtinuit: z alijs
cōplurimis exornauit gratijs z beneficijs que nunc vsq; obtinet.

950

Antropozmotbitaz h̄tis p hoc ip̄z tēpus in cytrapadana. puincia q̄maxie surrexit: s; paz durauit: qz ra-
cherius p̄dictus veronēsū ep̄s vir doctissimus: z ceteri p̄prouiciales ep̄i virili aio occurrēs exterminarūt
Diec̄bāt at Antropozmotbite ut Gratianus. 2. 4. q. 3. scribit: p eo q quadā rustica simplicitate: deū huma-
na mēbra h̄re: que in diuinis libris scripta sunt arbitrabāt. Antropoz. n. grece latine nūcupat hō: ignozātes
dñi vocē qui ait: sp̄s sc̄us ē deus. Incorporeus. n. ē. Nec. n. mēbris distinguit nec corporis mole censetur.

Parassū at nobilis z vniuersa lōbardie ciuitas oli a
quodā parasio: ut aiūt: troianoꝝ p̄ncipe i Elara ab-

Parassi destructio.

951

dua p̄cta huiusmodi Antropozmotbitaz heresi in-
secta his t̄pibus sanis patrū monitis nō obrēperans
s; in heresiz p̄dicta obstinato aio p̄seuerās. Imo eā
obrē circūuicinas vrbes catholicas: p̄tinue armis ve-
rare nō desistēs cū bene monētibus parere recusass;
a mediolanēsi archiepo atq; alijs p̄prouicialibus ep̄is
destruī z solo penitus equat. Ip̄se. n. mediolanēsū
archieps auctoritate apostolica vicinas vrbes ad ar-
ma p̄ cū cōcitant. Qui tumultuarie i eā irruētes tan-
dē ceperūt z diripuerūt qua quidē spoliata ignē imi-
serūt z vniuersā exusserūt: z adeo muros euenterunt
vt vix vrbis vestigiū remanserit: vident tñ adhuc ali-
que ipsius vrbis ruine: q vrbis dignitatē p̄se ferre de-
monstrāt. Ip̄sius aut vrbis nōnulli ciues cū catholi-

cis bñ sentietes cremā oppidū haud pcul ab ea extraxerūt: qđ postemōs i cremonēsiū stumeliā Federicū barbarossus impator mix in modum auxit: vt infra loco suo dicemus. Huius at dlocelis agrum archiep̄s mediolanensius & placētius cremonensiqz ep̄i inter se se partinere. Unde & triniū uailatūqz ac fulgaria insula primo mediolanēsi obuēnit. Carauatiū uero oppidū & ipsius cremonensis agri pars cremoēnsi ep̄o Altera uero pars placentiū declarata sunt. eo ēt i loco prepositura ad huc dignitas extrat: q̄ nōnulla cōfert bñficia. Ex hac quidē ciuitate clarissime qđā comitū familie. s. de curte & d camisiano/ ut tradunt/ emertere Sunt tñ qui dicāt hanc ciuitatem henrici tertij impatoris temporibus equatam fuisse.

Lotbarius Ludouici francoꝝ regis filius hoc āno francis regnare cepit: & regnauit ānis. 32. quo quideꝝ 954
anno tāta fames in gallia & in burgundia fuit: vt populi vix humano cibo sustentari possent.

Petrus. 23. uenetiāꝝ dux hoc āno cōibus suffragijs electus ducauit ānis. 7. & diebus sex. Hic petri can- 958
diani ductis frater fuit vir sane lubricus ac luxuriosus q̄ cū uxore noie ioānāz haberet i monasterio sci Sa-
charie monachari coegit: vt bugonis ethurie comarchi sōzōre honestius ducere possēt: ex qua tā filiū su-
sceperat: Quā cū duxisset indignati affines & alij ueneri ciues oꝝtra ipsuz cōspirationē fecerūt: cōspirationē
qz facta i ipsuz populuz oꝝcitauerūt: q̄ impetu facto illū in palatio recluserūt. Cūqz se palatio tneret: ignez
cum puluere & sulphure mixtū piccerūt. Qui illū vna cū filio uxoreqz ac palatio necnō & sci marci: sci the-
odoro sancte marie in ubiniaco ecclesias: ac plusq̄ trecentas ciuiū domus cōbuxerūt. Ducis uero cadauer
tādē ad macellū probrose delatū mēbratiz ceciderūt. eo nāqz regnante othone imperatore concedente gra-

denfis ecclesia patriarchalis uenctis declaratur.

618

Annes. 12. papa natione lobardus Alberti/ vt aiunt/ italie regis filius hoc āno agapto pon- 956
tifici suffectus sedit ānis. 4. men. x. & diebus. 9. Hic primo octavianus vocabatur: hō sigdem
ab ipsa sua adolescētia probis & sceleribus oibus cōtaminatus: ac magis uenatiōibus & volu-
ptatibus q̄ oꝝzoni & lectioni deditus: Cuius quidem indignitate p̄moti cardinales lris Otho- 959
nē germanie regē obsecrant: vt clerū populūqz Ro. e ioannis istius manibus libare dignetur
aliter de christiana fide actuz esse. Et dum octo expectaret re per iudices patefacta Joannes hic ira p̄cei-
tus duos cardinales cepit: & huic nasuz: illi uero manū abscidit: octo itaqz in italiā ingressus Romā cū ma-
gno comitatu accessit: & a Joāne honorificēissime suscipit: a qz ab eo/ vt quidā tradūt/ coronat. Undeqz
aliquātulū ciuitatis statu cōposito cōuocatisqz italicis ep̄is cōciliū idixit: i quo qđē cōcilio hois vita pessima
ad iudicata est. S3 dum i turpitudinibus ioānes hic p̄tinax haberet e Roma tādē fugit: & i mōtibus qbus-
daz diluit. Nec p̄pterea p̄nitiosissimus hic vir a malis suis pedē auertere uoluit: sed in p̄posito malo sic
perseuerās tādē in adulterio deprehēsus a viro adultere cōfossus iterijt.

Scisma decimum & undecimum.

Depositoqz ioanne pontifice populus ac clerus Ro. Leone quēdā Ro. cinē lateranensis ecclesie diaconū 960
pōtifice creauit & elegit: quē statim otho cōfirmat: quo confirmato statū Otho ad spoletū ciuitatē se trāstu-
lit. uerū eo absente populus ro. a p̄sanguincis Joānis predicti pōtificis instigatus ciecto Leone Joannē
renouauit. Leo aut pulsus ad othone spoletū cōfugit. Quē dū reuocare ēt per arma preparat Joannes p̄-
focaf. Nec p̄pa eo mortuo seditio leuata est: Imo Romani i eius locū bñdictū quēdā subrogāt: & ab impa-
tore p̄firmari cōtēdūt: Qd cū ille recusaret nibilominus i beati petri sede p̄ pōtifice pertinaciter locarūt:

ea de re indignatus Otho coegit romanos abrogato bñdicto Leoneꝝ suscipe.

Benedictus eius nois. 9. papa natione romanus hoc āno ex seditione ab his q̄ Joāni cognatiōe: 967
ac factiōe cōiuncti fuerāt pontifex creatus sedit mē. 2. et diebus. 5. S3 octo eius electionē neq̄q̄
approbās. Imo romanos id maxie fieri suppliciter exposulātes a se reppulit: & ferro flāmaqz
oia vastādo: q̄ circa urbē erāt cōpulis delecto bñdicto Leoneꝝ suscipere: adegitqz sacramento nil
eaz rez imutatos: quas ipse ipator in re pōtificia p̄stituisset: cōpositis itaqz hoc modo rebus

Pap. 137.

otho in germaniaz redijt. Benedictūqz istū secū ducēs: q̄ nō ita multo post dolore animi apud hayspurgaz
ciuitatē: ubi relegatus fuerat moritur.

Et itaqz eius nois. viii. papa a clero populoqz Ro. pōtifex creatus sedit anno vno mē. 4. hñc/ vt di-
ctū ē/ in locū ioānis electuz Romani abrogātes bñdictū suffecerūt. Quā ex re octo iratus cōpūlit eol
leonē suscipere: Qui statim pōtificate inito ad rep̄imēdaz Ro. malitiā: q̄ suos passiz intrudebāt otho
nē ipsuz coronauit: & vniuersalē angustū declarauit: oēzqz eligēdi pōtificis auctoritatē a clero populoqz ro
mano abstulit & Gratiano referente in ipsuz octonē transtulit: vt hēmus i canone. 63. di. c. in synedo. Et nō
modo ipiales titulos: uerū ēt oēs donatiōes p̄ Iustinianū carolūqz impatoꝝ ecclesie Ro. factas Leo hic
Othoni & eius successoribus cōcessit: vt. s. italiā ab inuasoribus defensarent: sicut hētur in decretis eadem
distinctione per totū. Quo autēz genere mortis hic obierit nō habetur.

Papa. 138.

Theophorus constantini imperatoris filius. xlvii. constantinopolitanus imperator post mortem patris
imperauit in oriente annis. x. hunc ciues per factionem regno pulsum: Otho egregius adolescens
primi Othonis filius annuente patre in regnum restituit: & confirmauit: Ea propter Theophorus 961
sororem suam Theophaniam iam a patre constantino primo pactam: sed postea denegatam in matrimo-
nium confirmauit.

Fratri Jacobi philippi bergomensis ordinis fratrum eremitarum beati Augustini in omnimoda bystoria no-
nissime congesta chronica et supplementum appellata Liber .xij. feliciter hic incipit.

Impèrium: Titulique iperiales a Romanis: gallisq; ac longobar-
dis nostris ablati et ab Othone nunc suscepti hic primū in
germaniā trāsserūt: ubi et nunc vsq; seruat̄. Et quā deo auxiliāte hoc in
loco in germanorū iperū deuenimus non alienū videt̄ p̄ huius excellentissi-
me dignitatis cognitione cōscribere: quo potissimū tpe hoc imperatorū nomē
quō in tāto hitū ē precio initiū sumpserit. De quo quēdē altius re petētes sic habet̄
Romanarū urbem (ut. s. dictū est) reges primū gubernabāt: q̄ nullis obnoxij le-
gibus domi populū foris exercitū p̄ suo arbitrato regebant: et nunc belli: nūc
pacis artibus rem romanā hac arte plurimū auxere eoq; nutriendo perduxere
ut bonā libertatis frugē maturis iam viribus ferre possēt. Tarquino deinde su-
perbo p̄ imoderatā dñandi licētā regno exacto regia potestas proorsus in vr-
be cessauit. Sub cōsiliis postea a dictatozibus et sulariq; potestate tribunis:
qui fuerūt populo magistratus et res et nomen emerisit impij: p̄ quo aphyca pe-

ne tota: magnaq; asie pars vltra armenia et caucasus montē armis subacta est. Europe vō hispanijs galli-
js: grecia: thracia: alijsq; sbide regionibus bello domitis longe lateq; romanorū opes patuere. Hoc tā am-
plo (vt superius expressum ē) p. 460. ab vna re pu. parto auctoq; impio frui deinde p̄ intestina arma nō li-
cuit: Quorū cā atq; initiū (vt diximus) ex imoderata regnādi cupiditate: et certamine factionū ortū fuisse:
impatores hinc creati cepti: quō ante castrorū armorūq; nomen fuit: id tanq̄ intestino vigēte bello intra me-
nia inductam verbo quēdē legitima potestas re aut̄ vera dñatio erat. Qui enī re pu. occupata Romanis do-
minabātur: impatores se appellari non solū equo s; et libenti animo patiebātur: qz imperatorū nomen et
gratius et tolerabilius Rome erat q̄ quisq; alius titulus: q̄ dñationis spēs pre se ferre videret̄. Erat quip-
pe imperatoria dignitas apud p̄ricos Ro. longe inferior regia dignitate. Cur aut̄ postea hoc impatorum
nomen in tāto hitū sit precio cāz fuisse existimo: qa cū illi q̄ re pu. Ro. toniq; pene terrarū orbi dñabant se
impatores nuncuparet̄: forte posteriores credidere sicut illi potentia ceteros alios ante ibant: sic etiam no-
men quo vtebātur reliquis omnibus antepōndū esse. Hinc talis opinio orta deinde multis t̄pibus inuete-
rata obtinuit: vt iperatoria dignitas alijs excellētior hēretur. Sz ab initio quidem singulis imperantibus:
cum Marcus lucius (vt dictum est) primus alijsq; postea simili exemplo ducti sibi cōsortē imperij delegis-
sent: duo interdum principes eo tempore extitere: qui se Romanorū nūcupabāt impatores. postea vō q̄
Constantinus magnus relicta Roma ad orientē successit: factū ē consuetudine: ut diuisum orientis illud
hoc occidentis diceretur: vastata deinde a Gothis italia imperiū vsq; ad carolū magnū in occidente cessa-
uit. Carolo magno postea imperij dignitatem occidenti restitutam vsq; ad Ludouicum Arnulphi filium
imperium apud gallos ne paruum habuit incrementum: Verum postea principum illorum ignauia splen-
dor ille Ro. imperij in obscuras tenebras conuersus est. Atq; ita impius quo annis centū decē frāci positi
fuerāt demū in longobardos n̄ros translātū est. Indigentibus postremo n̄ris duce tā preclari nois in ger-
manos duce othone henrici regis filio trāssatū est: atq; vsq; in presens obseruatur.

Termaniāq; Ro. temporibus modici: aut nullius ferme fuerunt precij: et propterea veteres scriptores
paucā de eis scripserunt: qz ipsa germanorū p̄uincia per tempora Augusti cesaris: imperio cepit esse subie-
cta. Et id pauca in ea rebus gestis illoz t̄porū similia stigit fieri. Et si quid forte memoria dignū ab eis gestū
fuit scriptores (ut credideris ego) p̄pter nominiū illarū gentiū barbariem scripto mandare nequiverūt. Fe-
runt tamē Plinium et Semoniū historicos aliqua de ipsis Germanis scripsisse que antiquorū negligē-
tia interiere. Cornelius tñ tacitus de germanorū legatis Romā tpe pompeij magni missus sic inquit: intra-
uere pompeij theatrū: quo magnitudinē populi viderēt illic per ocia. Neq; n. ludicris ignari oblectabant̄:
dum confessum canee: discrimina ordinum quis eques ubi senatus percunctantur aduertere quosdam cul-
tu extraneo in sedibus Senatorū: et qui nam forent rogantes: postq̄ audierunt: earum gentiū legatis id
honoris datum: que virtute et amicitia Romana precellerent nullos mortalium armis et fide ante Germa-
nos esse exclamant: digredianturq; et inter patres confidunt: quod comiter visentibus exceptum.

Termanie descriptio.

Termania igitur regio pro more suscepto post Scythiā inferiorē inter danubiū Rhenūq; fluuios atq;
oceanū cōclusa est: a septentrione at̄ et occasu oceano cingitur. Ab vō ortu danubio et a meridie Rheno finit̄.
Hec quippe in duas diuidit̄ partes. Superiorem videlicet et inferiorem: in superiore autem sunt Saxones
ab eleucis Rheno diuisi ubi oceanū influit qbus q̄si semp bello stēdūt deinde Bavaria: Austeria: Suenia:
Bohemia: et Alemania: ac secus lenij fluueta ē Lumania et alie nationes multe. In inferiore aut̄ germania
ab Albio flumine ad oceanum protensa: que circa Rhenum consistit: sunt albia: Baunia: Moruenia Rus-
sia Marchomandia et alie nationes. Ferunt vniuersam Germaniam quinquaginta quatuor gentes inha-
bitare. Et Ansimari Quadungeri et alie gentes ferocissimi et indomiti animi quarum immanitas etiam
in ipsis vocabulis honorem significat.

Otho itaq; primus germanoz imperator: henrici quodā regis ex mathilda filius hoc āno postq̄ in germania. x. et vii. annis regnavit imperator a Leone pōtifice declaratus impavit ānis. xii. vir vti qz christianissimus: et ecclesie Ro. amator: atq; acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemoz rege et Egone parisiensiu comite superato etiā aduersus vngaros germaniaz vastates pluribus diebus d certavit eosq; tadezad iterum itone vsq; delcuit. Tres quoq; eo in prelio eoz regulos captos a militibus suis ad eum perductos cū ob clemētiā seruare conaretur. Germani eo nolente suspendio necarunt. Ad quem tot victorijs gloriofū duo cardinales litteras miserūt orātes: vt Ro. ecclesiā aduersus Joānez pontificez et italiā aduersus Berengariū et eius filiū albertū liberare dignaret. Quiauis litteris per motue mox cum ingenti manu in italiā descendit: et pmo berengariū et filiū regno deturbauit: ac paulo post cū in persecu tionis sententiā peristeret iterato in italiā reuersus eosdem superatos et captos in greciā aliū: aliūq; in germaniaz relegauit: inde quoq; ioānez papā minus religiose viuente pontifica tu summovit: et Leonē (ut diximus) populo suadete pontificem creauit. Alia insup facinora laude digna inuictissimus hic imperator strenue gessit: q̄ breuitatis cā omittūtur. Erat eiz mirissime et singularis clementie hō: et adeo saluatoris nri: su christi imitator vt nulli vnq̄ malū p malo reddidit: sed e contra bona p malis. Suscepta itaq; i perij dignitate singulis quoq; annis ex germania i italiā veniebat: Tādē orbonez ex aliūda uxore susceptū admodū senex Ro. imperij consortem fecit: vt qd per se facere nequiret per filium adimpleretur. Quo scō i germaniā profectus est: ibidezq; senio confectus vienne moritur: Cuius corpus in Madebirch germa nie vrbez delatū in templo sancti martini: quod ipse sumptuosissime struxerat sepelitur.

Iannes eius nois. 13. papa natione italus ex narnia ciuitate hoc āno Leone pōtifici succētus sedit annis sex men. xi. et diebus. xv. Hunc ro. plurimū persecuti sūt. Vederūtq; operā: ut cā panie comes eū i lateranensi ecclesia caperet. et in Hadriani molē deinde in campaniam vine tuz perduceret. Sed cū idez cāpanie comes nomine Jofredus cū filio a ioāne capuanoz p̄n cipe trucidatus fuisset: Joannes hic pōtifex post. xi. sue calamitatis mēsez libatus romā redijt Eā ob rem indignatus ortho cū filio suo paratissimū ex germania ad vrbe reduxit exercitum: vbi et consules Ro. atq; p̄fectū euz. 12. decurionibus cepit: et in carceres oēs coniecit: qa oēs capture et igno minie pontificis causa fuerūt: Et cōsules in germania deponari mādauit: Decuriones at laqueo suspendi ac p̄fectū noie petrū maloz oīuz reuz et auctore euz ignominia per publica vrbis loca tractū et virgis cessū in germaniā misit. Deniq; iste mortuo sedes vacauit dies m̄. 13.

Sclauī aut qui hadriani pontificis eius nois tertij tēponibus fidez christi suscepērāt: hoc anno celo fidei ducti in italiā venerunt: et saracenos qui gargani mōtez diu occupauerāt igēti clade supatos e loco deiecerūt

Ungari similiter sclauoz virtute et celo permoti: et ipsi stari saracenoꝝ reliquias ita attriuere Cosentia vrbe recuperata iam diu ab hostibus capta et succensa: ut orthoni magni orthonis filio eo cum exercitibus a patre misso haud difficile fuerit reliquias belloꝝ absoluerē: Hecozq; qui cū mauris federa inierant gra uissimis prelijs e calabria et apulia eiecerūt.

Enedictus. 6. papa natione Romanus Joanni in pontificatu et calamitatibus hoc anno succedens sedit anno vno et mensibus sex. Qui et ipse a Lincio ciue Romano captus et in castellum sancti ange li trusus vitam finire compulit.

Joannes Nicephori imperatoris Constantinopolitani filius. 48. grecoꝝ imperator post patrem im perauit in oriente annis. 6. De isto nil memoria dignum habemus.

Omnis ipse nois 6s papa patria Ro. benedicto pontifici surrogatus sedit anno vno et mensi. 6. Hic multe modestie et integritatis fuit pontifex: et propterea nulla iniuria affectus aut ignominia notatus fuit. Qui tandē moriens in beati petri Basilica sepultus fuit.

Bonifacius. 7. papa cuius patria et cognomētuz ob ignobilitatez reticetur: post Bonuz pontificē se dit mē. 6. et diebus. 12. Hic cū malis artibus pontificatū adeptus fuisset: male vitaz finiuit et amisit quia bonis ciuibus in euz conspirantibus reliquere vrbe coactus est. Undeq; recedens ablaris petri thesauris Constantinopoliz aufugit vbi diuenditis que sacrilegio abstulerat Romaz redijt et duz nil obsta tibus bonis viris maxime Joanne cardinale proficeret adiuantibus quibusdā p̄ncipiosis viris Joannē ce pit et oculis priuauit: ipse vero nō multo post tantoꝝ maloz timore p̄teritus vitaz turpiter finiuit.

Enedictus. 4. papa natione Ro. post Bonifacius predictus factus pontifex sedit annis. 8. et men. 5. Hic annuente orthone sene Orthone eius filiū cū theophania vxore in lateranensi ecclesia corona uit. Undeq; multos seditiosos ciues in vrbe cepit: et carcerali pena dānauit. Synodus etiaz Remē sez contra francoꝝ regē celebravit vbi gilbertuz seditiosuz virū et necromantē dānans Arnulphuz episco pus ab ipso Hilberto pulsus in integrū restituit.

Ethgarus angloꝝ rex post Ethelcanū patrē hoc ipso anno quo et benedictus papa anglis regnare cepit et regnavit annis. 9. Vir per oia christianissimus: De quo habetur qd iter cetera virtutis sue opera singu lo pene anno monasterium vnum construebat.

Petrus Arseolus. 25. Venetiarum Dux hoc anno Petro Candiano duci cunctis applaudentibus suf fectus ducauit annis duobus: Vir quidem optimus et pietatis ac religionis amator: necnon et pupilloꝝ ac viduarum protector: De quo sic habemus qd persepe clanculum per se suosq; familiares pauperum et

962
Papa. 159
962
963
Papa. 140.
969
971
Papa. 141.
941
Papa. 142
972
Papa. 143.
973
975

egrotantiū cubicula innisebat: et eoz inopiam verbis et elemosynis sustentabat. hic isuper Bradū ciuitatē muro cinxit: et ecclesiaz diui marci: atq; alias ecclesias incendio conflagratas instaurauit: et non pcul ab ea hospitale egregiū p pauperibus extruxit. postmōz ducatu abrcniūciās in diui michaelis monasterio religiōnis habituz suscepit: nbi paulo post miraculis etiāz coruscans beato sine quieuit. Cuius quidem exēplo Joannes maurocenus monachus permotus et ipse sācti georgij monasteriū maximis ipēsis amplificauit.

Otho fs.

975

Otho huius nois fs germanoz secūdus impator: quē otho magnus pater impij consortē fecerat: quēq; iōānes predictus pontifex vna cum theophania vxore i lateranēsi ecclesia coronauerat hoc anno patre defuncto solus impare cepit: et impauit ānis. 17. Vir quidez et ipse optimus: et Roma ne ecclesie acerrimus defensor: Qui cū esset vir strēnuus ante adeptum imperiūz Nicephoz grecoz ipa. 6146 rore regno pulsus in regnuz ingenti virtute restituit et confirmauit: Cuz quo etiam Theophania eius so rore vxore accepta pacis federa cōfirmavit. Hic post mortē patris in germaniaz rediēs cuz Henricuz bana rorum duces sibi rebellem offendisset: statim bello et armis domuit ac sibi subiecit. Undeq; in Lotharium francorum regem Lothoringiam Romani imperij prouinciaz occupantem mouit: et franciā cuz ingenti exer citu ingressus Lotharium regez suuz superauit: ac laudunensiu; siesionuzq; agris vastatis etiam parisiōz ciuitatis sub urbia incendit: rediens postmodū domuz apud auxonā fluiū nō paz incommodi accepit: postea vō maiore exercitu cōparato in italiāz cuz coniuge uenit: vbi prius dalmatia vastata Romā petijt: ibidemq; maioribus copijs in vnuz coactis apud Basentelluz cuz Constantino et Alexio imperato ribus grecis qui calabriā et eaz italie partes que ad siciliāz vergit occupauerant cōflicxit cuz quibus vniuer so pene exercitu amisso ad internitionē usq; superatus turpi fuga in scaphaz cōscendit: et a piratis qd esset ignorātes captus i siciliāz perductus est: ibidēq; cognitus pecunia promissā liberatus est. Siculi autez sū pro de piratis supplicio: hominez cuz honorato comiratu Romāz perduxerunt. Eozq; loci cuz Otho hic i Romanos qui primi ex prelio fugerant pleisci nō auderet in beneuentanos paris culpe reos cōuersus vrbem cepit et incendit. Translato inde Bartholomei apostoli corpore: et in insula Rome collocato non mul to post ibidem et ipse octo obiit: atq; ibi in vestibulo beati petri: quez paradisiuz vocant in sepulchro po: vbi retico: qd adhuc introeuntibus ad sinistram apparet honorificētissime sepultus est. Relicto othone tertio filio successore ac Adelisia filia Alarani montisferrati marchionis vxore. De quibus mox dicemus.

974

Vitalis candianus sextus et vigesimus venetoz dux hoc anno petro vrsinello legitimis suffragijs successus ducavit anno vno. hic eniz petri eius nois quarti candiani ducis interfecti germanus fuit: q inito magistratu statim in langorez decidit: propter quod dignitate se abdicans religionis habitum suscepit: post cuius puerionē dolore grauatus q̄rto die vitā finiuit: cuius corpus in monasterio eodē sci hylarij sepultū fuit

Constantinus Joannis imperatoris greci filius. 49. Hecorum imperator post patrez vna cum Alexio et Emanuele fratribus impetrauerunt: sed quantuz inuenire minime potuimus. Hos eniz fratres Baianus Bulgaroz princeps magicē artis peritus. ita bello et magicis suis vexauit: vt ab capiēda eoz regia: paz abfuerit. Et hoc grecoz et ipsoz principū negligentia qui ipsaz dereliquerāt: inita inter eos fuerunt federa licet non equa: et paz composita fuit. Hozuz autez filij Andronicus Isaacus Alexius Nicholaus Theodorulphus Blandonius: Henricus Petrus et deinde Robertus successerunt quorum tempora non habentur. Et propterea oriētales iperatores deinceps vsq; ad palealogos dimitemus.

978

Tribunus Bemmus. 27. venetoz dux: hoc anno indemortui vitalis Ducis locum successus ducavit annis quatuordeciz hic monasterium venetijs in honorem diui Georgij martyris a fundamentis proprijs impensis extrui fecit multos addens pronentus ad monachoz vsū atq; ad sustentationem. Tandem contra cum orta seditione vrgente populo magistratu se abdicare coactus est: et Monastichaz vitam eaz obrem obire cogitur: vbi et sexto post die dolore (ut creditur) animi vitā decessit et apud sanctuz Zachariāz sepultus fuit.

Pap. 144

Dannes eius nois. 14. papa natione papiēsis benedicto pontifici hoc anno surrogatus: sedit mē. 8. Hic post assumptū pontificatū mē. 3. a Romanis capitur et in castello sancti angeli diligētī custodia retruditur: vbi tamdiu pedoze carceris: et inedia maceratus fuit donec vitā cū morte turpiter muta ret. Quo mortuo: et in basilica petri sepulto cessauit papatus dies. x.

6180

Papa. 145

Dannes alius. 15. papa patria Romanus Leone presbytero patre natus: et ipse post mortem predicti Joannis sedit mensibus. 4. Hic pontificatu suscepto miro odio in clericos exardescere cepit vnde et ipse merito non modo ab ipsis clericis: sed et ab omnibus populis odiosus habitus est. Maxime autem: q; diuina humanaq; omnia cognatis affinibus elargiebatur: postposito dei honore: et Romane sedis dignitate: quem certe errorem ad nostra vsq; tempora peruenisse cernimus his deniq; erroribus ac rapacitatibus inuolutus deo sic volente et non sustinēte: quarto sui pontificatus mense moritur: et in basilica petri cum reliquis sepellitur.

Papa. 146

Dannes. 16. papa natione Romanus post predictum Joannē successus sedit annis decem mensibus sex: et diebus decem. Vir certe tanto magistratu dignissimus utpote in re militari exercitissimus: et insigni doctrina clarissimus: quiq; et nonnulla edidit elegantissima. Attamen a crescentio vrbis Romane consule sibi imperiū vendicare conantez seditionibus agitatus in ethuriā: ut eius cupiditati cederet: exulatum abiit. Sed crescentius cognita pontificis indignatione qua iratus Othonem Cesarem

982

6181

Se cuius exercitu in Italia vocabat: ipsius pontificis cognatos atque amicos qui in urbe remanserant ad pontificem rogatus mittit: ut omnia accersendi Orbis cura ad urbes cuius potestate redcat: precibus itaque suorum per motus iohannes ad urbes procedente obviam crescentio cuius uniuerso populo venit. Et pontifice introducto crescentius cuius uniuersis seditiosis pontificis pedibus prouoluit veniam petere. Atque ita isti ad concordiam redacti vitas simul cum quiete usque in finem duxere.

Cometes stella his temporibus apparuit future calamitatis inditum: et propterea statim in Italia et fame et peste laboratus est: atque etiam capua et bencuentum in apulia terremotu sunt concussa.

Cirri sanctitate et doctrina excellentes.

CAlbertus seu adalbertus pragensis episcopus natione bohemus hoc tempore ob precipuam eius sanctitatem et doctrinam maximo in precio habitus est: Qui diuino impellente spiritu ex boemia in panoniam descendens et stephanum yugarorum regem cuius uniuerso ferme eius populo ad baptismi gratiam perduxit: atque omnes ipsius prouincie episcopos ad bene de deo: deque hominibus promerendum verbo et exemplo instruxit. Exinde profectus in prusiam uix christi fides quam diligentissime predicaret mari yrio coronatur.

CAldeicus Amburgensis episcopus per id tempus: et ipse religione sanctitateque: ac doctrina atque alijs virtutibus insignissimus ac clarissimus fuit.

CEdilus cluniacensis abbas vir quoque doctrina et sanctitate uite insignis hac quoque tempestate floruit: Qui inter cetera sue sanctitatis memoranda commemorationem omnium defunctorum post festum omnium sanctorum in burgundia primus adinuenit: et instituit: quod quidem sanctum institutum ad omnes ecclesias predictus Joannes. xvj. pontifex obseruandum transmissit et approbavit.

CAdobaldus quidam ultraiacensis episcopus hisdem quoque temporibus et scientia et probitate uite floruit: qui et multa in laude virginis Marie et sanctissime crucis egregie conscripsit.

CAlbo etiam alter floriacensis abbas: qui postea in vasconia ob fides christi passus fuit tempestate hac doctrina: religione: ac uite sanctitate plurimum insignis fuit.

CEdoarus anglorum rex et ipse tunc regno: tumque sanctitate clarissimus exstitit: qui postea nouerice sue dolis ac fraudibus interfectus martyrii palmas adeptus miraculis claruit multis.

CStephanus itaque primus yngarie rex tempestate ista Adalberti predicti pragensis episcopi predicatione uersus et baptizatus etiam multis claruit signis: Qui postea una cum Balla uxore henrici postea imperatoris sorore christianissima uniuersas panonias christi iugo subiugauit.

CAlpharabius natione arabus insignis quidem philosophus hisdem temporibus uiguisse: multaque scripsisse tradunt: De quibus etiam pauca apud Latinos habentur commentaria.

CAuedadis similiter arabs philosophus hisdem temporibus floruit: et nonnulla edidit: e quibus in Aristotelis libros multa habentur commentaria.

CBedaldus Canusii Regiensis oppidi comes hoc ipso anno Athone patre comite defuncto in eius locum successit: et plurimis annis regnauit. Vir certe animo et rebus bene gestis insignis cuius ob merita Joannes predictus pontifex ferrariae Italiae urbe suae eidem possidendam concessit. Qui cum esset religionis amator etiam cenobium (nunc toto orbe celeberrimum) in agro Adantiano in honorem diui benedicti abbatis fundauit: quod postea gloriosa mathildis eius filia celeberrime perfecit magnis adhibitis ornamentis et praedijs ad Monachorum victum.

984

CMontisferati Marchionatus principium.

CAlaramus quidem: ut multi testantur: Saxonie ducis filius tempestate hac in montisferato lombardie prouincie regione hoc modo dominatum accipiens marchionatus dignitatis fundamenta iecit et regnauit annis. 9. Hic itaque Saxonie ducis vnicus generatus fuit: que scilicet Germanie prouincia est: cuius pater christianissimus existens: etiam tunc morumque principatus dignitate precebat. Qui cum prole careret: una cum coniuge sua que sibi diuina prouidentia tam morumque nobilitatis similitudine fuerat sociata diuinus Jacobus apostolus sibi in precipuum ac speciale aduocatum delegerunt uoueruntque eidem beato apostolo si filium aut filiam habere possent: quod reliquias ipsius in hispanijs uisitare: votoque emisso diuina clementia precibus eorum non defuit: nec piissimi apostoli aures a iustorum petitione desuere: sed eorum uota atque lachrymas deus ex alto suscipiens petitiones ipsorum effectui mandauit: et statim uxor concepit. Cumque dux ipse uxorem gravidam praesensisset: dispositis regni sui rebus: una cum uxore ad perficiendum quod uouerat iter arripuit: dum autem in Italia peruenissent non procul ubi nunc est alexandria: uxor filium elegantissimum peperit: et Alaramum in baptismo uocauit: exactoque cum omni letitia mense ibidem filium cum nutrice ac alijs pluribus suis precibus: qui cura infantuli gerere dimiserunt: atque ipsi ceptum iter arripuerunt. Dumque omnes limina sanctissimi apostoli inuisissent tam pater quam mater in re uersione defecerunt: orbisque puerulus factus etiam cum parentibus regnum amisit. Educatum tamen Alaramum ipse optimus pater et pedagogorum suorum monitis atque exemplis in omnibus uirtutibus egregius effulsit. Erat quippe pulcher aspectu: facie letus: societate: moribus delectabilis: colloquioque dulcissimus atque ornatus: benignus quoque humilis: ac mansuetus. Ipsius autem nudus pubescentes ob innumeratam eius in omni genere uirtutis orthoni augusto predicto pedagogi sui obtulerunt: que statim imperator Alasia eius filie institutorum et magistrum dedit. Erat et tunc Alasia ipsa (ut ita dicam) infantula: que cum pubertatis annos attigisset capta adolescentis amore: et pulchritudine: atque prudentia illius precibus: lachrymis exora

985

R. 4

bit: ut illas furtim duceret uxores. Veniebat autē Alasia ne pater ipsas alteri in coniugium traderet. Ipsius autē precibus tandem Alaramus permotus deo et beato iacobo sic volētibz mutatis vestibus adulescentulaz clanculuz e regia abduxit: atque uxores accepit. In alpihus vero maritimis agri albigenis confugientes tandem ibidez in despecto viliqz habitu diluere donec tres genuerūt filios. postremo ab eō albigenis cognitus eius intercessione: et meritis beati Jacobi apostoli in paternā gratiā vna cū coniuge receptus est. Quibus impator in italia optimaz regionē possidendā cōcessit: cui montisserrati nomen imposuit: Cuius finēs erant hinc padus: inde apenninus et mare ligusticum: et superiori in parte mons vesulus. Et sic tēz alaramus a Cesare othone secūdo huiusce regionis mōtisserrati: ac totius pene pedemōtis hoc mō dñatū accepit: indeqz paulopost cognita hois virtute eidē totius italie regimē cōmēdavit. Adepto itaqz regno ad huc othone vivente Alaramo septē fuerūt libi. Quo feliciter defuncto Otho augustus Gulielmū eius primogenitū loco patris marchionē cōstituit. Reliqs vero sex nepotibus hoc dñatus sub noie marchionis tradit: v3 saone vrbis: cene: icise: pōzoni: boschi: et salutiaz euz ipsoz ptnētis cōcessit. Gulielmo igitur primogenito belena ducis glosesti fris Ricardi āgloz regis filia uxor fuit: ex qua Bonifatiū suscepit filium viz magnanimitate qdē ceteros lōbardie principes lōge precellētē: Qui et ipse Mariaz philippi frācorum regis filiā duxit uxore: Ex quibus Gulielmus cognomento senex natus ē. Gulielmus at hie Juliā Conradī augusti sorore accepit uxore: Quā suscepta mox cū Lōrado socero suo et philippo frācoz rege ad hie rusolimoz regnū recuperandū cōcessit: i quo qdē bello Gulielmus ipse vir magnanimus pluria de se bellice artis prebuit experimenta. Ex ipso at gulielmo tres celeberrimi pdiere filij: Quoz p̄mus gulielmus cognomento longaspata fuit: Raynerus alter: et tertius Bonifacius dictus ē: Atqz filiā noie Jordanā genuit: quā qdēz constantinopolitano imperatori tradidit uxorem.

Gulielmus at cognomēto lōgaspata primogenitus hie gulielmi post patrem in regno succedens: et apud hierosolimā existens pp̄ innumeras eius in oi genere virtutes ab vniuerso tū populo: tumqz Balduino rege leproso eius nois quarto hierosolymitano rege i imperatorē et campi seu exercitus ductorē electus fuit: quo nemo certe ea tēpestate prestantior: aut dignior ad hostes ppugnandos videbat. Erat tunc Balduino regi soror noie sibylla Emerici regis primogenita: ac totius regni post fratrem heres: Quā quidez balduinus ipse rex gulielmo huic marchioni viro prestatissimo uxore collocavit: arbitratus si opus esset ipsuz euz aliis principibus christianis rei sue laborati opem statim allaturum. Is itaqz uxore predicta suscepta cū eiusdem regni etiam gubernacula suscepisset: multaqz ac preclara facinora cōtra Saladinum egyptioz soldanum eius aduersariū strenue gessisset: et paulo post e vita migravit vno tantum superstitē filio noie Balduino apud hierosolymaz derelicto.

Balduinus vero ipsi Gulielmi predicti puerulus genitore eius gulielmo defuncto vna cum auo suo Balduino adhuc superstitē remansit. Cui post patrem auis regni diadema imposuit. Et sic primus omnium ex genere montisserrati coronam gessit. Veruntamen balduinus auo eius Balduino defuncto post ipsuz octavo mense adhuc puer obiit.

Raynerius insuper Gulielmi predicti frater post fratrem Gulielmū adhuc superstitē puero Balduino fris loco regni hierosolymitani tabernacula suscepit: cui emanuel constantinopolitanus ipator filiā noie curamariā dedit uxore et thessalie regnū dotis noie cōcessit: q et ipse haud paulopost i bello vita decessit: bonifatio 3. frē i montisserrati regno marchione relicto: q audies Gulielmū lōgaspata frēz defūctū: cōcessit regno eius derelicto cū ingēti classe hierosolymā petijt: ut balduino puero eius ex frē nepoti soldanū egyptiū opez ferret: s3 cū perueniss3 i syriā balduinū puez mortuū: et sibyllā eius m̄cz guidoni de lufignano nuptā inuenit verūtū guidoni ipsi inherens 3 Hauros multa prelia strenuissime gessit. Demū cū ipso soldano vna euz Guidone pugnās supatur et capit ac in damascū: fuso eius exercitu: ambo perducuntur.

Conradus at Gulielmus. 4. Bonifatij predicti filij audita patris captiuitate magnā i italia pararūt classes: et versus syriā Lōrado duce ut p̄ez redimerēt captiuū nauigare ceperūt: sed ventoz vi cōpulsī constantinopoliz applicuerūt: vbi cū cōradus grecoz ipatorē obses cerneret cū ingenti virtute liberavit: et in integrū in p̄stinū statū restituit. Rebus at grecis ita cōpositis hierosolymā cōcessit: vbi oia regni iura a soldano crepta preter forā vrbē inuenit: quā ē terra mariqz oppugnabat. Quo viso cōradus accinctus fortitudine oēs soldani delent exercitū. Atqz Bonifatij genitorē ac guidonē captiuos redemit ex qbus bñ gessis maximū reportauit triūphū: pp̄ qd helysabetā sibylle regine sorore eidē cōrado uxore dedit: ex qua vna dñtaxat suscepit filiā. Et tadē post inenūerabiles victorias ibidē ptas cū igēti glia vitā finiuit: cōrado itaqz mortuo Bonifatij ipsius genitorē xpiani in hierusalē copiaz belli ducē in locū filij sibi statim delegerūt. Qui et ipse 3 constantinopolitanū ipatorē: quē filius conradus iā obsidione liberauerat: belluz ob thessalie regnum acerrimū gessit ac ei regnū ipsū ademit: vbi et postea rex cōstitutus Adargaritā vngarie regis filiā post primam accepit uxores. De qua nullā prole habere promeruit.

Bonifacius autem eius nois secundus gulielmi Conradī fratris filius post patrem in monteferrato successit: et multos annos regnavit. Vir et ipse strenuus ac munificentissimus. Qui cum Constanciam Amicdei Sabaudensium comitis filiam uxorem duxisset: vnicū tantum genuit filium: quem et Bonifacium tertium appellavit virum sane prudentissimum: ac in re militari scientissimum: qui sua virtute Vercellas et Eporediam: ac nonnulla Pedemontis oppida suo subiecit imperio: Atqz et ipse Beatricē Hispania

rū regis filie cōiungi promeruit: Ex qua Joānem vnicūz filiuꝝ ac tres genuit filias: Quarum prima An-
dronico Cōstantinopolitano impatori: Secūda Alphonso regis Castellæ filio: ⁊ Tertia illustri domino
Orso vrsino patricio Romano tradita fuit. Joānes vero ipsarum frater Margaritā Sabaudiensem du-
xit vxoreꝝ: ex quibus nulli p̄cessere liberi: Atq; ita factum est vt ab isto Joāne Alarici p̄mi Archi-
onis genus per lineaz masculinā descendens defecerit. Masculina igitur linea illustrissime Montisferati
familie i octaua generatiōe cōsumpta ex totius Montisferati prouincie consensu ad serenissimū Cōstan-
tinopolitanū imperatoꝝ noīe Andronicū pro filio missa est legatio cui ex debito m̄ne successiōis Mo-
ntisferati regnū debebatur: Quibus ⁊ Andronicus ipse imperatoꝝ cōfessit: Theodorūz p̄mogenitū suūz ad-
queꝝ iure primogeniture sue cōstantinopolitanūz ipeꝝ debet: cōcessit. Theodorūz itaq; paleologus
Andronici ipeꝝatoris greci filius mortuo Joāne Archiōe auo suo regnūz suscipiēs multis ānis regna-
uit: vir certe animi magnitudie: ⁊ mētis acumine ac ingenio perspicaci clarissimus: cuius preclara fuerūt
facinora nō minus fortiter q̄ sapiēter gesta pro quibus Astasaz vrbez preclaraz debellauit: ⁊ suo iuri adie-
cit. Inde cū multo esset armatus milite: Insubribus vexatis opeꝝ nō modicaz tulit: quo quidem presidio
Insubres: id est Mediolanēses de aduersarijs euestigio victoriaꝝ reportarūt: ac per hoc vicecomitum do-
mus ⁊ familia in suo regno stabilita fuit: Hic nāq; cuꝝ vxorem duxisset: filiū noīe Joānez genuit virum
postea in rebus bellicis prestantissimū: ac Violanteꝝ filiam mulierem elegantissimaz.

¶ Joānes autem ipsius Theodoꝝi Archionis filius patri in regnū Montisferati successit vir: ⁊ ipe in-
re bellica patri cōsimilis qui ⁊ preclara facinora cōfecit: Hic cum Helysabetam quondam Maiorice p̄uiri-
cie reginam duxisset vxorem ex ipsa duos genuit filios: Henricū videlicet ⁊ Theodorū: Sed Henricū
mo adhuc patre viuente Neapolim cum exercitu profecto atq; ibidem extincto Theodoroꝝ natu m̄ni-
mus post patrē adhuc puerulus Montisferati regnū suscepit.

¶ Theodorūz igitur eius noīe secundus post patrē ⁊ fratrem pluribus annis regnauit ⁊ regnū Montisfe-
rati cū ingēti gloria ⁊ pace possedit: q̄ cū eēt vir xp̄ianissimus ⁊ religiois amator plures ecclesias ac mona-
steria extruxit: quibus ⁊ dotes ac predia multa obtulit: Hic duas vrbes habuit: Prima Barri Galliarūz du-
cis filia fuit: ex qua Joāneꝝ Jacobū filium ac filiam nomine Sophiam genuit: Quam quidem filiam ipe
adhuc viuens Constantinopolitano imperatoꝝ i affini suo: cōcedente summo pontifice matrimonio copu-
lauit. Secunda autem vxor huius Theodoꝝi pedemontium principis fuit: gnataq; sterilis per manū mor-
tuo marito mox sp̄etis omnibus rebus apud Albam vrbeꝝ suam monasterium introiuit: ⁊ monachaleꝝ
habitum suscepit: vbi vsq; in finem sanctissime vixit.

¶ Joānes Jacobus item patre Theodoro defuncto in regnū successit: ⁊ pluribus annis regnauit: vir
certe inelytus: prudentissimus quidem ⁊ rei militaris exercitio gnarus: ob cuius ingentes virtutes Sigis-
mundus tunc Romanorūz imperatoꝝ non solum eidem marchionatus dignitatem confirmauit: sed ⁊ vi-
carium generale ipsum in Italia cōstituit: Qui suscepto regno Alexandriam Lombardie vrbeꝝ Philip-
pomarie mediolanēsum duci mox restituit: atq; eidem duci ad recuperandum regnū contra hostes ma-
ximo adiumento fuit: Hic Joānam Amēdi primi Sabaudienſium ducis sororem duxit vxorem: que
eidem quattuor peperit filios: Joānem scilicet ⁊ Henricū: Bonifacium ac Theodorūz sancte Ro-
mane ecclesie presbyterum Cardinalem: omnes tñ litteris ornatos: tres tamen natu maiores arma sum-
ma cum laude quoad vixerunt tractarunt: Sed ⁊ duas cum genuisset filias: vnā Cypriorūz regi: vt suo
loco dicemus: coniugio copulauit. Secundam autem Salutarum marchioni vxorem dedit.

¶ Joānes deniq; predicti marchionis primogenitus p̄i in regnū successit: ⁊ etiam vsq; ad tempora nostra
felicitissime regnauit: homo certe forma elegantissimus: eloquentia: liberalitate: mansuetudineq;: ac omni
virtutis genere insignitus: Qui ⁊ ipse Margaritam Alouisi Sabaudienſium ducis filiam duxit vxoreꝝ.
Qui ambo christianissimi ac pientissimi: tandem cum odore bonorūz operum sine prole ad dominum
migrantes.

¶ Henricū eius fratrem habuit successorem maximi animi virum: ⁊ bellice artis certe ab ipsa sua adole-
ſcentia exercitatissimum: quiq; tum mediolanensium: tumq; Venetorūz copiarum multarūz dux exi-
stens multa quoad vixit strēne gessit: Ipse adhuc viuēte patre dum regnū mediolanēsum fluctuaret:
Alexandriam Cisalpine Gallie ciuitatem cum vniuerso eius agro debellauit: ⁊ tandem cepit. Suscepto
itaq; regno maximo sue ditioni fuit emolumento. Quippe qui non solum suam ditionem a quibusdā ser-
uitutibus liberam fecit: verum etiam ipsam seruauit illesam: ⁊ non modo seruauit: sed mirum in modum ⁊
edibus clarissimisq; domibus ac monasterijs ⁊ hospitalibus auxit. Arces quoq; ⁊ oppida nonnulla in re-
gno suo erexit. Casale sancti Cusini in sup̄ regni sui sedē oli Burgū: nūc Sixti quarti p̄ntificis maximi cō-
cessionē vrbeꝝ effecit: eidemq; ep̄iscopum dedit: Quam quidem vrbeꝝ ad ampliandum nouis muris ⁊
quidem fortissimis cinxit: Cuiusq; preterea suos oēs nō modo diuitijs: sed ⁊ quadā modestia atq; vrbani-
tate mirum in modum euexit. Hic etiam duas vxores habuit e quibus nullam masculinam sobolem habere
promeruit: Quo circa annum domini. 1483. deficiente.

¶ Bonifaciuꝝ. 3. ffeꝝ iā veteranū hūit successoreꝝ: q̄ vir strēuus plibz p̄ italiā bellis cū oī hōꝝe iter fuit: i quibus
⁊ p̄cilio ac fortitudie plurimū valuit: Hic itaq; Bōisa. v. ex paleologorūz familia exiit ⁊ si i rebus militaribus
vniuersā eius vitā p̄ſup̄sit: neq; q̄ tñ a rebus diuis deliāz visus ē: hic vxoreꝝ duxit ex qua nōdū filiuꝝ p̄cra-

uit. Hec quippe sunt que illustrae clarissima Montifferati genealogia sine tempore sub compendio habuimus: Quaeque et huic operi et loco non immerito mandanda putauimus ut et praesentes ac futuri perdiscant hanc illustrem celeberrimamque familiarum ceteris Italiae dominationibus: tum genere: tum virtutibus: diuinitis quoque ac gloria longe ante praestitisse: Cum constet hos principes in quouis vite genere probatissimos christianissimosque semper extitisse: dignosque: ut inter clarissimos principes merito connumerari possint. Et ne existimes eos in tanto culmine positos pietatis ac religionis officia praetermississe. Scito eorum impensa infra scripta celeberrima opulentissimaque monasteria fuisse condita magnis etiam prouentibus aucta quibus tum religiosi tum peregrini alerentur: Quorum primus fuit.

Monasteria Montifferati principum condita.

Monasterium seu abbatia apud Secutiam olim ciuitatem non procul ab Alpibus in regione pedemonium in honorem diuini iusti martyris ordinis sancti Benedicti edificarunt: Cui duo oppida cum iurisdictione et dominio concesserunt: atque prouentus duorum milium aureorum quotannis concesserunt.

Monasterium aliud sine prepositura in regno Francie in Belpinatu apud Alpes sub titulo diuini Laurentij ordinis regularium sancti Augustini dicarunt: cui et tria castella cum rusticis praedijs plurimis ad fratrum sustentationem emerunt et contulerunt: Ex quibus singulis annis percipiunt ducatos. 2000.

Monasterium item aliud non longe ab Augusta praetoria sub titulo sancti Ursi confessoris similiter ordinis regularium sancti Augustini construxerunt: habens ex prouentibus singulo anno ducatos. 2000.

Monasterium etiam sine abbatia apud Eporediam urbem sub titulo sancti Petri apostoli construxerunt ordinis sancti Benedicti dicatum habens in prouentibus quotannis ducatos. 1500.

Monasterium praeterea celeberrimum sub titulo sancti Michaelis de la stella apud Aulianam oppidum non longe ab Alpibus miro sumptu et arte fabricarunt habens in prouentu per singulos annos ducatos. 6000. habet enim id monasterium multa oppida sub ditione sua.

Monasterium quoque aliud sub titulo sancti Benigni confessoris ordinis beati Benedicti dicatum non longe a Thaurinensi urbe condiderunt: cui in prouentibus assignarunt singulo anno ducatos. 2000.

Monasterium insuper in Monteferato sub titulo sancti Ianuarij martyris in loco ubi dicitur ad sanctum Ianuarium fabricauit: quod quidem ordini beati Benedicti dicarunt: cui et singulis annis assignarunt in prouentibus ducatos. 1500.

Monasterium similiter in Monteferato sub titulo sancti Victoris martyris condiderunt: ordinis sancti Benedicti assignantes habens in prouentibus singulo anno ducatos. 1000.

Monasterium item in monteferato sub titulo sancte marie de Locedio ingenti impensa condiderunt: quod quidem ordini Cisterciensium assignauerunt: Cui et per singulos annos dederunt in prouentibus ducatos sex milia.

Monasterium denique aliud in Monteferato in loco Uezulani: etiam sub titulo beate Marie virginis edificarunt ordinis canonicorum regularium diuini patris Augustini dicatum habens ex prouentibus singulo anno ducatos sex milia.

Hospitale autem permagnificum christianissimum Marchio Gulielmus nuperrime defunctus superioribus annis ultimo ea in urbe Casale sua impensa et opera extruxit: atque ipsius maximis prouentibus auxit: Quibus quidem prouentibus peregrini et egroti atque vulgo concepti nutririi possunt: Ea tamen in urbe et alia monasteria praedictus Gulielmus instaurauit.

Griseldis autem femina nullius nobilitatis genere insignita: sed obedientie et fidei splendore decorata: in hanc Alarami Marchionis primi familia cuidam Valtero Salutarum Marchioni coniugata fuit: Cuius historiam patientie plenam ad multorum instructionem hic (ut ex Francisco Petrarca accepit) conscribere statui. Fuit enim haec femina in primis forma corporis satis egregia: sed paupertudine morum atque animi adeo speciosa: ut nihil supra. Eius autem pater pauperrimus erat: cui nomen Gannicula: qui illam parco victu: et in summa semper inopia educauerat: ita ut nil molle: nilque tenerum unquam cogitare vidicerit: sed virilis: senilisque animus virgineo latebat in pectore: et patris senium inextimabili fouebat caritate: et pauculas eius oues depascens colum interrim digitis atterebat. In hanc virginem Valterus quidam Salutarum Marchio sine uxore existens sepe illac transiens oculos non iuuenili lasciuia: sed senili gravitate defixerat: et ipsius virtutem eximiam supra sexum: supraque etatem acri penetrauerat intuitu. Unde factum est: ut illam et non aliam uxorem habere omnino disposuerit. Et ad patrem cum multo comitatu accedens illam seorsum parumper abstrahens: illi submissa voce dixit: an ipsum data sibi uxore filia generum vellet habere? Cui senex: Nihil inquit aut velle debeo: aut nolle nisi quod tibi placitum est: quia dominus meus es. Aduocans deinde una cum patre Valterus Marchio puellam dixit: Griseldis et patri tuo placet et mihi ut uxor mea sis: Credo id ipsum tibi placeat. Cui Griseldis cum omni tremore respondit: Ego mi domine: inquit tanto honore me indignam scio. At si tua voluntas: Sicque fors mea est. Nihil (ait) ego unquam sciens ne dum faciam: sed etiam cogitabo quod contra animum tuum sit: Nec tu aliquid facies: et si me mori iusseris: quod molestie feram. Satis est ille: inquit: Vocataque in publicum puella: uniuerso astante populo illam cum omni plausu accepit uxorem: ac anulo preciosissimo solenniter desponsauit: deductaque in palacium breuitate temporis tatus illi diuinus fauor affluxit: ut non in

causa pastoralis: sed in aula imperatoria educata atq; edocta visa fuerit: et omnibus supra fidem cara esse ceperit: Quãobrem Valterus Abarchio humili quidem: sed insigni ac prospero matrimonio honestatus summa cum pace domi et extra vivere cepit: pauloq; post grauida facta filiaz peperit pulcherrimaz pro qua totã patriã letiaz fecit: quam cum ablactasset: Valterus vt ipsius coniugis expiret fidez finxit illam se interfici velle: Et cuidãz satelliti suo iussit illam secreto modo Bononiam deferre ad sororem videlicet suam q̄ illic comiti cuidam nupta fuerat: camq; nomine suo traderet alendãz. Ex hac tamen filie amissione Brisfeldis nunq̄ mutari animi demonstrauit indicium: post quatuor deinde annos etiam filium masculum peperit: forma quidem corporis elegantissimum: quez et post aliquod tempus Valterus Abarchio et ip̄z interfici velle finxit: quem tamen et ipsuz Bononiaz sicut et filiam misit: post vero ab ortu filie duodecimuz annuz Valterus vt acius etiam Brisfeldim expiretur: et Roma simulatas litteras apostolicas deferre fecit: quibus videbatur sibi a Romano pontifice datã fuisse licentiaz: vt pro sua suiq; populi quiete aliaz duceret vxorem: Que res cum ad notitiaz Brisfeldis peruenisset: et si tristis in corde incõcussa tum stetit in animo: illo interim tẽpore Valterus Bononiã misit nuncios: qui cognatũ rogarent vt ad se filios adducat: Sama vndiq; diffusa virginem illam Valtero in coniugium duci: Dum hec agerentur: Valterus vt vxorem denuo recitaret videlicet ad doloris ac pudoris cumulum illam in publicũ venire fecit: et astãte atq; audiente populo dixit: Brisfeldis mea obsecro patientiam habe in me: papa enim p̄cepit mihi vt aliam ducam vxorem: que iam in via ẽ: et statim adesse debet. Esto igitur forti animo: et da locum ei: et tuam dotẽ accipiens in domum patris tui reuere: Cui illa respondit: Ego mi domine parata sum bono ac pacato animo voluntatez tuam in omnibus exequi: et noue tue coniugi volẽs cedo. Ac sic se veste preclara exuens anuluq; quo eam subarauerat eidem restituit: et cum sola camisia in paternam domũ remisit: Que res Brisfeldis mirabili equanimitate atq; humilitate tolerauit: ita vt nullum in ea signum tristioris animi videretur: Quippe cum in medijs opibus inops semper spiritu vixisset atq; humilis. Cumq; filia ex Bononia salutiaz appropinquasset pridie antequã veniret Valterus Brisfeldim in veste hispida ac lacerata ad palacium suum venire fecit: et preparãdi conuiuij eidem curã comisit: Veniensq; puella cum germano cum oi apparatu arbitrãs Brisfeldis illa veram eẽ vxorem: cum sereno vultu intrãti puelle obuiauit: et beneuenerit dominã mea inq; atq; ita rã ip̄a q̄ reliquos comites lora facie et mira verborũ suauitate suscepit. Cũq; videret Brisfeldis nouam sponsãz pulcherrimã atq; p̄clarã adesse ad Valterũ ait: Obsecro mi domine atq; mones ne hãc renellã spõsam illis aculeis agitare velis: qbus me agitasti: Talia dicẽtis alacritatẽ intus Valterus ipsius miseratus: ac ferre eius paciẽtiã et tolerantiam diutius nõ valens: Dixit: Brisfeldis mea satis mihi cognita est fides tua: nec sub celo aliquem esse puto: qui tanta coniugalis amoris experimenta percipere potuerit sicut ego. Et hec dicens vniuerso astãte conuiuij caram coniugem leto stupore perfusam cupidis vlnis amplectitur. Et tu ait mea sola vxor es: aliam nec habui: nec habere volo. Ista autem quam tu sponsam meam existimas filia tua est: Hicq; qui cognatus meus credebãt: tuus est filius: et que diuisis perditã videbant siml omnia recepisti: Hec illa audies pene gaudio exanimis effecta cum lacrymis suorum pignerũ in amplexus ruit: Raptimq; matrone alacres circumfusa vilius eam exuentes vestibus suis solitis vestibus exornauerunt: plaususq; letissimus et festiua omnium verba circũsonant: multosq; cum gaudio et fletu ille dies celeberrimus omnibus fuit celebrior quoq; q̄ dies nuptiarum fuerat: Multosq; post per annos ingenti pace concordiaz Valterus et Brisfeldis vixere: et viderunt filios filioz vq; in generationem et generationem. Hanc itaq; historiam exemplaritatẽ plenã hic ad multozum solacium conscribere volui: vt et matrone nostri temporis atq; alij ad imitandum huius Brisfeldis paciẽtiã: que mihi imitabilis videtur: excitaret: Quo autez tempore hec gesta facta fuerint habere non merui.

Ludouicus eius nominis quartus Francozum rex vltimus ex Caroli magni genere natus: hoc anno post Lotharium patrem Francis regnare cepit: et vno tantum anno regnauit: Hic nanq; vt francozum testantur historie: quandãz feminã nomine Blanthiam duxit vxorem ex qua certe nullos habere potuit filios: Quã quidem cum nihilominus vnice diligeret ne sine regno post eius mortẽ remaneret Hugonem ipsius regis strennuissimum militem quem in maiorem domus regie sibi preelegerat: ad se vocauit: et iureiurando astrinxit eius mandata perpetuo obseruaturum: At ille: vt erat fidelissimus: quicquid iussisset obseruaturus se iuramento compromisit: Quo facto confestim rex graui morbo corripitur et ex testamento vxori regnum condonans mandat: vt post mortem ipsius Hugoni predicto se matrimonialiter coniungat: quod et factum est: Nam rege euestigio defuncto regina Hugonem maritum duxit: Factusq; hugo hoc modo rex Francozum: regnum quod penes Pipini genus annis ferme ducentis remanserat in hugonem istum transfunditur: Atq; ita in isto Ludouico omne Caroli magni genus quo ad reges defecit: Quoz nomina ac tempora h̄ habeãtur confusa: hic more nostro epilegando ponẽda cẽsemus.

Pipinus magnus	1. añ. 17.	Ludouicus et carolus.	6. añ. 5.	Rodulphus	11. añ. 7.
Carolus magnus	2. añ. 44	Carolus secundus	1. añ. 5.	Carolus quintus	12. añ. 75.
Ludouicus pius	3. añ. 25.	Arnulphus	8. añ. 1.	Lotharius	13. añ. 37.
Carolus caluus	4. añ. 34	Odo parisiensis	9. añ. 11.	Ludou. p̄dictus	14. añ. 1.
Ludouicus balbus	5. añ. 2.	Carolus simplex	10. añ. 26.		

Ortho. 3.
987

Ortho tertius secundus Orthonis filius tertius germanorum imperator hoc anno post patrem maxima cum difficultate imperator factus imperavit annis .18. hic a parentibus in virtutibus omnibus ecclesie Romane defensione non degeneras bella multa etiam cum gloria ingenti consecit: propter que mirabilia mundi cognominari meruit: Qui postea quam imperator creatus fuit: priusquam Romam peteret ad componendas germanorum res. xi. annos consumpsit. Undeque Romam profectus a Gregorio. 5. imperij corona redimitus mox in Apuliam peregrinationis et orationis gratia ad sanctum Michaelē proficisci voluit. Cumque ex gargano monte per Bencuentum Romam rediret corpus sancti Pauli ni episcopi secum transtulit: Romamque regressus: Crescentium quendam Romanum consulem qui Joannem quendam placetinum episcopi natione grecum: virum utique scelestum ac perniciosum contra Gregorium pontificem creauerat in hadriani mole quam ipse magnopere fortificauerat: vna cum eodem Joanne adulterino pontifice diu obsedit: et tandem captum multis confossis vulneribus interfecit. Joannē vero pontificem primo effossis oculis pontificatu simul et vita priuauit. Tandem Italia pacata cum in germaniam redire dēre uisset: Rome veneno a Romanis intoxicatus diem obiit: Cuius corpus in germaniam reportari precepit In huius itaque Orthonis tertij creatioe maximam difficultatem fuisse diximus: quia Orthone patre eius defuncto cum alij in consultatione noui creandi imperatoris Orthone hunc alij Henricum Bavarie ducem primi Orthonis ex fratre nepotes exposcerent: Cum Crescentium Aumentanum virum consularem Italos ad resum eundem imperium anniti cernerent: omnes in Orthone hunc consensere: Quorum quidem sententiam Benedictus pontifex qui tunc erat approbavit.

Petrus Arsinellus vigesimus septimus venetorum dux petri quondam ducis viri sanctissimi filius eo ipso anno indemorui Tribuni memi ducis loco dux fuit rogatus ducavit annis decem et octo: hunc sancti virum humilimum: clementissimumque fuisse tradunt: quemque in vita nil pretermisisse: quod ad honorem rei que publice bonum pertinere cerneret. Mortuus tandem ad ipsius singularem comprobendam humilitatem omni postposita pompa et ambitione corpus suum in atrio templi sancti zacharie sepeliri voluit.

992 **H**ugo itaque magnus cognomento caputius Ludonico predicto francoz rege defuncto hoc anno ex ipsius testamento regnum eius obtinens regnavit vna cum uxore annis .4. Sunt qui dicant hunc Hugonem primum parisiensium ducem et comitem fuisse: et ob rei bellice strenuitatem atque instantiam a Ludonico predicto francoz rege in maiore domus sue fuisse electum: cuius patris quidam Robertus tyrannus fuit: quem quidem Dantes Florentinus poeta in suo tractatu de purgatorio. c. 23. 20. v. chiamato Abacellariū fuisse dicit: hic tamen francoz regnum non ea amplitudine obtinuit: qua et Pipinus et ceteri reges possedere. Tunc etenim ois transalpina gallia: Austria et magna germanie pars francoz finibus clauderat. Sed transalato in saxones impio non modo germania et Heluetia siue Squada ac magna belgice pars: quimo Burgundia quod Aralatese dicit: in imperium cessit.

Pap. 147
993

Gregorius eius nominis .5. papa natione Saxonus patre Orthone Bruno antea vocatus est: post Joannē .16. pontifex creatus sedit annis duobus et mensibus quibus: hic predicti Orthonis Cesaris tertij consanguineus erat: et propterea eo volente et quasi mandante assumptus est: Qui pontificatu inito: et Orthone in germania adhuc existente Romano et potissimum Crescentij consulis agitate in Etruria primo: deinde in germania ad ipsum consugit: Quo absente Crescentius interij Joannem placetinum episcopum virum subdolum et pecuniosum pontificem creat: et Joannem .17. vocat. Eoque creato Crescentius consul cognoscens imperatoris aduentum urbis menia et portas quam diligentissime obfirmare cepit: ac hadriani molem munit: propter quod deinceps ea moles non hadriani: sed Crescentij arx appellata est. Superueniente tamen postea imperatore cum exercitu magno: Crescentium ipsum: ut diximus cum Joanne adulterino papa cepit: truncato primo Crescentio etiam Joannem et vita et pontificatu tandem priuauit: Gregoriumque sanguinem suum pulsum restituit. Unde et Gregorius ipse ut impij dignitas apud germanos suos perpetuo remaneret: Synodo congregata sanctionem tulit de imperatore deligendo que usque in hodiernum diem obseruatur: Eo denique mortuo vacauit sedes dies .15.

6192

Pap. 148.

Dantes itaque huius nominis .17. adulterinus papa Gregorio predicto adhuc viuente cum esset placetinus episcopus: corrupto Crescentio consule Romano per factionem pontificatum occupans sedit mensis .x. Et in eius morte antequam Gregorius restitueret vacauit sedes dies .xx. hic: ut diximus: potentia Crescentij Romano consulis fretus quem gradum pecunia et Constantinopoli secum allata corruerat pontificium munus obtinuit: Sed quia ut fur et latro non per ostium in ouile intrauerat. Ideo post decimum mensem postquam pontificatum sibi usurpauerat: tanquam proditor et latro ignominiose interijt.

994 **E**lectorum imperij institutio. Orthone igitur tertio per successionem non sine difficultate: ut dictus est: imperatore creato: Gregorius predictus: ex eadem gente natus cognoscens impij ibecillitate et fortis varietate: ut diutius apud suos germanos summa imperij maiestas remanere posset hoc anno synodo congregata statutum tulit de imperatore deligendo: quod est usque ad hoc ipsum cum omni obsequia fuerit videmus: vix ut in futurum si per sanguinis successionem impium duceret: sed per solos germanos perceres vna cum quibusdam panonie principibus imperator deligeret: qui Cesar et Romano Augustus appellaret: et tunc demum Cesar et Augustus ac imperator vniuersalis hret: si cum Romano pontifex confirmasset: ut plenius habetur extra de elec. c. Venerabile: hos autem imperatoris eligendi auctoritate: primo archiepiscopus Maguntinum habuisse: archiepiscopi Treuerensem et colonie: Italiae nomine: alij vero duo Germanie Gallieque nominibus bis ad

alti sunt quattuor principes: Brandenburgensis marchio: imperatoris post electionem camerarius: Pala-
tinus comes: qui dapes: Saxoniceq; dux: qui ensen Imperatori deferret: et Boemie rex pincerna: quez bis
additum ferunt ad tollendas electorum discordias.

Uiri disciplinis excellentes.

Robertus magni Hugonis francor; regis filius hoc anno post patre; francis regnare cepit: et regnavit
annis. 34. Uir certe oi iusticia fortitudine modestiaq; ac religioe insignis: Qui lz rei militaris admodu;
edoctus et studiosus eet: tamen ubi p; ocium licebat ita dei t; pla frequetabat: divinaq; officia celebrabat: ac si
deo in sacris iuitatus fuisset. Et cu; et doctrina insigni clarissimus h; etur: multa ad multorum eruditionem
posuit: et inter alia sequetias multas: e; gbus p; cipua h; etur illa q; incipit Sancti sp; us ad sit nobis gra: e; S
Yuda et hierusal;: atq; alta multa: h; uis q; ppe dignissimi p; ncipis tata erat religio: vt quoties sibi p; ocium
liceret horas canonicas vna cu; canonicis in choro caneret: Quia qd; pietate ac v; ite hoc miraculu; ab eo fa-
ctitatu; feru; vt cum aliquando horas suas exolueret: et oppidum quoddam obsideret: aliquando sine pu-
gna ipsa oppidi menia corruerunt: et sui sine detrimento oppidum obtinuerunt: Demum moriens etiam
miraculis claruit.

996

Robertus alius Carnotanus episcopus hisdem temporibus et doctrina et vite sanctitate multo in precio
fuit: qui cum multa edidisset: etiam canendi modum meliusculum edidit.

Hugo qd; Aldeburgensis miles hac ipa tepestare apud Ethone huc impatores maxio in p; cio habitus e;
cuius rei ca; ex germania ipm in tusciam pcuratore suu; misit: eo q; vir optimus esset: ac pietatis et iusticie
cultor: Qui illo accedens adeo iuste integre; p; uincia rexit: vt optimi p; ncipis desideriu; nemini prouincialiu;
reliquerit: ubi cu; sex annis eo in magistratu cu; oi laude p; fuisset: tade apud pistoriu; vrbez desecit: Ad quez
oes etrusci post morte; pfluentes no; secus ac si publicu; pent luxere: oi gne; honozis funeri suo adhibito.

Cometes stella hoc eode; ano i; celo visus e; p; quo multa ac varia alia apparuere p; digia atq; terremotus
magni fueru; quibus multe vrbes concusse sunt: ac deinde multa mala subsecuta sunt.

6196

Silvester eius nois secundus papa natione Gallicus Hilbertus atea vocatus hoc ano Gregorio
potifici surrogatus sedit annis. 4. mese. i. et diebus. 8. hic malis artibus pontificatu; obtinuit: eo
q; ab adolescentia cu; monachus eet relicto m; oasterio se totu; diabolo obtulit mo; qd; optabat ob-
tinere posset. et io; vt bonaru; artiu; opera daret p; mo ad hispali hispacia vrbe accessit: ubi cu; do-
ctrine admodu; cupidus eet ea in re tantu; p; fecit: vt breui optimus doctor euaserit: et Ethone;
Augustus atq; Robertu; reges: ac alios insignes p; clarosq; viros habuerit discipulos: quorum

Pap. 149

997

ope p; mo remisit: deinde Raunenatis archieps fuerit factus. postreo Romano; potifer adinuante diabolo
fuerit costitutus: hac tamen lege vt post eius obitu; totus illius in aia et corpe eet: cuius fraudibus tanta; ade-
ptus erat dignitate;. Post hoc quesuit Hilbertus a diabolo qd; diu i; potificatu; victurus eet: Respondit: qd;
diu inqt in hierusal; no; celebrabis viues: Postreo anno potificatus sui quarto du; quadragesimali tepe
in basilica sancte crucis in hierusal; Rome sacrificaret fato se morituru; stati cognouit. vñ penitencia ductus
errore; suu; cora; populo cofessus e;. Rogauitq; oes vt corpus suu; diabolicis artibus seductu; mebrati detru-
arent: disiectumq; ac laceratu; sup; curru; imponeret: et eo loci sepeliret quo sp; ote ab egs foret vectum. Se-
runt itaq; dei nutu; vt scelerati discat apud deu; venie locu; sibi relictu; ee; (mo; in vita penituerint) quos ip-
sos sponte ad lateranensem ecclesiam peruenisse: ibiq; sepultum fuisse.

Pap. 150

1001

Pap. 151

6200

Iannes eius nois. 18. papa: cuius cognomen et patria ignorat post Siluestru; pontificem se-
dit mesi. v. de quo propter potificatus breuitate; nil gestu; memoria dignu; habetur (nisi vt aiunt)
q; comemorationem oium defunctorum post festum omniu; sanctorum ab Odone Cluniacen-
si abbate in Burgundia iamdiu institutum ab vniuersa ecclesia obseruandam approbanit.
Iannes autem decimus nonus papa patria Ro. predicto Joanni pontifici successus sedit an-
nis. 4. et mensibus quattuor: Qui potificatu; suscepto ad ocium conuersus: et ipse nil meoria di-
gnum gessit. Sepultus autem fuit in basilica beati petri. et post cessauit sedes dies. 19.

Malatestarum principum procurus.

Malatestarum aut; vetustissima et regia Flaminee prouincie familia his teporibus ex Germania in ita-
liam veniens plurimo adiutorio contra tyrannos Romano imperio fuit: ob cuius beneficia atq; seruitia
Ortho tertius Cesar Arriminum vrbem eidem concessit: et multis ac magnis p; uilegijs et gratijs illam
extulit: hi nanq; a Germanis oziginem ducentes: ex illis fuerunt Theutonici malatestis: qui Flami-
nee prouincie partem ab ipso Cesare Ethone: desidentem occuparunt: et Cesene vrbi in primis frenum
imposuerunt: propter quod et concedente Augusto Arrimino ac multis alijs locis potiri meruerunt: que
quidem clarissima et regia familia postmodum in suos crescens ortus quante semper maiestatis: quante-
q; glorie Italis nostris fuerit: multis equide; et admirandis testimonijs dignosci et videri pot;: Cu; i; ea mul-
ti clarissimi p; ncipes: fortissimiq; impatores: ac grauissimi doctissimi quoq; senatores emerferu;. Hinc et
enim (vt reliquos omitta;) primu; Mastinus Pandulphus et Saleotus p; ncipes oi virtutuz genere ornatu;
emerferu;. Et ea Saleoto eode; orti sunt Carolus et Padulphus fs malatesta: q; abo inter etatis sue p; nci-
pes p; marij fueru; hiri: Na; Saleotus eoz p; ai v; ite p; stantissimus fuit: ecclieq; Romae obsequetissimus
ac Carolu; eius nois. 4. impatore; tpe Innocetij sexti acerrimus fuit ofensor. Quaboz; ide; Innocetius

1003

7

pontifex eundez vicarium suum perpetuū atq; eius successores in Arriminēsi confirmavit vrbe. Carolus vero eius filius vir bellice artē pitissimus fuit. **M. Catō** Romano simillimus cuius innumera magnifice gesta apud Florentinos venetosq; scripta testant. **Pādulpbus** insuper eius frater fuit vir prudentia clarus armis clarior auctoritate q̄ clarissimus: q̄ ipse post multa apud mediolanēsiū p̄mū ducē fortissime gesta **Brixia** ēt ac deinde **Bergomuz** clarissimas **Lūbardie** vrbes in suā redegit potestate: casq; ciuitates sua liberalitate & munificētia clarissimis edibus ac sacellis exornauit. **Abalatesta** vero tertius frater eisde; fratribus nulla rōne virtute inferior fuit. Eisdem quoq; successit sextus **Robertus Abalatesta**: quē integra fides: h̄cipua religio: incredibilis seruos ac morū oīum compositio beatū ac miraculis clarum effecit.

Baptista femina tanq̄ singulare monile & p̄ciosissima gēma hinc etiā emicuit matrona certe pudicissima & multarū v̄tutū p̄clarissima que doctrina ingenioq; ac eloquētia nemini cessit: Ob cuius virtutē & clarissimā doctrinā eruditissimi etiā oratores: vt p̄tote **Leonardus** & **Carolus Arctini** & ceteri sui tēporis viri doctissimi tractatus multos eidem dedicarunt.

Sigismundus Abalatesta hinc ēt emerfit q̄ a patris moribus aliq̄tulū degenerans **Romane** ecclesie rebellis & insensus fuit: p̄pter qd̄ & **Pius** p̄tifer maximus: ac eius successor **Paulus** secundus oīa p̄ter **Arriminū** circūqua; spacio triū milliū passuum eidē abstulit. Sup̄iori aut̄ āno q̄ fuit. 1482. defecit p̄stantissimus & in armis magnificus **Robertus Abalatesta** eiusdem **Sigismundi** ex pellice filius: qui ai cōstantia & corporis robore: vt infra loco suo dicemus: insignis plurimum fuit.

Paſ. 157.

1004

Sergius eius nois. 4. papa post **Joānē** p̄dictū p̄tificem suffectus sedit ānis duobus & mēsi. sex: hic natiōe **Ro.** patre **Martino** ortus fuit: Vir sanctissime vite grateq; conuersationis: cuius tāta fuit prudētia: vt toto suo p̄tificatu nil cōmissū sit quod merito resp̄bendi possit. in deū enim oēm mentē cōuertēs: quod certe facere deberēt oēs pontifices: oīa h̄i & integre gub̄n̄a 6203 bernabat: Cuius qdē cōsilio oēs **Italie** p̄ncipes sedere cōposito & **Sicilia** **Sarracenos** pellē cōstituerūt. Unde & **Huilielmus** magni **Tācredi** **Normādie** ducis filius adiunātibus **Capano** & **Salernitāo** p̄ncipibus illos & **Sicilia** b̄ueni t̄p̄is spacio expulit. H̄is gestis cū **Italia** & totius fere terrarū orbis fame ac peste laboraret: **Sergius** vir sanctissimus vita excessit: & in petri templo sepultus est: Quo mortuo sedes vacauit dies octo.

Henricus
primus

1004

Henricus eius nois p̄mus quartus **Germanoz** impator: hoc āno **Othone** mortuo nō p̄ successione: sed ab electoribus p̄dictis **Cesar** & **Augustus** electus impauit ānis decē & nouē & mēsi. 5. H̄ic p̄mū **Bauarie** ducē fuisse cōstat: virū vtiq; optimū atq; sc̄ssimū: vxoremq; habuisse: que nequa; mariti laudibus & pietate religioe; ac h̄ūanitate cederet. H̄ic itaq; fm̄ **Gregorij** 6203 p̄tificis p̄dicti institutionē **Cesar** & **Augustus** creatus aliq̄ diu i gallijs occupatus suū in **Italia** distulit aduentū. Cōpositisq; ibidē rebus cōfessi **Romā** venit: & impij coronā a **Benedicto** octano accepit: Acceptaq; corona statim in **Capuā** a **Sarracenis** occupatā mouit: quos ēt rep̄tino impetu ide expulit: ac **Bubagnanū** grecorū ducē q̄ **Mauris** faueret acerrimo bello adeo p̄secutus ē: vt eū quoq; **Apulie** finibus eiecerit. Ita aut̄ caste hic ac sancte cū vxore **Simegūda** vixit: vt vterq; in morte miraculis claruerit multis. Nā nil i vita p̄termiserint qd̄ ad honorē dei p̄tinē secernerēt. B̄n̄iq; cū post multa bella in **Boemia** **Boemia** **Italia**q; strēnue gesta deo soli seruire vellet **Bambergesem** fundauit ep̄iscopatum & sorore **Stephano** **Ungarie** regi matrimonio collocata migravit ad dominum magno de se apud omnes relicto **Desiderio**: Qui & post mortem etiam multis claruit miraculis.

Huilielmus **Normanus** cognomēto **Ferrabach** magni **Tācredi** filius **Calabrie** & **Apulie** comes hoc āno cū multis ānis ibidē regnasset diē obiit: H̄ic p̄mū cū **Romādiolā** & **Ethrurie** p̄rez ab **Tācredo** patre milite generosissimo occupatā possideret audiēs **Sarracenos** **Calabriā** & **Apuliā** puincias (vt dicitur est) p̄mere inuitatus a **Micheale** **Cathalaico** impatore **Constantinopolitāo** vna cū **Capuano** & **Salernitano** p̄ncipibus & **Malochio** q̄ p̄ impatore ip̄as gubernabat puincias: expeditionē p̄mū in **Siciliā** sumpsit pactioe cū impatore ip̄o adhibita: vt quadrifariā oīa capta diuidēt. Profectus itaq; **Huilielmus** cū p̄dictis ducibus fugauit **sarracenos**: q̄bus pulsus **Sicilia** oīo potitus ē: Sed **Malochius** impatoris p̄fectus p̄edā in qualiter diuidēs **Siciliā** p̄ impatore suo retinuit: & **Huilielmi** indignationē in se plurimū concitauit: diffimulauit tamē **Huilielmus** iniuriā illā vsq; ad t̄p̄s: Pauloz post traductis **Huilielmus** in **Italia** copijs suis in **Apuliā** vēit: & magnā illius p̄tē sibi subegit. Qui vt sedē h̄ret in qua suoz mulieres ac pueros: nec non & ip̄edimēta oīa tuta seruaret. **Delphin** vrbe arduo & natura cōmunito loco edificauit: Quo audito **Micheael** impator: statim magnis p̄ legatos suos ex **grecia** **Sicilia**q; ac **Italia** cōgregatis exercitibus i **Huilielmū** hunc & **Normanos** suos duci curauit: cōmissozq; ingēti prelio apud **Olinentem** **Apulie** oppidum **Huilielmus** cum suis superior victorq; enasit: ac sic **Apulie** dominatum accepit.

Tācredus autē **Normanus**: vt supra dictū ē p̄dcō **Huilielmo** p̄ fuit: vir generosi ai q̄ apud **Normādiā** **galliarū** puinciam duodecim ex duabus vxoribus genuit filios: vbi cū corū sumptibus podere p̄meret **urionas** querere sedes cōstituit: fortunamq; melioz & opes meliores alio in loco viribus & ingenio sibi facere cōsuis. **Beserta** itaq; **Normandias** **Italia** p̄mū perueniens in **Romādiola** substitit: eoq; in loco consistens filijsui tanta & talia contra **Salernitanum** & alios **Italie** p̄ncipes gessere facinora vt eos viros fortes p̄stantissimozq; suo malo senserint omnes.

C Brogo seu Brogus autē Gulielmi pdicti frater: siue vt alijs placet filius hoc eodē āno ip̄i Galieno i apu
lie comitatu successit: cōtra quē impator grecus quēdā noie Abelē ducē cū exercitu multo misit q̄ in Bro.
gonē istū impetu scō pene ip̄z expulit. Sed statim exercitu istaurato sup̄atis grecis aīssa recupauit. Quibus
gestis cū septē annis in eo comitatu regnasset moriens Gotbifredū habuit successorem.

Benedictus eius nois. 8. papa Sergio pōtifice hoc āno surrogatus sedit ānis. xi. mē. xi. natione q̄
pe Tusculanus p̄e Gregorio fuit: Qui oibus i rebus Henrici cesaris defensione vtebat: S; eo de-

6206

functo e sede pulsus: Verū in ita postea cū inimicis cōcordia: pulsoq; adulterio pōtifice in vrbe cū
dignitate regressus ē. Nec multo post morit: et in basilica petri sepelitur. Petrus autē Damianus doctor de
isto Bndicto refert ep̄m quēdā vidisse die quadā in solitudine hūc Bndictū papā equo nigro insedentez
eūq; interrogasse qd̄ cause hoc eēt cur mortuus nigro veheret equo: Respondit se dixit: Erant inquit
torqueoz: Quibus dictis Benedictū hoīem rogasse vt pecunias quas ip̄e occultauerat suo noie paup̄ibus
erogaret: Naz que antea elemosynarū noie date fuerant nihil ei profuisse: quia ex rapinis fuerant: Fecit
mandatū episcopus statimq; episcopatu se abdicans monasticam vitam complexus est.

Pap. 153.

1007

C Orbo vrsinellus vigesimoseptimus Venetoz dux hoc āno in demortui petri germāi loco successus du-
cavit ānis. 19. Vir qd̄ a puero magnanimus atq; eloquentissimus: ob cuius eloquentiā ac magnanimitatē
p̄ter mortē āno etatis sue. 18. dux et p̄nceps cōstitutus fuit: Cuius v̄tute et industria ferūt sarracenos Barū
Apulie oppidū obsidētes ad vnū vsq; interfectos fuisse: p̄ qua re oppidū obsidiōe et p̄sura fuit liberatū:
Quo qd̄ bello optie cōfecto cū statuisset hierosolyme laborari s̄ Turcos auxilio eē hadriēses hostes euz
deturbanere: Quāobzē indignatus Orbo oēm vim exercitus sui i eos v̄tit: atq; eos apud Laurentū tanta
clade p̄domuit: vt dies ille v̄tinus civitati visus fuerit. v̄n nec postea hadriēses āplius finitimis bellum
inferre ausi sunt: Hic ēt ex senatuscōsulto Gradū ciuitatē a Pepo Aquileiensi patriarcha nup̄ime dolo
captā et destructā instaurauit: et alia b̄nficia vrbi cōtulit: Verū āno magistratus sui sextodecimo exigen-
tibus forte demeritis suis depositus apud Constantinopolim exilio perpetuo damnatus est.

1010

C Prodigia multa.

C Luna hoc āno in sanguinez v̄sa visa ē: et terremotus fuit magnus. Insup et facula ardēs istar turris cum
magno fragore e celo decidit: Mare quoq; litus suū egrediēs plurius submersit vrbes: Quibus malis
cōfesti i italia maxie et i toto ferme terrarū orbe valida fames ē subsecuta: Pauloq; post i italia tāta peste la-
boratū ē vt plures mortui q̄ sup̄stites h̄ent: quam quidē calamitatem in Lothoringia galliarum p̄ouin-
cia fons saluberrime aque tum in sanguinem versus: futuram indicauit.

1012

C Hierusalē ciuitas scā hoc āno a turcis sarracenisq; direpto dñi sepulchro turpissime capis et vastat: q̄ ēt
tēplū mōtis Syon et Berble: capietes et violātes sp̄reitiq; Ababunerecē dedicauerē: Cūq; ita p̄ q̄tuoz
et triginta ānos ifecta stetit postmoduz āno salutis n̄re millesimo quadragesimono Constantinopolita-
nus imperator Leone nono pontifice Romano procurante obtinuit: et inter cetera sua impensa id sanctis-
simum domini sepulchrum diruptum restitui fecit.

1015

C Billa Ungarie regina matrona siquidem sanctissima Henrici predicti cesaris soroz et Stephani panonū
regis vxoz: de qua nuper diximus his tēporibus in precio existēs adiuuante Alberto prageni episcopo p̄
mo Stephanum regem virum suum postmodum omnes regni sui populos cōuertit: et Christi fidei sub-
iugauit. Erat enim regina hec: vt eius preclara testatur historia: pietate: innocētia: benignitate: religione:
gratia atq; hospitalitate adeo insignis: vt in toto orbe ei non inueniretur consimilis: ac post mortem cum
crebris claruerit miraculis inter sanctas fuit relata.

C Onradus primus natione Sueuus quintus Germanozū imperator: hoc anno biennio post
Henrici mortē post multā cōtensionem legitimis omnium suffragijs imperator et augustus cre-
atus imperauit iterregno sup̄putato ānis triginta: Vir certe in re militari admoduz prestās
Qui et apud Henricum predictū imperatorē diu militie dux fuit: cū quo etiā multa bella strē-
nue gessit: q̄ vbi magistratū inuicē coactis propere in vnū copijs in Italiam mox descendit: et
in Helyprandū mediolanēsium p̄ncipē duxit: eo q̄ Mediolanū et multas Lombardie ci-
uitates ab impio discedere procurauerat: Veniens itaq; cum valido exercitu Conradus hic Mediola-
nū p̄muoz obsedit: et suburbia oīa incēdit eo aio vt vrbe quoq; vniuersam sibi rebellē igne cōcremaret: S;
virtute et magnanimitate helypradi: necnō et hortatu coloniensis episcopi id ei suadētis obsidionem soluit
ac inde recessit: cū ille intra missarū solennia beatum Ambrosium vrbe et populos tuentē vidisset. Romā
deinde profectus: a Joanne pontifice Romano imperij corona coronatus est: Qua accepta inde recedēs
in Sclauos yngarosq; statim ducit atq; eos b̄: ui p̄domuit: Quibus felicissime gestis nonnullas et qui-
dem utiles tulit leges: Inter quas hec vna fuit: Et quicumq; p̄nceps pacem infringere tentasset: capi-
tis pena plecteretur: Hac ratione motus Lapoldum quendam Germanic comitem acerrime persecutus
est q̄ ab eo turbandi ocij et quietis initium ortum fuerat qui sibi canens cum vxore et liberis in solitudine
confugit vbi et diu p̄re timore incognitus delinuit. Nūcios preterea misit q̄ Grecis et Romanis inter se d̄
regno apulie concertantibus ab armis discedere imperarent. Romanis quoq; excidium interminatus
est: si diutius quemadmoduz ceperant pōtiffices Ro. seditionibus vexarent: Quo autem tandem mortis
genere Conradus hic vel vbi obijerit nō inueni.

Conradus

1021

6220

Pap. is 4.

1022.

Hannes eius nois. 20. papa Būdieto pōnifici hoc āno suffectus sedit annis nouem ⁊ diebus nouem. Hic patria Romanus patre Gregorio portuensi episcopo natus nullis initia-
tus sacramentis pontificium munus suscepit: Quem postea Romani seditionibus ⁊ aper-
tis prelijs plurimum vexauere: Sed Conradi cesaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit.
Cuius quidem vita mirifice ab omnibus laudata fuit: Eoq; mortuo sedes Romana vacauit dies octo.

1023

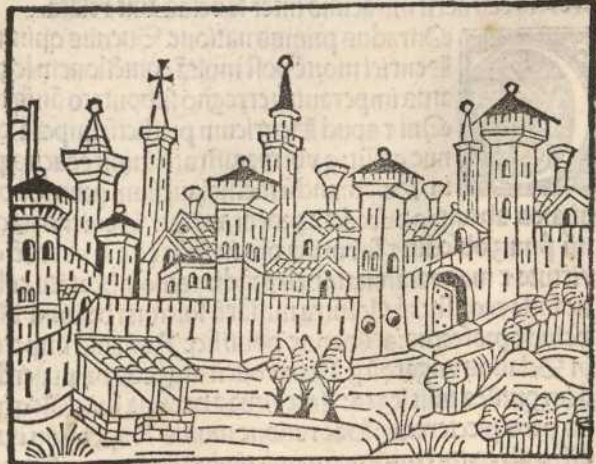
Helyprādus qdā Facij Anglerie Comarchi filius: hoc āno pte ipō humanis rebus exēpto: ⁊ totius se natus populiq; cōsensu Mediolanēsiū regni habenas suscipiēs regnauit ānis. 32. Vir qdē eo p̄silio atq; v̄tute insignitus vt ī toto cisalpie gallie imo italie orbe eidē par nō rep̄er̄: Qui cū maxie ī singulari oblecta retur certamine fortissimos ēt ppugnatores sepenūero deuincebat: Quē cū Lōradus augustus post multa facinora ab eo strēnue gesta aliquādo ituitus fuisset: Ip̄m ingenio dexteraq; plurimū valere adiudicauit: ⁊ a Stephano panoniū rege aliquū interrogatus: qualē fore Helyprādū mediolanēsem putaret: Velle inq; tā ferax scia rei militaris ⁊ v̄tute corpis seculū h̄cimus: vt aliquos Helyprādo nō ex iūria p̄feri possemus. Hic igitur Helyprādus: vt ex q̄busdā fert̄ historijs cū Mediolano multisq; lōbardie vrbibus imperaret: ac tū rei militaris scia: tūq; regni magnitudine alijs p̄ferret: effecit (vt ita dixerī) vt totius orbis reges in se vno oculos cōijcerēt: p̄pter qd ⁊ Lōradus cesar eidē bellū iplacabile indixit: eo q; vrbē ab impij obediētia aliēauerit: ⁊ p̄pterea oēs cōfines regulos cōtra eū p̄citauit: Veniēs itaq; Lōradus cū exercitu Mediolanuz postq; vrbē diu obsidisset tandē Baureriū quēdam theutonicū necessarium suum mire magnitudinis ⁊ fortitudinis virū: quē quasi Achillem aut Hectorē oēs Helyprādi copias p̄sfligaturū speraret: eundē Helyprādū ex Alemania accersit: Cū hoc viro vastissimo tandē Helyprandus cōi decreto singulari certamine extra Mediolanū certamen assumpsit: quē ⁊ post lōga viraq; certamina Helyprandus hic p̄ medias pectoris crates p̄forauit: quo quidē vulnere cū ex equo decidisset Helyprandus cōfestiq; ip̄m ruenē intercept: ac p̄prio gladio ip̄m iugulauit: post cuius ruinā Conradus impator mox die secūda tristis factus cū lachrymis e mediolanēsiū finibus cū oī exercitu abcessit. Solutaq; vrbis obsidione: Helyprādus cōtra cōfines regulos quos cū Lōrado cesare cōtra eū consensisse cōstabat: arma cōmouit: sed oibus veniā petētib; ip̄e (vt erat aio magnus) benigne suscepit: ⁊ deinceps cū ingenti gloria in pace genuit. Tandē vero Lōrado cesare mortuo cū Helyprādus cōtra Henricū impatorē eius successorē in germaniā p̄fecturus esset febribus agitat; vita excessit: Quo mortuo cum maximis oium lachrymis humatus est: ⁊ patre pater appellatus est: quem matres vt cum moris erat per annum planxerunt.

Comitum Anglerie genealogia.

Helyprandus itaq; p̄dictus Anglerie comes ⁊ Mediolani p̄nceps: vt diximus Facijz habuit patrem Anglerie Comarchū: Cui Facio: sicut Mediolanēsiū testant̄ chronice pater fuit Oppico vir bellice rei peritissimus: q; sub Othone primo feliciter militauit: Oppicōni aut̄ pater fuit Atto totius Italie generalis impator: ⁊ huic pater Adibertus: q; fuit Berēgarij: q; fuit Hugōis: q; fuit Huidōis: cuius innumera magnifice gesta apud clarissimos comperiūtur scriptores: l; ad māns nostras nō peruenerint: hic satus a barnardo Anglerie Comarcho p̄zem habuit regē Besideriū: Besiderij autem pater Astulphus q; fuit Rarchis q; fuit Peridei: qui fuit Baluagni Anglerie comitis. Hi omnes: ⁊ si prospere per se pugnauerint: tū ab alienigenis multis cladibus afflictī etiā ab ip̄is suis Anglerie comitibus fuerunt affecti.

Angleria oppidum.

Angleriam autēz nunc castrum: olim ciuitatē fuisse constat: ⁊ a Mediolano longe miliario quadragesimo in ripis vrbani lacū in altis montibus ⁊ in p̄ruptis rupibus magna ex parte inaccessibleibus sitam nemo dn̄bitat: Quaz qdē ciuitatē post Troianam cladem quidam Troians p̄nceps profugus nomine Anglus condidit: ⁊ a se Angleram nominauit: Eam sigdem populosam ⁊ amplam fuisse: ex eius ruinis conijci potest: Quam cum gotbi euertissent postea nunq; coaluit: De qua Stephanardus quidam chronicus his versibus ait.
Anglerie vicine lacu munitur ⁊ arcis
Presidium Ingures hec quam tenuere coloni
Urbs antiqua fuit antiquis diruta bellis
Ipsa redacta solo pauco contenta colono
Nobilitatis habens p̄isce vestigia seruat
Delubra que reficit p̄lope menia sparsa per agros
Hostibus est vllis vix expugnabile castrū. Eoq; loci adhuc castellum in tumulo positū est: quod nostris etiam temporibus Ioannes comes Bozomeus vir quidem clarissimus: ⁊ multarum diuitiarum potētissimus summa cum diligentia custodit: cui adhuc subest Burgum non ignobile.

E Anglerie aut ipsius vrbis reges hi fuerunt primo Anglus ipsius conditor: cui successit Albida: deinde phisoeb rex. post quem philus eius filius: qui genuit Punecium regem: punecius aut Elimach: elimach vero Albanicum Albanicum Semebudum. Semebudus aut alium nomine albanicum: sub quo Romulus vrbem Romam condidit: post vero albanicum ipsum regnavit Ascanius: quo tempore Numas Pompilius romanis imperavit. Ascanius autem genuit galeremundum regem qui thuscias suo adiecit imperio: post quem Elimach filius: qui regnare cepit in subtribus et ethruscis: qui genuit Rabis. Rabis autem rex genuit belonesum: qui multis armatus militibus tanta virtute contra hostes pugnavit: ut ad postremum totius ferme italie regno potitus fuerit: quo mortuo in regno eius filius nomine briginus successit: qui genuit Brunisedum regem: qui etiam virtute contra gallos romanosque congressus victor gloriose evasit. Brunisedus autem Salaranadum genuit. Salaranadus vero Bridomarium: et Bridomarius Lucium genuit filium: quo quidem tempore Pompeius et Julius cesar civile gessere bellum. Sub hoc autem regibus via dema anglerie ac mediolanensium cessavit. Abertinus deinde ex anglerie familia surrexit vir viribus fortis qui ingetibus draconibus apud mediolanum populo spectante elava solus interfecit: post quem quidam nomine Maximus apud mediolanum magistratum suscepit. Maximus autem ipse genuit Adilonez atletam illustrem: qui supra humanas vires fecisse dicitur: crotonensi miloni perfimilis: qui raux in olympico certamine ictu nude dextere occidisse traditur: et per stadium in humeris sine fatigatione portasse: totum quo die illum mactauerat comedisse. nec vereor hunc eundem fuisse: de quo Valerius de mortibus non vulgaribus meminit: quod et Gellius noster nocturnis actibus lib. xv. affirmat dicens ipsum exitum habuisse miserandum: post quem eius filius Roladus surrexit virtute et fortitudine patri equalis: nec et ipse Rolado palatino inferior: qui apud angleriam oppidum suam arcem pugnacissimam struxit: et puteum profundissimum effodit: qui nunc usque Roladi magni puteus nuncupatur. post hunc mediolanenses et anglerie comites substitere usque ad Hualuanum anglerie et mediolani comitem: de quo in genealogia huiusce familie paulo ante diximus.

Petrus xxviii. venetorum dux ex gradenica gente familia nobili natus hoc anno bonis omnibus suffragiis dux creatus ducavit annis. 4. de quo nil memoria dignum habemus: nisi quod quarto principatus sui anno se ditione contra eum orta magistratu deiectus fuit: atque constantinopolim missus: ibidem in quodam monasterio tanquam in carcere reclusus fuit.

Vrsus autem patriarcha trigessimus dux hoc anno petro predicto magistratu deiecto populo uniuerso assentiente eundem dux subrogatus ducavit anno vno: qui magistratu suscepto statim tumultus et seditiones in vrbem commouit: et multa digna laude in re publica egregie profecit. verumtamen cum sciret neminem posse duobus dominis seruire virgite conscientia post annum congregavit populum: et uniuerso assente cetum magistratu sponte se se abdicavit.

Henricus francoz rex superioris Roberti regis filius: qui hugonis magni hoc eodem anno post patrem fratrem regnare cepit: et regnavit annis. 30. De isto autem nil memoria dignum habetur.

Benedictus urseolus primus supra vigesimum venetiarum dux hoc anno patriarcha predicto magistratu se abdicante adeo ducatus dignitate que fuit: ut nil ambitione aut fraude ad id optinendum pretermiserit quod ad eandem rem consequendam pertinere arbitrabatur. unde et his artibus etiam per arma ducatum obtinuit: eoque modo dux constitutus tumultuante populo. 3. die timore perterritus raucenas fugit: vbi paulo post morbo contracto vitam languentem finivit.

Benedictus autem gradenico. 32. venetorum dux eo ipso anno quasi evolutus Urseolo predicto vrbem: et dignitate pulso bonorum omnium suffragiis dux et princeps creatus ducavit annis. x. et mensibus. 4. hic cum susceptus fuisset dux senex admodum et fere decrepitus: erat princeps tamen grauis: ac ingenti sapia illustratus: qui magistratu suscepto omnium consensu magnam synodum in vrbem congregavit. In qua quidem constituit ne quis deinceps dux sibi consortem aut successorem facere presumeret: aut fieri permetteret. Videbat enim veteranus ac sapientissimus hic princeps iam unumquemque factiosum et prepotentem eo deuenisse ut corruptis suffragiis tanta dignitate in senatu obtinere velle. Tandem bona senectute defunctus in zacharie monasterio sepellitur.

Benedictus eius nominis. 9. papa natione Tusculanus patre albico benedicti octavi nepos hoc anno Joani pontifici successit sedit annis. x. mensibus. 4. diebus. 9. hunc Romanorum tanquam ignavum et nullius preterea vrbis deiecerunt: eiusque loco Joane Sabinum episcopum constituerunt et Siluestrum tertium appellauerunt. Quo post. 49. dies pulso Benedictus denuo restituitur. Is autem post menses et dies. 21. cum cerneret se inter eadem discrimina subiturum Joani archidiacono sancti Joannis ad portam latinam qui postea Gregorius sextus est appellatus pontificum munus vel reddidit vel permisit. Hanc obrem benedictus merito ab omnibus est accusatus et diuino iudicio damnatus. Nam post mortem eius quidam benedictus ipse monachus apparuit: a quo interrogatus cur tanta horrendus et deformis videretur. Quia: in preterita vita sine lege rationeque vixit. Ideo volente deo ac beato petro apostolo: cuius sedem omnibus probis infeci: imago mea plus feritatis et bestialitatis habere videtur quam humanitatis.

Haitmericus ungarorum rex Stephani regis ex gallia vxore filius his temporibus cum aliquandiu post patrem regnasset adhuc una cum sponsa vxore sua virgo existens migravit ad deum. Qui postmodum propter eius frequentia miracula sanctus ab omnibus existimatus est.

Berardus prius venetus panonum episcopus vir utriusque bonus atque doctissimus huiusmodi et temporibus martyrium ab hostibus christiane religionis egissimo tulit anno. Nam ipse sanctissimum pontificem increduli capientes ad currum quandam ligauerunt et in monte altoissimum educerent in preceps dederunt et turpiter laceratum interfecerunt.

1026

1030

1031

Dapa. 155.

1032

1504 **C** Rodolphus ultimus burgundionū rex hoc āno cū ānis multis regnasset z plimas suoz seditōes cōpressit
s; nec gerem in regno nancisci posset Conradi fidei confisus se z burgundionum regnum eidez subdidit.
Quod quidem regnū cū imperator regedū accepisset illū in prouincias redegit: z deinceps longo tempo-
re burgundia non regnū sed imperialis puincia dicta est.

1038 **C** Andreas autem stephani panonū regis fs filius cum aliquot annis regnasset hoc anno iam senio conse-
ctus Bebla eius fratre assentiēte Salonez filiū more dauid regis regez fecit z aliq̄ diu viuēte adhuc p̄re re-
gnauit: sed patre ipso andrea defuncto falon a Ladislao beble filio pulsus ē: quē tñ ipator i regnū restituit.

C Comitus alias ciuitus qdaz angloz rex cū diu in anglia regnasset: z diuina opa eo in regno gessisset hoc
anno voti z religionis grā Romā venit: vbi cū voti sui cōpos effectus esset: statim a summo pōtifice multis
donatus muneribus in patriā redijt: z filiā suā henrico Conradi filio in matrimonium locauit: qua loca-
ta mortem obiit.

C Viri doctrinis excellentes.

C Campanus celeberrimus doctor z maximus astronomus hac tēpestate i p̄cio existens nō nulla accura-
tissime scribit: atq; errozē aliq̄tulū in ptholemi magni astronomi calculatione adinuenit: v3 quo ad lune:
z stellaz motum: ac etiam in nonnullis alijs.

C Guido qdā celeberrimi nois musicus p̄ria ethruscus ex ciuitate Arretio natus: z ipse per hoc tēp̄s plu-
rimū claruit: z canendi modū i sacris v3 per flexuras z digitorz notas dinumerādo meliusculū reddidit.

Henricus
secundus.

1039

Enricus eius nois fs Coradi predicti cesaris filius: siue vt alijs placet gener sextus germano-
ruz impator post patrē cesar z augustus ab electoibus factus imperauit annis. xvij. q̄ imperio
assumpto magnū cōparans exercitū statim aduersus Oldericiū boemoz regē dubio Marte diu
pugnauit. Sed altero anno certamine repetito oldericiū prelio superauit: z cepit: quē sibi tribu-
tariū factum incolumē dimisit. Mouens deinde i yngaros inter se de regno dissidētes Salone
a Ladislao pulsus i regnū restituit. Postmodū cū apud Romā multi p̄ pontificatu p̄tēderēt cū
magno comitatu ad cōponēdā pacē Romā venit: vbi synodo gregata b̄ndictū. 9. Siluestriū. 3. z Grego-
riū. 6. pontificatu se abdicare coegit: z sidgez bābergensez ep̄m: q̄ clemens fs dictus est creauit pontifi-
ces: a quo ēt mox impij coronā accipere voluit. Quo facto Romanos i v̄ba sua iurare cōpulsit: vt de cetero
pontificū electioni se nequaq̄ inter futuros nisi de mādato impatoris id facere cogercntur: Depositis hoc
modo rebus capuam proficiscens multos milites secuz aduexit: qui saracenis regioni infestis resisterent.
Atq; inde i germaniā regressus ibidē tēplū celeberrimū i honozē b̄ti georgij martyris bābergi p̄didit. Qd
cū cuperet i c̄batedā s̄le eccleiaz p̄secrari ānuēte b̄ndicto octauo pōtifice maxio singulis ānis ipaz eccleziā
daturā Ro. pontifici cētū argētī marchas cū vno equo salerato repromisit. Qd qdē donū Leo nonus po-
stea ab impatore accipies ipsi bambergēsi ecclesie tributū remisit: Vincentius aut gallus z Martinus scrip-
tores de huius henrici ortu miraculoso diuinaq; p̄motione historiā admiratione dignā cōposuere: quā si
credimus mirabilis profecto deus in omnibus operibus suis.

6238

Papa: 156

Siluester eius nois 3. papa natione Ro. p̄re Laurētio i locū b̄ndicti expulsi subrogatus nō nisi
sex z. 50. diebus sedit: qz post id tps b̄ndictus suoz factiōe restitutus fuit. Lo. n. tūc pontifi-
catū venierat: vt q plus largitionibus z ambitione valeret: is tantūmodo gradū obtineret. hic
cū primū Sabinus cardinalis cēt suis largitionibus b̄ndictū papā pontifex creatus fuit: sed
qa non p̄ hostiū in ouile ouiu intrauerat. Ideo ut fur z latro merito pulsus est: z b̄ndictus de-
nuo restitutus: Ac sic oia in tumultu existētia mō vnū mō aliū Romani appetebāt.

Pap. 157.

1040

Gregorius. 6. papa sedit i scismate ānis duobus z men. 3. hic at in ecclesia sc̄i Joānis ad portā
latinā archidiaconus existens pōtificatū (vt dictum est) a b̄ndicto. 9. accepit: Quā obrē henri-
cus cesar habita synodo z b̄ndictū p̄dictū: siluestriūq; 3. ac hunc Gregoriū abdicare se pontifi-
catu coegit: z Clemētez fm pontifices creauit. Hūc tñ nōnulli vix optimuz z b̄n de ecclesia dei
merituz fuisse dicūt: cū sedē apostolicā labefactatā sua virtute: atq; magnitudie restituerit. Qz
latrones hinc inde debacchantes e medio sustulit: z ecclesie ditionē recuperauit prius tñ inter-
dictis z execrationibus admōitos: post vi z armis domitos: Hāc obrē a multis homicida z sanguinis hu-
mani effuso: appetēssimus hūis ē: necnō z a cardinalibus oibus facinorosus p̄dicatus: pp̄ qd i egritudi-
ne constitus qua z mortuus est. Gregorius ipse cardinales oēs ad se vocauit: osq; v̄bis z rationibus casti-
gans id se iuste z caritative fecisse rettulit q̄ ipsi liuozē iniquitatis z crudelitatis fecisse r̄prehēdebāt. Et vt
me verū dixisse scire possitis: inquit: cum mortuus fuero corpus meuz ante fores ecclesie s̄sistote vectibus
obseratas: si porte nutu diuino aperiet: me dignū xp̄iana sepultura censitote: sin aliter corpus meū vna cū
aia dānatū quo volueritis eiicitote. Mortuo itaq; pōtifice cardinales mādata ipsius fecere: z statū coozto
grani vento porte apte sunt: corpusq; cū admiratione oīuz z magne sanctitatis introlatū ē.

6239

Papa: 158.

1041

Clemēs eius nois fs papa bābgenfis ep̄s sindagerus ātea vocatus viuētibus adhuc Gregorio: silue-
stro ac b̄ndicto pōtificibus hērico cesare impante: ac iubēte in synodo alijs decernis pōtifer creatus se-
dit m̄. 9. z diebus. 7. nec post euz sedes vacauit: qa illo viuēte Damasus in pontificatu successit: quem
tñ in Augusti creatum Romani veneno e medio sustulere.

6240

Papa: 159.

1042

Damasus igitur papa natione bavarus nullo populi cleriq; cōsensu pontificatum occupans sedit die-
bus tantū. 23. Ideo enīz corruptela bec inuoluerat: vt cuiusq; ambitioso liceret petri sedēz turpiter

6241

occupare. Sed deus maliuolo et abitioso in ceterorum exemplum obstitit: quia tertio et uigesimo tyrānidis sue potius quam pontificatus die mortuus est.

Henricus eius nominis quartus trigessimus venetorum dux ex nobili corarena familia natus hoc anno in Bo-
minici gradenici demortui ducis loco successus ducavit aetatis 25. et mē. 9. vir sane prudētissimus: ac rei pu-
sue amator qui suscepto magistratu ex senatus consilio Bradū urbē nuper a pepo agliēsi patriarcha auctoritate
et consensu bñdici pontificis captā et spoliatā ac dirutā: eiusdem et pontificis ipsarū maxima impēsa insta-
uit. Insuper cū esset religionis et pietatis amator sua opera et industria monasteriū sancti angeli in urbe et p-
pinquo loco in maris litore monasteriū sci Nicolai de lido fundauit et erexit. Et i ultimo eorum tādē plenius
diebus et operibus bonis sepelliri se fecit. Huic nāq; prudētia cōpertū fuit i toto ducatus sui tpe nil p sena-
tū venetiū: rēq; pu. suā molitū fuisse: sed in pace et summa iustitia oīa conseruata fuisse.

6248

Eo eius nominis nonus papa natione alamanus post damasum papā pōrifex factus sedit aetatis 3. mē. 2. et
diebus. vi. **A**thosuo nāq; Damaso pontifice Romani ad imperatorem vsq; in saxoniā misere rogātes si
bi pontificē dari optinū. Quibus Cesar statim Bauonē ep̄s tullēsez viz bonū et simplicē obtulit: qui
cū romā p resuntū civitates in pontificali habitu peteret: qdā cluniacēsis abbas: et Aldebrandus monachus
fena et busca urbe oriūdu forte obuiauerūt: et eū veluti apostatam corripientes dixerunt: vt papalia orna-
mēta omnino deponeret ab imperatore potestatem non habente concessa: Quorū infla exequens in pere-
grini habitu indutum Romam perduxerūt. Qui ad cardinaliū cleriq; ac populi conspectu perductus se
velut incautum accusauit: eo q imperatori in hoc paruerit. Rogauitq; ne petri sedem diutius vacare sine-
rent. Clerus autem Aldebrando monacho suadente ipsum Bauonem in pontificem elegit Leonem no-
num vocatum: Qui hoc modo pontifex factus Aldebrandum ipsū monachū illic Cardinalem diaconū
fecit. Fuit hic pontifex vir pietate: innocentia: benignitate: gratia: et hospitalitate adeo insignis: vt eius do-
mus semper peregrinis et pauperibus patuerit. Quia ex re contigit semel ante fores suas leprosum pauperē
inuenire: quē p̄ misericordia in lecto suo collocari precepit. Hancq; facto nūq; pauper inuentum fuisse
Unde creditum fuit christum illum fuisse: qui pauperis noīe eo in loco recubuit. In rebus preterea ad re-
ligionem pertinentibus tanta diligentia vsus est: vt mandauerit clericorum domicilia omnia iuxta templa
p̄strui: sicut habemus i canone. xii. q. i. c. Necessaria. Tante deniq; auctoritatis et reuerentie: vt p̄ ceteris
pontificibus suis monitionibus constantinopolitanum imperatorem impulerit sepulchrum domini a bar-
baris iam septem et triginta annis diruptum restituere. **A**thosius deniq; miraculis claruit: et apud sanctū
petrum sepultus fuit.

Viri disciplinis excellentes.

Hugo cluniacēsis abbas homo sane preter doctrinā genere: pietate: religione: clementiaq; insignis per
hoc tempus i Edilionis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione et laude digna.

Lafrancus natione papiensis eximius quidem doctor et anselmi egregij doctoris preceptor: hisdem tem-
poribus in galliis insignissimus fuit. Qui cum apud parisiū legendo scribendo disputando clarissimus
haberetur factus diuino spiritu scholis abrenunciāuit et ad propria remeāuit vbi rebus suis pauperibus er-
rogatis maxima cū humilitate quoad uixit soli deo tanq; verus xpi seruus militauit. Hic preterea librum in
signe noīe Similariū contra Berengarij errorem cōposuit atq; alia preclara edidit.

Berengarius autem doctor natione turonensis Andegauensis archidiaconus: per hec tempora: cuz diu
sanctitate et doctrina insignis et clarus fuisset: ob doctrine sue amplitudinē primo confusus in Eucharistic
Sacramento turpiter errauit: et multorum animos ipso suo errore infecit: Sed diuina postea illustratus gra-
tia errorem suum publico concilio vercellis habito emendauit: ut habemus in decretis: de conse. di. 2. c. Ego
Berengarius. Emendationeq; facta: statim Sophisticę discipline studio omisso primo omnia pauperibus
erogauit factusq; pauperimus labore manū suarū quoad vixit viuere voluit et vniuersum vite sue tempus
sanctissime contriuit.

Theobaldus etiā nobilis francus vir religiosus hisdē quoq; t̄pibus apud vicentinos et doctrina et vite s̄a
ctitate multo in precio fuit: ac quedam composuit.

Hermanus preterea contractus et ipse religiosus patria alemanus ingenij prestantissimi vir hac etiam tē
pestate cum in diuinis exercitissimus esset multos et quidem egregios composuit hymnos: atq; in ho-
nozem virginis marie nonnullas celebres que composuit inter quas Salue regina misericordie p̄cipua h̄
sz de quadratura circuli multa et docte ac acute descripsit ac quedā alia.

Hotbifredus tertius apulie comes Lancredi normani filius hoc anno diogone et hufredo eius fratri-
bus defunctis in apulie regno seu comitatu substitutus multos annos regnauit. Eo etiam anno eius conso-
brino nomine Guaimaro Salerni principe a suis interfecto Hifulphus surrogatus est: Qui ambo paulo
post Beneuentum urbē Ro. pontifici subiectam occupantes maximum incendium suscitauerunt. aduersus
hos leo pontifex cum auxilijs imperatoris profectus cum ipsis congregari tentauit: sed p̄lio pontifex ab
ipsis superatus etiā cum aliquibus cardinalibus captus est. Normani tamen capto pontifice sicut decuit
maxima in pontificem vsi reuerentia cum cum omnibus suis Romam cum honore remisere. Quam ob li-
beralitatē postmodum pontifex reuersus sua auctoritate ipsis normanis eam gubernandam permisit: ac
quecunq; alia de italia tunc tempus tenebant. Quo facto Hotbifredus vita functus Bagelardum filium
reliquit heredem.

L 2

1052 **C**oncilium vercellense hoc anno in eadem vercellarum italie vrbe Leonis pontificis iussu contra Berengarij errorem celebratur. In quo quidem concilio ides Berengarius andegauensis archidiaconus cuiusdam ecclesiastici erroris auctor damnatus fuit. et postmodum (vt dictum est) illustratus optime vixit.

1053 **T**heodora greca virgo sane preclarissima 50i quondam imperatricis vxoris Michaelis ctheriacbis constantinopolitani imperatoris soror hoc anno constantino monacho eius cognato impatore atq; sorore ipsius imperatrice vita functis: vt erat mulier ingentis virtutis impij dignitatem assumpsit: et duobus annis prudentissime ac iustissime administravit. Qua obeunte Michael cognomento nouicius per arma successus est ei imperator: qui et ipse eodem anno ab Isaacio comiano imperio deiectus monachus est effectus. Isaacio item post quatuor annos per arma pulso Constantinus cognomine dioclesim accepit imperiuz.

Papa. 161.

1054

Victor secundus papa natione alamanus c'bauaria oriundus hoc anno Leoni pontifici successus: sedit annis duobus: et mensibus tribus: et diebus. xiiij. hic omnium pontifex electus et confirmatus statim magnam synodum florentie celebrauit: in qua quidem multos episcopos tum symonie: tum fornicationis causa notatos episcopatu et dignitate priuauit: ac cleruz admonuit quid maxime ad se pertineret proposita pena his qui leges canonicas transgredereur. Tandem ad extremam horam veniens ibidem in domino obdormiuit. et post sedes dies. xi. vacauit.

6255

1055

Othobus anglie comes mediolaniz princeps vnicus helypradi gnatus hoc anno pre defuncto adolescens in regnum succedens regnauit annis. lv. qui paterne non inmemor virtutis inter primos illius sue tenelle etatis adolescentis effloruit. Erat quippe maximi ingenij: vir maximeq; rex gerendaruz scientie: ad pacem quidem et ad bella pertractanda peritilis: et potissimum ad litteraruz studia insignitus. Sceptro itaq; patre no suscepto omnibus vno animo esse cepit: ac diuites egenosq; vno ordine habuit. Et cum christianissimus esset Alexandrum pontificem maximum natione mediolanensem maximo in honore ac tutela suscepit: cuius atq; potentia Ladoli scimati pontificis exercitus profligatus: et eius castra conflagrata fuere. Unde eius virtus i nationes divulgata atq; ab oibus cognita galliaz p'ncipes pro terre sancte subsidio i synodo apud turone congregata ad hunc Othobem etiam litteras dedere: vt et ipse tanto apparatus auxilio adesse vellet. Qui et pontifici Romano alijsq; regibus et principibus libentissimo ammit animo. Hierosolymam q; cum reliquis in bellum p'fectus vniuersis indeq; ac samaria breui conquisiuere. Quosq; vrben hierosolimorum obsideret: et circa eadem cum reliquis christicolis h'emaret. Quidam princeps transiordanum nomine volux viso eo vt erataio audax per interpretem ipsum othonem ad singulares congressus inuitauit. Que sane res ab eo exorata facillimu promeruit votu. Atq; ita sextam post diem ambo armati ad duelluz p'cesserunt. Eo. n. tuc othobus hic pro insigne. 7. i scuto sta gestabat insculpta: eo q. 1. fortissimos pugnatore vnica gladij fulminatioe p'strauisset. Volux vo aliter omabaf. Ex eius naq; cono vira enea surgebat miris inuoluta atq; iplicata spiris: q infant: excoriatu ad vsq; costas deuorare videbat: humeri at et brachia trm extabaf: et bipateti ore pene vociferare videbat. Cu his igit isignibus abo i pugna p'cesser et pmo qde occurru cu Othobus voluce lacea ex equo p'cipite odisset stanz elenata claua adeo illi caput p'fregit vt ce rebzu totu per soluz spargeretur. Quo quidem mortuo othobus illi galeam exiit et spolia eius vniuersa pro triumpho reportauit. Veniq; cum mediolanu cu gloria redijisset illud insigne christo dno nostro in templo obtulit: atq; ita sibi et successoribus suis eam viperam pro singulari insigne perpetuo portandam delegit: quam usque in hodiernu diem. Mediolanenses principes et reliqui vicecomites gestare cernuntur. Tandem vero ab hierosolymis regressus dum imperatorie res fluctuarent: etiam mediolanensiu res aliqtulum perturbari ceperunt. Quas quidem cum equa lance sedisset a suis excitatus magno exercitu in vnuz coacto in Germania contra duos imperatorum exercitus commigrare proposuit. Sed re nondum cepta in matura morte sublatus est: ac cum ingenti totius populi luctu et merore in diue virginis Marie templo sepultus fuit. Hic cum Lucretiam genere francam duxisset vxorem ex ea andream solum genuit filium.

Egeluotus cantuariensis episcopus vir sapientissimus et doctissimus his diebus cum apud Cinitonem Anglorum regem magno in precio haberetur in Anglia diem obiit et signis ac virtutibus claruit hic cu diui patris nostri Augustini duotissimus esset aliquando e Roma angliam rediens: teste Vincentio Ballo li. 26. apud papiam vnuz ex Brachijs ipsius diui patris Aug. doctoris eximij. c. talentis argenti: et talento auri emittit in angliam in ciuitate venturia deportauit huius etiam Bonitu et suasionem Cinitus Angloru rex multa monasteria multasq; ecclesias et instaurauit et crexit qui cu beatissime dei genitricis marie deuotissimus eet multa i eius laude edidit atq; alia coposuit ex quibus eplaz liber extat pulcherrimus: i quarum vna gratias agit Cinetoni regi q; largitatis eius viscera in impensis ecclesie Carnotensis effuderit.

Henricus
tertius

1057

Henricus eius nois. 3. henrici pdicti filius. 7. germanoz ipator hoc anno pre defuncto: lz adolescens ab electoribus Augustus electus ipauit annis. 48. vir in bono leuis: et in malo pertinax. Qui suscepto impio factus elatus: et in mortali deo spreto religioeq; christiana cotempta: a patris moribus auersus calcet et corrua dei ecclesia supbe nimumq; crexit. Quam obré stephanus papa et reliq; sui tepozibus p' successione pontifices Romani cu hereticu pronuiciaru. ca maxia de ca q; summoz potificu auctoritate: potentiaq; seper diminuere ac subuicere statuisset. Hic cu a Nicolao ho papa vna cu angete vxore sua: impij corona accepisset toto sui pontificatus tpe ob bnficiu acceptuz nil i ecclesia Ro. molir stetauit. Sz nicolao defuncto alex. secundu scimata suscitauit plurima: et La

6256

dolū parmēsez ep̄m vxore eius vgnete reclamante p̄tifice creauit: Cuius rei cā multa scādala multeq; ce-
des hinc inde exorta sunt: Cognito at̄ postmodū errore suo ap̄d mātuā vrbē hēricus ipse veniā supplex ex
postulauit: et obtinuit: Alexandro nāq; p̄tifice defuncto Hreg. eius loco suffectus hūc eūdē hēricū admo-
nuit ne deinceps ecclesiastica b̄nficia p̄ symoniā cupiditatez alicui cōmitteret. Cuius sanis admonitioni
bus nō mō nō obrēpauit: vexēt agnetē impatricē b̄n monētē ab administratione p̄sus depulit: que romā
p̄fecta non diu dolore ai superuixit. Tū vō Hreg. tantā nō ferēs iniuriā hēricū ipsuz oi regia administra-
tione et dignitate puatū anathemate notauit. Cognita itaq; Hreg. censura Hēricus hic p̄ litteras supplex
veniā p̄catur: cuius p̄cibus p̄motus p̄tifer canossuz agri regiēsis oppidū ad mathildi comitissā ex ciuita-
te vercellaz cōcessit. Illuc igit̄ hēricus ipator cū oibus copijs suis p̄p̄e p̄perās depostio ipiali ornāmēto
nudis pedibus sup glaciē p̄ tridū veniā p̄cari nō destitit. Cui demū pontifex ipse mathildi comitisse: et
Aidelai sabaudiens̄ comarchi internētū veniāz p̄stitit et absolutionis b̄nficiū eidē concessit. Pace itaq; iuf-
iurādo firmata impator: papiā uersus iter arripuit: vbi paulopost pacis federa abrūp̄s rebus nouis stude-
re cepit: et quorūdā ep̄oz seditionibus cōcitatus Hreg. p̄tifice denuo d̄ponere studuit: quibus fatuitatibus
alaman̄ p̄cipies indignati statim post bito hērico Rhodulphū saxonie regē ip̄fuzq; hērici duces vix vtiq;
modestissimū impatorē creāt: q̄ coactus imp̄ij gubnacula humiliter suscepit: Quia ex re indignatus hēricus
multos tū seculares: tūq; ecclesiasticos viros interfecit: et bito ep̄oz male sentiētū cōuētū Sibitū quē-
dā oliz rauenatē archiep̄s d̄ Hreg. p̄tifice creat: eūq; Clemētē appellat. Rodulphus at̄ ap̄d saxonā exer-
citu cōparato i eū duxit: et maximo p̄lio cōmissio henricus superat: Quia qdem clade adeo pertritus fuit:
vt. xvij. die vix repertus sit: quo qdē i tēpore germani hēricū eius filii eūsdē nois q̄rtū i eius locū suffici-
unt. Qui simul postea in vno copijs iuctis i italia venerūt: et clemētez scismaticū secū adduxerūt: et romaz
hostilitate intrauerūt: vbi p̄sanata petri basilica: et demolito porticu ipsius basilice Hreg. p̄tificez i hadria
ni mole aliq̄ diu obsederūt. Sz cū ferre oppugnationē p̄tifer nō posset ad Lufscardū apulie ducē p̄ auxi-
lio misit: qui cōcitus magno cū impetu romā venit: quo aduētū henricus pauēfactus statim i germaniā cum
suo clemēte confugit: vbi sinistro Marte cū saxonibus et rhodulpho dimicās quatuor militū milia vno p̄lio
amissit: quibus incōmodis ecclesiā dei perturbare destitit. vex pernitiosissimus nō destitit multos germa-
nie: itaq; p̄ncipes p̄lijs lacessere: vt eos a sancta hierosolymoz auerteret expeditione. Tādē vero malo-
rū suoz penas debitas dedit: q̄ eius iunior filius in ipsuz excādescēs: maximūq; p̄bris et p̄lijz afficiens
apud Leodū vrbē eum p̄elio superauit et p̄ofli gavit. Quia iuria et dāno p̄fractus cū meozē vitā egit lugu-

brē ac demū cum dedecore vitā exhalauit: sp̄ireq; sepultus est.

Stephanus nonus papa natione lorhoringus cassinensis abbas et federicus antea vocatus co-
ipso anno quo et hēricus post gregoriū p̄tificatū adeptus sedit mēsis. 4. Qui statim vbi p̄-
tificatū iniit curauit vt mediolanensiu ecclesia q̄ a Romana ducētis ferme ānis se subtraxerat
p̄ma inter alias eā maiorez supiorēq; cognosceret: que etiam nunc vsq; maxima cum obedien-
tia p̄seruauerat. Et tandem florentie defuncto i cathedrali ecclesia ibidē sepellitur.

Papa. 162

6257 Benedictus at̄. x. papa natione cāpanus valerensis ep̄s hoc āno quorūdā nobilium factione clero dis-
sentiente stephano pontifici suffectus sedit men. viij. et diebus. xx. Et qm̄ non per ostiū: sed per vim et
largitionibus intrauerat ab Aldebrādo monacho p̄ticate diicit: quo pudore veletras exalatu p̄xit.

Papa. 163

1058

Nicolaus eius nois h̄s papa natione Sabaudiens̄ gerardus noie florētinus ep̄s vir oi vita pro-
batus abrogato B̄ndictū nō legitime creato senas pp̄ bone vite famā: a cardinalibus ep̄isq;
canonice electus sedit ānis. 3. mē. 6. et diebus. 26. q̄ p̄tificatū suscepto cōfestim Sutriū cōcessit
atq; ibidē cōcilio bito B̄ndictū p̄tificate se abdicare coegit. Inde Romā p̄ficeis fm̄ apud
lateranū Conciliū hūit in quo vir prudēs formā pontificiū Romanoz a cardinalibus eligēdo-
rūz instituit: sicut b̄emus in decretis di. 23. c. In noie d̄ni. In eodē quoq; cōcilio reuocatu ab er-
roze berengariū p̄dictū fuisse ferunt henricū at̄ tertiū ibidē impatorē et Augustū declarauit imperijq; coro-
na ipsum insigniuit. Asoniens deniq; cessauit papatus dies. 12.

Papa. 164

1059 Bonifacius aut̄ mathildis comitisse pater vir qdē nobilissimus ac multaz facultatū potentissimus: hoc
anno apud mantuā Italie vrbē suā vita excedens ibidē maxima cū funeris pompa sepelitur: hic e luca vrbē
ethrusca oriundus fuit: qui pp̄ ingentes eius in oi genere virtutes atq; diuitias Beatricē henrici secundū
impatoris sorozē habere p̄meruit vxorē pro qua et multas ciuitates obtinuit et eas quoad vixit cum ingēti
moderatione gubernauit. Sz eo mortuo: ut p̄feri: Beatrix eius cōiunx illustris femina magistratū ipsi-
us mantue ferrariēq; ac Canussij oppidi. 15. annis tenuit: vbi eius vnicā filiaz noie mathildim: rite scēq;
fm̄ domini legem ac bonarum litterarum eruditionem illustrem fecit: ac moribus virtutibusq; omnibus
educauit. Hec enim cordata et religiosa femina inter alia sue virtutis monumenta duo celeberrima funda-
uit in Italia monasteria v3 frixonarie lucens̄ agro et in regensi Canussinū celeberrimū quibus et dona-
ria multa ac p̄dia ad fratru sustentationē obtulit plurima. Bemū et ipsa post multa opa egregie p̄fecta ap̄d
p̄sas infirmitate correpta. 18. apl̄is die plena diez et opibus bonis obdormiuit in d̄no ibidēq; sepulta.

Robertus Normanus cognomēto Huiscardus hoc anno Hotsfredo fratre eius defuncto: cui Robertus
hic frater calabrie et apulie comitatū et d̄nūz sponte concesserat: egre ferens q̄ Hotsfredus Bagelardū filii
comitatus beredē instituisse pulso Bagelardo ne pote calabriā et apuliā denuo: adiecta Troia que ponti-

fibus Romanis parere cōfueuerat: occupat. Quāobzē indignatus pontifex Romanus nō nihil Roberto succensuit. verū cū postea Nicolaus pōtifex predictus a capitaneis rome: quos nris ipibus Romani barones appellant: agitatus Robertuz ad aquilam vrbē in colloquium accersuit. Ubi cū robertus hic beneuentū & troiam: ac cetera que iuriū ecclesie tenebat placide restituisset cōmotus papa statim terre apulie: & oium que in italia obtinebat sub ducatus titulo legitimū instituit heredē ac possessorem. Quo facto robertus in capitaneos romanos proceres ducens eos tandem omnes edomitos pontifici parere cōpulit. Pauloq; post idē Robertus ecclesie romane vccigal factus: auctus aīs gulielmū fratrem apulie preficiens ipse in calabros iterum duxit: ac sic breui tempore vna cū fratribus totā reatinā: que nūc apurtij regio nūcupat obtinuit: & Hāfredo fratri gubernādā tribuit: indeq; reuersus calabros brutiosq; ac omnia que in ipso regno erant in suā fratrūq; potestatem penitus redegit: & tunc primū Robertus calabrie & apulie rex fratrū consensu appellari cepit: & pluribus annis regnauit.

Alexius constantinopolitanus impator: hoc ipso anno romano cognomēto diogene pze defuncto i impiuz succedens imperauit ānis. xv. cuius tēpore ppter pdecessoz negligentia cōstantinopolitanū imperiū adeo a saracenis iminutū est: vt vix thracia: galatia: pontum: thessalia: macedonia: & achaiam retinere posset quin ex ipsis puincijs nūc turci: nunc saraceni aliquid quottidie sibi surriperēt.

1060 **L**udouicus hērici frācoz regis filius hoc āno vinēte adhuc patre frācis regnare cepit: & regnauit ānis. i. 4. **M**onstrū sen portētū feminici sexus hoc ipō in britānico pago teste vincentio gallo li. xxvj. nascitur: & ad maturā etatē perducitur duo habens capita & quator brachia: ceteraq; gemina usq; ad vmbilicū: inferius quoq; oia singula. Comedebar: ridebat: loquebatur: vna flebat & ridebat: altera tacebat: ore gemino manducabar: sed vno meatu digerēbat. tandem vna defuncta altera pene triennio superuixit: mortuam portās donec & molis pondere: & fetore cadaueris defecerit.

Papa. 165

1062

Alexander eius noī s̄s papa natione mediolanēsis: lucensis primo eps: Anselmusq; antea vocatus hoc āno pp humanitatē & humilitatē atq; doctrinā absens Nicolaus pontifici subrogatus sedit annis. xi. & men. sex: qui magistratu suscepto statiz Romā perrexit: sed ceteri longobardi epi quidā giberto parmense epo annitente in vnū gregati indignuz esse dicentes aliudē q̄ ex lobardia pōtifex eligendū eē ab henrico imperatore obtinuerunt agnere vxore dissentiente: vt papā eligerēt. Illi autēz coacto cōcilio Cadoluz parmensem antipapā elegerūt: Cui statiz om̄s lōgobar di nostri preter mathildiz comitissam & vix eius obedientiam prestiterūt: qui Cadolus a capitaneis romā vocatus in prata Alexonis descēdit: vbi & bis cōtra Alex. armata vi pugnauit: vnde & multi ex vtroq; exercitu cecidere. Irupentibus vero Othone mediolanensium principe: & Hoffredo ac mathildis viro Cadoli exercitus supat. Tandē hērico ipatore iteredēte cōciliū mātue idicitur: i quo quidē scismate composito Alexāder cōfirmatur: & cadolo veniā petēti ignoscitur. Ubi ēt multa ad ecclesie vtilitatē Gratiano testate constituta sunt. Et primo ne quis oīo missā p̄ cubicarij sacerdotis dinceps audire p̄sumat: vt hētur in ca. di. 32. c. p̄ter & di. 81. c. Si q̄s mō. Voluit tū p̄sboz filij auēte aplica initiari posse: vt. 56. di. c. Aplica auēte. Statuit quoq; vt clerici et sacerdotes a symōiaco sciēter initiati oīo d̄poni d̄ber. vt. i. q. i. c. d̄ certo. vetuit itē moachis itra claustra existētibus clericoz officia admitti: vt. 16. q. i. c. Jux calcidonense. vetuit isup clericis oibus a laico ecclesiastica bñficia obtineri. 16. q. 7. e. Per laicos. Statuit quoq; ne q̄s excōicatus aliū excōicāre p̄sumat. 24. q. i. c. Audiuimus. completoq; cōcilio c̄ mantua Romā proficiscens dum luca iter faceret matorē ecclesiā beato Martino dicatā: cuius episcopus fuerat: sacris solēnibus adhibitis consecrauit ac eius eanonicos ob benignitē signū speciali priuilegio mira pastoralis insignitos reddidit. Multis ēt priuilegijs: ut ex eoz annalibus habetur: eoz ciuitatez insigniuit. Tandē Romā p̄fectus aut multopost superuixit mortuus deniq; in lateranensi ecclesia sepelitur.

626f

1065

1068

Ingens fames & lugubris pestis hoc anno teste vincentio Gallo. li. 26. per totum mundum fuit. **D**ominicus Siluius eius nominis quintus. 34. venetoz dux hoc anno indemortui dñici contarcni ducis loco: oīm bonoz consensu dux creatus ducavit annis. 13. & mensibus. 5. hic p̄ceteris ducibus venetis honozabilior & illustrior fuit. & propterea Vicephorus impator constantinopolitanus: qui Michaelē & Andronicū eius filios ab imperio deiecerat: sorozē suaz ei dedit vxorē: cuius quidez intuitu contra Rogeriū predictū apulie & calabrie ducē: Dyrrachium obsidentē: non modicum classem auxiliarem misit: ab cuius obsidiōe ipsuz Rogeriū reppulit magno illato acceptoq; dāno: tāobzē male gestā dominicus a populo magistratu priuatus fuit. de huius antez vxoris delitijs multa referuntur memorie digna. Refert enim Petrus Damianus & vincentius gallus li. 26. q̄ tam delitiosa tamq̄ voluptuosa erat ut dictu audituq; incredibile sit. In primis nanq; hec mulier comunibus aquis se ablucere dedignabatur: sed eius serui celestem Rozem colligentes artificiosissima balnea ei conficiebāt cibos suos nō tangebāt: s̄ ab Eunuchis eius alimēta queq; minutissime p̄cidebāt i frustra que mox illa fusilis aureis sumebat. Cubiculuz quoq; eius oibus aromatibus & thimiamatibus redolebat adeo ut salomonis delicias supare vidret. Quē tādē diuino indicio & quidē instissimo pcussa: adhuc viuens toto corpore tā tetto fetore cōputruit ut cubiculū suū intolerabili fetore cōpleret adeo ut nullus eius fetore ferre & tolerare possz nō seruus nō acilla aliq̄ stare poterat et vix ancillula quedā nō sine speciez redolētū auxilio in eius seruitio remanere potuit. Diutius ipsa hoc lan goze decocta miserabilē cruciata amicis ēt letatibus miserā tandē emisit aiam. hec illi ut supra.

Ordo vallis ymbrose hic incipit.

T Joannes gualbertus patria florentinus monachus certe deuotissimus vallis ymbrose religionis ordia-
tor & princeps hoc anno miraculis plurimus clarus celestia regna pctiuit: quā ob cām panlopost Hreg. hu-
ius nois septimus pontifex cum in numez scōz merito rettulit. Hic itaq; patre gualbro milite florentino
natus: hac de eā vt ex eius habet hystoria ad religionez se contulit. Cū inimicitias aduersus finitimos ge-
neret: q; fratres suū obruncauerāt die quadam ex agro florētīā rediēs armatoz multoz manu stipatus op-
portune in eum q; fratres interfecerat nō pcul a monasterio diui menati mōtanti incidit: Qui cū se circūue-
tum videret: nec vlla salutis spes sibi pponeret ad huius Joānis gualberti pedes humiliter pcedit supplex
per iesuz christū crucifixum petēs sibi veniā dari: & fraterne cedis culpā ignosci. Quibus precibus como-
tus iohannes omne illud qd susceperat odiū de fratris nece statiz infrēgit: & culpā oēm cōdonauit. Nec eo
contētus: s; cū vterq; i diui menati tēplo ante crucifixi effigiez pstitisset do ipsuz inimicū obtulit: & christi
exemplo ductus crimen omne remisit. Que res q; deo accepta fuerit miraculo declarauit manifesto. Itaq;
ilico cunctis q; ibidē aderant cernētibus ea crucifixi imago motu capitis illud cōprobasse visa est. Quod q;
de; posteris p celeberrimo miraculo ea crucifixi imago seu effigies vsq; in hoc tempus demōstrat. Talis
itaq; miraculi monimento vir sanctus permotus statim se religioni contulit. & vt eremita in eā appenini par-
te: que vallis ymbrosa dicit secessit: vbi & vite sanctitate dei summi in se gratiā maiorez expertus est. Atq;
ita primus illius sacri ordinis vallis ymbrose illis in locis templum & cenobiū posuit: a quo postea multa
alia loca nomen & originem duxere q; quidem sanctissima religio quantis floruerit viris sanctitate & sciētia
clarissimis infra locis suis dicemus.

1070

Viri disciplinis excellentes.

Petrus damianus doctor & ecclesie romane cardinalis epus i diuinis scripturis eruditissimus his tēpori-
bus cas ob res multo in precio habitus est: qui & nōnulla laude digna edidit. Opuscula. Erat vt vincētius
gallus li. 26. refert vir religioe & humilitate: ac sapia nominatissimus: qui cū cardinalis epus eēt vt soli deo
in humilitate seruiret episcopatu cessit: & cum a Hreg. pontifice eam ob rem reprehenderetur librum pul-
cherrimū ad eundem scripsit reddens rationē quare episcopatum dimiserit.

Petrus quoq; alphonso genere iudeus Moyses antea vocatus per id ipsum tēpus floruit: & iudaismo
relicto baptisimi sacramētū deuotissime suscepit: ac librum pulcherrimū per modū dialogi elegātem cōpo-
suit. In qua contra iudeos & saracenos egregie disputat. Alij tñ dicūt illum ad conuersionem venisse cir-
ca annū dñi. ii. i. 06. & ab alphonso hispanie rege ex sacro sōte susceptū: & ob hoc alphonso cognōitū hūisse.

Albaterius natione arabs medicus quidem clarissimus tempestate hac floruit & multa cōfer ipis: ac trās-
tulit: & inter cetera Balleni magni libros omīs in linguā arabā pcurtit Serapione medico teste. c. 97.

Joannes medicus cognomento Serapion per idem tempus claruit: & de simplicibus medicinis mira cō-
scripsit: ac librum breuiarij de moribus arcendis: & quoniam a ceteris medicis rosas colligit Serapion co-
gnominatus est. Serapio enim roscum sonat: vt testis est Plinius li. xij. c. xij.

Isaaeh Benimiram Medicus celeberrimus Salomonis medici filius & ipse tempestate istac in medici-
na de febribus de yrina & de stomacho scribit. In philosophia quoq;. De elementis: & de diffinitionibus
tractatus composuit.

Regozius eius nominis septimus: papa natione Etruscus patria Saonēsis: patre Bonicio
Aldebrandus monachus antea vocatus post Alexādrūz pontificē pontifex factus. 4. calēdas
māij sedere cepit & sedit annis. 12. mense vno & diebus. 4. Vir certe deo & hominibus gratissi-
mus prudens: iustus: clemēs: pauperūz pupillozūq; ac viduarum patronus & pater: necnon &
ecclesie Ro. contra hereticoz improbitatē & maloꝝ principūz potentiam: res ecclesiasticas per
vim occupare conantiū: vnicus ac acerrimus defensor. Qui pontificatu adeptus statiz henricuz
imperatoꝝ admonuit ne deinceps largitione corruptus episcopatus & beneficia ecclesiastica alicui per sy-
moniacā p̄auitatez cōmitteret. Cuius quidē admonitioni suadente Siberto. Raenatis ecclesie archiepi-
scopo henricus obtemperare noluit. Anno Sibertus ipse vir seditiosus contra Hregozii hunc Cincium.
Ro. ciuē prefectiq; vrbis filiū virūz vtiq; temerarium concitat. Qui fructis insidijs in natalis domini no-
cre celebratēz pontificem cepit & secuz cum dedecore nimio trahens in Turrī quadam munitissima reclusit
Sed die sequenti Romani facinore cogito ipsuz Cincium persequuntur: & pontificem sanctum liberant
turrimq; euertunt ac Cincijs edes funditus subuertunt: atq; & viris & mulieribus de eius familia nares
obtruncant: quo tumultu cincius perterritus in germaniaz ad Henricum confugit. Tum Hregozius tan-
tam iniuriā diuine maiestatis causa: non diutius ferens Sibertū & clericos cum henrico & Cincio sentien-
tes dignitatez & beneficijs priuauit: ipsū quoq; henricum omni regia dignitate priuatū anathemate no-
tauit: sed postmodum mathildis comitisse interuentu apud Canassium oppidum suūz ecclesie reconcilia-
uit. Vex paulopost hēricus pacis federa abruptit: qd Hec. audiens synodo hita p̄io giber to sub anathema-
tis pena iterdixit ne ep̄ali munere fungeret. Inde q; maioꝝ decreta (ad rescindēdā Symonie labē) prinē-
tia p̄firmavit. atq; ali multa ea i Synodo Gratiano teste p̄stituit. Et p̄mo clericis iniunctis interdixit vx-
ores habere aut cū mulieribus simul bitare nisi quas nicēna Synodus aut ceteri canones pmiserit: s; cū his
sacerdotes paruipēderēt p̄cepit papa ut nullus xp̄ianus audiret missā sacerdotū cōcubinā hūitis sicut h̄ in
Decre. 32. di. c. p̄et hoc. Ea tēi Synodo ep̄is iterdicit sub anathemat. pena ep̄ali aut sacerdotalis fungi

Papa. 166

1073

6172

munere: q fornicationi clericoy suoy cōsētunt: vt. 83. di. c. Si qs ephs. Declarauitqz pretrea epos q deci-
mas laicis nō clericis distribuit fore symoniacos: vt. i. q. 3. c. Peruenit ad nos: Decreuit itē ac aucte aplica
cōfirmavit: vt q de cetero eparū vel aliqd aliud ecclesiasticū bñficiū a laico acceperit in clericoy nūz nullo
mō cēseat. 16. q. 7. c. Si qs r. c. inuestituras. Mandauit quoqz oibus fidelibus christianis diebus sabbat-
tinis carnes nō māducare d̄ ose. di. v. c. quia dies sabbati. Uetuit deniqz oibus monachis carnis esuz. d̄ o
se. di. v. c. carnes cuiqz monacho. Tū vō hēricus iratus magi q̄ monitus hito cōnētu epoz male sētētium
Hibertū oli rauenatē eph̄ ab isto Hreg. sūmotū pōtificē denuo creat clementemqz appellat. Qni vna cum
henrico romā veniēs Hreg. diu i hadriani mole obfedit: z afflixit donec a Roberto apulie duce liberatus
est. Qni cum eodem salernum uadens: ibidem pie in domino quieuit.

1016 **C** Athildis comitissa nobilissima z optima atqz illustris femina p hoc tps cū Ro. ecclesia bñ sentiens vir-
tute z rebus optime gestis clara z indyta vbiqz predicatur. hec eiz (vt premissuz ē) Bonifacius nobilissimū
ac magnificū vix z beatricem hērici primi filiā habuit parentes. Que cum vnica esset filia post ipsos pa-
rentes in dñto luce: parme: regij: ferraric: mantueqz ac eius etburie partis quā nunc p̄monitiū vocamus
successit. Quā obrē in tota italia clarissima fuit: z p̄pterea quēdā principē noie Lotifredū in italia poten-
tissimū duxit maritū: cū certe ipsa illustris femina nō mō Ricardi z gulielmi apulie z calabrie ducum: sed
z henrici cesaris potētiā contra pontifices ro. exercētē magnanimit̄ repessit: z q̄ de ecclesiastico iure oc-
cupauerant restituere coegit. Verum cum henricus filius henrici cesaris i italiaz a patre missus cum ap̄
parmas vrbē mathildim z eius vix p̄fligasset z gotifreduz inter fecisset ipsa mulier Argonē estensem q̄ prio-
ris viri in quarto gradu consanguineus erat ignorans accepit maritū: Cum quo per aliquot mēses coha-
bitās tandem re cognita Gregoriū p̄sultit pontificē quid super hoc agere consuleret: Cui pōtifex ipauit:
vt p̄tinus ab eius consortio abstineret: ac sic diuortio facto. Deinceps ozonibus z vigilijs deo: z romane
ecclesie militare studuit. Tādē vō anno salut̄ nre. iiii. etatis at̄ sue. 69. i bōdeno agri mātuani opibus bōif
plena migravit ad dñz. Ferūt hāc cordatā z illustrē ac xp̄ianissimā femina cū ap̄ eudē bōdeni oppidū na-
talitū xp̄i solēniter celebrare statuisset ad eū visitatiōis grā magnū quēdā p̄ez noie pōtiū cluniacēz abba
tē puenisse. Qni et p̄o suo more ab ea reuerēt̄ susceptus fuit. Et dū i natale dñi offiū nocturnū dēcāret
comitissa ad id ex more cupidissime accessit: s̄ imēsuz gelu noctis adeo eius m̄bra stati dirigit: vt domus
mox reuerfa lecto decūberet. Supueniēte deide ipius dñi nri appitiōe itez lz meliuscula missā audire vo-
luit: quā ob cāz itez i lāgorē decidēs lecto discubuit: z deiceps vnq̄ p̄ualer potuit. Multiplicāte deniqz lā-
gorē adeo vt nulla salutis spes remaneret. Testamētū suū hoc mō p̄fecit. In primis nāqz oēs suos z ācillas
libos eē voluit. deide vasa q̄qz aurea z argētea vestes quoqz oēs p̄ciosissimas ecclijs p̄dauit mātuani isū
p̄ moasteriā ab ipa p̄ maiori pte sua ipēsa p̄struit: ac Lanussii Frixonariūqz moasteria atz alias basill
cas plurimas p̄dijs z alijs donarijs innumerabilibus āplificauit: his gestis i extremis p̄stituta oia xp̄i sacra-
m̄ta ab anselmo eph̄o deuotissime ac reuerēt̄ suscipiēs: postq̄ ēt oē eius p̄monitiū b̄o petro cōdonauit: san-
ctā aiām deo reddidit. Eiusqz corpus nullo honozis genere qd̄ ipendi magno p̄ncipi possit nō adhibito ab
vniuersis clericis z populis ad scūm B̄ndictū agri mantuani defert̄: et mauscolo qd̄ ēt nūc cernit̄ sepellit̄
varia m̄ de eius vita et morte ab auctoribus referuntur.

1076 **C** Hibernus antipapa hoc āno ab hērico cesare: pus epoz male sētētū Synodo hita d̄ Gregoriū papā in
Germania pōtifex erat. z clemēs appellat̄: q̄ mox vna cū hērico ipso z eius filio cōiunctis copijs i italia ve-
niēs pellere Gregoriū e roma annexus ē. Romā igit̄ p̄fectus Leoninā vrbē mox cepit z petri pauliqz apo-
stolorz basilicas vna cū hērico p̄phanat vrbēqz totā deide i deditōez recipit. Qua pp̄ Hreg. sibi nō fidēs in
hadriani mole se recepit: vbi tā diu cū obsiderūt: donec a Guiscardo apulie duce libatus est: gibertus itaqz
coguito guiscardi aduētū pcurātibus quibusdā eph̄s v̄z bononiēsi mutinēsi z cremonēsi ab hērico ipatore in
lateranensi basilica coronat̄. Quo facto statie suas p̄ficiscit̄. Vbidēqz tādiu cū Augusto māsit quoad Bre.
supuixit. Bre. vō defuncto gibtus i albā marsoz ciuitatē se trāstulit z ibi vsqz ad pascalis pōtificis tpa multis
cū seditōibus māsit. 8. at̄ pascalis āno Hibertus maloz oīuz caput morte subitanea correptus scelez suoy
penas dedit. Sic itaqz Hibtus ex p̄ma vrbē lōbardie originē duxit quē agnes hērici tertij tāq̄ insignē viruz
Italici regni p̄mū gubernatōrē fecerat. Qui p̄mo cadolū ciuē suū d̄ alex. pōti. substitūē p̄curauit z postmōuz
ab Alex. veniā postulās: l̄oīuz maloz auctor extiterit Raueinat̄ ecclē n̄ Archiep̄z p̄stituit. Unde ad pōti-
catum viā querens d̄ Gregoriū predictū pōtificē multa mala semp machinare studuit.

1082 **C** Vitalis salero. 35. venetoz dux hoc āno dñico siluis a Robto apulie duce supato z a p̄ibus i carcerē cōie-
cto z magistratu depositō i loco eius dux suffectus ducauit ānis. 15. z m̄. 4. hic repatā illico classes. ad Ale-
xiū d̄ stātinopolitanū ipatorē duxit q̄ ipator ēt a Roberto guiscardo ad lasiū cōgressus vna cū classe veneta
fractus qdē z fugatus fuit. Undeqz inchoata hierosolymoz expeditiōe ex senatus cōsensu Classe ducētaz
oīs generis nauū: p̄fecto michaele vitalis michaelis ducis filio: ipse trāsmisit que qdē classis nō venetoz
milicia tū s̄ ex oi orbe xp̄iano plena fuit: z cū genuēsibus iūcta tā diu p̄seuerauit donec hierosolyma cū to-
to regno capta fuit. Propt̄ q̄ z Walduinus rex eisde venetis z genuēsibus amplissima p̄uilegia ea i hiero-
solymoz vrbē cōcessit: hic aut̄ inter cetera sua monumēta tēplū diuī Marci in vrbē veneta conflagrātū in
staurare fecit vbi z tandē suū corpus sepeliri voluit.

C Hoc nāqz āno oia iuxta solis z lune cursuz cōpleta sunt sicut in. 15. Imperij Tyberij cesaris āno a quo au-
no vsqz in presentes duo magni Cyclifunt qui sunt. 1064. anni.

6284

Victor. 3. papa moachus **V**eronicassini abbas Desiderius atea vocatus Gregorio pontifici hoc ano surrogatus sedit ano vno et mesi. 4. q. potifex factus statim Grego. potificis presb. Sibertu antipapa turadas suscepit: quobam hericu impatore sibi constituit i micu: a quo et veneo in calice missa tade sublatus est.

pas. 167.
1085

Rogerus Roberti Lincardi ducis filius natu mior hoc ipso anno pre Roberto i Cassiopa isula defuncto Boemudo fratre maiore absente i Apulie et Calabrie ducatu succedens regnavit anis. xxv. q. vbi ducatu iniit Capua et qe ad inde vsqz ad tyberiam ad potifice Ro. ptinebat vi abstulit. Boemudus at natu maior e greca supuenies cu Rogero isto fratre p ducatu cotedere cepit: quobz Urbanus potifex synodo hita pcepit eis ab armis i loco ditiois ecclesie abstinere. Sententiamqz potifex tulit: vt Rogerus Boemudo fratri apulie pte pmitteret: et ipse reliqua possideret. Boemudus at ea snia mme cotetus: du Rogerus post aliqd tps i Sicilia h sarracenos cotederet ipse Delphi vrbe furto occupauit: q qde occupata accensus maiori glorie cupiditate relicta Delphi paulo post pace cu fratre coposuit: et cu ceteris pncipibus et ducibus i hierosolymoz expeditoe cu. xii. hoium delectoz milibus accessit: cuius vtute et ai pstantia pmotus et Rogerus cu co oia voluit ee coia. Filiiqz suu nomine Lacerdu pugnadi cupidu belli comite ipse frater tradidit.

Rasis medicus celeberrimus ac natione penus seu apbricanus hoc tpe vrguit et clarissimus fuit cui alij babilo ppuz nome fuisse tradit: Sed Auicena i tertia Sen tertij canois ti. 3. c. 7. De amethu cu appellat: q cu i Almāsozia vrbe enutritus fuerit ibide lingua arabica optie didicit: et eade lingua ex oibus an se medicis auctoribus ifrascripta collegit volumia. Et pmo de medicianu correcoe li. i. Antidotariu li. i. De cura morbozu iucturarū libru cotinete oem medicie sciaz. Libruqz Almāsozis ad regē eius nois. De qz moribus pueroz li. i. ac diuisionu li. i. In astrologia quoqz aphorizimoz: atqz i alchimia. li. 2. et alia multa.

Bruno vir scus et clarissimus phus atqz theologus natione thetonicus ex vrbe Colonia remensis ecclesie canois: Scolariuqz apud Parisiu magr hsdē tpiibus cu i gallijs legēdo scribēdo et disputado clarissimus hret: relicto seculo et popis eius cu septē viris doctissimis i eremuz Carthusie secessit: ibiqz moasterio structo ppositu moastice couersatois sat arduu: teste Vicetio gallo li. xxvi. ibide instituit: Quis sci ppositi Hugo grammopolitanus eps q ab eode Brunone hitu moasticu pcepit: auctor fuit. Is nanqz cum scissimus hret: cui tibi hitatibus isigne scitat exemplum prebuit: inter ceteros autem huius Brunonis discipulos Urbanus papa vnus fuit.

Prodigia quoqz multa et qde mirabilia hsdē tpiibus fuisse ferunt: qz doestice aues sicut gallie asceres pauones ad mōrana pfugiētes facte sūt saluaticę et siluestres: et pisces tū flumiales: tūqz maritimi magna ex pte pierūt. Terremotus et i Sicilia adeo magnus fuit vt Syracusana ciuitas cocussa sit et maior basilica duz celebraref conuerit i tm vt os q ibide aderat pteriti fuerit: duob. solū supstitib. diacono. s. et sbdia. relicta.

Odo itaqz cartusienū i gallijs hoc ano i dyocesi granopolitanesi a brunone theologo viro scissimo itinz supit: q bernardo teste iter oēs ecclesiasticos ordies pmatu n rōe tpiis: sed rigorositatis semper tenuit. Et propterea eum speciosissimā ecclesie colūnam appellat.

1086
pas. 168.
1087

6286

Rbanus eius nois hō papa Odo atea vocatus cluniacēf abbas Victori potif. hoc ano suffectus sedit anis. 13. et mē. 4. vir qde doctria et scitate pcpinus q ope et exēplo et scripte elegatissimis di ecclesie hō heticos mirifice pfirmanit: cuius et plurie ad Bathildi extat eple succo plene eiusqz mathildis comitisse hortatu postea q i Delphi sciliū hūissz cu Ro. nullū get locū hret Placētia vait: atqz ibi aliā synodu hūit i q execrationē i hericu et Sibertū antipapā a Grego. factā pfirmauit: petulantiā quoqz q ruda ecclesiasticoz ea i synodo teste Gratiano aiosissime psecuit. Statuit nāqz vt ordiatio epi sine titulo scā statū irrita fieret: vt legit i decre. vi. 70. c. Scōz canonū. voluit itē vt oio hñficijs careret q post diaconatus dignitate vxozibus vacaret: vi. 32. c. Pos q. Venit isup eps altaria sine pbēdas: vt fieri solebat oio alf cui vde: vt. i. q. 3. c. Quēsitū. Inhibuit pteea sacerdotibus alterius subditū ad pntiaz admittē. 9. q. i. c. Placuit. osumata vō synodo Urbāus ide mathildi comitisse vale dicens i gallias trāsmigravit: vbi dnuo d salute fidei cogitās sciliū apd Claremontē Alverme ciuitatē cōuecauit: et expeditionē i sarracenos p hierosol. recupāda psuasit et 300. hoium milia ea i expeditoe cruce signauit. Statutaqz alia eo i scilio multa fuer et inter cetera vt hore d hā vgc. Ad a clericis quottidie exoluent: et eius officiu diebus sabbatoz solēnter celebraref. Eo quoqz i cōsi. philip. regē frācoz et eius vxozē excoicauit. Inter cetera quoqz eo i cōsi. vetuit regularibus canoicis moachos fieri: vt hētur. 9. q. 3. c. Ad adamus: Quo scō statū Ro. redijt: vt copoit i italia rebus italos quoqz pncipes ad eadē aiaret: s; maximū seditoibus a ioāne pagāo viro seditoissimo cepit exagitari: Quapp tiorē conceptus i domo cuiusdā petri Leois civis potētissimi biēnio se cotinuit. moztuo deniqz ioāne pdcō liberio: factus ad pponēdū ecclesie statū iterū auiz adiecit: et archiepū mediolanēsem pulsū: eo q ab vno tm h ius fuerat pfectus i grāz recepit: et paliū hūiliter pctēti cū itegra prāte restituit: hoc idē et Toletāo eō fecit: tādē vir scus post multas psecutoes et labores. 4. calē. augu. moies i scō petro Ro. sepeliū. Et post sedes dies vacauit. 16.

Vitalis Michael. 36. venetoz dux Salero duci hoc ano suffectus ducavit anis. 3. et mē. 3. vir vtiqz armis et nanaali pntia exercitatissimus atqz strēmmissimus cui cu aliqñ pisani q tū maximis florebāt fortunis execrabile bellū idixissent: et cū. 50. armat. triremibus h cū vssēt ipse vt erat igēt ai vir medio i equore eisdē occurrit atz eos tāta occidiōe affecit: vt ex tāta classe vir due et xx. triremes enadē potuerit. reliq vō aut exuste sūt: aut i ducis huius prāte duenerē. Alia etiam egregia facinora pnceps hic strēmue gessit q comemorare longū esset: et cū christianissimus haberet et ipse

1095

ex senatusconsulto subsidiariam classem expeditioni hierosolymorum misit.

Hierosolymorum recuperatio.

1096 **P**etrus qdam eremita natione gallus prudētissimus religiosissimusq; ac incomparabilis sanctitatis vir: hoc anno ex Syria in Gallia reuersus Urbanum pontificem ibidē adiit: et ad suscipiendū bellum contra Caliphā hierosolymorum regē stimulauit. Rettulit autē qd cū superioribus annis hierosolymā deuotio- nis gratia prexisset ibidē uidisse Symonē hierosolymorum patriarcham tanquā vile mancipium Barba- ris haberi: et propterea animi dolore stimulatus confestim in Europā ad ipm pōtificē stimulādum uenit decreuit. Cuiq; in gallias uenisset Urbano pōtifici Romano que hierosolyme agebantur cum lachry- mis rettulit: Quibus uerbis efficacissimis p̄motus pontifex una cū Cardinalibus confestim apud Cla- remontē Galliarū oppidum synodū congregauit: et totā pene Europam contra eundē regem Caliphāz prouocauit. Et primo in eadez expeditione Hōtifredus et Balduinus cognomēro Boliōis Ballacie Co- march. Raymundus sancti Egidij comes. Hugo magnus Philippi Francorum regis frater. Roberti duo: quorum Normandie alter: alter uero Flandrie Comes: Erat Stephanus Carnoti comes et podien- sis episcopus: Sed ex Cisalpina gallia magnus ille Otho predictus Mediolanēsiū princeps: et Hōe- mundus Rogerij Apulie ducis frater cū duodecim milibus electoz uirōz profecti sunt. Quibus quoq; Michael Venetoz dux filiū suū cum classe subsidiaria misit. Sed et uenēses magnifici cū qua- draginta trirēibus auxilio fuerē: Qui oēs uno animo pontifici summo annuere. Unde et pontifex ipse Adamarū episcopū uirū insignē totius exercitus moderatōrē prefecit ac designauit. Erant autē eo in exer- citu ad trecēta hominū christianoꝝ milia cruce signati: In quibus Petrus hic eremita Duce m se mul- tis exhibens per Alemaniā et Ungariā uersus Syriam perrexit. Alij uero transmissis alpius pira- liam nauigio vsq; hierosolymā accesserunt. Et sic predicti omnes cū magno labore et ingēti feruore hie- rosolymitanū regnū: et ipsa quoq; hierosolymitana ciuitas sancta e manibus Caliphe regis Barbari an- no salutis nostre Millesimo nonagesimonono excerpta fuit: Cum eo nāq; Calipha rege p̄ dēfensioe ade- rant: Solus uir in armis strēnuus q̄ transiordanē dominabat: et multi Barbarozū reges: necnō et Helcet Auzientis filius: qui oēs maximo cū dedecore nō sine ingēti uiriusq; cede a christicolis tandē fusi et fuga- ti sunt. Caliphas uero ut breuibus uis: deniq; sub muroꝝ ruina millibus cōfossus uulneribus animo- sissime interiit.

1097 **R**aynaldus autē Alemanoz dux in p̄dicta expeditioe petro eremite socius factus hoc āno p̄ Ungariā et gre- ciam trāsies tū ingēti multitudie in Syria p̄mus puēit: et cōfestim in agro Niceno duo oppida pugnacis- sima: uiz Exeregorgo et Linitū strēnuissime cepit: et multa ibidē spolia p̄cepit. Sed dux incaute loca custo- diret subita turcoꝝ irruptioe christiāi cōclusi: petrus p̄ legatiois spēm sine militibus fugit. Raynaldus uo exercitus dux auxilij spe dstitutus: abnegata xpi fide deditioe fecit. Reliq; at cū siti maxie laboraret a tur- cis turpissime trucidati fuerūt: q̄ res p̄statiopolitāo ipatori gratissima fuit. uide Vicētiū gallū li. 26. c. 97.

1098 **O**rdo cisterciensuz hoc āno in Burgūdia i eremo Cistercij a Roberto uenerabili religioso Molisnēsi abbate p̄mo excitat: que qdē ordinē Urbanus papa sua auctoritate sub diuī Būdicti abbatis regula p̄fir- mauit et plurimis p̄uilegijs cōmuniuit: Nā idē Robertus uir sanctus Hugōis Lugdunēsis archiepi: se- disq; apostolice legati: ac clarissimi p̄ncipis Odonis Burgūdie ducis auxilio et auctoritate fretus: relicto p̄mo mōasterio cū. xx. suis mōachis: ut districtius maioꝝ instituta: regulāq; mōasticaq; obseruaret in Ca- billonēsi diocesi Cistercij solitudine adiit: ibiq; nouū locū et ordinē ex ueteri instituit: et a loco cisterciensuz ordinē nūcupare uoluit: q̄ et breui in omnibus mirumimodū crenit: ac uiros inuicrabiles doctria et uite san- ctimonia postmodū protulit: de quibus locis et temporibus suis infra dicemus.

Delclaphus fallero trigessimus sextus Venetozū dux hoc ipso anno bonozū oium suffragijs post Uita- talem Michaelem: dux et p̄nceps creatus ducatur annis. 19. p̄stātissimi ingenij et aiositatis uir: q̄ et multa bella magnifice cōfecit: et inter cetera q̄ntodecimo magistratus sui āno maxio et ingēti exercitu cōparato i Dalmatiā adnauigauit: et multas vrbes ibidē cōprehēdit: ubi et tādeꝝ p̄lio interfectus Venetias eius cor- pus delatū est: atq; in sancti Marci tēplo maxima cū pōpa sepultus fuit. Eo nāq; uocante duo maxima incēdia Venetijs excitata: multe parrochiales ecclesie una cū parrochianoꝝ domibus penitus arserē: at- q; Aethamaucēsis ciuitas ipō incēdio necnō et inundatōe maris uastata et pene subuersa ē: Eo quoq; tē- pore maxius terremotus superueniens vrbes vndiq; affixit.

Hierosolymorum regni apud christianos principium.

1099 **H**otifredus Ballacie comes: hoc anno hierosolyma a christicolis capta uno oiuꝝ christianoꝝ p̄ncipum consensu etiā humeris a militibus omnibus in regīā delatus hierusalē rex declaratus regnauit āno uno: q̄ hꝝ regni titulū nō abnuerit: coronā tamē auream reiecit dicēs indignuz eē hoīem christianū illic regio et aureo dyademate uti ubi xps rex regū spineā coronam p̄ hūani generis redemptioe pertulit asperrimam Regno itaq; suscepto cōtra Clemētem Babylonioꝝ p̄ncipē apō Aſcalonē mox p̄fectus ip̄s cū. 30. mi- libus armatis iterfecit. Aſcaloneq; capta tātū auri et argēti ibi dep̄hēdit q̄tū in q̄ uillo alio loco dep̄hēde- rar: ideq; cū sribus suis mira uictorie felicitate vsus: et Jopē et Romulā vrbes cgregias obsedit: et tādeꝝ ex- pugnauit: atq; alias plures similiter ciuitates cōp̄hēdit. Eo tñ āno quo hierosolymā cū maxio labore cō- p̄hēdit: febrī ualide p̄pter intēfos labores conēptus morit: et ibidē cū magno luctu sepelitur.

C Antiochia ciuitas Elic.

C Antiochia autē Elic maxima ciuitas ab Antiocho rege eius dñatore: sic dicta: oli Beblata appellata: vrbs sigdē potētissima: et duoz muroz ambitu circūdata: petriq; apostoli sedes agnoscata hoc āno a Boemūdo Normāo Roberti Apulie ducis filio: viro vtiq; clarissimo post durissimā obsidionem capitur: Pyrrho. s. antiocheno ciue spōtētissimo ingressuz vrbs p̄bente: Nā idē pyrrhus cuz multa de Boemūdi virtute accepisset: eius colloquium expetijt: Et viri virtutē admiratus ciuitatez se illi traditurū spondit: si sibi oñium retinē veller Boemūdus autē prudētia vsus: a proceribus christianis sibi vrbe cōcedi obtinuit: et nocte quadam cōstituta pyrrhus porta apta ingressum Boemūdo p̄buit: et sic idē Boemundus ciuitatē obrinuit.

Ingressi itaq; vrbe christiāi oibus ferme peccere: Cassianus autē vrbs rex ad loca mōtana confugiēs ab Armenijs suis trucidatus ē: In hac itaq; clarissima ciuitate: vt dictū est: Diuus Petrus apostolus p̄riarchalem sedē p̄mū tenuit: eo q̄ tunc post Romā et Cōstantinopolim atq; Alexādrīam cunctis per orbē ciuitatibus p̄maria cēt. Ex ea naq; Theophilus ep̄s oriūndus fuit: ad quē Lucas euāgelista apostolorū actus cōscripsit: vbi et septimus a brō petro antistes fuit. Hec q̄ppe ciuitas mille ānis sub xp̄iāo ip̄io optie floruit Sub eiusdē p̄iarchatu cētū et quinquagitatres fuere ep̄i: et in illa vrbe trecente et sexaginta sex ecclesie.

C Lanca autē qua christi latus a Longino milite transfixū fuerat: hoc eodē anno in ciuitate Antiochie in ecclesia sancti Andree apostoli ip̄o reuelate reperta ē: Quā Boemūdus dux et ceteri xp̄iani summa cum deuotiōe suscipiētes de cetero tanq̄ optimū vexillū in exercitu suo contra hostes semp̄ ptulere: Cuius deuotiōe et fiducia freti statuerūt cū Corbona Armeno rege p̄sligere: cuius exercitus vicios Antiochie mōtes occupabat. Ad illiq; sunt petrus eremita et alius ad Corbonā vt plū ci denūciarēt: sed eo renuēte christiani nihilominus: q̄p̄ fame et siti picitarēt: cōsligere statuerūt. Et ieiunio pus instituto: ac orationibus p̄missis ad plū cū sacra lācca fiducialiter prexerūt: qd̄ qd̄ eū maxio ardore cōmississent ad cētū milia hostium interfecerūt: et quideci milia camelos ceperūt. Indeq; christiani tantam pedam abduxerunt: vt ab extrema inopia ad summam omnium rerum vbertatem ob lancee ipsius miraculum peruenirunt.

Pascalus eius nois secūndus papa natiōe italus e Flaminia puicia oriūndus p̄re Cresensio Raynerus antea vocatus: hoc āno Urbano p̄ntifici substitutus sedit ānis. 18. mē. 5. et diebus sc̄ptē. Hic ēt mōachus ex nōles iuitusq; p̄ntifex creat: qui ecclesie dei p̄pe labēti quorūdā seditiōibus cōsulturus copias suas in Sibirū ānipapā maloz oium caput mittit: pp̄ qd̄ Sibertus timore p̄teritus nō multo post subita morte iterijt: pacata mox ecclesia: pascalis ingenij magni ai maximi viri a religiōe ad arma cōuersus adiuuātibus aicis: Castellānā vrbe ac Benuentanā ab hostibus occupatas vi et armis recepit: Hic et alijs plurimis facinoribus strēnue gestis paschalis in Cisalpinā p̄ficiscitur puincia: vbi ad Euardastallū agri Cremonēsis oppidū cōuentu multorum p̄ncipum et ep̄ozū habito. De homagijs: de pheudis: de sacramentis laicis antea exhibitis exhibēditur magna ē hita rō: ibidē quoq; Emilie vrbes: videlicet Placētā parmā Rbegiū Mutinā et Bononiā Rauennati ecclesie: et Metropoli q̄ diu Romāo p̄ntifici rebellis fuerat āplius nō subeē cōstituit. Atq; cū intelligēt sacerdotēs gallos nō ita integre vt decebat vitā dūcē cōp̄fectus ap̄d Treccas quētū hūit: et redactū ad laudabilem vitā et cultū ecclesijs ī italiā p̄pere redijt q̄ itellexerat ibidē oia seditiōibus p̄turbari: vey hand multo post cōpoit: ī italia rebus ad bellū asiaticū lris et nūcijs oēs xp̄iāos p̄ncipes aiauit: vey cū recufaret confirmat ep̄os quos b̄ricus. 3. p̄ ins falsq; p̄ libidie q̄bus voluisset: cōcesserat vna cū cardinalibus ab eodem b̄rico capit: et ī carcerē trudit: nec ide pus eductus ē q̄ oēs ī ep̄atu p̄firmaret. Atq; hoc mō rebus cōpoit: ip̄atore dñno corōanit: recedēte postea ab italia ip̄atore pascalis aliō p̄ciliū ap̄d lateranū p̄gregās oia q̄ benrico p̄misat renouauit asserēs n̄ libeter: s; coacte ī cesaris sniaz vēisse: post hec Ro. xv. basili. p̄secuit: atq; alias plurias restituit: mortuus deniq; ī Cōstātiana basilica. xv. calē. Febzu. maxima cū pōpa sepelitur.

C Baldui. 2. hieroso. rex hoc āno gotifre. f̄ri surrogatus regnauit ānis. 18. mortuo. n. gotifre. f̄re sarracēi magnos exercitus recupāde hieroso. cā eo p̄duxerūt i quos Baldui. paz̄ p̄sulte inuit p̄sictus: ī q̄ qd̄ boemū. dux captus et belēsis ac burgūdie comites viri celeberrimi occisi sūt: Rex at ip̄e turpi fuga hierosolymam: aillis exercitibus repetijt: nec tū ausi sūt sarracēi vrbe obsidē. Boemūdus at Apulus ī asia agnita gotifre. morte: statū relicta antiochia hieroso. accessat: veritus ne qd̄ mali accidēt idē fecerat burgū. et belēf comites postea nihilominus iterfecti. Tācre. at boemūdi nepos antiochiā p̄migravit: et boemūdū patruū postea triēnio ī carē maceratū multo auro redemit: et antiochiā illi sūma cū fide restituit: q̄ audito Balduinus hic ī Alēo dūcē statuit: vocauitq; genuēses et venē. ī auxiliū q̄ cū. 80. rostrat. pleriq; alijs triremibus et nauibus venerūt: et Alēon vrbe terra mariq; acriter oppugnās. xx. die obtinuit: et sarracēos q̄ eo mēde vrbs grā venērāt fudit atq; fugauit: ideq; egyptios bo plio sup̄pauit: ac Caliphā eoz regē interemit.

Pap. 266

iiio

iiiof

1102 **C**oradus henrici Cesaris filius vir qdē optimus hoc āno Julio mēse Florētie morif: z maxia ibidē cuz gloria z pōpa sepelif. Jpc. n. supoz anno patris scclera execrās ab eodē desciuit: z dñe Matbildi comitif se adhesit: Cuius consilio z fauoz Rogerij Apulie ducis filiam duxerat vxozem.

1105 **C**Stella insolita hoc āno pma quadragesime ebdomada feria sexta circa vesperū in austrū z occidētes lu- cere visa ē z p dies. xxv. teste Vicctio gallo li. xxvi. eadē hora semp splēduit: cui igēs trabes visa ē ex oriēte occurrē: Post hoc i cena dñi vise sunt due lūe parū añ diē: vna in oriēte: z altera in occidente.

1106 **C**enuēsēs etate hac navali gloria spotētes hoc āno teste Jacobo theologo denuo cum sexaginta triremi bus in Syria pfecti Tripoli pmo: deinde Sibellētū ac Cesareaz vrbes a mahumētāis diu occupatas in genti vtrute comphēdūt z diripiūt: z postea barbaris multis spoliatis z interfectis vrbes Balduino Regi hierosolymoz tradūt: Quibus strēnue gestis: z rebus ibidē pacatis cū cathino quodā Smaragdino im pciabili gēma: alijsqz maximis ditati spolijs cum gaudio ad propria redire: Hac etiam victoria z trium- pbo ferunt ipsos pcurso:is domini cineres ex Adireā vrbe secum Genuam detulisse.

C Viri disciplinis excellentes.

1107 **C**uo pclarissimus canonū doctor z Carnotēsis ep̄s tēpestate hac apud gallos maxio in p̄cio habet: qui z inter cetera sue v̄tutis z ingenij opa post Jsidoz hispalēsem ep̄m decreta collegit: z abrenuauit apostoli ca: atqz ea i vnū collegit volumē qd postmodū z qdā Hugo cathalanēsis ep̄s: z post eū Gratianus noscer in meliozi forma rededit: alia quoqz quedam memoratu digna composuit.

Cildebertus Renomanoz gallic ep̄s vir ingenio z sciētia diuinus hac ip̄a tēpestate Henrico: Elegia- coqz carmie plurimū valuit. Et Vincentio gallo li. xxvi. referēte multas tribulatiōes: carceresqz ac vincula apud Romā p xpo z eius ecclesia sustinuit: vbi z epistolā plurimas elegantes edidit: ac vsus quosdā ele gantiores de suo exilio: libzūqz ppulchrū de tedio huius vite: q̄rimoniāqz suiipius ptim metricc: primae p̄faice cōposuit: atqz orationē deniqz de trinitate pulcherrimā z aduersus quosdam de Eucharistia atqz alia edidit multa.

Cruffus siue Arnulphus abbas z Lugdunēsis ep̄s p hoc ip̄o abbate Joachi teste i Ballijs z p̄dicatiōe z doctrina ac eximia scitate plurimū claruit: q post beatū Petrū Augu. doctozē canōicozū regularium or- dīnem z ipse in gallijs instituit: vbi z multū fundatis mōasterijs eū eēt egregius xp̄iane religiōis declama- tor in Italia v̄it z suis p̄dicatiōibus ibidē etiā xp̄i paup̄tatē: itegerrimāqz vitā ad ip̄ius imitationē oibus eū ingenti ardore p̄posuit: z p̄pterea multas ex nobilitate Romana ad se traxit: quē tanq̄ vcrum xp̄i disci- pulū atqz p̄phetā mltē sequebatur: z ad celū vsqz eū tollebat: vñ z in Etruria q̄maxie: alijsqz locis mul- ta regulariū mōasteria erexit: Verū cū Rome acerbe nimū in clericozū lasciuas inueheret: z coz pōpā improbare: ab eisdē tandem secrete occisus fuit: nec vnq̄ tāti sceleris auctozes inueniri potuerūt.

Canselmus Lucēsis ep̄s vir doctria z sanctitate p̄cipuus: Matbildisqz comitisse cōfessor z pater per hec etiā tēpora floruit z p̄clara qdā cōposuit: q cū eēt religiōis amator operā dedit vt monasteriū sancti Bñdi etiā diu in mātuano agro incobatū Matbildif impēsa pficeret: vbi z postmodū defunctus aliq̄ diu iacu- it: eūqz ibidē miraculis cōtinuis indēs celebrizoz habere: post aliq̄ tēpus timētēs mātuani ne a vicinis vr- bibus furti surriper: i basilicā cathedralē Abātne illū trāstulerūt: vbi z nūc vsqz miraculis clarus q̄scit.

Canselmus alter Cātuariēsis ep̄s bōitate vite z ingenij acumie p̄cipuus: z ipse in Anglia p hoc tēpus cla- ruit z p̄clarissima opa cōposuit: hūc tāti p̄cij ap̄d Anglos auctozes habitū fuisse tradūt: vt breui ex mona- cho abbas: z ex abbate Cātbnariēsis ep̄s fuerit factus: de quo Vincentius gallus libro. xxvi. multa com- memorat. Scripsit autem hic: vt oculis nostris vidimus hec que subiecta sunt: Et primo de fide trinitatē librum vnum: qui incipit: Quotiens deum.

De imagine mundi	li. i. Ad instructiōez	De casu diaboli	li. i. Illō apostolē.
De veritate	li. i. Qm̄ deum.	De incarnatione verbi	li. i. Bñō z patri
De libero arbitrio	li. i. Qm̄ libe. arb.	De cōceptu virginali	li. i. Cū i oibus re
De aq̄ma z fermentato	li. i. Anselmus	De concordia p̄scientie p̄destinatiōis z gratie	
De spū scō contra grecos	li. i. Regar a gre.	De tribus illis questionibus	
Monologion. i. Soliloquiū	li. i. Si q̄s vnam.	De beatitudine celesti librum vnum.	
Prologion. i. Alloquz ad deū	li. i. Ea nunc	Cur deus z homo	li. duos
De gra z libero arbitrio	li. i. Restat nunc	Meditationum	lib. i.
Pro insipiēti disputatiōe	li. i. Dubitanti	Sup cātica cāticozum	li. vnum
Responso pro insipiente	li. i. Qm̄ nō me	De grammatico	li. vnum
De p̄destiatōe z libe. arbitrio	li. i. Nūc ergo	De cruce	librum vnum: Et

Henricus. 4. **H**enricus eius nois. 4. p̄dicti henrici Cesaris filius octauus germanozū impator hoc anno ab electozibus delectus impaf cepit z impauit ānis. xx. hic patrē captiuauit: z multis probis z qdē maximis dei iudicio eū affectit cuius rei cā tristē p̄f emisit aiām: Quo mortuo in germa 6307 nia rebus ordiatis in italia cū exercitu magno v̄it. Sed eius aduētus nō admodū pascali pō- tifici Ro. gratus fuit: q̄ multas basilicas i trāstū bellis euertisset: z ep̄atus cui placuit p libito demādasset. Missis at ad pōtifice legatis iureiurādo iterposito pollicet se pacato agnic vrbe

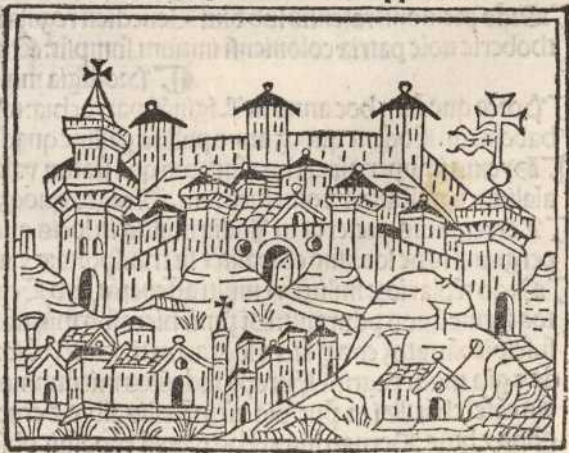
ingressuz: eporūq; uestituras renūciaturū: sicut hētur in canōe. 63. di. Per totū. Ingressus igit vrbē henricus cū benignitate a summo pōtifice Ro. excipit: sed ipse gēma vīparū p̄mū volēs imitari exēplū pascālē ⁊ vniuersos ecclesie p̄latos p̄ fraudē itercepit: eorūq; bōa i suoz p̄dā cōuertit. Quapp̄ po. Ro. i dignitate cōmotus cōtra thcutōicos in surrexit: ⁊ multos eoz interficiēs tācē vrbe eiecit. Impator aut in circuitu vrbis Rome: in vindiciā oia suburbana ⁊ alia i circuitu vrbis incēdio cōsūpsit. Nec p̄pterea Romāos pacare potuit dōcē papā ⁊ cardiales restituēt: restituto igit pōtifice iterato hēricus uestituras ab ip̄o extorquerē cepit: q; tācē ciuū suoz icōmodis p̄motus q̄cūq; postulasset cōfirmavit ⁊ p̄ notarios Cesar ea cōscribi voluit. Hoc mō rebus cōpositis: dimissisq; captiuis oibus impator a pōtifice cōfirmatur ⁊ coronat. Hācobzē hēricus voti cōpos factus in germaniā cū pace redijt. Sed pascalis stati cōciliū cōgregās q̄cūq; p̄misit hēricus reuocauit. Henricus deinde decimo impij sui anno in Italiā rursum venit: ⁊ Romā absente pōtifice intravit: vbi ⁊ cōcedēte populo Romāo: aduersantibus tamē patribus euz rite coronari nō obtinuit: Abauritū quendam sine partis archiepiscopū euocauit: ⁊ ab eo impij coronā impōi sibi p̄curauit: verūtū tandē ad cor rediens iura ecclesie p̄ quibus cū pontificibus contēderat in Calixti pape manus resignauit ⁊ absolutionis beneficiū ab eo impetrauit: Postremo moriens cum patribus suis apud Spiram sepelitur. Ad cuius tumulū tale inscriptū fuisse epitaphiū ferūt. Filius hic p̄: hic auus: hic atq; pauus iacet iste.

Ludouicus Francorum rex philippi predicti regis filius hoc āno ipso patre rege defuncto frācis regna re cepit: ⁊ regnauit annis viginti duobus de quo pauca habentur. liiij

Andreas Anglie comes ⁊ Mediolāi p̄nceps vnicus Orbi predicti p̄ncipis filius: ⁊ ip̄e hoc anno defuncto patre. is. etatis sue āno eidein in p̄ncipatu succedēs regnauit ānis. 45. Hunc tācē fuisse iustitie ⁊ equitatis ferūt: vt neq; p̄cio neq; p̄cibus aut aicitia aliqua a vero iudicio vllō vnq; tpe flecti poterit. Malos itaq; supplicijs afficiēs vt crudelitatis nomē cōsequerē: bōis aut bōa ⁊ donaria munificētissime p̄bēs: in hoc tātū p̄ri dissimilē fuisse tradūt: q; bella tanq; pestē semp fugiebat: ⁊ paci ac trāquillitati totis viribus i cūbebat: Hic postq; hēricus. 4. patrē hēricū Cesarē in viculis posuisset: Et in Italiā descēdēs Adociē ⁊ Mediolani ab Jordano archiepo eo p̄sente coronatus fuisset ab ipso imperatore cōfirmationēz domini Mediolani: ⁊ aliarū ciuitatū cōsecutus est. Tāi nāq; illius fuisse in impatore suscipiēdo apparatus ferūt vt impator ip̄e maximā i admirationē adduceret: Hūc aliqñ qdā petrus g i vrbe Cremona sceptrū tenebat arma suscepit: ⁊ i fines Brixieses vsq; p̄uēt ⁊ ibidē statua posuit: Qd̄ audiēs Andreas stati cōtra eū i cōgressu p̄cessit: ⁊ illū atq; eius exercitū p̄mo ip̄tū fudit: ⁊ i turpissimā fugā cōuertit: qd̄ audiētē Mediolanēs ip̄m rei militaris sciētissimū cōclamauerūt: post dies aut aliquot cū comes cinē suū in seditōe p̄tozem turpiter occidissent cōmotus indignitōe Andreas subito coactis i vnū multis copijs: Comū hostiliāo accessit: ⁊ ab ciuibus illis cū magna trepidatōe exceptus ē: vbi ⁊ ciuū suoz cognita isolētia vrbez p̄mo militibus suis i p̄dā dās paulopost vsq; ad solū eq̄ri fecit: q̄ tūc cū i mōte sita fuisset: ciues i inferiōz vallem descēdere coegit: ⁊ aliā nūc extatē i cācri forma i ripis lacu edificauit. Unde quoq; Laudā pōpeanā vrbez sibi rebellē. 25. die maij āno salut̄ n̄re. iij. p̄tū euertit: pp̄ qd̄ Laudēs ciues p̄anos. 49. sine vrbe mirata steterē: Deniq; papa Alex. p̄sulāt noua Laudēs ciuitas fūdata fuit. hic itaq; āno salut̄. iij. cū adelai Sabaudiesiū p̄ncipis filiā duxisset vxorē Hualuagnū successorē genuit filiū mira corpis pulebritudine ac magnitudine cōspiciū. Tandē anno etatis sue. 93. vite finē facies i tēplo diui Ambro. sepelitur.

Pisani bisdem temporibus nauali potentia ⁊ gloria prepotentes pascalis pontificis horatu ex insulis Balearibus quas ante occupauerant in sarracenos mouent: eo q; cbristianozum littora infestarent: qui mox pontifici maximo annuentes ingentē classē compararunt: ⁊ in hostē irrucunt: ac illos aut interfece runt: aut turpiter effugauerunt: verum dū apud vada volterana ventū expectarent: Lucenses statim corū vrbe defensoribus destitutā inuadūt. Quod florentini tunc audientes pisanozum tamen precibus p̄moti pulsos Lucēsibz deiceps illā acerrē tati sūt: ob quā rē pisani de sarracēis victores rede untes florentinos duabus porphiretis colūnis donar: q; adhuc ad portā sacelli br̄i ioā. bapti. visūt. liiij

Pontremulam nobile nunc Etrurie regionis oppidū in Apēnini radicibus iuxta macrā fluium cōstitutū: hoc āno ab henrico extante impatore diripitur: ⁊ prosus subuertitur: eo q; ei Romā proficiscenti transitum prohibere oppidani p̄sumperint: Quamobcausam in Etruria ingrediens omnibus terrozi esse cepit. Eno autē tēpore id oppidum tam celebre cū arcibus pugnacissimis istauratum fuerit: vel a qbus incertum habeo. clarēt. n. ⁊ monasterijs: ac ciuū sup̄bissimis edibus. Ducibus. n. mediolanēsibus iā diu paruit a qbus icrē

Pontremulum oppidum.

liiij

mentum celeberrimum habuit.

iii 4 **C** Sanguis hoc anno idibus Junij: teste Vincentio Gallo in agro Emiliano et Flamineo pluit: que res plurimis terrore fuit.

iii 5 **C** Dominicus Michael eius nominis sextus trigesimuseptimus Venetorum Dux: hoc Delapbo Salero suffectus ducauit annis vndecim: prestantissimi animi et eloquentie vir: ac moribus omnibus insignis sumus: hic cum est christiane religionis amator ex Senatus sui consilio Balduino rege capto: rogatus a Ferramudo Hierosolymorum patriarcha ac et horatu Calixti pontificis Ro. ducetur in nauium classis armata: et repetere ad Jope accessit: qua sarraceni Babylonij cum septingentis nauibus premebant: ubi disiectis corporibus: sarracenisque fatigatis: et multis eorum captis et interfectis ciuitate grani obsidione liberauit: deinde vna cum patriarcha in Tyrum iuit: qua prius sepe a christiāis tētatā vñq̄ obrinē potuerat: et eā et strenuissimus hic dux non ignota victoria statim recepit: et nihilominus hierosolymitano regno adiecit: Rex Emanuel grecorum imperator Calo Joāni suffectus tāta victoria italiam iudēs duci huc et senatui veneto precepit vt classes reuocarēt: Cui Dominicus obtēperās cum domū rediret ira successus Rhodū Chinz Samū Adyrbelenē Andriūque ipatoris insulas diripuit: et Mothbonū spoliātū accepit et venetorum noie cōmunīuit: ideq; domū applicās Spalatrū et Tragurū vrbes ab vngaris eripuit: et dñio suo subiecit: Domūq; reuersus lapides sup quem xps apud Tyrū sedisse fert secū attulit: ac Theodori martyris corpus ex Rhedo venetias cōportauit: hęc enī tot et tāta facioza celeberrimus hic dux itra trigesimum q̄ pfectus fuerat mēse felicissime cōfecit: eā ob rem multa p̄uilegia et dignitates a Balduino hierosolymorum rege p̄meruit. Eādem vita functus in sancto Gregorio maiori in claustro sepulchro marmoreo sepelitur: Ad cuius quidem sepulchrum tale epigramma inscriptum vidimus.

Terrore grecorum iacet hic et laus venetorum
Dominicus michael quem timet emanuel
Dux probus et fortis quem totus adhuc colit orbis
Prudens consilio summus et ingenio
Illius acta viri declarat captio tyri

Interitus Syrie meror et vngarie
Qui fecit venetos in pace manere quietos
Donec enim viguit patria tuta fuit.
Quisq; ad hoc pulchre venies spectat sepulchre
Cernens animū flectere nō dedignare p̄teritum

Pap. 170.

iii 8

Elasius. 2. papa p̄ce cres. tio ciue caietāo hoc āno pascalei successor factus sedit āno. i. et mē. v. hic a teneris ānis igenue edoctus in mōte cassino religiōis documta sub odrisio abbate scilicet optie didicit vir et ipse vtiq; scissimus: et oī laude dignissimus: si vitā cōtinētissimā: si mores: si doctrinā inspicias nā cōstāter et seē multū i pcellis hūanarū turbationū vitā duxit: vñ Licius fregipais p̄cius Ro. vir potētissimus: q; eius volūtate p̄tōfex creatus fuit: ira peius eū statim cōphēdit: et i terra diectū calceibus et pugnis p̄mo cōtrivit ac postmodū i p̄cula cōtecit: vñ a populo Ro. cōfesti liberatus a clero d̄ more corōat: p̄sequēte deinde illū hērico ipatore i gallias cōfugit: ibiq; a cluniacēse abbate splēdide susceptus: cū i mōasteriū puēiss; pleuresi cōceptus morit atq; ibidē itra cenobij limia sepeliit. **C** Balduinus eius nois. 3. ex nr̄is hierosoly. rex vno et eodē āno cū Bela. papa regnā cepit et regnauit ānis. 13. hic p̄orif Balduini cōsobrinus fuit q; et ho regni sui āno Bagit turcorū mioris asie ducē cū magnis copijs hierosolymā p̄tētē bello supatū phēdit et i carcerē p̄iecit. Sequētiq; āno Damasci regē cxi. puiso hieroso. cū exercitu hostili aīo et ipse petētē fudit atq; fugauit duobus hostiū milibus cesis: et mille capti. 30. tñ d̄ suis aūsis: vñ et ipse supuēte Balach p̄horū rege vna cū p̄cribus suis captus: et i p̄biā p̄ductus ibidē i carceribus et viculis p̄iectus fuit: s; p̄cio postmodū redēptus hieroso. redijt: et xpianā repū. iā labētē reitegrauit: ātiochiaq; ciuitatē hierosolymitāo regno adiūxit: deinde ascalonitay regē hierosolymitāos isestāre vnico reppulit p̄lio: atq; Balduinū Damasci regulū idē molietē tribus plijs fudit multis eorum more pecudū cesis hic tandē defunctus nullum ex se dimisit filium: sed vnicam tantū filiam.

637

C Ordo premonstratensis sub diui Benedicti regula hoc anno in Laudinensi diocesi a quodam patre Rothoberte noie patria coloniensi initium sumpsit: Quis tamen ordo hic fuerit nobis non constat.

C Prodigia multa.

C Porca quedam hoc anno in Liginēsi parrochia: teste Vincentio gallo li. xxvi. enixa ē porcellū boīs facie habentem. Eodem quoq; anno pullus galline quadrupes natus est.

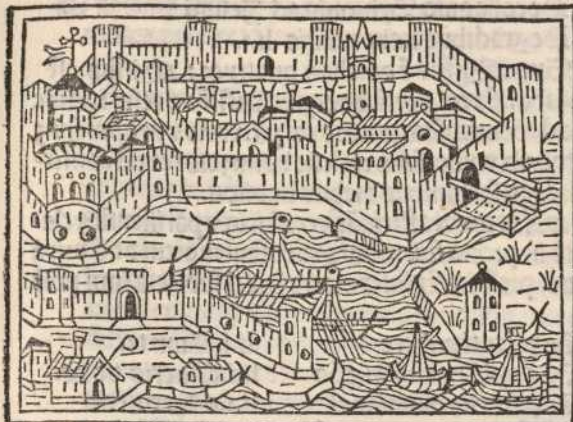
C Hycms insuper asperissima fuit: pro qua statim valida fames subsequuta est. Ac hoīum mortalitas: luesq; aialium agrestium et domesticorum. Strages quoq; auium mutuo concertantium extitit.

C Terremotus preterea in Italia multis in locis quadraginta dierū spacio perdurauit: ita vt villa q̄dam pergrandis de loco suo corpuliter sit transportata et alibi collocata: Atq; alia prodigia fuere.

C Ordo rēplarioz militū (vt multi assenerat) sub Elasio isto p̄tōfice apud Hierosolymā iūtū sūpsit et ducentos ferme ānos p̄durauit: hī p̄mū hierosolymis nō lōge a dñi sepulchro hītates pegrinos ingēri caritate suscipiebāt: atq; eos p̄ sacra loca armati deducebāt: et ide sine aduersarioz molestia reducebāt: hos vita fide et grā multi pegrini Europā redeūtes mirūimodū cōmēdabāt: et elemosynas: donariaq; largissima eis cōferebāt: hī in p̄ncipio cū mātellis albis et cruce rubea incedebāt: et vt plurimū oēs natōe gallici erāt qbus et brūs Bernardus abbas regulā cōposuit obseruādā: Verūtāme Clemētis. 5. pape tpibus cū a nostris scitū fuisset illos ad sarracenos defecisse: et i multis vitijs p̄p rerū abundantiā plaplos fuisse a xpianis

pphēsi tāq̄ fideles z bēnici oēs in Syria irrefecti sūt: z nōmō in Syria z Asia: sed ēt i gallijs cūz vbiq; igno
miniose nimitū viuerēt a philippo frācoz rege: pcedēte sūmo pōtifice Ro. vniq; exterminati sūt: eo:ūq; bo
na opulētissia pti rodijz militibz q̄ insulā panloān occupauerāt z pti nēuī religioz attributa z signata sūt.

Portus Veneris oppidum.

Portus veneris oppidū nro qdē tpe nō ignobi
le i Liguroz finibus nō lōge a Lūa oli vrbe enersa
maris littoze hac tēpēstate Pisanos a genuēsī po
pulo maxio ardore extruūt: z eiūsdē populi colonia
efficit: pmo nāq; eidē loco Lūe portū nom̄ iposue
runt: Sed postmodū Venerij cuiusdā scissimi epi
corpe e luna vrbe illuc delato cōsecratus: Veneris
portus appellatus ē: In eius ēt insule sūpmo fastigio
oli quoddā Veneris tēplū hēbat: in quo idem scissi
mus Venerius collocatus veneris portus nomen
obtinuit: Id enī genuēsū finitū terminus nūc hēt:
Claret. n. nūc viris mercatura dignissimis.

Tēplū maius genuēsīs vrbs maritime in bono
rem diui Laurētij martyris nup conditūz hoc ipō
āno a Helasio pōtifice maxio solēni pōpa de
dicat: z multis indulgētis plurimisq; pūlegijs ab eodē decorat: Idē nāq; pōtifer: vt Jacobus ipius eccle
sie epi refert: cū e Roma pulsus eo puēisset: z sui discessus rōnē reddidisset: ab ipīs genuēsibus pbēnigne
exceptus ē. Et ppter ea ad retributiōis signū vrbe multis pūlegijs exornauit: z tēplū illud vniuerso astāte
z applaudente populo dedicauit: Atq; ibidem cum magnis indulgētis cineres p̄curforis domini ex
Adireā super allatos collocauit: z quedam donaria eidem obtulit.

Alifius eius nois hō papa vienēs archieps natōe burgūduz comitisq; Burgūdie fr̄ hoc āno i
gallia a cardinalibus q̄ ibidē aderāt Helasio pōtifici substitutus sedit ānis. v. z mē. x. hic ex regū
frācie: āglieq; ac germāie. p̄spāia oriūduz fuit Euido ātea vocatus iuris ciuiliē z sacre theolo
gie doctor q̄ nō p̄us pōtificatū acceptare voluit q̄ cardinaliū Ro. exñitiū: cleriq; ac populi Ro. p̄
sensū obtinuit: Quo qdē bito Ro. vēit: z magno desiderio: magnoq; hōre excipit. Exceptus
q; statū B̄nūētū se trāstulit: atq; ibidē oēs p̄ncipes cōuēit: z q̄maxie Hulielmū Apulie ducem

Pas. 171.

1120

Jordanū Capanie comitē: ac alios isignes viros illius italie ptis p̄ncipes q̄bus adhibito sacro inreuran
do. pmiserūt se i p̄tate pape semp affuturos: Inde q; Ro. rediēs legatos ad hēricū ipatorē q̄ pacē enm co
firmaret misit. Atq; rursus B̄nūētū redijt: Cā illius itineris fuit: qd̄ Hulielmus Apulie z Calabrie dux
Alexit ipatoris greci filiā ducturus vxorē cū cōstātiopoli nauigasset curā sui ducatus huic pōtifici reliqt.
Cūq; ibidē mltoz suoz febribus aīsser: z ipe tēdē egrotus Romā relatus ē: vbi valitudie reitegrata apd
Lateranū nonigētoz patrū sciliū celebrauit: vbi decretū ē militie supplementa z auxilia mitti ne xpiani q̄ i
Asia crāt capto balduino oppmēt: vñ z venetos ac genuēsēs z pisanos magna classe i hostez cōcitant: i es
gpe classe: vt Jacobus d̄ voragie scribit: Genuēsēs sui. 70. bonerarias naues misere: His optie ex snia
gestis Calistus aliqd̄ get̄ ab externis rebus nactus basilicas multas refecit: z vrbs menia istaurauit atq;
arces oēs muniuit: necnō aquam quandā in vrbe induxit: multa quoq; donaria ecclesijs obtulit. Tādē de
deo: deq; hoibus b̄nmeritus āno quintodecimo mense pōtificatus sui geuit in pace.

Burdinus āt āt papa natōe hispāus supioribus die. ab hērico h̄ Helasiū pōti. creatus: cui B̄ndēo nomē
datū fuerat hoc āno ēt pōtificis nom̄ h̄ calistū p̄ditū vsurpar volēs quozūdā tyrānoz auxilio fretus Su
trij se p̄tinuit: z ibidē romāos icursiōibus vexat cepit: ac p̄grios ad vrbe accedētes spoliat: pp̄ qd̄ calistus
repēte suas copias p̄pat: z Joānē Cremēsē sci Brisogōi p̄sbytez cardinalē cū expeditissimo exercitū i cū mī
sit: deide z ipe papa subsequē post multas cedes tādē ipz burdinū vna cū vrbe cepit: z victū retrozū facie
vsa cū canda i māibus camelo ipositū i triūphi spēs Ro. cū magno plebis ridiculo dūcē fecit: quē tñ vita do
natū pōtifer in monasterio inclusit: z ibidem vitā finiuit.

Viri disciplinis excellentes.

Dorius cluniacēsis abbas vir scitate z doctria isignis his t̄pibus ob idulstrā z eximā doctria nā Ro. multo
i p̄cio fuit: q̄pobzē z eius familiaritate pōtifices sui t̄pis mirifice delectati sūt: z multa dōaria eidē p̄tulerūt.

Petrus ēt qdā cōpostellanus archieps p̄ id t̄ps z eruditōe fide cōuersatōe ac moribz oibus isignissimus
fuit: huic āt calistus papa. ppter ea eius igētes v̄tutes z b̄ti iacobi deuotionē archiep̄atus dignitatē p̄tulit:
z emeritanā puiciā ei s̄beē voluit: z iē ceta cū bt̄isse v̄gis. Ab. duotissimus h̄ret: snlla i eius laudē p̄posuit.

Bernardus ēt clareualēs abbas natōe burgūduz ipe sua vita suaq; doctria hec t̄pa felicissima reddidit:
hic ex Castellōe burgūdioz oppido nobili gnē ortū h̄sit: z ibidē cū. 22. attigiss̄ ānū vna cū. 30. socijs reli
cta domo in cisterciēsī monasterio religiōis habitum deuotissime suscepit: In quo tantum p̄focit: z b̄cū
tēporis spacio tanti p̄cej ob maximā sanctitatē z doctria nā haberi ceptus est: vt clareualēsī monasterij
abbas ab oibus creatus fuerit cui quidē loco maxia cū glōria p̄ sex z. 30. annos p̄sūt: In quo p̄ter laudabi
lem vitam z sanctitatē maximā: infra scripta edidit ingenij sui monumēta: videlicet.

De cōsideratiōe sui ipsius li. v. icipit Subijt auz
 De canticis canticorū li. 83. icipit Nobis fres.
 De pcepto z dispēfatiōe li. 1. Qua mente
 De grā z libero arbitrio li. i. Loquente me
 De dnobus gradi. hūilita. li. i. Rogasti me
 De. i2. gradibus supbie li. i. Primus itaqz
 Ad Innocē. papā p hēses li. i. De contemptu
 Super Qui habitat in adiutorio omelias. i6. Cōsidera labo.

De diligendo deo li. i. Ciro illu.
 De amore dei li. i. Ascendam us.
 Meditationum li. i. Multi multa
 De regimine familie li. i. Gratiofo
 De colloquio Symonis ad Iesum
 De gradibus noue militie li. i.
 Sup Adiffus ē omelias quattuor: Adiffus est

C Hugo natione gallus ex castro sancti Victoris canonicus (vt multi affirmāt) regularis z parisiensiu3 clarissimus doctor: hac ipa tempestate ibidē floruit: z multo in precio fuit: Qui preter sanctitatem de q̄ mira leguntur tum docendo: tum scribendo multis admodum presuit. Et inter cetera hec q̄ subiecta sunt post se reliquit monumenta. Et primo quidem.

De sacramentis li. i. icipit Ardū pfectō
 De medicina anime li. i. Hō microcosmus
 De meditatione li. i. Meditatio est
 De incarnatiōe verbi li. i. Quidam fuerunt
 De sapiētia christi li. i. Queritis de anima
 De substātia dilectionis li. i. Quotidianuz
 De anima li. 7. Multi multa
 De claustro anime li. 4. Rogasti nos
 De arca Noe li. 4. Principiū impla.
 Blascolon li. 6. Dium expetēdarū
 De virtute orandi li. i. Quo audior
 De arca noe iterum li. 2. Loquar de se.
 De vanitate mundi li. 3. Omūde imunde
 De laude caritatis li. i. Jam multos
 De cantico virginis li. i. Maximam hanc
 De dominica oratiōe li. i. Septem sunt
 De eadem iterum li. i. Inter omnia
 De septem donis li. i. Scriptum est
 De conscientia li. i. Bonus hec in' qua.
 Confessio eiusdem li. i. Solus solitudine

De volenti nubere li. i. Dum te.
 De. 3. volūtibus in xpo li. i. Queris de vo.
 De ptate z volūtate dei li. i. Queritis de
 De institutione noniciorū li. i. Quia fratres
 De disciplina monachorum li. i. Disciplina ē
 De amore ad sponsam li. i. Ibi mihi
 De sac scriptura z eius scrip. li. i. Lectorē dīnaruz.
 Speculum eiusdem li. i. De sacra
 De gūz libris Moyfi li. i. Sciendū q̄
 De beniamin eiusdem li. i. Spiritualis dñi.
 Mysterium ecclesie li. i. Sportet vt
 Sup cantica canticorum li. i. In pncipio labo.
 Super regula August. li. i. Hec pcepta
 De natura bestiarum li. i. L eo fer.
 Ezechielis expositio. li. i. Multis diuine
 De differentia diuine ac humāe theologie super celestem hierarchiam capitula quindecim li. i.
 Epithoma in philosophiam: Incipit Sepe nobis.
 Sermones quoqz innumerabiles elegātesqz ac doctos composuit.

Pap. 177.
1126

Honorius eius nois secundus papa natiōe Amolensis Hostiensis eps Lambertus antea vocatus hoc anno Calisto pōtifici successit sedit annis. v. mēsi. v. z diebus. 3. Qui rsi obscuro loco natus: l'atura tamen moribus z tanto magistratu dignus fuit. At tamē ipsius ingressū nō eque bonū fuisse ferūt: qz quorūdā ambitōe potius q̄ oīum bonorū cōsensu inisse pōtificatū Et qdē pōtifex effectus statim Cardinales quosdā insignes viros creauit: quorū opa magnā in rebus postea vsus est: Tādē cum pontificatus per quinquennium recte gubernasset moritur: z cunctis collachrymantibus in basilica lateranensi sepelitur.

Culielmus aut Rogerij ducis filius Apulie z Calabrie dux hoc āno postq̄ sexdec i annis regnasset a rogerio consobriino pncipatu deiecit: z statim apud Salernitanū principē confugiēs ibidē sine herede morit. atqz ita in eo oīs Roberti z Huiscardi familia per lineā masculinā defecit: Is nanqz Culielmus Constantinopoli abiens Alexij impatoris filiā in matrimoniu3 promissaz ducturus Calabriā z Apuliā puincias suas Calixto pontifici (vt diximus) comendauit. Sed Rogerius altero Rogerio genitus eius ex materna linea consobrinus Sicilie comes nil pōtificem veritus Calabriam statim inuasit: z p̄us dimidiāz cepit q̄ pontifex de ferenda ope cogitare potuerit. Ac sic bonus Culielmus hic vxore z dominio simul frustratus apud Salernitanum principem deniqz sine filijs obiit.

Rogerius autē predictus p̄mus Sicilie z Apulie rex hoc āno postq̄ Apuliā z Calabriā Culielmo predicto abstulisset non vltro comitez: sed regez appellari voluit: z in eo regno regnauit annis. 23. hunc Innocentius eius nois secundus papa cū aliquādo in Balucio oppido acriter obsideret Culielmus eius filius Calabrie dux vnico filio liberauit: atqz pōtificē cū multis cardinalibus cepit: quem non ita multo post Rogerius ipse hac modestia vsus liberū esse voluit: Quāobcām Rogerius quod voluit deinceps a pontifice ipetrauit preter regiū titulū: Verū cū postmodū Innocētius pdictus Roma pulsus esset: videlicet ab Anacleto papa adulterio vtriusqz Sicilie rex ab ipō Innocentio declaratur: qua ex re copijs z armis z animis auctus classe p Apbricam trāsiens multas cōprehēdit vrbes: z Tunisi regē sibi fecit tributariū Inde in Greciā traiciens Corcirā insulā Corinthūqz z Thebas atqz Euboia de grecoz impio abstulit

Belatus quoq; ſtatim in poliz suburbia eius vidente impatore incendit eiusdemq; imperatoris edes aliq; diu oppugnauit. **U**ex poſtea in ſiciliaz veniens in venetoz manus icidit: et ex ſuis trirēibus ad. xx. amiſit: ppter qd timore perteritus ſalutem ſibi fuga cōquiſiuit: domumq; reuerſus baud multo poſt panozmī mories Gulielmū filiū ſucceſſorem reliquit.

Chiems aſperrima hoc anno teſte Vicentio gallo li. 26. vbiq; fuit: in qua quidem multa pecora: atq; homines periere: et frugibus exuſtis miſerabilis ſubſecuta eſt fames.

Cenuenſium victoria.

Cenuenſes ſuperioribus annis a piſanis: qui maris imperiū ob naualis glorie potētia ſibi vendicabāt in ſenſi hoc anno ipſos piſanos implacabile bellū ſuſceperunt: et maxima claſſe cōparata: v3 octogita trirēmium et trium maximaz nauium ac alioz lignoz. xxxv. cū ingenti animo piſas vſq; nauigarunt. **U**bidēq; et per arnum flumiū atq; per terram diu vrbem oppugnauere: et multas clades eiſde piſanis intulere. quā ob rē piſani laceſſiti legatos cum cartha et atramēto ad genuenſes miſere orantes: et obſecrantes vt eos cōmendatos ſuſciperent: quia quicquid precipere ſuis mādatiſ obtēperarēt. **A**t genuenſes vt piſanorum ſuperbiam cōprimērēt: eoz domoz tecta uſq; ad p̄mū ſolariū deponi iuſſerunt. Quibus geſtis etiā plumbiuz eoz oppidū ceperunt: et funditus euerterūt: quo quidem euerſo viros ac mulieres om̄s captiuos abduxere. Superiori et anno genuenſes cū ſeptē tm̄ trirēibus vniuerſis ſtupētibus duas et viginti ſalcatas piſanoz nauas cū ſexaginta eoz trirēibus ceperant: et genuā cū captiuis innumerabilibus in triumphi modum perduxerunt. **H**ec iacobus theologus eoz archiepiſcopus.

ii28

Otharius nonus germanoz imperator hoc anno indemortui hērici impatoris loco legitimis ſuffragijs ceſar creatus imperauit annis. xi. Imperioq; ſuſcepto ſtatiz Innocētius papā a petro antipapa roma pulſum in lothoringiā gallie apud **L**ecodiu adijt: et ſui diſenſus cām audire voluit. **Q**uo audito boiez cōſolatus eſt: et iureiurādo ſpōdōit ſe illū tutuz cū oibus in vrbez reductuz. **E**t magno cōſeſtim exercitū cōparato in italiā cum pontifice venit: Romāq; ingreſſi pontificem nullo contradicente in lateranum perduxit: et mira felicitate ſtati oīa ad ſanitatez redegit. **C**uius beneficio deuictus innocētius ipſuz impij corona ſolēni pōpa coronauit. **Q**ui mox i germaniā ad cōprimēdos bocmoz motus redijt. et bis quidē ſuperatis itez cum exercitū i italiā redijt: ac romanoz ſeditiones ſup̄ſſit: **R**ogeriūq; p̄dictū apulie inuaſorē breui italia pepulit: licet negligētia pontificū oīa ſtatim recupauerit. **H**ic itaq; impator multe prudentie atq; clementie p̄nceps fuit: **Q**ui in toto ſuo imperio nil geſſit qd merito ab aliquo reprehēdi potue rit. **F**amiliaritate nāq; ſanctoz viroz et preſertim **B**ernardi abbaris mirifice delectatus fuit. **Q**ui tāde de edeo: de ſbominibus b̄meritus in patriā ſuam iter faciens verone deſecit.

Lotarius

ii28

6327

Innoctius eius nois ſecundus: papa natione **R**o. patre **J**oāne de regione trāſtyberiz **I**ſo nozio hoc anno ſurrogatus ſedit annis. i. 4. mē. 8. et diebus. 8. **Q**ui pontificatu ſuſcepto ſtatiz in **R**ogeriū **A**pulie ducē mouer: a quo poſt dira vtriuſq; prelia pontifex ipſe cuz multis **C**ardinalibus captus eſt. **S**ed **R**ogeriū (ut erat vir prudēs) capto pontifice reuerētia et modēſtia vſus ſtatiz ipſum liberuz cum **C**ardinalibus eſſe voluit et **R**omam cum maxima reuerentia remiſit. **A**t pontifex **R**omā reuerſus vbi pe. **R**o. **L**iuem **A**ntipapā creatū et oīa ſeditionibus plena cerneret reſq; ipſas ad multoz cede ſpectare videret ſponte ceſſit. **E**t primo quidē piſas ad nauigauit deinde genuā a quibus oibus picentiſſime et munificentiſſime ſuſceptus in franciā tuto preſidio perductus ē: vbi et a beato bernardo viro ſanctiſſimo et a cōctis principibus qui tuz beatū **B**ernardū maxima veneratione pſequebātur qui apud **M**ontē clarū ei rei gratia conuenerāt magnifice ſuſcipitur. **E**oq; loci concilio celebrato **P**etrū antipapaz cum ſectatoribus ſuis cōdemnauit: in belgis deinde alia **S**ynodo alia ſtatim in italiā vna cū **L**othario impatore redijt: celebratoq; et apud placentinā vrbe concilio piſas ſe contulit: quā quidē ciuitatē cū genuenſi populo iā pridē diſſidentē ad pacē tandē redegit his geſtis vna cuz impatore **R**omā acceſſit et cū magno exercitū vrbe ingreſſus: nuſq; antipapa apparente: in lateranum peruenit: atq; ita factioſos et **R**ogeriū **S**icilie regē ad ſanitatez et obedientiā redegit. **U**ex dum quietura reſpu. chriſtiana putaret. **E**cce **R**omani contra eū cornua erigentes **S**enatores more antiquo denuo creant. **Q**ui tempu. **R**omanā dēctioēq; ad ſeculares p̄tinentē gubernarent. **U**nde et pontifex: ut et his et reſiſteret apud lateranuz concilium aliud habere voluit. **E**tq; in eo concilio (**B**ratiano teſte) conſtitutionē edidit. **N**e quis laycus ſub ana thematis pena manū violentam in clericū mittere preſumeret: ſicut habemus in canone. i. 7. q. 4. e. **S**i q; ſuadente diabolo. **A**bandauerat item ſupioribus annis in remēſi concilio ſubdiaconibus et ſupra ſub oībz beneficioz p̄uatiōne ſtinēter vinere: ut et legiſ intra decreta. i. 8. di. c. **D**ereuimus ut hi. **U**etuit preterea ne quis ep̄s in eccleſiaſtico b̄ficiō ſibi ſucceſſorem cōſtitueret. 8. q. i. c. **A**poſtolica auctoritate. **T**andem. ii. 43. deſunctus apud lateranum ſepellitur.

Papa. 173

ii29

6328

Petrus pollanus. 38. venetoz dux eodē āno quo et **I**nnoctius bonoz oīuz ſuffragijs creatus dux ducavit ānis. i. 8. **U**ir certe cōcilio et manu p̄p̄riſſimus q ex ſenatuſcōſulto **E**manueli grecoz impatori et **R**ogeriū apulie regē admodū ſauit: et auxilio ſemp affuit. **Q**ua pp inſtructa claſſe maria corynthū thebas cuboiā **C**ozyrāq; iſulas ex imperio grecoz ab ipſo **R**ogerio rege: ut diximus: occupatas ip̄e recepit: ac. 20. ipſius trirēmes vnico prelio debellanit atq; ſubmerſit. **I**nſup et **J**uſtinopoliz vrbe a **J**uſtino ſecundo conditā venetis acq; ſiuit. **T**andē cū in claſſico bello cōtinue verſaretur: in eo viriliter cecidit: et venetias cū in-

ad

genti luctu delatus in monasterio sancti cypriani de muriano sepellitur.

C Petrus quidam Romanus civis petri quondam Leonis viri potentissimi filius hoc anno duz Innocentius pontifex in bello captus esset: a quibusdam seditiosis antipapa creatus anacletus appellatur. Qui mox in pontificatu intrusus: vt seditiosos quosq; alliceret vniuersas vrbis basilicas suis thesauris expoliat: et inter cetera a basilica beati petri crucifixum aureum: et quasdam coronas inspicibiles pendentes abstulit: insuper et ciborium: qd sanctus Leo papa sibi extruxerat destruxit. Unde tanta pecunia vim conflavit: vt facile legationibus sceleratissimu queq; in sua sententia traberet. Verum plantula qua non platanit celestis agricola cito eradicata est. Quia Lothario impatore superueniente ipsum cum eius factione oio cum rubore depulit: et Innocentiu pulsum in sede collocavit. Ipse at tadium in suo sensu obstinatus permansit: donec adiudicatus sathane moreret. Cardinales aut eius statim cum luctu ad misericordia pontificis confugerunt.

1131 **C** Sulco quartus hierosolymoz rex baldnini precedentis regis gener: et andegauensium comes hoc anno regnare cepit: et regnavit annis. xi. hic quippe christianissimus vir fuit: et in armis acerrimus, ppugnator quo adnixit exitit. Qui vbi hierosolimam et eius regnu auxilio et virtute duoz filioz acerrime tutatus fuisset: et inter cetera virilitatis sue opera turcos agru persicus incolentes persepe fudit: et non solum fudit: sed etiam ad tria milia eoz vnicu plio inter fecit: ac totide cepit: qua ob rem eisdem turcis maximu timore incussit. Veru tamen du aliqui leporu nimiu cocite insequeret casu equi sui corruit: et mortuus est.

C Ludonicus precedentis Ludouici filius et ipse hoc eode anno patri in francoz regnu succedens regnavit annis. xlvij. vir ingentis animi et virtutis: q diligens ea que dei sunt. xliij. regni sui anno vna cum corrado cesare cum ingenti multitudine christianoz ad expugnatione terre sancte in subsidiu christicolaz: quia ibidez sedulo ferebatur deficere aiosissime trasijt: ubi eu multa strenue gessisset: et sui aliquando sine ordine pergerent fame omnes oppressi: eodem quasi anno domu tristis redijt.

C Archiepiscopus genuensium hic incipit.

1133 **C** Syrus genuensiu eps vir vtiq; bonus et multaz rez scientissimus hoc anno vt Jacobus theologus scribit: ex episcopo primus genuensiu archiepiscopus apud cometu ab Innocentio predicto pontifice constituit. Cui et tres corice insule epos cum bobienfi brumacensiq; ac nolenfi subditos assignauit. Sedit autez hic ipse post q id dignitatis munus obtinuit annos. 20. Na tum genuenses maritimo bello prepotentes eundem Innocentium papam a petro adulterino pontifice pulsum vna cum pisanis et Lothario imperatore Romam e gallijs tute perduxere: et in sede cum pace collocauere. Quo beneficio denictus pontifex prius inter genuenses ipsos et pisanos pace firmata genuensem hunc episcopum qui mediolanensi suberat archiepiscopum creauit: eo q vir doctus et singularis virtutis esset.

C Pisanis quoq; eodem loco et tpe idem Innocentius papa in signu retributionis archiepatus dignitatem contulit tribus alijs corice insule episcopis et populontense sibi submissis.

1135 **C** Calor diurnus admodu estuas hoc anno in cisalpina gallia tanta siccitate dedit ut frugibus vniuersis siccitate eadez exiccatis miserabilis subsequeretur vbiq; fames: Atq; et ex eo multis in locis terra fomite immixta maximo populoz terrore flamas emitteret: vnde non ita multo post lugubris et miseranda pestis in toto pene orbe subsecuta e. Ex qua et lucius secundus et Celestinus secundus summi pontificis interiere.

C Templu aute Misericordie ea obrem hac in nostra vrbe bergomo in honorem beatissime dei genitricis marie in vbis foro iuxta Cathedralē basilicaz indicibili prope: tum impensa tum artis elegantia et lapidibus quadratis et scctis a cocuibus nostris ob misericordia ipsius genitricis dei Marie: hoc estuanti tpe: Implozanda hoc anno ceptum fuit atq; inde per tempora eximia pulchritudine consumatur. Eo naq; tpe bergomenses nostri fundato: ut ita dixerim: Misericordie templo cum multi fame et peste laborarent: etiam misericordie loca plurima ad elemosynas cla et apte paupibus erogandas in vrbe et extruxere: q vsq; in pns tanta euz religione et pietate in vniuz collecte excreuit: ut in tota italia eide locus confimilis non inueniatur.

C Viri disciplinis excellentes.

C Baliardus natione Gallus philosophus peripateticus: et multarum scientiaruz eruditissimus his temporibus parisiis floruit et multa edidit his euz aliquando de fide nostra in quibusdam articulis non recte sentiret: Ludouico rege presente: quorundam episcopozum et abbatuum Synodo congregata rationibus euidentissimis conuictus non modo sui errozis sententiam mutauit: verum etiam monasticum induit habitum ac deinceps vna cum quibusdam discipulis in deserto loco secessit: et ibidem conctis diebus vite sue sanctissime vixit.

C Gilbertus etiam philosophus natione britannicus eo etiam tempore magno in precio apud gallos habitus fuit: qui tate fuit doctrine: q obscientiarum varietatem illis in locis vniuersalis doctor appellatus fuit: Scripsit autem plurima que videri minime potui.

C Ricardus autem Monachus de sancto victore vir quidem doctrine prestabilis et sine vlla dubitatione disputator: acutissimus p hec quoq; tempora (teste vincentio gallo) parisiis clarissimus et inelytus fuit. Qui preter sanctitate et infrascripta grauiter quide et copiose edidit opuscula v3.

De trinitate pulchre	li. 6. Incipit: si ad sblimū	De ptate ligadi et soluēdi	li. i. Quecumq; ligane.
De spiritu blasphemie	li. i. Que in euangelio	De differentia peccatoz	li. i. Qm questioni tue.
De ptate iudiciaria	li. i. In regeneratione	De. 12. patriarchis	li. i. Benjamin adole.

De verbis apostoli
Super daniellem

li. i. Queris quomō
li. i. Quid illud

De statu hominis

li. i. Omne caput.

Hūit et sermones ad populū elegātes et doctos multos.

6338

Conradus eius nominis secundus genere Sueuus decimus Herimanoꝝ imperatoꝝ hoc anno Lotbario suffectus imperauit annis. 15. Hic primo Bauarie dux et henrici quarti nepos fuit: princeps siquideꝝ inclutus et clemens existens a diuo Bernardo abbate plurimū dilectus fuit: cuius quideꝝ hortatu in Saracenos Cruceꝝ vna cum Ludouico francoꝝ rege et alphonso hispanie ac henrico Anglie regibus alijsqꝫ plurimis principibus sumpsit: vnde magno cruce signatoꝝ comparato exercitu constantinopolis primo peruenit: vbi ab emanuele Brecoꝝ imperatoꝝe precibus compulsus Iconijs Brecoꝝ oppidū optime munitū et frequentissimū obsedit pollicitusqꝫ est ideꝝ grecus imperatoꝝ se oīa que exercitū erant necessaria ministraturū dumqꝫ castrū a nostris obfideretur: scelestus imperatoꝝ greca vsus infidelitate gypsū farine immiscuit: et maximā quantitatē in exercitū misit dumqꝫ ex ea panis confectus fuisset: et ex eo exercitus comedit: mox tot milites periere: ut omnia obsidione in Thraciā secedere oportuerit. Tandē hierusalem perueniens multa circa damascū comisit certamina. Cumqꝫ magnis conatibus eaz obfideret: et milites fame sitiqꝫ plurimū laborarent non sine contumelia obsidioneꝝ soluit: et diminutis varijs casibus exercitibus in Europā tandemqꝫ Ludouico francoꝝ rege venit. Ac sic deniqꝫ Conradus hic anteqꝫ imperialē benedictionē percipere potuisset: e vita excessit.

Conradus
ii 36

C Edessa Ciuitas.

C Edessa autē Mesopotamie ciuitas ab hebreis Arach vocata hoc ipso anno ab Alaph turcoꝝ principe capta: et in suaz potestateꝝ reduci tur: vbi occisis oibus fidē xpi negare recusantibus et in dedecus xpiani nois ibideꝝ nobiles matronas capiens super altare sancti Joānis baptiste: qd sciebat a nostris preculū esse stuprare fecit. Ea eiz vrbs rages fuit: ad quā thobia filius suuz misisse: sacra Thobie tradit historia: quāqꝫ Thadens apostolus ad fidē xpi conuertit et in qua: beati Thome apostoli ossibus decorata: Abbagarus rex regnū obtinuit qui. f. Abbagarus datus ad Iesū dñz nřz epistolis scripta manu dei responsa percipere meruit: que a tpe euersionis hierusalem. 44. annis christianis paruerat.

ii 40

C Balduinus huius nois tertius: quintus hierosolymoꝝ rex hoc anno Fulco patre eius defuncto i regnū succedens regnavit annis. 24. Vir et ipse strenuus: qui coradi expeditione aiatus Alcaloniā vrbez diu a christianis obsesam vi cepit: ac gaçam antiquissimā vrbe penitus derelictam reedificauit: et militibus templarijs ad inhabitandum cōcessit. Tanti quoqꝫ ai magnitudinis fuit: vt etiam turcoꝝ satrapas hie ricontinos opprimētes aggredi ausus fuerit. Ex quibus pzelio superatis quinqꝫ milia interfecit. Et dein de Mozadinū damascenoꝝ militie principem suos agros infestantem magna clade affectuz vsqꝫ ad damasci menia persecutus fuit. Deniqꝫ sine liberis deficiens almericum fratrem habuit successorem.

ii 41

6344

Celestinus hie papa natione tuschus ex quodā sancte Felicitatis castro natus Guido antea vocatus hoc anno in Innocentij locū omnium consensu pontifex creatus sedit men. v. Hic beatus tantūmodo in hoc dici potest q nullis seditionibus toto suo pontificatu nexatus fuerit. ppter hanc (vt arbitroꝝ) causam quia ubiqꝫ peste laboratum est: ex qua etiam ipse mense quito defecit: et in lateranensi basilica sepultus fuit.

Pap. i 74
ii 45

Celestinus tertius papa natione bononiensis patre alberto post celestinū pontificē predictū sedit mē. xi. et diebus. 4. hic tituli sancte crucis in hierusalem presbyter cardinalis fuit: quā quideꝝ basilicā ferme tota collapsam pprijs expensis restituit: qui inito pontificatu nil pretermisit: quod ad expeditionē hierosolymitanā admodū necessarias pertinebat. vtz et ipse dum in his versaretur peste absumitur: et in lateranensi basilica sepellitur.

Papa. i 75
ii 46

6345

C Joannes de tpiibus sic appellatus: i chronice oēs tradūt: hoc eodē ano cum 361. annis vixisset: in gallijs moritur: quē Caroli magni armigeruz fuisse tradūt.

C Benuenes hac tēpestate cū et ditione diuitijsqꝫ ac gloria admodū clari haberentur a Conrado isto cesare signandi pecuniā et aureā et argenteam privilegiū obtinuerūt cum ipsius. f. nota: qd et nunc vsqꝫ apud col in fidem premissoꝝ fideliter seruātū est. Nā vsqꝫ ad id tps: ut Iacobus eoz theologus refert: Benuenes nisi papiensi moneta et quibsdā paruulis: qui Bunetti dicebantur vsi fuerant.

Papa. i 76
ii 47

6346

Cegenius eius nois tertius papa natione pisanus sancti Anastasij abbas: quē beatus Bernardus monachū fecerat post Lnciū pontificē papa electus sedit annis. 8. mē. 7. et diebus. 20. Hic vir prudētissimus et optimus fuit: Qui romanoꝝ conatus intelligens: qui scilicet senatoꝝ suos confirmari

AD 2

oio volebant ad farsense monasteriũ noctu in sabinos abiit: ibiq; cõsecratus statim romã redijt: et molestã tes romanos molestare cepit: qui pace pctita magistratu se abdicarũt. Sed paulopost intelligẽtes dolose cõtra cum Romanos agere tyberi dilabũt. Quem Romani nõ secus q̃ gelasiũ olim cũ sagittis persecuti sũt. Ille autem p̃sas et deinde in franciã nauigauit: vbi repto Bernardo patre suo ad ludouicũ frãcie regẽ se cõtulit: illumq; cruce signauit: et multos cum eo in turcos et saraccnos animauit. Inde regis auxilio fractus romã redijt: et a romanis cũ magno apparatu: et eximia oĩuz expectatione exceptus est. Sed cuz tybur re creãdi ai grã concessisset: nõ ita multo post ibidẽ vita discessit: Romãq; delatus i basilica beati petri sepeliũt.

Cõuincus mauroceno eius nois septimus: quadragesimus venetoz dux eo año quo Eugenius oĩuz cõsensu dux creatus ducavit años. 7. Hic naq; verus et integer ac aptus vir fuit: q sine simulatioe: sineq; fictione xpianã religionẽ quoad potuit intus et extra excoluit et p̃pterea classẽ subsidiariã i auxiliũ xpianoz in asiã misit: pacisq; amator existens bella inuitus suscepit. Sed edificãdi studio uehemẽtẽ curã exhibuit. Quam obrem venetã urbem maximis edificijs sua et cõi impẽsa exornauit. Et inter cetera sancti marci turri campanariã excitauit: suoq; hortatu et exemplo hospitale in canali orphani ripa edificatũ fuit. Et licet in tanto fastigio collocatus eẽt: nõ q̃ tũ literaz studiũ intermississe legitur. **Adriens** tandem cuz maximo omniũ luctu apud sanctam crucem sepelitur.

49

Cõuenenses christianissimi et magnanimes viri hoc anno Eugenij pape hortatu classez centũ et 63. lignorũ contra turcos et saracenos: q christianos crebris incursionibus infestabãt armauerunt: et vna cum barcbinonensi principe in armariã pficiscuntur: vbi et hostili aio turcos ac saracenos inuadunt: cuius quibus p̃lio conferto diũ et acriter maxima cũ utriusq; cede pugnaverũt. Tandẽ genuẽses superiores existẽtes ipsi barbaris ingente cladez dederẽ. Nam cũ in eodẽ p̃lio ad. 20. milia interfecissent: urbẽ et quecũq; in p̃da datam eẽt. x. milia vtriusq; sexus ex ea capta cũ ingenti gaudio: vt Jacobus eoz theologus scribit: genuã in triũphi modũ perduxerẽ. Quoz spolijs genuenses mitz in modũ ditati etiã ex ipsoz manubijs mults donaria i auro et argento eoz ecclesijs obtulerẽ.

Cornegia prouincia his quoq; t̃pibus vinaci predicatione albanensis episcopi ebristi fidẽm recepit. **Ob** cuius bñficiũ atq; virtutẽ: postea Anastasio quarto defuncto maximo omniũ consensu pontifex creatus hadrianus quartus appellatus est.

Cir i disciplinis excellentes.

Cratianus sancti proculi monachus p̃ia etruscus tẽpestate istac apud bononiã italiẽ urbe ob eius ingenij et doctrine magnitudinẽ maximo i p̃cio habitus eẽ: vbi inter cetera sue lucubrationis opa decretoz libz accuratissime collegit: Cuius p̃ncipiũ eẽ: Humanũ genus duobus regit. Quod quidẽ celeberrimũ opus Eugenius pontifex approbauit et legendũ publico Gymnasio cõcessit. Ipsuz autem librum in tres diuisit partes v3 distinctiones cas et de cõsecrationibus. Primãz aut partẽ in vna et centũ particulas distinxit. Secundã in. 36. causas. Ac tertiã de p̃secratione nuncupauit eo q̃ ita iam inceperit. Et hanc quoq; in quinq; distinctiones diuiserit: De quibus hi extant versus. Una cũ centum distinctio sit tibi prima. Ac. 36. cause sunt parte secunda. Hunc finit et cõplet dictio quinta.

Cetrus lobardus parisiensis ephs ex Nouaria Cisalpine urbe oriundus per id quoq; tẽpus (ut vincentius gallus testatur) apud parisiuz inter doctos non solũ sue etatis: s; et priorz seculoz litteris ornatissimus: et bonitate vite atq; ingenij acumine clarissimus et celeberrimus fuit. Cuius rei gratia. 4. sentẽtiãz libros accurate doctissimeq; cõposuit: cuius libri p̃ncipiũ est: Cupiens aliquid de penuria. Inde q; psalteriũ totũ et pauli ep̃las optime glosauit: atq; sermones multos et doctos atq; elegantes ad populu habuit.

Cetrũ p̃terea cognomẽto Comestorẽ predictis nõ carne s; virtute frẽz: et ipse eadez etate et tẽpestate in gallijs floruisse: vincentius gallus: affirmat: qui vtriusq; testamẽti historiã diligẽter et accurate explanauit: cuius p̃ncipiũ eẽ: Imperatorie maiestatis. Alia etiã nõ nulla edidit: sed et versus quosdã i laudẽ beate virginis marie pulcherrimos composuit.

Cuicena quoq; hispalensis medicus oĩuz clarissimus eminetissimi ingenij vir: de cuius vita nil certũ ferme habetur. his t̃pibus vniuerso orbi clarissimus bẽtur: quẽ mesue et Joar medici Aboualim vocãt: s; vulgares bythine regẽ fuisse dicũt: et ab Aueroi medico venenatũ tradũt: sed anteq̃ periret ipse illã Aueroi interfecisse: Qui cũ in oi doctrina eruditissimus esset: libz excellẽtissimũ cõposuit: In quo oẽz logicã oẽz q; naturalem phãm multis uoluminibus complecti uoluit. Methaphysicaz deinde accuratissime enucleauit: Distinctusq; ac clarius p̃ ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica: postq̃ oĩuz medicorũ scripta vidisset medicinã oẽz in quinq; libris descripsit: i quibus se Galieni it̃pretẽ appellat. Scripsit quoq; et de ṽtribus cordis: de tyriacha: de dilunijs cãicoz etiãz libz edidit: De alchimia ad Assẽm phũz Insuper et liber quidã: qui de cholica tractat eidẽ ascribitur.

Cuerois quoq; medicus cognomẽto comentator: phũs quidẽ clarissimus: et ipse apud cordubã hispanie urbe hoc t̃pe: vt ex libro eius qui de celo tractat bẽtur floruit et multa cõposuit: et adeo excellenter in oẽs Aristotelis libros scripsit: ut cõmẽtatoris cognomẽtũ promeruerit: deinde de substantia orbis et de sectis cõposuit: Libzq; pulchz de medicina collegit atq; de Tyriacha et de dilunijs ac alia multa edidit. Cuicene. 11. medici emulus et inimicissimus fuit.

Cour eẽt medicus cognomẽto sapiens his t̃pibus fuisse et claruisse ipsemet in. 15. tractus sui: qui de Tyase ri inscribit. li. f. 2. c. 5. testatus est: atq; cum Abouali Cuicena in carceribus fuisse in eodẽ libro meminit.

Hic cum esset eruditissimus viz librum medicine noie Tasyru ad quedam regem dedit: Undeque nonnulla
filia composuit. Dicitque se vniuersam medicinam amplissimo volumine euoluiffe.

Ricardus cluniacensis monachus disertissimus vir: et ipse hac etate claruit: et quedam vt vincetius gallus
testatur composuit. et inter cetera historia multorum temporum eleganti stilo descripsit: quam multi scriptores ma
gnificiunt. Ex qua idem Vincentius in suo speculo multa excerptit.

6552

Anastasius. 4. papa natione Romanus ex patre benedicto natus sci Ruffi vilitrene diocesis ab
bas Eugenio pontifici hoc anno susceptus sedit annis. 2. men. 4. et diebus. xxiii. vir certe pie
tissimus et multe misericordie insignitus: qui cum in tota ferme europa fame et graui peste la
boraretur: clam et aperte largas pauperibus elemosynas et ex Romanam urbem prebebat. hic ita
que pontificatu adeptus mox calicem pulcherrimi operis pondo marcharum. xx. et alia quedam do
naria lateranensi ecclesie condonauit: palatium deinde peregregium apud sanctam mariam rotundam edificauit. Cuius
religiosos viros plurimum veneraretur: et privilegij aplissimis et gratis communiuit: et quoniam maxime Eulielmum
eremitarum sancti aug. fratrem olim aquitanie ducem summa deuotione complexus est: vt. j. de eo dicitur. Multa. n.
tum ad dignitatem ecclesie: tumque ad ornatum urbis facere statuerat: quod et fecisset nisi imatura morte preuentus
fuisset. Tandem via vniuersae carnis ingressus in lateranensi basilica sepulchro porfirico sepellitur.

Pap. 177.

1153

Alphonsus hispanie rex eo ipso anno quo Anastasius pontificatum iniit ab expeditione hierosolymorum redi
ens cum domum applicuisset: statim moritur: et in eius loco Sanctius natus maior subrogatur. paulo post ferdinandus
frater: qui et ipse in arabia accedens: ibidem pro christi nomine bellando interijt: Quo mortuo eius filius al
phonsus nomine successit. Nec quoniam quisque eorum regnauerit compertum habemus.

Thomas cantuariensis archiepiscopus vir quidem optimus et sanctissimus hoc anno ab Henrico anglo
rum rege martyricatur. Is enim cum iura sua et ecclesiasticas dignitates: quas sibi predictus rex et publica eius po
testas usurpauerat resarcire: et in statum pristinum reuocare anniteret post exilium danna: contumelias: atque ob
probria: postque parentum et amicorum proscriptionem et alia atque alia supplicia: tandem martyrio coronatus est
Quod quidem seclusum cum ex coniuratione henrici regis factitatum affirmaretur: ipse rex confestus se falso ac
culatum per oratorem apud Alexandrum pontificem maximum iuramento purgauit. Verum alexander
auditis et cognitis crebris ipsius beati Thomae miraculis cum in sanctorum catalogo ascriptis. Eius autem
vitam quidam Ioannes episcopus conscripsit.

Edericus primus cognomento barbarossa natione sueuus. xi. germanorum imperator hoc anno post
radum germanum suum delectus imperator impauit annis. 37. Qui creatus augustus confestus in italia
descendit. Ingressusque lombardiam verdonam urbem tunc insignem eidem non obtinerat aliis diu obsedit
quam cum tandem vi obtinuisset militibus suis in predam dedit: qua capta et spoliata celeri gressu roma
conterdit: ingressusque urbem et ex more pontifice salutato ab eodem imperator coronam apud sanctum petrum accepit. Ve
rum dum pontifex hadrianus ipsius incoronare statuisset: ne quid tumultus excitaret. Leuissime portas clau
di fecit: Ex quo populus romanus indignatione commotus: vi per hadriani pontem in vaticanum erupit: ac im
peratoris familiam inuasit: et multos vulnerauit. In quos mox ultio ab exercitu imperatoris facta est. multos enim
Romanorum aut cecidit: aut captiuauit. Sed imperator pontificis precibus delinitus confestus captiuos incolum
es dimisit. Nec ita multo post dum in germaniam rediret cremonam cisalpine gallicae civitatis obsedit: et mul
tis incursionibus afflixit et lacerauit. Abortuo deinde hadriano pontifice successori eius deus admodum aduer
sari cepit. unde et quatuor pontifices scismaticos et eum successiue creare fecit. Quorum quidem seditionibus:
et perturbationibus ecclesia romana fere collapsa est. Quibus iniurijs permotus pontifex Alexander Federi
cum ipsum: et scismaticos pontifices suos anathematis vinculo colligauit. Quam ob rem Federicus omnes ecclesie
ditionem pulso Alexandro occupauit. et cum multe eidem civitates resisterent: omnes fere cisalpinam vastauit.

1153

Sed dum in pontifice nimium exardesceret: et crudesceret: et quoniam maxime in lombardia ibi humaniter imparet Eual
nagnus anglie comes: et tunc mediolani princeps adiuuantibus socijs civitatibus eius copias ita frequen
tibus prelijs attriuit: vt cum pontifice romano libenter pacis federa inire coactus sit: et maxime quod ortho eius fi
lius a Sebastiano venetorum duce captiuus tenebatur. Has ob res imperator venetias ad Alexandrum pontificem
humiliter accessit: et ibidem deposito imperiali vestimento in ianuis basilice beati marci populo vniuerso astan
te et spectante humi se prostravit: et veniam pontifici romano suppliciter exposulauit: Quam suscepta penitentia:
et obediencia integra promissa iureiurando pace firmaverunt: Atque ita venetorum opera federicus absolutis bene
ficijs pmeruit: et ecclesie roane reconciliatus fuit. His ex ista bene et optice gestis: Federicus magno sibi exer
citu coparato per syria expeditionem suscipit. Et per vngariam iter faciens tandem constantinopolim peruenit: vbi
Isaac grecum impantem offedit: qui federici potentiam veritus traicere basiphorum hortatus est: Trasmissis ita
que copijs Federicus primo philomenam urbem de turcis accepit: ac Iconij agrum vastauit indeque cum multis
Barbaris cedes dedisset: tandem armeniam minorem totam occupauit: et in sua parte redegit: vbi deique institutus
dum aliquo rapidum annum lanadi cum inexplorato ingressus fuisset: ab aquis suffocatus: cuius funus tandem a fi
lio repertum tyrum perducitur: atque ibidem cum maximo omnium luctu sepellitur. Quo mortuo filius eius exerci
tum in antiochenum agrum perduxit: vbi et partem morbo: partemque fuga tandem consumptus est. Fuerat. n. federicus hic
magnanims largus strenuusque atque facundus ac in omnibus semper gloriosus: de cuius gestis et multa infra dicemus.

Vitalis Michael. 41. venetorum dux Dominico mauroceno duci hoc anno surrogatus ducauit annis. 17.

Ad 5

1154

De isto nil memorie dignū habemus nisi q̄cum regnasset annis. 17. ob eius imprudentiā apud palee pō-
tem anno etatis sue septuagesimo a populo obruncatus fuit: eo q̄ classē peste infectā in urbē introduxif
set. Eoq; sic mortuo corpus eius apud sanctū Zachariā sepultū fuit.

1155

Gualuagnus at anglie comes et mediolani princeps vnicus andree principis filius hoc anno patri in
regnū succedens regnavit annis. 24. Vir certe inclutus et celebri laude dignus: qui ab parētis sui equita-
te minime exorbitauit: preter hoc q̄ bellum pacis semp carius habuit: dixit enim se cursum nūq̄ acturū ni-
si si aut in hostes rueret: aut fugientes insequeret: quod bene patre mortuo ostēdit: q̄ de nibilo aliud q̄ d̄
bello gerendo meditabatur: vnde p̄cipatu inito p̄imo suo congressu in laudenses mouit: quibus supera-
tis et profligatis etiā sapiens sibi in senos plurimū lacerauit ac elemonēses pari mulcta affecit: postmo-
dum contra comenses: qui predictis ciuitatibus p̄sidia tulerāt: propanit: et eorū ciuitatē perturbauit. De
inde exercitu congregato ī Hulielmū montisserati tunc marchionē duxit: Quē casali obsidione cōcludēs
eo usq; ipsū perduxit ut p̄re fame mulos et mures ac herbe: quas pecudes non comedūt oppidanis. p̄ sum-
mis delitijs haberētur. Tandē ne fame deficeret deditiōne fecit. et eo cū oibus capto vectigale: sibi cōstituit
Contra Federicū demuz impatorē: qui eū in mediolano obsederat multotiens eū ingenti virtute dimica-
uit: atq; eius legiones sepissime profligauit. Et h̄ pro urbe conseruāda multa icōmoda et dāna atq; vulne-
ra in proprio corpore pertulerit: attamen nūq̄ animo consternatus fuit. post multas deniq; cōcērationes
et vastationes iudeis prodentibus ciuitatē imperator cū exercitu ingredit: et cūcta in direptionez data tātā
crudelitate exercuit: vt nō etati aut sexui parcere voluerit: s; oēs cecidi: et p̄ seruis habe. i mandauit. Ablate
q; mediolanensium opes et domus dirute: etiā mensa cūcta per circuitū penitus euerit: vrbeq; solo equa-
ta Federicus aratrū per circuitū duci: et sal spargi p̄cepit: bis gestis gualuagnus cū Joāne ep̄o ac multis
ex vicecomitū familia captis in germaniā ad perpetuos carceres relegant. hunc itaq; gualuagnū captum
Federicus: ut aiunt: triduo sub mēsa ad modū canis tenuit: et multis flagellis cedi fecit. perductus at̄ i ger-
maniaz et i cōpedibus cōiectus multis ānis afflictus fuit: post multos ānos Gualuagnus cōpedibus fra-
ctis custodib; interfectis i italiā cū rustico habitu venit: vbi mediolanensū ciuib; cōuocatis et in vnū
collectis adinuātibus socijs ciuitatibus ac grecoz ip̄eratore ab integro ciuitatē reposuit: ac menibus mu-
nuit: et p̄ viribus cūcta restituit. Tandē gualuagnus hic vir inuictissimus cūctis filijs eius priuatus ai do-
lore et senio granatus egritudine contraxit: atq; die quinto quo egrotare cepit vitā cū morte mutauit: qui
fuit annus dñi. 1182. Quo sine virili sobole defuncto mediolanenses p̄ senatū more populi Ro. se suaq; rexe-

Papa. 118

1156

re: ac ita per duos et 50. annos vsq; ad Turianoz tyrānidē seruātū est.

Adrianus quartus papa p̄fessione monachus: et gēte anglicus Anastasio pōtifici hoc āno suc-
cedens sedit ānis. 4. et men. x. hic cū esset egregius declamator ab Eugenio tertio in Noruegi-
am prouinciaz conuertēdā missus fuit: et illā ad christi fidē conuertit. Quī magistratu suscepto
minis ac precibus a romano populo tētatus fuit: vt liberā vr̄bis administrationē cōsulibus re-
linqueret: qd̄ se facturū cōstātissime recusauit. Quā ob eā populū indignatus cardinalē vnū
multis affecit vulneribus: vnde pontifex eos acerba et dura execratione ac interdicto persecutus est. Itidē
fecit in gulielmū sicilie regē: qui multas ecclesie occupauerat vr̄bes. Ux̄ postea pontifex eū in gratiā rece-
ptum dia errata pepereit. Hic itaq; romanā dictionē plurimū auxit: et circa lacū sancte christine: seu vultu-
num multa castella erexit: atq; munuit: et p̄dia a comitibus coemit: et radicophanū oppidū muris ac tur-
ribus inexpugnabilibus cōmuniuit. Primusq; pontificū vr̄bem veterē inhabitauit: quā etiā menibus et edi-
bus cultiorem reddidit: vbi aliq̄tū moratus Romaz reuersus est. Sed ibidez malignā consulum conuersa-
tionē odio hñs agrigianū petijt: ibiq; moriēs corpus suū romā delatū i beati petri basilica sepellitur.

655

1157

Gulielmus Rogerij regis filius h̄s apulie et Sicilie rex: hoc anno patri in regnū succedens regnavit an-
nis. 12. licz sint qui dicant. 15. Hic patre defuncto (ut erat animo ferox) mox Bencuentana suburbia capera-
nūq; ac Banchū in bernicis de ecclesia occupat: pp̄ qd̄ hadrianus pontifex eū graue Anathemate notat:
S; paulopost Gulielmus vbi intellexit Emanuelē grecoz impatorē quinq; milia libraz auri pontifici ob-
tulisse vt Gulielmū italia fugaret: mō ei tres apulie ciuitates ex federe pmitteret. Eo audito statim Guliel-
mus hic ad misericordiā pontificis recurrit: et ei oia ablata restituere opromisit: atq; vltra alia nōnulla op-
pida tradere Romanosq; rebelles subigere ac Turū qd̄ grecus obtulerat p̄soluere si eū absolueret: et in re-
gno cōfirmaret. Que res admodū pontifici placuit: verā quidā cardinales auaritia ducti id bonū impedi-
uere. Gulielmus autē indignatione cōmotus mox cū paratissimo exercitu Apuliā ingressus: copijs greco-
ruz et appuloz p̄elio superatis: oia vastare cepit. Quam obrē Appuli et Salentini cōpuli ei deditiōne fece-
re pontifex vero cardinalibus indignatus: q̄ malum consiliū dedissent: Gulielmus ad se vocatus in grati-
am recepit: et vtroq; regno eum confirmauit: adhibito prius sacramento se nil amplius deinceps molitu-
rum: qd̄ Romanaz ecclesiam offenderet inde eo et deinceps singulis annis Apulie reges vectigal pontifici
Romano p̄soluere consueverunt.

Gulielmū etiā Eremitā ordinis nostri virū vtiq; sanctissimū oliz aquitanic duce et pictauiensiu comi-
tem per hec quoq; tēpora in Hallijs virtutibus et miraculis clarū fuisse constat. Qui a primeno inuentu-
tis sue beato a Bernardo abbate sufficienter edoctus dum cunctis celsior haberetur: morte p̄oculis sibi
constituere voluit timentq; ne aliquando morte subitanea raperetur sp̄erit̄ seculi pompis in vastā Eremitū

secessit: et ibidem sub diui patris augustini regula perfectus christi seruus esse cepit. Factusque religiosus dei
ceps quoto in seculo altior in honoris cacumine fuerat tanto se humiliter sub conditoris sui regimine subdidit:
Et sicut antea insignis et loricator barbaros et hostes propulsare consueuerat: ita in deum quersus lorica su-
per nudum induens crebris orationibus: vigilijs: ieiunijs: disciplinisque corpus suum indefinenter affligere vo-
luit: Quibus armatus periculis hostes spirituales atque peccata colluctando superauit: hanc ob rem multi non
modo seculares: verum et eiusdem ordinis fratres atque alij priuati: quibus vite ipsius fama nota fuerat ad
eum confluebant: et tanquam bonum patrem et doctorem ordinisque restauratorem paruo adhuc sub tugurio boni ob-
seruabant discipuli. Quis cum cisterciensium ordinem in gallijs modico tempore plurimum auctum: ac maximo in precio
habitu: suumque eremitarum ordinem adeo in omnibus labefactum dirutumque atque vastatum: ut nulla qua-
si religionis facies in eo videretur. Collabentia namque videbat monasteria: collapsa oratoria: desertos or-
tulos: et quid plura: laborate prostratus omnium religiosorum caritate: et inopia ordinem offendit: ut nullum ser-
uare religionis inditium in eo videbatur. Ordinis itaque sui vir sanctus calamitate per motus animus ad in-
staurandum ipsum moreque religiosorum suorum componendos ita adiecit: ut breui conualescens ex multitu-
dine religiosorum ac monasteriorum a se restitutorum meliorem faciem ordo ipse eremitarum diui augusti-
ni in gallijs pre se tulerit. hanc ob rem ordo ipse ea in regione eum non modo patrem: verum etiam ordi-
s conditorem appellauit. unde et deinceps ordinis fratres non Augustini: sed gualielmite vulgo appellauit.
Hic itaque concessione Anastasij pontificis ac hadriani eius successoris relicta eremo ciuitates primus ex
eremitis incolere cepit: et primum monasterium apud parisijs sub mendicitatis titulo extruxit: quod etiam
carthusiensis frater in suo fasciculo temporum contestatus est. Huius autem precipuus Albertus gal-
lus fuit: Qui viuendi modum sua doctrina et vite sanctitate ordinem postmodum auxit: et rigore continuit
Hic siquidem Gualielmitarum titulus in gallijs vsque ad Innocentij quarti pontificis tempora perseuera-
uit. Verum eo mandante post habita eius denominatione: et omnibus diui patris Augustini eremitis ad
ciuitates vbique accersitis idem pontifex Innocentius: et successores omnes sub vno titulo eremitarum san-
cti Augustini appellari voluit atque precepit. Erunt forte qui a durato iam calcibus tramite exorbitent: et
clament me temerarium fore religiosum: eo quod presumam hoc in loco dicere ea que multis incognita sunt:
ut hunc patrem Gualielmum ordinis eremitarum diui Augustini fuisse fratrem dicere ausim. Sed si ipsi
veterum pontificum annales: et scripta (prout diligenti cura fecimus) perlegerint: nec dubito quin com-
periant me hoc in loco vbiunque vera dixisse: Qui si religiosi sunt: aut taceant: aut eos peniteat: aut certe
legant: cum inter alia crimen hoc minime deceat religiosum.

Hereticus vualdensium seu pauperum de lugduno per hoc ipsius tempus innotuit sumpsit: Cuius quidem auctor qui 1158
daz nomine vualdo lugdunensis ciuis fuit. Quis cum diues admodum haberetur opibus relictis et pauperibus
errogatis dyabolica quadam suasionem ductus euangelicam paupertatem omnimode obseruare statuit: vnde
de eorum idiota esset: quosdam vulgares libros cum quibusdam sanctorum dictis sibi conscribi fecit quos non
sane intelligens suo inflatus spiritu predicando sanctorum apostolorum officium sibi usurpare curauit. Con-
gregatis itaque innumerabilibus quasi discipulis multos et quidem pessimos errores disseminare cepit: pre-
latos scilicet ac clerum penitus aspernando monitus autem respondit obedire oportet deo magis quam homi-
nibus: et cum in suo sensu obduratus persisteret tandem veluti hereticissimus et contumax anathematis
vinculo innodatus patris propellitur: que res facta est in laqueum magnum et maximum scandalum simpli-
cioribus viris: adhuc autem multis in locis hec ipsa fatuitas viget.

Viri disciplinis excellentes.

Joannes carnotensis episcopus et beati Thomae cantuariensis familiarissimus: homo doctrina et eloque-
tia clarissimus: his temporibus in precio existens librum de Curialibus et philosophorum nugis composuit
Et etiam vitam ipsius beati Thomae accuratissime edidit: atque alia quadam ut vincentius gallus li. 29. re-
statu scripto mandauit.

Joannes etiam medicus Mesue filius: qui Mesue alterius fuit filius Hanech filij Bali filius Abdele
regis Bamafenorum et ipse hisdem temporibus in medendis langoribus clarus existens de Medicina
rum solituarum rectificatione librum scripsit. Alium quoque Anthidotarium: quem appellauit Erabadim edidit
insuper: et cum de curis morborum scribere orsus fuisset. Cumque a capite inchoasset scribens de mor-
bis cordis interijt: et manuum opus reliquit quod postea petrus Pponus patavinus: ut aiunt perfecit
An christianus iste fuerit ignotum habemus: et licet tanquam fidelis et bonus deum persepe appelleret. Quis
tamen in suis operibus christum nominat.

Joachin abbas calaber maxime doctrine: et excellentissimi ac prope diuini ingenij vir hac ipsa tempestate
apud Gualielmum regem: et calabros omnes clarus et inclytus fuit. Qui propheticum spiritum ut aiunt repletus futu-
ra quasi presentia differebat. Quis aliquando ab Orbone Augusto interrogatus quid sibi de expeditione sa-

racenorum sperandum esset: Respondit: mundum adesse tempus quo hierusalem recuperari posset: itaq; christicolos non valde profecturos: Hic cum plurimum eruditus esset nonnullos in sacris codicibus edidit commentarios: et quod maxime in apocalypsim: ubi et multa predixit: et potissimum de ordinibus mendicantium. Item contra Petrum lombardum Theologus doctissimus librum composuit: Qui etenim postea damnatus: et reprobatus fuit: sicut patet in principio libri decretalium. Alia quoque per pulchra scripro mandavit.

Pap. 179

1160

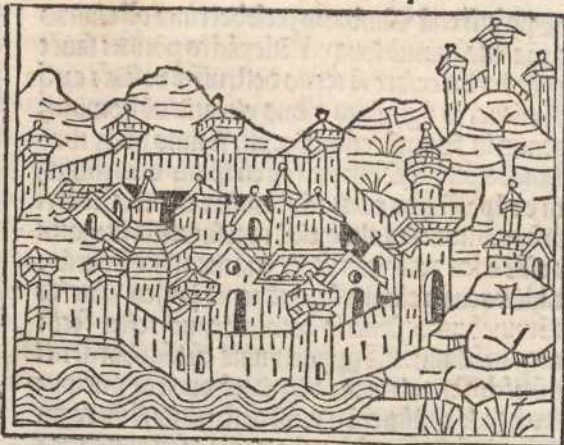

Alexander tertius papa natione senensis hoc anno mortuo Hadriano pontifice maximo a duobus et viginti presbyteris cardinalibus electus sedit annis vno et viginti: et diebus decem et novem: Vir certe strenuus: et excellentissimi animi insignitus: In cuius electione maxima in vrbe Roma seditio exorta est. Duo enim pontifices maximi constituti fuerunt: Quorum vnus hic: alter vero a tribus solummodo prophanatus cardinalibus Victor est appellatus. Qui inter se dissentientes Victor ad Federicum imperatorem: Alexander vero ad Eualuagium mediolanensem principem: et Philippum francorum: atque Henricum anglorum reges: ac alios italie principes confugit. Quam ob causam Federicus tres alios pontifices maximos creauit. Nam Victore pontifice mortuo primo Paschalem: post Calixtum: deinde Innocentium pontifices summos constituit: qui omnes in sua execratione pessima periere. Alexander itaque hic talibus: et tam continuis circumdatus seditionibus: quum etiam Federicus omnem ferme Romane ecclesie dictionem occupasset hortante Philippo francorum rege: et Huilhelmo sicilie rege strenuissimo ac potentissimo in transalpinam galliam contendit: Ubi et in claromonte concilio habito Federicum imperatorem: ac Victorem antipapam cum eorum complicibus scismaticis anathemate notauit. Qua propter Federicus turbatus destructis mediolano: alijsq; compluribus Italie vrbibus: enestigio in Germaniam concessit. Mortuo autem apud Lucas etburie vrbe Victore antipapa Euido cremensis a seditiosis subrogatur: et Paschalem appellant. Interiz autem Alexander ab amicis suis consulibus Romanis ex gallia renocatus: cisalpine Gallie populi in libertatis spem eriguntur: et in Federicum imperatorem seuisime imperantem arma statim suscipiunt: et eius perfidia ex munitionibus eiciunt. Quo audito Federicus rursus ex germanis cum magno exercitu in Ansoniam venit: et vlciscendi iniurias (vt ipse dicebat) occasione nactus in Romanam vrben rerum dominam mouet: Pro quo pontifex eius vires perborrescens post duram vrbis obsidionem: et horrendas vtriusq; partis cedas decimo septimo pontificatus sui anno coqui sui vestibus sumptis eo in habitu venetias profugit: et ad vine virginis de charitate monasterium paulo ante a Marco Juliano conditum profectus hic ab incolis recipitur: et Ostulo preficitur post aliquot vero menses cum quidam nomine Comodus cum ibidem agnouisset velut insensatus confestim ad Sebastianum Ducem accessit et silenter in vrbe Veneta adesse pontificem Romanus rettulit. Qui re cognita mox Senatum congregans cum omni apparatu ad pontificis diuersorium accessit: Compertoq; ibidem pontifice Romano in tali despecto habitu cum crucibus alijsq; solemnitatibus ad diui Marci templum cum omni gaudio et plausu primo produxerunt. Cumq; ibidem pontifex ante altare ex more confedisset ipsius principem et Senatum: ac omnes populum benedixit. Imperator vero audiens summum pontificem venetias adesse Ottonem filium suum cum armata classe ad reposcendum summum pontificem venetias misit. Cui Sebastianus Dux occurrens facto congressu: ipsum superauit et venetias vinctum perduxit. Otibus autem ad summum pontificem captiuus perductus eo procurante pax inter maximum pontificem et patrem augustum componitur altera vero que secuta est dies Federicus Venetias venit et pacem filio confectam hoc modo approbauit vt Rome et que dictionibus erant ecclesiastice summi pontifici redderet. Et quicquid ille pro perpetrata culpa iniungeret patienter perferret. Isto igitur federe inuito: Alexander summus pontifex confestim ad Ianuas templi diui Marci euangeliste accessit et ibidem vniuerso astante Imperatori iussit vt se humi prosterneret et veniam deuo postularet. At summus pontifex Cesaris Imperatoris collum pede comprimens: ait. Scripsum est. Super aspidem et Basiliscum ambulabis et conculcabis Leonem et Draconem. At Federicus: Non tibi inquit: sed Petro cui successor es pareas: Et summus pontifex respondit: et mihi. Et petro. Ac sic inter Imperatorem et summum pontificem pace composita. Ipse Imperator cum bona venia recedens constantiam se contulit atq; ibidem etiam pacis federa cum omnibus Romano Imperio subditis percussit: que pax Constantiana nuncupata est: ac pro lege habita apud nostros allegatur: abiens autem venetias summus pontifex: cum Huilhelmi Siculi regis triremibus tredecim et quatuor Venetis. Ob acceptam beneficium quibusdam gratijs venetorum Ducem atq; Senatum exornauit de quibus infra dicemus: cuiq; tertio hic pontifex Romas profectus esset prodente obuijs honoris gratia omni populo statim apud lateranum concilium celebrauit: tum maxime vt mores curie iam nimia licentia labefactos componeret: tum etiam ut alia ad Christianam Rempublicam necessaria constitueret. Quibus rebus gestis: Bn post longos labores quieturus speraret. Anno pontificatus sui primo et vigesimo die decimo nono Rome moritur: sublatis prius e medio quatuor scismaticis pontificibus: quoz seditionibus ecclesia Romana sere subuerfa est.

6359

Alexandria Cisalpine Gallie ciuitas hoc anno a Mediolanensibus: socijsq; ciuitatibus contra Papienses Imperatori fauentes communi conditur impensa: et ab Alexandro pontifice Alexandria appellatur. Hec enim inter Astensem urbem atq; Papiam apud Rouretum Tanaro amni adiacentem constituta est: Et Tanarus ipse fluvius ipsam quasi intersecat: Qui quidem fluvius exundans quandoq; ipsam perturbat. Condita igitur urbe ex consensu: consilioq; summi pontificis ad ipsam incolendam quindecim hominum milia ex conuicinis ciuitatibus statim missa fuere: quibus et uiridum diuisi sunt agri: atq; ad edificanduz partita sunt in urbe loca. Anno deinde quinto urbis condite: Alexander ipse pontifex: priuato prius Papiensi episcopo: palij et ferende crucis dignitate noue urbi episcopo dedit: Verum cum aliquando ipsi cines quidam insolentes episcopum interfecissent: per annos plurimos episcopo ipsa ciuitas caruit: ipsa quippe ciuitas nunc multis claris familiaribus clarissimis: in quibus adiunt uiri preclarissimi qui artes bellicam atq; leges cum gloria pertractant: Inter quas sunt Eualchi atq; Troiti nobiles celeberrimi.

Alexandria ciuitas Gallie Cisalpine.

ii6i

Mediolanum autem Metropolis et regia Cisalpine regionis ciuitas hoc anno post septem annorum obsidionis a Federico Imperatore capta innumerabilibus uiris ac mulieribus et paruulis in Germaniam transmissis solo funditus equatur: et ad perpetuam rei et facinoris memoriam aratruz semel huc atq; illuc iussu Imperatoris deducitur: et sal super spargitur. Spoliatis autem ciuium rebus Federicus ipse Imperator reliquuz populum extra urbem militario decimo habitare coegit. Rodulphus uero quidam tunc Coloniensis episcopus huic euerfioi presens cum imperatore assilens: et ipse trium matorum corpora que Eustorgius Mediolanensis episcopus et Constantinopoli iadiu transfulerat: rapuit: et secum cum gaudio ad ciuitatem suam: ut

ii62

Mediolanum ciuitas Metropolis.

Vincencius gallus testatur: transfulit. Eualuagnus autem Mediolanensium princeps paupost e compedibus Federici Imperatoris aufugiens in Italiam uenit: sinibus suis in unum collectis: urbem ab integro adiuantibus uicinis ciuitatibus: et Emanuele Brecoz impatore cum maxima gloria reposuit: atq; munivit. Similiter et Bordonam ciuitatem ab eodem Federico spoliata et diruta atq; successa ipse Eualuagnus uir optimus restituit: ac etiam apud Albiate oppidum potenter perpulchrum extruxit.

Secutiam pedemontium regionis tunc ciuitatem in Cinisij montis radicibus positam idem Federicus imperator dum ex Gallia in Italiam descenderet etiam uolens cepit: quam enim bonis omnibus spoliasset penitus diruit: Hec postea unquam in eandem ciuitatis dignitatem coaluit: Eius postmodum episcopatus propter ipsorum ciuium improbitatem in: Thaurinensem (ut aiunt) translatus est: Eo tamen in loco adhuc Castrum frequentissimum et munitissimum habetur ducibus Sabaudie submissum.

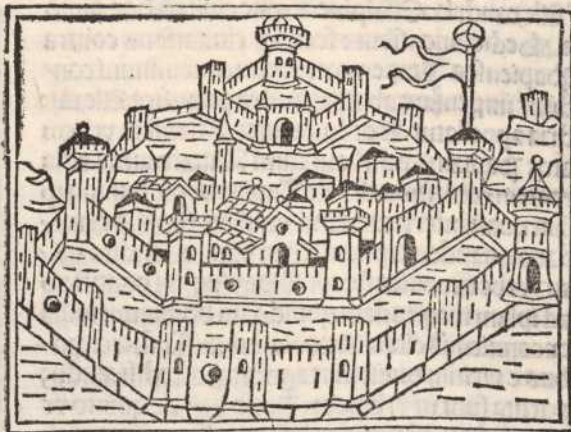
Secutia Pedemontium ciuitas.

ii63

Spoletum Umbroꝝ ciuitas.

Spoletū etiā Umbroꝝ celeberrima oli ciuitas
 e ipsa his tumultibus cū Alexandro pōtifici fauēt
 a Federico cesare iā tertio destruit̄ e vastat̄: ex q̄
 p̄mū sacris v̄ginibus oibus violatis oē hominū
 genus in fuitutē redigi p̄cepit: p̄mo nāq; theo
 doricus p̄mus Gothoꝝ rex cū ipsam diu tenuiss̄
 in ea āplissimas edes edificauit: e ipsam celeberrī
 mā reddidit: sed alij q̄ eidē regi successerūt: gothi
 easdē edes destruxerūt: ac etiā menibus euersis:
 tādē vacuā reliquerūt: quā tamē postea Marses
 Eunuchus destructis gothis demō refici fecit:
 atq; mādauit. Eā q̄ppe ciuitatē cū lōgobardi n̄si
 p̄bēdissent ob vrbis dignitatē ducē ac p̄ncipuz
 suoz sedē cōstituerūt: Post destructionē v̄o regni
 Lōgobardoꝝm stāte Ro. ecclesie felicitate thea
 trum fuit: Habet hec ipsa ciuitas inter cetera nūc arcem omnium Italie munitissimā: que e edificiorum
 pulchritudine p̄ter alios nuperrime/ vt vidimus/ a Dominico gentili ricio genuensi patricio: e comitis
 Hieronymi Riarij Sorozio ibidem p̄sidenti ornatissima reddita ē: Hanc q̄ppe antiquissimā fuisse con
 fiat: cum ipsam Linius libro vigesimo Coloniam a Romanis deductam fuisse scribat: ad quam cū Han
 nibal post transimeni laci pugnā peruenisset: ab ipsius vrbis ciuibus turpiter repulsus fuit: Habiuit ipsa
 ciuitas plures clarissimos in omni v̄tute e dignitate viros. ornatuz quoq; multis sanctorum martyrum
 ac confessorum reliquijs.

Crema aut oppidū nobilissimū atq; oium
 Italie frequētatissimū e p̄mariū diu aū odi
 tū tēpestate haca Federico isto cesare post
 afflictā diu ac laceratā virutāq; Cremonā i
 eius dānū obprobriūq; crexit: e muris arce
 q; p̄pe inexpugnabili: necnō e fossis muni
 uit: atq; edibus plurimū āplificauit: e culti
 us ipm reddidit: qd̄ pp̄ agri bonitatē multi
 ex cōvicinis ciuitatibus ac castellis ad ipm
 cōfluētēs celeberrimū reddiderunt: vnde e
 nostro seculo postq̄ id castrū: imo potius ci
 uitas i māus Venetoz deuēt tāto fulgore:
 e dignitate viroz illustriū: e edificioꝝ tam
 publicoz q̄ p̄uatoꝝ claruit: vt i tota Ita
 lia nemo illi par aut diuitijs aut vrbānitatē:
 aut populoz frequentia inueniatur.

Crema oppidum.

Almericus. s. ex n̄sia hierosolymozū Rex
 hoc anno Balduino fratri in regnū succedēs regnauit annis duodecim: Vir per omnia strēnus et mul
 to memoratu dignus: Qui p̄mo regni sui anno Broguntē Egyptioꝝm ducem in p̄lio: edita prius in
 genti cede diuinitus superauit: e Alexandriam eius regni sedem obsedit: Quam quidem Tiracunus sol
 dani turcoꝝm regis p̄fectus ipsi Soldano domino suo per fraudem/ ubtraxerat. Alexandrini autem
 cum nullo pacto christianis subijci vellent: Almerico tādē se hac cōditione cōmiserē: vt pulso Tyrāno in
 Soldani potestate per suas māus reducerent: Almerico itaq; hic ingenti pecunia p̄missa vrbē Solda
 no restituit. Sed cum pecuniam pactam non in integrum Soldanus p̄staret in eū ducēs carras nūc Lay
 rum vrbem potētissimā venit e ipsam diu obsedit: Qui quāuis spe potiunde vrbis non careret: accepta ite
 rum ingenti pecunia obsidionem soluit: mouens deinde in Ascalonem eam paulopost re infecta reliquit
 eo q̄ cōmeatibus indigeret: Bonum vero regressus non diu superuixit.

Guilielmus eius nominis secundus magni Guilielmi regis filius tertius Sicilie e Apulie rex hoc anno
 post patrem regnum accipiens regnauit annis vigintiquinq;: Vir quidem pacis e quietis amator: qui
 cum regnum suscepisset: audito Alexandri pontificis discrimine magnam statim pecuniarum vim: e tri
 remes duas paratissimas eidem misit: quas ingressus pontifex salutem sibi fuga per Tyberim quesuit:
 Inde q; maxima classe comparata contra Turcos Latinis in Asiam infensos traiciens omnia per
 turbauit: e Thessalonicam Macedonie ciuitatem eis substulit: Ac multas Grecie e Thracie vrbes va
 rijs quidem calamitatibus affectas partim cepit: partimq; diripuit: nusquam Andronico imperatore

1165

1166

1168

eorum occurrere: Ipo autē Andronico deinde sublato: et pace cū Isaac eius successore firmata mox cū quadraginta tribus milibus cū Conrado Abonisserati marchione in Syriam traiecit: Quibus presidij ad iutus Almericus rex turcos maxima illata clade superavit et profligavit: Inde Tyrū movēs Saladinus Egypti regē urbē turpiter obsidentē repulit: ac ita mari pacato proficiscētibus in asiā christianis omnifariā annona misit: ac post paucos dies vir xpianissimus panormi sine filijs masculis defecit: relicta tātummodo Constantia filia monacha de qua mox dicemus.

Sebastianus Janus secundus et quadragesimus venetorum dux hoc anno Vitali Michaeli duci successus ducavit annis. 7. Vir certe sapia: probitate: religioe ac fortitudine insignitus: q magistru suscepto statim pdecessoris sui homicidas aduersus ē: Inde cū Federico Cesare ob summi potestatis Romani tutelaz et defensionē durū satis suscepit bellū: et cū ingenti gloria cōfecit: quia vniuersam Federici classem pfligauit: et Ethonē eius filiū in plio cepit: et Venetias ad potestatiē captiuū perduxit: Quoz interuentu et prudentia pax postea: vt premissum ē inter impatorē et potestatiē cōfecta fuit. Et potestex ipse Romaz redijt: ob cuius beneficiū potestex ipse ipi Sebastiano duci et eius successoribus ac senatui suo veneto hec ipsa donaria: seu pūilegia cōcessit. Et pmo qdem funale cādudū quod solis potestibus Ro. potestati cōsuetudo concedit eidem largitus ē. Itē q plūbo eoz epistolas sigillare deinceps possent: qd tātz summis potestibus licitum erat. Tertio eidē pncipi Umbellaz cōcessit: que ē ornāmētū galero p simile: Quarto venetoz pncipi tertiam sedē in teatro Ro. fieri fecit: cū prius due tantū in pape teatro sedes eēt: quarū dexterā ponti. sūmus: sinistra vero Cesar teneret. Demū in ascensione dñi nostri Iesu xpi venetis in tēplo bñssimi Marci euāgeliste indulgētiā plenariā ppetuo duraturā cōcessit: q vsq; in pñs cū magna solēnitate et populozū cōcursu pdurat. Quinto ipi duci octo vexilla sericea dincorū colorum obtulit. Sexto deniq; ccreū albū eidē pdonauit: q oia Venetijs i palacio sancti Marci ppulebre depicta hñtur. Veniq; Sebastianus hic. 6. annis magistratu completis in languorē decidit: et tandē deuotione cōmotus in monasterio diui Georgij maioris se deferri precepit: vbi et post aliquot menses relictis ibidem plurimis diuitijs et fundis e vita feliciter migravit: vbi et sepulchro marmoreo quod sibi vñs in claustro construxerat sepultus iacet.

ii71

Saladinus Egypti rex hoc anno Mozandino sarraceno rege defuncto eius loco tanq vir fortissimus et strēnus ab oibus surrogatus regnavit ānis. 16. Hic magistratu atq; regno suscepto statim ptra egyptiorum regem in bello pcessit: Quo tādē capto et occiso vniuersaz Egyptū et Syriā oēm conquisit et suo imperio adiecit. Deinde in xpianos movēs: pmo et secūdo plio a Balduino rege leproso superatur aut fugatur: Verū compatis denuo copijs ē Emanuelē grecoz regē mouet: que et simulata fuga aliquādo in angustas cōualles ptabēs tādē supat et capit: Cuius victoria elatus factus cōtra xpianos de hierosolymitāo regno cōtendētes cū maximo exercitu processit: quā tandē post maximā xpianoz stragē cū vniuerso eius regno cepit: et de ea triūphauit: Iham nāq; ciuitatē sanctā xpiani reges post Hottifredū regē p ānos octo et octoginta cū magna gloria possederāt: Hic qppe Saladinus clarissimus fuit: cui nll aliud ad summā defuit laudem nisi christiā nois character: Qui moriens tādē mandauit in sui funeris trophcum tale ante corpus suū deferri spectaculum videlicet pānū nigrum in lancea suspensum: cui precederet prece clamans. Saladinus Alie totius domitor ex tanto regno tantisq; opibus moriens nil aliud secum defert.

ii72

Soles tres hoc āno nonis septēbris in occidentē simul visi sunt. Et post duas horas ceteris deficientibusq; medius fuerat solus occidit. Similiq; modo. pximis ānis tres lūe apparere. Terremotus etiā circa hoc tēpus pluribus annis nōnullas quassauere puincias: et pmaxime Syriam atq; Ciliciam in qbus multe vrbes diu nutarunt: quedamq; cum magna populozum strage corruerunt.

ii73

Baldunus eius nois. 4. Almerici supioris regis filius septimus ex nostris hierosolymoz rex postpiz regnavit in Hierusalē ānis. 6. Hic integer in oibus fuit: q lz uehemētī laboraret lepre morbo: regnū in cōstantissime ac prudētissime gubernauit: Et inter cetera sua facinora Saladinū pdictū regē virū fortissimū duobus denicit prelijs: vno. s. apud Ascalonē: altero apud Tyberiadē: et quoad vixit cū intra limites suos cōtinuit: Hic vxorē nullam ppter lepram ducere potuit: Sed cū duas sorores haberet: pma natu maiorē nomine Sibyllam totius regni heredē constituit: et Gulielmo cognomēto Logaspata Adōtisserati Abarchionis filio vxorem dedit: ex quo vñū tantum genuit filium noie sile Baldunū. Ipse autem Gulielmus gener iussu socii sui multa atq; preclara cōtra sarracenos gessit facinora: Sed suscepta vxore paulopost aeris intemperie e vita migravit: relicto filio Balduino parvulo superstite.

ii73

Philippus Francoz rex Ludouici supioris regis filius: hoc āno post patrē Francis regnare cepit: et regnavit annis. 4. De isto multa atq; pclara Vincētius gallus lib. 29. disseruit. Hic itaq; regno suscepto cum audisset Hierosolymā a Saladino fuisse captam: Clemente potestice Romano admonēte cū multis christianozū pncipibus Syriam adnauigauit. Cūq; Ptolomaidē vna cū Ricardo Angloz rege se recepisset: ac inde hierosolymā repetituri eēt: ambo de hierosolymozū regno cōtendere ceperūt. Demū Phippus hic indignatiōe cōmotus simulata infirmitate in Europam dimisso Ricardo regressus est: vbi in regnum suum introgressus reliquū vite sue tēpus in pace et sanctimonia consumpsit. Serūt historie hūc Phippū religiosoz oratōibus miraculose fuisse natū: qd cū Ludouicus pater iam sexagenarius liberis careret vniuersis populis: et pmaxie religiosus regni sui precepit: vt dñm istāter deprecant: qtinuo sibi filium et regni successorem cōcedere dignaretur: quo facto sequenti anno hunc Phippū genuit filium.

ii79

Henricus aut̄ Anglor̄ rex Vir vtiq; str̄nuus hoc ip̄o āno teste Vincentio gallo diē obiit: Cui cū ali quādo beati Thome archiepi cātuariēsis mors imputaret: mox oratores ad Alexādrū p̄tificē Romā ad se purgādum misit: Quibus cū p̄t̄ifex nō facile crederet duos cardiales ad rē diligētius inuestigādaz i Angliā misit: qbus rex dimisso hibernico bello quo erat itentus honorif̄ gra apud Mozmadiam occur rit. Reg; discussa ad hoc v̄tū est: vt Henricus cū nō satis cōstaret de facto: iuramēto se purgaret: p̄mi sit tamē aliquā penitētiam agere de ip̄ius sancti viri nece. Cuius r̄si insons atq; nescius fuisset: occasio nem tamē aliquā prestuisse visus fuit: q̄ illum vivētē nō honorauit. Additū ē preterea ei: vt ducētos mī lites hierosolymā mitteret: q̄ suis auspicijs suaq; impēsa per ānū p̄tra sarracenos ibidē dimicarent: vtq; ip̄e triēnio cū quāto posset exercitu cōtra barbaros bellū gereret: libertatemq; ecclesiasticā in suo regno tueret appellatiōibus ad curiā Ro. factis nō aduersaret: qbus iureiurādo firmat̄ anglici regni titulum i se suosq; heredes trāsserri meruit. Hic factum est vt anglici reges a Ro. p̄t̄ifice regni iura recognoscāt.

Laurus maripetrus. 43. venetorum dux Sebastiano dn̄ce hoc anno oīum bonoz; suffragijs suffectus
1180
ducauit annis. 14. Vir qdē optimus magniq; cōsilij: ac tāto magfatu dignissimus: q̄ Henricum Bādū lum virū str̄nuum p̄pter violatum a grecis iusgentium ad Emanuelē eoz; ip̄eratore legatū misit: quē scele stus ip̄eratoz; grecoz; vsus maleficio captū tandū candētia enea ispicere coegit quoad oculoꝝ acieꝝ amī teret. Expropter isens; et turbati veneti cū galloꝝum copijs iuncti ip̄erium et Cōstantiopolē vr̄bē grecis su stulerunt: qbus oibus bene a se gestis: cū Laurus hic soli deo deseruire cupet magfatu a se abdicauit: et i monasterio sancte crucis intravit: et religiōis hūꝝ susceperit: atq; ibidez in oī scitat̄ ope vsq; ad mortem per seueravit: vbi et tandem plenus bonis operibus in pace quieuit.

Alexius Emanuels grecoꝝ ip̄eratoꝝ filius hoc anno patre defuncto in ip̄erūꝝ: lz adolescētulus suc cedens ip̄eravit annis. 4. Huic autē pater p̄pter adolescentiā Andronicum quendam grecūꝝ regia stirpe progenitum tutorem dedit: q̄ per aliquot annos imperiū sapienter et cum summa laude admistravit: Cu ius ēt intuitu Philippus predictus Francoz; rex Agnetem filiam adolescenti vxorem dedit: Verum vt hūana affolēt cupiditas post alqđ ip̄s Andronicus cum videret latinos propter affinitatem puero fa cere celo commotus latinos pepulit: et puerum in vndis necauit: ac constantinopolitanum imperium sibi vsurpauit: ac p̄marios q̄ in vr̄be erant ciues omnes interfecit.

Cicinus eius nois tertius papa natiōe Lucanus post Alexādrum p̄tificē sedit ānis quattuor et mē 6381
sibus duobus. Hic autē optimus vir pontificatu suscepto: cum consuluz nomen e Romana repu blica abolere anniteretur ab vr̄be eiectus est: atq; eius fautoribus Romani in seditionez v̄rsi oculoꝝ effudere. Unde pontifex Veronā veniēs ibidem propter acceptā tam insignem a Romāis cō tumeliā habito cōsilio et ip̄oz;um licentiā improbanit: et p̄ncipes christianos adhortatus est vt nostris in asia pro fide Christi laborātibus succurrerēt: Bū autem pro hac re nūcij vltro citroq; mitterētur: ibidem p̄t̄ifex emoritur: et magna adhibita pompa ante altare cathedralis ecclesie sepelitur: hic Lucensibus su is a Federico ip̄eratoꝝ signandi pecuniam licentiam impetrauit: prout satis in Lucana ciuitate a nobis vt superius expressum est.

Terremotus atq; portēta multa hoc āno vbiq; ferme fuere ita vt Antiochia: et Tripolis atq; Damascus
1182
magna ex parte conuerint: Cathina etiam Sicilie ciuitas proꝝsus euerſa sit in qua circiter viginti homi num milia sint oppressa: In ea quoq; Sicilie insula contra aquarum naturam pelagus retrocessit: et homi num ferme qnq; milia absorbnit: In Italia insuper grandines oīs anserum grossiores cecidere

Hierosolymitane vr̄bis vltima captiuitas.

Euido insignans Sibylle Balduini regis leprosi sororis maritus: hoc anno mortuus Balduino et eius
1183
nepote Balduino paruulo Gulielm̄ Bonisferrati filio ex Sibylla ipsa suscepto octauo loco regnum sus ciuens regnavit annis duobus: Vinēte nāq; Balduino leproso: et Sibylla ip̄a ad secūdas nuptias cum isto Euidone translata Balduinus rex leprosus nepoti suo consulturus Euidoni isti ac Raymundo Tri politano principi tutelam dedit: hae tamen lege: vt quoad Balduinus paruulus pueritiā supergredere: regnum gubernaret: et postmodū ip̄i nepoti redderet: Sed Balduino sene defuncto Tripolitanus Co mes nō potuit p̄uert curam suscipere: Sibylla et Euidone prohibētibus: sed nec qdem diu superuixit pu er: quia octauo mense post auum mortuus est: cuius mortem tam diu mater occultauit donec largitiōibus et blanditijs in sui sententiam deductis patriarcha et proceribus Euidonem maritum creati regez obtinu it: Tulit eam rem grauit̄ Raymundus comes: Unde inter ipsos Euidonem scilicet et Raymundum maxime or̄te sunt dissensionē in qua Raymundus Soldano adherens maximum detrimētū Euido ni et reliquis Christianis acquisiuit. Quamobrem Saladinus predictus ingenti peditum et equitum exer citu comparato Ptolomaidem primo: Inde Aconem: Post Beritum et maritima omnia occupauit.

Postmodū in Ascalonem ducens ip̄am ad deditiōem coegit: captis Euidone et templi magistro: Ae rum qui in Ascalone presidio erant deditiōem his conditionibus fecerunt: vt ipsum Euidonem et tem pli magistrum redderent. Post hec Saladinus Hierosolymam veniens vr̄bem oppugnare: et quidem acriter cepit: Quam demum hi qui in presidio erant desperatione magis q̄ oppugnationum metu ad ducti ea quidem conditione deditiōem fecere: vt cum suppellectili: quam singuli humeris suis ferre possent: abire permitterētur. Facta est igitur hec deditiō secunda octobris die anno nono et octuagesimo:

postq̄ christianoꝝ eē cepat. Migrates itaq; christiani Heracliu patriarehā & clerum sacro agmine secuti sunt: & pars Antiochiā: pars vero Tyrū aut Alexandriam petijt: & inde in Sicilia qsq; traiecit. Saladinus itaq; hierosolymaz ingressus cāpanas p̄mū turribus deiecit: Dehinc basilicas oēs preter Salamōis templum prophanauit: quod priusq; ingrederetur aqua rosea lauit. Māscere tamē hierosolymis xp̄iā asia tici: syriani: armeni: iacobite: georgiani & greci vsq; in presens permittēte Saladino.

Vrbanus tertius papa natiōe Mediolanēsis patre Joāne gēte nobili Tribella natus hoc anno L. uicio p̄tifici suffectus sedit āno vno & mēsi bus q̄si vndecim: Qui q̄p̄mū p̄tificatū iniijt reuocare ad cōcordiam xp̄ianos p̄ncipes & q̄maxie in Asia amicus est. vñ p̄mo sui p̄tificatus āno compande classis grā ne hierosolyme caperētur: venetias venit: sed audita hierosolymoz captiuitate xp̄iāozūq; misia ex doloꝝ ai accepto i itinē ap̄d ferra. obiit: ibiq; sepultus fuit.

Pap. isi.

ii86

Andronicus aut grecus regia stirpe p̄creatus: hoc ēt anno Alexium impatorē suū adolefcentē interfecit: & ipse impiū vsurpauit: Nā idē adolescēs impator dū in aquis laxādi animi gratia paruo nauigio huc atq; illuc dilaberet: eū in mare precipitē dedit atq; necauit: Quo mortuo ipse assumpta purpura impiū vsurpauit: Quo occupato aliud facinus nō minus parūū priori addidit: quia omnes imperij proceres quozū v̄tutē suspectā habebat breui turpissima sustulit: morte: atq; alios multos nobiliores exilio damnauit: propter quod & dijs atq; hoibus odio plurimū haberi ceptus ē: Quāobrez cōstantinopolitani ciues necessitate cōpulsī Isaac quēdam etiā regia stirpe p̄creatū ad imperiū vocarunt: Qui statī fauentibus ciuibus Andronicum p̄elio superatum & captum varijs cruciatibus interfecit.

Coradus Bonifacij Bōtisserati marchionis filius hoc āno ex Italia in Syriā cōtra Saladinū profectus ab Isaac cōstantinopolitano impatore p̄maxima classe accepta in Saladinū duxit: atq; eius exercitū cū ingēti oāno & dedecore fudit atq; fugauit: Itidēq; in turcos facies multos eoz nobiles captiuos abduxit: Quāobcausam Bonifaciū eius patrē a barbaris ip̄is pridē captū: & vinculis cōiectū redimē mernit: Tādū deinde ibidē p̄ fide xp̄i pugnauit quoad vsq; vitā cū ingēti gloria exigit: Hic tamē vñ mali exempli pegit opus: vt Isabelā Balduini sorozē sibi affinitate coniūciā: cū Tyrī ap̄d eā agēt rapuit: & vt hierosolymitani regni titulos sibi ascribēt: cū ea iā alio viro in cōiugitū tradita cēt: mirimōialiter cōmiscuit.

ii87

Gregorius octauus papa genere Venetianus Urbano pontifici hoc anno summo omnium consensu pontifex suffectus sedit diebus tantūmodo quinquagintaseptem: Qui pontificatu inuito pari ardore cōtra Barbaros accēsus statim Pisas proficiscitur: vbi dum Venueses euz pisanis composuisset hanc eis legem imposuit: vt vterq; populus classē quātam possent cōgregarēt: & in Asiam pro christiana religioe tuenda p̄perarēt. Erat tunc etiam populus pisanus bello maritimo admodum potens. Sed dum hec ardentiori cura vir sanctus ageret p̄sill moritur: & ibidem cum luctu sepelitur.

Pap. is2.

ii88

Lemens tertius papa patre Joāne ciue Romāo natus postea p̄tificatū accipiēs sedit annis. 2. & diebus. 16. Hic ēt suscepto p̄tificatū cōfessi de bello in sarracenos ducēdo edictū p̄posuit. Postmo dū nōnulla edificia i vrbe extruxit & claustrū apud sanctū Laurētū extra muros edificauit: edesq; lateraneses vetustate collabētes nō mediocri impēsa restituit: & eius templum aduusu ope exornauit: Necnō & quorūdam clericozū mores probatos sua seueritate emendauit: Atq; cum Tacedo apulie tyranno bellum gessit. Tādē cū mortem obiisset in lateranēsi ecclesia cū ingēti pōpa sepelitur.

Pap. is5.

Bonifacius Bōtisserati marchio Coradi p̄dicti p̄ hoc āno a barbaroz captiuitate p̄ filiū liberatus post q̄ Thessalie regnū ob eius p̄stariā ab grecoꝝ impatore obtin uisset ab vniuersis christicolis i sanctā expeditionē pficiscētibus: absens vniuersalis impator cōi oiz cōsensu diligit. Cōuenērāt. n. innūerabiles Europe p̄ncipes a Clemēte papa excitati i vrbe Sanson vt armia p̄ xp̄iana religioe sumerēt: inter quos p̄cipui fuere p̄mo Federicus impator: Philippus Frācie rex Ricardus Anglie rex: Oddo Burgūdie dux cū innūerabilibus pene archiep̄is & ep̄is q̄busēt affuere veneti Venueses & pisani cū paratissima classe atq; Frisones & Dani ac Frandreses cū triremibus sexagintaduabus: hi oēs potētatus cōi cōsensu Bonifacium istū Thessalie regē gnālē sibi delegerūt impatorē & ducē q̄ in Syriā pficiscētes multas strages suo auspicio barbaris dedere: Vex mortuo Federico & iter philippū Frācoꝝ regē & Ricardū Angloꝝ regē dissensioe orta re infecta discesserunt. Attamen Bonifacius vir magnanimus & christianissimus vt cōtra barbaros perdurare posset Cretam insulam quam sibi Alexius grecoꝝ impator cōdonauerat: cū indi geret pecunijs illā suadetibus aicis venetis v̄didit: q̄bus pecunijs vin cōtra hostes dimicauit.

Tacedrus Siciliæ rex imo tyrānus hoc āno mortuo sine legitimo herede Gulielmo eius p̄ca p̄ceribus isule i eius loco sufficit: nec q̄tū regnauerit hēmus hic eū dānato coitu genitus fuisse regnū Siciliæ nō sibi: sed Ro. p̄tifici de iure debebat: pp̄ qd̄ Clemēs p̄dictus papa sua iura repetiturus statercopias suas eo misit: q̄bus dū Tacedrus resistēt oia rapinis & cedibus repleuit: Quāobrez mortuo Clemente Celestinus eius successor egre ferēs ip̄m tali regno potiri: hac astutia vsus Cōstantiā Gulielmi regis vnicā filiā e Panormitano mōasterio occulte traxit: eāq; lz p̄fessaz: hērico q̄nto vxorē dedit: hac v3 additioe vt Siciliæ regnum & vltra phaz dot̄ noie repetēt feudatario cōsui p̄tifici Ro. rebuato: q̄ audito p̄fessi hēricus p̄ditto nē acceptauit: & magno opato exercitū i Tacedrū duxit: p̄ q̄ re Tacedrus. 3. Neapoli se otulit & inclusit: i quā qd̄ciuitatē idē hēricus post mltā obsidionē ip̄z itfici fecit: lz eo mortuo Guliel. eius filius ei successit.

ii89

Ordinē autē humiliatorum hisdem tēporibus q̄maximē in Cisalpina gallia inītiū hoc modo sumpsisse ferūt: Cū Federicus pdictus Barbarossus totā cisalpinam: vt diximus varijs incommodis z vexatiōibus laceraret infinitos prope viros cuz mulieribus z liberis in Germania perpetuo exilio damnauit: vbi cuz multis annis eos detinuisset iam exilij fastidit: tam viri q̄ mulieres cōmuni cōsensu vestibus albis induti ad imperatorē humiliter aliquādo accessere: z in terram se prosternētes misericordiam eius deprecuere: Quozum humilitates: vt vidit Cesar pietate z supplicatiōibus permotus eozuz precibus annuit: z vniūquenq; in patriam suam redire concessit. Reuersi itaq; exules in Cisalpina: z forte ex voto hac d' causa emissio plurimi vna cū vxoribus eo in vestitu dealbato castitate; seruare volentes in vnum cōuenerūt z deo gratias agētes deinceps nil aliud cogitā deinceps nisi puro z integro corde deo z beate virgini de seruire: In vnuz itaq; multi coadunati cuz scirent prophetam dixisse: Laborēs manū tuarū quia manducabis beatus es z bene tibi erit: Facultates suas oēs in lanificio exposuerunt atq; in illo exercitio post crebras oratiōes z contemplatiōes summopere insisterē ceperūt: propter quod tum facultatibus: tum etiā personarum numero mirummoduz breuiter creuerūt: procedente deinde tēpore ob religionē z vite sanctitatem ab summis pontificibus multipliciter priuilegiati z sacris ordinibus initiati tam mulieres q̄ viri regulam beati Benedicti professi sunt.

Henricus. 5

1190

Henricus eius nois quintus Federici predicti: vt aiunt filius: duodecimus Germanoz imperator: hoc anno imperio surrogatus imperauit annis octo. Hic autem tertio imperij sui anno a Celestino pontifice Romā vocatus in solēnitae pascale celebrata prius ipsius pōtificis corozatione post die coronatur z Constantia Eulielmi regis Sicilie filia nuper e mōasterio educta nuptiū traditur Siracusa ac Cathania vrbibus sibi dotis nomine assignatis: Que z ipsa inter preclara dotis sue munera cētum z quinquaginta equos regalibus vestibus ornatos obtulit: Quibus beneficijs motus Henricus z ipse tusculanū agrum statim Celestino tradidit: quez mox receptū Romani dilacerarūt: His gestis confestim Henricus cum Constantia z magno exercitu contra Tācreduz accesserūt z eū in Neapoli aliq̄diu obsederūt: sed peste exercitū perturbante re infecta in Alemaniā relictis ibidē ducibus abierūt. Post annū vero cuz Tancredus z eius filius Eulielmus in Neapoli interfecti fuissent: exercitus vrbē Neapolim cepit: z illā in pdā dedit: Ibidēq; duabus Tancredi puellis cū multo populo captis in Germaniā ad perpetuū exiliū perducti sunt: Quas puellas cuz Henricus accepisset eas seuisime interfecit: nec cōtentus q̄ in puellas virgines defecisset: sed z plerosq; ep̄os z religiosos ad se ductos causa indicta e summis turribus p̄cipitare iussit: plerosq; alios varijs modis interficere fecit: propter q̄ scelera indignatus Celestinus pōtifex eū sacris misterijs abdicauit: Sz venia de errore postulata in gratiā eū pōtifex recepit: z ad se in Italiā vocauit: z de regno Sicilie eū uestiuit. Atq; ita hic Henricus modico eius labore citra p̄harū z vltra regnū accepit: Inde etiā a pontifice vocatus ad bellū asiaticū eum hortatur: sed cū per se hierosolymā petere non posset archiepiscopū maguntinuz z Saxoniē ducē cū magnis copijs eo destinauit: quibus ita cū in regnū rediisset: mox Abesane egrotare cepit cognitaq; sui morte adesse propinquas: vxorē z Federicū filiū ad Innocentiū papā Romā mittens eosdē sibi obnixē cōmēdauit: Philippū vero germanū Ethrurie ducē q̄tū in se fuit Romā impij z regni Sicilie quousq; filius adoleuisset gubernationē cōmēdauit: cōfectoq; testamēto Panozmi diē obiit.

1191

Ricardus Angloz rex hoc ano cū exercitū in Syriā ducē vellet: cū Philippo Francozū rege: vt diximus copias z castra cōiungere voluit: qbus ita cōiunctis ambo cōtra Saladinū apud ptolomaidē belluz p̄spere gesserūt: p̄pter qd Saladinus q̄si supatus: de reddēda xp̄ianis hierosolyma cogitare cepit. Sed cū inter se de ip̄o p̄ncipatu ābo cōtēderēt philippus indignans negociū reliq; z in Europā cū suis venit: Ricardus nihilominus bellū strēnue p̄sequit: Eo q; Guido Lusignanuz hierosolymoz ātea rex a Saladino pulsus magnitudinē Ricardi dephēdens: p̄us accepta ab eo Cypri insula: eidem hierosolymozū regni iura pmiserit: Eapp anglici reges adhuc eū titulū sibi aleribūt. Ructus igit aīo Ricardus obsidē hierosolymā instituit: sed hyeme supueniēte: z dilabētibus passim maritimis copijs sententiā mutās cū Saladino pacē composuit: z maximā pecuniarū vim ab eo accepit. Cūq; in patriam tandem rediret: ab hostibus itinere capitur: z ingenti pecunia recuperatur. Demum cum in Angliam peruenisset quoad vixit cū Francozū rege bellum habuit: z cum eo sepe dimicauit.

Cremonensium contra Cremonenses victoria.

Cremonēs hoc anno idibus decēbris xp̄ianos in gete agētes i olij flumis ripis insense adoriunt: atq; eoz agrū hostili aīo discurrūt z spoliāt: vltroq; p̄gressi etiā Cuidatū agri Bergomēsis oppidū aggrediētes ip̄m igne z ferro turpiter destruūt: Qua iūria lacessiti Bixiā Bergomēsis Abātuanisq; ac placentinis sibi iūctis leonū more in hostes ruit z fundit: ac eos in turpissimā fugam vertunt: atq; plurimif eoz interfectis: z castris ip̄ozū spoliatis triūphum victorie reportarūt dignissimū: Indeq; eoz vexilla cū Carotio asportantes Bixiam cū ingenti gloria perduxere: z in cathedrali eozū ecclesia ad p̄petuam facti memoriā oīa suspenderunt: Cuius quidem trophei p̄tica adhuc in ea extat suspensa. Elestinus tertius papa natione Romanus Clementi hoc anno susceptus sedit annis sex mēsisbus septem z diebus vndecim: Vir quidem per omnia bonus z optimus: Qui suscepto magistratu: statim Henricū: vt dictū est corona exornauit: atq; cū Cōstātiāz monachā in m̄rimoniū collocauit 639o

pap. 184

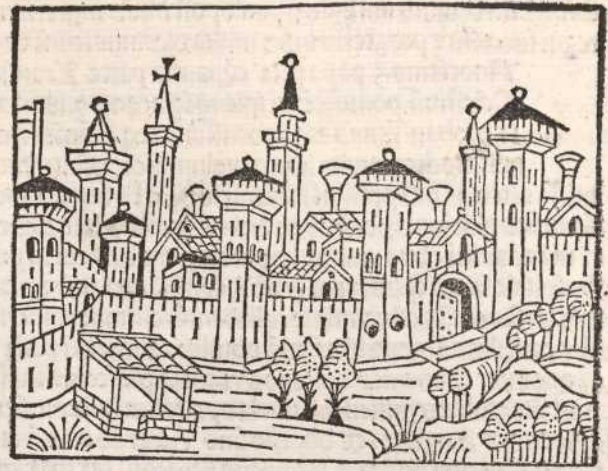
1191

Et quoad vixit nil pretermisit: quo minus Hierosolyma recuperaretur. Et licet in multis bellorum sum-
pibus opprimeretur: cedes tamen egregias apud sanctum Petrum & Lateranum extruxit. **Horius** tan-
dem cunctis pre dolore lachrymantibus in beati petri templo sepelitur.

Citerbium oppidum.

Citerbium Etrurie oppidum hoc anno ci-
uitatis nomen a Celestino isto sumpsit cuius ec-
clesiam cum cathedralem constituit: tuscanē
si ac centumcellensi ecclesijs preesse voluit.

Constantia Gulielmi Sicilie Regis filia hoc
anno ex monacha iādiu professa iussu Clemē-
tis predicti pontificis Henrico Augusto matris
monio copulatur: & ex monacha augusta nun-
cupatur. In huius autem Constantie ortu Joa-
chin abbas prophetico ductus spiritu patri Gu-
lielmo dixit natam esse regni sui Sicilie desola-
tionem futuram. Qua prophetia stupefactus
Rex secum anxia meditatione reuoluere cepit:
Quo nam pacto istud a femina cōtingerē possit?
Nec aliter videns q̄ a coniuge vel a filio: Re-
gno compatiens vt cōnubij atq; prolis auferre

1193

retur spes: puerulam in monasterio clausit: & perpetuū deo virginitatez profiteri cepit: Sed contra domi-
num nullum valet consilium: iuste semper mortalium facinora expiantem. Hec autem patre sanctissimo
& optimo rege extincto nemine preter se legitime regni herede superstitē cum iuuentute omnē peregisset:
iamq; facta videbatur anus: sumpsissetq; post patris obitū Tancredus predictus regni dyadema: eo ituz
est vt factionibus procerū omne regnū in exterminū traberetur. Quamobrem quibusdam regno & popu-
lis compatiētibus menti incidit: q̄ postmodum subsecutum est Constantiam istam alicui magno princi-
pi in coniugem dari vt eius ope atq; potētia pestiferi tumultus sedarētur. Nec absq; labore magno obtrē-
tum est: Celestino pōtifice consentiēte vt in eam Constantia deueniret sentētiā: videlicet vt nuberet: cū
in pfessione proposito immobilis stare: & etas annosa obsistere videret. Sed cum a deo res processisset:
Henrico predicto imperatori tandem desponsata est: & imperatrix facta nuptialem conscendit thorum: &
quingagesimum & quintum agēs annum rugosa cōcepit. Et cum ipsa conceptio propter etatem non cre-
deretur: Henricus imperator ad tollendam omniū suspitionem: cum tempus partus aduenisset: edicto
publico diuulgari cepit: vt quicumq; vellet interessē futuro imperatricis partui Panozmi venirent. Mul-
tisq; astantibus Imperator in pratis Panozmi tentoria ponere fecit: & cunctis videntibus: imperatrix iā
quasi decrepita infantem peperit: videlicet Federicum secundum: qui postea ob eius fatuitates in mon-
struosum euasit hominem: & Italie totius nedum Sicilie regni euersozem: vt non euacualet Joachin ab-
batis prophetiam. Et propterea hec Constantia si aliquo alio merito vnq̄ esset extollenda isto tamen vni-
co preter naturam partu per vniuersum orbem conspicua & commemoranda facta est.

Cirricus Bandalus quartus & quadragesimus Venetozum dux Lauro duci omniū consensu hoc anno
suspectus ducant annis duodecim: vir per omnia gloriozus: qui tum eloquentia: tum experientia & exqui-
sitis moribus plurimum valuit: Qui suscepto magistratu auctoritate senatus classē non modicā in hiero-
solymozum expeditione cum reliquis principibus christianis transmisit: Cui quidez classi archiepisco-
pum Rauenatem prefecit. Inde q; Zaderam civitatem quarto rebellantem Venetis recuperavit ac Cō-
stantinopolim impertosam cum gallis vi cepit: & Cretam insulam a Bonifacio Pontifficato maximo
precio emtram imperio suo adiecit: sed & alia complurima beneficia quoad vixit senatui suo contulit. Ho-
riens tandem in atrio sancte Sophie maximis cum lachrymis sepelitur.

1194

Csaphandinus Saladini Egyptiozum regis frater hoc anno Saladino rege apud Damascum defun-
cto regnū omne suscepit & Saladini filios expulit. Viniferat enim Saladinus ipse filijs suis regnū nulla
de fratre isto mentione habita. Quamobrem indignatus Saphandinus fratris filios omnino regno de-
pulsit: & solus deinceps ipse regnavit. Sed q̄tum iste regnaucrit non satis constat.

Cypri regni principium.

Cuido Lusignanus genere Ballus dudum Hierosolymozum Rex a Saladino pulsus hoc anno iuri-
bus suis Anglorum regi permissis: Cypzum insulam ab eodem Ricardo in regni recompensatione reci-
piens multis in ea annis regnavit. Atq; hoc modo propter antiquam ipsius regii nominis dignitatem
regni titulum insule dedit: sibiq; ac posteris suis vsq; in annum domini. 1460. per annos ducentos & se-
ptuagintaquinq; ipsam insulam reseruauit. Ea nāq; insula olim cadentibus rebz Romana ciuitas diu
sub Brecozum imperio fuit: Quos pauloante supradictus Ricardus Anglorum Rex ex insula hoc mo-
do deiecit. Cum enim idem Ricardus hierosolymam cum classe properaret tēpestare coactus, Cyprianū

1195

portus ingressus ē: S; cū a grecis repelleret: arma que i barbaros parauerat in ipos vrit: eisq; insulas ab
stulit: quā firmo suoz presidio munitam Huidoni huic hierosolymozum regi permisit. post varias autem
regum successiones ad duos fratres regnū id peruenit: quoz alter petrus noie classe instructa cū catbela
nis: Gallisq; Alexandriam vrbē aliquādo inuasit: igressusq; vrbē mediā diripuit. Inde igni appposito pre
da ingenti ditatus aufugit: q paulopost insule ingressum a fratre propo interfectus est. De huius autem
regni successu & progressu infra multa dicemus: cum de regibus suis passim tractabimus.

Pap. 185.

1198

Anocētius. 3. papa pīa cāpanus patre Transimūdo ananino ex infima plebe nato papatū post
Celestinū pontificē accipiens sedit annis. 18. mensi. 4. & diebus. 24. Vir certe in omni genere vi
te probatissimus atq; doctissimus: q a pīmeua etate parifius litteris operā dedit: vbi tū p̄fecit: q 6397
postmodum multa libroz volumina cōposuit: Inter que extat liber de miseria cōditiōis huane: & de
missa alter: ac de baptisimi sacramēto: Sed & sup psalmos penitētiales tractatus cōposuit. Edidit isuper
sermōes plurios tēporibus ac diebus accōmodatos. Secretales quoq; antiquas cōposuit: quas obserua
ri mandauit: i qbus multas improbat hereses: sicut in pncipio volumis hētur. Eius aut opera & impensa
hospitale sancti spūs intra vrbē Leoninā conditū & magnis puentibus auctū fuisse constat. Indeq; ba
siliam sancti Sixti vetustate collabentē restituit: vniuersisq; ecclesijs: que tamē in vrbe erant pro cōficien
dis calicibus argenti libzā vnā obtulit: & altare bti petri plurimū ornauit. vtz dū perusij tollēde discordie
cā que inter genuenses & pisanos vigeat profectus ibidem in pace genuit. Hic p̄mum ordinem nostrum
dini Augusti. eremiticū sub tutela apostolica suscepit: sicut p̄ ex eius indulto: qd incipit: Soler annuere.

T Joannes Angloz rex hoc ipō āno Ricardo eius fratre ex telo catapulte intercepto Anglie regnum sus
cepit: Cui cum postea Ludouicus Frācorū rex maximū indixisset bellū: Joānes diuino auxilio vsurus
statim Angliam atq; Hyberniam Romane ecclesie vectigales fecit. Itā centum auri marchas quotānis
se eidem soluturū compromisit: si ab eius impetu dominus eum liberare dignaretur. Atq; victoria diuini
tus parta postea aliq̄dū apud Angloz reges hoc votum seruatum est.

1199

T Joannes bonus ordinis eremitarū dini Augustini instaurator & pater natiōe Mantuanus his tempori
bus cū multis annis in Flaminia quā maxime & vmbria vitā religiosissimā atq; sanctissimā duxisset & ml
ta ibidē mōasteria erexisset atq; instaurasset vbi & religionē ip̄am suā labefactatā verbo & exēplo plurimū
euexit Mantuā regressus ibidē etiam miraculoz gloria plurimū effulsit. De cuius sanctissima vita multa
& incredibilia quasi nō credētibz scripta referūtur: q si oia enarrare vellē ordinis suscepti & volumis mo
dū profecto excederē: sed quedā pauca ad multoz edificationē hoc in loco scripta sufficiēt. Hic homo itaq;
spūs patre Joānes bonus in etate florida remāsit: & cū pluribus abūdaret diuitijs & neminē vereret per
annos multos lubricis iuuenibus & hystricibus adhesit: Quod mater q̄ bona vocabat aīaduertes preces
cū lachrymis indefinēter p salute eius ad dñm fundebat. Cuius p̄ces dñs ex alto prospiciens: ip̄m filium
ad salutē graui morbo percussit. Cuiq; Joānes bonus vite sue discrimē haud parū extimesceret votum
vout dño si pristina redderet sanitati deo deiceps in habitu religioso se p̄petuo deseruiturū: Qui vbi sani
tatem adeptus ē: cū diligentē cōfessionē vrbis episcopo fecisset: matre iā defuncta oēs substātie ip̄ius facul
tates vēdidit & paupibus erogauit nil sibi oīo reseruās. Sicq; nudus penitus & Christi spe ac fide arma
tus statim in Flaminia haud p̄cul a Cesena vrbe sub quodam specu cōcessit: ibiq; mirummodū se affligēs
maximū sibi sanctitatis nomē compauit. Indeq; suscepto religionis eremitarum dini Augustini habitu
adēo in pncipio carnalibus incēdijs pulsatus fuit vt parū abstinerit qn a pposito sancto retrocederet: s; mi
les xpi manū mittens ad fortia doloris incēdio carnis extinxit incēdiū: Itā arūdinē suscipiens in multas
eā subdinisit p̄tulas: atq; eas peracutas sub vnguibus manū suarū infixit: & taliter sup quendā lapidez
manus cōtudit: vt vsq; ad digitorū summitatē infigerent: Quo vehemētissimo dolore quasi exanimis ef
fectus in terrā decidit: ibidēq; tribus diebus & noctibus tanq̄ mortuus permāsit. Verū pius dñs seruu
suū nō deseruit: sed per visuz ei apparēs adhortari eū cepit dicens. Fili q̄ bene fecisti optime vitā cōsuma
bis: nec deinceps vilo pulsaberis tentamēto. Elapq; visioe Joannes bonus omni p̄sus dolore alienuz
se sensit: gratiasq; deo agēs immēsas incredibili postmodū abstinentia vsq; ad mortē corpus suuz afflixit:
Cuius qdē exemplo per totā Flaminia & Umbriam nō modo eremite: sed & seculares plurimū ad eū cō
fluxere & ip̄m sibi patrē & ducē cōstituerē. Audientq; vir sanctus celebre nomen beati Eulielmi oliz aqui
tanic ducis in gallijs ordinē eremitarū sancti Augustini labefactatū moribus & institutis ac edificijs instau
rasse eius exēplo incēsus: & ipse innūcerabilia pene mōasteria p Flaminiam & Umbriam ordini suo erexit
Quapp ad eū tanq̄ ad patrē oēs eremite certatim cōcurrē ceperūt: Qd ille cōcernēs magis exēplo q̄ v
bo ordinis instituta instaurare & resarcier curauit. Eāobz in eisdē prouincijs religioe aucta: extinc: vt sit
ab ipō instauratore & reformatore fratres cābonite: non dini Augustini vnlgo eos appellare cepit. Tan
idemq; cū vir sanctus annis. 50. & eo amplius in Flaminia cōmoratus fuisset diuino nutu in patriam re
uersus plenus dierū & opibus bonis extra Mantuā vrbē in monasterio ibidē a cōciuibz suis sibi cōstru
cto anno a natiuitate dñi. 1222. migravit ad dominū: cuius sanctissimū corpus paulopost intra vrbē trans
latū in monasterio ordinis sub titulo sancte agnetis sabrefacto summo seruatur honore: Ad cuius tumbaz
magna quottidie & iaudita sūt miracula: Huius aut sancti viri & patris Joānis bōi iter celebres p̄stātesq;
discipulos seraphicū Franciscū de Assisio sanctissimi ordinis minorū cōditorem fuisse constat. Sed ne qd

dubitet qui forte ignarus huius rei execranda plurimū talis videat scriptura: quibus omīssa vincētij gal-
li historici testificatione: et si. 30. ipsius historiarū li. c. 98. referat diuū frānciscū fuisse eremita; et cū baculo pe-
dibusq; calciatis et coriā cinctū incessisse: nō tū huius Joānis boni discipulū fuisse dixit: Sed hoc in lo-
co hoc vno verissimo cōprobamus testionio: q; apud māruā: vbi sacratissimū viri sciēxtat corpus: et relique
ipsius uestimētoꝝ reliquie tabellarij et inter antiquissimas monasterij scripturas cyrographū aliquādo vi-
sum ē cōtestās beatū frānciscū de asisio. p̄fessionē eremiticā sub regula beati Augustini emīssisse in mani-
bus fratris ioānis boni eremite mantuani.

C Viri disciplinis excellentes.

C Helymandus frigidī montis monachus his tēporibus in gallijs ī agro belluacensi religione: et doctrina
clarus effulsit: Qui cū eēt vir doctissimus diligenti cura de oibus rebus gestis chronica per pulchrā ab in-
tio mūdi vsq; ad hec tempora composuit.

C Papias natione lombar dus in latina ac greca lingua egregie doctus per hec tempora floruit: et multa cō-
posuit. Et inter cetera p̄ter latina vocabula: que diligenter in ordine; rededit: etias de ordine dicēdi opti-
me scripsit: atq; plures epistolas elegātes: doctasq; composuit.

C Emerius alias byrnerius illustris et spectabilis vir iuris civilis pontificiq; doctor per id ipsum tēpus
Rome et bononie docēdo et legendo maximo fuit in p̄ccio. Qui testate Odifredo legum doctore i. l. ius ci-
uile. d. de iustitia et in. p̄mus oīū nemine tradēte leges civiles aperuit: et glosas eis addidit. Et p̄pterea iu-
ris lucerna cognominari meruit. eo q; eius sciētie et doctrine p̄mus illuminator exiterit.

C Placentinus et celeberrimus iuris peritus tempestate istac floruit: qui et ipso referēte sup. C. de insti. apud
pesculanū mōtes sumā suā nō minus doctā q; vtilē edidit: que incipit: Cū essem mātue.

C Joannes bosianus patria cremonensis Bzonis p̄ceptor: et ipse Odifredo teste in. l. i. in prin. d. hoc ipso
tpe sumā breuē super p̄dectis cōposuit: quā idem Odifredus ventosam nomiat. Conscripsit etiam super
Lecturam perutilem.

C Martinus similiter Bosianus et cremonēsis eius doctrine et professionis doctor d̄ quo in glosis persepe
fit mentio hoc ipso tempore floruit: quem etiam angelus de p̄russio ob ingenij magnitudinē iuris lucernā
et mundi totius speculum appellat.

C Bzonem p̄terea patria bononiensē virū vtiq; celeberrimū: atq; insignem: et in iure civili cōsultissimū;
Joannis bosiani auditorē cum predictis floruisse et clarum fuisse cōstat: Qui cū esset diuini ingenij vir in
legibus optimos confectos apparatus: ac summā celebres edidit: que apud omēs et nostro euo magno hēt
in p̄ccio: in super addinones plurimis sumis addidit. Veniq; post summā suā magnos apparatus super
d. veteri: et. C. edidit. Hunc itaq; Bzonē vix doctissimū fuisse Baldus i. l. contractus. C. de fide instrumē-
toꝝ dicit eo q; legum fontem et electionis vas velut alter paulus eum appellet.

C Fratris Jacobiphilippi Bergomensis ordinis fratꝝ eremitarū Bini Augustini in omnimoda historia
notissime congesta Chronicaꝝ Supplementū appellata liber. 13. feliciter incipit.

6399

Henrico igitur mortuo maximo inter electores orta est dissensio cū alijs
Philippicū Suanie principem et eburrie ducem henrici fr̄z
quem idem henricus moriens filio Federici reliquerat tutorē. Alij Othonez 1200
Saxonie regē lotharij oliz imperatoris p̄nepotē elegissent. Innocentius vero
pontifex: quia constabat henricū et Federicū patrē contra Romanā insansse
ecclesiā Othone imperatorē pronuncianit. Philippus vero ira succensus ar-
ma parat: ac contra Othone philippo rege francoꝝ fauēte in expeditionē pro-
dit. Otho quoq; composito exercitu vna cū Joanne Angloꝝ rege p̄gnandi
copias facit: fiuntq; singularia certamina: postremo cū innocētius oēs excōi-
casset qui philippicas sequeretur partes: res ad sanitatē reducunt. Paecq; cō-
fecta philippus Ro. imperator declaratur: obtentoq; in germaniā imperio. 13.
germanoꝝ impator pronunciat: ac sic. 9. annis impauit: s; non sine molestia
hanc dignitatē retinuit tādē Altigranus quidā Turingie princeps: multis in
suā sententiā tractis: eū circūueniens interfecit. Quo taliter sublato pax oīno consecuta est.

C Ordo Carmelitarū: per hoc ipsū tēpus in Syriam apud Carmelū montē ab Alberto hierosolymitano
patriarcha excitatur: et multis priuilegijs ab eo sublimatur: atq; eidē regulā suo iure confectā obseruandā
p̄mo obtulit et confirmauit in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex Syrico cū quibus-
dam largis virginis. s. albis et griseis circulatā more helye prophete: vt tradunt assignauit: et deferendā con-
stituit. vsq; ordo cū in orbē disunderet ac locis et viris p̄stantissimis indices multiplicaret multas impu-
gnationes p̄ annos multos ab emulatoꝝ ptulit. S; postmodū honoris pontifex eius nois. 3. cernens
ipsaz sanctā religionē et ordinē a multis impugnatū: et aliq̄ p̄secutū en; non satis probatū p̄spiceret deuo-
tione motus primo sui pontificatus anno: mutatis prius circulatis clamydibus: ob honoꝝ beate virginis
Marie in albas sub titulo virginis marie de monte Carmelo approbavit et confirmavit. Atunt. n. ordi-
nem istū dū in Syria cū habitu illo procederet maxima in reuerentia et deuotione apud Soldanū egypti

11

extitisse: et multas illi elemosynas et beneficia contulisse: sed eo habitu mutato enim e finibus et regno suo eie-
cisse. quã ob re necesse fuit illũ i europã trajicere: vbi mirũ in modũ excrefcens clarissimos et sanctitate et
scia. ptulit viros. quoz de nũo precipui fuere Angelus hierosolymitanus christi et fidei declamator ardẽ-
tissimus: q et doctrina et vite sanctitate plurimũ fidei christiane profuit. Insuper et albertũ quẽdã siculum
genuit: qui ob doctrinã et sanctitates maxio in precio vbiq; euasit. Atq; andreas florẽtinũ postea fesulanũ
epm quẽ nõ sine magna sanctitatis fama geuisse dicit. Habuitq; pterea hec sancta religio Cyrillũ grecũ
virũ doctissimũ atq; sanctissimũ q preter libros multos a se editos etiam pphetie spũ claruit: Frãcisum
Martini theologũ celeberrimũ: qui pter reliquos de eõceptiõẽ beate Marie libri cõposuit cõmẽdatiõẽ
dignũ. Fuit quoq; in eo ordie Gerardus Bononiẽsis parisiensis doctor eminentissimus: q compluria edi-
dit laude digna. Accõdõ et Guido pirpiniacensis gnãlis ipius ordinis prior: et postea maioricensis ecclesie
ep̃s: q cũ multa cõposuerit: Correctoriũ iuris: et cõtra hereses libri p̃cipui bẽntur. Michael etiã Bono-
niẽsis in eo vigit clarissimus sui temporis doctor: quẽ libros plures edidisse dicunt. Joannẽ de Bachone
iuris diuini atq; pontificẽ scientissimũ protulit: qui ob eius clarissimã doctrinã et Parisius et alibi noiatif-
simus fuit. Joannẽq; balistarij doctorẽ sui seculi precipuum: quẽ multos edidisse tractatus compertũ ha-
bemus. Petrum quoq; de Casa generalẽ porem: et hierosolymitanũ patriarchã virum sanctissimũ habu-
it q multis claruit miraculis. Atq; petrũ Thomã cõstantinopolitanũ patriarchã pclarissimũ doctoz
qui cum spiritalibus: ac temporalibus inimicis pro fide christi multos ptulit cõslictus: ac demũ post mul-
torum librorum editionem miraculis clarus apud cyprium insulam quieuit in pace. Alij atq; alij ex ea rel-
gione emerere clarissimi et sanctissimi viri: quos cõmemorare operosissimũ esset. Hi itaq; ad ipsius preci-
pnam laudẽ dicta sufficiant.

Imperium Grecorum in Gallos transferretur.

1202 **C** Balduinus natione Gallus flãdriensũ comes: hoc anno Alexio cõstantinopolitano impatore et Isaac
eius fratre morte sublatus ipsoz impiuz vna cũ venetis inuasit et in Gallos transtulit: atq; ipse impator p-
mo cõstitutus imperauit annis. 5. Dissordãtib. n. de ipio Isaac et alexio viro vtiq; pditissimo: eo q; isa-
ac etate maior hãtur et ex iure impiuz sibi deberet ipz in Alexiũ indulgẽtissimo tractabat adeo ut pter ipij
nomẽ ei deesse videretur. Que et sua temeritate a turcis captũ: idẽ Isaac cũ magna caritate igenti pecu-
nia redemit: s; is pessimus vtr post ingẽtia beneficia fratre dolo capiens execatũ misit in carcere: idem quo-
q; in Alexiũ eius filiũ. 12. annos agentẽ fecisset nisi fuga salutẽ sibi quesuisset: quo audito philippus fran-
coz rex Alexi p̃dicti cognatus hunc Balduinũ flãdrense comitẽ et hẽricũ sancti pauli et ludonicũ sabau-
die principẽ cũ exercitu magno venetias misit que cũ cisde venetis copias iungẽtes coruz nauigio tandem
cõstantinopoliz puenerũt quã cũ. 68. diebus sũma vi oppugnassent tadẽ obtinuerũt et in suã prãtẽ cũ vniuer-
so imperio redigerunt. Capta igit vrbẽ et interfecto Alexio et cõplicibus eius proceres p̃dicti cũ Bonifa-
cio montiferrato Thesalie rege. 15. viros ex oi eoz exercitu delegerũt q vrbis impatore et p̃riarchã assume-
rent eo. f. pacto vt si impator venetus nõ esset ipsi veneti p̃riarchã hẽrent: quẽ Ro. pontifex confirmaret.
Quã ob re Balduinus hic facto scrutinio sũma concordia ab oibus impato declaratus et Thomas mau-
rocenus venetus in p̃riarchã assũptus statiz nouũ impatore inunctũ coronauit. Eo itaq; coronato: p̃ceres
vniuersa impij dũtia p̃ter andropoliz: intra annũ obtinuerũt: qbus gestis quarta ps oppidoz captoz ve-
netis assignata ẽ que oẽs insulas Egei maris p̃tinebãt: inter quas Creta et Enboia quã nigropontũ dici-
mus et alie minores erant: s; q; creta noie bonifacij tenebat: ab Isaac iã sibi dono data: Balduinus impa-
tor eũ thessalie regẽ p̃firmatũ hortatus ẽ: vt accepta pecunia Cretã venetis relinqueret qd et factũ ẽ: ac sic
veneti Cretã insulã vsq; in presens obtinere. Thomas aut p̃riarcha Romã p̃firmaturus venies Bõ-
coz ecclesiaz Innocentio tertio: ut decebat: subiectam in omnibus fecit.

Tartarorum regni principium.

1203 **C** David qdãz persa ex ignobili familia inter eos natus tartaroz gentis rex vir quidẽ magnanimus p hec
tpa ex indici mõtis vna cũ oibus sue gentis viris ac mulieribus hostili aio egressus per vicinas quasq; vr-
bes spolia multa exegit et populũ suũ hoc modo allexit: quibus spolijs alectus inde i partbos venit et pari ter-
rore Mediã Assyriã Persiaz Armeniã et sarmatas nõ longo tpe persuadẽs circa meoridis paludis littora
concessit: vbi et accolis suis sedes constituens in maximam euasit potentiam. Et hi nunc Alonem casta-
num habent principem.

1204 **C** Petrus giannus Sebastiani cõdã ducis filius. 45. venetoz dux hoc anno post hẽricũ dux creatus: duca
uit annis. 22. Vir p oia magnificus atq; excelsus: q Corcyrà nũc corphu dictũ motonũ coronũq; insulas
in venetoz redegit prãtẽ. S; cũ obire p se oia nõ posset: priuatis ẽt ciuibus negoniũ: rei maritime cõmisit
qui et ipsi p: iuatis multas grecoz insulas occupauere. Inter que fuere galipolis Haxo paromola herinea
Andro curipus Tinasimicole Schyron scopulus et Stalimene atq; alie multe. Creta ẽt pauloante a bo-
nifacio mõteferrato emprã rebellantẽ armis in fide p̃tinuit: eãq; in colonie formã redegit missis eo ciuibus
venetis qui creteses in officio p̃tinerẽt. Hic euz esset religionis amator sacellũ sancti marci palatio ad ho-
nores diui Nicolai miro ornatu et sumptu extruxit. Constantiã tancredo sicilie regis filiã duxit vxorẽ ex q
plures suscepit filios: eũq; postremo senio cõfectus esset magistratu se abdicans paulopost vita excessit: et
apud sanctus Georgiũ maiorem venetis in sepulchro paterno sepultus est.

Henricus natione galluz: hoc anno Balduino eius fratre impatore defuncto in impio cõstantinopoli-

iano succedēs impauit annis .xi. qui suscepto imperio mox vna cū Bonifacio monteferato marchione et thessalic rege andrinopoliz vrbē potētissimā cū exercitu diu obsedit: quo audito valachi gens olim Romana vltra danubij ripā constituti: ac Bulgari vicini ab Andrinopolensibus accersiti cū magnis copijs in eorum auxiliū venire. Quorū furore p̄motus henricus vna cū Bonifacio obsidione soluta mox cōstatinopolim petiere. quid postea egerit non habetur.

Dominicus hispanus vir sanctitate et doctrina plurimū decoratus: ac religiōis christiane quasi matutiniū sydus in caligura pago natus per hoc tps ex canonico regulari a deo vocatus cum duodecim fr̄ibus socijs predicatorum ordinē incredibili seruoze fundauit: quo diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice Maria etiā ipsius religionis hitum assumpsit. Cuius religionis pater existens cū p̄curate Innocētio tertio pontifice maximo heresiz apud tholosaz nup̄ obozta mira celeritate et virtute compescuit. postea ab honozio tertio pontifice eius successore: vt infra dicemus: ipsius ordinis confirmationē obtinere meruit: quo cōfirmato cū innumerabilia fere monasteria erexisset et multis signis et miraculis claruisset: ac vniuersaz pene europam docendo et predicado instrasset: tandē anno salutis nostre. 1223. apud Bononiam italie ciuitatem nonis augusti migravit ad dominum: quem postea Gregorius nonus auditis eius miraculis: et vita preclara in sanctorum numero aggregauit.

Franciscus scraphicus natus in asisio vmbroz ciuitate ortus diui Joannis boni mātnani eremite discipulus vir vtiq; diuinus: ac ordinis minoz pater et dux hoc āno terrena oīo despiciens christus in oīni vita secutus est. Hic quippe cū religionis hitum a beato Joāne bono predicto suscepisset: et i manibus eius professionis votū sub regula beati Augustini emisisset (ut hoc ē tabellarij cyrographo autētico cōp̄obāt) et aliq̄ diu pedibus calciatus: et corrigia cinctus incessisset: sententia dñice memor dicētis. Qui venit ad me et nō renūciat oībus que possidet: et habet non potest meus esse discipulus: atq; illud qd̄ discipulis ad predicādū mittens precepit: vt neq; aurum vel argētum possideant: aut ne peram vel sacculū: neue virgā: siue calciamēta: aut certe duas tunicas haberent abiectis oībus tunicā incultā et contemptibile fume precinctaz induens nouuz mox ordinē constituit: cum quo velut sol in orbe radians christiana religionē plurimū illuminauit. Cumq; fratribus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā: et christi stigmatibus insignitus fuisset: et nomen suum in orbem diffudisset plenus bonis operibus apud asisium vrbem suaz āno salutis nre 1227. nonis octobris migravit ad dominum: quē et biēnio post Gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magno prius ob eam rem conuentu habito in numez sanctorū statim rettulit.

Tho eius nois quartus Saxonie dux: hoc anno cū philippus impacoz a comite palatino intercep̄tus fuisset impator a Germanis suis delectus impauit annis .3. Qui statiz Romā p̄ficiscens ab Innocētio pontifice coronat: quo facto cōfestim in Romanos senire ac contra eos pugnare cepit.

6408

Sz bello aliquādiu sedato ex vrbē pulsus ē: pp̄ indignatus ḡ pontificis voluntatē et ipsius iniuriā in Federicū adolescentē imperatoris filiū expeditionē sumpsit pro qua multa regni oppida vi cepit et paulopost totū ferme regnū occupauit: pp̄ter qd̄ pontifex eodē āno p̄ilio Rome habito eū ab impio deposuit. Eius eiz pp̄ter Vaphzū ingeniū Otho italie p̄ncipibus nec carus nec acceptus erat: Unde auxiliantibus imp̄mis omnibus italie p̄ncipibus pontifex eidē in bello maximā intulit cladē: quo fuso atq; fugato de eo victoriā pontifex reportauit: ex quo factū est: vt Bohemie rex ceteriq; electozes Federicū secundū sicilie regē. 20. agentē annū Ro. imperatorē deligerēt. Otho aut̄ p̄no regno cōsulturus siciliā dimittens in Germaniā euestigio redijt: vbi postea a philippo francoz rege apud belgas sup̄atus et interfectus tandē fuit: verū propter dissensionem deligendi imperatozē itali nri: neq; hunc: neq; precedētē Philippū ad numerum imperatozū admittunt: p̄ter id tantum tēporis: quod inter coronationē et depositionem huius Othonis interfuit: per reliquum vero tempus eozundem imperatorem vacasse imperium scribunt.

Estensiū Marchionum imperium.

Oldrādinus primus estensiū Marchio: ac ferrarie (vt fert) dñs vir nobilissimus et in bellis p̄tractandis strenuus eloquētissimusq; ac plurimis alijs virtutibus ornatus: hoc anno cū esset etate grādeus ferrarie diem obiit Azone primogenito post se relicto. Hic nāq; obiconem habuit patrē qui fuit raginaldi: qui fuit Azonis Marchildis gloriose postea maritus: quē q; prioris ipsius Marchildis viri consanguineus fuerat: et sibi quarto gradu coniunctus erat igno:ans acceperat maritū mandāte Gregozio pontifice septimo repudiavit. Hanc nempe prestantissimā estensiū familiam: vt ex chronicis pauli marri hēmus: insignissimā ac vestustissimā fuisse inuenimus: et vna cum comitibus sancti Bonifacij ex troianis prouenisse narratur. Hi quippe a quodam principe nomine Marcho descenderunt: qui euerfa Troia vna cum Anthenore in italiāz veniens vrbē ex suo noie in venetia prouincia condidit. A quibus aut̄ Oldrandinus hic id dignitatis nomen obtinuerit non satis habemus.

Bonifacius autem sancti Bonifacij comes vir preclarissimus verone ac multozum Castrozū p̄nceps et dominus et ipse eo ipso anno cum Oldrandino estense predicto: Ricardo filio post iij regno relicto: viam vniuerse carnis ingreditur.

Ricardinus autē comes ipsius Bonifacij gnatus patri i regnū succedēs regnauit annis .20. Hic igit̄ magistratu suscepto gubernationē recipi. immutare et reformare volens: multos diuerse factionis nobiliozes et potētissimū monticellos viros preclarissimos ac potentissimos vrbē propellere voluit et idco multos eoz:

quoꝝ virtute formidabat in exiliū egit. Qui iniurijs et vexationibus laceſſiti: et ipſi doſt aliquō tps huic ri cardino inſidias cōponentes tandē cōprehēderūt eū: et carceri perpetuo mācipauerūt: ac ſic vniuerſis ſan cti Bonifacij verona pulſis ipſi monticelli vrbis dñatuz ſibi deſumpſerūt. Sed nec ipſi quidem deſiciente preſidio diutius in dño perſiterūt: eo q̄ aduocatis viris potētiſſimi eicctis vrbis dñiuz ipſis per quq; an nos dimiſerunt.

¶ Azo preterea ſecundus eſtenſium Marchio predicti oldrandini marchionis filius patri regnū ſucceſſit vir ſane catholicus: et eccleſie romane acerrimus propugnator et deſenſor: qui quoaduixit cōtra Federicū ſecūdū imperatoꝝ romane eccleſie et pontificum perſecutoꝝ pro viribus obſtitit. Et cum ferraria ciuitas ab ipſo imperatoꝝ ſummo pontifici ablata fuiſſet: ipſe eādē ceſari auferens Gregorio pontifici reſtituit. Quā obrem idem pontifex Greg. eius nois nonus eidem Azoni marchioni et ſucceſſoribus eccleſie noie perpetuo gubernandā conceſſit. Ipſam nāq; vrbis mathildis comitiſſa iam dudū auxilio venetoꝝ et raue natū ab henrico tertio eccleſie hoſte occupatā ſibi ſubegerat: et eccleſie romane i morte dono dderat. Et cū marchiones eſtenſes apud mathildim et amicitia et affinitate in p̄cio haberent ea in vrbe poſt Mathildis mortem et diuitijs et benignolentia vſq; ad hunc azonē p̄cipui et primarij ſemp fuerūt.

Ediciens eius nois ſecundus. i3. germanoꝝ imperatoꝝ hoc āno othone predicto impij titulis pri uato ab electoꝝibus eius loco ſubrogatus: et ab honozio pontifice confirmatus et coronatus impauit ānis. 33. Quo p̄firmato eo pontifice p̄curate in ſicilie regnū reſtitutus eſt. S; a maioribus ſuis mi nime degenerans: vbi impatoꝝe ſe confirmatū ſenſit ilico i romanā eccleſiā inſanire: et oīa p̄turbare

Federicus
ſecundus

1212

lacerareq; ac rapere cepit: p̄p̄ qd̄ anathemate notatus imperij dignitate p̄iuatus eſt. S; ille paruipēdens pontificis maiestate amplius q̄ p̄ſucuiſſet in oibus crudelitate cepit. Et cū multos interficeret et quosdā p̄latos ex gallia redcentes in litore pontificis romani a piſanis piratis apud melozā inſulam intercipi fe cit atq; ſubmergi. Inde q; henricū p̄p̄iū filium p̄pter ſuſpitionē affectati regni in carcerē tradi et macula ri p̄cepit. Veniq; cū multas italie ciuitates ſtudio partiū guelphoꝝ v3 et gibellinoꝝ ipleſſet: atq; p̄pter hoc cū multas vrbes: que pontificis partes ſequebantur nexaſſet in apuliā traiciēs graui morbo laborare cepit. Cūq; conualeſcere cepiſſet a Manfredo filio ex ancilla ſuccepto: quē tarentini ſibi p̄fecerat ſuffoca tus interijt. Hic ſceleſtus imperatoꝝ quoad vixit auo Federico barbaroſſo ſemp crudelitoꝝ fuit: et multa in honozii p̄tifice atq; Gregoziū nouū machinatus eſt: p̄pter quod multis fuit agitatoꝝ calamitatibus. Et primo qa henricū filiū ſuū: quē ſibi conſtātia aragonū regis filia vxor peperat [ut diximus] ſuſpitione affe ctati regni: vel vt alij volunt: zelotipie celo in carcerē necauit. Inde apud parmā vrbē p̄elio ſuperatus co ronā: et diuifiſſima queq; impedimēta: et decē milia armatos amiſit. Alterq; filius legitimo matrimonio ex ea dem vxore natus noie Luitius a bononiensibus: quoꝝ infeſtabat agrū occiſus eſt. Hic conradum filium: quem ex Yola ioānis hieroſolymitani regis filia ſuſceperat rerum omnium ſuarum reliquit herede; que; nihilominus ſolem Manfredus veneno ſuſtulit.

1215

¶ Similinus Aphricanus ſaracenoꝝ rex et dux: vir quidē fortiffimus atq; magnanimus hoc anno maxi ma claſſe comparata in citerioꝝe hispaniāz traicit: et primo apud Tholetū vrbē magnam ſtatione firmata eandē oppugnare cepit: quā cum obtinere prohibito non valeret vniuerſam hispaniā peruagans oīa cedi bus et populationibus pleuit. Qua calamitate cōmoti reges caſtelle: Aragonie: portuſſie: et nauarie co pias ingentes ſimul iunxere et ſaraceno occurrentes maximā cedē de hoſtibus ediderūt et fuſo eius exercitu atq; fugato vniuerſa; aphricā p̄ter Granatam illi abſtulerunt.

1214

¶ Almericus quidā hereticus vir ſane doctus atq; callidus: hoc anno eam ob rez in galijs magno in p̄cio exiſtens: diabolica ſuaſione ſeductus: in quibusdā erroꝝibus innolutus inſanire et delirare cepit. Et inter ceteros ſue reſanie erroꝝes. Affirmabat ideas que ſunt in mente diuina et creare et creati poſſe cū in mente diuina: teſte patre Aug. nil niſi eternū et incōmutabile ſit. Dicebat et nullū peccatū imputari poſſe in carita te cōſtitutis: quibus erroꝝibus apud pariſiū dānatus cū ſectatoꝝibus ſuis exuſtus eſt.

¶ Simon aut gallus montiffortis Comes vir chriſtianiſſimus atq; catholicus: biſidē heresum tumultibus viriliter ei occurrit et tanq̄ alter Carolus magnus h̄ has hereses non modo verboꝝ diſputationibus cu; multis ep̄is atq; alijs doctiſſimis viris et b̄to dñico diſputantibus: ſed et armis fortiter egit: eo q̄ centū mi lia hereticos cū octo milibus catholicis ſudiſſe et interfeciſſe ſeratur.

1215

¶ Synodus maxima hoc anno apud lateranū ab Innocētio pontifice p̄dicto pro recuperāda hieroſolyma celebratur: vbi interfuere mille et trecenti p̄lati cū hieroſolymitano et conſtātinopolitano p̄iarchis Biſſue re et alij greci et Romani imperij legati: Regū quoq; hieruſalē ſrācie hispanie anglie et Cypri oratoꝝes. In qua multis habitis cōſultationibus nihil aperte diſcerni potuit aut diſſimiri. vey nonnulla decreta ibi prolata fuere. Quibus tam laycoꝝ q̄ clericoꝝ moꝝes componerentur.

¶ Cruciferoꝝ et ordo ea in Synodo diu inchoatus: ſ; aliqñ intermiſſus ab ipſo Innocētio pontifice reſti tuitur et cōfirmat: ac multis fauoribus comēdat. Id quāmaxime factū eſt: eo q̄ quedā Albanieſiū peſtife ra heresis surrexerat: que tātā in populo Ro. cleroꝝ ſeditionē excitauerat: quātā vnq̄ antea. Qua ob eāz pontifex ipſe multos cruce ſignatos impulit h̄ eos arma ſuſcipere. Quibus deuictis: cruciferoꝝ ordinē ſaz ſopitū et obliſſeratū inſtaurans: multis p̄uilegijs et gratijs mirabiliter auxit: eidē antez ordini poſt moduz Innocentius quartus deuotione affectus apud lugdunū exiſtens Regulā cōpoſuit et dedit. In qua p̄cece

pit ipsiſ religioſis ſemper criticè in manibus portare. Ipſius autez ordinis auctorem z ducè Quiriacū epiſ
z martyre tēpore conſtantini magni belene matris primū fuiſſe tradūt. Qui cū a Juliano apoſtata cū mul
tis chriſtianis paſſus fuiſſet idem ordo ad nihilum ferme yſqz in preſens redactus eſt.

Petrus altiſiodoreſis henrici impatoris filius. 3. galloz i impio cōſtantinopolitano imperator hoc anno
patre in grecia ſublato: impium ſuſcipiens impavit annis. 9. qui ſuſcepto impio cōfeſti vna cū ſola vxore
cum magno apparatu romā veniens impij coronā ab honorio pōtifice extra muros vrbis apud ſanctū lau
rentiū accipere voluit. Qua ſuſcepta vna cum Joanne cardinali de columna legato a pontifice declarato
ad reſ aſie reformādas cū copijs ab Innocentio pontifice excitatis mox tranſmiſit. Is eim petrus in re
ceſſu venetis dyrachii vrbem ſuā a Theodoro epirotaz duce dolo captā recuperare cōpromiſit. Aſiſit g
imperator hic ſolem vxorem z cardinalē conſtantinopolim: z ipſe dyrachium petijt: quā cū pluribus die
bus oppugnāſſet: nec capere potuiſſet: ſoluta obſidione ſub fide theodori predicti receſſit: ſed cū in terri
mis montibus terreſtri itinere perueniſſet: dolo theodori circumventus capit: z in obſcuriſſimuz carcerē ab
eo icarcerat: z ibidē biēnio ab eodē theodoro detinet. Hoies at vxor prudēter iperij iſto interi admiftrauit

1216

Innocentius. 3. papa natione romanus: patre Americo hoc anno innocētiō pontifici ſuccedens
ſedit annis. x. men. 7. et diebus. 13. vir ſane doctus: vt paſtozez decet optimū: Qui pontificatu
inito implales titulos Federico 6o ſtatim contulit: quē tū poſtea iuribus eccleſiaſticis ſibi vſur
patis anathemate primo notatū dignitate priuavit: Deinde (ut preſertur) petrū altiſiodoreſe
conſtantinopolitanū impatorem incoronauit. Et cum ordinē noſtrū eremitaz: pū Innocen
tius fecerat: ptegendū ſuſcepſiſſet: et ordines predicatorz z minorz cōfirmare voluit: hieroſoly
mox etiā regem noſe Joannes ex aſia ad ſe romā venientē benigniſſime ſuſcepit: z multis muneribus a ſe
donatū in angliā remiſit. Baſilicaz quoqz diui laurētij ex muros: z baſilicā ſancte viuiane: necnon z petri
ſanctiſanctorz reſtituit: atqz edes marij edificauit: Et cum eſſet doctor egregius multas decretales ipſe cō
poſuit. Et cum in oibus z optime vitam duxiſſet tādē moriēs in baſilica ſancte marie maioris ſepelitur.

Papa. 186.

1214

6416

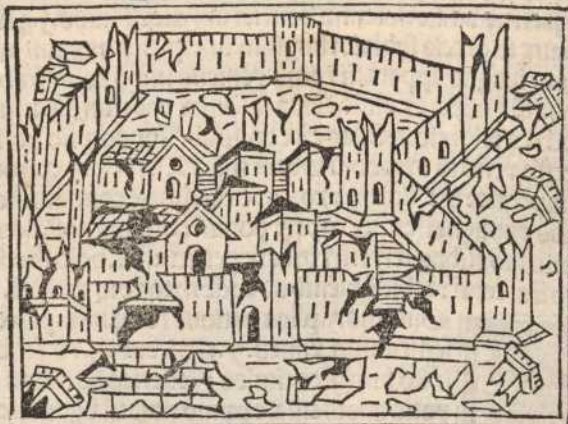
Ordo predicatorum hoc anno velut nouū ſydus z ſplendidiffimus ſol inter denſiſſimas peccatorum te
nebras a beato dñico diuinitus excitatus: z ſub regula diui Aug. inſtitutus poſt multas improboz hoīuz
inpnationes ab honorio iſto pōtifice ipſo pre dñico ſudatore iſtate z pcurate aucte aplica tādē approbat
z cōfirmat. Inſcriberat. n. tūc ex bñctoz multitudie: z ipatoz temeritate tāta clericoz z iproboz hoīuz iſtia
ut nulla religionis facies in eccleſia dei dignoſceret. Dixiſſes. n. eo tunc oēs nō mō xpianos: ſz z clericos et
monachos aut inquilinos eſſe: aut certe ex extrema oīuz nationum fece eo cōmigrāſſe: xpianoz itaqz dñs
nī Jeſus xps turpitudine z calamitate cōmotus hūc potiſſimū ordinē predicatorz z minorz vna cū religō
in vrbibus excitauit: vt collabētē xpianā religionē pre eos erigeret: verū qz luſco quidē illuceſcere ſole: etiāz
aer lucidus nebulofus eſſe videt. Et propterea multi quoz vita mala erat: ordines hos damnātes z ipro
bantes in eos proſilire ceperunt: z inſano quodā liuore perciti eos tanq̄ mēdaces z illuſores affirmabant:
z vrbibus pellendos eſſe dicebāt. Et ideo eoz ſupplicationes z preces ab lateranēſi Synodo reiecte fue
re. Et qz vt ſcriptura ait: non ē ſapientia nō eſt cōſiliū dñm: honozius pdictus pontifex primo ſui pōtifica
tus anno in viſione quadā diuū dñicuz cū magna multitudine fratrū in lateranēſi eccleſia vidit ipſaz colla
bētē humeris ſuſtētantē. Expergetactus aut intellexit pontifex ſanctus ipſaz viſionē fore diuinā q̄ dñs nō
materialē: ſz eccleſiā collabētē per hunc ordinē fore erigendā. Accirco pontifex dñicū ad ſe vocans ſtatim
vna cū cōſenſu oīum patruz ordinē iſtū plurimū laudauit atqz approbauit z cōfirmauit: z inter mendican
tes ſupremū cōſtituit: hunc itaqz ordinē veluti fluminem velociſſimū ex Auguſtino patre noſtro lucidiſſimo
paradiſi fonte emanatū perpulchre Tygridi fluuio e paradīſi terreſtris fonte emanato merito comparare
poſſumus. Nā Tygris ipſe fluuus: ſm Joſephū: Bilach dī: qd̄ ſonat acutū: eo q̄ inter cetera mūdi flu
mina velociſſimus z Impetuoſiſſimus ſit: ſic et ordo hic inter ceteros ordines contra hereticos q̄ maxime
extinguendos ſemp Impetuoſiſſimus z audaciſſimus eſt habitus. Dominicus igitur ordine ſuo oī ratio
ne confirmato deinde annis ſex ſupvixit. Appropinquante aut exitus ſui die illud Joānis apoſtoli verbū
clamans dixit: qui ſitit ad Tygridis fluuū velociſſimū veniat z bibat: z qui vult accipiat aquā vite gratis.
Quibus dictis ſponſus z ſponſa reſponderunt: z dixerunt. Veni dilecte mi: z ita migravit ad dñm: Ipſū
aut ordinē poſtmodū Raymundus barchinonēſis ipſius diui dñici conſors z ſucceſſor: ac reliqui infraſcri
pti: z vita: z doctrina atqz ordinationibus mirum in modum auxere. Quozum de numero precipui fuerūt
Petrus matyr veronenſis Thomas de Aquino z vincētius inter ſanctos relati: Reliqui aut ſuere petrus
de taratanſia innocētus quintus appellatus z bñdictus. xi. papa: Ego cardinalis biblię poſtillator: Rob
tus anglicus: Nicolauus: vgo: Jo. dñici: qui de ceptione virginis tractatum edidit: et Joannes de turre
cremata cardinales oēs: qui multa ediderūt. Albertus at magnus ratiſponenſis epiſ: cum durādo petro de
palude: Jacobo de voragine: Jacobo de luſana: Martino: q̄ martinianaz cōpoſuit: Ultrico argentino: z
berbrodo bergomenſi epiſcōpo: atqz antonio archiepiſcōpo florētino. Emerſere et iſto in ordine innume
rabiles doctozes: z ſanctiſſimi confeſſozes: qui illum p viribus auxere quoz precipui ſuere Rogerius: z
Albertus brixienſes Jo. pariſienſis: Bernardus de claramonte Henricus de Alcono: Ego de argenti
na: Thomas anglicus: Rainerus z bartholomeus piſani: vincentius burgundus theologus z hiſtoricus
atqz alij hiſtorici plurimi: habuit quoqz hic ordo Luidonem ariminenſez: Conradum eſculanū: Angelū

1218

de bonia: Jacobu de benevento: atq; alios prope modū innumerabiles: qui sua doctrina: suisq; moribus
z exemplis ordinem auxere: p̄terere: z in fidem continuare. De quibus infra.

C Destructio hierusalem.

1219 **C** Hierusalem civitas hoc anno a Cordirio ma-
gni Saladinifilio obsidentibus dāntatā christia-
nis quinta vice funditus evertitur templo domi-
ni tantūmodo integro relicto. z cum sepulchrum
dñi nostri iesu christi violare ēt statuisset p̄cibus
christianoꝝ pulsatus ab sceles destitit. Capta at
damniata a christianis in solemnitate purificati-
onis eo ipso anno evoluta in eiusdeꝝ virginis ma-
rituitate pro captiuoꝝ christianoꝝ redēptione bar-
baris reddita fuit.

1223 **C** Ludovicus philippi francorum regis filius pa-
tre hoc anno defuncto in eius locuz succedens re-
gnavit. 4. ānis. Hic eiz regno suscepto stati testa-
mentaria p̄ris sui voluntatē adimplere curavit: Qui
scilicet pater ioanni angloꝝ regi nuper e hieroso-
lymitana expeditione reuersus sexaginta milia libraz argenti parisiensiu reliquerat: z totidē militie templi
Zantundēq; magistro hospitalis hierosolyme.

1224 **C** Ordinem et minorū hoc anno 3. cal. decembris honorius pontifex difficillime tādē cōfirmavit. P̄auerat
enim antiquus hostis hunc ordinem in ecclesia dei admodū p̄futurū: z propterea multum illi obstitit: vt
ad nihilum tandē redigeretur. Nam cum et ipse ordo ex augustino optimo fonte tanq̄ fluminis emanau-
erit merito enfrati fluuio ipsum cōparādūz puto. z quidem pulchre. euphrates eim frugifer sonat: z inter ce-
teros fluuios memoratu plurio celebris habet. Sic z ordo iste licet inter medicātes sicut euphrates inter
quatuor flumina vltimus censeatur tātā tē z numero z fluctu plurimo memoratu celebris habetur. Hūc
itaq; ordinē dñus ipse franciscus tanq̄ voluptatis ortū multo labore plātauit. In quo vt quietius et secu-
rius a mundi fluctibus selongatus soli deo vacare possit: ipse frāsciscus beatissimus primo introiuit: vt re-
liquos spiritalibus z doctrine gr̄e aq; irrigaret. Zbidē q̄ cōstitutus diuino afflātē spiritu celestē (vt ita di-
xerim) vite formā ac regulā cōposuit: atq; descripsit: seruādāq; filios ac cōfratres suos verbo pariter z ex
emplo edocuit. Regula at z vita fratrum minorū: vt ipse ait hec est. Dñi nostri iesu christi sanctū euāgelij
obseruare viuēdo i obediētia sine proprio: z i castitate vsq; ad mortē: et cū innumerabiles ex hoc ortulo emer-
serint viri: qui ipsuz z signis z virtutibus ac dignitatibus z doctrinis illustrauerint breuitati studētes euz
missis reliquis ad ordinis dignitatem exornādāz hos sanctos hoc in loco cōmemorāz dignū puto. Veniit
eim hec sancta religio z ordo Ludouicū ep̄m: Antoniu vlyxbonensem: Bonauenturā cardinale: z bernar-
dinum senensem in cathalogo sanctorū relatos: Sed et nicolaū eius hoīs quartum: Alexandrū quintū: z
Sixtū. 4. pontifices maximos. De qbus omnibus et alijs infra locis suis latius dicemus.

1225 **C** Clara virgo sanctissima z memoratu dignissima diui Francisci disciplinis z exēplis in diuino opere plu-
rimum erudita: his potissimum temporibus apud Alsium vrbe suam virtute sanctitatis z gratie multo in
precio habita: z ipsa tanq̄ Ap̄is argumentosa vberes z mellifluos virginū fructus in dominico agro cum
diuo ipsius patre Francisco producere sategit. Cuius fama z virtutibus permoti honorius z Gregorius
summi pontifices eam honoribus z gratijs adiuuare pro viribus ceperunt. Et cū sanctissime vsq; ad vite
exitū vixisset. Alexander quartus postea in sanctorū cathalogo eam aggregauit: Et eius diei festum pridie
idus Augusti celebrari mandauit.

C Helysabeth quoq; vngarie regis filia Lathigranicq; Turingie comitis vxor: z ipsa per id tempus a Gre-
gorio postea pontifice bonis virtutibus erudita tot opeꝝ bonaz manipulos protulit: quot ab eo semina sus-
cepit preceptorū: que x̄po iesu copulari desiderans terreni sponsi consortium declinauit: z mundane glorie
depositis vestimentis: contēptaq; diuitiaz ipsius iactantia: se mundo prozsus fecit ignobilē: Ac tanq̄ ca-
nanea de fluxu terrene sollicitudinis liberata totis viribus pietatis operibus se cōtulit: in quibus optime vs-
q; ad mortem perseuerans: non sine sanctitatis opinione in pace quieuit. Quam ob rem z ipse Gregorius
nonus ipsam in sanctorum numero ascribi z aggregari voluit: z eius festum tertiodecimo calendas decem-
bris celebrari precepit.

C Jacobus repullus. 46. venetorum Dux hoc anno petro ciano duci successus ducavit annis. 20. z mensi:
8. Vir sane deo z hominibus carus. Iustitie amator: z pacis auctor z conseruator: Religiosozūq; virozū
munificentissimus atq; protector. Quam ob rem z fratres predicatores atq; minores summo cum deside-
rio ac voluptate in vrbe introduci curauit z eos mira liberalitate fouit atq; protegit. In cuius rei signū Ba-
silicam sanctorū ioannis z Pauli martyrum sumptuosis operibus in formam que nunc cernitur proprijs
impensis redigere fecit: z eam ordini predicatorum excollendam concessit. In cuius valuis suum tandem
corpus sepeliri precepit. Huius quidem precibus Senatus venetus. 25. triremes Constantinopolitano

imperatorum contra Gatarum grecum misit: qui superato hoste quatuor et viginti de eius classe intercepti et vrbes obsidione liberavit: pro quod imperator in retributionis signum confestim senarum spongiam et lanceam quibus dominus saluator noster iesus christus hinc potatus inde vulneratus fuit: ac crucis ipsius maximam partem dedit: et ingentem pecuniam a senatu suscepit. Hic cum gregozij partes contra Federicum imperatorem tueretur: ab eodem oppressus: et maximis calamitatibus affectus fuit.

6426

Gregorius. 9. papa natōe anagninus de profapia innocētij tertij pape honozio pōtifici hoc anno susceptus sedit ānis. i 4. et mē. 3. Hic suscepto pontificatu honozij predecessoris sūtiā in Federicum platas confirmavit: quod ad recuperandā hierosolymaz p̄ficisci noller: propter quod imperator inimicitias aduersus pontificē statim constituit maximas: et exercitu cōparato in eum mittit: eumq; in vrbe obsidens etiam magnam patrimonij partem occupavit: ac romanos pene omnes pecunia corrupit. Bonis itaq; temporalibus pontifici deficientibus ipse delatis p

Papa. 184

1227

vrbes supplicādo apostolorum capitibus populū ad cōmiserationē i ipsuz cōmonit: ac sic tumultuantes romanos in snā sententiā traxit: et adeo vt eos impulerit pro ecclesia et pontifice crucez et arma suscipere: ac venientē imperatorem ab vrbe summouere. Federicus autez ira percitus multos captiuos varijs cruciatib. interfecit: ac multas ecclesie vrbes diripuit: et eaz muros euertit: atq; alia loca ferro et flamma vastauit. Quam ob rez Hreg. de abrogando Federico concilium celebravit. Sed re ab ipso Federico cognita vias omnes terra mariq; preclusit. et quosdam cardinales ac prelatos ad nauatibus pisanis suis in mari cepit et in carcere cōiecit. Quia ex re tantū dolozez Gregozius contraxit vt non diu postea superuixerit. Hic itaq; belisabeth yngarie regis filiā: dominicūq; predicatorū ducē: ac antoniū ordinis minorū fratrez vltimo sui pontificatus anno i sanctos rettulit: genuensesq; ac venetos ad p̄cordiā renouauit: utq; deinceps in bellis gerendis vtriq; impense cōes essent: et signa iutriusq; vicissiz ferrent. Qui tandem multis quassatus erumnis et laboribus quartodecimo pontificatus sui āno moritur.

Terremotus maximū eo anno repente exortū et adeo grandes: vt in montibus saluis ad quinq; hominū milia perisse dicatur. Quo quidem anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa est: vbi ad centum hominum milia demersa referatur

1228

Ludouicus predicti Ludouici regis filius hoc anno cum quatuordecz esset annoz francis regnare cepit: et regnavit annis. 41. Hic cum christiane religionis ardentissimus emulatoz esset: qui nullo cogitabat: sapiebat vel loquebatur: aut operabatur nisi que dei sunt. Ideo (ut vincentius gallus refert). xx. regni sui anno copiosissimū exercitū congregauit: et vna cum Roberto et carolo fratribus suis in saracenos nauigavit: et cū i syriā puenisset: statim dāniatā difficillio p̄lio obtinuit: eaq; capata ēt cū eisdē saracenis varijs p̄lijs prospere gestis: tādē et ipse ab eis supatus et captus dāniatā p̄ eius redēptiōe reddi opus fuit: cū aut liberatus fuisset: et sepius et sepe cum eisdēz prospere dimicauit: morbo tandem in exercitu eius preualente ipse vna cum Joanne filio ac Martino patriarcha: ac etiam nonnullis regni sui proceribus interiit. Qui diu infirmitate grauatus lecto decumberet. Gratias deo agens pro se et pro exercitu suo orabat dicens. Fac nos quesumus domine deus prospera mundi despiciere: et nulla eius aduersa formidare. Undeq; esto inquit domine propitius plebi: et quam tibi facis esse deuotā benigno refoue miseratus auxilio: postremo dum mortū appropinquaret suspiciens in celum dixit. Introibo in domum tuam: et adorabo ad templum sanctum tuum: et confitebor nomini tuo. Quibus dictis beatus celo reddidit spiritum. Quem et postmodum Bonifacius octauus auditis eius frequentissimis miraculis merito inter sanctos confessores rettulit. Eo nāq; mortuo Carolus eius frater Hiluominus contra Saracenos classē non modicā cum subsidiarijs legionibus in Apbriam perduxit. Sed cum vi pestilentie cepta prosequi non possent quibusdam conditionibus Saracenis impositis re infecta domum rediere.

1230

Viri disciplinis excellentes.

Antoninus patria hispanus vlyxbona ciuitate oriundus ordinisq; minorū frater: vir vtiq; sanctus et multis virtutibus adornatus: hoc anno patanz infinitis claris miraculis moritur: et a Gregozio predicto pontifice eas ob res statim in sanctorum confessorum consortiū refertur. Et cum inter religiosos non solum sacratiss: sed priorū seculozum omnibus litteris ornatissimus haberetur: sacrarum litterarūz arca cognominari meruit: Et eū tholozie Bononięq; ac patanz diu theologiam egregie docuisset. Sermones de huius modi re non paucos edidisse refertur.

1231

Accursius natione Florentinus consultissimus vir superioris Aconis doctoris auditor hac tempestate: vt ipsemet in Autentica contestatur: floruit. Qui cum bonarum artium studijs ornatissimus esset: ac etiam sapientia reipublice gubernande plurimum insignitus haberetur: Totuz Juris Ciuilis corpus primus glōsis ornavit et explanauit.

Bartholomeus Brixianus clarissimus Secretorum doctor et ipse temporibus clarus existens additiones ad Secreti glōsas eo ordine quo nunc habemus fecit. Et nonnullas disputationes in Secretalium libris composuit: que rem ipsam mirifice aperiuunt: sicut ipse in questionum suarum principio testatus est. Scripsitq; preterea Epistolarum volumē ac Chronicarum de Italic vrbibus. Et quammaxime de Brixia et Bergamo.

Adofredus patria beneuentanus doctor celeberrimus Bononizq; auditor hac ipsa tempestate: cum vtri-

¶ 4

vsq; iuris eruditissimus doctor esset: in eisdem egregium et utilissimum opus composuit.

Ergo barchinonensis ordinis predicator generalis magister: et sacre sabine cardinalis presbyter: vir moru et doctrina ac vite sanctitate conspicuus per hoc ipsum tempus Greg. pon. in quibus decretaliu libris componenti et laboranti auxilio plurimum fuit: et eos in forma redegit: ac per se in biblia glosas pulchras addidit: et summam de casibus perutilem confecit: ac alia quedam scripto mandauit: Qui et si cardinalatus dignitate sublimatum se cerneret non tamen ob ipsam dignitatem a priore religionis vita unquam discedere voluit. Sed cum boni prepositi obseruantissimus foret: etiam religionis ordinatiões et constitutiones sub regulari obseruantia in ordinem extantem redegit.

1233 **H**annibal quidam romanus sacerdos e gente hānibala certus vir doctus et callidus atq; hereticus hoc anno rome sua heresi fretus tantas in populo Ro. seditiones suscitauit quas unquam villo tpe. hic callidissimus vir cum nonnullis sacerdotibus male cum eo sentientibus auctor fuit vt populus Ro. in ecclesia dei et potifice romanu conturaret. Sed diuina vltio cito hoc modo eum compescuit: quia statim thiberis fluius supra modum excresecens multa romanis intulit dāna: et tāta mox pestis subsecuta est: vt decimus quisq; vir suspenderit. Verū cū pontifex post pestē romam redisset: populo romano ignouit: et hānibalē ipsum e senatorio ordine deiecit: cunctosq; de heresi sacerdotes ad saniorē partē venire curauit.

1234 **E**gelinus et Albertus fratres de romano marchie taruissiane oppido ex alemania oriundi viri potentissimi: atq; apud Federicū cesarem honorati hoc anno cuius primum supra quadragesimum vite sue Egelinus ageret annus acceptis a Federico ipso cesare copijs magnas in citrapadana lombardia: et romandiola comparauit tyrannidem. Nam cum cararienses nobiles ex bassiano oppido: et estenses marchiones ex agro patauino: ac monticellos: et sancti bonifacij comites ex verona: et eius agro pellere et extinguere proposuissent: primo in comitibus sancti Bonifacij duxit: et eos fugatos veronam obtinuit: Quia capta celerī cursu in patauinos mouit: et silicis arcem pugnacissimam occupauit: eaq; obtenta etiam patauio per positionem potitus est: ex qua statim prestantiores expulit familias: Inter quas cum carariensium familiam primariam haberet suspectam multos ipsius nec: multosq; exilio damnauit atq; eorum paruulis testiculos et oculos amputauit: et effudit: et vt terrorem omnibus incuteret etiam eorum mulieribus nobilissimis mammas demutilauit: ac nullis innocentie locum reliquit: propter quod vrbe effugientes sparsim per orbem errare. Quidam vt aiunt in bergomensium alpiibus dilitescentes oppidulum: seu rusculum Carariam extruxerunt. Quibus male gestis etiam vicentiam pari terrore suo adiecit imperio. Unde et cum cremo- nensibus: Mantuanis: ac Ferrariensibus federe iniitio pepercisset aduersus Thisonem Brixiane vrbis Dominum: seu Primarium pugnavit: et eo breui superato et interfecto: etiam ipsius vrbem obtinuit. In qua ea crudelitate desecit: vt pregnantes multas excidit: infantulos cocremari: viciariq; virgines omnes demum pro posse interfici iusserit. Eo quoq; tumulto in ipsa vrbe effracta sunt tepla et eorum bona et donaria fuerunt direpta: verū. 20. sine tyrānidis anno cū oēm ferme venetiā puinciā crudelē imodū dilacerasset: et et mediolanū vrbe regiā ac potentissimā sibi subicere teptasset. Quis vicine ciuitates pp ipsius seuitiā et crudelitātē cū mediolanēsis fedus iniierunt. Quo audito Egelinus cū ingenti exercitu Abduā fluiū repente traiecit et cassianū agrū vastauit pro quo martinus turrianus et ipse in mediolano primarius furore accensus cum reliquis socijs ciuitatibus arma iungens in Egelinū duxit: et ipsuz e finibus propellere annixus ē. Et cū eo pluries dubio Marte pugnasset: tandē eū in turpissimā fugā ouertit: et vniuersuz eius exercitū dissipauit et multis ipsius satellitibus interfectis et ipsū egelinū turpiter vulnerauit. Quo vulnerato se apud soncinū oppidū deferi fecit: vbi desperatione ductus aduertēs casū suū vulnus suū manibus discerpēs vitā cuommit miserā. Ac sic Anathemate et desperatione dānatus corpus suum ibidē extra ecclesiam honesto satis sepulchro sepultū est: Cisalpine aut ciuitates oēs ex pessimi tirāni morte et in libertatē erecte statim aduersus Albertū eius frēz apud taruissū dñiantē exercitū vnanimiter ducūt: et capta ciuitate illū vna cū vxore et sex filijs ac duabus filiabus turpiter interfecerunt: Et filij primo a taruissinis Quibus ante patrem trucidati vxor et filie concremate. Ipse demū funestissimus vir membratim concisus est. Ferunt autem hunc egelinum ex materna linea ab Rabioforum Comitum Etrusca familia atq; ex Egelino patre tertio cui cognomen fuit monacho originem duxisse. Cuius etiam pater Egelinus secundus fuit: quiq; et ipse patrem habuit Egelinuz de bolandia theutonicozum familia: qui sub鄂bone tertio in Italia ordines duxerat. Idem namq; Egelinus propter seuitissimas crudelitates a se gestas recte se Rabioforum stirpe natum suis se contestatus est.

1236 **T**urrianorum principatus hic incipit. **J**oannes mediolanensis ciuis ex vetustissima nobiliq; turrianorum familia natus hoc anno tanquam primarius cum per annos multos ea in vrbe odia intestina aluisset a mediolani vrbis imperio potitus est: et regnavit annis quindecim. Qui ut dominio longius potiretur in dies plerofq; ex nobiliozibus: confictis criminibus accusabat: atq; ita alios iugulabat: aliosq; et presertim vicecomites vrbe pellebat: verum cum in Federici exercitu imperium duceret anno salutis nostre: millesimo ducentesimo quinquagesimo primo: ceciderat: erumpentibus legato apostolico et Mattheo mediolanensi: qui in ea presidio erat: cum reliquis parmensibus adeo stragem maximam Federico et eius exercitui intulerunt: ut Federico cum exercitu fugato istū Joannez interfecerint: quo interfecto federico cuius suis germanis fugientē vsq; ad victoriā nouā

ciuitate a se nuper cōditā parmēses perseq nō destiterūt. Ingressiq; nonā vrbez & crudelissima occisione de germāia edita: Ea cū oibus opibus & qdem p̄ciosissimis legatus & Atheus potiti sunt: in ipsa nāq; vrbe inter cetera coronā maximi p̄cij: & multa aurca vasa parmenses susulere. Federicus autem fugiens in agrum Cremonensem se contulit: neq; ausus est vrben intrare: eo q̄ ipsius ciuium magnus numerus apud victoriam interfectus fuerat.

Secretalium libri qnq; ad similitudinē qnq; corporis sen suū hoc anno a Gregorio p̄fice magno Ray- mundo Barchinonense adiuuante post Innocentiū tertium in ordinem redigunt: et in qnq; partes diuiduntur. In quarū prima de summa trinitate et fide catholica. Deq; cōstitutionibus. Deq; rescriptis: et d̄ iudicijs: eorūq; officijs tractatur: In secūda vero de iudicijs & cooperantibus ad iudicia. In tertia autē de vita & honestate clericorum. In quarta quoq; de sponsalibus et matrimonijs. Demum in quinta d̄ criminibus et penis tractat eorū. De qbus hi extāt vsus. Prima pars officia: parat ecclesiq; ministros Altera dat testes: reliqua iudiciorum Dat formam rite nubere quarta docet. Ultima de vitijs & penis tractat eorum.

Guelphorum & Gibellinorum ortus.

Guelphoz & gibellinorū perniciosissima & diabolica noia ad totius Italie interitum p hoc tēpus ex duobus alemanis fratribus tumultuātib; adinuatē Romā p̄fice & Federico impatore ab ipso cesare & pd̄tissimo hoie p̄fice hoc mō inuēta fuisse cōstat. Cū enī Federicus cesar Gregoriū p̄fice hostili aio inseq̄ retur: & oēs Italie ciuitates pp hoc in tumultu existerēt: casq; diuisisset: scire volēs Cesar q̄ secū & q̄ cū p̄fice sentirēt: nō mō ciuitates: verū etiā & castella ac familias: & vt ita dixerim: filios euz patre: necnō & fratrem cū fratre tū primū in duas diuisit p̄tes: Et hec qdem noia apud pistoriēses p̄mū audita sunt. Cūq; alteri factiōi quidā noie Guelph: alteri Gibel theutonici fratres fauerēt: Guelph enī ecclesie fauebat: & Gibel impio: ab ip̄is duobus deinceps huius p̄niciē noia indita sūt. Vñ Floretini p̄fice fauētes nobiles suos gibellinis p̄tib; fauētes in exiliū mittūt: Quo facto pisani qui impio fauebat: & ipsi: questigio guelphoz vrbe sua ppellūt: quarū exēplo multe ciuitates itidē fecere. Senēses autē Floretinorū odio: & Aretini perusinozum similiter p federa se submiserunt: Pisani vero imperatoris presentia & benignolentia tumidi: cum vidicissent ab imperatoris exercitu Mediolanū & reliquas Cisalpine ciuitates p̄ter Bononiā & Parmā captas & vastatas fuisse: ac multos eoz nobiliores in Sicilia exilio actos statim centū trirēmium classē aduersus genuēs armanere: q̄ ab ip̄is genuētib; apud Corsicā fugata in portuz se recepit. Veneti qui classē in auxiliū genuensium parauerant: Dolamq; pisanoz ditionis vrben muris in aliqua parte aperuerant. Cum autem apud Dirachinū victoriam genuensiu; intellexissent: reuersi solā igni ferroq; vastāt Quanta nāq; mala & dāna ac cedēs hec pessima noia toti Italie intulerint: ruine ciuitatum castrorūq; necnō & familiarum multarū consumptio vndiq; indicant. Et vrinaz saltim nostris temporibus extincta fuissent: De huiusmodi peste Baldus iuriscōsultus tractatum edidit.

Balduinus. 5. ex gallis cōstantinopolitanus imperator: hoc anno mortuis prius Petro Altisiodorense: Theodoroq; ac Joanne imperatoribus: & ip̄e cōstantinopolitanū imperiū suscipiēs imperauit ānis. 20. Hic cū biennio imperiū tenuisset: egre q; se ab hostibus tuere: erarij inopia compulsus Venetis ppriuz filiū ob ea mutuo acceptū pignore dedit: & lanceā spongiāq; xpi eadē sub cōditione tradidit: quas postea Ludouicus Francoz rex: cū ip̄e Balduinus redimere non posset ab ip̄is Venetis permittente Baldui no redemit: & in Frāciā perduxit: Verū etiā & hic Balduinus plūbum ex sacris edibus cōstantinopolitāis ablatū eisdē etiā vēdidit: Defuncto autē Grego. p̄fice. cū nulla ei eēt spes recuperande hierosolymitāe vrbis: cū Tolesano comite in italiā ad Federicū (q̄ tū parmā obsidebat) venit: & tantū p̄cibus valuit: q̄ impator cardiales captos dimiserit. Deidē cū nil p̄ficere cōstantinopoli redijt: & tandem a palcologo greco pulsus fuit. Et sic in isto latinoz impij ap̄ grecos finis fuit: q̄ per annos. 58. cōtinue possederunt.

Celestinus. 4. papa patria Mediolanensis gente nobili Castelliona natus Gregorio p̄fice hoc āno suffectus sedit tantūmodo diebus: 18. & post sedes vacauit mensi. 21. cū per capturam cardinalium electio dilata fuisset. Hic itaq; vir vita & sciētia ac prudentia insignis plurimū su it: Cuius sentētia hec fuit: Difficilius inquit in secūdis rebus q̄ in aduersis esse moderatum Hic tantū eloquentia valuit vt Federicū dimissa ecclesia contra mauros transfretare impulerit: q̄uis in sententia non manserit: quia statim in Italiam non sine magno dedecore redijt. Dum enī Federicus cōtra Mauros accessisset: Celestinus vita decessit: & sic ille incepta dimisit.

Sarmate q & Tartari populi hoc anno ex profundo paludis Aeonidos ingenti multitudine fines suos egressi agmine bipartito Europam primo: deinde Asiam peruadentes omnia cedibus & rapinis repleuerunt: Sed qui Asiam petiere georgiani superiorem Armeniam peruagati Iconium vsq; Turcorum regiam peruenere: Alia vero manus Batone duce Poloniam & Ungariam populati in germanos defluerunt: & multis cladibus eas prouincias affecerunt: Hos dixit Plinius in sexto naturalis historie fuisse Aedorum sobolem. Et hi populi: vt idem Plinius li. 4. ait ex profundo paludis Aeonidos incipētes regionē versus Bozeam itinere die rum. 15. incolebant exilem tamen ac tenuem: Sed felicibus ac infelicibus arboribus refertissimam: Florius tamen in. 3. lib. suo dicit nihil p̄ter niues & raras siluas eos habere quibus est tanta barbaries q̄ pacem non intelligant.

Paſ. 189.

1244

Innocentius. 4. papa Symbaldus antea vocatus gēte fiſchea natus comitū lauante patria genē-
fis tandē cardinalibus a Federico detentis in libertatē redactis Anagninē pōtifex creatus ſedit an-
nis. xi. mēſibus. 3. et diebus ſex: vir qdē doctiſſimus et animi virtute p̄c̄iſſiſſimus: Cuius electio 6443
nem eamobrem Federico ingrata fuiſſe tradunt: quibus amiciffimus ante electionem fuiſſe: cōgra-
tulantiſſibus reſpondit: Bonū ē cardinalē aicū in accerrimū hoſtē Ro. pōtifecē permutaſſe: hic itaq; pōtifi-
catu inito: Balduino grecorū imperatore interueniēte de incūda p̄ce cū eodem Federico mentionē fecit
Sed cū didiciſſet ſibi ab eodē Federico inſidias paratas eē ſubito genuā cum trirēmbus duabus et. 20. a
cōciuiſſibus ſuis miſſis p̄fectus ē vbi magno oīum applauſu ſuſceptus inde i Frāciā nauigauit. Exceptusq;
ſumma cū veneratōe Lugdunū petijt: ibiq; cōciliū celebrauit āno. ſ. 1249. In quo oīuz cōſenſu Federicū
ip̄erio et regio titulo p̄uauit: p̄pter quod Federicus ira p̄citus: edes villaſq; cognatorū Innocentij diri-
puit et euerſit. Inde maiorē rabie ſuccēſus ad arma cōuerſus: et Picenū Umbriamq; ac ceteras p̄uicias
eccleſie ſubditas a pōtifice diſcederē fecit: ac Bononiā studio p̄uauit: qd Paduā trāſtulit. Cūq; tādē Fe-
dericus vita functus eēt: et ob eius mortem bella in italia plurimū extincta fuiſſent: Hediūdum Cātua-
riēſem epiſcopū et petrū patriā veronēſem ordiſ p̄dicatoꝝ nup ab hereticis interfectū ibidē in ſcōꝝ nu-
mero redēgit: idem fecit de ſancto Straſſao Carconēſi epiſcō ab iniquo p̄ncipe perempto: q in vita et i mor-
te miraculis claruit: cuius decretum fuit: vt octaua natiuitatis virginis Marie ſingulis ānis perpetuo ce-
lebraretur. Cardinaliū ſedes ſā p̄dē vacua viris optimis repleuit: quibus et mādauit cum in publicuz eḡaret
rubico Valero vterent: quod nunc vſq; ſeruatum eſt. Veniq; cum Romam veniſſet: inde a p̄ceribus re-
gni Sicilie vocatus Neapolim petijt: vbi benigniſſime exceptus aliq̄ diu ibidē imoratus eſt. Et duz ſpe-
raret toto regno breui potiturus illic obiit: atq; ibidē in baſilica beati Laurētij ſepultus ē: hic itaq; doctiſ-
ſimus vir inter cetera ſue doctrine monumēta Apparātū ſuper decretalibus edidit celeberrimuz. Alium
itē Apparātū compoſuit: quē Autenticas vocauit. Inſup de iuriſdictione imperij et auctoritate pontificis
cōtra petrum vincā ſcripſit: quem librū Apologeticū noīauit: Sorozibus quoq; ſancte Clare regulā com-
poſuit pulchram: quā eiufdem ordinis vltamōtane Sorozes cōiter ſeruant: Ordine autem noſtrū eremi-
tarum diui Auguſtini et reliquos medicātū ordines plurimū dilexit: et eos quidem apoſtolicis ſauozibus
p̄uilegijs ac miris beneficijs quoad vixit proſequi nō deſtitit: vt ex eoz indultis optime patet.

Imperatoris abrogatio.

1246

Federicus ceſar hoc āno apud Lugdunū gallie ſynodo ab Innocētio pōtifice bita p̄pter cōtūaciā et pō-
tifiū p̄ſecutionē oīum cōſenſu impio et regnis Sicilie et apulie p̄uāt: poſt cuius deſignationē vacauit impe-
rium ānis. 18. Alemāi enī p̄ncipes Federico depoſito Altiſgranū Turingie p̄ncipē mox Romanorū Her-
manorūq; regē deſignarūt: Quē Conradus adoleſcēs Alemāie Rex a Federico genitore pridē inſtitutus
regni poſſeſſiōe armis p̄hibebat: quē tamen multi cruce ſignati iuuare curabāt: Cui breui mortuo Guliel-
mus ſuffectus eſt: videlicet Dlandie comes: Sed et hic diū contra Friſones impudentius pugnaret occi-
ſus eſt: Quamobrem decē et octo annis vacauit imperium.

1247

Marinus Maurocenus. 6. et. 40. Venetozū dux Iacobo tempulo duci hoc anno ſuffectus ducavit an-
nis. 3. et mēſi. 7. Vir certe gloria diuitiſq; ac oī generoſitate ſplēdidus atq; ornatus: necnō iuſticie amator
et cultor: ac doctoꝝ viroꝝ emulatoꝝ: Qui et cū doctiſſimus et eloquētiffimus bitus eſſet: doctrinā cum pru-
dentia et religiōe coniūgere volebat: Cuius qdē acta ai magnitudo ſe tulit: Adeo enī integer erat vt ſem-
per in partiēdis reip̄. dignitatibus et honoribus optū licuit oibus cōis eē voluit: Eius autē rogatu Inno-
centius primicerio ſancti Marci cōceſſit pōtificalibus vti poſſe in ſignibus pp cuius excellētiā primus du-
cum poſt mortē cū ducalibus in ſignibus in porticu ſancti Marci ſepeliri meruit.

Thericus Rinola nobilis et p̄marius bergomeſiū ciuis ſcē Ro. eccleſie emulatoꝝ et fidelis hoc āno a Fede-
rico ceſare cū vniuerſa generis ſui familia p̄ factionē vrbe p̄pellit: et bōa ſua oīa cōſcant: q ad pōtifecō
q̄ſturus accedēs ingētū beniuolētia exceptus ē: Hoīſq; p̄ſtata atq; v̄tute a pōtifice cōgnita multiſſimuni
bus ab ip̄o donatus ēt. Mātuanē vrbe eccleſie noīe p̄fectus et p̄tor deſignatur: ſuſceptoq; vrbeſ regimī-
ne: cū in rebus bellicis ēt exercitatiſſimus eēt: vt cognouit Ecelinū p̄dētū tyrānū guelphos Bixia expu-
liſſe: et agrū mātuanū crebris excuſſiōibus et direptiōibus plurimū deuaſtare: vrbeq; mātuanā arciffiſſima
obſidiōe obſidere velle. Cōgregato ciuiū ſuoꝝ exercitu nō p̄uo h̄ ip̄m Ecelinū ap̄ hoſtiliā oppidū agri
veronēſis occurrit: et cōgreſſu i illū facto ip̄m cū exercitu ſuo fudit: et multis ex ip̄ius exercitibus ceſis ma-
ximā de hoſte reportauit victoriā: Mātuanq; reuerſus: quoad vixit vrbe in pace conſeruauit.

1250

Raynerius Henus ſeptimus et quadrageſimus Venetozū Dux: Marino duci hoc anno ſurrogatus
ducavit annis. decem et ſex. hic primus ducali Bireto Frixiū aureū honeſtandi magiſtratus cauſa
addidit: Urbemq; Venetam pluribus edificijs: alijsq; ornamentis exornauit: et inter cetera pontem
in Rinoaltoq; ſtruxit: et plateam optime ſtrauit: Eo nanq; regnante cruentiffima bella inter Venetos
et Venueſes oziri cepta ſunt: pro quibus Venueſes Piſanis iuncti armata claſſe Venetias vſq; pro-
perarunt: et Venetozū naues atq; littora depredantes: vrbe etiam obſidiōe arciffiſſima cinxerunt:
Quamobrem Raynerius neceſſitate compulſus: cum quanta potuit manu Vrbe exijt: et Venueſes
Duce Henrico de Malea in nauali p̄elio adhoziri voluit: A quibus tandem ſuperatus et captus:
pauciſſimi ex ſuis ſaluari potuerunt. Raynerius autem captiuus Lemam perductus in carcere cōiectus

est. Ea enim clade Venetorum respu. admodum labefactari cepit: Quia Venenses predicto Henrico duce statim Cretam insulam inuaserunt & uentis sustulerunt. Indeque greci Euboiam: idest Micropontum & Constantinopolim ac alia queque in grecia Veneti possidebant similiter sustulerunt: Raynerius autem tandem a senatu multa pecunia redemptus: cum Venetias redisset paulopost moritur: & apud predicatores sepulchro marmoreo sepelitur.

Petrus patria Hieronensis egregius ordinis fratrum predicatorum declamator & catholice fidei acerrimus defensor: hoc anno pridie calē. Maij ob ipsius catholice fidei defensionē: dū a lacu Lario siue Cumano cū socio Mediolanū rediret apud Barlasinā oppidū ab Arrianis hereticis interceptus martyrij coronā adeptus est: ob cuius sanctitatem & frequentia miracula ipsum Innocentius pontifex sequenti anno in sanctorum martyrum numero aggregauit.

1252

Viri doctrinis excellentes.

Jacobus Balduini clarissimus legū interpres dñi Odofredi auditor: his tpiibus ipso dño Odofredo testante floruit & multo in p̄cio fuit: q̄ inter cetera mēoratu digna sup toto codice celeberrimū opus cōfecit.

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissimus & iuris vtriusq; doctor: Innocentijq; pōtificis familiaris & capellanus hoc ipso tēpore ipsius Innocentij exēplo & diligētia excitatus librum in primo decretalium mentione dignum edidit: quem & apparatus vocauit: alia etiam quedam composuit.

Vincētius gallus patria Burgūdus historicus & theologus ordinis predicatorum frater per hoc ipm tps claruit: & innumerabiles historias tā morales q̄ historicas multis sub volumibus cōphēdit atq; alia multa edidit: & p̄maxie de laudibus diue ac gloriose virgis marie tractatū celeberrimū composuit.

Martinus Scotus Cisterciensis ordis (vt aiunt) frater magne doctrine & singularis vite Vir p̄ hec tempora Rome in p̄cio fuit: & historiam breuem composuit: quam Martinianā appellauit: Hanc tamē laudem predicatoris cuiusdam ordinis sui Martino episcopo tradunt.

Alexander de villa dei ordinis minorum & sacrarum litterarum professor per id tempus etiam in Grammatica librum vulgatissimū composuit: quem doctrinale dei nominari & appellari voluit.

Alexāder de Alis parisiensiu irrefragabilis & p̄cipuus doctor: & ipse hec tēpora clarissima reddidit: Qui in vltio vite sue exitu ob eximā dei sapientiā ac p̄cipuā eius deuotionē Adinorum ordinis habitū suscipere voluit: q̄ cū eēt accuratissime doctus ex mandato Innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimam & celeberrimā composuit: quam & in partes quattuor diuisit. Insuper & vniuersum serme vetus & nouum testamentum postillauit: propter quod sōns vite appellari promeruit.

Guido Bonatus astrologus p̄ idē tps in sydera libris p̄isciplinis vniuerso occidenti notissimus & celeberrimus fuit: Cui adeo ea in facultate aperta fuerunt oīa vt nil apud eā illi incognitū fuerit.

Cōradus Federici ex Gola filia Joānis hierosolymitani regis vxore filius: quē pater (vt diximus) rerū oīum heredē reliquerat: hoc anno e germania profectus nullo deterritus paterne priuationis exemplo Regnum Sicilie violenter ingredit: & Neapolim accedēs cum ciues tanq̄ excommunicato deditōne facerē recusarent: urbē per obsidionē famēq; potitus menia ipsius multis in locis aperuit: Ciuesq; p̄sertim p̄marīos male tractauit: eo tamen morte sublatus & veneno vti creditur extinctus: Manfredo fratre procurante regnum in manu eius reliquit. Hic quippe indignatione commotus Capue vrbis muros euertit: & Aquinum nobile oppidum incendit.

1253

Anciani q̄ populo florētinoz ius dicerēt hoc codē anno mortuo Federico Cesare creatur & in loco publico collocant. Ipsi enī Florētini Federico eoz inimicissimo qui plurimuz eos vexauerat defuncto in libertatem sese vendicantes: & Guelphos ab ipso Cesare eictos in patriam reducentes rempublicaz reformarunt: vnde & duodecim ancianos creauere qui gibellinis resisterent & ius populo dicerent.

Manfredus Federici impatoris ex cōcubina filius: Cōrado fratre defuncto Sicilie regnū hoc āno obtinet: & .13. annis regnat. Hic quīs ab Alexādro pōtifice admōitus ne q̄cōtra ecclesie ditionem eo in regno molirēt monitis pōtificis obteperare recusauit asserēs se demozni fratris legitīmū fore heredē: Et cum ab eodem Alexandro excoīcatus fuisset: ac contra eum paratissimū exercitū misisset: ipse accersitis multis sarracenis ipsius pōtificis copias suas partim occidit & partim cepit: & infinitissima spolia exportauit. Et cū ex hoc & cede suoz p̄cerum multas pecunias cumulasset: multos ex Aphrica Sarracenos conducens: ac etiam Florentie & aliarum Lumbardie vrbium extore sad se euocans maximum congregauit exercitum: Quo fretus auxilio: iterato Alexandrum papam obsistentē cum ignominia reppulit: Ea victoria elatus Manfredus Neapolitanos acrius vexare cepit: ac in Etruria partium factiones excitauit: & cum Senensibus conuentione facta Florentinos pontificis partes defendentes iuxta flumīnz Arabic ita contriuit: vt Gibellinis vrbem relinquere sint coacti: quos cum postea Gibellini e medio tollere oīo statuissent: ea re Jordanis copiaz Manfredi prefectus prohibuit: Sed tantummodo facultatem respirādi eis concessit: Quamobrem Urbanus quartus statim in Franciaz misit & Carolū sancti Ludouici regis fratrem e gallia in italia ad se conuocauit: & eo regni Sicilie citra & vltra fretū rege dēclarato p̄ Manfredū obiecit. Carolus itaq; alpius supatis in cisalpinā etbruriāq; descēdēs oēs guelphos secū Romā perduxit: qui bus comitatus tandē Beneuentū puēit: ibiq; scā cuz Manfredo pugnandi copia multis vtrinq; interfectis Manfredum deniq; Carolus interfecit: & sic Carolus regnuz in pace obtinuit. Ex isto Manfredo rege

1254

crediderim ego **A**nfredoxim familiam descendisse.

Crossoni siue gozoni arabica gens hoc ano Soldano Babilone impellēte diuersis in locis acti tādē Iherosolymā ueniūt: et in templarios hospitalariosq; cōgressi multā stragem ab eis acceperūt: et male mulctatos ab eisdē repressi fuerunt: Verū cum Iherosolyma muris careret: ex insperato redeūtes occupata urbe mītra d' xpīans occidionē fecerūt: ad sepulchrū quoq; dñi accedētes quouis turpitudinis gnē sedauerūt.

Paſ .i90.

1255

Alexāder .4. papa natiōe Capanus patria anagninū Innocētio hoc ano surrogatus sedit annis .6. mēsi .6. magni certe ai et consilij uir q; **A**nfredū Sicilie regē et **E**gelinum de Romano atq; alios tyrānos perseq; vbiq; nō timuit: Sed et inter **V**enēses et **V**enetos lites cōponere nō destitit: **I**hic beatam **C**larā de **A**lissio diuī **F**rancisci condiscipulam in sanctas reuoluit: et libellos quosdam cōtra mendicantiū paupertatē editos adoleuit: insuper et paupibus presertim religiosis de christiana religioe benemeritis beneficis et liberalis fuit: Et propterea ex uisioe qua beatū **A**ugustinū uidit: unione fratrū eremitaz diuī ipsius patris **A**ugustini a predecessore suo inchoatū ipse perfecit: **O**rdinēq; ipsum relicta eremo vrbes petere et incolere coegit: vt et ipsi doctrine uerbo pariter et exemplo: necnō et cōfessionis audiēde auctus: sicut et ceteri salutis fructū afferre possent. **I**n eodē q; pe statu ordinē ipm confirmauit: qbus etiā vna cū ordinibus predicatorū et minorū multa priuilegia: extēsiōesq; ac indulgētiās contulit: quos certe mira beniuolentiā: summaq; deuotiōe semper proseq; non destitit: et earundē religionū uiris admodū doctis fauit: et ad cardinalatus episcopatusq; dignitates multos prouexit: sicut in analibus nostris reperitur: **I**hic tādē cū **V**iterbium concessisset: pacē inter **V**enēses et **V**enetosq; cōpositurus cū ea in rediu vexaretur: tedio ai: vt fertur mortuus ē: et ibidē in ecclesia sancti **L**aurētij honorifice sepelitur: **Q**uo mortuo sedes uacauit mensi .4. et dies .3. **I**hic euz doctus egregie eē nonnullas decretales epistolas composuit: atq; alia aliqua que ingenium eius ostendūt compilauit.

1256

CImperij electores hoc ano de impatore deligēdo cōtendētes bifarie diuiduntur. **I**n quā qdē diuissioe duos imperatores. s. **J**oannē **C**astelle regē et **R**odulphū **C**ornubiē **C**omarchū **A**nglorū regis fratres elegerunt: Sed neuter cōfirmatus interregnum adhuc in aliquos annos prorogatur.

CUenensium et Venetorum discordie principium.

1258

CDiscordie et lites permaxime inter genuēses et uenetos ex quodā **A**ssie monasterio hoc anno initiuz sumptere: q; adeo pestifera cōragione cōualuere: vt res ipsa ciuitatibus ipis plurimuz fuerit pernicioſa: inde et uniuerse xpiane religioni in laqueū magnū malūq; diaboli prouenerit: **N**ā cum genuēses **V**enetiq; ac **P**isani per annos quattuor et sexaginta **P**tolomaidē et **T**yrum vrbes ditissimas possedissent: ibiq; omnes orientis et occidentis cōtractarēt mercaturas: **I**bi tres populi cōi decreto inter se in **P**tolomaida areas vicof pretoria et cetera queq; tēplis exceptis diuiserunt: ne si qcōq; iurgij inter eos oriri posset: hoc uero anno ex modica re maxima inter ipsos orta ē cōtētiō: et hoc ppter mōasteriū sancti **S**abbe abbatis: q; vnaq; ps sibi uendicare querebat. Sed genuēses qdem beniuolentiā urbis prefecti freti exclusis uenetis mōasterium capiētes: et in arcē munientes sibi retinuerūt: **Q**ue res duos populos prepotētes et beniuolos alienauit. **E**rat tūc **P**hilippus gallus in vrbe prefectus: q; nec eos componere curauit: sed **V**enetos populariter **P**tolomaida abire pcepit. **V**eneti autē **T**yrū se conferētes **P**isanos ad se tractos sperto federe cōtra genuēses irritarūt: et cum **A**nfredō Sicilie rege aduersus **V**enēses fedus inuēerūt: **Q**uibus presidij freti **V**eneti cōtra **V**enēses arma sumptērūt: et maximā eoz classē in **P**tolomaidē portū incēderūt: ac eodē impetu mōasteriū incēderūt et euerterūt: **Q**ua calamitate genuēses irritati magis q; perterriti cōparata denuo classe apud **T**yrum uenetis occurūt: vbi auctis vtrūq; copijs **T**yrum cōem belli sedes delecta fuit. **V**eneti autē iunctis sibi **P**isanis eo loci genuēses ingēti clade superant: et capitis eoz qnq; et viginti nauibus atq; submersis **T**yrū et **P**tolomaidā redeuntes omnia genuēsiū edificia diruūt: **I**ndeq; genuēsiū ciuibus ciecitis eoz bona diripiūt: **Q**uā sane cladē q; moleste **A**lexāder summus pōtifex q; moleste genuēses pertulerūt: exitus acta probāt. **S**tati enim genuēses cū **P**aleologo greco federe inito **C**ōstantinopolim et **C**retam et alia queq; grece loca uenetis abstulere: atq; alia pmodū mala infinita eisde; intulere: adeo vt etiam portū uenetorum occupantes eorum ducem **R**aynerium enū cum innūerabilibus uenetis captiuauerint et genuam captiuos perduxerint: de quibus malis passim infra dicitur.

CPaleologorum imperij principium.

1260

CMichael paleologus grecus **T**heodori **C**atari grecorum: vt appellabant imperatores affinitate cōiunctos hoc anno pulsus e greca gallis ac **V**enetis: duobusq; **T**heodori filijs parulis: quos idem **T**heodorus ex testamento eidem commendatos reliquerat interfectis imperium sumens imperauit annis quadragintaquinq;. **I**hic itaq; paleologus ingentis spiritus uir **T**heodoro **C**atari mortuo apud **A**ndrinopolim duobus superstitis filijs puerulis relictis imperiū et regnum tutorio nomine gubernandum suscepit: et multa magistratu suscepto in latinos aggressus est: **E**t primo omnib; **E**uiliemo **F**rancigine **A**ebiani et et proximās **H**ecce regiones obtinenti prelio congressus eum superauit captiuumq; **A**ndrinopolim perduxit: et uersam in pontum regionem vt reciperet exercitum misit. **B**alduinus uero imperator **C**onstantinopolitanus copias quas habuit nauibus imponens statim ad ipsius ore pontice defensionem misit: **I**n terim greci q; erat **C**ōstantinopoli odiētes latios vt eoz mos semper fuit eos inde eijcē p̄stine et p̄iuratiōe mītra paleologū admonuerūt vt ciuitatē recipe se prepararet: et nocte urbis porta a cōiuratis refracta concubia

paleologum admiserunt. Balduinus vero et Pantelion Justinianus patriarcha repente luppellectile rapra cum suis omnibus ad Euripum profugerunt. Paleologus igitur urbe potitus ad impium aspirans impietate et scelere sui fundamenta iacere studuit: quod pueros Theodori fidei sue commissos interficere curavit: Impiumque interfectis pueris assumpsit. Et ita latiorum imperij finis fuit: quod per annos octo et 50. apud eos duravit: Veneti autem nihilominus paleologum bello agitare perseuerabant: qui certe vi et armis tyrannidem deturbassent nisi illum genuces summis conatibus adiuuassent. Exinde greci paleologi centum et 94. annis imperauerunt usque ad annum domini. 1454. Quo quidem anno ipsa huius scelestissimi et perfidi hois cognatio tantum impium tantaque dignitate suis perditissimis moribus in turcorum manibus plabi permiserunt: quod Habumetus ottho manus Turcorum princeps ab Constantino tunc imperatore urbe sublata cum cum vnicersis eius satrapis captum decapitare fecit. Michael itaque capta urbe beneficii genuensium non inemor quod ea in re auxilio plurimo fuerant thesaurum per maximum eis contulit: et per urbem propinquam concessit.

E Martinus turrianus natione mediolanensis frater illius Joannis quem in parmensi bello interfectum fuisse diximus hoc ipso anno apud Mediolanum seditione facta vicecomitibus et vaualioribus inde expulsis urbis tyrannum effecit et duobus tantummodo annis regnavit: hic tyrannide inita cum intellexisset Ecelinum de Romano pollicitationibus capitaneorum et vaualiorum urbem occupare velle: et cum quibus milibus equitum ea de causa ad Cassiani pontem peruenisse: Ipse congregato exercitu suo statim via indirecta Socinum petiit: Ibique ab Agone clericali et Bosso donarensi ac Ubertino palauicino auxilio postulatis Ecelinum inter Cassianum et vicumeratum interclusit: et congressu secundo demum ipsum Ecelinum vulneratum iam octogenarium cum omni suo exercitu cepit: et Soncinum usque perduxit: ubi paulo post deficiens ipse Martinus cum reliquis ciuitatibus ab ipso Ecelino oppressis libertate consecutus est.

E Admirabilis populorum peregrinatio hoc anno vbi que fuit quae a puginis incipiens non solum Italiae populos: sed etiam externos ita commouit: ut longis agminibus cruce cum laudibus prosequentes ad conuicinas ciuitates misericordiam et pacem conclamantes supplices commearent.

Uiri doctrinis excellentes.

E Henricus cardinalis hostiensis cognomero et hostiensis vir humani omnique iuris peritissimus hoc tempore casobres apud Alexandriam potius maximo habetur in pretio: quod ab ipso potius promissus super toto decretalium titulo lecturas peritiles composuit: Sed et summa admiratione digna in vtroque iure descripsit: quam galli vltimotani opediosam vocant.

E Adofredus alter a superiore celeberrimus legum doctor his temporibus floruit: et ea in disciplina nonnulla composuit: et maxime super Codice Digestoque toto lecturas accuratissimas.

E Symon anglicus ordinis minorum generalis magistrus theologus scientissimus cum supradictis floruisse constat: qui inter cetera ingenij sui monumenta Beatus Alexandri propter iussus correxit et rubricauit.

E Eualterius luculentissimus ordinis minorum doctor et pictauensis episcopus hac etiam tempestate et doctrina et vite sanctitate insignis plurimum fuit: qui super smas Petri Lombardi opus non vulgare fecit: Sed et Quodlibeta ac tractatus in sacris litteris composuit: Et etiam Alexandri pape iussu sermones perutilles ad status edidit quos idem pontifex perlectos commendauit et approbauit.

E Ubertinus palauicinus comes vir vti que domi nobilissimus natione parmensis hoc anno supstite adhuc Ecelino de Romano tyranno eius in omnibus bellis socio: Cremonae et Placentiae auxilio Gibellinorum dominium obtinet: Quibus obtentis et presidio firmatis magno sue factionis exercitu congregato vna cum ipso Ecelino in legatum apostolicum mouens apud Hambaram Brixiani agri oppidum maximam de guelfis edidit occidione: inter quos ipsum legatum et vrbis episcopum secum captum abduxit: Sed postmodum interueniente Bosso donario Cremonensi ciue legatus cum episcopo liber factus cum ipso Ubertino sedus iniit: et accitis secum Turrianis Mediolanensibus: et Henrico Riola Bergomensis Mantuae praefecto Ubertinum istum ab Ecelino seiuungere tentauit: quod et fecit. Verumtamen Ubertinus hic prudens et bonus admodum existens: sed gibellinam factionem vbi que extolleret: contrariamque aliquando deprime-ret: Tandem approbante vtraque factione propter eius iusticiam Brixiana urbe potitus est: Proposuerat quoque et Mutinam et Regium et Bergomum suo adijcere imperio: et quidem fecisset nisi Ferrariensium et Bononiensium guelforum consilium obstitisset. Suerat enim hic Ubertinus magni animi et consilij vir: Cuius facinorosa preclara strenue gesta scripta leguntur: eamque ob rem cum omnes ferme Cisalpine Italiae ciuitates in suam plexisset sententiam: Carolo Franco in Sicilia proficiscenti cum manu valida restitit Regnavitque hic ipse Ubertinus his in vrbibus annis ferme sex.

E Chium Egei maris insula: hoc anno ruente iam paleologorum imperio in Venensium manus hoc modo peruenit. Veneti enim Michaelem paleologum impugnautes: et ingenti potentia comprimentes: cum eum deijcere iam cepisset: ad Venenses venetis inimicos refugit: Qui in auxilium eius venientes venetos facillime represserunt: Quamobrem obsidione soluta paleologus pro beneficio Chium eis concessit: Quam quidem Insulam nunc usque non sine magno discrimine contra Turcorum imperium defensarunt licet a quibusdam annis citra Habumeto Turcorum principi ipsam tributariam effecerint. Olim enim haec insula magnam classem habuit: et imperij maris per dies multos sibi dignitate vendicauit: Indeque illius casus semper varij fuerunt. In ea quippe Insula mastix nascitur: Quae quidem res Venensibus: cum alibi non nascatur magnum affert emolumentum. In ea est Aruisij promontorium a quo: teste Plin-

nio libro. l. 4. natura. histo. optima deducebantur vina que Aruisia dicebatur. De quo Virgilius in daph.
Vina nouum fundam calatis aruisia nectar.

Pap. 191.

1262

Vrbannus. 4. papa natiōe gallus ex Trecaecēsi vrbe natus Alexandro pōtifice successit sedit an-
nis. 3. mēse. 1. et diebus. 4. Hic est humili loco natus p̄stati tamen et elegāti lingua fuit: q̄ aliquā-
do lacessitus q̄ vili p̄re ortus eēt: Respondit nobilē virū nō nasci: sed fieri v̄ntis et nobilitatis ē:
Hic pontificatu suscepto e gallijs stati milites cōuocauit: quos Adāfredo ecclesie ditionē vexā-
ti obiceret: Cuius postea institutū fuit solemnitate corpis xp̄i cū p̄cessionibus et octauis a cūctis
fidelibus celebrari: pro q̄bus indulgentias maxias cōcessit. Cuiusq̄ officii ex veteris testamen-
ti figura p̄ diuū Thomā agnatē cēfuit eē fiendum. Multas. n. hic pōtifer ai molestias ob p̄ncipuz tyrāni-
des et p̄rialitatez factōes ptulit: quarū tedio Perusij vitā cū meore exalauit: Cuius qdē corpus ibidē in vi-
ni Laurētij sano sepultū fuit: Ob cuius mortē cessauit ep̄atus mensibus quinq̄. Hic ordines mendican-
tium fauoribus et p̄uilegijs multum inuit.

1263

Philippus Martini turriani mediolanēsis filius hoc āno patre defuncto in tyrānidez mediolanensium
eidē succedēs regnauit annis. 3. Vir qdē aio illiberali et rustico: q̄ magistratu sumpto stati in cremonēses ex-
ercitum duxit. Conoq̄ eoz oppido capto: diripiēdū militibus suis cōcessit. Indeq̄ pace interueniente:
Urbano pōtifice cū crēmonēsis scā Bergomū i snā redeat potestate atq̄ Nouariā vrbe expulsa Loz-
niellozū familia suo iuri p̄q̄sivit: Tādē moriēs Neapolconē filiū successorē reliq̄: q̄ et regnuz pdidit.

1264

Cometes hoc anno insigni magnitudine supra. 3. mēn. apparuit: quo p̄us apparente Urbanus pōtifer
infirmari cepit: sed eadem ipsa nocte qua Urbanus obiit et extinctus est.

Albertus magnus natiōe sueuus Rathiponēsis eps: et ordis p̄dicatoz p̄fessor: his tp̄ibus parisijs clarif-
simus et oibus p̄ferēdus fuit: Hō sane ifinite doctrine: et tante qdē q̄ nemo ei antepōndus sit: sed nec qdēz
esperādus: Quāobzē et magni cognomētū adeptus ē: q̄ cū multos ānos Colonie et parisijs publice theo-
logiā et p̄blosophiā docuisset: et infinitos p̄p̄modū congissit discipulos: tādē octogesimū agens annuz
anno salutis nostre. 1280. Colonie morit: Qui cū eruditissimus et multarū sniarum eminētissimus esset:
oia fere Aristote. opa optime cōmentare voluit: ac super q̄ttuoz sniarum libros accuratissime scripsit: ma-
gnam etiā Bible partē exposuit: atq̄ euangelia et Pauli ep̄stolas egregie declarauit: Sūmaz quoq̄ theo-
logie inchoauit: sed non perfecit. De paruis etiā animalibus ibzū perpulebrū composuit: edidit: et coctis
suis libzū in quo res naturales q̄tum fieri potest theologie similes esse ostendit.

Pap. 192.

1265

Lemēs. 4. papa natiōe Harbonēsis Guido fulcadij antea vocatus Urbāo surrogatus sed: i an-
nis. 3. mēsi. 9. et diebus. 21. Hic p̄mo iuriscōsultus exstēs totius gallie sine cōtētiōe p̄marinus fuit
vxozeq̄ habuit a qua etiā liberos suscepit: Qua defūcta p̄mo podiēsis: deinde Harbonēsis eps
p̄motus: postmodū cardinalis factus deniq̄ pp̄ doctrinā et s̄citatē perusij absens pōtifer dele-

ctus fuit. Hic cū p̄p̄betie spū plenus eēt multa p̄dixit anteq̄ fierēt: Cuius opa et industria pax inter He-
ricū Anglie regē: et Symonē Bōtiffortis comitē: ac iter Floretinos et Senēses ceterosq̄ Italicē populol
p̄fecia ē: quos ēt quoad vixit sua auctoritate in p̄p̄o cōtinuit: atq̄ Ednigē polonie ducissā viduaz mira-
culis clarā i scās rettulit. Reliquum v̄o vite sue tps̄ i ieiunijs: vigilijs: oronibus: alijsq̄ opibus bōis cōtri-
uit: q̄bus p̄sidijs pōtificatū optie admistravit. Adzēsdēniq̄ magno de se ap̄d oēs relicto desiderio Vi-
terbij sepeli: q̄ mortuo cū dignū cardiales eidē n̄ inuērēt maxia p̄tēto exorta ē: pp̄ qd̄ vacauit sedes. an. 2.

Bodegar egypti soldanus hoc āno egyptioz regnū suscipiēs regnauit ānis. 12. q̄ regno suscepto stati xp̄ia-
nos Syriā ibitates obellauit. idēq̄ hostili aio i Armeniā p̄fectus: etiā ibidē xp̄ianos p̄scq̄ nō destitit: post
modū Antiochiā h̄ratoribus vacuā veniēs vniuersaz ferme deleuit. Septē postea annis decursis iterato
ip̄az Antiochiā inuasit: et cruetissima strage ip̄az affecit: vñ et vniuersū suū exercitū p̄da bonustū cū 200. ca-
ptiuozū milibus i egyptū reduxit: Deniq̄ p̄ assyrios pugnaturus vadēs ab eisdē supatus grauissime vul-
neratur: et Damascū relatis mestā effudit aiām.

Capreolum agri Brixienis Castellū.

1266

Capreolum primariū agri Brixienis castellū nobilissimū s̄rquentatuz
hoc anno a Carolo Sicilie rege adiunātibus Brixianis guelphis ab vber-
tino palatinico Brixia pulsus capitur: et inde habitatoribus pulsus: corū-
q̄ bonis in predam datis funditus euertitur: Quod quidem castellū quā-
te tū dignitatis et fortitudinis tunc fuerit: ex eius ruinis apparentibus ostē-
ditur. Carolus enim: sicut p̄missimus ex Ballia contra Adāfredum re-
gem a pontifice vocatus: cum in Cisalpinam descendisset Ubertinus pa-
lancinus tum Brixie et aliarū ciuitatum dominus a Adāfredo rogatus
Carolo venienti resistere et itinera precludere statuit. Sed Carolus ma-
gno satis et potenti Guelphozum exercitu congregato contra Uberti-
num apud ipsum Capreolum venit: et eius agrum vbi primo statua po-
suerat longe lateque populatus ē: Deinde facta vtrinq̄ pugnandi copia
post multozum cedes Carolus cum suis superior factus: Ubertinum
ipsum reppulit: et tandem Castrum capiens: omnino diruit et euertit: et
eius bona in direptionē dedit. Ex hac nanq̄ tactura illi regiōi Francie curte nomē inditū fuisse existimo.

Complanato autem Capreolo itidem in Monteclaro eiusdem agrī Carolus fecit.

C Carolus itaq; Ludouici Frācorū regis frater: hoc anno Hāfredo Sicilie rege interfecto a Clemēte papa Sicilie rex declaratus regnavit annis. i. 7. Hic igitur a Clemēte pōtifice: vt dictū ē cōtra Hāfredū ex gallia accitus statim alpibus supatis i Cīsalpinā descendit: et ibidē Palauicino supato Capreolo ac Monteclaro agrī Brixienſis oppidis dirutis p Flaminiā cū inuicribilibus factiōis guelphe militibus transiēs: Romā peruēit: Inde q; Beneuētū profectus cū Hānfredo cōgredit: eoq; cū vniuerso eius exercitu superato et capto interfecit: quo sublato statim Beneuētū deditibus se vltro ciuibus cepit: Etq; ita paulopost Sicilie et Apulie regna i suā potestate redegit. Cōpositisq; i apulia et Sicilia rebus: euestigio Viterbiū cū vniuerso exercitu ad pontificē venit: vbi andiēs Conradinū adolescētē Conradi sueni nepotē in Italia a Hibellinis cōtra guelpbos fuisse vocatū: i Etruriā gibellinos domiturus ilico venit. Sed cū multa ibidem moliturnus videret a suis pperē in regnū cōtra Conradinū vocatus eo accessit: Ibidēq; magna d bo stibus strage edita Conradinū ipm cepit: et capitali snia puniuit: et rurſuz vniuersuz regnū sine cōtrouersia recepit: atq; ita denuo Ro. veniēs in lateranēſi basilica Rex Sicilie et Hierusalē hac cōditiōe declaraf: vt singulis ānis pbendi noie quadragintamila aureorū nūmū ecclesie Romāe persolueret: quo i regnū cōfirmato pacē cū pisaniis statim iijit: et cū eis i Apbricā i Ludouici regis germani subsidiū traiecit: Ibiq; Ludouico fratre ex peste mortuo inuēto: cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit: vt ppetuo annis singulis sibi successoribusq; suis tributū aliqđ pderet: ac ita i regnū redijt: Verū cū in regno reuersus venisset: Siciliā ab eo defecisse inuēit: et Petro aragonēſi se subdidisse reperijt: Sed cū petrus regnū debellaret: a pōtifice Ro. grauissimis cēsuris dānatus fuit. Galli tñ sui eo i regno mulierū pudiciā lasciuē nimium ac petulāter pertētantes viros i indignationē cōcitauerūt: adeo vt pene oīuz oppidorū ac vrbiū populi cōstrauerūt: vt pprimū die cōstituta aduēspere cāpanis significari cepisset cōfodere singulos gallos i tra mentia reptos: quod quoquo mō facitātū fuerit: nō minus crudeliter q; cōstāter gestuz ē: Sicq; dñio publice gallis abrogato: petrus ipse i regnū a Siculis accersitus ē: q; audētius ea rōne id regniuz Petrus accepit: q; illud Cōstātie vxori hereditario patris Hāfredi iure diceret sibi deberi. Veniq; et ipse Carolus sine liberis mori: et Neapoli sepelit: Huic iō hierosolymorū regnū declaratus fuit: q; Maria antiochie pncipis filia: cui id regnū dēbebat: qđ Hugo eius nepos occupauerat illō Carolo huic regi dūnerat.

C Laurētius tepulus quadagesimus octauus Venetorū dux Jacobi predicti ductis filius hoc āno i Raynerij ductis demortui oīuz eosensu loco surrogatus ducant annis septē mēſi. 2. et diebus. 5. Abagne certe hūanitatē: modestie iustitiaeq; vir: sed et pacis amator et conseruator: habitus fuit: ac etiā i proximis et maxime pauperes comis et hūnicus: cuius virtutibus alleci Cervie ciues venetis sese vltro subdidere: Huic enim opera Senatus venetus: procurante etiā Philippo Francoz rege: missis Cremonā legatū pacem cū genuensibus ad quinquenniū cōposuit. Nā antea inter se multis cladibus: vt pmissuz est: diu i duo populi decertauerāt: Veniq; hic elementissimus princeps moriens i paterno sepulchro apud fratres predicatores sepelitur.

C Tayonus qdā frater ordis cuius filius ex Vocatioz nobili familia natus magni ai et fortitudis vir: hoc anno cū factiōis guelphe i lōbardia caput cēseret: comparato sibi satis magno et hōesto factiōis sue exercitu: adiunātibus etiā guelpbis cremonēſibus i Brixianos duxit: vbi et post multos gibellinorū cōflictus tandē superior factus Bixiā intrauit: et inde pulsus palauisini hōidij Bixia potit. Factus vrbe dñs cū ibidē cremonēſes socios haberet suspectos: paulopost et eos vrbe depulit et vrbe itegrā solus possedit: cremonēſes autē indignabundi recedētes euestigio cū placētinis laudēſibusq; i ipius fratris brixianorūq; pncipem fedus inierūt: et sequēti āno Ianuario. s. mēſe: ipsi cremonēſes cū socijs ciuitatibus venientes tumultuarie oīa Brixianorū castella i Olii flumis ripis constituta: v; Lanedū: Senigam: pōtenticum: Orceas: Barchū et reliqua crebris incursionibus vexauerūt: ac cedibus et incēdijs crudelē i modū destruxerunt: Quamobcausam Brixiani maximū damnuz pertulerunt: Verūtamen frater ipse Tayonus regnavit ea i vrbe annis tribus.

C Conradinus Conradi Sueni imperatoris ex filio nepos hoc anno a Hibellinis cōtra Guelpbos i Italiam vocatus cū maximo alemanorum suoz exercitu Veronam primo deinde Papiā venit: Inde q; per Carratēſium oppida ad Venuensū mare transijt: ac inde pisana classe i agrū lucensem perductus: magnam ibidem vastitatē fecit: Ibi quoq; maiore ex Lombardia et Romandiola gibellinorū exercitu comparato: adiunātē etiā Guidone Serētano comite q ad eū magnas copias adduxerat statim marescalcum Caroli regis apud Breitiū plio supatū interfecit: quo mortuo Romā cōcessit: Erat tū pōtifer Viterbij q cū transeuntē a dolescentē videret prophetica voce dixit ipam tanq; agnū ad cedē pducī: qđ et factuz est. Cūq; Ro. appropinquaret seu appropinquasset: Henricū Senatorē regis Castelle fratrem ad pontē Anianū cū populo Ro. obuiā hūit: et ab eodē tanq; impator receptus i capitolium pduxit: Dimissoq; Rome Guidone Serētano cū Hērico: et cū oī exercitu i regē pperant: ac cū Carolo capēstri loco pugnavit: multiq; vtrinq; cesis tandem Conradini exercitus funditur. Henricus autem Senator cum cedem maximam de Alemanis videret Romanis deducētibus ad tuta loca cōfugiens enasit. Conradinus vero et austerie dux seruorū habitu fugiēs ad Auscurā peruenerūt: vbi post octauū diē cogniti captiq; et ad Carolū perducti ab eodē securi pculli vitā finire. Carolus autē victoria potitus regnū omne recuperavit.

1267

1267

1268

Sarraceni hoc ipso anno ex Africa soluentes vtraque hispanias opprimunt: Sed Christiani cruce signati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

Conū nūc frequentatū Cremonēse oppidū agro Bergomēsi ppinquū: cū superioribus diebus Bergomē sibus admodum fuisset insensum hoc anno ab eisdem Bergomensibus cum maxima Cremonensium ce de et dāno capitur: et direptis oppidanorum bonis funditus complanatur.

Viri disciplinis excellentes.

Bonaventura de regio balneo ordinis minorū gnālis mīster et theologus emīnētissimus ac Albanēsis car dinalis ep̄s his ip̄ibus p̄ter scitātē maximā etiā ingenij gr̄a et auctoritate maxia p̄ditus: clarissimus i toto orbe hitus ē: q̄ p̄ ceteris doctoribus luculētissime et copiose tū sup̄ quatuor Sniarū libros scripsit: Postillat q̄ sup̄ Luca et Apologiarū libzū scripsit. Inde de contēplatiōe libzū vñū. De sex alis Seraphin li. i. ac re gulā nouiciorū li. i. Bui quoq̄ Frāncisci historiā maiorē et minorē cōpilauit. Atq̄ ordinis cōstitutiōes lib. vñū. Esq̄ obres et propter eius frequentia miracula: cū etiā cor ipsius incinerato corpore incorruptum inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex anno domini. i. 482. in scōrū pontificū nūero merito ascripsit.

Joannes de Rupella eiusdem ordinis professor et doctor et inter doctores sui temporis celebris tempesta te hac floruit: et super quatuor sentētiarū libros accurate et docte scripsit.

Robertus de Rusia ip̄ius quoq̄ ordis minorū p̄fessor et theologus p̄ hoc ip̄m t̄ps in p̄cio exiit et ip̄e gra uiter et docte sup̄ p̄nias scripsit: sed et sui ordis declarata fratri Symōi generali trāsmisit regulā.

Thomas et Agnas Alberti magni discipulus et ordis p̄dicatoz angelicus et p̄cipuus doctor: ac sue eta tis pacutus vir hisdē ip̄ibus apud Parisios p̄mū in doctria locū obtinet: Hūc scissimū et sciētissimū virū ex insigni comitū familia apud Apuliā originē duxisse tradūt: q̄ et in ip̄is infantie rudimentis dei gr̄a p̄di tus ordinē diui Dominici ingressus religiosissimā et p̄fectissimā vitā vsq̄ in finē exegit: vbi et p̄ter doctri nam maximā miraculoz gloria noiatissimus euasit: Tādē Romā vocatus p̄perās cū apud Cassinū mō tem fuisset infirmitate correptus āno dñi. i. 73. sanctissime migravit ad dñm: Quē postmodū Joānes. 22. p̄ti. propter crebra miracula sanctorū confessorum et doctorum numero aggregare voluit: Qui cum esset accuratissime doctus hos infra scriptos libros et tractatus post se reliquit. Et primo.

C ōtra grecorū errores ad vrba. 4.	li. i. q̄ icipit libel.	De fato	trac. i. Queritur de
D eclaratiōe articuloz d̄ eodē	li. i. Būs petrus	De indinuatōis principio	tractatū. i. Qm̄ due:
D e p̄cept. et lege amoris	li. i. Tria s̄t boi	De esse et essentia	trac. i. Quoniam p̄nus
D e ecclesie sacramentis	li. i. Postulauit	De principiis nature	trac. i. Quoniam q̄dā
E xpositio symboli. i. credo	li. i. p̄ncipiū q̄d	De natura materie	trac. i. Quoniam d̄ p̄n
R esponsio d̄. i. 2. articulis	trac. i. p̄. p̄side.	De elementoz mixtione	trac. i. Bubiū apud
R esponsio de. 4. articulis	tra. 2. Re. i. x̄po	De occultis nature operibus	tra. i. Qm̄ i gbusdaz
R esponsio de. 63. articulis	trac. i. lect. h̄ris	De motu cordis	trac. i. Qm̄ oē quod:
R esponsio de. 6. articulis alijs	trac. i. Carissio	De instantibus	trac. i. Qm̄ omnem.
D e verbo incarnato	trac. i. ad itelle.	De quattuor oppositionibus	trac. i. Qm̄ quattuor
D e verbo item	trac. i. videāus	De demonstratione	trac. i. Ad habendaz
D e natura verbi et intellectus	tra. i. Qm̄ d̄ nā	De fallacijs	trac. i. Qm̄ logyca
D e angelis	trac. i. q̄a sacrif	De p̄positionibus modalibus	trac. i. Qm̄a p̄positō
D e vnitāte intellectus	trac. i. Sic oēs	De natura accidentis	trac. i. Qm̄ ois p̄gnit̄
D e perfectione xp̄iane religionis	tra. i. xp̄iāe reli	De natura generis	trac. i. Qm̄ ois cr̄a.
D e vite sp̄ialis perfectione	trac. i. qm̄ q̄dā.	De potentijs anime	trac. i. Et adiutorijs:
P ro impugnātes religionem	tra. i. Ecce iūm	De tempore	tra. i. Sicut vult p̄bi.
D e regimine principum	tra. i. Cogitāt	De formarum pluralitate	trac. i. Qm̄ sanctū ē.
D e regimine iudeorum	tra. i. excellētie	De natura sylogismorum	trac. i. Qm̄ est scire
D e forma absolutionis	trac. i. libel. ple.	Summa logyce	trac. i. Quoniam
E xpositio decretalis Firmiter	tra. i. Saluator	De inuentione remedij	trac. i. Qm̄ p̄ncipiū
E xpositio decretalis Bānānus	trac. i. Expoita	De natura luminis	trac. i. Considerādū
D e foribus	trac. i. Postula.	De natura loci	trac. i. Ad sciendum
D e astrozū iudicijs	tra. i. q̄a penisti	Primā p̄tē secūde totius theologie p̄tinētē q̄des. 120.	
D e eternitate mundi	tra. i. supposito	Secūdā partem secūde habentem questiones. 189.	
T ertiam partem secūde cōtinētes quēstiones. 90.		Quēstiones spiritalibus creaturis: quodlibeta. 2.	
P rimū scriptū sniāz b̄nis distinctiōes. 98. et q̄d. 84.		Volumen opusculorum habēs libros quinq̄gitaduos	
S ecūdum sniārum habens distinctiōes. 94.		Aurem opus super quattuor euangelia.	
T ertium sententiarum habens distinctiōes. 40.		Sup ep̄las pauli: Sup Isaiā et Hieremiā et Job.	
Q uartum sententiarum habens distinctiōes. 50.		Sup cātica cāt̄icoz: Sup Dionysii: Sup Boetij	
S umma contra gentiles librorū quattuor		Et super omnes Aristorelis et Porphyrij libros: ac	
D e potentia dei libzū vñū habens quōnes decem.		etiam compendium theologie: Sermones preterea	
Q ōnes de v̄tatibus in cōi: et de v̄nionē dei quēstio		dominicales et festiuos edidit: ac deniq̄ officium	
Q ōnes de anima quarū articuli sunt. xx.		corporis Christi de mandato Urbani pape p̄dicti	

Petrus de tarantasia natione burgundus ordinis similiter pdicator theologus et pffessor: et postea pontifex maximus: vt infra dicitur: et ipse his temporibus apud parisijs predicando: docendo: et scribendo maximo in precio fuit. Qui cum doctissimus eet in sacris codicibus nonnulla vtiliter declarauit: ac super sententiarum libros multa egregie composuit.

Petrus quoq; hispanus medicus patria vlyxbonensis postea tusculanus episcopus ac demum maximus pontifex hac ipsa tempestate in precio existens canones quosdam ad medicinam pertinentes edidit: atq; librum: quem medici thesaurum pauperum vocant conscripsit. Seruntur et eius problemata ad imitationem Aristotelis edita. 1270

Philippus sancti Ludouici regis filius hoc anno patre germano in aphyrica defunctis ibidem etiam existens regium munus suscipiens regnavit annis. 15. vir certe vite sanctimoniam patri persimilis qui apud aphyricam cum exercitu existens ob nimiam militum suorum ex peste stragem: ac impietate vitade contagionis causa promotus dimissa aphyrica in italiam adnauigauit: et viterbium vna cum carolo auunculo suo sicilie rege statim ad cardinales in conclauis constitutos se contulit: et eisdem patribus ex more salutatis cremonam inde concessit: vbi aliquotulum subsistens pacem inter genuenses et venetos ad quinquenarium usque composuit. Hic cum esset optimi viri filius ad ipsius imitationem multa et laudabilia pro fide christi tunc domitiani foris exegit pietatis opera: et inter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato Maximino villa sui nominis conditum ornatiore sepulchro et maiore sacello exornauit: eiusque caput seorsum in theca argentea recludens alia quoque consimilia: et multo maiora confecit opera.

6470

Gregorius decimus papa natione placentinus ex vicecomitum familia mediolano pulsa: theobaldus antea vocatus hoc anno post longam contentione pontifex creatus sedit annis quatuor mensibus. 2. et diebus. x. vir certe omni vita clarus prudentia vix rege gerendarum: fortitudine animi: quae omnia continebat: humanitate clementia: ac in christi pauperes benignitate: quibus virtutibus ornatus praeter consuetudinem laudis archidiaconus: et in asia peregrinationis gratia profectus viterbij a cardinalium collegio post longam contentione pontifex creatus est: De quo quidam sic dixit: Papatus munus tulit archidiaconus vnus hunc patrem primum fecit discordia fratrum. Hic itaque pontificatu suscepto vt sanctos decet pontifices pacis amator: et partialitatum odio alienus ad componendum pacem inter genuenses et venetos magnis inter se cladibus diu affectos statim animam adiecit: qua in re philippi predicti fratrum regis vsus est prudentia: eaque confecta cum florentiam vna cum carolo sicilie rege accessisset omne eius pugnandi florentinis interdixit: deinde ad lugdunum galliarum vrbem pro celebrando generali concilio se contulit. Ad quod paleologus grecorum imperator profectus iam terdecima vice cum romana ecclesia unionem fecit. Et quidam tartari principes cum secuti sacrum baptismum acceperunt. Et rhodolphus comes in imperatorem ab electoribus delectus fuit. Hic inter cetera doctis viris plurimum fauit: quorum nonnullos ad cardinalatum prouexit: et maxime bonauenturam ordinis minorum generalem ministrum vix doctum et sanctitate insignem: et orbem vicecomitem affinem suum mediolanensem creauit archiepiscopum. Absolutoque concilio: et redeunte pontificem Alphonsum castelle rex apud Bellocadorum pontifice conuenit. Conquestus de impio rhodolpho tradito: sed a pontifice placatus ius omne rhodolpho cessit. transiens denique iuxta florentiam rogatus interdictum tollere renuit. Accedensque arretium ibidem diem obiit: cuius corpus floruisse miraculis copertum est. 1272

Dapa. 193.

1271

Jacobus contareno. 49. venetorum dux in Laurerij tepulli loco omnium consensu hoc anno surrogatus ducauit annis. 8. et mensibus. 5. vir quidem natura pacificus et quietus: cuius tempore Senatus venetus praeter eius voluntatem cum noua vectigalia in sinu Adriatico exigere statuisset cum Bononiensibus qui tunc toti praerant flammie durum suscepit bellum: cuius triennio ferme cum eisdem bononiensibus: varia decerta sunt fortuna. Demum oes fessi pace ea lege composuerunt: vt bononienses castello quod in hostio padis construerat diruto cum educatione quaedam rerum sibi reseruata venetis ipsas custodiam dimitterent. Pace hoc modo profecta in futurum ad euitandas perturbaciones tandem magistratu hic princeps se abdicauit.

Synodus maxima hoc anno lugduni a Gregorio predicto pontifice indicitur: quo et paleologus grecorum cum magno comitatu puenit: vbi cum multa sapienter disputata fuissent: Rhodolphus cornubie comes et Joanne castelle regem Romanorum imperator pronuntiatus est: Et greci de processione spiritus sancti cum Romano ecclesia conuenerunt: in ea quoque Synodo pontifex Rhodolphum cesarem et philippum francoz regem impulit vt ab integro contra mauros pro recuperanda hierosolyma arma caperet. Abulgaque ibidem decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis et ad christianam religionem pertinentia. Quo in loco dominus Bonauentura Cardinalis Albanensis et ordinis minorum generalis minister obdormiuit in domino. 1273

6472

Rhodolphus cornubie comarcus. 17. Germanorum imperator: hoc anno omnium consensu in lugdunensi Synodo Cesar creatus: imperauit annis. 19. vir certe cui nil ad excellentiam laudis deesse profusum videbatur. Robustissimo quidem corpore ac pulcherrimo aspectu fuit: sed et consilij magnitudineque animi ac egregia liberalitate extitit decoratus. Istis igitur conditionibus ab electoribus vnanimiter fuit electus: ut. s. et sequenti anno corone accipende causa Romam pertineret. Qui principibus obtemperans Romam ad pontificem concessit: a quo licet non coronam imperij tunc in se suscepit in germaniam proficiscens et agefilauum bobemie regem statim expeditionem suscipit: et pugna cum contra supatum cum cepit ac veluti vilissimum mancipium in vilius officijs diu sibi seruire coegit: verum po-

Rhodol-
phus

1273

Ita cum in regno restitutus eidem filiam suam uxorem dedit.

Pap. 194

1275

Innocentius quintus papa natione burgundus petrus tarasius antea vocatus ex p̄dicatoꝝ ordi-
ne insignis theologus arretij pontifex hoc anno Greg. suffectus sedit mē. v. & diebus. 2. Qui p̄-
tificatu suscepto statim florētinos ab interdicto gregozij absoluit: q̄ tū etrusci p̄tificis iussu pa-
cem consecissent: traxissetq; genuesses et venetos dissidentes et de vita et sanguine decertātes in suā sen-
tentia nisi repentina morte preoccupatus fuisset. Erat enīz p̄ter doctrinā qua: vt diximus: plurimū vale-
nabilem vir optimus: de quo multa bona sperabat: mortuus deniq; rome i lateranēsis basilica sepellit. 474

Papa. 195

Hadrianus quintus papa natione genuensis innocētij q̄nti nepos orbobonus antea vocatus p̄-
dicto Innocentio suffectus sedit diebus. 40. vir certe magni ai qui mox viterbium accessit: vt
Caroli potentiam qui tunc rome erat comminueret: quod certe fecisset nisi mors obstitisset: nā
& ecclesie dictionem ab eodem carolo: alijsq; tyrannis tutiorem reddidisset: ac gregozij constitua-
tionem de pontifice eligendo in meliorem redegisset formam. Obijt autem viterbij & in conue-
tu fratrum minorū sepultus fuit: vacauitq; sedes post dies. xxvij.

Papa. 196

Dannes. 21. papa natione portugallensis petrus medicus antea vocatus post Hadrianum pontifi-
cē viterbij ex musculano ep̄o pontifex creatus sedit men. 8. Vir & ipse admodū doctus: sed sine pru-
dentiā verbis tantūmodo promptus: sed in rebus agendis infractus & timidus: hac ramen comen-
tatione dignus q̄ inopes bñificijs et pecunia semp adiunxit. Hic michaelē paleologū admouit:
nisi promissas seruaret vnionē Carolo regi imperiū daret. verū cū se victurū semp speraret: & sibi ipsi pol-
liceretur. idq; oibus predicaret. Ecce subito viterbij dum in precioso thalamo luderet domus cadens ipse
inter saxa obrutus interiit: quo defuncto vacauit sedes men. v. Vicecomites in regno restituit.

Ortho vicecomes mediolanensū archiep̄s: quē diximus a Greg. papa affine suo archiep̄scopatus digni-
tatem obtinuisse: vir quidē i palibus magnus: in spiritualibus vero ineptus: hoc ipso anno e mediolano
turrianis tyrānis pulsus mediolanense dominiū vi & armis in vicecomites suos iterū reduxit: & vtroq; gla-
dio suscepto regnauit annis. ix. mediolanensis enim principatus post philippū turrianū in neapoleonem
eius filium venerat: q̄ suscepto principatu similtates multas euz orbone isto archiep̄o & Woso de donaria
cremone dño: alijsq; vicecomitibus: capitaneisq; ac vauasorbibus semp gessit. Quam obrēt & Orthonē ip̄z
cum oibus amicis suis tandem mediolano eiecit. Ortho autē: vt erat aio generoso fauēte ioāne p̄tifice ma-
ximo: alijsq; socijs ciuitatibus arma cepit: Et contra ipsuz Neapoleonem haud procul a mediolano in pu-
gna p̄cessit: quē supatū & captū tadē cū multa generis sui familia: & p̄tinū d amatis p̄torē suū ipse inter-
fecit: Quibus interfectis vrbē armata manu ingressus oēs neapoleonis amicos direptis eoz bonis vrbē
fugauit. Atq; ita denuo mediolanense regnū in vicecomitū familia hoc modo relatu est. Nā a gualuagno
vltimo p̄cipe vsq; ad id tps vicecomites a mediolano p̄ ānos cētū & decē exules & inglorij extiterē. Quos
tū romanus imperator nō dnces: sed impij vicarios dumtaxat dicit & appellari voluit vsq; ad galeatuz p̄-
mū ducē. Ortho itaq; hic archiep̄s a populo nobilitateq; sic vicarius approbatus magnificētius postea vl-
res suas extendere cepit: ac multas vrbes passim suo imperio subiecit.

Viri disciplinis excellentes.

- ¶ Gulielmus placentinus ciuis & Medicus sui tps celeberrimus tēpestate hac verone vbi publico salario
legebat floruit: & ibidem librū de chyrogia edidit pulchrum: ac vniuersam medicinā postea quattuor libris
accuratissime comprehendit.
- ¶ Gulielmus durādī ordīs p̄dicatoꝝ (ut aiunt) p̄fessor cognomento speculator provincialis ep̄s Ostiensis
discipulus & canonū prestātissimus doctor: hoc tpe sicut ipsemet i suo speculo i titulo de feudis testatus est.
Sumā perutilē cōposuit: quā speculū appellauit a qua & ipse speculatoris cognomētū accepit: aliud quoq;
volumē quasi diuinū edidit: qd̄ Rationale diuinorum officioꝝ appellauit.
- ¶ Jacobus de Beluisio peritissimus iuris vtriusq; doctor cū supradictis claruit. Et inter cetera ad nouella-
rum & autenticoꝝ libros multa eleganter & docte addidit: s; & super p̄seudis optime scripsit atq; multas
eius disputationes scripto mandauit.
- ¶ Joānes gualensis ordinis minorū parisiēsis doctor natione anglicus p hoc ipsuz tēpus apud parisiōs ob-
eius diuinam doctrinam maximo in p̄cio fuit & eā ob rem vite arbor nuncupatus est: q̄ inter cetera summā
pergrandē quā vniuersalē appellauit cū alijs. is. tractatibus cōposuit: atq; alias & quidē celeb: es additiōes
sacris codicibus & quāmaxime in apocalipsi addidit.
- ¶ Joannes Huarra eiusdem instituti & nationes theologus & Scoti p̄ceptor: hec eadem tempora claris-
sima reddidit: Qui ob ingenij magnitudinem super quattuor Sententiarum libros scripsit: ac alios tra-
ctatus edidit.
- ¶ Gulielmum etiam dela mara ipsius sacri ordinis virum in sacris litteris eruditissimum his temporibus
ascribunt qui super sententias pulchre composuit: & domini Bonauenture operibus aliquid addidit. Et
q; contra beatum Thomam aquinatē nuperrime defunctuz correctoriuz consecit quibus in rebus se do-
ctissimum ostendit.
- ¶ Rigaldus Remensis archiep̄s ip̄sus ēt ordinis professus & moderator p hec ipsa tempora in sacris litte-
ris multa luculenter edidit: pro quibus maximam apud oēs consecutus est laudē.

Nicolaus eius nois tertius papa natione Romanus ex illustri vsinoꝝ familia natus gactanus antea vocatus post Joānez pontificē tādeꝝ nō sine magna patrū cōtentione pontifex creatus se- dit annis. 3. et men. 8. magni certe animi et consilij vir: sed et moꝝ et vite sactitate integer: ac ama- tor et cultor viꝝoꝝ doctoꝝ: quippe q in partiendis dignitatibus et honoꝝibus oibus cōis fuit. cu- ius prudētia factum est ut flāminia tota cū bononia et raucene exarchatus que imperatoꝝibus iā

Papa. 197

6416

bus ecclesia demā dare cōsueverat ipse solus obiuit. Edificijs at cōplurimis romā ipse exornauit: et inter ce- tera apud sanetū petrū edes percōmodas et leporariū: quod viridariū vocāt muris altissimis cixit: in quo et sepius venationi se occupabat. Basilicas vero petri et pauli vetustate collabentes restituit: et quasdā edes in laterano aī diu incubatas p̄fecit. Scrūt eū religionis obseruā iūstinū fuisse: et diuina sacrificia religiosū sine et cū lacrimis: vt bonū decet pontificē: persepe sacrificasse. Multaq; ad clerici populiq; christiani per- tinentia ipse constituit. Non caruit tñ in tantis laudibus reprobensione: quia suos: vt sit: nimium amauit: q̄a Bartholdū nepotem suū romādiolo comitē constituit: et aliū nepotē Latinū cardinale in eiburiā lega- tum misit: qui vbiq; gibellinis restitutis florentie et alibi p̄libito ecclesie magistratus imposuit. Proposue- rat. n. hic potifex duos reges ex domo vsina vnū in eiburia: et alē in lōbardia creare. Sed dū hec perfi- cere excogitasset in surino oppido existens apoplexi correptus tertio pontificatus sui anno interiit. Cuius corpus romā delatum in petri basilica sepellitur. Et post vacauit sedes men. v.

1277

Raymundus ex turriana nobili mediolanensiu familia natus comēsis episcopus et aquiliēsis patriarcha hoc anno non modica factionis sue apud modoctiā oppidū factione sumpta contra vicecomite in medi- olanensi agro hostili exercitu p̄siliit vbi oia cedibus: rapinisq; ac incendijs inuoluit. Quibus malis p̄mo- ti mediolanenses duouarensiū et palauicinoꝝ familiaꝝ auxilio freti e mediolano tumultuarie eruperunt: et ipsum Raymūdū ep̄m cū oī exercitu suo apud gorgonzollaz et vap̄rū cōnenerūt: vbi diu et acriter cū ma- gna vtriusq; exercitus occidione pugnātes Raymūdi exercitū tribus eozū milibus interfectis penitus la- cerauerūt: In quo carponē turrianiū vix clarissimū obrancauerunt.

1279

Joannes dādulo patritius venetus. 50. venetoꝝ dux: hoc anno predecessore suo sponte se abdicato: eisdē interrogatus ducavit annis. 9. et men. 7. Hic ex Senatus decreto grauissimū bellū s̄ genuēsē realumpfit: atq; aduersus Anconitanos pugnauit: eo q̄ mercimonia in selauoniā contra eozū cōuentiones vexerant: verū cum ēt vrbē oppugnare statuisset ab eisdē anconitanis cladē non modicā acceperunt. Tandē vero cō- minante eo Nicolao pontifice maximo ab vrbis oppugnatione desisterunt: et vltro citroq; multis illatis ac- ceptisq; incomodis ipso pontifice procurante: equis conditionibus inter vtrōsq; pax composita est. Post modum ab imperatoꝝe obtinuit: ut veneti ducatos signare possent: q̄ bucusq; facere nequiverant: tandē mortuus apud fratres predicatores sepellitur.

1281

Sicilia insula: hoc anno a Carolo predicto petro Arragonensi defecit: vbi Epulie princeps Caroli ipsi- us filius navali p̄zelio ab aragonū filio cū multis captus in apuliā ducitur: et carceri mancipatur. hec. n. in- sula (ut iaz dictū est) olim italic coniuncta erat: s̄z terremotu agente ea pars vndis intermedijs sine reliquit fluctuantibus ab italia diuisa fuit. Et propterea Virgilius in. 3. Enei dixit. Hec loca iam quondā vassa cō- uulsa ruina: Tantū enī longiqua valet mutare vetustas. Dissiuisse ferunt euz p̄tinus vtraq; tellus vna foret et cetera: que sequuntur.

Hannibalū familia inter Ro. familias clarissima et sine cōtentione p̄maria: hoc eodē anno sede romana ex Nicolai morte vacante ipsius fautoribus adiuuantibus vsinos vrbis dominiū occupantes ab vrbē pepu- lere. Dum enī cardinales in cōclauī essent quidā Ricardus ex ipsius hānibalum familia p̄cerat cōclauī. Qui vt erat aīo p̄stās vsuz nicolai pape nepotes viterbiēsi p̄ctura deiecit: q̄ huius familie acerrimus esset hostis. Quod audientes duo cardinales ex vsinoꝝ familia impedire ceperūt ne fieret electio nisi vsusū p̄ctura restitueret. Quā ob rem viterbienses Ricardū securi conclaue tumultuarie ingrediūt: et cardia- les quosdam capiētes in vinculis coniecerūt. Quod vbi rome scitū est eadē ēt hānibalū factio vsinos oēs ab vrbē pellit. Quā propter seditiones multe: plū imeq; cedes: et incēdia multa subsecuta sunt. S̄z nō mul- to post vsini p̄ualētes hānibales eiecere.

Arminus quartus papa natione turonensis simon antea vocatus tāde post longā cōtentionē nico- lao pontifici hoc anno viterbij suffectus sedit annis. 4. et men. vno vir optimus et sanctitate p̄eci- pius: qui pontificatu inito statim i die resurrectionis dñi sex cardinales creauit: et carolū sicilie re-

Papa. 198

6482

gem ad se ueniēte e senatoria dignitate deiecit in pristinū statū restituit: eiusq; instātia paleologū impa- ro rem pacta lugdunensis cōcilij nō seruātē: et petrū aragonensē cōtra ins fasq; siciliā occupantē anathemate notauit. et eius regnū in predā illud occupare volentibus concessit. Belluz ēt in flāminia contra sorolūta- nos ab ecclesia deficientes gessit: quos ēt breui adiuuātē guidone mōisseretri in fide recepit. Demū multū vexatus curis p̄sū p̄fectus ibidē morit: et in maiori ecclesia ibidē sepelit: vbi et multis claruit miraculis

1295

Duerulus villosus et vsioꝝ more vngulis armatus bis temporibus ex ipsius martini cōsobrina nascitur. Quam ob causaz martinus rubore perfusus oēs vsioꝝ imagines e domibus suis abradi fecit.

Piscem marinum leonis effigiem habentem hoc ipso anno apud centum cellas mense februario captum esse tradunt: quem e mari extrahentes vlylatum etiam hominis planctū dedisse scrūt: et ad pontificem i-

22

1284 **T**urrim altissima: quã torraciũ uniuersi vocãt hoc año in cremona guelphoz factio tũ maxime ea i vrbẽ p̄ueniens vna cũ celeberrimo templo in medio vrbis foro adiuuantibus alijs huiusmodi factionis ciuitatibus edificare ceperũt: quã quidẽ cũ maximo gaudio: et ardore: atq; impensa intra duoz añoz spatio indicibili prope impẽsa perfecerũt. Vex eodẽ año quo turris p̄fecta fuit rhodolpho cesare in cisalpina veniente gibellina pars impatore fauẽte crecta guelphos ex vrbẽ eiecit: et principatũ atq; torratiũ superbissimũ guelphis abstulit. Ipso tunc volubili ludo homines ludere gaudebãt.

Carolus secũdus caroli sicilie regis filius hoc anno patre defuncto adulescentulus patri in regnũ succedens regnavit años. 25. hic galloz suoz exercitu fretus contra petrũ aragonẽsez mouit: et post multoz viriusq; partis cedes petrum ipsuz carolus vulnẽs baud multo post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquũ tps in pace consumpsit. Quinto deinde regni sui anno: cũ etiã yngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate et illud regnũ accepit: et Carolo primogenito suo cõcessit. Tandẽq; cũ 40. etatis annos cõplectet moriẽs. i. 4. ex maria vxore yngarie regis filia reliquit filios. 9. s. mares et. v. femellas quoz notiores fuere carolus cognomẽto martellus yugarie regni titulo insignitus: Ludouicus qui ordinez minoz induit: et postea in sanctorũ numero aggregatus fuit. et tertius Robertus q illi et patri in regnuz successoz fuit.

1285 **P**hilippus frãcoz rex cognomẽto pulcher philippi regis filius hoc anno ipso patre defuncto francis regnare cepit: et regnavit annis. 29. hic contra edouardũ anglorũ reges grauissimum gerens belluz multa in cõmoda: et innumeras accepit clades: atq; Bonifaciũ octauũ pontificẽ maximũ propter ipsius arrogãtiã apud anangia vrbem p̄ Saraz colũnenses capi et in carceres trudi fecit: indeq; cuz replarios milites oio extinguere statuisset primo generalẽ eo magistrũ cũ multis exuri fecit: ac multos alios crudeliter interficiens reliquit omnes timore perterriti e regno fugerũt. Iudeos etiã direptis eoz bonis ob auaritiã suã: et quedam eoz maleficia e regno suo cũ singulis vestimentis expulit.

Culagineũ ymbrie ciuitas oliã tudertinis edificata et postea a longobardis funditus euersa hoc anno cũ diu iãz fuisset instaurata a perusinis inuaditur et post durã et longãz obsidionẽ vi et armis occupatur et in direptionẽ oino militibus datur: qua spoliata eius muros aliqua ex parte destruxerunt. Quã ob rez pon. romanus perusinos sacris interdixit. Qui tandẽ ut veniã accipere mererentur maximã pecuniã persoluere: et muros destructos resarcire

Culagineũ ciuitas ymbrie

Cordinis seruoꝝum initium

1285 **P**hilippus vir religiosissimus natione Ebraeus ordinis seruoꝝ virginis marie p̄mus q̄si institutor et auctor: hoc ipso año octauo calẽ. septẽ. miraculis clarus nõ lõge a florẽti a vrbẽ genit in pace. Optimus sane vir et multa cõmendatione dignus: qui ex p̄e iacobo florentino m̄eq; albãda natus et ap̄p̄me disciplinis sufficienter edoctus ex mediõco satis egregio p̄mo eremiticã vitã suscepit: indeq; diuino oraculo monitus banc seruoꝝ virginis marie religionẽ sub diũ ipsius patris augustini Regula excitauit: atq; ipsã verbo et exemplo al quibus additis cõstitutionibus in formã redegit. Quã quidẽ religionẽ et ordinẽ a multis improbatũ et cõturbatũ Benedictus postea vndecimus: et Bonifacius: atq; vrbanus sextus: necnõ et alij cõplurimi summi p̄tiffices approbantes multis priuilegijs et exẽptionibus munierũt et inter medicantes cõnumerauerunt. Qui qdẽz ordonũc et vris doctissimis et in declamationibus clarissimis ac locoꝝ multitudine multo bẽtur in precio.

Ciri disciplinis excellentes.

Caducus natione florẽtinnus medicus celeberrimus his t̄pibus apud bononiã legẽdo clarus existens velut alter hyppocrates ab oibus habitus ẽ. Qui cũ doctissimus haberet oia hyppocratis et alioꝝ im medicina principũ obscura egregie detexuit: et p̄e ceteris explanauit: et que nũc ad manus habent hec sũt: Expositio amphorismoz hyppocratis: et pronosticoꝝ eiusdẽ: Duasq; expositiões diuersis tẽporibus accomodatas super librũ galleni: qui dicitur microtegni: hoc est minoz ars. Tres librũ de seruãa sanitate: et ad varias valitudines consilia multa. Item i libro accutoꝝ hyppocratis expositionẽ edidit: ac etiã in Asagogis Iohannis et aliqua alia. Quibus editis demũ octogennarius bononie obiit. Qui ob celebrẽ eius famã innumeras congregauit diuitias. Cum. n. a principibus italie conuocaretur quinquaginta aureos pro diurna mercede habere volebat. Ab Honorio vero summo pontifice aliquando vocatus non prius accedere voluit q̄ centum aurei illi in diem statuerentur: vnde liberatus ex grauissima infirmitate pontifex decem milia illi aureos condonauit.

Cuido de Baypho Archidiaconũ Bononiensis vir vtriusq; iuris eruditissimus atq; supremus et ipse

per hoc tps multa copiose ornateq; in pōtificio iure cōposuit: sed eius opus potissimū laudatur: q̄ i decre-
toꝝ libro cōmentatus est: qd̄ quidē rosariū appellauit: id enī opus ipso testante in ianuario mēse āno. 1300
cōpleuit. Sextū etiam decretalium postea explanauit.

C Barrias hispanus & ipse luculentissimus legum explanator: tempestate hac viguit: & super decretalibus
egregium opus composuit.

C Egidius romanus ordinis eremiarum generalis prior: & bituricensis archieps: ac primas aquitanie de-
claratus his tpiibus ob ingenij magnitudinē theologoꝝ princeps appellatus est: quod quidem conijci pōt si
a curioso lectore eius volumina perspiciāt. Hic nanq; ex illustri colummensiū romanoꝝ familia natus: cū
longo tempore ordinē suū: omnēq; ecclesiā doctrina et moribus illustrasset plurimoq; labore p̄ceptoris
sui Thome aquinatis opera apud parisiōs defensasset: tandem miraculis clarus beato sine quieuit. Quo
scitatis merito beatus doctor appellatus est: qui hec que subiecta sunt edidit libroꝝ volumina v3.

- De corpore christi tractatū. i. q̄ incipit: q̄ inter cetera.
- De mensura angeloꝝ tractatū vnum: Qd̄ d̄ mēsurā.
- De cognitione angeloꝝ tractatū. i. Qd̄ utrū angelus
- De gradibus formāꝝ tractatū. i. Q̄situm est de deo.
- De esse & essentia tractatū vnum: Quisisti ytrum
- De generatiōe & corruptiōe trac. i. Alia vt testat̄ phūs
- De formatiōe corporis humani trac. i. In quo ponūt
- De peccato originali tractatū. i. Ego sum puluis.
- De p̄destinatiōe et p̄scia et inferno trac. i. Nobili militi
- De ratione mortuoꝝ tractatū vnum. Questio est.
- Theoricam de eē & essentia trac. i. Omne esse vel est.
- De distinctione articuloꝝ fidei tracta. i. Quisistis.
- De fide catholica expō. tracta. i. Firmiter credimus
- De canone missæ expō. tractatū vnus: Cui marie.
- De regimine p̄ncipum tractatū vnū. Ex regula &
- De renunciatiōe pape tractatū vnū. Non. n. placebit.
- Super primum sententiāꝝ trac. i. Candor est enim.
- Super secundum sententiāꝝ tractatū. i. Quoniam ea.
- Super tertium sententiāꝝ tract. i. Exiit a patre.
- Lopendium theologie li. vi. veritatis theo.

- Super. 4. sententiāꝝ lectura trac. i. cupientes.
- Quodlibeta multa: incipiunt: qd̄es p̄pofite.
- Correptoriū corruptoꝝ bī tho. quare detraxi.
- Super. 3. li. de anima trac. vnū Ex romanoꝝ
- Super. 8. physicoꝝ tractatū. i. Nāli scientia.
- Super li. elencorum tractatū. i. Ex illustri.
- Super om̄s Aristotelis li. trac. i. Phūs in fo.
- Super librum rhetoricoꝝ trac. i. edidit quoq;
- Exameron libros duos.
- De intellectu possibili.
- De laudibus diuine sapientie.
- De diuina sapientia in beatis
- De carcere. De bona fortuna.
- De subiecto theologie.
- De ecclesiastica potestate. lib. 3.
- Super cantica canticorum.
- Super epistolam ad Romanos.
- Sup prima ad corinth. Sup id oē qd̄ i mūdo ē
- Sermones p̄terea multos peritiles p̄totū
- āni circuloꝝ: & alia multa que videre non merui.

C Pisanoꝝ strages.

Pisani viri potentissimi hoc anno mense Julio coactis vndiq; copijs aduersus genuēses bellū suscipiūt
& ingenti instructa classe in genuensiu fines erūpunt & magnā orientis partē depopulantes nulli loco aut
sacro aut puato pepererunt. Quq; ēt i coꝝ portū puenissent & ibidē p̄ aliquot dies obuersati fuissent: & missi
lia argentea genuensibus immisissent eos ad pugnā elicere conabant. Venuēses vero qui iaz diu classez su
am in portū retraxerant pugnaz cū pisaniōs detractauerē dicētes col i portus suos cū pace regredi: qz in pro
ximo augusto mense ad eos pugnādi gratias se libenter conferent: Venuensēs itaq; ut Joannes villanus
florentinus historicus refert: sequenti augusto ut promiserant cū triginta & centum triremibus: atq; alijs
minoribus lignis p̄stantissimo animo p̄sas peruenerunt: & apud melozā insulā pisano portui vicinā cō
gressum cum pisaniōs fecerunt & maxima hinc inde cedes facta vbi etiam vulnerati multiq; vndis obruti
Venuensibus postremo pisani victoriaꝝ dederē: & superiores incredibili gloria effecti cum quadragintano
uem triremibus discesserē: & cū in eo cōflictū. i6. milia pisanoꝝ desiderata fuissent maximus pisaniōs me
ror & luctus excitatus est: eo quia nulla domus in vrbe & extra sine funere relicta fuisset. Que res adeo p̄sa
noꝝ vires enervauit ut deinceps p̄stinū glorie nomē nunq̄ recuperare potuerint: & hec qui iusto dei iu
dicio contra pisaniōs actū est. Quia eo loci vbi pisani ipsi transalpinos p̄latos supioꝝibus annis federici fi
insu marinis fluctibus obzuerant ibidē tanta clade affecti sunt.

9485

Honorius. 4. papa natione Ro. ex sabelloꝝ nobili domo natus iacobus antea vocatus. Har-
tino pontifici hoc anno suffectus: sedit annis. 2. & men. vno: Pon. certe omni vita probatus &
xp̄iane religionis amantissimus magniq; consilij & prudentie vir: cuius tanta fuit prudētia vt
solus prope plura videret q̄ oēs simul qui i vrbe aderāt: Hic egregias domos in auētino mōte
vbi habitabat extruxit & multos ad id faciēduz inuitauit: Inde petrū aragonēse regē q̄ Siciliē
regniū occupauerat anathemate notauit. & martini p̄decessoris sui interdita cōtra ipsū petrū
p̄firmavit: necnō & i Suidone seltranū flaminīā oēs h̄ ius vexantē bellū mouit quē breui superatū. p̄uincā
i p̄azecclie restituit: hic carmelitarū ordiez in lateranēsi cōclio nō satis p̄batū & a multis impugnatū p̄firma
uit & militis p̄uilegijs cōmūnit. q̄bus gestis nō diu supuixit h̄ fo p̄tificationis sui āno moriēs ex scā Sabina
auentini montis ad basilicam beati petri delatus sepulchro marmoreo magna pompa sepelitur: & tunc vaca
uit sedes mensibus decem.

Papa. 199

1286

C Lucenses his temporibus cuz duodeci milibus numū auri Rhodolpho cesari persoluissent se ab impe-
o3

19

ratorum ditione liberos fecerunt. Nā rhodolphus ipse cū compāde pecunie admodū studiosus esset cancellariū suū ex gente flisca liberatis genuensibus et fauonēsisbus i ethuriā misit qui populos oēs: et eos potissimū: qui se pecunia redimerent liberos faceret: quod audientes lucenses libertatis cupidi ipsas pecuniā annuā primi libentissime erogarunt.

Florentini similiter sex milia numū auri persoluentes: et ipsi in oimoda; libertatē sese reddiderūt: qui libi oio stari facti magistratū: quē priores artū vocāt addito vexillifero institit creauere: et eos publicis edibus includere: nec aliud quicq̄ q̄ de re pu. cogitare: aut tractare iussi sunt: et hic quidem magistratus ad nostrā

vsq; etatem in florentia perdurat.

Nicolaus quartus papa natiōe picenus ciuitate asculanā: hieronymus antea vocatus ordinis minoz; p̄fessus post honorū pontificē hoc āno subrogatus sedit annis. 4. mcn. vno: vir qdē lfraz diuinaz; humanaz;q; egregie doctus: q; super. 4. sentētiar; libris multa edidit: sed et in veteri ac nouo testamēto tractatus cōposuit: et p̄ter doctrinā multe bonitatis et integritatis pō 6487 t̄ifex fuit oēs. s. pariter amādo: qui non plura affinis aut cognatis se debere: aut conferre q̄ alijs bonis arbitrabatur. Et p̄terea ex omni fere religioe cardinales creauit: et vrbē Ro. pulcherrimis edificijs exornauit. Sed p̄sertim apud sanctā mariā maiorē: vbi ipse habitauit ipsius basilicā vna cū iacobocolūna cardinali restituit: ac etiā āteriorē et posteriorē lateranens. basilice instaurat: hic multos milites in asiā ad tuēdā tholemaidā proprio ere transmisit: aliosq; plurios cruce signatos mittere curauit: deniq; cum vrbem Ro. civilibus dissidijs agitari cerneret: et inēdia eedesq; plurias p̄ferre cerneret: tedio animi q̄ male sibi oia cederē videret: q; plusq; pontificē decebat in vnā partē declinauerat mortē Romē obiit: et quo mortuo cardinales vt libentius electionem facerent perusiam migrarunt. Nec duobus annis tribusq; apud sanctā mariā maiorē sepultus fuit: mensibus in electione concordare potuerunt.

Matheus et ioānes vicecomes Thebaldi viri honestissimi filij hoc āno Orbone archiepo patruo vita functo mediolanēsis vrbis rostra atq; habenas receperūt: quoz; imperiū nō admodū fuit duz; p̄pter qd dilatatū fuit in longū: nā matheus quia maior erat dictator. Ioannes vero vrbis p̄tura vsus e. Sed tertio āno deurso cū Ioānes ex plerū sine ple. d̄fessisset matheo integrū regnū reliq;: et multa strēne gessit

Petrus gradenigo eius nois vndecimus. s. i. vneroz; dux hoc anno ioāni dandulo duci suffectus ducavit annis. 22. et men. 4. vir quidē prouidus et multaz; rez expertus cuius tpe ciuitas ipsa veneta tumultū sensit: q; Baiamons quidā tepulus rez nonarū cupidus vna cū quirinīs et basilij regnū affectās maximum tumultū in vrbē excitauit. S; eius prouindētia cito vrbī quies reddita est: i quibus pro demētia et demeritis publico senatus cōsilio animaduērsū ē: indeq; aio elatus cōtra genuēs in greciā exarsit ut perā eoz; vrbez sine p̄sidio relictā per duces suos inuaserit et direptis ciuū bonis vna cū multis nauibus igne appposito exulserit atq; id idē in segia oppido egit. Quod audietes genuēs stati cū ducētis triremibus: ut iacobus theologus scribit: in adriaticū mare venerūt et classē venetā ingēni furore interceperūt ac proflus laceratā et demersaz; cū septuaginta eoz; maximis manibus captis in triūphi modū genuā redierūt: quāobzē veneti maximū icōmodū suscepūt indeq; ferrariā vrbē scēsisbus inter se dissidēibus p̄e. s. filio obsedit et occupauit p̄ quod a Clemente pontifice cū vrbem dimittere recusaret interdicti pena vna cū toto senatu: et vrbē veneta muletatus est: atq; venetos oīs qui in gallia et anglia inuenti fuissent: idē pōt. sex pro seruīs haberi iussit: quam ob rez res veneta ingentia damna p̄pessa est. Verū tandem vrbē p̄ cruce signatos: ac etiā florentinoz; auxilio cum multa suoz; occidione et dedecore reddere compulsus fuit. Hic inter cetera cōsiliuz; decē virale p̄ tumultū Baiamotis et eius sequacium in vrbē inchoauit. Deniq; post multas fluctuationes et perturbationes vita functus apud sanctū cyprigium in mauriano sepellitur.

Tripolis destructio.

Tripolis āt insignis asie ciuitas: hoc āno a melechabach Soldano impatore: p̄ xpianoz; discordias capit et cū ingēti xpianoz; cede igni ferroq; vastat q̄ desolata et cversa parē calamitatē in sydone et Baruto cinitatibus exercuit.

Egolinū pisanū comitez factionis gibelline ea in vrbē principē: hoc āno Euelphi pisani auxilio Archiepi qui cū eo vetustissimas gerebat inimicitias cū oī domo et familia sua ceperunt et causa iudicta cū ingenti furore in quadā turri includerunt vbi liberos et nepotes ac oēs suā familiā et demū ipsū media cōsumere pmiserūt: p̄ qd turris illa ab illo et deinceps vsq; in p̄tem diē famelica turris appellata ē. Quāobzē ethurie oēs gibellini cōmori in Euelphos vbiq; exarsere et in aretinōs primo arma mouere exulibus ipsius id obnixē expetētib; Gulielmus āt petramala eps eo tpe Aretio dñabat cui ferrētanus comes et florentini exules auxilio aduenerāt Carolus āt rex pontificē accessurus

florentiā venit cū duabus equitū cohortibus quem florentini cōtra petramalā ep̄m irritauerūt additis co-
multis: quibus ep̄m superare optime posset: venitq; rex in agrū typhernatem hoc est ciuitatis castelli
cum copijs florentinoꝝ gibelinis associatus. Et guilielmus ep̄iscopus cū noningentis equitibus ⁊ octomi-
libus pedibus occurrit: ibidemq; collatis signis acerrimū p̄liū cōmiserūt: vbi primo interfectis ep̄o are-
tino ⁊ comite seltrano magna cedes in guelphis florentinis fieri cepta est. Sed paulo post mutata fortuna i
castentinari agro ex gibelinis ad tria milia interfecta: ⁊ duo milia capta fuerūt: hoc maximū malum ex in-
considerato principio venisse manifestum est.

Ciri disciplinis excellentes.

Cogolinus vrbetanus ordinis eremitaz diui Augustini luculentissimus theologus ⁊ doctor: primo ar-
minensis ep̄s ⁊ postea constantinopolitanus patriarcha p hoc tps parisij primā cati edrā tenens maximo in
precio habitus est. Qui vna cū litteris moribus etiā ornatissimus esset: ⁊ ip̄e ecclesiā dei tū docēdo: tū legē
do ⁊ scribendo mirū in modū adiuuit. Scripsit aut̄ hic primo de differentia idiomatū libꝛū vnuz. ⁊ super
4. sentētiāz libros laudabilia cōposuit cōmētaria: s; ⁊ quolibeta pluria oīuz iudicio dignissima disputauit.

Carlus cibuscus ex prato oppido natus ordinis minorꝝ generalis minister ⁊ doctor: tempestate hac vi-
alecticos sui tps superauit: etiam paucis in philosophia cedens magnus theologus habitus est. Qui pre-
ter reliqua q̄ vtiliter scripsit cōcordantias noui ⁊ veteris testam̄ti vtilissime cōposuit.

Coannes de parma eiusdem ordinis p̄fessus: ⁊ sacre theologie magister p hoc idē tps doctrina ⁊ moꝝ ac-
ute sanctitate ornatissimus fuit: Qui preter miracula plurima a se edita etiā super sentētiāz: ac sup bibliā
multa cōscripsit: atq; alia cōfecit opuscula. s. regez christū crucifixū. ⁊ de bñficijs dei tractatū edidit.

Calexander de alexandria postea generalis ipsius ordinis minister: ⁊ ip̄e per hoc ipsuz tps sup sentētiāz
postillas memoratu dignissimas edidit. Et eū esset excellentissimi ingenij vir in metaphisicaz ⁊ in libꝛuz
de anīma Aristotelis: ac etiam in totam ferme philosophiam p̄scripsit.

Catheū de aquasparta portuensis postea cardinalem ep̄m eiusdem ordinis olim generalem ministrum
magni nobilitq; ingenij viz per hec tempora fuisse: ⁊ multa in sacris lris ⁊ sententijs petri lōbardi cōmē-
tatum fuisse scribunt. Extant ⁊ eius sermones multi eloquētia ⁊ doctrina pleni.

Cego autē bolionius predicatorꝝ ordinis insignis doctor: ⁊ cardinalis p̄sbyter hec ipsa tempora tū vi-
te sanctimonia: tumq; voluminibus a se editis plurimum illustrauit.

Coannes balbus natione genuensis ordinis predicatorꝝ professor vir bonaz artū ⁊ studiis adornatus p
hoc tempus plurima vocabula: ⁊ ferme omnia accurate diligenterq; in volumē collegit: quod quidē opus
carboliconem. i. vniuersalem nominauit. Aliud preterea opusculuz i dialogi modū de quæstionibus aie ad
sp̄z edidit. Scripsit atq; ⁊ ante religionis ingressū: de rōe pasce: quo completo iam grandæus ad religio-
nē transiens facultates suas satis amplas pauperibus erogauit.

Coacobus autē eiusdē ordinis theologus ⁊ declamator egregius ⁊ a Nicolao quarto genuensis archiep̄s
designatus ex oppido viraginis agri genuensis ortus qd̄ quidā oliz virginis vicū ducere cōsueuerant: hoc
tpe ⁊ moribus ⁊ doctrina ac dignitate magno in precio fuit: atq; genuesēz suā ecclesiā verbo ⁊ opere pluri-
mū iuuit. Qui preter ecclesie regimē ⁊ ante ep̄atū ⁊ i ip̄o ep̄atu multos cōmētariolos succo plenos cōpo-
suit. Et multas sanctoꝝ vitas diffusas atq; dispersas in vnū volumē collegit. cuius principū ē aduētus dñi
edidit ⁊ de sanctis sermones declamatorios predicatoribus vtilis quoz principū est: vestigia eius secutus
est sp̄s meus. In euangelijs ēt per anni circulū alios edidit sermones: atq; lib: ū de beata virgine Maria
Martialis titulo prenotatū qui incipit: abstinētia multiplex. Deniq; cū historias egregie calleret chronica
de origine ⁊ gestis ciuitatis sue cōposuit: hūc aut̄ illū existimo porchetū esse genuensē ep̄m: de quo blōdus
forolaniēsis in historijs suis dixit: q̄ eū ante pedes Bonifacij octani in die Linez se posuisset pro cū eribus
ex more suscipiendis: vbi eū ex more dicit a sacerdote cōsuetū est. Admēto hō quia cinis es in cinerē reuer-
teris. bonifacius pontifex vidēs hoīez mutatis quibusdā verbis dixit. Admēto quia gibellinus es ⁊ gibel-
linis tuis in nihilū reuerteris: ⁊ sic cineres in oculos eius intecit: non in caput ut mos ē atq; ita ipsum Ar-
chiep̄iscopatu priuauit licet postea illum restituerit.

Rodolphus anaxone Comarchus. is. germanoꝝ impator: hoc āno oīuz suffragijs Cesar crea-
tus ⁊ factus impauit ānis. 6. vir certe insignis sed parum milite ⁊ pecunijs potens qui imperio
suscepto quamuis a pontifice non coronatus fuisset: cum imperij iura reperere temptasset ab
Alberto Rodolphi filio in sp̄irneni agro propter militū paucitatem ut potius oppressus quā
superatus occiditur.

Adanlus

1292.

649i

CAndronicus grecus Michaelis paleologi imperatoris filius: hoc anno patre defuncto
in grecorum imperium succedens imperauit annis. 15. hic cum vidisset patrem excommunicatum a cal-
logeris sacerdotibus ⁊ monachis sepultura ecclesiastica priuatum: eo q̄ occidentali ecclesie fidem in lug-
dunensi concilio promissam seruare noluisset ea contumelia motus libenter eidem se coniunxisset: si a prin-
cipio a pontifice Romano auxilium habere potuisset quod postea semper facere recusauit. hūc autem im-
peratori Guilielmus italicus Montisferrati marchio primogenitam suam dedit vxorem: ex qua Theodo-
rum virum prestantissimum postea suscepit filium: qui in montisferrati regno post Joannem auunculum
suum siue filijs decedentem successit.

Papa. 201

1264

Celestinus quintus papa patria exerinenfis petrus moroneus antea vocatus professione ana-
chorita hoc anno tandem absens in perusina vrbe quasi per indignatione pontifex post Nico-
laum creatus sedit mensibus. v. et die vno: litterarum quidem ignarus: sed sanctitatis eximie i
signitusq; res q̄ maxime omnibus admiranda fuit. Sic cum Caroli regis et latini cardinalis
procuratore pontifex creatus fuisset statim aquilam de mente caroli ipsius profectus est. Quo
et cardinales ad se vocauit: ibiq; consecratus. xij. nouos cardinales creauit: et ipse eo loci coronatus est. In 6493
cuius coronatione ad ducenta hominum milia interfuisse referuntur: quam multitudinem creditur fuisse
motā vt ex diu expectata electione: et rei nouitate simul et sanctitate viri q̄ homo heremita ad tantuz digni-
tatis fastigium non nisi diuinitus pronectus esse videretur. Celestinus tamen propter hoc vite pristina au-
steritatem non mutare voluit. Sed quum experientia rerum careret parum vtilis rei publice indicatus
est. Septumq; est de cessione tractare. Quod cum Carolus rex audisset pontificem amicum neapolim
secum duxit: multisq; exhortationibus et modis conatus est eius animum a cessione auertere: adeo ut so-
lenni pompa per Archiepiscopum ducta clerus et populus ab eo benedictionem petierit: illiq; se commen-
daret rogando ne bene gubernataz ecclesiaz suo regimine destitueret. Quibus benedictione data respōde-
ri iussit futurum esse q̄ deus pro salute populi disponere dignaretur: Benedictus autem cardinalis caie-
tanus vir callidus et iuris scientia peritissimus multis canonibus Celestino pape ostendit: q̄ grauius
peccaret si se insufficientem cernens ad obeundum pontificatum non alteri cederet. Constitutionemq; p
mulgari meruit: per quam declaratum est licere pontifici Romano dignitatem dimittere. Ex quibus ver-
bis et suasionibus paulo post celestinus papam se abdicauit: et cardinalibus alterius subrogandi arbitriuz
permisit. Quam ob rem Cardinales statim Benedictum caietanum pontificem elegerunt. Celestinus
vero dimisso papatu cum ad optatam sibi eremum rediret ilico a nouo pontifice detinetur: et captus in sul-
monis arce recluditur: vbi ad tempus necessitate et dolore animi mori cogitur. Quam postea Clemens
quintus visis eius crebris miraculis in sanctorum nūo ascripsit. Cuius dici celebritas. i. 4. cal. iulij obseruatur.

Papa. 102

Bonifacius octauus papa natione cāpanus p̄ia anagninus bñdictus antea vocatus neapoli
in festo sancte Lucie idibus decembris āni p̄teriti pontifex creatus sedit annis. 8. men. 9. et
diebus. 17. vir certe callidus et ingratus: q̄ ab itōe sua scrūz Celestinū decepit: et pontificatu
se abdicar q̄si coegit: ac p̄petuo carceri dānauit. Subitabar. n. iste ne deceptū sc̄nē aliq̄ p̄nceps
eū ad p̄sulatū reuocaret: et p̄pea captū i carcere inclusit: et vbi foret sc̄i nō pmisit. B̄iūt. n. hūc
Bonifaciū quēdā hoīez clanculū in cubiculo celestini nocte misisse: q̄ voce q̄ dīna diceret Ce-

lestinus si saluus vult fieri pontificium munus omnino deponat: Atq; ita bis artibus et fraudibus Boni-
facius pontificatus adeptus est. Suscepto igitur pontificatu omnes fere contemere cepit et gratias a p̄e-
decessoribus suis factas et plurimum reuocauit. Discordiasq; quammaxime inter Suelphos et gibellinos
semper alere studuit: presertim Senuenses et Venetos: quorum gibellinam factionem mirifice et crudeli-
ter vbiq; persequi non destitit. Eapropter petrum et Iacobum Cardinales columnenses vna cum Sara-
corum patruo viros insignes ex odio gibelline factionis indicta calumnia cardinalatus dignitate benefi-
cijs fundis paternis castellis alijsq; rebus priuauit: sicut habetur extra de Scismatice li. 6. Eius nempe
ira omnibus gibellinis implacabilis erat. Supradictis male gestis hoc vnum laude dignum exegit opus:
q̄ euāgelistaz et quattuor doctoz. s. Gregorij Augustini Ambrosij et Hieronymi solēntatē sub duplici offi-
cio celebrari precepit ut habetur extra de reliquijs et veneratione sanctorum li. 6. c. Gloriosus deus: Sic L. u-
donicum ex regia francozuz stirpe natum apud B̄phricaz defunctuz in sanctos confessores merito retrulit
Et villam apanensem in nouam erexit ciuitatem eidēq; episcopum assignans Consilium generale habuit
In quo philippum francozum regem et saram cum omnibus suis columnensibus anathemate norauit: ac
francoz regnū propter violatum iusgentium Alberto imperatori subiecit. Qua ex re indignatus Philip-
pus cum pontificis superbiam domare cuperet Sara columnensem predictorum cardinaliū patruuz a Bo-
nifacio pulsum Romam cū ducentis equitibus et Basilica clam mittit: qui collectis vndiq; amicis Ana-
gniam noctu ingressus adiuantibus gibellinis: quos ipse pontifex vexauerat pontificem in paterna do-
mo et in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi refractis obstupentē propria manu cepit: direptisq; eius in-
numeris thesauris Romā vincum perduxit: vbi carceri mancipatus infra quartum et vigesimum diē vio-
lenta morte defecit. Sepultusq; in Basilica in beati petri Sepulchro antea a se cōstructo. Fuit hic in vtro-
q; iure peritissimus: religiones oēs priuilegijs et immunitatibus mirūmodū adiuuit: vex qm̄ oīa pro ar-
bitrio animi potius ad terrorē: q̄ ad amorē agere conatus est: ab oibus arrogantissimus et improbus adiu-
dicatus est: vnde de eo scriptum est. Intrauit ut vulpes: vixit ut leo: mortuus est ut canis: et mensurā quam
Celestino viro sancto mensurā: eidem remensa fuit.

1297

Sextū pontificij iuris codicē hoc anno Bonifacius ipse pont. edidit: quē attributis doctissimis viris ex
quibusdā nouis decretis a se editis copillari mandauit: et publico edicto obseruari: et in publicis Gymna-
sija legi debere precepit. Quē statim Archidiaconus Bononiensis explanauit.

Liburni euersio.

Senuēses a pisanis sepe infensi eo ipso anno cōtra ipsos adeo exarserūt: ut cōpata classe nō modica i eoz
portū deuenerūt: et liburnū portum vna cum eius munitissima arce ceperunt et ferro atq; incendio profus

cuerterint: quibus gestis etiam quasdam onerarias naues in Arni fluminis ostio demerserunt ne Pisanis oio navigare liceret: Que res pro fuerit Pisanis detrimento dicere non sufficimus: Ea enim arx a portu paululū recedebat: apud ipsamq; in scopulo turrim pharcā habebat: que nocturno tempore tyrrhenio mari nauigantibus lumen q̄longe prebebat: et pisanum ipsum portum a longe ostendebat: Verumtamen et pace confecta ab integro pisani cuncta restituerūt: que ad omnia adhuc celeberrima in manus florentinorum manent. Eo enim loci beatum patrē Augustinum dum trinitatis librum componere meditare tur: Christum in pueruli formam maris aquas cum coclearē in fossula fundentem vidisse dicunt.

C Ordo celestinoꝝ a Celestino predicto papa eius auctore cognominatus tempestate hac sub regula diuini Benedicti initium et mirum incrementū sumpsit: Eo q̄ ipso sanctissimo viro in carcere defuncto propter eius crebra miracula multi nobiles et doctissimi viri: spiritus seculi bonis et pompis ordinem ingressi cito et virorum numero ac Cenobioꝝ constructione mirabiliter auxere.

C Leo Estensis marchio hoc anno in Ferrarie vrbis vicariatu et dominio patri succedens regnavit annis duodecim: Qui Luciam Alberti Scaligeri viri nobilissimi ac potentissimi filiam ducens uxorem: ex ea Alconem pstantissimū postea principem suscepit filium: Qui socii sui auxilio fretus maximum in bononienses gessit bellum. Quamobrem multe cedēs atq; incōmoda inter vtrāq; partem prouenire. Quid autem ab eis consecutus fuerit compertum non habeo.

C Joannes Montisferrati marchio Gulielmi marchionis filius qui fuit Bonifacij: qui fuit alterius Gulielmi: qui fuit Bonifacij Thebalię regis de quo preclara apud Asiam per eum gesta supra descripsimus hoc āno patri in regnū succedens regnavit annis viginti quinque: Vir per omnia strenuus atq; clementissimus et bello scientissimus qui bella plurima strenue gessit: et papia urbē cum vniuerso agro sibi subiecit. Quam cum cepisset: etiam Alexandrinis sibi aduersantibus bellum intulit: et multa oppida d̄ eius agro sibi vendicauit: Verū tamen ab eis tandem superatus et captus carceri damnatus est: Que res hostibus admodū grata existens eorū animos crexit: qui in libertatē redacti ipsius regnum plurimū contriuerunt tandem multa pecunia a suis redemptus paceꝝ equis conditionibus cum omnibus percussit: Hic cū margaritam Sabaudensem duxisset uxore: nullam ex ea prolem suscipere meruit: Quo sine prole defuncto: Theodorū Andronici Grecorū Imperatoris filium ex sorore nepotem habuit successores: Atq; ita in isto omnis Alaranij successio omnino desecit.

Albertus Rodulphi olim Imperatoris filius austerie dux: hoc anno Adalphi Imperatorē oppresso et interfecto decimus nonus Germanorū imperator declaratur: et imperauit annis decem

6497

Vir vtiq; bello et armis strenuus: qui suscepto imperio his terne a Bonifacio pontifice imperij confirmationem exposulauit: quam vnquam ab arrogantissimo homine obtinere nō potuit. Verum euz inter Philippum Francoꝝ Regē et Bonifacium ipsum postmodū suborta fuisset dissensio: eo q̄ Philippus apud Parisios magnū congregasset conuentum: vbi Bonifacij commemoratis iniurijs sibi illatis: ac etiā eius fraude et ambitione in papatu occupando cōmemorata futurum concilium appellauerit. Bonifacius: vt erat animo arrogantissimus ira percitus: concilio generali habito non solum Albertum confirmauit: sed etiam philippi regnum alberto huic subiecit: Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Veniq; hic albertus cum multa gessisset strenua: et Rbenum fluum transisset: e navi descēdere volens a nepote suo interfectus fuit.

C Fraticelli de opinione.

C Heresis eorū qui se fraticellos de opinione vulgariter nuncupatos eodeꝝ anno a Bonifacio pontifice dānatur: et vbiq; diligenti cura perquisita exterminari iubetur. Unde et Hermani cuiusdam corpus eiusdem secte auctor apud Ferrariam viginti annis sepultum qui pro sancto colebatur exhumari et exuri fecit: habita de huiusmodi diligenti inquisitione: nec propterea huiusmodi heresis exterminari potuit: quoniam mo indies excrefcens multos etiam religiosos viros doctissimos habuit fautores: quod malum adeo postea tempore Joannis vigesimisecondi diffusum est: vt multis in Italia vrbibus: atq; per oram Grecie: et presertim Athenarū multi fuerunt inuenti: qui dicerent Bonifacium pontificem: nec quenquam illius successorem: et presertim Joannem vigesimisecondum iure et ordine creatum esse pontificem. Unde eā ob fatuitatem anime: et conuenticulis clam initis summis pontificibus aduersari ceperunt: quanquā magis luxurie et libidis blandimenta sequi viderētur: q̄ iuris pontificij querere fundamenta. Max̄ preter stupa et adulteria: que passim vnusquisq; abditis in locis ad hoc occulte paratis cōmittebant: et aliud publicis eorū ceremonijs tale fiebat scelus: vt vocate et de industria seducte speciosiores queq; vel vidue: vel virgines euz in antris noctu venirent sacerdotes et eius secte clerici eodeꝝ in antro clausi diuinas quidem laudes ad compandaz fides ex christiano ritu cantabant quibus nocte: vt aiunt: media: finitis sacerdotes eorū alta admonebant voce: binos deberent masculum et feminam sancto spiritu inuocato in cōplexuz carnalēq; copulā cōmisceri. Quibus dictis lūibus ide ilico extictis queq; viz primā mulierē psternebat sibi: et si ex huiusmodi pplexu seu coitu aliq̄ mulier pcepiss̄ ifās gēitus ad cōuētū illd̄ i spelūcā d̄ferebat et p singulas manus trahēbat: tādiu totiesq; bānūladus quousq; aiaz exalabat: Itq; i cuius māus infantulus expirabat maximus pōtifex dīno: vt aiebāt spū creatus hēbat et que alter ex tā mult̄ viciat̄ mulieribus offerebat fetus eū sacerdotes collegiar̄ sociati et pgregati p̄us assabāt collectosq; ciere i vasculū mittētes

1294

Albertus

1298

vinum super infundebant: quo nouicioz & execrabilibus huiusmodi consecrandos epotabant a quo com-
bibebant modo credulis hec superstittio vasculi quo sit vocabulo Barilotum, vocata est. Extant adhuc ex
huiusmodi crudelissima & diabolica heresi aliquibus in locis abditis & vallibus nonnulla conuenticula per-
tinaciter in sua perfidia permanētie.

1299

C Claram oppidi motisfalconi oriundā Augustiniane religionis cremitarū alūnā virginē ytiq; insignem
& sinceritate vite clarissimā hoc anno apud eundē Bonisifalconi Spolitane yr bis oppidum animā celo
reddidisse ferunt: Que sanctissima vir go tantis certe extitit decorata meritis & miraculis vt sanctarū ca-
thalago pie ascriptā putari possit. De cuius sanctitatis preconio hoc vnum referimus testimonium: quod
apertis etiā oculis videri potest: quoq; de quouis sancto nunq̄ lectitarū vel repertū est. Ea siquidē defun-
cta in eius corde statim crucifixi imago clara & apta visa ē: cū ipsius passiois insignibus i quo tres lapilluli
eiusdē ponderis inuenti sunt. Quod quidez euidētissimum sanctitatis indicium quidā fidelis & pius vates
cernens in eius laudem hoc carmen cecinit dicens.

Monte fata e falco virgo sanctissima clara
Atq; augustini sacro perfecta pudico
Vsq; adeo cum corde deum venerata dicq;
Ac noctes: christiq; crucem tormentaq; cuncta
Sprauit sensisse gerens: vt lumine functa
Extremo sit aperta caro: que presserat exta

Inq; sacro crux visa simul: tum lancea corde
Tumq; columna fuit: necnō post queq; flagellū
Præterea iuncti tres huius felle lapilli:
Quorum vix possit cerni color vnus horum
Ponderis est tantum duo q̄tum: vel simul omnes
Atq; duo tantum tres iuncti quisq; videre.
Que queat: huius adit patriam qui sedulus edem.

1300

C Jubileus hoc āno a bonifacio Rome indi-
citur: in quo plenariā omniū peccatorum remissionem bis q̄ apostolorum limina visitassent: prestitit. Et
hoc centesimo quoq; anno decreto publico perpetuo seruari mandauit. Cuius rei gratia illo tanta yndiq;
hominum multitudo venit: vt vix per vrbe[m] amplam incedere liceret.

1301

C Cometes future maxime cladis indicium hoc anno in celum apparuit: in quo anno in solennitate sancti
Andree tantus repente terremotus exortus est: quantum antea nunq̄: Qui & multis diebus p̄ interiora
la perdurans multa diruit edificia.

Uiri disciplinis excellentes.

1302

C Vinus mugelanus iuris ytriusq; peritissimus doctor hoc tēpoze claruit: & p̄mum locū inter doctores in
Italia obtinuit: eo q̄ in dicendo disputando: decidēdoq; tantaz loquēdi vim habuit: q̄ eo presente vnuer-
salis legalis philosophie Synodus adesse videret. Et propterea copiose eleganterq; totū civile ius multū
voluminibus declarauit. Nam super inforciato digestoq; veteri ac nouo pulchre scripsit. Insuper & d̄ mā
dato Bonifacij pape: post archidiaconū bononiensem in iure pontificio Sextum declarauit: Scripsit eti-
am consilia elegantissima.

C Petrus de Bellaprica natiōe Burgūndus predicti dñi Vini professionis & doctrine consimilis hisdē tem-
poribus floruit: Qui & ipse Vino non minus docte & accurate super toto digesto: codiceq; ac institutis scri-
psit. habētur etiā eius centum disputationes a se editæ & in maximo precio apud doctos habite.

C Iacobus de Arena natione parmēsis iuriconsultus peritissimus: cuius opiones in explanandis legibus
vt Bartolus testatur: semper de mente iuris extitit: his tēporibus breuiter vtiliterq; super digesto toto &
Codice scripsit: Inde q; disputationes pulchras ac tractatum de excussione composuit.

C Nicolaus de Neapoli his contemporaneus existens sup̄ prima inforciati & toto volumine copiose & pul-
chre conscripsit: ac quedam alia edidit.

C Franciscus Acursius Floretinus eminentissimus doctor & ipse p̄ hec tēpora docēdo ac scribēdo reddidit
clarissima: qui inter cetera nonnullas glosulas seu additiōes paternis glosis addidit.

C Iacobus de Raven. puincie Lothoringie oriundus iuris ytriusq; doctor & sacrarum litterarum profes-
sor hac tempestate cum domino Vino eiusdem precij habitus est: eo q̄ & ipse super toto digesto & Codice
scripserit & multa: vt Lynus ait: simplici sensu a maioribus tradita ad dyaleticū arguēdi modū deduxerit.

C Martinus Syluani pontificis ciuiliūq; iurium peritissimus doctor: & Joannis Andree preceptor: &
ipse tempore isto floruit: & perutiles cōmentarios in legibus edidit.

C Albertus Odofredi auditor per hoc ipsum tempus iuriscōsultus excellens habitus est: Qui & ipse tum
preclara quedam in legibus composuit de quibus rara habentur exemplaria.

C Joannes Scotus ordinis minorum theologus subtilissimus per hoc tempus velut alter Apollo floruit
& p̄ceteris theologis subtilissima quedam opera edidit. Et precipue super quartum sententiarum: quem
ipse (vt aiunt) in ordinem redegit. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus com-
mentarios & alios tractatus edidit: Qui quidem commentarij quid valeant absq; nostro testimonio ipsi
ostendunt: Super libros q̄ maxime metaphysice questiones perutiles disputauit: & alia plurima compo-
suit. Hunc autem lacte sue sapientie multos enutrisse discipulos tradunt: Sed qui maxime profecere hos
fuisse dicunt: Franciscum Adaronem: Antonium Andream Joannem grandonem Joannem Scorps
Joannem canonicum Scham Buleum Eualerum atq; alios complurimos: quorum ingenij mirum
in modū philosophia ercuit. Veniq; Apoplecticis interijt: Quis a plerisq; p̄uicē q̄ viuus fuerit defossus.

C Raynerius pisanus ordis pdicator magi egregius doctrina. s. & eloquētia grauis vir optimus ac p̄p̄modū

sanctus: hoc anno: vt ex eius operibus habemus summa in veneratione habetur. Et hoc ipso anno copiosissimam multarum lucubrationum et vigiliarum plenam conscriberet orsus est. In qua certe quate integritatis quate litterature ac sanctimonie vir fuerit: vel ex hoc precipi potest: Quod cum in ea quicquid vilitatis difficultatis ve necessarium est: diuinarum scripturarum studio plenissime inueniatur sine sui laude et prefatione: vt plerumque fieri solet absolute incipit sic: Absolutio etc.

Alanus autem doctore celeberrimo cognomino vniuersale: nonnulli his temporibus ascribunt: quod cum in omnia admirandus esset precipue tamen in theologia ac philosophia excedens vniuersalitate vocabulo insigniri meruit.

Augustinus de iterano generalis ordinis noster prior natione Siculus olim vtriusque consultius ac theologus insignitissimus: hoc ipso anno haud penul a Senesi Etrurie vrbe locello diuo Leonardo dicato multis claris miraculis beato sine quieuit: quod postmodum per doctrinam et sanctitatis excellentiis beatus Augustinus nouellus appellatus est: hic primo cum iuriconsultus toto orbe famosissimus haberetur: a Manfredi predicto rege Siculo in consiliarium delectus fuit: Sed postquam Manfredus ipse a Carolo interfectus fuit: saluti sue consulens ordinem eremitarum diui Augustini in Sicilia insula loco quodam solitario statim incognitus ingressus est: Quo in loco quate puritatis: humilitatisque ac sanctimonie omnibus exemplo fuit non facile explicari potest. Quippe humilia queque religionis officia summo studio: summoque seruire exercere curauit. Sed cum didicisset in ista loca adesse solitaria diuine contemplationi premodum a superioribus habita licentia ad sancti Antonij de Rufano locum profectus est: eoque loci aliquodiu maxima cum humilitate deo deseruies diuina dispensatione ad multorum vtilitatem quod esset cognitus est: et in penitentiarium summi pontificis assumptus in veneratione cōfestim habitus est: vt quod difficultatis in curia occurreret ad eum tanquam ad Apollinem omnes confluerent. Deinde in generalis ordinis assumptus paulo post ipsius dignitatis: solitudinis: humilitatisque solertissimus cultor: ante tempus congregato Neapoli capitulo officio renūciavit. Senas deinde regressus ad optatum suae deuotionis locum se conferens ibidem vitam suam finiuit: Quo mortuo tanta cum veneratione ab omnibus habitus est: vt cum fratres eum ex more sepulture tradere vellent a Senesi episcopo et vniuerso populo prohibitus est: dicentes virum tante scitatis insignem terra obrui non licet: sed celebriori loco collocari: quo in loco in hodiernum usque diem maxima cum veneratione seruatur.

Guilielmus Bergomensis ex nobili Logozorum familia ortus: tituli sancti Nicolai in carcere tulliano cardinalis presbyter a Celestino pontifice predicto insignitus: his diebus propter insignem doctrinam qua in iure civili pontificis uocatus ut puerissimus erat propter etiam aliarum bonarum artium doctrinam et integritatem: quibus optimus iure iudicatus est: tanta auctoritatis et gratie apud Bonifacium pontificem extitit: vt hominem arrogantissimum multis in rebus represserit: et legationes difficillimas ei super omnes commisit.

Benedictus huius nominis. xi. papa natione Taruisanus predicatoz ordinis professor: Nicolaus autem vocatus ipsius ordinis generalis magister Bonifacio quod suffectus sedit mensi. 9. Vir quod bonus et tunc magis magistratu dignissimus: cuius sanctitatem et miracula a se post mortem edita optime declarant quibus certe inter beatos ceteri ac connumerari potuit: quod pontificatu inuito eos omnes sacris misterijs abdicauit: quos auctores esse constabat: vt predecessor eius Bonifacius moreretur: Regemque Francie ad pristina dignitate restituit: Joannem et Jacobum cardiales de Colonna tanquam iniuste damnatos in gratiam recepit: eisque bona omnia Salero duxat rubeo excepto restituit: Quibus rebus hoc modo copositis: cardinalibusque quibusdam creatis et ad componendam Italie pacem animum adiecit: quod vt commodius efficeret: statim cum curia Perusium profectus est: ubi infirmitate correptus rem destinata omisit: et nonis Junij die ibidem obiit: et maxima cum populo in ecclesia ordinis sui sepultus fuit: Quo mortuo vacauit sedes mensibus. xi.

Belgi galloz infime conditionis populi a superioribus annis a Francis deficientes ingentes eorum copias deleuerant: hoc anno terrestri naualique bello ab eisdem Francis expugnant: In qua quod pugna multis eiusdem partis milibus interfectis non inuicta victoria Francis relicta: Sed et paulo post copijs iterum repatis: et ad dimicandum animis erectis cum vterque populus suum formidaret euentum pacem composuere.

Curie in Gallias translatio.

Clemens quintus papa natione Gasconus Bernardus Burdegallensis episcopus antea vocatus patre Beltrando milite natus Perusij absens post longam contentionem pontifex creatus sedit annis. 8. mensibus. 10. et diebus. 15. Qui in Gallias agens et electioni consentiens Lugdunum ex Burdegalia se contulit: Ad quem vocati cardinales sine mora profecti sunt: Quo profecti deinceps septuagintaquattuor annis ibidem Romana curia cum magno christianorum damnata est: Eius autem coronationi innumerabiles galloz populi cum Philippo rege et Carolo eius fratre ac Joanne Britanie duce interfuerunt: Qui Joannes dux dum pompa per vrbes duceretur: cuiusdam muri ruina cum multis oppressus fuit: et Philippus rex debilitatus est: ac pontifex a turba pressus vix mortis imperium euadere potuit. Coronatus itaque Clemens plurimos ex Gallia creauit cardinales. Ex Italia autem nullum nisi quod Joannem et Jacobum columnenses ad Capellum restituit. Indeque tres cardinales cum Senatoria potestate Romam misit quorum auspicijs ipsa Roma et Italia omnis gubernabatur: postmodum eius iussu Bulcini heresis oppressa fuit: ac templariorum religio peitimus extincta: Quorum bona Rhodij militibus fuerunt attributa. Venetis preterea propter Ferrariam occupatam anathemate notatis etiam sacramenta interdixit: Ibidem quoque in Florentinos et Lucenses egit: Quamobrem Florentini indignati omnem clerum sue ditiosis grauissimis exactioibus grauiter ceperunt. Cum autem ad componendam ecclesie

Pap. 203.

1504

Pap. 204.

1505

quendam greculum virum in armis exercitissimum ex paleologorum nobili familia natum expeditioni p̄fecit: Qui cū cētū milibus armatorū & sexdecim ingenibus machinis alijsq; armamētis hostili aīo ī Rhodios duxit: & statione firmata ingēti tumultu vrbis menia bōbardis dilaccrare & diruerē cepit: Vex postq̄ oēm agrū depopulatus fuisset: & Rhodios milites p̄ nouē & octogita dies cruciūssimis p̄lijs vexat sc̄t & oppugnasset: tādeꝝ dīno auxilio & clarissimi illius p̄ncipis magistri petri Daubusson natione galli solertia atq; p̄sentia turci oēs cū maxima ignominia & cede discessere. Vniū enī dū turci vltio impetu vrbis menia cōsecēdissent: q̄ ad quadraginta hoīum milia crāt eo in p̄fūcto vexilla dñi nostri iesu xpi & b̄ssime virginis Marie ac dñi Joānis baptiste xp̄ianos erexisse: & maximis clamoribus deū auxiliatorē cum laebrymis implorasse: statū candidissima virgo cū clypeo & hasta in māibus turcis apparuit: necnō & hō vili obitus veste: sed splēdidissimo comitatu stipatus: q̄ p̄sidiū xp̄ianis milibus afferbat: q̄ visio tantum terroris turcis incussit vt ultra p̄gredi nō potuerit. Militēs aut̄ postq̄ turci ignominiose discesserūt: cōfestim eam vrbem incredibili fortitudine & pulchritudine restituerūt. Vrbis instauratis vrbis menibus supueniēte maxio terremotu magna vrbis pars cecidit: & innūcrabiles vtriusq; sexus in ea opp̄ssit. Serūt Rhodios quoddā castellū sancti petri noiātū munitissimū habere qd̄ magno sumptu in isula custodiunt: quod nō puo vsu eis & xp̄iāis ē. s. q̄ ī māus turcorū incidūt sepe eo fugiētē saluant: in quo ingētes canes milites ip̄i tenēt & nutriūt: quos extra castra oī noctu emittūt: de quibus dī q̄ christianos odore cognoscant eisq; aduentibus blādīunt: turcos aut̄ latratu prodāt & moribus insectentur.

Berardus brixianus ep̄s ex nobili vetustaq; ac insigni Madioꝝ familia in ea vrbe natus hoc ip̄o āno apud eandē vrbē grādeuus: & diez ac bōis op̄ibus plenus diē obiit: atq; ibidē ī maiori tēplo basilica. s. sanete Marie magna adhibita pōpa sepelit̄: q̄ ab ineūte etate educatus & nutritus fuit vt merito dignus cēse retur tāte vrbī in sp̄ualibus & sp̄alibus p̄fici. Erat enī magni ingenij & cōsiliij vir: & ita mitis vt oēs diligeret & neminēz lederet. Tardus certe ad irā & ad misericordiā p̄mptissimus: rerūq; ecclesiasticarū ac honoris & vrbis sue vtilitatis pcurator: & fortissimus p̄pugnator: & defensor existens patrie pater appellatus ē: atq; ita his armis vrbis ip̄erū sibi p̄dicauit: dominioq; suscepto vrbē multis & quasi innūcrabilibus b̄ficijs exornare & excolere studuit. Et in p̄mis vrbis menia collabentia resarciri fecit. P̄auicq; pulcherrimum p̄ deuehendis necessarijs & agris irrigādīs ad vrbē perduxit. Fontes quoq; cōplurios p̄prio sumptu in eā introduxit: & eos viris religiosis: & q̄ maxime nostris gratis concessit innumeris p̄terea cōcives suos alijs iuuit b̄ficijs: pro quibus certe & merito quidem patrie pater appellari meruit.

Scaligeronm dominij principium.

Lanis scalliger q̄ ex rebus strēnue gestis magnus cognomēto appellatus ē: Alberti scalligeri capitanei filius: vir vtiq; magnus: & rebus b̄n gestis clarissimo p̄conio insignitus his t̄pibus Verone sibi dñiuz vendicans regnauit ānis ferme. xx. Quā certe tanta iusticia sapiaq; ac pietate gubernauit: vt ēt Picenū siue Romadiolā omnē potius bōitate sua q̄ alijs armis aut missilibus sibi subegerit. Erat nāq; multe eloquētie p̄nceps: comisq; ac perbūanus: necnō & in oēs liberalis: atq; doctoꝝ viroꝝ tū ecclesiasticorū: tūq; oratorū & historicoꝝ ac poctarū assidua familiaritate cōiunctus inter quos Vantē Floretinū poetā ob eius doctrinā & rerū xp̄ientā apud se sedulo h̄re voluit & magnis honoribus p̄mijssq; ob eius doctrine p̄stantiaz semp̄ cū p̄sequi voluit. Tādē cū vrbē Veronā maximis edificijs alijsq; plurimis b̄ficijs illustrasset āno dñi. 1329. die. 22. Julij sine virili ple deficiēs duobus nepotibus Alberto. s. & Mastino fribus vrbis dñiuz p̄cessit. Eius at̄ corpus cūctū collachrymātibus cū maxia fueris pōpa ap̄d tēplū iuxta vrbis soꝝ sepultū fuisse p̄stat: vbi supra tēplū i p̄ius valuas ad huc p̄magnificū extat sepulchꝝ sua imāgie & epigrāmate notatum.

Henricus eius nois. 7. Lucēburgens Comaribus. xx. germāoꝝ impator hoc āno a germāis suis electus impanit ānis. v. & mēsi. 8. Hūc Clemēs papa ea lege cōstituit: vt itra biennū itātam peteret coronā ex more accepturus: q̄ oīa se factuz pollicitus ē. Cūq; Mediolanū pro coronā p̄ficisset: trāgressus alpes Thaurinēses p̄mū ī deditōne accepit: Indēq; assentes q̄bus cū vicarios dedisset: Philippus Papie comes Symō collabianus vercellēsis & Antonius de Susiraga laudēsis tyrānt: atq; alij cōplurimi Lōbardie dñi cidē honorifice occurrerūt & va-

tos vicarios pacifice acceperūt. Similiter & magnificus dñs Lanis scalliger p̄dictus p̄ oratores impatori obedientiā p̄misit. Mediolanū aut̄ cū (vt dictū ē) Mattheus vicecomes Huidonē Turrianum hēbat aduersariū: eo q̄ Mattheus gibellinis: Huido vō guelphis faueret: Huido ita vritus ne Mattheus impatoris grāz p̄occuparet h̄cto guelgboꝝ exercitū ī agro mediolanēsi se cōtinuit. Adueniēs igit̄ Henricus mediolanū: statū vrbis dñi Mattheo procurāte potius. Cūq; impator vrbē itroisset: vt paciēter vicecomites & Turrianos cōponēt atq; suaret: Huidōi Turriano Vercellas dono dedit: & Mattheū Mediolano cōfirmās Saleaceo eius filio quē secū Romā p̄ducere cōstituit: militū p̄fecturā cōpromisit: & Leopoldū niblominus duēc sūū vrbis p̄fectū cū qbūsdā germanoꝝ cohortibus p̄fecit. Quāobzē Lōbardi omnes Petri Alexandrinos se impatori deditere. Henricus vero coronam ferreā quam Adoecce ex more accipere debuerat: Mediolani recepit: magna scilicet cum ciuium impensa: propter quod grauata plebs tumultum facere cepit: eo q̄ cum libertatem speraret in maiorem seruitutem deuenisset. Saleacius autē Matthei filius tumultū istū in Turrianos tyrānidē affectātes statū reuertit: p̄p̄ qd̄ germani facile credentes Huidonē turrianū cū factōe guelpha vrbē populere: q̄ tādē oēs cū vxoribus & liberis Medio-

1308

1308

Henricus

1309

Iano Vercellas cōmigrarunt: ex quorum factione cum omnino recedere recusarent. 30. iter secta fuerūt: e quibus quattuor Turriani fuere: Mouēs postmodū cesar in vincētinos eorū urbē auxilio dñi canis scalligeri a parauinis abstulit: Cremonāq; q̄ gibellinos eiecerat ferme destruxit: et Cremā oppidū lacerauit: hac clade parmēses iore perculti: q̄ rubeos in urbē receperāt: statū guelfos expulerūt: et coronā p̄ciosissimā a Federico secūdo iādiu ablatā eidē obrulerūt: q̄ res eūdem mītoze reddidit: Brixiam deinde a Thebaldo Brusato defensas plurimis diebus obsedit et oppugnauit: in cuius obsidiōe Galerianus ipsius henrici germanus: et nōnulli alij p̄ceres bello et aeris intēperie miserabiliter perierē: Quorū corpa ibidē in cōuentu nostro sancti Bernabe sepulta fuisse p̄. eo enī tūc cōuentus ipse extra menibus erat: postreō machinis durissime oppugnata: fugiētibus guelfis urbs obrēta ē et muris spoliata: Quibus calamitanibus relique ciuitates p̄terite impatoris mādata fecere. Hēricus itaq; pacata: et oīde Lōbardia obrēta: Carnarium Anspulgenē comitē eidē prouincie cū paucis copijs p̄fecit: Inde q; cū Amedeo Sabaudiesium comite: et pisanorū genuensūq; oratoribus sociatus per placētiam trāsiens genuā pctiit: quo et multi regum oratores cōuenere: Inde q; pisas classe delatus p̄missis terrestribus copijs maximis incōmodis Lucenses affectit. Cūq; demū res Etrurie cōposuisset cū Ludouico Amedei Sabaudie comitis filio Romas p̄fectus ē: et ibidē per tres cardiales a Clemēte p̄tifice missos coronatus ē: Inde q; discedēs in Florentiā nos castra mouit: q̄ nullā aliam spem hēntes Roberto regi potius ea lege se dedidere: vt exules albos nullo vnq; tēpore: nullaue rōne reduceret. Quo audito henricus repēte se pisas cōtulit: vbi Robertū ip̄z tanq̄ maiestatis reū citauit: et eo interi Lucēses et Aninatenses magnis affectit ciadibus. p̄fectusq; Aretius ibi Robertū regno p̄uauit: Quis postea citationē ad locū suspectū factaq; papa cōdenauerit. Dixit quoq; et cōtra Senēses: vbi cū egrotare cepisset ad balnea macerati se cōtulit: ide cū male sanus redisset ad Boncōuentum oppidū redijt: vbi et post aliquot dies nō sine suspitiōe dati veneni mortuus ē. Suborauerant enī: vt ferē: Florentini ab eo grauissime insensū pollicitatiōibus et p̄missis quēdā monachū q̄ Eucharistia veneno illitā ei dedit: cuius mors florentiorū et regis roberti salus fuit: q̄ mortuo vacauit impiū āno vno.

C Robertus Caroli secūdi Sicilie et Apulie regis filius hoc āno patre defuncto in regnū eius succedēs regnauit ānis. 33. Rex certe inclytus: et virtū oīum singulare decus: Quisq; et a multis tū oratoribus: tumq; poetis titulis plurimis fuit decoratus: eo q̄ p̄ter egatū et rei militaris disciplinā gbus plurimuz valuit et inter ceteros sui tēporis egregius theologus et philosophus ac singularis medicine p̄ceptor h̄erē: et nō mōbis cōrētus: sed et cū eēt etate grādeuus et senex et in poesi Frānciscū petrarchā audire voluit: Hūc aut Joannes Bocacius i genalogia deoz quā eidē intitulanit dicit in p̄ncipio taz torpētis fuisse ingenij: vt non absq; maxia demōstratis difficultate p̄ma lranū elemēta addiscē potuiss;: et cū de eo oēs fere aīci desperarent pedagogi eius ingenij solerti astucia rimarēt: Esopi fabulis eidē tā grāde studēdi sciētūq; desiderij imiserūt: vt breui nō tā dōesticas et liberales arte didicerit: vix et ad ipsa vsq; sacre philosophie penetrabilia mira p̄spicacitate trāsferit: Hic itaq; regni titulis a Clemēte papa in Aninione rite susceptis ex gallijs Bononiam ad legatū cognomēto palegurā statū p̄fectus ē: quē mox ecclesie noie tumultuātī Ferrarie p̄fecit q̄ et ipse post aliquot dies Neapoli iturus virū insignē ibidē p̄sidio reliq;: Verū cū Joannē fratē ex Neapoli h̄ Hēricū impatorē Ro. misisset: illūq; e Roma abire coegisset: Hēricus ira succēsus Robertū ip̄z maiestatis reū fecit: citatūq; vt diximus nec apparētē regno p̄uauit: que res a Clemēte p̄ti. ip̄obala fuit q̄ hoc ad ip̄m nō p̄tinē dicit: Eāobrē impator ipse h̄ Florentinos et Lucēses q̄ cū ip̄o sentiebāt copias duccē statuit: sed morte p̄uētus rē ceptā oīsit: Hic tertio et vigesimo regni sui āno: dissidētibus iter se genuensū guelfis et gibellinis ip̄am genuensē urbē guelfoz factiōe in potestate recepit: Saoune quoq; et reliquarū urbū dñatū h̄ns cū gbus et aliquādiu se male habuit: Tandē nullo sup̄stite sibi filio moriēs Andrea vngarie regē nepotē suū post se regnare p̄cepit: h̄ Joāna eius soroz regnū semp admistrā voluerit.

1310 **C** Joānes Henrici impatoris filius hoc anno regis Bohemie filia ducēs vxorē eius regno potiri meruit. Eoq; regno suscepto trigintaquinq; annis regnauit: vir certe bonus et multe benivolētie insignitus: q̄ regno in pace adeptus: cū Brixianis nostris amicissimus eēt aliquādo eidē contra Bergomēses multos Bohemos milites in auxiliū misit: quoz auxilio Bergomēsū potentia repressere: Inde ab italīs pluries vocatus anno. xxij. regni sui in Italiā cum ingenti exercitu descēdens bonitate viri itali allecti: videntibus se vltro multis ciuibus Brixia: Bergamo: Luca: Parma: Regio et Butina: atq; alijs vrbibus potitus ē Quibus in protectionē susceptis: illas et arcibus et menibus: atq; alijs fortificijs munire studuit: Et inter cetera in ciuitate nostra Bergamo arcē munitissimā ad huc extantē edificauit. Deniq; in regnū reuēsus Ludouico cesare p̄curantē ab ipsius vxore noie Margarita interfectus fuit: quo mortuo ipsius Ludouici cesaris filium ipsa interfectrix accepit maritum.

1311 **C** Friscus estēsis Aconis marchionis filius hoc āno Ferrarie vrbis regnū ambiēs: Aconē patres ob sup̄ductam Beatricē nouerā Roberti p̄dicti Sicilie regis sorozē cept: et in carcerē coniecit: atq; paulopost ibidē interire fecit: impetratoq; venetoz auxilio urbē nolētibus ciuibus in suā redegit potestate: p̄ qd̄ in dignati cines paricidā et facinorosum ad legatū palagurā accusarūt. rogarūtq; vt vi bēn ditionis ecclesie a Tyranno crudelem in modum laceratam liberare dignaretur: Quibus auditis legatus mex Venetis sub anathematis pena precepit a Ferrariensibus omnino abstinere: Qui legati precepta parūpendentes: Theutaldi Ferrarie castellum tamdiu die noctuq; oppugnarunt donec obtinuerūt. Friscus at vindī

ere cupidus atq; malignus introductis venetis: cū tamen nō satis cōsideret ita succēsus dimidiā civitatis parte incēdit: et q̄maxime eorū domos q̄ novis rebus studere et ei repugnare videbant. Et cines cōcitati tantā iniuriā et dānū nō ferentes sumptis armis sequēti anno apud leonia portam interfecerūt: hoc idē Balmatio gualcone Clementis pape in eadem vrbe vicario suadente: Adorno Frisco nihilominus Veneti dimidiā vrbis partem retinere.

C Marinus georgius quinquagesimūsecūdus Venetorū dux hoc anno in locū Petri gardenici ducis successit ducavit mēsi. x. et diebus. x. Hinc qdā Ferrarienteses et Frisus estensis Azone marchio de patre defuncto civitatē tradidere: Quāobrem indignatus pōtifex q̄ vrbe ecclesiasticā occupare tentasset mādavit Bononiensi legato si ab hac re veneti abstinere nollent vt oēm Italiā per crucē signatos in auxiliū innocaret et cōtra Venetos et ferrariēses renitentes cōcitarer: Sed et idē pontifex hunc ducē et ceteros venetos anathemate notavit: ac sacra queq; eidē interdixit: Insup et publico edicto oibus xpianis cōcessit: vt vbiq; inuenissent (direptis eorū bonis) pro seruis eos hērent: Que res venetis multo incōmodo fuit: Hic autē princeps cum admodum locuples haberetur: monasteriū sancti Dominici intra vrbe proprijs impensis extruxit et pluribus donis exornavit: in quo et post mortem sepeliri p̄cepit.

C Gulielmus marchio Cremonēsis ex nobilitate et primaria Cremonēsiū Canalcabonū familia natus: vir vtiq; diuitijs et dignitate insignis: hoc eodē anno Bonarensis et gibellinis ab vrbe Cremona pulsus vrbe dominiū Henrico cesare cōsentiente sibi desumpsit et pluribus annis regnavit: Qui euz gibellinos oēs profusus vrbe expellere tentasset: ipsi tumultuarie recedētes Soncinum ilico cōmigrarunt et guelfos oēs ibidem innētos maxima cū occisione expulerūt: Quo audito Gulielmus compato suoz exercitu statim Soncinū concessit: et hostili animo castellum ingressus post multos conflictus a gibellinis superatus et captus: tandem ibidē in medio oppidi foro cum quadringenis suis obrūcatus ē: Quo quidez mortuo evēsiō ois guelforum factio: direptis eorū bōis: domibusq; cūcatis ac pdijs confiscatis Soncino pulsa est: eoq; tumultu Venturinus fundulus vir quidem magnus fuga salutem sibi querens: ab Imperatoris vicario cum tribus filijs: et ipse captus ibidem euz ignominia per publica oppidi loca equis tractus et virgis cecus deniq; securi percussus vitam finivit.

C Joannes Sorantius quinquagesimūtertius Venetoz dux hoc anno in demortui Marini ducis oīz suffragijs loco successit ducavit annis. 16. et mensibus. 5. multe quidem clementie: prudentie ac doctrine vir: quibus ex virtutibus Spalatum Tragurium: Sibiricum et alia plurima loca Senatui deditibus se vltro civibus conquisivit quos certe humanissime excepit: eiusq; tempore cū Jacobus Quirino et Marinus Barocius viri prepotentes et domi nobiles rempubli. subvertere tentassent prodicione conuincti capi tali sententia puniri fecit: Quibus cesis ad precauenda in futurum mala sex procuratores sancti Marci ex senatus consilio cōstituit: quis rempu. diligēter curaret: Hic nanq; cum prudētissimus et timore cōscientie vir haberetur: sciens Venetos omnes propter Ferrarie occupationem anathemate esse notatos atq; interdictos: dimissa Ferraria absolutiōis bñficiū sibi et oibus impetrauit: Quibus ex rebus mirifice ab omnibus laudatus est: Deniq; mortēs apud sanctum Marcū ingenti pompa sepelī.

C Pistorium ciuitas Etrurie.

C Pistorium Etrurie province ciuitas his temporibus a Florentinis lucēsibusq; pplis diuiti no bello incredibiliter fatigata i eoz māus tā dē deuēit: q̄ obrēta iprimis eius menia diruunt: fossasq; iplent: et solo cōe vtriq; populo remān te agrū oēs inter se diuidūt: et hec ex cōuētiōe iter vtrasq; ptes cōsecta: S; florentini ea federa sic ita nō ita multo post infregerunt: et vrbe p̄ semetipos occupauerūt et murū circūquaq; duxerūt ac fossas purgauerūt. Et hec p̄ma vrbiū fuit: q̄s populus florentinus iā liber effectus i potestate sibi redegerit et vt oia circūquaq; tutiora hērent statim Accianum gētis ybaldie castellū emētes mox diruerūt: et nō lōge ab eo loco i pland Scarpariam oppidū cōdiderūt: Quāobrem legatus ē florentinis sacra iterdixit: Verū cū postea in recuperanda Ferraria a venetis occupata legatū florentini iunisset: a Clemēte papa i grāz sūt recepti i hac q̄pe vrbe supioribus p̄cie ānis ē factōes alboz et nigroz sicut a p̄ncipio guelfoz et gibellioz ptes imitū sumpser: eo q̄ i ipa cācellarij gēs vitissima multiplicata i duas ptes se diuiserūt: et altera eaz p̄ Albi vocata sunt: altera nigri: q̄ cū se magnis cōtentiōibus agitarēt: a florentinis cōponētēti sūt: et cū ipos cōponētēti studerēt ēt ipi diuisi sunt: atq; et ipi hec eadē noia receperūt: q̄ qdē morbus mox et Luca iuasit. Et cū Albi Albigros ex Pistoria vrbe eiecissent: et Nigri Albos mox e Florentia eiecere: inter quos Bantes poeta fuit.

Viri disciplinis excellentes.

Guido cavalcatus matris oronif poeta no insulsus his teporibus claruit: et multa in eadez lingua egregie conscripsit in qbus heresis macula no caruit. Credebat enim animas cu corporibus interire. **S**ulielmus de Lunio natos gallus iuriconsultus cruditissimus acris et feruetis ingenij vir tepestate hac i aurelianensi gymnasio legedo et scribendo pncipatu tenuit: cuius ingenij magnitudo ex breui apparatu qd super codice et digesto veteri atqz alijs scriptis a se editis facile dignosci potest.

Ricardus Halubra Cremonensis hoc tepore Cyno testante in lege: Si viua matre: apud Bononias leges celeberrime docuit: que idem eade. l. oibus sue etatis doctoribus premlit: eo qz ius civile eo quo nunc extat mo egregie explanauerit: qz oium doctoz sui temporis princeps fuerit: heresi tame demuz a Jaco bo butigari et domino Baldo condenatus fuit: ipse enim dominu iacobum de arena pceptorum habuit.

Lambertinus de Raponibus iureconsultus et multe virtutis singularissime insignitus: Cuius ingenium atqz doctrina Jo. an. in. c. Si pater de testamētis in sexto mirifice laudat: hac tepestate claruit: et multo in pncio fuit: qz et ipse in digestis et codicibus comētaria accuratissima edidit: quoz exēplaria rara habentur.

Jacobus de Viterbio ordis Eremitarū sancti Augusti. sacre pagine celeberrimus pffesor et Acapolitane ecclesie archieps dignissimus: et virtutu oium decoratus per hoc tepus in pncio existēs tractatum de regimine xpiano ad Clementē istum pōficē dedit: ac magistratū sententiarum egregie exposuit: indeqz pdi camenta in dōnis elegātissima atqz alios tractatus cōposuit: inter que etiam quodlibeta quattuor optime determinauit: qz cuz acri et terfo ingenio habitus esset: speculatiuus doctor appellatus est.

Ricardū aut de Mediuilla theologū cruditissimū ordis minoz hīscē temporibus nonnulli ascribunt: Cui tanta igenij magnitudo fuit: vt nulla latura ei i dōnis codicibus latuerit: qz et inter multa ingenij sui monumēta. 4. sniarū lib. optime et vtilissime explanauit. Extāt quoqz et multe eius postille et alia multa.

Berardus odonus minoz ordine gnālis minister et ipse Ricardi teporibus floruit: cuius etiam ingeniu no eque minus fuit: siquidē in oi dicendi facultate promptissimus extitit: propter quod et ab oibus non solum sui ordis pclaris viris: sed etiam ab exteris ppter ingenij magnitudinē mirifice laudatus ē: ipse enim multis volumibus sniarū libros cōmentatus est: sed et super Bibliā et super ethico. libros: atqz in philo sophia morali: uecnō et in logica accuratissime scripsit. Stigmatū quoqz seraphici Frācisici officii pposuit.

Beltrādus ex nobili Turrianoz mediolanensium familia natus: et minorum etiā ordinis professus per hoc tempus clarus existens in theologia et super euangelia: ac super epistolās que per anni circulu leguntur fermones et collationes temporibus conuenientes edidit peritiles.

Trusianus medicus Florētinus Thadei medici auditor hac tempestate plusqz comētū super Regne galieni mira doctrinā cōscripsit: qui cum in practica artis medicine: vt multi ferunt se infortunatū conspiceret religioni se totū tradidit: et cartusienium ordinis habitum suscepit.

Vantes Aligerus pzia florētinus vates et poeta cōspicuu: ac theologoz certe pncipuus tepestate hac claruit: vir certe in ciues suos egregia nobilitate venerādus atqz verēdus: qz ex lōgo exilio dānatus tenuerit illi fuissent substātie: semp tñ pbisycis atqz theologicis doctrinis ibutus vacauit studijs: vnde cū Florētia a factoe nigra pulsus fuisset: ad eius ingenij magnitudinē declarādā parisiū accessit in qua Gymnasiuz intrans aduersus quoscūqz circa quacuqz facultatē volētes disputare risonibus aut positioibus suis rūdē se obtulit disputaturū. Et cū hic circa poeticā sciam eruditissimus eēt: Opus inclitū atqz diuinū lingua vernacula sub titulo comedie edidit: in quo oium celestiu terrestriuqz ac infernoz profunda speculabiliter et tēplatus singula queqz historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit: vbi se certe catholicū et diuinum theologū se eē oñdit. Aliud ēt eloquetissimū opus oi sapia plenu edidit: v3 de monarchia mudi titulo pnotatū. In quo pbare nititur (h male) ita mōarchia i impio Ro. cē: vt nullā a pōti. Ro. hēat depēdētiā: sed a solo deo nisi i ptnētibus ad forz aiarū: Hic cū ex gallijs regressus fuisset: Federico aragonēsi regi et dño Cani grādi Scaligero veronēsiū pncipi adhesit: cū quo fuit multa semp aicitia iunctus: quoz auxilio psepe h frustra conatus fuit i patriā redir: Deniqz mortuo cāe et ipse apd Rauēnā āno dñi. 1321. etatis. s. gnagesimosexto die obiit: de cuius exilio vitāqz atz mira doctria qdā hos vsus cecinit dicens.

Hic postq patrios florentia sena penates
Linquere cōspicuu iussit sine crimine ciuē
Fortuna qua ante stetit sortemqz superbā
Excutiens semper misero securus in orbe
Vixit: et innumeros tolerauit mēte labores
Ipse hoinz rerūqz patrē q cūcta gubernat
Imperio et lati solus tenet aurea mundi
Loza manu cui semp erit sine fine potestas
Vgnouit sine mora decem vitāqz per omnē:
Impiger angustis operantia sydera terris
Stelliferi secreta poli qbus astra fruuntur
Consilija celo nouit diuinus ab alto.

Ingenij artibus redimitus acumine septem
Exhaust sacras musarum e fontibus vndas
Hic sacris animatus aquis que dura cadentes
Premia dignoscant miseri quibus ipsa salutem
Pena ferat sceleris quos gratia collocet altis
Sedibus audaci cecinit sub tegmine cantu
Scribere non possem viduas quot fletibus artes
Quotqz nonē musis lachrymis subiere dolores
Cum rapuit mors seua virum: sed fama superstes
Ventibus extinctum memorat populūqz per omnem
Viuēt: et eterno refertur laudibus quo

Amen.

Ludonicus Philippi regis filius hoc anno post patrē regnare cepit: et regnavit annis duobus: vir gdes

catholicus et christiane religionis amator: q̄ suscepto regno post aññ presertiens cardinales sparsi in diuer-
sa gallie oppida vin diluuisse: eo q̄ in conclauit apud carpenteratū d̄ p̄tifice deligendo seditione orta duo
ex splendidioribus cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vñū coegit: et vt lugduni congregarent p̄
futuro pontifice deligendo suavit. Cuius sanis consilijs annuentes post octoginta dies Jacobus carthusie
sez monachū: et portuensis ep̄z elegerūt. Quo qdē anno cū pontifex cēt electus ipse rex vite sue finē fecit re-
licto in regno ioanne filio puulo: q̄ puer diebus tantuz. xx. regnauit.

Tres simul lune eodē anno in celo apparuerunt: et fulgor quē cometē dicūt in septentrione quasi ad virginis
finem tribus mensibus apparuit. Eo at̄ deficiente nouembri mense Philippus predictus rex vita excessit
et Ludouicus successit.

654

Ludouicus cognomento bauarus. 21. germanoz imperator hoc anno a quibusdam per cōtentionē ele-
ctus impauit annis. 3. et henrico enī mortuo inter electores mox discordia successit q̄ alij hunc Lu-
donicum: alij Federicū austrie duceꝝ p̄ponerent: belloq; inter eos orto durauit annos. viij. sed tā
de Federico superato Ludouicus hic solus obtinuit: qua victoria elatus absq; Romane ecclesie auctorita-
te se imperatoꝝ appellauit: et Matheuz vicecomiteꝝ vna cū filio Galeatio ita fouit vt mediolano oīo con-
tra turrianos potiret. Romā igit̄ p̄fecturus vicecomites oīo sibi beniuolos fecit: vt eis adiuuātibus impij
rimulos facilius consequi posset. At vero Joannes pontifex nuper creatus in aninione audiens vicecomi-
tes mediolano positos eos: et Ludouicū impatoꝝ anathemate notauit: et q̄ maxime quia Euelpbos vbi-
q; opprimebant. Reuersus aut̄ bauarus in germaniā ad exercitū cōgregādū paulopost cum maximis co-
pijs denno ex germania profectus tridentū venit: et ibidē magnis gibellinoꝝ precibus mediolanūz rursus
petijt: atq; ibidēz a Guidone petramala ep̄o corona ferrea coronatus est. Cūq; pecunia indigeret: et eam
a populo exigere vellet a Galeatio mathei filio. p̄hibitus est. Cuius rei cā Ludouicus galeatiū cepit et vna
cum filijs in carcerē coniecit. Quibus incarceratis Bauarus. xxiiij. ciues delegit: qui noie suo rem pu. ad
ministrarent: quibus et ipse p̄fectū suū addidit: inde cū in brixianos duxisset apud vreceas oppidū aliq̄-
diu stetit. Deniq; brixianis in gratiā susceptis in ethuriā accessit: vbi et a Castrucio lucēsi dño magna cuz
humanitate exceptus est: apud quē duobus mensibus moratus precibus Castrucij motus Galeatiuz vice-
comitē et Acciū: ac Marchum eius filios Cesar carceribus liberauit. Inde cū castrucio et mille ac quin-
gentis eius equitibus consociatus Romā tādeꝝ peruenit: exceptusq; cum ingenti gloria a Romanis ap̄
lateranū iussu cleri populoz romano a Stephano colūna coronatus ē. Ornatus itaq; imperij corona ba-
uarus statim petrum corbariēsez ordinis minoz. p̄fessum in antipapā erexit: et Nicolau. v. appellauit. In
de quoq; digressus antipapa viterbij relicto cuz exercitū et Castrucio florētā venit: quā et crebris excursi-
ombus et p̄latōibus aliq̄diu cuz uexasset mediolanū postremo p̄fectus est: vbi et Acciuz galeatij filiū ab
itēgro i regnūz remisit. In germaniā deniq; regressus q̄ cum carolus henrici filius imperator erigit: cum
quo i bello congressus et superatus cum fuga delapsus fuisset statim dolore animi defecit.

Bauarus
1215.

Bugutio fagiolanuspifanoꝝ et lucensiu tyrannus hoc anno non longe a monte catino ingenti clade flore-
tinoꝝ exercitu superato duꝝ ex p̄sis lucā regredit̄ vna et eadē die ab ambabus illis vrbibus excluditur: et ita
vtriusq; dominio sine strepitu priuatur. Pisani nāq; superiori anno hērico impatoꝝ defuncto florentinoꝝ
potentiā veriti bugutionē hunc sibi ducē ad propullandū hostē delegerūt qui paulopost ab equitibus hen-
rici adiutus: et lucā ciuitatē obtinuit. Et uoluto autē anno lucēses non diutius ipsius tyrannidē latuit occa-
sione capta neriu eius filiu vno die vrbe eiꝝ ciuitatē pulsus igitur luca Herius patrē in lucenses concitat: qui
ex pisana ciuitate cum exercitū lucā properans pisani portas post euz claufere. At bugutio duaru vrbium
dominio priuatus ad malaspinas Marchiones amicos suos pro subsidio cōfugit. Et cū sepius tyranni-
dis reditū tentasset et optinere non potuisset: ex pontificis Ro. consilio tandem in Flaminia ad paternum
soluz redijt ibiq; ab ipso pontifice multis beneficijs adiutus tandem consenuit et moziens multos filios ac
nepotes in castelloꝝ suozum regno reliquit: qui et ipsi (ut sit) de principatu inter se dissidentes tandē a flo-
rentino populo omnes pulsi sunt.

Castrucius vir strenuissimus patria lucensis familia castracanū nobili natus: vir manu p̄optus et cōiura-
toꝝ apud lucēses caput. Quē superiori anno Herius fagiolanus p̄ p̄cedā in lucēsis factā in carcerē cō-
iecerat et ad suppliciu dānauerat: hoc añno pulso fagiolano et strepitu magno cōcitato et carcere educitur et a
factione sua in fagiolani loco p̄ficitur: et 23. annis regnauit. Be sic ut mūdi fors exigit ab extrema calamita-
te ad sumā felicitatē p̄ductus ē: q̄ impio vrbis hoc modo suscepto mox suo ingenio et magnanimitate et pi-
stozū et p̄sas vrbes in suā redegit potestate postmodū auxilio galeatij vicecomitis: q̄ Acciū filiū natū ma-
toꝝ cū mille et quingētis eq̄tibus miserat: in florentinos duxit et Raymūdū cardinū hispanū eoz ducē cum
eius filio et vniuerso eius exercitū fudit atq; fugauit: quo contracto multis annis ipsos inen-
tionibus po-
pulationibusq; ac incendijs vexauit. Deinde succedentibus rebz cum etiā vicecomitū copias cū Bava-
ro iunxisset iterato apud florentiā castra posuit et eaz pluribus diebus obsedit: ac cuncta circūquaꝝ destru-
xit: eam equidem vrbe castrucius tandē occupasset: nisi graui morbo ex immensis laboribus apud pistozūz
contracto defecisset. Vex eos in eam rez desperationem deduxit: ut Carolū Roberti regis filium: in vr-
bis dñm vocauerint: Moziens deniq; Castrucius duobus filijs arrigo et Halaricio relictis ibidē in con-
uentu diui Francisci post tertiu diē cum ingenti pompa sepeli. Filij autē eius paulopost a Bava-
ro impa-

1292

D

toze ppter ingratitudinē pulsi fuerūt: Ne sic nullum violentum perpetuuz.

Philippus Ludouici francoꝝ regis frater iohanne eiusdem ludouici filio defuncto in regnū succedens re-
gnauit annis. v. de quo nihil memorie dignū habeo nisi q̄ Joāni. 22. pontifici fuit.

Papa. 105

1317

Pannes vigesimūsecūdus papa pontificis eꝑs iacobus cartucensis antea vocatus hoc āno
post longā altercationē. 23. cardinalibus apud lugdunū in monasterio fratruꝝ predicatoruꝝ vna-
nimit̄ electus sedit annis. xix. men. 3. et diebus. xxvii. vir vtiq; doctissimus: et multa pruden-
tia decoratus: ac doctoꝝ viroꝝ amantissimus: cuius p̄i Arnaldus de ossa fuit: pontifex crea-
tus nonis septēbris in cathedrali basilica pontificatus coronaz accepit. Inde in auinionē p̄-
fectus octo cardinales mox creauit: inter quos duo tm̄ itali fuer: vnus vsinus et alter colūna: duosq; vi-
ros defunctos in sanctoꝝ cathaloꝝ associauit: v3 thomā herfordensē et retulit: et quāsdā byocesē eisdē
ordinis predicatoruꝝ: deinde tholefanā ecclesiā ad archieꝑanus dignitatē retulit: et quāsdā byocesē eisdē
ascripsit. Cesaraugustanaꝝ etiā ecclesiā sibi dilectā ad archieꝑanus dignitatē retulit: et quāsdā byocesē eisdē
ecclesijs. Gratidimontensē ordinē quoꝝdā improboꝝ factionibus labefactū in melioꝝ rededit formam.
Adultos quoq; hereticos dānauit: et presertim glōsūlā quādam fratris petri ordinis minoꝝ: q̄ conuen-
tum quēdā tertij ordinis ad imitandā christi paupertatē aianerat: quoꝝ de numero multi damnati et exu-
sti sunt. Anno at̄ pontificatus sui. xi. conuentu habito Ludouicy bauarꝝ ecclesie rebellē et scismaticū decla-
rauit: et Guidonē petramalā post occupataꝝ ciuitatē castelli sacerdotio et eꝑatu exauctoꝝauit: coronā quo-
q; a byocesi arretina separauit: et in ciuitatē crexit. Tandē anno cratis sue. 90. auinionē moriens tātā i the-
sauris suis auriatq; argenti vim reliquit q̄tam vnq̄ nullus ante eum pontifex fecerit. Interrogatus hic
aliquādo: qui for̄ et a veritate remotus: responder: vulgi sūta: nā quicquid laudat vituperio dignū est: quic-
quid cogitat vanū: quicquid loquitur falsū: quod improbat bonū: et qd̄ approbat malū est: et quicquid extol-
lit infame.

6516

Viri disciplinis excellentes.

1319

Petrus aponna seu de apono patria patavinus medicus celeberrimus: et p̄b̄s om̄i etate admirāndus hu-
ius iohannis p̄tificis tpe tum in philosophia: et tuz in his que ad medicinē theoreticā spectāt diuersas concili-
ando opinionēs p̄mptus existens maximo in precio vbiq; habitus est: et propterea conciliatoris nomē for-
titus est. Hic i p̄mis ad Aristotelis problemata multa addidit: et illa ipsa subtili expositiōe declarauit: scri-
psitq; eidē Joāni pontifici librum de venenis pulchruꝝ: ac Adesue librum in medicinis manuz a corde.
vsq; ad calcem perfecit. Composuit preterea de omni medicina librum: in quo centū et decē habentur dif-
ferentiē: librum quoq; Galieni de colera nigra: et de regimine sanitatis: ac therapeutice artis cuz alijs mul-
tis ipse transtulit. Fuit enim hic magicus maximus: et multa per eādē artem ostendit.

Hymus de garbo medicus florētinus: his ipibus claruit: qui cū brunū p̄zem in arte chyrgie medicū ha-
buisset illū in physica erudiendū Thadeo florētino medico tradidit: q̄ adeo eruditissimus euasit: vt vtilissi-
ma in auicēnā ediderit cōmētaria. Scripsit i Galienū de malicia varie p̄plexionis: atq; in byppocrateꝝ de
nraatu fetus: quin et in philosophia varias et pulcherrimas questionēs.

Sentilis fulginas prestabilis sapientie medicus: hoc ipso tempore diui preteriti medici: non inferioris in-
genij aut fame fuit: q̄ potissimum eius accuratissimi cōmentarij in quinq; auicene libris testimonium per-
bibent. hic etiā p̄ter predictos cōmentarios contra pestem librum composuit ac questionem de gradibus
medicinarum subtilissimam disputauit.

Matttheum aut̄ siluaticum medicum mantuanuz genere nobilissimuz hisdem temporibus floruisse con-
stat: eo quot ad Robertum sicilie regem et medicū diuinuz opus de omnibus simplicibus medicinis et caz.
proprietatibus dederit: ac alia quedam edidit.

1320

Augustinū etiā anconitanū ordinis eremitaruꝝ diui Augustini professuz virū sane et doctrina et vite inte-
gritate celeberrimū cum predictis floruisse constat: q̄ et ipse libru de ecclesiastica potestate ad Joānem
pontificem predictum inscripserit: et vltra cuz omnes sue etatis theologos sine contradictione excesserit a
Matttheo exordiens totum nouum testamentū accuratissime declarauit et cōmētauit: inter que cōmen-
taria in pauli epistolas admirationē digna habentur. Sed et super actus apostoloꝝ: super apocalipsim: Et
super septem epistolas canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū: tractatus quoq; celebres super
Adissus est et Adagnificat composuit.

Bonauentura patavinum item ordinis predicti olim generalis prior et tituli sancte cecilie cardinalis pre-
sbyter: hisdem temporibus doctrina et eruditione maximo in precio fuit. Qui cū acerrime ecclesie libertatē
p̄tra tyrānos tueretur: a Carrarēsi dño tandē sagitta transfixus martyrio coronatus est.

Albertus similiter patavinus eiusdem eremitarū ordinis et beati Egidij Romani auditor et eruditissimus
theologus per hoc tempus in declamationibus ad papam p̄nceps predicatoruꝝ habitus est: qui cum esset
doctissimus complurimos sermones tum quadragesimales tumq; dominicales et festiuos ad clerum po-
pulumq; erudiendū edidit: Sed et pentateucuz et pauli epistolas super omnes cōmētatus est: propter
cuius doctrine prestantiā postea in patavino palatio supra portaz que dñi forum respicit marmorea status
honoratus fuit: in alijs siquides palatij foribus Pauli iureconsulti: et petri conciliatoris ac Titiliui histo-
rici statue constitute sunt.

Franciscus maronus ordinis minoꝝ theologus doctissimus: et ipse hoc eodē tpe multa opuscula ad xp̄is

nam religionē pertinentia edidit: & q̄maxime in sacris codicibus possillas memoratu dignas cōposuit.

C Abiebael de cesena ordinis minorū generalis minister hisdē tēporibus cum super ezechielē: & super sentētiarū librum perpulchre scripsit a Joanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio priuatus ē. Sicut. n. ipsuz dixisse christū & eius discipulos nil p̄nitus priuati habuisse: q̄ certe nō multū cū sacra scrip̄tura pueniret. ipse tamen suis scriptis & rationibus se innocentē ostēdit: & ab hac calūnia audacissime excusat: & propterea suis scriptis in Joannē ipsuz pontificē plurimū inuectus est.

C Nicolaus de lira minorū ordinis theologus eminentissimus tempestate hac & ipse claruit: qui cū contra in deoz impietate et disputationibus & scriptis diu aduersatus fuisset: etiā nouū & vetus testamentū in eozū contumeliarū & probriū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est: propter quod eius nomē ī toto mundo celeberrimū effulsit. Serūt hūc p̄mo uideroz doctoz fuisse: & p̄ea eoz lignā optie agnouisse.

C Carolus philippi frācoz regis frater hoc āno philippo predicto eius fratre sine virili prole defuncto in regnum auitū succedens regnavit annis sex. 1522

C Galeatus vicecomes hoc anno mattheo patre defuncto eidez cum marco fratre successit: viri ambo singulari eloquētia: & magnanimitate ac vrbantitate p̄clari: q̄ ambo exules ēt post patrē uixere ānis sex: hos Ludouicus bavarus p̄pter pecuniarū exactiōē sibi denegatā captos in carcerē trussit. Volnerat. n. vt diximus: eidem Ludouicus suscepta corona ferrea a mediolanensi populo pecunias exigere: sed phibentibus vicecomitibus eos oēs in carcere reclusit: & 24. ciuibus rei pu. administrationē cōmisit. Verum tādeꝫ Castrucij lucensis precibus cōmotus cesar eos incolumes dimisit: qui liberi facti Castrucij stipendijs militare ceperunt. Sed Galeatus vna cum castrucio dum pistozūz obsideret post longos & duros labores tādem morbo contracto apud pisce oppidū e vita migravit.

C Ordinem at̄ nouū militū iesu christi hoc anno ioannes pontifex in portugallia regno instituit: q̄ saracēis circūquaq; discurrētibus resisterent. Cui quidē ordini principale domū in marino siluensis dyocesis cōstituit. Quibus et oia templariorū bona in portugallie cōstituta assignari voluit: vt liberius christi militie vacare possent. huius autē ordinis censores: & moderatōrē abbatem alchobsyani monasterij cisterciensis ordinis vlysbonenfis dyocesis esse voluit: q̄ cōscribēdi & exanctorādi huiusmodi milites haberet facultatē. 1523

C Clementinarū codicem his temporibus ioannes pontifex confirmauit: & per gymnasia legendum transmissit. Clemens enim p̄decessor apud viennam gallie vrbem trecentoz patrum conciliū celebrauerat: in quo p̄stituitōes plurimas religiosoz statum concernentes constituerat vt habetur eo. in libro d̄ statu monachoz & in agro mendicantiū quoad predicationes: & confessiones: & sepulturas: vbi dāt forma seruanda: extra de sepulturis. Hūdū in eodem li. Illas igitur laudabiles & scās p̄stitutiones ioānes approbās colligere fecit: & in vnum volumen redigens: Clementinarū codicē ab ipso auctore Clemente appellare voluit. in ipso etiam beati francisci regulā ad verbum declaratā conscripsit: vt i. c. Exini de paradiso.

C Scisma vigesimū primū.

C Petrus natione picenus reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor: hoc āno cōtra Joannē pontificē iubētē Ludouico Bavarō in antipapam profanat: & Nicolaus. s. appellat & ab ipso bauaro & ijs qui cū eo aderant: ut verus xpi vicarius consalutatur. Is. n. vir rusticus fuerat & vxoz quinque annis tenuerat qua viuente & renitente ad religionē inhabilis confugerat. Qui miser factā de se electionem acceptans cum esset assensus vt xpi ecclesiam scindere posset anticardinales & adulterinos episcopos creauit. Qui cornua erigentes Joannē pontificē publico edicto hereticūz dixerunt. Et cum fraticelloz de opinione hic auctor & fautor existeret eandem scholaz satane pro viribus augere annixus est. Affirmabant enim bi ad cooperimentum sue iniquitatis: christum & eius discipulos adeo pauperes extitisse: vt nil priuatum aut cōmunitate habuerint: propter qd̄ & Joannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologoz multoz cum eis synodo congregata req; diligenti disputatione discussa edictum proposuit: quo eos declarauit pertinaces hereticos qui hoc de cetero affirmare tentassent: quam eb rem ponti. ipse tres extravagātes confecit: quaz vna incipit: Ita quozūdam. alia d̄ conditōrez canonum: vbi proluxius ipsam misericordiā declarat: quas quidē extravagātes ad gymnasia publica trāsmisit. Veniq; cū petrus ipse in idoloz prophanatus a Bonifatio pisano captus & ad Romanum pontificem in auinionem p̄ductus fuisset: diem in carcerem per triennim pedore obiuit. 1524

C Rochus natione narbonensis cōfessor xpi sanctissimus: hoc anno. 16. calendas septēbris: post q̄ quinquēnium in carceribus a patruo suo incognitus detentus fuisset tanq̄ alter Alexius Romanus apud montes pesulanū oppidū suuz Narbonensem aiām deo immaculatā reddidit. Is enim apud idem oppidum Narbonensis gallie prouincie montem pesulanū Agathopolis appellatum ex patre Joanne matre vero libera eius oppidi dñis originem duxit: qui cum. xij. attigisset annū ab apostolo paulo edoctus corpus suum castigare & in seruitutē redigere cepit: adeo ut cibo & potu parcellimo vti ceperit. Adortuoq; patre ac matre hereditatem amplā egenis proxijs distribuere cepit: exhaustisq; omnibus paternis pecunijs etiam principatu se abdicās patruo suo paterna oppida cōmendauit: & abicctis omnibus rebus breui veste indutus cum pilco & pera ac baculo ex gallia in italiam peregrinus peruenit: vbi cum innumeras ciuitates & castella v3 Romā aq̄nam pendētē Cesenam atq; alia plurima loca truci pestilentia vexatae crucis imp̄sione sanasset tandē Placentiā vrbē morbo infectam se contulit & ad quoddā hospitale diuertit & egrotantes 1527

omnes ad unū videt: et ex morte omnes sanat: quibus gestis et ipse a deo premortuus quod cruciatus et corporis tormenta innumerabilia pati debebat statim acuta febre et sagitta sinistra coxa transfixus fuit adeo ut eo dolore ardoreque nullā quietē inueniret: cuius ex ea innumeras pertulisset passiones: et bonā valitudinē tandem consecutus est. Indeque digressus deo comite in gallia in longis itineribus delatus ē: que armorum strepitu vexabatur. In paterno denique castro perueniens a licitoribus tamquam explorator comprehensus in uicula et in carceribus detruditur: et quinquēnarij tempore ibi consumpsit: quo exacto cum maxima patientia et vite austeritate. 32. vite sue anno migravit ad dñs. Sed antequam e vita migraret orauit dñs ut qui deinceps nomē suū uocaret a scissima peste protegeret. Et itaque mortuus ad laurus eius tabella quedā his litteris inscripta repta ē: peste laborantes ad Rochi patrociniū fugientes contagionē illā triculentissimā euasuros significo. Quod ubi ad patriū principē delatū fuit: necogoscens illū suū ex fratre esse nepotē in lachrymis cum omni domo pro uoluntus sanctissimū corpus summa pompa ad templū deferre fecit et exequijs rite peractis patruus magno sumptu ei templū construxit: et ibi per multos annos signis et miraculis extulit: cuius scissimi viri merita atque opera diu apud italos nostros cum laudissent tādeus anno dñi. 1415. ad ipsos ex germania ipsius Rochi nomen delatū fuit: eo quod constantiā germanie urbem: ubi conciliū generale christianorum celebrabatur a peste maxima liberauerit: ubi nunc basilice sacella: et templa eius in eius nomine non modo per urbes: sed per castella: per vicos: et quasi per priuatas domos extruunt: ad que confugientes eius sanctissimi viri merita experiuntur: huius itaque festū. 16. cal. septēbris celebratur. Eius autē scissus corpus hoc anno q. ē. 1485. uenecias a quibusdā furtim delatus: a senatu: et cuncto populo tanta cum deuotione et gloria exceptū est quātū quis scripto enarrari possit: eidem enī statim templū celeberrimū ingenti impēsa construere ceperūt.

1528

Philippus francoꝝ rex trium precedētū regū frater. s. Ludouici philippi et caroli patruelis hoc āno francis regnare cepit: et. xxii. annis regnauit. Hic cum Eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit: a quo et sepius (ut ita dixerim) uictus fuit: et cum multa perdidisset tñ uicennensium principatū emit: et regno suo adiecit.

Accius vicecomes hoc anno patre eius galeatio superiori anno in pijsoriensi agro defuncto pmittente bauaro impatore mediolanense regnū rursus reassumpto regnauit vna cum Luchino patruo suo annis. xi. nā patre eius defuncto ipse et marcus eius frater ad Bauarū humiliter confugētes maximā ei pecunie q̄ritatem p̄miserūt: si eos in mediolanensī regno remitteret. At ille pecunia idignus comisit eos. 4. germanis nobilibus: qui unū eoz uidelicet hūc Acciū mediolanū intrōducerent alio p̄ obside retēto quousque pecuniā reciperent: quod et factus est. Germani itaque predicti cum predictā pecuniā recepissent insalutato Bauaro in alemāniā fugerūt: Quam fraudem ubi Bauarus audiuit euestigio e luca in lombardiā indignatus uenit Marco accij fratre et ethuriā apud germanos nihilo minus p̄ obside remanēte. Cūq̄ Bauarus in lūbar diā uenisset: et mediolanū ingredi uoluisset ab Accio p̄hibitus ē memor p̄ine iniurie: ac sic Accius discedēte Bauaro mediolano potitus ē. Erat. n. preclarissimi ingenij et osilij vir: et disciplic militaris admōz ignarus q̄ppe q̄ oia p̄clara faciora a castrucio gesta ipse strēnue gessit. Suscepto igit̄ p̄mo regno ipsū mirūimodū auxit. Quia et impatoris milites in Ethuriā relictī qui Marchū eius fratrem obsidē detinebant eius uirtute cognita: statim in eius uerba iurauerunt: et ex captiuo ducē creauerunt: qui et statim lucā deditibus se presidij in potestate recipiens mediolanensī regno adiecit. Luchinus autē eius patruus in Bergomates mouens nulla vi: s; cuiusdam Eulicmi castri obarchi prouisione et ipse nepotis nomine eam recepit. Qua recepta paulopost Bixia: procurate Coradino ducē in fidē suscepit. paruerant hec due ciuitates superioribus annis Joanni Bobemo regi. Deinde papiam expugnans etiā illā paulopost sibi subiecit: cuiusque vires suas longe lateque diffudisset anno imperij sui. xi. nonis Augusti uitā cum morte mutauit.

Carrariensium regni principium.

1529

Bartholomaeus carrariensium nobilitū princeps cum superioribus annis patauij dñatum desumpsisset et in ea non tyrannice s; paterne pluribus annis regnasset: hoc anno magni canis Scaligeri ueritus potentiam ei de urbis dñatū sponte cessit. Sed et sequenti anno cane ipso defuncto posttridicab integro urbē ingressus dñatū reassumens. x. ānis regnauit. Vir certe māsfuctissimi ai et regie urbanitatis insignitus ac multis uirtutibus decoratus. Qui cum sine uirili prole defecisset: uertino patrueli ex testamento oēs suā h̄ditatē reliquit.

Franciscus dandalus quinquagesimusquartus uenecorum dux: hoc anno Joanni forantio duci surrogatus ducant annis. x. et men. vno. Vir certe tanto principatu dignus si uitam prudentiamque ac animi magnanimitatem inspicias. Cuius clementia et uirtute maxime pollentes ciues commoti atque allecti se suāque ciuitatemque sibi: et Senatui sponte et libentissime submisere et perfectam eis obedientiam promissere. Hic a paleologo grecoꝝ impatore rogatus vna cum Joanne pontifice et philippo francoꝝ rege contra turcos ei infestos non modicam classem misit: pro qua eos plurimum repressit. Indeque in mastinum Scaligeruz uirum potentissimum durum suscepit bellum: pro quo adiuuantibus philippino gonçaga et obione essens veronā obsidione cinxit. Cum quo tandem pacem ea cōditione iniit: ut patauio carrariensibus omisso et Bixia Bergomozque vicecomitibus: ipse solum veronā uicentiam parma et lucā sibi retineret. Quibus optime ex sententia gestis emozitur et in capitulo fratrum minorum uenecis sepellitur.

1530

Heradimus nepotēs uenensium ciuis ex preclara ac nobilissima Spinolaz familia natus hoc eodē anno lucā ethurię urbē a germanis militibus propria emit pecunia: et in suā redegit potestate: eam siquidē superioribus diebus marchus vicecomes ab eisdē presidij acceptā in suā redegerat potestate: s; eo absente

ut stipendiariorum mores est. Milites rursus pecunijs indigni: ut pecunias reciperent ipsi gerardino ea vendidere: sed ea multo tempore non valuit possidere.

Gonzagorum regni principium.

Ludovicus gonzaga vir animo et viribus prestans atque preclarus: hoc anno quadam calliditate atque prudentia. Mantue urbis principatum passerino Bonacosso ademit: et in se suosque successores usque in hodie nunc diem transtulit. Passerinus autem ipse et predecessores sui ipsum principatum aliquo iusto titulo per annos multos possedere. Sed dissensionum factionibus subortis adeo mos inolevit: ut cuiusque factioso liceret civitatum principatus occupare. Ludovicus itaque iste cum apud manuanos insignis et bello acer haberet hoc anno insidijs preparatis tumultus in foro excitavit: pro quo passerinus ut erat oio bonus ac simplicis ingenij vir nil mali suspicans euestigio cum suis e regia in forum inermis descendit: quid rei hoc esset. sciscitaturus. At Ludovicus viso passerino confestim cum suis armatus in regiam conscendit: et inde passerini deiectionis prefidijs oia occupavit: et passerinum cum suis urbe pepulit. Quo fugato urbe cum arcibus: cum reliquis fortissimis: et oppidis in sua potestate convertit: et sex annis postea regnavit: et ab illo deinceps mantuane urbis dominum apud gonzagas principes sine alicuius impedimento usque in diem hanc permansit. Nam pontifices romani et imperatores omnes propter egregias huius preclare familie virtutes ipsas urbes et principatum eisdem confirmarunt. Sunt tamen quidam gonzagas principes non factione: sed communi populorum delectatione urbis dicitur obtinuisse: utcumque constat hanc illustrem celebremque familiam nunc iusto titulo manuanae urbis principatum possidere. Eaque familia dicunt iam annos supra sexcentos a Ludovico quodam theutone regia stirpe creato erecta fuisse. Ea scilicet tempestate qua ois fere italie circa Rubiconem fluvium in salasso erat tumultus. Gonzage igitur viri nobilissimi atque ditissimi a Ludovico predicto progeniti primi ex theutonibus fuere cives qui manua venerunt et incoluerunt. Quam ob rem constat gonzagam familiam antiquitate et nobilitate theutonico clarissime in italia nobilitatis hodie cum reliquis principatum obtinere: in qua deinceps fuere viri prestantissimi bello. scilicet et pace clarissimi atque fortissimi: ut intra dicitur.

1530

Forestorum nobilium privilegium.

Matheus bergomensis ex nobili vetustaque forestorum familia natus non modo iurium civilium et pontificij ab unde doctus: sed eloquentia atque reipublice gerenda prudentia insignitus: tempestate hac prope easdem preclarissimas virtutes apud Ludovicum bavarum imperatorem maximo in pretio habitus est quod et idultis et privilegijs eisdem gratis concessis optime testatus est. nam eisdem successoribus suis ob gratam in se forestorum familie obsequia in ipsum exhibita: et eius quod maxime virtutes magnificentissimum privilegium immunitatis et exemptionis ac dignitatis liberalissime concessit constituens. scilicet cum successoribus eius suum palatinum et honorabilem civem in omnibus italie urbibus: eximens eos ab omnibus oneribus factionibus et cuiuslibet rei personalis vexationibus. Manseruntque eisdem libertatem et auctoritatem in eisdem civitatibus notarios et rebelliones creandi. Illegitimos vero naturales spurcosque: ac maneres legitimandi. Insuper et concessit eis iudices ordinarios et regis missos legitime posse creare constituere et ordinare. Eosdem quoque potissimum in civitatibus Bergomi et Brixie iudices ordinarios et imperij generales auditores in omnibus civilibus causis ad cognoscendum et diffiniendum non obstantibus quibuscumque alijs privilegijs in contrarium facientibus nisi de ipsorum privilegio specialis mentio fieret constituit. Eodem preterea privilegio: omnibus privilegiatis vetuit: ne potissimum in civitate bergomi aut eius dyocesis ipsis ibidem existentibus quovis modo posse aliquem legitimum nisi de eorum speciali licentia petita et obtenta. Id quod pro privilegio: incipit: Imperatoriam maiestatem. Quod datum fuit in Tridentina civitate die .xx. Januarii anni .1530. Approbatumque habetur per omnes potentatus: qui postea per tempora in eisdem civitatibus regnare usque in presens: ut ex eorum analibus autenticijs optime patet.

1530

Cortona eburne civitas.

Cortona vetustissima olim eburne civitas a pelagis condita et inde eisdem pulsata a thyrrenis possessa: hoc anno cum diu sub dioecesi aretine civitatis stetit a iohanne pontifice in civitate erigitur: et iohannes quidam viterbiensis civis eidem episcopo assignatur. Expugnaverant enim eam quidam aretini et manibus spoliauerant: cum ab eisdem diu possessa fuisset. Sed inde instaurata et optime habitata ac frequentata placuit eidem iohanni pontifici in pristinum statum reducere: et ei episcopum concedens in civitate erigere. eumque postea in neapolitanos reges devenisset Ladislaus rex eandem populo florentino anno domini .1410. vendidit: atque sub eorum dominio nunc usque permansit.

1531

Raynaldus estensis marchio Aldromandini estensis filius hoc anno post fratrem rarie dicitur accipiens regnavit una cum Nicolao fratre annis .4. Adortuo enim Azone in carceribus a Frisco eius filio captivato: atque inde Frisco ipso a concubibus pulso et interfecto. Aldromandinus predictus

1532

Ænonis frater successit: qui moriens Raynaldū hunc & Nicolaū forma elegātes et strenuos reliquit fili-
os qui vrbis principatū resumētes statim galloꝝ presidia eiecerūt: & vrbem ab eoz faucibus liberauerūt. vꝛ
be itaq; in sua potestate redacta regnādi cupiditate allecti: vt vrbes firmo presidio stabilerent argentā raue-
natis ecclesie oppidū Passerino bonacosto mantua pulso adiuuante vi occupauerūt: & suo regno adiece-
runt: inde etiā cū scaligero iunctis copijs castrum sci Felicis mutinēsis dyocesis obsidere ceperūt. Quod
quidem oppidū Māfredus cū alijs. xx. castellis Carolo boemi regis filio cōmendauerat: quā ob rez Ca-
rolus & Māfredus cū Beltrādo copiaz ecclesie duce venientes oblectores adorūtur: & eos p̄tinus fūdūt
et in turpissimā fugā vertunt: et dissipatis oibus copijs ad octingentos viros interfecerūt: & maximū eoz
numerū captiuauerūt. Inter quos nicolaus Raynaldi frater cū multis nobilibus captiuus fuit. Ea opor-
tunitate legatus motus maiore exercitu congregato in ferrariā duxit: & eā obsidere cepit. Cūq; vrbes acri-
ter oppugnaret: & iā suburbū sci antonij cepisset Raynaldus susceptis auxiliarijs copijs vrbem erupit: et
ecclesie exercitū dissipauit adeo vt nullus euadere potuerit: vnde capti fuerūt Saleonus ariminensis: Frā-
ciscus ordelaphus foroliuensis: Ricardus māfredus fauentinus: & hostasius polletanus rauene & romā-
diolae comes: & alij cōplurimi. Sz raynaldus victor hostasius comitē cū Nicolao fratre & alijs captiuis per-
mutauit. Alios vero capitaneos honeste bitos: sibiq; obligatos contra ecclesiā in suis ciuitatibus remisit:
hac tñ conditione ne cōsodem estenses arma amplius sumerēt. Ea itaq; victoria clatus Raynaldus in bo-
nomiā ducens hostiliter cuncta per circuitū depopulatus ē: & in bonomiā ipsā vꝛgere cepit. Veruntñ argē-
tam oppidū cū essent excommunicati & interdicti tādez precibus ciuiū suoz fatigati reddiderūt. Tandem
et ipse Raynaldus cū bona pace mortē moriēs Obsonē nicolai zis filii regni reliq; successorē.

1534

Castinus scaliger veronensiū princeps magni canis ex fratre nepos hoc āno alberto fratre defūcto vꝛ-
bis imperiū lz iuuenis suscipiēs regnauit ānis. 17. Qui purgato vrbis dñio: ac sub manibus in integrum
redacto in id potentie creuit vt omnibus lombardie vrbibus: ac ipsi Banaro cesari suspectus & formidabi-
lis haberetur: presertiz cū in eo summa vigeret calliditas ac maxima regnādi cupido. Nam ab ipsa adole-
scentia exercitū ductare expeditionesq; obire cōsuevit. Et p̄pterea nō contētus verone dñio: sed et bergo-
mū & bixiā ab Accio vicecomite primū ademit ac parmaz a Rubeis auferre conatus est. Inde crescente
eius potentia lucā: vicentiā & patauiū ab vbertino carrariensi abstulit: & in suā potestate redegit. Quas ob-
res Mastinus omnibus per circuitum formidabilis esse cepit: eo potissimum q̄ incredibili populoz fa-
uore vnice coleretur. Ad quem dominatus comprimendum omnes ferme italie principes conueniunt: &
precipue veneti: & Luchinus vicecomes: qui Accio successerat. Quare omnes maximo exercitu coacto
veronam obsidione cinxerunt. Sed postquam Luchinus Bixiam & Bergomū eidem abstulisset timē-
tes reliqui nedum vnius potentiam extinguere vellent alterius auerent. pacem cum Mastino ea con-
ditione ineunt vt patauiū vbertino carrariensi omisso & Bixia ac Bergamo Luchino ipse Veronam: vi-
centiam parmam lucāq; teneret. Sed cum ad annum domini millesimum trecentimum quadagesimū
quintum parma a carrariensibus eiectus fuisset. Lucam etiam cum tenere non posset florentinis vendidit
hic vñ tantūmodo filiū genuit quē & post eū regnare constituit & filiā noie reginā quā Bernaboni viceco-
miti matrimonio copulauit. Ex pellicibus at multos genuit filios qui maloz multoz cā fuerunt.

Circa disciplinis excellentes.

CJoannes Andrea patria bononiensis: Iureconsultus etatis sue celeberrimus: & pontificij quāmaxime
vberimus fons: tempestate hac floruit & nouellas super decretales edidit celeberrimas: ac Sextam Cle-
mentinalē accuratissime glosauit: atq; in Sexto alias nouellas composuit. Insuper & opus Mercuriale
& in additionibus speculi aliud peregregiū edidit. ipsius aut clarissima gesta & alia ad eum pertinentia ex
additionibus ipsius extra de vita & honestate cleri. in ti. de filijs presbyterozum optime colliguntur. Obijt
autem anno domini. 1348. Bononie ex peste pro ut eius discipulus Joannes Calderini meminit: i. e. No-
stra: extra de cohabi. clericozum & mulierum.

CLynus pistoriensis ex nobili Symbaldozum familia natus Dyni auditor & predicti Joannis Andree ami-
cissimus: ciuili pontificij iuris prestautissimus sui seculi doctor: per id tempus lecturam perutilem super
codice castigatā & accurata doctrina conscripsit. Atq; super prima digesti veteris parte vsque ad titulum
Si ex noxali causa agatur: & in secunda parte super titulum de rebus creditis. Super reliquis autem par-
tes per viam additionum composuit.

COldradū aut de laude concistorialem aduocatū Dyni discipulū: & Joannis Andree familiarē doctrina
legum & moribus optimis insignē per ipsum tempus floruisse constat. Qui & ipse in iure ciuili post se mul-
tas reliquit lecturas: ac consiliorum peregregium opus.

CNicolaū aut Mutinensē superioribus viris nequāq; in legibus doctrina inferiorē & ipse hisdem tempori-
bus & auctoritate & scriptis floruisse ferunt. Qui & ipse in digestis & codice solēnes & accuratas cōscripsit le-
cturas de quibus rara habetur copia.

CJoannes calderini Ciuis Bononiensis Joannis andree precipuus filius & discipulus eruditione & san-
ctimonia insignis: & ipse per idem tempus pontificium ius tum legendo disputando atq; scribendo pluri-
mum illustrauit. Eo q̄ ipsius in Decretalibus plurimi extant commentarij: Ac consiliorum in ea faculta-
te peregregium opus.

Raynerius forolinensis ceber inriconfultus Bartholi saxoferratensis preceptor: et ipse per hoc tps i precio existens commentarios et tractatus in legibus edidit. Et post anno domini. M. ccc. lxxij. cum magna nominis sui fama ibidem diem obiit.

Federicus petrucius senensis supradictor contemporaneus: et ipse admodum doctus quoddam opus laude dignuz edidit ad studentiu eruditionem peroptimum.

Recuperus de sancto meniato etruscus iureconsultus dignissimus et prestatis ingenij vir hisdem temporibus in precio fuit. et nonnullos in legibus tractatus edidit.

Lapum de castellione eiusdem professionis et doctrine viz hec tempora illustrasse fertur: qui et inter cetera ingenij sui monumenta peregrinorum opus allegationum suarum composuit.

Barholomeus de Elsa patria bergomensis: cuius sexdecim chronica extant libri sub Joanne pontifice floruit: et suum opus per hoc tempus perfecit.

Berricus de vmaria sacri ordinis eremitaruz dini augustini professor et sacraz litteraruz peregrinus doctor tempore hac apud parisijs celebri doctrina insignis fuit: Qui ab ineunte etate pleraq; memoratu digna conscribere orsus est: e quibus in ethicoz libris extat comentaria adeo digna vt inter omnes comedatissima habeantur. Item de sanctis opus solene. Expositione decretalis de celebratione misse. De perfectione hois li. i. De exemptione libroruz vnum. De incarnatione verbi tract. i. De quadruplici instinctu tract. i. Quodlibeta duo cu alijs multis eleganter et docte editis. Quibus gestis tandem ad celeste patriam migraturus cum sacra oia religiosissime percipisset cofratibus vale facies hec verba protulit. In manus tuas pater deus commendo spuz meum. In manus tuas filius deus commendo spuz meum: In manus tuas spuz sancte deus commendo spuz meum: quibus copletis vt noster Jordanus scribit: scaz deo reddidit aiaz.

Bermanus de fildis eiusdem ordinis sci Augustini professor: et insignis theologus: et magno ingenio vir maioreq; doctrina et sanctimonia per hoc tempus ad multoruz eruditionem hec que subiecta sunt edidit. opuscula: v3 sup primu sintaz. Sup can. ca. De materia can. Expositione duplici orationis. Expositione super Bne maria: Breuiloquiū de expositione misse. De quatuor sensibus sacre scripture copendiu. De nuale sacerdotuz. De vitijs capitalibus tracta. i. Exameron duplex. Clausstrum anime librum vnum. De conceptione virginis marie tractatum vnum. De modo studedi tractatu. i. Intraductoriu iuris tractatio vno. Collationes pdicabiles per ani circulu. Super libru rhetoricoz tract. i. De vera et falsa amicitia li. i. De compensatiōe oronū dñice cum oronibus canonicis tractatu. i. De. v. sensibus tract. i. Sup decretale omni vtriusq; sexus tractatu. i. Sup genesiz possilla. Contra errorem fragellaroz tract. i. Contra magistruz Conradum de comparatione misse tract. i. Sermones preterea multos ad populu edidit. Et et multe eius extant qdes. Deniq; et metro d diuisione pbie tract. coposuit. Item de mansionibus li. i. et alia multa.

Gerardus ante natione bononiensis Carmelitaruz ordinis doctor: hisdem tpius cu parisijs oiu clarus et insignis habitus fuisset post multoruz editionem libroruz Anintoni diem obiit.

Barholomeus natione pisanus ordinis predicatoruz theologus et insignis decretoz doctor: p hoc tpsu tepus pisis floruit et multa laude digna coposuit: inter que putile opus et quasi diuinu ad cofessozuz instructionem edidit qd sum az pisanu seu magistrutiā appellauit. Ea. n. ipso referente per fecit anno domini. 1338.

Albertu Brixianu eiusdem pfectionis et litterature: lz maioris sanctimonie viz cu eodem clarissime: et miraculis floruisse tradunt: qui preter sanctitate maximā et ipse summā celebrē de casibus coposuit. Cui aliquando beatam Augustinum cum beato Thoma aquinate apparuisse tradunt etq; dixisse Thomam mihi par est in gloria virginali: sed in immundicia cordis prior.

Guilielmus Decha excellentissimus minoruz ordis doctor per hoc tēpus mirifice laudat: q in logica phiā ac theologia optime scripsit: insuper dyalogū et tractatu de corpore xpi edidit.

Sertoriu valenses insignē ordinis minoruz theologū moribus et vita preclaz isto tpe plurimuz laudant: eo q in sacris codicibus multa coposuerit. Sed et cu diligens diui pīs nri augustini imitator existeret. In libru ipsius de Cl. dei perpulchre scripsit. Antē cu primū generalis minister ordinis sui haberetur ad cardinalatus officium postea assumptus fuit.

Turci Othomani ab Othomano eoz primo principe nuncupati: qui nostris tpius totā ferme Asia minorē et greciā partiz armis partiq; seditionibus sibi subdiderunt: tēpore hac adhuc Joāne pontifice predicto psulante ab Othomano quodā turco exigui census et obscure inter eos nato principia sumpsere. A quo postmodū: ut premissuz ē: eius posterū vsq; in presens othomani turci appellati sunt. Hic igit othomanus primus turcoruz rex. Bū iter tarcoruz pncipes magna orta esset discordia: felicē sibi pbuit ausuz et dū reli qui inimicē sese dilaniarēt accitis vndiq; viris latronibus alijsq; raptoribus et pcedonibus breui tempore et nomē magnū et auctoritatē maximā adeptus est: vnde et oppida non pauca a principibus sue gentis accipi ens in suā redexit pates. Qui mox Orchanē noie reliquit filiu: q et ipse suscepto regno rē a pte inchoatā longe lateq; propagauit. Eoz mortuo Amurates filius eidē tertio loco successit Vir callidus et infidus qui cu duo xpiani de grecoz imperio: ut infra dicemus: disceptarent ab altero qui superari timebat ex asia in greciā pro auxilio accersitus fuit: qui videns ambos viribus fractos atq; defessos arma in eos conuertit et greciē magnā partē sibi subiecit. Is moriens duos post se reliquit filios. Solmanū et pacietē. Solmano aut extincto res vniuersa ad pacietem deducta est: qui priusq; a Thamerlane caperetur res magna in gre.

cia gessit. Dimissus vero nil memoria dignū postea egit: s; inglorius apud Asiā e vita migravit. Huius autē filij cōplures fuere. Quorū primus Calapinus fuit quintus inter eos rex natu maior: qui regnum post patrem obtinuit. Cui defuncto Orchan filio adulescentulo regnū devenit: qui paulopost a moyse patruo extinctus fuit. et non multopost et ipse patruus nullo supstare filio decessit. Maubmetes autem sextus rex: retius ex Patrie filius subsecutus regnū obrinēs magnas res in europa gessit: multosq; turcorū ignos armis oppressit: necnō et eorū regna abstulit. Ipsoq; mortuo Amurates filiu dimisit heredes: qui et Abustaphaz patruū superavit: atq; tam in grecia q; in asia multas victorias obtinuit. Hic mahumetū habuit filiū viz preclarissimū qui duo imperia: et duodec; regna acquisita suo adiecit dominio: d quo. j. āno dñi .i.48i. suo loco dicemus: hicq; deficiens Patrie primogenitū imperatorē ad huc extāte dimisit.

Bononia romādiolē primaria civitas: his diebus ab eūte ex italia boemo rege aduātibus florētinis: et raynaldo estēsi pulso pont. legato i libratē se vēdicat: et supris armis i ecclēastico p̄sidio admōz crudescit: et multos tū in vrbe: tūq; in agro interfecit. Quā obrē legatus: q se i arce receperat oi spe destitutus arcē bononiēsisibus cū pāce reddidit: et i auinionē ad pō. se recepit: et statim papa die obiit.

Enedictus xi. papa p̄ia tholesanus cisterciens̄ ordis p̄fessus iacobus ātea vocatus hoc āno ex p̄s̄bo cardinali pont. creatus sedit annis. 7. mē. 3. et diebus. 17. q pontificatu inuito cēsuras in bauaro fulminatas vt impij vsurpatorē iteravit. Uex postea veritus ne vacāte impio ab aliquo externo hoste occuparet̄ Acciū et luchinū vicecomites suos i mediolano et i alijs vr̄ibus: q̄s possidebāt vicarios cōstituit. Eadēq; potestātē Mastino scaligero ac alijs regulis tribuit. senatuiq; et populo Ro. p̄legatū p̄suasit: vt senatoriā dignitatē: quā diu regio noie gesserāt suis tandē auspicijs et ecclēsie administraret̄. hanc obrē et Stephano coline senatoriā dignitas ad gn̄mniū progata ē. Hic at̄ p̄ti. cū i theologia et alijs doctrinis ac moribus oibus insignitus cēt rāte fuit constātie: vt nūq; a recto vel vi vel pollicitationibus: aut precibus dimoueri potuerit. Et iō cū semel tm̄ i toto sui p̄ntificatus tpe sacros ordines celebrauerit: vbi sex Cardinales p̄byteros viros egregios creauit nō ex suis: vt sepe fit: s; vndequaq; ad se vocatos: hic i auinione pontificias et qdē celebres edes cū turribus et pomētis edificauit: ac Ro. beati petri basilice rectū restituit fecit. Eius at̄ tales fuerūt s̄nie. Talis esto filius: quales ignatos cupis hie. Malus moris: Bonus at̄ magis uiciū formidat. Que seis legendo sua: q̄ nescis legēdo disce. Eque turpe est caref amicis: et eos sepe mutare. Optime cōseruant̄ amici si preces eorū cogitāt. Regi turpius est vinci beneficijs q̄ armis. Hic deniq; moriēs et ipse multā auri viz nō cognatis vel affinitibus: s; ecclēsie: et bonū decet pontifices: reliquit. Quā obrē in eius morte omnes fere p̄ntes: et absentes collachrimarunt.

Philippinus Ludouici gonçage filius p̄re hoc āno defuncto in mat̄ue regnū succedēs regnavit ānis. 25. Nā cū antea eius pi ludouicus capitaneus diceretur ipsū Benedictus papa vicariū mat̄ue et Regij lepidi ecclēsie noie designauit. Hic. n. t̄pibus vacāte impio vnusq; q̄ quis puus dñs ex alieno rapere conabat̄ vñ eū alij hoc alij illud occupare niterent̄ et ipse philippinus regin lepedi deditibus se civibus in ptātē suam recepit. Hic itaq; philippinus cū esset magnanimus et corporis forma procerus multa bella strēnue gessit. Et p̄sertim d̄ obigōnē cistēlez sibi insēlū et indies pp̄ Rbegiū sibi aduersatē. A quo aliquñ in bello provocatus in Rbegiē euz ouenit agro et collatis signis cū eo cōstixit et rāto impetu eū fudit et eius castra p̄sligauit vt fugientē Obigōnē vsq; ferariā eū cū maxima suorū cede persecutus sit.

Obigō estensis Nicolai p̄dicti Raynaldi fr̄is filius patruo hoc āno succedēs regnavit ānis. 22. vir qdem splēdidus atq; magnificus pp̄ qd̄ Benedictus p̄ntifex p̄legatū suū cū Ferrarie et mutine ac argēte suū isti tuit vicariū vectigalē: vt v3 singulis ānis decēmilia numū auri ecclēsie Ro. p̄solneret. Hic at̄. ii. principatus sui āno parmā mastini scaligeri vr̄bē quā pauloāte florētinis. 50. milibus auri eis v̄dere statuerat: ab Accio Corrigiēsi: cū ipsā tueri nō posset accepit et i suā ptāte; redegit. Quā potius elatioq; factus: Philippinus Bōçage bellis laceßere tēptauit: a quo tadē vltima qñ p̄ntie fugatus et p̄sligatus fuit: hāz desperatione rex p̄morus obigō parmā acceptā cū retinere nō posset Luchino vicecomiti dedit.

Valeotus malatesta vngarus cognomēto appellatus: his t̄pibus apud Arriminū flaminie p̄uincie vr̄bez ex capitano cū reliquis eius fratribus a Benedicto pontifice cōstituitur: quē et postmodū etiā eius successor̄ Clemens sextus ap̄lica et impali auctoritate confirmavit et in ea ipse et eius successores vsq; in p̄ns oēs p̄serauerūt. Is nāq; galeotus fuit vir oi virtute firmavit et in ea ipse et eius successores vsq; in p̄ns oēs p̄serauerūt. Is nāq; galeotus fuit vir oi virtute firmavit et in ea ipse et eius successores vsq; in p̄ns oēs p̄serauerūt. Is nāq; galeotus fuit vir oi virtute firmavit et in ea ipse et eius successores vsq; in p̄ns oēs p̄serauerūt. Is nāq; galeotus fuit vir oi virtute firmavit et in ea ipse et eius successores vsq; in p̄ns oēs p̄serauerūt.

Bononia romādiolē civitas

Paſ. 206

654

654

liberant aio & multas eis strages intulit: hic tñ cū superioribus annis pro legato Bononiensi ecclesie nomine cōtra Raynaldū estensem arma sumpsisset ab eodē Raynaldo cum reliquis principibus captus fuit a quo tamē benignissime acceptus illesum abiit & permisit. Ab isto namq; dignissimo pncipe ortum habuere Carolus & Pandulphus malacta fratres fortissimi principes: de qbus loco suo mox dicemus.

C Ordolphorum regni principium.

C Franciscus Ordolphus vir p̄stantissimus & ipse hiscē tēporibus a Bñdicto p̄fice Romano ex nobili capitaneo vicariatus dignitate vna cū Simbaldo fratre in Forliviensi ciuitate accepit: Hi enim fratres cū potētissimi atq; p̄marij in Celena & Forliuio bñent a pncipio cōtra ecclesiā p̄ impatore senserāt & sub capitaneatus titulo post mortem Clemētis q̄nti istarū duarū vrbū principatū occupauerāt: sed postmodū in fidē p̄fice veniētes a Bñdicto p̄fice vicarij ecclesie noie cōstituti eos ēt Clemēs. 6. postea cōfirmavit. Et hi etiā a Raynaldo Estēsi capti fuerūt: sed postmodū in libertatē remisit: Hec enī p̄clarissima familia sub eodē titulo vsq; ad añū dñi. 1480. i Forliviēsi tñmō ciuitate pduravit.

C Manfredorum regni principium.

C Ricardus autē Manfredus ex clarissima Manfredi Sicilie regis stirpe p̄creatus & ipse his t̄pibus similiter ex capitaneo seu p̄mario vrbis Fanetie & Imole vrbū vicarius a Bñdicto pontifice institutus p̄fuit: seu regnavit vna cū Joāne fratre añis. 16. he tamē due ciuitates lōge antea in ipam illustrē Manfredorum nobiliū beniuolētia & obediētia deuenerāt: & eos tanq; p̄ses & defensores habuerāt: ac eorū nutu oia in eas dē a ciuibus disponebātur: & cū ēt a Clemēte. 6. p̄fice in eisdē cōfirmati fuissent vsq; in p̄ntē diē maxie i Fanentia cum gloria perseverant.

C Bartolomeus gradencio. s. r. 50. venetorū dux hoc año Frāco Bādulo duci suffectus ducavit añis tribus mēse. 1. & diebus. 20. Hic cū prudētissimus eēt: & rerū multarū sciētissimus Tarvisinā ciuitatē Senatui nō armis: sed prudētia agsiuit: Inde cū floretini & potētia & dñatu iā ab italis i p̄cio bñent cū eisdē p̄mū societate & sedus iniit: & q̄maxie aduersus Mastinū scaligerum & alios Senatui aduersantes que etiam nunc vsq; vt plurimū incorrupta permansit. Alia quoq; beneficia hic vrbis venete attulit. Et octimum mortuus in porticu sancti Marci sepelitur.

1540

C Ubertinus carrariensis Marsilij p̄dicti patruellis hoc eodē año post ipm Marsiliū iuregētū ex ipius Marsilij testō Padue dñatū suscipiēs regnavit añis sex: hūc cū Mastinus veronēsis p̄nceps magnifac fecisset claudibus & dānis: tādē lacessitus eidē vrbē tradidit: q̄a venetis & Luchino vicecomite p̄cm añibus cū pax inter ipos cōfecta eēt eidē Ubertino ciuitas mox reddita ē: quē statim Bñdictus p̄fex apostolica & impiali auctoritate ipm in ea cōfirmavit: & deiceps quoad vixit ipaz in pace possedit: Ip̄o deniq; mortuo cū Marsilius eius filius successisset: eodē año ab Jacobo Ubertini patruelle cōspiratiōe scā interfectus fuit: & ipse vrbis primatū suscepit.

C Luchinus vicecomes Accij p̄dicti patruus & Matthei filius hoc año Accio ip̄o nepote mortuo in Mediolanēse regnū succedēs regnavit vna cū Joāne eius fratre vrbis archiepo añis ferme. 8. Hic namq; clarissimus impator extitit: & in oī laudis genere quā in pncipe oporteat eē clarus fuit: qui pncipatu suscepto oēs vno aīo hīc cepit: nec ad dexterā aut ad sinistrā aspiciere voluit: vñ & cūctos q̄ ab Accio exulauerāt redire fecit: quā obcam oēs in suā pellexit beniuolētia. Hic cōtra mastinū scaligerū virū irer italos potētissimū bellū suscepit: & Bergomū & Brixia vrbes sibi ablatas ab integro recuperavit: Deinde multas alias ciuitates prim armis: p̄tinq; beniuolētia in fidem recipiens suo regno adiecit. Quamobrem Benedictus papa ipos Mediolani aliarūq; vrbū quas possidebant vicarios ecclesie nomine constituit: Hos autem solos quasi Clemēs sextus eius successor cum tota italie in tumultu ob reditum Bavarum imperatoris depositi etiam in insubre vicarios confirmavit: De reliquis Italie principibus nulla ferme mētionē habita: Existimat enim eos ob eorū potentiam Bavarō redeuntē resistere posse. Hic quippe vir cum cbristianissimus ac munificentissimus esset multa monasteria et basilicas in mediolano et alibi partim restituit: partimq; a fundamētis edificauit: additis etiam prouentibus quibus sacerdotes vinerent: Insuper & menia nostre ciuitatis Bergomi magna ex parte vetustate collapsa suis quasi impēsis instaurauit: vt ex muroz ipoz inscriptōibus appēt: arcē quoq; in colle eiusdē vrbis quā capellam vocant a nepote incobata año salutis nostre. 1345. ipse perfecit: itidē in castello brixie egit: quod in meliorem & celebriorem formā redegit: Hic cū Isabela patria genuēsē p̄stantissimā & elegātissimā mulierē duxisset vxorē nullum p̄ditū nō se deuouit b̄to Marco euāgeliste vñq; potuit suscipere prole. Et cū se b̄to Marco deuouisset duos vno partu edidit filios: quibus editis cōfesti Venetias ad grās diuo Marco exolendas prexit: vbi & ab Andrea Bādulo duce & toto senatu sūmo honore excepta fuit. Tādē Luchinus hic cū nil p̄termisit: & añ pncipatū & in ip̄o pncipatu qd iustū decet pncipē año dñi. 1349. tertio idus Januarij mediolani defunctus ē: & regijs exequijs decoratus in phano diui Ambrosij insigni tumulo sepultus est.

1541

C Viri disciplinis excellentes.

C Franciscus petrarcha natiōe etruscus religiosus deuotissimus & p̄bis ac poeta sui t̄p̄is clarissimus his t̄pibus ob singularē oī lītatura doctrinā atq; sciētissimā vitā i tota italia & fere in europa maxio in p̄cio hūis est: & q̄maxime cum propter singularem eius poēm apud omnes singulare & p̄bēne decus haberetur

1542

- Romea Ro. Senatu in capitolio vnuerſo cetu aſſate: Roberto Sicilie approbāte laurea corona inſignitus ē: hic enī cū ab ipſa pueritia litteris oibus ſe cōtuliffet poeta inſignis & orator facundiffimus euasit: ac etiā omnis philoſophie ſumus aptus ei fuit: & cū i eis atq; diuinis ſcripturis ſe totū cōtuliffet captus amore vite ſolitarie ad exercāda oīa vitia ſummi pōtificis & alioꝝ patrū ac pncipū mundanoꝝ beniuolentiaz tanq̄ alter Joannes baptiſta ſpēnit & dimiſſa patria ſua in patauino agro in quādā vallez clauſam abiit & ibidē omnē fere floridam innētutē ſuā: vnus villici cōtētus obſequio: meditādo orando & ſcribēdo cōſumere voluit: tādē cōfectus ſenio in āno dñi. 1374. ibidē ſancīa xpo reddidit aiām: cuius venerabile corpus ibidē in ſepulchro marmoreo. 4. colānis inſtētato ſepultū fuit: hūc autē cū ingenū pter humanum a deo datū ſaiſſet p̄mus oīum lōgo poſtliminiū fuit a quo eloquētie ſtudia excitata ſunt. Nec tamen eum attingiſſe eloquētie ciceroniane florem dicēdū ē: ſicut noſtris tēporibus multos oratos videmus: quod tamē certe magis ei enenit ex libroꝝ q̄ ingenij carētia. Edidit autē hic celeſtis vir tā proſaice q̄ metricē plurima opa: que cū ſunt lepore ſonāntium verboꝝ melliflua & ſentētiarū ſucco mirabili ſapida potius artificio celeſti q̄ hūano ingenio iudicantē fabrefacta: ſed q̄ ad manus n̄ſas deuenire hec ſunt bacholicorū verſibus li. i. q̄ icēpit: *Donice tranſillo: de vita ſolitaria li. i. Paucos hoīes noui: de remedijs fortuitoꝝ li. i. Cū res fortunaſq; Epistolaz li. i. Si in ſeua piū ſeruaſſent ſydera regē: Aphricā etiā edidit quam Roberto regi intitulanit. Scripſit & Scipiois ap̄bricani vitam atq; ritimoꝝ libꝛos plurimos materna lingua compoſuit multo ſplendore fulgentes ac ingenti ſuauiſſe redolentes.*
- F**ranciscus de barbarino florētinus poeta & canōiſta clariffimus vir quidē fidei integerrime & morum honeſtate ac ſpectabili vita laudabilis cū petrarcha floruit: q̄ rſi ſacros canones longe magis q̄ poeticam nouerit: & ipſe nonnulla opuscula Rbitimis vulgaribus ingenij ſui mobilitatē preſtantia edidit: qui adhuc apud multos in precio habentur: propter quod & inter egregios viros merito computandus eſt.
- A**lbricus Roxiatus bergomēſis Auguſti pōtificijq; iuris optimus interpres & ipſe iſto tēpore apud Bergomū ortus ſui ciuitatē & alias ciſalpine gallie vrbes clariffimus ea in re habitus ē: cuius eminentiſſimo ac p̄pe diuino ingenio permaxie ampliffima ciuiliū pōtificaliū legū volumina ſunt illuſtrata. Max super toto codice ac nouo veteriq; digeſto: necnō & inſorciato cōmētarios edidit excellētes: ſed & in ſtatutis ac ſexto decretaliū tractatus cōfecit pulcherrimos. Comediā quoq; diuino volumine ſup Bantē poetam cōpoſuiſſe tradunt & quedam alia.
- J**oannē et Suardū bergomēſez vix domi nobilē: ſed v̄tutibus & legū ſcīa nobilioꝝ hiſdem temporibus aſcribunt: qui rſi aliqua extantia non ediderit: in eadem tamen vrbe Bergamo ingenio locupletioꝝ maior in precio habitus eſt.
- V**uo natione brito eruditiffimus iurifcōſultus & ipſe per hec tēpora preter doctrinam & ſingularē eloquētiā q̄bus egregie inſignitus erat mira etiā pietate ac miſericordiā in paupes vtens celeberrimus hitus ē q̄ cū amplū h̄ret patrimoniū ſpem oēs ſuā in deo collocās pauper & orphanorū ac viduarū p̄ virili ſemper tueri voluit: p̄ qd & cōdignā laboris ſui mercedē a dño poſtmodū p̄cepit: quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis iter ſcōs aggregari meruit. vii & eius feſtū. 6. calē. ſeptēbris celebrari iuſſum fuit.
- G**regorius arriminēſis ordīs eremitaz diuī auguſti. gnālis prior acutiſſimus ſacre theologie interpres hiſdē tēporibus apud pariſiū gymnazoꝝ caput ob ingenij magnitudinē a tota v̄nuerſitate magnas laudes cōmeruit: vbi cū ei ingenū perſpicax eēt & rez multarū & q̄maxie philoſophie & theologie plena eēt noticia: ſup primū ſecūdū & tertium ac quartū ſnīarū accuratiſſime ſcripſit: qua qdē lectura ē nūc pariſienſes vt plurimū vtuntur: habentur & eius in epiſtolas pauli commentaria digniſſima.
- T**homā de argentina ordinis generalē poſt predictū creatum tempeſtate hac floruiſſe ſerunt: Qui ſuper quattuor ſentētiarū libꝛis & ipſe cōmentaria digniſſima edidit: q̄bus ſcolastici in germania maxie vtuntur cum plurimum alioꝝ ſcriptis preſtare ceſſantur. Et cum religioſiſſimus eſſet poſt multa beneficia ordini collata etiā conſtitutiones ordinis in formam redegit.
- A**lphonſus et hiſpalēſem ep̄m & eiūſdē ordīs profeſſum ac doctozem cū eiſdē claruiſſe tradunt: Cuius ſcriptura maxie ſuper ſentētiarū libꝛis ab oibus maximo habetur in precio vbi haberi poſſunt.
- A**licbaelem de maſſā ipſius etiā ordinis ſclariffimū theologum & multarum artiū ſcientiſſimum atq; venerabilem virum hac etiā tempeſtate nonnulli floruiſſe tradunt. Qui preter ſentētiarum cōmentaria etiā ſuper mattheum de quattuor virtutibus cum alijs pleriq; opusculis edidit.
- J**oannes de Bacone ordinis carmelitarum egregius ſacre theologie magiſter & iuris canonici doctoz: per hoc ipſum tempus primū apud pariſium. deinde in angliam profectus ob doctrine & ingenij magnitudinem eminentiſſimus ac ſupremus inter eruditos indicatus eſt.
- A**teſtanū de Aſt ciſalpine gallie ciuitate ordinis mioꝝ bachalarium omni doctrina excellentiſſimus hiſdem temporibus celebrē ac ſclariffimā ſummā tam in theologia q̄ in legibus edidiſſe tradunt.
- J**oānes et d Saxo eiūſdē ordīs p̄ ipz ipz & ipſe aliā ſummā i vtroq; iure: lz nō eiūſdē p̄cij cōpoſuit.
- L**udolphus alamanus ordīs cartuſienſiū vir doctria & moꝝ ſcītate cōſpicuus hac ipſa tēpeſtate peroptime vitā dñi n̄ i ieſu xpi egregio volumie & quodā celeſti artificio: imo potius diuina reuelatōe q̄ ſtudio fabricauit: i quo certe ſe oñdit venerabilē vix & oīz rez tā diuiaz q̄ hūanaꝝ: & potiſſimū ipſius ieſu xpi vite. put potuit boi inēe pleniffimā hūiſſe noticiā: alia quoq; laude digna hic deuotus atq; venerādus p̄ edidit.

C Andalo natione genueris ex nigroz optima familia natus astronomus qdes scientissimus et generosus ac venerabilis vir: Joannis Bocacij in astroz motibus pceptoz: hoc ipso tepore floruit: cuius quanta fuerit eius in oibus circumspectio: qtaq; morum grauitas et modestia ac syderum noticia ide in quodecimo deo-ram Genealogie lib. optie declarat. Na cu vniuersum ferme pagrasset orbe no solu regulis veteruz vt plurimum sit: astroz motus agnouit: s; etiã sub quocũq; climate: sub quocũq; orizonte experiẽtia discursiũ certior factus visu didicit: quod alij auditu discũt: Cuius quide pclarissimi viri plurima extãt in ea facultate opuscula astroz celiq; motus oĩdẽtia q certe qtu sibi circa talia fuerit peminẽtia ipa declarant.

C Barlaã at diui basilij moachũ natione calabruz viz oi sciẽtia clarissimũ et grecis maxie adeo eruditũ vt imperatoz et plurimozũ principũ grecoz atq; doctoꝝ hoĩam priuilegia haberet testãtia nedũ his teporibus apud grecos eẽ: sed nedũ a multis seculis citra fuisse virũ tã insigni tãq; grãdi scia pditum: quẽ nonnulla greco sermoe composuisse tradunt: que et si quedam non fuerint in librum redacta ostẽderunt tamen euz multa vidisse: et optime intellexisse demonstrant.

C Paulus perusinus grauissimus iuris vtriusq; doctor: Barlae pdicti singulari beniuolentia iuctus: vir ml- tarũ rez notitia doctus p hoc tepus supstes exis inter viros pstatẽs annũeratus e: eo q maximũ compo- fuerit opus quod collectionũ libũ intitulauit in quo multa sunt ad varia spectãtia: Et qcquid de dijs ma- xime geriliũ no solu apud latinos: sed apud grecos inuẽiri põt adintozio Barlae pdicti collegit: a quo Bo- caciũs: vt ipse testatur: multa de generatione deoꝝ excerptit: hĩc diu custos et magister Biblyothece Ro- berti regis Sicilie fuit.

C Paulus geometra florẽtinus p hoc ipm tepus vniuerso occidẽti ea i facultate et arismetica atq; astrolo- gia notissimus fuit: et nulli sue etatis secũdus: cui adeo ea in facultate oia fuere aperta: vt nil apud eã illi in- cognitũ fuisse reserat: et qd mirabile dictu visuq; fuit loge magis qegd de syderibus aut celo loquentibus etiã pprijs mãibus cu inlstris ad hoc cõfictis oculata fide spectare volentibus demõstrauit.

C Joñus deniq; florẽtinus pclarissimũ in pictura ingenij vir q supiozibus diebus antiquaz loko tpe pigẽdi arẽ nobilissimã reddidit hisdẽ teporibus eãobzẽ in pãio exis: cu a Benedicte põtifice in auinione ad pin- gendũ martyru histozias ingẽni pãio statutũ fuisset morte puenitus rem omisit.

6542

C Clemes sextus papa patria lemoniẽsis monachus petrus atea vocatus hoc año ex Rothomagẽsi archiepo pãofici Bndicto suffectus sedit anis. x. mē. vi. et diebus. 8. phumanus qdẽ liberalisq; et multe doctrine ac cõposite eloquẽtie vir: q pmo põtificatus año: cu decẽ cardinales creasset: vnũ ex fratribus suis monachũ et alterũ ex sorore nepotẽ fecit: postmodũ Jubileũ: quẽ Bonifacius. 8.

Pap. 207

1343

millesimo tricẽtesimo dñi nri año celebrauerat: tõe cẽtenariũ in cẽtenariũ obseruãdũ declarauerat: ad qu- quagenariũ nũerũ reduxit: q e pprie iubilei nũerus: Unde ex depositioẽ impij Banarij vniuersa Italia tu- multuãte Luchinũ et Joãne eius fratre archiepũ vicecomites vicarios suos in Mediolano cõfirmavit: a ceteris aut abstinuit: cu Banarus Tridẽtũ petẽs Italia intraturus videret: Qni pari mō et ipse in mul- tis ecclesie terris vicarios suos impãali auctoritate cõstituit: videlicet in Viterbio Joãne de vico vrbis p- fecum Galeotũ malatestã in Arrimino: Antoniũ ferretanũ i Ancona: Hẽtilẽ varancũ Camerini: Hũ- donẽ polẽtanũ Ravene: Frãnciscũ Ordelaphũ Forliuĩ et Cesene: Joãne mãfredũ Fauẽtie et Imole: ac alios p diuersa latine pncie loca. Clemes aut põtifex quosdã cardiales ex Auinione Romã misit: qui statũ vrbis cõponẽtes seditõibus sublati Petrũ Sarã colũnẽsez et Joãne Urũ filũ Senatozes declara- runt: ac Nicolãũ publicũ scribã ciuẽ Romanũ q statũ vrbis in suã redegerat prãte: et seipm tribunũ consti- tuerat: ceperũt et in viculis cõiecerũt. Quapp timẽs põtifex ne italia flãma et ferro vastaret: Bononiã sta- tũ vicecomitibus hac lege cõcessit: vt duodeci milia nũmũ auri singulis anis ecclesie Ro. psolueret et pa- cem iter oẽs cõstitueret seu cõseruaret: Beniãq; cu barbari et mauri ifideles vtrãq; hispaniã et germaniã la- ceraret: Clemes hic põt. ad gerẽdũ bellũ q eos pncipes cõpulsit: q hõs hostes sepe et feliciter pugnauerunt multiq; eoz cesis inuẽrabiles triumphos egerunt: Undeq; cu sedus pĩepe in Eduardũ Angloz et Pbi- lippũ Frãcoz reges cõponere attentasset: frustra laborauit: postreõ in oibus bõĩ pastoris officio fuctus año dñi. 1352. auinioni morit: et a cardinalibus adhibita honesta funeris pompa ibidem sepelitur.

C Andreas Bãdalu. 56. venetozum dux Bartholomeo duci hoc anno surrogatus ducavit anis. xi. et mē. 8. vir certe sua etate magni et excelũ cõsilij: sed etiã pro Francisci petrarche testimonio litterarũ eruditioẽ doctissimus et magnificẽtissimus: cuius tepore cu Cretenles a Senatu defecissent: ipse suo consilio: sua- q; pudentia potius q armis rursus colla submittere coegit: nã statim classẽ in eos mittens leuibus cer- taminibus deuicit: et in fidem conuertit: indeq; Clemẽtis pontificis hortatu triginta biremes auxiliares in mauros vtrãq; hispaniã vastates transmisit: et eos multis incõmodis et cedibus humiliãt: pugnavit deinde nauali plio cu genuẽsibus: quos cu pmo cõsiliũ supasset: paulopost ab eisde reasumptis viribus Pbilippo auria eoz duce audacissimo susus et p̃sfigatus ac laceratus fuit: quo conflictu Senatus Ve- netus Libium insulam perdidit: et Eubotam vix tueri potuit: Eo nãq; bello veneti a Genẽsibus tantam occidionẽ susceperũt: q tam antea vnq; hĩc aut cum vrbẽ Venetã multis et pclarissimis edificijs cultio- rem et clariorẽ reddidisset: p tricorniũ seuissima et gnãlis pestis eã inuasit: vt ingẽtẽ multitudinẽ cõsumpse- rit: adeo vt potius habitatioẽs hĩtoribus: q hĩtatozes eisdem careret: Ex qua qdes cu et ipse defecisset: apud sanctum Marcum in baptĩsmali capella sepultus fuit.

1343

Cualterus natione gallus Athenarum dux appellatus hoc anno a Roberto Siciliae rege in subsidium Florentinorum contra pisanos missus tyrannidem ea in urbe Florentia decem menses obtinuit. Florentini namque cum Luca urbe a Mastino Scaligero patero generosorum militum ducatorum emissent a pisanis prius occupata fuit quam Florentini a Scaligero introuisi fuerint: propter quod etiam pisani aduersus Florentinos acerbè bellum susceperunt et filio a florentinis contra pisanos commisso: ingentem stragem florentini a pisanis acceperunt. Quare aio fracti ad eundem Mastinum et bononienses confugerunt: eo quod Robertus rex eis subsidium mittere non poterat. Acceptis igitur a Scaligero et bononiensibus equitibus multis belli ducem Balconum malacestam sibi constituerunt: qui cum magno exercitu in pisanum agrum accedens bellum a Luca pisanos diuertere compulit: et lucanam obsidionem soluere fecit. Interea Robertus rex hunc qualterum cum aliquo equitatu ad florentinos misit: qui artibus exquisitis populi gratiam aucupans malacestam tanquam belli ignarum deijcere curauit: atque id effecit: ut et ipse loco suo a florentinis omnibus copiis proficeret: ac sic per diuisionem ciuium egit quod et equum dux et urbis prefectus delectus fuit: et ita plenarium urbis dominum occupauit: qui palacium ingressus statim priores et alios urbis magistratus deiecit: atque inde cum quotidie multos passim interficeret: a ciuibus tandem urbe pulsus: etiam Angelus acceolus urbis archiepiscopus cum videret homines seueritiam et tyrannidem statim armatos ciues in episcopatu ad se vocauit et ad tyrannum concurrentes patriam et ciuitatem illo expulso in libertatem vendicauit: At tamē ipsum Qualterum propter beneficium in urbe collatum incolumem cum militibus et rebus suis abire voluit. Plebs vero ingrata: ut mos semper fuit: nobiles suos: quorum consilijs et armis libertatem consecuta fuerat confestim urbe eiecit: et direptis eorum bonis ac domibus euerfis eos perpetuo damnauit exilio.

C Andreas Caroli ungarie regis filius hoc anno. s. 1343. Roberto eius patruo Siciliae rege sine virili sexu defuncto: suscepta Joanna ipsius Roberti regis ex filio neptis post uxorem post socerum et patruum suum Robertum regnavit in Sicilia et apulia annis 3. Sed ipsa Joanna post triennium cognita viri sui socordia: consentientibus eius agnatis atque hortantibus quod regno inuadit andream ipsum maritum et consobrinum suum laqueo interfecit: et alteri consobrino nupsit: videlicet Ludouico Taranti principi olim filio quem Roberti fratrem fuisse docuimus: cum Ludouicus ungarie rex et ipse Andree frater eidem Joanne (ut ferebat) interfectori et incestuose epistolam in hec verba transmisit. Joanna inordinata vita precedens reuerentiam patriam in regno neglecta vindicta et excusatio subsequens necis viri tui probat te fuisse participem et consortem: atque ita Ludouicus eius frater multorum precibus impulsus tandem cum paratissimo exercitu in italia ad vltimum scelus venit: et primo Sulmonenses resistere ausos oppugnare cepit: eosque in patriam redactos cruentissimas cedens de eis egit: ac sic id regnum per septem annos sub multis contentioneibus et armis fuit.

C Joanna igitur de qua nunc est sermo Caroli Calabriae ducis filia fuit: et Roberti regis ex primogenito ipso neptis: non modo origine et potentia ac moribus: sed et robustissimo inuictoque aie illustris femina fuit: et ita oculata in omnibus extitit: ut potius fraude quam illo ingenio quod decipere eam potuisset: hec enim loganimitas et ostentatio admodum fuit: quod satis monstrare in ea fortune senectutis insultus: in quibus certe sepe multum agitata fuit: nam in primis pertulit austeros mores coniugum et sinistram famam et pontificum minas: ac intestina regulorum fratrum discidia et plurima externa bella ac alieni criminis fugam: necnon et nobilitum suorum detractioes: et alia plurima: quae omnia forti pertulit pectore: et tandem omnia inuicto superauit aie. Et demum dyademate et regno in pace adeptis statim virtute valida insurgens adeo regnum omne scelestorum hominum purgavit insultu: ut non solum inopes: sed et diuites et opulenti carando die noctaque quo velint ire tute possent: et quod maius est etiam insignes viros moribus dissolutos incompotios et yrbanos retraxit mores. Erat enim illi mitis eloquium et gratissima facundia atque familiaris humanitas: pietas mansuetudo: necnon et benignitas: ut non reginam suis quis dicere presumeret: sed sociam. Ex quibus virtutibus omnes illam non solum egregiam atque conspicuam: sed singulare italicum decus quoad vixit fuisse dixerunt: hec enim Auinionensem urbem suam Clementi pontifici reddidit: et pro eius solutione feudum quod debebat reginae Romanae ecclesiae relaxauit. Vixit autem Joanna hec cum Ludouico rege marito secundo. 26. annis: ex quo nullam partem peperit: et cum Ludouicum et andagauensem francorum quondam regis filium ad successionem regni adoptasset: a Carolo regio genere nato insu Urbani pontificis anno domini. 1382. capta et interfecta fuit.

C Joannes Vicecomes et Mediolanensium archiepiscopus hoc anno Luchino fratre defuncto mediolanense regnum solus obtinens regnavit annis undecim et mensibus octo. Matheus enim huius pater cognomine magnus quique genuit filios: videlicet Balacium Marcum Luchinum hunc Joannem et Stephanum Balacium autem primogenito Accius filius fuit qui eidem in regno successit: Eo autem sine prole defuncto cum Marcus superstes non esset: Luchinus ut superius per successit: et eo quoque defuncto cum antea Stephanus defecisset: hic iuregenitum in regno successit: qui principatu inito: ut aie erat generoso ingenioque celebri statim Balacium Stephani predicti filium: et Barnabouem ipsius fratrem: quos Luchinus patruus depulerat: ad se redire fecit: et eos honoribus et diuitijs munificentissime erexit. Inde cum videret Balacium adolescentem strenuum et belli scientia clarissimum militem sue imperatorum constituit: qui imperatoria dignitate susceptus: ut erat animo strenuus maxima incrementa ad veterem regni sui potentiam addidit. Unde et secundo principatus sui anno per arma Bononiam urbem opulentissimam: amplissimamque obtinuit: quam et Romana pontifex eidem aliqua lege permisit: Inde bellum contra florentinos et alias Etruriae et Flaminiae urbes suscepit: et eas breui temporis spacio aut subditas: aut sibi ingenti terrore tribularias fecit:

cūq; **A**stini Scaligeri filiū sibi federe & amicitia cōiunxisset: in **L**iguria acie direxit & nō multo post ge-
niam **S**auonā: **P**aulū & reliquas maritimas vrbes pedemōtiū castris pari terrore breui regno suo adie-
cit. **Q**uasobres nō mō p̄ italia: verū etiā per exteras infidelesq; natiōes noiatiſſimus & formidabilis **J**o-
annes hic cē cepit. **E**t p̄pterea cū multi p̄ncipū & regū legati ad eū viſendī gr̄a puenissent: ita eos comiter:
& p̄benigne suscipiebat: vt more augusti cesaris ex aicis amicissimos faceret: Ita enī in ciuibus & subditis
suis p̄humāſſime semp̄ vixit: vt nō mō dñm aut p̄tificē: sed oīum patrē diceret. **F**uit enī in delinquētes
clemēs: erga aicos & paupes p̄tissimus & semp̄ liberalissimus: **T**ādē cū hic iustissimus p̄sul & inuictis-
simus p̄nceps & in oī v̄tutū gnē ornatus āno dñi. 1252. octobrio mēse morte obijſſet: **A**ediolā i tēplo brē
v̄gis **A**arie sacro marmoreo cenotaphio sepultus fuit: vbi tale epigrāma habetur.

Quā fastus q̄ pompa leuis q̄ gloria mundi
Sit breuis & fragilis humana potentia q̄ sit
Collige ab exēplo qui transis: per lege: differ
In speculo speculari meo lachrymabile carmē
Qui sim qui fueri lz qui marmore claudar
Sanguine clarus erā viccomes stirpe iohannes
Presul erā: pastorq; fui: baculumq; gerebam
Homine nullus opes possidebat latius orbem
Impio titulosq; meo i mediolano: als mediolanū
Urbs subiecta erat laudense solū placētia grata
Aurca parma bona bononia pulchra cremona
Pergama magna satis lapidosus mōtibus altis
Brixia magnipotens bobiensis terra tribusq;
Lumarum tellus: nouaq; alexandria pinguis
Et vercellarū tellus atq; nouaria & alba

Est quoq; cum castris pedemōtis iussa subibant.
Janua que ab antiquo quondam iam cōdita iano
Dicitur: & vasti narratur gloria mundi
Et fauonēsis vas & loca plurima que nunc
Difficile est narrare in mea iussa subibant
Tuscia tota memm̄ metuebat languida nomen
Per me obfessa fuit populo florentia plena
Bellaq; sustinuit tellus perusina superba
Et pise & sene timidum reuerentur honorem
Prestabant: mem̄ metuebat marchia tota
Italte partes omnes timuere iohannem
Nunc me petra tenet: saxoq; claudor in isto
Et lacerant vermes: laniant & vndiq; corpus
Quid mihi diuitie quid alta palacia profunt
Cum mihi sufficiat paruoq; marmore claudor

Nicolaus rentij ciuis Ro. & publicus i ea vrbe scriba: vt erat vir magnanimus: & ad libertatē Romanam
exclisi ai erectus hoc āno statū reginīs a **C**lemēte p̄tifice cōstitutus mutare p̄ viribus volēs & capitolio
vbi erat publicus scriba: **S**enatores cecit: & ipse illū p̄ arma accepit: quāobcām tantū beniuolētie & auctori-
tatis apud oēs sibi comparuit: vt facile quo vellet mētē populi Ro. flecteret: q̄ vt aios hoīz cōmoneret hūc
sibi accepit titulū **N**icolaus scuerus & clemēs: libertatis: pacis: iusticieq; tribunus: ac sacre Ro. reipu. li-
berator illustri: q̄ gde v̄ba tāta de se & admirationē & opionē cōcitant: vt oēs italie p̄ncipes p̄ legatos pa-
cem & aicitā ab eo q̄sierint: externe quoq; puince romanā rēpublicā reuiuiscē putauerūt: **S**ed paz eius
fucata gloria durauit: q̄ oī parti vni ciuiū cōmilit: p̄t alteri aduersat. v̄nd & repete de patrono tyrānus est
appellatus: hācobrē sibi cauēs septio magistrus sui mēse spōte sua & oībus suis ignarīs mutata veste Roma
per obscurā noctē abiens in **B**ohemiā p̄fectus ē ad **C**aroluz Joānis regis filiū: q̄ vbi cū recepit statū in
aninionē vinctū misit: & p̄tifici dono dedit: eo aut in carcere a p̄tifice cōiecto: p̄tifer quosdā cardinales
Ro. misit: q̄ cū fractū vr̄bis statū cōponerēt **I**pi aut cardinales **F**rācis̄ci petrarche cōsilio vsi ad tollēdas
plebiū seditiōes: duos senatores. s. petrū Sarā colūnez: & Joānē **U**rsi filium iterato creauerunt.

Basilius eius nois secundus **U**bertini **C**arrariēsis filius hoc āno tertio colēdas ap̄ illis p̄c defūcto pa-
trine vr̄bis scepra suscipiēs regnauit tātūmodo diebus. 4. **N**ā vbi cū p̄mū regnare cōtigat: **J**acobinus
Ubertini patruellis cōspirationē suscitauit: & eū obruncare fecit: **Q**uo mortuo ipse vr̄bis p̄matū inuasi
Et vt diu regnare possēt quinquaginta ex nobiliozibus laqueo necari fecit: & multos ex carrariensibus vr-
be depulit: q̄ venetias cōfugiēs **A**ndree duci & senatui se cōmiserē: sedataq; seditiōe carrariēses oēs: an-
drea duce depeccante patricij veneti creati sunt.

Pontiffere tri regni principium.

Gallasus ex nobilissima illustriq; **P**ontiffere tri familia natus hisdem temporibus a **B**auaro impera-
toze cōtra p̄tificem in **U**rbiniū **B**archie anconitane civitatem vicarius auctoritate imperiali cōstitui-
tur: & aduersus rē ecclesiasticam cōcitur: nam vt permissum est: cū **C**lemēs papa **L**uchinū vicecomi-
tem & eius germanuz in **A**ediolano ditionis imperij vicarium cōtra ipsum constituisſet: & ipse impera-
tor pari modo in ipsa **U**rbini civitate: & in tota marchia ecclesie prouincia multos imperij nomine consti-
tuit vicarios: **E**o q̄ hec familia & antiquitate & potentia ceteris prestare videbatur. **E**o igitur sic constitu-
tus: cum omnia bene & iuste ac fideliter in futurum rexerit: a pontificibus postea confirmatus ipsam ciui-
tatem cum **E**ugubio **U**mbrie vrbe tanquam veri possessores eius posterī pro ecclesia Romana possede-
runt: **I**nde q; propter eorum bene merita & seruicia ecclesie Romane collata: siquid census superioribus
annis ecclesie persoluebatur: **S**ixtus quartus pontifex circa annum domini. i 476. eidem familie rela-
xauit: ac **F**edericum tunc dominantem ipsius ducem creauit: & auctoritate apostolica ipsum & posteros
eius in perpetuum confirmauit.

Varaneorum etiam regni principium.

Gentilis autem ex celebri vetustissimaq; varaneorum familia in picētibus natus: & ipse hac tēpestate mo-
do simili quo & **G**allasus a **B**auaro impatore i ciuitate **C**amerini vicarius cōstitutus fuit: & cū noie iperij

vsq; ad mortē Banari illā possedisset: Po mortuo: et Carolo in loco Banari sarrogato Hērlis ipse vrbes duobus cardinalibus legatis apostolicis resignauit: Verūtamē legatus cōfessi euz et reliquos in vrribus suis vicarios ecclesie noie cōfirmavit: eo maxie q; viderat illū ecclesie Ro. obsequētissimū. Confirmatusq; tā ipse q; posterū varanei vsq; in pñtē diē possidēt: quā qdē ciuitatē in p̄ccationē suscep̄tā ip̄i illustres varanei sua prudētia suaq; v̄tute cū beniuolētia alioꝝ principū mirūimmodū auxere: et adeo vt nūc et populi frequētia: et opibus magnis intercipiētes ciuitates primaria cēscat. Eā tamē illustrē familiā maximam ceddē a cōcubitus suis aliquādo sustinuisse cōpertū ē: nā aliquādo a ciuibus cōspiratiōe suborta dū ip̄i nobilissimi et clarissimi viri sacris in basilica interessent oēs tā viri q; pueri et infantes ad vnū vsq; fuerūt interfecti: Sed cū aliqui subter fugissent i regnū restitui p̄cauētes in futuꝝ deinceps cū ciuibus suis instissime et clemētissime vixere: quoz v̄tute vniuersa ciuitas optime gubernata gescit: eā enī ciuitatē vetustissimā fuisse cognoscimus: eo q; ad ip̄am: vt Luitus li. 9. refert Sabij maximi frat̄re quando motus cibruscōrum iterat exploratum peruenisse: et multa exceptum fuisse comitatum.

Carolus
quartus

1347

Hrolus eius nois. 4. Joānis regis Bohemie filius vigesimussēcūsdus Germanoz impator: hoc āno iubēte Clemēte pōtifice ab electoribus impator designatus impauit annis. 31. Vir multarū linguarū et litterarū peritissimus: iustusq; et rectus ac timēs deū: bonos diligēs: et malos sceleratosq; odio bñs: Qui cū iustus eēt etiā nōnullas leges cōdidit: que adhuc extāt: et caroline nūcupantur. Ipe enī vt diximus cū xpianissimus eēt añ imperij susceptionē Nicolāū scribā cepit: et in Quinione vinctum ad pōtificē misit: Sed et Brachinū Roberti neporē: quē Ludouicus eius germāus et Joāna ip̄ius Roberti neptris ad curā Neapolitani regni reliquerat: ac cepit et capitali supplicio affecit. Et p̄pterea vno oium cōsensu cesar et augustus ē appellatus. Solus aut Bavarus princeps pp̄ patris iniuriā illi cernicem subdere recusauit: q; statim in Italiaz descēdens a Jacobino carrariēsi: et Mastino Scaligero: Hongagio: vicecomitibusq; ac alijs cisalpine p̄ncipibus pb̄uigine susceptus ē: et Mediolani s̄m morē coronā ferreā suscipiēs statim cū ingētī comitatu Pisas peruenit: atq; ibidē legatos totius Etrurie obuios habuit: qui dicerent se paratos eē ip̄ius mādatis obtēperare: Cūq; Romā tādē cū ingētī gloria puēisset a duobus cardinalibus eo ad eā rē missis coronatus ē: et augustus appellatus ē: Quo incoronato statim oia oppida ciuitatesq; quas tyrāni multi Bauaro instigāte occupauerāt ecclesie Ro. eo mādātē reddite sūt: eos tamen vicaricos pōtificis legatus i oppidis suis cōfirmavit: quos viderat Ro. ecclesie obsequētes: vt p̄ote Valcoruz malateitā Euidonē polētānū in Flaminta ferratēses in marchia anchonitana: varēses in piceno. Ordela phos aut nō obtēperātes et Cesena Forlinioq; deturbauit: qbus optie gestis Carolus in germaniam redijt: q; cū oēm ferme etatē vltro citroq; ex italia in germaniā eūdo et redeūdo cōsūp̄sisset: tadem etate iam grandæuus saluti proprie consulens Vinctslāū filium natu grandiozē anno domini. 1370. cesarem faciens imperij successorē sibi delegit: ac sic cum patre filius imperauit annis octo.

C Ingens vapor magnitudine horribili boreali mouens regiōe magno aspicientium terrore per celuz hoc anno delapsus est: Et sunt qui scribant hoc eodē anno quasdā bestiolas multiplicato nūero in oriente et celo cecidisse: quarū corruptione et fetore execrabilis pestilentia subsecuta est.

1348

C Pestis lugubris et miserāda hoc āno incepit: et p̄ tres ānos p̄ totū pene orbē debachata ē: q; primo i asiā apud Indos ob eadē bestiolas icipiēs passim p̄ puincias irrepēs vsq; in britānos et oēs gētes adeo desēuit: vt vix decimus qsq; ex millesimo hoie sup̄fuerit: et pleraq; loca prozulus derelicta sunt.

C Iudei omnes qui in germania erant his temporibus combusti sunt: eo q; omnis regionis puteos intoxicare fuerunt annexi: vt multi eozum confessi sunt.

1350

C Joannes Frācoꝝ rex hoc anno Philippo patre defuncto Frācis regnat cepit: et regnavit ānis. 25. hic cū Eduardo angloꝝ rege bellū a patre ceptū p̄sequēs sexto regni sui āno in pittiriēsi agro supat: et cū philippo eius filio capit: et in ea quidē clade p̄maxima Eualterus athenarū dux: quē apud Floretinos tyrānidem exereuisse diximus: vna cū. xx. milibus gallis iterfectus fuit: Verum tertio captiuitatis sue āno ipse Eduardus ai magnitudine motus Joānē ip̄m cum omnibus captiuis hac conditione liberauit et dimisit: vt nunq; cōtra se bellum gerere p̄sumeret: sed nō ita multo post fidei fragus Joannes hic pacem rumpens Eduarduz ab integro arma capere: et eū vsq; ad internitiōnē perseq; ipulit. Armatis igit centū et quingita rostratū nauibus ingētē exercitū h̄ ioānē in galliā duxit: et maxia clade vniuersū regnū diu affecit.

C Jacobinus carrariensis: quē diximus Marsiliū interfecisse: hoc eodē āno postq; quattuor ānis in patria scepra tenuisset: et ipse a Hulielmo eius ex pellice filio interficit: cuius parricidij bec cā fuit: q; Hulielmus cū quodam milite cōtendens ab eodem cōtumeliose spurius appellatus ē: Qua cōtumelia perturbatus mox vt domū regressus est patrem in secreto accersit: et gladio impetens cum confodit et interfecit: ac atim in templo diui patris augustini eum sepeliri fecit. Hoc enim gestum est vt non euacuetur verbus Christi qui ait: q; qui gladio feriet: gladio peribit.

1350

C Forestinus de forestis Bergomēs abauus meus vir domi nobilis: s; v̄tute et ai magnanimitate nobilior hoc ip̄o anno post multos a Joāne vicecomite archiepo ob cōsiliij et ingenij magnitudinē susceptos honores et dignitates ac p̄fecturas ap̄ Bergomū ciuitatē suam grādeus: et plenus dieꝝ diē obijt et ibidē i claustro bti Stephān ordis p̄dicatoꝝ celebri pōpa sepulchro marmoreo adhuc extante sepultus est.

C Canē vero secundū Scaligerū Mastini p̄ncipis filiū hoc anno patre defuncto Verone p̄ncipatus sum

psisse tradit: in quo qdē regno vixit ānis. 42. **A**stinus autē huius genito: tres legitimos genuit filios 1351
Canē. s. hūc Segnoziū & **A**lbutiū: sed ex pellicibus multos inter quos **F**rignano vñus fuit vir audacil
 firmus: qui āno quarto pñcipatus canis: dñi ipē dñs **C**anis **B**olcanū oppidū recreādū ai eā se contulisset:
 cōspiratōe excitata vrbis dñatū ipē mox occupauit: & **C**anē ipm cū fratribus exclusit: Quo viso **C**āis: vt
 erat aio pñtātissimo confesti adiunātibus **P**hilippino **B**onçaga & **E**stēsibus cōgregato exercitu suo vrbem
 obsedit: & post multas occidiones in die carnis pñiij vrbē diu & acriter oppugnataz recepit: & confestim de
Frignano: alijsq; seditiosis supplicū sumpsit: Verū cū postea hancobrē nimīū i cives crudesceret: a **S**e
 gnoziō eius germano sequēti āno. s. 1555. die. 14. decēbris interceptus & obrūcatus fuit: Atq; ita ipē **S**e
 gnozius frater vna cū **A**lbutio fratre cōsentientibus ciuibus vrbis principatū sibi desumpsit.

Cometes hoc anno sub **S**eptētrione decēbris mense apparuit: quo exticto statim graues vētoz elus
 subsecuti sunt. Et celestis trabs priore ardente parte per celum labi visa est.

CPhilippus patricius genuēsis ex nobili & pmaria vrbis familia auria nūcupata natus summe prudentie
 & eloquij admirādi vir ac naualis belli peritia insignitus: cui certe in eisdem virtutibus apud **V**enueſes
 non inueniebatur par: hisdē tēporibus a genuēsis contra venetos naualis belli dux pñfic: qui magistratu
 suscepto cū audisset venetos in **G**recia genuēsiū classē cōfregisse: & decē eoz triremes captinasse: vt erat
 ingētis ai vir & clarissimus impator repēte ex **V**enna in greciā traiciēs: venetoz classē cū ingēti fragore
 & strepitu inuasit: & vniuersaz cū maxia hostiū occidōe disruptit & dissipauit: Quibus gestis cūestigio chyū
 insulā venetis parētē inuasit: & illā cū vrbe vi cepit: **I**nde ad **A**ceropōtē insulā traiciēs ipaz & direptioni
 bus & incēdijs plurimū afflixit: **B**enig; cū ingēti boium & rerū pda genuā reuersus de captiuitate hostiū
 pulchrum egit triumphum.

CLudouicus **P**hilippi **T**arētinozū principis filius: & **J**oāne **R**oberti **S**icilię regis neptis maritus: hoc 1352
 āno post q̄ **L**udouicū cōsobrinū vngarie regē apulie regnū obtinuit: regnauit annis. 26. regno suscepto
 mox pacē cū vngaro renouauit. **J**oāna autē in **B**enivolētē signū **A**uinionēsem vrbē que sui patrimonij ci
 uitas erat **C**lemēti pōtifici venalē obtulit: quā libentissime pōtifex acceptās eā pñij permuratōe soluit: nā
 tūndē regia ipa **R**o. ecclie ex fendo regni apulie pōtifici debebat: q̄tū ipa auinionēsis ciuitas valebat.

CCelestis flamma post solis occasum hoc anno inter cęphirum atq; austrum latissime excreſcens terribi
 le quoq; ostentans incendiū: tandem cū magno murmure e celo ruit.

CAltri disciplinis excellentes.

CBerardū senēſez sacri ordis eremitaz diui augusti. sacraz lřaz clarissimū iter pñē hac ipa tēpeſtate admo
 dū senē obiisse tradit: vix vtiq; igenij eminentissimi & bñi **E**gidij **R**o. imitatorē pñcipū q cū eēt i sacra theo
 logia doctus sup primū sniaz acutissime scripsit: deinde tractatus de pñscriptōibus & de vsucapōibus: & d
 vsuris: & de mōribus florentinoz: ceterisq; cōtractibus opuscula edidit: qbus diuus **B**ernardinus cōterra
 neus suus i tractatu suo restitutionū plurimū vsus est: **H**unc etiā tractatū **J**oannes andree eius contem
 poraneus multis in locis & maxime **M**ercurialibus plurimū cōmendat & allegat.

CBerardus itē eius ordinis & doctrine pñfessor patria **B**ergomēsis & fauonēsis ep̄s hisdē tēpibus in precio
 existēs populo suo peste laborāti: vt bonū decet ep̄m magis pñfesse admīssus ē q̄ pñesse: q cū pōtificij iuris
 edoctus eēt i sexto decretalū in. c. de reli. do. multa cōmentatus ē: **S**ed & alia multa in laudē sue reli giōis
 lucē deduxit: vñ & magrū sniaz nō insulle cōmētatus ē: **S**up epistolā eēt ad hebreos scripsit: & sup cantica
 cāticoz mirabilē expositionē fecit: cōnectēs paulū apostolū **S**alomōi: & nouū testamētū veteri: cuius pñ
 cipiū est: **A**le due cherubin: **Q**uodlibeta eēt duo parisus disputauit: atq; alia multa edidit opuscula: **A**do
 nasteriū deinde diui **A**ugusti. **S**auone quod extra vrbē erat sua impensa prope reduxit: **I**n cuius deinde
 inauguratione & ampliatione: & nos per sex annos plurimo sudore laborauimus: **A**hoziēs deniq; non sine
 sanctitatis noie **B**ergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se structo sepelitur.

CGuilielmus pñia cremonēsis ip̄m eremitaz ordis gnālis p̄or: & postmodū **M**ouarie vrbis ep̄s & ipē bec
 ipa tēpā tū doctria celebri tū mox scitate: tūq; eloquētia plurimū decorauit. **I**s nāq; postea q̄. 16. ānis gnā
 latus offm̄ p̄ptic exercuisset a clemēte pōti. pp̄ ip̄ius excellētā & multarū rez p̄gnitionē nouariēsis ecclie
 ep̄s designatus fuit: i quo qdē pōtificatu beati p̄ez aug. imitaturus. xij. sui ordis fratres secū h̄re voluit:
 cū qbus sacra faciēs canōicas horas nocturnas p̄ter & diurnas quottidie vigili cura p̄soluebat: **D**einde i
 suo ep̄atu multa edificia vetustate collapsa restituit & cultiora reddidit: & castellū i p̄dijs ep̄atus maxia im
 pensa condidit: **D**iuī autē p̄is aug. corpus a **J**oāne. 22. cū maxia p̄uilegij p̄rogatiua obtinuit vbi & locū ce
 leberriū vna cū sepulchro marmoreo toto mūdo celeberrio cōstruē fecit: sed & cōuentū cremonēsem ac
 nouariēsem maxia impensa auxit: & infinita p̄p̄modū beneficia ordinī contulit.

CAntoninus p̄terea **R**ampbegulus natiōe genuēsis eius ordis theologus & declamator sui seculi celeberr
 rimus ēt ipē bec tēpora p̄dicādo docēdo monēdo & castigādo clariora reddidit: qui & xp̄ianis populis ad
 bene beateq; viuēdum verbo pariter & exemplo quoad vixit incessanter viā optime ostendit: **E**iūs autē
 plurima in declamationibus extāt adhuc opuscula qbus p̄dicatores plurimum vti consueuerant.

CBonomius **B**gom̄s medicus ex clusono opipdo oriūduſ p̄ b̄ ip̄s diua qdā medēdi disciplina illustratū oēs
 sui tēp̄s medicos excelluit: ac qdā i medicia obscura mlī qōibus explanauit: & trac. qndā d̄ venēis p̄posuit.

Thomas Florentinus medicus vini quondam medici filius hisdem temporibus non inferiori ingenio fama-
ue patri subsecutus etiam de arte medendi summam pulcherrimam post se reliquit.

Bartolus saxoferrateus iureconsultorum superioris seculi princeps: et eiusdem professionis copiosissimus
explanator Cyni et Jacobi borbigarii doctorum discipulus et auditor: his quoque temporibus uniuerso mun-
do ea in doctrina admirabilis fuit: quae praeter legum interpresibus in digesto nouo et veteri ac infortiario: nec
non et in reliquis legum codicibus clarissima edidit commentaria: quorum celebritate atque praesentia ipse vulga-
rissimus habitus est. Scripsit et Tyberiadis tractatum: ac alium de gnelphis et gibellinis. Seruatur etiam eius
clara consiliorum volumina. Obijt autem anno domini. 1355. etatis vero quinquagesimo sexto.

Franciscus Tygrini patria pisanus iuriconsultus per hoc ipsum tempus et scientia et vite sanctimonia a
pluribus laudatur: qui et ipse nonnulla in legibus commentariola scripto mandauit.

Franciscus quoque albergotus natione arctinus solidus legum doctor: et explanator Bartoli amicissimus
et familiaris ac imitator per haec ipsa tempora quedam extantia composuit.

Pap. 208.

1353

Innocentius eius nominis sextus papa patria lemonicensis Stephanus antea vocatus iuris utriusque con-
sultissimus hoc anno in calendas decembris Clementi pontifici surrogatus sedit annis. x. integerrime
vite magneque constantie et feneritatis vir: qui ecclesiastica beneficia non nisi religiosissimis et doctis
viris unquam concedere voluit. Qui inito pontificatu statim sub anathematis pena omnibus episcopis et reliquis
prelatis mandauit ut ad sua beneficia proficerentur. Ipse autem ut ceteris esset exemplo praesentem impensam dome-
sticam minuit: et familia suam virosque praesentissimos ad honestum numerum redigens: et ut id cardinales fa-
cerent edicto acerrimo mandauit. Auditoribus praeterea sacri palatii salaria constituit ne mercedibus corrupti
ob inopiam possent: hic in victu suo parcus fuit: sed in bellico sumptu largissimus habitus est. Huius rei sua-
sione et prudentia inter genuenses et venetos deinde sedes initum est. Multaque ecclesie ditiosiora oppida et loca a
tyranis iam occupata per Egidium legatum repetijt: ac inter pisanos et Florentinos pacem composuit. Etque
tumultuante Roma ciuitate in creandis Senatoribus eorum discordiam optime sedauit: atque ab eisdem obtinuit ut
Senatorum ipse externum mittere posset. Et quinquagesimo nono domini nostri Iesu christi anno supra millesimum
tricesimum Raymundum de gente ptolomea senesem primum externorum senatorum Romam misit: qui per annum
senatorium munus gessit. Et post eum Ludovicum de Rotha primum et ungarum saxoferratem: qui semestrem
vterque senatum habuit. postea Thomam Spoletanum qui per annum gessit. Ad cuius anni finem exorto tumultu
creati sunt septem reipublice reformatores qui senatus potestatem gesserunt: Ad quos deponendos Hugonem lusi-
gnanum Cypri regem ab expeditione in turcos ducta reuersum Senatorem misit. Et post eum Paulus Argen-
ti comes capelli spoletani Senatoriam gessit. Constituerat autem classem maiorem in Turcos mittere sed multis
animi perturbacionibus afflictus destitit: quibus malis anno pontificatus sui christo mortuus est: et in mona-
sterio diui Andree cartusienisum ordinis: quod ipse extra Auinionem proprijs impensis extruxerat et do-
tauerat: sepultus est.

1354

Marinus Salernus huius nominis tertius quinquagesimoseptimus venetorum dux Andree Bandulo
duci hoc anno successit ducauit menses. 7. et dies. 6. Vir quidem ambitiosus et malignus: qui dum sibi uniuersam re-
publicam usurpare licentia quaesiuisset: a senatu deprehensus et captus atque conuictus apud palatii scalam uniu-
uerso spectante populo securi percussus: et dignum malorum suorum exitum obtinuit: atque cum eo nonnulli plebei com-
plices: ut Philippus Sapplicida calderarius: et Bertinfredus: ac quidam alij quos omnes in patibulo appen-
dere fecerunt. Huius autem corpus apud predatores sepultum fuit.

1355

Joanes autem Bradenico admodum senex post mortem Marini honorum omnium suffragijs. 58. venetorum dux
successit ducauit anno vno et mense. 3. Vir certe sapientissimus: et diuinarum humanarumque literarum ac iuris apertissime
eruditus: atque tanto magistratu dignissimus: qui pulsus et sopitis seditionibus reipublice optime pro tempore gou-
bernauit: Verum cum multi seditiones ad Ludovicum Ungaric regem ex urbe venera confugissent illum impulerunt:
quod cum quadraginta armatorum milibus per obtinendo Taruisio contra Senatum duceret qui in agro Taruisano
cum ipsis seditionis veniens urbem et agrum incendijs et direptionibus plurimum lacerauit: Quamobrem respu. Veneta
intus extra admodum coactata fuit. Hos autem cum Innocentius pontifex ad pacem diu reduceret tetasset: frustra
laborauit. Venitque et hic cum maximo reipublice detrimento deficiens apud fratres minores sepelitur.

1356

Bernabos et Valeacius vicecomites Stephani filij: hoc anno Joane archiepiscopo patre defuncto in me-
diolanensi regno ab eo successerunt: Qui principatu suscepto statim cum Venetis: aliisque socijs ciuitatibus sedes
penserunt. Sed paulopost cum sola genua maritima ab eis desecisset: et statim Bononia legati suggestione sub-
secuta est: quam cum Bernabos recuperandi causa bello perire cepisset: et ipsam durissima obsidione urgeret: lega-
tus apostolicus qui erat cisterciensis ordinis abbas confestim in societate belli: accitis Philippino Bonca-
ga et Lane Scaligero: aliisque plurimis ditiosis sue vicarijs ad dinctendum bellum in Brixianos duxit. Sed
Bernabos brixianorum periculo permotus relicta bononia et Regio in hostem proficiscitur: et apud Monteme-
larum agri ipsius brixiani oppidum inimicum adortur: a quibus statim fusus et fugatus cum paucis brixianis se contulit:
et ab inimico persecutus ibidem vix menibus ab eo se tutari potuit. His statibus rebus mox Valeacius eius
germanus mortem obiit: et filium unicum ex Blanca Sabandiani principis filia susceptum nomine Joane Valea-
cium post se heredem reliquit. Rebusque ecclesie sopitis: et Bononia omissa cum creuisset Joannes Valea-
cius cum patre Bernaboue regnum diuisit: in qua quidem parte primo Bernaboui Placencia: Parma Cre-

mona: laudū: crema: brixia: bergomuz: z comū cū dimidio mediolano obuenerit. Joāni galeatio marie yō pa
pia: verdona: bobiu: alexandria: nouaria: vercelle: ceteraq; ciuitates ad alpes uerse cū reliqua mediolani
medietate obuenerit. Bernabos aut tā q̄ ctate maior mediolani regni sui sedem posuit. Galeatio uero pa
pie cōmorari statuit. Atq; eo modo ambo regnauerūt ānis. 26. in quibus maxime similtates z odia: vt fit:
inter eos exarsere. Tandē cum galeatio ad firmādā pacē perpetuā cū patruo catherinā eius cōsobrinam
Bernabouis filiā duxisset vxore: z ab ea didicisset multas ei mortis insidias a socero bernaboue fuisse intē
tas: ipse ad p̄cauēda mala āno dñi. 1382. patruū bernabouē dolo cōprehendit: z in tricianā arce munitissi
ma p̄petuo carceri mācipauit: vbi paulopost ā dolore egritudine cōtracta vitā cū morte cōmutauit. Relictis
post se multis filijs ex carrariensi vxore susceptis: quoz primus Carolus fuit: qui sublato patre ad armi
niacū principē se cōtulit: vbi z ioāne noie piccinū genuit. Joannes itaq; galeatio bernaboue capto: oē re
gnum mediolanēse sibi ipsi subiecit: z vniuersos bernabouis filios e regno depulit.

C Joannes delphinus quinquagesimus nonus uenetoꝝ dux Joāni gradenico duci suffectus ducavit an
nis. 5. z men. 3. Hic vir prudentissimus habitus cū apud taruisiū contra yngaros cāpi prouiso: existeret ex
senatusconsulto dux creatus sub ducali bireto z vexillo uenetas statim cōcessit: qui mox ab yngaro pacez
expostulans eam ab ipso perhumanissime impetrauit: quo timore liberatus mox contra genuenses cum i
imperatore cōstātinopolitano fedus iniit z ingenti classe comparata euestigio genuenses inter cōstātinop
poliz z calchidiez adozunt genuensibus iniquo aduersante vento: cum qbus a vespera vnius diei usq; ad
alterā diē hiemalis t̄pis pugnauerūt. Hos tū genuenses cum turpissima fuga: z ingēti cede supauere. Dux
aut tantā a genuensibus cladez illataz iniquo aio ferens reintegrare classē cū cathelanis disposuit: ac sic ad
recuperādā vexationē sequenti anno nō longe a cozica insula p̄ Nicolaum pisanū genuensiu classē inter
cepit: z eoz tr̄remes quadraginta uiris bonistas demersit: z maximuz genuensibus malū intulit. Tāde z
hic ioānes strēnuus princeps postq̄ hec z alia preclara facinora tū contra yngaros: tūq; contra genuen
ses strenue gessisset vitā functus apud predicatoroz i maiorī capella sepellitur.

C Belge gentes ferocissime germanie fincs his diebus ingressi nō lōge a flumine rheno cētū milia bragmā
canoꝝ populoz superant: z treueresem z aquisgranū: z alias p̄cipuas eoz ciuitates capiūt.

C Terremotus maximi adeo in hispania hoc anno fuerunt: z presertim sibilie z cordube vt maxima eaz vt
bium edificia corruerint: z ingentē hominū multitudinem oppresserint.

C Egidius hispalensis episcopus z sabinus cardinalis ex clarissima et nobilissima hispaniaz gente carila
natus his temporibus ob res strenue gestas apud Innocentiū: aliosq; summos pontifices maximo in p̄
cio habitus est: cuius uirtute etiā cōsitus Innocentius ēt pontifex ex auinione legatū in italiā contra mul
tos tyrannos z ecclesie rebelles compzimentos ex fratrum cardinalium cōsensu cum omni apparatu mi
sit. Qui Romaz ueniens z coronato carolo eius auxilio breui omnia oppida z vrbes qui instigante Hava
ro in flaminia in marchia ac patrimonio tyranni occupauerant recepit. Attamen eos vicarios in oppidis
confirmauit: quos uiderat ecclesie romane fore obsequētes. Pacata hoc modo flaminia z pulsio ordelaphis
Egidius foliui delectatus ibidē ecclesie erarium: z sue legationis sedem constituit: vbi z constitutiones
quasdam composuit: quibus adhuc ipsa utitur prouincia. Cumq; omnem pacasset italiā: conctosq; p̄
uinciarum populos ad officium pontificis redegit: necnon z multas arces edificasset in galliam: succes
sore habito reuersus est. Innocentio deinde mortuo Urbanus pontifex eius successor: iterato ad tuendas
ecclesiasticam libertatem ipsum Egidium cum summa potestate in italiā misit. Qui pontifici optempe
rans cum in italiā uenisset eanē scaligerum philippinum Bonagam: Nicolaum estensem z franciscum
carrarium statim ad ecclesie federa contra bernabouem z reliquos vicecomites traxit. Qui omnes coniu
cti aduersus Bernabouem regium lepidi de mantuano z mutinam de ferrariense ac bononiā agitantez bel
lum gererent. Acciditq; tunc bernabouem superari multosq; suozum capi inter quos fuere ludouicus vice
comes bernabouis ipsius ex pellice filius: Andreas pepulus bononiā pulsus: Sinibaldus ordelaphus:
Paulus mirandulanus: Guido folianens: Azo corzigiensis: Guilielmus caualcabos cremonēsis in manu
saucius vix aufugere potuit: ac sic legatus ipse totum vicecomitum status in confuso posuit adeo vt de ipso
actum esse uideretur. permoti autem vicecomitum calamitate francie z cypri reges legatos ad egidium ce
lene tunc manentem miserunt oratū vt pacez vicecomitibus concederet. Quoz p̄cibus permotus lega
tus uocatis ad se belli socijs ipsis consentientibus pacē vicecomitibus reddidit. Cuius rei causa multi qui
ab ecclesia discesserant statim egidio ueditionem fecere. Veniq; cum urbanus pontifex ex auinione romā
uenisset Egidius rationem admistrare rei pub. ei reddidit: z mox legatione cessit. Qui cum pontificem ex
corneto in lateranum associasset. Inde egidius uiterbium quieturus redijt: vbi tertio mense post diem ob
ijt: z asisū eius venerabile corpus delatum in diui francisci basilica honozifice sepulchrum fuit in tumulto a se
dum uineret condito.

C Nicolaus estensis eius nominis secundus magnifici domini obiconis uiri potentissimi filius hoc āno
vt aiunt: patri yna cum Alberto fratre in regno ferrarie z mutine succedens regnauit cum ipso annos fere
35. vir certe eloquentissimus: z multa clementia ac liberalitate insignitus. Qui licet de hostibus multos cele
brauerit triumphos tanta tamen claruit equitate z modestia atq; constantia: vt nunq̄ vel prosperis succes
sibus insoleceret: vel aduersis frangeretur: de quo certe iuxta sui nominis interpretationem dicere pos
sunt.

1356

1356

1357

1359

sumus: quia Nicolaus victor laudabilis interpretatur: quod ipse bene ostendit: quia omnibus rebus sepe victor extitit: et non modo contra extraneos hostes: verum etiam contra ipsa sua peccata: ut vicia conflixit: et de eis triumphavit: ac etiam potissimum pro tutela ecclesiastica libertate et facultate plurimum laboravit et depugnavit: et quammaxime contra Bernabouem vicecomitem plurima gessit bella: de quibus sepe victoriam obtinuit. Et primo (ut dictum est) illum apud montem melarum agri braxiensis oppidum turpiter fudit et profugavit: aliaque vice victum et sancium aufugere coegit multis e suis captis. Et ob rem multis cumulatim diuitijs fauentiam urbem ab Haneuth imperatore gallo viginti milibus numum auri emit. Unde ut ipsam civitatem facilius sub potestate continere posset: ab eodem etiam bagnacallum novi nominis castellum emit: quam tamen haud multo post Ausforgio Adanphredo eam prodicione adipiscente amisit. Hic ipse multa beneficia civitati ferrarie contulit: et multos edificijs clariorum reddidit: qui eum nullum superstitem filium suum post reliquisset: Nicholaum Alberti fratris filium successorem habuit.

1360

Paganus genuensis ex primaria ac preclarissima urbis familia auria natus vir rebus bello gestis clarissimus et cum omni antiquitate comparandus: quem certe genuenses alteri Themistoclem grecum in patria sua merito appellare possunt hoc anno a genuensibus classis imperator deligitur: qui audiens imperatorem grecum: regemque aragonum: ac venetos contra genuenses conspirasse: et contra eos classem permaximam comparasse: et in eam quantas potuerant copias congregasse: et cum eis adversus genuenses surrexisse. Ipse ut erat animo intrepidus magnam virtutis sue dedit experientiam. Nam cum sexaginta tantum triremibus tantam classem inter Constantinopolim et calchedinem: sen calcedonem adversante sibi etiam vento intrepidus cum ingenti et prestanti animo expectavit: et omnes eorum impetus sustinuit: et licet hostes potentiores: et multo plures licet ventum contrarium: licetque mare infestum haberet: contra eos tamen magnanimis hic et semper memorandus imperator a vespera diei usque mane hyemali etiam tempore pugnam sustinuit: et de eis tandem victoriam cum iugenti cede obtinuit. In qua greci fugientes veneti et cathelani maximam cedem et confusionem sustinuerunt prefecto cathelanorum occiso. Sequenti autem anno cum veneti et cathelani inscio Pagano apud corficam insulam genuenses aggressi fuissent: et quadraginta eorum triemes hominum plenas cepissent ac dimerisissent Paganus hoc audiens tantamque suorum cladem non sufferens ab integro maximam etiam sibi comparavit classem: et in greciam statim traiciens apud Sapientiam peloponessi promontorium Venetos aggrediens eos mira felicitate superavit: ac profligavit: atque Nicholaum pisanum eorum classis prefectum cum quinque milibus captum Venetiam cum multis triremibus et diuitijs innumerabilibus sub triumpho perduxit. Ac sic non solum patrie: sed et grece totius salus hic victoriosissimus imperator quoad vixit extitit: et non modo que diximus: sed et alia innumerabilia facinorosa strenue gessit: que in annalibus genuensium optime et diffuse habentur: pro quibus immortalem: et eternam consecutus est gloriam. Nam velut alter Themistocles iste de instantibus quibuscumque verissime iudicabat: et de futuris callidissime consiciebat.

1361

L Laurentius celsius sexagesimus venetorum dux iohanni predicto ducl hoc anno successus ducavit annis 4. vir etiam navalis belli insignis qui et ipse multa in classico bello strenue gessit: qui quum classis prefectus esset: et non longe ab urbe consisteret absens omnium consensu dux electus fuit: qui sua sapientia licet multa incommoda a genuensibus pertulisset: non minora et ipse ipsidem intulit damna. Adriensis denique cum multo rei publice incommodo apud sanctam mariam celestinorum sepelitur. Ac sic nunc tertio decimo huic libro finem imponemus: quum ea que sequuntur propter novas religiones: et maximas scismatum perturbationes longam exigant orationem.

STATVS

Fratris Jacobi philippi Bergomensis ordinis fratrum eremitarum divi Augustini in omnimoda historia novissime congesta: chronicarum supplementum appellata: Liber quartusdecimus feliciter incipit

Urbanus cinā nois quintus papa patria Lemocinensis monachus sancti bñdicti Sulicimus antea vocatus sanctiq; victoris apud massiliā abbas: tūc apud vicecomites i italiā legatus degēs Innocētio hoc anno suffectus sedit ānis. 8. z men. 5. Secretorū doctor z singularis virtutis: ac vi te sanctissime vir: Qui pōtificatu suscepto ad tuēdā libertatē ecclesiasticā z ipse a iuz adiecit. z Egidijū hīpanū (sicut dictum est) iterato cum maxima auctoritate in italiā legatū misit. Qui bernabonē vicecomitē devicit: z oia i pace redegit quibus gestis ipse pōtifer qnto sui pontificatus anno Romā venit: vbi z multas edes tum ibi: tūq; viterbij: z in mōte flascōne cōstruxit: ibidem etiā apostolorū capita diu quesita tādez apud scāscōz inuenit: z locellis argēteis condens in latranensi basilica apud ipsius mains altare cū magna veneratione p̄fite populo collocavit. Desierat eiz in honore esse p̄pter hominū ignoratiā. Crucem et̄ t̄ turcos predicari iussit. Ad hunc eiz beata Brigida suctia principissa a x̄p̄o

Pap. 209

1563

premonita Romā venit: cui regulā ab ea ceptā confirmavit. Insup z Joannez haucuth e roma recessurus anglicis copijs tāde prefecit: quas scilicet Egidius in italia conseruauerat: z eū bononie sub legato romādiolē reliquit. z bis gestis eū in gallijs reuersus fuisset apud massiliā defecit.

Pisani qui superiori āno cōtra florentinos bellū sumpserūt hoc anno a florentinis Saleoto malatesta duce adeo terribili cōfliktu fusi ac profligati sunt vt ad spectaculū florētini populi mille pisanoz florentiam in curribus importati sint: z per vniuersam vrbem ignominiose vecti sint. Quā ob rem pisani in gambacurtos eoz ciues prepotentes om̄e crimē retruserūt: q̄ pecunias reipub. subtractas milibus non per soluisent. Et iccirco Joanne angelum exulez bernabouis amicum reuocarunt: qui veniens gambacurtos ciuitate expulit: z ciuitatē omnē breui in suā potestātē redegit. Pontiffex tamen postea inter pisanos z florentinos composuit.

1564

Marcus cornelius sexagesimus primus venetoz dux post Laurētijū ducē factus ducavit ānis. 3. vir certe eruditus: z oiz sic etatis eloquentissimus. Eā ob rez a senatu persepe legatus z orator emittebat: z dum aliquādo apud Carolū cesarem legatione fungeret compta hois eloquentia equestri dignitate insigniuit: hic itaq; magistratū in ito bellū contra vngaros iamdiu sopitum excitauit: z oprime gessit: z rem suā p̄per id tps conseruauit. Adoriens tandem in maiori capella fratrum predicatorū sepelliri iubetur.

1565

Nicholans aciolus eques florentinus vir strenuus z in rebus gerendis sapientissimus hoc āno in apulie regno Joanne regine noie gubernator existens anno etatis sue qnquagesimo sexto Neapoli moritur: quo mortuo nonnulli tumultus in ipso regno z p̄ouincia exoriri ceperunt.

1566

Ordinis sancte Brigide initium.

Brigida virgo christi deuotissima natione germana suctie p̄ouincie princeps z dñā hoc āno spiritu diuino impulsā cū nouā religionē monasterioz dupliciū vj viroz z mulierū excitasset: z instituisset ad vrbānū pontificem p̄ huiusmodi religionis cōfirmatione: ac deuotionis causa ex p̄tincia seu regno suo cū magno religioso ac honestissimo comitatu Romā venit: a quo benignissime excepta ob eius sanctitatē atq; p̄phetiā pontifex ipse regulā sibi a deo dictatā libentissime cōfirmavit. Huiusce tamē religionis primus auctor z institutor diuū basilijū ep̄m in greciaz fuisse dicunt. Quā quidem religionez Brigida spiritu sancto inspirata hoc modo instaurare z renouare visa est: vt scilicet viroz edificia connexa haberētur. Habitatioes n̄ ita sc̄m̄cte: vt de vna ad aliam nisi vrgēte necessitate transire possēt. Eoz tamen basilicam censuit esse communē: ita vt fratres in inferiori parie: sorozes vero scorzum in superiori officij exoluerent: quoz plane monasterioz principalem curā abatisse esse voluit. Fratribus tantummodo diuina mysteria assignauit: quorū vnus esset qui cōfessor: aut prior appellaretur: z alijs p̄esse decreuit. Ea quippe monasteria possessioes: z prouētus habere statuit ad fratrum z sorozū sustentationē. Quoz oium victus z vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi fratres aut sorozes monasterij egredi presumerent nisi magna z euidenti necessitate: ac de abbatisse licentia. Eiusmōi et̄ fratres ac sorozes p̄ ep̄iscopos p̄secrari iussit. Hi aut̄ religiosi et tam femine q̄ mares griseis vestimentis vti iubent cum clamyde nihilominus grisea cuz rubea cruce d̄ super: carnibus vtuntur: z nihilominus diuini patris nostri Augustini regulā p̄fiterur additis Brigide sancte constitutionibus. Et tā i fratribus q̄ in sorozibus certum assignauit numez. Que oia ipsa sc̄issima virgo brigida a deo sibi reuelata: z dictata cōfessa est. Quā ob rem ipse vrbānus pontifex: z reliqui summi pōtiffices plures eādez regulā auctoritate apostolica speciali p̄uilegio approbatā z confirmatam esse voluit: hęc enim prophētico dono plurimū claruit. Nonnulla de futuris predixit: z q̄ maxime tā q̄ daniel propheeta de quibusdā regnis consumādis: que oia scripto mādauit: z apud multos in precio bētur. Apud italiaz autem huiusmodi religionis pauca habent monasteria. In suctia quidez z germania magna quidē z plurima ac opulentissima esse feruntur. hi sane religiosi seculariū cōfessiones alioz more audiūt.

1567

Ordo iniesuatorum.

Ordo iniesuatorum fat rum vrbano isto presulante apud senā et̄burie vrbē initiū sumpsit. Hi primo nā qz tur matz per domos seculari habitu induti religiosoz more cum ingenti charitate z simplici quadaz religiozitate in sudore z labore manū suaz i vni vincte z deo seruire ceperūt. Quos quum summus idem

Q 2

pontifex ad se Romã vocasset eoz quidem viuendi modum plurimũ approbanit: et a se laudatos cũ tunica alba et caputio contẽptibili sibi p̄ hitu datus abire permisit. et ad eoz p̄tectionem confestiz nepore suum viz grauissimũ et religiosissimũ in protectorem assignauit: Qui et ipse mox ad honestãdã religionis hitum auctoritate sibi concessã griseã clamydez desuper deferendã sine calciamentis contulit: atq; eos et privilegij et gratijs plurimis cõmunuit: et p̄ privilegiũ speciale illos clericos apostolicos nũcupauit. Nunc autẽ plurimũ multiplicati: et p̄ oēs ferme italie cinitates diffusi boni precij et optime vite habentur.

Ordo canonicoz regularium.

Ordò item nouus canonicoz regulariũ qui vulgariter scopetin inuocatus etiã in senensi agro loco sancti saluatoris per hec tpa a venerabilibus religionis et patribus Stephano v3 et iacobo andrea natione senensibus ordinis heremitaz diui augustini inuitũ sumpsit: et breui magno in precio euasit. Qui quidẽ ordo congregatio sancti saluatoris appellata fuit. Quã quidem congregationẽ postea gregorius vñdecimus huius vrbani successor approbas insigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. Hi plane religiosissimi viri inter ceteros existũt: qui ob memoriã reuerentiãq; sue prime religionis et pristini hitus se per claustrale signũ v3 habitũ albus cum scapulare albo: et basta super camisiã lineã deferre volueret: et quicunq; statuta et primas ordinationes consueueret. Ex redditibus eniz viuũt: non predicant: sed confessiones alioz more audiunt: magni eniz precij maiorisq; opinionis in dei ecclesia nũcusq; habitũ sunt. viros enim integerrimos tũ scientia: tumq; vite sanctitate protulit.

1576

Andreas contarenus sexagesimũsecũdus venetoz dux post Archum corneliũ ducẽ hoc año ex procuratore sancti marci vno oĩz consensu lz ipso plurimũ renitẽte dux creatus ducavit años .15. Quez certe veneti omnes Nũmã pompiliũ Ro. merito appellare possunt: eo qd nõ fraude: nõ ambitione: nõ insidijs: nõ muneribus aut precibus ducatus munus acquisierit: imo ipse questus: rogatus: et precibus plurimis fatigatus: ac et coactus illũ admittere vix voluit. Quĩ in illo euenit qd de Latone legĩt qd q̄to sollicitus honorẽ et dignitates fugeret tanto honoribus et fama illustrior fiebat. qd cũ strepitibus vñdiciq; bellis p̄nceps creatus fuisset: animũ presertim cõtra tot reges: totq; potentatus cõtra seniatuz eleuatos seruauit inuictum. Igitur ipso ducante: et apud vngaros Ludouico regnãte Andronicus palcologus Joãne callũ constantinopolitanũ impatorẽ genuensũ auxilio fretus: qbus in sulã tenedon premio promiserat impio deturbare annexus est: que res certe maioris discordie inter genuenses et venetos causa fuit: vt .j. dicemus. Erant tunc apud genuenses vñicus fregosius nouiter dux creatus: et apud patavinos frãciscus senior: carrariẽsis patri in regnũ successerat. Venenses igitur .x. andree huius ducatus año accitis in societate belli Ludouico vngaroz rege et frãcisco ipso carrariensi: ac austerie duce: necnõ et aquilee patriarcha odiũ qd in venetos iamdiu conceperãt denno ostẽdere conati sunt: et Luciano auriã elassis prefectũ constituũt. At veneti qui cũ perino lufignano cypri rege: et bernaboue vicecomite solũ sentiebãt caroli zenuz: et ipsi sue classi p̄fecerũt: qui cũ genuensibus cõgrediens primo suo cõgressu superior euasit: et eoz quicq; triremes cepit. Luciano autẽ clade suscepta: vt erat prestãtissimi ai vir maiorẽ classe compata statim vniuersuz mare adriaticũ infesto agmine discurrens maximũ icõmodũ et dãnũ venetis intulit. Et cũ iaderã oppidũ cepisset quotidiẽ venetoz portũ pturbabat paulopost i polã ducẽs ibidẽ vniuersã venetoz classẽ supauit: et maxia cũ eorũ cede captiuauit. Oppugnabãt et tũ alijs i locis veneti terra mariq; .s. a carrariẽsi et alijs socijs quos diximus. interi vò Luciano in bello mortuo petrus eius ff eius loco succectus cũ .60. trireribus et totidẽ nauigijs stati venetias hostili aĩo venit: et statim gradũ comaclũ et captulas capiẽs direptis ciuũ bonis igne apposito penitus exussit. Inde in clugiã dirigens pari terrore cũ maxia venetoz militũ captiuitate: et cede cepit et destruxit. Qua calamitate et iactura fractus p̄nceps fractiq; veneti oēs cũ terra mariq; p̄merẽt: nec ullũ auxiliũ sperarent pacem et misericordiã a genuensibus petieret: et carthã et atramẽtũ mittentes obtulerunt se eas accepturos leges: quas genuenses imposuissent. At genuenses supbia elati venetoz legatos reijciũt nisi se suaq; bona ac mulieres traderent. Quã enim genuenses vniuersa circũquaq; venetoz ceperant castella et instabãt iã iã vrbẽz ingredi. P̄nceps autẽ et veneti oēs genuensũ respõsũ pturbati vltima desperatione ducti ad tuẽdã patriã: tuẽdasq; vxores et liberos se accixerũt: et statim ante facies portus cathẽis ferreis deductis positiq; lemnibus ac scaphis quibuscũq; cũ singulis bõbardis. Eo. n. tunc primũ bombardẽ a quodã theutonico eam ob rẽ inuente suere: ac sic cũ q̄ta potuerũt vi veneti genuenses post lögã pugnã reppulere ne vltierius in eoz estuarias p̄gredi possent. Interim autẽ Andreas oculatus vir: et inuictissimus p̄nceps dũ acriter obsideretur: et iã pene ciuitas cõmeatu deficeret Bernabouẽ vicecomitem et Joannem cõstantinopolitanũ impatorẽ amicos suos sollicitat: vt .s. Bernabos apud genuã: et impator apõperam genuenses bellis lacefferent. De venetis tũ certe actum erat si genuenses tantũmodo cauissent venetis cõmeatus mari iportari. At genuenses multis grauissimisq; bellis impliciti tãdeq; capta iustinopoli polaq; incensa et clugiã deserta post multas datas acceptasq; cedẽs vterq; populus diutino bello fessius Symone sabaudiensũ comite procurãte pacẽ hoc modo cõposuit. .s. vt vngarie regi vsq; ad decenniuũ singulo anno veneti septem milia aureoz persoluerẽt: ea tũ lege: vt rex ipse nullibi in dalmatia salfici permitteret. Atq; patriarche aquilegensi in forouulio eadem maneret cõditio: que ante bellũ fuerat. Ducibus autẽ venetoz et genuensũ inunctum est: vt quisq; captiuos incolumes dimitteret. De p̄ceda vero vtrinq; capta nulla mentio habita. Mandatum est p̄terea patavino p̄ncipi: vt ab obsidione taruisij recederet: vsq;

arces et turres in stagnis: et ad fluminis ostia excitas demoliretur. Terminiq; inter venetos et parauinuz positi sunt. Ea; pax a dño mandata septimo cal. septēbris āni. s. 1381. confecta fuit his optime gestis. Andreas hic secundus venetiarū conditor appellatus: et patrie pater perpulchre vocatus est. Veniq; diez plenus et bonoz opoz plenior sequēti āno quieuit in pace: sepultusq; in basilica sancti stephani nri ordinis cū tāto oīuz gemitu quāto vnq; antea quisq; sepultus sit.

C Ducum genuensū principū.

C Dominicus fregosus primus (vt credimus) genuensum dux hoc anno ad instar venetoz omnium confesū creatus ducauit annis. 12. Nullibi. n. in genuensū gestis inuenire potui. Venenses antea duces habuisse nisi nunc. Sed nec iacobus de viragine theologus et genuensū eps: qui de ipsoz gestis vsq; ad hoc tēpus chronicā cōposuit vllā de ducibus mentionē facere videt. Hunc igitur primū ducē eoz credendū est. Is itaq; dñicus (vt res exposulabat) magni cōsilij et animi prestātissimi vir fuit: Qui et petri germani sui classis prefecti cōsilio et magnanimitate ac virtute vsus vniuersaz cyprioz insulaz vi cepit diripuitq;: et si bi subegit ac tributariam fecit. Petrus enīz lufignanus cypri tunc rex pro more regū solēne quīuū in cypri instituerat: quod ānis singulis facere psuenerat. In quo et genuensū et venetoz mercatorū iudices: quos Bailiuos appellant inuitauerat. Inter quos magna de pōri cōsensu contentio esse cepit. Lunq; rex propē sioz venetis videret indignati genuēses armis suā dignitatē cōseruare statuerūt: atq; ita tectis s; vestibus gladijs i regiam profecti sunt. Quod intelligentes veneti regem adēunt: et eidem insidias paratas dicunt. Qui euestigio rem inuestigare faciens inuenti sunt genuenses cum armis in regiā esse: indignatus rex illico oēs genuenses rapti mādāt: et furibundus p sublimioz palatij locū in forum precipitari iussit: quod et factus est. Unde non contentus rex omnes p insulā genuenses cōmorantes perquiri ac necari precepit: ita vt vix vnus ex tanta clade superesse permiserit: qui rē gestā in patriam renūciaret. Accepit tñ dñicus dux ac senatus paulopost atrocissimā suoꝝ ciuim iniuriā. Qui in vltionez erectus intra quadraginta dies potentissimā classē armavit. et in cypriū per fratrem suū petrū misit. Cuius aduentus vno et eodē momēto visus et auditus est. Petrus autē qui classē pcerat expositis in terram copijs mox nichosā profectus vbez male defensaz cepit: breuiq; regem atq; reginā et vniuersam insulam in suā potestātē redegit venetis pmiū interfectis nephadi cōsilij auctoribus: ingētq; ditatus preda maiori cū gloria in breuioꝝ tpe q̄ speraretur domū cū reginā et rege ac innumerabilib; captiuis redijt. Rex cum cōinge pregnāte in turre capitis Sari aliquādiū seruatus est donec regina filiū ibidē peperit: quē Janū appellauit. Tandē venia regi data regnuz tributariū fecit: et Samagustā nobilissimā ciuitatē de regno excerpta genuēsi populo applicauit: indeq; cōtra venetos sibi infensos durissimū bellū suscepit cum quibus aliquādo congressus apud antiatū a Hico lao pisano venetoz prefecto superatus et victus fuit: pp quos genuēses indignati cum cū fratre magistratum abrogantes in carcerem cōiecerūt.

1327

oiz. 1327

1327

C Petrus igitur et petrinus fratres bugonis lufignani Cypri regis filij: hoc anno patre defuncto in regnuz succedentes quantū regnauerint nescio. petrus autē natu maior suscepto regno cū esset vir magnanimus et naualis belli pita doctus ad recuperandam patrum suoꝝ vexationez: qui e regno hierusalem ab egyptijs eieci fuerant paulopost instructa classe catellanis in societātē accitis cū gallis suis aliquando alexandriaz. egypti vrbē prestanti animo inuasit et vrbē ingressus mediā diripuit et incendit. et q̄nis occurrentibus maximis egyptioꝝ copijs fuge se cōmiserit igentē in predā et ditissima spolia reportauit. Domūq; reuersus parum superuixit qui a perino fratre interfectus fuit cū nulla sancta in regno reperiat societas: sed nec ipse paricida diu in quiete stetit: nec paricidiū ei impune cessit. Cū propter imprudētā suā maximā inter venetos et genuenses discordiaz excitauerit. Duxerat. n. viuente patre. Bernabonis vicecomitis filiā vxorē: quā pater idē Bernabos cū. xij. titremibus cypriū honorifice misit quā idē Rex ingēti cū gloria excepit: et in memoria rei et huiusmodi solēnitatis singulis annis conuiuū solēne facere decreuit. in quo aliquādo inuitatis genuensū et venetoz mercatoribus ingens: ut presertur: eū calamitas obtigit: Quia genuēses et Veneti cū vterq; in dexterā regis eo in conuiuio sedere vellent: maximus repente tumultus exortus est: sed genuenses a venetis de insidijs incusati oēs per vniuersam insulaz adeo enecari iussi sunt: vt vix vnus supserit qui rez gestam ceteris renunciaret: propter qd a genuensibus vniuersa insula capta et direpta ctiaz rex ipse cum vxore et alijs innumerabilibus captiuis abducti sunt: et rex ac regina genue perducti in turriq; capitis Sari inclusi taz diu ibidē fuerunt: donec regina puerulū peperit: quē et Januz in facti memoriā noiauit. Tandē venia recepta se et regnum vniuersum genuensi populo tributariū fecit et samagustā insuper eidem populo concessit. Reuersus itaq; domum rex Samagustā terra mariq; oppugnare non destitit: s; frustra quia ab ijs qui in vrbe presidio erant acriter defensa fuit.

1370

C Merinus lulmas patria bergomēsis equestris ordinis dignitate insignitus et hēdene vallis brābane oppidi dñs his tpiibus Euelphoz et gibellinoz vbiq; pcrstrepētibus bellis sue magnanimitatis celebrē et vulgatā dedit experientā. Erat. n. robustissimus: vt aiūt: vir et ad labores tollerandos fortissimus et ad cogitandum simul et loquendum idoneus: et propterea a factione Euelpha et bergomensis agro contra gibellinos dux delectus est. Qui cum Euelphis tum Brixiensibus tum Bergomensibus in castrum sancti laurentij vallis seriane superioris: quod per gibellinos tenebatur duxit obsidensq; acriter illud venit baldinus et bonofrius suardi cum magno exercitu yngarozum et factionis sue ad summam videlicet duozum milūz sex

123

2

centoz et ad inuicem dimicauerunt: et eos tandè Bernus tãto impetu pfugauit vt coacti bergomũ in cõmo do magno et ignominia reperierint. Id eniz idibus maij anni. 1272. gestũ fuisse legitur. Eã ob rē elati guel phi multas direptiones et vastationes in bergomensis agro gibellinis dedere. Quoz motus cõprimendos Bernabos vicecomes: Joannē de lisca: et Jacobum de pijs carpenses in bergomenses agrum cũ exercitu misit: quibus et Joãnes de iseo miles cũ octingentis viris auxilio affuit: qui apud stezanũ vicũ contra me rinũ istum pugnantes et confligentes post duras et atroces vtriusq; cedes ipse licet hostes et numero et vi ribus superiores existeret non infelicem exitũ reportauit: imo regredi eos cõpulsit. Eodemq; año qui fuit tertius et octogesimus supra tredecies centũ quinto. s. nonas septēbris gibellini duce zeno de cropello cum male pugnassent in pernitiē merini castrum bendene cum vniuersa terra inflãmauerũt: et ipsum prozsus euerterunt. Barnaboue deniq; captiuo Gallianus dux cognita hominis virtute ac magnanimitate euz ad se vocatũ suũ familiarem constituit: et magnis honoribus et peminentijs ac priuilegijs adhuc extrãtibz honorauit ac propter eius beniuolentiã vniuersam lulmarē familiãz ciuē bergomēsez constituens singulari priuilegio ab oĩ onere ciuilitatis exemit. Id ipsuz et ioãnes archieps et mediolani dñs iãdudũ effecerat.

Dapa. 210

1371

Gregorius. xi. papa natione etiã lemonice: sis petrus belfortis átea vocatus sancte marie noue dy aconus cardinalis hoc anno vrbano pontifex suffectus sedit añis octo. Hic clementis ex fratre ne 6570 pos fuit vir certe multe innocētie et placabilitatis: quibus ex virtutibus ab oĩbus plurimũ dilectus fuit. Qui pontificatu in ito statiz legatũ in italiã misit vt res ecclesiasticas recenseret. Inita autēz cũ bernaboue vicecomite pace oĩa i pturbatione fuere. erant eiz oēs p̄ter venetos vicecomitibus inimici: pp̄ quod multa mala surrexere. Cum autē Gregorius ea mala: q̄ in italiã gerebantur sue absentie ascriberet: d̄ reditu suo in italiã cogitare cepit. Aduerant etiã cum cuiusdãz p̄fificis verba: Cui cum Gregorius q̄ dã confidentia familiari diceret. Quare ad ecclesiã tuã episcopo nõ vadis? Ille intrepidus respõdit. Cur inquit summe pontifex ceteris exemplũ daturus: et tu tuũ episcopatu: tuãq; ecclesiã Ro. nõ repetis? qui bus verbis pontifex motus statim in rhodano fluuio paratis vna et. xx. trirēibus: aliã rē simulans p̄fe ctionez aggressus genuã primo deinde comētũ: ac postremo Romã terrestri itinere ianuario mense perne nit anno. 1376. pontificatus sui anno sexto migrationis autem Romane ecclesie in gallijs septuagesimo. Quo autē apparatu quãq; incredibili Ro. populi letitia susceptus fuerit non attinet dicere. Omnia quip̄ pe i illa vrbe regia suo indigebant aduentu. Venia et ecclesia ac priuata edificia ruina vbiq; minabant: que ipse magna ex parte restituit. Non dico de moribus et vrbauitatibus vbiq; labefactatis. Vrbs. n. que oĩz vniuersum mundum ad vrbauitatem redegerat absente pontifice ad maximam morum rufficitatem peruenerat. Collocata itaq; in vrbe Roma sede Gregorius sicut bonum decebat pastorem omnia circun spicere cepit. De medelaq; vulneribus inferenda cogitans pacem p̄necessariam per legatos expeteret: et inter omnes componere cepit. Verum Florentini pontificis pōtentiã suspectam habentes eius pa cez reiicere et nullum iniurie genus p̄termisere q̄ in pontificē transferri posset. Quibus malis p̄motus pontifex florentinis anathemate notatis oĩa interdixit. Sz florentini oĩa cõtēpseret: et Sacerdotes in vrbe contra Ius sacq; celebrare coegerunt. Tum vero pontifex a precibus ad arma conuersus: conciliatis prius oĩbus alijs: contra Florentinos bellum mouit. Tandēz vero euz oĩa accurate egisset que ad pontificēz per tinerent octauo pontificatus sui anno. v. calendas aprilis intolerã illi vesice dolore migravit ad dominũ: et apud sanctam Mariãz vie noue nouo sepulchro cum ingenti omniũz gemitu et luctu sepultus est. Eodem eiz mortis sue hora in auinionensi palatio ignis accensus est: nec extingui vnq̄ potuit quoadusq; due pres eius exuste fuerunt. Quo autē auctore incensuz fuerit ignoratur. Eo autē sublato maximũ Scisma et ingēs patrũ calamitas atq; discordia qualis non fuit ab initio pontificatus petri subsecuta est.

C Viri bello excellentes.

Lucianus auria patricius Venensis vir nobilissimus his tpibus etate florens viribus et animi virtute prestas a genuensibus classis prefectus designatus statiz velut alter Claudius marcellus Romanus magna virtutis sue vedit documenta. Is. n. egregius ac prestantissimus impator factus cũ didicisset venetos pifano Duce: quinq; genuensũ trirēes in Romano littoze ad antiã portũ captiuasse statiz duaz et viginē ti trirēmiũ classe sibi compata veloci cursu Taderã venetoz vrbē peruēnit. Ibi dēq; infinita propemoduz dāna venetis illata mox in polenti portu nauigauit vbi et venerã classē viginti trirēmiũ sedentem impetijt pugnantq; cum pifano classis prefecto tandem superauit et eidem decem et octo trirēes abstulit: verum dum victoria propemodum consumata foret et eam Lucianus ipse aperte videre vellet easdem sibi: cleuãs Lancea saucius interijt vtramq; tamen classē et victricem et victam Venenses in Taderam p̄ter re miges perduxerunt: In eo autē p̄elio ad duo milia venetozum Venenses captiuauerunt p̄ter eos quos mare absorbit.

Petrus Venensis et ipsa Auria familia natus Luciano predicto animi virtute non inferior apud genuenses: per hoc tempus maximo in precio existens ab eisdem classis prefectus seu admiratus Luciano sus ficitur: eo q̄ tanq̄ alter Hannibal penus tanto ceteris Ciuibz prudentia et magnanimitate prestare vide batur: quanto populus venetus conctas maritimas gentes potentia ante ibat: Hic itaq; Luciano mortuo nouem trirēes et 30. barchas classi pristine addidit: et statim ex genuensi littoze prefectus Taderãz venit

et inde omne vim navalis belli fumens cum .60. triremibus et totidem nauigijs in portum venetum cum magno strepitu peruenit: atque ibidem grado: comaclo: ruino et carpulis vi captis et direptis statim incedit: ibique cum didicisset venetos catenas ferreas portui suo addidisse clugiam se contulit: quam egregie munitam atque defensam: tandem vi cepit: In qua cum sex milia hominum clugiensium et venetorum interfecisset: et vniuersam in direptionem militibus dedisset velut alter Marcellus romanus mulierum pudicitiam seruata habere voluit. Unde quoque nonningentis et quinquaginta hostibus captis iaderam in captiuitate transmisit: exinde etiam bebas caput aggeris in vicumque sancti lazari ac mathemaucum delatus omnia igni apposito cremavit: et Laurentum etiam multis oppugnationibus potitus est. Atque inde pupillam vicum petijt tribus milibus ab vrbe distat: vt venetias invaderet: quam certe obtinisset: licet multis bombardis repelleret: si eius triremes et barche in canali aq̄i potuissent. Unum quod de imprudentia iste tantus vir reprehendi potuit quod maximam pro modico obmisit. Si enim clugiam omisisset: et mare a comaribus venetis clausisset: de venetis certe victoriam reportasset: Sed dum clugiam captam munire intenderet ibidem a venetis clausus tandem duos suos in venetorum classis prefectum pliantes iuuare anniteretur bombarde ictu percussus vitam euomit. Eius morte consternati genuenses in proprias naues igne apposuerunt: et relicta clugia genuam redierunt: quae res magnam scissuram in genuensi populo suscitauit.

C Carolus zenus patricius venetus vir inter venetos non solus etatis suae: sed et priorum temporum litteris ornatissimus hisdem temporibus apud venetos rebus bello gestis ita clarus extitit: vt alter Camillus romanus ab eisdem merito appellari possit quandoquidem in hoc clugiensi bello: quod genuenses contra venetos difficillimum ac periculosissimum gessere hanc prouinciam suscepit. hic suscepto impio primo belli sui impetu cum petri aurie genuensis vires sustinere non posset in orientales genuensium ripariam delatus in vltionem ipsorum omnia igne ferroque vastauit: inde in alexandriam egypti urbem adnauigans nauem quamdam genuensem maximam et alexandriarum redeuntem et fugientem in cretensi portu tandem debellauit et cepit: cuius mercimoniam trecentorum milium aureorum valoris erant. Quae res cum venetis denunciata fuisset eum in gaudio magno cum fauore reuocarunt. Qui cum redisset veneti clugiam recuperare statuerunt: et eius ingenti consilio vsi duas naues onerarias in clugiensi portu statim demerserunt. Venenses nihilominus omnes venetorum praesidium cepissent nisi mox hic praestantissimus vir affuisset: qui licet multis confossus fuerit vulneribus tamen eos ingenti virtute reppulit. Atque nec ipse genuenses superasset: licet maximam et acerrimum praelium commiserit nisi petrus auria praefectus bombarde ictu mortuus fuisset. Sed eo mortuo cum genuenses pedem referre cepissent ipse victoriam obtinuit. Eo enim in praelio defectu capitis zeno ipse de hostibus ipsis ingente cede edidit: ac multam victoriam obtinuit. Innumerabilis enim multitudo in duorum et interfectorum genuensium ac venetorum in illa pugna fuit. Eo confecto bello etiam Bucicardum regis francoꝝ postmodum in genuensi vrbe locum tenentem navalis exercitus supremum duces dum patauino principi opem afferre vellet praelio ingenti gloriosissimisque superauit: alia quoque innumerabilia strenue gesta hic inuictissimus imperator edidit: quae a Leonardo iustiniano aliisque oratoribus eopiosissime scripto mandata sunt.

C Nicolaum pisancum etiam patricium venetum virum bello scientissimum cum predictis ea in re apud venetos floruisse constat. Qui postquam multa bella pro reipublica strenue gessisset et apud polam urbem: ut sit: aliquando male pugnassem domum inglorius rediens a senatu abrogatus in carcerem sine mora mittitur. Sed veneti postmodum a venensibus oppressi et apud Clugiam urbem omnino superari et animo consternati cum nulla eis salutis spes videretur: et de re veneta actum esse dubitaretur: et iam pacem exposculassent eas accepturi leges quas petrus Auria victor daret statim clamor incerto auctore in Senatu auditus fuit dicens. Veneti in Aria vnicum pisancum contra venenses habetis victorem qui eos vincere noscet. Quo clamore audito enegigio dux cum Senatu in carcerem descendens. Nicolaum victorem cum gaudio eduxit et apprehensa eius manu bello maritimo ab integro eorum praefecit et omnem potestatem eidem concessit. Cuius deinde auxilio et prudentia res veneta est conseruata.

C Albricus cuius Romandiole prouinciae oppidi dignissimus comes et terrestri belli insignissimus ac supremus imperator hisdem temporibus ab Anglis et Germanis cruditus fato quodam in re militari mutationem fecit. Superioribus enim temporibus itali omnes arma ferre et tractare insucti pequites externos mercede conductos bella geri per italiae consueuerant: sed hic ingenio suo nostros bella gerere optime docuit quibus se deinceps Itali nostri ab intestino et externo hoste tutati sunt. Hunc autem primum Bernabos vicecomes armauit qui externo militi sepe congressus superiorum victoribus euasit. Ac ita vniuersam gentem externam quae vicecomiti et alijs seruire consueuerant e lombardia huius expulit. Bernabone deinde a nepote in caoceram coniecto Albricus stipendio dimissus: Italis omnibus qui arma ferre conceperant sese duces exhibuit. Qui tantam militum multitudinem sub vexillo sancti Georgij repente coegit: vt et Britones Theutonicosque ac Anglicos qui a nostris mercede conducti: prouincias nostras sepe euertere et infestare ac diripere consueuerant Italia expulerit. Fuisse enim seruit quadraginta equitum milia externos quos Albricus cum duodecim milibus sibi congregatis expulerat. institutioni autem huiusmodi militie albricus hic addidit nouum ornamentum quod vbi vsque in praesens tempus thoraces aereas brachialiaque ex corio milites induebantur ipse ferro et chalybe totum armari hominem primum docuit: huius etiam Albrici ductu auspicioque et disciplina militari secuti sunt: Bracius Montonus Albrico ipsi domesticus Sfortia cum Laurentio Attendulo Paulus vrsinus Hostarda Forliviensis Tartaliaque Laullensis et Thomasi.

nus Tribellus Mediolanensis et alij complurimi. Externis itaq; Italia pulsio et Baleatio vicecomite primo duce defuncto. Albricus a Ladislao rege in regnum vocatus magnus comestabilis ab eo statim creatus est. Et neapolim mox ducens urbes diu oppugnauit: quam tandem magno impetu captam Ladislai regis potestate redegit: Quia victoria territi reliqui regni principes ciuitates suas in regis manibus deduxere: inde in romandiola veniens maxima facinorosa contra omnes regulos gessit: et quomaxime Astore fauētiniū: quem tandem urbem relinquere coegit: huic aut inuictissimo principi et impatori dicere ausus italos nostros plus debere quam omnibus qui ante et post eum fuerunt.

1571 **C** Franciscus carrariensis senior vnicus domini iacobini ex vxore gnatus: hoc anno fratre eius Gulielmo expellente interfecto in regnum paternū succedens regnauit annis .xi. Vir quidem splendidus et multis virtutibus ornatus: ac plurima laude dignus: qui patavinā urbem membris: castellis: muribus: ac splendidissimis edificijs: et edibus tuz priuatis: atq; publicis mirifice exornauit. Ac non et preclara: ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinorosa: pro quibus regno suo multa prestavit incrementa. Verum quum Bernabone vicecomite sororium a Baleatio maria detentus defenderet liberare statuisset non modo eum liberauit: sed et regnum omne ac denique vitam propriam perdidit. Quia ab eodem tandem Baleatio superatus et captus abductus in modeste furto seu carceribus eum interire permisit. Denique de octobrio mense anni .1393. cum vita excessisset eius filius Franciscus ab duce corpus impetrauit: et aromatibus conditus: patavinum cum maximo apparatu deferri fecit: et regis exequijs in maiori ecclesia sepulchro marmoreo sepelli fecit.

C Viri doctrinis excellentes.

1575 **C** Joannes bochatius de certaldo natione florentinus poeta et philosophus atq; astronomus clarissimus hoc anno cum .62. annorum esset etatis e vita migravit: Qui cum ameni ingenij esset vir et latina patriaq; lingua in dicendo celeberrimus haberet hos infrascriptos post se reliquit libros. et primo.

De genealogia deorum pulchros li. i. 4. quorum principium est: Si satis.

De mulieribus claris li. i. Prædic mulierum egregia

De viris illustribus li. i. Exquirenti mihi quod ex labore

De montibus li. i. Surrexeram equidem fessus

De fontibus li. i. Postquam de montibus et ortu

De fluminibus li. i. Simento poetico traditum.

De stagnis et paludibus li. i. Et si nonnunquam e stagnis.

De nominibus maris li. i. Modica laboris assumpti.

Bucolicorum versibus li. i. Tandem non satius fuerat.

De victorijs Sigismundi contra turcos. De heresibus boemorum. De captione constantinopolis: et alijs circa materiam turcorum. Verba autem lingua multi eius extant libri iocis et vanitatibus pleni sed sententiarum succo: ac melliflua suauitate verborum sonantium repleti: vtputa librum centum nouorum: et Corbatijs: ac Philostratus.

C Joannes de Rupessia minorum ordinis insignis Theologus: tempestate hac preter ea que in sententiarum libros accurate docteq; scripserat in carcerem trusus multa de futuris tanquam propheta scribere voluit: videret de duobus antichristis et de ecclesie conculcatione et de conuersione omnium gentium ad fidem christi et alia multa que in Ianuis adesse affirmabat: et hec a domino Iesu christo sibi revelata fuisse contestabatur. Que non modo euenerunt sed oppositum in omnibus fuisse constat. Huiusmodi autem pronosticatores multi ab initio decepti fuerunt: quibus satius fuisset silere quam talia temere loqui.

C Petrus Thomas patriarcha Constantinopolitanus ordinis Carmelitarum egregius ac celeberrimus doctor hisdem temporibus apud Samagustam cypri urbes post multorum librorum editionem ac multorum (ut aiunt) miraculorum celebrationem plenus dierum ac bonorum operum migravit ad dominum.

C Simonem de Cassia ordinis Eremitarum diuini Augustini Theologum et egregium predicatorem per id tempus tanquam medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio affuisse tradunt. Qui ut verus euangelistarum interpretes et christi Iesu imitator verus omnia ipsius Salvatoris gesta in ordinem colligens in quindecim subdivisit libros: quos de christiana religione intitulauit. Sed et aliorum librorum de doctrina christiana: de patientia: de Symboli expositione: de speculo crucis: de disciplina spiritualium opuscula autem hec miro et quasi diuino ordine collegit. Epistolas quoque edidit plurimas documentis plurimis repletas. Hic Florentie quammaxime spiritu prophetie floruit et multo in precio fuit ubi etiam Abbatium sui ordinis Abbatium a solo edificauit et Abbatium Matronarum ac virginum illud repleuit.

C Franciscus et Ludonicus Guidonis Bonage filij: hoc anno cum Hugolotum eorum fratrem natu maiorem ob cupiditatem affectati regni octavo die decembris interfecissent. Mantue dominium sibi assumptas regnauit. Franciscus ipse annis vno et triginta. Vir certe preclarus atq; magnanimus et prudens qui sua prouincia ac magnanimitate statum suum periclitantem ex maximis periculis eripuit: Nam in anno domini .1397. per annum (auxilio tamen ceterorum confederatorum) bellum Balcatis Ducis mediolani prestanti animo sustinuit et eo tandem profligato et in conflictu posito non modo magnum triumphum: sed et maxi-

mas diuitias et spolia obtinuit: Idque factitatum fuit in die festiuitatis diui patris nri augustini: quod rez ad perpetua rei memoria ex statuto ipsius Francisci et successorum quoddam singulare munus singulis annis illi ecclesie offerret. Eodem de regno eius actum esse videbatur: nisi diuina ei affuisset clementia: Adortuo deinde Saleacio cum venetis sedus iniens copiarum suarum generalis imperator contra Franciscum carrarium Patavij dominum delectus fuit: cuius prudentia et virtute Senatus venetus patavium et veronam obtinuit et hoste penitus deleuit: hic Alateste Lesene dni filia duxit uxorem: ex qua Joannem Franciscum successorem suscepit filium: Denique post innumera et sceleratissima facinorosa se gesta senio confectus anno dni. 1407. vita excessit: et apud sanctum Franciscum Abantue sepultus fuit.

Antonius et Bartholomeus Scaligeri veronenses Segnozij Scaligeri naturales filij: hoc anno. xi. calē. Januarij patre defuncto et sequenti die Alberto ipsius Segnozij patre ex veneto dato apud Pescherā oppidum mox sublato verone et vincetie principatum sumētes eque. v. annis regnarūt. Denique cum nulla sancta societas in regno invenitur: Antonius tanquam Romulus fratrem interfecit. Sed deus ipse quod nullum malum permittit impunitum: hūc fratricidam impune non permisit: nec in regno ipso quiescere voluit: Quia statim Franciscus carrariensis senior eidem execrabile intulit bellum: et multis eum incommodis affectis: verum cum eum superare non posset: Saleacium vicecomitem ducē in eum concitavit: ad quem cum exercitu magno veniens illum urbibus obsessum tandem in deditione accepit. Relictisque urbibus in manus Saleacij ducis ipse vagus et profugus tanquam alter Caym homicida dei iudicio debitas luit penas.

1577

Rbanus papa natione Neapolitanus hoc anno Gregorio pontifici et Barresi archiepiscopo pontifex successus sedit annis undecim et mensibus octo: vir certe callidus et iniuriarum memor ac vindex: Quo pontificatus suscepto (ut par erat) non pacem inter christianos componere voluit: sed magis cardinalium et Joanne regine iniurias vlcisci pro viribus conatus est: Propter quod florentinos anathemate notatos: ut in

Papa. 2 ii.

1578

6577

suam deduceret sententiam absoluit: qui. s. Joanne baucuth gallum copiarum suarum ducem Neapoli contra Joannam reginam miser: Inde cum natura inquietus esset: atque inhumanus apud Neuceriam quosdam cardinales creans septem ex veteribus in carcere coniecit dicēs eos contra ipsum pro antipapa Clemente conurasse et quibus quicquid cum Senenam proficere in mare demersit: eo enim ob timorem Caroli Apulie regis accesserat hominem enim illum ob minus iuste postulata ad iracundiam compulerat. Cuius ibidem usque ad Caroli ipsius obitum permansisset tandem Romam reversus est: Ibi quoque confirmatis ecclesie civitatibus inde Neapolim accessit: ubi et Ladislaum Caroli puerum ac Joannam eius sororem a paterna hereditate deturbare annixus est. Sed re infecta Romam rediens cum magno apparatu et honore a civibus exceptus est: ubi ad quasdam insidias devitandas novem et viginti cardinales uno die creavit: in quibus maior pars Neapolitanorum fuit: Tres vero fuere Romani: quibus creatis paucos supervixit dies. Adortuus denique Rome in basilica beati petri sepelitur: paucis cum tanquam rusticum et inhumanum silentibus.

Sciscina vigesimū secundum omnium pessimum et scandalosissimum: quod per novem et triginta annos duravit: hoc anno initium sumpsit. Adortuo. n. Gregorio pontifice: et eius exequijs ex more celebratis clerus populisque Romanis cardinales obnixè rogarūt ut Romanus pontifex aut italicum deligere dignarentur: quod ecclesiam romanam: remque eius publicam integre gubernaret: aliter si secus esset de christiano nomine actum esse. Ideo enim italicum requirebāt: ne si gallus deligeretur et romana curia iterum transmigrare cōtingeret: romana respublica periclitaretur: Quibus cardinales perbenigne respondentes se pro posse eorum votis obtemperaturos promiserūt: Interque et bono animo esset. Animaduertentes igitur patres romanum populum precipitem et inconsideratum expauescere ceperūt. Erat tū in curia Bartholomeus quidam Barenensis archiepiscopus vir callidus et consilio promptus quem patres consulentes dixerūt: quod hac in re factum opus est: ut romana ecclesia in gallias remeare posset: Usque unum hoc esse remedium respondit dicēs: ut unus nomine tantum et alius re et facto deligatur: quod postea sublato periculo noiet: atque ita eius consilio ac genere. Intrantes itaque patres conclave: ipsi Bartholomeum Baresē episcopum ad delinēdos solummodo romanos deligere statuerūt: ut postmodum tutiori in loco alium subrogarent. At vero unus cardinalium ex gente vrsina quod ad id toto posse aspirabat: nec ullum pro se eo fastigio dignum credebat: statim ab extra gallum pontificem electum romanis insinuavit: Quod cum vulgus prestolans audisset: conclave evestigio multo tumultu effregit: minisque ac terroribus patres concussit: Sed cum didicisset italicum: scilicet Baresē creatum conquieuit. Leonardus tamen Aretinus historicus in fine octavi libri suarum historiarum refert quod cum in conclavi patres de successore deligēdo consultarēt: Insurgēs romana plebs nullius certi hominis impulsu: sed suo impetu permota romanum pontificem ex civibus romanis vel saltem italicis creare debere clamabat: hec dicta postulataque: cum non rationi inconsona videret: auditur tumultus: Crescētque multitudo ad usque conclave pervenit. Patres autem timore concussi ut populo more gererēt: Bartholomeum barensem archiepiscopum patriam Neapolitanam extra collegium cardinalium pontificem crearūt: Urbanusque sextum appellatur: quo facto cum Romani postmodum patres persuaderēt: ut de more eum veneraretur: ac et pro bene principis per litteras commoveret: ut et ipsi id per legatos facere dignarentur: nihil tamen effectum est: Erat namque Urbanus ipse (ut diximus) natura inurbanus: sed rusticus ingratus et inquietus atque inexorabilis: et propterea omnia subsequuta sunt mala ac scismata: Et ita cum propter speciem ad tantam dignitatem fastigium evectus fuisset intolerabilis omnibus videbat: Cuius inhumanitas induxit presertim aliorum prospicere: itaque clanculum inter se de hac re et electione conquesti: cum et metu et populi romani violentiam incusaret: dissimulata ad tempus indignitate cum bo

na pōtificis venia Magnā petterūt: z inde Fundos transmigrarūt: Ibiq; Joāne regine securitate cōfisi octo cardinales aliū pōtificē elegerūt: Robertū .f. cardinalē Hebenensem: qui antea legatus in Italia fuerat missus: Cui z septimo Clemēti indita est appellatio: ac sic per orbē litteris disseminat banc .f. veraz eē electionē: Clementēq; vez z indubitātū xpi vicariū vbi vera fuerūt suffragia: qa coacti a populo. Ro. italicum potius q̄ gallū delegerāt: Et hinc magne discordie magnumq; scisma in ecclesia dei oziri cepit: vt duo in ea dicerent capita: Urbano autē principū xpianorū pars z pars Clemēti fauere cepit. Italia enim Germania a panonia Urbano: Clemēti vō gallia hispania z Cathelonia z Britānia adbesit. Cardiales autē galli his gestis multas villas: vrbes z oppida diripere z occupare ceperunt.

Clemēs vero multas datas acceptasq; clades i gallias cū sua curia pfectus ē: vbi apō Aninionē: vt pontificū moris erat sedē cōstituens vt verus pōtifex a gallis oibus veneratus ē: z sedit annis .xv.

Vincelans

1379

Vincelans Caroli impatoris pdicti filius .3. z .20. germanorū impator: hoc āno patre defuncto cū iam vna cū patre impasset ānis .8. solus post patrē cōfirmatus impauit annis .xxij. Quis imperij benedictionē a papa nunq̄ obtinuerit. Vir certe patri in oibus dissimilis: ignauus z sine prudentia q̄ totum tēpus vite sue in extrema germania in ocio z libidibus cōsumpsit: ppter qd̄ ab electoribus tādem pcurante Roberto bauaro imperio depositus ē: Nā idē Robertus aiad uertens imperij dignitatē z hois socordia celo cōmotus z vitiōrū inimicissimus illum deponi pcurauit: z ipse nolens suffectus fuit.

6578

Catherina italica Senarū vrbis Ethrurie oriūda predicatorū tertij ordiis pfecta virgo sanctissima ac in numerabiliū virtutū preclarissima: hoc āno etatis sue trigesimo multis patratis miraculis spū propheticie admodū insignita Ro. deuotōis cā exis vite sue finē fecit: atq; ibidē eius scissimū corpus in basilica de la minerva ordiis pdicatorū maxima cū populorū frequentia delatū cū celebri deuotione z reuerētia sepelitur: Quā sanctissimā yirginē postmodū Pius secundus papa eius cōterraneus āno salutis nostre .1460. calēdas Maij in scārū virginū numero merito aggregauit: que quante sanctitatis: quanteq; virtutū fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

1380

Carolus regio genere natus ex Carolo illo q̄ Manfredū Apulie regē supauit: exortus hoc āno ab Urbano pōtificē cōtra Joannā reginā in Italiā vocatus Roma ex vngaria cū .8. milibus equitum ad vrbanū puenit: Indignabat autē Urbanus papa regine: eo q̄ Clemēti antipape faueret: z q̄ Ludouicum Andagauēsem Frācorū regis filium ad regni successionē in filium adoptasset: Et ppterea hūc Carolum vīrū clarissimū iādū in taruisino bello cognitū q̄ magnas copias aduersus venetos ductabat ex vngaria vocauit: Qui ex vngaria descēdens tādem in aretinis peruēit: z eam vrberem Suelphorū z Gibellino-rum discidio agitatā in deditionē mox recepit: Nec moratus Florentinis aptū bellum intulit. Sed florentini datis .40. milibus numū auri pacē redemerūt z ab eis recessit: Post hec ad vrbanū pontificē Romā vadens ibidem paratis ad bellum necessarijs mox Neapolim petijt: Captaq; regina: z ducibus eius superatis regnū oē obtinuit: quo obtēto mox reginā interfecit: z ipse deinde q̄dragintaquattuor ānis regnauit: Anno deinde sequēti Ludouico vngarie rege sine liberis defuncto: cum etiam vngarie proceres regine relicte gubernationem equo animo nō ferrent: Carolum hūc regem accersuerunt: q̄ in vngariam profectus cōmuni populorū principūq; fauore regina coronam accepit: Sed non ita multo post anno .1383. regine dolo interfectus est.

Nicholaus Guaschus secundus genuensium dux hoc ipso anno Dominico Fregosio duci suffectus ducauit ānis nouem: vir quidem prudentissimus atq; magnanimus pacisq; amator z procurator: qui cū rempublicam in magnis bellorum perturbatiōibus z discriminibus tum cōtra Bernabouem vicecomitem z caretinos qui Naulum z Albrigenam ciuitates occupauerāt: tū etiam cōtra venetos offendisset: videlicetq; Petrum Auriam classis sue pfectum in Clugiēsi bello fore interfectum: nec Maruphum auriam eidem suffectum potentie venetorum potuisse resistere: quin Clugiam cum magna suorum cede redemisissent: postquam venetos ipsos multis incōmodis per eundē Maruphum pfectum perturbasset z Terrgestinos eisdem rebellare coegisset: ac Iustinopolim vrberem vi captam incendisset: pariq; modo in Istriā Polam destruxisset reipublice sue cauens hoc eodem anno quo magistratum inijt pacem diu p Aymonem Sabaudie comitem inter ipsas vtrasq; partes tractatam q̄libentissime acceptauit: Qua conclusa: z sub formula conclusa etiam Albigannū z Naulum ciuitates suas sibi a Carethinis ablatas mox recepit: z similiter cū eis pacem cōfecit: Inde q; classē z Breciam in subsidiū Calo Januis a Cantacuzino imperio pulsū transmisit: z eum in imperio mox restituit: Ipe autem quoad p̄fuit rempublicam pro viribus in pace cōseruauit. Eoq; mortuo genuensis ciuitas ppter guelphorum z gibellino-rū discidia duces ex moxe non elegit: sed se in Francorum regis manus commendauit.

1381

Ludouicus andegauēsis dux z Caroli Frācorū regis frater: Caroliq; predicti Apulie regis inimicus: quē diximus a Joanna z regina in filiū fuisse adoptatū hoc āno ex gallia cū .5. z .50. galloz cqtū milibus z carolū ipm z vrbanū pōti. i italiā vēit: cuius aduētus maxie florentios z aretios terruit: eo q̄ aretini carolo parerēt: z florentini etiā eidē obsequerent: In lōbardia itaq; p̄mū descēdens a Bernaboue vicecomite pbenigne z comiter excipit: z multis mueribus ab eo donatus z pecunijs z cōmeata hūanissime adiutatur: idē p Ethruriā trāsies ab exulibus aretinis pulsus vocatus post multas cedes vrbe aretiū de mani

bus Caroli acceperunt: et eidem diripiendam illas concesserunt: In illa. n. urbis captiuitate eps ipsius et Leonardus aretinus historicus puerulus vna cum genitore suo et pluribus nobilioribus viris ab exalibus capti fuerunt et diu in carceribus macerati. Captusque Aretio et gibellinis concessa Ludouicus Neapoliz petijt et biennio cum Carolo decertauit: Sed illo tandem in bello interfecto Andaganenses milites dissipari consilio et duce careres expoliati oibus bonis bini medicantes in patriam rediere. Andaganus autem qui Aretium ciuitate Ludouici istius nomine possidebat: intellecta ducis sui morte urbem florentinis vendit: et cum pecunijs in patriam suam remeauit.

C Joanes Galeacius vicecomes Galeacij Marie filius primus Mediolanensium dux patre iam tribus annis defuncto diuisa partim inter se et Bernabonem patrum dominatione Mediolani hoc anno cum tota insubria in Bernabonem patrum declinare concerneret: et propter hoc hunc nepotem Galeacium multis insidijs et machinationibus ut solus regnaret interficeret tasset: et ipse simulata causa ex Papia Mediolanum ad ipsam Bernabonem visitationis gratia adire se finxit: et cum propius accessisset: ipsum Bernabonem patrum et socerum si bi obuiam factum insidiosè interceptit: et captum in Tritij arce usque ad mortem custodiri precepit: Eoque captiuo et filijs suis oibus fugatis vniuersum mediolanensem regnum obtinuit: et decem annis regnauit: cuius potentia cum antea per se maxima foret accessibus postea Bernabonis opibus formidabilis oibus esse cepit: vnde cum Antonius Scaliger et Franciscus carrariensis senior grauissimo bello inter se decertaret carrario instigante qui aliquotulum subcuberat ab isto adiutus Scaliger superatus in deditionem venit et Veronam ac Vicentiam suo regno adiecit: Paulopost etiam in Franciscum ipsum ducens tandem post multam obsidionem ipsum vna cum patavinam urbem comprehendit: et illum in Bodoecia oppido vincitum transmisit: ac in carceribus vitas finire coegit: Indeque cum in Etruria exercitum duceret bononiensem ciuitatem suasio Bocadinorum et populorum nobilium Bononiensium comprehendere statuit: et captis circuequaque castellis tandem apud Caselichium vicum florentinorum et Bononiensium ac aliorum confederatorum exercitum pugna concerta adco contriuit ut omnes ipsius exercitus primares captiuauerit: Inter quos fuere Franciscus tertius carrariensis et Iacobinus eius frater Accius Ubaldinus Yantodeschus Petrus mala: Bernardinus Sacini canis cum alijs innumerabilibus Quo terrore Bononia concussa ipsius iugum statim subiit: captusque urbe Joannes Benteuoglius qui dominabatur urbi in frustra ab exalibus concisus est: Pauloque post Senes perusini Assisani ac pisani et alij etrusci multi trepidantes sese vltro sue potestati tradidere. Lucenses vero haud multum a parendo desisterunt: quare res maximam florentinis incussit terrorem: qui pluribus annis continuis eius bellum pertulerat ubi decies cetera et ducetase aureorum nummum milia contra ipsum eos peroluisset fertur: Denique anno domini. 1402. adhuc nihilominus Galeacius hic contra florentinos bellum acerrimum continuans: duriusque urbem obsedit: cum nulla amplius salutis spes nisi in deditione esset: parumque a parendo distaret Galeacius ipse apud Melegnanum agri mediolanensis oppidum insperata morte consumptus est relictis post quattuor filijs: duobus legitimis et duobus naturalibus quibus et singulis regni portione assignauit: vigintineque ciuitates in Italia possidebat: quarum nomina hec sunt: v3 Mediolanum papia: Bonifregalis Nouaria: Verelle Alba Aquis Alexandria Verdonia: Bobium placetia parma Rhegium Bononia pisa Sena Bassa Grossetum Clusium perusia Assisium Auercia: Ciuitas Belluna Feltrum Vicentia Verona Brixia Bergomum Comum Laudum et Cremona ac Crema. Suerat enim hic clarissimus princeps statura pcerus: eleganti aspectu: litteris edoctus et celebri elequentia clarus: ingenio callens ac in agendis astutus et sagax: Duas uxores duxit: Elisabetham Boemie regis filiam ex qua Valentinam solam genuit filiam: quam Carolo Francorum regi matrimonio copulauit: Aliam Carberinam consobrinam suam Bernabonis filiam ex qua Joanne Maria Angelum et philippum maria duces suscepit: Hic quippe cum ingentis animi et potentie vir esset: postquam .30. annis sub titulo comitatus virtutum impasset anno. 1395. Septembri mense archiepiscopo mediolanensi oratore misso ducatus titulum a Vincelasio impatore centum milibus florentis obtinuit: et per manus ipsius archiepiscopi oratoris eodem mense ingenti pompa ducatus Biretum et alia insignia recepit: vixitque ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo ut ad impium aspiraret: et nisi tam cito morte preuentus esset ad id certe peruenisset: Hic in papiesi urbe inter cetera Castellum siue regiam domum incredibili pulchritudine extruxit: in quo tanta librorum copia contraxit quanta alibi me vidisse memini: leporariumque contiguum muris circumiectum iuxta illud constituit: in quo monasterium superbissimum ordini cartusienis toto orbe celeberrimum construxit atque dotauit: ubi et corpus suum tumulandum ex testamento legauit: Eius autem mors totius Lombardie excidium et ruina fuit: ut infra patebit.

C Michael maurocenus tertius et sexagesimus venetorum dux indemortui Andree contareni ducta loco suffecus ducavit mensibus quattuor: Vir ingenio et animi magnitudine insignis: De quo tamen nil me morie dignum in suo magistratu habemus cum eodem anno ex peste absumptus fuerit: Eius autem corpus apud predicatores in maiori capella sepultum fuit: In cuius sepulchro marmoreo hoc epigramma insculptum extat.

Inclita vitales Michael quem duxit in auras.
Maurocena domus venetorum quibus et ingens
Spes erat alta parens interceptit ardua fatum:
Lepta ducis virtute potens fuit ensis acutus.
Iusticie moriens patrie per secula luctus.

1582

1583

C Antonius venetus quartus & sexagesimus venetorum dux hoc eodē anno Michaele predicto duce subla-
to duodecimo die mensis Octobris absens cōibus suffragijs eidē suffectus ducavit annis. 18. vir quidez
consilio illustris: sed prudētia & animi circūsp̄ctione illustrioz: Qui cū vniuersa ferme Europa & scisima-
tibus & seditiōibus plurimū fluctuaret ipse sua prudētia Senatū populūmq; venetum quoaduixit a qui
buscunq; malis expertē fecit: Verū cum Joannes Balceius viccomes Mediolani dux Francoꝝ gon-
gagē mantuano bellū indixisset ipse ex federe Carolū malareffam in auxiliū misit qui Balceij exercitum
apud Governolū oppidum turpissime profligauit: reliquā autem ipsius tempū. maxima in pace conser-
navit: Veniq; omni vita integer cōprobatus posteaq; egregie ac magnifice multa edificasset: ac Lugiam
a genuēsibus dirutam restituisse decimo octauo magistratus sui anno mēse primo plenus dierum doomi-
nit cum patribus suis: sepultusq; ex mādato ipsius in basilica predicatorum.

1384

C Calo Joānes cōstantinopolitanus imperator Andronici paleologi imperatoris filius hoc āno ob ma-
ximas ipsius filij dissensionē a Cantacuzino greco nobiliore per arma ex regia pulsus ope Francisci
Batbelusij genuēsīs imperiū recuperat: Quamobzē idem imperator Francisco eidem ingratitudinis si-
gnum Bitulēnē insulā dono tradidit: atq; alios thesauros plurimos condonauit. Suerat tamen antea
Calo Joānes Veniensibus infensus q; cōtendētibz inter se genuēsibus ac venētis ipse Calo Joan-
nes venētis fauit: & vna cū illis Perā genuēsium urbem & Colonā oppugnare adiunxit: contra quē An-
dromicus eius filius cū cēt eidē p̄i & venētis hostis auxilio turcoꝝ & bulgaroꝝ pugnā obtinuit: ac vrbez
defensauit: quo terrore patrē eo deduxit q; i genuēsium partes statū trāsiret: quāobzē rex ei bene cessit.

C Bitulene itaq; insula q̄ alio noie Lesbos appellatur: de qua supra li. 3. dictū est hoc anno in Franciscum
Batbelusium genuēsiez Calo ioanne idē imperatorē cōcedente deuenit: in cuius posteris postea vsq; ad
annū domini. 1464. per nonaginta ānos feliciter perdurauit: Quo anno vt supra dictum est Adabume
tus orthomanus Turcoꝝ princeps post captā Constantinopolim vi cepit: & maximū cū xp̄ianozum vede-
core & strage in suā potestatem redegit: Hec quippe ciuitas ab insulā nomē accepit: oibus bonis & rebus
instructa est: Duos portus habet: quoꝝ vnus clauus erat quadraginta trirēmiū capax. Dicta nanq; fuit
Bitulene a Bitilena Bacharei filia q̄ tēpore diluuij Beucalōis in eā prima aduenerat: quod qdēz no-
men in tēpus hoc vsq; p̄manet: insula tamē Lesbos appellata fuit: quia in ea idē Bacharius vtilē valde
legē edidit: quā leonē ab eius robore appellauit: Pelasgi greci ab initio p̄ores ipsam habitauerē: cū adhuc
staret Troia postea Eoles successerūt. Deinde persarum imperij subij: postea Macedonum ac deniq;
Romanoꝝ: Cūq; Romana respublica in Constantinopolim translata fuisset sub grecoꝝ imperatoꝝ ma-
nus vsq; ad tēpus istud fuit: postremo in Batbelusis: ac vltimo iam. xx. ānis ad turcos deuoluta est.

C Ladislaus Caroli regis predicti filius hoc āno patrē in vugaria ab regina veneno sublato eidē in Apu-
lie regno succedens regnauit annis. 29. Hunc mater regina puerulū inter multas difficultates educaue-
rat: Qui cū adoleuisset vngarie regnū suscepit: Sed ibi cū res parū prospere ei succederent expeditione
non pauca suscepta: & Fadera de regno occupata Venētis vendidit: & euz pecunijs in Italiam venit: vbi
per Albericum Lunij comitem belli sui ducem Apulie regnum obtinuit: atq; eo purgato panlopost eius
in manus in integrum redegit: Quibus gestis cum ingentis magnanimitatis & prudentie esset vir: atq;
omnium regum potentia & rerum prosperitate omnibus per circuitum formidabilior euasisset etiam pon-
tifici Romano suspectus esse cepit: Qui cum Albericum Lunij comitem magnū Comestabilem in Neapo-
li creasset & constituisset nō amplius per prefectos: sed per semetipm exercitus ducere voluit: Unde &
post mortem Balceij ductis Mediolani Perusiam & alias Latij ciuitates multas in fidem recepit: Sed
& xx. regni sui anno per amicitie speciem Romam ingressus Romanos in Bonifacium nonum pontifi-
cem ad arma concitauit: Quibus in cōtentionibus: vt Leonardus aretinus scribit vndecim e primarijs
ciuitibus per Ludonicum pontificis nepotem intercepti & occisi sunt: Quamobzē perterrefactus pōtifex
statim cum omni curialium turba Viterbiū fugit: Post hec etiam Gregorio duodecimo pōtificante idem
rex per pontificis absentiaz Romā occupauit: Quapropter pōtifex illū regni titulo priuauit: & Ludouico
Ludouici Andegauensis fillo regnum concessit: Verū Joanne vigesimo tertio pontificante ab ipsius io-
annis pontificis ducibus profligatus fuit: q; si (vt ipse aiebat) hostis prudentia & victoria vti sciuisset: toti-
us regni potestatem habuisset. Post hoc autem varia fortuna inter pontificem & regem semper fuit: quia
modo pacem modo bellum habuerunt: Hac tamen de causa Corxonam urbem Florentinis vendidit:
Sed etiam dum Florentinos reliquasq; liberas ciuitates per vim sibi subdere statuisset: morbo in Peru-
sia contracto Neapolim profectus est: vbi meliusculus factus: postea ex veneno procuratore florentino-
rum (vt aiunt) sublatus est: cum persepe id a suis tentatum fuisset. Abutebatur enim: vt fertur cuiusdam
medici sui adolescentia pulcherrima: quam cum summe diligeret persepe ad eam ventitabat: Quod cum
genitor cognouisset: Florentinoꝝum oblationibus corruptus regem cum filia hoc modo intoxicauit: ipse
enim medicus pater filiam ad se vocatam blandis allocutus est verbis: Placet inquit filia mi q; me anuz
sobole regia facere studeas: Itaq; ama illum: Illiq; serui ac cura summo opere: vt redeameris: Quāq;
si tu mihi obtemperaueris faciam vt te nil carius habeat: Et hoc modo filia mi te & omnes nos bea-
bis. Placuerunt itaq; adolescentule verba hec: Illeq; venenum: quod Medici Neapellum vocant

puelle in panniculo tradidit: iussitq; cum a rege foret comprimenda vuluam eo medicamine leniret: puella itaq; paternis consilijs obtemperans se regemq; eo medicamine mox interfecit: Atq; ita nec impudica pater habuit filia: neq; multu passus e abire regē: hoc ideo hic scribere volumus: vt hinc oēs luxuriosi pncipes & qcuq; alij discāt nil ee tutius cōtinētia: nil periculosius q̄ veni: us cōcubitus.

Sigismundus qui postea augustus & imperator fuit: hoc āno Ladislao p̄dicto ex vngaria armis pulso ipsum vngarie regnū vocatus suscepit: & vsq; ad impij susceptionē. 25. ānis regnauit: vir certe bellator & reipublice xp̄iane acerrimus p̄pugnator ac defensor: q. i. regni sui anno exercitu gr̄adi congregato videlz ihebronicorū galloz vngaroz & vandalozum cū. xxv. milibus equibus cōtra turcos: q ad summā oucētoz militum tā equitū q̄ peditū ascēdebāt p̄fectus ē: qui cū multa plia inter se cōstituisent: tādē xp̄ianis ex paucitate durior fortia exns ad. xx. milia cozū interfecta sunt: ex turcis aut sexaginta milia trucidata fuerunt.

Templū maius Mediolani hoc āno iussu & suasioe Joannis Balacaj ducis in honore b̄re Marie virginis incredibili ac indicibili p̄pe tū impēsa: tūq; artis elegantia solido marmore instaurari ceptus est: qd̄ inter xp̄ianoz tēpla p̄ncipatū tenere videt: qd̄ certe nostra etate mirū immodū auctum est.

Dnisfacius huius nois. 9. papa natiōe Neapolitanus Petrus Tomacellus ātea vocatus Urbāo p̄ntifici surrogatus sedit ānis. 14. & mēsi. 9. Hunc dū pontificatus munus suscepit. 34. etatis anno rum fuisse tradūt: sed iuuetutē suā oibus in rebus totoq; p̄ntificatu suo cū senectute permutasse visus ē. Et si scie minns perituseēt: hōe tam cōdinōis: magneq; prudētie: maximiq; tū animi tūq; cō-

6579

filij p̄ntifex fuit: primus enim vni omnē populi Ro. in pontificē transtulit creatus suo nutu magistratibus & munitis vrbis fortificijs: Inde decimo sui p̄ntificatus anno ex B̄ssio vbi multis annis cōmoratus fuerat Romā regressus Jubileū celebravit: Ac post cupidus angēde ecclesiastice p̄mus ditionis ecclesiasticis b̄nficijs Anatharū vsū imposuit: hac. l. cōditioe vt q̄ beneficiū consequerēt dimidiū annū p̄uentus apostolice camere p̄solueret: Ladislau p̄terea adolescētē in paterno regno collocavit: & per cardinalē Florentinum apud Carerā coronari fecit: Quo in regno cōfirmato plurima edificia in Hadriani mole & in capitolio: necnō & in vaticano palacio fieri fecit. Brigidā etiā Suetie virginē clarissimā sc̄az cathalago ascripsit q̄ suo tēpore ad d̄m migrauerat. Studiū generale Ferrarie ditiōis sue ciuitati rogatu Alberti Estensis marchionis concessit. Verum hic p̄pter rerū perturbationes multas animi affectiones pertulit: vnde etiā am laterum dolore per sepe afflictus vitam cum morte mutauit: Cuius corpus apud sanctum Petrum in sepulchro marmoreo sepultum fuit: huic certe ad summā gloriā nil defuit: nisi q̄ nimīū cognatis & affinis in dandis beneficijs per fas & nephas: atq; in di. c̄rc̄tis indulgentijs assentiens aliquam infamie notam sibi conquisiuit.

Antonius Adenus patricius genuensis tertius genuensium dux: hoc anno Nicolao duci cōmanibus suffragijs suffectus ducavit annis. x. Vir magne prudētie: maximeq; auctoritatis princeps: qui rempublicam suam quoad potuit summa cum iusticia & pace: ac consilium suozum concordia gubernavit: et non modo inter suos pacem seruauit: sed etiam inter Balacium vicecomitem ducem & florentinum populū ab eodem Balacio durissime pressum summa cū prudentia pacē cōponere procurauit.

Aymo Sabaudiensium comes vir omni virtutum genere illustris: hoc anno post innumeras virtutes a se gestas apud Pinarolium pedemontium oppidum vicin obiit: relicto Emedeo vniū filio ex Etolante vxore sua Theodori Montisferrati marchionis filia suscepto herede: Qui Aymo vir preclarissimus: cum apud omnes Italic potentatus maximo haberetur in precio lites permaximas multis in locis extinxit: & pacem prout decet christianum principem cum omnibus composuit: & quāmaxime inter Venetos & Venenses Ludovicūq; vngarie regem: & Aquilegiensem patriarcham: ac Franciscum carrariū: nec non & Bernabouem vicecomitem: ac etiam carebinos dignissime composuit: propter quod & ingentem laudem: reuerentiam & beniuolentiam ab omnibus promeruit: quod vtiq; in eius exequias monstratum est: quia omnes potētatus: omnisq; ciuitas & fere oppidum: oratores ad ipsos honorandos & legatos misere: Inter quos Joannes Balacius Mediolani dux: Joannem Suardū Bergomēsem equitez strenuum suo nomine destinavit: quem ob virtutum suarum insignia precipuum sibi consiliarium: ac secretarium ipse delegerat.

Stephanus Buarie dux: ad quem Franciscus carrarius iunior confugerat: hoc eodez anno e Germania a Florentinis contra Balacium vicecomitem vocatus magno cum exercitu in Italiam venit: Qui p̄mo aduentu vna cum eodem Francisco Pataniū clanculum ingressus vrbem a Balacio possessam in fidem Francisci preter arcem redegit: quam cum oppugnare cepisset: a Florentinis mercede fraudatus ab oppugnatione destitit: Ac sic indignatus cum nil memorabile facere potuisset: re infecta inglorius in Germaniam redijt.

Jacobus Armeniaci comes eo etiam anno a Florentinis mercede conductus cum viginti milibus equi cum in Italia per Lynisij montis descendit: & mox in Alexandrinum agrum veniens: Castellacium oppidum cum maximo impetu cepit: ceptūq; diripuit & euerit: Quo audito euestigio Jacobus Armes copiarum Balacaj dux eidem occurrit. Sed visa hominis potentia intra vrbem Alexandriam se continuit. Armeniacus autem suam volens experiri potentiam in die sancti Jacobi octauo calendarū mensis Augusti vrbem diu oppugnauit: Deniq; lassus cum ad tentoria reuerteretur a tergo ab Jaco-

1588

Pap̄ .212.

1590

1591

1592

1593

1594

6

bo verme insecutus cunctū exercitū dissipavit: et ipm Jacobū comitē vulneratū cepit: et in Alexandria vrbe cū innūerabilibus captivis pduxit: q et vulnere et dolore ai die sequēti vitā exalavit: In eo autē conflictu tāta galloz fuit cedes vt nūerus nō referat: sex vō eqū milia capta referunt: Inter quos Raynaldus lam figliarius et Joānes Ricius florentini egtes fuerūt: q eūdē Jacobū cōducebāt: Eo tunc omnis florentinorum contra Haleacium deperijt spes.

C Franciscus iunior carrarius senioris Francisci filius q superioribus annis ad Baviarū ob timorem Haleacij vicecomitis cōfugerat: hoc āno sollicitatibus florentinis et fauētibz venetis mutata veste patavinā secreto ingressus vrbe adiuvantibus suis pter arcē obtinuit: ac paulopost adiunāte ēt Joanne haucutū britonico florentino: nō copiarū duce arcē captā regnavit annis. 15. nō tamē magna sine trepidatiōe fuit: quoad Haleacius supūxit: Sed eo e medio sublato: cuius arma plurimū extimuerat in magnā spē sue augēde ditionis statū venit: eo maxie: qā ppter eius mortē oīa ad arma respiciebāt: et ppterea callide Gulielmū Scalligerū cū filijs Bunnoro et Antonio Veronā introduxit: et vrbe sibi subijecit fecit: qbus in regio cōfirmatis paulopost eos de medio p mortē abstulit: et Verona optata potitus suo regno adiecit: Adunatqz firmissimo p̄sidio verona et iacobo fratri seu filio cōsignata etiā Brixia occupare tetavit: Sed a Jacobo verme et iacobo de cruce: ac Ottobono de tertijs ducis Mediolani cōmilitonibus repulsus ad alia respicē coegerūt: Undeqz re infecta recedēs in vicētinōs tā ditionis venete exercitum duxit: cui statim Michael venetoz dux et senatus tybicinē ex more mittēs rogat: ne vicētinōs vectigales et subditos suos bello artingat: aliqñ Senatū venetū haberet inimicū: Sed Frācisus probis et minis binis vicibus tybicinē reijciens in Vicētinōs durius crudescere cepit: Quāobz indignati veneti cū Francisco gonçaga fedus percucientes cōtractis vndiqz copijs: Frācisū ipm oīum copiarū suaz generalē ducē cōtra Carrariū constituerūt: Qui repētino impetu cū exercitu Veronā accedēs ipam cōcedēte mediolanēsi duxit: tandē cepit: et capto Jacobo carrariēsi venetis subiecit: ac ipm iacobū vinctū Venetias trāsmisit: Inde in Patavinum oī quo poterat exercitu ducēs: vrbe oibus rebus imunitā obsedit: et interclusis vndiqz commearibus post aliquot mēses cū opp̄ssa eēt fame et peste gravissima ac cōtinuis oppugnatiōibus Haleacius Gonçaga Frācisū gonçage frater ignorāte Carrario p portā sancte crucis sibi a civibus aptā copias introduxit et casu Carrariū reperies pacificis verbis cōvenērūt: et iureiurādo pmiserūt: vt Haleacio gonçage castri dominio cōcesso ipe carrarius ad Senatū p misericordia ipetrāda cōmigraret: et si quod volebat ipetrasset: civitas ipius eēt: Sinantē regrediēs in p̄stino statu restitueret: His igit cōpositiōibus Carrarius cū Frācisū tertio filio ad Senatū in veste humili accessit: a quo nullā misericordie grām pmeruit: sed multis obiturgatiōibus et improperijs mulctatus i carcerē cū filio recludi iubet: Et statū missis cōmissarijs civitas noie senatus occupata ē: q res Haleacio gonçage impatori ppter iustitiam molestissima fuit: Frācisus aut postmodū strāgulatus ignominiose sepultus fuit: Filij vō quo mortis genere perierint non habetur. Superfuerāt tñ eius duo filij: v3 Ubertinus et Marsilius q aī captiuitatez vrbe ad Etruscos cōfugerāt: Et sic āno dñi. 1406. quarto calēdas decebris veneti Patavinū obtinere: et due potētissime ac illustrissime familie: scilicet scaligerozum et carrariēsium: propter eozum dissensiones sue diuturnitatis et potentie vno quasi tempore finem acceperūt: Qui in Verona et patavio per annos multos maxima cū gloria imperij scepra tenuerant.

C Apianensium apud plumbinum principatus initium.

1392

C Jacobus apianēsis publicus pisanoz scriba q multos ānos queqz secretissima q̄ i ea vrbe agebātur tractauerat hoc āno petrū gabacurā civitatis pncipē p insidias cū filijs intercipiēs oīū vrbe sibi desūpsit et quattuor ānis regnavit: Quo mortuo cū gerardus eius filius q in pncipatu p̄ri successerat: vrbe i potestate sibi retinē nō posset: post tertū sui principatus annum ipsam Haleacio vicecomiti duci Mediolani vendidit: et cū pecunijs in Plumbinum sue ditionis oppidum et insulam se transtulit: et sibi suisqz successōribz vsqz in presentem diem illud conseruavit.

C Pax inter Haleacium vicecomitem et florentinos a iacobo verme oppressos: hoc anno procurantibus Bonifacio pontifice et Antonioro Adurno gennensium Duce apud Veniam vrbe suam equis conditionibus. 25. die mensis Januarij composita fuit.

1393

C Jacobus eques strenuus ex vetusta celebriqz suardoz Bergomensium familia natus hoc anno cum Haleacius vicecomes et Aduli dux Senā Etrurię vrbe suo subiecisset imperio eidem vbi intercedentibus civibus Senator destinatur: quam quidem dignitatem tanta prudentia: tantaqz cum comitate: humanitateqz ac iustitia omnium iudicio per annos multos administravit et exercuit: vt eo tandem recedente Senenses oēs tanquam omnium parentem non sine lachrymis suum pati potuerunt discessum: Erat enim apud ipm Haleacium propter vite integritatem atqz prudentiā summo exceptus honore adeo vt nil ageretur sine eius consilio.

C Gasparinus Forestus proavus meus vir domi nobilis et animi virtute integer ac viribus fortis hoc eodem anno quarto nonas Januarij hora scilicet secunda noctis e Sebino lacu domum rediens vna cum Adarchione eius filio et nonnullis alijs de forestis baud procul a sue habitationis domo emulatione quadam iensus: cum enemis peuitus esset: per insidias interceptus et obruncatus est: Cuius anima: obsecro vt quiescat in pace.

6563

Benedictus eius nois. h. adulterinus papa hoc anno Clemēti pōtifici apud Avinionē in Scī-
finate suffectus sedit ānis. 2. i. vsq; ad Conciliū Constantie: qui Petrus luna antea vocatus fuit
De quo infra: cum de Constantie consilio tractabimus multa oportunius dicetur.

Nicolaus Estensis admodū puerulus hoc āno Alberto p̄re calēdas augusti defuncto in
Ferrarie dñio cōsentiēte Bonifacio pōtifice sub tutoribus succedēs regnavit ānis. 47. Quē cū

Accius et ipse estēsi familia natus iā pridē e patria a patre pulsus tanq̄ spurū et illegitimū deturbar e statu
isset vt in patriā et regnū ipse rediret: tutores vt decet sumptis armis auxilio veneroz et bononiēsiū ac Flo-
rentinorum multozq; alioz ipm Acciū patriā sūmouerūt: et tādē captum in Creta relegauerūt. Hic ita-
q; puerilibus ānis exactis adco in oibus insignis euasit: vt ei ad summa gloriā nihil p̄ter s̄raruz ornamēta
defuerit: vrbē enī paulo aī casū cōflagratā dignissime restituit: et infinitis et pemodū edificijs illustravit:
Orbū tertiu tyrānū crudelissimū sibi infensissimū p̄ Sfortiā cotignolā apud Ruberā oppidū prudētissi-
me obrūcare fecit: et Adutinā vrbē suā a cōtinuis eius direptiōibus et incēdijs liberavit: Rhegiū Lepidi
et Parmā ciuitates ab eodē tyrāno possessas suo regno adiecit: Inde q; regnū suū multis distiōibus et op-
pidis auxit: Siliolā filiā Francisci iunioris Carrariēsiū vxorē primo duxit: ob cuius affinitatē p̄ tutela soce-
ri sui a Senatu veneto durissimū bellū per annū sustinuit: Et demū pace cōfecta restituere Rodigiū oppi-
dū captū cū policino opus fuit: rāte enī magnanimitatis fuit: vt. 43. regni sui āno cōciliū gnāle xpianoz
ab Eugenio pōtifice indictū splēdidissime suscipere voluerit: In quo Joānes palcologus Cōstantinopolita-
nus impator: et ipius patriarcha cū innumerabilibus tā grecis q̄ latinis affuere: pp̄ qd̄ in inēsus vrbē suam
et edificijs alijsq; ornamētis tā extra q̄ intus auxit: Edificauit enī inter cetera i vico stellata arcē munitis-
simā: et ex opposito in Sicularo aliā celeberrimā supiori āno a venetis p. 50. dies quassatā: vbi et cathe-
nam ex vtriusq; arce trahi voluit: qbus p̄sidijs ipse padī itegri et vtriusq; eius ripe claustra cōmuniuit: et
defensari voluit: Innumerabiles p̄terea alias domos p̄ ferrariēse ditionē extruxit: Sed q̄ apud Belreguar
dū in vico Sicoeria edificauit oibus Romāis equipari p̄t: Adultos. n. hic p̄clarissimus marchio ex pel-
licibus genuit filios: inter quos fuere Leonellus et Borzius eius i regno successores p̄ncipes certe huma-
nitate: liberalitate et prudētia p̄ri p̄similes: Antiquitate deniq; et senio cōfectus post Siliolā carrariēsez aliam
ex marchidibus Salutiū duxit vxorē ex qua ēt liberatus suscepti: Hercule nūc Ferrarie ducē: et Sigismon-
dum nūc extatē virū oī vrbaitate et liberalitate p̄clarum: Tandē bōis omnibus ornatus. 56. vite sue āno
apud Mediolanū deficiens Ferrariam delatus apud r̄. sanctum Franciscum in sepulchro maiorum
suorum sepelitur.

Pax iterum inter venetos florentinos carrarienses estenses et gonçagas ex vna parte: et ex altera ducem
Mediolani: Joannem Balacium a Bonifacio pontifice et Michaele Sten: ac Petro comario venetis
procurata in ciuitate papie pridie calen. Julij cōfecta est.

Viri bello excellentes.

Joānes haucut illustris britānicus eques florentioz copiaz caustissimus et fortissimus imperator: quo du-
ce florentini q̄maxime in rebus bellicis longo tempore vsi fuerant hoc anno post longam militiam et ma-
gnam rei militaris gloriā apud Florentiam diem obiit.

Jacobus vermes patria veronēsis: vir bello insignissimus hisdē tēporibus in precio magno extitit q̄ cuz
Balacij vicecomitis rem ab imminētibus periculis multis fortitudine et cōsilio pluribus ānis tutatus fu-
isset: et Armeniacum comitem predictum apud Alexandriam cum maximo exercitu aduersus ducem ve-
nietez profligasset: et ipm Armeniacū maria de suis cede edita cū innumerabilibus militibus captinassz: ac
Joannē haucut persepe fugasset: ad remuneratiōis signū a Balacio ipso duce Bobia vrbe: et Vogera
oppido donatus est: et multis p̄conijs ab eodem euectus est: Hic patrem Luchinum vermem habuit: q̄
Cretam insulam superioribus annis venetis rebellem sua virtute recepit: et veneto restituit imperio: ac de
inde in turcos missus cōtra hostes viriliter pugnans tandem cecidit.

Viri disciplinis excellentes.

Emanuel chrisolo: a patria cōstantinopolitanus vir domi nobilitis: sed oī doctrina ac virtutibus oibus
nobilior atq; p̄clarus hisdē temporibus Constantinopoli a turcis turpissime obsessa profugus vene-
tias venit: et litteras grecas ibi docere cepit: que iam septingētis annis apud nostros conticnerant: et hinc
grece latineq; littere quasi semimortue per istū renouiscere ceperūt: Hic itaq; cū in Italiam venisset: p̄mo
apud Venetias multos adolescentes grecas docuit lras: Inde q; a Florentinis publico salario vocatus plu-
rimos ibidē habuit discipulos: iam ab Joanne Rauenate viro doctissimo in bonis litteris latinis edoctos
Inter quos fuere Leonardus aretinus paulus Strocia Robertus Ruffus: Petrus paulus vergerius:
Justinopolitanus Omnebonus vicentinus Huarinus veronensis Carolus aretinus Ambrosius mona-
chus camalduensis: pogius florentinus: Franciscus barbarus venetus: Franciscus Philephus tolení-
nus: et Jacobus angeli florentinus: qui iam etate prouectus ardore addiscendi ipse auctor fuit: vt Floren-
tie conduceretur: inde q; curiam Romanam cum secutus fuisset: et apud Constantiam vbi generale con-
cilium celebrat: accessisset: et predicti discipuli fere oēs dulcedine verboz suoz allecti cū sequi voluerunt:
Hic aut̄ et si oī scientia edoctus fuerit: aliquid tamen quod sciamus scripto non reliquit: Constantie autē
deficiens a pogio florentino melliflua oratione honestatus est.

Pap. 13.

1594

1594

1598

1598

copi

A

C Joannes Ravenatus grāmaticus et rhetor loculetissimus his tēporibus floruit vtr certe maximi ingenij singularissime doctrine: q vt Leonardus eius discipulus testat: primus fuit a quo eloquētie studia tāto-
pere longo postliminio in Italiā sunt reducta: Hic cū a Frācisco patriarcha egregie edoctus fuisset: et ipse
predictos omnes viros excellentissimos habuit discipulos.

C Vincētius cathelanus ordis p̄dicatoꝝ declamator et theologus celeberrimus ex Valentia vrbe natus:
his dē t̄pibus nō mō celebri doctrina: sed singulari scitate insignis fuit: q cū predicatiōis dono plurimū il-
lustratus fuisset: quoad vixit ecclesiā dei p̄dicando docēdo et monēdo nōmō verbis sed et exēplis adiuuar
nō destitit: et eū i morte et post mortē plurimis claruerit miraculis: Calixtus tertius p̄t̄fex eius cōpatrio
ta āno dñi. i. 455. eas obres i scōꝝ p̄fessorum nūcro eū aggregauit et eius festū nonis apl̄is celebrari iussit.

C Frācisus martini ordis carmelitarū theologus celeberrimus p hoc ip̄m ip̄s in p̄cio ex̄is cū multos
erudisset discipulos ad agitādū intellectū libꝝ de cōceptione virginis Marie composuit.

C Nicolans eximij nois medicus natiōe florentinus p hec t̄pa ex̄is in oī medicia grāde opus cōposuit: qd
ex veteribus et doctis medicis accurata lucubratione extraxit: Veniq; Florentie post multas curationes
anno domini. i. 412.

C Basilus parauinus medicus p̄clarus et ip̄e multaz rez cognitōe insignitus eū qdaz edidisset: multos
scriptores ingenio et subtilitate p̄celluit: et suā patriam doctrina et fama exomanit.

C Baldus perusinus p̄cellētissimus legisperitus Bartholi Saxoferratēsis discipulus: et ip̄e vna cū Ange-
lo et Petro germāis hec ip̄a tēpora clarissima reddidit: q cū post magistrū suū in iuribus ciuili et p̄t̄ficio
obtineret principatū infinita p̄pe edidit libꝝ volumina. Sup toto eni iuris ciuilis corpe p̄egregie p̄mē-
tatus ē. In sup et in 2°. decretaliū ac feudis scripsit: Additiōes ad Speculū cōposuit: Atq; clarissima cōsi-
lia post se reliquit: Tādē ob doctrine p̄stantiā a Philippo Mediolanēsiū duce publico salario p̄apie vo-
catus anno dñi. i. 423. mēse ap̄ili ibidē defunctus apud fratres minores sepelitur.

C Angelus autem eius frater nō minoris ingenij et doctrine doctor et ip̄e super totū corpus iuris ciuilis
cōmentarios edidit celeberrimos: et vno eodemq; anno cum Baldo defecit.

C Bartholomeus de Saliceto iuriconsultissimus per hoc tempus floruit: et in legibus nōnullos cōmen-
tarios cōposuit: Is cū apud Albertum Estensem Ferrarie marchionem in p̄cio esset cum ip̄o egit: vt
a Bonifacio pontifice p̄uilegiū conuocandi studium in Ferraria obtineret.

C Dealbatorum religionis principium.

C Astrabilis populoz motus hoc āno in tota Italia factus ē: Nā ois fere multitudo i cisalpina gallia vno
motu vestes albas et lineas ad pedes vsq; p̄tensas cū caputijs instar religiosoz capaz: qbus facies velle-
bant induit: Qua cōmotiōe et nobiliores femine simul et viri et p̄ncipes epi clericiq; ac religiosi cuiuscūq;
ordinis ducti incredibili deuotiōis ardore in simili habitu incedere tērauerūt: Horz siquidē dealbatorum
longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabant: et p̄fessionaliter bini et bini p̄gētes pacē et misericordiā suppli-
ci clamore sepe et sepius clamabāt: laudesq; et hymnos cātābāt: et q̄maxie Sequentiā illā a b̄to Gregorio
editā: Stabat mater dolorosa iuxta crucē lachrymosa dū p̄debat filius. Nemo p id tēpus dolo quēpiam
fallere tērauit: nemo aduenarū opp̄ssus fuit: tacite q̄dam inducie fuere inter hostes. Durauitq; is motus
mēses fere tres: Unde autē initiiū habuerit incertū bētur: primi tamē in Italia lucēs fuere viri et mulie-
res huiusmodi vestibus albis induti nūcro circa tria milia: q statim Florentiā adierunt nobiles et ignobi-
les viri p̄cedebāt: postea subsequēbantur mulieres velatis faciebus: Ad lucenses tamē prius venerāt genuētes
Ad genuētes vero galli p̄fecti fuerant: Inde q; ex Etruria in Umbriā: ex Umbria in Sabinos et in
picentes et marfos ac ceteras subinde gētes p̄gressa: Huius autē religiōis auctor quidā sacerdos fuit qui
tantā modestiā vultu ac verbis p̄ferebat: vt ab oibus sanctus h̄retur: Ip̄m tamē Bonifacius p̄t̄fex
apud Viterbium vrbez tandem comp̄hendere fecit: et tanq̄ superst̄itiosum ad se perductum igni exuri
fecit: Horum autem crucifixi imaginem quam ante se defeceri faciebant ad huc lucenses cum maxima ve-
neratione conseruant: et eidem vota et imagines offerunt.

699

C Joannes Benteuoglius natione bononiensis vir quidē magnus hoc anno Carolo de cambearijs iu-
ris vtriusq; doctore defuncto: q rempu. in Bononia pro libito disponebat: ab exilio cū reliquis sibi adbe-
rentibus reuocatus Bononiā venit: et aduersarijs inde pulsus: mutatis primo in vrbe Ancianis et religō
officialibus paulopost auxilio Nicolai Estensis Ferrarie marchionis: ac Francisci carraricenis Padue
domini vrbis dominatū omnino occupauit: et duobus annis in ea regnauit: Verū cū multas cedas in ad-
uersarijs atq; tyrānides exerceret: tandē et ip̄e miserabiliter perdita ciuitate obruncatus fuit. Aduersa-
rij. n. inuocato auxilio ducis Mediolāi vrbe eidē duoi tradiderūt: et Joānē in frustra cōciderūt: et corpus
ad sanctū Jacobi ordinis Eremitarū in dolio deferentes ibidem sepelierunt.

1400

C Bernardinus et Stasius germani ex illustri excelsaq; polētanoꝝ familia nati hoc āno Ravenatis vrbis
dominiū suscipientes regnarūt ānis. 23. Hi nanq; vna cū eozum matre vidētes Euidonē ip̄ozum patrez
ignauū atq; socordem virū illū secreto captinarūt: et in carceribus inclusērūt: et vrbis dominatū equani-
miter sibi desumpserūt: Sz vno postmodū sublato alter solus natura ignauus p aliquot annos regnauit:
Verū cū et ip̄e ignauo quodam animi torpore elanguesceret: ciues Ravenates illo sp̄cto vrben Cnētis
tradiderunt: et illo capto in Cretam perpetuo exilio relegarunt.

C Jubilei annus hoc anno rome iussu bonifacij pontificis celebratur: quo fere innumera boiuz multitudo concit: Et eo anno ob ipsius iubilci et maximā dealbatoz frequentia rāta pestilentia vbiqz fuisse tradit: i 400
vt apud florētiaz vrbez ad triginta boiuz milia absumpta fuisse referantur.

C Paulus guinius nobilissimus lucensis ciuis hoc ipso anno galeatio vicecomite concedere et permittere vrbs sue dominiū suo malo sibi desumpsit. Et .30. annis regnavit: vir quidē cupidus et cōcivius suoz pessimus tyrānus: qui toto regni sui tpe per fas et nefas ingenie pecunie viz cumulare studuit. Et cum p id tēpns celeberrimas edes ac superbissima edificasset palatia et filios multos pcreasset tā ipse q̄ filij adolesecētes i magno status fastigio vitā degebant. Cūqz sic beate sibi ac filijs esse videretur: fortuna de repente mutata multis fati sui exemplar fuit: vt omnes discāt nil in rebus humanis fore solidum nihilqz firmū: a florētinis enim et suoz fraude tandem captus: et a patria violenter vna cum filijs abductus diuitias diu eo modo accumulatas vna cum vita amisit. Itaqz ad philippū mediolanensiu ducē perducti carceri perpetuo mancipati sunt. Eo. s. anno quo et mortui sunt magna solis fuit defectio.

C Carolus malatesta Galeotti malateste filius ariminensis vrbs princeps et pontifici Romani ea in vrbe vicarius hoc eodem anno post patrē vna cū pādolpho fratre succedens regnavit annis .: princeps siqui dem doctissimus: et corporis viribus fortissimus: atqz marco catoni simillimus: eo q̄ nihil ad laudis excellentiam ei deesse videbatur. Erat. n. imprimis roburissimo pulcherrimoqz corpore: et cōsilio maximo: ac immensa animi magnitudine. Ipse quoqz egregia liberalitate et studioz literazqz peritissimus: necnon et viroz doctoz familiarissimus: e quibus Leonardus arretinus precipuus fuit. Cuius cuqz sint eius facinora in bello strenue gesta quasi innumerabilia hoc vniū precipuū memorādūz puto: q̄ dum Galeatiū vicecomes mediolanensiu dux totū italie formidabilis eius sorozū Franciscum gōzagam terra aqua qz cū qua draginta equitū milibus grani obsidione in mantua obsideret: ipse cū duodeci tāū milibus apud gōuernoluz rusculū omnē eā multitudinēz strēnuissime profligavit: et vrbe mānuaz et sorozū ab eius manibus liberavit. Eius aut virtus et consilij magnitudo ab ipso mediolanensiu ducē postmodum cognita moriens tutorem et regni sui ac filioz suozū defenforem ipsum designavit. Ad ipsum quoqz gregorius. 12. pontifex dum ad constātie cōciliū ire cogeretur tanq̄ ad presidij tutissimū cōfugit: a quo et perbenigne sp̄dēdeqz exceptus fuit. Et cum idem pontifex ad concilium vocatus nō satis sibi confideret hunc tāq̄ viz insignes loco eius transmisit: et ipsius gregozij pontificis dignitatem concilio resignavit.

C Michael Sten sexagesimus sextus venetoz dux: hoc anno Antonio venero duce defuncto: oium suffragijs eius loco susceptus: ducavit annis. 13. Vir quidē sapiā et ai magnitudine celeberrimus. Qui et rez vena tam pre ceteris ducibus plurimum auxit: et ingentia atqz preclara facinora per duces suos et per se strenue gessit. Unde et primum vincentiā vrbez: sponte nī sese dedentibus Civibus (hortatu ducisse Mediolanēsum et petri verminiani ipsius imperatozis: quia eam a Francisco Carrariense tueri non poterat.) in protectionem suscepit: et susceptam: ab eadem ducissa sibi et Senatui confirmari per publica instrumenta procuravit: Deinde cum franciscus cararius patavij dominus ipsam vrbe multas iniurijs et infestationibus plurimum laceraret: bellum contra eum implicabile strēnuē suscepit: et cum ingenti gloria perfecit. Atqz ita veronam et patavium celeberrimas civitates de manibus carrariensis cepit et suo dominio adiecit: et tā filios q̄ ipsum Franciscum Cararium patrem comprehensos in carceribus venetis necari fecit: extinctis qz omnino Carariensibus: etiā civitates feltri et Cividari bellune provincie forlivijs: que pro dominio mediolanensiu tenebant: etiā ex voluntate ducisse similiter suscepit: et sibi confirmari fecit: his et alijs pluribus strēnuē gessit. Michael hic senio confectus moritur: et venetis in diue marie basilica sepellitur.

Robertus Banarie dux et Rbeni palatinus Comes: hoc anno vincellao predicto imperatore (propter ignaviam et socordiam) Imperio privato. 4. et 20 Hermanozij Imperator delectus imperavit annis. 9. Homo sane christianissimus et iustitie cultor: et propterea a Bonifacio pontifice libentissime imperij corona decoratus fuit. Hunc quidem florentini propter ipsius animi magnitudinem contra Galeatiū mediolanū ducem: vltima desperatione ducti: auxilium sibi in italia vocaverunt: hac tamen conditione: ut non prius promissam pecuniam acciperet

q̄ Galeatiū ducatum attingeret: q̄ et factum est: Bizianum itaqz agrum cum exercitu ingressus partem pecuniarum a florentinis accipiens cum Galeatio pugnare cepit: sed ab ipso Galeatio statim superatus et profligatus: atqz prostratus dissipatus: Tridentum cum paucis profugit: et rem florentinam in magno discrimine reliquit. Instauratoqz exercitu patavium cum eodem veniens a Francisco Carario comiter exceptus fuit: venetias deinde accedens a venetis honorificentissime susceptus cladem receptam lamentabiliter exposuit: veneti autem eo audito multis donis ac pollicitationibus ne in Germaniam rediret retinere eum annexi sunt: sed minime potuerunt.

C Joannes maria vicecomes secundus Mediolanensiu dux: Joannis Galeati ducis ex catherina vxore genitus: hoc anno patre sublato: adolesecēs vna cū matre in paternum regnū succedens regnavit annis. 1. i 401
Hic aut adeo immanis et ferus vt in ipso suo pncipatu se prestitit vt plures sine causa occiderit: plerosqz eandem lacerandos obiecerit. Et primus fuit: qui tam preclaram tamqz ingenuam familiam flagitijs et infami vita deturpanerit: et inquinaverit: qui cum aliquādo a genitrice reprebenderetur: et diceret cur quasi

R

de lobis a maioribus degenerasset. Respondisse dicitur: Non esse familiam celebrem nisi que viros omni isariam protulisset. Ipse enim vt vno concludam verbo in omni rerum genere culpabilis extitit: et in nullo laudem aliquam promeruit. Et cum matrem cordatissimam mulierem in carceribus apud modoetiam castellum suum coniecisset: et ibidem illam interire fecisset: paulo post ipse iusto dei iudicio a camerarijs suis dum sacris interesset mysterijs turpiter concilius et confosus vitam statim exalauit. Eo namque regnante infinita prope mala in regno suo sunt suborta quum eo in regno nemo esset: qui imperio aut auctoritate hominum vitia compesceret. Nam mortuo patre statim guelforum et gibellinorum permittiosissime factiones excitari cepte sunt: que ducentis iam annis per vniuersam italiam debacchate fuerant: et omnes ciuitates ita ad arma conclauserant: vt ferme ad intermitionem vsque vbiq; decertatum fuerit. Et primo Galeatio defuncto: quum omnia sopita fuissent: Ugolinus caualcabos et ponzone imperium cremone urbis sibi sumpserunt. Orbobonus autem tertius interfectus et pulsus ex parma rubens urbem obtinuit: Deinde bergomus suardus Comus rusconi: Laudum vignatenes: vercellas: alexandriamque cum multis ipsius regionis oppidis Sacinus canis copiarum eius dux: Hulielmus autem scaliger: et Carolus vicecomes Barnabouis filius: et ipsi aliquam spem in dominum redeundi sumentes omnes alios principes et nobiliores populos ad defectionem sollicitarunt. Et ideo Lichus ordelaphus olim a Galeatio foroliuio pulsus in patriam redijt: simili liter et cuncti comites fauentia: duro opprobere bello: atque ita ex vnius viri morte vniuersa italia terroris: et turbinis plena fuit: quum vbiq; incendia: direptiones: cedes: et mortes innumerabiles audirent: vici quoque et castella et ciuitates: suburbia vbiq; euercebantur: et sanguis sanguinem regebat. Eam quippe calamitatem futuram cometes presignauit: qui eo anno apparuit: quo et Galeatius huius pater vita decessit.

Tamburlanus magnus tartarorum: seu partorum rex incredibilis potentie vir: hoc etiam anno vita excessit. Qui primū (ut aiunt) apud tartaros humili loco natus fuit: et quum gregarius miles factus fuisset: adeo inter suos propter corporis agilitatem excelluit: vt breui multarum gentium sicerit dux: et cum partorum impio positus fuisset haud multo post scythas: biberos: albanos: persas: medosque: ac alias plurimas nationes sibi subegit: Indeque mesopotamiam: atque armeniam inuasit: transitoque euphrate cum quadringentis equum milibus et sexcentis peditum milibus omnem asiam quam minorem appellamus obtinuit: regemque omnium potentissimum Pacietem turcorum dominum cum pari equitum numero: et magnis peditum copiis fines suorum tutantem apud armenos prelio superauit: et interfectis ducentis eius milibus ipsum cepit: et catenis aureis vinctum curru: quo vehebatur quasi triumphans adiunxit. Inde a Tauri flumine vsque ad Egyptum vniuersam Asiam percurrens Smyrnas Antiochiam sebastem Tripolim damascum multasque validas urbes cepit: diripuit et incendit: Soldanumque egyptiorum principem bello superatum: ultra pelusium reppulit: Cuiusque Damascum cepisset: et Arcis antiquae expugnatio difficilis videretur: constructa e regione altera quam eam altitudine superaret non sine multa suorum cede illam tandem cepit. Capba etiam urbem Henuensium tunc coloniam admotis machinis expugnauit: hic belli artibus insignis que alijs ardua videbatur: promptius obire temptabat: et in obsidionibus quidem urbium prima die albo utebatur tentorio. Secunda rubeo. Tertia nigro. Et si se dabant in albo sedenti: salutem consequebantur: Rubens autem color moriendum patribus familias in dicabat: niger vero Ciuitatis excidium: et omnia in cinerem conuertenda: Et inter alia ferunt quandam populosam Ciuitatem que prima die cum deditionem facere neglexisset: pueros puellasque in caedida veste ramos oliuae deferentes emisisse: vt principis iram placarent. Qui videns pueros statim iussit omnes equis crudelissime conculcari deinde urbem captam penitus incendio deleri interrogatusque ob hoc aliquando ab homine Henuensi qui ei familiaris erat cur tanta crudelitate vteretur? Cui turbata et distorta facie respondit: Tu me hominem arbitraris: sed falleris. Ira etenim dei sum ego et orbis vastitas. Quibus verbis tremefactus Henuensis: statim ab oculis tyranni euauit: nec decetero vnquam ei obicere visus est. Ferebant qui Tamburlanum viderunt: eum annibali peno: secundum ea que de ipso scribuntur: fuisse per similem. Nam deletis multis regionibus ac tyrannis vastatisque multis prouincijs: onustus et ditatum suum exercitum in patriam reduxit: et Archantem urbem condidit: quam varij generis captiuis repleuit: et hostium spolijs exornauit: in qua et se sepeliri tandem fecit. Regnum autem suum duobus filijs reliquit: qui discordia laborantes: effecerunt ne partorum imperium rursus emergeret.

Bucichalus gallus Caroli francorum regis Miles gigantee stature vir: hoc anno Antonoto Adurno Henuensium duce defuncto: propter ciuium dissidium: vrbis Henuie dominatum regis nomine regendum suscepit. Qui visa nostrorum potentatum et ciuitatum dissensionem etiam mediolanum urbem regiam in regis sui potestate pro viribus redigere conatus est: et iam Verdonea capta a Facino cane copiarum Mediolanensium duce repulsus fuit et verdonea recuperata: decetero se eidem viriliter opposuit. Is enim ex galloz consuetudine superbissimus erat: et propter eius corporis magnitudinem Italozum breuitatem sepe contenebat: atque eos non sine magna arrogancia despiciebat: quod audiens Galeatius gonzaga Francisci gonzage frater: qui eo in bello cohortes ductabat: hominem durius reprehendere cepit. dicens: moderatius eum loqui debere: quod si secus esset doceret eius temeritatem non virtutem: sed insaniam esse. Erat autem Galeatius ipse corpore modico: ita vt vertice vix bucichali vmbilicū attingeret: et propterea ab ipso Bucichale gigante quammaxime contemnebatur Galeatius autem ad magnanimitatis sue virtutem ostendendam: Bucichalum ipsum ad singulare certamen inuitauit. Quo audito Bucichalus turpe cedere exi-

stimans: conditionem acceptavit: diesq; duello statuit: z adinvicem tandem decertantibus Haleatius bu-
cibalem tanq; david Soliaz prostravit: z nisi a proceribus suis subtractus fuisset vltimus ille dies Buc-
chalo fuisset. Ea ignominia buccibalus peresus nunq; loriceam neq; toracez gerere voluit: q; a paruo bo-
munculo superatus fuisset.

C Gulielmus scaliger antonij paricide verone z vicentie principis filius hoc anno Haleatio mediolani du-
ce defuncto: quum videret omnes cisalpinas civitates ad civilia arma concitatas auxilio primum florenti-
norum: quibus diu militauerat: ac etiam francisci carrarij padue principis cum exercitu veronam vna cu
duobus filijs Brunozio v3 et Antonio veniens urbem statim obrinuit. Dumq; civitatem ingressus fuisset
eadem nocte a Francisco carrariensi z eius filijs veneno sublatus est. Brunozius autem et Antonius eius
filij quum per annum vrbis dominatum in pace possedissent a Jacobino carrariensi i veteri castello dolo-
se vocati detenti sunt: z quum aliquandiu eos in arcta custodia detinuisse: tandem occasione ficta illos per-
didit: z statim idem Jacobinus civitate occupavit: atq; in eisdem viris preclarissimis vniuersa scaligeroz
familia prosus defecit.

6603

Innocentius septimus papa patria sulmonensis Cosmatus antea vocatus hoc anno Bonifa-
cio in italia subrogatus sedit annis duobus: vir quidez grandeuus: z multarum magnarumq;
rerum experientia instructus: Cuius verbum erat. Sportere illum malum hominem esse: q;
alienum plusq; sui ipsius testimonium formidaret. Qui pontificatu suscepto in quibusdam re-
bus vrbani z Bonifacij predecessorum suozum vestigia secutus est: quos priuatus repreben-
debat et non modo quod tantopere laudabat effecit: verum etiam iniquo animo ferebat si quis apud se ea
de re loqueretur: preterea omnia ita tumultuose gubernabat: vt quum romani instarent: q; scisma de eccle-
sia tollerret: ipsos ad Ludovicum nepotem tanq; ad certum carnificem misit: qui statim vndecim ex ipsis e
fenestris deieci necari fecit: Qua seuitia permotus populus Romanus accito Ladislao rege arma ad v-
sus pontificem cepit: qui statim vna cum Ludonico nepote viterbium fugit. Quuq; populus Romanus
in actorem sceleris seuire non posset: in aulicos omnes iram conuertens multos eozum interfecit. Verum
capitolio et ponte miluio occupatis ac multis cedibus et direptionibus peractis ira iam declinante Roma-
ni pontificem in gratiam receperunt: rogaruntq; vt ad urbem cum pace rediret. Qui quoz romaz venisset
nonnullos cardinales delegit: quozum de numero Angelus cornelius venetus vnus fuit: qui postea gre-
gorius duodecimus appellatus fuit: z petrus filargi cretensis: Alexander quintus postea creatus: Tertius
habitus est Sticho columna: Martinus postea vocatus creauit etiaz Ludovicum predictum nepotem
suum agri piceni marchionez: eumq; firmanum principem constituit: quibus ita gestis non diu superui-
xit: sed ho sui pontificatus anno Rome defecit: z in basilica beati petri sepultus fuit.

Papa. 213.

1404

Ciebhus ordelaphus in forluienfi vrbe pontificis Romani vicarius: hoc eodem anno quarto nonas Au-
gusti postq; vrbis dominatum mortuo Haleatio vicecomite mediolani duce: Aliquamdiu optinuisse: a
populo suo ob eius tyrannides cum lecto secribus decumberet sine vlla misericordia vna cum filio suo par-
uulo interfectus est.

Castorgius Manfredus illustris vir: olim fauentie dominus: z pro Romana Ecclesia ibidem vicarius:
qui superioribus annis pro Marchione Nicolao Estensi contra Aconem estensem contra ipsum Mar-
chionem de regno Ferrarie pugnantem multa ac preclara gesserat certamina z ob hoc ab Albico Cunij
Comite fauentia fuerat expulsus: hoc anno tertio calendas decembz ab legato apostolico: qui cum in
fauentia reduxerat: deprehensus q; eius secreta forluienfis denudaret: z ad defectionem ecclesie eos
solicitarer z concitaret: in platea vniuerso astante populo capite truncatus est. Reliquit tamen post se mul-
tos filios qui preclara gessere facinora

Crusconi nobilissimi viri ac primarij Comensis ciuitatis lumbardie Cines: cum superioribus diebus ex
morte Haleatij vicecomitis ducis Mediolani vrbis dominium sibi vendicassent: hoc anno viminorum sa-
milia sibi a duersante: vrbis suburbia penitus euerterunt. In quaquidem euerfione z contemptione in vna
pugna ad octingenti viri vtriusq; partis interfecti fuere. Ea tamen in pugna Crusconi superiores extitere
z aduersarios ex vrbe prosus eiecere. Belthasar autem Crusconus miles eoz caput ea in pugna cecidit:
tanta enim vrbis illius ex dissidijs illis calamitas z destructio fuit: quanta vnq; antea. Nec adhuc tempoz
bus nostris suburbia ea in celebritate coaluere. Crusconi itaq; ea victoria elati: Belinonam oppidum et
quamplurima alia oppida in suam deduxere sententiam

CFranciscus Suardus eques conciuis: Sonziniq; Suardi Bergomi domini filius qui superioribus die-
bus in auito regno patri successerat: hoc anno multas strages z occidiones de hostibus edidit: z vrbe cum
suo exercitu tumultuarie egressus In suburbium Bergomi: quod per aduersarios tenebatur: diripuit z
incendit ac penitus evertit. Inde hostem ad internitionem persequens. Seriatum vsq; eo tumultu perue-
nit z hoste etiam inde pulso vniuersum vicum similiter incendit z evertit. Tandem in Rhedona egit z ca-
stellum prosus complanauit. Ea victoria elatus (relicto vrbe presidio) statim Cremam cum exercitu pe-
tijt: z oppidum auxilio suozum obtinuit: quo pacifice obtento euestigio in picelionem Agri Cremonensis
frequentatum oppidum duxit: quod cum acriter expugnaret tandem post multas victorias ab ygolino ea

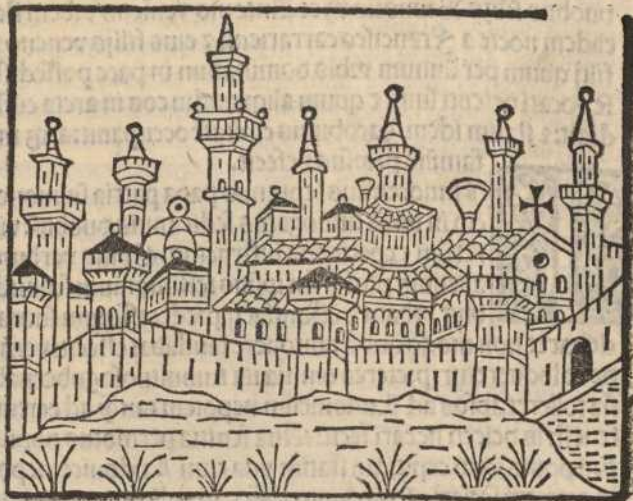
nasabone cremonēsi tunc tyrāno preter oīz spē supatus & profligatus est. Et cū vsqz cremaz psecutus fuisset: ibidem auxilio suorum in hostem conuersus est: & dum diu pugnasset: ab hoste sagitta percussus vitam finit.

Carberina autem Mediolani ducissa Bernabouis vicecomitis filia: & Joannis ac Philippi marie ducum mater: mulier siquidem pientissima & cordata: de qua multa referuntur prudentissime gesta: Quum per aliquot annos regnum cū Joanne maria filio gubernasset: hoc ipso anno qui est quartus supra. Decem. quart. todecimo cal. nouembriis a filio in carceribus apud modociam oppidum suū coniecta: ibidem dolore animi vitam enim morte mutauit: Cuius paricidium eidem non impune cessit: vt supra in eius vita dictum est.

Castinus Bernabouis vicecomitis filius: eo ipso anno Francisco suardo Bergomi domino defuncto ciuitatis dominium a Joanne maria mediolani duce recepit: & vno tantuz anno regnauit. Nam et sequenti anno idibus iunij febribus acutissimis correptus vitam finit.

i405

Cerona clarissima ac vetustissima italie ciuitas hoc anno sexto calendas iulij a carrariensibus occupata et pessundata in venetorum manus concedente Joanne maria vicecomite mediolani duce per franciscum Bonzagam & Jacobum vermem: ac Paulum sabellum patricium Romanum deuenit: et nunc vsqz cuz magno augmento ipsius permansit.

Cerona venetie ciuitas.

Cipse item potentissima ac superbissima etburie ciuitas florentini populi emula hoc āno durissima obsidione et acerrimo bello domita in ipsius populi florentini dictionem potestatemqz deuenit: & nūc vsqz per nouē et septuaginta ānos ipsius inguz humiliter pertulit. Superioribus enīz annis: vt diximus: Galeatius vicecomes mediolani dux eandem vrbez a gerardo apiano multo precio emerat: & deniqz mox ipsam Habrieli ex pellice filio in testamento reliquerat. Qui cum triennio post patris mortem cum magna difficultate possedisset: diffidens illam se tueri posse: & ipse illam grandi pecunia florentinis vendidit. Pisani at hoc videntes: cū florentinos exosos bēret in furore versi & cōcitati ipetu facto florentinos vrbez eiecere: & ipsaz libertatē reducere. Florentini at ignominiam non ferentes: magno congregato exercitu: bellum confestim pisanis intulerunt implacabile: & commatibus vndiqz interclusis vrbez acerrime obsiderunt: quam post aliquot menses fame crudelissima laborantem procedente eam Joanne Hambacurta: Juguz ab integro suscipere coegerunt.

Cipse etburie ciuitas.

i406

CPatavium etiam non inferioris potentie & splendoris ciuitas hoc eodem anno & ipsa eadem obsidione a venetis oppressa: in venetorum manus per Franciscum gonzagam & alios strenuos Imperatores: capto Francisco carario deuenit: Ac sic vno & eodem quasi anno veneti plurimas ciuitates obtinuerunt. Quibus ciuitatibus obtentis: venetorum nomen supra modum exereuit ac rantom quantuz vnqz superioribus temporibus effecerat.

CPatavium ciuitas Venetie.

Viri disciplinis excellentes.

Petrus philargi natione cretensis ordinis minorum professor: et mediolanensium archiepiscopus: magnus quidem theologus: magnusque orator: et predicator: hisdem temporibus eas ob res maximo in precio vbiq; fuit: hic quippe ab adolescentia sua ordinem minorum ingressus: adeo parisiis liberalibus studiis et theologice discipline vacavit: ut breui et publicam scholam tenuerit: et in libros sententiarum docte et acute scriptauerit. Eaq; ob rem a Galeatio vicecomite nundum duce: qui doctis viris plurimum oblectabatur: accitus primarius in suis publicis et secretis consultationibus eum constituit: et eius prudentia arduis in rebus uti voluit: inde ipsius galeatii rogatu Bonifacius nonus papa eum vicentinus primo creauit episcopum. preterea loco mutato nouariensis: postremo mediolanensis archiepiscopus creatus fuit: Eoq; in titulo constitutus ad vinecliam nomine ipsius galeatii accessit: et ducatus titulus ab ipso vincislao imperatore per eundem galeatium obtinuit: Deinde: ut dictum est: ab Innocentio papa predicto cardinalis duodecim apostolorum creatus: tandem romanam pontificiam dignitatem adeptus: alexander quitus merito est appellatus.

Franciscus de regatijs patria cremonensis minorum etiam ordinis professor: bergomensis episcopus: eruditissimus theologus: et vtriusque iuris vir consultissimus per hec tempora et bononie et alibi: et quae maxime in constantiensi synodo ob eius doctrinam et elegantiam clarissimus fuit: et suae eruditionis experimentum fecit. Ob quas virtutes episcopus bergomi merito creatus fuit: quam quidem bergomensis ecclesiam quam per quatuor et 30. annos doctrina et exemplo optime gubernasset: tandem anno domini. 1437. quarto idus augusti vita functus apud sanctum franciscum ibidem maximis cum lacrimis sepellitur.

Paulus venetus ordinis eremitarum diui Augustini: et ipse theologorum ac philosophorum princeps necnon et disputator acerrimus hoc ipso tempore in vniuersa italia nominatissimus habitus est: eo quod cunctos dyalecticos philosophosque: ac suae eruditionis sine controuersia superauerit: ac etiam tanquam alter apollo. post se futuros philosophos suae sapientiae lacte nutruerit: qui nisi imatura morte praeventus fuisset omnes antecessores theologos philosophosque suo ingenio suisque scriptis superasset. At tamen in iuuentute ea quae subiecta sunt post se reliquit volumina. Et primo.

Super libros posteriorum: qui incipit: *Dis doctrina*

Sup librum porphirij: incipit: *Maxima et forti.*

Sup librum predicamentorum: *Querenti mihi.*

Super octauo physicorum: *Naturali philosophia.*

Sup sex methaphysice: *Tecum sapientissime repe.*

Sup alij sex methaphysice: *Ius dicit multiplex.*

Summa de naturalibus: *Plurimorum astrictus*

pulcherrimus. Sed et sermones multos ad clerum vix de sanctis: et de dominicis diebus: Ac quadragesimales miro ordine composuit. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulchro marmoreo sepellitur.

Super duobus de anima: incipit *Tanta litterarum*

Sup librum de generatione et corruptione: *Humanarum dinarumque.*

Super sequentis stodi: *Iesum deum et hominem.*

Summa in philosophia: *Colloquium in se.*

Logicam breuem: *Conspiciens.*

Scriptitque logicam magnam.

Atque contra cecitatem iudeorum *Tractatum edidit*

Bartholomeus de vrbino ipsius Eremitarum ordinis diligentissimus doctor et vrbinatus episcopus: hoc ipso tempore: et ipse clarus effulsit. Qui et si multa ediderit memoratu digna: illa in primis admiranda sunt atque stupenda: quibus tam diu patris Augustini *Hare quae Ambrosij* supernatauit flumen. Vtriusque eius doctoris singula dicta in *Alphabetum* redegit: et opus in vnum collectum *Abilleloquium* communi vocabulo appellauit. Aliud *Insuper* egregium et celeberrimum opus confecit: quod *De Spirituali bello* in titulauit.

Jordanis insuper alemanus eius instituti et religionis theologus: et ipse per hoc tempus ob ipsius doctrinam et multarum antiquitatum indagaciones: vniuerso ordini magno fuit in precio: qui inter cetera pulcherrimum quadragesimale edidit: et diffusam nostri ordinis apologiam condidit. *Apocalipsim*que pulchre explanauit. Ac sermones tractatusque et questiones diuersarum rerum post se scripto reliquit.

Jacobus quoque eiusdem ordinis excellentissimus theologus natione toletanus: hisdem temporibus floruit et vniuersam ferme scripturam sacrarum complanauit: et Sophogium composuit precellentissimum ad diuinam Sapientiam perquirendam suorum: quod quidem volumen quanti facinndum sit: multis epigrammatibus declaratur.

Petrus natione Italus ex oppido Bruniquelli egregius ordinis nostri doctor et ciuitatis nonne episcopus et ipse per hoc tempus Sententiarum libros exposuit: et omnia Salomonis opera complanauit. Atque *Biblia* ferme totam postillauit. Deinde illud diuinum opus in *Lucem* deduxit. In quo omnes noui et veteris testamenti historias ad Alphabeti ordinem redegit et ad singulas appropriauit materias.

Sabrinus fundulus patria Cremonensis: ex oppido Soncini ortus vir bello insignissimus atque formidabilis et astutus: hoc anno vgolino et Carolo ac alijs quibusdam *Lualcabobus* interfectis *Cremona* 1406 ne dominium sibi desumens regnauit annis viginti quatuor. *Vgolinus* enim *Lualcabos* vir nobilis ad iunctis sibi portionibus (ut supradictum est) mortuo Galeatio vicecomite *Mediolani* Duce: primus vrbem Cremonam ab eius obedientia alienare fecit: et ipsius vrbis dominatum sepositis portionibus occupauit: diffidensque urbem posse tueri: hunc Sabrinum virum acerrimum imperatorem sibi delegit: visoque ho-

minis ingenio ac strenuitate: Ugolinus ipse eius opera in bello et pace semper uti voluit: et hanc ob rem forniculorum et urbis prefecti non minus ipsi gabrino quam Ugolino parebant. Rebus igitur sic statibus spe occupandi dominij ductus: ut erat animo magno: hoc anno redeunte a lauda pompeiana urbe: que pro viginatensibus tenebatur: Ugolinum ad machastornā decem milibus ab urbe cremona distantem cum fratribus et cognatis interfecit: quibus interfectis concito gradu antequam res in urbe sciretur eorum aliquot militibus cremonā venit occupataque arce portisque omnibus munitis foris eorum armato milite ingreditur: et eorum quosdam vidisset suis conatibus velle obistere aut obruncavit aut urbe depulit. In pace itaque urbe adeptā ob ingenij et prudentie magnitudinem eius nomen magnopere extulit. Et quum esset excelsi animi et summe prudentie vir fluctuante per scismata ecclesia dei ad eum pontifex romanus et imperator tanquam ad principem magni consilij pro componendis rebus cremonas accessere. Quos reuerenter et splendidissime excipiens consilij optimus dedit de synodo apud constantiam celebrando pro qua vniuersa christi ecclesia ad sanitatem reducta fuit. Hunc denique philippus maris mediolani dux quum videret inter occupatores sui regni et prestantiorem: fortioeremque atque formidabilioerem: et callidioerem in recuperando suo regno non armis: sed suasionibus et promissionibus plurimis per crimignolam ducem suum primo sibi subegit. Sciebat enim dux ipse mediolanensis si istum vicisset et subegisset de alijs regulis seu tyrannis esse negocius: quod ita gestum est. Nam multas ab ipso acceptis pecunijs urbes cum vniuerso agro restituit. Dux autem eidem castellionum oppidum et quedam alia benignissime concessit. Verum postea (ut aiunt) cum multas in principem moliret insidias: tandem prodicione oldradi de lampugnano compatriis sui apud Richum oppidum agri cremonensis captus fuit: indeque mediolanum missus post longos carceris squalores in publico mediolanensi foro vniuerso astante populo ducis iussu capite pressus est. Ibi deus mapheo gambara preclaro brixienti ciue presidente et sententiam ferente.

Ioannes cognomento piceninus Caroli vicecomitis filius Bernabonis filij hoc anno tertio idus iunij abastino eius patrio defuncto ex brixiane urbis prefecto bergomea scepra suscepit: et duobus annis regnavit. Cuius quum dominatio admodum dura esset: et omnes nequitias senitiasque prolaberetur: ac etiam multos eius anarittia et violentis mulierum suarum concubitibus in dies offenderet: ita ira et odium bergomenis in se concitavit: ut tumultu concitato ipsius eorum vniuerso eius magistratu atque presidio urbe pelleretur. Quo pulso urbes eius in libertatem vendicarunt. Quas ob res facinus canis Joannis marie ducis imperator statim eorum magno exercitu in bergomenes agrus venit: et in bergomenis vindictas multas depopulationes et vastationes ac incendia fecit: et inter cetera vniuersas habitationes vrganis: colonis: et segetum oppidorum demoliri et coplanari precepit: atque arbores et vineas et segetes omnes per circuitum succedi mandavit.

Baleatus gonzaga invictissimus et fortissimus vir ac rei militaris scientia clarissimus: qui superiori anno Bucichalem gallum giganteum ingentis fortitudinis virum singulari certamine devicerat ac alia plurima atque preclara gesserat facinora: hoc anno .9. calendas Maii cum Mediolacum oppidum acriter expugnaret sagitta percussus statim spiritum emisit.

Papa. 214

1407

Gregorius eius nominis .ix. natione veneticus: Angelus corarius seu Cornarius antea vocatus patriarcha que Constantinopolitanus: hoc anno ex Cardinale sancti Marci Innocentio pontifici Rome susceptus: sedit annis .2. et mens. 7. Pontifex siquidem maxime severitatis et sanctimonie precipue reuerendus: qui pontificatu suscepto: iuxta obligationem factas iterato ad deponendum pontificatum se obligavit: si Benedicere qui alterum pontificatum in Gallia tenebat se quoque abdicaret. Cohortantes igitur in principio sese predicti pontifices et ad mutua abdicationem offerentes Saonam urbem ubi convenirent elegerunt: sed in conveniendo: se adinvicem illudentes maxima christianorum inculpatione maiorem divisionem concitauerunt. Qua prope ingens concilium pisis celebratum est. In quo gregorius hic et benedictus pontifices de collusionione accusati: ambo pontificatu privati sunt: et Alexander cretensis eligitur. Quo pontifice creato Gregorius quasi profugus Ariminum statimcessit: ubi et a Carolo malaesta urbis principe perbenigne exceptus est. Qui licet in pisano concilio exautoratus esset attamen tanquam verus pontifex dum luce moras faceret ex patrum Cardinalium consensu qui mundum ab eo discesserant Gabriele condemariu ex sorore nepotes creavit Cardinales: qui postea pontifex factus Eugenius quartus appellatus est. Hic tandem ad constantie concilium Carolo malaesta oratore misso: pontificatu se libere abdicavit pro qua libera abdicatione conventus omnis eum agri piceni legatum creavit: sed non multo post Recanati animi dolore defecit: ubi et honorifice conditus fuit.

6606

Ordo monachorum alborum: qui montis olimeri ordo nuncupatur: huius Scismatis temporibus: in Senesi agro a quibusdam nobilissimis senensibus initium sumpsit. Multi namque clarissimi senenses quos scismatum et bellicarum tedeat perturbatio spiritus sancti gratia inspirati: urbe vno die egressi non longe in montem: qui olim vetus appellatur: accessere: Ubi in vnum congregati et a curis mondialibus semoti tanquam cremite devotissime deo in orationibus et vigilijs: ac crebris ieiunijs deservire ceperunt. Quorum exemplo multi nobiles et adolescentes permoti desiderio celestis patrie ad eosdem confluxerunt: Quam ob rem incredibili fervore in dei servitio exerescere ceperunt. Quorum fama eorum ad pontificem pervenisset: principales ad se Romam vocavit: et eorum vivendi propositum diligenti examinatione intelligere voluit: Cognitisque eorum votis exclama-

uit dicens hanc plārationē esse diuinam nō humani consilij. Exhilaratusq; pontifex illoꝝ vitam et viuendi modum: sicut eozꝝ pꝛiuilegijs constare dicitur: q̄ libentissime cōprobauit. Et vt id diuinū opus ceptus stabilitatem suscipere: statim album habitum ad diue virginis marie reuerentiā cum regula beatissimi benedicti eisdem contulit: Quos maximis pꝛiuilegijs et gratijs communiens inter monachos diui benedicti annumerauit: et multa eis monasteria incolenda concessit.

Cordo nouus mendicantiꝝ sub diui hieronymi titulo presulante Innocentio septimo pontifice nuper defuncto ex tertio ordine serafici francisci a quodam Redo nomine montisgranelli comitem apud felsulanaz erbarie urbem primo excitatus est. Eius auteꝝ coadiutor hoc mihi in sancto opere Eualterus martius fuit. Et hi duo mire sanctitatis et integritatis viri huiusce regularis obseruatiē discipline fundatores et auctores fuerunt: et sanctissimis institutis tum doctrina atq; exemplo mirū modum erexerunt. Quem quidem ordinē Gregorius duodecimus iste pꝛiuilegijs approbans sub regula beatissimi patris augustini quo ad vota principalia apostolica auctoritate confirmauit. Eugenius deinde quartus vir vtiq; religiosissimus: et ipse eadem auctoritate additis alijs pꝛiuilegijs mendicantiꝝ iteꝝ approbauit: et confirmauit. Eisdem autem in memoriam pristini tertij ordinis religionis habitu griseam tunicam eꝝ clamys similiter grisea pro habitu concessit.

Cordo iteꝝ alius canonicus celestini habitus congregationis sancti georgij de alga apud venetias hisdem temporibus a reuerendo religiosissimoq; viro postea patriarcha Laurentio iustiniano atq; alijs viris religiosissimis primū incredibili seruoꝝ: et quadam mirabili vite austeritate initium sumpsit. Quas quidem congregationē seu ordinem idem Gregorius predictus quibusdā constitucionibus sibi datis sub pꝛia beati petri regula auctoritate apostolica confirmauit. Que statim et egregijs viris atq; doctissimis ac monasterijs mirū in modū creuit. Quorum de numero Antonius corarius Gregorij ipsius maximi pontificis nepos: et postea hostiensis cardinalis fuit: et Habriel postea Eugenius quartus: qui idem monasterium a principio paterna hereditate plurimū ampliauit et ditauit atq; exornauit. Cuius quoq; Antonius corarius ab inuente etate familiariter et religiosissime in eodem monasterio et religione diu vixit: atq; illum postea secum: licet recusantes: Romas duxit: Cuius ingenio et virtutibus delectatus Gregorius pmo thesaurus suus deinde senesceꝝ creauit episcopū: ac demū ambos promouit cardinales: In qua tamen dignitate constituti nulla in vitas pristina mutarunt: imo ordinem et congregationem ipsam omni quo potuerunt nitu adiuuerunt. Fuere et alij ea in congregatione successores viri vita et moribus preclarissimi: qui ipsam religionem et doctrina moribusq; at optimis exemplis pro virili sua illustrarunt: vꝝ Barinus quirinus egregius predicator verusq; beati petri apostoli imitator: et Abapheus constanenus venetus postea patriarcha atq; alij cō pluri: qui verbo et exemplo Religionē p viribus in orbē diffundere laborauerunt.

C Pandolphus Balatesta Balotti filius: Caroliq; Ariminensis principis frater: princeps inter ceteros sue etatis et fortitudine et omni splendore et claritate primarius: hisdem temporibus apud Joanne marie Mediolani Ducem imperator existens: Mediolanum occupare tentauit: que res cum ei ad votum non successisset Brixiam venit et urbem in suā potestatem redegit et in ea. 14. annis regnauit. Is. n. cū ipsius ducis Mediolani (ut dictū) moderator existeret: ut erat animo excellentissimo: aliquādo urbē ipsaz regiam p fraudē occupare tentauit: s; deprehensus atq; conuictus cauens sibi hoc ipso anno domesticis suis militibus sumptis: quasi venatū iturus vꝝ: begressus est: et Brixia sibi beniuolā celeri cursu petens: absente bastore vicecomite: urbē occupauit: et in suā potestate redegit. Undeq; proualiū tunc frequentatū oppidū accedens: ibidem bastorem ipsaz bernabouis vicecomitis ex filio nepotē vrbis pꝛetoreꝝ et vicedominum cōprehēdit: pro cuius liberatione: pallasolū tūc munitissimū castrū accepit. Et ut ceteris timoreꝝ incuteret: quosdā vicos et castella agri Brixiensis incendit et euertit: et quāmaxime predictū proualiū et coloniā oppida Brixia itaq; cū vniuerso eius agro in pace adeptā paulopost etiā bergomū ciuitatē nrāz: persoluta prius grādi pecunia: obtinuit. In quibus vrbibus ut erat aio generoso atq; splendido celeberrimas adhuc extātes edificauit edes. Et cū predictū tēpus inibi cū oī liberalitate et ciuū beniuolētia ac ebaritate regnasset: deniq; a Crimignola victoriosissimo philipparic ducis impatore dominio vtriusq; vrbis priuatus: i patriaz suā cū omni eius suppellectili armisq; ac equis ditissimus in pace accessit. Qui consignata urbē brixia recedens gallica cantilena suas ruinas deplorans: ad Carolum fratrem Ariminū petijt: et ibideꝝ reliquum vite sue tempus in pace et ocio consumpsit.

C Petrus Colconus: ex reuista nobiliq; Colconoz Bergomesium familia natus: hoc anno: cū a Joāne picenino vicecomite Bergomensiu dño esset hostis appellatus: urbē propellitur: et Mediolanū relegatur vbi post aliquot dies cōgregatis amicis et exulibus suis: noctu Triciū venies: oppidū adozitur et capit. Eo q; captor obrēto: vt erat aio liberalis atq; p hūianus statiz frater oēs affines pouocat et eos regni pꝛotes facit: Qui adepto regno simul post ingratitudine vsi: libidie dñandi ducti: postposito dei timore et fratna dilectione in eꝝ conspirauerūt: et obseruato tēpore: ipsū ludentē percusserunt: et crudelē imodū interire fecerunt. S; nec ipsi ingratissimi paricide optatū regnū possedrant: q; haud multo post a Crimignola Imperatore iussu philippi ducis turpiter pulsi fuerunt: ipse at petrus: Bartholomeū colconū postea vicecomitē et venetozꝝ impatorē post se reliquit filiū qui vt suo loco dicemus gallis multas tulit clades: et fluctuātia bella iter Franciscū Sfortiā Mediolani ducem et Senatū venetū optime sedauit.

1408

Joannes suardus bernomensium consul atq; dictator: quum superiori anno propter Joannis plecentii vicecomitis insolentias atq; tyrānides bergomuz vrbē suaz in libertatez potestategz suam veluti peculiu suum redegisset: hoc anno: i .4. cal. septēbris: vt erat ingenio preclarissimo atq; prouido: diffidens vrbē p se se tutari posse: ipsaz et cohortatibus amicis et consanguineis suis pandulpho malateste predicto multa pecunia vendidit: Qua uēdita confestim vrbē dimisit et reliquit: ac caz omnibus bonis suis et familia ad Joānē franciscū gozagā manūā perrexit: a quo benigne et reuerenter exceptus apud hostiliā oppidū mā tuanum eidē habitare cōcessit: vbi perturbationibus omnibus semotis vsq; ad mortē euz oī tranquillitate quietus fuit. Eaz eiz vrbē ideo vendidit: quia ex concessione Federici barbarosse imperatoris: qui ipsā clarissimā et honorabilem familiā ex theutonia in italiā perduxit: et ibidē noie suo perpetuo collocauit: et

Papa. 215

1409

ideo Joannes ipse tanq̄ iusuum illam alienare voluit. Alexander eius nois quintus papa natione cretensis petrus candianus antea vocatus ordinis 6608 minorū doctor celeberrimus: de quo supra diximus: hoc anno in scilio pisano Gregorio: Bn̄ dicto Boldrino pōtificibus abrogatis omnū cardinaliū consensu qui tum in eodez cōcilio ad erant pontifex creatus sedit men. 8. Eo autēz pontifice creato Gregorius (vt dictū est) ad carolum malatestam vna cū Leonardo arretino ariminū accessit. Benedictus vero in gallijs post

habitu cōciliū in castellū paniscole confugit: vbi diuicius imoratus etiā aliquos cardinales creauit. Alexander at factus pontifex: vt erat vir optimus: ecclesiā dei p̄ posse in pace continere studuit: Et merito quidē Alexander fuit appellatus: qa et liberalitate et ai magnitudine cū quo vis optimo pōtifice cōferri potuissz munificus eiz et q̄ maxime in paupes: vt pontifices decet fuit: et adeo munificus et profusus extitit: vt de mū pauprimus decesserit: vnde et per iocū interdū ipsuz dixisse tradūt: se diuicē pōtifice fuisse: pauperēq; cardinalē: et medicū papā: Et p̄pterea quū nil terrenū expeteret tāto fuit aio: vt Ladislaum regē potētissimū quē ecclesiā et eius dictionē diu vexauerat: i scilio pisano approbatibus patribus qui tunc aderāt regno priuauerit. Soluta itaq; concilio Alexander bononiā p̄fectus ē: vbi morbo cōtracto: quū ad extremaz horā venisset cōnocatis oibus cardinalibus eos oēs ad pacem: ad cōcordiā: et ad tuēdā ecclesiā dulcissimis verbis adhortatus. Quibus expletis lachrimatibus oibus qui aderāt: illud saluatoris verbū egre p̄ferēs inquit: Paces meā do vobis: pacem meā relinquo vobis: statim emisit spūz: et ibidē cū ingēti luctu et pōpa i in conuentu fratrum minorū sepellitur.

Ludouicus andagauēsis dux eius ludouici: quē cū carolo cōtēdisse de regno diximus posthumus filius hoc anno pisas veniens ab Alexandro papa regni apulie cōcessionē accepit: Qui: vt erat aio generoso confestim Romaz contra Adalislau cum exercitu perrexit: atq; cum eo etiam belthasar cossa legatus ex latere: Qui circa Romam cum maximis copijs statim faciens videns Adalislau cum magno exercitu vltra vrbem progredi non fuit ausus.

Papa. 216

1410

Ioannes eius nois .23. papa: natione neapolitanus: Belthasar cossa antea vocatus hoc anno predicto pontifice mortuo: Bononie papa creatus: sedit annis. 4. et men. x. Hūc nōnulli ferūt pontificatū potius violento: vsurpasse: q̄ liberis suffragijs assēpisse. Cū. n. bononie potius vt dīs q̄ legatus esset: magnoq; exercitū iparet: et p̄es pro nouo pontifice deligēdo ibidē cō 6609 uenissent: multa eis in terminatus ē: nisi pontificē sibi gratū eligissent: et ea causa multi produeti fuerūt: quoz neminē approbare voluit. Cū at obsecraret: ut quē velle significare dignaret

Bate: inquit in petri clamidē: et ego eā dabo pontifici futuro: quod cū factū fuisset: ille palliū humeris suis imponēs papa: ait ego sū. Que res quāuis patribus displicuisset: fronte tū sentētiāz abscondi consultus fuit boiem eiz terribilez atq; armatū irritare nō videbat vtile. Hac igitur arte Belthasar cossa: ut aiūt: pontificatū obtinuit. Erat eniz hic pontificij et ciuiliū Jurinuz peritissimus: et rex gerendaz experientia magis q̄ vite sanctimonia p̄ditus: Qui suscepto pontificatu dies aliquot Bononie substitit. Et postmodum Romā p̄fectus est: vbi contra vladislau Regē ditionē Ecclesie vexatē: paulū vrbis et Sfortiā atēdū lum militari peritia prestantes viros mercenarios conscripsit: quoz virtute post diuturnum variūq; cōflictū vladislau profligauit. Verum sequenti anno vladislau viribus reasumptis: iterato Joannē bello vexare cepit. Ea pp̄ pontifex timore correptus. Florentiā primo: postmodū Bononiā venit: et nō ita multo post Mantuā ad Joannē franciscū Bonzagaz p̄fectus est: ibidēq; et laude et Cremonē euz Sigisimū do Cesare et Habrino fundulo de pellendo vladislau qui Romā et multa ecclesie oppida occupauerat conuentuz habuit. Et dū hec Mantue agerentur. Joannes pontifex ad conciliū constantie oīum nationū cōsensu citatur: vbi multa ei mota a multis crimina obiecta sunt. Qui timens: statiz mutato habitu familiaq; clanculuz constantiā aufugit. Quo audito euestigio a concilio missis militibus comprehensus in insulā sancti Marci prope constantiā in carceribus coniectus est. Eoq; incarcerato: Conciliuz viros grauissimos doctosq; Judices delegit: qui fuge eaz diligenter exquirerēt: et crimina obiecta discernerent: eadēq; ex ordine referrent. Quare nō ipsuz. 40. et eo amplius capitula nō fidē xpianā: in eo p̄bata et iudicata fuerunt. Quibus criminibus. Joānes hic merito pontificatu ab vniuerso concilio deiectus ē. Et hanc quidē i se sniaz latā: ipse sui sceleris conscius cōprobauit: pro qua re ex cōcilij decreto: statim ad Ludouicū Buarie duce custodiēdus missus fuit: donec aliud de ipso decerneretur. Qui in aldeberga castello munitissimo per triennium eum conseruauit. Tandem eo in concilio Martini pontifex furrogatus: dum apud florentiam

existeret et rogaretur a Cosmo medice cine florentino. Baldefarem ipm a carceribus liberavit. Qui statim pter spem oibus admirantibus ad Martinum ipsuz florentia venit: et eius exosulato pede vt veru chri sti vicarium recognouit et salutavit. Martinus autez ea humilitate commotus post aliquot dies ipm i nu meru cardinalium asciscens euz Tusculanum creavit: quez postea eo honore habuit: quo reliquos cardina les: Veru post aliquot menses animi dolore: vt credi potest: florentie defecit: vbi et a Cosmo Medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Joannis Baptiste templo: magna adhibita funeris pompa sepultus est.

6610

Sigismundus Luciburgensis Caroli Boemoz olim regis filius Ungarie et Boemie rex hoc anno Joane potifice nuper creato papa procurate vigesimusquintus Germanozum Impera tor creatus imperavit annis vigintisepte. Vir qdem strenuus: et ad omnia fortiter perageda promptissimus: q casobres ab omnibus electozibus Cesar electus: statim Romiqz pro corona maximo cum comitatu venit: Et ab pontifice in coronato confestim vna cum eodem pontifice vniuersam ferme Cisalpinā Galliaz sedadi belli causa percurrit: Quibus gestis: vt erat impe rator christianissimus: cu tota christianā rempublicā propter scūmata labefactatā conspiceret: stati om nium nationū cōsensu Constantie conciliuz indixit: vbi Joane predicto Gregorio duodecio et Benedicto nono potificibus abrogatis: electoqz Martino gnto vniuersaz républicā christianā sua industria: suoqz maximo labore et consilio cōponere studuit: Quibus rebus ita ex sentētia cōpositis: Adores etiā tā secula rium q clericozuz nimia iā licētia labefactatos suo hortatu et virtute in meliorē reduxit formā: celo quoqz fidei succēsus Boemiā vsitarū heresi infectā multis in locis destruxit: Et pro christiana religioe ptra tur cos altosqz infideles inuictissimus expugnator fuit: ita vt quoaduixit: eos pprijs quiescere sedibus cōpu lit: atqz eos diuersis tēporibus p Philippū florentinū eqtem copiarū suarum imperatozē. xx. prelijs supe ravit. In seniu deniqz perductus hoc vnu gessit vtilitatis iudiciū q āno imperij sui vigesimo secundo ad stipendia Philippi vicecomitis ducis Mediolani a venetis vehemēter oppssi in Italia venit: Eā tamen ob cām: vt et ei auxilio foret ad coronā Augustalē iterato obtinendā: Philippi itaqz p̄ibus et pmissis atqz potētia fretus ex germania cū paruo exercitu ad eū in Lombardiā venit. Mediolanūqz igit ingressus: cū per aliquot mēses ibidē stetit philippi faciē vnq̄ videre pmeruit. Ip̄e aut Philippus huius Sigis mundi ipotētiā parvipēdens: se in Iouis castello clausit: et se nunq̄ ab eo aut videri aut audiri pmissit: qua ex re Cesar indignatus ex Parma vrbe in qua hyemē exegerat in Etruriā ad Senēses transfudit: a qui bus honorificentissime exceptus apud eos aliquot mēses exegit: Inde ad Eugeniū potificē Romā se cōfe rens ab eo rursus coronatus ē. Tandē Roma abies Ariminū petijt: Deinde p ferrariēsem agrū iter faci ens Adātū peruenit: vbi aliquot imoratus dies Joannē Franciscū gonzagā Adātne dominū marchiona li dignitate insigniuit. Demū cū venetis pace iecta: et Philippo duci: cuius grā in Italia venerat inimicis simus factus trasalpes emigravit: vbi no diu supuixit: qz trienio post in Ungariā senio cōfectus defecit: Erat. n. Sigismūsus hic (vt aiūt) vir inclitus decora ac p̄clara facie specioso atqz robusto et magno corpe magnitudineqz ai siue pace siue bello eximia liberalissimus quoqz ac in crogando profusus.

Sigismū
dus

14ii

Gabriel vicecomes Joānis Halcacij primi ducis Mediolani ex cōcubina filius: vir vtiqz cōspicuus atqz bello strēuus hoc anno innocētissime apud Vennā vrbe maritimā a Bucichale gallo p̄dicto genuētiū p̄fecto interficif: Nā post diuēditas florentinis p̄sas quā sibi pater in testamento erogauerat Mediola num statim venit: et sub germano suo duce se subiecit: Deinde cū nullum inter Francos et mediolanenses esset dissidiū: post aliquod tēpus Vennā vidende vrbis gratia petijt: Quo compro Bucichalus a delato ribus subornatus q ad sollicitadā civitatē contra gallos venisset: facile credidit: et vocatis militibus illuz comprehendere fecit: et sine vlla causa ipm carnificibus suis obrūcandum concessit: qui suscipientes euz sine vlla misericordia interfecerunt.

Ordo novus canoicoz regulariū bisidē ferme diebus dū p̄sis synodus h̄ret ap̄ Etruriā i lucēsi agro mōasterio Frisonarie oli ab illustri Adetbilda comitissa p̄dito a quodā fr̄e iacobo brixiao ordis p̄dicatoz sci B̄nici iūniū sūpsit: q qdē ordo cōgregatio frisonaria a loco ip̄o postea nūcupata fuit. Deide aucta et ab Eugēio p̄oti. i lateranēsi ecclesia deducta: lateranēsis nō frisonaria appellata ē: q cū maximū icremētū et vi rozū illustriū: et multoz locoz breui accepisset: potifices sūmi: et q̄maxie Euge. 4. sp̄ali p̄uilegio canoicis regularibus h̄ri Aug. aggregavit: hi nāqz canoici a p̄mo eoz auctore fr̄e iacobo ordis p̄dicatoz p̄fesso p̄ bitū clamidē nigrā cū nigro scapulari: biretoqz nigro sūpsere: et albo scapulari depoito camisiā lineā eius loco idnē voluerūt: q̄pobrē vulgo eos fr̄es dela cāisia p̄mo p̄gnoiauit: Cuius nomē cū celeberrimū p̄dica retur i eo doctissimi viri plurimi igressi sūt q eā cōgregationē seu ordinē v̄bo et exēplo atqz doctria plurimū auxerūt et cōseruauerūt: et cōplurimi fuerūt celeberrimi atqz eruditi viri: quoz igenijs mirūmodū ip̄a religio illustrata fuit: p̄cipuos tamē paulū veronēsem: et Thimothēū eius ex fratre nepotē vehementissi mū atqz efficacissimū dinoz elogoz suasozē existimo: q in oī Italia mirabilē fecit aīoz a vitijz ad virtu tes p̄mutationē: et postmodū obeius v̄tutes ragusinus factus fuerit archiep̄s: hūitqz et titū ferrariēse v̄z eruditissimū et i declamatōibz p̄dicatozē clarissimū atz altos plimos i oī doctria: eloq̄ntia et scimōia celebres.

Ordo item seu cōgregatio sancti Benedicti que sancte Justine vulgariter nuncupatur: hoc anno in pui cia Taruisana apud parauinam vrbez in monasterio sancte Justine eiusdē ordis primo per venerabilem

1412

virum Ludovicum Barbum patricium venetum initium seu reformationem accepit: vbiq; n. ipsa divi Benedicti religio a regularibus institutis deciderat: adeo vt nulla iam religionis facies in eo ordine videret: Sed Ludovicus ipse tanq̄ nouuz sidus vna cū Rolando parauino & Jacobo ticinēsi religiosissimi viri in eo refulsit: Qui nō modo suū ordinē denigratū illustrauit: & ad viā veritatis reduxit: Sed & primus omnium ordines omnes ad eā que nunc tantopere viget obseruātiā regularē perduxit: Quia eius exēplo religiosi omnes permoti taz mendicātes q̄ reliqui eidem subsequi qui pro viribus conati sunt. Ipsi itaq; viri p̄clarissimi atq; religiosissimi sue religiōis calamitate atq; ruina permoti: ibidez pontifice summo cōcedente sue obseruātiē fundamēta fecere: & ab eo Justine loco succrescēs: congregatio sancte Justine denominata est: que postmodum incredibiliter & viris p̄stāntissimis: & locis bonisq; tam tēporalibus q̄ spiritualibus exerescēs. Eugenius gloriosus p̄tōfex. 4. eam maximis priuilegijs & immunitatibus: ac locoz concessionibus plurimuz iunxit: Que nostro seculo quāto splēdore virorum religiosissimozum doctrina granitate & sapia venerādoz refulgeat: dicē nō attriet: cū in ea innumerabiles existant viri non modo iuriū civilis & pontificij: ac sacre theologie doctrina: sicut eozum decet professionem: abunde pleni: sed & eloquentia litterarū tam grecaruz q̄ latinaruz quoq; ornatissimi: Qui & si pauca scripserint: aut p̄pulo publice nō declamēt: tamē cum religiosissimi sint: & multis nō modo secularibus: sed etiam ipis religiosi obseruātibz vt stuti & saluti operā dent: suo exēplo & bonis & operibus pijs opem afferunt.

Ordō deniq; monachoz eremitarum diui Hieronymi: & ipse iam diu patrum institutis collapsus: hanc multo post a venerabili religioso Lupo hispalēsi ipsius ordinis generali preposito predictorum exēplo nouis & regularibus institutōibus: nouaq; regula ex dictis beati Hieronymi excepta instauratus est: nā Lupus idem & reliqui patres ipsius religiōis professores vsq; ad id tempus sub regula beati patris nostri Augustini militauerāt: Sed Lupus ipse patris sui diui Hieronymi cōsuetudine & monachoz sancte Justine exēplo ductus ad p̄peruū sui ordinis stabilitū: & ad meliōris vite frugem ad imitandamq; patris sui vitam: vt erat vir doctissimus pro institutiōe regule multa (vt p̄fertur) ex dictis eius excepsit: & in vnum regule corpus redegit: Quā quidem regulam postmodū Martino pape approbandam: confirmādamq; obtulit: quāz certe p̄tōfex ipse non modo laudauit: Verū etiam in monachalem obseruantiam confirmauit: Et deinceps loco regule beati Augustini obseruādā per apostolica scripta Lupo ipi preposito & successoribus eius omnibus mandauit. Cuius bulle principium est: Et si pro cunctozū Christi fideliz: Regula vero incipit. Fratres carissimi: nō que in mente concepī hec religio monachoz more qui sub regula beati Benedicti militāt: & ipa per omnia vivit: nisi q̄ grisco colore in indumentis & Romano officio vtiū: Magne quippe vite integritatis est: magnēq; opinionis in ecclesia dei existit.

Facinus canis vtoriosissimi nris copiarū mediolanēsum imperator natiōe Montisferatensis ex ciuitate sancti Enuasi ortus: hoc āno Joannemaria duce interfecto in mediolanēse regnū succedens regnavit tanq̄ tutor donec Philippus adoleuisset annis ferme duobus: vir q̄ppe magnanimus & prudentissimus ac in armis ab adolecētia exercitissimus: Quas obres multas strages & direptiones finitis pedemontanis dedit: Sic itaq; imperio suscepto: contra Pandulphū Malatestam statiz ducens: Brixianos & Bergomenses plurimis incursionibus & direptionibus ac vastatiōibus vexare cepit: nec a Cremonēsis q̄bus Habinnus Fundulus imperitabat q̄dem abstinuit: Sed cum hoc modo milites suos sine stipendio retinere velleret: quos ipse rapinis pascere consueuerat: multarum discordiarum & bellorū causa fuit: Verum paulo post iam cruce grandeuus: sine liberis locupletissimus deficiens: Biatē finā vxorem cordatam atq; magnanimiti mulierum omnium bonozum suozum reliquit heredem. Sunt tamē qui dicant hoc anno scilicet. i. 412. ipsam obiisse.

Otho tertius Parmensius Tyrannus: Vir quidem crudelissimus: truculentus & sanguineus: hoc ipso anno: qui est duodecimus supra. i. 400. postea q̄ multas cedes & crudelitates maxime in nobiles rubeorum familiam: ac alias sentias multas exercuerat: Ac etiam postea q̄ omnes circonuag; ciuitates direptionibus: depopulationibus: cōcremationibus & cedibus diu perturbasset: & quāmaxime Nicholauz Estensem Ferrarie Marchionē: cuius compater erat apud Ruberas agri Rhegensis oppidum ad colloquium spe componende pacis cum ipso compatre suo Nicholao pellectus a Sfortia Attendulo Cogniola ipso Nicholao Ferrarie Marchione iubente dignissime obruncatus est: Quo mortuo cum sui fugam arripuissent: Mutinenses ab eo plurimuz infensi: statim corpus suum in urbem detulerunt: & ab equis turpissime & ignominiosissime per totam urbem trahi fecerunt: & innumerabilibus iaculis confossum & laceratum: porcis tandem corrodendum obiecerunt. Fuit tamē hic bello strenuus: impetuossimusq; atq; acerrimus: & multa facinora strenue gesserat: & Nicholaum ipsum Estensem finitimum suum sui salute prostratum sepe coegerat anxia formidine trepidare. Et nisi ciuium suozum sanguine manus maculasset: fuisset certe omnibus illa etate oium iudicio p̄ferendus. Suo n. terrore Rhegiū lepidū urbē Nicholao ipi Estēsi abstulerat: & Ruberis interfectis Parmā p̄tyrānidē in suā potestates redegrat: Sed eo interfecto Rhegiū & parma deditibus se vltro ciuibz rursus in Nicholai estēsis māns deuenerē: Hūc ferūt aliquādo de placētie dñio cū Jacobo Arcellate cruentissimis armis cōiēdisse: q̄ in vindictā violatē fidei notā ipius Jacobi effigie: vt tūc moris erat: depictā quoadiuxit in scuto post terga p̄cedēis armigeri deferri fecit. Jacoboq; mortuo Otho eam effigiem depictam in parmensi foro cum pulsatione

capanarum et vetillissimis omnibus in populo congregato comburi iussit. Deinde collectos cineres in aperta capsula in eminentissima urbis turre collocavit: ut inde surgentibus ventis appositi cineres in omnem dispergerentur regionem.

T Joannes Laciis nobilis Bergomensium civis: et quorundam castellanorum agri Bergomensis dominus vir certe memoratu dignus: fidelis quidem: fortis magnanimus ac pudensissimus hisdem temporibus magnum sue fidei atque virtutis dedit experimentum. Homo enim Joannem Maria Mediolanensem ducem et Bergomi dominum: cum Pandolphus Malatesta Arriminensis Bergomum urbem suam cum universo ferme Bergomensis agro (ut premissus est) occupasset: Is Joannes vir fidelissimus in solédinalla castello suo se inclusit: et decem annorum obsidione intrepidus pertulit. Et Is Pandolphus eidem multas oblationes per internum eos obtulisset: multaque vana ac vastationes intulisset: nunquam propter iniuriam deditionem facere voluit. Denique cum philippum Maria Joannismarie ducis frater in regno successisset: et per Crimignolam imperatorem suum Bergomum et reliquas regni sui urbes repetere voluisset auxilio et fide huius Joannis: qui idem castellum conservaverat Bergomum haud multo labore recepit: Quod audiens philippus Maria Mediolanensis dux eius fide atque constantiam plurimum collaudavit: et in solacium suarum calamitatum ampla beneficia eidem contulit: et ea munificentia in eius usus est: quod immunitate omnium vectigalium eidem indulgit: ut his beneficiis suas clades et agrorum suorum vastationes subleuare possit: Huius autem preclarissimi viri plurima referunt strenue gesta: que brevitati studere omittimus: Huius autem pater fuit Petrus in armis exercitus: qui fuit guiscardus Lancij viri incliti filius: qui magistratus plurimos in tota ferme Italia irreprehensibiliter gessit: qui obiit circa annus domini. 1351. Obiit autem et Joannes hic anno a natali Christi. 1450. Sepultus vero in ecclesia nostra divi Augustini Bergomi sepulchro marmoreo relictus post se tribus filijs.

T Thomas Mocenicus sextus et sexagesimus venetorum dux: hoc anno Michaele Sten duce defuncto omnium suffragijs absens creatus dux ducavit annis decem et mensibus tribus. Hortus enim predecessore: iste Cremona apud Sabrinum fundulum orator erat: Sed dum de principe deligendo mentio habet et cur divinitus quasi uno ore creatus fuit tanquam magnanimus: grauisque ac modestus: Qui magistratu suscepto: cum videt et rempublicam suam ab Imperatore opprimi statim Carolum Malatestam bellice artis scientissimum copiarum suarum contra ipsius imperatoris delegit duces. Nam Sigismundus predictus cesar electus mox cum XII. egnum et octo peditum milibus in Italia (accipiente corone gratia) descenderat: et eos omnes in Venetiam mittens primo impetu Forum Julij cepit: et etiam Tarvisium oppugnavit. At Thomas hic reipublice solertissimus princeps et patronus Carolum ipsius opposuit: qui fuis et fugatis Cesaris copijs: subito cuncta deperdita cum ingenti virtute recuperavit: atque Veronam urbem quorundam civium perditione quasi perditam sua virtute: suaque prudentia in fide continuit: et sumpta de nocentibus pena eucligio omnia sedavit. Undeque classes non modicas in turcos mittens: de ipsis etiam non incrementum victoriam suscepit: et piratas multos ex equore fugavit. Postmodum contra Ungaros infestis bellum suscipiens: multas strages de illis edidit. Feruntur et alia plurima ipsius facinorae strenue gesta: que brevitati studentes omittimus. Moriens denique ibidem in predicatorum basilica cum ingenti populo sepulchro marmoreo sepelitur: ubi et hoc Epigramma scriptum habetur.

Hec brevis illustri moenica ab origine thoma
Magnanimum tenet vna ducem grauis iste modestus
Eternos ueneti titulos super astra locavit
Hic reuicrum tumidam deleuit in equore classem.

Oppida tarvisij: ceneti feltrique; redemit
Ungariam domuit: rabiè patriaque subegit.
Inde fori iulij catarum: spalatrūque traguram:
Equora piratis patefecit clausa peremptis

T Joanna eius nominis secunda Ladislai regis soror hoc anno sine liberis absumpto in Apulie regno eide succedens regnavit annis viginti uno: Hec mulier virilem animum in femineo corpore gerens inter varias regum lites multa aduersa forti animo pertulit. Nam primo cum adolescentula in regnum successisset: sedis amoribus diffamata fuit: et ut vidit tantam regni molem a se sustineri non posse: Jacobo Archie comiti denupsit: qui inter Balliarum princeps et genere et virtute primarius habebatur: Quae ut maritum et regem preter sui consensum agere in omnibus vidit: Indignata Joanna illum mox repudiavit: propter quod eucligio regnum diuisum est. Erant eo in regnibus eius dominatus nec gratus: nec ingratus esset: eo quod dignitates et regum nomen Joanna retinente ipsi summam rerum poterant. Erat et contra: qui aut Ludovicum Andagauie ducem placebant: adoptari in filium. Alij autem dicebant Alphonsum Aragonie regem potentissimum esse: in regnum vocandum. Atque ita cum multi reges et adoptione et armis eo in regno se arguebant digniores: Alphonsum tamen aragonensis rex contra omnes preualuit. Cumque in regnum introisset: Joanna sibi illum adoptavit in filium: Verumtamen ipse ingratitude usus haud multo post eam mortem suam Neapoli pepulit: receptaque rursum etiam interdum in urbis arcibus obsedit: eique quoaduixit multa intulit non retributione digna. Denique cum domini nostri Iesu christi anno. 1434. Joanna ipsa et Ludovicus Andagauensis dux in regno vite sine fecisset regnum omne duobus orbatu principibus multos animos perturbavit.

T Cocilius Constantie ad scisma tollendum: quod nouem et triginta annis perdurauerat: Sigismundi Cesaris iussu et industria hoc anno celebrari ceptum est: in quo quidem quinque aderant nationes. scilicet itali et galli

143

144

Germani: Hispani: & Angli quorum suffragiis omnes Concilij res geste sunt. Eo siquidem Joannes papa: licet inuitus pontificatu se abdicauit: & ad perpetuos carceres Concilij decreto apud Aldebergam germanie castellum damnatus est. Gregorius vero: qui in pisano concilio fuerat damnatus eo Carolum Malatestam legatum mittens sponte se abdicauit. Benedictus autem cognomento Boldrinus: quondam Galliarum Adulterinus papa: cum apud Catheloniam in Castello Paniscole munitissimo se contereret: Sequi verum Christi vicariū pitnaciter assereret: Tandem auctoritate Concilij rursus improbatus & damnatus est: In eo etiam Concilio hereses nonnullae: scilicet Joannis Vigles heresis damnata est: Duoq; ex discipulis eius exusti sunt: videlicet Joannes Hus: & Hieronymus eius condiscipulus: eo qd diceret iuxta Dulcinum Nouariensem heresiarcham mulieres communes esse debere: & ecclesiasticos ad imitationem christi omnino pauperes esse oportere: cū ex tanta diuitiarum copia populi scandalizentur. Cuius ibi quadriennio ferme ad tollendos scismaticos: & ad restituendam ecclesiam: necnō ad emendandos christianorum mores multi prelati: multiq; principes prestitissent: Tandem de eligendo nouo pontifice sermo inter omnes habitus est. Unde & concilij & Sigismundi imperatoris qui semper concilio aderat decreto statutū fuit: vt vnaqueq; natio sex probatos viros & deū timentes deligeret: qui vna cum dominis cardinalibus pontificem eligerent: Qui cōclauē ingressi p̄ter omniū spem: l3 multi scismatici cōclauē interessent: vnanimūter Ethonē colūnam Romanū: diaconū cardinalem tertio idus nouēbris in festiuitate beati Martini hora tertia pontificē creauerūt: Tantaq; inter oēs letitia & exultatio fuit: vt vix homines loq; possent: Statim autem Sigismundus imperator: ea electione gaudio repletus: nullo habito sue dignitatis respectu cōclauē ad patres ingressus ē: & gratias omnibus cum lachrymis egit: qd tātum virum: tamq; necessarium reipublice christiane prope extincte elegissent: & ante pontificem prostratus summa cum veneratiōe eius pedes exosculatus est. Cui potifex gratias agens ipm magnificē: qd sua opera: suaq; industria pax tādem ecclesie reddita eēt: His gestis cum per annū etiam ibidē conciliū prestitisset: & multa ad christianam religionē necessaria decreta fuissent tandem anno christi. 1418. cōcilium pontificis: imperatorisq; iussu dissolutū fuit: & omnes cum pace abiere.

1415

Philippus Maria Anglus tertius Mediolanensium dux Joannis Galeacij Ducis filius: hoc anno postea qd iū ante eius Joannes Maria Dux obruncatus fuisset post multorum tyrannidem in regnū paternum tandem restitutus regnavit annis triginta duobus & mēibus septem: Vir certe sapientissimus: magnanimusq; ac splendidissimus: necnō & totius Italiae decus atq; lumen: Qui principatu non sine difficultate adepto statim suo consilio: suaq; prudentia tyrannos omnes deiecit: & preclara facinora gessit. Itaq; Mediolanum tantūmodo in principio adeptus: Cum omnes sue ditionis ciuitates a tyrannis occuparentur ex procerum suorum concilio: Beatrisinam Facini Lanis relictam annosam duxit uxorem: A qua ingentem vim auri & argenti suscipiens mox exercitus magnos conseripit: Cui Martucuz quendam theutonicum virum in armis prestantissimū primo prefecit: Qui vt aiunt primo Angeli de la Pergula milio fuerat. Is igitur in magistratu constitutus primo suo congressu Comum duxit: vbi L. utheus Ruseba comes preerat: Qui viso exercitu sine vilo prelio conditione accepta urbem confestim reddidit. Inde q; discedens: cum exercitu Tricium peruenit: vbi morbo contracto: dum fluxu sanguinis laboraret Mediolanum delatus euestigio vite finem fecit. Eoq; mortuo Philippus Franciscum cognomēto Crimignolam eidem surrogauit: Qui licet humili loco natus esset: omnibus tamen in rebus preclarissimis euasit: Quo quidem preclaro viro si dux ipse Philippus vsq; ad mortem bene vti scinisset vniuersam italiam suo certe supposuisset Imperio: Ipse itaq; imperatoria dignitate ab ipso duce philippo suscepta confestim apud Tricium oppidum quod obsidebat pontem Abdue fluminis deiecit: & per totam hyemem Castellum illud munitissimū obsedit: & oppugnavit: Sed cum esset inexpugnabile tandem dato magno pondere Colconibus Bergomensibus qui illud occupauerant oppidum redemit: Eoq; potitus Placentiam cōmigravit: Eam enim vrbes Philippus Jacobi Arcellari filius per tyrannidem occupabat: Vir certe dei & sanctorum contemptor: qui post multas oppugnationes timore percussus nocte vrbe se deiciens ad Venetos confugit: vbi post aliquot menses patauij deficiens dixisse tradunt. En morior & cadauer meum Venetis: diuitias filijs animamq; diabolo relinquo. Expugnata igitur Placentia Crimignola itineribus quibus potuit concitus Laudum aduolauit: Atq; eandem urbem acerbissima obsidione aliquandiu fatigauit. Tandem confractis ciuium viribus Joannino Vignatense qui in ea vrbe dominabatur cum duobus filijs fugiente Crimignola urbem ingressus est: & ciues alloquens eos cum summa benignitate in Philippi gratiam recepit. Eoq; die Joannino Tyranno cum filijs in segete latitante comprehenso ad Crimignolam perductus est: Quo viso mox eius filios in conspectu suo: postmodum ipsum laqueo interire fecit. His gestis celeri cursu Cremonam petijt: Ac primis quasi congressibus omnia agri sui oppida sibi subiecit: Quapropter Habrinus fundulus videns sibi male succedere cum Philippo Duce per legatos pactum percussit: Urbemq; qui vsdam Castellis sibi reservatis quadraginta milium ducatorum auri pondo reddidit. Cum vero omnia hec ad votum Philippo Duci succederent: Joannes Jacobus Montisferrati Marchio extimescere cepit ipsius Ducis potentiam. Unde sibi consulens vltro Arcellas: Alexandriam & Astensem vrbes eidem restituit. Et non ita multo post

Crimignola Bergomū: & Brixiam Pandulpho Malateste ademit: Quibus etiam philippi successibus
Nicholaus Estensis Ferraricnsis marchio motus: facturus id ad quod armis cogi potuisset: Medio-
lanum profectus: parmam quam mortuo Orbone tertio obtinuerat: philippo restituit: terentio Rbegio:
phendi nomine. Addiditq; preterea ad paternam dominati onem Veniam potentissimam urbē ma-
ritimam: & alias ditionis ipsius Venne ciuitatē. Cumq; iam mari terraq; omnibus formidabilis esse ce-
pisset maiori compato exercitu Crimignolam in Foroluienses Imolensesq; miit: Quamobrē Floren-
tini eius potētiā veriti illū bellis laceffere ceperūt cōtra quos Crimignola apud Zuchanorā castellum
agri Fauentini cōfligens eos turpissime fudit & pfligauit. Idq; bellū a florēno populo vna cū venetis
susceptū vsq; ad huius philippi obitū & vltra vsq; ad annū domini. i. 454. perdurauit: infida tamē sinūq;
& insidiarū plena pace intercedente. Verū cū Crimignola: vt infra dicemus indignatus a philippo ad
venetos defecisset: fractis philippi rebus veneti Brixianā urbē per Crimignolā inuasere: & in sua pote-
statē deduxere: pace deinde sequenti āno Martino pōtifice auctore cū venetis facta Bergomū etiam cum
oppidis suis amisit: Verū tamē licet multis oppmēret belloꝝ turbinibus Joannā Apulic reginam ab Al-
phonso rege pulsam sua virtute & potētiā in regnū remisit. Quanta autē huius felicissimā & diuinā ppe-
mōdū pncipis fuerit ai magnitudo: ptaq; liberalitas: q̄taue magnificentia vel ex hoc apertissime intelli-
gi potest q̄ Alphonsū & Joannē reges ac Etruric sancti Jacobi magnū magistrū fratres cū alijs cētū prin-
cipibus atq; ducētos aurate militie egtes a genūētib; subditis suis captos & ad se perductos humanissi-
me suscepit: eosq; multis donatis muneribus patriā honorifice remisit: cū omne eoz regnū obtinere po-
tuerit: Tādē post innumerabilia bene gesta cecus factus anno a natiuitate xpi. i. 447. pflunio ventris cor-
reptus: idibus augustis hora secūda noctis nature cōcessit: nullis relictis sibi liberis nisi Blancamariam
filīā que ei postmodū in regnū successit. Eius autē corpus in maiori vrbis tēplo loco eminentiori sepultum
fuit. Eius autē morte tota ciuitas fletibus senioq; cōfecta ē: cū quid cōsiliū caperet nō satis nosset: Tu-
multuaria enim oīa statū fuerē: vehemētissime enim procelle exorte sunt: eo maxie q̄ oēs mediolanenses
publicā appetebāt libertatē: Hic duas vxores habuit: Biatresinā. s. Sacini canis oli vxorem: quaz postea
suspitiōe dānatam interire fecit: & Mariā Anedei Sabaudie ducis filīā: quāq; & virginem dimisit.

C Viri disciplinis excellentes.

C Laurētius Justinianus ordis Canonicoꝝ Celestini habitus: seu cōgregatiōis sancti Georgij de Alga
veneti: & venetus post. a patriarcha hac tēpitate venetijs tū religioē & vite sanctitate: tūq; diuina fere do-
ctrina maxio apud omnes fuit in precio: hic ab ipsa adolescētia post Martinū Quirino auunculū suū pa-
triciū venetū virū religiosissimū a deo vocatus religionē regulariū canonicoꝝ q̄ sancti Georgij de Alga
nūcupatur: calcatis opibus maximis & honoribus: atq; florētis etatis illecebris ad celestē militiā proficisci
voluit: Quā quidē religionē quāto splēdore sua vita: sua abstinentia: vigilijs & oronibus: suisq; doctrinis &
exēplis illustrauerit: Eius hystoria a Bernardo Justiniano eius nepote oratore clarissimo edita demon-
strat: Hic nāq; tū pauca a pceptore didicerit: adeo vt vix p̄ma elemēta pcepit: tamē cū scientia diuina im-
butus cēt. i. 4. librorum scripsit volumina & sermōes. 40. librorum autē tituli sunt isti: Lignū vite liber. i.
De disciplina monastice professiōis: De spiritali & casto cōnubio verbi & aic. De triumphali agōe medi-
atoris christi: De interiori conflictu: De comolantū ecclesie: De corpore christi & sanguine: De vita soli-
taria: De cōtemptu mūdi: De sermōe dñi in cena: De officio pastorali: De obediētia: De gradibus perfe-
ctionis: Deniq; nō sine sanctitatis opione deficiēs post septuagesimū obitus sui diē icorruptus apd. cathe-
dralem ecclesiā sepultus est: Ad cuius sepulchrum ob ingentia eius miracula non modo veneti: sed & ex-
terni generis homines cōcurrere dicuntur: q̄ aut statuas aut creos: aliaue oblationes in testimoniū san-
ctitatis quotidie apponent.

1416

C Dionysius de Burgo sancti sepulchri ordinis Eremitarū diuī Augustini religiosus quidem venerabi-
lis ac doctissimus hac ipsa tēpitate propter eius doctrinam: & ipsius in omnē dicēdi artem promptitu-
dinem: & ipse in precio habitus est: q̄ cum omnes poetas hystoriographos: oratoresq; ac phōs cuoluisset:
Cōmentarios ppulchros super Valerio Maxio: super methamorphoseos: super Virgilij operibus: su-
perq; Tragedijs Senecę & Rhetoricoꝝ: politicoꝝque libris edidit: Insup & fabulas omnes ad taz
precellentem tropologicū sensum reduxit: vt in amonēdis populis nil iucūdius vtiliusq; afferri possz.

C Augustinus de Roma generalis ordinis Eremitarum diuī Augustini prior & theologus vir certe do-
ctissimus his temporibus floruit: qui & nomine & re aliter Augustinus merito vocari potuit: eo q̄ eius
sanctissimi patris doctrina delectatus innumerabilia pene & ipse edidit opera: & q̄ maxime super libris sen-
tentiarum: Super Pauli epistolas: & super Apocalipsum: Ac super Ethicis: Deinde de libero arbitrio li-
bruz. i. De sacramento vnitatis corporis Christi & ecclesie librum vnum. De potestate pape libruz vnum.
De charitate Christi circa electos eius librum vnum. De perfecta iusticia militantis ecclesie librum vnum
& de peccato originali librum vnum ac alia multa.

C Gabriel de Spoleto eiusdem ordinis & scientie professionis eruditissimus vir diuinūq; eloquiū preco ce-
leberrimus: & omnibus sui temporis preferendus hoc ipso tempore: cum esset fidei catholice precipuus
amator: & hereticorum acerrimus debellator contra hereticos: & precipue fraticellos de opinione ad huc
vigentes tractatus edidit celebres.

C Bartholomæus de Saliceto iurium civilis ac pontificij doctor celeberrimus his temporibus claruit: et cōmentarios celebres in toto iure civili composuit.

Petrus de anchorano natione bononiensis Baldi perusini auditor: et discipulus iurecōsultorum etatis sue p̄cipuus et ipse p̄ hoc tēpus Bononie clarus effulsit: Qui sup̄ decretalibus sextoque ac Clemētinis optime scripsit. Feruntur et eius cōmentariola extra de regulis iuris in sexto: S3 sup̄ digesto veteri nouoque ppulchre cōmentatus ē. Edidit preterea egregiū cōsilioꝝ opus. Et propterea Pontanus in cōsilijs suis miris illū extulit laudibus.

Antoniū de Butrio etiā patria bononiensem petri p̄dicti cōtēporaneū fuisse tradūt: virū certe doctissimū ac vite sanctitate insignē qui p̄ ceteris decretales et Clementinas optie explanauit. Duoq; repertoria ad ius civile canonicūne pertinentia composuit. Ac etiā cōsilioꝝ opus post se reliquit.

Frācisus Gabarella natione patavinus Ro. ecclesie cardinalis p̄byter: iuris pontificij cōsultissimus vir: p̄ hoc ip̄m tēpus (vt Platos decet) dignitatē suā litteris et prudētia plurimū exornauit: etenim euz doctissimus atq; eloquentissimus habere: multa copiose docteq; in decretalibus ac clemētinis edidit: atq; alia q̄dā memoratu digna cōposuit: in cuius laudē Pogius florentinus orōne elegantissimaz recitauit.

Raphael Fulgosus natione placētinus excellentissimus iuriscōsultus tēpestate hac et ipse multa ad declarationē iuris civilis pertinentia cōposuit: q̄ ingenij hoīs p̄ferre videntur. Super digesto q̄ppe veteri ac codice pulchre cōmentatus ē: ac alia complurima edidit cōsilioꝝ opera.

Raphael et Cumanū iuris civilis cōsultissimū p̄dictis cōtēporaneū fuisse constat: Qui et ipse in Digesto veteri et codice multa edidit. Feruntur et eius cōsilioꝝ quedam insignia volumina.

Petrus quoq; Maurocenū patriciū venetū ecclesie Ro. cardinalē ep̄m hac ip̄a etate floruisse tradunt: virū certe sacris secularibusq; litteris appzime eruditissimū: Cuius doctrina et moꝝ p̄stātia quanti fuerūt opera a se docte edita optime declarat: et p̄cipue q̄ in sexto decretalium egregie descripsit.

Joānes de Imola egregius vtriusq; iuris doctor: p̄ ip̄m tēpus apud Bononiam insignis et clarus hūius sup̄ primū secundū ac tertium Decretalium accurate scripsit: Sextū quoq; ac Clemētinas elegātissime cōmentatus ē: Sed et in Infortiatio ac digesto nouo q̄dā cōposuit volumina. Obijt autē hic vir toti Italie nominatissimus anno a natale Christi. 1436.

Vasparinus bergomensis ex Barciça rusculo natus: grāmaticus qdē et rhetor celeberrimus hisdē tēporibus apud venetias ob eius singularē doctrinā ī p̄cio exis et latinas lras semimortuas p̄mus q̄si ab inferis resuscitauit: Eo q̄ venetijs publico salario legēs meliori solito doctrina multos erudiuit: et ad ea imitanda studia plurimos icitauit: p̄pter qd et multi clarissimi adolescētes p̄moti ad eū ediscēdi grā varijs ex locis cōfluxere: Audita deinde eius fama philippus mediolanēsiū dux ip̄m tanq̄ sibi a Bergamo subditū inuitū mediolanēsiū edocēdis Padua et Venetia euocauit: vbi aliud adiuuētū eloquētie studijs attulit: q̄ innētus Cicerōis codex p̄uictus ad eius māns p̄ueniēs iteritū enasit: i quo qdē libro erant tres Cicerōis libri: De oratore oīo dep̄diti: quos ipse tanq̄ vini ingenij vir multo labore oblitteratos supplēuit. Et cū nullus Mediolāi repiret: q̄ eius codicis litterā legere sciret: ipse emēdatū p̄p̄ia mān trāscribere voluit: et ita oēm italiā eo desideratissimo codice repleuit: Quo adiuuētū factū ē: vt illa dicendi copia q̄ ad nostrā p̄uēit etate ab ip̄o n̄ro cōcine Vasparino emanasse dicat. Ea p̄pter maxio in p̄cio apud duceꝝ ip̄m hūius semp fuit. Hic p̄terea iter cetera sui igenij monumēta: p̄ter defectus quos multo labore in Quintilianī de institutiōibus: et Cicerōis de oratore supplēuerat: et in Cicerōis officia et Senecute epistolas nō ī p̄bādos edidit cōmētarios. Imp̄fecte et ī ip̄m libꝝ de oratore cōmētatus fuit: Orthographiā quoq; ī lingua latina cōposuit pulchrā. h̄ntur insup et eius epistole atq; orōnes multe valde elegātes ī demonstratiuo gnē: ac q̄dā alia edidit q̄ videre nō merui. Duos hic genuit filios: Joānē augustū iuris vtriusq; cōsultissimū et oratorē ornatissimū: et Guinifortū philosophie et artis dicēdi magistrū disertissimū. Balcaacimarie postea ducis mediolani magistrū carissimū: quē in tertio decimo etatis sue anno ob ingenij sui magnitudinem Papie vniuerso astante gymnasio in artibus liberalibus doctorari fecit.

Leonardum Aretinū philosophum et oratorem ac historicum elegantissimū et probatū tēpestate ista floruisse constat: eo q̄ Innocentij sexti: Gregorij duodecimi: Alexandri et Joannis vigesimūtertij p̄tiffi cū Romanorum vsq; ad concilium Constantie summa integritate: fide: innocētiaq; Secretarie officium administrasset. Deinde a Florentino populo seu senatu accitus Cancellarie generalis sibi cure demā data vsq; ad extremū vite sue tempus gessit: Quem certe inter viros disciplinis illustres ob virtutes: dicendiq; elegātam: omnibus p̄ferēduꝝ esse putamus: Et propterea cū esset optime edoctus: licet multis ipeditis negocijs: tuz publicis: tū familiaribus ea que subiecta sunt scribere voluit: Et primo cum adhuc Grecis auctoribus operam daret: beati Basilij episcopi sermonem de instituentis discipulis mira dicendū suauitate transtulit: Deinde dyalogum quendam summa edidit elegātia: In quo doctrinam Dantis: Francisci Petrarche: et Joannis Boccacij primo impugnatam maxime laudat: Vitāsq; Tyberij: et Gracchi Grecorum: Pauli Emilij: Catonis posterioris: ac Sertorij Romanorum ex Plutarcho transtulit. Ciceronis vero vitam non tanquam interpretis: sed veluti a seipso dictatam ipse composuit: vbi multa addidit a Plutarcho p̄termittā. Transtulit quoq; quendam libellum Xenophonis de tyranno: Ex Platone vero Borgiam et Pbedronem: ac ipsius epistolas quasdam: Ex Aristo

tele *Œconomica* & *ethicorum* ac *politicoꝝ* libros: Insuper & ipsius *Aristotelis* vitã ex multis auctoribus tam latinis q̄ grecis p̄cta p̄mētaria p̄terea p̄mi libri punici ex polibio greco historico duobus libris expressa reliquit. Et ex *Procopio* historiam *gotthoꝝ* quattuor libris complexus ē. Volumen quoq; *epistolaz* & alia plurima opuscula ac sui tēporis historiam separatim. Multaq; p̄terea alia cōposuit: in q̄bus dicēdi elegātia & summa ipsius ingenij vis apparet. Itē de laudibus *Florentie* libꝝ vnū edidit: Sed & deniq; opus certe luculentissimū. De rebus *florētinoꝝ* bene gestis duodecim libris descripsit. Ad tamē q̄ p̄posuerat ad extremū perduxit: Cuius - historie causa senatus ei singulare premiū vsq; ad mortē constituit: Que q̄dem mors fuit anno dñi .i.443. cū esset etatis annorum. 74.

C *Pogius florētinus* orator facidissimus & litterarū apostolicaz scriptor: disertissimus hisdē tēporibus & ipse ob singulare doctrinā & singulare dicēdi lepore tū *Rome*: tūq; *Costantie* vbi conciliū hēbat atq; alijs in locis maxio habitus fuit in p̄cio: eo q̄ in cōcilio existēs *Quintilianū* oio deperditū in quodā monasterio latitante inuēit: quē postea vt p̄dictū ē *Basparinus bergomēsis* noster multo labore emēdauit: Hunc etiā *Florentini* p̄pter ingenij & eloquētie ipsius claritatē: cū p̄ quadraginta ānos in curia *Romana* scriptoris officiū gessisset ad se vocatū summo honore exceperūt: coluerūt & honorauerūt: ac ab oi honore immunem fecerūt. Composuit autē hic funebres orationes ac alias plurimas & librū faceciarū pulcherimum: ac *epistolarum* librum elegantem: & e greco *Dionysium Siculū* & alios multos latinos lecit. De situ *In die* etiam librum composuit: & alia multa.

C *Fratri Jacobiphilippi Bergomēsis* ordis fratrum eremitaz diui *Augusti*. in oioda historia nouissime cōgesta *Chronicarū* supplementum appellata liber quintusdecimus seu vltimus feliciter incipit.

Artinus eius nois quintus papa patria *Ro.* ex illustri colūnensium familia natus hoc āno in celebritate sancti *Martini* episcopi: ex cardinali diacono i *costantiēsi* cōcilio oium nationū ex cardin aliū consensu p̄tifer creatus sedit ānis .i. 4. & mēsis .3. iuris p̄tificij peritissimus vir: & in oi vita oio integer: ob cuius integritatē & doctrinā ac bōitatē atq; moderationē ex .xxxiiij. cardinalibus p̄electus fuit: Qui i p̄tificatu cōstitutus nō somno aut ocio: sed negocio & sollicitudini deditus oia ad rē p̄tinētia mir o p̄fecit mō: Cuius sermo cū breuis eēt plenus sentētijs in lucē semp̄ ducebat: Verūtāntē in rebus agēdis adeo p̄mptus erat: vt res factas p̄us hoies cernerēt q̄ ab eo excogitatas putarēt: Tali nāq; p̄ntifice idigebat ecclesia dei q̄ *Petri* nauiculam scismatis & seditionū fluctibus diu quassatā redigere in portū salutis sciret & posset: Hic itaq; p̄tifer creatus & factus ēt p̄ ānū in *costantiēsi* cōcilio p̄stitit rei publice xp̄iane cōponēde cā: Sed rebus oibus optie dispositis: absolutosq; cōcilio i *Italia* p̄ *Sabandiam* venit: Dū autē alpes trāsisset & in *italia* descēdisset p̄

Pap. 217.

217

m

nanorū vetustā & clarissimā pedemōtiū familiā ob viroz ipsius p̄stantiā atq; vrbānitātē in suā colūnciuz familiā copulauit: ac ipsius insigne eidē familie ob eius b̄nimerita gerēdū cōcessit: Inde abiēs *mediolanū* p̄uēit vbi a *philippo* duce: populoz *mediolanēsi* p̄benigne magnificētissimeq; exceptus ē vbi sacristiā maioris tēpli p̄secras mltas indulgētijs p̄cessit: *Brixia* quoq; vadēs a *Pādulpho Malaresta* nō inferiori gloria susceptus ē: vbi iter duce & *Pādulphū* ip̄m hac lege pacē cōposuit: vt *Pādulphus* singulis ānis tributo p̄soluto tādiū *Brixia* potiret: quoad ei vinē liceret: quā tñ pacē *Pādulphus* haud multo post disturbauit. Inde digrediēs p̄ fines *māmanoꝝ ferrariēsiū* ac *Rauenatū Florentiaz* p̄uenit: vbi biēnio residēs oēm ecclesie rē tā in t̄pialibus q̄ sp̄ialibus cōposuit: qz ecclesia ip̄a p̄pter logū scisma oēm pene tēporales vitio nem pdiderat: quā ibidē cōmorāte *Martino* in suā potestatē reduxit: Cōpositisq; ex sentētia rebus: *martinus* cū bona *florētinoꝝ* gr̄a discessurus ciuitatē metropolitanā honore exornauit: *Liq; Volateranam: pistoriensem & Fesulanā* ecclesias sabiecit. Abiēs itaq; *Florentia: Romā* tādē desideratus p̄uenit: vniuersa yrbe eidē obuiā effusa: q̄ hoicem nō secus ac patrie parētē expectabat. Urbē itaq; *Romanam* p̄tifer in gressus adeo dirutā & vastatā inuēit: q̄ nullā ciuitatis faciē h̄re vid. bat. Nā collapse domus collapseq; tēpla cernebant: oia deturpata: oiaq; lacerata & dissipata erāt: & non mō tēpla: domus: vici: platee & reliq; vrbis mentia: sed & ciuiū mores: atq; oē ciuilitatē ornāmētū i ea depditū videbat: Quaz ob cāz p̄tifer pietate cōmotus ad eā exornādā cōponēdosq; mores ita animū adiecit: vt breui cōualescēs meliozē faciē p̄sulerit: Quamobzē ciuitas ip̄a nō mō ipsum ciuē suum & summū pontificem: sed & optimū patrie parentem appellauit: In ea enim *Martinus* ip̄e porticum sancti *Petri* collabentem in primis restituit: & panimentum *Rateranensis* ecclesie opere vermiculato perfecit & testudinem ligneam superinduxit. Edes p̄terea ad .xij. apostolos vetustas scismatibus: Superato & extincto apud *Aquilam* *Brachio* *Montono*: alijsq; *Tyrannis* & viarū latronibus: & quāmaxime *Tartallia* *Lavello* fugatis. *Bohemis* insuper hereticis sedatis: multis etiam cardinalibus grauissimis viris creatis: & vndiq; pacata ecclesia: pontificatus sui anno decimoquarto & mense tertio: etatis vero sue sexagesimotertio: *Rome* apoplexia moritur: & in *Constā*

tiana ecclesia ante capita apostolorum sepelitur sepulchro enco vniuerso cetu Romano comitante et flen-
te. Quo mortuo sedes vacauit dies duodecim.

1418

Castor vicecomes Bernabouis quondam ex filio nepos: hoc anno cum in Rodocie castello nõ igno-
bilis conclusus a Bathia et crimignola philippi ducis imperatoribus obsideret magnas clades eiusdem in-
tulit: verũ dũ vltia speratiõẽ id castrum oppugnarẽt: ipse inter p̃mos pugnatõres detensando viriliter age-
re volens ab hoste vulneratus occubuit: Quo mortuo castelluz in manibus philippi cõtinuo puenit. Inter-
fecto eni Joannemaria duce: hic ab amicis et cõiuratis suis in mediolanũ vocatus fuit: Sed postea a phi-
lippo pulsus cũ amicis in Rodocia se recepit: vbi et vsq; ad tẽpus cõtra philippũ duceẽ prestatissimo aio
se cõtinuit. Erat autẽ Castor hic eo corporis robore: vt cũ Galeacio gonçaga viro fo rtilimo q; Bucicha-
lem gallicũ supauerat: p̃t sepe pugnans victoriam reportauerit: sepeq; contra predictos copiaruz duces
ea in obsidione victoriam obtinuerit.

1422

Cssortia flamitius e gente attendola in Cotignola oppido natus a Sfortianorum illustris fluxit fami-
lia hoc año dũ flumen piscarie vado trãfret ab vncis submersus vitã finiuir: vir vtiq; rei militaris sciẽ-
tia prestãntissimus et immortalitate dignus: eo q; res ingẽtes et p̃claras atq; innumeras gloriõsissime gesse-
rit: Is cũ primũ sub Albrico Lunij comite militare cepisset: per oẽs militie gradus ab infimis ordinib; ad
ad summũ militare gradus pedetentim peruẽit: Inter hũc autem et Brachiũ Montonuz qui sub eodem
Albrico comite et militauerat tam diu indissolubilis amicitia fuit: q̃ diu vterq; in minoribus extitit: Au-
ctos vero potẽtesq; factos pernitiõsissima emulatio et cõrentio subintravit: vnde et plia nõnunq; cõmiserit
cruenta: tandẽ postea q̃ Orbonẽ tertiuũ parmẽsem tyrannũ apud Ruberã oppidũ iussit Nicolai estẽsis in-
terfecisset: et alia preclara facinora gessisset: cũ ad vnticadum cõtra Brachiũ irritatus fuisset in transitu
piscarie flumis interijt: relictis innumeris filijs: quoz de nõ ero Franciscus postea Mediolanensium dux
vnius fuit: alter Alexander Pisauri dñs: Qui et ip̃e arma cũ laude tractauit: ac Gabriel ordinis nostri p-
fessus: vir grauissimus: ac in omnibus religiosissimus: mediolanẽsum postea archiep̃s: necnõ et Conra-
dus virtute conspicuus.

1423

CJanus Cypri insule tertius rex Petri illius: q; fratrẽ interimerat filius quiq; et captiuus: hũc Senue ge-
nerat filiu hoc anno iã etate grãdeuus apud Cypruz diem obiit: vir certe crudelis et sine vlla misericor-
dia ferus qui cũ in malos p̃dignus eẽt: cõtra in bonos culpabilis habebatur. Iste enim ab incunite etate re-
lgandi cupidus existẽs more patris q; eã ob eã propriũ fratrem interemerat: et ip̃e in fratris filium: cui
hoc regnũ debebat hoc scelestissimũ gessit facinus: illũ eni vt secũ in cena esset aliquãdo blanditijs cõpu-
lit: acceptũq; intercept: et nouo crudelitatis genere seuisime lacerauit: Mactus eni vicinas arbores ramis
cõtra se inuicẽ inflexis: singulisq; adolescẽtis pedes obligãs relaxari ramos maximo ip̃etu iussit: que cuz
impetu naturali ad sitũ suũ redcentes infelicẽ discerpserit puerũ: et scissis visceribus perasunculos secum
contraxere: Sed nec ip̃i seuisimo et facinoroso regi id paricidiũ impune cessit: nec longa ei quies fuit: ga-
paulopost iusto dei iudicio Sultanus Egypti melchella validissima in Cypzo classẽ misit: q; velut horri-
da tẽpestas cũcta diripuit: Janũq; ip̃m captiuũ abduxit: Nichlosiam quoq; regni ip̃ius caput inuadẽs
eius tẽpla omnia incẽdit et euertit: ac oẽm pene populũ captiuauit: Deniq; rex centũ vigintiq; aureis
redẽptus et Sultani tributarius factus in regnũ miserimus redijt. Ac sic per tot tãtaq; aduersa vitã mi-
seram agens iãdẽ hoc año: vt p̃fertur duobus relictis filijs Joãne Jacobo et Odone mortẽ obiit: Relicta
etiam post se speciosissima filia: quã tamẽ ante mortẽ Ludouico Sabaudie duci in fimonio copulauerat.

CJoãnes iacobus itaq; lufignanus penultimus Cypzi rex eo ip̃o anno Jano patre defuncto regni habe-
nas adolescẽs suscipiens regnavit aũs 34. vir certe mulierũ corruptior: q; inter feminas educatus: cum ad
etate adultã peruenisset mulierẽ etiã se magis q; virũ ostẽdit: vnde et inter epulas delitiãsq; læguẽs semp
quasi sub tutoribus vixit. Uxorem in p̃mis illustris Joãnis iacobi Adõifferrati marchionis filia duxit: q;
mox vt Cypzũ applicuit pactis nuptijs venẽo extincta fuit. Postmodũ aliã ex paleologoz prosapia Hele-
nam nomine duxit uxorem: mulierẽ siq; dem cordatã et ingeniosã q; cũ viri recordiã cognouisset mox re-
gni gubernacula in se suscepit: et oibus depositis magistratibus latinum etiã ritũ eliminavit: ac sic omnem
insulã in grecoz suoz potestate redegit: Hic itaq; rex vnũ tantũmodo spurium nomine Jacobũ ex concu-
bina suscepit filiu: virũ certe magni sp̃us: ex cõiuge autẽ Carlotã filia tantũ genuit: quã et patruelli portus
gallie nupsit: Qui statim veniens regiminis formã in regno correxit: et q; maxime rituz Romane ecclesie in-
stauravit: Sed nõ multo post socrus maledicta: diabolo suadente generũ nobilissimũ virũ toxico sustulit:
Quo mortuo statim priores illecebre rediere. At carlotã filia videns inde se ludibrio haberi ad patrẽ cõ-
questã opẽ petijt. vnde pater suã matris et p̃ccrũ Carlotã filiam denuo Ludouico Ludouici Sabau-
die filio cõsobrino suo nupsit. Atq; mox Helena regina mater emozit: et paulopost rex ip̃e: Dumq; Lu-
douicus sp̃osus ex Thaurino ciuitate italie Cypzũ properat: Jacobus ex pellice filius Sultani auxilio:
Turciq; fauore regnũ occupat: et Carlotã sorore cũ Ludouico sponso exclusã regnum suscepit.

1424

CBrachius: alias Brachius motonus ex castello noie Adõrono in Umbria Italic regione natus: a quo
Brachianorum secta factioq; habet: rei bellicẽ p̃stantissimus dux hac omniũ italie ea etate longe q̃si cla-
rissimus: partiũ Alphonfi regis cõtra Joãnam reginã et pontificẽ Romanũ pertinacissimus fautor: hoc
anno postea q; oppida multa a Romana ecclesia per vim abstulit: dũ Aquilã Neapolitanũ regni vrbem

iussu regis alphonsoj graui obsidione premeret a iacobo caudola acerrimo martini potificis duce preter oinz spes profligatus obruncatur. Cuius cadaver cu ibide sepultu fuisset exhumatu postea ad Martinu Ro me delatu est. At martinus pontifex quum vidisset ecclesie insectatorē tanq̄ excoicatu eēt portā sancti Lau rentij loco propbano sepelliri fecit. hic itaq; Brachius dum perusina nobilitas exularet: q̄q̄ admodum adolescēs esset: exul tamen consilio z auctoritate inter extorres nobiles principes habebatur: quāobrem vz gente inedia ab ipsa incunte etate militari exercicio sub albrico Lunij comite se tradidit. Qui post multos labores z vuluera breui impatoris nomen cōsequi meruit: z varia fortuna vsus in id tadē potētē z anco ritaris creuit vt perusina ciuitatez cōpulerit se z aduersaz nobilitatē extorrez libenter recipere. Ipse vero ci uittatis princeps a nobilitate pariter z vulgo sic delectus: vt vires magnificētus extendere possēt euz alphō so rege sedul inijt z copias suo stipēdio ducere cepit: z dum multas ciuitates: multa q; oppida pon. Ro. q partes regine cōtra alphōnsuz tuebat auferret: excoicatus in id mortis genere tadēz peruenit. hic ipse dū in minoribus: vt premissū est: existeret Sfortie attenduli amicissimus fuit atq; familiarissimus: eo q; vter que adolescētes sub albrico militare cepissent: potentiores deinde facti: dum de prioratu cōtendūt: inimici effecti sunt: quoz virtute z ea emulatione militia ita breui in italia creuit: vt qui duce in re militari: seu bel lica deinceps indigeret: altero istoz quasi semp vterent. hinc ille factiones militares exorte sunt: vt. lxxij. iam annis nul prope in italia gestū sit q; non alteri istoz quasi ascribi possit. Qui enim a brachianis oppri mebātur a sforzianis vicissim iuuabātur: z econtra. hic itaq; Brachius Odonē adolescētez sub Nicholai picenini gubernatione filius dimisit: qui paulopost a florentinis patri loco cōtra philippū duce z impator cōstitutus apud aretinz vrbēz a Guidone torello profligatus z interfectus fuit.

Franciscus foscarius sexagesimuseptimus venetoz dux Thome mocenico duci hoc anno suffectus du cauit ānis. 34. z mē. 6. vir sane oi virtutū genere preterq̄ litteraz glōria ornatissimus: eo q; eloquētia: inge nio: memoria: iustitia: fortitudine: ac cōsilio oēs sui principatus motus miro semp clauerit ordine. Quippe q; senatus sui z italice libratīs ac saluti cōsalēs. 30. ānis maxia bella terra mariq; gessit: z oia sūma cū laude cōfecit: ac ita quietis z pacis turbatores sua prudētia z fortitudine cōpescuit. hicq; quū p̄mū rauenā oli im piosaz citatē pcuratōe Nicolai negotiatoris a polētanis dñis volētibz iprimis cibis pacifice suscepiss; hostasiū polētanū vrbis dñz vix ignauū captū i cretā exulatū ppetuo trāsmisit: inde bixiā citatē duce Cri mignola z bgomū ac cremā ipio sui senatus adiecit: bellūq; maximū i grecia cō genuēses apud chinz insu lā gessit: z paz abfuit quin vrbē ipsaz obtinuerit. Demū ipsi suo senatui pace vndiq; parit: vrbēz sua bo nis multipliciter aucta: z italia oi in pace: z tranquillitate redacta post multos labores exactos. 84. vite sue āno. saluf vō nostre. M. cccclvij. cal. nouēb. i senectute bona dorminit cū patribz suis: sepultusq; ingētī pōpa in diui Frāncisci tēplo capella maiore celebratissimo sepelchro. Ipse. n. ferme oēs p̄statores sue etatis belli duces ad opprimēdos aduersarios hūit mercēnarios: vtpote Frānciscū sforzī filius mediolani postea ducē: Crimignolā cōmitē: quē tñ postea p̄ eius infidā suūitē capite detricari fecit. Joānē frācti cū gon çagā mātue marchionē: atq; alios q̄ plurimos: p quos mēozabilia gessit facinora: z demū Bartholomeū coleonū bergomēse: cuius virtute italie laborātī z lacerate salutis z pacis opē felicissime attulit.

Crimignola comes philippi ducis mediolani dilectissim⁹ filius z excellētissimus ipator: cui propū nomē Frānciscus cognomēto Crimignola erat hoc āno quū ingēria facinora p redēptiōe regni decertasset ipatiē ter ferēs q; philippus mediolani dux guidonē torellū in p̄fectura classis cō Alphonso sibi p̄tulisset: z q; ip sum a dictatura genue reuocasset: atq; cernens aduersarios suos quosdā apud philippū se grā p̄ualere me tu z indignatiōe cōmotus ab ipso suo dño philippo tāq̄ offēsus defecit z ad venetos accessit: a qbus maxio honore z claritate exceptus: statim ex senatus decreto copiaz suaz dux designatus ē. hic q;pe Franciscus ex crimignola pedemōtiū insigni oppido ortū duxit. Qui quū porcoz greges puulus educeret a stipēdiari is captus tāq̄ elegātis forme puez ad philippū adhuc z ipse adolescēte papie pductus est: quez euestigio ipsius aspectu delectatus ex ignobili nobilē: ex egeno dñatē ex rustico demū ob ingenij magnitudinē p̄u cipē z impatorē effecit. Qui magistratu suscepto quū philippū dñz suū pdiūissimū: z multoz armis occu patū cerneret sua prudētia: suazq; magnanimitate: atq; industria deiectis multis tyrānis atq; interfectis: regnū breui in integrū sibi restituit. Sz neq; his cōtentus: ēt genuā vrbē potētissimā cum oi dictione sua philippo addidit: vbi ea prudētia eaq; integritate dictaturā gessit: vt ciuitatē laceratā: q; multoties armis cōtēderat resarciuerit: Indeq; coulīs vetustissimis odijs atq; factionibus vnā qī familiā p̄stituerit. Ipse eiz fuit sūme fidei maximeq; iustitie p̄iceps: z laboz oinz patiētissimus: quibus ex cāis i scia rei militaris: oēs antecessores suos sine p̄trouersia superauit. Atq; suo i magistratu ea erat seneritate z iustitia: vt ne po ma quidez ex arboribus pendētia sine suo precio auferri impune alicui pmiserit: eā ob rē nō pariebatur p̄e terlabi oīe: qn suis militibus statuis ipibus mēstrualia diuiderēt stipēdia. Erat ēt adeo promissi seruatō vt verba que iocādo p̄mittebat ipsa ad minimū momētū ipleret. Quūq; diu sub philippo duce militasset: z ad senatū venetū trāsfugisset: z ei aduersus philippū bellū i sūma a senatu cōmissa fuisset magnas copias statim percensuit: z cū exercitu primū impetū in bixiā faciēs adiuuātibz quibusdā ciuibz inor vrbē phi lippo ademit. Id certe gessit non philippi odio: sed emuloz suoz vidicta: qui detractionibus suis illū phi lippo odiosuz fecerant: atq; ēt vt glōriā omnē rez bñ gestaz in se verteret adeo vt ipso duce mutato: muta quoq; philippi fortuna videret. verūm quū cōtra ipsos venetos multa cō boni impatoris officii gessisset

1427

vt in grāz philippi rediret ficta a venetis causa veluti eum de summa belli audire volētes venetias euocare: atq; ibi ex senatus decreto inter duas colūnas i publico facti marci foro securi percussit anno. s. a natiuitate christi. i. 43i. conuictus. n. p. literas et testes fuit: q; per eū stetit cominus cremona veneti potiretur capta a Caualcabone venetoz; noie ipsius vrbis porta: q; et classis veneta i pado sub ipsius oculis a Nicholao picenino hoste dissecta fuisset. Et hic fuit exitus tāti viri mēozatu dignissimi: qui vbi libet trāsgebatur pp eius magnitudinē cum eo emigrasse fortuna credebatur.

Euidone torellus natione parmensis: vir oomi nobilitis: s; potētia: et rei militaris scia nobilior: his tēporibus ob res bñ gestas maxio totū italie i precia fuit: cuius rei grā apud philippū ducē gratus acceptus eē cepit: cognita enīz hoīs virtute post Crimignolaz cum suis copijs et exercitibus p̄fecit: atq; cū multo equitatu ad occupādā genuā s; Thomā fregosuz genuētū ducē transmisiit: cuius virtute et p̄stana. vrbis tadē in philippi manus peruenit. postmodū utū philippus classi maritime cōtra alphōsū regē p̄ficiēs haud multo post vniuersaz orā maritimā et ipsā neapolī regiā obtinuit: et Joāne regine pulsas aragonētibz p̄sidijs cōsignauit. Indeq; oibus in regno apulie pacatis ad ducē suū mediolanū redijt. Quūq; florentini bellū philippo inferre statuisent cōfessit; philippus hūc guidonē opposuit. Qui quū paucis p̄tra Carolū Malatestā eorum impatorē in finibus agri florentini apud Ronchū in expeditione cōgrediens ip̄z quasi p̄mis cōgressibus dissipato eius exercitu cepit: et mediolanū euz multis vincium transiit. his felicissime gestis philippus ip̄sū post crimignole discessit; in dictatura suffecit. Qui magistratu vniuerso suscepto: et florentinis iurato contra philippuz in bello progressis eos breui cōfictu apud zachanorā fauētini agri oppidū turpissimē vitā et p̄ligauit: et multis eoz oppidis captis vniuersaz ethurriā cōcussit. Quo timore i lozētini intra urbē trepidare ceperūt. postmodū enīz Oddonē brachij mōtoni filiū iuuenē quidē acerrimū aduersus euz a florentinis missuz i aretino agro oū iuueniliter inter primos pugnatores versaret; interfecit: Sic nicholaus picinū eo in prelio captū sanentiā vincitū p̄duxit. Alia quoq; innumera et quidē p̄clara iuictus hic imperator gessit facinora. hic ipse quū othōi. 3. parme tirāno dño suo familiarissimus eēt ei de iuasit ne ad Nicholauz estētes in Ruberā accederet: eo q; fraudē subesse occulta sapiētia p̄uidebat. Inter hunc et Crimignolā quū philippus eoz dux iplacabile odiū excitasset et emulatonū cās sepe acuebat.

Jacobus candolia ex castro iudicis puincie apuntij origine ducēs magnus exercitū duxor: et ipse hac tēpestate clarus admodū et noiatus fuit: Qui quū diu sub alphonso rege in apulie regno militasset: et p̄ eō cōtra reginā Joānā et Ludouicū andegauenisē vniuersuz ferme regnū occupasset et neapolim captā regis noie valido equitatu teneret a Euidone torello p̄dicto et ioāna regina diu obfessus: quū alphōsus rex p̄culabesset: tadē rogatus a ciuibz deditōnē fecit. Indeq; discedens ad martinū pon. Ro. accessit: a quo bñignissime exceptus illius stipēdio se submisit: q; quū esset vir magnanimus atq; sapiētissimus copias vndiq; cōtraxit: et cōtra Brachij mōtonū iuictissimū ip̄torem: qui aquilā p̄ alphōso obsidebat intrepidus accessit. Quūq; ad hostē decernēdi cā puenisset nulla pugne mora addita cōmissuz ē atrox p̄liū: et quū aliquādiu pertinaci aio decertassent: tadēz Brachij exercitus cedēs fugā petijt: et multis eoz a Jacobo cecis et captis Brachij in aquilanoz manus superatū deduxit: a qbus multis vulneribus cōfossus miserrime perijt. hic quippe Brachio admodū emulus fuit: et cū eo de gloria rez gestaz optime cōtendere potuit. Sub huius autem disciplina multi clarissimi euasere viri: inter quos Bartholomeus colonus bergomensis venetoz; postea vniuersalis impator fuit.

1427

Brixia olim nobilissima cœnomanoz galloz ciuitas: et nūc quidēz inter ceteras lōbardie vrbes potētissimā hoc anno sexto idus martij petro aduocato p̄curāte et quibusdā alijs ciuibz ope: et comitis Crimignole in venetoz; manus deuenit. Huius autē causa fuit q; philippus dux quēdā vix pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui in tolerabilia ciuibz imponēs: cogit euz seruitutis iugū excutere: pp qd Brixiani lacessiti venetis ciuitatē obtulere: modo auxiliū prestare dignarent. Veneti autē prudētia vsi statz legatos ad philippū misere: qui dicerent p̄ salute italie ipsuz ab armis abstinere: parcere florentinis: mitiusq; i suos agere dignarentur. Quod si secus sciret se curā italie et oppressoz suscepturos. Quūq; philippus venetoz; legatos parripēdisset: brixianos impulit salute sue cōulere. Erat tunc petrus aduocatus in vrbe brixia magne auctoritatis vir: qui monticulas p̄maxime in suā pellexerat sententiā. Isq; crimignole auxiliū fretus: qui eo a venetis euz exercitu missus fuerat monticulas statz secreto introduxit: et ciuitatē philippo ademir: eamq; petro lauredano et Fantino michaeli venetis cōsulisbus tradidit. Susceptaq; brixia: et dissipatis apud machlodij vicū a Crimignola philippi copijs: capto insuper Carolo malatesta euz alijs plurimis philippi mercenarijs: que res magno discrimini philippo fuit. Quā ob rē Martinus papa ducis calamitate permotus cardinalē sancte crucis statim ad sedandos tumultus e Roma in lōbardia trāsmissit: qui vltro citroq; sepis nuncijs transmissis: tadēz pacē ea cōditione inter philippum et venetos composit: vt brixia veneti: et oppida brixianoz cremonensiuve: que antea ipsi et manruanus Barbio ceperant retinerent. Insuper et bergomū eiusq; agruz legatus ex federe ipsi venetis designauit. hac etiāz cōditione ne socios venetoz; florentinorumq; bello lacesseret: aut ad id defectionez concitaret. Euidone autē torellus: et Joannes franciscus mātuanus: Zlandus palauicinus: et alij cōplures reguli ea federa percussērunt. Hec ipsa eo anno gesta sunt: qui est vigesimus octauus supra M. cccc. quo anno pridie nonas maij senatus venetis bergomo potitus est. Approbavit autē hāc pacē Martinus pon. ne philippus oio pelleret

Et enim tunc sub venetorum stipendio una cum Criminigola militabant Scaramuzza papieſis: petrus paulus vrsinus Romanus: Daniel vadalus: Ludouicus verminianus: Carnarius et Beresaluus: ac Bartholomeus coleonus bergomenſes: ac denique illustris Joannes franciscus gonzaga matuanus marchio: et plerique insignes bello viri: quorum virtute veneti tantam gloriam et utilitatem persecuti sunt.

Tiberis fluvius hoc anno in vigilia sancti andree apostoli in imensum adeo crevit: ut per portam flamineam: que est populi porta ingressus totam urbem in plano sitam inundauerit: templumque partheon usque ad altare maius repleverit. Increſcens autem biduo post multa aialia secum traxerit: multaque dona civibus intulerit: que non secus per vias navigabat ac per alveum tyberis facere consueverat. hoc idem et anno salutis nostre. i. 4. 14. mense novembri contigisse vidimus: et statim ex more sua pestis subsecuta est.

Bellum lucense hoc anno a florentinis suscipitur: quod per annos tres maximo cum utriusque populi damno protractum fuit. Paulus enim Guinifius: de quo dictum est: eo est tunc luce dominabat. Is superiori anno Ladislaum filium cum philippo duce florentinos militare constituerat: quam res florentini egre ferentes quum superiore pace nil in scriptis de Guinifio cautum fuisse occasione opportuna nacti in agrum lucensem suas copias mittunt. Qui captis quibusdam castellis circumquaque positis: urbem etiam obsidione cingunt. Sed philippus mediolanensis dux Guinifii precibus sollicitatus franciscus florentiam cum magno equitatu eo misit: que tantum terroris florentinis iniecit: ut lucam obsidione liberare cogerit. At florentini suo ut ingenio franciscus maxima corruptis pecunia ab auxilio lucensium abire fecerunt. Quo discedere florentini iterato lucenses obsidione cingunt. Quam philippus in state martino pon. que est lucensium vicem volebat nicholaum piceninum cum maximo equitatu rursus eo misit: que fusis fugatisque hostibus non solum lucam obsidione liberavit: verum etiam inde moens ex pisani et volateranis milia castella florentinis abstulit. Senesibus est res gratam facturum: que tunc florentinos gravi bello invaserant. Postulatibus vero ea tempestate florentinis: ut veneti iure federis per lombardiam philippum adorerent. Responderunt eos auctores huius belli fuisse: et eos sua a lucensium iniuria temperare debuisse: ea de causa florentina civitas intolerabilibus tributis exinanita querelam plena erat: ut par est in vulgo: quem adversa fortuna successerit. Nil erat odibilis quam illi civis: quorum opera lucense bellum susceptum: tunc de florentini bello stipendium gravati: licet lucam iterato obsidione circumfissent: cuncta que circa urbem populati fuissent manere intacta sigismundo imperatore: pacem philippo et lucensibus obtulere: quam illi suscipientes: est cuncta a florentinis capta reddita sunt.

Bohemij heretici a quodam iohanne vs bohemo in constantiensi synodo exusto exorti: que sunt inter ceteros errores dicebant et predicabant ecclesiasticos omnes si salutem consequi volebant ad imitationem christi pauperes omnino esse oportere: quum ex tanta re et copia et luxu populi omnes scandalizarentur. his temporibus sua vestigia heresi germanos catholicos crudeliter in modum armis vexare ceperunt. Ad quos quem martinus papa et sigismundus imperator legatos misissent: qui eos commonefacerent: ut rone et ecclesie obtemperare dignarentur: qui bene monitionibus parere recusarunt: pro quibus martinus legatos in germaniam misit. Qui una cum imperatore eos catholicos concitavit: sed nil profecerunt. postremo est reuocatis alijs julianum cesarinum cardinalem sci angeli misit: que et ipse nil profecit: imo non sua: sed militum suorum ignavia et inobedientia maximum ab eis suscepit incommodum: qui et re infecta domum cum decore rediit. hi tamen heretici sub Eugenio pon. in florentina synodo grecis: aliisque nationibus assistentibus a domino tacti errore suum cognoverunt: et indulgentiam a pontifice petierunt: quibus penitentiam iniuncta catholice ecclesie reconciliari meruerunt. hi tamen prius adamitantes heresim in bohemiam pululante armis extirperunt: qui impudenter dogmatizabant charitatis gratia licitum esse homines publice cum mulieribus luxuriari.

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus philosophus et orator: iurisconsultus: necnon et lingua greca latinaque vir eruditissimus: chrisolozus bizantini philosophi auditor: et carrariensis principum omnium familiarissimus per hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in pretio. Qui quum eloquentissimus haberetur inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrariensium dominorum edidit. Et de ingenio moribus libellum: necnon et in divi hieronymi presbyteri laudem cultissimas orationes composuit: atque alia multa: que ad manus nostras non pervenerunt.

Aphaeus regius patria laudensis optimus vir et doctissimus orator: ac poeta non vulgaris: martinique pape datarius hoc tempore floruit: et ob dicendam elegantiam Rome magno habitus est in pretio: Qui aliquot editis libellis partem metro: partemque oratione soluta magnam laudem sortitus est. Inter quos tertiumdecimum enei. li. in versus heroico composuit. Rusticanalia est epigrammata: et psalmos penitentiales: atque in laudem diuine monice matris scilicet simi doctoris Aug. multa composuit. Alia quoque quedam soluta oratione descripsit. Eius quippe peroratione: et impensa reliquie sancte monice ex ostia tyberina Romam translatae sunt: et eiusdem capella: atque sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. In cuius quidem capella postea corpus suum sepelliri i voluit.

Leonardus Justinianus venetus alterius magni Leonardi viri doctissimi ex filio nepos his temporibus claruit: vir certe magni et nobilissimi ingenij: utriusque lingue grece. s. et latine purissimus. quia puero liberalibus disciplinis egregie eruditus: a Musice plurimum opera dedit: et ea ob rem vernacula lingua cantilenas amatorias dulcissimas ac peritissimas plurimas edidit: quibus totam Italiam replevit. Vix tamen conscientie remorsu promotus ad deum conuersus consimiles in laudem beate virginis marie scriptasque dei composuit. Unde alia nonnulla tum latino: tum vulgari idiomate exaravit: ac quedam greca in latinum conuertit: utpote Limonia et Luculli vitas denique etate procerus senator gravissimus: et rei publice principum gubernator ob eloquentiam euasit. hic quoque et Bernardus Justinianum filium genuit doctrina et prudentia consimilem. Qui et ipse apud venetos ob dicendam ornatam et facilitatem magnam gloriam et honorem peremerit. Qui orationes eloquentissimas doctasque plurimas composuit:

atq; auunculi sui Laurentij iustitiani viri scissimi patriarce veneti vitā egregio ornatu cōpilauit.

C Frācisclus barbarus patritius similr venetus Chusoloz bizatini phi in grecis lris discipulus excellen-
tissimū: & ppe diuini ingenij vir: his etiā tpbus ob doctrinā & dicēdi pmpitudiez ac rei pu. administrande
prudētiā & iustitiā laudatissimus hūus ē: tū maxie q̄ apud bizianos pturā gerens vrbē acerrime obsessaz
cas ob res senatui suo p̄suauerit. Hic quū eruditissimus plurimū eēt pulcherrimū libroz de re vxoria & ofo-
nez ac epistolaz ornatissimas extātes edidit: ac alia quedā cōposuit: In cuius laudem post mortē hoc epi-
taphiuz editū & sepulchro suo appositum fuit.

Siquis honos si fas lachrymis decorare sepultos
Flecte super mestis locum complecte querelis
Frācisclus cui p̄sca parem vix secla tulcrunt
Barbarus hic situs est: lingue decus omne latine

Fortia facta viri p̄ libertate senatus
Buxia q̄ magno tenuit sudore fateri.
Hic sūmi ingenij scriptis monumenta reliquit.
Brecaq; p̄terea fecit romana tenet nūc
Spiritus astra: sacros tumulus cōplectitur artus

C Carolus aretinus poeta: & gre. latieq; ligue vir eruditissimus: atq; eloquētissimus frācisici philelphi poc-
te emulas hīdem tēporibus floruit. Qui & ipse tū meito: tū soluta orōne multa cōposuit: ac qdā ex greco ī
latinū optime conuertit: quā ob rē a florētino populo: q̄ semp viros humanitatis doctrina p̄ditos sūmis
honoribus excipe p̄suevit i suū cācellariū vocatus: & ipse ab eodez imunitatis b̄ficiū cōsecutus est.

C Caieranus patria vicētinus patavinus canonicus: theologus quidē & phūs sui t̄pis p̄cipuus per hoc tē-
pus i patavino gymnasio tū legēdo: tū disputādo: tūq; cōponēdo principatū obtinuit: Et p̄pterea p̄ceteris
phis accuratius super octo phisycorū libros cōmētatus ē: s; et sup li. de aia. Sup libro de celo & mūdo alios
cōmētatos cōposuit. Scripsit quoq; li. de matheuris: & de reatione ad cōcurrētiaz dñi Joānis de marli-
no phisyci. Etas ē ista alios multos clarissimos i oī disciplina in italia potissimū attulit viros v̄tote.

C Jacobū ē fortitatisz egregiū quidē medicuz hac tēpestate floruit: quez dicūt cūctos q̄ phiaz & medicinā
p̄fessi fuerāt excelluisse. & p̄pa sup p̄mū canonicū Auicene: & sup eiusdē āphorismis: & tegut optime & egre-
gie scripsit. L bellū p̄terea de intēsiōne graduū formaz: & eaz remissione cōposuit.

C Hugo senensis hoc tpe super p̄mo auicene: & āphorismis hyp̄po. & regni ac Valenti scripsit.

C Joannes de marliano & ip̄e hoc tpe de reatione ad cōcurrētā Caie. & de caliditate corpoz tempore estī-
no & hiemali: & de antiparistasi & alia. Ludonicus pōranus iuriscōsultus & ip̄e hoc tpe clarus habet.

C Abbas siculus cui p̄puz nomē erat Nicholaus: ex catbania vrbē oriūduz pontificij iuris & phie eruditis-
simus: & ipse hec ipsa t̄pa reddidit clarissima: q̄ apud senā c̄tburie vrbē pontificiū ius optime edocēs quū
ingenij eēt clarissimū p̄clarissima monumenta in iure pon. post se scripto reliq̄. Unde & decretales omnes
plurimis voluminibus & quidē egregijs super oēs declarauit. Decretoz ēt libros quū cōmētari cepisset
morte p̄uentus rez tātā intermisit: eius quoq; extāt repetitiones: & disputationes: ac cōsilia.

C Paulus de castro iuriū doctor & spectatissimē doctrine & eloquētie vir: cū his & ipse floruit: & p̄ ceteris di-
stinctus & clarus atq; vtilis in digestis & codice scripsit. Cōsilia quoq; ea in doctrina cōposuit v̄tissima.
Beniq; quū publico salario pluribus ānis sene florēt: & patavij legisset āno dñi. i. 437. vite finē fecit.

C Sācies de arduinis ex pisaurēsi vrbē natus phūs ac medicus exp̄tissimus his claruit t̄pibus: q̄ i medē-
di arte ceteros medicos venetijs facile supauit. Ediditq; tres magnos ac putiles libros. Primus ē d̄ vene-
nis oibus nālibus ac artificialibus. Scūdus de decoratione. Tertius de prolificatione: seu d̄ oēs sterilitatē
tā ex pte viri q̄ mulieris cōtīgētē. In oibus istis libris ātiquoz oīuz ac modernoz dicta optime p̄strinxit

C Antonius raudēsis natione mediolanēsis ordinis minoz theologus clarissimus & oibos iur. disciplinis
nō mediocriter eruditus hac ipsa tēpestate floruit: q̄ & ip̄e vi i oibus se doctū osideret singulorū quozcūq;
tā oratorū paganorū q̄ theologorū opa ferme explanare voluit: & q̄ maxime Lactātiū v̄z doctissimū emē-
dare tentauit: q̄ melius & dignitati & religiōi sue fuiss; ab illiusmōi scribēdi genere se continuisse q̄ h̄ tānū
v̄z doctissimū & disertissimū inuehere. Eā ob rē & quasdā innectinas se puocauit. Ad hūc rogatus phi-
lelphus vir doctissimus litteras dirigit: cōmonefaciēs vt Aug. patrē imiter: q̄a ille & si sanctus & sapiētissi-
mus fuisset que ip̄udēter errauit tamen retractare curauit.

Eugenius quartus glōsus quidē papa natiōe venetus: familia cōdelmeria vetusta quidez: p̄re
angelo: Habriel religiosissimus ātea vocatus hoc āno. v. nonas martij apud Mincruā rome
post Martinū papā pontifex creatus sedit annis. i. s. hic Gregorij. xij. ex sorore nepos: canoni-
cusq; celestini hūus cōgregationis sci Georgij de alga venetijs fuit. Primo qdē ipsius Grego-
rij thesaurarius: deinde senēsis ep̄s: postea cardinalis: demū pōtifer factus: nil eo honore cla-
rior: nulla in re p̄stinā vitaz mutauit. Eadē certe humilitate: eadē cōtinētia austeritateq; vite vixit: q̄uis i
initio sui regiminis malis p̄silijs ductus varius extiterit: Quū enī diuina humanaq; oia perturbaret Ro-
manū populū ad arma excitauit. Qui ipsius magistratibus e roma pulsus nonos creauere Ro. atq; ip̄s pō-
tificez mutato hūu cū monastico cucullo fugere cōpulerūt: eūq; p̄ tyberim aufugiētē Romani lapidibus:
& sagittis persecuti sunt. Quū aut florētā petisset ibi p̄ aliquot t̄ps substitit: quo in tpe oia bellis & scisma-
tibus vbiq; p̄turbari cepta iunt. Romani enī sublato clamore ad arma in libtatē cōclamauere: & nonis cre-
atis magistratibus Frācisclū eugenij nepotez & ecclesiastice diet. onis camerariū captiūt. Arcēq; sci angeli
expugnat: capitolū sūmo p̄sidio muniunt: & p̄ sex mēses in libertatez se vendicant. Eo aut tumultu basi-

Papa. 218

1431

6630

liense concilio iam athena Martini decreto incohabitū augeri p hispanie: gallie: germanie: pannonieq; principes ceptum est. Qui cōez rei pu. chasiane gubernationē i arbitrio pccilij reponcbant. Ad qd̄ quidez cōciltum Eugenius bis terq; citatus ire ren. vit. Quā ob cāz eugenio pōnificatu abrogato amedens eremita olim a baudie dux pontifex delectus ē. Eugenius aut̄ idignatione p̄mors: quū inter Carolū frācoz regē z burgundie duce pacē cōposuisset Delphinū Caroli filiū euz magno cōmratu in basilieſes cōcitant: cuius impetu ille cōuētus stan̄z dissipatus est: q̄ui a p̄mo cōp̄robasser: pp̄ qd̄ subsecuta sunt mala. Ferūt aī hunc eugenū p̄ter pōnificis dignitatē mix̄ in modū amasse bella. Serū p̄stera ad se reuerſus prudētus z cōsātius egisse. Unde z cōciliū florentie habuit. In quo orietales ecclesia cū occidentali cū maximo ipendio z labore vniuit. Ubi z Joannes paleologus constantino. imp. z suus p̄iarcha cū pluribus ep̄is archiep̄isq; ac genti doctissimoz nobiliumq; totius grecie viroz interfuerūt. Qui oēs sumptibus Ro. eccl. etiā repositati fuerunt in greciā. Eozq; in cōcilio affuere z armenie: ethiopes: georgiani: iacopite libyā asiāq; incolētes: at que alij ex asia minor: i ponto: cilicia: syriaq; ac aphrica: qui oēs f̄ dei catholice z eccl. Ro. se humilr̄ subdidere. Undeq; Sigismūdū cesarem pbenigne Ro. exceptū impij corona insigniuit. Philippū iñ quo ad vixit inimicissimū habuit: a quo z p̄ Nicholaū picentinū z frāciscū sfortiā adeo bellis vndequaq; vexatus fuit: vt vix ei respirādi facultas daret. Bona iñ multa vbi contulit: z q̄ maxime circa vaticanū: quia erarij officinā: z palatij arcē iñstaurauit: ac vrbis vias strauit. Sic laetranense palaciū restituit: iuxta qd̄ monasteriū dignuz iādiu cōdituz iñstaurauit: i quod pulsas canonicas secularibus regulares canonicos sub regula bti aug. nuprime excitatos: z p̄b̄ sonarie loco lucensis agri accitos introduxit. Basilicaz quoq; beati petri z eius sacristiā multa suppeleccile donauit. Religiosos oēs sub regularibus institutis viuere volētes mix̄ i modū dilexit: z p̄uilegijs alijsq; gratijs plurimis vniuit z imunitatibus auxit. Gymnasia oīuz q̄ vtiligentissime fouit: z in oēs liberalis: z p̄uissimū in litteratos fuit. Quoz familiaritate: i3 ipse modice litteraturae delectatus fuit. Et licet vniq; ad perdiscēdā aliquā particulare litteraturā aiūm adiecerit. Doctores iñ eccl. z oratores atq; histo: eos libros ita assidue legebat: vt subtilissimo ingenio oēs intellexerit. Hic viceſlan̄z polonie regē cū Juliano Cesarino cardinali oyacono in turcos misit: q̄ cū. 30. milibus apud andrino poli cecidere. Erat enī Eugenius hic aspectu angelicus oi venera: tione dignus: grauis z moderatus i dīcēdo: parcus in propo victu: i3 i familia splēdidus: familiares habuit doctos viros z sanctitate probatos. Quoz opera in rebus arduis vtebat. Obijt autēz anno a xpi natali diē. i. 446. septimo cal. mar. etati sue 64. quo quidē anno beati Nicholaū de Tolentino ordinis nostri in sanctos rettulit cōfessores: vt suo loco dicemus. Quo itaq; mortuo in beati petri basilica sepellit̄ sepulchro marmoreo cū hoc epitaphio.

Eugenius iacet hic quartus eoz nobile cuius
Testantur vite splendida facta sue.
Istius ante sacros se creuit alter ab ortu.
Alter ab occasu cesar vterq; pedes.
Alter vt accipiat fidei documenta latine:
Alter vt aurato cingat honore caput.
Quo duce z armenij graiozum exempla secuti
Romanam agnozunt ethiopesq; fidem.
Unde syri ac arabes: mundi q; e finibus indi

Magna s; hec aio cūcta minora suo.
Nam valida rursus teueros iam classe petebat:
Hum perit ast illum sustulit atra dies.
Qui semper vanos tumuli cōtempſit honores:
Atq; hac impressa condite dixit humo.
Sed non quem rubro decorauerat ille galero.
Non hoc francicus stirps sua clara tulit.
Susceptiq; memor meritis; nobile: quod nunc
Cernis tam prestans surgere iussit opus.

Columnenses Ro. viri prepotentes hoc anno falso suggesti: q̄ Eugenius Martini pon. inimicus decreuisset eoz nomen oio delere magno satis exercituo coacto Eugeniū ab vrbe pellere statuerunt: z ex p̄neste vrbe: vbi columnensuz princeps morabat̄ magno cū tumultu Ro. p̄perates in ip̄z Eugeniū pon. mouent: z apia porta occupata vrbe i ingrediuntur. Quo audito populus Ro. pōnificq; milites eis obuiam fiit: cons̄taq; pugna aliq̄diu z acriter pugnaere: in qua multi viriq; cesi z capti fuerē. Quare columnenses ab vrbe recedētes multa dāna ciuibz intulere. Dia enī diripuerūt: pecora abegerūt: z multos hoīes captiuos abduxerūt. Qua ex re multa mala z cedes: non solū aperto Marte: verū etiā pditorie subsecute sūt. Iamius niali Stephanus qdā colūna: quē Eugenius copijs p̄cecerat auctor fuit: ab alijs enī colūnesibz solū dissentiebat. bis Odduz quēdā colūneses Martini vicecamerariū cōprehēdit: z dirēptis eius bonis tāq̄ latronez p̄ter pōnificis voluntatez in carcerē indecēter siccit. Qua ex re Eugenij irā in se cōcitant: qui indignationē pō. timens: pditoriq; officiuq; exercēs: p̄neste ad eiusdē familie p̄ncipē cōfugit: eūq; ad huiusmodi scelus adobratus est. Eo at̄ tumultu qdam antonij colūne filius archiep̄s bñuētannus z quidam frater Bassius capti fuerē: q̄ frater quū cōfessus fuisset se arcē sc̄i angeli capere voluisse: ac pon. vrsinosq; vrbe p̄pellere: supplicio affectus est: eiusq; corpore quadrisariā diuiso: z ad quatuor vrbes portas suspēso: Ea die Eugenius pon. p̄ientissimus: quuz talia abhorreret: dolore aī maximā contraxit egritudinē. Unde eo anno curante quodā Angeloto fisco ciue Ro. pax inter columnēses z eugenū cōfecta est. Cuius causa Angelorus ita nō multo post ob memoriam accepti bñificij cardinalis creatus est.

Bellum secundum venetoz z mediolanensium.

CMediolanēses hoc anno dū supra dicta Rome agerēt in gennensi vrbe classe cōparata florentinis inferri ab eoz dē copijs z venetoz in ipso gennensi litore superāt z p̄sugant: e quibus vndecey eoz naues intercepte fuerunt. Qu a ex re veneti elatiores facti Crimignola duce ter restri bello mediolanenses aggredi

1432

untur. Philippus aut Nicholao picenino ex eburnia euocato cōfestim classez venerā ī pado apud cremo
nā superauit: et Crimignole impetus p terrā retardauit: vnde et veneti nō ita multo post: sicut dictū est: cri
mignolam capite mulctarunt. Quo mortuo eius copias Joanne franciscus gōzaga suscepit: qui et ipse ēt
in hoc certamine ita gessit vt victis gentibus suis ipse inuictus cum ipis victoribus de laude gloriāq; certa
rit. Hic aut impator multas veteranas legiones secū habuit: v3 Batamelatā narnensem vix a iuuetute sua
acerrimū: Gentilez postea impatorē: Tybertuz: petruz paulum Ro. Betesaluū bergomēsez: et plerōq; ali
os eminentissimos viros in armis exercitatissimos. Nicholao vero picenino Vitellianus forziulianus:
et alij cōplures additi sunt rei bellice ignari: et in eo munere clari: quoz virtute adiutus egregia gessit faci
nora. Hā superata: vt diximus: in eridano als pado fluuiū venetoz classe: receptisq; breui oppidis: q̄ ve
neti in agro cremonenſi tenebāt: quuz ingentē exercituz cōparasset. Batamelatā primū apud caluatoniū il
lico superauit: atq; alios predictos legatos mercenarios fugauit: quibus profligatis: etiā philippus quuz
aio auctus esset Sigismundū impatorē pollicitationibus et premijs: ac ēt ipsuz Joannes frāscū venetoz
īperatores ad se allexit. Et sequēti anno Nicholau piceninū euz Joāne frāscū et alijs pluribus in brixia
nos misit: qui brixianā vrbez aliquot mensibus oppugnavit. Sed quū petrus aduocatus et antonius Mar
tinengus: atq; alij ciues cōplurimi vna cum Frāscū bai baro in ea pretore acriter eā defēserent obmissa
brixia iniquo bicmīs tpe ad occupanda castella circumqua; posita cōuersus est: ne. s. cōmeatus in vrbez
omnino submitti possent. Vnde in veronā cōuersus oia longe lateq; in agro veronēsi et vicentino popula
tus est: nec venetiis quicq; reliquit. Occupato etiā magna ex parte mincio: atbesiq; ēt benacuz lacuz occu
pare studuit: nequicq; nauibus subuei posset. penuria itaq; in brixia laborātibz ex atbesi tñ remulco. Ma
nes quedā per venetos attracte vsq; ad lacū: quē sancti andree accole vocant sensz in benacū a peneda ad
Tozbolim dimisse et refecte: quū ex attractu quassate eēt: rem venerā meliusculā fecere. Vex quū Nico
laus piceninus nihilominus neronenses et vicentinos plurimū vrgeret Frāscū foscarius dux: et reliq
veneti de se actum eē existimantes nisi vnū aliquē egregiū bello vix pro exercitus duce mercede conduce
rent. Et ideo confestz oratores ad florentinos socios oratum miserūt: vt si rei pu. venete et totius italie li
beritati consultuz esse velint Franciscuz sfortiam ppere cum oibus copijs ī suū auxiliū mittāt: alioquin de
eis actū eē scirēt. At florētini suo et socioz periculo cōmōti Frāscūm ipz adhortāt: vt arma p venetiis su
mat. Quibus scibus p̄motus frāscū prius per Eugeniū pon. agri cōtra marchio declaratus: statim ī
veronenses agruz cū multo exercitu peruenit. Vbi mox ad suane locū cōtra hostē aliq̄diu et acriter pugna
uit. Tandē picenino ob egritudinē et pugnatōz paucitate cedēte eueſtigio oia de vicētinis et veronēsis
castella recepit: qua victoria elatus brixia a vitelliano obsessaz etiā libare statuit. Sed quū oēs aditus inter
clusos cerneret: Atbesi fluuiū supra tridētum traiecit: et in tridentū agrū mouēs archū oppidum natura
munitissimū oppugnavit. Sed quū piceninus archi comitē defēsurus venissz a Francisco sfortia p̄stiga
tus cum vniuerso exercitu fuga sibi salutē expetiit. Sūt tñ qui dicant piceninū eius exercitu supato ī archū
oppidū se recepisse. Et postea a quodā todesebino ingētis magnitudinis et robozis famulo humeris tanq;
cadaver infectū sacco inuolutū ad suos etiā p hostiū castra delatū fuisse: et castra sua statz refecisse. Bū at
hec agerentur Philippus egre ferens florentinos adhortāte ingenio pontifice Frāscūm sfortiaz venetiis
auxilio misisse: conciliū in basilea vrbe celerius cogi sategit. Quo Eugeniū venetoz patritiuz et amicus pō
tificatu primaret. Ille vero concilij auctoritate mix in modū formidās apud ferrariā aliud cōcilium indixit
Et philippus cum his qui in concilio basilienſi erāt: egit: vt Eugeniū citatum: quuz ire nollet pontificatu ab
rogarent: et Amadeū socey saum sabaudie ducē iā eremitā factū pon. crearent: qd et factuz est. Et vero pi
ceninus et mantuanus marchio lz multa suscepissent icōmoda statz resūptis viribus ex tridentinis rece
dentes maximo impetu veronā venere: et vrbe ilico cepere. Frāscūm at sfortia et Jacobus antonius mar
cellus venetoz consul captā ab hostibus veronā intelligentes: eo ppere cum oibus copijs maturāt: vrbez
q; quadriduo post maxima cum vtriusq; cede recuperarunt. Que res bñ gesta initiū future felicitatis vene
tis fuit. Urgebāt et eo tunc Bergomū et brixia intolerabili inedia. Vnde et Jacobus antonius marcellus
victis apud veronā hostibus stati cirato cursu lz oia itinera interclusa et circumclusa forēt p asperrimos col
les et loca etiā foris inuia brixia venit: eāq; ac bergomuz supato vitelliano obsidione liberauit. Et nō solū
p̄dictas vrbes ea obsidione liberauit: vex et ea estate superatis ad soncinū oppiduz philippi ducibus: cap
tisq; ciuisdez mille et quīgētis eq̄tibz: et quedaz brixiana castella mox recuperauit: et p̄te cremonenſis agri
mātuaniq; ac torā abdue gerrā in venetoz potestātē sfortia breui redegit. Amisit tum mātuanus prin
ceps afulam: lonaduz: et pischeriā tria satis munita oppida. Aberat tum piceninus quādo ille clades Phi
lippo illate fuerunt. Piceninus antez in eburnia existēs quum ī venetos mutatā fortunā audiret oīuz preci
bus fatigatus ad philippū redijt: et in brixiano agro contra sfortia apud cignanū vicuz occurrit hoc aio: vt
Francisco hosti pugnandi copiaz faceret. Non detractauit tñ Franciscus certamen: quumq; ibi aliq̄diu
pugnatum eēt incerta victoria discessum est. Franciscus tñ exercitū circūferens aliqua oppida picenino
abstulit: et in venetoz potestātē contulit. Martinēgū at agri bergomēsis franciscus p̄fectus: qd piceninus
firmo muniterat p̄sidio obsidione cingit: et oppugnat. Quo audito piceninus aucto exercitu francisco oc
currit: et eum maximo in discrimine deduxit. Dum aut hec agerentur preter oīum spem pax inter philip
pum et Franciscum sfortiam ignaro picenino enunciata est. Itaq; apud caprianā agri mantuani hec pax

hoc modo composita est anno. f. salutis nostre. i. 442. vt Franciscus Blaca philippi ducis vnica filia i vxorem ducta pontremuluz oppiduz & cremonā vrbem cum eius agro preter picig: onum oppidum munitissimum & castella que matuanus & palauicinus de cremonēsis possideret: vtq; illa preterea que philippus & qui cum philippo sentiebāt bello cepissent: queq; itez veneti: eozq; socij preter asulaz: lonatū: & pischeriā que matuani principis ante id bellum fuerāt redirēt: vtq; qui huic sētētie stare noluisz cōis oiu3 hostis haberetur: & hec de bello septennij confecto inter philippū mediolani ducem & venetos. put audiri & legi ita breuiter conscripsi.

Cosmus medices florentinus nobilissimus & potentissimus ciuis: qui supiori anno e florentia pulsus fuerat: hoc anno quū in vrbē reuocatus esset gubernationē oēs rei pu. sue statiz reformare fecit: v. de & multos aliter aduerse factionis in exiliū egit. Hic nanq; Cosmus apud florentinos ciues primarius fuit: oium q; nō solum apud italos: sed & forte apud exteras nationes opum affluentia primus hitus est: & nō solū diuitiaz abundantia: sed & prudentia: humanitate: liberalitateq; ac ceteraz virtutū: bonazve artū: & pretertim historiāz prestantia oēs superauit. Ipsas enī tantas opes: vt nonnulli existimāt ex pecunia Helibetaris posse: qui fuit Ioannes pontifex vigesimus tertius in tantum auxisse: vt in toto terraz orbe nullus ei pūatus ciuis equiparari potuerit. Tāta enī fuit huius diuitiaz abundantia: vt suo auxilio Franciscus sfoetia mediolanensiu ducatu obtinuerit: & ppterea noiatissimus fuit. Hic florentiā lateritiaz: vt ita dixerit: suo opere: suaq; ingenti impēsa: & hortatu atq; exemplo marmoreā reddidit. Multis nanq; ecclesiasticis edificijs cultiozes & elariozes potissimū fecit. Et in p̄mis preter cetera celebre monasteriū apud se. v. las n̄ longe ab ipsa vrbē ordini canonicoz regulariū diui Aug. extruxit. Aliud ēt intra vrbē in honore bti marci euā geliste ordini sancti dñici a solo edificauit: in quibus b bliothecas extraxit adeo sup̄tissimas: vt oēs superent: quas suo tpe habuit italia. Alia quoq; nonnulla ea in vrbē & alibi extruxit monasteria: & puata edificia. Sed & i honore diui Laurentij martyris nō longe ab ipsius habitatiōis domo tēplū & monasteriū seu canonicatū permagnificū edificauit additis multis puētibus ad sacerdotū diuina faciētuz necessitatē: q̄ quidē opera viri magnificētā pre se ferunt. Dorro quū Cosmus hic annis multis vixisset: relicto post se Petro filio virtutis paterne imitatore anno dñi. i. 464. cal. aug. defunctus ē i senectute bona: vir plane industrus & memoratu dignissimus: & prinatoz oiu3 italicoz valde felicioz: sepelluitq; eū petrus eius filius apud sctū Laurentiū a se cōditū eū hoc titulo. Cosmus medices patrie p̄. Superest & nūc eius Laurentius ex filio petro nepos: qui oēs auitas virtutes atq; diuitias renouiscere facit.

Ioānes franciscus gonzagā francisci superioris filius: qui āno etatis sue. i. 5. patri i regnū successit hoc anno postq̄ regnasset annis. 27. Sigismundo cesare matne existente marchionale dignitatē additis imp̄ij signis ab eodē euz ingenti gloriā obtinuit: & Barbarā Ioānis brandilburgēsis marchionis filiā. Ludonico ipsius Ioānis francisci filio idē sigismūdu imp. despōsavit vxorē: q̄ qdez nuptie familiā gōzagā honestare vise sūt: eo q; puella sigismūdo i bti augusto affinitate iūcta erat. Vixit deide post marchionatus dignitatē adeptam hic ipse ioānes franciscus annis. 9. & fuerūt eius dies anni. 51. & mortuus est: vir certe prestāissimus: eo q; cuntos gōzagas p̄decessores suos felicitate: prudētia & diuitijs excelluerit: cuius virtute & primoz lōbardie infelicitate eius matuana ciuitas opibus & pplo plurimuz aucta fuit. Erat. n. vir fortissimus quia venens mercede p̄ philippū ducē. ductus tribus pugnis in brixiano agro cū hoste hitis: maximum de hoste reportauit triūphuz. Et q̄ maxime apud machlodii vicuz tertia pugna habita. eo. n. i conflictu philippi copias penitus p̄fligauit: & Carolū malarestā totius exercitus p̄fectū cepit: quē it̄ ob affinitatez incolumē abire pmisit. Alia quoq; in cremonēsi agro p̄clara facinora strenue gessit: p quibus & multa oppida de cremonensi & brixiano ac veronēsi agro accepit: & suo impio adiecit. Ab senatu postmoduz veneto desiciens: & philippo duci applicatus: non eque inferiora vna cū picenino egit facinora: in que veronā venetū abstulit: rotūq; fere eius agrū atq; brixensem: necnō & vicentinū a venetis pre timore desicere fecit. Quatuor enim genuit filios Ludonicū. s. & Carolū: Lucidū & Alexandrū virū moribus & sanctitate insignē: q̄ oēs & si arma cum laude tractauerūt etiaz litteris ornati fuerunt. **A**moris imoderati exēpluz.

Duo amantes ne dscā amētes his diebus in italia fuerūt: Miles vnus Eurialus noie Sigismundi impatoris curialis heipuns: altera vero Lucretia ex senensi ethurie vrbē oriunda: ambo decori: amboq; speciosissimi. S; lucretia incredibili pulchritudine et innumerabili fulgore p̄cellēs adeo vt oēs & Cesar ipse qui tūc aderat aliquādo dubius eēt: an eius facies humana vel angelica haberetur. hi nāq; dum Sigismūdu impator p̄ corona romā p̄ficiceretur & senā vrbē per aliquot mēses petisset cecco quodā amore adinocē solo visu exarsere: & deinde ad p̄cupituz finem tandē peruenere: & quū ibidē p̄ aliquot tps i bonis dies suos deduxissent: necessariū fuit ob cesaris absentia ab inuicē se separari: Quā qdē separatione tātā vterq; cōtraxit tristitia: q̄ Lucretia post longas & implacabiles lachrymas i maximaz inciderit egritudine: ex qua post dies plusculos mestā exhalauit aīaz. Eurialu s vero posteaq̄ ab oculis amātis euasit: & ipse nūq̄ ridere visus est: nec ullis iocis: aut facetijs ad letitia reuocari potuit: vixq; impium mortia euasit. Ex quoz exēplis hoc i opere moueantur iuuenes quātuz lasciuia & imoderatus amor insanos reddāt boies: vnde virtutibus temperatizq; amoribus studeant: que sole possessores beatos efficiunt. Horum historiā eloquentissimā Pius pontifex ante pontificatum pulchre descripsit.

Alphonsi regis captiuitas.

1435

C Genueses hoc anno dux alphonsus tarraconensis rex caietaz vrbē obsideret & expugnaret que a mercatoribus suis genuensibus acriter defendebat. .ii. onerarias naues & .35. irremes philippo mediolanensiu duce eorum et dno annuente & auxiliu prestare in auxiliu eorum miserunt. Quo audito stania phonus rex cu maxo duce reguq; ac innumerabiliu pene principu occidentalium exercitu eisdem obuia fuit. Contra quos genueses duce blasio axereto & helya spinola: Jacobo iustitiano: Lypriano de mari: & Balcoito lomellino cu alijs copulimis nauarchis multa aior pstantia: armozq; atrocitate in plio couenerunt. vbi p. x. horas cu multa sanguinis effusione id preliu ptraxerunt: tade genueses superiores effecti alphonsu ipz regē cu duobus fratribus regibus ceperunt: v3 Joānez nauare regē: & cu eo hispanie regē: aderat quoq; alij plurimi principes: scilicet antonius sinuesse dux. Joannes antonius tarēti princeps: Josias ducis adric patruus: Antonius rogerij comitis fundoz filius. Nicholaus specialis procurator: Bidacus in vltiori hispania comes: ac Joannes que in ipsa eade hispania magistrū cantbare vocat: & ne singuloz noia referatur ferunt fuisse ceterz & supra principes & ducēti egres aurari capti quoq; & alij plurimi insignes nobilitate atq; opibus viri: quoz pars maxima ex vtraq; hispania: pleriq; siculi: reliqui capani: cu quibus tata predā genueses collegerunt quātuz vñq; ab vllis victoribus maritimis adeptē fuerūt. Hos nāq; oēs Blasius genuensis gnālis classis pfectus capiēs p maiori parte mediolanū ad philippū ducē vinctos perduxit. At philippus: vt erat aio glorioso & incredibilis magnanimitatis vir vt sibi nomē faceret eternum eos omnes non ut captiuos & genuensium hostes suscepit: sed vt reges & principes atq; amicos oēs habuit: quos et paulo post liberalissime cum muneribus dimisit. Alphonsus aut in regnū reuersus Caetaz statz obtinuit. Quas ob res genueses indignati qd alphonsū hostē: que cum rāto eoz periculo captū tā leuiter dimisisset: Francisco spinola & Thoma fregoso oli duce auctozibus a philippo discessere: cesoq; in vrbe Obicino alzatensi dictatoz: & pulsū eius presidij vrbe in libertatē redigere: que sub philippo duce p. i. 4. annos fuerat. In libertatez itaq; vrbe redacta genueses vt oēs libertati fauerent sex viros presides libertatis defensozcs delegerunt: apud quos vna cu duce electo summa rez oīuz eet. Dux aut delectus fuit Thomas fregosus.

1436

C Tomas itaq; fregosus superiore pximo anno Obicino alzate dictatoz crudelissimo a genuesibus obrūcato & philippi ducis p̄sidio e genua pulso in ducatu restitutus ducavit annis. 8. vir certe cu singulari prudentia: tum p̄mptitudine cōsiliij admirabilis: qui innumera memoratu digna in primo ducatu & in secundo peregit facinora & primo quidez d̄ alphonsū bonifacianā corfice vrbe seu oppidū occupare volētē: indeq; contra philippū mediolanū uē. Suscepto itaq; hoc magistratu vna cum ceteris & maxime frācisco spinola viro sapientissimo audacissimoq; ac reliquis libertatis defensoribus: statz vt rē pu. in p̄posito cōfirmaret: vniuersaz genuensiu dictionē sua prudētia in deditōne accepit: Cui philippus mox Torellū euz copuz ad infestādū misit: sed euz paulo post auxiliātibz flozētimis: qui ciuitati anonā subministrabāt: e finibus suis eiecit: tandēz & hic quū multa bona vrbi contulisset: ebium. s. grecie insulā ab impetu venetoz diu obsessam: eiq; albigenā vrbe a Nicholao picentino laceratā defendisset: in euz per Joānez antoniū filisuz virum inter genueses potētissimū coniuratōe facta principatu deiectus ē: & Raphaeli adorno ranq; pacis inimicus consignatus est. Hic petri fregosi qui cyprū domuerat vna cu septē alijs filiis filius fuit. Nam idem petrus dñi fregosi ducis frater octo filios ex duabus vxozibus genuit. s. rolandū primogenitū: secundū hunc thomā: tertiu Bartholomēū: spinā: abraā: batistā: pspez: & oīuz nouissimū Joānez: huius at filij fuerunt petrus & paulus nunc vrbis archiep̄s & cardinalis ac dux.

Albertus
1438

Albertus austriae dux & p̄dicti Sigismūdi gener: necnon & boemie vngarieq; rex hoc āno. xiii. cal. aprilis. 26. germanoz imperator post sigismūdū creatus impauit annus. 2. Vir quidez optimus: & oi virtute decoratus: q apud frācordiā oīuz suffragijs ea opinione & fide creatus fuit: vt eius imperio & p̄ncipatu orbis felix diceret: Cuius rez bene gestaz magnitudine celo & immortalitate dignus erat. Sz āno impij sui. 2. veneno epoto vite sue finez fecit vnico gnato superstitē relicto. Huius impi. principio multa in celo fuerē. p̄digia. Tres enī soles eo āno visi sunt significātes triplex eccle. regimen: v3 Eugenijs: & cōcilij: atq; felicia: p quibus multi tumultus in ecclesia dei surrexere: quo et āno vebemens ventus vbiq; flauit sternens arbores: domos euerētēs: naues demergēs cu alijs infinitis. ppe malis

6537

C Conciliū basilie hoc anno ex martini pape decreto congregat. lente tñ & parua admodū frequētia: auctoritateq; Martini prius nutritū: in quo hispanie: gallic: germanie: & pannonie p̄ncipes couenerē: qui & philippi mediolanensiu ducis suggestiōibus eoz reipu. cāz i arbitrio cōcilij: vt Eugeniū deponerēt: reponerēt pulcherrimū certe initū habuit: sz turpissimū exitū pp scisma s̄secrū in quo Eugeniū puatus & Amedeus eremita ondū sabaudie dux ad pont. munus inuitus delectus fuit: que felicē. 4. vocarūt. Vex eugenius cognita scilij iniustitia Belphinuz Caroli frācoz regis filiu cu magno equitatu in basilienfes conuertit: cuius impetu couentus ipse statim dissipatus est.

C Felix itaq; quartus hoc anno decimo septimo nouembz die eugenio p̄tifice a basilienfi scilio philippi ducis p̄curatore deposito in scismate pontifex maximus electus sedit annis nouem. Quo creato euestigio seditiones plurime in ecclesia dei exoriri cepte sunt: quum christiana Res publica trifariam diuisa esset Nam alij Felicem hunc: alij Eugeniū sequebātur: Alijque erant qui neutrales dicebantur: quia neutris obtemperabant. Hic itaque Felix: seu Amedeus primus Sabaudie Dux fuit: Quia Sabaudienfes principes vsque ad hunc ducem non duces: sed comites appellabantur: qui a Sigismundo Cesare titu

lo ducatus obtento hux Amedeus vocatus est: vir certe oium virtutu claritate adornatus: vj bonitate: pie-
tate: religioe: iustitia: magnanimitate: liberalitate: atq; diuina humanaq; prudentia: quas obres imperii su-
um vltra citraq; montes miruimmodu auxit: q cu Ludouicu vnicu supstite filiu educass; ducē in regno
suo constitues: ipse cremitica vitam in Sabaudia ad Ripallie locu cu quibusda nobilibus tanq; paradysum
deliciaru sibi delegit. Cuiq; eo in statu vita celibe in terris ageret: a basilienfi concilio (vt pferitur) Pontifex
electus fuit et rogatus: h; inuitus existimans se deo rem grata facturum pontificiu munus obiuir: in quo q-
ta religioe: q;taq; cu pietate et iusticia id munus exercuerit dicere no attinet: cu et ab ineute etate erga pau-
peres et egenos comiseratione fuerit pfusissimus: et circa diua oia assiduus semp extiterit: et alia circa vniue-
necessaria miro complexus fuerit affectu. Verutame cu pacis et humilitatis amator existeret: mortuo Euge-
nio pontifice statim nullis pulsatus scibus Nicholao eius successori huamissime cessit: et in loco huilitatis re-
uersus cōsedir: quo cognito Nicholao et ceteri pces cōfirmatis pns oibus p eū gestis in patria sua cu de-
legatu ex latere creauerūt. Deficiens demū in senectute bona post eius obitu etiā miraculis claruit: dignus
itaq; ē etiā post mortē repetere etus pconia: Sui q;pe et hic clarissimus pnceps preter clarissimum ge-
nus et sue eleganc formā ac regiā dignitatē et promptā eloquentiā q sunt nature votes moribus ieger: vi-
ta et religioe scūs: i subditos clemēs: i vitijs asp: in bello magnanimus et i venictos benignissimus: ac demū
in omnes iustissimus.

C Conciliū Florentie hoc etiā anno ab Euge. pōtifice cōtra Basiliēse celebratur: in quo (vt premissum ē) ioā-
nes constantinopolitanus impator et eiusdē vrbis patriarcha: atq; alij innūerabiles religiosi tā greci q; lati-
ni: ac alie atq; alie plurime nationes cōuenerūt: vbi sepius bito cōuenta de multis inter grecos et latinos di-
sputari ē: itādē post multas disputationū cōtentiones eo ventū ē: vt greci rōnibus conuicti: faterentur spiri-
tū sanctū a pte filioq; pcedere hominonq; eē non a pte tm (vt ipsi credebāt puenire) vtq; in acimo triticeo
pane corpus xpi ab eis cōsecraret: ac purgato: ij locū crederēt: postremo vt faterent Ro. pōtifice verū xpi
eē vicariū: petriq; legitimū successorē p mū in orbe xpiano locū tenere et opponere: cui et orientalis et occi-
dentalis ecclesia merito pareret: qbus finitis et ita cōpotiis impator et patriarcha cuz reliquis grecis: hoc: s.
anno. 22. Nouēbris gaudētes in p̄siam rediere: hoc mō composita re grecoꝝ: Armenij etiam et Indi cuz
fide nostra conuenerunt. Sunt tamen qui dicant eo in concilio declaratum fuisse vt quilibet sacerdos iuxta
ecclesie sue consuetudinem: pane aut acimo: aut fermentato celebraret.

1439

C Ambrosius similiter florentinus Samalduensium ordis generalis abbas: theologus insignis: et grece la-
tineq; lingue accurate doctus: ac bonis omnibus disciplinis ornatus per hoc tempus in florentino concilio
q;maximo fuit in p̄cio: qui et inter cetera sui ingenui monumenta Biogenē: Lactiū de moribus et vita
phozū ad Cosmū medicū e greco latinum fecit: alia insup opuscula docta et elegāntissima cōposuit.

C Nicholaus cuboicus sagundinus ep̄s nō minus latinis q; grecis lris eruditus: eo in frequēti florētino
cōcilio medius assistēs pluribus viris audiētib; disputantiū verba atq; sentētiās tū grece tū latine: platas:
adeo accōmodate referebat: vt mira celeritate vltro citroq; i vtrāq; linguā sūmo ornatu redderet.

C Ioannes Tortellius natiōe arctinus Romāi pōtificis subdiaconus et cubicularius: ac Nicolai postmo-
dū pōtificis cōubernalis et studioꝝ suozū intimus comes grecis latinisq; lris: ac theologicis nō mediocri-
ter doctus: hac ip̄a tēpestate floruit: singularissime huānitatis et granitatis ac reuerētie vir q; iter cetera stu-
dioꝝ suozū monumēta de scribēdi rōne opus p̄claz edidit: in dialectica et cōmētarios cōposuit: Athanasij
quoq; vitā ad Euge. papaz in latinū trāstulit: et Appianū hitoricū ad verbum interpretatus ē.

C Laurentius valensis nō minus philosophus et Theologus q; rhetor et grāmaticus hoc tēpore clarus
existēs ad Ioannē Tortelliū aicissimū suū elegantiarū libror sex et Neapoli dedit: qbus certe nostro secu-
lo nil vtilius excogitari potuiss;: pro qbus eū oibus grāmaticis q; sint aut vnq; fuerint magna audacia p̄po-
nere nō formidamus. Scripsitq; et in dyalectica et in Quittilianū cōmētarios dignissimos: epistolas quoq;
pauli in latinū v̄tit: Homerū insup et Herodotū ac Lucidides grecos latine loq; docuit: Inuacitias pluri-
mas et aduersus multos: et potissimū aduersus Raudensem in Lactāij correctione cōposuit.

C Blodius slavicus forolinatēsis vir doctissimus et dicēdi grā gravissimus. Eugenijq; pōtificis secretarius di-
gnissimus: hoc ip̄o tpe eas obres multo bitus est in p̄cio: qui p̄ter orōnes et epistolas innūerabiles a se edi-
tas maximā gloriā italie vtulit: q; pre. ceteris latentē supra mille ānos hitoria tāta attigit diligētia: vt duo-
bus et 30. libris eādē diffuse ornatq; onderit: nā oēm nedū italie: sed totius oli Romāi impij: puiciāz: re-
gionūq; statū ppulchre d̄scripsit: idēq; d̄ Roma triūphāte li. x. et d̄ Roma istaurata li. 3. ac d̄ italia illustra-
li. q̄i. 13. ac alia multa: e qbus multa et ad v̄bū excerpsumus: quinq; reliq; filios: bonaz lraz studiosissimos.

C Athbens palmerius natiōe florētinus: hitoricus et p̄bus ac orator disertissimus: ipsis quoq; tēpōribus
vigit: et iter p̄claret viros et p̄cilio florētio annūeratus fuit: q; cū chronicā Ense. cesariēs d̄ t̄pibus q; diligen-
tissime emēdass; et ab āno d̄m̄i. i. 442. vsq; ad ānū. i. 448. ip̄e p̄fecit: Deinde eū de angelis librū conscri-
pissit et erroribus plenum tanq; hereticus condemnatus: apud coronā ciuitatem exustus est.

C Guarinus veronēsis Chrisolorte Bizantini philosophi. discipulus: grāmaticus et orator: ac philosophus
eruditissimus: grece latineq; lingue facundissimus: bidē quoq; t̄pibus: tū apud Veronā: tūq; apud Flo-
rentiāz: Ferrariāq; legendo docendo et cōponendo: eū infinita pene discipuloꝝ turbā ad se erudiendā tra-
xiss;: maximū laudis p̄coniū pmernit: hic vna cū Victorino Seltrensi: Joānis Rauenatis viri doctissimi

1439

6

discipulus in principio fuit: q̄ ab eo cū doctissimi euasissent: Tādē Euarinus renetijs: postea Ferrarie et vicetorinus. Natue publico salario vocari multos in vtraq; lingua erudire ceperunt: inter quos et matuanos et ferrarienses principes fuere: hic itaq; Euarinus cū ingenij eminentissimi decoratus est: gramaticales regulas vtilit et ordinē rededit: idē quoq; et Strabonis geographiā et nonnullas ex plurim. vitas e greco latias eloquentissime fecit: hinc ut et ipsius coplarie elegantissime orationes et epistole a se editae q̄ ingenij et doctrine sue magnitudine se ferunt: Deficiēs tādē in senectute bōa Ferrarie apud Carmelitas sepulchro marmoreo insigni decorato Epigrammate sepellitur.

C Georgiū trapezōtiū viz doctissimū et aplicū secretariū cū his floruisse constat: q̄ ab Euge. pōti. Rome publico gymnasio vocatus: multos anis hispanos gallos: germanosq; viros p̄stantissimos vna cū italicis oratoriam et poeticā docuit disciplinā: hic autem ex monumentis suis Rhetoricā conscripsit nō improbandaz: Item dialecticā et orationes Ciceronis peraphrases vtilissimas.

C Joannes quoq; Aurispa Secretarius apostolicus gramaticus et rhetor luculentus: et ip̄e tempestate hac in precio fuit: et quedam parua composuit.

C Gregorius Tibernas poeta: et his t̄pibus claruit.

C Antonius guaynerus natione papiensis medicus celebratus hec ip̄a tēpora suo ingenio: suaq; insigni doctrina clariora plurimū reddidit: q̄ in medicinis hec iscripta cōposuit: De febr. li. i. De stomachi egritudibus et curis li. i. De matrice li. i. et de egritudibus et curis i gnali egregie scripsit: S; et de artberica i iucturis et calculoz passioe tractatus cōposuit: Feruntur et ipsius de fluxibus. De pleuresi et aliq; alia i 3° Auzē. li. opoita.

C Pollinarius Cremonensis medicus precipuus sui temporis philosophus et ip̄e hoc quoq; tempore in philosophia sup libris de aia: et sup libris calculatoris cōmentarios non cōtemnendos composuit.

C Marcus Ephesus eōs natione grecus: vir oibns i disciplinis egregie doctus atq; astutus: hisde; t̄pibus ad oculū florētē cū reliqs grecis v̄it: et magnā sue doctrine experiētā fecit: q̄ sua astutia et grecana malignitate vsus solus i suo sensu obstiato aīo p̄sistēs: patrū snijs in oibus se p̄riū exhibuit: q̄q; et postmodū in p̄tiaz reuersus sua p̄fidia vniuersaz greciā a p̄posito scō et iurisiurādī voto p̄uertit: et ad p̄dicos errores cōuertit q̄ et deus oīuz maloz vltor diu nō pmisit rabiē pestiferi hoīs eē ip̄onē: tertio nāq; āno exacto miseruz senesima inasere supplicia: q̄ cū sanus nephāda et putrida h̄ orthodoxā fidē enomerat mēdacia: ita eō horribili p̄ca p̄ aliquot dies victū quo sup̄bat ore corruptum ab alio reuocauerit: et eo tandem in tetto fetore miseram/ vi Arrius hereticus scribit effudit animam.

C Galeotus carretinus Sinarij liguz oppidi et alioz oppidoz multoz marchio his t̄pibus apud idē castellū regnās: cū p̄tes philippi ducis mediolāi h̄ genuēs et albiganos a p̄cenino acriter obsessos tueret: et terras oēs genuēsū sibi vicias vna cū p̄cenino ipatore igēti clade afficēt: et magnā i ip̄o suo oppido hoīuz vi et pecoz aliarūq; rez direptaz idico p̄port arētur magnā genuēsū indignationē i se cōcitauit: p̄ p̄d et ab ip̄is genuēsibus: hand multopost rebus mediolanēsū cōpositis maxia bella et dāna sustinuit ab eis in ip̄o sinarij castello diu et acriter obsessus fuit a q̄bns tādē supatus vniuersū castrū i direptionē militibus datū fuit et oia eiul fortilita cōplanata fuer: v̄z auxilio philip. i ignū r̄stitutus n̄ diu supuixit: relicto post iōāne vni eo filio viro vtiq; optio: q̄ p̄ v̄ribus quoaduixit diruta ip̄a n̄ d̄stitit: q̄tū at galeotus ip̄e r̄gnauit n̄ bēmus.

C Ludouicus Salucia; pedemōriū oppidi marchio thome quōdā marchionis filius p̄ hec t̄pa post p̄tēz in eodē oppido: ac alijs plimis castellis regnar cepit: et vsq; ad ānū d̄ni. i 473. r̄gnauit ānis ferme 35. vir certe illustris: et oibus v̄tutibus tā diuis q̄ hūanis egregie insignitus: doctus op̄e erat: et multaz rez scia celebrat: cuius fama cū ad oēs Italos p̄ncipes puolass; eū plimi pacis iū gēde arbitriū d̄legebāt: et p̄tū cū veneti et philippus mediolanēsū dux ad iūcē granissimis plijs diu d̄certassēt: hūc viz p̄pe d̄niū arbitriū v̄ter q; vna cū nicolao estēse orozio eius delegerūt: q̄ statū sua prudētia et clemētia iter col pacē cōposuerit: p̄ d̄ regētē gloriā p̄meruerūt: alia quoq; osimilia et multo maiora pluria gessit v̄tut; opa: huius iter cetera peculiaris laus ē q̄ clemosynas q̄ maxias erogare volebat: et lectōibus: et maxie op̄ez diuis p̄tīs Euge. plurimū i cūbebat: hic ditionē suā pulcherris edificijs mirū modū auxit: et potissimū i ruello oppido padifort; p̄piq; arcē iexpugnabilē iustaurauit: et osilia edificauit: obiit at āno. i 473. d̄ m̄se apli: alouisio ei⁹ p̄mogēto f̄icto.

C Blasius arceretus: p̄tā genuēs plebeo gnē natus: his t̄pibus ob egregias res i maritio bello h̄ Alphōsum regē bñ gestas et castello Saranallis a philip. duce mediolāi d̄datus i magnū et insignē viz euasit: et sibi nom̄ eternū cōstituit: id at castellū nā munitissimū ē i sup̄cillo cliuosi mōt; cōstitutū q̄ et Schrimie flu. abluit: distatq; a Berdona lūbardie ciuitate. x. milia pas. ip̄e at Blasius hūili loco natus: cū ingenij maximi euasisset vir: ibutusq; bōis l̄ris: ip̄mis curie scriba seu cācellarius cōstitutus fuit: idēq; et maritiaz rez p̄tīs doctus h̄ pyratas cū q̄busdā tritremibus h̄fectus maxias h̄ p̄sūū nerrū pyratā cōpauit famā: q̄ cū illo cōgressus: h̄ eopotētiore et fortior h̄ est: tū eū arte et v̄tute q̄dā supauit: q̄ qdē res bñ gesta magnū blasio pepit nom̄ p̄ q̄ et h̄ alphō. regē i maritio bello i classis h̄fectura sup̄ oēs alios blatus fuit: q̄ cū. i. z. onerarijs nauibus et. 35. tritremibus ad vsus alphō. r̄gē et altos in̄crabiles p̄ncipes cōgressus: maximū vt p̄missū ēd eis r̄pōtauit triūphū.

C Leonellus estēsis ferrarie marchio: Nicolai marchionis primogenitus ex Stella nobile adolecentula pellice susceptus: hoc autem anno: patre Nicolao apud Mediolanum defuncto: in Ferrariensi regno succedens regnavit annis nouē: Vir certe magnie humanitatis: et prudentie: ac liberalitatis insignis: necnon et bonaz litterarum egregie doctus: qui paterno regno suscepto illud cum magna pace et iustitia per omne vite sue tempus gubernauit: et urbem ferrariensem muris nouis ex parte padis cingere cepit:

et plurima edificia: tum publica: tumque privata: et quidem superbissima in urbe crexit: atque vias urbis et plateas ut plurimum stravit: ac urbem miro decore illustravit: Et cum monasterium sancte marie gratie extra Leonis portam ordini sancti Dominici pulchrum existeret: eidem indulgentiam plenariam a summo pontifice impetravit in quo et post mortem se sepeliri fecit: Hic iohannis frater sancti gongage mariani filiam duxit uxorem: ex qua Nicolauum unicum filium mire pulchritudinis et virtutibus omnibus adornatum suscepit filium: quem cum puerulum dimississet: eius tutelam: si mulque et regni curam fratri Borzio moriens commisit.

Ferdinandus hispanie vltioris et citerioris seu Arragonie ac Sicilie et Sardinie Rex Joannis vltioris hispanie regis filius: rex quidem fide et scitatus memorandus: hoc anno cum in regnum Arragonie et Sicilie viginti octo annis regnasset: apud Siciliam vita decessit: hic regum filius et frater et socer ac tutor fuit: quia Joannes pater vltioris tantummodo hispanie rex erat: Et cum decessisset: henricum et hunc Ferdinandum suppositos reliquit filios: quorum natum maiorem henricus pater succedens parum vixit: sed in ipso iuuentutis flore decessit: relicto Joanne puerulo: Cuius curam moriens Ferdinandus huic commisit: quod tutela suscepta: ut erat vir optimus puerum tanquam filium habuit et regni administrationem non segniter gessit: Sed statim contra Maurum Granate regem bellum suscepit: et multis cum bellis attriuit: ac multis eisdem civitatibus creptis: ipsum puerulo regi tributum fecit. Dum autem hec agerent contigit Martinum iunioris Sicilie regem mori: et paulo post eius pro noie Martinus citerioris hispanie rex vite finem fecit: nullo regnum herede relicto: quibus defunctis regna ipsa magnis motibus tactari ceperunt: cum multi principes eorum iura sibi deberi faterentur: petebat Ludouicus andegauensis dux imperium regnum Arragoneorum successione Yolantis uxoris sue: que ex eorum genere erat: petebat et Jacobus Urgelli comes inter principes regni nobilissimus ac potentissimus. Petebat quoque Federicus Martini iunioris ex pellice filius Sicilie regnum: petebat et denique hic Ferdinandus rex in quem multi propter potentiam et regis tutelam procliuiores erant: et cum his versarentur in motibus: multe civitates regum metu solute multa mala facere ceperunt: pro quibus malis commoti regum principes consilium de eligendo Rege inierunt.

1440

Et quoniam hispanie regnum uniuersum in tres ordines tripartitum erat. scilicet procerum sacerdotum et plebis ex his membris magistratus eligentium assumptus est: quod post multas disceptationes cum videretur omnes populos huic regi regnum palam destinari: ad comprimendas seditiones ipsi iudices huic Ferdinandum tanquam nobilitate et potentia rem: apud Valentiam urbem anno a natiuitate domini nostri Iesu christi. MCCCXII. Arragonie seu citerioris hispanie regem declarauerunt: quo creato confestim totus occidentis ad gratulandum legatos misit: ac et genuerunt quoniam maxime misere: et cum eo in quinquennium inducias pepigere: eo quod cum cathelanis quibus prefectus erat rex cotinua bella habuissent: pacatisque quoniam maxime in valentina urbe Villaracutanis et centullanis discordijs: Nam ipse due familie erant principum factores in ea urbe pro marie statim omnia rex in pace possedit: quod obre et Barcinona regno accessit: Factus hoc modo magnus Ferdinandus etiam eisdem latinis excedendi regni cupiditas creuit: et balearium insularum regi bello idico mox illum denicit: et regnum ipsius suo regno adiecit. Deinde in Sardiniam mouens illam breuibus plijs domuit et sibi colla subdere copulit: Ac sic intra paucos dies trium regnorum nobilium ferdinandus vir quidem christianissimus: potius bonitate et humanitate sua quam bello possessor fuit: in quibus quidem regnis cum quanta iustitia: pietate et clementia ac scimonia vixerit: Vincetius sanctus ordinis predicatorum sue fidei et conscientie confessor et pro fidelissimus est testis: Hic filiam unicum Joanni nepoti suo regi vltioris hispanie cuius tutor erat in uxorem collocauit: et adultum in regnum suum confirmauit. Moriens denique hic Ferdinandus quatuor mares reliquit filios. Alphonsum eius in regno successorem: Joannem Lusitanie Regem: Henricum sancti Jacobi magistrum: et Petrum natum minimum.

Federicus tertius Austrie dux: hoc anno Alberto veneno sublato vigesimoseptimus germanorum imperator creatus imperauit usque in presens annis quadraginta sex: hic etiam hoc anno Cesar delectus fuit: tamen scismate prohibente usque ad Nicholauum quintum destitit coronari: quo pontificante Leonora lusitanie seu portugalie regis filia: et Alphonsi regis nepte uxore accepta vna cum eadem anno salutis nostre millesimo quadringentesimo quinquagesimosecundo die nono mensis Martij Romam veniens cum maximo apparatu et gaudio a Nicholao pontifice Benedicto: primum nuptijs imperatoris a corona donati sunt: Quo coronato dum ad sanctum Joannem in Laterano ex more proficisceretur: nonnullos in hadriani ponte auratos milites creauit. Deinde cum uxore Roma abiens: Neapoli visendi Alphonsi Regis causa maxima pompa et summo apparatu ab eo etiam exceptus est. Rursusque mari Romam rediens: iter in patriam statim arripuit quod intellexerat quosdam principes res nouas in germania et Ungaria moliri ob absentiam Regis Ladislai egregij adolescentis: quem imperator secum adduxerat. Franciscus autem sforcia tum Mediolani dux hunc imperatorem per legatos ad coronam ferreaz Mediolani suscipiendam: ut mos erat inuitauit: qui reuens Romam alio itinere profectus est: Rediens deinde Ferrariam Borsum Estensem Brutine et Regeij lepidij Ciuitatum ducem creauit: Eo quod dicte due Ciuitates Imperij ditioris essent: ibidem etiam veniens: Galeacium Francisci Ducis Mediolani filium: tum mire pulchritudinis adolescentem: cum ingenti apparatu obuium habuit: Cuius suauis et eleganti oratione Cesar allectus: susceptis eius muneribus illum auratum equitem creauit: et a se collaudatum dimisit. Fuit itaque a principio Federicus hic multorum opinione formidabilis: et magni precij princeps: Sed (ut aiunt) eius cupiditate et ignauia a principibus Christianis cognita: quod vilibus semper imbuere videretur: contemptui haberi ceptus est. vnde et in anno domini nostri Iesu christi. MCCCXXI. christi

Federicus

1440

6639

anorum principum ppter turcorum incursiones: querellis fatigatus z exercitatus omnibus pncipibus xpianis edixit: vt ad Ratisbonā germāie urbē aut venirēt aut oratores mitterēt sultores d bello s turcos suscipiedo: ad frācieq; regē z burgūdie ducē misit: q dicent z imparent ab armis eos discedē: z pace coire: vt nisse. n. dicebat tps: q oporteat xpianos gladios suos i turcoz nō in xpianoz viscera pueri: id etenim: si cito nō fiat: d xpianoz pncipū potētatu actū ēē: Sed cū cōtēptui hēt: eius auctoritati paz creditū fuit: no uisimū at diebus cū iūicitias maxias cū mathia vngaroz rege gerēt multa eius bella i se cōcitant: p q bus multa ei dāna z incōmoda itulit: z pmarā impij fut ciuitate noie viēnā eidē abstulit: tpe aut iā veteranus cū iūmūcrabilibus thesauris coartatus ad loca tutiora in p̄sintibus impij pze tiore confugit. hic iter ceteros eius liberos ex Lenora vxore susceptos Adaximianū Burgūdie ducē viz p̄stantissimū habuit.

1441

C Nicholaus forte brachius cognomēto piceninus: Brachii ex sorore nepos: vir corpe claudus: s; ingenio rectus ac māu viribusq; fortissimus atq; p̄mptissimus: copiaz mediolanēsū gnālis impator: hoc āno apd mediolanū dolore ai (vt multi opinant) diē obiit: z igētī pōpa i maxio urbis tēplo philippi ducis iussu ipēsa q; sepulchro celebri sepultus fuit: vir qdē vt dicrū ē) iūictissimus z semp victoriosus: q multa z igētia facinora gessit. Lucā eni in p̄mis Ethrurie ciuitatē graui obsidiōe a florētinis opp̄ssam: eoz exercitu turpiē fuso nō solū liberati sūt: s; z multa eoz castella ei abstulit: classēq; venetā i pado apd Cremonā terr. bili i petu disiecit: q qdē classis a venetis maxio ac ppe incredibili sūptu fuerat p̄pata: ibi. n. 60. naues seu galeoni exq̄sitis suis artificijs cōfecti erāt oēs plene armamētis: telis: cōmeatibus: alijsq; iūmūcrabilibus z tormentis ac alijs rebus plene ac ēt crimignole ipetus retardauit: Deide i Eugē. pōti. a philippo duce missus tātū terrois ingētī ab acta p̄da iūcit: vt Eugēnius icertus fuerit: quozsū salutē sibi q̄rēt: postea a philippo reuocatus cū p Ethruriā trāsītū h̄re vellet magno ipetu z fragore i agro florētino descendit: z magnū terrore z incōmodū florētinis iūctit: populatis eni eius agris ēt ad urbis vestibula p̄ncurrir: postmodū Brixiā tā magno obsedit z dilacerauit ipetu: vt magnā muroz p̄tē euerterit: S; cū crebris tormētōz icibus urbē oppugnaret: Heronā p̄ pditionē itēpeste noctis silentio cū maxis eq̄tūz milibus obtinuit: s; q̄rta die post Frācisus sforcia atroci pugna ipm eidē abstulerit: qbus gessit cū Frācisus sforcia martinēgū Bergomēsū oppidū obsidēt illic Nicholaus veniēs eo d̄ferimīs frācisū redēgit: vt neq; eius gregariis miles ire pabulatū sine piculo: neq; ide exercitū abducē sine magno d̄ferimie poss;: quāobcām lacellitūs Frācisus pacē cū philippo suo bono fecit. Tandēz vero co abiente Francisco eius filio ab exercitu florentino apud Auglarā turpiter supato dolore ai mortē obiit: ipō Francisco z Jacobo filijs relictis.

1442

C Blāca maria philippi ducis vnica filia muliez oīum pulchritudie p̄lata hoc āno pace iter philippū p̄em z Frācisū sforcie filiū cōfecta eidē a p̄e m̄rimōio copulat: p q̄ p̄tremulū oppidū Cremona donis noie erogatur: q̄ illustrissima mulier postmodū p̄zi in regnū nō sine magno labore z pugna succedēs vna cū viro suo (vt loco suo dicemus). 21. ānis regnauit: hcc. n. mortaliū oīz tū religioē: tū pietate: hūanitate z liberalitate: ac icōparabili corpis pulchritudie z splēdore p̄ponēda erat: z p̄pterea a nōnullis clarissimis viris multis carmibus illustrata fuit: ipam eni Italia oīs (vt ita dixer) orbis suis moribus z forme p̄stantia celebrabat: z merito qdē: q; z forme elegātia: cādore ozonis: venustate: pudicitia: magnanimitate: abstinentia liberalitate: scimōia cū oī ātiq̄tate de sūma laudis gloria cōiēdē poterat: Eius āt tota itētio: z si i magnitudia culmie cēt: circa pietatē z elemosynaz erogationē erat: hospitalia z religiosoz loca p̄sepe iūisebat z suis elemosynis p̄ viribus paupes sustētabat. Abulta eni sacella z v̄ginū mōasteria edificauit: vbi z mariti filias ex dānato thoro susceptas collocauit. Religiosos āt supra modū diligebat: quoz ēt i māibus tādē āno d̄it i 472. apud meregnanū oppidū suū septēbr̄io mēse post q̄ de oco: d regno: deq; oibus xpianis merita fuit defūcta ē: Cuius corpus mediolanū platū i maiorī urbis tēplo collachrymātibus cūctis: tan q̄ oī pente oz batis sepelit. octo. n. hec mēozāda mulier post se religit filios ex frācisco marito suo susceptos: sex. i. mares z duas fcias: Saleaciū p̄mogenitū ducē: philippū: sforcia: ludouicū: ascaniū z octavianū: z Zpolitam Alphonso ducis Calabrie: atq; Helisabetā Bulielmi montisferati marchionis vxores.

C Renatus Apulie rex ludouici andegauenis frater ex frācoz gnē natus a Joāna regina d̄ Alpbōsuz regem superioribus ānis in apulie regno vocatus: hoc āno cū i eo q̄ttuor ānis regnass;: ab Alpbōso supatus regno deiciit: q p̄isas a nanibus genuēsū deuectus: ide Florētia petiit: q̄ i vrbe cū paucos moratus ēēt dies postea q̄ nil auxiliij ad repetēdū regnū p̄mitti sibi vidit: abiecta oī rex italica; spe: Massilia v̄n i initio venerat mari reuersus ē: vbi z reliquū vite sue tps in maxia pace z scimōia p̄sumpsit. Fuerat hic rex certe dignissimus: z si ifortūatus: vir iustus: atq; in oibus fortissimus: nec vlla vitioz labe notatus: sed summa v̄tute decoratus: corpe pulcherrio z rei militaris scia insignitus: v̄tuteq; nemini cedēs: imo hūanitate: ac liberalitate cūctos reges aīcedēs: Quippe q̄ Macopoliz famelicā suā vigilantia: suaq; sollicitudine ab Alphonso duobus ferme annis obsessam conseruauit. Sed tādem p̄ualente hoste: z presidis deficiētibus surtin hostibus per cuniculum intrōmissis: oīaq; cōslagratibus: z circa ipsum in foro conglobatis: ipse d fuga meditas p̄stātissimo aio viā ferro per medios hostes sibi apiens e manibus hostiuz elapsus est: z cum aliquibus p̄ncipibus gallis in arcem nonam confugit: Que res cum genue perlata fuiss;: confestiz Venueses ne rex amicus pro quo tot labores pertulerant: desertus videretur: duas onerarias naues armatas eidem miserunt. Ad Renatum autem naues cum venissent: Rex ipse quendam Antonium caluum genuensem: cui multas pecunias debebat arci p̄fecti: z ipē cū nauibus in Ethruriā p̄t. Antonius

autem ubi Renatus discesserat: statim ab Alphonso pecunia accepta quantam eidem Renatus debebat ar-
cem tradidit. Renatus autem post annum undecimum recuperandi regni sui cupidus: cum Franciscus Sfor-
cia tunc mediolani dux et florentini opes suas ad eam rem pollicerentur cum duobus equitibus militibus in Italia anno domini 1453.
ad ipsum Franciscum peruenit: et per Brixianum agrum exercitum ducens: ex Brixianis et Bergomatibus:
una cum Bartolomeo coleonio multa oppida cepit: multis cedibus in potestatis factis: byeme vero super-
ueniente cum ad hyberna undique itum esset. Renatus ad Florentiam Joanne filio relicto male in eos et Franci-
scum aiatas in Massiliam rediit: ubi et reliquum vite sue tempus cum omni pace: ut dictum est consumpsit.

C Alphonsus autem Ferdinandi Aragonie regis optimi filius: qui Ferdinandus filius fuerat Joannis ultimo: in his-
panie regis: qui currens egressus lapsus exauiatus fuerat hoc anno Renato supato et pulso in regno neapolitano suc-
cedens regnavit annis ferme 22. Cum diu ante regnasset in Aragonia et Sardinia atque hispania annis multis: hu-
ius autem per Joannes rex vir sanctus cum defecisset: quatuor post se reliquit filios: Alphonsum: Joannem: Henricum et Petrum. Ex
ipsis filiis cum Alphonsus hic maior natus esset: et nec adolescentiam excessisset regnum primum obtinuit: et bellicarum re-
gloria pacis laudibus profectus ad id regnum oculos adiecit: facile arbitratus Joannem reginam feminam regno nea-
politano pellere posse: unde et post adoptionem ab ea delusus in regnum cum maxima classe venit: et profectum arcis mari-
time maxis muribus ad protectionem pellexit: et illud castellum regia non advertente cepit: et statim ex eo loco impor-
tationem a mari prohibens bellum neapolitanis intulit: et non modo bello maritimo reginam lacessere cepit: verum et remi-
ges in terram exponens: omnes mediterraneam regionem quoad ipsa regia vixit: fatigavit. Mortuo denique regina
Renatum predictum monens: ad eam neapolitanam urbem loca et durissima obsidione fatigavit: ut multi ea in urbe iedia
et fame aruerint: filiusque iter matrem complexus perierit. Tandem noctu per cuniculum furtim militibus intromissis urbem
cepit: qua capta paulo post universis regni partibus domitis universum regnum in partem suam cum multo labore
magnisque periculis redegit: Eoque tanto regno pacato: Neapoli rediens curru aureo triumphans ubi bene inuectus est
Inde haud multo post summa lacessitus iuria florentinis bellum movit: et per volateranum agrum et inferi maris litto-
ra castella multa occupavit: postmodum Plumbinum maritimum oppidum obsedit: quod in obsidione cum per tres menses fa-
tigatus multis ex suis ausisset: et ceteri labore estuque languidi facti essent: obsidionem solvit: et Neapoli in gloriam
navigavit: ubi et paulo post vita excessit: nullis ex se relictis filiis legitimis nisi tantum Ferdinandum ad huc ex-
stante ex concubina filium: quem et in apulie regno ex testamento heredem sibi dimisit: In Aragonie regno Joannes frater
suecessit. Reliqui autem hic scelytus rex cum supra tria regnasset: regna tamen divitias quas Aragonie vixit alius predeces-
sorum regum fecerit: hic autem ab ipsa sua adolescentia cum genuerit lacesserit cepisset: vix iprimis Corsicam eorum insulam oc-
cupare voluisset: et alia multa incommoda intulisset ab eisdem prope humiliatus: et tandem captus fuit.

C Bernardinus senensis ordinis seraphici Francisci professus et restaurator ac egregius sua etate declamator: hoc
anno apud Aglā Apucij urbem tertio et sexagesimo vite sue anno: scia et scitate insignitus migravit ad deum: Cu-
ius reliquie: ut aiunt: cum per singulas dies multiplicibus miraculis conspicerent Nicolans quintus pontifex anno domini
1450. cum sanctis confessoribus aggregavit: cuius quidem doctrina et exemplo multi religiosi desiderio successi novas
eorum religioni fecere reformationes: quibus in reformationibus Eugenius pontifex noster summis con-
solationibus adiuvit: Huius autem anniverfaria festivitatis dies vigesima maii die celebratur.

C Raphael adurnus genuensium dux hoc anno postquam Thomas Fregosius magistratu deiectus fuit: non sine contumacia
et armis creatus est: et pax eo in magistratu stetit: quod propter dissidia et contentiones magistratum sponte cessit. hic Grego-
rium ducem huius patrum similiter ducem: qui ab eo reipsum genuenses plurimum creverunt: primus scilicet pro civi-
litate et moderacione memorabilior: patruus vero diuturnitate principatus illustrior: qui cum esset et civilis et pontificij
iuris admodum doctus quamprimum magistratum iniit: cum hic philippi ducis mediolani insidias: et illic alphonso classes
et arma suspensas metu genuenses civitatem tenerent: statim cum Alphonso rege ex senatus sui consilio pacem iuravit non ita
tam honesta: quam ipsebus accomodata: ut vix peris navibus quam antea civitati importabat maria patefaceret: In ipsa quoque
dem pace cum Alphonso percussa genuenses ad delinendum regis animus ut e memoria exueret quod ab eis directus capitul-
us fuisset: proferunt singulis annis unam pateram auream Neapoli dono mittit ut sedus attentiore cura fuaret: sed
rex omnia vitia: pro qua indignitate genuenses dedignati post quadriennium omnia turbaverunt: pro qua re mul-
te rapine et direptiones subsecute sunt. Isto igitur abdicato Janus Fregosius susfectus est.

C Julianus cesarinus cardinalis dyaconus vir fidei christiane amator: ferventissimus et omnibus virtutibus tam divinis
quam humanis ornatus: quem superioribus diebus Euge. pontifex legatum in ungariam ad componendum iter Ladislaum po-
lonie regem et uxorem Alberti imperatoris pacem miserat hoc anno cum apud Budam regni Ungarie caput
inter ipsos optimum pacis sedus iniisset: eo etiam regem ipsum et ungaros omnes deduxit: ut magno compa-
rato exercitu contra turcos Europam occupare volentes proficiscerentur: Qui turcorum fines cum ipso
exercitu hostili animo ingressi: inter Danubium fluvium et Andrinopolim: a solis ortu usque ad occasum
cum hostibus pugnantes ad quadraginta turcorum milia eo in conflictu occiderunt: Inter quos decem et
octo ex primis eorum principibus cecidere in qua tamen pugna Ladislaus ipse Polonie rex viriliter
pugnans sagitta saucius interiit. Julianus autem ipse mortuo rege ceteros in prelio exhortans dum chri-
stiani ex multitudine Turcorum terga verterent: pro Christi nomine tandem in prelio occubuit: et aiam
quam multis in rebus pro dei ecclesia diu et infatigabiliter exercuerat in eius laude eo modo exalavit: De
cuius preclarissimis gestis Pogij Florentini oratoris extat sermo.

C Ludovicus Bonçaga frater manuanorum marchio pater Joanne fratre marchione defuncto: hoc anno eadem in a-

1442

1443

1444

1445

1445

tuano regno succedens regnavit annis. 33. Vir quod fortis et iustus: quem idem pater apud Victorino Feltrensi viro doctissimo bonis literis erudit: sed et militandi scientiam ab ineunte etate ab ipso patre suo imperatore fortissimo exercitatio didicit. deinde exactis adolescentie annis sub philippo duce cum Nicolao picenino milite fecit: ac postmodum cum Francisco sforzia integer factus socialia bella gessit: Cum quibus militans sepe hostiles terras gessit: expugnauit: propter quod apud multos cognomine turcus dictus fuit. Et ideo ea ob militie sciam ab omnibus Italiae potentatibus desideratissimus habitus fuit: eo maxime: quia adeo promissa fidelissimus inueniebatur: ut nullis blanditiis: nullis muneribus: nullis precibus aut terroribus a promissa fide distrabi poterat: Et prope ipsius philippus mediolanensis dux ipsius filium Franciscum sforzia frater eius: et denique Balacius ipsum precepit appellare conuenerat: Cuius tanta erat dignitas: ut non solum matuani regni princeps: sed et totius Insubrie iustus arbiter sit appellatus: Et huius inuictissimus imperator semper existeret in continentissime terra iustissimeque ac prudentissime regnum suum: ac reliqua que semper administravit. Religiosissime quoque adeo vixit: ut omnia sua in urbe religiosorum monasteria et sacerdotum loca obseruatum replerent. Tandem anno domini. 1478. de mense iunij sexto et sexagesimo etatis sue anno leui genere moris obiit. Filij quoque ex Barbara Joannis bradiburgensis marchionis filia uxore mulieris etatis nostre et sapia celeberrima susceptis: Federico postea successore. Francisco Ro. ecclesie postea cardinali nunc defuncto: Ludouico protonotario: iohanne fratre. et Rodul. vrbibus et literis adornatis.

1445

Costantinus palologus ultimus ex ipsa familia grecorum imperator hoc anno iohanne eius germano imperatore sine filijs defuncto imperium succedens imperavit annis. 8. vir quod a principio ingenitum et fortitudinis: quod cum primo peloponnesis insule rex esset cum turcis sepius colligens sepius fudit et perdidit: ac et fines suos extrinsecus hostium agrorum sepe populare ausus fuit: ac multa eorum oppida vi et armis cum ingenti magnanimitate expugnare non extimuit: cuius rei etiam oraculis cognomine accepit: et maximum virtutis sue honorem tulit. Sed postmodum heraclea oppido munitissimo ab Amurato turco principe sibi ablato et muro (quod grecos a turcis habebat illesos demolitio adeo illi animus decidit: ut et gestorum preteritorum omnium imemor nullum deinceps clare facinus agere visus sit: quappetio: pculsus Amurato turcorum principi se tributarium et vectigale fecit: Amurato deinde moruo Adabumetus eius filius tributo non contentus: eidem et non modo imperium et statum poli sed et vitam turpissime ademit: nam Constantino populum cum inuincibili pugnatorum exercitu per 50. et sex dies indefinenter obsides et oppugnans: tandem eo in pugna a famularibus obrucato: cum caput suum hasta per castra ludibrio delatus fuisset: confestim greci: viribusque destituti urbem deseruerunt: et inuincibilibus captis et interfectis turci urbem in preda receperunt: duos hic filios et matrem hostium euasos post se reliquit: quod Romam ad pontificem venientes cum ingenti pietate honorabiliter excepti sunt: huius imperatoris et predecessoris gesta et imperii amissione Eberthinus pusculus cuius baxianus eruditus vir cum preda euasisset veniens Romam per pulchre versibus descripsit.

1446

Nicolaus solentinus ordinis eremitarum sancti augustini quod anno domini. 1294. obiit: hoc anno frequentissimis miraculis clarus: ab Eugenio pontifice. toto astate populo Romano omnique cardinalium ceterum sanctorum numero aggregatus. vulneratum in Joannes. 22. pontifice. quod de eius scitate precipua habuerat noticiam hunc ei honorem impertiri: sed multis bellorum scismatumque turbibus vexatus: ac et morte preuenus id hunc ad usque diem: dino (ut arbitror) agere consilio ad maiorem ipsius scissimi confessoris gloriam dilatatum est: Et quod huius sancti viri (ut expineto certo didici) multa fuerunt excellentia sancta ac illustres in omni scitatis genere virtutes: que rite habere ac recte scire vulgari et enarrari possent: pro preter morte suscepti operis longius in eius vita describenda habere: nec certe in eo extolledo mee religionis cecus amor me fallere potest: quod que vniuersa christi ecclesia tantis celebrat precibus potest non clarissimus esse. Nicolaus igitur hic ex piceno oppido: quod sancti angeli nuncupatur: sub firmana ciuitate mediocribus paratibus natus post se deo dedit: quod deum per etate cognoscere licuit: aliquandoque adultus factus corpus et animas christo domino nostro consecuit: quem in altaris sacrificio oblatum puuli sepius contemplantus ab eo archana nonnulla celestis aule audire premeruit: quod lingua humana mime dici potest: in adolescentie itaque premodum mundo renuncians ordine eremitarum beati augustini complexus est: moxque religiosus factus corpusculum suum ab ipso religionis ingressu multum ieiuniis: vigiliis precibus: aliisque supplicis vehementer afflixit: mundanas quoque et carnales delicias a se omnino prorsus abdicauit: oratione: ac contemplatione totum se dedit: humilima insuper religionis exercitia libenter exercuit: nil magis cupiens quam vilitas et abiectus reputari. Quis eius sermo aut rarus: aut cum opus erat: de moribus: de religione: de pietate: de mundi contemptu: vel de amore dei et proximi: celestique preteritia sepe fuit: nullum verbum ab eo nisi religiosum aut sanctum vixit exiit. Summa insuper huius viri abstinentia fuit: et mirabilis vite austeritas. nam carnes: vinum: oua lacticia: pisces: pulmetariaque omnia abiecit: pane solo: aquaque preteritus. Cilicio vero circuloque ferreo sub trito laceratoque habitu utebatur quibus carne suam plurimum macerabat. dura et aspera strata sepe elegit: in quibus iacet breuissimum sonum capiebat. Spirosus preterea cordulis et ferreis disciplinis carne suam lacerabat. diabolicas et teratodes preterit: cum quibus et frequenter luctabatur: a quibus et multis precibus afficiebatur: nec prope tantis laboribus: tantisque vexationibus vixit vel imodico a proposito sancto distitit: nec caritatis seu obediencie opera pretermisit. omnem enim eius spiritus aut vigilando aut orando aut contemplando: aut legendo: aut seruerat preteritioes audire vel infirmos visitando continuo: peccatores arguebat quos et dulcibus verbis ad penitentiam reuocabat: preceptaque salutis incessanter omnibus dabat. in eo quoque spiritus prophetie fuit et multa annis preterit quod fierent. Ad eum multi languentes: nonnullique malignis vexati spiritibus ducti curati sunt. Sed posteaque hic scissimus vir celo receptus est: orationes et supplicantes vota a quibusque oblatas benignus audiuit: vni et infiniti prope modum quod diuersis egritudinibus detinebant: cuius eius patrocinium peterent: ad sanitatem reuertebantur.

Et propter in toto mundo ipsius nomen multa eius celebritate receptum est votaque et quotidie plurima fiunt et adeo nunc frequentissimis miraculis decoratur ut post apostolorum tempora rarus inuentus sit ei com paradus. Et si alijs atque alijs miraculis claruerit: hoc potissimum vulgatissimumque omnium miraculorum fuisse existio quod post eius canonizationem confecti ecclesie Romae iadium scismatum perturbatibus vexate eius meritis et intercessione erroribus omnibus eliminatis pax summa propter spem mox reddita est: quae usque in presentibus mirum in modum profuerat. Et propterea deus ille Eugenius pontifex cum inuicibili gaudio eum in sanctorum numero contulisset: hac illi celebre pulcherrimam decantauit orationem dicens: Cede quos omnipotens deus: ut ecclesia tua quam sine seculorum ineffabili puritate beati Nicolai confessoris tui virtute et miraculorum magnitudine chorulit ipsius meritis et intercessione eliminatis erroribus perpetua pace ac unitate letet: Per dominum nostrum etc. Hec de isto sancto Nicholao: non quod volui: sed quod potui in eius laude: hoc in volumine dea sufficiat: non quod ille meis aut cuiuscumque alterius indigeat laudibus: ac non delectari opiner: sed ad profectus nostri gratiam: cum illius preces indigeamus intercessione. Et quoniam maxime ego quod meritis huius sanctissimi ac gloriosissimi confessoris multa et magna sepe numero beneficia apud deum consecutus manifesta fide deprehendi: et potissimum in seuissima peste quam brixianam civitatem anno domini 1478. inuaserat de gravissima et pestifera febre: eius ope et intercessione me liberatum sensi: cum prius nulla mihi salutis spes supererit: quod si antehac deuotionis vllud studium a me debebatur: multo certe nunc amplius adhibendum est: Cuius precibus crebro etiam expertus sum plurimum in me valuisse: huius autem anniuersalis festiuitatis dies decima mensis septembris celebratur.

6646

Nicolaus eius nominis quintus papa natione lucensis: sed potius lunensis ex Sarcana oppido Thomas a tea vocatus prope Bartolomeo physico humili loco et familia natus hoc anno Eugenio pontifici omnium suffragium pontifex creatus sedit annis .8. vir certe tanto principatu dignissimus et quoniam necessarius simus: omniumque litterarum scientissimus: ac viroque doctorum amantissimus: quos cum liberalissimus beneficentur vendique persequitur: et vbi que semper et pecunia ac officijs mirifice iuuat: hic cum omnium virtutum ornatus simus esset: et in deum vobis que bumeritus vno et eodemque anno et episcopatum: cardinalatum ac pontificatum cum maxima adeptus est pace: quod cum pontificatum iniisset propter omnium spem: omnes mundi principes cum esset consilio ac virtute illustris: in omnibus huiusmodi fauorabiles: cuius rei causa motus Felix pontifex vir optimus: cum cerneret id a deo factitatum et scilicet ecclesiasticum iadium exortum in magnam seditionem et ecclesie romae principem euenire: enuestigio horum etiam Federico cesare pontificatu se sponte abdicauit: Qua ex re Nicolaus vna vobis humanitate statim galeam cardinalatus ei transmisit: et Sabaudie ac germanie totius legatum constituit: Qua concordia adeo non modo letatus est populus Romae: sed et totus mundus a tanta seditione liberatus. Nicolaus autem ne ingratus erga deum tanti beneficii videretur supplicationes admodum celebres cum populo et clero huiusmodi: id fecerit omnes italie populi. Ea igitur auctoritate et grauitate ac gratia pontificis principes promoti ad bella iadium coacti ali quod diu subititer. Et Federicus iadium imperator creatus vna cum Leonora coniuge noua pro corona accipienda Romam coefferat: et ab ipso imperij coronam et benedictionem accepit. Multa enim gloriosus hic pontifex in vrbe et extra edificia magnifice edificauit: et quoniam maxime in vaticano pontificale palatium sumptuosissime extruxit: et muroque ingentem molem ibidem incohabuit: qui bus coerceri hostes possent: ne pontificis edes diripe possent: Pantheon quoque: quod sancta Maria rotunda vocatur plumbeco tecto restituit. Templum et sancti Thodori a fundamentis crexit: ac sancti Stephani ecclesiam restituit: potestatem in vrbe mentis instaurauit: ac vrbis vicis vbi que ferme strauit. Huiusmodi ad huc multa eius vasa aurea et argentea: necnon et cruces gemis ornate: ac sacerdotalia vestimenta auro et argento intertexta: quod eius magnificentiam nobis ostendunt. libros pulchros infinite multitudinis: cum ad huc impediti ars non potest exscribere fecit. Elemosynas multas in pauperes et vrgies erogauit. Exps oio auaritie fuit. Gratus erga se meritos: iustitie et pacis amator atque auctor et conservator fuit: iubileum huiusmodi: et beatum Bernardinum canonizauit: et omnia prospere ei successit. Tandem cum captus a turcis in statiopoli audiuit: dolore ac quod plurimum cruciabat: modica febre sciatis die clausit extremum et in beati petri basilica sepultus fuit: cuius sepulchro hoc epitaphium inscriptum habet.

Papa. 219
1447

Hic sita sunt quanta nicolai aristitis ossa.	Tum bernardino statuit sua sacra senensi
Aurea qui dederat secula Roma tibi	Sancta iubilei tempora dum celebrat.
Consilio prudens virtute illustrior omni.	Cinxit honore caput federici coniugis auro.
Excoluit doctos doctior ipse viros.	Res italias icto federe composuit.
Abstulit errorem: quo scisma infecerat orbem.	Attica Romanecomplura volumina lingue
Restituit mores mentia teplaque domos	Prodidit en tumulo fundite thura sacro.
Huius celebre memoradamque vitas frasciscus philephus tollentinus coposuit et miris eum attollit laudibus.	

Libertas Mediolanensium hic incipit.

Philippomaria Mediolanensium duce sine liberis hoc anno defuncto mediolanenses animi erectis in libertatem sese redigentes Venetorum more viuere statuerunt. Sed cum nouus viuendi modus in populo accessisset: statim in Regno maxima scissura excitata est: Quod Franciscus foscarius Venetorum dux qui totius Italie dominatum cupiebat: quum eius castra apud Soresinam agri Cremonensis villam statua haberent: animaduertens quod Cremonam Francisci Sforcie civitatem tumultuantem adiuantibus guelphis in deditionem recipi posse sperabant: Statim in Laudum civitatem mouent: Et enuestigio dum oppugnarent Laudum Placentiam deditibus se sponte ciuibus in fides recepit: missis illico eo mille quingentis equitibus: quod placentinis potissimum auxilio forent: siqua vis ingrueret. His gestis papientis etiam pol-

1447

licitationibus multis alijsq; modis in sententiā et fidē reducere tētavit: Sed papiēsēs lz extrēa queq; mala pati vellēt q̄ venetis obīperare: veriti tamē eoz potētiā statī vrbē Frācisco sforzie tradiderūt. Frācisus autē Sforzia eo ip̄o āno ex piceno pulsus: cū intelligēt ex morte soceri sui Philippi ducis venetos oīa occu pare: celeri quo potuit cursu cū vniuerso exercitu Cremonā vēit: et p̄sidijs ī ea positis: statī a papi fibu s̄ o catus vrbē illā in suā potestātē recepit: qbus gestis a mediolanēsisbus sumo oīum cōsensu copiaz dux d̄ ve netos delectus ē: q maximis opatis exercitibus euestigio placētiā medio autūno cū vniuerso exercitu p̄ē dit: Ea. n. ciuitas firmissimo venetoz p̄sidio a Thadeo estēse duce defensabat: loca: isq; castris vrbēz na nali terrestriq; oppugnationē tādē cepit et in suoz p̄dā cōuertit. Tātā enī in diripiēdo vrbē serē p̄mississe ra biem: tātāq; libidinē effrenē vt nihil hūani aut diuini iuris aliter fuit reseruatū q̄ si in turcos fuisset sentitū. Itā et matrone et v̄gines et religiose ibidē ludibrio date fuerūt: et alia multa enormia: nec qdē dicenda in ea gesta fuere. Adērāt eo in p̄lio sforziani et brachiāt oēs milites et oīuz q̄si italicoz robur. Franciscus piceni nus: Euidacius māfredus Fauētinus: Ludouicus vermes. Carolus gōçaga: atq; alij miores copiaz du ces: Hec. n. magna laus Frācil. sforzie fuit q̄ hyeme et imbrū maxia inundatiōe tātā vrbē cepit: q̄ res ma ximū hosti icussit terrorē: sequētīq; vere Frācisus expugnatis multis venetoz castellis et eoz classem q̄ cremonēsē vexabat bōbardis disiecit: et ad tātā despationē p̄fectū classis redegit: cū tueri classem nō pos ser: q̄ eā incēderit. Frācisus autē de Cremona nō āplius sollicitus q̄ classem hostiū sustulisset ī gerrā ab due a Michilero cotignola philippo aī demptā mouēs: statī Trinitū et q̄cūq; alia miora castella recepit: Et Caranagiū at: qd̄ firmo hostiū p̄sidio munitū erat deueniēs ibidē castra locat. Veneti at ne si id castz a mediolanēsisbus occuparet d̄ se actū eē putātes: et ip̄i eo mouēt. Cōuenerat at ibi oē robur venetoz et me diolanēsiū fiorētinozū Michiletus cotignola p̄maris venetoz impator cū ingēti magnatoz p̄cerū socie tate et Frācisus sforzia cū ludouico Hōçaga: Bartolomeo coleonio et alijs plurimis vbi post aliquot dies postq; crebra vtriusq; pua certamia ad sumuā dimicationē vētū ē ī via. s. paludis vndiq; circūdata in quo qdē certamia venetoz exercitus superatus adeo fusus et p̄fligatus fuit: vt ad qnq; hostiū milia cū distissimis sp̄litis capta fuit: et vexilla venetozū fiorētinozūq; et capta mediolanēsiū missa ī maiori ecclesia appēsa fuerē qbus gestis statī mediolanēses p̄ Frācisū brachiū Laudā cinitatē expugnātes receperūt. Frācisus at sforzia hostē īsecutus Brixia venit: et eā cōfessi obsidiōe cinxit: Qua calamitate p̄moti veneti de se actum putātes cū frācisco pacē cōposuerūt: hoc. s. mō vt rebus inter se: et venetis fiorētinisq; pacatis veneti et flo rentini sexdecī milia nūmū aureoz singulo mēse cū aliquot militū turmis frācisco dare cōpromiserūt: do nec mediolanū in suā p̄tātē arbitriūq; reciper. Inita itaq; hoc mō iter p̄dictos cōuētiōe: cū iā iter Frācis. cū ip̄m et mediolanēses qdā suborte eēt simultates. Frācisus allectis ad se quoscūq; potuit copiarū duci bus ī mediolanēses se cōuertit: et haud multo post oēs fere eoz ciuitates in deditiōe recepit. Et deide post multas datas acceptasq; clades: postq; lōgā et grauē oppugnationē: vtpote media hyeme post et defectio nem et militū ad hostes trāsitionē: aduersantibus quoq; postmodū venetis: florētinis et Alphōso Rege q̄ frācisus successibus inuidebāt: et eius potētiā formidabat: nihilominus āno a natiuitate dñi nostri Iesu christi. M. cccc. xlviii. p̄curatōe vicecomitū: et Gasparis de vicomercato comitis ac alioz nobiliū medio lano potitus ciuitatē venetis q̄ frācisco cōmittē voluerūt: sed cū res nō satis sibi succedēt: Alphōsū regē frācisco inimicissimū veneti sollicitāt ne ante q̄ frācisus inualesceret ducatu mediolanēsi deicere tentaret: et cū ad id florētinos tētaret florētini q̄ Cosimi medici cōsilijs regebātur aduersarij francisco nūquā posse responderunt. Serū adueniente Iubilei tempore Nicholaus pontifex pacis amator anozitate suamin terponens inducie per annum omni populo date fuit: vt oibus libere ad iubileū Romā ire liceret.

1448

Solis defecto hoc āno quarto calēdas septēbris hora. 6. facta ē: Quo anno maxia et cruentissima bella multis in locis surrexere. In anglia enim et in gallia germania Flandria Prusia: panonia: apulia: ac ī vni uersa italia vt dictū ē) cedēs: rapine: direptōes: incēdia: vastatōes et īfinita p̄pe mala et dāna subsecuta sūt. Grecis vero mortuo Amurato turcozum principe multo maiora illata sunt damna et seniora bella. Ad a humeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; fuit pestis: vt de multis pauci remā serunt: Id etiam malum frequentes terremotus ind icarunt.

Frācisus itaq; Sforzie filius Philippi Marie ducis gener Mediolano tandē hoc anno tertio calen das martij iure hereditario potitus quartus mediolanensiu dux efficitur et vna euz vxore Blancamaria regnavit annis. 16. et mēse vno. Vir certe in dicēdo acerrimis: eloquētissimusq;: quia sua eloquentia ma gnanimitate fortitudine liberalitate atq; prudentia et sapiētia veteres quasi imperatores sine controversia superavit: et in re militari adeo semper victoriosissimus fuit: q̄ post Cēsare par illi in tota Italia non sit in uentus. Sic namq; ab ī p̄sa sua adolescentia cum Sfortia attendulo patre suo viro fortissimo militare ce pisset etiam eidem mortuo in rebus bellicis adhuc adolescens animosissime successisset: Qui etiā ipsa in iu uenili etate quantas in p̄mis contra brachiūz supremum omnium imperatozem contra florētinos vene tosq;: contraq; Eugenium pontificem contra Mediolanenses ligures quoq; ac Ballos transalpinos: cō tra et omnes: vt ita dixerim) Italos obrinuerit victorias: multis in locis clarissima extāt trophea: q̄ illum super ethera rebūt: et q̄ clarissime gesserit in multozum poctarum oratozumq; scriptis versantur: cuius etiam histozie et poemata de suis operibus edita publice leguntur. Ipse enī suo seculo orbem terruit italiaz: laceravit picenum cum tota prouincia et mediolanum cum toto regno sibi subijciēz multos antiquozum in

rebus strenue gestis superauit. Quinque septennero cōsixerit: vt par est: nūq̄ sine honore discessit: nū-
q̄q; certauit qn̄ p̄sligato victo ac lacerato hoste: palmā sue virtutis tenuerit: Eius autē sapiētia: et industria
Guelphoz et gibellinoz factiones ex italia aut sopite aut sublata sūt: eo qd̄ oēs tāq̄ bonus oīz p̄ vno aīo
haberet. Cuius exēplo multi potētatus ducti: Tūc fecere: Hic itaq; mediolanū ingressus cū ex intestinis
odijs et seditionibus ita dirutū vastatū cenosumq; inuēisset vt nulla q̄ tāte ciuitatis facies inesse videretur.
Collapsus. n. erat iouis castrū deserti erāt vicī: cenosa vniuersa ciuitas: et oīum rerū cbaritate laborabat eā
obrez artifices oēs: aut pulsi aut sponte ad exteros necessitate compulsi p̄fugerāt qd̄ plura. Nullum (vt ita
dixerim) vrbānitatis: aut pietatis aut religionis indicium in toto regno inuenit. Sed clementissimus prin-
ceps quatriennio post suoz subditoz calamitatibus p̄motus: pacem euz venetis putile cōposuit et ad istau-
radas exomandasq; ciuitates componendosue hominum mores animum adiecit: itayt breui cōualescens
melioze faciez prese tulerunt. Cuius exemplo p̄moti veneti: ferrarienses florentini: alij quoq; italie poten-
tatus id ipsum in suis effecere vrbibus: pp̄ quod non solum dux sed totius p̄cie p̄ merito appellari potuit
Venenses autē inter se dissidētes: viri bonitate et clementia allecti vrbē suaz cum vniuerso suo dñio eidem
crediderunt. Ipsum enī francoz rex: et Burgūdie ac Sabaudie duces et vniuersa italia tanq̄ patres vene-
rabantur: et tanq̄ omniū patrē et patronū excolebāt. Ipse enī per magnifice ac splēdide tūz mediolāi:
tū alijs in vrbibus edificauit: et in primis castellum iouis: Mediolani (paulo ante libertate dirutum) sum-
ptuosissime in hāc q̄ cernitur formā a fundamētis extruxit aliud celebre et munitissimū in lauda ciuitate: ma-
xima impensa cōfecit hospitale magnificentissimū et sup̄bissimū infantis quasi extructionibus in vrbē suā
dauit. Tēplum maius iandiu ichoatum sua opera maximū incrementū accepit sacella nonnulla et monaste-
ria tam mulierum q̄ virorū edificauit et q̄ maxime extra portā Lumanaz apud scām Mariam incorona-
tam ordini nostro celebre monasteriū cum ecclesia dño Nicholao de toletino dicata suauis vxoris Blanche
marie a fundamentis edificauit. Hic et si conctos prudentia et felicitate p̄cipis sui p̄p̄is excelluisset: in sene-
cutē tñ: vclut alter Salomon: mulierū ardore deceptus nimīū p̄uaricatus est: id tamē in eo landabile su-
it: qd̄ licet in venerā intēperātiā turpiter ageret: nullā violenter aut inuitaz sibi summi passus est. Tāde-
sex post se relictis ex vxore masculis et duabus femellis anno a natiuitate dñi n̄i iesu christi .i.466. martio
mēse mortuus est: valde longeuus funeratusq; cū ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Borsius estēsis marchio et primus ferrarie dux: Leonelli marchionis frater: et Nicholai estēsis filius: 1449
hac anno leonello frē nati maiore defūcto i regnū ferrarie succedens regnauit ānis. 22. vir certe ingento d i
vino et moribus supra hoīez: i q̄ nihil fucatu: nihil subdolu: nihilq; nisi magnificū: aut excellū: aut admirā-
dū erat: cuius qdē verba sapiētia plena: opera at̄ grauiſſima: et semp̄ regia: quare eius oīo oīs: tū q̄q; actio
regalis erat. Et p̄p̄ea et oīa secūda semp̄ fuerunt et fausta. Deus enī ip̄e q̄ curat: et diiudicat oīa eū quoad vi-
xit in oībus comitari visus est. Unde et vniuersi totius orbis p̄ncipes ip̄z tāq̄ simulachrū oīs virtutis: et
laudis semp̄ cōtēplabāt et venerabāt. Ad eū quū Federicus cesar accessisset visa hoīs celsitudine: et ai ma-
gnitudine illū mutine et regij lepidi ducē primo creauit. Deinde exacti a multis annis romā accedēs a pau-
lo p̄o. laute magnificeq; exceptus ab eodez ducatu ferrarie insignitus fuit. Hic itaq; Borsius leonello mar-
chionis fr̄i: et ip̄e nālis filius successit. Nicholaus at̄ p̄ quū hoīs et alios ex pellicibus genuisset filios senio-
ris natis eos neapoli relegauit: et regnū oē occupauit. Quūq; et ip̄e Ludouici gonzege sororem haberet vxo-
rez: ex ea Nicholau tantū suscepit filius. Quo nato nō ita multo post et ip̄e moriturus: quū idē nicholaus
illius filius p̄e erate regno aptus nō eēt: hac cōditioe i Borsius hunc impiūz trāstulit: vt post ipsius interitū
Nicholao ip̄i filio regnū restituere: et iurcurandō affirmaret. Borsius itaq; principatu susceptio: quū eēt
prudētissimus et optimus vir confestiz herculē et sigismūdū a Leonello relegatos in regnū a neapoli reuo-
cauit: et eos ac Nicholau tanq̄ filios charissimos oēs habuit. Adueniēte deniq; Borsij dormitione hercu-
les et nicholaus ad principatū aspirabāt. Hercules q̄ esset Borsio germanus natu et legitimus patri: sibi
q; regnūz deberi iure hereditario predicabat. Nicholaus autē ea se ratione q̄ erat natus de Leonello: cui
Borsius fidem dederat regnū filio restituere. Sed hercules: vt erat aīo et calliditate p̄stātor: venetozum
auxilio fretus: cui cōfestiz biremes: et falcatas naues ac pecunias cum pugilibus transmiseret: nouā ferra-
rie arcē occupat: et eius frater sigismūdus veterēz inuadit. Nicholaus vero cōperto qd̄ hercules munitio-
nes occupasset ad Ludouicū auunculū mātue principē cōfugit: et sic hercules nicholao secluso regnū ob-
tinuit. Ad Borsū autē rediens: cuius innumere et celeberrime sūt laudes et preconia magna: dico qd̄ fuit
tanto et multo maiore imperio dignus si corporis pulchritudinē: fortitudinē: sapiētiā: prudentiā: cōsiliū:
magnanimitatē: celsitudinē: munificētiā: iustitiā: si liberalitatēq; ac pietatē: atq; alia que in hoīe bona rep̄i-
ri possunt inspicias. Erat enī diuinaz humanazq; litteraz egregie doctus: et p̄pterea doctoz viroz ar-
dentissimus amator fuit: et vndecunq; habere potuit in gymnasio suo ad se conuocauit: eratq; castus: pu-
dicus et honestus: que res raro in principe inuenitur. Diuinū cultū deuotissime excoluit: pontificē max. et
ecclesie prelatos: ac religiosos oēs honorauit: honorauitq; reliquos christiane fidei principes: a quibus eēt
summe meruit honorari ac diligi nulli vel magno vel paruo iniuriā facere vidicit: s; sua sorte cōtētus fm
doctrinā apostoli cū oībus semp̄ pacē habere voluit: et p̄pterea a nullis aliqua molestia vnq̄ lacessitus fuit

hic urbē ferrarie miria & preclarissimis edificijs tum publicis: tum puatis quasi paradisu fecit. Nam arcē no-
uā & curiā pulcherrimis edificijs clariores reddidit: & alia supbissima edificia intus & ex admiratiōe digna
edificauit. Bētia quoq; urbis magna ex parte restituit: & Monasteriū isup toto orbe celeberrimū ingenti
ipensa ordini Cartusiensiu a solo destruxit ac alia pluria restituit. Veniq; cū d' deo deq; oibus gētibus bene
meritus fuisset: āno regni sui. 22. i pace genit. Cuius corpus apō carthusiēses ingēti pompa delatus: humili
loco sepelliri voluit: nullis ex se relictis filijs.

1450

Tribulens hoc āno Rome refertissimus hoīuz frequētia fuit. Quo tāta hoīuz multitudo accessit: quāta vn-
q̄ ārea accesserit: vñ cū e vaticano semel pōtificis bñdictione suscepta pegrinā ad urbē redirēt: factaq; eēt
cuiusdā cardinalis mula obuia: & neq; veniētes: neq; redeūtes ob sequentiū multitudinē cedere possēt: cadē-
te vno atq; altero sup mulā: illā a multitudinē iā oppressā: ad ducēra hoīuz corpora & equos tres suffocata in
pōte hadriano fuisse pstat: mlti ēt a latere pōtis i flumine cadētes in vndis periere. De quibus mlti eoz in
scō Celso band lōge a pōte sepulti sūt: reliqui vero i vaticāo in cāpo scō. Eoz āt pecunijs qui mortui fue-
rant: due capelle adhuc extātes an pōte edificate sūt pōtifex aut eoz vices dolēs: totū fere ānū illuz celebra-
tionibus & stationibus p̄sūpsit. Eo. n. i Jobileo Nicholai pon. pudētia diligētiaq; nulla ad victus necessa-
ria tante multitudinē vnq̄ fuit.

Pestis hoc āno multis in locis italie & q̄maxiemediolāi desenuit: vbi ad. 60. milia urbāc multitudinis ex-
tinxit: & per agrū mediolanēsem feda strage ēt desenuit. Sequenti vero anno adeo vbiq; peste laboratū est:
vt pauci de multis supfuerint: quod: quidē malū preter penuria magna ēt supior solis defectio: & frequen-
tes terremotus indicauerūt.

1451

Amurates septimus othomanoz turcoz p̄cipum rex Babumetis regis filius hoc anno: vt nonnullis
placet postea q̄ in asia minori annis multis turcis impasset: & Bustapha patruū suū supasset: atq; tā in
grecia q̄ in asia multa bella p̄fecisset: ac multas victorias i inimicos obtinuisset: ēt multas vrbes attice: bo-
tie: phocidis: achae: macedonie: iheracie: & grece occupasset: tādē dū Scanderbechū viz fortissimū ob d'
negatū sibi tributū in croia iliricoz vrbe diu obsedisset: nec obtinere potuisset tedio ai vexatus morbu cō-
traxit: p quo statū mortē obiuit Babumeto filio successore relicto. Fuit amurates hic multarū linguaz
nō mediocriter doctus: facūdus insup: ac acer: & astutus: riciq; aliene ac glorie cupidus: aio quoq; grādīs
& sui securus: qui plurima potius pditionibus & latrocinijs q̄ bellis: vt turcoz mos ē suo adiecit impio.

Micheletus flamincus ex cotignola oppido: & atēdula familia natus ipigerrimus qdē vir: & inter prima-
rios sue etatis rei militaris duces annumeratus his tpibus quū plurimis annis vniuersales venetoz co-
pias deduxisset: & facinora multa ac p̄clarissima gessisset a Francisco sfortia supioribus ānis i carrauagiē-
li p̄slictu fufus & p̄ligatus: veritus accedere venetias: eidē francisco sfortie nepoti suo iā mediolanēsiū du-
ce p̄stituto hoc anno inbehit: & militiā iā etate grādēuus ab se oio reiecit. Et iā getis amatoz existēs Franci-
scus nepos illi poz olū oppidū in agro derdonēsi cū annua p̄sione dono dedit: vbi reliquū vite sue tps i pa-
ce contriuit. Fuit hic micheletus magni ingenij: & fortitudinis vir: & rei militaris scia p̄clarus: ac victorio-
sus. Qui apud venetos militās philippi ducis mediolani castra apud padū insulā in agro cremonēsi peni-
tus eruit: & magnā ipius militū partē cepit: & cremonā dictionis frācisfi sfortie a philippo socero suo obses-
saz libauit: vniuersā deinde gerrā abdue philippo ademit: & in venetoz potestate redegit: vbi transuadato
abdue fluuto: vniuersū mediolanēsez agrū pcurrit: & multa incendijs & populationibus deuastauit: & ad ip-
sas vsq; mediolanēsis vrbes fossas accurrere nō extimuit. Inde direpto Briatic monte biniuz oppidū ce-
pit. Quūq; etiā ad Lechū oppidū nā munitissimū puenisset: q ē larij lacus caput: & quū ingenti virtute op-
pugnare cepisset: vinq; obsedisset: post inumeras datas acceptasq; occidiones: quū iā vniuersus eius exer-
citus q̄ inedia & hostiū vulneribus deficere cepisset: & quos ad extremā maciē redegisset: re infecta abiēs bri-
xiā venit. Sequētiq; āno mortuo philippo: quū in gerrā abdue cū innumerabilibus copijs i Frācisēū sfor-
tiā missus fuisset apud caruagiū oppidū i plio ab codē Frācisēo fufus & p̄ligatus ac dissipatus fuit. Eā
ob cōfusiōnē sibi cauens a venetis defecit: & in etburiā p aliquod tempus se contulit: donec frācisus ne-
pos suus mediolanum obtinuit.

1453

Cōstantinopolis cinitas: totius oriētis columen: & vnicū grece sapiētie domiciliū: hoc āno. 4. cal. Iūlias
a Babumeto turcoz vncipe p. 50. dies obsessa & expugnata capit: diripit: & feda: i cui⁹ qdē captiuitate
tātā exercuit crudelitātē q̄tas vnq̄ factitatā fuisse legamus. In primis. n. Cōstatio ipius vrbis Impatore
i pugna a iāsfarijs turci iherfecto: eius caput abscidi p̄cepit: & haste suffixū p castra ad terrore deferrī man-
dauit: ide urbē itrogressus nobilitatē oēs stati cecidit & Sacerdotes ac Admīstros dñi quoscūq; reperijt:
crudelē imodū lanauit deide plebē oēs i situtē redigēs i Asiā trāsmisit. Sacras postmōz v̄gies p̄grēs stu-
ppare fecit: & matronas oēs ac adolecētulas p̄stituēdas obtulit qbus gestis oia vrbis boā i predā dedit & sa-
cra tēpla i gressus oia fedaui & ablatis qbuscūq; bōis imagines oēs dei & scōz ab ipsis delere fecit sblato
q; Crucifixi dñi nri iesu xpi simulachro p d̄risiōē in castra portato sputis luto & saxis ipetito eū oī pploz
feditate pollui fecit: Mabile deide sacre Sophie tēplū spurcitie Babumethee dedicauit & oēs vrbis cāpa-
nas dponere fecit: Id ipz i perā genuēsū coloniā seuisimū canis egit: nec facile scripto mādare possēt: q̄
& quāta i subactā ciuitatē dedeozosa exereuerit facinora. Notito itaq; capite oia facillime obtinuit. Delopo-
nēsez stetz oēs armis deuicit: & populū in ea insula reperitū similiter i seruitutē redegit. hoc idēz in achaiā:

acarnania: Epiro: et maiore macedonie parte egit. Bulgariā quoq; totā mox christianiis abstulit: et rasiā Seruiā: et quic qd ab Andriopoli Samnum vsq; ad amnem et Danubium interiacet inuasit. Galachia in super paulopost timore con. ussa: pro maiori parte ad ipsum defecit.

C Sūcassianus felicissimus psaru et Armenie rex ac victoriaꝝ p̄: cui pp̄ū nomē assimbeus erat hoc āno cēza alias cēza psarꝝ rege deuicto et p̄fligato ac iterfecto psis imperare cepit: et nunc vsq; 35. ānis regnauit: hic p̄mū armie regulus existēs: cū eēt aio vasto et bello potēs ac sciētissimus q̄ p̄sepe paucioribus copijs magnos fuderat exercitus: cū sn̄piori āno minus sapiēter oratoribus cēze psarꝝ regis respōdis: iratus rex bellū cū mouit p̄ q̄ Assimbeus hic: et si viribꝝ ipar uideret nihil aio teritus cū eo p̄fligere nō recusauit. et de ipso tadē victoria obtinuit. Zenza aut domū reuerlus denuo alios exercitus et multo plures cōgregās cū iunge et liberis psarꝝ moze in cāpū pugnaturus h̄ hūc Assimbeuz venit eo aio: nisi vt vindicta sūpra nō rediret. Assimbeus at loco tutissimo sedēs: quū zenza eidē exercitū admonis: e loco vbi p̄sedebat irrupēs regē viriliter inuasit: et pp̄rijs manibus ipsuz interfecit: captūq; eius filiū in psarꝝ regē statz se eū coronare velle finxit: atq; ita sedati psarꝝ motus: et Assimbeus cū regis filio vsq; i tauris vrbē: q̄ psarꝝ columē ē. p̄ficiat: ibidēq; oia oppida et arces occupās: quū satis cautū sibi putasset nouū regē publice obrūcans p̄sico regno potitus ē. Quo potito oibus fo: midabilis eē cepit: potēs q; factus Sūcassianus appellat: qd latine magnū viz significat. Qui quū postmodū bactrianos: medos: et p̄thos: ac vniuersū pene orietē armis sibi sbe gisser: solus post alexādrū bella gētibus finitimis intulit. Deide cū incredibili apparatu: et innumerabilibus copijs mesopotamiā ingressus babyllonē et caras soldani vrbes magna vi oppugnare cōtēdit: atq; i syriā et i egyptū p̄dabūdus ire p̄posuit. Cū hoc at Calyxtus p̄o. amicitia quādā inchoauit: et ipse magnū honore p̄o. detulit: cui? et suasu magnas turcis calāitates intulit. Ad hūc et senatus venetus nicropote p̄dito quēdā oratore misit: q̄ auxilia p̄tra othomanū turcū exposularer. Regz ab eo exorata p̄scitiz hic p̄nceps copias suas recessit: et i Othōanū misit: ei q; p̄mo ipetu sināū citatē cepit. Quā ob rē turcus repēte oratore ei exoratus misit: dicēs p̄ fidē sui Mahumeti: quā ābo sequebāt ne ipediret xp̄ianoꝝ interitū: i: cū eo pacez coiret. Respōdit Sūcassianus mahumetea lege caueri: vt p̄missa fuēt: se eiz pon. christianoꝝ max. senatūq; v. neto p̄mississe q̄ turcos e suis sedibus pelleret: ac sic oratore a se dimisit: et statz q̄ta potuit celeritate cū vniuerso exercitu trapezūtā inuasit: illataq; ibi filio regis turcoꝝ clade: et maxia strage ad. 30. turcoꝝ milia interfecit. Qua clade idē filius supatus cū paucis pugnatoribus p̄stā tinopoli fugit: sed et post multas alias strages turcis illatas vterq; s. Sumcassianus et Mahumetus cū innumerabili multitudine nō lōge ab armente mōtibus bis adiucē cōfligere p̄lio: et i p̄mo qdē p̄gressa regis filius cū. 30. milibus eqtū bastaz Othomāi q. 40. milibus p̄erat cū multis p̄ncipibus deleuit et interfecit. Quod vbi Mahumeto renūctatū est: ita aio cōsternatus est: vt lachrymās ceciderit i terrā. Sz a suis mox castigatus quū sedato dolore surrexisset motis castris inter duos mōtes descendit: ibiq; sua castra carris quasi vallo cinxit: et i cis tormēta springardas q; multas locauit: tum quoq; et altos: q̄ modicis pugnaret tormentis i locis disposuit. Ad quem quū Sūcassianus et eius filius cū. 30. milibus pugnatoribus puenis: Othomani milites igne i bōbardis appposito simul oia excusserūt tormēta: quo fragore insolito psarꝝ equi territi terga statz vtere: nec vllis frenis cobiberi p̄tuerūt: qn̄ parua mōtesq; diffugerēt: quos turci inseguti vsq; ad psarꝝ tētoꝝa puenērūt: et hostibus ac tētoꝝis direptis maiore qdēz cū icōmodo: s; plurimi cū glā in castra redierūt. 50. eteiz milia vtriusq; exercitus illo in cōflictu desiderati r̄ferūtur decē. s. Sūcassiani et. 40. ex Mahumeti copijs. His gestis mahumetus in etholas redijt nouos p̄flaturus exercitus. Sūcas. v̄o i thauriz p̄fectus ē reliqs in exercitu relictis filijs. In eo eiz cōflictu Assimbei filius audacissimus: quū passz honeste fugere ter retro reuersus in hostes incurrit: s; tertio fortissime pugnās occisus ē. Inde aliquot iteriectis diebus Assimbeus cū turcoꝝ rege pacē iniit: et natos suos mutuo iungio copulauer. Ad hūc venetūera magnificētissima et n̄ nulla armamēta chalybea et alia atq; alia misere dona. hic. n. Taburlani moze Xersē: darū: poꝝ: et magnū Alexandruz et viriū magnitudie ac rez p̄stātia supauit. Nec legimus quēq; adeo inmerabiles copias tāq; i gētes exercitus in vnu coisse: veluti hic. Ferūf. n. huic equitū. 600. milia et toridē peditū eē: eiusq; belli apparatus locuples: tētoꝝa eius gēnis: ac vario lapilloꝝ genere disticta.

C Ugnr at machmeth p̄mogenitus huius serenissimi Sumcassiani regis supest: de quo mira i rebus bellis referuntur facinora.

C Pax inter venetos et Frācisū sfortiā mediolanēsū ducē diu ab ip̄is tētata hoc āno idibus apl̄is initis se deribus inuētū et ope Symoneti camerini ordinis eremitaz sancti aug. p̄conis clarissimi hac lege firmata ē. Vt q; cuiq; āte id bellū fuissent redderent p̄ter gerrā abdue: quā Frā. d̄ veneti ceperat: quū cēt ātiq; ma mediolanēsū iurisditio. Que pax maxie inter venetos et Fran. sic cōposita: vt firmior ab oibus h̄ref: pon. sua interposuit auctoritatē: atq; i ea statutus ē: vt si que deiceps dissensionē: discordie ve ozirent eaz tolēdaz. Nus potestātēq; pon. Ro. tradebāt: vt q; si quis arma alteri inferret: cognita a pon. cā: is statz cois oiz hostis h̄retur. Ea itaq; optia pax āno et die p̄dictis dictata: et p̄ oēs publicata fide et iureiurādo adhibito firmata est. Qua quidē pace nulla patrum nostrorum memoria maior: diuturnior: vtilior: aut sanctior vlla: aut audita fuit.

C Viri disciplinis excellentes.

C Antonius florētinus archiep̄s ordis p̄dicatoꝝ p̄fessus sc̄issime vite et moꝝ honestate vir: et sacroꝝ dogmatū accurate doctus his tp̄ibus ob liarij ornamenti glāz et moꝝ ac s̄ctimonie p̄stātia apud oēs italos

maximo hitus est in scio. Qui multa et grādia volumia magno qdē pfecta labore lōgicq; lucubrationibus posteritari reliquit: q̄ legētib; atq; audientibus magnā afferūt doctrinā et voluptatē. Et q̄bus extat sūma accuratissima i casibus scie sacerdotibus p̄necessaria: s; et multos historiaz libros ad erudiēdos mortales cōposuit. Tāde; deficiens nō sine magna scitatis opinione fuit: quū crebris miraculis claruerit. Eius autē scūz corpus ex domo episcopali ad factū marcū ordinis sui delatū cū magna ppl̄oz frequētia: et veneratio- ne sepultum fuit.

Leonardus de yrino eiusdē ordinis p̄fessor et sacraz l̄raz doctor hīsdē tpibus tū diuioz eloquioz: et stu- dioz humanitatis doctrina: tū multa prudētia: et ciuū suoz gratitudie claruit: et multos tractatus et quidē egregios ad ppl̄os erudiēdos de sanctis oibus p̄ totū āni circulū post se reliquit.

Alexāder de saxoferrato puicie āconitane oppido ordinis eremitz diu Aug. generalis prior et tituli s̄a- cte Susane Cardinalis presb; theologus et pb̄us sciētissimus: et in dicēdo vir eloquētissimus hac ipsa tē- pestate disputādo: legēdo: p̄dicādo: et orādo vbiq; maḡ hitus ē i scio. Qui lz aliqd a se scriptū qd sciamus nō reliquerit: eius tñ vite integritas adeo vbiq; scitatis speculū fuit: et oisariā virtutē refragauit: vt oēs ip- suz futuz maximū pon. sparent: nisi imatura morte p̄uētus fuisset.

Joānes rochus papieſis ordinis nostri theologus et declamator sui seculi celeberrimus: necnō et sui ordi- nis amator: et in hāc quā nunc hēmus obseruatiā: qua et nūc tātope lōgo postliminio illustrat̄ italia p̄mus fundator et instaurator: vir certe oīuz virtutū locupletissimus hīsdē tpibus floruit: et multa ad p̄dicatoz p- tinētia cōposuit: que viri doctrinā et integritatē p̄se ferre vident. Ipse eiz primus ad hāc nostrā obſuatiā sancti aug. i lōbardia initiū ddit: et p̄uētus sci aug. apud cremā oppidū nobilissimū fūdamēta iecit: ac aliud apud genūā vrbē maritimā multo labore restituit et auxit: tāde; generalis obseruatiū vicarius existēs āno dñi. i. 461. mātue degens iā septuagenarius leui morbo in pace quieuit.

Joānes itē de nonaria eiusdē instituti et p̄fessionis religiosus: theologus ac pb̄us qdē grauissimus: et tpe hac tēpestate apud bergomū ob doctrine p̄statiā: et mox religiosissimoz hoīuz grauitate maximo fuit in p̄- cio: vir certe preter theologie et pb̄ie dignitatē magni p̄siliij et prudētie decoratus. Qui suo cōsilio sua cōstā- tia Joāni Rocho predicto religionis instauratori plurimū auxilio fuit. Eide; q; āno. 2. i cōdictiōe cōuētus creme successit: et magnū incrementū dedit. Unde; q; a bergomēsis ad reformationē sui cōuētus anno dñi i. 441. euocatus p̄uētū illū tū religionis obſuatiā: tūq; pulcherrimis edificijs et exquisitis ornāmētis celeb- rimū breui t̄pis spatio reddidit. In quo qdē et innumerabiles adoleſcētes xp̄i seruitio p̄secrauit: cū q̄bus et me indignū in āno dñi n̄i iesu christi. i. 452. aggregauit. Obijt at̄ p̄ optiū et multo mēozatu dignus post lōgas et graues infirmitates in codē cōuentu bergomēsi anno salutis nostre. i. 466. mēse septēbris: ibide; q; sepultus cū magna ppl̄i ueneratione.

Nicholaus d̄ aquapēdete et Hiero. neapolitanus hoc tpe floruit.

Joāne d̄ capestrano apuzij oppido nō lōge ab ayla vrbe cōstituto ordinis B. Fr̄a. p̄fessuz christiane re- ligionis acerrimū et egregiū p̄dicatozē hac tēpestate fuisse: et me vidisse p̄dicatēz p̄fiteoz: viz vtiq; religio- sis. quēq; B̄lō. foroli. oratoz notis. amicis. q; sibi viz magnis effert laudibus: eo q; vniuersaz ferme italianū p̄dicādo: docēdo: monēdo: castigādo ad b̄n̄ beate; viuēdū multos christianos reduxiss; et xp̄i vitā oibus vbo et exēplo imitādā ardētī desiderio p̄posuisset: deide ad angumētū sui meriti id facinorū adiecit: q; cū in p̄ānoniā audiss; innumerabiles christi fideles a turcis capi et venūdari: quo fiebat vt p̄ucri oēs a xp̄i fide deficerēt vite et moribus turcoz assueti. Animaz fidelitū p̄iculo p̄morus eo accessit: et suis exhortatiōibus grādi exercitu ibide; q;gregato tra hostes turcos iperū fecit: et in festo sci s̄ixti anni. i. 436. ipso in acie exi- stente et ppl̄z exhortate apud belgradū trās danubij oppidū tāto cū ardore xp̄icole pugnarūt: vt magnū de inimicis repozarūt triūphū. Nā demuz de inimicis nemie q̄ p̄sequente fugiētibus ad sex milia hostiū oc- ciderūt. Eo deniq; mortuo magnis coruscavit miraculis.

Jacobus de la marcha appellatus ex oppido mōtibzādont ordīs sci Fr̄a. ardentis. pariter et eloquētissi- mus vbi diuini p̄co hīsdē tpibus claruit: atq; ea in disciplina copiosis. et eruditif. tractatus edidit: p̄ q̄bus et multas ab emulis persecutiones p̄tulit.

Enoch asculanus rhetor clarus hac tempestate docuit.

Eneas familia picolbominea nobilissima natus p̄ria senēsis poeta et orator eloquētissimus hac ipsa tēpe- state postea q̄ a Federico impatore poetica corona donatus cēt tñ ap̄ oēs christianos potētatus et p̄sertiz apud iperatozē ip̄z et eloquētie et ingenij dexteritate valuit: vt sup̄ oēs maxio in p̄cio hitus fuerit. Qui et ab ipsa sua adoleſcētia ingeniū agitās poemata lasciuie et festiuitati accomodata ppulchra edidit. Unde excre- scēs epigrāmata salibus referta scripsit. Factus dēiq; vir reliqua oīo orōne soluta cōscripsit. Et quibus ha- bēt isti libri. Dialogoz li. i. De basilieſi cōclio. De ortu nili li. i. de studio venādi li. i. De fato: de p̄scia dei. et de heresi bobēoz. Dialogū et̄ inchoauit pulchzū p̄ defensiōe fidei d̄ turcos: s; iperfectū reliq;. Ep̄las mul- tas tū in seculo: tū in clericatu et pontificatu cōposuit: et eas diuersis voluminibus sepauit. Scripsit quoq; epistolā refertissimā imo potius libzū ad Mahumetum turcū exhortādo eū mahumeteā secā deponen- dā: et vt verā xp̄i fidez sequat̄. De aulicoz et̄ m̄sia libzū edidit. Et d̄ institutiōe artis grāmaticae ad Ladis- laū regez puulū scripsit. Descripsit q; p̄crea situs et flumia orbis tre cū locoz descriptiōe: in quibus et̄ du- ces q̄ in eis claruerūt apposuit. Bobemoz historiā fecit. Et de rebus a se gestis libzōs duos descripsit. Veniq; sūas i puerbij modū multas reliquit. historiā at̄ rex vbiq; locoz sua etate gestarū incepit: sed impfectaz reliquit. Hic itaq; Eneas pius postea pōtifex maximus appellatus fuit.

Joānē āt de anania bononiēse archidiaconū iurū canonici z civilis in p̄tē eximiū ac theologū erudi-
tū hoc āno bononie diē obiisse tradūt. **Jacobus** de albergot/ bononiēsb̄ p̄b̄s z inrisp̄tus hoc tpe fuit
Frānciscuz pb̄ilepb̄ū ex vetusto Tolētini oppido natus: equitez q̄dez auratū z poctā laureatuz z lraz tā
grecaz q̄ latinaz excellentissime doctuz ad hec vsqz tpa magno cum p̄dicamento z doctrine fama puenit
se p̄stat: eo q̄ epistolaz multas ad calyxtū z piū pon. atqz alios extātes p̄ncipes dedisse iueniā: vir certe
in oi modo dicēdi oibus p̄ponēdus: Quippe q̄ z greca pariter z latina orōne semp̄ exercuit in oi. f. gene-
re dicēdi z p̄sa z vsu: vt ex libris a se editis aprissime cōstat: qd̄ nūq̄ apud latinos in memoria hoiuz cōp-
tū ē. Is itaqz Chrsoloxe bizātini auditor z gener fuit: q̄ quū ab eo doctissimus enasissz p̄mum apud vene-
tos: postea apud florentinos: senenses: boniēses: z demū mediolani a philippo maria duce vocatus grecaz
latinazqz litteras plurimos docuit: z ibidē vsqz ad hec ferme tpa sub. 4. ducibus cū ānuā p̄sione fuit: vbi
quū oīuz pene sciaz egregie doctus eēt libros. j. descriptos a se editos post se dereliquit vs. Sfortiadoz li.
9. vsu heroico. Satyrarū li. io. vsu heroico. De iocis z serijs li. 6. vsu exámetro. Lyriceoz li. 6. i oi gener me-
troz. Grecis vsibus li. 4. p̄odas z elegias. Cōiunioz li. 2. orōne soluta. Euthyphrō seu de pietate p̄sa li.
De morali disciplina li. 8. p̄sa. De vita Nicholai. v. pon. li. 2. Cōsolatoriū ad Joānē antoniū marcellū. E-
pistolaz tā grecaz q̄ latinaz li. 55. Orōnes. 60. orōne. so. **Conuersa** in latinū. Dion p̄ruaēsis captiui-
tate ilij nō fuisse. li. i. In aristotelis rhetorica ad Alex. li. i. p̄sa. In platone. 2. li. Hippocratis li. duos de fla-
nibus z corporis passionibus. Et ex Plutarcho: Thesei z Balbe z Orbonis vitas. Obijt deniqz bononie
āno salutis n̄re. i. 481. nonagenarius z pauper.

1455

Papa. 220.

1455

665 4

Calyxtus. 3. papa natiōe cathelanus ex valētia ciuitate p̄fe Joānē nobilissimo viro natus: Al-
pbōsus bozia antea vocatus: Nicholao pō. oīuz suffragijs iā decrepitus hoc āno p̄t̄ifex s̄b-
rogatus sedit ānis. 3. z men. 3. Vir certe magni p̄slij z ai decoratus z vtriusqz iuris peracutus
doctor: ac Alpbōsi regis p̄mus secretarius. Qui pon. suscepto: vt āte deuouerat: bellū i turcos
statim indixit: z ad id perficiēdūz p̄ vniuersuz christianū orbē p̄dicatores misit: q̄ christianos i eādē expe-
ditionē aīarunt: z suis opibus eā adiuuaret. E quibus elemosynis. 13. trīemes primū edificauit: z in hostē
p̄ patriarchā aquiliēsez ibidē p̄fectū statiz misit: qui cū illis triēnio turcos acriter vexauit: z magnas cla-
des illis intulit: z eoz multas insulas cepit. Alpbōsus. n. rex z Ludonicus burgūdiōz dux plurimū aīa-
ti in eaz expeditionem se ituros ēt spopoderūt: s̄z suoꝝ regnoꝝ voluptatibus irretiti tātā tāqz scāz rez omi-
sere. Nec iccirco Calyxtus optimus pon. lris z nūcijs eos z reliquos christianoꝝ p̄ncipes cessabat ab hu-
iusmodi rez p̄necessariā adhortari. Cuius rei cā etiā sacerdotibus oibus celebrātibz mādauit: vt orōne
p̄ paganos quotidie in missa decātarēt: z vt deus assiduo rogatu flecterēt. Voluit quoqz vt in meridie so-
nū cāpanis in meridie darēt: sicut in sero ad salutationē v̄ginis marie mos est dari: vt ea orōe eos adiuua-
rent: q̄ turcos cōtinuo dimicabāt. Ea itaqz de cā trānsfigurationis dñi n̄ri iesu xpi officii ordinauit. Jus
sitqz cū ijs indulgētisqz celebrari: q̄ solēntas corpis xpi celebrat. Et p̄pea legatos ad Sūcas. armenie z p̄
faz regē cū multis muneribus trāsmisit: p̄ qbus cū in turcos excitās: cuius p̄suasōe magnas eisdē clades
intulit. Hic B. vicētiū cathelanū p̄p̄iōtā suū or. p̄. z B. edimūdū anglicū i scōs rettulit p̄fes. Huius p̄ci-
pua laus fuit q̄ elemosynas paup̄ibus frequēter dabat. Virginesqz paupes maritīs cū dote collocabat. Ho-
biles ēt ad inopiā redactos suis ip̄sis iuuabat: dēs qz ad se veniētes mira beniuolētia cōplectebat: z eoz p̄-
ces libētē p̄ posse exaudiebat. **Mozies** dēiqz. 150. milia nūmoꝝ aureoz quos i turcos p̄quiserat reliquit.

Ferdināndus huius noīs. 2. alphō. regi s̄i. hoc āno p̄re Cuius funus in b. p. bas. tēplo rotūdo sepellit.
ōfuncto ex eius testō i neapol. regnū eidē succedēs regnauit vsqz i p̄ns ānis. 29. Alph. eni sine legitio si. de
fūcto neapol. regnū feudatario z ātūquo iure ad sedē aplicā duolutū cē cēsebat. Ad eū calyxtus pō. excel.
ai vir armis repeter statuisz morte supueniēte disturbata sūt oīa. At Ferd. metu libatus: ab eius succes-
pio papa regni p̄firmationē reclamātibz gallis accepit. Quo regno in pace adeptus: multos hoste bello
postea p̄stugauit. P̄obz ēt ab inimicis magnitudine z rez bñ gestaz gla: laudē n̄ modicā p̄meruit. Hunc aut
pius pon. cū vebemētē diligeret: z rez p̄firmavit: z regia corona donauit: ac coronauit: atqz eidē ānuū cē
sū i p̄te relaxauit. At ioānes ādeganēsis renati oli regis si. cū audissz alph. fuisse d̄fūctū: arma p̄pe carpēs
adituāte Jacobo pic. i eū duxit: z ad sarnū vsqz Ferd. fugauit. q̄ audito pi pō. timēs ne si Jo. z galli regnū
id occuparēt: victoria elati italie lib̄atē eneterēt: p̄festi Federicū v̄binatē copiaꝝ suaz dūcē cū lex. s̄for. i
marfos misit: vt Jacobū pic. a ioāne andegauēsiū dūce mercede p̄ductū retardarēt: ac Ferd. auxilio forent
At ferd. pij pō. auxilio z armis securus fūs: Joā. p̄dictuz apulia fugauit. Quā victoria regni p̄ncipes: q̄
gallica arma sequebāt p̄ririti ad ferd. accessere: z pacē ac veniā ab eo suppliciter exposulauere: quos rex p̄
benigne i amicitia z grāz suscepit. Alios āt quosdā aut bello supauit: aut rez ciccit: aut ad sanitatē redēgit.
P̄io pō. postmōz mortuo Ferd. cū paulo eius successore granes inimicias suscepit: q̄ peterz tributū: qd̄ sin-
glis ānis eccl. Ro. p̄debat: sibi ob bñmerita aut relaxari: aut diminui debere petebat: s̄z id ab eodē obtineri
nime potuit: Undeqz multo maiores similitates z indignatiōes eū senatu veneto ob cypri regnū cepit. mor-
tuo āt iacobo cypri rege cū Ferd. id regnū occupare tētassz: a senatu p̄hibitns ē: eo q̄ Jacobus rex mori-
ens senatū venetū posthumi sui tutorē: z defēsorē ex testō reliquit: iccirco q̄ rex p̄hibitns ē: z vt d̄ res no-
uas in senatū moliri p̄sepe annexus ē. Quē res mltā mala tū in senatū: tū i ip̄m regē excitauit. Ipse. n. rex
ea de re a senatu insensus turcū q̄ maxime vt aiūt in venetos multumode cōcitant: atqz alia mala moliri

1456

23

12

cōatus ē. At veneti oīa circūspiciētes veriti ne quid mali sibi obueniret cū turco pacē p̄posuerūt: q̄ res esse
cit vt turci venetis relicti oēs vim belli i regē p̄uerterit: atq; ita hydrūtū maritimā apulie ciuitatē imunitā
inueniētes cū maxio dāno regi ex iproniso abstulerūt. Et nisi Adabu. rex repēte morte sublatu fuisz: ū-
modo de apulie regno: s; vt ita dixerit: d̄ tota italia actū fuisz. Eo itaq; mahumeto mortuo difficillio bel-
lo vrbe rex p̄ Alpbō. calabrie ducē filiū suū vtz in armis strēnuū recepit.

1456

T Joānes serdinādi senioris regis fi. r alpbōsi. p̄dicti fr̄ ac lusitāie rex: q̄ cū alpbōso rege a genuētibz supra
tus r captiuatus fuerat hoc ano alpbōso fr̄e rege sine legitimis filijs defuncto i sicilie r aragonie regnis succe-
dēs regnauit annis. 20. Hūc at̄ p̄ncipez p̄clare r eximie bonitatis viruz fuisse tradūt: ac xp̄iane religionis
p̄cipuū amatozē: insup r humanis. clemētis. iustiss. munificētis. ac deuotissimū: necnō r ai magnitudie cla-
rissimū. Quippe q̄ cū essz illustri sapia ornatus oīa eius gesta r cogitatus ad deū se rettulisse oīdit: r iō ei
quoad vixit nulla fuerūt aduersa: s; oīa sibi secūda fuerūt: oīa leta: r ad votū oīa sibi euenerē. Ipsū enī oēs
reges: oēsq; p̄cipes n̄ mō xp̄ianoz s; r aliaz nationū sūme amarūt: coluerūt: r ex oī ai sūtia vnerabant.
De isto nāq; plurima r p̄pe infinita referebant sūme vtutis monumēta: q̄ breuitati studētes omittimus.
Tādē vō hic optimus rex deficiens alpbōsuz filiū regni r virtutis habuit successorem.

1457

T Paschalis malipetrus. 68. venetoz dux hoc āno Frācisco foscato admodū sene nōdū defuncto eidē sub-
rogatus ducavit ānis. 4. mē. 6. r diebus. 6. hō certe tāto p̄ncipatu dignus imo dignissimus: vt pote: qz ve-
rus r integer r ap̄us erat: nil h̄ns ficti: nil simulati: sed neq; sapia indignus: imo i oī tpe p̄cipua quadam
virtute accomodatus. Christianā enī religionē m̄z in modū excoluit: r obseruauit. Rēq; suā pu. confer-
uās: scelestos oēs quoad potuit aut castigauit: aut vrbe fugauit. Ciues insup suos cōcordes sua iustitia fe-
cit: r in vnā q̄i mētē p̄iunctissimos cōstituit. Eisq; cōmēdationibus r multo maioribus dignissimus exi-
stens: p̄nceps h̄ict andē defecit: r magnū sui desiderii apud oēs reliquit: ac suū corpus apud p̄dicatores
sepelliri voluit

T Carolus frācoz rex caroli regis filius: q̄ fuit alterius caroli filij Joānis filij philippi regis: quē Edoar-
dus angloz rex p̄lio: vt diximus: sepe fuderat: hoc āno post q̄ annos multos regnū illud tenuissz deficiēs
in senetute bona Ludouicū filiū habuit successore. Hūc at̄ Carolū regēz neq; inter malos: aut bonos frā-
coz reges oīo ponere p̄sumimus. P̄tissimi t̄i p̄tissimiq; ai vir fuit: sed ingenij ebetis: r i oibus icōside-
ratus: q̄ quū aliq̄i tumultū magis q̄ bellū h̄ henricū āgloz regē: r Joānē burgūdioz ducem excitasset: r
multos eoz occidisset: ab eisdē renouata pugna: r ipse euz vnincorso exercitu ino euz ingēti plaga r cede fu-
sus fuit. Quo factū ē vt rege fuso āgli r burgūdiones p̄ ānos multos cū ml̄tis p̄lijs afficiētes: multas ei ciui-
tates r puicias ademerit: ac eū vehemēter affligerent. Ad enī pp̄ ipsius iniurias r irritationes atq; ingra-
titudines passus ē. Et nisi p̄ subulcā puellā deus miraculose tā q̄ Delborā p̄phetissā israelitico p̄plo: ipsoz
v̄ibus r potētie misericorditer restitissz: d̄ eius regno oīo actū fuisz. hi nāq; p̄potētissimi reges r p̄ncipes cū
oē ferme frācoz regnū occupasset: nihil mali p̄termiserūt qd̄ frācis r regi huic inferre potuerint: vt eos ad
maximā formidīnē r inopīā ac calamitatē p̄ducere possent. Tādē eoz calamitate r miseria miserunt oīs
necnō r ipsoz p̄cibus inclinatus: regē ac frācos ab āgloz iniuria hoc mō eripuit. Quēdā puella d̄formis
nō longe ab vrbe regia d̄pascēbat porcos: q̄ dū aliq̄i pluuīā diuertēs i quodā sacello cāpestri obdormiret:
q̄dā visio apparuit ei in forma angeli: qui dixit illi: se frācoz regi p̄p̄tiaz fore: p̄cepitq; ei fiduciā habē-
r ad regē festinare: eiq; dicere deū citissime sibi adesse misericordē: r eius p̄cibus r ppli sui lachrymis ānu-
ere velle: modo p̄silijs suis obtēperet: hoc illa sibi impossibile eē dicebat: q̄ ipsa villis r cōtēpti digna: ac
puella imbecillis ad tāta rex legationē infirmissima. Ad quaz angelus: fforti aio esto: ga qd̄ tibi defuerit
me impletuz polliceo. Quibus v̄bis d̄fortata ad regē intrepida accessit: r q̄ audierat r viderat prudētissi-
me rettulit: et signū huius ad sacellū: vbi obdormierat cū q̄nsdā p̄ceribus accessit: r fodiēs in trā crucē
quādā inuenit: r cū eisdē illaz ad regē detulit: q̄ res v̄bis puelle fidē p̄stitit. Cōfesti puelle cōsilio exercitu
d̄gregato parti p̄ rhodanū flu. p̄ti terrestri itinere ipa duce in hostē p̄siliit. At̄ t̄i ad huc rex incredulus vni-
uersaz exercitus sui fortitudinē i flumine h̄ hostē collocat. Illa quidē vt victoria nō hominibus: s; soli deo
ascriberet reiectis fortissimis p̄pugnatoribus imbecillē oīuz boīuz nāz sibi delegit: r cū illis cōtra hostē ir-
rūpens. 4. statiz p̄pugnacula obtinuit: r incessanter i cos insiliēs ipos fusos i fugā v̄rit. Sama at̄ huius sa-
cinoris ad p̄ncipes aquatici exercitus pueniēs mox e nauibus armati erūpentes i hostibus se infuderūt
r multos interficiētes e sinibus eiecerūt. Ac sic auspicio r ductu puelle rex vn̄uersū p̄ditissimū regnū suū
breui recuperauit. Angli at̄ quū puellā demū app̄redisset inurbanitate vsi illā igni cōbuserūt: ac sic victo-
ria regi accidit: sm ea q̄ puella p̄dixerat: r triūphū illuz d̄ns illi p̄ mulierē vilē accessit: vt oīderet deus ip̄e
nullā esse h̄manā potētīā: q̄ p̄p̄ijs adminiculis p̄petuā stare possit: si diuino careat p̄sidio: q̄ obrez iccir-
co paululū ab ea d̄ns recedere visus fuit. Hō sua igit potētīa: aut virtute: sed diuina quadā ope r auxilio
suū regnū eo mō recepit: r q̄ ab eo defecerāt cū sua glā ad sanitatē deo duce paternū r anitū regnū imorta-
litas noie nō solū recuperauit: s; r admodū āplificauit: r stabilir: r ornauit. Quibus ita gestis: hic Ca-
rolus Nicholao sancte crucis ordis cartusiēsiuz p̄re dignissimo intercedēte pacē euz Joanne burgūdio-
rū duce: qui euz angloz rege sentibat composuit: quē t̄i haud multopost fraudulēter per insidias interfi-
cere fecit. Qd̄ certe parriciū infimitissima p̄pe mala excitauit: hic Ludouicū delphinū filiū successorez
habuit: a quo ob ipsius mentis obstinationē quoad vixit multa incōmoda r persecutiones pertulit.

Ludouicus itaq; predicti Caroli Regis filius patri hoc anno in regnum succedens regnavit annis .26. Hic quuz esset regis primogenitus: et delphinatus regionis princeps: diu a patre suo exulauerat: sed regno suscepto aduersarijs suis oppsis: et multos p̄is beniuolos regno depulit. Inde cū libertate ecclē in regno numerare conaret: multos Ro. pon. habuit aduersarios. Deinde fratrem Carolū aquitanie et normadie duceꝝ veneno substulit: eo q̄ populi oēs p̄ eius dignitate atq; sapia; post patrem regnare volebant et cupiebant. Quō quū regni p̄ceres et burgūdic dux intellexissent id ex regis p̄curatore factitatuꝝ fuisse: magnā in eo indignationē susceperunt: et rursus vetusta odia renouarunt. Qui oēs vnanimiter in eum cōspirātes ingēte exercituz vna cuꝝ burgundie duce i euz deduxerunt: et militibus instructis i exitū regis prurperūt. Dux at burgūdic cuꝝ centū milibus armatorū in pichardiā aduolās: Ciuitatē regis insignes pichinetū noie p̄mo impetu cepit: et barbaris oibus interfectis: alijsq; in fuituteꝝ abductis: et bonis oibus direptis: ignē apposuit: et vr̄be ipsā oīo exuri et cōplanari fecit: atq; eo ipetu multas alias regis colonias expugnauit: et bellouachū vr̄be munitissimā obsedit. Quibus malis rex p̄motus p̄cite oēs regni proceres duocat: et auxilia r̄ia p̄sida impat. Proceres vero qd̄ exploratū hēbāt regis dolis germanū oibus gratū fuisse iterfectū: vix duo ex tāta multitudine: ei auxilio adesse voluerūt. Et rex suoz auxilio destitutus: statiz parisū cū exercitu cōmigrāuit: regiā saltē tutaturus ciuitatē. Burgundioꝝ at dux cū exercitu beluacensē ciuitatē petijt: at que p̄ceꝝ p̄silio in normadiā trāsmigrāuit. Ea quippe puincia Caroli fratris demortui fuerat. vbi at euentū est: ibidē innumera oppida et rura flagrauit: et evertit. Ad rothomachū aut castris positus: quū aliq̄ diu vr̄be frustra oppugnasset obsidione soluta in pichardiā reuertit. Pontifex at Roman⁹ ad eodē tumultū sedādos Bisarionē nicenuꝝ cardinalē idoneū vix in galliā legatū misit: qui cuꝝ oī diligentia diu laborasset: vr̄ bella sopirēt pax p̄fecit: eo q̄ innumerabiles cedes et paricidia ac dāna et incōmoda interuenisset. Adortuo deniq; burgūdionū duce Carolo: rex cōfestiz vniuersa ablata recepit. Demū āno a natali christi ano. i 484. remis deficiēs Caroluz p̄mogenitū suū ānoꝝ .15. extatē habuit successorē.

Terremotus p̄maximus hoc anno. 9. decēbris vbiq; et maxime in neapolitano regno fuit: ex quo multa templa: plurimēq; domus cum interitu magno hominū pecozq; corruerunt. Et potissimū i neapoli: capue: caiete: auerse: ceterisq; veteris cāpanie vr̄bibus.

Jacobus Joānis cypri regis ex pellice filius hoc āno post patrem in regno maximo cū labore succedēs regnavit inter regno supputato āni 3. 12. Hūc p̄ spurium quū videret regni cupidū eo q̄ esset forma egregia et statura corporis regio dignus honore: ac ai dotibus et eloquētia lōge ei dispar: q; vt dictū ē: erat ignauus vir et aio turpis. Helene vxoris sue suasu ecclēsie tradidit: et sacris ordinibus cū initiare fecit. Pater at cuꝝ Carlotā tantū vnica filiā ex matrimonio haberet: illā regni sui heredē instituit: et Ludonico sabaudiēsis ducis filio matrimonio copulauit: matrimonioq; tracto statim regina et rex morte tollit. Quibus mortuis regnū multisarie turbatū est. Ludouicus aut Carlotē sp̄sū crebris nūcijs vocatus post ānū ex venetiā cypzum nauigat: et magno oīuz applausu et fauore rex appellat. Jacobus vero nequa q̄ eius aduentuz expectare auisus: interiz cū ceteris amicis suis numero cētū ad soldanuz in alexandriā nauigat: eiꝝ cuꝝ lachrymis et verbis humilibus suā cōquestus est iniuriā: ab eoꝝ expostulat in regnū paternū collocari. Quibus verbis non modo soldanuz cōmouit: sed etiā oēs: q̄ aderant dicētes Jacobū indigna pati. Soldanus igiꝝ Jacobi precibus cōmouus eideꝝ statiz subuenire constituit. Erat enī tūc Jacobus annoꝝ .22. vnde iussu soldani allatis regijs ornāmētis in p̄spectu oīuz p̄cerū suoz cypꝝ ioꝝ rex declaratus ē: ac p̄ vr̄be cū ductus p̄cipuis honoribus cumulatus est: eideꝝ clasēꝝ decreuit: q̄ ip̄z in cypzū cū multa militū manu veberet. Quo cypzū veniēte Ludouicus nouus rex ipetū eius n̄ tulit: s; fuga sibi salutē q̄ erens in nicoxie castello sese recepit. Jacobus at reliquis oibus regni et insule vr̄bibus i potestate recep̄tulo obsidē Ludonici statuit: s; post aliquot t̄pis sp̄atiū Carlotā in italiā delata: et Ludonico ex insula pulso vniuersum regnū in pace recepit. Quo adepto et famagustā vr̄be primariā genuensibus abstulit: et regnū vniuersū vsq; ad morē possedit. Bēiq; ad regni sui stabilimētū Catherinā Marci Cornelij veneti filiā a senatu veneto cōmēdauit: posthumo haud mltopost puulo sublato: id regnū i venetoz manus h̄ditario iur̄ puenit.

1458

1458

1458

Papa. 21.
6657 **J**us eius nois. et papa natione senēsis Encas filius poeta antea vocatus: patre Silino: m̄re Victoria ex nobili familia picolbominea natus hoc āno. 13. cal. septēbris Calyxtō p̄o. subrogatus sedit ānis. 5. mē. ii. diebus. 26. Breuis quidē p̄o. s; ingēs eius gloria fuit. vir siquidē oī lau de dignus: eloquētiss. copiosissimuzq; ac fortitudis et prudētie singulariss. q̄ n̄ ad ocū: nec ad segnitie: sed ad res agēdas et q̄dez maximas vocatus: maiestātē et pon. augere visus ē: p̄ qua neq; reges: aut duces: aut p̄p̄os atq; tyrānos v̄llos formidauit: imo et siquos delinq̄entes vidit: et bello et cenuris p̄sequēbat̄ quoad usq; ad sanitatē rediisse cognouisset: vnde etiā: vt diximus Ludonico fr̄aco r̄ū regi aduersarius fuit: q̄ libertatē ecclē in suo regno diminuerē conabat̄. Bosio estēsi cōminatuz est: q̄ Sigismūdo et rebus gallicis p̄ Ferdinādū faueret. Sigismundū austerie duceꝝ q̄ in cardinalē ad vincula petri animaduertisset diris execrationibus p̄secutus est. Magūtīnū insuper antistites male de ecclēsia Ro. sentientes: sede deiecit: et aliz in eius loco suffecit. Beneuetanū quoq; archiep̄m p̄ra eius voluntatē res nouas molietē: et beneuetū gallis p̄dere conātē: archiep̄atu summouit. Adnlatq; p̄terea cāpanie et

Papa. 21.

1458

bes i ptatē ecclie rededit. Nil regibus: nil pplis tiore: aut auaritia vnq̄ excessit. Eccle & sui iūmicos veluti
hostes publicos ostē & itrepide psecutus ē. Ricos at̄ hūanissime & officiosissime semp adiunxit. hic primo
pon. sui anno mātue quētū p fide xpiana habuit: & i eo pncipes oēs congregauit: vt turcis bellū indiceret: s̄
frustra id fuit. Ea q̄ppe de cā innumerabiles viros ex hispania: gallia: & germania i italia cōuocauit: quos
duz ipse pon. achonā pficere inueniss̄ magnā eoz pte & maxie germanoz cū bñdictione aplica i priā
remisit: eo q̄ minus idonei viderēt. Hic toto suo pō. cardinales. i. veteribus addidit: quoz d̄ nūo. 8. itali-
ci: Reliqui trās alpni hūi sūt. Urbē. n. Ro. multis exornauit edificijs: & tybure arcē extruxit: ac senis nō-
nlla ornatissima edificare fecit: vbi et̄ sepulchz marmoreū parētū ossibus i tēplo diui frācisci iussu suo q̄
ditū fuit: qd̄ & hoc distichō notauit. Siluius hic iaceo: nūx victoria mecū ē Filius hoc clausit marmoꝝ pa-
pa pius. fuit at̄ doctissim̄ & studiosissim̄: vt s̄ mōstratū ē: ac doctoz viroz amatissim̄: & hō certe p̄tissim̄
vite: & oej d̄sidieq̄ iūmicissim̄: statura breui facie senecta: & sereno canoq̄ capite: q̄ tādē āno etat̄ sue. 64.
quū achone eēt: vt h̄ turcū cū innumerabilibus pplis pficere lēta febre p̄cussus diē clausit extremū: cu-
ius funus Ro. dlatū i basilica petri apd̄ altare sci adree sepulchro marmoreo cōditū ē: cui tale ep̄taphiuz
inscriptū ē: Pius h̄s pō. max. natiōe tuscbus: patria senēsis: gēte p̄cholhominea sedit ānis sex breuis pō.
s̄ ingens gloria fuit: Cōnētū xpianoz mātue p̄fide habuit. Oppugnatozibus ro. sedis intra atq̄ extra ita-
liam restitit: Catherinā senēse inter scās cbristi virgines retulit: pragmaticā in gallia abrogauit. Ferd. ara-
go. in regnū sicilie cistretū restituit: Rē ecclē auxit. Sodinas inuētū tū alumis apd̄ tolpā instituit: cultoz
iustitie & religiōis: admirabilis eloq̄: vadens in bellū: qd̄ turcis indixerat anebone decessit. Ibi & classē
paratā & ducē venetoz cum suo senatu militonē xp̄i hūit. Relatus ē in vrbe patrū decreto: & hic cōditus v-
bi caput andree apli ad se ex peloponesso adnectū collocari iussit.

C Ars imprimēdi libros his t̄pibus i germania p̄mū inuēta est: quā alij reptā asserūt Lutēbgo argentino.
Alij a quodā alio noie Susto. Quā certe nulla in mūdo dignior: nulla laudabilior: aut vtilior: siue diuinoz
aut sanctorū esse potuit. In cuius qdē laude quidā ex nostris hos cecinit versus dicens.
O felix nostris memoranda imp̄: s̄tio scelis Inuentoz niter vtraq̄ lingua tuo.
Deserat quasi totum. quod fundis in orbem Nunc paruo doctus quilibet esse potest.
Omnes te summis igitur nunc laudibus ornet Te Duce quando ars hec mira reperta fuit.

C Alumen rochie qd̄ greci pharno vocāt hac ēt tēpestate p̄mū a quodā genuēse in italia inuētū i volatera-
no agro inuētū est: quo optime decocto & p̄bato: postmōz i italia multis i mōris effodi ceptū ē. Antea eiz
itali nri vsq̄ in p̄ns eiusmōi sodinas in vsu nō hēbāt: s̄ ex turcia a negociatozibus alumē vehēbat:

1459

C Perinus capofregosius genuēsū dux vir magnanimus atq̄ audacissimus hoc anno apud Veniā vrbe
suā dissidētibus inter se ciuibus a gallis p̄nobilitozes vrbis introductis i cōflictu turpiter vulneratus se q̄n-
ti die vitā finiuit. Quā quidē occidionē quū paulus eius germanus eq̄nimitē ferre nō posset: haud mul-
to post gallos vrbe eiecit: & op̄les eoz extra vrbe crudeliter iūterfecit: & ciuitate obtēta p̄fessi se ducē ostiuit.

1462

C Ludonius h̄s allobrogū: seu sabaudiētū dux amedei ducis viri optimi filius: vir quidē multe bonita-
tis: inocētē & placibilitatis: ac pietatis p̄nceps: hoc anno apud lugdunūz galliaz vrbe a Ludonico gene-
ro suo frācoz rege vocatus: ibidē post q̄ vno. & 30. ānis regnass̄ cbristianissime mortē obiit relicta post pul-
cherria: & nūerosa filioz ac filiaz sobole ex cypri regis filia vxore pulcherria susceptis: q̄z de nūo Amede-
us eius successor in regno p̄genitus fuit. Alter Ludonius cypri rex postmōz a Jacobo (vt diximus) de
regno pulsus: & Joā. gebenaz comes & philippou ac iacobus natu minus viri bello sciētissimi q̄ p̄clara
factora pegerūt. Silie at̄ eius fuer̄ frācoz regia: & mediolāi ducissa: & titia mōrissē. marchiois vxoz atq̄ alie

C Amedeus itaq̄ Lud. p̄dci fi. 3. sabaudiē. dux hoc ip̄o āno p̄ri i regnū succedēs regnavit ānis ferme. 13. vir
vtiq̄ ex bona parētū radice optimus: placabilis: inocēs: pietissim̄ iustissim̄ ac scimōia p̄clarus: q̄ lz comiti
ali morbo: quē alij caducū vocāt: sepino laborarit regnū in suū magna cū prudētia: iustitiazq̄: ac eq̄tate sēp
gubnavit: cuius iter cetā sue laudis opa hoc p̄cipuū fuit & mēozatu dignū q̄ paupes xp̄i sūma cū pietate q̄
p̄xus ē: & eos p̄fussimis & lāgis elemosinis ēt q̄nz p̄p̄s manibus fouerit. Atq̄ eos suos omilitones strē-
nuos: & regni sui h̄fēozes fortissimos eē dicebat. hic isabellā lud. frāco. regē germanā duxit vxorē: ex q̄ phi-
libuz & Carolū filios eius successozes suscepit: qz post ipsius mortē: quū philibms natu maior: i adolescē-
tia successiss̄z statiz quasi e nūis sublatus ē: & post eum Carolus paruulus succedēs adhuc in adolescētia
ignat: vnā ēt scial tū genuit. tādē hic diuus amede⁹ v̄sus di amatō & cultoz: cū vcellas dūciss̄z ibidē adhuc
i uuenis multa cū v̄tute & laude d̄fūctus: atq̄ seplius ē: vbi et̄ & sarcina carnis exutus beatitudis sue samā
signaq̄ pluria i fris reliq̄. Eozq̄ mortuo Isabella pp̄ pueroz teneritudinē p̄ aliq̄t ānos regnū cū oi laude

1462

C Christophorus maurus sexagesimusnonus venetoz dux & ipse hoc ip̄o āno in demoz (administrauit.
tū pascalis loco omniuz consensu dux suffectus ducavit annis. 9. mensibus. 6. & diebus. 1. vir singularis
clementie & hūmanitatis: multarūq̄ rez experientia doctus. Quis quōd⁹. sui magistratus anno ingēs
bellum cōtra turcos a pontifice Ro. conflatum esset: & ipse vna cum pio pontifice maximo ac alijs p̄ncipi-
bus in eiusdem expeditione personaliter ire sponndit. Vez dum classis in anchonitano portu prepara-
ta esset: pontifex ibidem vitā excedens: res tam sancta frustrata est. At tamen patres cardinales oēs hūic
tanq̄ vero cbristicole vnūuersalem classē: ac pecuniam omnem: que erat numero. 47. milium ducato-
rū comiserē: his cōditōibus: vt ipse nauigijs bello navali v̄tetur: & pecuniā stipēdiij noie ad Bantbiā Un-
garoz regē mittēt: qd̄ & fideliter factū ē: hic cū monasteriū in veneta vrbe sancti Job ordinis minorū mul-

ra impensa edificasset: ibidem moriens sepelliri se fecit.

C Regillus Federici cesaris ex fratre nepos Ungarie et Bobemie rex: hoc anno Magdalenā Frācorū regis filiā accepit uxore: qua suscepta confestim celebrationē nuptiarū cū eēt annoꝝ etatis vnginti duozꝝ apud Pragā ciuitatē veneno sublatus ē: adolefcens sane virtute et prudentia incomparabilis.

C Matthias Catonade filius Regillao p̄dicto rege sine liberis extincto Ungarie regnū quibsdā p̄sentientibus p̄cibus occupat: et vsq; in p̄ns. 23. annis regnat. Mortuo itaq; Regillao rege p̄dco sine herede: cuius id regnū sibi cōpetē cesar affirmaret: multe lites et bella inter Federicū et hūc Matthias suborire sunt: Sz Matthias tādē p̄ualete regnū oē ei cessit: potitusq; regno: cū etiā Bobemie regnū in Ungarie rege iure antiquo deuolui debēt: Matthias cōtra Casymir nouū Bobemie regē hereticū et Romāe ecclesie rebellem bellū postea suscepit. Ip̄e aut̄ Casymirus rex ēt superioribus ānis ob hereticā p̄auitatē ab Regillao rege et Federico cesare regno pulsus in Sarmatas quos pollones dicimus cōfugerat. Sz mortuo nup̄ Regillao id regnū denuo cōtra p̄ticipis Ro. volūtātē armis repetē cepit: Verū cognita sui erroris culpa: orāte ēt Federico cesare in id regnū rursus cōfirmatus ē. Suerat enī Casymirus rex Vladislai regis a Turcis cū Juliano cardiale interfecto frater et Sbiginei regis p̄ns Lycuanie puincie ducis filius: Ip̄e at̄ Sbigineus dux cū ēt idolatra anno dñi. i. 410. ea lege in id Bobemie regnum a p̄cibus accessus fuerat: vt xpm̄ coleret et idolis abrenūciaret. Venit igit̄ Sbigineus in regnū: et in Carhonia illius regni metropoli: et baptismum et oradema regni simul et semel accepit: quo suscepto statim p̄nsiaz puincia magnis bellis innoluit: et illā sibi tributariā fecit: Ip̄e aut̄ duos genuit filios: Vladislau et Casymirus p̄dictū. Vladislau at̄ a turcis in pugna interfecto: Casymirus q̄ nūc vna cū filio regnat: ex Lycuania puincia veniēs regnū magis auaricia q̄ fidei xp̄iane celo pellectus accepit: et regnū oē iā q̄dā heresi maculatū ēt sua infidelitate oio infecit. Illū at̄ Matthias rex caobré multū attriuit vexariōibus. Ad Matthias itaq; rediēs viz xp̄ianissimū: et xp̄iane religiōis h̄ turcos d̄fensōrē et ppugnatorē acerrimū: cuius v̄tute vniuersa certe xp̄iana respu. tū maxie indigebat: cū nō mō panoniā sed et germaniā atq; italiā fere oēm a turcoꝝ ip̄etu fuerit tatus: Nā multis vicibus ingētī p̄lo turcis sup̄aris: et Boffinā ab ip̄is occupatā p̄ maiori p̄te recuperat: et suo regno ad ecit: hācobrē senatus venetus ex tūc octoaginta milia nūmū aurcoꝝ singulis ānis cidē s̄bituio auxiliarij stipēdij exoluē spopōdit: vt cū turcis assiduo bello cōtēdē poss; qbus stipēdij Matthias diu turcoꝝ regnū puagatus: oia incēdij: populatiōibus: cedibusq; iuoluit: Sed et arcē munitissimā: quas turci et regiōe thaurini exererāt: quā nūc Belgradū dicimus etiā cepit: et ibidē q̄ndecim milibus turcis castellū sūditus euertit: Eā ob victoriā p̄tā cesar Federicus ip̄s Bobemie regē delarauit: q̄ scō p̄festi in Bobemiā penetrās Pragā ciuitatē opp̄ssit: q̄pp̄ Vladislans Casymiri regis filius cū septuaginta et eo āplius Sarmatoꝝ milibus Bobemiā vēit et matthiā ita afflixit: vt regnū id relinq̄re coegerit: Sz et cū bella Casymirus multiplicass; tādē eū relicto bobemie regno ēt in Budā regni sui metropoli obsedit et multas regni sui vrbes cidē ademit: Tādē āno dñi. i. 462. itercedētib; (vt aiūt) venetis pax hoc mō iter eos cōposita ē: vt ois panonia et vngaria matthie relinq̄ret: et bobemie regnū vladislao Casymiri filio remanēt: q̄ buisdā castellis exceptis: qbus matthias ātea impauerat: hic p̄stātissimus et iuictissimus rex p̄no mor̄ militaris gl̄ie appetētissimus exis: et bello fortūatus: cū quotidie aduersus turcos tū p̄ cōseruatiōe regni sui: tū ēt ob amorē reip. xp̄iāe d̄fensande multa bella gerēt: vidētq; Federicū cesarē sibi aduersari: āno sup̄iori cuius turco pace p̄fecta h̄ Fede. ip̄s arma v̄tit: et multa ei dāna tulit: ac plura oppida et viēnā vrbe sibi ademit: atq; illū i finibus impij tiore cōcussuz cū inuerabilibus thesauris fugē opulit. ē. n. hic matthias: vt fertur: vnicuz xp̄iane religiōis et v̄tutis ois decus: quē vt deus magis ac magis feliciter indefinenter rogāte nemur: Hūc Ferdinandus Neapolitanus rex non modo propter regni amplitudinem: sed propter viri excellentiam atq; bonitatem filiā suam matrimonio copulauit.

C Venia ciuitas maritima hoc eodē anno procuratibus vr̄bis nobilioribus et Ludonico francoꝝ rege aueniente in manibus ducis mediolani iam secūda vice deuenit: et. i. 7. annis possedit. Eo enī federe rex hāc vr̄bes Francisco duci concessit: vt cum opus esset presidia ei subministraret.

C Stephanus vltimus xp̄ianoꝝ Boffine rex: a Babumeto turcoꝝ p̄ncipe hoc anno cū vniuerso regno superatus et captus ab ip̄o crudelissimo et furentissimo cane vna cum nobili patruo suo admodum sene obtruncatur: Quibus interfectis: confestim potentiores regni viros cepit: et in vincula coniecit: Beinde reliquum vulgus in seruitutem abduxit. Vastato quoq; ac direpto vniuerso regno: etiam in feminis nullaz modestiam seruari voluit. Regina autem effugiens Romam ad pontificem Paulum confugit: a quo benignissime excepta eidem quoadiuit: decenter subueniri fecit.

C Thomas Porphyrij paleologi filius: Achae grece despotus: his temporibus e Turcoꝝ manibus delapsus Romā veniens: caput Andree apostoli ex peloponēso secū reuerēter trāstulit et Pio p̄ticipi maximo dono obtulit: qd̄ qdē p̄ticipis: sūmo cū honore et deuotiōe excipiēs: in eius honore sacellū in b̄ti Petri templo extrui fecit: et illud magnis m̄eribus d̄corauit: vbi et corpus suū p̄ticipis sepelliri fecit.

R Anus secundus papa p̄ticipis venetus: patre Nicolao matre Polixena natus: petrus barbarus antea vocatus: Eugeniū p̄ticipis ex sorore nepos: hoc ip̄o āno p̄die calēdas septemb̄ris ex Cardinale sancti Marci: p̄ticipis Pio successus scdit annis sex mensibus decem magni certe ai magneq; prudētie vir: corpus h̄m̄ magnū et vastū: ac maiestate p̄ticipia dignū: q̄ p̄ticipatu adeptomox eius maiestātē tuz auctoritate: tū etiā armis augere conatus est: Nam et duo bella toto suo

1463

1465

1464

Pap. 22.
1464

pontificatu in Italia suscepit: que nulla re prius repetita bello: sed insidij primò incubata: postea deservit. Tholpaz enim veterem obsidens et oppugnans superuenientibus regijs copijs que cū vrsinis militabant: cum adhuc sexaginta milibus passuum abessent repente obsidionem soluit: et locum deseruit. Eo est mō Robertū Sigismundi filiū malatestā aggressus ē: q̄ euz Arriminuz aliq̄ diu oppugnasset et aliq̄ suburbia tormētis lacerassz: ab regio et florentino exercitu sulus atqz fugatus obsidionez solue coactus ē: hic ēt vbi pōtificatū iniit: oēs stati abrenuatores quos pius p̄decessor suus instituerat exautorauit: et canōicos regulares e scō iōāne laterano a Calisto pōti. pullos restituit: multa deide edificia et q̄dez p̄clarissima ap̄d scūm marcū et i vaticāo extruxit: q̄ ip̄ius magnificētie dignitatē p̄ se ferūt. Fuit tñ hic iustus pōtifer et paupeꝝ p̄serti cardinaliū: ep̄oz: p̄ncipiū: et nobiliū viroz amator: quos vna cū v̄gibus viduis et egzonis p̄p̄s pecunijs frequē iuuabat: eiusqz p̄cipua cura fuit: vt oia ad victū necāria vbi s̄i deēt: S̄z in hoc rep̄ bēnificus fuit q̄ in colligēdis pecunijs nimiiū diligēs fuit: Tādē v̄o. x. cardinalibus creatis: quoz d̄ numero Frācisus sauonēsis eius successor extitit: cū ānos plimos vinē sibi p̄uasissz: āno salutis n̄re. i. 471. v. calē. aug. sa hora noctis: cū eo die letus cōsistoriū hūissz et iucūdistime cenassz apoplexia correptus vitā cū morte mutauit: cuius corpus i basilica beati petri mane sepulture traditum est: et tunc vacauit sedes dies. 9.

1465

T Jacobus cognomēto piceninus Nicolai picentini filius vir strenuus et pugnādi scientia sciētissimus atqz acerrimus bellator: cuius igeniū atqz potētia Ferdinādu rex tñ maxie v̄ebar: hoc āno a Frā. s̄for. mediolanēsiū duce et socero suo ex Sulmōe marsoꝝ oppido suo i lūbardia vocat: ul cū maxio gaudio mediolani excipit: vbi paululū t̄pis i oī festoz gnē cōmoratus paulopost ad ip̄z Ferdinā. regē sub ireinradō a socero mittit: vt. s. quotiēs ip̄i socero suo libuissz: icolumē illū reddē tenētur: q̄ suasioe soceri Neapoli vadē s̄i diu post a Ferdinādo rege vna cū filio capit: et i carcerē retrudit: ac paulopost vita p̄uat: s̄z sint q̄ dicat ip̄z adhuc vinē qd̄ mime credēdū ē: ip̄e. n. iaco. vir iclytus quoaduixit: ad pacē et ad bellū gerēdū ingētī semper polluit dignitate.

1466

T Balacius maria vicecomes. s̄. mediolanēsiū dux hoc āno mēse martio: p̄re eius frācisco s̄for. duce d̄functo: absens dux declaratus et appellatus regnauit ānis. 9. et mēn. x. vir certe promptissimi igenij et excelso ac magno aio p̄nceps: sed vita aliquibus i rebus: iōāni duci auūculo suo similioꝝ q̄ p̄ri frācisco: aut m̄ri blante q̄ mulier prudētissima et religiosissima ex mēte oīuz populoz mortuo Frācisco impiū vna cū filio isto regere et administrāf debuerat: S̄z Balacius iste tāq̄ Lōstātinus. 7. grecoꝝ impator n̄ diu tulit sanctū m̄ris impiū. Blāca. n. hic: sicut et ille h̄renē post s̄m ānuꝝ vt solus impa: et ab administratiōe ciecit. Adē at ip̄a vinē: et secū regnāte moderatus satis videbat: Sed illa defuncta in multis se infecti flagitijs: vt pote auaricia libidine: et supbia: pp̄ q̄ maximū in se: ciuiū suoz cōcitauit odiū et indignationē: Ad tñ bonū de illo se rebar: q̄ lz nimiiū in colligēdis pecunijs diligēs b̄ret: attū nūq̄ ab iustitia nec p̄ se nec p̄ suos declinasse vius ē: imo et cū expauescēt d̄nū iudiciū largissimas elēosynas sepiissime erogabat: et cū aliq̄ p̄mētur tribulatione se peccatorē maximū cōfitebatur: et oronibus suoz dei se supplex hūilissz: omēdatū faciebat: et iuxta Danielis p̄phē cōsiliū peccā sua elēosynis redimebat: q̄ qdē res hoīs fidei maximū iudiciū fuit. Aliud quoqz mēoriale dignū p̄ se ferebat: q̄ sicut in ostētatiōe rex t̄paliū p̄fusissimus hēbatur: sic et in celebratione diuinor̄ officioꝝ plurimos et q̄dem supremos cantores maximo sumptu et impensa habere nitebatur. Ip̄se quoque cū multa edificia mēoratu digna in vrbe Mediolano extruxisset: hoc v̄nū precipuum fuit q̄ vrbem ppulchre lapidibus sectis vbiqz sternere fecit: h̄ic cū paternū erarium pecunijs exhaustū oīo repissz: tantas postea confluuit diuitias: quantas v̄nq̄ p̄decessorum suoz antea fecerit: Voz cum immoderata mulierum libidine supra modū vereretur: et post habita sue maiestatis honestate: multas v̄gines stupraret: et matronas impudice violaret: cōiuratione in eū a domesticis suis facta: tandē in festo sancti Stephani prothomartyris: et in ecclesia ip̄i martyri dicata: vniuerso astāte populo: et oībus aulicis et primatibus suis videntibus: a cōiuratoribus multis vulneribus cōfossus: anno etatis sue trigesimo tertio turpiter occubuit: et in maiori vrbis templo eminentissimo loco iuxta parentes suos sepultus fuit. Relictis post se duobus filijs: et filia natu minimis ex Bona Sabaudiana vxore susceptis.

1467

T Carolus Manfredus Sauentie vrbis dominus: et ecclesie Romane ibidem vicarius: hoc anno mense Martio patre suo Rustozgio viro p̄stantissimo defuncto: tanq̄ natū maior eidem successit: et quattuordecim ferme annis regnauit: vir vtiqz bonus et perhumanus: ac liberalis: sed imprudentia quadā maculatus: vt rerū exitus probare vidētur: Ip̄se enim duos fratres habebat: videlicet Federicū vrbis ep̄iscopū et Halleotum virtute et aio ac armis insignē: quem cum p̄mū principatū vrbis suscepisset: ipsum principatum ambientem et sibi infestum vrbe depulit: et regnū de cetero Federici fratris ep̄iscopi consilio per omnia gubernauit: Que res sibi in ruinam maximam tandem cessit: Nam idem frater ep̄iscopus cū ciuibz et vulgo necessaria ad victum omnino subtraheret: et L̄baritatem furmentaria iam introduceret: per maximum odium plebis in Carolum concitauit: Et tandem quum ex infirmitate maxima in lecto obtineretur: Arbitrantes ciues illum esse mortuum: Halcortum L̄uitati gratum virum armis exercitatum: et magnanimum ex Rauena accersuerunt: et Carolo abrogato ac in castrum fugato: in regnum constiuerūt: Ip̄e aut Carolo vna cū vxore ex varaneoz Lamerini illustriū d̄noꝝ familia suscepta cum diuitijs suis pacifice vrbe deserens: Neapoli ad Ferdinādū accessit: et demum arriminum reuersus vitā finiuit: hic inter bonos optiosqz regulos certe cōpurādus erat: q̄ppe q̄ nulla iniquitatis labe inquinatus fu

Dux statim cum Francorum rege pace confecta ingenti exercitu coacto in leodienses hostili animo irruit: et acerrimo filio et ipse urbem expugnauit: captamque tandem episcopos et carceribus mox liberauit: ac oio ipsam euerit. In ea quae captiuitate fuerit ducem nulli etati aut dignitati: aut sexui pepercisse: sed oes exterminasse: vrbe itaque usque ad calculum euerfa et replanata in medio urbis foro columnam marmoream erigere fecit ubi eam ipsius euectio describitur.

Edouardus Anglorum rex philippi burgundionum ducis gener: hoc anno dolo peccatorum suorum regno deicitur: et Henricus ois eodem regno, pulsus consilio et auxilio Ludonici francorum regis restituitur: qui in regno restitutus confestim vna cum Ludonico francorum rege aduersus philippum ducem et eius filium Carolum bellum suscepit: Quamobrem indignatus Carolus ducis filius confestim numerosissimum exercitum: videlicet ducentorum milium pedum: et equum octiduum milium congregans in Angliam ad Edouardum regem pulsum transmisit: ut et ipse eorum auxilio regnum perditum contra Henricum recuperaret. Venientes autem Caroli copie in Angliam Calysium et alias plurimas civitates expugnauere: et de hostibus multas occisiones edidere: ac Edouardum pulsum in regno reposuere. Carolus vero dux dum haec agerentur: Ludonici regis mimicitiam veritus alia centum milia pugnantium in picardiam misit: ubi et danna et incommoda multa regi intulit. Edouardus autem tandem ab Anglicis nobilitatibus in regnum renouatus: Henricum hostem captum et multos principes extinxit: Quibus gestis: mox inter reges et duces et principes ac oes pax cum oium laude firmata est. Confirmatoque in regnum Edouardo dux ipse Carolus regis sororius a tributo quod regi Anglorum singulis annis pendere solebat: liberatus est.

1469

Calcidem pugnacissimam Euboie insule civitatem: quam Hieropolum nunc dicimus: hoc anno quartodecimo caledas Junij: Habumetus orbomanus Turcorum impator: pditione cuiusdam Thome Liburni cum magno christianorum et maxie venetorum dano cepit: et de ea triumphauit: ubi probo dolor oes puberes italicos ibidem inuentos acutis palis transfigi fecit: et grecanam gentem sub hasta vedem precepit. Miserat. n. Habumetus ipse impator primo Bassam suum nomine Smarium cum exercitu magno ad expugnandum civitatem: sed post longa ipsius oppugnationem cum nullo modo obtinere possit: nonissime ipsemet personaliter ex Constantinopoli cum alio copiosissimo exercitu venit: qui visa difficultate oio urbem obtinere decreuit: Quamobrem euestigio oes principes suos ad se conuocauit: et oratione populebra ad oes habuit: ac premia pmaxia pmissis occipatoribus copromisit: qui die inter se diuidentes animis accincti: duobus continuis diebus piter et noctibus cum ingenti fragore et clamore oppugnationem continuauerunt: Et haec a xibolis et bobardis: alijque oium generum missileibus repellentur et disaniarentur: ac in frustra cedentur: tanta nam cum alacritate ob principis sui pntiam: aliter alteri succedebatur: ut ne o eorum et pedem referre perperis sit: quod frequenter interiret. Bis. n. in muroz cacumibus eos enolasse vidit: bisque precipitatos: tandem nri longa oppugnatione defessi ubi remedia viderunt in vrbe eorum conueniunt: et morituri usque ad mortem certant: Urbis autem pitor Paulus Erico cum multis in arce pfugit et reliquos in certamine dimisit. Capta denique vrbe: ut diximus: Habumetus alios palis suffixit: alios obruncavit: alios discerpit: alios saxis allisit: et multos p medium scindit: qua quae cede miseranda oes vrbe vias cruore resperfit et sedauit: Qui autem in arce confugerat: vitam pacifices: arce sine oppugnatione tradiderunt: at fidefragus Habumetus arce potitus oes ad unum trucidari fecit. Tradunt. n. ea in strage multas mulieres armatas interfectas fuisse inuentas.

1471

Abulier quedam hoc anno Brixie canem: et alia Dapie catum pepercisse dicitur: Eodem quoque anno me in brixiana civitate existente: et videte quinta decima die Augusti hora vigesima secunda terremotus in eadem vrbe adeo magnus fuit: ut ciues edium et menium ruinam extimmerint: quo quidem anno grandines multas: et multis quae in locis: structionum outis grossiores cecidere.

Viri disciplinis excellentes.

Jacobus genus patricius venetus: ecclesie parauine episcopus: vir in rebus gerendis clarissimus: et in oibus scripturis tam humanis quam diuinis disertissimus et doctus: his temporibus ad agendum ingenium: De vitis omnium pontificum Romanorum librum elegantis sermone conscripsit. Scruntur et eius in diuinis scripturis quedam opuscula eruditione plena. Obijt autem anno a natali christi. i. 476.

Dominicus de dominicis patria venetus: primum Torcellanus: et postea Brixianus episcopus et dignissimus Referendarius apostolicus non modo iurium pontificij et civilis: sicut episcoporum professione decoratus: sed etiam theologie: philosophie: dialectice et astronomie: ac eloquentie egregie decoratus: per hoc tempus predicando: monendo: hortando et disputando: et pontificale officium exercendo: non solum apud ecclesiam suam: sed et apud plurimos pontifices romanos et eorum curiam omnem magno in precio fuit: et libros multos et tractatus ac sermones eruditos composuit: Quasobres pius pontifex illum vrbe vicarium sibi constituit: et legatum ob singularem eius eloquentiam in germaniam et panoniam pro pace componenda ad Matthiam Ungarie regem et Ludouicum Bavarie ducem ac Federicum cesarem misit: quos omnes sua prudentia ad pacem et ad concordiam mirifice reduxit: et magnam gloriam ab omnibus reportauit. Sixtus tandem pontifex quartus viri solertia confusus illum etiam ad Senatum venetum legatum misit: et ibidem legationem egregie perfecit. Brixiamque reuersus episcopalem domum maxima impensa edificauit: Qua perfecta: anno etatis sue sexagesimo decimotertio calendis martias anni. i. 478. hora fati sui predicta religiosissime migravit ad Christum.

Ludonicum donato patricium siliter venetum et bergomatensem episcopum: viz utique genere pietate: religiose: clementia: mansuetudine et doctria insignem: bisdem temporibus floruisse constat: cum sententiam lib. doctria et eloquentia egregium ad imitationem petri lubardi paulo potii. Romano dederit: in quo quae ingenij et litterature sue magnitudinem pre se

talit. Scrūtur et eius sparsim orōnes elegā tissime tēporibus accōmodate: quas in cardinaliū cetū sepissime portauit. Tādē vir optimus superiori āno q̄ fuit. i 484. a natali xp̄i diē obiuit: magno apō bergomates nros sui d̄siderio relicto. Sepultus at̄ fuit i ecclia sua b̄tō Vicētio martyri dicata i medio basilice sepulcro nouo.

C Nicolans Perotus saxoferratēsis et Sipōtinus ep̄s: egregius theologus ac rhetor disertissimus: ad hāc etatē et̄ pueniēs nōnulla in diuis laude digna p̄posuit: Sed et̄ ad pueroꝝ eruditiōnē cōmode libellū edidit ppulchriū: i quo nō mō eos q̄ circa p̄ma erudimēta: sed ad altiora tēdētes grāmāticē et̄ rhetoricē loq̄ docet. Cōmētarios et̄ i multis auctozibus et̄ diuis codicibus composuit: ac quedā e greco in latinū transtulit: atq̄ de metroꝝ generibus optime tractauit.

C Robertus de Latio ordiis mioꝝ p̄fessor: et̄ Agle Harfoꝝ seu Aprucij vr̄bis dignissimus ep̄s i doctrinis sacris doctissimus vir: et̄ notitie omnium ecclesiasticozū dogmatū sufficiēter instructus: et̄ vt absq̄ inuidia loquar̄ ioiūm p̄dicatoꝝ q̄ sūt aut vnq̄ fuerūt magi et̄ doctoz b̄isdē t̄pibus ob eius clarissimā et̄ admirādaꝝ p̄dicatiōis grām ab oib̄us italis multo in p̄cio b̄itus ē: q̄ t̄m̄ in scripturaz studio laborauit et̄ scripsit vt vbi q̄ Roberti p̄dicatiōnes et̄ exēplaria nūcupent̄. pluriōs. n. ad iūstructionē fideliū tractatus et̄ sermōes edidit: q̄ ab omnibus p̄sertim declamatoribus studiosissime legūtur. Adhuc superstes habetur.

batista **C** Bartolomeus cognomento Platina: patria Cremonensis: apostolicus abrenuatiator: magni ai et̄ constātie vir eruditiōnē et̄ eloquētia nulli inferior: b̄isdē tēporibus in p̄cio ex̄is a Paulo pontifice maximo bonis et̄ dignitate in dicta cā p̄riuat̄: et̄ in carcerē post ecclie suspensionē crudelissime detrudit: et̄ ibi vsq̄ ad ip̄i-
us pauli pape mortē reseruat̄: ex qua tādē post multas calamitates et̄ afflictiones equo aīo toleratas a Sixto p̄tifice eius successore liberatus: et̄ in statum pristinum restitutus nequaq̄ ingenio suo abusus p̄ter librum quem de nā rerū et̄ de obsonis ediderat. Egregiū etiā opus et̄ prope diuinum d̄ vitis et̄ moribus pontificū elegantissime confectū Sixto ip̄si pontifici maximo obtulit: in quo etiam impatoꝝ oīum: p̄ncipumq̄ ac ducū multoz res gestas inseruit. Nonnulla etiā alia opera et̄ epistolas scripsit: q̄ ingenij boīs p̄ se ferre vidētur. Demū et̄ ip̄e egregius vir anno dñi. i 481. Rome ex peste defecit.

C Bartolomeus Lepola veronensis iuris iurium pontificij et̄ ciuilis clarissimus doctor: hec tempora Patuū ordinariē legendo disputando et̄ scribendo reddidit clarissima: qui p̄ter publicas lectiones laboriosissimas scripsit hec que subiecta sunt. De simulatis cōtractibus tractatum vnum. De tutelis ciuiliū causarū librū vñū. De re militari librū vñū. De seruitutibus vrbānoꝝ p̄dicoꝝ tractatū vñū: et̄ aliū de seruitutibus rusticorum p̄dicoꝝ: ac quedā alia causalia. Obijt autē anno a natali christiano. i 477.

C Domitius Calderinus patria Veronensis rhetor luculentissimus et̄ tam greca q̄ latina lingua non mediocriter eruditus: et̄ oīum quasi qui nro seculo sunt in studiis hūanitatē eminentissimus: per hoc tēpus nōnulla sui prope diuini ingenij confecit opuscula: Quozū de numero hec sunt: in Iuuenalē: Martiale: Suetonium: et̄ in Ibiū Nasonis interpretationes edidit celebres: Saphus etiā epistolam papinij: Silias vna cum p̄perto: et̄ Ciceronis epistolas ad atticam cōmentatus est. Et nisi imatura p̄uentus fuisset morte p̄plura alia edidisset opa. Obijt autem anno domini. i 477.

C Marius Philadelphus Francisci Philelp̄i clarissimi philosophi et̄ oratoris filius eques auratus: laureatusq̄ poeta: philosophiē et̄ artium doctor: per hoc ip̄sum tēpus toti Italiē clarus extitit: qui cum eruditissimus esset vir: ea que ad altioris discipline eruditiōnem pertinere videbantur studuit emendat̄. Sune nebres etenim orationes p̄clarissimas et̄ alterius materie plurimas et̄ quidem elegantes habuit: Extāt et̄ eius ingenij opera in diuersis metroꝝ generibus edita. Ritmos quoq̄ et̄ cantilenas innumeras cōposuit: que viri ingenij celeberrimū ostendunt: Veniq̄ et̄ hic a Federico Bonçaga Marchione mātua-
no publico salario ad lectionē vocatus ibidem in anno dñi. i 480. vite finem fecit.

C Franciscus Biedus nobilissimus patricius Venetus: philosophiē et̄ iuris pontificij et̄ ciuilis consultissimus et̄ Reipublice Venete imp̄termisse deditus: b̄isdē etiam tēporibus ob doctrinam et̄ dicēdi eloquentiam nō modo a Senatu veneto: sed apud pontificem maximū: atq̄ alios christianos potētatus ad quos sepius orator missus est: maximo in p̄cio et̄ honore habitus est: qui lz̄ leges et̄ poemata: ac historias egregie caluerit: etiam philosophiam et̄ res diuinas p̄picacissimo ingenio subtilissime intellexit. Hic historiam diui Roebi confessoris ob pestis periculum: duꝝ Bixie p̄fectus esset elegantī stilo in lucem produxit: Atq̄ alia deuotionis opuscula composuit: Demū cum capitaniatus officio Verone in āno dñi M̄ccclxxxij. fungeretur ibidem vita excessit.

C Bernardum quoq̄ Iustinianum Venetū oratorum sui seculi apud Venetos principem predictis viris illustribus annuerandū puto: eo q̄ non modo apud Senatū suū venetū: Verū etiam apud curiaz Romanam: vniuersamq̄ Italiā: et̄ apud Galliam: alias quoq̄ nationes orator missus: cum altissimas eās grauissime poras: singularē semp̄ dicēdi palmā oīz doctissimoz viroz iudicio p̄secutus ē. Testes. n. sunt inuēribiles eius orōnes vbiq̄ sparte. Scripsit at̄ hic vir mēozatu dignissimus inter cetera historias.

6670

Ixtus quartus papa natione Ligorū: ex Sauona vr̄be maritima natus: Franciscus Aru-
uere antea vocatus: ordiis Adinorū generalis minister: hoc anno Paulo pontifice repen-
tino interitu sublato quinto Idus Augusti eidem pontifici surrogatus sedit annis tredecim:
vir certe ingenio tantus: q̄tū nostra tempora: que p̄cipue doctrinis viguet̄: parē potuerūt: et
p̄pterea d̄ potētia dei libꝝ scripsit: librumq̄ de sanguine christi: libꝝ d̄ futuris cōiugētib̄: et

Papa. 225.

1471

librum de conceptione beate Marie virginis : ac quedam alia. Sui nanque ante pontificatum: ac etiam in ipso pontificatu mitissime cōsuetudis et vite cōtinētissime in pauperes religiososq; maxie munificētissimus: quos oēs vno ordie amavit et fovit: ac āplissimis pūilegijs alijsq; spūalibus et tpalibus bñficijs inde sinēter adiunxit: Nā oēs mēdicātes religiosos ad emulatiōes euitādas in pūilegijs et gratijs cēsuit eē eqles. Inde in aicos et familiares iucūdus exiis ēt in delinquētes clemētē et modestū voluit noiari. pñcipes enim paupes et nobiles pñcia extores: et pñerti paleologoz filios: Bossineq; reginā: atq; alios cōplurios Turcopulos pecunijs adiuvare nō destitit: et Rhodioz milites ac Ferdinādū a turcis vexatos mira et incredibili pietate cōfouit et adiuvare fecit: vrbē Romanā cenosq; et incōpositā ac vetustate multis in locis collabentē et deturpatā p posse in oibus instaurare satēgit: et vias eius oēs cultissime et decētissime stravit: pōtē sup Tyberim maria impēsa iecit: et a se Sixti pōtē noiavit: alijs quoq; edificijs quasi immūcrabilibus tuz in vaticano: tū in vrbē apostolicā sedē exornavit et qñi nonā vrbē edificavit: vñ et vrbis novis p ditor appellari meruit. Edesq; pontificias multis in locis apud sanctum petrū non mō cultiores: sed cultissimas reddidit: vbi ēt ecclesiā novā et qdē ornatissimā fabricavit: et i ea nonos sacerdotes cōstituit: additis multis p uētibus ad eoz sustētationē: q dīna quotidie i ea suo noiē celebrarēt: hospitale scī spūs i vaticano pmagnificū qī de nouo fabricari fecit: in quo et vite sue ordine splēdide depigi voluit: et cū maxie bñissime vgis Adarie deuotissimus eēt: ecclesiā nrām scē marie de populo qī vetustate collabētē a fundamētis cū ingēti impēsa denuo erigere fecit: et ipam pfectā multis mūeribus aureis et argēteis dcorauit. Alias quoq; oēs ferme vrbis ecclesias aut instauravit aut mūeribus dcorauit: atq; alia inūera bñficia tū spūalia: tū tēporalia ipse bi Rome cōtulit: et vt breuibz cōcludā nil i toto suo pōtificate egit qd merito repbēdi possit: nisi qd et ipse vt sit suos nimīū amavit: eis dīna bñanaq; cōtribūēs pter dei et Romāe ecclesie dignitatē et hōestātē i quē sane errozē multi supioz pōtificū ēt cecidere: qd satis detestādū et repbēdendū ē: Buenos. n. nepotes suos vrbis pfectos: vñ Leonardū et Joānē successiue cōstituit. Adāfredos Imole vrbis regulos: vñ p et filius inter se dissidētes: et postmodū Ordelaphos i Soroltuio similiter cōtēdētes vrbibus depulit et easdē vrbes Hieronymo Riario cōcivni et necessario suo carissimo cōcessit: cuius qdē cōsilio arduis i rebus semp vsus fuit: hic in bīlēū a paulo pōti. pns p vniuersū xpianū orbē institutū honorifice et vtiliter in āno. 4. pontificatus sui celebravit: et beatū Bonauētūrā theologū ordīs sui in scōrū cōfessoz nūero ascripsit: hic qdaz bella iudicio multoz pter iniusticiā suscepit: et in pñis Laurētīū medicen florētīnū excōicavit: et florentinis bellū indixit: eo qd Florētini Raphaelē diaconū cardinalē adolescētē comitis Hieronymi ex sorore Violētina nepotē: ac Frāscū Saluatū pisanū archiepiscopū cū trecētis viris q Julianuz medicen Laurentij Mediciis fratē i diuē Liberate tēplo obrūcarāt: detinuisent et suspēdisent: q res cū huic Sixto pōtifi. nunciata fuisset: hortātibz Ferdinādo rege et Hieronymo comite bellū cōtra Laurētīū ipm Mediceū et florētīnos suscepit et dāna multa eis dē itulit. Aliud postea aduersus Ferdinādū apulie regē suscepit: q nollet illū Herculi essēti genero suo a venetis obfesso auxilio eē. Inde q cū Ferdinādo pace cōfecta p eo cōtra venetos pugnā suscepit: eo qd nollet ei obtēperare: et herculi essēti ablata restitue: et ppea nomō oēs Italie potētatus in eo cōcitant: sed eos veluti Clemēs sextus alias fecerat: excōicavit: maledixit: interdixit: et oibus dignitatibus pūavit: nec quoaduixit illis absolutiōis bñficiū ipēdē voluit: Būq; hec agēt febribz decubavit: et pace iter venetos et reliquos potētatus cōfecta et audita mox vitā exalauit. Fuit āt hic Sixtus p oibus pōtificibus in oibus felicissimus pōtifex oēs. n. xpianos principes obsequētissimos toto tpe vite sue hūit: et quos voluit exaltauit: et quos voluit depōsit: suis. n. sine vlla p dictione multa bñficia cōtulit: et hic multos hūerit detractores: tū ex se vit bonus et optimus pōtifex fuit. Sūma. n. alacritate et istātia aiarū custos extitit: cupiditate a se refecant: iras pōssit: et malitias oēs extirpauit: et vtutibus semp inbest: viginti. n. cardiales toto tpe sui pōtificatus creauit: et qbus tres fuerunt Romāi duo genuenses et quattuor Saouēses: inter quos Julianus sancti Petri ad uincula ex fratre nepos fuit: qui ipius corpus maxima pōpa et deuotissimis exquijs (vt decet) nono tēplo seu Sacello apud sanctū Petrum in vaticano sepelliri fecit. hic etiā multa officia noua veteribus addidit: et multoz scōrū festa celebrari instituit.

147i

C Nicolaus Tronus septuagesimus Venetorum Dux: Christophoro Mauro duci hoc anno suffectus ducavit anno vno: mensibus octo et diebus quinq;: homo sane magnanimus: perhūanus atq; eloquens: qui q; quoaduixit semper optimus civis: optimus Senator: optimusq; Aristocratices: et princeps habitus fuit. Suscepto enim magistratu confestim Partorum Rege contra Turcum socia arma coniūxit: fraudatq; pecuniā venetam viua sui effigie: maximo tamen tū publico: tum priuato incommodo: resignavit. Eo enim felicissimo suo magistratu veneta Respublica Cyprū insulam suo imperio asciuit: et herculem Estensem renitentibus multis in regnū Ferrarie collocavit: Quibus optime gestis et ipse primo ducatus sui anno mense octauo nullo christiane religionis: videlicet: iusticie: pietatis: et benignitatis exemplo pretermisso moritur: et ibidem in capella maiore ordinis minorum cum ingenti pompa sepulchro superbissimo sepellitur.

147i

C Hercules Estensis Nicholai Marchionis filius et Borrij ducis frater bs Ferrarie dux hoc anno nō sine magna contentiōe regnū paternū suscipiens regnavit vsq; in prefens annis quindecim: Vir quidē bonus: ingeniosusq; ac rei militaris scia eruditus: et ppea. 7.º regni sui āno florentini: veneti et mediolanēses

tanq̄ v̄rum magnanimum & prudentissimuz contra Alphonsum Calabrie ducem: & Hieronymum comitem: ac Federicum Urbinatem ducem sui exercitus ducem constituerunt: q̄ in Senensium agros populabūdus ingressus: pleraq; eoruz oppida statim cepit: Verum dissentiente ab eo Federico Abantue Marchione non sine suspitione prodicionis copiarū p̄te amisit: hic itaq; p̄ncipatu suscepto cōfessi Heltonoram Ferdinādi regis filiā mulierē cordatā & magnanimē accepit vxorem: ex qua iā sex suscepit filios: quattuor mares & duas feias: Deinde tertio regni sui anno Nicolauē estensem ex fratre suū nepotē adolelescentē oī v̄tute insignē: cū regnū inuadē statimq; captū interficē fecit: nā ip̄e Nicholaus q̄ regnū illud sibi deberi existabat ad patruū Ludouicū cōfugerat: dūq; p̄ tres ferme ānos ibidē p̄māssit: tādē a cōspiratoribus & aicis p̄ntis ferrariēsis ad inuadēdū regnū cōuocatus: anxietate ai & aicoz suasioibus p̄morus: vna dierū tētare fortunā statuit: & octingētoz viroz oberratorū exercitu cōgregato Ferrariā clā ingreditur: & in forz cū plausu & timpāis pueniēs ad excitādos cōspiratores & aicos clamare cepit vella vella: hoc enī p̄gnomē Nicholao erat: sed nulli ciuū p̄ id arma mouere voluerūt. Et dūq; Nicholaus eo in plausu aliq̄diu in forz cōsedissit: tādē a Sigismūdo Herculis fratre cū aliquibus rusticis & alijs militibus plurimis eius pugilibus obrūcat: vrbe fugatus ē: quē tamē insequētes tādē in paludē dilitescentē cū .xx. eius socijs cepit: & ad belionorā herculis vxorē vincitū pduxit: belionora vero cū dulcibus v̄bis suscipiēs vsq; ad aduentū mariti: q̄ Berreguardū cōcesserat suari p̄cepit. Cūq; hercules ip̄e Ferrariā redissit: p̄cipiti cō filio vsus mox sacerdotes ad nicolaū mittēs edixit vt cōfiterer: seq; ad iteritū preparer: ac sic tertio die exacto: oibus socijs in patibulo appēsis eū i arce capitali sentētia puniri fecit: & facto mane magna euz pompa eo in veste lugubri cū necessarijs suis comitāte sepeliri fecit: hic etiā paulopost comites sancti Bonifacij exigēte tñ iusticia extinxit: eorū bona suo fisco adegit: Decimo deinde regni sui āno: quorūdā amicorum suoz cōsilijs cōmotus tergiversatus venetijs: ruptisq; eoz federibus: Ferdinādo socero suo & alijs socijs colligatiōibus libesit: & vt aiūt vetustissimas venetoz imunitates violare cepit: & qdā in eoz contemptum & dānū moliri p̄cepit: lz totū oppositū ip̄e fateat: q̄ res maximū incēdiū in tota Italia excitauit: pro qua re veneti illū terra aquaq; oppugnare ceperūt & plurias terras ei abstulerūt: Et nisi Alphōsus Calabrozum dux regis Ferdinādi filius: vir prudētissimus: & in armis strēnuissimus ei auxilio fuissit: ac pius pontifex & execratioibus & armis eisdē obstitisset: de eo actū omnino fuisset: Sed tandem pace inter omnes confecta: Rodigium cum quibsdam oppidis & totum ipsius pollicinum Venetijs dimisit. Habetur tamen hic Hercules ab omnibus vir bonus: astutusque: ingeniosus: ac prudētissimus: necnon & Christiane religionis obseruantissimus: pro qua & elemosynas permultas Christi pauperibus erogare non desinit: ac diuina officia plurimū calens: illa mirifice cū ingēti impensa a cantatoribus quottidie in propria aula euz magna celebritate celebrari facit. Urbem enim Ferrariam multis edificijs & quidē clarissimis illustriore reddidit. Ip̄e quoq; cū eminētissimi igenij vir beatur: quoddā insolitū tormētoz genus adinuenit qd̄ lingua mater na passanolanta appellat: terribile quidem ac formidabile tormentum: Id tamen inuentum cuidam Bergomensis artificio suo attribuitur: Ip̄e etiā monasterium nostrum Abutine sua impensa instaurauit: ac alia consimilia edificauit.

C Cometa stella in principio huius anni circa festū sancte Agnetis appuit igneo colore rutilans crinibus longis nigrisq;: quos in occidentalem vergebat plagam: cuius quidē corpus primuz circa libe principiū fuit postea se tantū in septentrionē flexit: vt extra zodiacum migrassit: proculdubio iudicatum sit: Durauitq; diebus octoaginta: Nam breuissimū durationis Comete tempus septem dierum: Longissimū vero octoaginta Aristoteles tradit: Nec isto nondū dissoluto alter apparuit: cui erat coma ignita: que in arietis signo posita videbatur: & candam in orientalem porrigebat plagam. Sequenti quoque anno siccitas incōparabilis subsecuta ē: & pestilētie bellaq; cruetissima pluribus in locis euenere.

C Nicholaus Barcellus primus & septuagesimus Venetozum Dux hoc anno suffragijs omniz Trono Ducis suffectus ducavit anno vno: mensibus tribus & diebus sex: Vir certe: quem ob animi & co:poris doctes cum quocunq; Christianissimo principe comparare merito possumus: Qui liberalitate: gratiaque omniz non modo patricioz suoz: sed & exterarum nationū p̄ncipū benivolentiā sibi comparabat: pietatis etiā & religionis: misericordie ac munificentie vnicum exemplar ab oibus habebatur: Qui quoaduixit: Rempublicā Venetam contra Turcos optime defensauit: & p̄maxime in Scodra Illirici p̄uincie oppido maximā de Turcis per duces suos edidit occidionem: Eo enim Abumetus Turcus centū milia pugnatores ad oppidū capiēdū misit: qui tādē cū maximo dedecore discessere. Bemū hic Nicholaus de deo: deq; hoibus b̄nmeritus: & senectute bona deficiens apud cartusienfes sepelitur.

C Aluisius Salutarum Marchio Aluisij Marchionis filij Thome filius: hoc anno de mense Aprilis: patre defuncto in paternum & auitum Regnum succedens regnavit vsque in presens annis duodecim. Vir certe magnanimus: splendidus: liberalis: & perhumanus: bonarumq; litterarum non mediocriter doctus: ac rei bellicae ardentissimus amator: Qui Gulielmi Montisserati Marchionis filiam cum spe successionis dominij duxit vxorem: Quia eidem Gulielmo nulla masculina proles supererat: & illa p̄mo genita inter ipsius filias erat.

C Christhenes inelytus Rex Dacie: Supecie: Noruegie: ac Gothie: & Estonie Dux: Vir quidem Christianissimus: & multis virtutibus ornatus: hoc anno vt Romam soluendi voti gratia peteret per

1472

1473

1414

vine. Iam liberam dicitur tunc transiit: et ab omnibus potentatibus honorificentissime exceptus fuit: ea enim gratia illo proficisci ferebat: non modo ut votum solueret: sed et ut christicolam turcum aiaret. Roma itaque ingressus, pudente obitiam honorato quoque cardinalium collegio a Sixto pontifici maximo pbenigne et honorificentissime exceptus est: ac per singularem munere Rosa aurea quam pontifices singulis ante in unica palma aliam ex principibus christianis donare consueverat: a Sixto pontifice dicitur: et ibidem. non in universali italicoque principum pace agit cepit: ut scilicet anno a quo turcum coiret: sed res proficere non potuit. Undeque digressus per omnes Italice urbes transiens magno et celebri honore ubique habitus est: domum denique reuersus aliquot annis cum omni sanctitatis exemplo superuixit.

Petrus mocenicus h. s. 70. venetorum dux: hoc ipso anno. id est. calende. ianua. absens grato omnium patrum consensu: in colao marcello duci surrogatus ducavit anno vno et mensibus. 2. Optimus quidem et eloquentissimus vir: cuius rei causa omnibus gratus et dilectus fuit: quod cum domi foris ne maris impio functus esset: aliam ab Ibbelle pontifici fancibus usque in Syria ferro igneque vastavit: et caramanibus regibus venetorum sociis a Dabumeto turcorum principe oppressis in regnum eos confirmavit: et cyprum insulam a coniurationis magna celeritate ac prudentia defensa: ut atque Scodra totius albanie seu illyrici caput una cum Antonio lauredano in ea tunc protore: suo ductu: suisque auspiciis ut dictum est graui turcorum obsidione liberauit: et reipublicam feliciter in omnibus gessit: Eappet absens diu Marci procuratoris titulo insignitus est. Tandem dux declaratus: eius primo anno mense februario anno. 1476. moriens in predicatorum basilica sepelitur: adhibita a Senatu honesta funeris pompa.

1474

Hieronimus Riarius civis et nobilis Sanonensis hoc anno iactis in Imola Romadiale puicie urbe sui principatus fundamentis regnare cepit: et usque in presentia. id est. annis regnavit: Ea enim ciuitas a Thadeo mansfredo: suoque genitore aliquodiu possessa hoc ipso anno: eo et Guidacio eius filio inter se dissidentibus urbe Saleacio mediolanensium duci ex eorum consensu creditur: quibus ad se vocatis castellum novum in alexandrio agro Thadeo tradidit: et pensionem seu stipendium annuale guidacio assignavit: et ipse urbis ditionem in se suscepit: quo suscepto Sixto pontifici maximo annuente et mandante: eam ipsam urbem hieronymo huic genero suo dotis nomine: plus tamen quadraginta milibus aureis susceptis tradidit: Idem pontifex ipse Sixtus Ordelaphis mortuo primo anno ditionis. id est. 1479. in foro linio urbe disceptationibus effecit: et ipsam Ciuitatem fozolinensium eidem concessit: atque ita ab uxore Pini vidua ipsam recepit: quibus ciuitatibus susceptis: ipse hieronymus nullum humanitatis aut beneficij genus premissit: quoniam ciuibus et urbibus illis non contulerit: ut eas ad concordiam: equanimitateque ac sui benivolentiam et fidelitatem redigeret possit: eius enim humanitate: modestia: liberalitate et munificentia: ac urbanitate ipsius Imolensis ciuitas tanta pulchritudine et splendore omnibus in rebus iam refulget: ut ex ista omnium urbium fecerit ad summam ciuitatum flaminie puicie pulchritudinem puenit: Nam cum primum ipsius urbis ditionem recepit: in ea castellum seu arcem munitissimam maxime impensa crexit: et pualido muro aliquibus in locis urbem circumxit ac portas cum turribus et propugnaculis per clarissimas adiecit. Deinde domos ligamibus et luto compactas omnes deponere fecit: et alias celebres: cultasque suo auxilio erigere fecit. Urbem quoque cenosam et immodicam pulchris lapidibus stravit: atque ita tali ditione adeo ipsa ciuitas felix et iclyta effecta: ut cum opibus et pulchritudine mirummodum creverit: et mira claritate respiciat: idem in fozolino effecit curavit: modo urbem illam ad fidei sinceritatem reducere possit: hic enim princeps illustris ex Sauona urbe genuensium non obscuro: sed nobili et honorabili genere natus isans adhuc pre sublato honore sub vidua matris nomine Blaca educatus: et generosos mores et gratia affluentes habuit virtutes. Unde ex successione petri germam tituli sancti Sixti cardinalis apud Sixtum pontificem maximo in hac celsitudine puectus: sed fraus ornamenta careat: humanitate tamen et liberalitate atque prudentia cum quouis principe sui seculi comparari potest: eius namque oppositi mores: mansuetudo: humanitas et familiare ac urbanum viuendi genus eum non solum pontifici: sed etiam multis principibus carum: gratumque fecerunt.

Puelle monstrum tepestate istac in veronesi agro nascit: quod unum caput tantum habet: sed duos pedes: duasque vulvas habens ex ipsis abibus vuluis supfluitates emittebat: Insuper. 4. brachia: sed duo grossiora: quod pro voluntate monebat alia tenuiora et imobilia erant: veteres et duos circa stomachum coniunctos habebat: hanc parentes per Italiam circiferentes: precia ab insipientibus mendicabant.

1475

Symon beatus Trideminus puerulus: quem ob miraculorum frequentiam beatus appellat: hoc anno in Tridema ciuitate. id est. calende. aprilis a iudeis necatus: christi martyr efficit. Iudei enim ea in urbe degentes pascha suo more celebraturi cum christianum non haberent imolandum: cuius sanguinem in agris suis ut possent: puerum hunc hoc modo in Samuelis cuiusdam iudei honorati domum furtim deportauerunt: In cuius collo primum ne vagire possit: sudariolum apposuerunt et nocte quod fuit passionis domini nostri iesu christi dies illum super altare eorum synagoge super cruce extensis brachijs imolauerunt et primo papulum forpicibus mox genam dextram incidentes: sudibus deinde percussis hymnos eorum more canentes usque ad mortem pupugere: quo mortuo statim eius cadauer in propinquam domum eorum flumen proiecerunt: et sic innoceus pueruli sanguine perfidi et perditissimi iudei suam pascha cum omni gaudio celebrauerunt: quod deinde anxij pentes gnatum punitum: postridie eum in flumine iuenerunt: visoque puulo statim urbis protori scelus denunciarunt: Erat tunc protor ea in urbe Joanes de Salis nobilis brixienis ciuis: legum doctor: Qui visio puero exhorruit facinus: et sua versus prudentia confestim omnes urbis iudeos apprehendere fecit: et ecculeo eos sigillatim imponens: tormentis afflictis: eo ordine crimine rettulerunt: quo diligenter exatante: bis terque cognito ipse in geniti celo fidei successus omnes iudeos aut cecidit: aut orbe et urbe condignis supplicij exterminauit: et bona eorum in partem dedit. Symon vero a concubibus et pentibus collectus: et in templo deuotissime placatus multum euestigio cepit florere miraculis: et adeo intantum eius miraculorum fama precebit: ut tantus ad eam urbem ex omni christiano orbe populorum concursus ad sancti

6674

1475

huius puuli sepulchri miraculaq; visedo e factus vt et vrbis ipa cu miraculis opibus multis sit aucta. Et hoc no sine iudeoz maria ifamia: et ofusioe dictu sit. copori vo ipius pueri trideni ciues basilica plebra erexer

Confirmile et. seclis apd mota oppidu: qd e i finibus agri foxulij post gnquenu iudei pegerut. Na etia aliu puez simili mo mactauerut: p quo. 3. eoz venetijs captiui missi fuerut. et atroci supplicio cremati fut.

CBartholomeus colonus clarissima familia inter bergomates natus: venetoz exercituu maximus impa

tor hoc anno. 4. nonas nouebria: postea qd vno r. 20. annis impatori dignitate apud venetos exercuisset apud malpaga oppidu suu i agro bergomeni etatis sue ano. 75. moritur: et bergomu delatus regijs exeg is in vrbis foro iux maius replu i mirabili sepulchro: qd ipse vinet iux impij sui dignitate sibi extruxerat se pellit. Is naq; impator in auro et argeto: rezq; oiu copia sup oes priuatos italie viros precellebat. Qua ob rez et nomen celeberrimu no modo cu puicie picipibus coe: rez et puincia: e oes cu ducibus et regibus titulos: et quadam ai sui virtute formis fuit. Et qd p virtutu gradus ex domestica: vt ita dicat: forte illo cose dit: vt p vnu r. 20. annos apud venetos impatorie maiestatis munus pmeruerit: iccirco haud absurdu pu tauimus in huius opis calce i vita huius nostri pclarissimi impatoris pscibeda pter more susceptu diuti us imorari. Sui igit i pms hic Bartholomeus colonus impcrator formosi pceriq; cozporis et eximie ve nustissimeq; per oes eius etate pulchritudinis vir: magni quoq; roboz et velocissime agilitatis: et velut al ter Asael Joab frater tara gloria in pedu velocitate habuit: vt no solu hoies: s; et equos ad curredi certa mina superat. Eiusq; magnanimitas in bellis pertractadis no satis scripto explicari posset. L. faz aut gla nec oio indoctus: aut gnarus fuit. Litteratoz tu boiu amatissimus et assiduus fuit: et multoz historicoz libros: vt mirabilis ingenij vir erat subtiliter intellexit. Hac. n. ei ignoratia: ideo euenisse tradit: qd in pu pillari etate Paulo eius genitore tricij oppidi tuc dno ab eius affinitibus cupiditate dandi obrutato: et ma tre i vincula pecta puerulus ipse vltima lacessitus pauprate p deuia queq; sine l. faz pceptoz qda aimagni tudie se pferre coactus fuit. Et pmo vt rei militaris fortune sorte tetare posset: placetia ad philippu arcella te tuc in bellis clarissimu ducē: vt prima militie pcepere rudimenta pcessit: Inde ad Braciu: i a puliaz tras migrant: vbi et pzinu futuris honoribus prudēs armiger factus vias aperire cepit. De hinc ad Jacobuz cadola: q neapoli; d alphonuz regine noie obsidebat euolauit: vbi inter impatoris milites taq; Harcus catonis fi. pms enituit. Et ppa. 20. egibus illa pma pditioe pfici meruit. Paucisq; post diebus Braccio ab ipso Cadola in aqle bello ipo Bartholomeo militate interfecto: eius quoq; virtus ea in pugna ceteris pstantior declarata et pdicata in venetos euocat: vbi et sub Crimignola comite d philippu mediolani ducē bellu gerete militatur se stulit: cu quo q strenue qz magnifice d zarpellonu vix audacissimu i obsidioe cremonesi se exercuerit no facile narrari posset. Ea ob re senatus venetus ob claraz nois eius memoria et 80. egtes supra quos hēbat et adiecit. Exinde qto filio: qtaq; prudentia clarere cepit: et psertiz i saluadis venetoz copijs i expugnatione bergomēsiu: vallisq; camonice dpopulatioe. De hic et i expeditioe d Nicho lauz piceninu brixia infessissime obsidete: postmōz i defesione vone sibi p Senatu venetu credite. Et postre mo eius qd d temeritate guereri magnanimitas et fortitudo vsus sit. Senatus populsq; venetus illo tunc d deiceps retributionum meritis munificētissime coprobauit. Nec et ptermittēdu est: q postea Philippi ducis noie apud bononēses: picetes et cremonēses strenue fortiterq; ac prudēter gesserit belloz facioza lz vltimis vite sue tepozibus suspitioe ductus iniqua carceris dānatioe eum captinauerit. rez ano nec du euoluto: dux ipse vita excedēs Bartholomeus excarceratus fuit. Nec ppea segnō: imo audacior effectus suu no magno labore collegit exercitu: et iterato acceptis mediolanēsiu stipedijs: mox d gallos i expeditioez accessit: quoz suozes motusq; qta magnanimitate fortitudieq; triplici triupho fuderit. hic eius munera et illinc illoz funera testat. Dehic post transalpes tatus huius colonis nois terror galloz accolat inaserat vt quoad vixit semp ipz ducē in eoz exitiu natu horuerit. Et id Fra. sfor. mediolani dux: q i italia taq; p s Alex. enituerat. huius invictissimi ipatoris laudes i bellis ptractadis ad celos vsq; extulit. Itidē alphon sus rex iāpdē effecerat: adeo vt admirās hois virtutē atq; pstantia dixisse ferat. Et se bgomēsez ob pcepta i eū beniuolētia illūq; taracōnēsez futuz deiceps dcernebat. Eapp ferē apud pfactu regē illud pclari leonis usigne illi a pncipis vxore a pncipio olatu fuisse: quo idē pre oculis hūis leonis more militari acerrimōia ve hemēius i dies accēderet. Ad eumulū igit clarissimaz eius virtutu declaradaz inclytus venetoz Sena tus: postreō illi impij vniuersalis sceptrū tara pōpa stulit: qta vix hūani fastus et glorie capax opinari qat. At sceptro suscepto eius auctoritas oiu hostiu aios adeo suppsit: vt cōfestiz mediolanēsiu et venetoz pax subsecuta sit. Que q necessaria: qz vtilis fuerit oiu iudicio reliquo. Bartholomeo itaq; iprio cōfirmato gloriā qsi d gloria pferre sategit. virtutes quippe maiestati impatorie necessarias sūma diligētia cōplexus est. Qui et si peccator hoiz more hital fuerit: xpiane tū religionis obseruātissimus fuit: miseratōisq; i pau peres: ac pietatis i deuz. Monasteria tria sua impēsa cōdidit. Ecclesias quoq; nonnullas multis i locis cō struxit et dotauit. Angēria insup legata et ppetua p virginibus pauperulis maritadis ciuibus bergomēsi bus dimisit distribuēda: que res certe eū imortalē: et ppetuo pconio dignū efficiūt: et xpiane religiois amā tissimū fuisse demōstrāt. Excoluit pterea bgomū: eiusq; agrū: ac brixia maximis domoz edificijs: Agrū quoq; bergomēse cōplurimis bñficijs. s. pegrinas aquas maxima cū ipensa introducēdo bonificauit. In dicauitq; balnea pro lepra purgada in bergomeni agro: atq; cōstruxit. Quāto et eo i imperio pnceps hic clarueri filio: prudentia: ac beniuolētia: reuerētia ve: legationes regnz: ducū: ac pncipū ad eū frequētes ipē

declarat. Nonnunquam principes ipsi pacem et societatem ad eum petiere: et eius principes multi et quae maxime Carolus burgundionum dux: et Joannes andegavensis dux in familias eorum per privilegia autentica ascribere: et ipsorum in finibus illum vti concessere. Erat enim erga omnes multe humanitatis clementie: mansuetudinis: bonitatisque: ac ite quate humilitatis vir. Virtute vero et iustitia re magis quam verbo excolebat. Seditionosissimorum insensissimus se rebat. Eius aule aptitudo: populi et gloria eius principum aulas equit. Ubi de honore agebat pecuniarum profusissimus: nunquam pro splendore dignitatis et glorie superiorum pati volebat. Erant enim vix cum innumerabilibus pecuniis herede institisset: ditissimum fecit. Per plures enim terrarum principes diversis sub temporibus imperator hic suo sub vexillo habuit. Nonnullis vero diebus et clarissimi principes et duces eius si impendio uno exercitu se non erubuerunt. In primis hercules nunc ferrarie dux. Alexander fortia pisauri dominus. Lichus et pinus ordelaphi gemini forolinii principes. Bastor maffredus fauente dominus. Bonifacius nunc motisserati marchio. Joannes fracificus miradulanus comes cum duobus filiis. Marchus carpensis. Beiphebus anguillanus. Joannes antonius candola eques. Fortia secundus fratris ducis ex pellice filius: Gerardus: Gaipar et Jacobus mantinensi eius generi omnes: et alij multi. Tante enim eo tunc formidinis fuit: ut Federicus cesar iturus romam per legatos suos supplicem ab eo saluicoductum exposulare compulsus fuit. Has itaque huius clarissimi nostri imperatoris laudes ad multorum exemplum breui sub copeditio hic pro viribus conscribere volumus: ut nobile hominis exemplum legentes possit emulatione ac desiderio immortalitatem adipisci.

Capua genuerunt civitas: quae est in septentrionali plaga in litore euxini maris et non longe a meotide: populosa quae deus et mercatoribus plurimum apta: hoc anno quodam squarzaphico ciue generis eam perditur in turcorum manus devenit. Odio. n. Galeati vicecomitis mediolani ducis id scelus factitatum fuisse traditur: quia omni ingenio ipsa: et gentem sibi odio subijcere nitebatur: et libus principatum de eisdem sibi vendicare volebat. Superiori autem anno in creta insula inspiratione orta cretenses turcorum regi fidei dedere arma suscepturi si classes eorum mitteret: et insulam in eius potestate transferretur. Sed re patefacta pro festi imperator classis venete cum 40. biremibus armatis ad insulam navigavit. Ea quoque classis ubi a cretensibus visa est adesse turcum crediderunt: et turci nomine clamantes adversus vrbis profectos et custodes insurgentes in eis deus plurimum deservire. Vex classis imperatoris remiges et pugiles in terram exponens conspiratores omnes ceperunt: et multos eorum interfecerunt. Audientes autem hoc turci confestim in euxinum mare: quod est trax bofforum navigavit: et terrestribus copiis sequentibus propter eius expectationem apud Capuam ostiterunt: et expugnantes iacerantesque vrbem: tandem cum magna cede illo percedere civitatem ceperunt.

Cadus et tyber reliquique omnes italicae fluminum hoc anno novembri mense ex multitudinis ibrium ita excreverunt: ut et alveum effluentes multa accolis damna intulerunt: quia non secus per vias mortales navigabant: ac pro eorum fluminum alvea facere consueverat. Decrescentibus paulo post multa aialia: et quae maxime tyber secum traxit: ex quorum putrefactione et flatu maxima pestis subsequuta est.

Ferdinandus eius nominis. Joannis aragonie regis filius hoc anno helysabetam henrici hispaniarum regis sorore uxore traducta hispanie vltioris rex efficit: et nunc usque eo in regno. xi. annis regnavit. Deinde patre ioane in anno christi. i. 479. deficiente: et in aragonie seu citerioris hispanie: navarre: sicilie: baleaz: ac sardinie regna obtinuit. Et omnium christianorum regum prepotentissimus evasit. Nam henrico hispaniarum vltioris rege ab Edoardo anglorum rege superato: et vna cum uxore et filiis interfecto sola helysabetam sororem ipsius henrici superstes remansit: quam Ferd. iste adhuc ioane patre vivente uxorem duxit: et in regnum fratrum successit. Vex quum patria seu regnum diversis populorum studiis divideret: quae alij hunc et helysabetam regnare volebant: alij autem in eis quos et aliphon. portugallie rex erat: quae Joannam filiam ex sorore alia henrici neptem fovetes signare volebant: regnum dividerunt et plurimum laceraverunt. At Ferd. hic: ut erat iuvenis prudentissimus: et acerrimus propugnator in alphon. portugallie statim bellum suscepit: et post vira certamina et cedes innumeras: eum in numetano agro profligavit: et sic regnum omni pace possedit. Deinde quum christianissimus rex cesar: et regnum potentia: divitiis: prudentia: consilio magnanimitate cunctos christianorum principes excellat: fidei zelo successus anno domini. i. 480. in Andilete bleusez granate: seu betice regem secum mahumeteum sectatorem vna cum uxore sua muliere religiosissima bellum terram marique per 6. annos continuavit acerrimum: cui ablatis arundibus: maradibus: ac alijs plurimis vrbibus fortissimis: et usque alchama ipsius regni nobilissimas vrbem cum exercitu multo percessit: et illam difficillimo bello tandem comprehendit: et vna cum dimidio ipsius regno suo impio adiecit: atque et granatense vrbem regni ipsius caput in magno quae discrimine perduxit. Et nisi ad granatarum regnum adeo montuosum et inaccessibile atque frigidissimum hēret: nunc usque de eo triumphum duxisset. In exercitu enim suo Ferd. hic ad. 4. milia currus omnis generis impedimentorum honestos conducere videtur: atque innumerales pene equos et pedites adducit. Eius autem religio atque pietas in deum et pauperes permaxima referri. De quibus multa ac multa efferunt proconia tanta de regina quam ipso rege.

Andreas vnderminus septuagesimus tertius venetorum dux hoc anno Petro mocenico duci susceptus ducavit anno vno et mensibus. 4. vir quidem etate et auctoritate gravissimus: atque opibus inter venetos affluensissimus: De quo ob principatus brevitatem nil memoria dignum habuit: quod literis mandari possit nisi quod cum Ludouico francorum rege id fedus percussit: quod cum mediolani et ferrarie ducibus antea veneti percusserat. Deinde cum Babumeto turcorum imperatore pacem componere tetrauit: sed a Ferdinando apulie rege: atque a Barbara vngarorum rege perturbatus: omnia usque ad successorem suum irrita fuisse. Venit quoque in iste integreque magistratum sibi creditum per annum et aliquot menses administrasset: ut optimi principis desiderio relicto moritur: et in ecclesia servorum sepellitur.

1415

1476

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius: vltimus ex illustrissima regiaq; frācoꝝ familia natus hoc āno quū principatū in vniuersa ferme belgia. x. annis tenuisset: dū ligoncoꝝ trencosq; debellaret: apud venacū trencos oppidū a suenis magno prelio: quod p. 30. horas durauerat superatus & fusus ac p. fligatus tādeꝝ obrūcatus mortē obiuit: Vir certe fortis: seuerus: magnanimus atq; terribilis: sed iustus: liberalis: elemosynarius: ac diuinoꝝ obsequioꝝ seruentissimus obseruator: quippe qui quotidie diuinū officium & 3. missas deuotissime audire volebat. Hic nāq; ab ipsa sua adolescētia ferocitateꝝ ai sui i expugnādis hostibus p̄ se tulit. Nā quū .20. etatis attigisset annū: & gādauenses ciues a philippo patre q̄dā p̄uilegiū extorsissent: & ab eo ē eius p̄firmatione quadā violenti oportunitate obtinissent: ip̄e domū reuerius non pauca militū manu collecta in gādauiuz duxit: & impetu facto maximā de ciuibus occidionē. Tātāq; vbi illi calamitatē & terroꝝ inflixit: vt nūq̄ antea i vna pugna ex gādauensibus tot occubuisse a maioribus memorie traditū sit: vbeq; potitus p̄uilegia oia a patre collata in medio vrbis foro exuri fecit. Principatu de inde suscepto multas cum Ludouico francoꝝ rege concētationes & qdē grānes habuit: p̄ quibus multas illi calamitates intulit. Haeq; cū eodeꝝ postmōꝝ cōfecta: leodiēsisus gēmanis infēsus q̄ eius ex foꝝore ne potē eoz p̄sulē in vicula coniecisset iratus oēs belli viz in eos onertit: & ciui. ate deniq; grādi furoꝝe obteuta vniuersos in ea interfecit: & trucidauit: nec ulli quidē sexui: aut etati: seu dignitati parcere voluit. Eo q̄ p̄ bello & captiuitate tātā cedē crudelissimā Carolus exercuit: q̄ tā neq; grecoꝝ: neq; latinoꝝ: aut barbaroz referat historie. Post at cedē & direptionē editā: vniuersaz p̄suls cōplanare fecit vrbē: vt ne vnus qui dē calculus d̄ ea remāserit. In medio deinde vrbis foro erigere fecit colūnā syriaciā: in quā euerfionis cām cōscripsit. Inde q; digressus & vrbē desolata relicta p̄ Edoardo foꝝozio anglie rege & britānia a comite do ueruech & henrico pōtugallie rege pulso exercitū militū cōgregauit: & d̄ coldeꝝ & Ludouicū frācoꝝ regem bellū suscepit: & breui illū in regnū remisit: quo in regnū collocato statimā in ludouicū regē onertit: & multis euz incōmodis & dānis attriuit: qd̄ quū apd̄ Paulū pō. ro. nūciatū fuisset: mox eius cura inter ipsos res p̄posite fuerunt. His gestis ad nūsiā colonienfis agri oppiduz: qd̄ ē i ripis rheni duxit: & illū acerris obse dit: s; quū Sede. cesar eius auxilio venisset inito federe discessit in regnū. Vbi quū quiescere nō poss; cū Ludouico rege federe rupto in lothozigiā p̄uiciā exercitū duxit: & cū eo Edouardū regē auxiliatoꝝe ino canit: vbi cū multis militibus cōuenisset: p̄uiciā diu & acriter expugnauit. Vex Edouardo cū Ludouico rege inducijs nouē ānis firmatis eo ē p̄curate a bello genit. Erat. n. Carolus hic acerrimus iustitie defē soꝝ: vt p̄ illa mēda nullius iracūdiā: nullius inimicitia: nulliusq; similitatē: aut potētiā extimescēt: imo et aliq̄ do metā hōestatis excedebat. dēiq; cū mltas p̄uicias igēti cede sibi sbegisset ad nauitiā dirōis reibādi loto zigē. du. is vrbē cū i 4. milibus tm̄ puenit: i eoq; loco veniētes alias eius copias expectaturus: vt itegris exē citib; d̄ suenos: quos vsitatori vocabulo suiceros appellamus maturaret. Dūq; ibi veniētes exercitus p̄sto laret ecce suiceri coeūt: im̄ p̄uiciā ante Lucano. pximū quēdā mōtē occupauit: in quē dux ip̄e ēt pedites 400. vt i ipsi illam occuparet misit. Vbiq; suiceri hostiū copias adozunt: easq; fugatas: populariter i du cis castra aduolat: illūq; tāta strage afficiūt: vt ex 14. hoiz milibus: vix. 4. milia fugisse perhibeāt: alij at aut celi: aut p̄fligati p̄ denia q̄q; fugiētes Carolū deseruet solū: quē insequeꝝtes hostes tādē obrūcānere. Itq; co mortuo hoz illustrissimoz ducū genus oio extinctū ē. Unicā enī filiā noie: mariā hic regi here dē tātū dereliquit: q̄ Maximilianū Fed. cesaris filiū statz accepit maritū: ex quo quū duos genuiss; fili os: & ipsa paulo post ex equo delapsa fractis cervicibus expirauit. Eoq; mō hec ipsa b̄ugūcionū familia p̄ pter crudelitātē radicitus cunila est: vt oēs cognoscāt: q̄ tā p̄uidētiā hūanaz ēt rez p̄bat̄ habere deus: & quō bonos & misericordes: & nō sāguinē appetētes dilgat: crudeles at abhorreat: & a terra dispat.

Choānes maria viccomes. 6. mediolanē. dux Baleatio p̄re duce i festo sci Stehp. p̄thomar. a suis interē pro hoc āno i festo epiphāie etati sue āno. 9. patz decreto i ducē sblimatus & declaratus stāri in rēpluz b̄e marie deserē & vniuerso astāte & spectāte p̄plo: circūstātib; q; patris oibus cū vniuerso regni magistra tu bireto & reliquis ducatus ornāmētis insignitus ē. Et eius regni cura p̄ncipalis quoadusq; adoleceret matri noie bone: cognatisq; atq; qbusdā p̄ceribus d̄mādata ē. Vex quū nulla secura repiat r̄gni societas Cicus calaber q̄ regni scēta mltio tpe noueat: & belli pacifq; leges sēp dicē p̄suecāt: vir qdē callidus: & mlti rū rez xp̄ientia doctus: vbi se rez oiz moderatoꝝe didiciss;: ai adueriēs quosdāz defūcti ducis gēmanos magni spūs adolescētes: q̄ aliquādo eius conatibus obsistere possēt: eos: regno expellere curauit & tāq̄ ma iestatis reos: paulo post varijs in locis exilio p̄p̄no dānauit: e quibus duos postmōꝝe medio tollere fecit. Sup̄stites vero tādē i regnū reuersi: Cichū quē n̄ onerāt sibi fuisse infēssimuz capiūt & honesto carce re i papiens̄ arce recludūt: vbi quū machinatiōes fassus fuis;: tādē capitali supplicio mulctatus ē. Bonaz at matrez tāq̄ inuenē & in xp̄tē paulo post ab admistratiōe amouerūt: & p̄ncipalis regni cura Ludouico patruo adolescētē et Robro seuerinati: ac qbusdā nobilioribus et sapiētissimis ciuibus cōmissa ē. Qui quū et ipsi inter se dissiderēt Lud. Rob. seuerinatē mediolāo fugauit: et eius copias Cōstāto sfoz. pisauri d̄no et p̄ sāguineo suo cōmisit: q̄ res et dissēso magna incōmoda et dāna regno intulit: eo q̄ genuā et eius dicti onē amiserit: et exercitus mediolanēsis cū maxia iactura apd̄ genuā p̄fligatus fuerit: ac alia multa dāna: ip̄ē las p̄ferre et facere cōpulsus fuerit. Hic rubeos nobilissimos et p̄potētes p̄mēsēs sibi rebelles castelli s suis p̄uauit: et regno depulit: duozq; bellū p̄ defēsiōe ferrarie d̄ venetos gessit: p̄ quo ēt multas pecunias e rogauit. Hic at quū optime et pulcherrime indolis: et p̄mptissimi ingenij adolescens habeatur: optima d̄

1417

cins regime pollicetur benefica.

1477 **C** Agn r machmetb assimbei Sumcassiani filius hoc anno p̄re defuncto i regnis parthoz: psaz: medoz: mesopotamic: z armenie regnare cepit et nūc vsqz .8. annis regnat: vir certe i rebus gerēdis magnanimus: z patri simillimus: q quū essz p̄ri natu maior: vt quietus regnare posset cunctos f̄res suos statim interfecit.

C Maximilianus Austrie dux Sed. imp. filius vir p̄clarissimus z magnanimus ac i armis strenuus hoc anno a Maria adolefcēntula pulcherrima Caroli burgūdiōnū ducis filia ex consilio p̄cepz suoz inuitatus cuz potētissimo exercitu in burgūdiā accessit: z ipsā mariā illustrissimā fēinā sibi in iugē desposauit: z ob hāc rez burgūdie ducatu sibi vendicauit: z nūc vsqz octo ānis regnauit. Nō tñ hic tā maximū obtinuit impium sicut focer eius Carolus possidebat: qz ip̄o defuncto Lud. francoz rex multa sibi ademit. Quo āt tpe maria eius vxor vixit: cum oī pace regnū possedit: sed ea casu equi currentis defuncta multa a p̄ceribus suis sustinuit certamina: quum nollet ipsuz oīo super eos regnare.

C Frānciscus saluianus natione florētinus archieps̄ pisanus malaz machiationū inuētor: z ecclēstice dignitatis ac sue salutis imemor: hoc āno cōposita machianatiōe cū raphaele fauonēsi cardinali dyacono adolefcēte cum .300. hoīuz famulatu florētīā venit: z quibusdā luc factionis cōuocatis Laurētīuz z Julianū fratres mediccos atq̄ alios plures nobiliores florētinos interficere ordinauit. Atqz ita rebus ordinat[is] cōuocato vrbis magistratu in diue reperate tēplo p̄nte cardinale missā cū maxio apparatu celebrare se finxit: i q̄ celebratiōe Julianū medicē laurentij germanū a cōiurat[is] in ecclia cōfodere fecit: z dū Laurētū itez vulneratū oīo interficere statuisset ip̄e sua prudētia e manibus eoz euasit. Et florētini cognita viri perditissimī fraude mult[is] sceler[is] trucidat[is] ip̄m archieps̄ cuz plurimis cōp̄hēsus i medio vrbis foro cū hīu cpi scopali ignimiose suspēderūt: z innocētē cardinale quoad res cōponerēt detinuerūt. Quas ob res Syrtus pon. Laurētīuz medicē excōmunicauit: z oibus dignitatibus p̄uauit: ac bellū florentinis indixit. Serū illuz postmōz re diligētiōri examinatiōe cognita ip̄z cuz oibus florētinis absoluit: z ad pristinos honores

C Locuste hoc eodē āno i brixiano agro i maxia multitudine aduolarūt: q̄ brixianis z mātuānis (restituit maximū intulerūt dānū: quibus nisi Lud. mātuāni p̄ncipis sollicitudo obstitisset sara q̄qz i tota lōbardia

C Pestis seuissima hoc ip̄o āno p̄ totā q̄ italiā debaccata ē: adeo vt i brixiana vrbe s. .20. hoīuz (corrosisset. milia: z venetijs .30. similiter milia vrbane multitudis extirxerit. Eā. n. calamitatē solis eclipsis indicauit: q̄ eodē iulio mense fuit: atqz locustaz multitudo.

C Federicus gōzaga ludouici marchiois filius. 3. mātuānoz marchio hoc eodē āno patre iunio mēse defuncto in mātuānū regnū succedēs regnauit ānis. 6. z mēse vno: vir p̄ceri corporis: magneqz virtut[is] z prudentie insignitus: ac rei militaris scia n̄ ignarus: quē ob virtutū suaz p̄statiā mediolanensis dux z eius magistratus statim in multaz rez nouitate: z i sūmis totius italie difficultatibus: atqz i turbulētissima diuersarū p̄cellarū fluctuatiōe suaz copiaz gnālē ip̄atorē delegit: vt potētissimū florētinis succurreret: q̄s maxia potētissimis z neapolitani regis manus aggressa fuerat. Eo qdē accedēs n̄ pua q̄ hostes edidit facioza. Hic margaritā adhuc p̄re uinēte alemanā accepit vxorē: ex qua p̄ter ceteros Frā. p̄mogenitū suscepit filiū: q̄ eidē i regno suscepit. Tādē quū asulā agri brixieſis oli oppidū suū magnū z p̄ pulchrū a venetijs i ferrariēſi bello recuperasset: z illū cū magna glā z voluptate aliq̄ diu tenuisset: cernēs q̄ eū restituere opus eēt: infirmitate ex hoc ōera paucis diebus vitā cū morte mutauit: z ap̄o scūz Fran. i sepulchro p̄uz suoz seplius fuit.

1478

C Joannes mocenicus Petri moce. oli ducis gēmanus. 7 4. venetoz dux hoc anno Andree vēdermio duci succēctus ducavit vsqz i p̄ns ānis. 7. vir certe in tāta rez pturbatiōe tāto p̄ncipatū p̄ecessarius. Quip̄ pe q̄ prudentissimus eloq̄ntissimus: ac phūanus bitus erat. Qui magistratu suscepto ex senatus sui cōsulto publice saluti cōsulēs quū tā anno sup̄iori turci foruiliū infesto agmie p̄currisset: z oia cedibus: rapinis: z incēdijs inuoluisset veritus ēt ne i italiā penetrarēt: cū tā p. 2 1. ānos maxis z diuinijs bellis p̄ greciā z macedoniā q̄ eodē pugnassent iminēte ēt sibi n̄ puo italoz piculo ex senatus sui cōsulto a mahumeto ip̄oz p̄ncipe pacē multis difficultatibus tādē petrauit. p̄ qua ēt illi oibus reddit[is] q̄ suoz dictiois fuerāt. Scodram oppidū totius albanie caput: quā diu obsidiōe cixerat: dedit. Id tñ ab eo obtinuit: vt senatus venetus magistratū Cōstātīnopoliz mittere possz: q̄ ē bailinū dicūt: q̄ in eadē vrbe venetijs iustitiā ministraret. Quā. to deide sui magistratus āno quū Hēr. ferrariēſi dux: quē Senatus i dñinz collocauerat: vetustas venetozū imunitates violassz: dux hic inito cū Syrtō p̄. federe maximū bellū pado terraz illū tulit: atqz ip̄z sūmis exagitauit p̄lijs. Indeqz z Robtū malatestā belli sui ducē: ac classez validā q̄ Ser. apulie regē herculis focēz multis iniurijs p̄. lacescentē: misit: q̄ classis vniuersā apulic ozā populauit: z Robtus dux alphōsus regis filiū calabrie ducē p̄ligauit: z multis eius cōmilitonibus capt[is] Ro. victos in triūphi modoz p̄duxit. Robtus āt sanſeuerinus vniuersalis copiaz venetoz ip̄ator multa oppida ferrariēſi agri cepit: z milias dirēptioes ac vastatiōes circūqz fecit: ac vrbe aliq̄ obsidiōe cixit. Quā ob rē vniuersi italie p̄ncipes p̄ ferrariēſi vrbe taēda q̄ ip̄z z senatū arma sup̄ere: atqz illū mult[is] i vrbibus z castellis vexat cepet. q̄ res rē venetiā i maxio discrē q̄ p̄duxit. Uex tāta huius p̄ncipis z senatus prudētia fuit: lz d̄ re veneta actuz eēt dicēt: q̄ cū maxia glā z maḡ reipu. sue emolūmto tādē pacē recepit: ac rodigij pollicinū de ferrariēſi ducatu ademit z suo ienatu applicauit. Hic deniqz quū palatiū sancti marci casu exustuz in celebriozī forma restituere cepisset: ac quedam vrbilia cōficere propofuisset morbo pestilentiali correptus vitā cū morte mutauit: z apud predicatoros iuxta germanum ducem sepultus fuit.

- C** Veneta urbs maritima celeberrima quod hoc anno postquam .15. annis sub ditione mediolanensium subdita fuerat: excusso seruitutis iugo non sine magna contentione et armis auxilio Roberti seuerinatis eorum copiarum ducis in libertatem se vendicauit. Venetenses autem quum primum superiori anno Galeatus dux interfectus fuisset factione fiscoz nobilium in libertate se vendicauerat: sed statim fisci a factione spinularum et adunorum supanti in mediolanensium prout rursus redacta fuit. Rursus quoque a prospero doria sublata: mediolani dux ut iterum urbem sibi in potestate redigeret: id. hominum milia in eos armauit: quibus genues duce Roberto seuerinate obtinuit .8. eorum milia occiderunt: et reliqua presus spoliatis et perligatis genua redierunt: ac castelletum pugnacissimum deiecit mediolanensium presidium receperunt. **U**erum quum Prosper doria urbem occupare tetasset a Francisco fregosio et reliquis fregosijis urbe pulsus Baptistinum fregosium perini fregosi oli ducis filium ducem constituerunt. **C** Baptistinus itaque fregosius perini olim ducis filius. 30. genensium dux hoc anno e genua pulso mediolanensium dno ducatus munus suscipiens ducavit annis sex: vir quod mansueti animi et multe virtutis pclarus: et apud omnes satis iustus hitus: qui et simulatorum prulerit multos: rei tamen publicae suae pro viribus curam gessit: et quaedam sibi ablata pro posse redimere studuit: hunc Obietus doria seu fiscus pluries ducatu deicere tentauit. sed minime potuit. Tandem a paulo patruo cardinali et urbis archiepiscopo magistratu deiectus etiam urbem relinquere ei necesse fuit.
- C** Joanes cernoi sabiaci urbis illyrici dominus hoc anno a Babumeto turcorum principe dum scodra oppidum obsideret urbe deiectus et spoliatus fuit: quo supato et fugato et deiuastum et lissum munitas ciuitates cepit: et spoliavit: ac eorum ciues vario tormentorum genere trucidauit.
- C** Carolus motionus comes et pclara brachioz familia natus: vir in armis exercitatus hoc anno post pclara familia cinora cum venetis: alijque principibus gesta quum pussia et ethurie urbe fauore populi cepisset: et statim dimississet: senio cōfectus maxima cum gloria desecit: et Bernardinum filium comitem et heredem reliquit.
- C** Ludovicus sfor. Francisci sfor. filius: et Joanis philippi marie mediolani ducis patruus ac tutor in exilium cum fratribus pcuracione Licbi calabzi superioribus annis actus: hoc anno vna cum Rubro seuerinate in lombardia reuersus: verdonam ciuitatem et quedam oppida ex mediolanensi ducatu cepit: quo tremore mediolanensis magistratus pteritus exilium eorum soluit: et in gratiam illi cum suis humanissime recepit: vbi et statim vna cum Bona ducissa ducis puuli matre: ut re publicae gubernaret pmarium constitutus est: qui haud paulopost bona ducissa pcepit filio exauctorauit: et Robertum seuerinatē abire coegit: ac Costatium sfor. sanguineum suum et pisauri dñm in administrationis curam auxiliatoz aduocauit: cui et copiarum mediolanensium generalē curam commisit. Ipse enim quum sit vir prudētissimus et magne auctoritatis apud omnes itales: pacem inter venetos Ferdinandumque apulie regem: merculez ferrarie ducem: marchionem mantuanum: et mediolanensem ducatum optimam confecit: atque illam nunc usque cum magno sui preconio conseruauit.
- C** Petrus dabuson magnus rhodiensium militum magister et dominus religionis xpiane amatissimus: vir quidem religio sissimus: prudētissimus atque magnanimus hoc anno contra turcos: qui cum innumerabilibus exercitibus: et tormentis urbe rhodiā vltima vi et desperatione oppugnabant suae magnanimitatis exprimentum dedit. Nam mahumetus turcorum impator: ut supra traditum est: vbi de origine ipsorum militum mentionem fecimus: ingente classe et maximam bellatoz vim cum plurimis et maximis tormentis in rhodum contra eos expeditioz fecit: et per tres menses urbe bombardis alijsque missilibus indefinēter per duces suos lacerauit et oppugnauit. Sed auxilio sibi diuinitus dato vna cum virtute sua magna turcorum exercitus parte exterminauit: et cum magna illorum ignominia et dano obsidione soluere coegit. Nam dum turci urbes indefinēter oppugnarēt auxiliū celitus christianis affuit: qui ipsius virtute prestuit: et turcis maximū terrore incussit. Petrus autem a pontifice sexto: ceteris oibus eum rope christicolis pecunijs adiutus urbe stant lacerata diligētī curam restituit: et fortiozem ac celebriorem fecit. Quam ob rem nomen sibi et apud deum hominesque comparauit aethernum.
- C** Pinus ordelaphus foroliuij princeps: et Romani pontificis vicarius: quum annis multis ea in urbe regnasset hoc anno sine libis legitimis deficientis spurium quedam paruulus seclusis francisci fratris legitimis filijs beredez sub vxoris tutela reliquit: quem quum consanguinei predicti francisci ab impio eicere tetassent. Senatus venetus cum armis suis prohibuerunt. Verum quum galeotus mafredus fauētē dñs francisci ordelaphi sororius nepotes in regnum restituere decreuissent: exercitum in sorum litum duxit: et urbe quasi comprehendit: ac relictam Pinum cum spurio in arce obsedit: quam quum oppugnare cepisset ab exercitu hieronymi rarij fauonensis prohibitus est: sed et ipsum Galeotum urbe expellens per soluta gratia pecunia a vidua ex consensu pontificis Romae urbem et arcem accepit: et suo impio cedere Sixto quarto pontifice subiugauit. Fuerat enim hic pinus bonus: et rei militaris scientia exercitatus: et multis sub principibus cum gloria exercitus a iuuentute sua duxit. Qui foroliuenses urbes multis edificijs et potissimum arce et nouis menibus celebrem reddidit: et multas ac largas elemosinas pro viribus religionis contulit.
- C** Galeotus mafredus Astorgij Manfredi filius natus secundus: hoc anno Carolo fratre fauētē seu forti sepronij dno a ciuibus suis principatu privato ex ratena accitus: urbis dñm suscepit: et usque in presens sex annis regnauit. Hunc Carolus frater quum regnare cepisset: videret maximi animi virum: et in eo prouiam ciuium suorum beniuolentiam: ne in regno sibi aduersari posset: urbe depulit: pro qua re statim ad senatum tum venetum militaturus concessit: vbi et in ea disciplina edoctus non mediocriter euasit. Et propterea ipse senatus summo cum ebaritatis et amoris affectu tanquam filium periuicundum habere cepit: et militaribus copijs plurimum enexit: ac rebus in arduis illum exercere cepit: in quibus nunquam frustratum senatum spe creliquit. Ipse enim non modo

ire militari clarus effulsit: verū etiā panimī sui magnitudine: ac suo virili aīo plenus: ceteras omnes virtutes & mores obire nō impiger: sed assiduus semp fuit: sicut rex a se gestaz testimonia cōprobare vident. Quaz ipse bonaz litteraz disciplinis imbutus: ipse iustus: ipse libatis: ipse comis & p̄humanis: ipse eloquio dulcis: ipse magnificus & magnificēssimus: ipse prudentissimus: ipse deniq; christianissimus: rerūq; diuinaz obfātissimus: ac p̄sentissimus existat. Cuius tota intentio nō nisi ad virtutes: ad iustitiā: & ad equitātē: atq; ad mox honestatē aspiciat. Oblectat enī q̄ maxime in litteraz tā diuinaz q̄ humanaz studijs atq; musica & organis: alijsq; virtutū generibus: eius quidē cura atq; diligētia nil aliud expetere videt: nisi vt sui memoria & imōtalitatē post se derelinquat. Euz certe Luagore greco viro oibus virtutibus ornato cōparare possumus: qui mortalis quūz eēt imōtalē reliquit memoriā. Felix igit fauētia: que nro seculo p̄ ceteris flamine vrbibus cōtigit h̄c p̄ncipē magnanimū: iustū: largū: b̄nificū: libalē: ornātū lris: armis & cōsilio p̄stare: & qd̄ itali statu rarissimū h̄etur: ab oī insolētia alienū. Multa eqdē me reliq̄sse puto: q̄ d̄ Saleo isto m̄afredo memorari quīret: q̄ p̄mittant p̄ ozonis & ingenij mei defectū. Ihic vrbē fauētina nō mō virtutibus: sed alijs plurimis beneficijs exornauit. Uxorē enim illustris viri Joannis benteuoglij bononiensis filiam duxit.

C Idrumtum magne grecie ciuitas.

1480 **C** Idrumtum apulie ciuitas hoc anno ab exercitu Abumeti turcorū principis aliq̄din expugnata post infinitas hominūz cedes capitur: diripitur: ac sedatur. Post cuius captiuitatē etiam turcorū exercitu multiplicato multa castella deuantantes: infinita prope mala circumquaq; discurrētes regioni intulerunt. Nam igni & ferro omnia perdentes: regnum omne in maximo discrimine posuere. Et nisi eorum imperator Abumetes cito e medio sublatus fuisset non modo d̄ apulie regno: sed de tota italia actūz fuisse credebatur. Unde & per omnia benedictus deus: qui non secundū peccata nostra permisit nobis.

Eas ob res Alphōsus calabroz dux: qui tum senam etburie vrbem obsidebat audiens obsidionem soluens euestigio cum exercitu in apuliā properans rem suam defendere cepit.

Verum statim turcorū imperatore defuncto Alphonsus ipse confestim vrbem valida obsidione p̄cinxit. Et turci audito sui principis obitu diffisi vrbem posse tueri saluis rebus suis Alphonso sese tradidere. Qui vrbem introgressus vniuersa sibi retinuit: & turcos pro suis mancipijs reseruauit.

1480 **C** Carolus Renati olim apulie regis: & andegauenſium ducis nepos hoc anno ipso auo suo defuncto: ex ipsius aui testamento in regnum successit auitum: ac ipsius privilegia regni sicilie citra pharon obtinuit. Quam ob rem Renatus lothoringie dux: & ipse renati predicti olim regis ex filia nepos egre ferens se fore exheredatum cum copijs Ludouici francorum regis statim andegauenſem prouinciam ingressus: Carolum imperio hereditarijsq; titulis spoliaturus cum exercitu circa massiliam constitit vrbem: quamquam aliquandiu oppugnasset: & nil agere contra eum videret: in glorijs tandem domum suam redijt.

1481 **C** Abumetus seu Abemet Sultān magnus turcorū & grecorū imperator ex clarissima orbomanorum familia natus Amurati principis filius: Qui fuit Abumeti: Qui fuit Amurati p̄imi: Qui fuit Orhani: Qui fuit Orbomani: a quo ipsa Orbomanorū familia nomen accepit: hoc āno quito nonas mas postea q̄ in grecia & asia duobus & triginta annis imperasset: dum i expeditione egypti contra Sultānum eorum regem proficisci decreuisset a medico egyptio intossicatus anno etatis sue octauo & quinquagesimo vitam finiuit. Cuius corpus Constantinopolim: delatum ibidem magnis pompaz exequijs sepellitur. Is nanq; quum patri in regnūz asie successisset quattuor & viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrem in omnibus superare annixus est: Et propterea ex magnitudine rerum gestarum: Magnus turcus appellatus est. Quiq; sicut patrem in rebus gestis: ita & in vicijs: & p̄sertim senici a superauit. Nam quum post mortē patris in minori asia tantummodo regnare cepisset: illico auctis viribus: vt erat vir magnanimus: ingentes copias congregauit: & illas ex asia in europam per elefontum classe traiecit. Ubi & breui multas grecorū vrbes p̄ter Constantinopolim occupauit. Restabatq; ipsa imperialis ciuitas totius orientis columen: Ubi innumerabilia exstabant rerum p̄clarissimarum monumenta. Quam etiā summo desiderio occupare cupiens: occasionem prius querere cepit & castello baud longe a boffori littoze ad euzinum tendentis condito contra federa ex improviso agros: viculosque constantinopolitanos depopulare & inuadere cepit: & post cedes innumeras: ac multam predam abactam: contractis vndiq; copijs terrestribus atq; maritimis exercitum multum congregauit: & ad ipsam vrbem bizantinam cum multo apparatu properans illam infensissime obsedit: & ingentibus machinis oppugnare & delacerare cepit. Ubi deniq; multis i locis apertis & dirutis muris: deficiente etiam ob grecorūz auaritiāz p̄sidio:

post quinquagesimum primum obsidionis diem ipse **Abemeth** rex urbem intrauit: ac illam penitus ex-
pulsit: atq; de illa triumphauit. Ea q; capta prius imperatore **Constantino** a ianiferis obruncato: ipse
Turcus victor leone crudelior: in primis omnes sacerdotes & christi ministros sine vlla misericordia dila-
cerare precepit: & sacras virgines incestare: matronas & earum filias virgines ludibrio haberi mandauit.
Ac vniuersam plebem venundari iussit. Hinc rebus omnibus in predam datis: vt etiam nobilitatem om-
nem proorsus perderet callidus canis per tentoria queq; passim & publice edicere fecit: vt quisq; nobilis si
se redimere vellet in sui ipsius arbitrio foret. Eo itaq; rumore per castra sparso: quisq; nobilis: qui priua-
tis tenebatur custodijs se ipsum prodijt. Atq; ita eo modo complures vrbis principes & nobiles cogniti:
& ad **Turcum** perducti: dum libertatem sperarent: in miseram incurrerunt mortem. Eos namq; seuissimus
canis veluti pecora nudatos in conspectu suo trucidare precepit. Hec & his similia in peram urbem genuen-
sium coloniam comississe fertur. **Constantinopoli** igitur potitus: & in ea iperator & **Augustus** declaratus
confestim peloponnesum omnem armis cepit: & omnem christianum populum ex ea abduxit atq; in serui-
tutem constituit. Inde in achaiam mouens: ipsam & acarnaniam et epirum: & maiorem macedonie partē
atq; bulgariam totam cum rasia & serua: & quicquid ab andrinopoli samuzq; amicem: & danubium fluui-
um interiacet inuasit: & christianis omnino abstulit. **Valachia** etiam eas ob res timore concussa pro ma-
iori parte ad eum defecit. **Hosinam** postmodum ingressus tanq; horrida tempestas cuncta vastauit: & eam
cum vniuerso regno & rege comprehendit. **Lesbon** id est **mitbilenem** insuper genuensium insulam maxi-
ma cum humani sanguinis effusione cepit: atq; ipsius item infelices animas in asiam omnes transporta-
re precepit. Hec facile quidem commemorari posset viroz nobilium multitudinem: ac **Sacerdotum**: re-
ligiosorumq; virozum: quos vbiq; cruentissima cede rapi fecit. Senes iuuenesq; viros ac mulieres in pla-
rheis tanq; bonos trucidari permisit. Nullas matronas: nullamve virginibus seruauit reuerentiam. In ra-
sia etiam principibus illis: quos despotos vocant oculos erui fecit. **Dehinc Synopez** vrbez verustissimas
& trapezundam imperialem diripuit: earumq; incolas vna cum imperatore omnes captiuos abduxit. **Eu-**
botiam insuper veterozum insulas inuasit: quam etiaz vna cum **chalcide** eiusdem insule vrbe diu expugna-
uit: & tandem cum multa christianozum cede & strage captiuauit. In asia itaq; minore duodecim ipsius re-
gna obtinuit: videlicet **Pontus**: **Bythiniaz**: **Capadocias**: **paphlagonias**: **Elicias**: **pamphiliam**: **liciam**: **ca-**
riam: **lydiam**: **phrygiam**: & omnem ferme **bellespontum**: seu **moezam**: ac multa & plurima occupauit castel-
la: que commemorare longum esset. Innumeras quippe gentes & incredibiles hostium exercitus sepius:
atque sepius fudit & psligauit: adeo vt eius rei gratia totius pene orientis dominus sit constitutus: Hec pro-
pterea qui ad gerenda bella tam crudelis fuerat a spurca libidine se temperabat: imo ad eam tanq; impu-
dentissimus porcus quotidie ferebatur. In mares & feminas equaliter ardebat. **Puerorum** enim ac femi-
narum turbam pro sua libidine clausam custodiri faciebat. Hec tamen libido ipsa in eo crudelitatem mi-
nuebat: quoniam ex his quorum amore tenebatur: pueros puellasq; lenissimis ex causis persepe occide-
bat: Et vt ad libidinem perdurare posset septem vicibus in die comedebat: ac puluerem quandam suis pre-
bentibus medicis certis diebus sumebat: qua & corpus ad libidinem concitatus: etiam animus eius atro-
cior: ferociorq; efficeretur. Non enim a suis amari: sed pariter ab omnibus timeri volebat. Qui vt primuz
patris sceptrum tenere cepit in sanguinem suum crudelitatis initia edidit. Unum enim fratrem ex eadez
matre natum adhuc in cunis iacentem ad se deferri: & coraz se strangulari precepit: ne adultus aliquando
sibi aduersari posset. Hoc precipuum in eo & memoratu dignissimum erat: q; summam iustitiam omnibus
indifferenter administrabat: & virozum illustrium in bellis gerendis virtutes summopere callebat. Unde
& historias tam latinas q; grecas atq; barbaras cupidissime legere & audire quotidie volebat: & non mo-
do historias: sed philosophiam & alias disciplinas optime intelligebat. Eius autem facies: vt ex eius pic-
tura ostenditur: hominis faciem pre se ferebat. Cuius quidem aspectus horridus & atrox erat: oculi sedi
haud recti: sed in angulis reflexi: videlicet quum aliquem aspiciebat. Srons alta erat. & posterior capitis
pars eminent. Nasus in medio tumidus: qui supra labrum deferebatur incuruus. **Macilentia** enim faci-
es intra maxillas concauata & pallidissima ostendebatur. **Corpus** robustum ossibus ac nervis firmum:
quod communem hominis magnitudinem aliquantulum excedebat: quod certe a teneris annis omnibus
laboribus assuefecit: & maxime in ijs: que ad tolerandas militiam sufficere videbantur: currendo scilicet: &
equitando: hastas gladiosq; tractando. Qui quum artem inferendi vitandiq; ictus perdiscret: fustus fer-
reum ad ludum pro gladio vti consuevit: quo gladius ei postea lenior & tolerabilior videretur. Deniq; quū
plurima patris exempla haberet imitanda relicta benignitate clementia & liberalitate vicia tantum preter
iustitiam maximam complexus est. Solamq; patris in rebus gerendis animi magnitudines complecti vo-
luit: quam etiaz quada; crudelitate atq; malitia sedauit. Et licet christiana matre nobili captina natus fu-
isset: christiano tamen nomini quoad vixit inimicissimus fuit. Hic **Alexandro magno** & virtute & belloruz
magnitudine persimilis fuit: & ipsuz felicitate & rez gestarum gloria superauit: q; ad cilicie angustias cum
exercitu accessit: quo in loco **Alexander** memorabili clade **Barium** superauit. Hic quū innumerabiles ge-
nuisset filios ac filias: **Baiffetuz** & **zailabuz** post se dereliquit legitimos: pro quibus eo mortuo magnos tu-
multus **bizantinas** vrbez inuasit: quuz alij **Baiffetuz** natu maiores imperatorem postularent: alij **zailabuz**
minores viroz ferocissimuz: vicerunt tamen **Baiffeti** amici. Ac sic tandem eo absente principes **Baiffeti**

filiū patris noie imperatores constituerunt. Qui tandem constantinopolis veniens maximus sepulchro pa-
terno impendit honores: atq; ille tale epitaphiū in greco sermone conscribi fecit. videlicet
Qui vici innumeros populos: tot regna: tot vrbes
Solus: et immensi qui timor orbis eras.
De rapuit quecumq; rapit mors improba: sed suz
Virtute excelsa ductus ad astra tamen.
Maior alexander non me fuit: bannibal: et non
Fuderit ausonios tot licet ille duces.
Vici victores danaos: domuiq; feroces
Chaonie populos: saurumataq; truces.
Pannonius sensit quantuz surgebat in armis
Vis mea: que latio cognita nuper erat.
Et facide sensere manus: has sensit arabiq;
Et mea sunt perse cognita tela duci.
Mens fuerat bellare rhodon: superare superbas
Italiaz: sed non fata vedere moduz.
Hei mihi naz rapuit mors aspera queq; sub alto
Pectore condideraz vertit et hora breuis.
Sic hoīuz fastus eunt: et sthemata: sicq;
Imperia: atq; auruz: quicquid et orbis habet.

1481

C Baissetus itaq; primogenitus Abumeti seu mehemeth secundus ex turcis grecoz imperator hoc ipso
anno sexto calendis iunij ex Caramani prelio Constantinopolis veniens imperator et amiratus constitutus
vsq; in presens quiq; annis imperauit. Huc ppter eius mansuetudinē atq; clemētiā Basse omnes necnon
et constantinopolitani proceres etiaz absentes et in caramanū exercitus ducentes pro maiori parte sibi impa-
tores et Admiratū delegerunt: licet alij ad Jailabuz eius fratres propter ipsius ferocitatē plurimū inclināre
tur. Id quoq; eoz pater Abumetus fieri peroptabat. Eas enim ob dissensiones ipsius fratribus absen-
tibus magne cōcertationes et cedes in constantinopolis a turcis factitate sunt. Suscepto itaq; imperio cō-
tinuo varijs bellis et periculis hic distrabi cepit: quia hinc a çailabo fratre: qui magnos motus in asia: vbi
regnare cupiebat: concitauit. Ipse enī çailabus vbi intellexit que in vrbe regia gesta fuerant: statim cum ma-
gno exercitu pusiā seu bursam vrbes occupauit: et se ibidez regem cōstituit ad que paulopost Baissetus eū
ingēti exercitu accedens illū statim non inuenito prelio superauit: at ipsuz pusiā protinus fugauit: atq; to-
tuz id anitum regnuz mox obtinuit. Hinc etiam Baissetus a Nicholao gygni macedonie oliz duce distra-
bitur: eo et ipse mortuo Abumeto statim amittaz ditionez cum ingenti turcoz cede obtinuerit. Nec dissi-
milia egit Joanes cernoi: cū quo tandē pace confecta preter sabiacum vrbes omnia sub aliquo annuo tribu-
to restituit. Atq; Athabias yngaroz rex eidem maximū bellum indixit: et illū prozsus ex danubij finibus
eiecisset: nisi Federici imperatoris exercitus ductor pannoniā igni: et ferro ac populationibus dnastare ce-
pisset. Veruntamen Stephanus valachie episcopus acceptis a Athabia rege copijs hunc valachia: id est
missa superioze vi et armis expoliavit. Necnon et Bernardus rulla pirata eidē mortuo patre multa damna
et vastatiōes intulit. Atq; alia infinita prope mala Baissetus hic a xpianis et turcis: ac alijs nationibus susti-
nuit. A quibus tādē laboriosissime libatus mox ad turcoz vsuetudines se cōtulit: et i libidinibus et cōmestatio-
nibus et ebrietatibus: ac auaritie totū se demersit. Vex aliqua potius calliditate et deceptionibus q̄ armis
suo imperio adiecit: inter q̄ risanum oppiduz quodā astu e manibus Athabie regis: ac lichestoniū: et mō-
tē castruz pugnacissimas vrbes i ripis danubij cōstitutas e manibus pdicti Stephani valachie episcopi si-
miltter eripuit: pro quibus danubij transitum sibi aperuit.

C Joānes Scāderbechi filius: cui ppuz nomen Alexāder castriotus erat: vir qdem magnanimus et viri-
bus admodū fortis: hoc eodez anno audita Abumeti pdicti morte et ipse i illyrico exercitu cōgregato nō
longe a croia predictū Baissetus impatore paterna dictione cū ingēti turcoz strage spoliavit.

C Federicus montifferetri vrbini ymbrie ciuitatis primus dux hoc anno mense septebrio apud ferrariam a
venetis oblessaz existens exercitus dux: quū multos annos apud vrbinez et eugubium ciuitates regnasset
plenus dieruz: suuz ibidez diez clausit extremuz. Cuius cadaver vrbini perlatum in paternis sepulchris se-
pellitur. Vir certe militari gloria plurimum insignitus: et humanaz litteraruz ac prudentie et eloquētie de-
coratus. Qui ab ipsa sua adolescentia vsq; in seniu co: pore exercitatus militarē audaciaz nunq̄ remisit:
sed corpus suū multis periculis obiectans multa manu propria edidit fortitudinis opera. Cuius rei gratia
ipsum omnibus i rebus Sertorio Romano comparandū puto. Nā sicut Sertorius pugnādo corpus mul-
tis periculis obiectans alteruz amiserit oculos: sic et iste qui nunq̄ nec voluptate: nec metu superari potuit.
Fortissimus quidē in aduersis: et in secundis casibus ita constans et audax fuit: vt omnes nostri seculi im-
peratores antecesserit. In cunctis vero vel ingenio: vel astu que cōficiuntur occupatione locoz: et preue-
tione hostiū: celebritate: fallacijsq; quoz expediret profundissimus artifex fuit. Deide i remunerādo lar-
gus: et in puniendo mitis et clemens. Quibus ex virtutibus plurimuz illustratus ab omnibus italie princi-

pibus et potestatibus: ac summis pontificibus plurimis semper honoribus et beneficiis platus fuit: et quoniam a Sixto quarto pontifice maximo ex vicariatus titulo ducatus dignitate cum ingenti gloria insignitus fuit: hic itaque et si in bellis gerendis vitam suam consumpsit: christiane tamen religionis observantissimus fuit: ac pauperes religio-
sos et doctos viros summope amavit: Hic verba sua verbinatè et templis monasterijsque ac alijs regijs et quodam su-
perbissimis edificijs: et quoniam maxime bibliotheca toto orbe celeberrima illustravit: necnon et munitissimie: cellissimis
que muris fortissimam fecit: Duxit autem Baptistam uxorem Alexandri Sforzie pisauri principis filiam: ex
qua duos tantummodo suscepit filios et plures feminas.

C Guido itaque predicti Federici filius secundus Urbini dux: hoc ipso anno patre defuncto et sepulto: quum
esset etatis annorum duodecim quintodecimo calendis octobris ducalibus insignibus exornatus in Ur-
bino et Eugubio urbibus sub tutela Octaviani patris sui regnare cepit: et nunc usque .4. annis regnavit.

1482

C Pandolphus Malatesta Roberti malateste principis ex pellice filius: hoc eodem anno et mese patre ex pro-
fluvio veteris Rome defuncto ex ipsius testamento cedente etiam Sixto quarto pontifice maximo in princi-
patu Arriminensi adhuc adolescentulus succedens: regnavit nunc usque annis quattuor: Hunc autem pater
cum nullum ex Elisabetta uxore ducis Federici predicti Boniferrati filiam haberet filium: consentiente Sixto
quarto pontifice sub noneræ tutela heredem et successorem sibi constituit: et ipsius protectione ipsi pontifi-
ci et venetis commendavit.

C Constantius Sfortia Pisauri Civitatis regulus: hoc anno augusti mense cum in eadem urbe post patrem
Alexandrum undecim annis regnasset: febre valida consumptus intestatus vita excessit: et in eadem urbe se-
pultus fuit: hic namque Constantius Alexander Sfortie Imperatori fortissimo et strenuo ex Constantia va-
rana muliere cordata genitus fuit: que cum in effusione illius defecisset: id Constantij nomen ab ipsa co-
sequi meruit: Qui et ab ipsa infans usque ad virilem etatem eidem patri ita semper amantissimus et obser-
vantissimus fuit: ut merito Bemetrio Asiæ regi comparari possit: Nam et ipse sicut Bemetrius rex sem-
per patrem magis obverax: sinceramque benivolentiam: quare ob potentie dignitate metuebat atque ama-
bat: ac illi parenti suo amantissimo post exactas adolescentias: ob amoris magnitudinem in bellis pertra-
ctandis magno in periculis fuit adiumento: et in laboribus solacio: atque in victorijs congratulatio: Nam
que obrem maximam gloriæ et honoris: ac generi suo immortalis acquisivit memoria. Fuerat enim Constā-
tius hic imprimis studio genitoris egregie litteris humanis eruditus: et bonis: optimisque moribus apri-
me institutus. Factus deinde princeps et dignitate suarum et Republicarum consilio et armis ac alijs favoribus
multis iuvare et augere curavit. Et ideo urbem suam (et parvam) et edificijs: alijsque magnificentijs pluri-
mis: ac viris preclarissimis illustres: celebremque plurimum effecit: Unde et ad coercendos Pyratas: ne
urbem invadere aliquando possent castellum superbissimum in maris litore magna cum impensa edifica-
vit: et Burgum magnum dudum a patre incubatum ipse mirifice complenit: Atque ipsius edes sumptuosissi-
mis impensis in hanc formam qua nunc cernuntur: ipse redegit: ac civem ad id faciendum suavit. Erat enim
pre omnibus splendidissimus vir: quod quam maxime in nuptijs magnificentissime et lautissime celebrat
ostendit: Nam quum Camillam illustris Marini Martiani filiam ex regio Aragonum genere natus acce-
pisset uxorem: eius nuptias tanto cum fastu et apparatu ac pompa celebravit: ut Rexis regis convivium
diceret: Et propterea ex illis conviviorum quedam confecta fuerunt opera. Fuit itaque Constantius hic
homo dignissimus: cuius quidem nominis sempiterna manet memoria. Eius autem pater Alexander
Sforzia: vir plane fuit omni armorum virtute maximus: qui suis preclarissimis virtutibus ipsam pisauri
sem urbem a malatestis principibus: partim uxoris dote: partim pecuniarum solutione Sfortiadis primus
acquisivit: Verum hic cum nullam masculinam prolem ex ipsa Camilla uxore suscepisset: moriens Joannem
Sforziam notum parvulum a pontifice legitimatum sub uxoris cura habuit successorem: Quibus videlicet
Camille uxori et spurio Sixto pontifex quartus illam confirmavit.

C Anselmus Etruscus: ex oppido Montisfalconis oriundus: ordinis Eremitarum sancti Augustini
generalis prior: Vir quidem memorabilis et doctissimus: atque moribus et sanctimonia preclarus: ad
hanc usque tempestatem: et legendo: docendo ac disputando magno cum nostre religionis predicamen-
to peruenit: Et quedam monumenta memoratu digna (ut quidam aiunt) scripto mandavit: que ob superbie
notam adhuc in luce producere recusavit: Hic ad generalatus dignitate hoc anno: qui est. MCCCCLXXXV.
licet renitens Senis assumptus est.

C Marcellus Ficinus natione Florentinus ingenij eminentissimi et prope divini utriusque lingue erudi-
tissimus et multarum scientiarum locupletissimus vir: atque inter platonicos doctores facile princeps: hac
nostra etate septem et triginta platonis philosophi libros: qui antea neque apud grecos facile inveniebant
maxima cum diligentia latinos fecit: et ad Cosmum petrumque eius filium: ac Laurentium nepotem clarissimos medice
os Florentinos primum: deinde omnibus in lucem produxit: Neque eo quidem labore contentus fuit:
quin et ipsius Platonis mentem partim argumentis: partimque brevibus commentarijs explicare tenta-
vit. Indeque et Mercurius trimegistus ac alia quedam ad eosdem Medicos transtulit.

C Alphonsus calabrus dux Ferdinandi apud regis filius: hoc ipso anno rebus cum patre Sixto .4. pontifice ex nea in ferrariensi
agere in subsidium sorozij sui berens fer. du. obsessi cum exercitu in vene. puenit ubi et statim ab ipso patre Sixto mediola. du
ce florētini: bononi. alijsque multis colligat. italie principi. vltis copia: ipator vno oinz pflu designatus cuestigio

1483

ingebres copias tum equestres: tumque pedestres conglobavit: quibus congregatis universi principes apud Cremonam contulerunt: et facto conventu de mente omnium ut Venetos ab obsidione Ferrariensi dimoverent: in bergomensem agrum primū duxit: deinde olio flumine transadato: in brixinensem: ac veronensem agros puenit: ubi multis captis castellis venetis propter armorum multitudinem formidabilis esse cepit: Uex cum id bellum mediolanensibus danosus et onerosus videret: cum exercitum aliquodiu per hincos agros circumduxisset: intercedentibus quibusdam ex primariis mediolanensibus: pax post annum cum omnibus copioita est: atque ita veneti soluta ferrariensi obsidione: et receptis castellis suis: pacem et leges pacis acceperunt: quibus ita gestis: Alphonsus post annum cum bona probitate laude in patriam rediit: hunc itaque Alphonsus hoc loco pro more suscepto illandatum silentio pretere iraque: cum res probabiles laude digne de eo adfuerint multorumque res bellicas diu cum multorum dono et incommodo: et aduersus potius Romanos etruscosque omnes gesserit: ac multas direptiones (ut sit) permisit: salua tamen multorum pace: illum certe prudentissimum: humanissimumque: ac amicorum studiosissimum esse debemus: omittendo. n. bellorum multorum faciora: modo ipsa modo aduersa a se gesta: hoc scriptum et memoria eterna dignum opus quod explicatum singulis animis facere consuevit: ut quod dragemali tempore sepositis rebus bellicis totum diuisum lectioibus et orationibus predicatioibusque: ac eleosynis se dedit: et demum in cena domini plurimos christi pauperes tanquam verus christus ad se conuocat: et multis illorum pedes: non tanquam dux aut nobilis: sed veluti religiosissimus christi famulus omni cum humilitate et reuerentia lauat tergitque: ac praedico eisdem per ipsum administrato cum singulis vestimentis atque alijs muneribus a se in pace dimittit: alia atque alia virtutum opera a se gesta referunt quae hominis religionem et bonitatem se ferunt quae comendat legum est. Hic Ipolitia illius quodam die mulieris Blachemarie mediolanensium ducisse filiam duxit uxorem: quae certe cum in omnibus sit mulier sanctissima: et tate virtutis et sanctimonie predicatur: ut ad has virtutes suis exemplis et monitis Alphonsum hunc maritum suum perducere annexa sit.

Federicus Lotboringie dux Renari olim Apulie regis ex filia nepos: cui superioribus annis Carolus burgundionum dux multa dona et incommoda intulerat: ac quaedam de eius ditioe sibi abstulerat: hoc anno a venetis et a Sicro potius antea sollicitatus sub spe apulie regni obtinendi quod sibi ex hereditate matris debebat: venetias sibi magnis stipendijs sollicitationibus venit ubi et a senatu veneto maximo cum apparatu et gloria exceptus est. Atque ibidem federibus cum venetis pennis statim in ferrariensem obsidione et oppugnatione cum exercitu coeessit. Is etenim: sicut olim auis recuperandi apulie regni cupidus: omnem industriam et vim posturus: in Ferraria obtinenda venetis pollicitus est. Uex supueniente Alphonso Calabrie duce et maximis exercitijs congregatis hunc venetos in agros bergomenses brixinenses ac veronenses conducens: atque ibidem eisdem exercitus circumferens et multa castella capiens venetorum ac ipsius Renari vires eneruauit. Quobrem Renatus hic cum sibi vires deficiente conspiceret: ac et infirmitate ex malignitate aeris ferrariensis contraxisset: eodem anno rebus infectis in patriam suam adhuc languidus rediit. Hic namque Renatus hitus est vir optimus et rerum diuinarum amator: sicut et sui antecessores viri christianissimi.

Viri disciplinis excellentes.

Joannes Capoli natione Tollosanum ex ciuitate Ratinensi oritur ordines predicatores professus: vix certe: ut eius scripta testantur virtutis amator: et totius theologie vitarum purissimum exhibitor: usque ad haec ipsa cum magna sui ordinis et theologie doctrine precione puenisse ferunt: quae cum diu et Tolose philosophiam: ceterasque scientiarum disciplinas ac ipsam sacram theologiam accuratissime docuisset: et cunctos predecessores suos theologos elucubrasset: atque enoluisse: et ipse ad multorum utilitatem super. 4. scriptis libris ceteris omnibus doctis ac vtilibus in. 4. pulchris voluminibus conscripsit: quae ob eorum pulchritudinem et dignitatem ab impressoribus in lucem prodita sunt: In quibus profecto se doctissimum et virosum illustrium studiosissimum fuisse ostendit.

Thomas anglicus diuini ordinis Eremitarum Augustini professor: sacrarum litterarum certe subtilissimus atque doctissimus magister: et ipse haec nostra tempora reddit clarissima: qui sua doctrina: suaque eloquentia non modo Anglicorum: vix etiam Italicoz plurimum illustravit Gymnasia: Is etenim cum tenacissime existeret memoriae atque diuino floreat ingenio: velut alter Esdras hebreus Joannis Scoti opera adeo memoriae sibi commendauit: ut si deperdita omnino forent: ipse suo ingenio: suaque mirabili memoria in lucem reuocaret. Et ideo cum nunc publice in Patauino sacras edoceat litteras: a multis rogatus illa castigatissimae: et quasi de nouo edita impressoribus librorum obrulit imprimenda. Hunc autem doctissimum virum multos tractatus in dyalcticis: philosophiaque: ac theologia confecisse tradunt. Et propterea ex Anglia in Italiam a Patauino studio publico salario ad Theologiam edocendam superioribus annis conuocatus fuit.

Antonius Roselus natione Etruscus: Vir utique bonus et multa prudentia apud omnes existimatus: et iurium civilis: pontificique: ac aliarum bonarum artium plurimum decoratus: hisce temporibus postquam annis multis Patauij magna cum gloria ius civile docuisset: et vitiis sublatis est: qui quibus egregie doctus esset: de Adonarchia: potestateque pape plurimos edidit libros: ac quosdam tractatus ad ius civile pertinentes post se scripto reliquit.

Benedictus capra et ipse Romani pontificisque iuris plenissime doctus ac rerum antiquarum nonarumque scientiarum plurimum decoratus: homo sane modestus ac multa comitate perurbanus: hac ipsa etate postquam diu Perusij leges egregie docuisset: ibidem in decretalibus egregios conscripsit commentarios: atque consilia confecit plurima: quae hominis doctrinam pre se ferre videntur.

C Barbaria natione siculus iuriiu civilis et pontificij consultiſſimus vir et oium plane italoꝝ hoium ea i facultate ſua contradicte pnceps: hac noſtra vltima tepeſtate Bononie ſcolaribus ſublatus e: q̄ q̄te doctrine q̄te q̄ docedi et legedi ac conſultadi granitaris vir fuerit ipſa bononiensis ciuitas q̄ studioꝝ mater nuncupatur p̄ annos plimos ſuo maxio et anno ceſu liberaliſſime ſibi collate p̄ſtata e. Lo. n. a bononiensi magra: in multo p̄cibus fatigatus: p̄ multa ſpa i ſuo gymnaſio acutiſſime doces palma doctoꝝ ſui ſeculi reportauit: q̄ certe et exteri adoleſcentes ex loꝝiq̄s rmonisq̄ natõibus illo plimi accedetes p̄ ipſius eportada doctria atq̄ ſapia q. ſ. ab eo doctiſſimi eualerut: no ſolu doctria: ſz et vocibus q̄bus poterat miris laudibus atq̄ p̄conijs vbi q̄ p̄ſtati ſu: Ipſius quoq̄ facuſſima p̄ſtatiſſimaq̄ ac mirifica ſapia: p̄ filioꝝ multoꝝ a ſe editoꝝ co- dex optime demõſtrat q̄ q̄dem nuprime ab ipreſſoribus i luce p̄ductus eſt:

C Ioanes alamanus i moie regio natus philoſophus qdẽ et aſtronomus maxius atq̄ lingua ta greca q̄ latia ſufficiẽtiſſime doctus: hac quide tepeſtate ob aſtronomia: aliaſq̄ mathematicas diſciplias et germanie pa nonieq̄ ac Rome multo in p̄cio e habitus: q̄ cu in yngaria calẽdarii perpulchꝝ: alia qdã in aſtronomia magno cu labore et celebri ſuo igenio copoſuiſſet: ac et quedã i rhetorica magri Berardi cremonensis caſſi gaſſet: a Matbia ipſius regionis rege ac Wureburgẽſibus ciuibus p̄petuo donatus fuit ſtipẽdio: que cuz Sixtus. 4. pontifex Romã ad emũdanda pascalẽ Dionyſij p̄putum ad ſe vocaſſet: aut multo poſt cu maxi mo ſtudentium iactura peſte defecit.

C Ioane britanicu ex pallatiolo agri brixiani oppido ortu viz igenio p̄gregiu ac bois oibus diſciplis orna- tu nuẽ brixiana hz ciuitas et eius doctrina ac ſcripti plimu decorari vi: qui p̄ter adoleſcentuloꝝ multoꝝ eru ditõez oneribz plenã ad multoꝝ doctrinã et p̄ſolatoez p̄metarios p̄gregios i p̄ſeu volateranu poetã qdẽ ob ſcuriſſimu tata diligẽtia et induſtria coſcripſit: vt rater nuẽ ip̄e luce clarioꝝ heat alios iſup comẽtarios et qdẽ ortatiſſimos i Stacij papinij achileida tara cu eruditõẽ iterpratus e: vt i his nil apliõõſiderari poſſit. Scri- pſit et i Qui. methamor. no muere induſtria q̄ ip̄z poſcebat opus. Alia quoq̄ cu ſit iuuenis et induſtrius ac i multis eruditiſſimus idies p̄ficere dicitur: que proprie diem i luce p̄ducẽtur. Eas obres atq̄ alias ipſius vir tutes a brixianis ciuibus plurimum gratis caruſq̄ habetur.

C Gẽtilis Belinus natõẽ venetus pictor celeberrimus hiſidẽ ipibus no mo orbẽ venetu ſz et (vt ita dixeriz) italiã totã ſuo iaudito et admirãdo pigedi mo illuſtrare vi: cui tata collata e pigedi gra vt cu q̄buſcuq̄ anti q̄s et exq̄ſitis pictoribus ta grecis q̄ latinis ſine iniurta merito p̄parari poſſit. Cuius qdẽ virtutes cu et ad aures. Habometi turehoꝝ p̄ncipis pueniſſet. Deſiderio videdi eũ fragraſ ad ſenatu venetu ſupplex ſcrip ſit: vt illu ſibi dono coſtãtinopoliz p̄ ſingulari bñficio mittere digneret. Ad que tadẽ accedẽs vt ipſius peri tiã teptare poſſet (poſt plurias et incredibiles eiõ picturas) atq̄ alia p̄pe innumerabilia eũ depigẽ ſim: deniq̄ vt ois induſtria magis ac magis experiret ſeip̄z i p̄pã forma reduci cogit: cuius qdẽ imaginẽ ſibi ſimillimã eũ ipato: p̄ſpexiſſet: admiratus viꝝi virtute dixit illu cũtos pictores q̄ ynõ ſuere excedere: et p̄terea p̄feſti i benivolẽtie et legallitatis ſignu ipm ſuũ familiarẽ coſtituẽs et comitẽ palatinu egieq̄ auratu cu quibuſdã ſu is iſignibus et monille creauit: et a ſe laudatu cu celebri p̄uilegio et donis multis i patriã remiſit. Vbi ab ipõ ſenatu Veneto cu multo illaritatũ vultu exceptus e. Et ad pingẽdas ipalatio dñij venetoꝝ iſtorias inter miſſas cum magno premio remiſſus eſt.

Anocẽius papa eius nois. 8. p̄ſia genuẽſis: p̄re Harõ ex ciboꝝ ſãilia mediocri: ſz hõzata natus i ioãnes baptiſta atea vocatõ poſt Six. põ. ex cardinali p̄ſbyto ſeõ eccilie: hoc ãno idi. aug. põti. cre. Dap. 224
anus ſedit añ. Hic cu inter ceſos p̄res paupioꝝ: huilioꝝq̄ ac huãnioꝝ h̄ret pp̄ ipſius huã nitarẽ ac comitatẽ põtificu munus obire p̄meruit. ferebat et i rebus gerẽdis prudẽtiſſimu atq̄ 1484
magnanimẽ et coſtãte: eo q̄ et Senis ac i ipã vrbe legatõis officiu optie ſuctus eẽt: et magnã ſui re

6683

gimie et prudẽtie ſpẽ p̄ribz õdiſſet: cuius qdẽ põtificatus p. 2. añ. iſelix plimu fuit: et multoꝝ belloꝝ plenus et q̄ a p̄nõ multa cu iſtãtia ab oibus potẽtariibus expetiuit difficilime tadẽ obiuit: q̄buſcuq̄ et oratoribus a p̄nõ ad p̄ſtãdã ex more obediẽtia ad ſe v̄erẽtibus: ſumope pacẽ et concordia p̄ſtulabat: armaq̄ oibus õpone mada bat: ſz inimicus hõ vt bois eius õſiderijs obſistere poſſet: aut paulo poſt i lãgozẽ maximu ip̄z p̄duxit: et ſtari v̄ſinos et colũneſes v̄bis p̄miores ac potẽtiores magnũ diſſidiũ excitauit. Vtu eteni iter ipas ſãilia ſimortale odiũ interceſſerat: qd̄ viuẽte Six. põ. ſopitu eẽ videbat: ſz eo põ. õſuncto: colũneſes õ v̄ſinos ar ma ſuſperũt et multõ eos icõmodis ipos affecerũt: ac vniuerſã vrbe p̄turbauerũt: q̄s obres multõ ſceleratõ et dãnãtõ i ipã vrbe et ex licẽtia peccãdi data fuit: q̄ res cu alijs multõ animi dolorẽ magnũ põti. ipi iſlixit. in deq̄ p̄ eccleie libertate et ipſius ſubditoꝝ: v̄z aq̄le v̄bis et alioꝝ magnũ bellũ õ Ferdi. apulie regẽ ſuſcepit: et Robertũ ſãſeue. maxia eũ ipẽſã õ ip̄z ducẽ p̄duxit: ſz poſt varias terraz populatoẽs tadẽ rogatus pacẽ cum oibus facere voluit: ea. ſ. lege: vt rex ipſe tributũ eccleie qd̄ ſingulis añ. pedẽ õſuenerat: qd̄. ſ. Six. põ. rela xa uerat: de cetero. põ. Ro. p̄ſoluẽt: vtq̄ regni p̄ncipibus õ regẽ crectõ: oio rex ip̄e p̄cẽt: atq̄ vt illũ iureiu. aſtri xit: ne deiceps õ põ. ro. arma mouet: ea q̄z i pace diſſidia v̄ſinoꝝ: et colũ. p̄poſuit q̄bus ex rebus magnã õ- tutõ et coſtãtie laudẽ reportauit. multa qdẽ et circa põti. dignitatẽ: r̄eq̄ pu. xpianã nec ñ amicoꝝ vtilitatẽ facẽ et ordiare. p̄poſuerat: ſz ob ipis brenitatẽ: ſuãq̄ iſfirmitatẽ: ac belloꝝ et epidũ. p̄turbatoẽz ñ adiplẽ mõ: ſz nec icipe potuit: Bñficiũ iũ et circa decũ amicoſq̄ p̄ viribus ſe õndit: nã i p̄mis poſt adeptam corporis ſanita tẽ: iter cetera. p̄ gratiaz actione monaſterio noſtro et eccleſie ſancte Marie de populo argenteam eccleſiaz miro artificio elaborãtam cum magna clerũ: populique frequentia ipſemet ſuper altare obtulit: atq̄ alia

quibusdā ecclesijs p̄i s̄q; locis m̄tera cōdōavit. Suis at̄ p̄tibus z agnat̄ aliqd̄ b̄ficij signū on̄dē m̄ime po-
tuit: hic post b̄ficiū s̄ntat̄ adeptū: rogatus heliopoldu. oli austerie ducē iā diu defūctū ob crebra eius mira-
cula enarrata i s̄coz p̄fessoz numero agregavit. Et venetos ab iter dicto ecclesijs cēsura i cos a p̄deces-
sore suo fulminata liberavit z absoluit: z sibi confederatos amicosq; fecit.

1484 **C** Joānes frācisus gonçaga eius nois s̄s. 4. mātuanoz marchio: hoc ipso āno mēse iulio: Federico p̄ce de-
fūcto eidē in regno succedēs regnavit vsq; i p̄is annis. 2. Hic nāq; illustris p̄nceps sicut p̄ano suo Joāni-
frācisco i noie successit: ita z quodā mirabili p̄lagio i oibus cidē subseq̄ videt̄. Et i p̄mis qdē sicut ille i. 13. eta-
tis āno p̄ri suo i regnū successerat: sic z hic i. 18. Ille ēt. ab ip̄a sua iuētute ob rē suā turādā se p̄pugnatores
strēnuū p̄ potētissimos inicos exhibuit: ita z hic z q̄maxie i astiludio: seu giostra z ceteris corpis viribus i
hic sua a dolescētia p̄ exercitantissimos viros victorie glia; reportavit: ip̄e q̄q; prudētissimus z magnificen-
tissimus hēbat̄: nec hic ēt ab ip̄a sua p̄nti iuētute z adolecētia atq; regimis p̄ncipio ab ip̄is auitis v̄tuti-
bus se deesse demonstrat. Ille ēt pietatis z xp̄iane religiōis amator z observator p̄limū ferebat̄: sic z iste m̄l-
tas qdē elemosinas quotidie paup̄ibus elargit̄: atq; ecclesias z dei tēpla ex more devote p̄sepe visitat̄: z dei
verba libēt̄ z attente audit. Ille deniq; diuinū p̄rem angu. eccleie doctorē p̄ncipuo colebat affectu: z illū suis
i necessitatibus p̄catorē i probat̄: z i devotōis signū z b̄ficiōz recordatōez quotānis p̄petuo i die natal̄ ip̄i-
us doctoris oblatōes i ecclesia ord̄is n̄ri eremitaz ca i v̄be sua mātuana a successoribus dari z offerri cōstitu-
it: ita z hic ip̄e nō mō ip̄i statuta observare v̄t: s̄z i ip̄z diuinū p̄rez aug. atq; ipsius religionē miro affectu z
fauoribus alijsq; b̄ficijs sua i v̄be p̄legit̄: q̄ qdē opa bonā regimis spez oibus p̄ se ferre vident̄: hic adhuc
puerulus p̄ce suo vinēte herculis ferat̄ te ducis p̄mlā filiā duxit vxorē.

1484 **C** Carolus vltimus frācoz rex z ipse hoc anno Ludouico rege p̄ce defūcto i regnū p̄rnu p̄ulus succedēs
regnavit vsq; i p̄is añ. 2. hic quoq; i. 16. etat̄ sue āno successit cuius cū vitis aut v̄tutes seu igētū andiū a fi-
de dignis nō meruerit illius vitā z gesta posteris scribēda dereliquo. Illū t̄n p̄ pulchz z decoz v̄itu z p̄ hu-
manū vt reges decet esse p̄dicat̄.

C Bonifacius paleologus Montifferati marchio: hoc quo-
q; āno fratre Guilel. sine virili. ple defūcto: ipse ex. 4. fratribus vltimis sup̄stes z senex f̄ri i regnū p̄rnu suc-
cessit z iā p. 2. ānos regnavit: vir qdē p̄ hūanus atq; magnificētissimus: q̄ cūctis diebus vite sue arma cum
multa p̄bitat̄ laude tractavit vt sup̄ li. 12. a nobis de oibus mōstratū ē: hic cū tadē vxorē ex paleologis gre-
cis a turco pulsus adolecētulā duxisset vxorē: hoc āno q̄ ē octuagesimū sextus. supra. Deccc. ex ea filiū su-
scēpit masculū: pro quo maxima exultatio in toto regno habita est.

C Pax p̄ necessaria hoc āno mēse iulio iter venetos z oēs italie p̄ncipes z potētatos p̄curatiōe multoz illu-
striū viroz mediolanēsū cōfecta ē: p̄ q̄ maximus ignis i tota italia excitatus extinctus est. In ea sigdē pace
sanctū fuit: vt vnicuiq; qd̄ suū erat ablatū restitueret̄: pollicino Rodigij cū suis oppidis excepto: qd̄ qdē
pollicinū venetis p̄missū fuit.

C Pestis ēt p̄maxia i tota ferme italia hoc āno fuit q̄ ex Roma:
Venetia: Taruisio: Patavio: mediolano: papia: landaq; v̄ribus vbi plurimū desēvit ifinita p̄pmodum
hoīaz milia absūpsit: z q̄maxime venetis desēviēs p̄limos senatores z ipsoz ducē Jo. moce. extinxit.

1485 **C** Marcus barbadico. 5. 7. 70. venetoz dux hoc āno. 13. calē. decē. ex p̄curatore sci Marci Jo. moce. duci
suffectus ducavit mē. q̄i. 9. vir qdē p̄ hūanus z multaz rez expiētia doctus: q̄ p̄ncipatu suscepo fm p̄bi
documētū i rebus gerendis se v̄z strēnuū mox on̄dē curavit: q̄ in oibus se prudētissimū: iustissimūq; ac
p̄ientissimū. p̄ posse oibus exhibuit: nā z imp̄mis (vt bonū decet p̄ncipē) rē xp̄ianā z ecclesie catholice p̄ce-
pta excoluit z observavit. Rēq; pu. suā i pace cōservavit: z ip̄az venetā civitatē rei frumētarie ac aliaz rez
quoaduxit seracissimā effecit: atq; suos cōcines vno ordie semp̄ h̄re voluit. Aliud quoq; p̄coniū p̄nceps
hic de se on̄dē voluit: qd̄ nō p̄ncipibus mō mūdialibus: sed viris sc̄issimis v̄uenit: q̄ ea i dignitate tā pru-
dētissimū se exhibuit: vt nullius iurie ātea suscepte vnq̄ m̄eor eē voluerit: imo si quos h̄uit aduersarios: ēt
qd̄ a sui nobilitate z v̄inte eidē pepcit z ip̄os excoluit z erexit ac b̄ficijs z dignitatibus exornavit ac am-
plificavit: q̄ qdē res n̄ hoīs humani: s̄z diuini virtus censet̄: alia atq; alia v̄tutū opa d̄ Marco isto p̄ncipe
publice referūt̄ p̄ q̄bus tā rā ab oi populo op̄avit grāz atq; beniuolētā: vt ip̄o tadē xp̄ianissime z religio-
sissime z deficiente ab oibus tā q̄ cōi parētē orbat̄is collachzymarē: Quo mortuo cū igētū pompa z popu-
loz frequētie apud s̄ctā mariā de charitate sepellit̄.

1486 **C** Augustinus aut̄ barbadico p̄dicti p̄ncipis germanus: z ipse hoc āno. 4. calē. septēbris i festo diuī p̄ris au-
gu. eidē germano suo suffectus ducavit ānis 18. Hic cū p̄mū p̄ncipē se declaratū didicisset: ac p̄nam i se
populi sui beniuolētā ob memoriā ducis germani sui p̄pēderet: enestigio populū exortaturus: in altū p̄scē-
dit: z suavi orōne ac p̄hūana oibus bono aio eē dixit: q̄ neq̄quā f̄ri suo germāo i oibus z q̄maxie iusticia:
pietate z hūanitate illū h̄rent i feriorē: qd̄ z nūc vsq; cū oibus p̄pulebre seruatū ē. Est eteniz vir p̄humanus
comifq; ac cū cūspectus: p̄nceps quoq; aspectu decorus: pulchra canicie z barba p̄: oēs plurimū venerā-
dus: q̄ qdē res etiā maiestatem regiā multum exornare vident̄. Istum quoq; z d̄ns bonoz oium largitor
felicit̄ z per tempora accrescat.

C Joānis at̄ p̄byteri maximi Indoz z Ethiopū xp̄ianoz patriarche vitā moresq; ac potētatiā sui t̄pa p̄
more suscepto cōscribere cupiebā: s̄z pp̄ locoz ip̄ius distātia: z ararā n̄roz hoīum ad gētes illas accessione
q̄ circa illius t̄pis z vitā p̄fixū ē h̄re n̄ potuit: rez gnālta illoz potētatiā seu p̄riarchaz qdā cōscribēda hic di-
gnū putavit: z q̄maxie q̄ circa illoz vite longitudinē: religionēq; ac potētā: necnō z rez mirabilitū: gētium

quozq; diuersitate q̄ a nōnullis accepimus: hic breuiter cōscribemus. Et imp̄mis qd̄ hoc Joānis p̄byteri nouitij ap̄d Indos et ethiopes gn̄ale et p̄cipuū suoz p̄tificū cognomē ē: qd̄ qd̄ cognomē et ip̄i p̄iarche ad hūilitatis indicū: sicut et p̄tifices Ro. se suos suoz dei appellare cōsueuē. p̄ p̄cipuo dignitatis sue titulo acceperē. Hos itaq; xp̄ianissimos: et dñi n̄i Jesu xp̄i veros eē cultores multi cōstitur: quos ap̄d ethiopia imp̄mis Abatibecus apostolus: deinde Eunuchus Candacis regine cōstituerūt: atq; in India brissimus Tho. ap̄ls ad fidē xp̄i p̄uertit: hoz itaq; xp̄ianoz et gētū ip̄e Joānes p̄byter nō solū ponti. sed magnū cēser imp̄ator: cui qd̄ p̄tificio et impio duo et 70. reges parē et tributa multa quot ānis d̄: quoz et in p̄tificatu et regno. et 7. supra cētū archiep̄i p̄sides d̄ntur: et qlibet eoz viginti ad minus h̄z suffraganeos inter quos multi regio fungūtur titulo. et h̄i oēs alternatis vicibus diuerb̄ in obsequijs eidez p̄tificio suo maxio subministrat d̄ntur: Et n̄ in impio nō oēs p̄ncipes xp̄iani eē d̄ntur: sed idoloz cultores: h̄z ānua illis p̄dāt tributa. Hos at p̄iarchas pp̄ aeris salubritatē et viniēdi sobrietatē multos cētū et 50. ānos in sana valetudine excessisse tradūt: q; h̄z vxores more indeoz et grecoz ducāt: ad eas tñ nisi gignēde plis gr̄a nunquā accedūt: eozūq; p̄tificatus sedes in quadā p̄maxia ciuitate noīe Bibrith cōstituerūt: in qua et p̄p̄modū indicibiles sedes et aulas eos h̄z d̄ntur eoz oi splendorē et decore exornatas: Ad cuius maiestatis seruitia 30. vtriusq; sexus hoīum milia sunt deputata. Cūq; i bello h̄z hostes xp̄iani noīs p̄fiscuntur: ad decies cētena hoīum milia in exercitu p̄ducūt: Nec mixtē eē videt: q; cū ap̄d indos nulla vnq; vīsa sit pestilētia: facilliter innūerabiles cōgregātur exercitus. In suis nanq; exercitibus. 20. magnas cruces multis refertas d̄ cruce vitij deferri facit. Quādo vō cū aliquo ire cōtigerit: archiep̄oz n̄roz more crucē lignēā nullis insignibus viginti exornatā i mēoriā passiōis dñi n̄i iesu xp̄i an̄ se p̄ferri iubet: afferri et vas aureū limo plēnū ob sue mortis diē omēorādā p̄cipit. Maxia. n. ap̄d eosdē p̄ti. rex dinaz et officioz celebrādoz cura et studiū hētur quorū mos i celebratiōe missē et baptisādo qbusdā cerimonijs exceptis cū sacerdotibus n̄ris p̄ oia p̄cordatur Et cū ap̄d eos sume colū iusticiā velint nulle fraudes: nullaq; pluria: aut adulteria et h̄is silia ap̄d eos raro inueniunt: p̄p̄ius at celsitudis et curie ac domoz gloriā et apparatū dicē nō sufficimus. Eoz vō templa et ecclie n̄ris maiores ornatioresq; eē d̄ntur: sed tñ testudibus structe referunt. Corpus sci Danielis p̄p̄bē ob maximā ip̄ius deuotionē q; eoz idoz p̄iarcharū in Babilōis deſto: ap̄d Baldachā vrbez cōstitutuz quot ānis iuisere facit. Sub huius et impio i sup̄iori idia ap̄d quādā maritimā vrbe noīe malpurā corpus scilicet apli Tho. i qdā aplissima ornatissimaq; ecclia sumā cū reuerētia a nestorianis hereticis p̄ſuatur: quoz archiep̄s seu p̄iarcha tpe Eugē. 4. pape legatos Ro. misit: vt d̄ fide catholica certioraret: et cū occidentali et romana ecclia vniret: ip̄e at p̄iarcha ditissimus i auro et argēto p̄hibet: eo q; a singulis p̄ribus familias totius sui p̄iarchatul p̄ ānno cētū vnā vnciā argēti purissimi p̄cipiat: In hoz at p̄iarcharū idoz aula Bzagonēs seu bragmāi p̄bi et astronomi plurimi hitāt: viri religiosissimi: quoz d̄ nūero quosdā alij q̄ vīsi fuerūt. 300. etatis ānos excessisse: ad quos plimi p̄ singulari miraculo p̄fluebāt: h̄i vnū: saz indiaz p̄currētes sua astronomia edocti multa d̄ futuris p̄dicūt: hos idē p̄sby. Jo. sumo venerat hōz: In ip̄ius at imp̄i dñio diuerb̄ s̄b regibus diuersa repiunt hoīuz mōstra: ac bestiaz sp̄ētūq; et fructuū gn̄a: q̄ obzē et aliqd̄ d̄ eosdē dicēdū ē. Et p̄ i ethio. circa nili flu. ortū ē qdā p̄maxia ciuitas noīe Harnaria: i q̄ qdā potētissimus rex d̄nt: q; et huic Jo. p̄sby. subiicit: i cuius qdē regia tāta ē mortaliū multitudo: vt sibi a mille armatis singulis noctibus excubias fieri faciat: vt si qd̄ i eadē vrbe tumultus exurgēt coerceri possit: Itaq; apud ethiopes rex regū appellat: eo q; sub ip̄o multi subsunt reges: h̄i et reges cū xp̄iā sint: vnā tñ ducūt vxorē: et vnica h̄nt lras: h̄z diuerb̄ p̄nūciēt liguis: et more n̄ro a festo nati. dñi. no. ie. xp̄i vsq; ad q̄dragesimā celebrat carnisp̄tū: diesq; festos i choreis et epulis solēniat. Adnēiēte d̄inde q̄dragesimali tpe maxia ciboz abstinentia se affligūt: h̄i qdē reges vnū v̄sā frā h̄nt amēssimā et i oibus v̄o excepto seracissimā. arbores. n. p̄ multas et iauditas ac nob̄ incognitas eos h̄z d̄nt: et q̄maxie in maritia vsus india: cingī. gario. nucemul. et et alia multa arōatica: sicut in india colligūt: S; cū lana d̄ficiat: lineis sericeisq; vestimēt̄ p̄ciosissimis vestiunt: viri ānulos multos: seic vō brachialia varijs ornāmēt̄ et lapidibus p̄cios̄ distincta d̄ferūt. ap̄d eos repiri d̄nt boues gibosi et p̄maximi: cāesq; magnitudie asinoz n̄roz: quos leōes i venatiōe expectat n̄ p̄sumūt h̄nt et elephā igētū magnitudie: atq; leōes p̄maxios educat d̄nt. ē et ap̄d eosdē reges int̄ cetera mōstruosa aial varijs coloris elephāto p̄sile h̄nt. et cornua cubiti lōgitudie: vnū v; i frōte: et fliquū i naso. aliū ē aial ad modū leporis odoris suauissimi. aliū isup̄ iēē aial i ethio. referūt p̄maximū: cuius qdē caude p̄li maḡ venūdāt p̄cio: eo q; mulieres eoz cos. p̄ maḡ d̄ferāt ornāmēto. alia atq; alia i ethio. inueniunt aialia siluestria: v; symias: et et alia s̄ssima et ifinita p̄p̄mō mōstra atq; auel q̄ pedibus velocissime currūt. In deſt̄ q; ethio. vastissimi sp̄etes iēē asserit. 50. cubit/ lōgos: ac alios p̄stiferos varijs gn̄is. Distat at ethio. ab egypt. itinē diez. 50. Et hec vnūuersa pene Jo. p̄sby. i multis subiicit: De cuius situ et magnitudine vide Strabonē. li. vltimo.

India at maximū p̄inz ip̄iū: q̄ qdē i. 3. diuidit p̄tes: v; i aūriore: int̄ iore et vltior. p̄ma at a p̄sis incipiēs vsq; ad indū flu. p̄tēdit. Secūda ab ip̄o indo vsq; ad gāgez. Tertia vō q̄ vltior appellat nullū h̄z t̄minū: et illa qdē ē et opibus et oi vrb̄itate lōge alijs p̄stātor: et qdā ciuili p̄suetudie nob̄ h̄z p̄siles mores: domosq; speciosissimas atq; ppulcra hitacta cū oi sup̄p̄lectili et reliq; reb̄us ad vite b̄uane policā p̄tinētibus: atq; ab omni barbaria feditate dicūtur alieni. viri qdēz perb̄iant et mercatores opulentissimi. Et illi soli Indi vltiores more nostro viuē dicuntur. s. in mensis et reliquis nostris policis. Reliqui autem Indi omnes semp̄ i terra sup̄ stratis tapecijs comedē d̄ntur. vites autē et vinuz plurimis et quasi oibus indis desunt: cō

cruce

carnisp̄tū
um cibio.

boues gib
bosi
cāes maxi
mi
animalia
mōstruosa
aial odori
fer sp̄etes
magni
Indie tres
Indorum
mores
Indi per
humani

aq mirabil

lanaz indi
non bent

bachali sa
cerdotes
vxozei cuz
maritil co
buruntur
nuptie in
dorant
moneta in
dorant
arma In
dorant
papirus in
dorant
ani indoꝝ
mostra in
dorant
viri perma
ximi
homice si
ue capite
beruastro
ditu
pifces ho
minibus si
miles
pifces eg
tropopha
gite
piper
chocodilli
fpeteri faci
em homie
habentes
serpentes
coestibiles
serpeteri vo
lantes
cati siluef.
formicebo
nes ifucti
elephantef
pfitaciet ca
chi aucl
phenix
lapidif pre
ciosi
gingiber z
nux musca

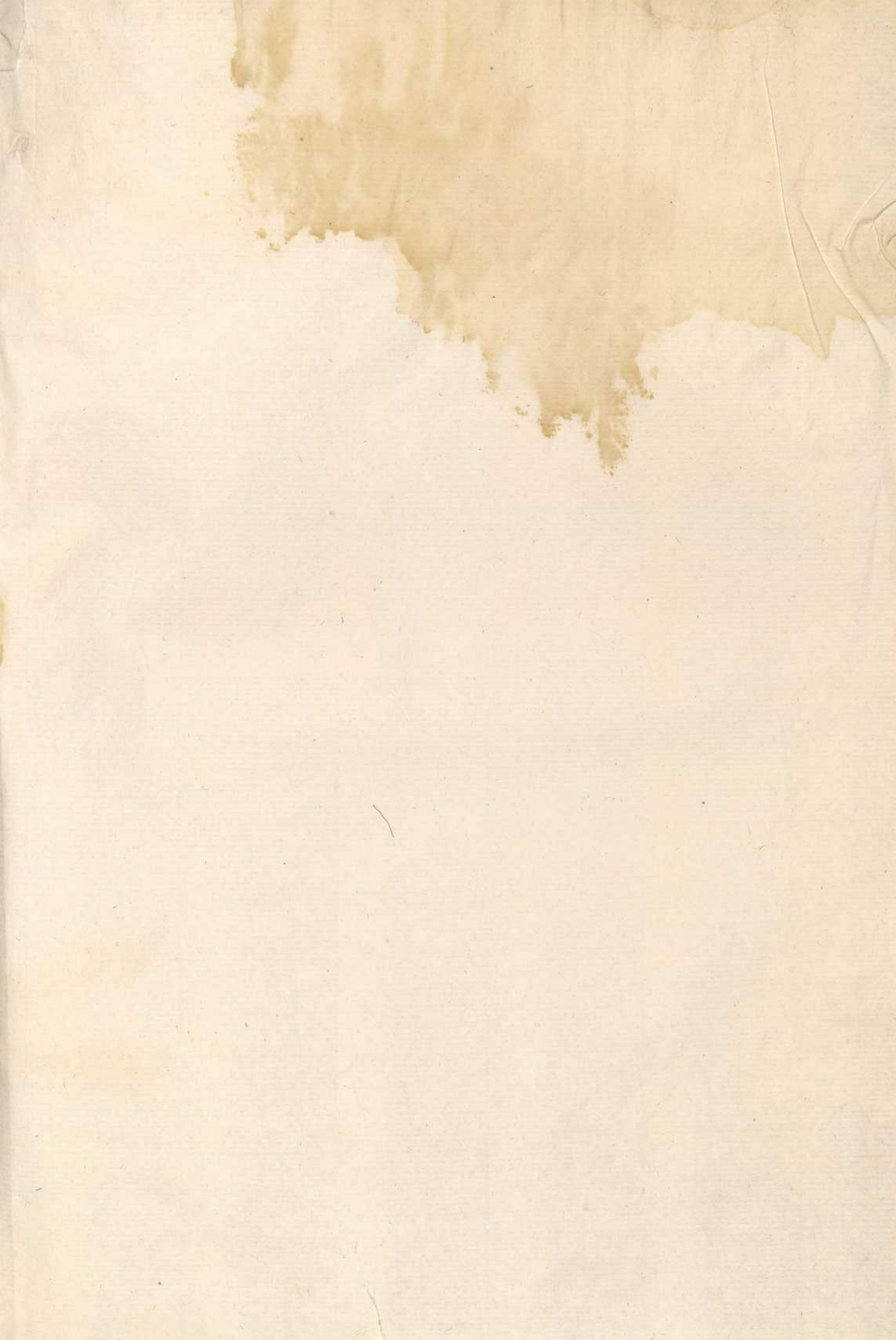
fictur: tñ eoz potuz nõ parẽ a vino: et ibidẽ apud quandã regionẽ v3 inter indũ et gangem est lacus cuius
aqua mirabilis ẽ saporis. vltiores idi dẽpto frumento loibus ad vite sustentationez abũdãt. neq3 ẽt illi
barbã s3 capillos capitis nutriũt: quos serica corda tã viri q̃ mulieres post occiput ligãt: tãso: tenet sup vtunẽ
sicut z nos: eadẽq3 sũt z corpis statura z vite bẽnitate veluti nos. Dormiũt i lectis z culcitraz tenet sup le
ctical eoz ornatiõssimas: eoz tñ vestimẽta locis in plibus sũt dissilia. Lane vsu oẽs pene carẽt: sed lino z se
rico abũdãt: q̃ certe in oibus ad nos adnẽtãtibz cõicẽ possumus: qz oẽs culcitra linea vestiri videmus
Eoz mulieres argẽtũ z auz multũ ac p̃ciosissimas gẽmas: z qdẽ multas ad eaz ornãtũ differũt. In iteri
ori ṽo india oẽs fere vnicã hũt mulieres: reliq̃ maiori ex pte plures h̃re volũt. Anteriori at india istis vtũt
moribus. in p̃mis qdẽ alios i sepultura mortuoꝝ suoꝝa lios excellẽ dũtur: qz cũ mirabili p̃pã z magnificẽ
tia cũ inũerabilibus diuitijs suos sepelliũt mortuos. hi z si p̃sbytero Joãni subijciãtur ñ tñ xp̃iani sunt sed
sacerdotes quos bachalos vocãt more suo hũt: q̃ se mirabili abstinẽtia se semp q̃ affligũt: z ab oibus aian
tibus abstinẽt: sed legumibus z fructibus tñ sustẽtant: z cũ eos deficẽ cõtigerit eoz vxores cũ eis cõburũ
tur: z illi sacerdotes vt plurimum incãtationibus vacant: hi apud suos vxoribus defunctorum suadent: vt
cũ marito defuncto se cõburi faciãt: pollicẽtes post mortẽ eas ẽt cũ marito gaudẽ: quoꝝ exhortatiõibus ala
cri aio in ignẽ p̃silire dũtur: naues indi ñro more fabricãt s3 lãge maiores. aliq̃ indi varios deos adorãt q
bus z tẽpla ñris similitima p̃struuntur eis: varios sacrificandi vsus habent: qbus etiam multos dies festos
celebrant. Nuptiasque suas In di maximo cum gaudio et canticiis et tubis nostro more clebzãt: z pro eis
cõuiuia sumptuosissima p̃parãt: in qbus z p̃multos die noctuq3 vacãt: qdã eoz regiões m̃etã ñ hũt: sed
p eis qdã vtũtur: qbus dã lapidibus: aliq̃ ferro i modũ acus: aliq̃ cartis regis noie iscriptis: i aliqbus ẽt lo
cis: z maxie aũrtoris indie ducati ñri hũtur: atq3 alias m̃etas aureas z argenteas suo more hũt. L̃terio
res indi in plijs suis vtũtur iaculis ensibus brachinalibus z scutis: Inferiores at arcu z casside: lorica et
torace. Alteriores at bõbardas z ecas marchias ad expugnationẽ vrbiũ s̃e z nos hũt. pauci indi papiri vsũ
hũt: sed multi vt plurimũ in arboꝝ folijs scribũt: Indi ẽt anũ suũ in. i2. m̃es. sicut z nos diuidũt: sed illuz
varie cõputãt: maior tñ ps ab octauão augusto illũ sumẽ dũtur: q̃ impante pax vniuerso orbi parta fuit.
Surta z frandes indi plimũ detestãtur z dãnant. Et hec de moribus indorum dicta sufficiant.

C Insumt z apõ indos plurima m̃ostruoloz hoium gnã: de qbus ẽt p̃ aug. 16. de ciui. dei loq̃tur: z nos i liº
fo supra multa tractauimus: quoꝝ de nũero aliq̃ dũtur monoculi: eo q̃ vnũ tãtũ in frõte h̃eant oculuz. aliq̃
at cũ os nõ hũt p̃ nares tñ solo halitu viuũt: aliq̃ cubitales viri q̃ cũ gribus belluz hũt cõtinuũ: aliq̃ ibidez
mire magnitudis viri q̃ ad q̃dragesimũ altitudis cubitũ excellũt. Sũt z apõ indos cynocephali q̃ canina
hũt capita z latratus: z aliq̃ sine cerate hoies: q̃ oculos tñ in pectore hũt. Signit z india hermaphroditos
hoies q̃ vtrũq3 sexũ hũt: atq3 faunos z satyros z alia per plurima m̃ostra. Sũt z in india in quodãz flumio
p̃maxio noie cõchis pisces hoibus silẽs q̃ noctu aquã exeũt z ligna colligũt: ac ex collusiõẽ lapidũ ignẽ ex
cutiunt: z ligna iuxta aq̃s cõburũt: z alios pisces ad splẽdorẽ ignis attrahunt: z eosdẽ capiũt z comedũt. hi
aliq̃ capti a forma masculoz z feiaz hoium nihil differre vident. Sũt z alio loco i india pisces bobus z eos
silẽs: quos amaõões feie i bellis suis vt plimuz ducũt: illos qdẽ velocissimos dũt: et cũ ex plio redeũt illos i
sero vincos in aq̃s tan q̃ i stabulo reponunt. Adsumt z in qdã isula noie Tepobranca: tropophagite viri
crudelissimi z moribus asprimi: q̃ p̃maxias hũt aures: z illas plimis gẽmis ornare dũtur: hi carnes hoium
p̃ sumis d̃litijs comedũt domos hũtes de h̃issas ad enitãdos solis ardores: z hi i auro gẽmisq3 p̃ciosissimis
plimũ abũdãt. isti pip colligũt alio dissile: ibidẽ z gãges p̃maxius flu. h̃ẽt vbi s̃t cocodrilli p̃maximi: ac aliq̃
pisces nobis incogniti. **C** In india quoq3 s̃t sp̃etel ifesti grossicie hois absq3 pedibus: quos i colle re
gionis illius p̃ sumis d̃litijs hedẽ dũtur. aliq̃ ẽt sp̃etes alio i loco v3 i melabria puicia s̃t: sex vlnaz longitu
dinis inocni nisi irritẽt: q̃ pueroꝝ vsu plimũ d̃lectant: i quoꝝ capit p̃te posteriori appet qdã hois facies
varijs coloribus picta: hi icãtatiõibus capiunt: z viui ad spectacula circũferunt. aliud sp̃etũ genus in alia
puicia noie sulinaria. 4. pedibus lãga: quoꝝ corpa optimus cibus ẽ: eozq3 coria diuersi sũt coloris z cũ
visu pulcherria sint: ad eoz thecas vtunt. alios itẽ serpẽtes ip̃e idoz puicie mire pulchritudis serũ dũtur
q̃ sunt volatu velocissimo z p̃ ceteris venẽosi. Sũt z i eisdẽ puicijs cati siluestres volãtes. Formicas insu
p̃ rubeas magnitudie puicã cãcri idia p̃ducit: q̃s illi populi p̃ summis d̃litijs comedunt. Bõnes insueti
i sinibus cathasij nascunt nigri z albi q̃ crines z caudã eqnã hũt: quoꝝ pili sunt p̃tẽtissimi et subtilissimi:
atq3 in modũ plume volatiles: qui magno extimãtur precio e quibus ip̃i stabella cõficiunt ad regiof vsus. ẽ
z in india macinũ puicia inũerabilibus referta elephãtis: et eius rex ad. x. enutrire d̃z q̃ miro m̃o capiunt
et fame q̃ maxie domãt: cuius puicie rex sp̃ albo elephãte miro apparatu vehit. In idia ppulchre repiunt
tur anes: inter quas sunt p̃staci et cachĩ q̃ ad nos p̃feruntur: que nobis magno sunt in precio. Phenix
etã (vt aũt) vnica vis in interiori india inuenitur: que mira dulcedine canit.

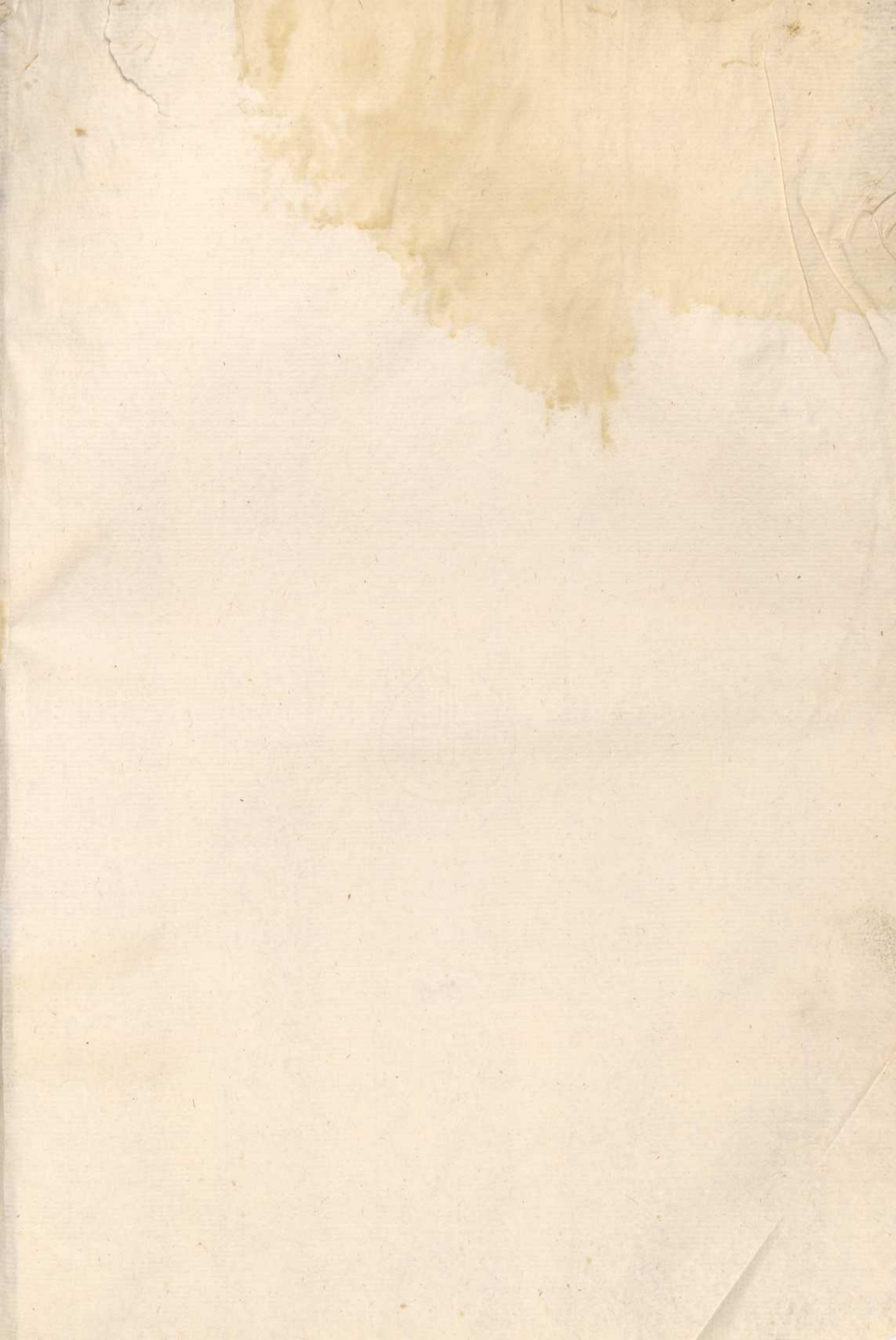
C Ex India deniq3 q̃q3 p̃ciosissima nobis p̃ferũtur: v3 in lapidibus gẽmisq3 p̃ciosis ac alijs aromatibus vt
sunt smaragdi: saphyri: ametisti: adamãres: carbũculi: thopacij: chrysolifi: onichins: berilli: z reliq̃ oẽs fer
lapides p̃ciosi. Inde z gingiber nucem muscate: maces: gariophili: piper duplcis nãe: canella: cãphora: alo
es z vercinũ: mãna quoq3: z reliq̃ oia aromatica: ex huius ioãnis p̃sbyteri impio nobis deuehũt: ñ tñ oia
vna i puicia simul colligunt: sed diuersi in puicijs: q̃a in Sandata insula nucem muscate z maces z gingi
ber colligunt. Hyngiber .n. ex qbusdã arbusculis altitudis duoz cubitoꝝ extrahit: q̃ inuiscentes cineri

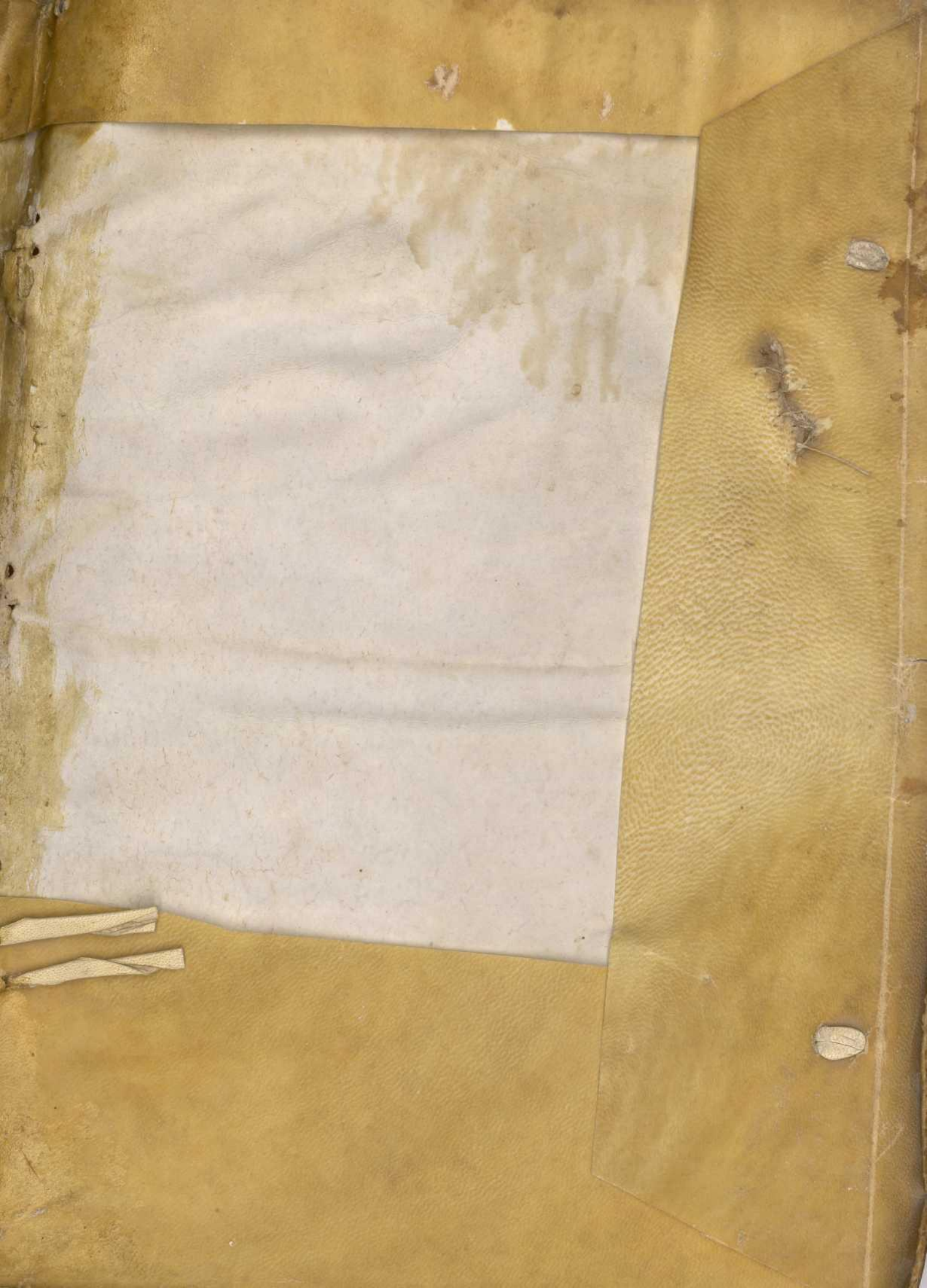

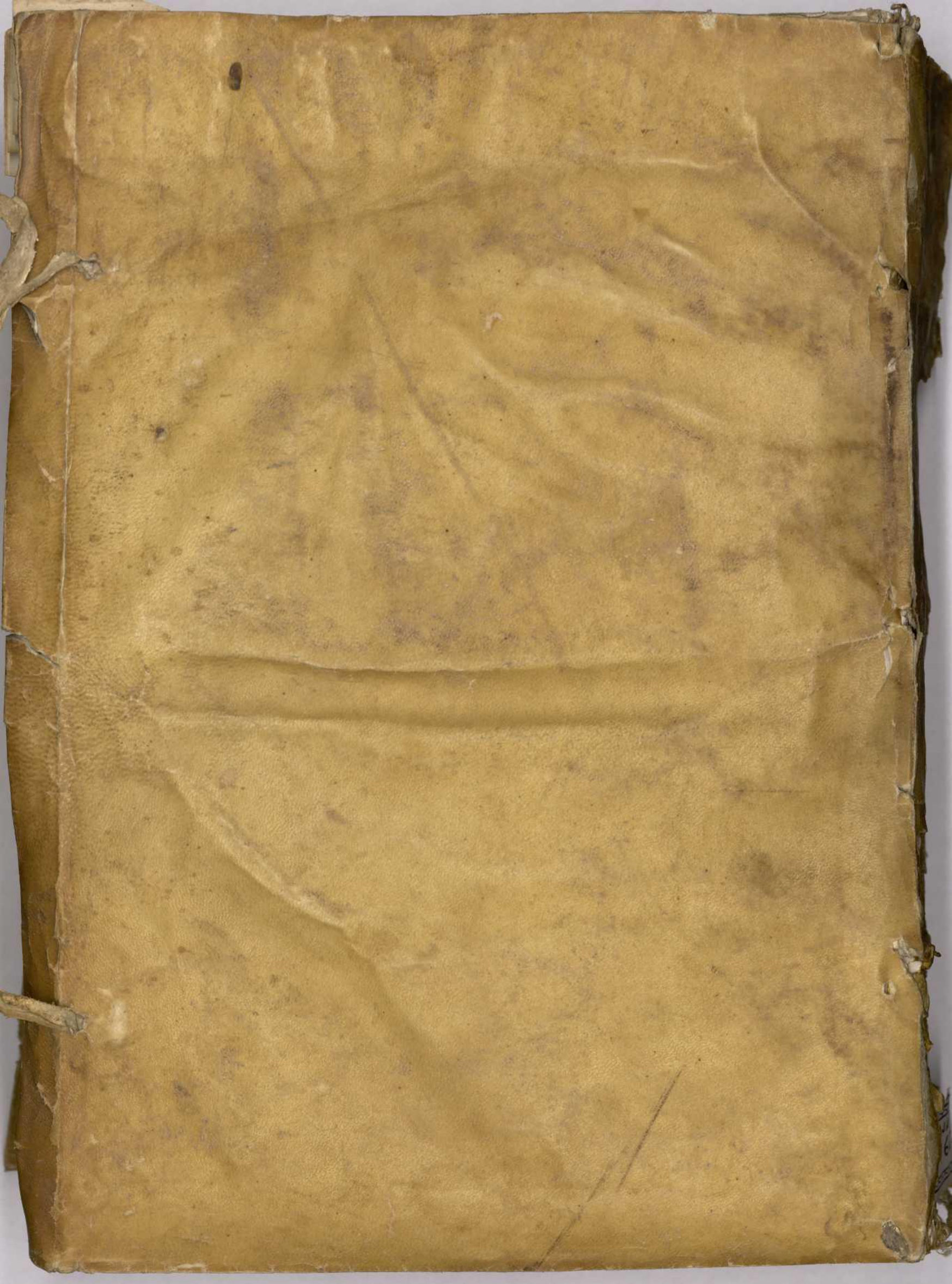

CAJA
A-65